

ГРА ПРЕСІОЛІВ



ГРА
ПРЕСІОЛІВ

ДЖОРДЖ
МАРТІН



ДЖОРДЖ Р. Р. МАРТІН

ГРА ПРЕСІОЛІВ

ГРА
ПРЕСІОЛІВ

ДЖОРДЖ
МАРТІН



ДЖОРДЖ Р. Р. МАРТІН

Джордж Р. Р. Мартін

ГРА
ПРЕСІОЛІВ

ПІСНЯ ЛЬОДУ Й ПОЛУМ'Я

Книга перша



Джордж Р.Р. Мартін

Гра престолів

George R. R. Martin
GAME OF THRONES

А цю присвячую Мелінді



Південь

- ◆ Замок
- Місто
- ◇ Зруйнований замок
- Містечко



Художник
Джеймс Сінклер

Пролог



— Час повертатися,— переконував Гаред, бо в лісі западали сутінки.— Дикуни мертві.

— Мерців боїшся? — поцікавився сер Веймар Ройс із ледь помітним натяком на посмішку.

Гаред не зловився на гачок. Він був уже старий — за п'ятдесят, і на своєму віку перебачив чимало лордійчуків.

— Мерці мертві,— мовив він.— І нам немає до мертвих діла.

— А вони мертві? — стиха запитав Ройс.— Які в нас докази?

— Їх бачив Вілл,— відгукнувся Гаред.— І якщо каже, що вони мертві, для мене це найкращий доказ.

Вілл усвідомлював, що рано чи пізно його таки втягнуть у суперечку. Та ліпше б усе-таки це сталося пізніше...

— Мати завжди казала: мерці пісень не співають,— мовив він.

— Моя мамка говорила так само, Вілле,— озвався Ройс.— Та не можна вірити словам, почутим біля жіночих грудей. Навіть мерці здатні чимало розповісти,— підвищив він голос, і в сутінковому лісі прокотилася луна.

— Попереду довга дорога,— зауважив Гаред.— Вісім днів, а може, й дев'ять. Та й ніч насувається.

Сер Веймар кинув на небо байдужий погляд.

— Вона щодоби насувається приблизно в цей самий час. Чи в темряві ти втрачаєш мужність, Гареде?

Вілл бачив, як у Гареда стиснулися щелепи, а в очах, що ховалися під цупким чорним каптуром плаща, майнула ледве потамована лють. Гаред уже сорок років належав до Нічної варти, тут він виріс і

змужнів, тож не звик, щоб до нього ставилися так зневажливо. Але й не це головне. Вілл відчував: уражений гонор тут ні до чого. Знервованість старого занадто сильно нагадувала страх.

Вілл теж почувався не в своїй тарілці. На Стіні він провів чотири роки. Коли його вперше послали за Стіну, йому вмить пригадалися всі давні перекази, і в нього просто душа впала у п'яти. Згодом він підсміювався з себе. Зараз його вже можна було вважати ветераном — він здійснив із сотню рейдів, і нескінченні темні хащі, що їх південці називають примарним лісом, більше його не лякали.

До сьогоднішнього вечора. Сьогодні все було не так. У цій темряві вчувалося щось таке, від чого у Вілла волосся ставало сторч. Уже дев'ять днів гнали вони коней на північ, тоді на північний захід, потім знову на північ, далі й далі від Стіни, насідаючи на п'яти ватазі дикунських нальотчиків. День у день ставало гірше. А сьогодні було найгірше. З півночі повіяв холодний вітер, і дерева зашурхотіли як живі. Всенький день Віллові ввижалося, що за ним спостерігає щось незворушне, невблаганне і позбавлене співчуття. Гаред теж це відчував. Понад усе Віллові кортіло на злам голови чкурнути назад до безпечної Стіни, але про такі бажання командувачу ліпше й не здогадуватися.

Особливо такому, як оцей.

Сер Веймар Ройс був найменшим пагоном старовинного роду, занадто щедрого на спадкоємців. Сидячи на величезному вороному коні-дестрієрі, вродливий вісімнадцятирічний юнак із сірими очима, зграбний і стрункий як ніж, вивищувався над Віллом і Гаредом, які їхали поряд на низькорослих гаронах. Узутий він був у чорні шкіряні черевики, вдягнений у чорні вовняні штани, чорні молескінові рукавички й чорну блискучу кольчугу — гнучку, тонкої роботи, — накинута на кілька шарів чорної вовни й дубленої шкіри. Не минуло й півроку, як сер Веймар став побратимом Нічної варти, але ніхто не сумнівався, що він готовий до свого призначення. Принаймні щодо вбрання.

Вінцем його слави був плащ: соболевий, чорний і пухнастий, і м'який як гріх. «Точно вам кажу, він сам їх усіх уполював, — сказав якось Гаред своїм товаришам по касарні за кубком вина, — поскручував їм голівки, наш мужній вояк». Касарня дружно вибухнула реготом.

Важко коритися наказам людини, яку ти напідпитку висміюєш,— міркував Вілл, тремтячи од холоду верхи на своєму гароні. Мабуть, Гаред зараз почувается так само.

— Мормонт звелів нам їх вистежити — і ми вистежили,— мовив Гаред.— Вони мертві. І більше не завдадуть нам клопоту. Попереду ще важка дорога. І погода мені не подобається. Якщо впаде сніг, можемо й за два тижні не дістатися Стіни, а сніг — це ще не найгірше, що може статися. Ви ніколи не потрапляли під крижаний дощ, мілорде?

Лордйчук, здавалося, не чув його. Зі звичною маскою нудьги й роздратування на обличчі він вдивлявся в сутінки. Вілл уже стільки миль здолав разом із лицарем, що добре затямив: у такі хвилини його ліпше не чіпати.

— Ще раз повтори мені, Вілле, що ти бачив. Усе до дрібниць. Нічого не прогав.

До того як приєднатися до Нічної варти, Вілл був мисливцем. Браконьєром, якщо по правді. Перекупні мечі дому Малістерів упіймали його на гарячому в Малістерівських-таки лісах — він саме патрав Малістерівського оленя, тож перед ним постав вибір: убитися в чорне чи втратити руку. Ніхто не вмів скрадатися лісом тихо, як Вілл, і чорні брати дуже швидко відкрили цю його здатність.

— За дві милі звідси, он за тим гребенем, біля струмка, їхній табір, — почав Вілл.— Я підійшов близько, як зміг. Там їх восьмеро; є і жінки, і чоловіки. Дітей немає, наскільки я бачив. Під горою вони збудували хатину. Зараз сніг уже добряче її замів, але я дещо роздивився. Багаття згасло, але кострище навіть іще снігом не засипало. Ніхто не ворушився. Я довго дивився. Живі не здатні лежати так непорушно.

— Кров бачив?

— Е-е-е... ні,— визнав Вілл.

— А зброю?

— Кілька мечів, пару луків. У одного чоловіка був топір. Важкий, двосічний — небезпечна залізьяка. Валявся на землі поряд з тілом, просто біля руки.

— А ти звернув увагу, в яких позах були тіла?

— Кількоро сиділи, прихилившись до валуна,— знизав плечима Вілл.— А решта лежали на землі. Так наче попадали.

— Або заснули,— підказав Ройс.

— Ні, попадали,— не здавався Вілл.— Одна жінка видерлася на залізодрево й сиділа між гілля. З розширеними очима,— слабо всміхнувся він.— Я скрадався, щоб вона не зауважила мене. Та коли наблизився, виявив, що вона теж не ворушиться.

Він несамохіть поїжився.

— Змерз? — запитав Ройс.

— Трішки,— пробурмотів Вілл.— Це через вітер, мілорде.

Юний лицар знов обернувся до сивих вояків. На землю майже безшелесно злітало побите морозом листя, і дестрієр Ройса нетерпляче танцював.

— Як гадаєш, Гаредде, від чого ці люди могли померти? — невинно запитав сер Веймар. І поправив фалди соболевого плаща.

— Від холоду,— з залізною певністю відгукнувся Гаред.— Бачив я замерзлих минулої зими, і позаминулої теж, ще як був хлопчаком. Усі бояться глибокого снігу, який замітає вище голови, і крижаного вітру, який завиваючи прилітає з півночі, та справжній ворог — це холод. Він підкрадається тихше, ніж Вілл, і спершу ти починаєш тремтіти, і стукотіти зубами, і тупати ногами, і мріяти про глінтвейн і розпалений коминок... Холод пече тебе. Ніщо так не пече, як холод. Але недовго. А тоді він проникає в нутро й затоплює тебе, і за деякий час ти вже не в силі йому опиратися. Легше просто сісти й заснути. Подейкують, холоду під кінець уже й не відчуваєш. Просто слабшаєш, тебе тягне на сон, світ починає танути перед очима, а ти наче занурюєшся в море теплого молока. Приходить умиротворення.

— Яка красномовність,— зронив сер Веймар.— Ніколи б не подумав про тебе такого.

— Я знаю, що таке холод, лордйчуку,— мовив Гаред, знімаючи каптур, щоб сер Веймар мав змогу роздивитися два обрубки, які лишилися від його вух.— Два вуха, три пальці на ногах і мізинець на лівій руці. Мені ще пощастило. А брат мій замерз на чатах, і ми знайшли його зі щасливою усмішкою на обличчі.

— Слід одягатися тепліше, Гаредде,— здвигнув плечима сер Веймар.

Гаред кинув на лордйчука сердитий погляд, і обрубки його вух, відтятих мейстром Еймоном, почервоніли від гніву.

— Побачимо, як тепло вдягатиметеся ви, коли прийде зима,— пробурмотів він, натягуючи каптур і пригинаючись до шиї свого

гарона, мовчазного й понурого.

— Якщо Гаред каже, що ті люди позамерзали...— почав був Вілл.

— Вілле, цього тижня ти стояв на варті?

— Так, мілорде.

Ще не було тижня, щоб Вілл не відстояв з дюжину клятих варт. До чого це сер хилить?

— І що скажеш про Стіну?

— Стіна плаче,— відказав Вілл, нахмурившись. Тепер, після натяку лордїйчука, він і сам усе втямив.— Вони не могли замерзнути. Не тоді, коли Стіна плаче. Ще недосить холодно.

— Кмітливий хлопець,— кивнув Ройс.— Цього тижня було кілька приморозків, раз у раз зривався сніжок, але вже точно не було такого лютого холоду, щоб одразу замерзло восьмеро дорослих людей. Людей, одягнутих у шкіри й хутро, нагадаю вам, поряд з хатиною і підготовленим багаттям,— гордовито посміхнувся лицар.— Вілле, проведи нас туди. Хочу сам поглянути на мерців.

Тепер уже нічого не лишалося. Прозвучав наказ, і поняття честі примушувало вояків скоритися.

Вілл рушив попереду, і його маленький кудлатий гарон обережно подибавав поміж чагарників. Минулої ночі нападало трохи снігу, і тепер під кіркою зачаїлося каміння, і коріння, і невидимі ямки, чатуючи на легковажних і необережних. Другим їхав сер Веймар Ройс, і його великий вороний дестрієр нетерпляче пирхав. Для рейдів бойовий кінь геть не годився, але як це втовкмачити лордїйчуку? Гаред їхав останнім. Дорогою старий вояк щось бурмотів собі під ніс.

Сутінки згущувалися. Безхмарне небо спершу стало фіолетовим, як старий синець, а тоді почорніло. Висипали зірки. Вілл зрадів їхньому світлу.

— Тепер можна і швидше,— мовив Ройс, коли на небі засяяв місяць.

— Не з моїм конем,— відгукнувся Вілл. Страх додав йому зухвальства.— Може, ви поведете перед?

Сер Веймар Ройс не зволив відповісти.

Десь у лісі завив вовк.

Під'їхавши до старезного покрученого залізодрева, Вілл зліз із гарона.

— Ти чого спинився? — запитав сер Веймар.

— Далі краще йти пішки, мілорде. Це он там, за перевалом.

Ройс мить повагався, задумливо втупившись удалину. Між дерев шепотів холодний вітер. Широкий соболевий плащ ворушився, як живий.

— Щось тут не так,— пробурмотів Гаред.

— Та невже,— зневажливо посміхнувся до нього юний лицар.

— Хіба ви не відчуваєте? — здивувався Гаред.— Дослухайтеся до темряви.

Ось Вілл точно це відчував. За чотири роки в Нічній варті йому ще жодного разу не було так страшно. Що ж це таке?

— Вітер. Шурхіт дерев. Вовк. Який із цих звуків позбавляє тебе мужності, Гареде?

Гаред нічого не відповів, і Ройс граційно зіслизнув з сідла. Надійно припнув коня до низької гілки, подалі від обох гаронів, й витягнув меч із піхов. На руків'ї мигнуло коштовне каміння, а тоді місячне сяйво пробіглося блискучою крицею. Зброя була чудова, замкової роботи, з вигляду зовсім новенька. Вілл мав сумніви, що цей меч бодай раз занесли в гніві над головою.

— Тут дерева ростуть дуже густо,— застеріг Вілл.— Мілорде, меч плутатиметься в гіллі.

— Якщо мені потрібні будуть вказівки, я сам звернусь до тебе,— відтяв лордйчук.— Гареде, лишайся тут. Наглядай за кіньми.

Гаред зліз із поні.

— Слід розпалити багаття. Я про все подбаю.

— Ти здурів, старий? Якщо в лісі вороги, яке може бути багаття?

— Є вороги, яких тільки багаття й здатне відлякати,— мовив Гаред.
— Як-от ведмедів, деривовків... та інших істот...

— Ніяких багать,— твердо стиснув вуста сер Веймар.

Гареду на обличчя падала тінь від каптура, але у погляді, яким старий вояк утупився в лицаря, Вілл розгледів грізний блиск. На якусь мить Вілл злякався, що старий вихопить клинок. Меч у нього був короткий і бридкий: руків'я поблякло від поту, краї зазублилися від тривалого використання, проте Вілл не дав би за життя лордйчука й ламаного залізняка, якби Гаред наважився витягнути зброю з піхов.

Але Гаред натомість опустил очі.

— Ніяких багать,— пробурмотів він собі під ніс.

Сприйнявши це за згоду, Ройс відвернувся.

— Веди,— скомандував він до Вілла.

І Вілл повів їх крізь хащі, тоді вгору аж до гребеня гори, до цього спостережного пункту під чатовим деревом. Земля попід тоненькою сніговою шкуринкою була вологою та грузькою, ковзкою, а камінці й підступне коріння так і чигали, щоб за них перечепилася нога. Вілл дерся нагору цілком беззвучно, а от позаду чути було м'яке металеве дзенькання лордйчукової кольчуги, шурхотіння листя, а ще приглушену лайку, коли навислі гілки чіплялися за лордів меч і дряпали чудовий соболевий плащ.

Величезне дерево було там, де й мало бути: на верхівці пагорба; нижні гілки мало не торкалися землі. Влігшись долілиць просто у присипане сніжком болото, Вілл ковзнув попід гілля й озирнув просіку, яка відкривалась унизу.

Серце зупинилося у нього в грудях. Якусь мить він не наважувався навіть дихати. Місячне світло осяяло просіку, залишки багаття, притрушену снігом хатину, величезний валун, напівзамерзлий струмок. Усе було начебто так само, як і кілька годин тому.

Окрім одного. Усі тіла зникли.

— Боже! — почулось у Вілла над вухом. У гілку уп'явся меч: це сер Веймар завойовував пагорб. У розмаяному вітром плащі він зупинився поряд з деревом, тримаючи в руці оголений меч; світло зірок чітко окреслювало цей благородний силует.

— Пригніться! — застережливо прошепотів Вілл.— Тут щось негаразд.

Але Ройс не ворухнувся. Поглянувши на безлюдну просіку, він розсміявся.

— Схоже, твої мерці, Вілле, кинули свій табір.

У Вілла відібрало мову. Він шукав слова, але слів не було. Це неможливо! Окинувши поглядом покинутий табір, він зупинив очі на топорі. Величезному двосічному бойовому топорі, який так і лежав у тому самому місці, де Вілл побачив його минулого разу. Така цінна зброя...

— Підйом, Вілле,— звелів сер Веймар.— Тут нікого немає. Не дозволю тобі ховатися по чагарниках.

Вілл неохоче скорився.

Сер Веймар зиркнув на нього, не приховуючи осуду.

— Не збираюсь я повертатись у Чорний замок, проваливши найперший свій рейд. Я таки розшукаю цих дикунів,— роззирнувся він навколо.— Лізь на дерево. Хутко. Шукай багаття.

Вілл без жодного слова розвернувся. Сперечатися не мало сенсу. Здіймався вітер, пронизував наскрізь. Вілл рушив до височеного сіро-зеленого чатового дерева й подерся нагору. Дуже швидко долоні в нього зробилися липкими від живиці, а сам він загубився поміж глиці. Страх каменем лежав у животі, як нестравний обід. Прошепотівши молитву безіменним лісовим богам, Вілл витягнув з піхов чингал. І, щоб той не заважав дряпатися нагору, затис його зубами. Від смаку холодного заліза на язиці йому одразу стало затишніше.

— Хто тут? — зненацька гукнув унизу лордїйчук. У викличному окрику майнула непевність. Вілл зупинився і, дослухаючись, роззирнувся.

У відповідь у лісі зашурхотіло листя, завирувала крижана вода у струмку, вдалині заухкала снігова сова.

А Чужі підступали беззвучно.

Краєм ока Вілл помітив рух: крізь ліс ковзали бліді примари. Обернувши голову, він у темряві зауважив білу тїнь. За мить вона щезла. На вітру ніжно тріпотіли гілочки, дряпаючи одна одну дерев'яними пальцями. Вілл був уже розтулив рота — попередити, але слова застрягли у нього в горлі. Та ні, він помилився. То просто майнула пташка, чи зблиснув сніг, чи місячне світло зіграло злий жарт. Зрештою, що саме він бачив?

— Вілле, де ти? — задерши голову, загукав сер Веймар.— Ти щось бачиш?

Сторожко стискаючи меч у руці, лордїйчук повільно розвертався навколо власної вісі. Мабуть, відчув їх, так само як і Вілл. Бо бачити не було чого.

— Відповідай! Чому стало так зимно?

І справді було зимно. Здрігнувшись, Вілл міцніше вчепився в гілку, на якій завмер. Обличчям притиснувся до твердого стовбура. Щодою він відчував солодку беручку живицю.

З темряви лісу випірнула постать. Зупинилася перед Ройсом. Висока, суха, негнучка як старий кістяк, зі шкірою білою як молоко. Коли вона рухалася, барви її панцира мінилися: ось вони білі, як щойно випалий сніг, ось уже чорні як тїнь, а ось пістрявлюють, як сіро-

зелені дерева. З кожним кроком візерунок переливався, наче місячне сяйво на воді.

Долинуло щось схоже на сичання: це серу Веймару Ройсу перехопило дух.

— Не підходь,— застеріг лордйчук. Голос у нього зірвався, як у хлопчиська. Щоб звільнити руки перед боєм, Ройс відкинув за плечі довгий соболевий плащ і стиснув меч обіруч. Вітер затих. Стало дуже холодно.

Тихою ступою Чужий ковзнув уперед. У руках він тримав меч — такого меча Вілл зроду не бачив. Це жало викували не з людського металу. Воно грало у місячному світлі, прозорилося: уламок кришталю настільки тоненький, що поверни його боком — і він щезне з очей. Клинок огортало слабеньке блакитне мерехтіння — химерне світло, що мінилося по краях, і чомусь Вілл не мав сумнівів, що меч гостріший за будь-який інший клинок.

— Що ж, потанцюй зі мною,— хоробро зустрів його сер Веймар і зухвало підніс власний меч високо над головою. Руки в лордйчука трусилися чи то від ваги меча, чи то від холоду. Але в цю мить Вілл подумав: перед ним уже не хлопчик, а воїн Нічної варти.

Чужий зупинився. Вілл побачив його блакитні очі — таких глибоких і таких блакитних очей у людей не буває: ця блакить іскрилася, як лід. Погляд застиг на мечі, який тремтів угорі, зблискуючи металом у холодному місячному сяйві. На єдину мить у Вілла прокинулася надія...

Але з темряви безшумно випірнули інші постаті, схожі на першу як викапані. Трос... четверо... п'ятеро... Мабуть, сер Веймар відчув холод, яким від них віяло, хоча й не бачив їх і не чув. Вілл мав би гукнути, застерегти. Це його обов'язок. І його смерть, якщо він так учинить. Затремтівши, він міцніше стиснув стовбур — і промовчав.

І тут прозорий меч, затріпотівши, протяв повітря.

Сер Веймар зустрів його своїм сталевим клинком. Лезо ударилося об лезо, та не чути було брязкання металу — тільки високий пронизливий звук, заледве доступний людському вуху: наче звір завив од болю. Ройс відбив другий удар, і третій, а тоді змушений був на крок відступити. Знову шквал ударів — і знову Ройс відступив.

Позаду нього — праворуч, ліворуч, повсюди — терпляче стояли спостерігачі: безликі, безмовні; мінливий візерунок на їхніх панцирах

робив їх невидимими на тлі дерев. Але вони наче й не думали втручатися.

Знов і знов стикалися мечі, й Віллові кортіло затулити вуха від цього страдницького вищання, з яким вони вдарялися. Сер Веймар уже засапався, у місячному світлі видно було, що з рота в нього вихоплюється пара. Клинок уже побілів од інею, а меч Чужого танцював, огорнений блідо-блакитним сяйвом.

І тут Ройс на мить забарився. Прозорий меч протяв кольчугу в нього попід пахвою. Від болю лордйчук зойкнув. Між кільцями кольчуги ринула кров. На холоді від рани зразу почала підніматися пара, а краплі, які падали на сніг, горіли червоним вогнем. Сер Веймар провів рукою по боці — і молескінова рукавиця одразу просякла червоним.

Чужий зронив щось невідомою мовою: голос його нагадував хрускіт льоду на зимовому озері, а в словах вчувалося глузування.

У сері Веймарі прокинулася лють.

— За Роберта! — заволав він і, загарчавши, кинувся вперед, обіруч підносячи вкритий памороззю меч і всім тілом замахаючись, щоб рубонуту збоку. Чужий відбивав атаку якомсь навіть лінькувато.

Щойно клинки зіткнулися, криця не витримала.

Нічним лісом прокотився зойк, і Ройсів меч розлетівся на тисячу уламків, які посипалися навсібіч, мов голчаний дощ. Сам Ройс, вереснувши, упав навколішки й затулив очі долонями. Поміж пальців у нього зацебеніла кров.

І тоді всі спостерігачі одностайно рушили вперед, мовби їм дали знак. У мертвій тиші здіймалися й опускалися мечі. То була холоднокрровна різанина. Прозорі клинки протинали кольчугу, як шовк. Вілл склепив повіки. Далеко внизу чулися голоси та сміх — колючі як бурульки.

Чимало часу минуло, поки Вілл наважився знову розплющити очі: пагорб унизу спорожнів.

Але Вілл так і сидів на дереві, намагаючись не дихати, а чорним небом повільно скрадався місяць. Усі м'язи судомило, пальці позатерпали від холоду, і Вілл нарешті поліз донизу.

Ройс долілиць лежав у снігу, відкинувши одну руку. На пухнастому соболевому плащі виднілося з десятків дірок. Смерть тільки більше підкреслила, який сер Веймар юний. Хлопчак.

За кілька кроків валялося те, що лишилося від меча: єдиний уламок, розщеплений і покручений, як дерево, що в нього влучила блискавка. Ставши навколішки, Вілл сторожко роззирнувся й ухопив його. Поламаний меч стане речовим доказом. Гаред знатиме, що це все означає, а якщо ні, то напевно знатимуть Старий Ведмідь Мормонт чи мейстер Еймон. Чи дочекається Вілла Гаред з кіньми? Слід поквипитися.

Вілл підвівся. Над ним стояв сер Веймар Ройс.

Вишукане вбрання перетворилося на лахміття, на обличчя неможливо було дивитися. Уламок меча уп'явся у білу зіницю лівого ока.

Але праве око було розплющене. Блакитним вогнем горіла зіниця. Видюща зіниця.

Віллові пальці безсило випустили уламок меча. Заплющивши очі, Вілл почав молитися. Щоки торкнулися довгі й пещені долоні — а тоді зімкнулися навколо горла. Ховалися ці долоні у м'яких молескінових рукавичках, липких від крові, але дотик був холодний як лід.

Бран



Світанок видався ясным і свіжим, а ранкова прохолода свідчила, що літо позаду. Ціла кавалькада — загалом двадцяттеро вершників — вирушила на зорі на страту, і серед дорослих їхав верхи Бран, схвильований і збуджений. Оце вперше він, наче повнолітній, їхав разом з лордом-батьком і братами подивитися, як звершиться королівське правосуддя. Тривав дев'ятий рік літа, сьомий рік Бранового життя.

Чоловіка, присудженого до страти, схопили в горах, неподалік маленької тверджі. Роб гадав, це дикун, який присягнув Мансу Рейдеру, Королю-за-Стіною. На саму думку про це у Брана шкіра вкривалася сиротами. Пригадувалися легенди, які біля коминка розповідала йому стара Нан. Дикуні — жорстокі люди, казала вона, работоргівці, розбійники і злодії. Вони водять товариство з велетами й різною нечистю, глибої ночі крадуть дівчаток і п'ють кров зі шліфованих рогів. А коли приходить Довга ніч, їхні жінки злягаються з Чужими, а потім народжують жахливих покручів — напівлюдей.

Але чоловік, який за руки й за ноги був прив'язаний до гаків у стіні в очікуванні королівського правосуддя, на зріст був не набагато вищий за Роба. Йому бракувало обох вух і одного пальця — відморозив, а вбраний він був у все чорне, точно як побратим Нічної варти, от тільки хутро на одязі було подерте й засмальцьоване.

Лорд-батько звелів розрізати мотузки й підвести чоловіка; у холодному ранковому повітрі змішувалися клуби пари, які вилітали з ротів людей і коней. Роб із Джоном, застигнувши на конях, височіли над Браном, який сидів між ними на своєму поні; він сподівався, що на

вигляд йому можна дати більш ніж його сім років, і вдавав, що бачить усе це вже не вперше. Крізь браму тверджі повіяв легенький вітерець. Над головами затріпотів прапор Старків з Вічнозиму: сірий деривовк, що мчить сніжно-білим полем.

Бранів батько поважно сидів на коні, і його довге темно-каштанове волосся тріпотіло на вітрі. У коротко підстриженій борідці вже майнула сивина, від чого цей тридцятип'ятирічний чоловік здавався старшим. Сьогодні в його сірих очах застиг похмурий вираз, і здавалося, батько геть не схожий на того чоловіка, який вечорами любив посидіти біля вогню, тихим голосом розповідаючи про Добу героїв і про дітей пралісу. Він скинув маску батька, подумав Бран, і натомість натягнув маску лорда Старка з Вічнозиму.

У холодному ранковому повітрі бриніли питання й відповіді, але згодом, по всьому, Бран не міг пригадати майже нічого з того, що було сказано. Нарешті лорд-батько віддав наказ — і двоє гвардійців підтягнули голодранця до залізодревного пенька в центрі площі. Силоміць вклали його голову на тверде чорне дерево. Лорд Едард Старк зліз із коня, і його годованець Теон Грейджой подав йому меч. Цей меч називався Лід, завширшки він був з людську долоню, а завдовжки — більший за Роба. Лезо було викуване з валерійської криці — темної як дим, чарокованої. Жоден меч не зрівняється з валерійською крицею.

Стягнувши з долонь рукавички, батько віддав їх Джорі Касселю, капітану замкової варти. А тоді узяв Лід обіруч і мовив: — Іменем Роберта Першого з дому Баратеонів, короля андалів, і ройнарів, і перших людей, володаря Сімох Королівств і оборонця держави, словом Едарда з дому Старків, лорда Вічнозиму і хранителя Півночі, присуджую тебе до кари на горло.

І підніс меч високо над головою.

До Брана схилився Джон Сноу, його брат-байстрюк.

— Міцно тримай поні,— прошепотів він.— І в жодному разі не відводь погляду. Батько помітить, якщо ти відвернешся.

І Бран, міцно тримаючи поні, не відвів погляду.

Одним упевненим ударом батько відтяв бранцеві голову. На сніг бризнула кров, червона як літнє вино. Один з коней позадував, і довелося добре натягнути повіддя, щоб він не поніс. Бран не міг

відірвати зіниць від крові. Сніг навколо пенька радо всотував її, червоніючи на очах.

Ударившись об товстий корінь, голова відскочила й покотилася просто до ніг Грейджоя. Теон був худорлявим темночубим дев'ятнадцятирічним парубком, якого тішило все навкруги. Розсміявшись, він спершу поставив на голову ногу, а тоді відбуцнув голову геть.

— Бовдур,— пробурмотів Джон зовсім тихо, щоб Грейджой не почув. Він поклав долоню Бранові на плече, і Бран обернувся до свого брата-байстрюка.— Ти добре тримався,— суворо похвалив Джон брата. Йому було вже чотирнадцять, і він неодноразово бачив, як чиниться правосуддя.

На зворотній дорозі, здавалося, похолодало, хоча вітер ущух, а сонце підбилося вище. Бран їхав разом з братами, значно випередивши кавалькаду, хоча поні ледве встигав за кіньми.

— Дезертир хоробро прийняв смерть,— зронив Роб. Він був кремезний і широкоплечий і ріс не щодня, а щогодини, а схожий був на матір — такий самий світлошкірий, з рудувато-каштановим волоссям і синіми очима, як у всіх Таллі з Річкорину.— Мужності йому не позичати.

— Ні,— тихо заперечив Джон Сноу,— то була не мужність. Він був напівмертвий від жаху. Це ясно читалося в його очах, Старку.

Сірі Джонові очі — такі темні, аж чорні — підмічали майже все. Він був Робів одноліток, проте зовсім на нього не схожий. Джон був стрункий, а Роб м'язистий; темночубий, а Роб світловолосий; граційний і меткий, а його зведений брат — дужий і прудкий.

Роба його слова не переконали.

— Хай йому Чужі з тими очима! — лайнувся брат.— Він добре прийняв смерть... Погнали до мосту? Я тебе обжену!

— Згода,— кивнув Джон, одразу пришпорюючи коня. Вилаявшись, Роб метнувся навздогін, і вони вчвал помчали дорогою — Роб реготів і тюкав, а Джон напружено мовчав. З-під кінських копит летіли фонтани снігу.

Бран і не збирався їх наздоганяти — його поні це не до снаги. Натомість він, пригадавши очі голодранця, почав міркувати. Незабаром Робів сміх замовк удалині, й у лісі знову запанувала тиша.

Він так поринув у думки, що й не помітив, як його наздогнала кавалькада, аж поки батько, порівнявшись із ним, не запитав лагідно: — Як ти, Бране?

— Усе гаразд, батьку,— озвався Бран, підводячи погляд. Батько, вдягнений у хутро та шкіру, верхи на величезному бахматі, вивищувався над хлопцем, як велет.— Роб каже, що чоловік той хоробро прийняв смерть, а Джон каже, що він був до смерті переляканий.

— А що думаєш ти? — запитав батько.

Бран уже міркував над цим.

— А чи може людина бути хороброю, коли боїться?

— Саме тоді й виявляється хоробрість,— мовив батько.— Ти розумієш, чому я так учинив?

— То був дикун,— сказав Бран.— А дикуни крадуть жінок і продають Чужим.

— Стара Нан знову забивала тобі голову казками,— усміхнувся батько.— А насправді той чоловік був клятвoporушником, дезертиром з Нічної варти. Такі люди найнебезпечніші. Дезертир усвідомлює: якщо його схоплять, він приречений, тож не цурається злочину, навіть найстрашнішого. Але ти неправильно мене зрозумів: моє питання було не про те, чому той чоловік мав померти, а про те, чому покарати його мав я особисто.

На це запитання Бран не мав відповіді.

— У короля Роберта є кат,— мовив він невпевнено.

— Атож,— кивнув батько.— Катів мали і королі з династії Таргарієнів, які правили до нього. Але ми живемо за давніми традиціями. У жилах Старків і досі біжить кров перших людей, і ми віримо, що виконувати вирок має той, хто його виносить. Якщо ти відбираєш у людини життя, то маєш зазирнути їй у вічі й вислухати її останні слова. А якщо не здатен цього витримати, може, засуджений і не заслуговує на смерть... Колись, Бране, ти станеш Робовим прапороносцем, очолиш власну фортецю в ім'я свого брата і свого короля, тож правосуддя опиниться у твоїх руках. І коли прийде такий день, виконуй свій обов'язок не для втіхи, але й не відмовляйся від нього. Правитель, який ховається за спину найманих катів, дуже швидко забуває, що таке смерть.

Цієї миті попереду на гребені пагорба з'явився Джон. Помахавши рукою, він загукав: — Батьку, Бране, хутчіш сюди, погляньте, що знайшов Роб!

За мить він знову зник з очей.

— Ще якийсь клопіт, мілорде? — під'їхав ближче Джорі.

— Понад усякий сумнів,— відповів лорд-батько.— Зараз побачимо, яку капость цього разу втнули мої сини.

Він пустив коня клусом. Джорі з Браном, а за ними й уся кавалькада, рушили навздогін.

Роба вони розшукали на північ від мосту, на березі річки; поряд з ним верхи сидів Джон. Літо закінчувалося, і цього місяця чимало сніжило, тож Роб стояв по коліна в білому снігу; він скинув каптур з голови, й у волоссі вигравало сонце. Роб щось притискав до грудей, і хлопці пошепки збуджено перемовлялися.

Вершники обережно намацували дорогу поміж заметів, шукаючи твердої опори на нерівній землі, яка ховалася під снігом. Першими до хлопців під'їхали Джорі Кассель і Теон Грейджой. Дорогою Грейджой сміявся і жартував, аж тут — навіть Бран це почув — йому перехопило подих.

— Боже! — вигукнув Теон, силкуючись утримати коня й тягнучись по меч.

А Джорі вже встигнув вихопити меча.

— Робе, відійди! — загукав він, а кінь під ним позадкував.

Підводячи погляд від того, що було в нього в руках, Роб посміхнувся.

— Вона тебе не вкусить. Вона мертва.

Бран аж палав од цікавості. Він би приострожив поні, однак батько звелів усім злізти на землю біля мосту й далі йти пішки. Зістрибнувши з поні, Бран помчав до братів.

На той час спішилися вже і Джон, і Джорі, і Теон Грейджой.

— Сьоме пекло! Що це таке? — вигукнув Грейджой.

— Вовчиця,— пояснив Роб.

— Перевертень! Ти тільки поглянь, яке воно величезне!

У Брана, який продирався крізь снігові замети до брата, закалатало серце.

У снігу, поплямованому кров'ю, темніли обриси туші, обважнілої в смерті. На розкошланому сірому хутрі вже намерзла крига, і від нього

слабенько відгонило тліном. Бранів погляд вихопив незрячі очі, в яких кишіли черви, і великий писок, повний жовтих зубів. Але дух йому перехопило від розмірів звіра: той був більший за поні, удвічі більший за найкрупнішого хорта на батьковій псарні.

— Ніякий це не перевертень,— спокійно відказав Джон.— Це деривовк. Вони більші за звичайних вовків.

— На південь від Стіни,— мовив Теон Грейджой,— деривовка не бачили вже років двісті.

— А я-от бачу його перед собою,— відгукнувся Джон.

Бран відірвав від чудовиська очі — і тоді-то й звернув увагу на згорток у Робових руках. Захоплено скрикнувши, він наблизився. То було вовчєня — крихітна сіро-чорна волохата куля з досі заплющеними очима. Роб притискав вовчєня до себе, і воно сліпо тицялося йому писком у груди, шукаючи попід шкірянкою молока й жалібно повискуючи. Бран невпевнено потягнувся до нього.

— Сміливіше,— заохотив його Роб,— погладь його.

Бран коротко й нервово погладив вовчєня, а тоді обернувся на Джонів голос.

— Ось і тобі,— мовив Джон, вкладаючи йому в руки друге вовчєня. — Тут їх аж п'ятеро.

Притискаючи вовчєня до обличчя, Бран опустився на сніг. Тепле та м'яке хутро пестило шкіру на щоці.

— Стільки років їх не було — і раптом у королівстві на свободі бігають деривовки! — пробурмотів стайничий Галлен.— Щось мені це не подобається.

— Це знак,— мовив Джорі.

Батько нахмурився.

— Це просто мертва тварина, Джорі,— зронив він. Але й він, здавалося, почував занепокоєння. Порипуючи снігом під чоботами, він обійшов труп.— Від чого вона померла?

— У неї в шиї щось застрягло,— пояснив Роб, гордий з того, що знав відповідь наперед.— Ось тут, попід щелепою.

Ставши навколішки, батько запхнув руку тварині під голову. Смикнув і, витягнувши, почав роздивлятися. То був шматок оленього рогу з фут завдовжки, з відламаним кінчиком, весь мокрий від крові.

Серед присутніх зненацька запала мовчанка. Всі невпевнено поглядали на ріг, і ніхто не наважувався заговорити. Навіть Брана

прошив страх, хоча він нічого не зрозумів.

Відкинувши ріг убік, батько снігом витер руки.

— Дивно, що вовчиця з такою раною змогла розродитися,— зронив він. Голос його розвіяв чари.

— А може...— зауважив Джорі.— Я чув перекази... Може, вона була вже мертва, коли на світ з'явилися вовченята.

— Народжені від мертвої,— зронив інший чоловік.— Лихе знамення.

— Байдуже,— сказав Галлен.— Скоро вони теж усі здохнуть.

Бран без слів обурено скрикнув.

— І що швидше, то краще,— погодився Теон Грейджой, витягаючи меч.— Дай сюди тварюку, Бране.

Малюк, наче почув і зрозумів, притиснувся до хлопця.

— Ні! — люто вереснув Бран.— Він мій!

— Сховай меча, Грейджою,— звелів Роб. Цієї миті голос у нього був такий самий владний, як у батька — як у лорда, яким він колись стане.— Ми забираємо вовченят.

— Не можна цього робити, хлопче,— втрутився Гарвін, Галленів син.

— Убити їх — це вияв милосердя,— зауважив Галлен.

Бран підвів очі на батька, шукаючи порятунку в нього, але у відповідь батько тільки нахмурих кошлаті брови.

— Галлен має рацію, синку. Швидка смерть краща за довге умирання від холоду й голоду.

— Ні!

Бран відчув, як на очі накочуються сльози, і відвів погляд. Перед батьком плакати він не хотів.

Але Роб уперто не здавався.

— Руда сука сера Родрика минулого тижня знов ошценилася,— мовив він.— Приплід був зовсім малий, та й з того вижило тільки двоє цуценят. У неї молока вистане і для вовченят.

— Хай вони тільки до неї полізуть — вона їх роздере.

— Лорде Старк,— утрутився Джон. Дивно було чути, що він так офіційно звертається до батька. Бран з відчайдушною надією звів на брата очі.— Вовченят п'ятеро,— мовив Джон до батька.— Троє хлопчиків, двоє дівчаток.

— І що з того, Джоне?

— У вас п'ятеро законних дітей,— пояснив Джон.— Троє синів, двійко дочок. Деривовк — знак вашого дому. Ці вовченята призначалися вашим дітям, мілорде.

Бран бачив, як перемінився батько на обличчі. Бачив, як присутні обмінялися поглядами. В цю мить він любив Джона всім серцем. Навіть семирічний Бран розумів, як учинив Джон. Рахунок збігався тільки тому, що Джон викинув з рівняння себе. Урахував дівчат, урахував навіть маленького Рикона, але не байстриюка, що носить прізвище Сноу, яке на Півночі за традицією дають усім, кому не пощастило народитись у законному шлюбі.

Батько теж усе збагнув.

— А собі ти не хочеш вовчενя, Джоне? — м'яко запитав він.

— Деривовк прикрашає прапори дому Старків,— зауважив Джон, — а я до Старків не належу, батьку.

Батько-лорд задумливо дивився на Джона. На мить запала мовчанка, але Роб поквапився її порушити.

— Я сам годуватиму його, батьку,— пообіцяв він.— Умочатиму рушник у тепле молоко, і вовчєня його смоктатиме.

— Я теж! — відлунням мовив Бран.

Лорд довго й уважно дивився на синів.

— Легко сказати, важче зробити. Слуги свого часу на це не витратять, я не дозволю. Хочете цуциків — годуватимете їх самі. Зрозуміло?

Бран радо кивнув. Вовчєня крутнулося в нього на руках — і лизнуло в обличчя теплим язиком.

— І вам доведеться їх дресирувати,— докинув батько.— І це робитимете ви самі. Псар цими чудовиськами не займатиметься, можу вас запевнити. Це не собаки, які випрошують частування й тікають, якщо копнути їх ногою. Деривовку відірвати людині руку по саме плече — те саме, що собаці задушити щура. Ви певні свого рішення?

— Так, батьку,— мовив Бран.

— Так,— погодився Роб.

— І пам'ятайте: попри всі ваші зусилля, вовчєня все одно можуть померти.

— Не помруть,— запевнив Роб.— Ми їм не дамо.

— Тоді можете взяти їх собі. Джорі, Дезмонде, заберіть решту вовчєнят. Час повертатись у Вічнозим.

І тільки коли всі знову повсідалися на коней і рушили далі, Бран дозволив собі вдихнути солодке повітря перемоги. Вовчєня вже заховалося попід шкірянкою, притискаючись до хлопця теплим тільцем: довгу дорогу додому воно здолає безпечно. А Бран міркував, як його назвати.

На середині мосту Джон несподівано притримав коня.

— Що таке, Джоне? — запитав лорд-батько.

— Ви не чуєте?

Бран чув тільки вітер поміж дерев, стукіт підків об залізодрево мосту, скиглення голодного вовчєняти, але Джон дослухався до якогось іншого звуку.

— Там, — нарешті мовив він.

Рвучко розвернувши коня, він учвал помчав назад через міст. Біля мертвої вовчиці, яка лишилася в снігу, він спішився й став навколішки. За мить він уже, усміхаючись, їхав назад.

— Мабуть, відповз від інших, — пояснив Джон.

— Або хтось його відтягнув, — мовив батько, роздивляючись шостого малюка. Той був білий, хоча інші всі мали сіре хутро, а очі мав червоні, наче кров голодранця, який помер сьогодні вранці. Дивина: хоча інші вовчєнята досі були сліпі, в цього очі вже розплющилися.

— Альбінос, — з іронічним замилюванням зронив Теон Грейджой.
— Помре навіть раніше за інших.

Джон Сноу послав батьковому годованцю довгий холодний погляд.

— Не думаю, Грейджою, — мовив він. — Це вовчєня призначалося мені.

Кетлін



Кетлін ніколи не любила богопралісу.

Вона походила з дому Таллі й народилася далеко на півдні, в Річкорині, на притоці Червоний Зубець ріки Тризуб. Там богопраліс був мов садок, світлий і просторий, у якому високий червоний сандал кидає тіні на дзюркотливі струмки, у невидимих гніздах співають пташки, а повітря гостре від пахучих квітів.

Боги Вічнозиму любили зовсім інший ліс — темний і первісний: три акри пралісу, якого ніхто не торкався всі десять тисяч років, поки навколо нього виростав похмурий замок. Пахло тут вогкою землею і тліном. Тут не ріс червоний сандал. Це був ліс упертих чатових дерев, озброєних сіро-зеленою глицею, і могутніх дубів, і залізодерев — старих, як саме королівство. Тут товсті чорні стовбури тулилися один до одного, покручене віття спліталось над головою густим шатром, а вузлувате коріння боролось за місце під землею. Це було пристановище глибокої тиші й непривітних тіней, і жили тут безіменні боги.

Але Кетлін знала, що сьогодні чоловіка можна знайти саме тут. Коли він відбирав людське життя, то завжди шукав умиротворення в богопралісі.

Кетлін була помазана сімома елями й отримала ім'я в сяйві веселки, яка заливала септ Річкорину. Кетлін була в лоні Віри, так само як і її батько, і дід, і прадід. Її боги мали імена, а обличчя їхні були такі ж знайомі, як обличчя батьків. Молитва означала септона з кадилом, і запах ладану, і семигранний кристал, що світився мов живий, і натхненні співи. Таллі зберегли богопраліс, як і всі великі дома, але

туди приходили хіба що прогулятися, почитати, полежати на сонечку. Молилися в септі.

Нед для дружини збудував невеличкий септ, де вона могла співати до сімох ликів богів, але в жилах Старків і досі вирувала кров перших людей, тож він молився до давніх безіменних і безликих богів зелених гаїв, як і діти пралісу.

На галяві в центрі богопралісу росло стародавнє віродерево, нависаючи над ставком з чорною й холодною водою. Нед називав його «серце-деревом». Кора у віродерева була біла як кістка, а листя черлене, мов тисячі поплямованих кров'ю долонь. На стовбурі великого дерева був викарбуваний лик — довговидий і сумний, з глибокими очима, червоними від застиглої живиці й на диво уважними. То були старі очі — старші за Вічнозим. Якщо не брешуть перекази, вони бачили, як Брандон Будівничий заклав тут перший камінь; вони дивилися, як навколо них ростуть гранітні стіни замку. Подейкують, що лики викарбували діти пралісу на Зорі віків, коли перші люди ще не перетнули вузьке море.

На півдні останні віродерева попалили й постинали тисячі років тому, лишилися вони тільки на острові Ликів, де ці зелені брати й досі несуть свою мовчазну варту. А тут усе було інакше. Тут кожен замок мав свій богопраліс, а в кожному богопралісі було своє серце-дерево, а кожне серце-дерево мало обличчя.

Кетлін розшукала чоловіка під віродеревом: він сидів на порослому мохом камені. Довгий меч на ім'я Лід лежав у нього на колінах, і Нед в отій воді, чорній як ніч, обмивав його лезо. Землю богопралісу вкривав тисячорічний шар чорнозему — він приглушував кроки, але за Кетлін, здавалося, ненастанно стежать червоні очі.

— Неде,— покликала вона неголосно.

Звівши голову, чоловік поглянув на неї.

— Кетлін? — мовив чужим і офіційним тоном.— А де діти?

Він завжди так питав.

— На кухні — сперечаються, як поназивати вовчат.

Розстеливши на землі плащ, вона присіла біля ставка спиною до віродерева. Потилицею вона відчувала погляд червоних очей, але старалася не зважати.

— Арія просто закохалася в них, мила Санса теж ними зачарована, а от Рикон іще не певен, як до них поставитися.

— Побоюється? — запитав Нед.

— Трішки,— визнала Кетлін.— Йому ж тільки три рочки.

— Доведеться йому навчитися дивитися власним страхам в обличчя,— насупився Нед.— Три роки — це ненадовго. Та й зима на підході.

— Так,— погодилася Кетлін. Від чоловікових слів її продер морозець, як завжди. Гасло Старків. Кожен шляхетний дім мав своє гасло. Фамільні девізи, взірці, молитви — всі вони служили, щоб піднести честь і славу роду, засвідчити вірність і щирість, присягтись у вірі й мужності. Всі, окрім гасла Старків. «Зима на підході» — ось яке було гасло Старків. Не вперше вже Кетлін замислилася, які дивні люди живуть на півночі.

— Дезертир добре прийняв смерть, у цьому йому не відмовиш,— мовив Нед. У руці він тримав обривок промащеної шкіри й легенько водив ним туди-сюди вздовж леза, натираючи метал, аж поки той тьмяно не засвітиться.— І ще я порадив за Брана. Ти б ним пишалася.

— Я завжди пишаюся Браном,— озвалася Кетлін, не відриваючи очей від меча. У глибинах булату ледве вгадувалися брижі — там, де ковалі тисячу разів нагорнули метал. Кетлін не любила мечів, але визнавала, що Лід по-своєму гарний. Викували його у Валерії ще в ті часи, коли Руїна не ступала на Вільні землі, коли зняряддями ковалів були не тільки молоти, а й чари. Чотириста років мав Лід, але гострий був, мов щойно викуваний. Однак ім'я його було ще старшим — корінням воно тягнулося в Добу героїв, коли Старки були королями на Півночі.

— Цього року це вже четвертий,— похмуро зронив Нед.— Бідолаха мов збожеволів. Щось так його налякало, що мої слова так і не змогли до нього пробитися,— зітхнув він.— Бен пише, що сили Нічної варти змаліли — зараз там менш як тисяча братів. І справа не лише в дезертирах. Люди зникають під час рейдів.

— Дикуни?

— А хто ще? — здійняв Нед свій Лід і окинув поглядом клинок до самого вістря.— І ставатиме тільки гірше. Мабуть, одного дня мені доведеться скликати прапори і виступити на північ, щоб нарешті покінчити з цим королем-за-Стіною.

— За Стіною? — здригнулася Кетлін. Нед зауважив страх у неї на обличчі.

— Нема нам чого боятися Манса Рейдера.

— За Стіною є й страшніші речі,— мовила Кетлін, озирнувшись на серце-дерево зі світлою корою і червоними очима — воно спостерігало та слухало, і снувало свої довгі повільні думки.

— Ти наслухалася казок старої Нан,— лагідно усміхнувся Нед.— Чужі давно мертві, так само як і діти пралісу, про них не чути вже вісімсот років. Мейстер Лувін узагалі вважає, що їх ніколи й не було. Ніхто з людей в житті їх не бачив.

— До сьогодні ніхто з людей не бачив і деривовка,— нагадала Кетлін.

— Сперечатися з Таллі — собі дорожче,— зронив Нед, сумно посміхнувшись, і вклав Лід у піхви.— Але ти прийшла до мене не дитячі казочки розповідати. Знаю, ти цього місця не любиш. То що вас привело, міледі?

— Сьогодні, мілорде, прийшла страшна звістка. Але я не хотіла вас турбувати, поки ви не закінчите обряд очищення...

Пом'якшити удар усе одно було неможливо, тож Кетлін сказала прямо:

— Мені так прикро, коханий! Помер Джон Арин.

Нед зазирнув їй у вічі, і Кетлін одразу збагнула, як тяжко вразила його ця новина,— як вона й очікувала. Змалечку Нед зростав у Соколиному Гнізді, і бездітний лорд Арин замінив батька не тільки йому, а і його другові Роберту Баратеону. Коли Ейрис Таргарієн Другий, Божевільний Король, зажадав їхніх голів, лорд Гнізда збунтувався й підняв прапори з соколом на тлі місяця, але не схотів видати тих, кого заприсягнувся захищати.

А одного дня п'ятнадцять років тому прийомний батько став і братом, коли вони з Недом стояли пліч-о-пліч у септі Річкорину, беручи за дружин двох сестер — дочок лорда Гостера Таллі.

— Джон...— пробурмотів Нед.— Це точно?

— Лист прийшов з королівською печаткою, і написаний він Робертом власноруч. Я лишила його для тебе. Там пишеться, що лорд Арин помер наглою смертю. Навіть мейстер не міг нічого вдіяти, тільки напоїти його маковим молочком, тож він довго не мучився.

— Невелика милість, як на мене,— зронив Нед. На обличчі в нього читався смуток, але думав чоловік у першу чергу про дружину.— А твоя сестра,— промовив він,— і Джонів хлопчик? Що з ними?

— В листі сказано було тільки, що з ними все гаразд і що вони повернулися в Гніздо,— сказала Кетлін.— Ліпше б вони поїхали в Річкорин. Гніздо стоїть самотою високо в горах, та й домівка це не сестрина, а її чоловіка. Там кожен камінь нагадуватиме про нього. Я знаю свою сестру. Вона не може без родини й друзів.

— Твій дядько зараз у Видолі, правда ж? Я чув, Джон поставив його лицарем Кривавої брами.

Кетлін кивнула.

— Бринден зробить, що зможе, і для неї, і для хлопчика. Це, звісно, добре, але...

— Поїдь до неї,— порадив Нед.— Бери з собою дітей. Нехай стіни замку сповняться гамору, криків й сміху. Хлопчику потрібне товариство інших дітей, та й Лайсу не можна лишати саму в жалобі.

— Я би поїхала,— зауважила Кетлін,— але в листі йшлося ще про дещо. Король їде у Вічнозим зустрітися з тобою.

Якусь мить Нед ніяк не міг збагнути, що вона каже, а коли нарешті все втямив, очі його проясніли.

— Сюди їде Роберт?

Кетлін кивнула, і Нед широко всміхнувся.

Хотіла б Кетлін розділити його радість! Але вона чула, про що теревенять у дворі: про мертву деривовчицю в снігу, про ріг у неї в горлянці. У Кетлін у нутрі, як змії, кільчився страх, але вона примусила себе всміхнутися чоловікові, якого кохала, чоловікові, який не вірив у знаки долі.

— Я знала, що тебе це порадує,— мовила вона.— Слід послати звістку твоєму братові на Стіну.

— Так, певна річ,— погодився він.— Бен точно схоче приїхати. Скажу мейстрові Лувіну відіслати найпрудкокрилішого птаха,— зіп'явся Нед на ноги й допоміг підвестися дружині.— Чорт забирай, скільки ж це років ми не бачилися? І він навіть не попереджає задалегідь? У листі сказано, скільки з ним їде людей?

— Гадаю, щонайменше сотня лицарів, а з ними піддані, і ще з півсотні перекупних мечів. З ними буде й Серсі з дітьми.

— Якщо їдуть вони, Роберт не квапитиметься,— мовив Нед.— Це й на краще. Буде в нас більше часу на приготування.

— З ними їдуть і брати королеви,— повідомила Кетлін.

На це Нед скривився. Кетлін знала, що стосунки з родиною королеви в нього прохолодні. Ланістери з Кичери Кастерлі приєдналися до Роберта останньої миті, коли перемога була вже в його руках, і Нед їм цього так і не пробачив.

— Що ж, якщо заради Робертового товариства доведеться терпіти Ланістерів, так тому й бути. Таке враження, що Роберт везе з собою половину двору.

— Куди король, туди й королівство,— зронила Кетлін.

— Цікаво буде поглянути на його дітей. Коли я востаннє їх бачив, наймолодший ще за мамину цицьку тримався. Скільки йому зараз? Років п'ять?

— Королевичу Томену сім років,— виправила дружина.— Він такий, як і Бран. І будь ласка, Неде, тримай язика на припоні. Ця Ланістерка — наша королева, і подекують, гонор її рік у рік тільки росте.

— Слід влаштувати бенкет,— стиснув Нед її руку,— запросити співців, а ще Роберт захоче з'їздити на полювання. Відішлю Джорі з почесною вартою на південь, щоб зустріли гостей на королівському гостинці й супроводили до нас. Боги, як нам їх усіх прогодувати? Кажеш, він уже в дорозі? Чорти б його взяли! Чорти б узяли його королівську потайливість!

Данерис



Брат підніс угору простору сукню, щоб показати Данерис.

— Яка краса! Торкнися. Ну ж бо! Помацай тканину.

Дані помацала. Тканина була такою шовковистою, що струменіла крізь пальці, наче вода. Дані не пригадувала, щоб серед її речей колись було щось подібне. Сукня її лякала. Вона відсмикнула руку.

— Це справді мені?

— Дарунок магістра Ілрію,— усміхнувшись, мовив Вісерис. Сьогодні брат був у гарному гуморі.— Колір відтінить твої фіалкові очі. А ще на тобі буде золото, і різне коштовне каміння. Ілрію пообіцяв. Сьогодні ти маєш почуватися справжньою королівною.

«Королівною?» — подумала Дані. Вона й забула, як воно — почуватися королівною. А може, ніколи й не знала.

— Навіщо він усе це нам дає? — запитала вона.— Що йому від нас потрібно?

Вже майже півроку вони з братом мешкали в будинку магістра: він їх годував, а його прислуга їм догоджала. Дані було тринадцять, і вона вже усвідомлювала, що всі дарунки мають свою ціну, особливо тут, у вільному місті Пентосі.

— Ілрію не дурний,— мовив Вісерис. То був худий довготелесий юнак з нервовими руками та хворобливим поглядом у фіалкових очах.— Магістр розуміє: коли я посаду трон, який належить мені по праву, я не забуду своїх друзів.

Дані не відповіла. Магістр Ілрію торгував прянощами, самоцвітами, драконовою кісткою та іншими цінностями, хай і не такими пікантними. Подейкували, що в нього є приятелі по всіх

дев'ятьох вільних містах, та й не тільки там: навіть у Ваїс-Дотраку й у казкових землях на берегах Нефритового моря. А ще подейкували, що немає такого друга, якого б він радо не продав за прийнятну ціну. Слухаючи розмови на вулиці, вона чула багато такого, але вважала за краще не розпитувати брата, який плів павутиння своїх мрій. У гніві він був страшний. І вона не хотіла, як він казав, «збудити дракона».

— Ілірію пришле рабинь, щоб допомогли тобі викупатися,— мовив брат, вішаючи сукню поряд з дверима.— Тож постарайся добряче відмити сморід стайні. У хала Дрого тисяча коней, і зараз він шукає зовсім іншу кобилицю,— критичним поглядом окинув він сестру.— Ти й далі горбишся. Ану випростайся! — він руками розвів їй плечі.— Хай бачать, що в тебе вже є жіночі форми,— пальці його ковзнули ледь набубнявілими грудьми й стиснули пипку.— Не здумай сьогодні мене зганьбити. Якщо зганьбиш, тобі це так не минеться. Ти ж не хочеш збудити дракона, правда? — грубо щипнув він її крізь цупку тканину сорочки.— Правда? — з притиском повторив він.

— Не хочу,— покірливо озвалася Дані.

— Добре,— посміхнувся брат. І майже ніжно погладив її коси.— Коли писатимуть історію мого правління, люба сестро, то напишуть, що воно почалося сьогодні.

Коли він нарешті забрався, Дані підійшла до вікна й жадібним поглядом окинула води затоки. На тлі призахідного сонця вимальовувалися чорні обриси прямокутних цегляних веж Пентоса. Дані чула співи червоних жерців, які запалювали нічні багаття, і крики малих голодранців, які гралися за стінами маєтку. На якусь мить їй закортіло опинитися серед них — босоною, засапаною, в лахмітті; в неї б не було ні минулого, ні майбутнього, і не чекав би на неї бенкет у домівці хала Дрого.

Десь там, за вузьким морем, де сідає сонце, простяглася земля зелених пагорбів, квітучих лук і могутніх бурхливих річок, де посеред величних синьо-сірих гір височіють вежі з темного каменю, а озброєні лицарі виїждять на битви під прапорами своїх лордів. Дотраки називають цю землю «рейш андалі» — земля андалів. У вільних містах чимало розповідають про Вестерос і про Призахідні королівства. Але брат кличе цей континент простіше — «наша земля». В його вустах ці слова звучать, як молитва. Якщо він часто їх повторюватиме, боги обов'язково почують. «Наша кровна земля, відібрана в нас підступом,

але й досі наша — наша назавжди. Не крадіть у дракона, не варто. Дракон усе пам'ятає».

Мабуть, дракон і справді пам'ятав, а от Дані — ні. Вона зроду не бачила землі, яку брат вважав своєю,— цього королівства за вузьким морем. А коли він говорив про Кичеру Кастерлі та Гніздо, про Небосад і Видол, про Дорн і острів Ликів, для неї то були просто слова. Вісерису було вже вісім років, коли довелося тікати з Королівського Причалу під натиском Узурпаторового війська, а от Данерис на той час була заледве пуп'янком у материнському лоні.

Однак братові оповіді Дані чула так часто, що іноді перед її очима поставали яскраві картини. Опівнічна втеча до острова Драконстон під чорними вітрилами, на яких тріпотіло місячне сяйво. Брат Рейгар б'ється з Узурпатором у кривавих водах Тризуба, помираючи за жінку, яку кохає. Королівський Причал сплюндровано лордами Ланістером і Старком, яких Вісерис називав собаками Узурпатора. Князівна Елія Дорнська молить про милосердя, але від грудей у неї відривають Рейгарового спадкоємця, щоб закатрупити просто в матері на очах. А гладенькі відполіровані черепи останніх драконів порожніми очницями витріщаються зі стін тронної зали на те, як Царевбивця золотим мечем розтинає її батькові горло.

Народилася Дані за дев'ять місяців після втечі, на Драконстоні, коли страшний літній шторм мало не розломив фортецю на острові навпіл. Подейкують, шторм був жахливий. Таргарієнський флот, який стояв на якорі, розтрощило вщент; від парапетів набережної відривалися величезні кам'яні брили і з гуркотом котились у бурхливі води вузького моря. Мати померла, народжуючи Дані, і брат Вісерис ніколи не пробачив сестру за це.

Драконстону вона теж не пам'ятала: вони знову змушені були тікати від новозбудованого флоту Узурпаторового брата. На цей час від Сімох Королівств, які колись належали їхньому старовинному дому, залишився тільки Драконстон — давня столиця. Але й він — ненадовго. Залога уже готова була віддати їх у руки Узурпатора, але однієї ночі сер Віллем Дарі з чотирма вірними кіннотниками вдерся в дитячу й викрав і їх із братом, і мамку-годувальницю, і під покрывом ночі вирушив під вітрилами до безпечного браавоського узбережжя.

Сера Віллема вона смутно пригадувала: це був кремезний сивий чоловік-ведмідь, напівсліпий, який, уже хворий лежачи в ліжку,

громовим голосом роздавав накази. Слуги боялися його до смерті, але до Дані він завжди був добрий. Називав її королівною, а іноді — міледі, а руки в нього були м'які, як стара шкіра. От тільки він ніколи не підводився з ліжка, і дні та ночі довкола нього витав дух хвороби — гарячий, вологий і нудотно-солодкавий сморід. Так було, поки вони жили в Браавосі, у великому будинку з червоними дверима. У Дані була навіть власна кімната, за вікном якої росло лимонне дерево. А коли сер Віллем помер, слуги розікрали всі гроші, і так невеликі, які в них із братом лишалися, а згодом їх виставили з будинку. Коли червоні двері зачинилися назавжди, Дані розплакалася.

Відтоді вони кочували: з Браавоса до Мира, з Мира до Тайроша, з Тайроша до Когора, і далі до Волантиса й Лиса, ніде надовго не затримуючись. Це брат не хотів: наполягав, що найманці Узурпатора повсякчас переслідують їх, хоча Дані не бачила ніколи жодного.

Спершу магістри, архонти й купецькі барони радо вітали й годували Таргарієнів у себе вдома, але роки минали, а Узурпатор усе сидів на Залізному троні, й двері почали одні по одних зачинятися, і жити стало важче. За кілька років їм з братом довелося продати свої останні коштовності — не лишилося навіть монетки з материної корони. У провулках і винарнях Пентоса її брату дали прізвисько король-жебрак. Дані воліла не знати, яке прізвисько дали їй.

«Одного дня ми все собі повернемо, мила сестричко,— обіцяв брат. Іноді, коли він так казав, у нього трусилися руки.— Коштовності й шовки, Драконстон і Королівський Причал, Залізний трон і Сім Королівств — усе, що в нас забрали, ми все заберемо». Вісерис жив заради цього дня. Але Данерис хотіла повернути тільки великий будинок з червоними дверима, лимонне дерево за вікном і дитинство, якого не мала.

У двері м'яко постукали.

— Увійдіть,— дозволила Дані, відвертаючись од вікна. Зайшли служниці Ілірію, вклонилися й узялися до своїх справ. То були рабині — подарунок якогось друга, що їх магістр мав серед дотраків чимало. І хоча у вільному місті Пентосі рабства не було, ці були справжні рабині. Старша жінка, маленька і сіра як мишка, не промовила ні слова, але все компенсувала говірка дівчина. Вона була улюбленицею Ілірію — білява блакитноока шістнадцятирічна дівка, яка за роботою невпинно торохтіла.

Вони наповнили для Дані ночви гарячою водою, принесеною з кухні, напахтивши її ароматичними оліями. Через голову знявши з Дані грубу бавовняну сорочку, дівчина допомогла їй залізти у купіль. Вода була гаряча, мов окріп, але Данерис не здригнулася й не писнула. Вона любила жар. Від нього вона почувалася очищеною. Крім того, брат завжди казав: Таргаріенам гаряче не буває. «Наш дім — це лігво дракона,— казав він.— Вогонь у нас у крові».

Старша жінка вимила її довгі попелясті коси й ніжно вичесала їх, і все це мовчки. А дівчина, тручи їй ноги та спину, тріщала, яка Дані щасливиця.

— Дрого такий багатий, що в нього навіть раби ходять у золотих нашійниках. У його халасарі сто тисяч воїнів, а в його домівці у Ваїс-Дотраку двісті кімнат і двері зі щирого срібла. І далі в такому ж дусі: про те, який вродливий хал, який високий і ярий, безстрашний у бою, найкращий вершник усіх часів, найвлучніший лучник. Данерис мовчала. Вона завжди гадала, що вона, коли прийде пора, одружиться з Вісерисом. Століттями в домі Таргарієнів брати одружувалися з сестрами — ще відтоді як Ейгон Завойовник узяв собі сестру за наречену. Тисячу разів Вісерис казав: чистота крові понад усе, а у них була королівська кров, золота кров давньої Валерії, кров од крові дракона. Драconi не паруються з усілякою звіриною, і Таргарієни не зміщуватимуть кров з нижчими. Аж раптом Вісерис замислив продати сестру чужинцю, варвару.

Коли вона вимилася, рабині допомогли їй вилізти з води й насухо витерли рушниками. Дівчина чесала їй коси, поки ті не заблищали, як розплавлене срібло, в той час як старша жінка напахтила її пряноцвітом з дотрацьких долин — трошки на зап'ястях, за вухами, на пипках грудей, і навіть — холодною рукою — у неї між ногами. Вбрали її в серпанок, який прислав магістр Ілірію, згори накинули легку сукню — темно-сливовий шовк, щоб відтінити її фіалкові очі. Дівчина взула її в позолочені сандалії, в той час як старша жінка закріпила в неї в косах тіару, а на зап'ястя натягнула золоті браслети з аметистами. Останнім було намисто — важкий золотий торквес із викарбуваними на ньому валерійськими символами.

— От зараз ви — справжня королівна,— затамувавши подих, зронила дівчина, закінчивши. Дані глянула на своє віддзеркалення у сріблястому люстрі, про яке не забув Ілірію. «Королівна»,— подумала

вона і згадала слова дівчини про те, що хал Дрого такий заможний, аж раби в нього ходять у золотих нашійниках. Зненацька її прошив холод, і голі руки взялися сиротами.

Брат чекав на неї у прохолоді передпокою, сидючи на краю басейну, спустивши одну руку у воду. Коли сестра увійшла, він підвівся й прискіпливо її оглянув.

— Стань отут,— звелів він.— Розвернися. Так. Добре. Вигляд маєш...

— Королівський,— мовив магістр Ілірію, виходячи з арки. Як на такого дебелого чоловіка, рухався він з подиву гідною делікатністю. Попід просторими вогняними шовками в нього при ходьбі перекочувалися складки жиру. На всіх пальцях блищали коштовні камінці, а слуга так налоїв йому роздвоєну рудувату борідку, що та засяяла золотом.— Хай благословить вас Цар світла цього щасливого дня, королівно Данерис,— мовив магістр, беручи Дані за руку. Він уклонився, й серед блиску золотої борідки майнули криві жовті зуби.— Вона прегарна, як мрія, ваша світлосте,— обернувся він до її брата.— Дрого буде в захваті.

— Надто вже худа,— сказав Вісерис. Волосся його, таке саме сріблясто-попелясте, як і в сестри, було гладко зачесане назад і заколите шпилькою з драконової кістки. Суворий вираз підкреслював тверді риси скуластого обличчя. Поклавши долоню на руків'я меча, позиченого магістром Ілірію, він запитав: — Ви впевнені, що халу Дрого подобаються такі юні дівчатка?

— У неї вже пішла кров. До хала вона вже доросла,— уже не вперше пояснив Ілірію.— Погляньте на неї! Ці сріблясто-золоті коси, ці фіалкові очі... Понад усякий сумнів, у ній вирує кров давньої Валірії. Вона знатного походження, дочка давнього королівського роду, сестра майбутнього короля, тож, безперечно, не може не вразити Дрого.

Коли він відпустив її руку, Данерис відчула, що тремтить.

— Сподіваюся,— з сумнівом зронив брат.— У дикунів дивні смаки. Хлопці, коні, вівці...

— Тільки при халові Дрого цього не кажіть,— мовив Ілірію.

— Ви мене за дурня маєте? — у фіалкових очах брата спалахнув гнів.

— Я маю вас за короля,— злегка схилив голову магістр,— а королям не властива обережність простоліуду. Перепрошую, якщо

образив вас.

Відвернувшись, він плеснув у долоні, кличучи носіїв.

Коли всі троє вирушили в дорогу на тонко різьбленому паланкіні, на вулицях Пентоса було чорним-чорно. Попереду, освітлюючи дорогу, йшли двоє служок, тримаючи пишно прикрашені олійні ліхтарі, засклені блакитними шибками, а дюжина дужих носіїв несла паланкін, поставивши жердини собі на плечі. В середині за запонами було тепло й тісно. Крізь міцні парфуми Дані чула неприємний запах блідої шкіри Ілірію.

Але брат, який розвалився на подушках поряд із нею, нічого не помічав. Подумки він був за вузьким морем.

— Весь його халасар нам не знадобиться,— заговорив Вісерис. Пальці його гралися руків'ям позиченого меча, хоча Дані знала, що братові ще не траплялося по-справжньому застосувати меч.— Тисяч десятьох буде достатньо: з десятьма тисячами дотрацьких крикунів я змету Сім Королівств. Держава стане під знамена свого справжнього короля. Тайрели, Редвини, Грейджої — всі вони радіють Узурпаторові не більше за мене. Дорнян палить бажання помститися за Елію і її дітей. Та й простолюд буде за нас. Вони плачуть за своїм королем,— схвильовано глянув Вісерис на Ілірію.— Правда ж?

— Це ваш народ, і він вас любить,— дружелюбно мовив магістр Ілірію.— По всій державі, в усіх тверджах чоловіки потихеньку піднімають тости за ваше здоров'я, а жінки гаптують прапори з драконом і ховають їх в очікуванні того дня, коли ви, перетнувши море, повернетесь додому... Принаймні так кажуть мені вивідачі,— здвигнув він плечима.

У Дані не було вивідачів, не було змоги дізнатися, хто що робить чи думає за вузьким морем, але вона не повірила солодким словам магістра Ілірію, так само як не вірила магістрові в усьому. Однак брат радо кивав.

— Я власноруч уб'ю Узурпатора,— пообіцяв він, хоча в житті ще нікого не вбив,— як він убив мого брата Рейгара. І Ланістера, Царевбивцю, уб'ю також — за те, як він учинив з моїм батьком.

— Було б дуже добре,— зронив магістр Ілірію. Дані бачила, що на його пухких вустах блукає ледве помітна посмішка, якої не зауважив брат. Кивнувши, Вісерис відсунув запону й визирнув у ніч, і Дані зрозуміла: він знову і знову переживає Битву на Тризубі.

Хороми хала Дрого, оточені дев'ятьма вежами, розташувалися понад водами затоки; муровані стіни всі поросли плющем. Як сказав Ілірію, хороми ці подарували халу магістри Пентоса. Вільні міста повсякчас виявляли щедрість до комонників. «Ні, ми варварів не боїмося,— пояснив тоді Ілірію з посмішкою.— Цар світла захистить мури міста від мільйонів дотраків, принаймні так кажуть червоні жерці... однак не варто ризикувати, правда ж, особливо коли дружба коштує так мало».

Паланкін зупинили перед брамою, і один з вартових грубо відсунув запону вбік. У нього, як у всіх дотраків, була мідна шкіра й карі очі-мигдалини, проте він не мав бороди, а на голові носив гостроверхий бронзовий шолом незаплямованих. Він холодно оглянув прибулих. Магістр Ілірію прогарчав щось до нього грубою дотрацькою мовою; відповівши таким самим тоном, вартовий змахом руки дозволив заходити у браму.

Дані зауважила, що брат міцно стиснув руків'я позиченого меча. Здавалося, він налякався так само, як і вона.

— Зухвалий євнух,— пробурмотів Вісерис, коли паланкін, хитаючись, рушив до будинку.

— Сьогодні на бенкеті збереться чимало поважних людей,— медово заговорив магістр Ілірію.— У таких людей є вороги. А хал має захистити своїх гостей, а найперше вас, ваша світлосте. Немає сумнівів: за вашу голову Узурпатор не пожалів би грошей.

— О так,— похмуро відгукнувся Вісерис.— Запевняю вас, Ілірію, спроби позбутися мене були. Його найманці повсюди нас переслідують. Я останній з драконів, і поки я живу, я не спатиму спокійно.

Паланкін стишив хід і нарешті зупинився. Запони відкинули, і раб подав Данерис руку, щоб допомогти злізти. Нашийник у нього, помітила вона, був звичайний — бронзовий. За нею зістрибнув брат, і досі однією рукою стискаючи руків'я меча. Щоб поставити на ноги магістра Ілірію, знадобилася допомога двох міцних чоловіків.

У хоромах гостро пахло прянощами, пахогнем, солодкими лимонами й цинамоном. Прибулих провели через передпокій, де мозаїка з кольорового скла зображала Руїну Валерії. Уздовж стін горіли чорні залізні олійні ліхтарі. Стоячи попід кам'яним листям мурованої арки, євнух співуче оголосив про їхнє прибуття.

— Вісерис Третій з дому Таргарієнів,— вигукнув він високим солодким голосом,— король андалів і ройнарів і перших людей, володар Сімох Королівств і оборонець держави. Його сестра Данерис Штормороджена, королівна Драконстону. І їхній шановний господар Ілрію Мопатис, магістр вільного міста Пентоса.

Проминувши євнуха, вони опинилися в оточеному колонами дворі, зарослому плющем. Місячне світло помалювало листя, між якого рухались гості, в барви кості та срібла. Серед присутніх було чимало дотрацьких комонників — кремезних чоловіків з брунатною шкірою, з довгими вусами, стягнутими металевими кільцями, з чорними косами, лискучими від олії, з вплетеними в них дзвіночками. Але серед них були й горлорізи-брави та перекупні мечі з Пентоса, Мира, і Тайроша; червоні жерці, тлустіші за Ілрію; волохаті мешканці Порт-Ібена; вельможі з Літніх островів зі шкірою як чорне дерево... Данерис захоплено роздивлялася присутніх — і раптом налякано збагнула, що вона серед них — єдина жінка.

— Оці троє,— пошепки пояснював Ілрію,— кровні вершники Дрого. Біля колони — хал Моро з сином Рогоро. Чоловік із зеленою борідкою — брат архонта Тайроша, а позаду нього — сер Джора Мормонт.

Останнє ім'я привернуло увагу Вісериса.

— Лицар?

— Справжнісінький,— усміхнувся Ілрію в бороду.— Помазаний сімома елями особисто верховним септоном.

— А він тут що робить? — випалила Дані.

— Узурпатор полював на його голову,— пояснив Ілрію.— Через якусь дріб'язкову сутичку. Продав кількох браконьєрів тайроському работоргівцю замість віддати Нічній варті. Абсурдні закони! Людина має вільно розпоряджатися своїми невільниками.

— Бажано мені до ранку перемовитися з сером Джорою,— зронив брат. Дані з цікавістю поглянула на лицаря. Він був немолодий, за сорок, лисуватий, але й досі міцний і дужий. Вдягнений не у шовк чи бавовну, а у вовну та шкіру. Сорочка в нього була темно-зелена з вишитою на ній подобою чорного ведмедя, який стояв на двох лапах.

Дані й досі дивилася на дивного чоловіка з рідного краю, якого ніколи не бачила, аж тут магістр Ілрію поклав їй на голе плече вологу руку.

— А ось там, люба королівно,— прошепотів він,— сам хал.

Дані закортіло втекти й заховатися, але на неї дивився брат, а якщо вона розсердить його, то збудить дракона. Вона схвильовано розвернулася й поглянула на чоловіка, який, як сподівався Вісерис, ще до ранку попросить її руки.

Дівчина-рабиня не надто помилялася, подумала Данерис. Хал Дрого був на голову вищий за всіх присутніх, але водночас дуже легконогий і зграбний, як пантера в звіринці Ілірію. Він був молодший, ніж вона гадала,— не більш як тридцять. Шкіра мала колір натертої міді, а густі вуса стягували золоті та бронзові кільця.

— Маю піти вклонитися,— сказав магістр Ілірію.— Почекайте тут. Я приведу його до вас.

Поки Ілірію розвальцем ішов до хала, брат стиснув руку Дані, і то так міцно, що їй аж стало боляче.

— Бачиш його косу, люба сестро?

Коса Дрого була чорна як ніч і важка від ароматичної олії, та ще й прикрашена крихітними дзвіночками, які м'яко дзвеніли, коли хал рухався. Коса була нижче пояса, нижче навіть сідниць — її кінчик черкав по стегнах.

— Бачиш, яка вона довга? — спитав Вісерис.— Переможений у битві дотрак від сорому обтинає собі косу, щоб увесь світ знав про його ганьбу. Хала Дрого ще в житті ніхто не перемагав. Він — другий Ейгон Повелитель Драконів, а ти будеш його королевою.

Дані поглянула на хала Дрого. Риси обличчя в нього були тверді й жорстокі, а очі холодні й темні, як агат. Її брат іноді, якщо вона раптом збудить дракона, робив їй боляче, однак не лякав її так, як цей чоловік.

— Не хочу я бути його королевою,— зненацька для себе сказала вона тихо й непевно.— Будь ласка, Вісерисе, будь ласка! Я не хочу його, я хочу додому.

— Додому? — мовив брат, не підвищуючи голосу, але в тоні вчувалася лють.— А як же нам повернутися додому, люба сестро? У нас забрали дім!

І він, уп'явши пальці їй у шкіру, потягнув її в темряву.

— Як нам повернутися додому? — повторив він, маючи на увазі Королівський Причал, і Драконстон, і корону, яку вони втратили.

Але Дані йшлося тільки про свої покої в маєтку Ілірію, які не були справжньою домівкою, хай і єдиною, яку вони мали, однак брат і чути

про це не хотів. Він це домівкою не вважав. Навіть великий будинок з червоними дверима не був йому домом... Його пальці дужче стиснули руку сестри, вимагаючи відповіді.

— Я не знаю,— відповіла Дані нарешті тремтячим голосом. У її очах стояли сльози.

— А я знаю,— гостро відтяв Вісерис.— Ми повернемося додому на чолі війська, люба сестро. На чолі армії хала Дрого, ось як ми повернемося додому. І якщо для цього тобі доведеться жити з ним і спати з ним, то так і буде,— посміхнувся він.— Та нехай хоч весь халасар має тебе, люба сестро, всі сорок тисяч комонників, разом з їхніми кіньми, якщо такою буде ціна за наше військо. Скажи спасибі, що йдеться тільки про Дрого. З часом ти його, думаю, навіть полюбиш... А тепер витри очі. Ілрію веде його сюди, і нема чого йому дивитися на твої сльози.

Обернувшись, Дані побачила, що так і є. Магістр Ілрію, розсипаючись в усмішках і поклонах, уже вів хала Дрого до них. Зворотом долоні вона стерла з очей сльози, які так і не покотилися.

— Усміхайся,— нервово шепнув Вісерис, який ніяк не міг намацати руків'я меча.— І випростай плечі. Нехай бачить, що в тебе є груди. На бога, тобі й так нема чим особливо похвалитися.

Всміхнувшись, Данерис випростала плечі.

Едард



Крізь браму замку вливалися відвідувачі ріками золота, срібла і ясної криці: три сотні воїнів, блискучі прапороносці й лицарі, присяжні мечі й вільні вершники. Понад їхніми головами на північному вітрі ляпала дюжина золотих прапорів з гербом дому Баратеонів — увінчаним короною оленем.

Нед знав багатьох із цих вершників. Ось золотоволосий сер Джеймі Ланістер, а он Сандор Кліган з жахливо попеченим обличчям. Довготелесий хлопець поряд з ним — безперечно, королевич-наступник, а он той недоросток біля нього — ніхто як Тиріон Ланістер на прізвисько Куць.

А от дебелий чоловік на чолі кавалькади, оточений обабіч двома лицарями в білосніжних плащах королівської варти, здався Недові геть незнайомим... аж поки не зістрибнув зі свого бахмата з таким знайомим ревінням і не стиснув Неда в обіймах, мало не ламаючи кістки.

— Неде! Ах, як приємно бачити твоє крижане обличчя! — оглянувши його з ніг до голови, засміявся король.— Ти зовсім не змінився.

Якби ж тільки Нед міг сказати те саме! П'ятнадцять років тому, коли вони разом здобували трон, лорд Штормокраю був гладенько виголений, ясноокий і м'язистий, мов з дівочої мрії. Під два метри на зріст, він і так як вежа височів над усіма, а коли вбирав обладунки й великий рогатий шолом свого дому, то ставав справжнім велетнем. І міць у нього була велетенська, а улюблена зброя — залізний келеп з

гостряком, що його Нед заледве міг підняти. В ті дні від Роберта пахло не парфумами, а дубленою шкірою і кров'ю.

А ось тепер від нього пахло саме парфумами, і він уже був ширший, ніж довший. Востаннє Нед бачився з королем дев'ять років тому під час заколоту Балона Грейджоя, коли олень і деривок об'єдналися, щоб покласти край зазіханням самопроголошеного короля Залізних островів. З тої ночі, коли вони вдвох стояли пліч-о-пліч у поваленій кріпості Грейджоя, де Роберт прийняв капітуляцію лорда-заколотника, а Нед узяв його сина Теона заручником і годованцем, король набрав щонайменше три пуди. Чорна й жорстка, як дріт, борода затуляла подвійне підборіддя й обвислі королівські щоки, але ніщо не могло приховати ні черева, ні темних кіл під очима.

Проте Роберт був не тільки Недовим другом, а й королем, тож Нед просто сказав:

— Ваша світлосте, Вічнозим до ваших послуг.

На той час усі прибулі теж уже спішувалися, і до них підходили групи, щоб забрати коней. Робертова королева-дружина Серсі Ланістер, оточена дітьми, підійшла пішки. Карета, в якій вони їхали, цей величезний двоповерховий повіз із лакованого дуба й золоченого металу, який тягнуло сорок коней-важковозів, не пролазила крізь браму замку. Нед опустився навколішки й поцілував королівську обручку, а Роберт у цей час обіймав Кетлін, як сестру, з якою довго не бачився. Тоді обидві сторони вивели вперед дітей, представили та схвалили.

Щойно всі формальності були дотримані, король мовив до господаря:

— Проведи мене в крипту, Едарде. Хочу скласти шану.

Ось за це Нед його і любив: за те, що по стількох роках і досі пам'ятає її. Він звелів подати йому ліхтар. Слова тут були непотрібні. Щоправда, запротестувала королева: вони в дорозі з самої зорі, всі потюпилися й замерзли, тож спершу слід відпочити. А мерці зачекають. Це все, що вона встигла сказати: Роберт тільки зиркнув на неї — і її брат-близнюк Джеймі мовчки взяв її за руку, тож вона більше не зронила ні слова.

У крипту вони спустилися разом — Нед і його король, якого він заледве упізнавав. Виткі кам'яні сходи були вузькими. Нед, тримаючи ліхтар, вів перед.

— Я вже думав, ми ніколи не доїдемо до Вічнозиму,— жалівся Роберт, поки вони спускалися.— На півдні Сім Королівств сприймаються зовсім по-іншому, й іноді просто забуваєш, що твої землі завбільшки як решта шість разом узяті.

— Сподіваюся, подорож вам сподобалася, ваша світлосте?

— Болота, ліси й луки,— пирхнув Роберт,— а на північ за Перешийком — жодного пристойного заїзду. Я такого безлюдного дикого поля в житті не бачив. Де весь твій народ?

— Мабуть, просто люди соромляться й не виходять,— пожартував Нед. На сходах гуляв протяг — холодний подих з глибин підземелля.— На півночі королів нечасто бачать.

— Більше схоже,— пирхнув Роберт,— що вони всі поховалися під снігом. Під *снігом*, Неде! — король однією рукою притримався за стіну, щоб не втратити рівновагу.

— Сніг наприкінці літа не таке вже й рідкісне явище,— мовив Нед.— Сподіваюся, вам він не дошкуляв. Зазвичай у таку пору він м'який.

— Узяли б Чужі твій м'який сніг! — вилаявся Роберт.— На що ця земля перетвориться взимку? На саму думку про це мене мороз продирає поза шкурою.

— Зимі суворі,— погодився Нед,— але Старки витримують. Завжди витримували.

— Треба тобі вибратися на південь,— мовив до нього Роберт.— Понюхати літа, поки воно не збігло. В Небосаду поля, засаджені золотими ружами, тягнуться скільки око сягає. А в садах плоди такі стиглі, що лускають у роті,— таких солодких динь, персиків, вогнеслив ти в житті не куштував. Побачиш, я привіз тобі трохи. Навіть у Штормокраї, попри вітер з моря, вдень так спекотно, що не хочеться ворушитися. А бачив би ти міста, Неде! Всюди квіти, ринки вгинаються від харчів, а літні вина такі дешеві та смачні, що можна напитися п'яним, просто вдихаючи повітря. Усі тлусті, п'яні й багаті.

Засміявшись, він добряче поплескав себе по чималому череву.

— А дівчата, Неде! — вигукнув він, зблиснувши очима.— Кажу тобі, в спеку жінки цілком забувають про скромність. Плавають голяка в річці просто під мурами замка. Навіть на вулицях надто вже гаряче, щоб убиратись у вовну чи хутро, тож вони ходять у коротеньких сукнях: хто має срібло — в шовкових, а хто ні — в бавовняних, але яка різниця, коли вони починають пітніти й тканина прилипає до шкіри —

з таким самим успіхом вони могли б ходити голяка,— щасливо розсміявся король.

Роберт Баратеон завжди мав смак до життя — він умів отримувати задоволення. На противагу йому, Едарда Старка в цьому б ніхто не звинуватив. Однак зараз Нед бачив, що задоволення підточили сили короля. Поки вони спустилися сходами донизу, Роберт засапався, і коли вони ступили в темряву крини, його обличчя у сяйві ліхтаря було червоним.

— Ваша світлосте,— шанобливо мовив Нед і описав ліхтарем широке коло. Тіні заворушилися й захиталися. Миготливе світло торкнулося каміння під ногами й пробігло довгою шерегою гранітних колон, які парами марширували в темряву. Поміж колон на своїх камінних престолах сиділи попід стінами мерці, прихилившись спинами до гробниць, у яких покоїлися їхні тлінні рештки.— Вона в самому кінці, разом з батьком і Брандоном.

Нед показував дорогу поміж колон, а Роберт мовчки прямував за ним, здригаючись від підземної прохолоди. Тут, унизу, холодно було завжди. Кроки відлунювали від каміння й угорі відбивалися від склепіння, а вони йшли і йшли поміж мертвих з дому Старків. Їх проводжали очима лорди Вічнозиму. Їхні подоби були викарбувані з каміння, що запечатувало гробниці. Отак вони сиділи довгими рядами, сліпими очима вдивляючись у вічну темряву, а під ногами в них скрутилися калачиком величезні кам'яні деривовки. Тіні танцювали, і здавалося, коли живі проходять повз, кам'яні постаті ворухнуться.

За давнім звичаєм на колінах у кожного з лордів Вічнозиму лежав довгий залізний меч, який мав утримувати мстивих духів у криптах. Найстаріший меч уже зотлів на порох — від нього на камінні лишилося хіба що кілька іржавих плям. Цікаво, подумав Нед, тепер духи нарешті можуть вільно повернутися в замок? Він сподівався, що таки ні. Перші лорди з дому Старків були такі самі суворі, як і земля, якою вони правили. В ті віки, коли з-за моря ще не з'явилися повелителі драконів, Старки не були нічийми васалами, а називалися королями на Півночі.

Нарешті Нед зупинився й підніс олійний ліхтар. Крипта тут не закінчувалася, а губилася в темряві, проте наступні гробниці були порожні й незапечатані — чорні діри, які очікують своїх мерців, очікують самого Неда і його дітей. Але про це Нед думати не любив.

— Ось,— мовив він до короля.

Роберт мовчки кивнув, опустився навколішки та схилив голову.

Тут одна біля одної стояло три гробниці. Недів батько, лорд Рикард Старк, був суворий і довговидий. Каменяр добре його знав. Лорд Рикард сидів з мовчазною гідністю, кам'яними пальцями міцно тримаючи залізний меч, який лежав у нього на колінах, хоча за життя жоден меч не виправдав його надій. У двох менших гробницях оба біч лорда покоїлися його діти.

Брандону було двадцять років, коли його задушили за наказом Ейриси Таргарієна, Божевільного Короля, всього за кілька днів до весілля з Кетлін Таллі з Річкорину. Сталося це на очах у батька. Брандон був справжнім спадкоємцем — перваком, народженим правити.

Ліанні було всього шістнадцять — неймовірно мила дівчинадитина. Нед любив її всім серцем. Роберт — навіть дужче. Вона мала стати його нареченою.

— В житті вона була вродливіша,— помовчавши, зронив король. Його очі затрималися на обличчі Ліанни, так наче він силою волі міг повернути її до життя. Нарешті огрядний король незграбно підвівся.— Чорт забирай, Неде, невже обов'язково було ховати її в такому місці? — голос його захрип від незабутого горя.— Вона заслуговує на більше, ніж темрява...

— Вона була з роду Старків з Вічнозиму,— тихо озвався Нед.— Її місце тут.

— Слід було її поховати десь на пагорбі, попід фруктовим деревом, щоб над нею пропливали сонце й хмари, а дощ омивав її.

— Я був з нею, коли вона помирала,— нагадав Нед королю.— Вона хотіла повернутися додому й упокоїтися поряд із Брандоном і з батьком.

Часом він і досі чув її слова. «Обіцяй мені,— плакала вона в кімнаті, де пахло кров'ю і трояндами.— Обіцяй мені, Неде». Гарячка відібрала в неї сили, і голос її був слабкий як шепіт, та коли Нед дав слово, з очей сестри зник страх. Нед пам'ятав, як вона тоді всміхнулася, як міцно стиснула його пальці — і, вже не тримаючись за життя, розсипала на землю з розтуленої долоні чорні й мертві трояндові пелюстки. Далі він уже нічого не пам'ятав. Його, мовчазного

від горя, знайшли поряд з тілом сестри. Краножанин Гауленд Рід вирвав з його долоні руку сестри. Але Нед нічого цього не пам'ятав.

— Коли можу, я приношу їй квіти,— промовив він.— Ліанна... любила квіти.

Король торкнувся її щоки, провівши пальцями по шерехатому каменю так ніжно, ніби то була жива плоть.

— Я присягнувся вбити Рейгара за те, як він учинив з нею.

— І вбив,— нагадав йому Нед.

— Лишень один раз,— гірко зронив Роберт.

У розпал бою ці двоє одночасно підійшли до броду через Тризуб — Роберт із келепом у руках і великим рогатим шоломом на голові та королевич Таргаріен у чорних обладунках. На нагруднику в нього красувався триголовий дракон його дому, прикрашений рубінами, які в сонячному промінні горіли вогнем. Під копитами в їхніх дестрієрів вирували червоні від крові води Тризуба, а вони двоє танцювали один навколо одного й раз у раз стикалися, аж поки нищівний удар Робертового келепа не розтросив і дракона, і груди під ним. Коли нарешті з'явився Нед, Рейгар уже лежав мертвий у воді, а вояки обох армій дружно кинулися збирати у бурхливій течії рубіни, які повипадали з обладунків.

— Уві сні я вбиваю його щоночі,— зізнався Роберт.— Тисячі смертей замало за те, що він зробив.

На це Недові не було чого сказати. Помовчавши, він зронив:

— Час вертатися, ваша світлосте. Ваша дружина чекає.

— Чужі б узяли мою дружину! — кисло пробурмотів Роберт, але, важко ступаючи, рушив назад — туди, звідки вони прийшли.— І якщо я ще бодай раз почую оце «ваша світлосте», твоя голова опиниться на палі. Ми з тобою не просто король і васал.

— Я нічого не забув,— неголосно відгукнувся Нед. Король нічого не відповів, і він провадив: — Розкажи мені про Джона.

— Я в житті не бачив,— похитав Роберт головою,— щоб людина так швидко згоріла. На синові іменини ми влаштували турнір. Хто бачив Джона тоді, заприсягнувся б, що він житиме вічно. А за два тижні він уже помер. Так наче в нутрі в нього спалахнув вогонь. Хвороба спалила його зсередини,— зупинився він на мить біля колони поряд з гробницею якогось давно покійного Старка.— А я любив старого.

— І я теж любив,— мовив Нед, також затримавшись на мить.— Кетлін боїться за сестру. Як Лайса витримує таке горе?

Роберт гірко скривив уста.

— Щиро кажучи, не дуже добре,— зізнався він.— Як на мене, по смерті Джона ця жінка геть збожеволіла, Неде. Забрала хлопчика назад у Гніздо. Проти моєї волі. Я сподівався, його візьме під опіку Тайвін Ланістер у Кичері Кастерлі. У Джона не було ні братів, ні інших синів. Невже я можу допустити, щоб хлопчика ростили жінки?

Нед радше б довірив дитину гадюці, аніж лорду Тайвіну, але свої сумніви він лишив при собі. Є такі старі незагоєні рани, які починають кривавитися від одного необережного слова.

— Дружина втратила чоловіка,— сказав він натомість обережно.— Мабуть, мати боялася втратити й сина. Хлопчик іще зовсім маленький.

— Шість років, страшенно хворобливий, але тепер він — лорд Соколиного Гнізда, помилуйте боги! — вигукнув король.— У лорда Тайвіна досі не було годованця. Лайса мала би пишатися. Ланістери — великий і шляхетний дім. Але вона не захотіла про таке навіть чути. А тоді втекла гупої ночі, навіть не попрощавшись. Серсі була розлючена,— зітхнув він.— А хлопчик — мій тезко, ти знаєш? Роберт Арин. Я заприсягнувся захищати його. Але як я можу виконати обітницю, коли мати його вкрала?

— Якщо хочеш, я візьму його за годованця,— мовив Нед.— На таку пропозицію Лайса має пристати. Змалечку вони з Кетлін були близькі, тож у цьому домі їй завжди раді.

— Щедра пропозиція, друже,— сказав король.— Але ти запізнився. Свою згоду вже дав лорд Тайвін. Тож якщо хлопчика візьмуть за годованця деінде, для нього це буде страшенна образа.

— Я більше переймаюся через добробут небожа, ніж через гонор Ланістерів,— заявив Нед.

— Це тому, що ти не спиш з Ланістеркою,— засміявся Роберт, і сміх його з гуркотом покотився поміж гробниць і відбився від склепіння. Поміж заростів густої чорної бороди в посмішці зблиснули зуби.— Ой Неде, ти серйозний, як і був,— поклав король дебелу руку Недові на плечі.— Я не хотів зразу тобі все розповідати, хотів перечекати кілька днів, однак бачу, що в цьому немає потреби. Ходімо побалакаємо.

І вони рушили далі поміж колон. Здавалося, їх проводжали сліпі очі, що їх вони проминали. Король так і тримав руку в Неда на плечах.

— Мабуть, тобі цікаво, чому по стількох роках я нарешті навідався на північ, у Вічнозим?

У Неда були підозри, але він їх не озвучив.

— Відпочити в моєму товаристві, звісна річ,— озвався він безтурботно.— Та й Стіна... Ви маєте її побачити, ваша світлосте, пройтися вздовж зубців з бійницями й поспілкуватися з чатовими. Сьогодні Нічна варта — тінь колишньої. Бенджен каже...

— Скоро я сам почую, що має сказати твій брат,— урвав його Роберт.— Стіна стоїть скільки вже? Вісімсот років? Постоїть іще кілька днів. А в мене є важливіші турботи. Зараз важкі часи. І мені потрібні надійні люди. Такі, як Джон Арин. Він служив мені як лорд Соколиного Гнізда, як хранитель Сходу і як правиця короля. Його нелегко буде замінити.

— А його син...— почав був Нед.

— Його син — спадкоємець Гнізда й усіх його прибутків,— відтяв Роберт,— але не більше.

Такого Нед не очікував. Заскочений зненацька, він зупинився й розвернувся поглянути на короля.

— Арини завжди були хранителями Сходу,— вихопилося в нього.— Титул передається разом з маєтностями.

— Може, коли він досягне повноліття, то поверне собі цю честь,— мовив Роберт.— У мене ще є цей рік поміркувати і наступний. А шестирічний хлопчик не здатен очолити військо, Неде.

— За мирних часів це просто почесний титул. Нехай він лишається у хлопця. Заради батька, не заради нього самого. Невже Джон за свою службу не заслужив цього?

Королю це не сподобалося, і він прибрав руку з Недових плечей.

— Джонова служба — це обов'язок васала перед сюзереном. Не вважай мене невдячним, Неде. Хто-хто, тільки не ти. Але син — це не батько. Хлопчик не зможе втримати Схід,— мовив він і трохи пом'якшився.— Але годі про це. Нам слід обговорити важливішу справу, тож я з тобою тут не сперечатимуся,— схопив Роберт Неда за лікоть.— Ти мені потрібен, Неде.

— До ваших послуг, ваша світлосте. Завжди.

Він мав сказати ці слова, і сказав їх, хай і хвилювався, що ж буде далі.

Але Роберт, здавалося, навіть не почув його.

— Ті роки, що ми провели в Гнізді... Боги, які гарні то були роки! Я хочу, щоб ти знову був поряд, Неде. Ти мусиш сидіти на Королівському Причалі, а не тут на краю світу, де з тебе немає жодної користі,— задивився Роберт у темряву, на мить спохмурнівши, так наче він теж зі Старків.— Присягаюся тобі, сидіти на престолі в тисячу разів важче, ніж здобути цей престол. Законотворчість — марудна справа, а рахувати мідяки ще гірше. А люди... все йдуть і йдуть! А я сиджу на тому клятому залізному сідалі й вислуховую їхні скарги, аж поки в мене темніє в голові й починає боліти зад. І всі вони чогось хочуть — грошей, землі, справедливості. І брешуть... А лорди й леді не кращі. Мене оточують підлабузники й дурні. З глузду можна з'їхати, Неде! Половина не наважується сказати правду, а друга половина тої правди не відає. Іноді ночами мені мариться, що ліпше б ми програли на Тризубі. Та ні, звісно, але...

— Я розумію,— тихо мовив Нед.

Роберт звів на нього очі.

— Гадаю, ти таки розумієш. І якщо це так, то ти такий єдиний, мій старий друже,— усміхнувся він.— Лорде Едарде Старк, я оголошу вас правицею короля.

Нед опустився на одне коліно. Пропозиція не здивувала його; а які ще припини могли змусити Роберта їхати так далеко? У Сімох Королівствах правиця короля — друга за впливовістю особа. Він говорить від імені короля, командує королівським військом, готує королівські закони. А іноді навіть сидить на Залізному троні й чинить королівське правосуддя — коли король відсутній чи захворів абощо. Роберт пропонував Недові відповідальність завбільшки з королівство.

А Нед цього хотів найменше на світі.

— Ваша світлосте,— мовив він,— я не гідний такої нагороди.

Роберт добродушно-нетерпляче посміхнувся.

— Якби я хотів тебе нагородити, то відправив би у відставку. А я вирішив передати тобі управління королівством і командування військом, у той час як сам я їстиму й питиму й заганятиму себе передчасно в могилу,— поплескав він себе по череву й розтягнувся в посмішці.— Знаєш приказку про короля та його правицю?

Нед приказку знав.

— Король мріє,— сказав він,— а правиця втілює.

— Колись у мене була коханка з рибачих, то вона казала, що простолюд має кращу приказку: король п'є вино, а правиця виносить гівно.

Закинувши голову, король голосно розреготався. У темряві покотилася луна, і здалося, що всі мерці Вічнозиму навколо втупилися в них холодними несхвальними поглядами.

Нарешті сміх почав стихати й урвався. Нед і досі стояв на одному коліні, звівши очі.

— Чорт забирай, Неде,— поскаржився король,— міг би бодай підтримати мене усмішкою.

— Яку нас кажуть: взимку тут стає так холодно, що сміх замерзає в горлі й душить людину на смерть,— рівним голосом озвався Нед.— Може, тому в Старків немає почуття гумору.

— Їдьмо зі мною на південь, і я навчу тебе знову сміятися,— пообіцяв король.— Ти допоміг мені завоювати цей клятий престол, тож допоможи втримати. Нам судилося правити разом. Якби Ліанна не померла, ми б стали братами, об'єднані не тільки дружніми узами, а й кривним зв'язком. Та й зараз не пізно! У мене син. У тебе дочка. Мій Джоф і твоя Санса об'єднують два доми, як могли колись об'єднати ми з Ліанною.

А оця пропозиція таки здивувала Неда.

— Сансі всього одинадцять років.

— Для заручин цього досить,— нетерпляче відмахнувся Роберт.— А зі шлюбом можна кілька років почекати,— усміхнувся король.— А тепер підводься й погоджуйся, чорти б тебе взяли.

— Це для мене найбільше задоволення, ваша світлосте,— відгукнувся Нед. І, повагавшись, додав: — Така подвійна честь заскочила мене зненацька. Дасте мені час подумати? Маю повідомити дружину...

— Так, так, певна річ, розкажи Кетлін, переспи з цим ніч, якщо вже так тобі треба,— король простягнув долоню, ухопив Неда за руку й різко підняв на ноги.— Тільки не надто зволікай. Я не з терплячих.

На якусь мить Неда переповнило жахливе передчуття біди. Його місце було тут, на півночі. Поглянувши на кам'яні постаті навколо, він

глибоко вдихнув прохолодну тишу крипти, відчуваючи на собі очі мертвих. Усі вони слухають, він був певен. А зима на підході.

Джон



Іноді — нечасто, та все ж таки — Джон Сноу навіть радів, що він байстрюк. І зараз, наповнюючи черговий кубок вином з карафи, яка пропливала повз, він подумав, що то саме такий випадок.

Усівшись на своє місце на лавці серед шляхетної молоді, він зробив ковток. Рот наповнив солодкий фруктовий присмак літнього вина, викликаючи усмішку.

Повітря у великій залі Вічнозиму було імлисте від диму й насичене запахами смаженини та свіжоспеченого хліба. Сірі стіни були задрапіровані прапорами. Білими, золотими, малиновими: тут були і деривовк дому Старків, і увінчаний короною олень дому Баратеонів, і лев дому Ланістерів. Акомпануючи собі на арфі, співець виконував баладу, але в цьому кінці зали його голос заледве чувся — його заглушувало ревіння вогню, брязкіт олов'яних тарілок і кубків, стишений гул сотні п'яних розмов.

Четверту годину вже тривав вітальний бенкет на честь короля. Джонові брати й сестри сиділи разом з королівськими дітьми трохи нижче підвищення, на якому лорд і леді Старки частували короля з королевою. На честь такої події лорд-батько, понад усякий сумнів, дозволив дітям випити по келиху вина, але не більше. А от тут, на дальніх лавках, ніхто не міг завадити Джонові пити стільки, скільки йому заманеться.

А як виявилось на радість юнаків, які сиділи навколо нього й хрипко підбадьорювали його щоразу, як він наливав собі чергову склянку, випити він міг стільки ж, скільки дорослий чоловік. Йому подобалася їхня компанія, подобалися історії, якими вони ділилися,—

оповідки про битви, любовні пригоди й полювання. Він навіть не сумнівався: в цьому товаристві набагато веселіше, ніж у товаристві королівських нащадків. Джон утамував свою цікавість щодо гостей ще тоді, як вони тільки-но увійшли. Процесія пройшла за крок від лавки, на яку всадили Джона, тож він добре роздивився усіх.

Першим ішов його лорд-батько, ведучи королеву. Вона справді виявилася вродливою, як про неї й казали. У довгому золотому волоссі сяяла всипана коштовними камінцями корона — смарагди ідеально пасували до зелених очей. Допомігши королеві піднятися сходами на підвищення, батько провів її до крісла, але вона й не вдостоїла його поглядом. Навіть чотирнадцятирічний Джон добре бачив, що ховається за її посмішкою.

За ними йшов сам король Роберт, ведучи попід руку леді Старк. Джона король страшенно розчарував. Батько часто розповідав про нього — про незрівняного Роберта Баратеона, демона Тризуба, найзапеклішого вояка держави, велета серед вінценосних. А Джон побачив просто тлустого чоловіка, який прів у своїх шовках, а з-під бороди в нього блищала червона пика. Ішов він, як п'яний.

За ними простували діти. Першим ступав трирічний Рикон, який силкувався з гідністю подолати таку довгу віддаль. Побачивши Джона, він радо зупинився привітатися, тож довелося підштовхнути його вперед. Зразу за ним був Роб, убраний у кольори Старків: у сіру вовну, облямовану білим. Він за руку вів королівну Мірселлу, тоненьку дівчинку, якій незабаром мало виповнитися вісім, з цілим каскадом золотавих кучерів попід оздобленою коштовними камінцями сіточкою. Джон зауважив, як сором'язливо поглядала вона на Роба, коли вони проходили поміж столів, як боязко йому всміхалася, і вирішив, що вона якась прісна. Але Роб геть не розумів, яка вона дурненька, натомість сам розплився в усмішці, як дурень.

Джонови сестри-зведенючки супроводжували королевичів. Арія йшла в парі з пухкеньким юним Томеном, чиє біляве волосся було таким самим довгим, як і в неї. На два роки старша за неї Санса вела королевича-наступника — Джофрі Баратеона. Дванадцятирічний королевич був молодший і за Джона, і за Роба, однак — і це обурило Джона — вищий за них обох. У королевича Джофрі було таке саме волосся, як у сестри, а очі темно-зелені, як у матері. Густа кучма білявих кучерів затуляла і золотий стоячий комірець, і оксамитовий

комір. Санса, яка йшла поряд з ним, світилася від щастя, однак Джонові не сподобалися надуті губки Джофрі та змучений і зневажливий погляд, яким він окинув велику залу Вічнозиму.

Набагато більше його зацікавила пара, яка йшла за ними: брати королеви, Ланістери з Кичери Кастерлі. Лев і Куць, переплутати їх було неможливо. Сер Джеймі Ланістер, брат-близнюк королеви Серсі, був рослявий і золоточубий, з блискучими зеленими очима й посмішкою гострою, як ніж. Вбраний він був у малинові шовки, високі чорні чоботи і чорний атласний плащ. Спереду на туніці золотою ниткою був вигаптуваний непокірливо рикаючий лев дому Ланістерів. У лице сера Джеймі кликали Левом Ланістером, а позаочі, пошепки — Царевбивцею.

Джон не міг відірвати від нього погляду. «Ось який вигляд повинен мати король», — подумав він про себе, коли той проходив повз.

Аж тут він побачив другого брата, який дибав, наполовину ховаючись за сером Джеймі: Тиріона Ланістера, наймолодшого з нащадків лорда Тайвіна, і найпотворнішого. Для Тиріона боги не залишили нічого з того, чим обдарували Серсі та Джеймі. Це був карлик удвічі нижчий за свого брата, який на своїх коротеньких ніжках заледве встигав за Джеймі. Голова в нього була завелика як на таке тіло, а потворне обличчя попід набряклим, опуклим чолом було якесь вчавлене. З-під прямого волосся, яке здавалося майже білим, пильно дивилися різні очі — одне око зелене, а друге чорне. Джон зачаровано проводжав його поглядом.

Останніми з високих лордів ішли Джонів дядько — Бенджен Старк з Нічної варти, й батьків годованець — юний Теон Грейджой. Проходячи повз, Бенджен тепло всміхнувся Джонові. Теон же цілковито його проігнорував, але цьому Джон не здивувався. Коли всі розсілися, підняли перші тости й взаємно одне одному подякували, почався бенкет.

Тоді Джон почав пити й досі не припиняв.

Під столом щось тернулося йому об ногу. Джон побачив червоні очі, які знизу вгору втупилися в нього.

— Знов голодний? — запитав він. У центрі столу лишалася ще половина курки в меду. Джон потягнувся, щоб відкрутити ніжку, а тоді передумав. Настромивши все, що лишилося, на ніж, він між ногами опустив це на підлогу. Привид по-дикунському тихо вчепився в м'ясо.

Джоновим братам і сестрам не дозволили взяти з собою на бенкет своїх вовків, але в цьому кінці зали зібралося стільки дворняг, що ніхто й слова не сказав проти Джонового пестунчика. «І в цьому пощастило», — сказав собі Джон.

Очі пекли. Проклинаючи дим, Джон заходився дико їх терти. Зробивши ще ковток вина, він спостерігав, як деривовк поглинає курку.

Поміж столів за дівками-подавальницями невідступно бігали собаки. Одна з них, сучка-напівкровка з довгастими жовтими очима, занюхала курку. Зупинившись, вона полізла під лавку, щоб і собі отримати шматок. Джон спостерігав за сучкою. Низько й утробно загарчавши, сучка наблизилася. Привид мовчки звів погляд і втупився в собаку своїми ясно-червоними очима. Сучка зло й виклично клацнула зубами. Вона була втричі більша за вовченя. Привид не ворухнувся. Стоячи над здобиччю, він розтулив рота, оголюючи ікла. Сучка напружилася, знову гавкнула — і передумала битися. Розвернувшись, вона ковзнула геть, наостанок непокірливо рикнувши, щоб зберегти гідність. А Привид повернувся до їди.

Посміхнувшись, Джон потягнувся під стіл і скуйовдив кошлате біле хутро. Поглянувши на нього знизу вгору, деривовк куснув його за руку й знову узявся до м'яса.

— Це з тих деривовків, що про них стільки говорять? — запитав зовсім близько знайомий голос.

Джон щасливо поглянув угору, в той час як дядько Бен, поклавши долоню йому на голову, скуйовдив чуб — точно як він сам тільки-но скуйовдив хутро вовченяти.

— Так, — відгукнувся Джон, — його звати Привид.

Один зі зброєносців урвав свою грубувату оповідку, щоб звільнити місце для лордового брата. Осідлавши лавку довгими ногами, Бенджен Старк узяв із Джонової руки кубок з вином.

— Літнє вино, — сказав він, скуштувавши. — Що може бути солодшим! Джоне, ти скільки вже випив?

Джон усміхнувся.

— Так я й думав, — засміявся Бен Старк. — Ну що ж. Здається, коли я вперше по-справжньому налився, я був навіть молодший за тебе.

І він, підчепивши з найближчої таці підсмажену цибулину, з якої скрапувала коричнева підлива, уп'яв у неї зуби. Цибулина захрустіла.

Дядько, сухоребрый як скеля, мав гострі риси обличчя, однак у його блакитно-сірих очах завжди світився натяк на сміх. Вдягався він у чорне, як і належить вояку Нічної варти. Сьогодні це був багатий чорний оксамит, що його доповнювали високі шкіряні чоботи й широкий пасок зі срібною застібкою. На шиї в дядька висів масивний срібний ланцюжок. Хрумаючи цибулю, Бенджен зачудовано роздивлявся Привида.

— Який мовчазний вовк,— зауважив він.

— Він не такий, як решта,— озвався Джон.— Ніколи голосу не подасть. Ось чому я назвав його Привидом. А ще тому, що він білий. Усі решта темні — сірі або чорні.

— За Стіною і досі водяться деривовки. Ми під час рейдів часто чуємо їхнє виття,— Бенджен Старк кинув на Джона довгий погляд.— А хіба ти зазвичай не їси за одним столом зі своїми братами?

— Здебільшого так,— рівним голосом відповів Джон.— Але сьогодні леді Старк подумала, що королівська родина образиться, якщо опиниться за одним столом з байстріюком.

— Зрозуміло,— озирнувся дядько через плече — поглянути на підвищення в дальньому кінці зали.— Щось мій брат сьогодні не в надто святковому гуморі.

Джон теж це помітив. Байстріюкові краще змалечку навчитися підмічати такі речі й з очей вичитувати приховувану правду. Батько дотримувався всіх вимог етикету, однак таким скутим Джон його ще не бачив. Розмовляв він мало, а натомість з-під приплющених повік роздивлявся залу й не бачив її. За два крісла від нього сидів король, який весь вечір багато пив. Обличчя попід великою чорною бородою розчервонілося. Він виголошував тости, гучно реготав на кожен жарт, накидався на страви, як голодний, тож поряд з ним королева здавалася холодною, мов крижана скульптура.

— І королева теж сердита,— мовив Джон до дядька тихим голосом.— Вдень батько водив короля в крипту. Королева була проти.

Бенджен оцінив Джона поглядом.

— А ти нічого не проґавиш, Джоне, хіба ні? Нам на Стіні такий вояк дуже придався б.

Джон надувся від гордості.

— Роб управніший зі списом, а я краще володію мечем, і Галлен каже, що на коні я вже сиджу не гірше, ніж інші вояки в замку.

— Непогані досягнення.

— Заберіть мене з собою, коли вертатиметеся на Стіну,— зненацька гаряче попросив Джон.— Батько відпустить мене, якщо ви попросите, я точно знаю, що відпустить.

Дядько Бенджен пильно подивився на нього.

— Стіна — непросте місце для хлопця, Джоне.

— Я майже дорослий,— запротестував Джон.— На наступні іменини мені виповниться п'ятнадцять, а мейстер Лувін каже, що байстриюки дорослішають швидше за інших дітей.

— І то правда,— озвався Бенджен, опустивши кутики вуст. Узявши зі столу Джонів кубок, він наповнив його з найближчого глека і зробив великий ковток.

— Дейрону Таргарієну було всього чотирнадцять, коли він завоював Дорн,— мовив Джон. Юний дракон був одним з його героїв.

— Завоювання тривало одне літо,— зауважив дядько.— А той твій Малолітній Король утратив десять тисяч кіннотників, щоб узяти місто, і ще п'ятдесят, намагаючись утримати. Хтось мав підказати йому, що війна — це не гра,— він сьорбнув вина.— Крім того,— докинув він, витираючи рот,— Дейрон Таргарієн помер у вісімнадцять років. Про це ти забув?

— Нічого я не забув,— відтяв Джон. Вино вливало в нього хоробрість. Він виструнчився на лавці, щоб здаватися вищим.— Я хочу служити в Нічній варті, дядьку.

Він довго і серйозно про це міркував, лежачи ночами в ліжку поміж сплячих братів. Роб одного дня успадкує Вічнозим і командуватиме великим військом як хранитель Півночі. Бран з Риконом стануть його прапороносцями і від його імені очолять тверджі. Сестри Арія і Санса одружаться з нащадками інших знатних родів і поїдуть на південь, щоб стати хазяйкама своїх нових замків. А на що сподіватися байстриюкові?

— Ти не знаєш, чого просиш, Джоне. Нічна варта — це товариство побратимів. У нас немає родин. Ні в кого з нас ніколи не буде синів. Замість дружини нам служба. А замість коханки — честь.

— Байстриюки теж мають честь,— мовив Джон.— Я готовий дати присягу.

— Ти хлопчик, тобі всього чотирнадцять,— заперечив Бенджен.— А не дорослий, ще ні. Поки ти не пізнав жінки, не можеш навіть уявити, від чого ти відмовляєшся.

— До цього мені байдуже! — гаряче вигукнув Джон.

— Могло би бути байдуже, якби ти щось про це знав,— сказав Бенджен. — Якби розумів, чого коштуватиме тобі обітниця, синку, можливо, не так радо погоджувався би сплатити ціну.

Джон відчув, як у грудях закипає лють.

— Я вам не син!

— Дуже шкода,— підвівся Бенджен Старк і поклав руку Джонови на плече.— Приходь до мене після того, як у тебе з'явиться двійко власних байстриюків, і тоді побачимо, як ти почуватимешся.

Джон затремтів.

— У мене ніколи не буде байстриюків,— сказав він повільно. І виплюнув, як отруту: — Ніколи!!!

І зненацька збагнув, що за столом запала тиша і на нього всі дивляться. Він відчув, як на очі накочуються сльози. Зіп'явся на ноги.

— Перепрошую,— мовив він, щоб не втратити гідності остаточно. Розвернувся і втік, поки хтось не помітив його сліз. Та, мабуть, випив він більше, ніж усвідомлював. Дорогою ноги не слухалися його, і він боком зачепив дівку-подавальницю, від чого на підлогу полетіла карафапряного вина. Навколо вибухнув сміх, і Джон відчув, як по щоках покотилися гарячі сльози. Хтось спробував підтримати його, але він викрутився з чужих рук і, сліпий від сліз, помчав до дверей. Насідаючи йому на п'яти, за ним у темряву ковзнув Привид.

У дворі було тихо й порожньо. Високо між зубців внутрішньої стіни стояв самотній чатовий, від стужі щільно загорнувшись у плащ. На самоті щулячись від холоду, він мав змучений і нещасний вигляд, але в цю мить Джон помінявся б з ним місцями. Решта замку була темна й безлюдна. Одного разу Джон бачив покинуту тверджу — лячне місце без жодного руху, тільки вітер і каміння, які зберігають мовчанку щодо людей, що колись тут жили. Сьогодні вночі Вічнозим нагадав йому цю тверджу.

Позаду Джона з відчиненого вікна під музику полилася пісня. Цього зараз слухати Джонови точно не хотілося. Витерши сльози рукавом сорочки, він, лютуючи на себе за те, що дозволив їм пролитися, розвернувся, щоб іти геть.

— Хлопче,— покликав його якийсь голос. Джон обернувся.

На дашку понад дверима до великої зали сидів Тиріон Ланістер, понад усе нагадуючи химеру.

— Цей звір — це вовк? — усміхнувся карлик до Джона.

— Деривовк,— пояснив Джон.— Його звати Привид,— глянув він на чоловічка знизу вгору, зненацька забувши про свою прикрість.— А що ви робите там, нагорі? Чому ви не на бенкеті?

— Там надто спекотно і гамірно, та і я випив забагато вина,— озвався карлик.— А мене змалечку навчили, що блювати на братів своїх неввічливо. Можна мені зблизька роздивитися твого деривовка?

Повагавшись, Джон повільно кивнув.

— Ви самі спуститесь, чи ліпше мені принести драбину?

— До біса драбину,— мовив чоловічок. І, відштовхнувшись від дашка, стрибнув у повітря. Затамувавши подих, Джон благоговійно спостерігав, як Тиріон Ланістер крутнувся тугим м'ячиком, легко приземлився на руки, а тоді справно скочив на ноги.

Привид невпевнено позадкував від нього.

Обтрусившись від пороху, карлик розсміявся.

— Схоже, я налякав твого вовка. Прошу вибачення.

— Він не злякався,— заперечив Джон. А тоді, опустившись навколішки, покликав: — Привиде, ходи сюди. Ну ж бо. Ось.

Наблизившись, вовчєня тицьнулося Джонові в обличчя, проте не спускало сторожкого ока з Тиріона Ланістера, і коли карлик потягнувся, щоб його попестити, воно позадкувало й мовчки вищирило зуби.

— Сором'язливе воно якесь,— зронив Ланістер.

— Привиде, сидіти,— звелів Джон.— Отак. Завмри.

Він підвів очі на карлика.

— А тепер ви можете його погладити. Він не ворухнеться, поки я не дозволю. Я його дресирую.

— Зрозуміло,— сказав Ланістер і скуйовдив білосніжне хутро у Привида між вух.— Гарний вовчик.

— Якби мене не було поряд, він би вам у горло вчепився,— мовив Джон. Можливо, поки що це була не зовсім правда, але незабаром усе так і буде.

— У такому разі далеко не відходь,— сказав карлик. Схиливши свою величезну голову набік, він окинув Джона різнобарвними очима.— Я — Тиріон Ланістер.

— Знаю,— мовив Джон. І підвівся. Виявилось, що він вищий за карлика. Від цього він почувався якось дивно.

— А ти — байстріук Неда Старка, правильно?

Джона мов холодом пронизало. Стиснувши вуста, він нічого не відповів.

— Я тебе образив? — зронив Ланістер.— Вибач. Карликам необов'язково виявляти тактовність. Цілі покоління блазнів-жартунів у строкатому вбранні вибороли для мене право вдягатися як заманеться й бовкати все, що спаде на думку,— посміхнувся він.— А ти ж і справді байстріук.

— Так, лорд Едард Старк — мій батько,— сухо визнав Джон.

Ланістер вдивився йому в обличчя.

— Так,— нарешті сказав він,— це помітно. У тобі від Півночі більше, ніж у твоїх братів.

— Зведенюків,— виправив Джон. Йому було приємно від карликового зауваження, однак він не хотів цього показувати.

— Дозволь дати тобі пораду, байстріуче,— сказав Ланістер.— Ніколи не забувай, хто ти, бо світ не забуде. Нехай у цьому буде твоя сила. Тоді це ніколи не зможе перетворитися на твою слабкість. Носи це, як панцир, і тоді ніхто не зможе це використати як зброю проти тебе.

Але Джон був не в гуморі вислуховувати поради.

— Вам звідки знати, як воно — бути байстріуком?

— В очах своїх батьків усі карлики — байстріуки.

— Ви — син своєї матері, законний Ланістер.

— Та невже? — сардонічно перепитав карлик.— Піди скажи це моєму лорду-батькові. Мати померла, народжуючи мене, тож батько ні в чому не впевнений.

— А я взагалі не знаю, ким була моя матір,— сказав Джон.

— Жінкою, безперечно. Здебільшого це так і є,— подарував карлик Джонови сумну посмішку.— Пам'ятай про це, хлопче. Усі карлики почуваються байстріуками, але не всім байстріукам обов'язково бути карликами.

І з цими словами він розвернувся й пошкандибав назад на бенкет, насвистуючи якусь мелодію. Коли він відчинив двері, зсередини вихопилося світло, кидаючи на землю чітку тінь, і на якусь мить Тиріон Ланістер здався високим, як справжній король.

Кетлін



З усіх палат Великої фортеці Вічнозиму в спальні Кетлін було найгарячіше. Рідко навіть коли доводилося вогонь розпалювати. Замок був збудований над природними гарячими джерелами, й окріп шумував стінами й кімнатами, наче кров людським тілом, виганяючи холод з кам'яних зал, наповнюючи оранжереї вологим теплом, не дозволяючи землі замерзнути. У дюжині маленьких двориків вдень і вночі парували відкриті водойми. Влітку — невелике діло; взимку — різниця між життям і смертю.

Купіль Кетлін завжди парувала, а стіни були теплі на дотик. Тепло нагадувало їй Річкорин, нагадувало сонячні дні з Лайсою та Едмуром, а от Нед терпіти не міг спеки. Старки створені для холоду, повторював він їй, а вона у відповідь сміялася й казала: тоді замок збудований не в тому місці...

Кінчивши, Нед перекотився на бік і зліз із ліжка Кетлін, як робив це вже тисячу разів. Перетнувши кімнату, він розсунув важкі гобелени й одне по одному відчинив високі вузькі вікна, пускаючи в спальню нічне повітря.

Він стояв, утупившись у темряву, голий, опустивши порожні руки, а навколо нього кружляв вітер. Натягнувши хутра до самого підборіддя, Кетлін роздивлялася його. Зараз він здавався наче меншим і вразливішим, схожим на того юнака, з яким вона взяла шлюб у септі в Річкорині п'ятнадцять довгих років тому. У неї і досі боліло лоно від його палкого кохання. Це був приємний біль. Вона відчувала в нутрі чоловікове сім'я. І молилася, щоб з цього сімені народилося життя.

Рикону вже три роки. А вона ще не стара. Вона може народити чоловікові ще одного сина.

— Я відмовлю йому,— мовив нарешті Нед, обертаючись до неї. Очі в нього були тривожні, а голос — хрипкий від сумнівів.

Кетлін сіла в ліжку.

— Ти не можеш. Ти не повинен.

— У мене є певні обов'язки на півночі. Я не хочу бути правицею Роберта.

— Він не зрозуміє. Він тепер король, а королі не такі, як прості люди. Якщо ти відмовишся йому служити, він здивується та зрештою запідозрить, що ти маєш щось проти нього. Невже ти не розумієш, на яку небезпеку це нас наразить?

Нед похитав головою, відмовляючись вірити.

— Роберт ніколи не скривдить ні мене, ні моїх рідних. Він любить мене. Якщо я відмовлюся, він репетуватиме, лаятиметься й погрожуватиме, а за тиждень ми вже з ним разом сміятимемося з цього. Я його добре знаю!

— Ти знав Роберта,— заперечила Кетлін,— а з королем ти заледве знайомий.

Вона згадала вовчицю в снігу й уламок оленього рогу в неї у шиї. Кетлін мала переконати чоловіка.

— Для короля головне — гонор, мілорде. Роберт здолав такий шлях, щоб приїхати до тебе й запропонувати тобі таку велику честь, тож ти не можеш просто відкинути її.

— Честь? — гірко розсміявся Нед.

— У його очах — так,— сказала вона.

— А в твоїх?

— І в моїх теж,— розсердившись, спалахнула вона. Невже він не розуміє? — Він пропонує одружити свого сина з нашою дочкою, то як іще це назвати? Одного дня Санса може стати королевою. Її сини правитимуть від Стіни до самих Дорнських гір. Що в цьому поганого?

— Боже, Кетлін, Сансі всього одинадцять! — вигукнув Нед.— А цей Джофрі... цей Джофрі...

— ...королевич-наступник, спадкоємець Залізного трону,— закінчила вона за нього.— До речі, мені було всього дванадцять, коли в мене з волі батька з'явився суджений — твій брат Брандон.

— Брендон,— гірко скривився Нед.— Так. Хто-хто, а Брендон знав би, як учинити. Він завжди все знав. Усе це призначалося Брендону. І ти, і Вічнозим — усе. Він був народжений, щоб стати правицею короля і батьком королеви. А я цієї чаші не просив.

— Не просив,— озвалася Кетлін,— однак Брендон мертвий, тож тебе ця чаша не оминула, й ти мусиш хоч-не-хоч пити з неї.

Нед відвернувся й знову задивився в ніч. Утупившись у темряву, він, мабуть, роздивлявся місяць і зорі, а може, чатових на стіні.

Відчувши його біль, Кетлін пом'якшилася. Едгард Старк одружився з нею замість брата, як диктував звичай, але тінь його мертвого брата і досі лежала між ними, точно як і інша тінь — жінки, що народила йому сина-байстрюка.

Кетлін хотіла була вже підійти до чоловіка, аж раптом хтось гучно постукав. Нахмурившись, Нед розвернувся.

— Хто там?

З-за дверей долинув голос Дезмонда.

— Мілорде, мейстер Лувін просить нагальної аудієнції у вас.

— Ти сказав йому, що я велів не турбувати мене?

— Так, мілорде. Але він наполягає.

— Добре. Запроси його.

Підійшовши до шафи, Нед накинув на себе важкий халат. Зненацька Кетлін відчула, як у кімнаті холодно. Сидячи в ліжку, вона підтягнула хутра до підборіддя.

— Може, зачинимо вікна? — запропонувала вона.

Нед неухважно кивнув. Мейстер Лувін уже був на порозі.

Мейстер був маленьким сіреньким чоловіком. Очі в нього теж були сірі, але меткі й гострі. Волосся, де залишилося, сиве. Вовняна мантия також була сіра, облямована білим хутром,— у кольорах Старків. Усередині широких рукавів були кишеньки. Лувін повсякчас щось ховав у них або діставав: книжки, записки, дивні предмети, дитячі іграшки. В рукавах його таїлося стільки всього, що Кетлін дивувалася, як мейстер Лувін здатен підносити руки.

Дочекавшись, коли зачиняться двері, мейстер заговорив.

— Мілорде,— звернувся він до Неда,— вибачте, що урвав ваш відпочинок. Мені залишили повідомлення.

— Залишили? — роздратовано перепитав Нед.— Хто? Був посланець? Мені нічого не казали.

— Посланців не було, мілорде. Але поки я дрімав, у обсерваторії на столі хтось поставив різьблену дерев'яну скриньку. Слуги нікого не бачили, але, швидше за все, повідомлення залишив хтось із почту короля. З півдня більше ніяких гостей не було.

— Різьблену скриньку, ви кажете? — перепитала Кетлін.

— У ній лежало кілька чудових оптичних скелець для обсерваторії, схоже, привезених з Мира. Мирським оптикам немає рівних.

Нед нахмурився. Кетлін знала: на такі розмови в нього ніколи не ставало терпіння.

— Оптичні скельця? — зронив він.— І який стосунок це має до мене?

— Я запитав себе те саме,— мовив мейстер Лувін.— І стало ясно, що йдеться про щось більше, ніж здається.

— Оптичне скло — знаряддя, яке дозволяє краще бачити,— поїжилася Кетлін попід важкими хутрами.

— Атож,— погодився мейстер, запустивши палець під знак свого ордену: до шиї попід мантиєю тісно прилягав важкий ланцюг, усі ланки якого були викувані з різного металу.

Кетлін відчула, як її знову прошив страх.

— То що ж нам слід краще роздивитися?

— Саме це я себе й запитав,— мовив мейстер Лувін, витягаючи з рукава туго скручений аркуш паперу.— Справжнє повідомлення ховалося у подвійному дні; я знайшов його, коли розібрав скриньку, в якій принесли оптичне скло, але ця записка не для моїх очей.

— Тоді дайте її мені,— простягнув руку Нед.

Лувін не поворухнувся.

— Перепрошую, мілорде. Це повідомлення і не для вас. Тут написано: особисто для леді Кетлін. Можна мені підійти?

Кетлін кивнула, боячись заговорити, щоб голос не зрадив її. Мейстер поклав аркуш на столик поряд з ліжком. Запечатано лист було краплею блакитного воску. Вклонившись, Лувін позадкував.

— Залишіться,— звелів йому Нед. Голос у нього був суворий. Він перевів погляд на Кетлін.— Що там? Міледі, ви тремтите!

— Мені лячно,— зізналася Кетлін. Дрижачою рукою вона потягнулася до столу й узяла аркуш. Забуті хутра впали, оголюючи тіло. На блакитному воску виднілася печатка дому Аринів — сокіл на

тлі місяця-повні.— Це від Лайси,— поглянула Кетлін на чоловіка.— Навряд чи лист нас порадує. Він сповнений горя, Неде, я це відчуваю.

— Розпечатуй,— потемнівши з обличчя, нахмурився Нед.

Кетлін зламала печатку.

Очі її пробігли по рядках. Спершу вона нічого не могла зрозуміти. А тоді згадала.

— Лайса вирішила не ризикувати. Коли ми з нею були маленькі, то вигадали собі секретну мову.

— То ти змогла прочитати?

— Так,— кивнула Кетлін.

— Тоді перекажи нам.

— Мені ліпше піти,— сказав мейстер Лувін.

— Ні, не треба,— заперечила Кетлін.— Нам знадобиться ваша порада.

Відкинувши хутра, вона злізла з ліжка. Коли вона перетинала кімнату, їй здалося, що нічне повітря холодить оголену шкіру, як могильний протяг.

Мейстер Лувін відвів очі. Нед мав шокований вигляд.

— Що ти робиш? — запитав він.

— Запалюю вогонь,— пояснила Кетлін. Відшукавши сукню, вона натягнула її, а тоді опустила перед холодним коминком.

— Мейстер Лувін...— почав був Нед.

— Мейстер Лувін прийняв усіх моїх дітей,— перебила його Кетлін. — Зараз не час для удаваної скромності.

Запхавши аркуш поміж трісок, вона причавила його згори дровами.

Перетнувши кімнату, Нед узяв її за руку й підняв на ноги. Наблизив до неї обличчя.

— Міледі, кажіть! Що було в записці?

Кетлін напружилася.

— Попередження,— неголосно сказала вона.— Якщо у нас є голова на плечах, ми його послухаємося.

— Продовжуй,— вдивлявся Нед їй в обличчя.

— Лайса пише, що Джона Арина вбили.

— Хто? — дужче стиснув їй руку Нед.

— Ланістери,— сказала вона.— Королева.

Нед відпустив її руку. На шкірі лишилися глибокі червоні відмітки.

— Боги,— прошепотів він хрипко.— Твоя сестра хвора від горя. Вона не відає, що каже.

— Відає,— заперечила Кетлін.— Лайса імпульсивна, це правда, але цього листа вона добре продумала й мудро сховала. Вона усвідомлювала: якщо він потрапить у чужі руки, для неї це означатиме смерть. Коли вона так ризикнула, значить, має докази, не самі підозри, — поглянула Кетлін на чоловіка.— Отепер у нас точно не лишилося вибору. Тобі доведеться стати правицею короля. Доведеться їхати з ним на південь, щоб дізнатися правду.

Вона миттю побачила, що Нед дійшов геть іншого висновку.

— Моя правда тут. Південь — гадюче кубло, в яке мені ліпше не потикатися.

Лувін смикнув ланцюг, який натирав м'яку шкіру на шиї.

— Правиця короля має велику владу, мілорде. Владу дізнатися правду про смерть лорда Арина й поставити його вбивць перед королівським судом. Владу захистити леді Арин і її сина, якщо справдяться найгірші підозри.

Нед безпомічно роззирнувся спальнею. Кетлін усім серцем тягнулася до нього, але розуміла, що зараз не найкраща мить обійняти його. Спершу вона має виграти цей двобій — заради дітей.

— Ти кажеш, що любиш Роберта як брата. Лишив би ти свого брата в оточенні Ланістерів?

— Забрали б вас обох Чужі,— похмуро пробурмотів Нед. Відвернувшись, він підійшов до вікна.

Кетлін мовчала, мовчав і мейстер. Вони тихо чекали, поки Едгард Старк мовчки прощався з любою домівкою. Коли нарешті він відвернувся од вікна, голос у нього був утомлений і зажурений, а в кутиках очей ледь-ледь просвічувалася волога.

— Одного разу на поклик короля на південь вирушив мій батько. Додому він уже не повернувся.

— Інші часи,— сказав мейстер Лувін.— Інший король.

— Так,— похмуро мовив Нед, сідаючи в крісло біля коминка.— Кетлін, тобі ліпше залишитися тут, у Вічнозимі.

Його слова пронизали її серце холодом.

— Ні,— заперечила вона, зненацька злякавшись. Це що, кара? Не бачити більше його обличчя, не відчувати на собі його долонь?

— Так,— мовив Нед таким тоном, що ясно було: сперечатися немає сенсу.— Поки я буду в Роберта на побігеньках, тобі замість мене доведеться правити Північчю. У Вічнозимі завжди має лишатися хтось зі Старків. Робу вже чотирнадцять. Скоро він стане по-справжньому дорослим. Йому слід навчитися правити своїми землями, а мене, щобчити його, тут не буде. Візьмеш його до себе в раду. Коли прийде його час, він має бути готовий.

— З божої волі, не прийде ще багато років,— промурмотів мейстер Лувін.

— Мейстре Лувіне, вам я довіряю, як рідному. Підказуйте моїй дружині в усіх справах — і великих, і малих. Учть мого сина всього, що він мусить знати. Зима на підході.

Мейстер Лувін серйозно кивнув. Запала мовчанка, і лише за деякий час Кетлін знайшла в собі мужність запитати про те, чого вона найбільше боялася:

— А як буде з іншими дітьми?

Підвівшись, Нед пригорнув її і зблизька зазирнув їй в обличчя.

— Рикон зовсім маленький,— сказав він лагідно.— Він залишиться тут з тобою і Робом. Решту я візьму з собою.

— Я цього не витримаю,— затремтіла Кетлін.

— Ти повинна,— мовив він.— Санса має вийти заміж за Джофрі, тепер це ясно, нам не можна давати їм підстави сумніватися в нашій відданості. А Арії давно вже час навчитися манерам південного двору. За кілька років і вона буде дівка на виданні.

На півдні Санса засяє по-справжньому, подумала про себе Кетлін, та й, бачать боги, Арії не зашкодить трохи виховання. Хай і неохоче, але в душі вона згодилася їх відпустити. Але не Брана. Брана вона ніколи не відпустить.

— Так,— сказала вона,— але будь ласка, Неде, якщо ти кохаєш мене, дозволь Бранові лишитися у Вічнозимі. Йому ще й вісьмох років немає.

— Мені було вісім, коли батько відіслав мене за годованця в Гніздо,— мовив Нед.— Сер Родрик каже, що між Робом і королевичем Джофрі натягнуті стосунки. А це недобре. Бран може стати між ними містком. Він милий хлопчик, багато сміється, його легко полюбити. Нехай росте серед королівських нащадків, нехай стане їхнім другом, як Роберт став моїм. Так наш дім буде у більшій безпеці.

Він мав рацію, Кетлін це усвідомлювала. Але від цього біль не зменшувався. Вона втратить усіх чотирьох: Неда, обох дівчат і її любого й люблячого Брана. Їй залишаться тільки Роб і маленький Рикон. Вона вже почувалася самотньою. Вічнозим — величезний замок.

— Тоді не пускай його до мурів,— хоробро сказала вона.— Ти ж знаєш, як Бран любить лазити.

Сльози не встигли покотитися з її очей — Нед зцілував їх.

— Дякую, міледі,— прошепотів він.— Це важко, я знаю.

— А що буде з Джоном Сноу, мілорде? — запитав мейстер Лувін.

На саме його ім'я Кетлін напружилася. Відчувши, що в ній закипає лють, Нед відсунувся.

У багатьох чоловіків є байстриюки. Кетлін змалечку це знала. Тож у перший рік після заміжжя вона не здивувалася, дізнавшись, що у Неда народився син від якоїсь дівчини, що з нею він познайомився під час походу. Зрештою, у нього є чоловічі потреби, та й з дружиною він цілий рік не бачився: Нед пішов на південь на війну, а Кетлін у цей час залишалася в безпеці у Річкорині. Вона більше думала про Роба, немовля в неї біля грудей, ніж про чоловіка, якого до ладу і не знала. Тож вона була не проти, що він між битвами знаходить собі розраду. А якщо в нього раптом народиться дитина, вона вважала, йому слід про неї подбати.

Але він не просто подбав. Старки не такі, як інші. Нед забрав байстриюка з собою додому й на всю Північ оголосив, що це його син. Коли нарешті війна скінчилася й Кетлін вирушила до Вічнозиму, Джон із мамкою вже мешкали там.

Це її глибоко ранило. Про матір хлопчика Нед не сказав ані слова, але в замку секретів немає, і Кетлін чула, як покоївки переповідали одна одній плітки, які вони чули від солдатів чоловікового війська. Пошепки згадувалося ім'я сера Артура Дейна на прізвисько Ранковий Меч, найлютішого з сімох лицарів королівської варті Ейрися Таргарієна, якого лордйчук поклав у сутичці сам-на-сам. Переповідали, як потім Нед приніс меч сера Артура його прегарній юній сестрі, яка очікувала в замку під назвою Зорепад на узбережжі Літнього моря. Леді Ашра Дейн, висока і білошкіра, мала вабливі фіалкові очі... Два тижні Кетлін збирала всю свою мужність, аж ось

одної ночі в ліжку попросила чоловіка розповісти правду — попросила прямо в обличчя.

За всі роки їхнього спільного життя це був єдиний раз, коли Нед налякав її. «Ніколи не питайте мене про Джона,— сказав він крижаним голосом.— У його жилах тече моя кров, більше вам знати не потрібно. А я хочу дізнатися, від кого ви почули це ім'я, міледі». Вона присягалася коритися чоловіку, тому розповіла йому; відтоді всі плітки припинилися, й ім'я Ашри Дейн більше ніколи не звучало у Вічнозимі.

Хай хто була Джонова мати, а Нед, безперечно, палко її кохав, бо хоч які доводи наводила Кетлін, чоловік не погоджувався відіслати хлопця геть. Цього єдиного вона так і не змогла йому пробачити. З роками вона покохала чоловіка всім серцем, але так і не змогла полюбити Джона. Заради Неда вона б заплющила очі на дюжину байстрюків, хай тільки не потрапляють їй на очі. Але Джон завжди був на очах, і що доросліший він ставав, то більше був схожий на Неда — більше за всіх його законних синів. Від цього ставало чомусь тільки гірше.

— Джон має поїхати,— сказала Кетлін зараз.

— Вони з Робом дуже близькі, і я гадав...

— Він не може тут залишитися,— урвала його Кетлін.— Він твій син, а не мій. Я його не хочу.

Слова були різкі, вона це усвідомлювала, але ж це правда! Залишивши хлопця у Вічнозимі, Нед не зробить йому послуги.

— Ти ж розумієш, що я не можу взяти його з собою на південь,— з боєм поглянув на неї Нед.— При дворі йому не буде місця. Хлопець з байстрючим прізвиськом... Сама знаєш, як про нього казатимуть. Його всі цуратимуться.

Згнітивши серце, Кетлін проігнорувала безмовне благання у чоловікових очах.

— Подейкують, у твого друга Роберта в самого дюжина байстрюків.

— І жодного з них не бачили при дворі! — спалахнув Нед.— Ота Ланістерка про це потурбувалася. А як можеш бути такою жорстокою ти, Кетлін? Він іще хлопчик. Він...

Його охопила лють. Він би ще багато чого наговорив, і то гіршою, однак утрутився мейстер Лувін.

— Є інше рішення,— сказав він неголосно.— Кілька днів тому до мене підходив ваш брат Бенджен з приводу Джона. Схоже, хлопець бажає вбратися в чорне.

Нед мав шокований вигляд.

— Він хоче приєднатися до Нічної варти?

Кетлін нічого не сказала. Нехай Нед спершу сам про це поміркує — її слова зараз будуть недоречні. Водночас їй кортіло розцілувати мейстра Лувіна. Пропонований вихід був просто ідеальний. Бенджен Старк — побратим Нічної варти. Джон стане для нього сином, якого Бен ніколи не мав і не матиме. Одного дня хлопець теж прийме присягу. А значить, у нього теж ніколи не буде дітей, які б могли посперечатися з онуками Кетлін за Вічнозим.

— Служба на Стіні,— мовив мейстер Лувін,— це велика честь, мілорде.

— І навіть байстрюк може в Нічній варті досягнути висот,— зауважив Нед. Однак голос у нього і досі був стурбований.— Джон зовсім юний. Якби він попросив про це у дорослому віці, то одна справа, але чотирнадцятирічний хлопчик...

— Це важка жертва,— погодився мейстер Лувін.— Проте ми переживаємо важкі часи, мілорде. Його шлях буде не тяжчий за ваш чи вашої дружини.

Кетлін згадала трьох дітей, з якими їй доведеться попрощатися. Змовчати зараз було нелегко.

Нед мовчки відвернув довговиде обличчя й замислено визирнув у вікно. Але зрештою, зітхнувши, обернувся.

— Що ж, дуже добре,— мовив він до мейстра Лувіна.— Мабуть, це й на краще. Я побалакаю з Беном.

— Коли ми повідомимо Джона? — запитав мейстер.

— Коли далі не можна буде тягнути. Потрібно ще підготуватися. Раніше ніж за два тижні ми не будемо готові до від'їзду. Нехай Джон іще повеселиться останні кілька днів. Скоро літо промине, а з ним і дитинство. Коли прийде час, я сам йому скажу.

Арія



Стібки в Арії знову виходили криві.

Роздивляючись їх, вона злякано насупилася, а тоді озирнулася на сестру Сансу, яка сиділа між інших дівчат. У Санси робота завжди була тонкою. Так усі казали. «Шиття в Санси таке ж гарне, як вона сама,— одного разу зауважила септа Мордейн до їхньої леді-матері.— У неї ніжні делікатні ручки». Коли леді Кетлін запитала про Арію, септа пирхнула. «У Арії руки, як у коваля».

Арія крадькома кинула погляд через усю кімнату, непокоячись, чи не прочитає септа Мордейн її думок, але сьогодні септа геть не звертала на неї уваги. Вона, захоплено усміхаючись, сиділа з королівною Мірселлюю. Нечасто септа має привілей навчати жіночих справ королівську спадкоємицю, як сказала вона сама, коли королева привела до дівчат королівну Мірселлу. Арії здавалося, що стібки у Мірселли теж кривуваті, однак з того, як квоктала над нею септа Мордейн, ніхто б так не подумав.

Арія знову роздивилася своє шиття, сподіваючись якось його направити, а тоді, зітхнувши, відклала голку. Похмуро глипнула на сестру. За роботою Санса щасливо щебетала. Бет Кассель, дочка сера Родрика, сиділа в неї біля ніг, ловлячи кожне її слово, а Джейн Пул схилилася до неї, шепочучи щось на вухо.

— Про що ви розмовляєте? — зненацька запитала Арія.

Глянувши на неї збентежено, Джейн хихикнула. Санса засоромилася. Бет спалахнула. Ніхто з них нічого не відповів.

— Кажіть,— мовила Арія.

Джейн озирнулася, щоб пересвідчитися: септа Мордейн не чує. В цю мить Мірселла щось сказала, і септа разом з іншими леді засміялася.

— Ми розмовляли про королевича,— тихим як поцілунок, голосом зронила Санса.

Арія зразу збагнула, про якого королевича йдеться: про Джофрі, звісна річ. Про ставного та вродливого. На бенкеті Санса сиділа біля нього. Арію всадовили біля маленького товстуна. Ну певна річ.

— Джофрі вподобав твою сестру,— прошепотіла Джейн так гордо, наче це стосувалося її особисто. Вона була дочкою стюарда Вічнозиму й найліпшою подругою Санси.— Сказав їй, що вона прегарна.

— Вони одружаться,— замріяно долучилася маленька Бет, обхопивши себе руками.— І Санса стане королевою всіх земель.

Санса тактовно зарум'янилася. Рум'янець був їй до лиця. Їй усе до лиця, подумала Арія з неясною відразою.

— Бет, не вигадуй,— перебила Санса маленьку дівчинку, лагідно погладивши її по голові, щоб пом'якшити свої слова.— А ти що думаєш про королевича Джофа, сестро? Правда ж, він галантний?

— Джон каже, він схожий на дівчину,— мовила Арія.

Повернувшись до шиття, Санса зітхнула.

— Бідолашний Джон,— сказала вона.— Він заздрить, бо він байстрюк.

— Він наш брат! — занадто гучно викрикнула Арія. Голос її прошив пообідню тишу палат у вежі.

Септа Мордейн підвела погляд. У неї було вилицювате обличчя, гострі очі й тонкий безгубий рот, так і створений для того, щоб супитися.

— Про що ви розмовляєте, діти?

— Про нашого зведеного брата,— пояснила Санса тихо й чітко. І всміхнулася септі.— І ще ми з Арією казали, як нам приємно, що сьогодні до нас приєдналася королівна.

— Ваша правда,— кивнула септа Мордейн.— Це велика честь для нас.

Королівна Мірселла невпевнено усміхнулася на цей комплімент.

— Аріє, чому ти не працюєш? — запитала септа. Звівшись на ноги, вона рушила через кімнату, пошурхуючи накрохмаленими спідницями.— Дай-но мені поглянути на твої стібки.

Арії кортіло заверещати. Як це було схоже на Сансу — взяти й привернути увагу септи!

— Ось,— промовила вона, віддаючи шиття.

Септа довго роздивлялася тканину.

— Аріє, Аріє, Аріє,— мовила вона зрештою.— Так не піде. Так зовсім не піде.

Тепер усі дивилися на Арію. З неї було досить. Сансі насміхатися з сестриної ганьби не дозволяло виховання, а от Джейн вишкірилася за двох. Навіть королівна Мірселла жалісливо дивилася на Арію. Дівчинка відчула, як на очі накочуються сльози. Зістрибнувши з крісла, вона побігла до дверей.

— Аріє,— гукнула навздогін септа Мордейн,— повернися! Більше ні кроку! Я все розповім твоїй леді-матері. Ще й на очах у королівни! Який сором!

Зупинившись біля дверей, Арія розвернулася, кусаючи губи. По щоках її вже бігли сльози. Вона змусила себе сухо вклонитися королівні Мірселлі.

— З вашого дозволу, міледі.

Кліпнувши очима, Мірселла перевела погляд на леді, шукаючи підказки. Та якщо вона й була невпевнена, септа Мордейн не вагалася ні миті.

— І куди це ти зібралася, Аріє? — вимогливо запитала вона.

Арія послала їй пекучий погляд.

— Мені треба піти підкувати коня,— мило мовила вона, на мить задоволена з того, яке враження ці слова справили на септу. А тоді, розвернувшись, вона вийшла й щодуху побігла сходами донизу.

Як несправедливо! У Санси є все. Санса на два роки старша, тож, мабуть, на той час, коли народилася Арія, для неї просто вже нічого не лишилося. Їй часто так здавалося. Санса вмiла гаптувати, танцювати і співати. Вона писала вірші. Гарно вдягалася. Грала і на арфі, і на дзвонах. А що гірше, вона була вродлива. Санса успадкувала материні високі вилиці й золотисто-каштанові коси Таллі. Арія пішла в лорда-батька. Волосся в неї було тьмяно-каштанове, а обличчя довге й похмуре. Джейн обзивала її Кобилою й іржала щоразу, коли та проходила повз. Прикро, що єдине, чого Арія навчилася ліпше від сестри, це їздити на коні. Це, а ще керувати господарством. Санса з

числами не дружила. Тож якщо вона одружиться з королевичем Джофрі, сподівалася Арія, він найме гарного стюарда.

Наймірія чекала на неї біля підніжжя сходів у вартівні. Щойно угледівши Арію, вона скочила на ноги. Арія всміхнулася. Хай ніхто її не любить, її точно любить вовчєня. Вони всюди ходили разом, Наймірія спала в дівчинки в кімнаті, в ногах на ліжку. Якби мама не заборонила, Арія залюбки брала би з собою вовчицю на уроки шиття. Нехай би тоді септа Мордейн наважилася зробити їй зауваження.

Поки Арія відв'язувала Наймірію, та радо покусувала їй руку. У неї були жовті очі. Коли на них падало сонце, вони світилися, як дві золоті монетки. Арія назвала її на честь князівни-воїтельки з ріки Ройн, яка зі своїм військом перетнула вузьке море. Через це в замку здійнялася страшєнна буча. Санса, звісна річ, назвала своє вовчєня Лєді. Скривившись, Арія пригорнула вовчицю. Наймірія лизнула її у вухο, і вона гикнула.

Септа, безперечно, вже послала когось зі скаргою до лєді-матєрі. Тож якщо Арія повернється до себе в кімнату, її там знайдуть. Арії не хотілося, щоб її знайшли. У неї виникла краща ідея. Зараз у дворі тренуються хлопці. Арія б залюбки подивилася, як Роб покладе галантного королєвича Джофрі на лопатки.

— Ходи,— прошепотіла вона до Наймірії. Звівшись на ноги, вона побігла, а вовчиця насідала їй на п'яти.

На критій галєреї, яка з'єднувала збрοярню з Великою фортецею, було вікно, з якого відкривався чудовий краєвид на весь двір. Ось туди вони і вирушили.

Коли вони, розрум'янені й засапані, досягли своєї мети, на підвіконні сидів Джон, лєниво підтягнувши одну ногу до підборіддя. Він так уважно спостєрігав за тим, що робилося внизу, аж не помітив їхньої появи, поки білий вовк не виступив їм назустріч. Наймірія сторожко наблизилася. Привид, який уже переріс усїх своїх братів і сестєр, обнюхав її, обережно куснув за вухο й сїв на своє місце.

Джон кинув на Арію цікавий погляд.

— Хіба ти не шитвом зараз повинна займатися, сєстричко?

Арія скривилася.

— Я хотіла поглянути, як вони б'ються.

— Що ж,— усміхнувсь Джон,— тоді ходи сюди.

Видершись на підвіконня, Арія під брязкіт і буркотіння знизу, з двору, всілася поряд із братом.

На її розчарування, зараз тренувалися менші брати. Брана так запакували, що здавалося — до нього пристебнули перину, а королевич Томен, і так пухкенький, був схожий на колобка. Пихтячи й віддуючись, вони завдавали одне одному ударів оббитими повстю дерев'яними мечами під пильним оком сера Родрика Касселя, військового інструктора, кремезного як діжка чоловіка з видатними білими бакенбардами. Дюжина глядачів, серед яких були і хлопці, і дорослі чоловіки, підбадьорливо гукали, і серед них найгучніше Роб. Поряд з ним Арія помітила Теона Грейджоя, на чиєму камзолі красувався золотий кракен його дому, а на обличчі — презирливий вираз. Обидва бійці спотикалися. Арія прикинула, що б'ються вони вже давненько.

— Трохи важче, ніж шиття,— зронив Джон.

— Трохи веселіше, ніж шиття,— відбила Арія.

Джон розплився в усмішці й, потягнувшись до неї, скуйовдив їй волосся. Вони завжди дуже добре ладнали. Джон теж був схожий на батька, як і вона. Тільки вони двоє. І Роб, і Санса, і Бран, і навіть маленький Рикон пішли в Таллі: вони часто всміхалися, а у волоссі їхньому палав вогонь. Коли Арія була маленька, вона хвилювалася, це означає, що вона теж байстрючка. Саме до Джона вона пішла зі своїми страхами, і Джон заспокоїв її.

— Ти чому не внизу, у дворі? — запитала Арія.

Він послав їй півусмішку.

— Байстрюкам не дозволено кривдити юних королевичів,— сказав він.— Синці, які вони отримують на тренуванні, мають бути завдані мечем законних синів.

— О! — збентежилася Арія. Як вона сама не здогадалася? Вже вдруге сьогодні вона подумала, яке несправедливе життя.

Вона дивилася, як її братик наскакує на Томена.

— Я теж так можу, як Бран,— мовила вона.— Йому всього сім. Мені дев'ять.

Джон поглянув на неї з висоти своєї чотирнадцятирічної мудрості.

— Ти надто худенька,— зауважив він і взяв її за руку — помацати м'язи. Зітхнувши, він похитав головою.— Сумніваюся, що ти взагалі зможеш підняти меч, сестричко, поминаючи вже замахнутися ним.

Забравши руку, Арія послала йому сердитий погляд. Джон знову розкуйовдив їй волосся. Вони дивилися, як Бран і Томен кругами ходять одне навколо одного.

— Бачиш королевича Джофрі? — запитав Джон.

Спершу вона не бачила, але, поглянувши знову, запримітила його на задньому плані, в тіні високого муру. Він стояв у оточенні вояків, яких вона не впізнала: юних зброєносців у вбранні Ланістерів і Баратеонів, усіх незнайомих. Серед них було й кілька старших чоловіків — лицарів, вирішила вона.

— Поглянь на герб у нього на плащі,— мовив Джон.

Арія поглянула. На підбитому сюрко королевича був вигаптуваний пишний герб. Робота, понад усякий сумнів, була тонкою. Посередині герб розділявся навпіл: з одного боку красувався увінчаний короною олень королівського дому, а з другого — лев дому Ланістерів.

— Ланістери гонорові,— зауважив Джон.— Здавалося б: королівського герба має бути досить, аж ні. Так виходить, що дім матері королевича прирівнюється до королівського.

— Жінка теж має вагу! — запротестувала Арія.

— Мабуть,— гикнув Джон,— ти маєш учинити так само — об'єднати в себе на гербі Таллі зі Старками.

Це її розсмішило.

— Вовк з рибиною в зубах? От було б кумедно. Крім того, якщо дівчатам не дозволяють битися, навіщо їм герби?

— Дівчата отримують герби,— знизав Джон плечима,— але не отримують мечів. Байстрики отримують мечі, але не отримують гербів. Не я вигадав правила, сестричко.

З двору почувся зойк. Королевич Томен качався в куряві, безуспішно намагаючись звестися на ноги. Захисні подушки робили його схожим на черепаху, яка перевернулася навзніч. Над ним з піднятим мечем стояв Бран, готовий знову битися, щойно королевич зведеться на ноги. Чоловіки почали сміятися.

— Достатньо! — оголосив сер Родрик. Подавши королевичу руку, він ривком поставив його на ноги.— Добре билися. Лу, Донісе, допоможіть їм зняти обладунки,— сказав він і озирнувся.— Королевичу Джофрі, Робе, ще один раунд?

— Охоче,— радо виступив наперед Роб, спітнілий після першого туру.

На поклик сера Родрика Джофрі вийшов на сонце. Волосся в нього сяяло, як золота канитель. Вигляд він мав знуджений.

— Це дитяча забавка, пане Родрику.

Теон Грейджой зненацька гучно розреготався.

— А ви і є діти,— мовив він насмішкувато.

— Може, Роб і дитина,— відгукнувся Джофрі,— а я королевич. І мені набридло бити Старка іграшковим мечем.

— Отримав ти ударів більше, ніж завдав, Джофе,— сказав Роб.— Тобі що, страшно?

Королевич Джофрі кинув на нього погляд.

— О, смертельно страшно,— мовив він.— Ти ж набагато старший. Серед Ланістерів почулися смішки.

Спостерігаючи за цією сценою, Джон нахмурився.

— Джофрі — маленький гівнюк,— сказав він Арії.

Сер Родрик задумливо посмикав себе за бакенбарди.

— То що ви пропонуєте? — запитав він королевича.

— Справжні сталеві мечі.

— Згода,— кинув Роб.— Ти ще пошкодуєш!

Військовий інструктор поклав Робу руку на плече, щоб утихомирити.

— Справжні мечі надто небезпечні. Я можу дозволити турнірні мечі з тупими краями.

Джофрі нічого не сказав, а от чоловік, якого Арія не знала,— високий чорночубий лицар з опіками на обличчі,— раптом вийшов поперед королевича.

— Це ваш королевич. Ви хто такий, щоб командувати, гострим чи тупим мечем йому битися, сер?

— Я військовий інструктор Вічнозиму, Клігане, і вам ліпше про це не забувати.

— Ви що тут, жінок навчаєте? — поцікавився чоловік з опіками. М'язистий він був, як бик.

— Я навчаю лицарів,— зробив наголос на останньому слові сер Родрик.— І справжніми мечами вони битимуться, коли будуть до цього готові. Коли доростуть.

Чоловік з опіками глянув на Роба.

— Тобі скільки років, хлопче?

— Чотирнадцять,— відповів Роб.

— А я в дванадцять уже вбив людину. І, можете бути певні, не тупим мечем.

Арія бачила, як Роб наїжився. Його гордість була вражена.

— Дозвольте мені,— розвернувся він до сера Родрика.— Я його переможу.

— То переможи його турнірним мечем,— сказав сер Родрик.

Джофрі стенув плечима.

— Побачимося, коли підростеш, Старку. Якщо ще не постарієш.

Серед Ланістерів зачувся сміх.

Роб вилаявся на весь двір. Арія вражено затулила рота долонею. Теон Грейджой схопив Роба за руку, щоб той не кинувся на королевича. Сер Родрик схвильовано щипав бакенбарди.

Удавано позіхнувши, Джофрі обернувся до молодшого брата.

— Ходи, Томенс,— мовив він.— Час ігор закінчився. Нехай дітки бавляться.

Від цих слів Ланістери дужче засміялися, а Роб знову вилаявся. Щоки сера Родрика під білими бакенбардами побуряковіли від люті. Теон Грейджой залізною рукою тримав Роба, аж поки королевичі з почтом не віддалилися на безпечну відстань.

Джон проводжав їх поглядом, а Арія дивилася на Джона. Обличчя в нього було нерухоме, як ставок у самому серці богопралісу. Нарешті він зліз із підвіконня.

— Вистава закінчена,— оголосив він і нахилився, щоб почухати Привида за вухом. Звівшись на ноги, білий вовк потерся об нього.— А ти біжи до себе в кімнату, сестричко. Септа Мордейн уже чекає не дочекається. Що довше ти ховатимешся, то суворіше тебе покарають. Гаптуватимеш усю зиму. А коли прийде весняна відлига, знайдуть твоє тіло з голкою, затиснутою між закоцублих пальців.

Арії було не смішно.

— Ненавиджу шитво! — люто кинула вона.— Це несправедливо!

— Справедливості немає,— мовив Джон. Скуйовдивши знову її волосся, він рушив геть, а за ним безшумно йшов Привид. Наймірія була пішла за ними, але побачивши, що Арія не йде, подибала назад.

Арія неохоче повернула в іншому напрямку.

Усе було гірше, ніж уявляв Джон. На неї в кімнаті чекала не септа Мордейн. Там сиділи септа Мордейн разом із матір'ю.

Бран



Мисливці виїхали на світанку. На вечір король хотів уполювати дикого вепра. Королевич Джофрі супроводжував батька, тому Робу теж дозволили приєднатися до мисливців. Дядько Бенджен, Джорі, Теон Грейджой, сер Родрик, навіть маленький кумедний брат королеви — усі поїхали з ними. Зрештою, це було останнє полювання. Завтра вони вирушають на південь.

Брана залишили вдома з дівчатами й маленьким Риконом. Але ж Рикон — зовсім малюк, а дівчата — це всього-на-всього дівчата, а Джона з його вовком ніде не було видно. Бран не шукав його надто наполегливо. Йому здавалося, що Джон на нього гнівається. Останнім часом Джон, схоже, на всіх гнівався. Бран не розумів чому. Джон мав разом з дядьком Беном повернутися на Стіну та приєднатися до Нічної варти. Це анітрохи не гірше, ніж поїхати з королем на південь. Це Роб лишається вдома, а не Джон.

Уже кілька днів Бран не міг дочекатися, коли він вирушить на південь. Він їхатиме королівським гостинцем на власному коні — не на поні, а на справжньому коні. Батько стане правицею короля, а житимуть вони в червоному замку на Королівському Причалі,— цей замок збудували ще повелителі драконів. Стара Нан каже, там живуть привиди, а ще там є підземелля, де коїлися жахливі речі, а на стінах висять драконові голови. Від таких оповідок Брана проймав морозець, але страшно йому не було. Звідки взятися страху? З Браном буде не тільки батько, а й король з усіма лицарями і присяжними мечами.

Одного дня Бран і сам стане лицарем і належатиме до королівської варти. Стара Нан каже, їхні мечі — найвправніші в усьому королівстві.

У варті усього семеро гвардійців, вони носять білі обладунки й не мають ні жінок, ні дітей, бо життя їхнє присвячене служінню королю. Бран знав усі легенди. Імена королевих вартових звучали для нього, як музика. Сервин Дзеркальний Щит. Ріям Редвин. Королевич Еймон Лицар-Дракон. Близнюки сер Ерик і сер Арик, які сотні років тому загинули від меча одне одного, коли брат повстав проти сестри у війні, оспіваній як Танок драконів. Герольд Гайтавер на прізвисько Білий Бик. Сер Артур Дейн на прізвисько Ранковий Меч. Баристан Безстрашний.

Двоє з королівської варті приїхали на північ разом з королем Робертом. Бран у захваті роздивлявся їх, не наважуючись заговорити. Сер Борос був лисанем з подвійним підборіддям, а сер Мірин мав очі з навислими повіками й бороду барви іржі. Сер Джеймі Ланістер був більше схожий на лицарів з легенд і теж належав до королівської варті, але Роб сказав, що він убив старого короля, тож тепер не рахується. Найвидатнішим сучасним лицарем був сер Баристан Селмі, Баристан Безстрашний, лорд-командувач королівської варті. Батько обіцяв, що на Королівському Причалі їх зустрічатиме сер Баристан, тож Бран на стіні позначав дні до від'їзду — не міг дочекатися, коли ж нарешті побачить світ, про який міг тільки мріяти, і почне життя, якого навіть уявити не міг.

Але сьогодні, коли прийшов останній день, Бран зненацька відчув розгубленість. Він не знав іншої домівки, крім Вічнозиму. Батько сказав, що сьогодні Бран має з усіма попрощатися, тож він спробував це зробити. Коли поїхали мисливці, він пішов блукати замком у супроводі свого вовчяти, щоб побачитися з тими, хто залишається: зі старою Нан і кухарем Гейджем, з ковалем Мікеном і конюшим Годором, який всякчас усміхався, піклувався про Бранового поні й ніколи нічого не говорив, крім «Годор», а також з доглядачем оранжереї, який завжди пригощав Брана ожиною...

Але з цього нічого не вийшло. Спершу Бран пішов у стайню й побачив у стійлі свого поні, але ж поні більше не буде — Бранові дадуть справжнього коня, а поні залишиться вдома, і раптом Бранові захотілося просто сісти на землю й заплакати. Поки Годор та інші конюші не побачили сліз у його очах, він розвернувся і втік. На цьому прощання закінчилося. Натомість цілий ранок Бран провів самотиною у богопралісі, без жодного успіху намагаючись навчити свого вовка

приносити дрючок. Вовчєня було меткїшим за всїх хортїв у батьковїй псарнї, і Бран мїг заприсягнути, що воно розумїло кожне промовлене до нього слово, однак ганятися за дрючками не мало жодної охоти.

Бран і досї не мїг вирїшити, якє йому дати ім'я. Роб назвав своє вовчєня Сїровїєм — за неймовїрну прудкїсть. Санса назвала своє Ледї, Арїя — на честь якоїсь князївни-вїдьми з балад, а маленький Рикон своє назвав Кошлай (Бран вважав, що для деривовка таке ім'я геть негодяще). Джонїв бїлий вовк називався Привид. Бран шкодував, що йому самому не спало таке на думку, хай його вовк і не був бїлим. За останнї два тижнї він перепробував сотню імен, і жодне не пїдїшло.

Нарештї йому набридло кидати дрючок, тож він вирїшив полазити по мурах. Уже кїлька тижнїв він не навїдувався нагору в зруйновану вежу, адже навколо стїльки всього вїдбувалося, тож сьогоднї в нього буде останнїй шанс.

Він побїг через лїс, обравши довшу дорогу, щоб уникнути ставка, бїля якого росло серце-дерево. Його завжди лякало серце-дерево: у дерев не має бути очей, думав Бран, не має бути листя, схожого на долонї. Вовк насїдав йому на п'яти.

— Ти лишайся тут,— звелїв йому Бран бїля чатового дерева неподалїк мурїв зброярнї.— Лежати. Отак. Лишайся тут.

Вовк послухався. Бран почухав його за вухом, а тодї, розвернувшись, пїдстрибнув, ухопився за найнижчу гїлку й пїдтягнувся. Він уже долїз до половини дерева, легко перескакуючи з гїлки на гїлку, коли вовк зїп'явся на ноги й завив.

Бран поглянув униз. Вовк замовк, тїльки витрїщався на нього вузькими жовтими очима. Брана прошив дивний холод. Він знову подерся нагору. І вдруге вовк завив.

— Тихо,— гукнув до нього Бран.— Сїсти. Сиди там. Ти гїрший за маму.

Виття переслїдувало його до самого вершечка дерева, аж поки він не стрибнув на дах зброярнї й не зник з очей.

Дахи Вїчнозиму були для Брана другою домївкою. Мама часто казала, що лазити Бран навчився ранїше, нїж ходити. Бран не мїг пригадати, коли він навчився ходити, але так само не мїг пригадати, коли навчився лазити, тож це цїлком могло бути правдою.

В очах хлопчика Вїчнозим являв собою сїрий лабїринт мурїв, і веж, і дворїв, і ходїв, якї розбїгалися вусїбїч. У старїй частинї замку зали

так перехнябилися, що неможливо було сказати, на якому ти поверсі. За століття замок розрісся, як величезне камінне дерево, одного разу сказав мейстер Лувін, і гілки його були сучкуваті, товсті й покручені, а коріння проникало глибоко під землю.

Вибравшись із-поміж каміння й піднявшись до самого неба, Бран одним поглядом міг окинути весь Вічнозим. Йому подобалося, як замок розстилається під ним, а над головою тільки крутяться пташки, бо життя замку протікає далеко внизу. Бран годинами міг стирчати серед безформних, побитих дощем химер, які замислено схилилися над Першою фортецею, спостерігаючи за тим, як у дворі чоловіки вправляються на дерев'яних і сталевих мечах, кухарі піклуються про овочі в оранжереї, у псарні туди-сюди нетерпляче ганяють собаки, мовчить богопраліс, а поряд зі струмком, у якому перуть білизну, пліткують дівчата. Від цього Бран почувався справжнім лордом Вічнозиму, яким ніколи не стати Робу.

Тут він дізнавався таємниці Вічнозиму. Будівничі навіть не рівняли землю, тож усередині мурів Вічнозиму були пагорби і долини. Критий міст з'єднував четвертий поверх дзвіниці з другим поверхом гайвороннику. Бран це знав. А ще він знав, що можна крізь південну браму зайти за внутрішню стіну, піднятись на три поверхи, подолати вузький хід у мурі навколо всього Вічнозиму — і вийти на рівні землі біля північної брами, де над головою нависатиме стіна з сотню футів заввишки. Бран був певен, що цього не знає навіть мейстер Лувін.

Мати боялася до смерті, що одного дня Бран зірветься з муру і вб'ється. Бран запевняв, що не зірветься, але не переконав її. Одного разу вона змусила його пообіцяти, що він не лазитиме по мурах, а ходитиме по землі. Він витримав майже два тижні, щодня почувуючись нещасним, аж одного вечора втік через вікно спальні, поки спали брати.

Наступного дня, у нападі докорів сумління, він зізнався у своєму злочині. Лорд Едард звелів йому піти в богопраліс очиститися. Навколо нього виставили вартових, щоб він посидів цілу ніч там і подумав про свій непослух. Наступного ранку Брана ніде не було. Коли його нарешті знайшли, виявилось, що він міцно спить на верхніх гілках найвищого чатового дерева в лісі.

Батько, хай який розлючений, не зміг стримати сміху. «Ти не мій син,— сказав він Брану, коли того зняли додолу,— ти білченя. Що ж,

так і буде. Якщо не можеш не лазити по верхотурах, лась, тільки постарайся не потрапляти на очі матері».

Бран старався щосили, хоча й розумів, що навряд чи йому вдалося обдурити матір. Оскільки батько не заборонив йому лазити, мати звернулася по допомогу до інших. Стара Нан розповіла йому казку про поганого хлопчика, який видерся високо нагору — і його вдарило блискавкою, а тоді ворони повідзьобували йому очі. Брана це не вразило. Нагорі зруйнованої вежі, де не бував ніхто, крім Брана, гніздилися ворони, й іноді він набивав собі кишені зерном, перш ніж видертися на вежу, і тоді птахи їли просто в нього з рук. І жодна з ворон не виявила найменшої охоти повідзьобувати йому очі.

Трохи згодом мейстер Лувін зліпив глиняного хлопчика і вбрав його в Бранів одяг, а тоді скинув зі стіни вниз у двір — показати, що станеться з Браном, якщо він упаде. Весело було, а по всьому Бран поглянув на мейстра й мовив: «Я не з глини. Та й узагалі я не можу впасти».

Потім деякий час гвардійці ганяли його по дахах, намагаючись стягнути вниз. Ото були веселощі! Це було як гратися з братами, от тільки перемагав завжди Бран. Жоден з гвардійців не вмів так спритно лазити, як Бран, навіть Джорі. Та здебільшого вони його й не помічали. Люди не дивляться вгору. Це Бранові теж подобалося: він, вважає, був невидимий.

Любив він і відчуття, коли камінь по каменю видирався муром, міцно чіпляючись пальцями на руках і ногах за тріщини й виступи. Перш ніж лізти нагору, він завжди скидав черевики — так він почувався, наче в нього чотири руки замість двох. Любив він і глибокий приємний біль у м'язах. І смак повітря нагорі — солодкий і холодний, як зимові персики. Любив і пташок: ворон у зруйнованій вежі, горобчиків, які гніздилися у щілинах поміж каміння, древню сову, яка спала на порохнявому горищі над зброярнею. Бран усіх їх знав.

А найбільше він любив бувати там, де ніхто не буває, бачити сірий розсип Вічнозиму, як ніхто не бачить. Так цілий замок ставав Брановим секретним місцем.

Найбільше йому подобалося на зруйнованій вежі. Колись це була сторожова башта — найвища у Вічнозимі. Але давно-давно, ще за сто років до того, як народився його батько, в неї влучила блискавка, й

почалася пожежа. Верхня третина вежі завалилася всередину, і її вирішили не відбудовувати. Іноді батько посилав у вежу щуроловів, щоб ті повибирали гнізда, які завжди знаходили поміж каміння, а також обгорілі й зотлілі балки. Але ніхто ніколи не піднімався нагору на вежу — крім Брана й ворон.

Потрапити туди можна було двома шляхами. Можна було видертися збоку по стіні самої вежі, але каміння там ледве трималося: вапняний розчин, який скріплював його, давно розсипався на порошок, тож Бран не любив спиратися на це каміння всією своєю вагою.

Найкраще було почати з богопралісу: видертися нагору чатовим деревом, перетнути зброярню й вартівню, босоніж перестрибуючи з даху на дах, щоб чатові не почули, що хтось є в них над головою. Так він опинявся на безвіконній стіні Першої фортеці — найстарішої частини замку,— приземкуватого квадратного укріплення, яке здавалося нижчим, ніж було насправді. Зараз фортецю населяли хіба щури й павуки, але старими мурами лазити було дуже зручно. Можна було видертися просто до кам'яних химер, які сліпими очима роздивлялися безмежну порожнечу, а тоді, переставляючи руки й перелітаючи з химери на химеру, обігнути північний бік. Звідси, якщо добре напружитися, можна було дотягнутися до зруйнованої вежі, де вона прилягала найближче. Наостанок треба було видертися почорнілим камінням до пташиних гнізд (якихось десять футів, не більше), і тоді Брана обступали ворони — подивитися, чи не приніс він зерна.

Бран з легкістю, яка приходить з практикою, саме перелітав з химери на химеру, аж тут почув голоси. Це його заскочило зненацька, і він замалим не відпустив руки. Всеньке його життя в Першій фортеці було порожньо.

— Мені це не подобається,— казала жінка. Попід Браном був ряд вікон, і голос долинав з останнього вікна з цього боку.— Це ти мав стати правицею.

— Не дай Боже,— ліниво відповів чоловічий голос.— Такої честі мені не треба. Забагато роботи.

Дослухаючись, Бран завис, чомусь боячись рушити далі. Якщо він спробує перелетіти на наступну химеру, ці двоє можуть помітити його ноги.

— Ти не розумієш, як це для нас небезпечно? — мовила жінка.— Роберт любить цього чоловіка, як брата.

— Роберт терпіти не може своїх братів. І не дивно. Від одного Станіса у будь-кого почнуться кольки.

— Не клей дурня. Станіс і Ренлі — це одне, а Едард Старк — зовсім інше. До Старка Роберт дослухатиметься. Чорти б забрали їх обох! Я мала б наполягти, щоб він зробив правицею тебе, але я була певна, що Старк відмовиться.

— Вважай, що нам пощастило,— мовив чоловік.— Король з таким самим успіхом міг зробити правицею одного зі свої братів, або навіть Мізинчика, Боже збав. Нехай у мене ліпше будуть чесні вороги, ніж гонорові, і тоді я ночами краще спатиму.

Говорили вони про батька, збагнув Бран. І захотів почути більше. Ще кілька футів... Але якщо він гоїднеться перед вікном, його побачать.

— Слід буде добре за ним дивитися,— мовила жінка.

— Я ліпше подивлюся за тобою,— озвався чоловік. Голос у нього був знудьгований.— Вертайся сюди.

— Лорд Едард ніколи не цікавився, що там відбувається на південь від Перешийка,— сказала жінка.— Ніколи. Кажу тобі, він збирається виступити проти нас. Чого б іще він полишав місце, де має владу?

— Є сотня підстав. З почуття обов'язку. За велінням честі. Він мріє вписати своє ім'я великими літерами в книгу історії, або втекти від дружини, або і те, і те. А може, бодай раз у житті він хоче погрітися.

— Його дружина — сестра леді Арин. Це дивина, що Лайса не чекала на нас тут зі своїми звинуваченнями.

Бран глянув униз. Попід вікном був вузький виступ — завширшки всього кілька дюймів. Хлопчик спробував опуститися на нього. Ні, надто високо. Він не дотягнеться.

— Ти забагато хвилюєшся. Лайса Арин — налякана корова.

— Ця налякана корова ділила ложе з Джоном Арином.

— Якби вона про щось здогадувалася, то пішла б до Роберта, а не тікала з Королівського Причалу.

— Коли той усе владнав, щоб її хворобливого синочка взяли за годованця в Кичері Кастерлі? Вона знала, що її мовчання стане запорукою життя хлопчика. Але тепер, опинившись у безпеці на вершечку Гнізда, вона могла й трохи осміліти.

— Ох ці матері,— виплюнув чоловік останнє слово, як прокльон.— Напевно, під час пологів у вас у голові щось перемикає. Ви всі божевільні,— засміявся він. То був гіркий сміх.— Нехай леді Арин сміліє, скільки їй заманеться. Хай що вона знає, хай що вона гадає, ніби знає, доказів у неї нема,— сказав він і на мить помовчав.— Чи є?

— Гадаєш, королю потрібні будуть докази? — запитала жінка.— Кажу тобі, він мене не любить.

— І чия це провина, люба сестро?

Бран роздивлявся уступ. Можна стрибнути на нього. Стати на такому вузькому уступі буде важко, але якщо Бран, пролітаючи повз, зможе за нього зачепитися, а тоді підтягнутися... От тільки навряд чи це можна зробити безшумно, а це приверне увагу тих двох до вікна. Він не знав толком, що саме підслухав, але був певен, що для його вух це не призначалося.

— Ти такий самий сліпий, як і Роберт,— казала тим часом жінка.

— Якщо ти маєш на увазі, що я бачу те саме, що і він, тоді так,— відгукнувся чоловік.— А я бачу чоловіка, який радше помре, ніж зрадить свого короля.

— Одного він уже зрадив, хіба ти забув? — мовила жінка.— Так, я не заперечую, що він відданий Роберту, це очевидно. А що буде, коли Роберт помре і Джофрі посяде престол? І що швидше це станеться, то безпечніше для нас. День у день чоловік стає невгамовніший. А коли поряд з ним опиниться Старк, буде тільки гірше. Він і досі кохає його сестру — оту сіреньку шістнадцятирічну небіжчицю. Скільки часу мине, поки він вирішить проміняти мене на якусь нову Ліанну?

Зненацька Бран перелякався. Понад усе йому зараз кортіло спуститися туди, звідки він прийшов, і розшукати братів. Та от тільки що він їм скаже? Слід підлізти поближче, збагнув він. Побачити, хто розмовляє.

Чоловік зітхнув.

— Поменше думай про майбутнє, а побільше про задоволення.

— Припини! — відтяла жінка. Бран вчув який виляск, наче шкірою об шкіру, а тоді чоловічий сміх.

Підтягнувшись, Бран видерся на химеру й заповз на дах. Це було легко. Перейшовши дахом до наступної химери, він опинився просто над вікном, де розмовляли двоє.

— Мені ці розмови починають набридати, сестро,— сказав чоловік.
— Ходи сюди і замовкни.

Сівши верхи на химеру, Бран міцно обхопив її ногами й перекинувся догори дригом. Висячи, зачепившись ногами, він помалу витягнув шию до вікна. Дивно було бачити світ перевернутим. Унизу запаморочливо гойдався двір, де-не-де каміння досі було мокрим від снігу.

Бран зазирнув у вікно.

У кімнаті боролися чоловік і жінка. Обоє були голі. Бран не міг сказати, хто вони. Чоловік стояв до нього спиною, затуляючи своїм тілом від очей жінку, яку притискав до стіни.

Долинули приглушені вологі звуки. Бран збагнув, що двоє цілуються. Затамувавши подих, він перелякано не міг відірвати розширених очей. Чоловік поклав руку жінці між ноги, мабуть, завдаючи їй болю, бо вона гортанно застогнала.

— Припини,— повторювала вона,— припини, припини. Ох, будь ласка...

Але голос її був тихий і слабкий, і вона не відштовхувала чоловіка. Її пальці зарилися йому у волосся, у розкуйовджене золоте волосся, й потягнули його обличчя собі до грудей.

І Бран побачив її обличчя. Очі в неї були заплющені, а уста розтулені — вона стогнала. Голова її хиталася з боку в бік, і з боку в бік літало золоте волосся, але Бран упізнав королеву.

Мабуть, він видав якийсь звук. Зненацька жінка розплющила очі — і подивилася просто на нього. І скрикнула.

Далі все відбулося водночас. Жінка, скрикуючи й тицяючи пальцем, щосили штовхнула чоловіка геть. Бран, зігнувшись навпіл, спробував підтягнутися назад на химеру. Він занадто квапився. Рука шкрябнула гладенький камінь, ноги в паніці ковзнули, і знагла Бран відчув, що падає. На мить у нього запаморочилось у голові, й коли повз мигнуло вікно, його занудило. Він витягнув руку, хапаючись за уступ, але не втримався, тоді зачепився за нього другою рукою. Щосили гойднувся до стіни. Від удару з нього мало дух не вилетів. Розкачуючись, засапаний Бран повис на одній руці.

Понад ним у вікні з'явилися два обличчя.

Королева. А тепер Бран упізнав і чоловіка поряд з нею. Він був схожий на неї, як віддзеркалення.

— Він нас бачив,— пронизливо крикнула жінка.

— Так, бачив,— озвався чоловік.

Бран ледве тримався. Довелося схопитися за уступ другою рукою. Нігті уп'ялися у твердий неподатливий камінь. Чоловік потягнувся вниз.

— Давай руку,— сказав він.— А то впадеш.

Вчепившись йому в руку, Бран щосили стиснув її. Чоловік ривком поставив його на уступ.

— Що ти робиш? — гнівно запитала жінка.

Чоловік не звертав на неї уваги. Він був дужий. Легко поставив Брана на підвіконня.

— Скільки тобі років, хлопче?

— Сім,— відповів Бран, полегшено тремтячи. Його пальці лишили на шкірі чоловіка глибокі сліди. Бран засоромлено розтиснув долоні.

Чоловік озирнувся на жінку.

— Чого тільки не зробиш заради кохання,— сказав він з ненавистю. І штовхнув Брана.

Заверещавши, Бран вилетів з вікна. Зачепитися не було за що. Назустріч йому кинувся двір.

А десь удалині завивав вовк. Над зруйнованою вежею кружляли ворони, чекаючи зерна.

Тиріон



Десь посеред величезного кам'яного лабіринту Вічнозиму вивовк. Цей звук нависав над замком, як жалобний прапор.

Відірвавши очі він книжок, Тиріон Ланістер поїжився, хоча в бібліотеці було затишно й тепло. Але щось у вовчому витті змусило чоловіка забути на мить, де він зараз, і подумки опинитися в лісі, голяка втікаючи від зграї.

Коли деривовк знову завив, Тиріон згорнув важку шкіряну шабатурку фоліанта, якого читав,— сторічної праці про зміну пір року, написаної давно мертвим мейстром. Він позіхнув, затуливши рот зворотом долоні. Настільна лампа мерехтіла, бо олія майже вигоріла, а крізь високі вікна пробивався світанок. Він читав цілу ніч, але кого цим здивуєш. Тиріон Ланістер завжди спав небагато.

Коли він зістрибнув з лавки, заляклі ноги боліли. Розтерши їх, щоб повернути до життя, він важко пошкандибав до столу, де тихо похропував септон, поклавши голову, як на подушку, на книжку перед собою. Тиріон глянув на назву. «Житіє великого мейстра Ейтельмура», хто б сумнівався.

— Чейле,— покликав він тихо. Юнак стрепенувся, збентежено кліпаючи, і на срібному ланцюжку в нього загойдалася кришталева призма — знак його ордену.— Я йду на сніданок. Будь ласка, розстав книжки на полиці. З валерійськими сувоями поведься обережно, бо пергамент дуже сухий. Ейрмідонові «Двигуни війни» — рідкісна книга, у тебе в руках єдиний повний примірник, що мені траплявся.

Чейл, досі напівсонний, роззявив рота. Тиріон терпляче повторив настанови, а тоді, поплескавши септона по плечу, лишив його

виконувати доручення.

Вийшовши за двері, Тиріон набрав повні легені холодного ранішнього повітря й почав свій нелегкий спуск крутими кам'яними сходами, які спіраллю обкручувалися довкола стін бібліотечної вежі. Йшов він повільно: сходинки були високі й вузькі, а ноги в нього — короткі й криві. Ранішнє сонце ще не освітило мурів Вічнозиму, але внизу в дворі вже зібралося чимало людей.

До Тиріона долетів хрипкий голос Сандора Клігана:

— Хлопець усе не помирає. Ліпше б він уже швидше...

Глянувши вниз, Тиріон угледів Клігана на прізвисько Гончак, який стояв поряд з юним Джофрі, а навколо них купчилися зброєносці.

— Принаймні він помирає мовчки,— озвався королевич.— А от вовк ніяк не замовкне. Я вночі зовсім не міг спати.

На тверду землю впала довга тінь Клігана, якому на голову зброєносець саме вдягав чорний шолом.

— Якщо ваша ласка, я змушу тварину замовкнути,— крізь підняте забороло сказав Кліган. Хлопець тим часом уклав меч йому в руку. Гончак зважив меч у руці, а тоді розітнув клинком холодне ранкове повітря. Позаду нього двір аж дзвенів від ударів криці об крицю.

Ідея, схоже, сподобалася королевичу.

— Пошлемо пса убити пса! — вигукнув він.— У Вічнозимі стільки розвелосся вовків, що Старки й не помітять відсутності одного.

Зістрибнувши з останньої сходинки, Тиріон нарешті опинився у дворі.

— Дозволь не погодитися, небоже,— мовив він.— Старки вміють рахувати не тільки до шістьох, а й далі. На відміну від деяких королевичів, яких я тут не згадуватиму.

У Джофрі вистало скромності почервоніти.

— Голос нізвідки,— зронив Сандор. Крізь проріз у шоломі він подивився навкруги.— Духи в повітрі!

Королевич засміявся — він завжди сміявся, коли його охоронець блазнював. Тиріон давно звик до цього.

— Вниз поглянь,— мовив він.

Опустивши погляд до землі, довгань удав, що нарешті помітив співрозмовника.

— Маленький лорд Тиріон,— сказав він.— Прошу вибачення. Я не бачив вас.

— Сьогодні я не в гуморі терпіти твоє нахабство,— відтяв Тиріон і розвернувся до племінника.— Джофрі, ти вже давним-давно мав завітати до лорда Едарда і його леді, щоб висловити співчуття.

— І що їм з мого співчуття? — запитав Джофрі зухвало, як дозволено тільки малолітнім королевичам.

— Нічого,— відповів Тиріон.— Але від тебе очікують саме цього. Твою відсутність уже помітили.

— Цей малий Старк мені ніхто,— сказав Джофрі.— І я терпіти не можу жіночих плачів.

Дотягнувшись, Тиріон Ланістер щосили ляснув племінника по щоці. Там почала розквітати червона пляма.

— Ще одне слово,— мовив Тиріон,— і я тебе вдарю вдруге.

— Я мамі скажу! — вигукнув Джофрі.

Тиріон знову його ляснув. Тепер у хлопця палали обидві щоки.

— Потім підеш жалітися мамі,— сказав йому Тиріон,— але спершу завітаєш до лорда й леді Старків, станеш перед ними навколішки та скажеш, що ти їм глибоко співчуваєш і що ти до їхніх послуг, якщо бодай якось здатен розрадити їх у їхньому жахливому горі, і що ти молишся за них. Ти зрозумів? Зрозумів?

У хлопця був такий вигляд, наче він от-от заплаче. Але він, зібравши сили, слабенько кивнув. А тоді, розвернувшись, помчав геть з двору, тримаючись за щоку. Тиріон провів його поглядом.

На обличчя йому впала тінь. Обернувшись, він побачив Клігана, який навис над ним, наче скеля. Його чорні як сажа обладунки, здавалося, загородили сонце. Кліган опустил забороло на шоломі. Зроблене воно було у формі вищиреної пащі чорного гончака, застрашливого на вигляд, але Тиріон завжди гадав, що на нього дивитися приємніше, ніж на жахливо попечене Кліганове обличчя.

— Королевич це запам'ятає, маленький лорде,— попередив його Гончак. Під шоломом сміх його звучав, як гарчання в діжці.

— Дуже на це сподіваюся,— озвався Тиріон Ланістер.— А якщо раптом забуде, ти, як вірний пес, нагадай йому... Ти не знаєш, де мені шукати брата? — окинув він поглядом двір.

— Він снідає з королевою.

— А,— зронив Тиріон. Неуважно кивнувши Сандору Клігану, він, насвистуючи, рушив геть, витискаючи зі своїх опецькуватих ніг максимальну швидкість. Йому навіть шкода було лицаря, який

сьогодні першим битиметься з Гончаком. Темперамент у цього чоловіка ще той.

У ранкових палатах гостьового будинку подали холодний і безрадісний сніданок. Джеймі з Серсі та дітьми сиділи за столом, перемовляючись приглушеними голосами.

— Роберт досі в ліжку? — запитав Тиріон, без запрошення всідаючись за стіл.

Сестра глянула на брата з виразом легкої відрази на обличчі, яка не сходила з нього ще з того дня, коли Тиріон народився.

— Король і не лягав,— повідомила Серсі.— Він з лордом Едардом. Він дуже близько до серця прийняв чуже горе.

— У нього велике серце, у нашого Роберта,— з лінивою посмішкою зронив Джеймі. Він узагалі мало що сприймав усерйоз. Тиріон знав про таку братову рису, тож пробачав її. За всі довгі й жахливі роки дитинства тільки Джеймі виказував йому бодай натяк на приязнь і повагу, і за це Тиріон ладен був пробачити йому що завгодно.

Наблизився слуга.

— Хліба,— звелів йому Тиріон,— і дві оті маленькі рибинки, і ще кухоль доброго темного пива, щоб запити. А, і ще трохи бекону. Засмаж до чорного.

Уклонившись, чоловік відійшов. Тиріон знову обернувся до родичів. До близнюків — чоловіка й жінки. Сьогодні вони й вигляд мали відповідний: обоє вбралися в темно-зелене під колір очей. Біляві кучері в обох створювали відчуття художнього безладу, а на зап'ястках, на пальцях і на шиях сяяли золоті прикраси.

Цікаво, подумав Тиріон, як воно — мати близнюка? Але вирішив, що йому краще не знати. Досить того, що доводиться щодня дивитися в дзеркало на себе. Мати ще й копію — про таке навіть подумати страшно.

— Є новини про Брана, дядьку? — заговорив королевич Томен.

— Вчора я навідався до нього в кімнату,— повідомив Тиріон.— Усе було без змін. Мейстер вважає, що це обнадійливий знак.

— Я не хочу, щоб Брандон помер,— боязко мовив Томен. Він був милий хлопчик, зовсім не схожий на брата, але, зрештою, не можна сказати, що й Джеймі з Тиріоном схожі, як дві краплі води.

— У лорда Едарда був брат, якого звали Брандон,— задумливо сказав Джеймі.— Один із заручників, яких стратив Таргарієн.

Нещасливе ім'я.

— Ну, не таке вже й нещасливе,— мовив Тиріон. Слуга саме приніс йому тарілку, і Тиріон відірвав собі окраєць чорного хліба.

— Що ти маєш на увазі? — підозріло подивилася на нього Серсі.

— А те,— криво посміхнувся до неї Тиріон,— що бажання Томена може і справдитися. Мейстер гадає, що в хлопчика є шанси вижити,— зробив він ковток пива.

Мірселла щасливо зітхнула, а Томен нервово всміхнувся, та Тиріон спостерігав не за дітьми. Погляд, яким обмінялися Джеймі з Серсі, був миттєвий, однак від Тиріона він не сховався. Сестра одразу ж потупилася в стіл.

— Хіба це милосердно? Які жорстокі ці північні боги, що дозволяють хлопчикові так довго мучитися від болю!

— А що саме сказав мейстер? — запитав Джеймі.

Тиріон хруснув беконом. Хвильку замислено пожував й мовив:

— Сказав, якби хлопцю судилося померти, він би вже помер. Уже чотири дні без жодних змін.

— Бран видужає, дядьку? — запитала маленька Мірселла. Вона успадкувала від матері вроду, але не характер.

— Маленька, у нього після падіння спина поламана,— пояснив Тиріон,— і ноги. Йому підтримують життя водою з медом, бо в іншому разі він би помер з голоду. Якщо він колись отямиться, мабуть, зможе самотійно їсти, але вже ніколи не ходитиме.

— Якщо він колись отямиться,— повторила Серсі.— А це реально?

— Тільки богам відомо,— сказав Тиріон.— Але мейстер сподівається,— пожував він хліб.— Кажу вам, тільки завдяки тому вовку він іще досі живий. Звір день і ніч сидить у нього під вікном і виє. Його відганяють, а він знову повертається. Подейкують, одного дня мейстер звелів зачинити вікно, щоб стало тихше, і Бранові зразу погіршало. Коли вікно відчинили, серце в нього забилося ритмічніше.

Королева здригнулася.

— У цих тваринах є щось неприродне,— мовила вона.— Вони небезпечні. На південь з нами вони точно не поїдуть.

— Важко тобі буде їх зупинити, сестро,— мовив Джеймі.— Вони за дівчатами ходять, як хвостики.

Тиріон узявся до риби.

— То ви скоро їдете?

— Хотілося б швидше,— сказала Серсі та спохмурніла.— Чи скоро ідемо ми? — луною повторила вона.— А ти? Боги, тільки не кажи мені, що ти лишаєшся тут.

Тиріон знизав плечима.

— Бенджен Старк вертається до Нічної варти разом з братовим байстрюком. Я подумав, що непогано було би з'їздити з ними й поглянути на славнозвісну Стіну.

— Сподіваюся,— усміхнувся Джеймі,— ти не збираєшся вбратися в чорне, любий брате?

— Що? — засміявся Тиріон.— Я і целібат? Повії від Дорну до Кичери Кастерлі навколішках повзатимуть. Ні, я просто хочу видертися на Стіну й насцяти за край світу.

Зненацька Серсі звелася на ноги.

— Дітям не варто слухати цю бридоту. Томене, Мірселло, ходімо.

І вона квапливо вийшла з ранкових палат, а за її шлейфом потягнулися діти.

Холодними зеленими очима Джеймі Ланістер замислено роздивлявся брата.

— Старк не поїде з Вічнозиму, поки його син стоїть однією ногою в могилі.

— Поїде, якщо Роберт звелить,— заперечив Тиріон.— А Роберт звелить. У цій ситуації Едард Старк нічим не може зарадити хлопчикові.

— Він може урвати його страждання,— сказав Джеймі.— Якби йшлося про мого сина, я б так і вчинив. Це було б милостиво.

— Любий брате, раджу тобі таких пропозицій при лордові Едарді не висловлювати,— мовив Тиріон.— Йому це не сподобається.

— Навіть якщо хлопчик виживе, він залишиться калікою. Гірше ніж калікою. Це абсурд. Ліпше вже швидка смерть.

У відповідь Тиріон знизав плечима, що тільки підкреслило, які горбаті в нього плечі.

— До речі про абсурд,— мовив він,— дозволь не погодитися. Смерть жахливо остаточна, а життя повне можливостей.

— Ах ти маленький збочений куць! — посміхнувся Джеймі.

— Я такий,— визнав Тиріон.— Сподіваюся, хлопчик таки отямиться. Дуже цікаво дізнатися, що він розповість.

Братова усмішка скисла, як молоко.

— Тиріоне, любий брате,— сказав Джеймі похмуро,— іноді ти так поводишся, що я сумніваюся, на чиєму ти боці.

У Тиріона саме був повний рот хліба й риби. Ковтнувши міцного темного пива, щоб легше жувалося, він по-вовчому вишкірився до Джеймі.

— Джеймі, любий брате,— мовив він,— ти мене ображаєш. Ти ж знаєш, як я люблю нашу родину.

Джон



Джон помалу піднімався сходами, стараючись не думати, що це, можливо, востаннє. Поряд з ним безшумно ступав Привид. Крізь замкову браму пробивався сніг, а у дворі стояв гамір і колотнеча, але за товстими мурами й досі було тепло й тихо. Як на Джона, занадто тихо.

Опинившись на сходовому майданчику, він довгу мить стояв, боячись рушити далі. Привид тицьнувся йому в долоню. Це додало хлопцеві мужності. Випроставшись, він увійшов до кімнати.

Поряд із ліжком сиділа леді Старк. Уже два тижні вона ні вдень, ні вночі не виходила звідси. Ні на мить вона не залишала Брана. Сюди їй приносили їжу, тут стояв її нічний горщик, сюди ж помістили невеличке ліжко, на якому вона спала, хоча казали, вона заледве коли спить. Вона сама годувала сина сумішшю меду, води й трав, що й підтримувало в ньому життя. Жодного разу вона не вийшла з кімнати. Тому Джон тримався подалі.

Але тягнути вже не було куди.

На мить він застиг на порозі, боячись заговорити чи наблизитися. Вікно було відчинене. Унизу вив вовк. Зачувши виття, Привид підвів голову.

Леді Старк обернулася. Якусь мить здавалося, що вона не впізнає Джона. Нарешті вона кліпнула.

— А ти що тут забув? — спитала вона голосом на диво рівним і безбарвним.

— Прийшов навідати Брана,— пояснив Джон,— і попрощатися.

Вираз її обличчя не змінився. Довге каштанове волосся було тьмяне та сплутане. Здавалося, вона постаріла на двадцять років.

— Вже попрощався. Тепер іди геть.

З одного боку, Джонові понад усе кортіло втекти, проте він знав, що, можливо, вже ніколи більше не побачиться з Браном. Він ступив нервовий крок у кімнату.

— Будь ласка,— попросив він.

У її очах майнув холод.

— Я сказала — йди геть,— відтяла вона.— Не хочу тебе тут бачити.

Колись від таких слів він зразу побіг би звідси. Можливо, навіть розплакався. А зараз він тільки розсердився. Скоро він стане побратимом Нічної варти, і на нього чигатимуть гірші небезпеки, ніж Кетлін Таллі Старк.

— Він мій брат,— сказав Джон.

— Мені варту покликати?

— Покличте,— вперто кинув Джон.— Ви не зможете заборонити мені побачитися з ним.

І він перетнув кімнату, обходячи ліжко з другого боку, а тоді глянув згори вниз на Брана, який лежав на простирадлах.

Леді Старк тримала Брана за руку. Хлопчикові пальці були мов пташині кігті. Бран не був схожий на себе. Він дуже схуд. Шкіра напнулася на кістках. Попід покривалом видно було покручені ноги, і від цього видовища Джонові аж недобре стало. Бранові очі ховалися в чорних западинах — розплющені невидючі очі. Після падіння він наче зібгався. Він схожий був на листочок, що його перший дужий порив вітру віднесе в могилу.

Однак попід тендітною кліткою потрощених ребер жевріло життя: з кожним поверхневим вдихом і видихом груди хлопчика піднімалися й опускалися.

— Бране,— заговорив Джон,— вибач, що не приходив раніше. Я боявся.

Він відчував, як по щоках у нього котяться сльози. Але Джонові було вже байдуже.

— Бране, не вмирай. Будь ласка. Ми всі хочемо, щоб ти отямився. І я, і Роб, і дівчатка, всі...

Леді Старк спостерігала за ним. Вона не здійняла галасу, і Джон сприйняв це як замирення. За вікном знову завив вовк. Вовк, якому Бран навіть не встиг дати імені.

— Мені треба йти,— сказав Джон.— Дядько Бенджен чекає. Я їду на північ, на Стіну. Виїхати ми маємо сьогодні, поки не падає сніг.

Він пригадав, як радів Бран майбутній своїй подорожі. Думка про те, що доведеться залишити його в такому стані, була нестерпною. Витерши сльози, Джон нахилився й легенько поцілував Брана у уста.

— Я хотіла, щоб він залишився зі мною,— тихо мовила леді Старк.

Джон сторожко перевів на неї погляд. Але вона на нього навіть не дивилася. Вона розмовляла нібито до нього, й водночас так, наче його й не було в кімнаті.

— Я молилася про це,— провадила вона мляво.— Він же мій мазунчик. Я ходила в септ і сім разів уклонялася сімом божим ликам, щоб Нед передумав і залишив його зі мною. Іноді наші молитви бувають почуті.

Джон не знав, що сказати.

— Тут немає вашої провини,— вичавив він після ніякової паузи.

Вона звела на нього очі, повні отрути.

— Мені не потрібне твоє відпущення, байстрюче.

Джон опустил очі. Леді Старк пестила Бранову руку. Джон узяв хлопчика за другу руку і стиснув. Пальці в того були, як пташині кісточки.

— Прощавай,— мовив Джон.

Він уже дійшов до дверей, коли жінка покликала його.

— Джоне,— сказала вона. Він мав би не зупинятися, але вона в житті ще не зверталася до нього на ім'я. Розвернувшись, він виявив, що вона дивиться йому в обличчя, так ніби вперше бачить.

— Так? — озвався він.

— Ліпше б це був ти,— сказала вона. А тоді, обернувшись до Брана, почала схлипувати, від ридань здригаючись усім тілом. Джон іще зроду не бачив, щоб вона плакала.

Дорога назад здалася йому нескінченною.

Надворі стояв гамір і гвалт. Вантажилися вози, перекрикувалися чоловіки, зі стайні виводили коней, уже запряжених і осідланих. Посипав легенький сніжок, і всі квапилися виїхати.

У самому центрі хаосу перебував Роб, роздаючи команди незгірше за інших. Здавалося, за останній час він подорослішав, так наче Бранове падіння й материн занепад додали йому сил. Поряд з ним був Сіровій.

— Тебе шукає дядько Бенджен,— сказав брат Джонови.— Він хотів виїхати ще годину тому.

— Знаю,— озвався Джон.— Уже скоро,— роззирнувся він у гаморі й безладі.— А їхати важче, ніж я думав.

— Я теж так почуваюся,— мовив Роб. У волоссі його танув сніг.— Ти з ним бачився?

Джон мовчки кивнув, боячись, що голос зрадить його.

— Він не помре,— сказав Роб.— Я певен.

— Вас, Старків, убити нелегко,— погодився Джон. Голос у нього був порожній і втомлений. Візит до Брана забрав у нього всі сили.

Роб збагнув: щось негаразд.

— Моя мати...

— Вона була... дуже люб'язна,— мовив Джон.

Роб розслабився.

— Добре,— всміхнувся він.— Наступного разу, коли ми побачимося, ти вже будеш у чорному.

— Я завжди любив чорне,— змусив себе всміхнутись у відповідь Джон.— Думаєш, скоро це станеться?

— Ти й не помітиш,— пообіцяв Роб. Притягнувши Джона до себе, він міцно його обійняв.— Прощавай, Сноу.

— І ти прощай, Старку,— пригорнув його у відповідь Джон.— Піклуйся про Брана.

— Обіцяю.

Розімкнувши обійми, вони ніяково поглянули один на одного.

— Дядько Бенджен сказав, якщо я тебе побачу, відіслати тебе в стайні,— нарешті мовив Роб.

— Мені треба попроситися ще з деким,— озвався Джон.

— Тоді я тебе не бачив,— відповів Роб. Джон пішов, а він лишився стояти в снігу в оточенні возів, вовків і коней. До зброярні йти було недалеко. Забравши свої речі, Джон критим переходом рушив до Великої фортеці.

Арія сиділа в себе в кімнаті — пакувала скриню з полірованого залізодрева, більшу за неї саму. Наймірія допомагала. Арії досить було на щось указати, і вовчиця бігла через кімнату, хапала в зуби черговий шовковий сувій і приносила назад. Та коли вона занюхала Привида, вона сіла й заскавчала.

Арія озирнулася, побачила Джона — і скочила на ноги. Тоненькими ручками обхопила його за шию.

— Я боялася, що ти вже поїхав,— сказала вона зривистим голосом.
— Мені не дозволяють вийти попрощатися.

— А що це ти робиш? — зачудовано спитав Джон.

Відпустивши його, Арія скривилася.

— Нічого. Я вже спакувалася і все таке,— показала вона на велику скриню, заледве на третину заповнену, і на одяг, розкиданий довкола неї.— Але септа Мордейн звеліла все перепакувати. Сказала, що мої речі погано складені. На півдні справжні леді не кидають речі в скриню, як мотлох, сказала вона.

— Оце так ти спакувалася, сестричко?

— Ну, все одно в дорозі все пожмакається,— озвалася вона.— Тож кому не байдуже, як я все поскладаю?

— Септі Мордейн,— зронив Джон.— Не думаю, що їй сподобається, як тобі тут допомагає Наймірія...

Вовчиця мовчки витріщилася на нього темно-золотавими очима.

— Але хай. Я тобі дещо приніс — так, на згадку. І це слід запакувати дуже ретельно.

— Подарунок? — засвітилася Арія.

— Можна й так назвати. Зачини двері.

Арія, насторожена й збуджена водночас, визирнула в коридор.

— Найміріє, сюди. Стережи.

Вона залишила вовчицю за дверима, щоб та попередила, якщо хтось наблизатиметься, й зачинила двері. В цей час Джон, розгорнувши ганчірку, дещо з неї видобув. І простягнув сестрі.

У Арії розширились очі. Темні очі, такі самі, як у нього.

— Меч,— видихнула вона приглушено.

Піхви були з м'якої сірої шкіри, ніжної як гріх. Джон помалу витягнув клинок, щоб Арія могла роздивитися глибоку синяву криці.

— Це не іграшка,— сказав він.— Обережно, не поріжся. Лезо гостре — голитися можна.

— Дівчата не голяться,— зауважила Арія.

— А може, варто. Ти ніколи не бачила, які в септи ноги?

Арія захихотіла.

— Але він такий тонкий!

— Як і ти,— сказав їй Джон.— Я попросив Мікена викувати особливий меч. У Пентосі, Мирі й інших вільних містах такими користуються горлорізи-брави. Голову людині ним не відітнути, а от дірок, якщо рухатися швидко, наробити можна.

— Я вмію рухатися швидко,— повідомила Арія.

— Доведеться вправлятися щодня,— уклав він меч їй у руки, показуючи, як тримати, й відступив.— Як відчуття? Не переважає?

— Здається, ні,— мовила Арія.

— Урок перший,— сказав Джон.— Штрикай гострим кінцем.

Арія плазом меча вдарила його по руці. Від удару заболіло, але Джон відчув, що всміхається, як бовдур.

— Знаю я, яким боком штрикати,— мовила Арія. Тоді на її обличчя набіг сумнів.— Септа Мордейн відбере його.

— Не відбере, якщо не дізнається,— заперечив Джон.

— А з ким я тренуватимуся?

— Знайдеш кого-небудь,— запевнив її Джон.— Королівський Причал — це справжнє місто, в тисячу разів більше за Вічнозим. Поки не знайдеш собі партнера, спостерігай за тим, як б'ються на мечах у дворі. Бігай і їзди верхи, щоб набратися сили. І хай що робитимеш...

Арія знала закінчення фрази. Вони вимовили його разом:

— ...не... кажи... Сансі!

— Я скучатиму за тобою, сестричко,— скуйовдив їй волосся Джон.

Зненацька вона скривилася, ніби от-от заплаче.

— Шкода, що ти не їдеш з нами.

— Різні дороги ведуть в один замок. Хтозна, як воно буде.

Тепер він почувався краще. Він не дозволить собі журитися.

— Мені час іти. Якщо дядько Бен ще трохи на мене почекає, весь перший рік на Стіні я виноситиму нічні горщики.

Арія підбігла до нього, щоб востаннє обійняти.

— Спершу опусти меч,— сміючись, застеріг її Джон. Сором'язливо відклавши подарунок, вона обсипала брата поцілунками.

Коли він повернувся до дверей, вона вже знову тримала меч, зважуючи в руках.

— Я мало не забув,— сказав Джон.— Найкращі мечі всі мають імена.

— Як Лід,— мовила вона й поглянула на клинок у своїй руці.— А в цього є ім'я? Скажи мені!

— А ти не здогадуєшся? — піддражнив її Джон.— Це твоя улюблена річ.

Спершу Арія здавалася спантеличеною. А тоді здогадалася. Вона завжди була метикована. І тоді вони знову вигукнули разом: — Голка!

Усю довгу дорогу на північ Джона зігрівав спогад про її сміх.

Данерис



Весілля Данерис Таргарієн з халом Дрого, зіграє поза стінами Пентоса, адже дотраки вірять, що всі найважливіші події в людському житті мають відбуватися просто неба, було моторошним і поварварському пишним.

На весілля Дрого покликав весь свій халасар — сорок тисяч дотрацьких вояків і ще незліченну кількість жінок, дітей і рабів. За стінами міста виріс табір: дотраки привели незчисленні стада, виплели з трави високі палаци, поз'їдали все, що тільки трапилося їм під руку, щодень більше непокоячи своєю присутністю добрих людей Пентоса.

— Ми з магістрами подвоїли охорону міста,— розповідав Ілірію одного разу, вечеряючи качкою в меду й хрустким жовтогарячим перцем у колишньому особняку хала Дрого. Хал приєднався до свого халасару, на строк до весілля передавши свої володіння Данерис і її братові.

— Треба швиденько одружувати Данерис, поки вони не пороздавали половину багатств Пентоса перекупним мечам і бравам, — пожартував сер Джора Мормонт. Місцеві вигнанці запропонували його меч до послуг брата Дані в той самий день, коли її саму продали халові Дрого, і Вісерис радо його прийняв. Відтоді Мормонт став їхнім постійним компаньйоном.

Магістр Ілірію безтурботно засміявся в свою роздвоєну борідку, але Вісерис навіть не посміхнувся.

— Якщо воліє, може забирати її хоч завтра,— сказав брат і зиркнув на Дані; вона опустила очі.— Тільки спершу хай заплатить.

Іліріо мляво помахав рукою, зблиснувши перснями на товстих пальцях.

— Я ж вам казав, усе домовлено. Повірте мені. Хал пообіцяв вам корону, і ви її отримаєте.

— Так, але коли?

— Це як хал вирішить,— сказав Іліріо.— Спочатку він візьме дівчину, а потім, по весіллі, має повернутися на рівнини й представити її дош-халіну у Ваїс-Дотраку. А от опісля — може бути. Якщо знамення сприятимуть початку війни.

— Начхати я хотів на дотрацькі знамення,— закипів від обурення Вісерис.— Узурпатор сидить на батьковому престолі. Скільки ще мені чекати?

— Ви більше чекали, великий королю,— знизав плечима Іліріо.— Що змінять іще кілька місяців, іще кілька років?

Сер Джора, який разом з дотраками бував на далекому сході у Ваїс-Дотраку, на згоду кивнув.

— Раджу вам виявити терплячість, ваша світлосте. Дотраки завжди дотримуються слова, але роблять усе в свій час. Прості люди можуть просити милості в хала, проте хай навіть не думають докоряти йому.

— Тримай язика на припоні, Мормонте,— наїжився Вісерис,— бо відріжу. Я не якийсь там простолюдин, я повноправний володар Сімох Королівств. Дракони не просять милостині.

Сер Джора шанобливо опустив очі. Загадково посміхаючись, Іліріо відірвав качине крильце. По пальцях у нього потекли мед і смалець, крапаючи просто в бороду, а він уп'яв зуби в ніжне м'ясо. «Немає більше драконів»,— подумала Дані, втупившись у брата, але не наважилася вимовити це вголос.

Але вночі їй наснився дракон. Вісерис бив її — боляче бив. Вона ж була гола, незграбна від страху. Тікала від нього, але тіло стало важким і неслухняним. Він знову її вдарив. Вона, заточившись, упала. «Ти збудила дракона,— заверещав брат і буцнув її ногою.— Ти збудила дракона, ти збудила дракона». Стегна в неї були слизькі від крові. Заплющивши очі, вона заскиглила. І наче у відповідь на це почулося застрашливе «хрясь» і потужний тріск вогню. Коли вона знову розплющила очі, Вісериса вже не було, а навколо здіймалися величезні стовпи вогню, всередині яких стояв дракон. Повільно він обернув величезну голову. Його розжарені очі відшукали її — і вона

прокинулася в поту, тремтячи від страху. Їй іще ніколи не було так лячно...

...поки не прийшов день весілля.

Обряд почався на світанку й тривав до сутінок,— це був нескінченний день пияцтва, бенкетування й бійок. Поміж трав'яних палаців зробили високий земляний насип, на якому і всадили Дані поряд із халом Дрого понад бурхливим морем дотраків. Вона ще зроду не бачила такого скупчення людей, тим більше людей дивних і застрашливих. Комонники могли скільки заманеться вдягати пишне вбрання й пахтитися парфумами, відвідуючи вільні міста, але просто неба вони дотримувалися старих традицій. І чоловіки, і жінки прямо на голе тіло були вбрані в пофарбовані шкіряні безрукавки й тісні штани з кінського волосу, затягнуті поясами з круглими бронзовими бляшками, а вояки мастили свої довгі заплетені коси лоєм просто з ям, де його топили. Вони накидалися на конину, смажену з медом і перцем, напивалися до нестями кумисом і найкращими винами, що мав Ілірію, і, сидячи навколо багать, перекидалися злими жартами голосами різкими й незвичними для вуха Дані.

Вісерис сидів трохи нижче від Дані, вбраний у новеньку й пишну чорну вовняну сорочку з черленим драконом на грудях. Поряд з ним сиділи Ілірію й сер Джора. Це було дуже почесне місце, друге після кровних вершників самого хала, але Дані бачила лють у фіалкових очах брата. Йому не подобалося сидіти нижче за неї, і він кипів щоразу, коли раби підносили страви спершу халові та його нареченій, а йому подавали з того, від чого ті відмовилися. Але йому не лишалося нічого, як плекати образу, і саме цим він і займався, з кожною годиною дедалі більше чорніючи, як хмара.

Ще ніколи Дані не почувалася такою самотньою, як сьогодні, сидячи посеред величезного натовпу. Брат звелів їй усміхатися, тож вона й усміхалася, поки в неї не заболіли щоки й на очі не навернулися сльози. Вона старалася приховати їх, знаючи, як розгнівається Вісерис, побачивши, що вона плаче, і боячись реакції хала Дрого. Їй підносили їжу — паруючі кавалки м'яса, товсті чорні ковбаси, дотрацькі пироги з кров'янки, а згодом фрукти, і парений солодець, і ніжну випічку з кухні Пентоса, але вона від усього відмахувалася. У шлунку в неї вирувало, і вона знала: хай що вона з'їсть, надовго це там не затримається.

Поговорити не було з ким. Хал Дрого викрикував накази та кпив зі своїх кровних вершників, які сиділи внизу, реготав на те, що вони кричали у відповідь, але майже не дивився на Дані, яка сиділа поруч. У них не було спільної мови. Вона геть не розуміла дотрацької, а хал Дрого вивчив хіба кілька слів з валерійського суржику, яким розмовляли у вільних містах, і зовсім не знав загальної мови Сімох Королівств. Дані радо побалакала б навіть з Ілірію та з братом, але вони сиділи надто далеко внизу.

Отак вона і сиділа у весільних шовках, тримаючи в долонях кухлик вина з медом, боячись їсти й про себе промовляючи одне й те саме: «Я кров од крові дракона. Я Данерис Штормороджена, королівна Драконстону, кров і сім'я Ейгона Завойовника».

Сонце подолало чверть свого небесного шляху, коли Дані вперше в житті побачила смерть людини. Під бій барабанів жінки танцювали для хала. Дрого спостерігав за ними з байдужим виразом на обличчі, але очі його стежили за їхніми рухами, і час до часу він кидав униз бронзову бляшку, за яку жінки одразу починали битися.

Вояки теж дивилися танці. Нарешті один з них увійшов у коло танцівниць, ухопив одну з жінок за руку, штовхнув її на землю й просто там виліз на неї, як жеребець вилазить на кобилу. Ілірію попереджав, що таке може трапитися. «Дотраки паруються, як звірі в зграї. В халасарі немає поняття приватності, гріха чи сорому, як у нас».

Збагнувши, що саме відбувається, Дані відвела очі, аж тут наперед виступив іще один вояк, потім другий, третій, і незабаром відвертатися вже не було куди. А потім одразу двоє вояків захотіли одну й ту саму жінку. Почувся крик, хтось когось штовхнув, і не встигла Дані кліпнути оком, як вояки оголили криві арахи — напівшаблі-напівкоси з гострющими лезами. Почався танок смерті: вояки кружляли один навколо одного, стикалися, наскакували, розкручуючи шаблі над головою і з кожним ударом обсипаючи суперника образами. Ніхто й не ворухнувся, щоб утритися.

Закінчилося все так само миттєво, як і почалося. Арахи стикалися так швидко, що Дані не могла за ними встежити, один з вояків заточився, а другий широко розмахнувся шаблею. Криця вгризлася в плоть дотрака трохи вище пояса, розтинаючи від хребта до пупка, і в пилюку вивалилися нутрощі. Переможений помер, а переможець

ухопив першу-ліпшу жінку — навіть не ту, за яку вони посварилися,— і просто там осідлав її. Раби прибрали тіло, і танці продовжилися.

І про це магістр Ілірію попереджав Дані. «Дотрацьке весілля щонайменше без трьох смертей не вважається за забаву»,— казав він. Мабуть, її весілля було особливо благословенним: до вечора померло з дюжину людей.

З кожною годиною страх Дані тільки зростав, і скоро вона вже ледве стримувалася, щоб не заверещати. Вона боялася дотраків з їхніми чужими й жахливими звичаями,— здавалося, це звірі в людській шкурі, а не справжні люди. Вона боялася брата — боялася того, що він зробить, коли вона йому чимось не догодить. Та понад усе вона боялася того, що має сьогодні статися під зоряним небом, коли брат віддасть її кремезному велетню, котрий зараз сидить поряд з нею, напиваючись з обличчям нерухомим і жорстоким, як бронзова машкара.

«Я кров од крові дракона»,— повторила собі Дані.

Коли нарешті сонце скотилося зовсім низько, хал Дрого плеснув у долоні, і зненацька стихли і барабани, і крики, і бенкет. Підвівшись, хал Дрого поставив Дані на ноги. Прийшов час подарунків для нареченої.

А після подарунків, як вона знала, прийде час першого кінного виїзду й виконання шлюбного обов'язку. Дані постаралася відкинути цю думку, але не змогла. Щоб не так тремтіти, вона обхопила себе руками.

Брат Вісерис подарував їй трьох служниць. Дані знала, що йому це нічого не коштувало: понад усякий сумнів, це Ілірію дав дівчат. Іррі та Джикі мали мідну шкіру й мигдалеві очі, як у всіх дотраків, а Дорея була з Ліса: це зраджували русяві коси та блакитні очі.

— То не прості служниці, люба сестро,— пояснив брат, коли дівчат одну по одній вивели вперед.— Ми з Ілірію особисто вибрали їх для тебе. Іррі навчить тебе верхової їзди, Джикі — дотрацької мови, а Дорея — жіночого мистецтва кохання,— посміхнувся він, не розтуляючи вуст.— Вона дуже вправна, ми з Ілірію обоє можемо це засвідчити.

Сер Джора Мормонт вибачився за свій подарунок.

— Це дрібничка, королівно: все, що може собі дозволити вигнанець,— мовив він, викладаючи перед нею стосик старих книжок.

Це були пісні й легенди Сімох Королівств, написані загальною мовою. Дані від усього серця подякувала йому.

Магістр Ілірію муркнув якийсь наказ, і четверо дебелих рабів кинулися вперед, щоб піднести величезну кедрову скриню, окуту бронзою. Відкинувши віко, Дані виявила всередині гори найвишуканішого оксамиту й дамасту з вільних міст. А згори, в гніздечку з м'якої тканини, лежало трійко здоровезних яєць. Дані затамувала подих. Такої краси вона в житті не бачила: всі яйця були різні, з такими яскравими візерунками, що спершу їй здалося, ніби вони всипані самоцвітами, а ще важкі — підняти яйце Дані могла тільки обіруч. Коли вона обережно підхопила одне, очікуючи, що зроблене воно з тонкої порцеляни й делікатної емалі, а може, і з гутного скла, виявилось, що воно тяжке — наче з каменю висічене. Шкаралупа була вся помережана крихітною лускою, і коли Дані покрутила яйце в пальцях, воно засяяло в промінні призахідного сонця, як гладенький метал. Одне яйце було темно-зелене з бронзовим відливом, який з'являвся та щезав залежно від того, як Дані поверне яйце. Друге було кремове з золотими прожилками. А третє чорне — чорне як нічне море, і світилося воно черленими брижами й вирами.

— Що це? — зачудовано запитала вона приглушеним голосом.

— Драконові яйця з Тінявих земель, що лежать ген за Ашаєм,— пояснив магістр Ілірію.— За віки вони стверділи на камінь, але й досі сяють красою.

— Який скарб!

Дані чула перекази про такі яйця, але в житті не бачила жодного, та й не сподівалася побачити. Це був справді щедрий дарунок, хоча Ілірію, Дані знала, міг дозволити собі щедрість. Адже він отримає ціле багатство — і кіньми, і рабами — як свою частку за те, що продає її халові Дрого.

Халові кровні вершники за традицією піднесли їй три види зброї, і то чудовної. Гаго подарував їй довгий шкіряний батіг зі срібним руків'ям, Коголо — величний арах, інкрустований золотом, а Кото — лук з драконової кістки з загнутими кінцями, більший за неї саму. Магістр Ілірію й сер Джора навчили її, що за традицією вона має відмовитися. «Цей подарунок для великого воїна, о крові од крові моєї, а я всього-на-всього жінка. Нехай чоловік мій володіє ними за

мене». Таким чином хал Дрого отримав «подарунки для нареченої» собі.

Інші дотраки теж зробили чимало подарунків: їй підносили черевички, коштовності, срібні кільця, які вплітають у коси; пояси з бляшок, фарбовані безрукавки і м'які хутра; пісочні шовки й збаночки з парфумами; голки, пера й крихітні пляшечки з червоного скла; а ще мантію, пошиту зі шкурок тисячі мишей.

— Чудовий дарунок, халесі,— сказав про останній дар магістр Ілірію, пояснивши Дані, що це таке.— Щасливий.

Подарунки горами громадилися навколо неї — стільки всього вона й уявити не могла, та й не потребувала.

Останнім дарунок нареченій підніс хал Дрого. Щойно хал кудись відійшов, над табором в очікуванні зависла мовчанка — спершу стихло все в центрі, а тоді тиша покотилася до самих границь халасару. Коли ж хал повернувся, юрма дарувальників розступилася — і він підвів нареченій коня.

Це була молоденька кобилка, жвава й чарівна. Дані трохи зналася на тваринах і одразу зрозуміла, що ця кобила не проста. У ній вгадувалося щось таке, від чого в Дані перехопило подих. Кобила була сіра, мов зимове море, зі срібною як дим гривною.

Дані нерішуче потягнулася до неї й погладила по шиї, а тоді запустила пальці в срібну гриву. Хал Дрого сказав щось подотрацькому, й магістр Ілірію переклав:

— Срібло до срібла твоїх кіс, каже хал.

— Вона красуня,— пробурмотіла Дані.

— Це гордість халасару,— пояснив Ілірію.— Звичай вимагає, щоб халесі їздила на коні, гідному її високого місця поруч з халом.

Зробивши крок уперед, Дрого поклав долоні Дані на талію. І, піднявши її легко, мов дитину, всадив у дотрацьке сідло — набагато менше за ті, до яких вона звикла. На якусь мить вона невпевнено застигла. Про цю частину обряду їй ніхто не розповідав.

— Що я маю робити? — запитала вона Ілірію.

Але відповів їй сер Джора Мормонт:

— Беріть у руки повіддя й рушайте. Далеко їхати не потрібно.

Дані нервово взяла повіддя й застромила ноги в короткі стремена.

Вершниця з неї була не надто вправна: здебільшого вона подорожувала на кораблі чи у фургоні, а ще у паланкіні на спині в

коня. Молячись, щоб не впасти й не зганьбитися, вона боязко ледве-ледве торкнула кобилицю колінами.

І зразу ж забула, що таке страх, вперше за ці довгі години. А може, вперше за все життя.

Срібно-сіра кобилиця поскакала м'яко та гладко, і натовп розступився, не відриваючи від Дані очей. Поскакала швидше, ніж Дані очікувала, але це її збуджувало, а не лякало. Кобилиця перейшла на клус, і Дані всміхнулася. Дотраки квапилися звільнити дорогу. Найменший дотик ніг, найлегший змах повіддя — і кобилиця слухалася. Дані послала її чвалом, і дотраки заулюлюкали й зареготали, відстрибуючи з дороги. Коли Дані розвернулася, готова скакати назад, то побачила вдалині просто перед собою велике багаття. З обох боків до нього підступали люди, тож об'їхати його не було можливості. І тоді Данерис уперше в житті відчула в собі неймовірну відвагу й підстьобнула кобилицю.

Срібна кобилиця перелетіла полум'я, мов на крилах.

Загальмувавши перед магістром Ілірію, Дані мовила:

— Скажіть халу Дрого, що він подарував мені вітер.

Тлустий пентосянин погладив жовту бороду, переповідаючи її слова по-дотрацькому, і вперше Дані побачила усмішку на обличчі чоловіка.

Останній промінчик сонця зник на заході за високими мурами Пентоса. Дані втратила лік часу. Хал Дрого звелів своїм кровним вершникам підвести і йому коня — гінкого червоного жеребця. Поки хал сідав на коня, Вісерис наблизився до Дані й, учепившись пальцями їй у ногу, мовив:

— Зроби йому приємність, любя сестро, а то, присягаюся, я тобі покажу, що таке справжній дракон, якщо його збудити.

Після братових слів до неї повернувся страх. Вона знову почулася дитиною, тринадцятирічною самотньою дівчинкою, не готовою до того, що от-от з нею станеться.

На небо висипали зірки, а вони з халом Дрого виїхали з табору, лишаючи позаду і халасар, і трав'яні палаци. Хал Дрого не промовив до неї ні слова, натомість пустивши жеребця крізь загуслі сутінки твердим клусом. Від їзди в його довгих косах мелодійно брязкотіли крихітні дзвіночки. Їдучи за ним, Дані шепотіла сама до себе, намагаючись зібрати всю свою мужність: «Я кров од крові дракона. Я

кров од крові дракона. Я кров од крові дракона». А дракон ніколи й нічого не боїться.

Згодом вона не могла пригадати, чи довго вони їхали й чи далеко заїхали, та коли вони зупинилися поміж високої трави біля невеличкого струмка, було вже зовсім темно. Зістрибнувши з коня, Дрого зняв дружину з кобили. В його руках Дані здавалася крихкою, як скло, а руки-ноги ослабли, наче зробилися водяні. Поки Дрого прив'язував коней, Дані безпомічно стояла перед ним, тремтячи у весільних шовках, а коли він розвернувся, щоб поглянути на неї, вона заплакала.

Хал Дрого довго й без жодного виразу на обличчі дивився на її сльози.

— Ні,— сказав він нарешті. Піднісши руку, він грубувато витер її сльози мозолястим великим пальцем.

— Ви знаєте загальну мову,— зачудовано зронила Дані.

— Ні,— повторив він.

Мабуть, він знав лишень одне це слово, подумала вона, але ж вона й гадки не мала, що він знає бодай це одне слово, тож їй чомусь стало трішечки легше. Дрого легенько торкнувся її волосся, пропускаючи між пальців сріблясто-русяві пасма та м'яко бурмочучи щось подотрацькому. Дані не розуміла слів, але в голосі його були тепло й ніжність, яких вона не очікувала від цього чоловіка.

Поклавши палець їй під підборіддя, від підвів її голову, і тепер Дані дивилася просто йому в очі. Дрого вивищувався над нею так само, як і над рештою людей. Легенько підхопивши її під пахви, він усадовив її на круглий камінь біля струмка. Сам сів на землю лицем до неї, схрестивши ноги, й нарешті їхні обличчя опинилися на одному рівні.

— Ні,— сказав він.

— Це єдине слово, яке ви знаєте? — спитала Дані.

Дрого не відповів. Його довга важка коса лежала в пилюці. Перекинувши її через плече, він почав один по одному виймати з неї дзвіночки. За мить Дані нахилилася вперед, щоб допомогти. Коли вони закінчили, Дрого зробив жест рукою. Вона все зрозуміла й повільно, обережно почала розплітати йому косу.

Це забрало чимало часу. І весь цей час він мовчки сидів, спостерігаючи за нею. Коли вона закінчила, він потрусив головою, і волосся, масне та блискуче, розсипалося в нього за спиною, як темна

ріка. Дані в житті не бачила волосся такого довгого, такого чорного, такого густого.

Тоді прийшла халова черга. Він заходився роздягати Дані.

Пальці в нього були вправні й на диво ніжні. Один по одному він обережно зняв з неї шовки, а Дані тихо й непорушно сиділа, дивлячись йому в очі. Коли Дрого оголив її маленькі груди, вона нічого не могла з собою вдіяти: відвела очі й затулилася руками.

— Ні,— сказав Дрого. Лагідно, але твердо він забрав її руки від грудей, а тоді знову підняв її обличчя, зазираючи в очі.— Ні,— повторив він.

— Ні,— луною відгукнулася вона.

Він поставив її на ноги та притягнув ближче до себе, щоб зняти останню шовкову спідницю. Холодне нічне повітря обдувало оголену шкіру. Дані затремтіла, руки й ноги вкрилися сиротами. Вона боялася того, що буде далі, але деякий час нічого не відбувалося. Хал Дрого сидів зі схрещеними ногами, роздивляючись її, упиваючись її тілом.

За деякий час він почав торкатися її. Спершу легенько, тоді твердіше. Вона відчувала яру силу в його руках, але він жодного разу не зробив їй боляче. Тримаючи її руку в своїй долоні, він один по одному попестив їй пальці. Провів рукою по нозі. Погладив по обличчю, обвів пальцем вигин вуха, тоді уста. Поклавши обидві руки їй на голову, пальцями розчесав волосся. Розвернув її, пом'яв плечі, кісточкою пальця провів униз по хребту.

Здавалося, минуло кілька годин, перш ніж він торкнувся її грудей. Він довго гладив м'яку шкіру під грудьми, аж поки Дані не відчула поколювання. Великими пальцями він обвів пипки, затиснув їх між великим пальцем і вказівним, посмикав — спершу легенько, а тоді наполегливіше, доки пипки не заболіли й не набубнявіли.

Тоді він припинив і потягнув її до себе на коліна. Дані палала, їй забракло повітря, а в грудях калатало серце. Обхопивши її обличчя своїми величезними долонями, він зазирнув їй в очі.

— Ні? — запитав він, і вона зрозуміла його питання.

Узявши його руку, вона опустила її між своїх вологих стегон.

— Так,— мовила вона, впускаючи його палець у себе.

Едард



Сурми заграли за годину до зорі, коли світ іще був непорушний і сірий.

Алін грубо висмикнув Неда зі сну, і той спотикаючись вийшов на передсвітанковий холод, досі сонний, і виявив, що кінь його вже під сідлом, а король давно сидить верхи. На Робертові були цупкі коричневі рукавиці й важкий хутряний плащ із каптуром, що затуляв вуха, тож схожий король був на ведмедя, який сидить на коні.

— Підйом, Старку! — заричав Роберт.— На коня, на коня! Нам слід обговорити справи державної ваги.

— Понад усякий сумнів,— озвався Нед.— Зайдіть у намет, ваша світлосте.

Алін підняв приполу намету.

— Ні-ні-ні,— заперечив Роберт. З кожним словом з рота в нього вилітала пара.— В таборі повно цікавих вух. Крім того, я хочу прогулятися, відчути, так би мовити, на смак твій край.

Сер Борос і сер Мірин з дюжиною гвардійців чекали позаду. Отож не лишалося нічого, як протерти очі від сну, вдягтися й сідати на коня.

Їдучи на величезному вороному дестрієрі, Роберт задав темп, і Нед учвал погнав поряд, щоб не відставати. Дорогою він хотів щось запитати, але вітер відніс його слова, тож король нічого не почув. Далі Нед простував мовчки. Незабаром вони з'їхали з королівського гостинця й поскакали крізь темні й туманні рівнини. Варта трохи відстала й не могла вже нічого почути, але Роберт не спинявся.

Коли розвиднилося, вони саме виїхали на невисокий гірський гребінь, і нарешті король притримав коня. Вони випередили почет на

кілька миль; коли Нед наблизився і спинився поряд, розчервонілий Роберт був у піднесеному гуморі.

— Боги,— вигукнув він, сміючись,— як приємно вирватися й проїхатися верхи, як і належить чоловікові! Присягаюся, Неде, ми так повземо, що збожеволіти можна...— Роберт Баратеон, хай що кажіть, ніколи не вирізнявся терплячістю.— Чортова карета рипить і стогне, а на кожен горбик на дорозі дереться так, наче то гора... Кажу тобі, якщо в того клятого повоза зламається ще бодай одна вісь, я його спалю, а Серсі хай іде пішки!

— Я тобі смолоскип запалю,— засміявся Нед.

— Справжній товариш! — поплескав його король по плечу.— В глибині душі мені хочеться забути про почет і отак їхати і їхати.

— Охоче вірю,— легка усмішка набігла Недові на уста.

— Отож,— мовив король.— Що скажеш, Неде? Тільки ти і я, два лицарі-бурлаки на королівському гостинці, тільки наші мечі й боги відають, що попереду: може, селянська дочка чи дівка в таверні сьогодні вночі нагріють нам постіль...

— Було б непогано,— сказав Нед,— але в нас є обов'язки, мілорде... перед короною, перед дітьми; у мене — перед леді-дружиною, а у вас — перед королевою. Ми вже не ті хлопчачки, що були колись.

— Ти ніколи не був хлопчачком,— буркнув Роберт.— Тим гірше для тебе. Але було одного разу... Як її звали, ту твою простолюдинку? Бекка? Ні, то була моя, благословіть її боги, чорнокоса та з величезними ласкавими очима, в яких можна було втопитися... А твоя... Аліна? Ні. Ти ж мені раз казав. Чи Мерил? Ти же знаєш, про кого я: про матір твого байстриюка.

— Її звали Вілла,— ввічливо-прохолодно підказав Нед,— та ліпше нам про неї не говорити.

— Вілла. Так,— усміхнувся Роберт.— Мабуть, не проста собі дівка, коли змусила забути про честь самого лорда Едарда Старка, бодай і на годину. Ти ніколи не казав, яка вона з себе...

Нед сердито стиснув губи.

— І не скажу. Облиш, Роберте, якщо справді любиш мене, як кажеш. Я збезчестив і себе, і Кетлін в очах богів і людей.

— Боже милостивий, та з Кетлін ти був заледве знайомий!

— Я взяв її за дружину. Вона носила мою дитину.

— Ти надто суворий до себе, Неде. Чорт забирай, якій жінці в ліжку потрібен Бейлор Благословенний? — плеснув він рукою по коліну.— Якщо ти так гостро реагуєш, я на тебе не тиснутиму, але кажу тобі, іноді ти такий колючий, що тобі б їжака на герб!

Сонце піднімалося вище, запускаючи свої світляні пальці в білий світанковий туман. Перед вершинами простелилася велика рівнина, гола й коричнева, де-не-де перерізана невисокими довгими пагорбами.

— Кургани перших людей,— указав на них Нед.

Роберт спохмурнів.

— То ми заїхали на кладовище?

— На півночі кургани всюди, ваша світлосте,— пояснив Нед.— Це давня земля.

— І холодна,— поскаржився Роберт, щільніше загортаючись у плащ. Варта під'їхала ближче, зупинившись біля підніжжя пагорба.— Але я вивіз тебе сюди не про старі могили говорити і не про твого байстрюка сперечатися. Вночі прискакав посланець з Королівського Причалу, від лорда Вейрису,— видобув король з-за пояса аркуш паперу та простягнув його Неду.

Євнух Вейрис був старшим королівським нашіптувачем. Він служив Роберту, як колись служив Ейрису Таргарієну. Нед з тривогою розгорнув папір, думаючи про Лайсу з її жахливими звинуваченнями, але повідомлення не стосувалося леді Арин.

— Звідки ця інформація?

— Пам'ятаєш сера Джору Мормонта?

— Його забудеш,— мляво озвався Нед. Мормонти з Ведмежого острова походили зі старовинного дому, гонорового й шанованого, але землі їхні були холодні, далекі й бідні. Сер Джора спробував був набити фамільні скрині золотом, продавши якихось браконьєрів тайросько-му работоргівцю. Оскільки Мормонти були прапороносцями Старків, його злочин збезчестив Північ. Нед виїхав на захід до Ведмежого острова, подолав неблизький шлях — і все це, щоб виявити, що Джора втік на кораблі й тепер недосяжний ні для Льоду, ні для королівського правосуддя. Відтоді минуло п'ять років.

— Зараз сер Джора у Пентосі, сподівається отримати королівське прощення, щоб повернутися з вигнання,— пояснив Роберт.— Лорд Вейрис користується його послугами.

— Работоргівець перетворився на шпигуна,— з відразою зронив Нед, повертаючи листа.— Ліпше б він помер.

— Вейрис вважає, що шпигуни корисніші за небіжчиків,— сказав Роберт.— Але не про Джору мова, а про його звіт.

— Данерис Таргарієн одружилася з якимсь дотрацьким комонником. І що з того? Може, вишлемо їй весільний подарунок?

— Ліпше ніж,— нахмурився король.— Добрий гострий ніж, і на додачу — хороброго чоловіка, який уміє з ним вправлятися.

Нед не вдавав, що здивований: Робертова ненависть до Таргарієнів — то було мов божевілля. Нед пам'ятав, як вони посварилися, коли Тайвін Ланістер на знак васальної відданості підніс Роберту тіла Рейгарової дружини й дітей. Нед вважав це душогубством, а Роберт — війною. Коли Нед заперечив, що юні королевичі й королівни — просто діти, новоспечений король відповів: «Не бачу я тут дітей, а бачу драконове сім'я». Навіть Джон Арин не міг утихомирити сварку. Едарт Старк того самого дня в холодній люті поїхав геть, щоб самотужки вести останні битви на півдні. Примирила Неда й Роберта ще одна смерть — смерть Ліанни та їхнє спільне горе.

Цього разу Нед вирішив не проявляти характеру.

— Ваша світлосте, дівчинка зовсім дитина. Ви не Тайвін Ланістер і не вбиваєте невинних.

Розповідали, що Рейгарова малолітня дочка плакала, коли її витягли з-під ліжка й поставили перед мечами. Хлопчик був і зовсім немовлям, але солдати лорда Тайвіна відірвали його від материних грудей і розтрощили йому голову об стіну.

— І скільки ще вона залишатиметься невинною? — у Робертових устах з'явилася твердість.— Зовсім скоро ця так звана дитина розкине ноги й почне народжувати маленьких драконів мені на згубу.

— Хай там як,— сказав Нед,— але дітовбивство... це низько-страхітливо...

— Страхітливо?! — прогуркотів король.— Це Ейрис страхітливо вчинив з твоїм братом Брандоном. А Рейгар... гадаєш, скільки разів він згвалтував твою сестру? Скільки *сотень* разів? — він так підвищив голос, що під ним нервово заіржав кінь. Король твердо смикнув повіддя, втихомирюючи тварину, й люто тицьнув у Неда пальцем.— Я вбиватиму всіх Таргарієнів, до яких зможу дотягнутися, аж поки всі вони не вимруть, як їхні дракони, і сцятиму на їхні могили.

Нед знав, що з королем, коли на нього накочує лють, ліпше не зв'язуватися. Якщо роки й досі не втамували Робертової жаги помсти, слова тут не допоможуть.

— Але звідси ти не маєш змоги до них дотягнутися, авжеж? — тихо зронив Нед.

— Ні, прокляття на богів,— гірко скривився король.— Якийсь пентоський сифілітик-сироторгівець сховав їх разом із братом за мурами свого маєтку під вартою євнухів у гостроверхих шоломах, а тоді передав дотракам. Треба було мені вбити їх багато років тому, коли до них легше було підібратися, але ж Джон був такий самий, як ти. А я, дурень, його послухався.

— Джон Арин був мудрою людиною і добрим правицею.

Роберт пирхнув. Лють відступила так само раптово, як і накотила.

— Подейкують, у цього хала Дрого в табуні сто тисяч люду. Що сказав би Джон на це?

— Він сказав би, що навіть мільйони дотраків не становлять загрози для корони, поки сидять на тому боці вузького моря,— спокійно відповів Нед.— У варварів немає кораблів. Вони ненавидять відкрите море й бояться його.

Король незатишно посовався в сідлі.

— Можливо. Але кораблі можна придбати у вільних містах. Кажу тобі, Неде, не подобається мені цей шлюб. У Сімох Королівствах і досі є люди, які кличуть мене Узурпатором. Ти хіба забув, скільки домів билосся у війні на боці Таргарієнів? Поки що вони вичікують, але дайте їм крихітний шанс — і вони присплять мене в ліжку, а зі мною й моїх синів. Якщо Король-жебрак з табуном дотраків перетне море, зрадники приєднаються до нього.

— Не перетне,— запевнив його Нед.— А навіть якщо якимсь дивом йому це й вдасться, ми вкинемо його назад у море. Щойно ти обереш нового хранителя Сходу...

— Кажу востаннє,— застогнав король,— Аринового хлопця я хранителем не призначу. Знаю, хлопець — твій небіж, але в той час, коли Таргарієни лягають в ліжку з дотраками, з мого боку це було би божевіллям завдати чверть королівства на плечі хворобливого хлопчика.

До цього Нед був готовий.

— Але нам усе одно потрібен хранитель Сходу. Якщо Роберт Арин не пасує, признач когось із твоїх братів. Наприклад, Станіс дуже добре показав себе під час облоги Штормокраю.

Він дав королю мить поміркувати. Той, нахмурившись, не мовив ні слова. Видно було, що йому незатишно.

— Звісно,— нарешті тихо докинув Нед,— якщо ти досі не пообіцяв цю честь комусь іншому.

У Роберта вистало пристойності якусь мить вдавати подив. Але дуже швидко подив перетворився на роздратування.

— А що як і пообіцяв?

— Джеймі Ланістеру, правда ж?

Пришпоривши коня, Роберт спрямував його вниз із пагорба, в напрямку курганів. Нед не відставав. Король їхав уперед, дивлячись просто себе.

— Так,— сказав він нарешті. Одне тверде слово поклато край справі.

— Він царевбивця,— мовив Нед. Виходить, чутки мають ґрунт під собою. Нед знав, що звертає на небезпечну стежку.— Без сумніву, кмітливий і мужній,— провадив він обережно,— але його батько є хранителем Заходу, Роберте. І з часом ця честь перейде до Джеймі. А одна людина не може тримати водночас і Схід, і Захід.

Він не озвучив справжніх своїх побоювань: що в разі призначення Джеймі половина королівського війська опиниться в руках Ланістерів.

— Почнемо битву, коли ворог вийде на поле бою,— уперто мовив король.— Тільки поглянь на лорда Тайвіна: він вічний, як Кичера Кастерлі, тож маю я сумніви, що Джеймі найближчим часом може розраховувати на спадок. Не дратуй мене, Неде, все вже вирішено.

— Ваша світлосте, можна мені говорити відверто?

— Схоже, мені тебе не зупинити,— пробуркотів Роберт. Вони їхали поміж високих пожовклих трав.

— Ви можете довіряти Джеймі Ланістеру?

— Він брат-близнюк моєї дружини і побратим королівської варти, його життя, доля й репутація залежать від мене.

— Так само, як залежали від Ейриса Таргарієна,— зауважив Нед.

— З чого мені йому не довіряти? Він завжди робить усе, про що я його попрошу. Його меч допоміг мені завоювати престол, на якому я сиджу.

«Його меч допоміг заплямувати престол, на якому ти сидиш»,— подумав Нед, але не дозволив цим словам зірватися з язика.

— Він дав присягу життя віддати за короля. А тоді розтяв мечем королеві горло.

— Сьоме пекло, хтось же мав убити Ейрису! — вигукнув Роберт, знагла зупиняючи коня біля древнього кургану.— Якби цього не зробив Джеймі, довелось б робити мені чи тобі.

— Ми не були побратимами королівської варти,— зронив Нед. Прийшов час Робертові почути всю правду, в цю мить вирішив він.— Пам'ятаєте Тризуб, ваша світлосте?

— Там я завоював корону. Як я можу це забути?

— Вас поранив Рейгар,— нагадав йому Нед.— Тож коли вояки Таргарієна прорвалися й почали розбігатися, ви доручили переслідування мені. Залишки Рейгарового війська втекли назад до Королівського Причалу. Ми за ними. Ейрис засів у Червоній фортеці з кількома тисячами вірних вояків. Я очікував, що брама буде зачинена.

Роберт нетерпляче похитав головою:

— А натомість виявив, що наші люди вже взяли місто. І що з того?

— Не наші люди,— терпляче мовив Нед,— а Ланістери. Це лев Ланістерів подолав фортечні мури, а не увінчаний короною олень. А взяли вони місто зрадою.

Війна вирувала вже близько року. Лорди великі й малі зібралися попід Робертівими прапорами, інші лишилися вірними Таргарієну. Могутні Ланістери з Кичери Кастерлі, хранителі Заходу, не втручались у події, ігноруючи заклики до зброї і від заколотників, і від прибічників короля. Коли перед брамою Королівського Причалу з'явився лорд Тайвін Ланістер з дванадцятитисячним військом, заявляючи про вірність королю, мабуть, Ейрис Таргарієн вирішив, що боги почули його молитви. Отож Божевільний Король зробив останній свій божевільний учинок: він відчинив місто левам, які зібралися під брамою.

— Таргарієни звикли, що зрада — це дзвінка монета,— мовив Роберт. Ним знову опановувала лють.— Ланістери відплатили їм тим самим. На це Таргарієни й заслуговували. Тож я через це не мучитимуся безсонням.

— Тебе там не було,— з гіркотою озвався Нед. Він-бо добре знав, що таке безсоння. Вже чотирнадцять років він живе з брехнею, і досі

вона ночами не дає йому спокою.— Така перемога не робить честі.

— Чужі б узяли твою честь! — вилаявся Роберт.— Бодай один з Таргарієнів щось знає про честь? Спустися вниз у крипту й запитай Ліанну про честь дракона!

— На Тризубі ти помстився за Ліанну,— мовив Нед, зупиняючись поряд з королем. «Обіцяй мені, Неде»,— шепотіла вона тоді...

— Але її це не повернуло,— відвернувся Роберт і задивився в сіру далечінь.— Прокляття на богів! Облудну перемогу отримав я від них. Корону... а я молив їх про дівчину! Твою сестру... знову в безпеці, знову мою, як їй і судилося бути. Питаю тебе, Неде, що доброго в короні? Боги однаково кплять з молитов і королів, і пастухів.

— За богів я не відповідаю, ваша світлосте... але знаю те, що побачив, коли того дня в'їхав у тронну залу,— сказав Нед.— Мертвий Ейрис у калюжі власної крові лежав на підлозі. На нього зі стін витріщалися драконячі голови. Ланістерові вояки були повсюди. Джеймі поверх золотих обладунків убрався у білий плащ королівської варти. Ніби зараз я бачу його. Навіть меч у нього був позолочений. Джеймі сидів на Залізному троні, вивищуючись над лицарями, а на голові в нього був шолом — лев'яча голова. Як він сяяв!

— Усі це знають,— невдоволено мовив король.

— Я ще не зліз із коня, тож мовчки перетнув залу, проїхавши між довгих рядів драконячих голів. Було таке відчуття, наче вони спостерігають за мною. Зупинившись перед тронном, я поглянув на Джеймі. На колінах у нього лежав золотий меч, заляпаний кров'ю короля. Залу вже заповнювали мої кіннотники. Ланістерові вояки відступили. Я не сказав ані слова. Просто дивився на того, хто сидів на троні, й чекав. Нарешті Джеймі, засміявшись, звівся. Зняв з голови шолом і мовив: «Не бійся, Старку. Я просто грів місце для нашого друга Роберта. Але, боюся, не надто воно зручне».

Закинувши голову, король розреготався. Від його сміху з-поміж високої бурої трави випурхнула згряя ворон. Дико ляпаючи крилами, птахи злетіли в повітря.

— Гадаєш, мені варто не довіряти Ланістеру, бо він кілька секунд посидів на моєму троні? — знову затрусився він од сміху.— Джеймі було всього сімнадцять, Неде. Ще майже хлопчик.

— Хлопчик чи не хлопчик, а прав на той трон він не мав.

— Мабуть, він утомився,— припустив Роберт.— Убивати королів — нелегка справа. На бога, та в тій клятій залі нема де зад притулити. І, до речі, його правда: це здоровезне сідало геть незручне. З усіх боків, — похитав король головою.— Гаразд, тепер я знаю темну таємницю Джеймі, тож можна про це забути. Я по горло ситий секретами, сварками й державними справами, Неде. Це все так само втомлює, як і рахування мідяків. Гайнімо ліпше верхи, раніше ти це добре вмів. Хочу знову відчутти вітер у волоссі.

Ушпоривши коня, він учвал поскакав через курган, розбризкуючи навсібіч багнюку.

Нед на мить завагався. У нього забракло слів, його переповнювало відчуття цілковитої безпомічності. Уже не вперше він подумав: що я тут роблю і як я тут опинився? Він не Джон Арин і не здатен стримувати норовливого короля й напучувати його. Роберт усе одно, як завжди, чинитиме як заманеться, і хай що Нед казатиме чи робитиме, цього не змінити. Недове місце у Вічнозимі. З Кетлін у її горі, з Браном.

Однак не завжди чоловікові суджено лишатися там, де його місце. Скорившись, Едгард Старк стиснув чоботами боки коня й помчав за королем.

Тиріон



Неозора північ тягнулася й тягнулася.

Тиріон Ланістер, як і всі, добре знав карту, однак два тижні на битому шляху, на який тут перетворився королівський гостинець, нагадали йому давній урок: карта — це одне, а земля — зовсім інше.

З Вічнозиму вони виїхали в той самий день, що й король, посеред гармидеру, спричиненого королівським від'їздом, під людські погуки й кінське пирхання, під брязкіт фургонів і величезної королівської карети, під легенький сніжок, який кружляв угорі. Королівський гостинець починався одразу за замком і прилеглим до нього містечком. Тут прапори, вози й колони лицарів і вільних вершників повернули на південь, забираючи з собою галас і метушню, а Тиріон з Бендженем Старком і його племінником рушили на північ.

Стало холодніше й набагато тихіше.

На захід від дороги розкинулися крем'яні пагорби, сірі й порепані, на чиїх кам'янистих вершинах застигли сторожові башти. На схід тяглася низина — горбкувата рівнина, яка прослалася, скільки сягало око. Над вузькими бистрими річками перекинуті були кам'яні мости, а навколо дерев'яних і кам'яних твердж тулилися невеликі господарства. На дорозі траплялося чимало подорожніх, а вночі можна було зупинитися відпочити в нехитрих заїздах.

Однак на третій день їзди од Вічнозиму почався густий ліс, і на королівському гостинці поменшало люду. З кожною подоланою милею рівнина ставала дедалі пагористішою, місцевість тут була вже зовсім дика, й нарешті на п'ятий день на шляху вирости гори — холодні синьо-сірі велети з зазубленими хребтами, на яких лежав сніг. Коли з

півночі віяв вітер, здуваючи з високих вершин хмарки крижинок, здавалося, що то майорять прапори.

З заходу гори стояли стіною, і дорога повернула на північний-північний схід, заглибившись у мішаний ліс, де росли дуби, хвойні дерева й чорний верес,— Тиріону здавалося, що давнішого й темнішого лісу він у житті не бачив. «Вовчий ліс» — так назвав його Бенджен Старк, і справді ночами тишу порушувало віддалене вовче виття... хоча іноді не таке вже й віддалене. Зачувши нічне завивання, білий деривовк-альбінос Джона Сноу нашорошував вуха, але жодного разу не подав голосу у відповідь. У Тиріона цей звір викликав дивне занепокоєння.

На той час у гурті їх було восьмеро, якщо не рахувати вовка. Тиріон подорожував з двома слугами, як і належало Ланістеру. Бенджен Старк їхав тільки в супроводі небожа й кількох свіжих коней для Нічної варті, але на краю вовчого лісу, коли вони зупинилися переночувати за дерев'яними стінами лісової тверджі, до них приєднався ще один чорний побратим — такий собі Йорен. Йорен був горбатий і зловісний, його обличчя ховалося за бородою чорною, як і його вбрання, але він, схоже, був міцний як старий корінь і твердий як камінь. З ним їхали двійко обдертих сільських хлопчаків з Пальців. «Гвалтівники»,— пояснив Йорен, кинувши холодний погляд на своїх підопічних. Тиріон добре розумів хлопчаків. Так, життя на Стіні, як кажуть, важке, та все ж це краще за кастрацію.

П'ятеро чоловіків, троє хлопців, деривовк, двадцять коней і клітка з круками, яку Бенджену Старку передав мейстер Лувін. Безперечно, дивне це було видовище для королівського гостинця — та й для будь-якого іншого шляху.

Тиріон зауважив, що Джон Сноу поглядає на Йорена і його похмурих супутників з неприємним виразом на обличчі, понад усе схожим на відразу. У Йорена, від якого смерділо кислятиною, було покручене плече, волосся й борода скуйовджені, масні й вошиві, одяг старий, заплатаний і рідко праний. Від його юних супутників тхнуло ще гірше, і здавалися вони тупими й жорстокими.

Без сумніву, хлопець хибно вважав, що в Нічній варті всі такі, як його дядько. Якщо так, то Йорен і його супутники жорстоко розвіяли його ілюзії. Тиріону було шкода хлопця. Він обрав нелегке життя... точніше, йому судилося нелегке життя.

До хлопцевого дядька він відчував значно менше співчуття. Схоже, Бенджен Старк так само недолюблював Ланістерів, як і його брат, і був вельми незадоволений, коли Тиріон повідомив про свої наміри. «Попереджаю вас, Ланістере, на Стіні зручних заїздів немає»,— сказав він, поглянувши на нього згори вниз. «Не маю сумніву, ви знайдете для мене кімнатку,— відповів Тиріон.— Мабуть, ви помітили, який я маленький».

Але відмовити брату королеви було неможливо, тож справу швидко залагодили, але Старк цьому не зрадів. «Дорога вам не сподобається, запевняю»,— коротко кинув він і з самого від'їзду тільки те й робив, що намагався довести правдивість своїх слів.

Наприкінці першого тижня у Тиріона від важкої їзди боліли стегна, ноги судомило, і він промерз до кісток. Але не скаржився. Хай йому грець, а такого задоволення Бенджен Старк не отримає.

Здійснити маленьку помсту Тиріону допомогла дорожня шуба — побита часом ведмежа шкура, стара й смердюча, яку Старк запропонував йому з увічливості побратима Нічної варти, очікуючи, що Тиріон люб'язно відмовиться. Але Тиріон з посмішкою прийняв шубу. Виїхавши з Вічнозиму, він прихопив із собою найтепліший одяг, однак дуже швидко з'ясувалося, що той не такий уже й теплий. Тут, на півночі, було холодно й ставало дедалі холодніше. Вночі приморожувало, а коли віяв вітер, здавалося, тонку вовну розтинає ніж. Понад усякий сумнів, Старк уже жалкував про свій шляхетний імпульс. І, мабуть, засвоїв урок: Ланістери ніколи не відмовляються, люб'язно чи ні. Ланістери беруть те, що їм пропонують.

У темних глибинах вовчого лісу тверджі й господарства траплялися дедалі рідше, та й самі вони були значно менші, аж поки відшукати дах над головою стало геть неможливо, і тепер подорожні могли розраховувати тільки на себе.

З Тиріона було мало пуття, коли приходив час облаштувати чи згорнути табір. Надто вже він був малий і кульгавий і завжди крутився під ногами. Тож поки Старк і Йорен будували примітивні укриття, займалися кіньми, розпалювали багаття, він узяв собі за звичку самотою відходити подалі почитати, прихопивши шубу й бурдюк вина.

На вісімнадцятий день дороги вино, яке він віз аж із Кичери Кастерлі, виявилось рідкісним солодким бурштином з Літніх островів, а книжка — повістю про історію та властивості драконів. З дозволу

лорда Едарда Старка Тиріон позичив кілька рідкісних томів з бібліотеки Вічнозиму й узяв з собою на північ.

Зручна місцина, куди вже не долітав гамір табору, знайшлася зовсім неподалік, поряд з бистрим струмком з прозорою крижаною водою. Од вітру можна було сховатися за старим-старезним дубом. Прихилившись спиною до стовбура, Тиріон скрутився калачиком у своїй шубі, ковтнув вина й почав читати про властивості драконової кістки. «Драконова кістка має чорне забарвлення завдяки вмісту в ній заліза,— писалось у книжці.— Вона міцна мов криця, але водночас легша й набагато гнучкіша, а головне — непіддатлива до впливу вогню. Не дивно, що луки з драконової кістки високо цінуються дотраками. Стрілець, озброєний таким луком, стріляє далі й краще, ніж озброєний звичайним дерев'яним».

У драконах Тиріон вбачав похмуру чарівливість. Вперше приїхавши на Королівський Причал на весілля сестри з Робертом Баратеоном, він поставив собі за мету розшукати драконячі голови, які раніше висіли вздовж стін у тронній залі Таргарієнів. Замість них король Роберт повісив прапори й гобелени, але Тиріон не здавався, поки не знайшов голови в темному підвалі, де вони тепер зберігалися.

Він очікував, що голови справлять на нього неабияке враження, можливо, навіть налякають. Але не думав, що вони виявляться прегарними. Однак сталося саме так. Чорні як агат, гладенькі, наче поліровані,— здавалося, драконова кістка мерехтить у світлі смолоскипа. Тиріон відчув, що вогонь драконам до вподоби. Застромивши смолоскип у пащу більшого дракона, він довго спостерігав, як на стіні позаду голови танцюють і стрибають тіні. Зуби в драконів були схожі на довгі криві ножі з чорного алмазу. Полум'я смолоскипа не могло їм нічого заподіяти — колись вони купалися в пекельнішому вогні... Коли Тиріон виходив геть, то міг запрягнутися, що порожні очниці драконів проводжають його.

Загалом там зберігалося вісімнадцять голів. Найстаршій було понад три тисячі років, а наймолодшій — усього півтора століття. Наймолодші були водночас і найменші: пара на дивно потворних черепів завбільшки з голову мастифа — усе, що лишилося від останніх драконів, які вилупилися з яєць на Драконстоні. То були останні дракони Таргарієнів, а можливо, взагалі останні дракони на всьому світі, й прожили вони недовго.

Що старіші були дракони, то більші, а три найстарші виявилися велетенськими чудовиськами з балад і легенд — дракони, яких Ейгон Таргарієн з сестрами напустив у давнину на Сім Королівств. Співці дали їм імена богів: Балеріон, Мераксис, Вагар. Утративши мову, Тиріон благоговійно застиг поміж їхніх роззявлених пащек. У глотку Вагара можна було заїхати на коні, тільки навряд чи вдалося б виїхати. Мераксис був навіть більший. А найбільший, Балеріон на прізвисько Чорний Жах, міг би цілком заковтнути тура, а може, й волохатого мамонта, які, подекують, населяють холодні простори за Порт-Ібеном.

Тиріон довго стояв у темному підвалі, роздивляючись Балеріонів величезний череп з порожніми очницями і намагаючись осягнути розміри звіра за життя, уявити, який вигляд він мав, коли розкидав могутні чорні крила й розтинав небо, дихаючи полум'ям,— аж поки не почав гаснути смолоскип.

Тиріонів власний далекий пращур — Лорен, король Кичери, який разом з Мерном, королем Розлогів, чинив опір навалі Таргарієнів, спробував вистояти проти полум'я дракона. Сталося це близько трьохсот років тому, коли Сім Королівств були ще справжніми королівствами, а не просто землями об'єднаної держави. Спільне військо двох королів мало шістсот прапорів, п'ять тисяч кінних лицарів і ще вдсятеро більше вільних вершників і важкої кінноти. У війську Ейгона Повелителя Драконів вояків було, як пишуть літописи, уп'ятеро менше, та й ті мобілізовані з армії вбитого ним короля, тож їхня вірність лишалася під сумнівом.

Воїнство зустрілося на широких рівнинах Розлогів, на золотому лані стиглої пшениці, яка чекала женців. Два королі повели атаку, й військо Таргарієна здригнулося, розпорошилося й кинулося навтьоки. Декілька секунд здавалося, свідчать літописи, що бою кінець... але тільки декілька секунд, бо тоді в битву вступили Ейгон Таргарієн з сестрами.

Це був єдиний раз, коли Вагара, Мераксиса й Балеріона спустили з припони водночас. Співці назвали цю битву Полум'яним полем.

Того дня згоріло живцем близько сорока тисяч вояків, серед них і Мери, король Розлогів. Королю Лорену вдалося врятуватися, і він прожив іще деякий час, встигнувши здатися завойовнику, присягнути

на вірність Таргарієнам і зачати сина, за що Тиріон, як і належить, був йому вдячний...

— Чому ви так багато читаете?

Почувши голос, Тиріон підвів голову. За кілька кроків од нього стояв Джон Сноу, з цікавістю роздивляючись його. Заклавши книжку пальцем, Тиріон мовив:

— Поглянь на мене і скажи, що ти бачиш.

Хлопець з підозрою зиркнув на нього.

— Це якась пастка? Я бачу вас. Тиріона Ланістера.

— Як на байстрюка,— зітхнув Тиріон,— ти неймовірно ввічливий, Сноу. Насправді ти бачиш карлика. Тобі скільки років — дванадцять?

— Чотирнадцять,— виправив хлопець.

— Чотирнадцять, а ти вже вищий за мене. Ноги в мене короткі й покручені, тож ходити мені важко. Щоб не впасти з коня, мені потрібне особливе сідло. Я сам його розробив, якщо тобі цікаво. Якби не це, мені б довелося їздити на поні. Руки в мене досить міцні, але, знову ж таки, надто короткі. Мені в житті не стати вправним мечником. Якби я народився в селянській родині, мене би просто лишили помирати або продали якомусь рабовласнику в цирк потвор. Але я народився Ланістером з Кичери Кастерлі, тож жодному цирку на мене б грошей не вистачило. Від мене очікували звершень. Мій батько двадцять років був правицею короля. Згодом мій брат — так сталося — убив цього короля, але в житті чимало таких кумедних збігів. Сестра моя одружилася з новим королем, і після нього королем стане мій відразливий небіж. Я маю щось зробити для честі свого дому, ти згоден? Але як? Що ж, може, в мене й закороткі ноги для такого тіла, зате от голова завелика, хоча мені приємніше думати, що якраз розрахована на мій мозок. Я добре знаю всі свої слабкі й сильні сторони. Моя зброя — мій розум. У брата є меч, у короля Роберта — келеп, а у мене — розум... А розумові, щоб не отупіти, потрібні книжки, як мечу потрібен точильний камінь,— поплескав Тиріон шкіряну палітурку книжки.— Ось чому я так багато читаю, Джоне Сноу.

Хлопець мовчки осмислював сказане. Зовні він був справжній Старк, хай і не успадкував цього прізвища: довговидий, суворий, з непроникним виразом на обличчі. Хай хто була його мати, від неї синові майже нічого не передалося.

— А про що ви читаєте? — запитав він.

— Про драконів,— повідомив Тиріон.

— Який з цього зиск? Драконів уже не лишилося,— з упевненою легковажністю, притаманною юності, промовив хлопець.

— Так кажуть,— озвався Тиріон.— Сумно, правда ж? У твоєму віці я мріяв про власного дракона.

— Справді? — підозріло перепитав хлопець. Мабуть, вирішив, що Тиріон з нього глузує.

— Справді. Навіть коротконогий, горбатий, бридкий хлопчик, сидячи на спині дракона, отримує змогу дивитися на світ згори вниз,— відкинувши ведмежу шкуру, зіп'явся Тиріон на ноги.— У коридорах Кичери Кастерлі я любив розпалювати багаття, а тоді годинами витріщався на полум'я, фантазуючи, що воно з пащі дракона. Іноді я уявляв, як згоряє мій батько. А іноді — як сестра.

Джон Сноу втупився в нього водночас нажахано й захоплено. Тиріон розреготався.

— Не дивися на мене так, байстрюче. Я знаю твій секрет. Ти теж про таке мріяв.

— Ні,— перелякано заперечив Джон.— Та я ніколи...

— Ні? Ніколи? — звів брову Тиріон.— Що ж, Старки, мабуть, були страшенно добрі до тебе. Певен, леді Старк ставиться до тебе, як до власних дітей. А твій брат Роб, він теж завжди був з тобою милий, чом би й ні? Він же отримає Вічнозим, а ти — Стіну. А твій батько... либонь, у нього є вагомі підстави відіслати тебе в Нічну варту...

— Припиніть! — вигукнув Джон Сноу, від люті потемнівши з обличчя.— Нічна варта — це почесне покликання!

Тиріон засміявся.

— Такий кмітливий хлопець, як ти, навряд чи вірить у ці байки. Нічна варта — це мішаниця з людей, невгодних короні. Я бачив, як ти поглядаєш на Йорена і тих хлопців. А це твої нові брати, Джоне, як вони тобі? Похмурі селяни, боржники, браконьєри, гвалтівники, злодії і байстрюки, як ти, всі опиняються на Стіні, пильнуючи, щоб не підкралися бабаї і змікули — оті всі чудовиська, казочками про яких тебе лякала мамка. Добре, що бабаїв і змікул не існує, тож робота не надто небезпечна. Погано тільки, що там холод такий, що ти собі яйця відморозиш, хоча це байдуже, адже мати дітей тобі все одно заборонено.

— Припиніть! — крикнув хлопець. Придушуючи сльози, він, стиснувши кулаки, зробив крок уперед.

Зненацька невідомо чому Тиріон відчув докори сумління. Він теж зробив крок уперед, збираючись заспокійливо поплескати хлопця по плечу або пробурмотати якесь вибачення.

Але не встиг він і оком кліпнути, як на нього наскочив вовк. Ось Тиріон рушив до Сноу — а вже за мить, не в змозі дихнути, лежить на твердій кам'янистій землі; під час падіння книжка випала в нього з рук, а в розбитий до крові рот понабивалося землі й гнилого листя. Коли Тиріон спробував підвестися, в нього болісно зсудомило спину. Мабуть, пошкодив її під час падіння. Безсило скрипнувши зубами, він учепився за корінь і, підважившись, сів.

— Допоможи,— простягнув він хлопцеві руку.

Але знагла між ними опинився вовк. Не гарчав. Клята тварюка не зронила ні звуку. Тільки витріщалася ясно-червоними очима й вищиряла зуби, але й цього було аж забагато. Тиріон з буркотінням знов опустився на землю.

— Гаразд, не допомагай. Я тут посиджу, поки ти не підеш.

Посміхнувшись, Джон Сноу погладив Привидове густе біле хутро.

— А ви добре мене попросіть.

Тиріон Ланістер відчув, як у ньому закипає лють, але силою волі здолав її. Не вперше в житті його принижували, та й не востаннє. Мабуть, цього разу він навіть заслужив.

— Буду вельми вдячний за твою люб'язну допомогу, Джоне,— спокійно промовив він.

— Сидіти, Привиде,— скомандував хлопець. Деривовк сів, ні на мить не відриваючи від Тиріона червоних очей. Зайшовши ззаду, Джон узяв Тиріона попід пахви й легко поставив на ноги. А тоді підняв книжку й повернув її.

— Чому він кинувся на мене? — запитав Тиріон, скося зиркнувши на деривовка. Зворотом долоні він витер з рота кров і бруд.

— Може, подумав, що ви — бабай.

Тиріон кинув на нього гострий погляд. А тоді розсміявся — з носа в нього проти його волі вихопилося зачудоване рохкання.

— О боги,— давлячись від сміху й хитаючи головою, вигукнув він, — мабуть, я таки справді схожий на бабая! А як він чинить зі змікулами?

— Вам ліпше не знати,— підхопивши бурдюк з вином, Джон простягнув його Тиріону.

Витягнувши корок, Тиріон закинув голову й вичавив собі в рот чималий струмінь вина. Холодним вогнем вино обмило горло й зігріло живіт. Тиріон запропонував бурдюк Джонові.

— Хочеш трохи?

Узявши бурдюк, хлопець зробив обережний ковток.

— А це таки правда, еге ж? — мовив він потому.— Те, що ви сказали про Нічну варту.

Тиріон кивнув.

Джон Сноу похмуро стиснув уста.

— Так, то й так.

— От і добре, байстрюче,— всміхнувся до нього Тиріон.— Люди здебільшого воліють заплющувати очі на гірку правду, ніж її визнавати.

— Здебільшого,— сказав хлопець,— тільки не ви.

— Ні,— визнав Тиріон,— тільки не я. Та я вже навіть про драконів майже не мрію. Немає більше драконів,— підхопив він з землі ведмежу шкуру.— Ходімо, час вертатися в табір, поки твій дядько не оголосив тривогу.

Шлях був недовгий, але земля під ногами надто нерівна, тож поки вони дісталися назад, у Тиріона страшенно судомило ноги. Джон простягнув йому руку, щоб допомогти перелізти через густо переплетене коріння, але Тиріон відмахнувся. В житті він усе робив сам, і цей раз не буде винятком. Однак опинитися знову в таборі було приємно. Попід псрехнябленими стінами давно покинутої тверджі — доброго захисту од вітру — вирости намети. Коней уже нагодували, та й багаття розпалили. Сидячи на камені, Йорен білував білку. Ніздрі наповнював гострий запах рагу, і Тиріон подибав туди, де його слуга Морек чаклував над казанком. Морек без жодного слова подав йому черпак. Скуштувавши, Тиріон повернув черпак назад.

— Ще трохи перцю,— звелів він.

Бенджен Старк випірнув з намету, в якому мав ночувати разом з небожем.

— Ось ви де. Чорт забирай, Джоне, не блукай отак самотою. Я вже думав, тебе Чужі ухопили.

— Бабаї,— сміючись, виправив його Тиріон. Джон Сноу всміхнувся. Старк кинув на Йорена збентежений погляд. Щось невиразно буркнувши, старий стенив плечима й повернувся до своєї кривавої справи.

М'ясо білки додало в рагу трохи поживності, й подорожні, розсівшись поночі навколо багаття, з'їли його з чорним хлібом і твердим сиром. Тиріон передавав по колу свій бурдюк з вином, аж поки не розслабився навіть Йорен. Один по одному присутні зникали в наметах — вкладалися спати, тільки Джон Сноу лишився: йому випало нічне чатування.

Як завжди, останнім підвівся Тиріон. Заходячи в намет, який для нього поставили слуги, він озирнувся на Джона Сноу. Задивившись на полум'я, хлопець стояв біля багаття з непорушним і суворим обличчям.

Сумно всміхнувшись, Тиріон Ланістер пішов спати.

Кетлін



Вісім днів уже не було Неда з дівчатами, коли одного вечора в кімнаті Брана з'явився мейстер Лувін, тримаючи в руках лампу й облікові книжки.

— Давно час перевірити рахунки, міледі,— мовив він.— Думаю, вам варто знати, скільки нам коштував королівський візит.

Поглянувши на хворого Брана, який лежав у ліжку, Кетлін відкинула йому з чола чубчик. І збагнула, який довгий той відріс. Скоро вже треба буде підрізати.

— Мені не потрібно перевіряти рахунки, мейстре Лувіне,— мовила вона, не відриваючи очей від Брана.— Я добре знаю ціну цього візиту. Заберіть книжки.

— Міледі, у королівського почту здоровий апетит. Треба поповнити комори, поки...

— Кажу вам,— урвала вона його,— заберіть книжки. Усе зробить стюард.

— У нас зараз немає стюарда,— нагадав їй мейстер Лувін. Точно як мале сіре мишеня, подумала вона, вчепиться й не відпустить.— Пул виїхав на південь, щоб облаштувати господарство лорда Едарда на Королівському Причалі.

— Ах, так-так,— неуважно кивнула Кетлін,— пригадую.

Бран був страшенно блідий з обличчя. Може, пересунути його ліжечко до вікна, щоб на нього бодай зранку падало сонячне проміння?

Поставивши лампу в нішу біля дверей, мейстер Лувін підкрутив гніт.

— Є кілька справ, які вимагають вашої невідкладної уваги, міледі. Крім стюарда, нам потрібно призначити капітана замкової варти замість Джорі, а ще нового стайничого...

Відірвавши очі від Брана, Кетлін утупилася в мейстра.

— Стайничого?! — мов батогом ударила вона.

— Так, міледі,— затремтів мейстер.— Галлен виїхав на південь разом з лордом Едардом, отож...

— Мій син, весь побитий і потрощений, умирає, Лувіне, а ви прийшли до мене побалакати про нового стайничого? Невже ви гадаєте, мені не байдуже, що діється в стайнях? Що мені це бодай на крихту цікаво? Та я би власноруч зарізала всіх коней у Вічнозимі, якби після цього Бран розплющив очі, ви це розумієте? Розумієте?

— Так,— схилив він голову в поклоні,— але призначення...

— Я сам усіх призначу,— втрутився Роб.

Кетлін не чула, як він увійшов; він стояв на порозі, дивлячись на неї. «Як я розкричалася»,— подумала вона, зненацька засоромлена. Що це з нею відбувається? Вона страшенно втомилася, та й серце повсякчас болить.

Мейстер Лувін перевів погляд з Кетлін на її сина.

— Я підготував перелік людей, чії кандидатури можна розглянути на звільнені місця,— мовив він, дістаючи з рукава аркуш паперу та простягаючи його Робу.

Син переглянув імена. Кетлін бачила, що він був надворі: щоки в нього розчервонілися від холоду, а нечесане волосся розкуйовдило вітром.

— Гідні претенденти,— мовив він, віддаючи перелік.— Завтра про них поговоримо.

— Дуже добре, мілорде.

Аркуш паперу зник у рукаві.

— А зараз залиште нас,— попросив Роб.

Уклонившись, мейстер Лувін вийшов. Зачинивши по ньому двері, Роб обернувся до матері. Вона побачила, що на боці в нього меч.

— Мамо, що ви робите?

Кетлін завжди вважала, що Роб подібний до неї: як Бран, Рикон і Санса, він був схожий на Таллі: мав золотисто-каштанове волосся та блакитні очі. Але сьогодні вона вперше побачила в його обличчі щось від Едарда Старка — щось рішуче й суворе, як сама Північ.

— Що я роблю? — відлунням повторила вона, збентежена питанням.— Як ти можеш таке питати? А що, на твою думку, я роблю? Я піклююся про твого брата. Доглядаю Брана.

— Ото так ти це називаєш? Ти не виходила з цієї кімнати відтоді, як Бран покалічився. Навіть не вийшла до воріт, коли від'їжджали батько з дівчатами.

— З ними я попрощалася тут, звідси дивилася, як вони від'їжджають...

Вона благала Неда не їхати, не зараз, не після того, що сталося; тепер усе змінилося, невже він цього не бачить?.. Але все було марно. В нього не було вибору, пояснив він їй, а тоді поїхав, обравши свій шлях.

— Я ні на мить не можу його залишити, адже ця мить може бути для нього останньою. Я маю бути з ним, якщо... якщо...

Вона схопила синову мляву руку, переплітаючи свої пальці з його. Він був страшенно слабкий і худенький, у руках зовсім не залишилося сили, але під шкірою й досі відчувалося тепло життя.

Робів голос пом'якшав.

— Він не помре, мамо. Мейстер Лувін каже, що небезпека позаду.

— А що як мейстер Лувін помиляється? Що як я буду потрібна Бранові, а мене поряд не виявиться?

— Ти потрібна Риконові,— різко мовив Роб.— Йому всього три роки, він не розуміє, що тут коїться. Гадає, що всі його покинули, тому цілий день тиняється за мною, чіпляючись за ногу й плачучи. Я не знаю, що з ним робити.

На мить він замовк, закусивши губу, як завжди це робив маленьким.

— Мамо, мені ти теж потрібна. Я стараюся, але я... я не можу все робити сам,— голос його схвильовано урвався, і Кетлін пригадала, що йому всього-на-всього чотирнадцять. Їй хотілося підвестися й підійти до нього, але Бран і далі тримав її за руку, тож вона не могла поворухнутися.

За вікном завив вовк. Кетлін затремтіла, але тільки на секунду.

— Це Бранове вовчєня,— одчинив вікно Роб, впускаючи нічне повітря в затхлу вежу. Виття зробилося голоснішим. Це був холодний самотній звук, повний журби й розпачу.

— Не треба,— мовила Кетлін,— Бран замерзне.

— Йому краще, коли він чує виття,— сказав Роб. Десь оддалік у Вічнозимі в унісон з першим завив другий вовк. До них долучився третій, він був трохи ближче.— Це Кошлай і Сіровій,— пояснив Роб під одностайні вовчі співи.— Якщо добре вслухатися, можна їх розрізнити.

Кетлін тіпало. Від горя, від холоду, від виття деривовків. Ніч у ніч тільки вовче виття, і зимний вітер, і порожній сірий замок, і цьому не було кінця-краю, і нічого не змінювалося, а її синочок лежав весь побитий, її наймиліший мазунчик, найлагідніший, її Бран, який так любив сміятися й лазити, і мріяв про лицарство, а тепер усьому кінець, і вона вже ніколи не почує його сміху! Схлипуючи, вона вивільнила руку й затулила вуха від жахливого виття.

— Хай вони замовкнуть! — плакала вона.— Я вже не витримую, нехай вони замовкнуть, замовкнуть, повбивай їх усіх, тільки хай замовкнуть!

Вона не пам'ятала, як упала на підлогу, отямилася, коли Роб узявся підводити її, тримаючи у своїх дужих руках.

— Не бійся, мамо. Вони ніколи йому не зашкодять,— допоміг він їй лягти на вузьке ліжко в кутку кімнати.— Заплющ очі,— мовив він лагідно.— Відпочинь. Мейстер Лувін каже, ти майже не спиш відтоді, як Бран упав.

— Не можу,— ридала вона.— Боги допоможіть, Робе, я не можу, а що як він помре, коли я засну, що як він помре, що як він помре...

Вовки й далі вили. Скрикнувши, вона знову затулила вуха.

— О боги, зачини вікно!

— Якщо пообіцяєш поспати.

Роб рушив до вікна, та щойно він потягнувся до віконниць, до журливого виття деривовків додався новий звук.

— Це собаки,— дослухаючись, мовив він,— усі собаки брешуть. Такого ще не було...

Кетлін чула, як він затамував подих. Коли вона звела очі, у світлі лампи його обличчя здалося страшенно блідим.

— Пожежа,— прошепотів він.

«Пожежа?» — подумала вона. А тоді в голові стукнуло: Бран!

— Допоможи,— кинула вона, сідаючи.— Допоможи мені з Браном.

Але Роб, схоже, не чув її.

— Пожежа в бібліотечній вежі,— зронив він.

Крізь відчинене вікно Кетлін побачила червоне миготливе світло. Від полегшення у неї підкосилися ноги. Бран у безпеці. Бібліотечна вежа — на тому боці замкового двору, сюди жоден вогонь не зможе перекинутися.

— Дякувати богам,— прошепотіла вона.

Роб глянув на неї, як на божевільну.

— Мамо, лишайся тут. Я повернуся, коли вогонь загасить.

І він вибіг геть. З-за дверей було чути, як він гукає вартових, а тоді всі вони в дикому поспіху мчать униз, перестрибуючи через дві-три сходинки.

Надворі вже чулися крики «Пожежа!», зойки, квапливі кроки, іржання схарапуджених коней, божевільне гавкання замкових псів. Дослухаючись до какофонії, Кетлін збагнула, що виття не чути. Деривовки затихли.

Про себе молячись сімом ликам богів, Кетлін підійшла до вікна. З вікон бібліотеки, розташованої через двір, вихоплювалися довгі язички полум'я. Дивлячись, як піднімається до неба дим, Кетлін з сумом подумала про всі ті книжки, які Старки збирали протягом століть. А тоді зачинила віконниці.

Коли вона обернулася, в кімнаті з нею виявився якийсь чоловік.

— Вас не мало бути тут,— кисло пробурмотів він,— тут нікого не мало бути.

Це був брудний коротун у засмальцьованому коричневому вбранні, від якого смерділо стайнею. Кетлін знала всіх, хто працював у стайні, але його не пригадувала. Він був сухорлявий, з обвислим білявим волоссям і світлими глибоко посадженими очима на вилицюватому обличчі, з кинджалом у руці.

Кетлін глянула на кинджал, тоді на Брана.

— Ні,— прошепотіла вона, і це єдине слово застрягло в неї в горлі.

Мабуть, чоловік таки почув її.

— Це милосердя,— сказав він.— Малий і так уже мертвий.

— Ні,— повторила Кетлін, цього разу голосніше.— Ні, навіть не думай.

Вона рвучко розвернулася до вікна, щоб покликати на допомогу, але чоловік рухався неймовірно швидко. Затиснувши однією рукою їй рота, він смикнув її за голову, а другою приставив кинджал їй до горла. Сморід від нього йшов нестерпний.

Потягнувшись до горла, Кетлін щосили вхопилася за лезо, намагаючись відсторонити його. Чоловік вилаявся їй на вухо. Пальці в неї одразу стали слизькими від крові, але вона не відпускала кинджал. Чоловікова рука міцніше затисла їй рота, перекриваючи доступ повітря. Крутнувши головою, Кетлін примудрилася вкусити його за долоню, щосили впиваючись у неї зубами. Від болю чоловік застогнав. Але вона, стиснувши зуби, рвонула — і зненацька він її відпустив. Рот її наповнився смаком чужої крові. Вдихнувши повітря, Кетлін заверещала, а чоловік у цей час ухопив її за волосся й відкинув від себе, й вона, заточившись, гримнулася на підлогу, а він миттю навис над нею, важко відсапуючись і здригаючись. Слизький від крові кинджал він і досі затискав у правій руці.

— Вас не мало бути тут, — тупо повторив чоловік.

Кетлін побачила, як позаду нього в щілину дверей ковзнула тінь. Почулося приглушене гарчання — не рик, а просто натяк на загрозу, але чоловік, мабуть, щось почув, тому що почав розвертисся — і в цю мить на нього стрибнув вовк. Разом вони двоє впали просто на Кетлін. Вовк тримав чоловіка за горло. Той заверещав, але тривало це заледве секунду, бо далі вовк рвонув зубами, розпанахавши горло.

Кетлін на обличчя вологим дощем бризнула кров.

А вовк дивився на неї. Писок у нього був червоний і мокрий, а очі в темній кімнаті світили золотом. Це був Бранів вовк, збагнула вона. Звісна річ.

— Дякую, — прошепотіла Кетлін слабким голосом. І, тремтячи, піднесла руку. Вовк наблизився, понюхав її пальці, а тоді шорстким вологим язиком лизнув кров. Злизавши з її долоні всю кров, він мовчки розвернувся, застрибнув на ліжку до Брана та влігся поруч. Кетлін істерично зареготала.

Отак їх і знайшли Роб, мейстер Лувін і сер Родрик, увірвавшись до кімнати з половиною гвардійців Вічнозиму. Коли Кетлін нарешті пересміялася, її загорнули в теплі покривала й відвели у Велику фортецю, у її власні покої. Стара Нан роздягнула її, допомогла залізти в гарячу як окріп купіль та м'якою ганчіркою змила з неї кров.

Потім прийшов мейстер Лувін, щоб перев'язати їй рани. Порізи на пальцях були дуже глибокі, майже до кістки, та й боліла і кривавилася голова в тому місці, де нападник видер жмур волосся. Мейстер сказав,

що цей біль — це тільки початок, і дав їй макового молочка, щоб вона заснула.

Нарешті Кетлін заплющила очі.

Коли вона знову розліпила повіки, їй повідомили, що вона проспала чотири дні. Кивнувши, Кетлін сіла в ліжку. Минуле, починаючи з Бранового падіння, здавалося їй нічним кошмаром — страшним сном, гірким і кривавим, але руки боліли, і це нагадало їй, що все трапилося насправжки. Слабкість і запаморочення не минали, але Кетлін почувалася дуже рішуче, так наче з плечей у неї зняли важкий тягар.

— Принесіть мені хліба й меду,— звеліла вона слугам,— і перекажіть мейстрові Лувіну, що мені слід перемінити пов'язку.

Здивовано поглянувши на неї, слуги побігли виконувати наказ.

Кетлін пригадала, як вона поводитися, і їй стало соромно. Вона всіх підвела — дітей, чоловіка, її шляхетний дім. Такого більше не трапиться. Вона покаже цим північанам, якими сильними бувають Таллі з Річкорину.

Ще не принесли їжу, як у спальні з'явився Роб. З ним прийшов Родрик Кассель, а ще чоловіків годованець Теон Грейджой і Галліс Моллен, м'язистий гвардієць з квадратною каштановою бородою. Тепер він новий капітан замкової варти, повідомив Роб. Її син був одягнений у дублені шкіри й кольчугу, а з пояса в нього звисав меч.

— Хто це був? — запитала Кетлін.

— Ніхто не знає його імені,— відповів Галліс Моллен.— Він не з Вічнозиму, міледі, але дехто каже, що він останні кілька тижнів крутився в замку.

— Значить, він з людей короля,— мовила вона,— або Ланістерів. Мабуть, чекав нагоди, коли всі поїхали.

— Можливо,— сказав Галліс.— Останнім часом у Вічнозимі було стільки чужинців, що точно сказати все одно неможливо.

— Він ховався у стайні,— сказав Грейджой.— По запаху зразу було чути.

— І як так сталося, що його ніхто не помітив? — гостро запитала Кетлін.

Галліс Моллен збентежився.

— З усіма тими кіньми, що лорд Едгард забрав на південь, і тими, що ми відіслали на північ для Нічної варти, стайня наполовину

спорожніла. Від конюших сховатися — нехитра справа. Може, Годор їх і бачив, кажуть, хлопець останнім часом дивно поводився, але ж ви його знаєте...— похитав Галліс головою.

— Ми знайшли, де він спав,— вставив Роб.— У шкіряній торбі, захованій у соломі, він мав дев'яносто срібних оленів.

— Приємно знати, що життя мого сина коштує недешево,— гірко зронила Кетлін.

Галліс Моллен подивився на неї здивовано.

— Перепрошую, міледі, ви кажете, що він прийшов по *хлопчикову* душу?

— Божевілля,— з сумнівом зронив Грейджой.

— Він прийшов по Бранову душу,— сказала Кетлін.— Він кілька разів пробурмотів, що мене в кімнаті не мало бути. Це він підпалив бібліотеку, гадаючи, що я побіжу її гасити, прихопивши з собою всіх вартових. Якби від горя я не поводитися, як божевільна, це б спрацювало.

— Для чого комусь убивати Брана? — запитав Роб.— Боги, та він усього лише хлопчик, безпомічний і безтямний...

Кетлін кинула на свого первістка гострий погляд.

— Якщо ти збираєшся правити Північчю, Робе, то маєш замислюватися про такі речі. Шукати відповіді на власні запитання. Для чого комусь убивати неприємну дитину?

Не встиг Роб відповісти, як з кухні принесли їжу. На таці було більше, ніж Кетлін просила: ще гарячий хліб, масло, мед, ожинове варення, скибка бекону й некруто зварені яйця, трикутний кавалок сиру, чайник м'ятного чаю. Водночас у кімнату зайшов мейстер Лувін.

— Як мій син, мейстре? — запитала Кетлін, дивлячись на їжу й усвідомлюючи, що в неї немає апетиту.

— Без змін, міледі,— опустив очі мейстер Лувін.

Такої відповіді вона й очікувала, ні більше, ні менше. Руки їй прошивало болем, так ніби й зараз у долоні глибоко уп'ялося лезо. Відіславши слуг, вона знову повернулася до Роба.

— То як, знайшов відповідь на власне запитання?

— Хтось боїться, що Бран отямиться,— сказав Роб,— боїться того, що він скаже чи зробить, боїться того, що він, можливо, знає.

Кетлін запишалася сином.

— Дуже добре,— похвалила вона й обернулася до нового капітана замкової варти.— Бран має бути в повній безпеці. Якщо до нього вже приходив убивця, можуть з'явитися й інші.

— Скільки вартових поставити, міледі? — запитав Галліс.

— Поки чоловік не вдома, господар Вічнозиму — мій син,— відповіла вона.

Роб аж наче трохи витягнувся.

— Нехай один вдень і вночі чергує в кімнаті хворого, один за дверима, а ще один внизу на сходах. Ніхто не повинен заходити до Брана без мого чи матиного дозволу.

— Як скажете, мілорде.

— Виконуйте,— звеліла Кетлін.

— І нехай вовк теж завжди буде з ним у кімнаті,— докинув Роб.

— Так,— підтвердила Кетлін. І повторила: — Так.

Уклонившись, Галліс Моллен вийшов геть.

— Леді Старк,— звернувся до неї сер Родрик, коли гвардієць пішов,— ви звернули увагу на кинджал у руках убивці?

— За тих обставин я не мала змоги його добре роздивитися, але можу засвідчити, що лезо дуже гостре,— з сухою посмішкою озвалася Кетлін.— А чому ви питаєте?

— Лиходій, коли його знайшли, так і стискав кинджал у руках. Мені здалося, що в голодранця навряд чи може бути зброя такої тонкої роботи, тож я вирішив уважніше її роздивитися. Лезо викуте з валерійської криці, а руків'я зроблене з драконової кістки. Що така зброя могла робити в руках такого чоловіка? Хтось йому її дав.

Кетлін задумливо кивнула.

— Робе, зачини двері.

Син здивовано зиркнув на неї, але зробив, як було сказано.

— Те, що я вам зараз розповім, не має вийти за межі цієї кімнати,— мовила Кетлін.— Прощу вас поклястися. Якщо мої підозри небезпідставні бодай на крихту, Недові й дівчатам загрожує смертельна небезпека, а єдине слово, підслухане не тим, ким треба, може коштувати їм життя.

— Лорд Едард мені як другий батько,— сказав Теон Грейджой.— Тож я присягаюся.

— Я теж клянуся,— мовив мейстер Лувін.

— І я, міледі,— луною озвався сер Родрик.

— А ти, Робе? — поглянула вона на сина.

Той на згоду кивнув.

— Моя сестра Лайса вважає, що Ланістери вбили її чоловіка, лорда Арина, правицю короля,— повідомила Кетлін.— Пригадую, Джеймі Ланістер не брав участі в полюванні в той день, коли впав Бран. Він лишався тут, у замку...

У кімнаті запала мертва тиша.

— Не думаю, що Бран сам упав з вежі,— провадила Кетлін у цій тиші.— Гадаю, його скинули.

На всіх обличчях читався відвертий шок.

— Міледі, це жахливе припущення,— мовив Родрик Кассель.— Навіть у Царевбивці здригнеться рука, коли йдеться про замах на невинну дитину.

— Та невже? — зронив Теон Грейджой.— Сумніваюся.

— Гонор і пиха Ланістерів не мають меж,— мовила Кетлін.

— Хлопець завжди був дуже спритний,— замислено мовив мейстер Лувін,— і знав у Вічнозимі кожен камінь.

— О боги,— вигукнув юний Роб, від люті темніючи з обличчя.— Якщо це правда, він за це заплатить,— висмикнувши меч з піхов, він помахав ним у повітрі.— Я його власноруч уб'ю!

— Забери це! — розсердився сер Родрик.— Ланістер за сотні миль звідси. Ніколи не витягай меча, якщо не збираєшся ним скористатися. Скільки разів тобі казати, дурний хлопчисько?

Роб засоромлено сховав меч у піхви, зненацька знову перетворившись на дитину.

— Бачу, мій син тепер при зброї,— мовила Кетлін до сера Родрика.

— Я подумав, що вже час,— озвався старий військовий інструктор.

Роб схвильовано дивився на матір.

— Давно вже час,— мовила вона.— Можливо, скоро Вічнозиму знадобляться всі його мечники, і ліпше, щоб мечі в них були не дерев'яні.

Поклавши долоню на руків'я свого меча, Теон Грейджой мовив:

— Міледі, якщо до цього дійде, знайте: мій дім зобов'язаний вашому.

Мейстер Лувін посмикав ланцюг, який натирав йому шию.

— У нас поки що тільки здогади. А звинуватити ми збираємося любого брата королеви. Вона цьому не зрадіє. Тож нам потрібно або

зібрати докази, або не розтуляти рота.

— Доказ — отой кинджал,— сказав сер Родрик.— Лезо такої тонкої роботи не може пройти повз увагу.

І тут Кетлін збагнула: є тільки одне місце, де можна дізнатися правду.

— Треба їхати на Королівський Причал.

— Я поїду,— зголосився Роб.

— Ні,— заперечила вона,— твоє місце тут. У Вічнотимі завжди має залишатися хтось зі Старків.

Вона поглянула на сера Родрика з його великими білими бакенбардами, на мейстра Лувіна в його сірому вбранні, на юного Грейджоя — стрункого, темночубого й запального. Кого послати? Кому повірять? І зненацька Кетлін усе зрозуміла. Оскільки забинтовані пальці залякли й затвердли, мов камінь, вона здвинула плечима, щоб відкинути покривала, та злізла з ліжка.

— Я маю їхати сама.

— Міледі,— мовив мейстер Лувін,— хіба це розважливо? Без сумніву, Ланістерам ваш приїзд видасться підозрілим.

— А як же Бран? — запитав Роб. Бідолашний хлопчина був геть збентежений.— Ти ж не збираєшся його покинути.

— Для Брана я зробила все, що могла,— сказала вона, поклавши порізану долоню синові на плече.— Його життя в руках богів і мейстра Лувіна. Як ти сам нагадав мені, Робе, у мене є й інші діти, про яких я маю дбати.

— Вам знадобиться потужний супровід,— зронив Теон Грейджой.

— Я пошлю Галліса з загоном гвардійців,— сказав Роб.

— Ні,— не погодилася Кетлін,— великий загін привертатиме непотрібну увагу. Не хочу, аби Ланістери дізналися, що я їду.

— Міледі,— запротестував сер Родрик,— дозвольте бодай мені вас супроводжувати. Королівський гостинець небезпечний для самотньої жінки.

— А я не їхатиму королівським гостинцем,— відгукнулася Кетлін. Якусь мить поміркувавши, вона сама собі кивнула.— Двоє вершників рухаються не повільніше, ніж один, і вже точно швидше, ніж довжелезна валка, забита возами й каретами. Буду рада вашому товариству, пане Родрику. Поїдемо вздовж Білого Ножа до моря, а в

Білій Гавані зафрахтуємо корабель. Міцні коні й попутний вітер — і ми дістанемося Королівського Причалу раніше за Неда й Ланістерів.

«А там,— подумала вона,— побачимо».

Санса



Едард Старк поїхав іще до світанку, повідомила септа Мордейн за сніданком.

— По нього послав король. Гадаю, знову полювання. Я чула, в цих краях і досі водяться тури.

— Я в житті не бачила тура,— мовила Санса, під столом зговуючи Леді шматок бекону. Вовчиця взяла м'ясо з її рук делікатно, як королева.

Септа Мордейн несхвально пирхнула.

— Шляхетна леді не годує собак за столом,— мовила вона, відламуючи собі ще шматочок стільника й підставляючи хліб, щоб на нього натекло меду.

— Це не собака, це деривовк,— зауважила Санса, а Леді шорстким язиком лизнула їй пальці.— І взагалі, батько сказав, що ми можемо тримати їх при собі, якщо захочемо.

— Ти гарна дівчинка, Сансо, але кажу тобі, коли йдеться про цю тварину, ти стаєш така сама вперта, як і твоя сестра Арія,— нахмурилася септа.— І де це з самого ранку поділася Арія?

— Їй не хотілося їсти,— повідомила Санса, певна, що сестра точно вже кілька годин тому прокралася на кухню й умовила якогось кухаря зготувати їй сніданок.

— Нагадай їй сьогодні добре вбратися. Наприклад, у сіру оксамитову сукню. Нас усіх запросили проїхатися в кареті з королевою та королівною Мірселлою, тож ми повинні мати якнайкращий вигляд.

Санса й так уже мала якнайкращий вигляд. Свої довгі золотисто-каштанові коси вона вичесала до блиску і вдягнула найчарівнішу

блакитну шовкову сукню. Вже тиждень вона чекала цього дня. Їхати з королевою — велика честь, і крім того, в кареті може бути й королевич Джофрі. Її суджений. На саму думку про це їй ставало млясо, хоча одружаться вони ще дуже й дуже нескоро. Санса ще зовсім і не знала Джофрі, але вже була в нього закохана. Королевич виявився саме таким, про якого вона завжди мріяла: високий, вродливий, дужий, з волоссям як золото. Вона хапалася за будь-яку нагоду побути з ним, хай і випадав такий шанс нечасто. Сьогодні її непокоїла тільки Арія. Сестра вічно все зіпсує!

— Я їй перекажу,— невпевнено мовила Санса,— але вона все одно вдягнеться, як завжди...— (Санса сподівалася, що сестра не вбере щось геть непристойне).— З вашого дозволу, я піду.

— Будь ласка.

Септа Мордейн повернулася до хліба з медом, а Санса зіслизнула з лавки. Коли вона вибігала зі світлиці в заїзді, їй на п'яти насідала Леді.

Надворі вона якусь мить постояла у вирі галасу, лайки й рипіння дерев'яних коліс: прислуга розбирала намети й шатра і вантажила вози, готуючись до ще одного дня переходу. Триповерховий заїзд, збудований зі світло-сірого каменю, розповзався на всі боки, такого великого Санса ще не бачила, і все одно в ньому вмістилася заледве третина королівського почту, який уже налічував понад чотириста людей: до нього ж бо долучилася батькова челядь, та й дорогою приєднувалися вільні вершники.

Арію Санса розшукала на березі Тризуба: сестра вмовляла Наймірію посидіти спокійно, поки вона вичісує з її шерсті засохлий бруд. Але деривовчиці це геть не подобалося. Вдягнена Арія була в те саме шкіряне вбрання для верхової їзди, що й учора і позавчора.

— Сьогодні тобі ліпше вдягнутися гарно,— повідомила їй Санса.— Септа Мордейн сказала. Ми поїдемо з королівною Мірселлою в кареті королеви.

— Я не поїду,— відтяла Арія, вичісуючи сплутаний пелех зі скуйовдженої сірої шерсті Наймірії.— Ми з Майкою збираємося податися вгору по річці — пошукати біля броду рубіни.

— Рубіни? — розгублено перепитала Санса.— Які рубіни?

Арія поглянула на неї, як на дурненьку.

— Рейгарові рубіни. Це ж саме тут король Роберт убив його й завоював корону.

Санса недовірливо втупилася в свою худоребру сестричку.

— Які рубіни, нас чекає королівна! Королева запросила нас обох.

— Мені байдуже,— мовила Арія.— У кареті навіть вікон немає, нічого не видно.

— А що тобі треба бачити? — роздратовано поцікавилася Санса. Вона була в захваті від запрошення, а дурна сестра зараз усе зіпсує, як вона й боялася.— Там же тільки лани, села й тверджі.

— А от і ні,— уперто відтяла Арія.— Якби ти раз із нами з'їздила, сама б переконалася.

— Ненавиджу їздити верхи,— гаряче мовила Санса.— Ніякого задоволення, тільки вимастишся, наберешся порохів, ще й усе болить.

Арія знизала плечима.

— Сиди спокійно! — прикрикнула сестра на Наймірію.— Тобі ж не боляче,— мовила вона й обернулася до Санси.— Коли ми переїжджали Перешийок, я нарахувала тридцять шість видів квітів, які не ростуть у нас, а Майка показав мені ящірколева.

Санса здригнулася. Дванадцять днів вони переїжджали Перешийок, з гуркотом долаючи бруківку, яка зміїлася серед нескінченних чорних боліт, і Санса з жахом згадувала ці дні. Повітря було вологе й липке, а бруківка така вузька, що вночі не можна було поставити навіть нормальний табір, доводилося ночувати просто на королівському гостинцеві. До шляху з обох боків підступали густі зарості дерев, які випиналися просто з твані; з їхнього гілля сипалася біла пліснява. На болоті росли величезні квіти, вони плавали на поверхні стоячої води, але якщо комусь би стало дурості зійти з бруківки, щоб зірвати собі квітку, на нього так і чигали пливуні, готові проковтнути людину, на деревах чатували змії, а під водою ховалися ящірколеви, схожі на чорні корчі з очима й зубами.

Але це, звісна річ, не зупинило Арію. Одного дня вона з'явилася з розкуйовдженими косами й у вимащеному болотом одязі, зате з широчезною усмішкою на довгому конячому виду, притискаючи до грудей розтріпаний оберемок пурпурових і зелених квітів для тата. Санса все сподівалася, що той звелить Арії бути чемною і поводитися, як справжня шляхетна леді — як їй і належить, але він нічого не сказав, тільки обійняв її і подякував за квіти. І після цього вона стала поводитися ще гірше.

А потім з'ясувалося, що оті пурпурові квіти називаються *отруйні цілунки*, і в Арії на руках з'явився висип. Санса думала, що бодай це чогось навчить сестру, але Арія тільки сміялася, а наступного дня натерла руки багнукою, наче якась неграмотна селючка з боліт, і все тільки тому, що її друг Майка сказав, що від багнуки руки припинять свербіти. А ще в неї на руках і на плечах були синці — і свіжі багрянні, і старі зеленкувато-жовті плями,— Санса бачила, коли Арія роздягалася перед сном. Хто їй наставив тих синців, тільки Семеро знають.

Арія й далі розчісувала пелехи Наймірії і цокотіла про те, що встигла побачити дорогою на південь.

— Тамтого тижня ми знайшли сторожову башту з привидами, а перед тим погналися за табуном диких коней. Ти би бачила, як вони тікали, коли занюхали Наймірію!

Вовчиця крутнулася в її руках, і Арія її насварила:

— Припини, мені ще другий бік вичісувати, ти вся брудна.

— Тобі не можна від'їжджати від валки,— нагадала їй Санса,— тато казав.

— А я далеко і не від'їжджаю,— знизала плечима сестра.— Та й Наймірія всякчас зі мною. Іноді цікаво проїхатися поряд з возами й побалакати з людьми.

Санса добре знала, з якими людьми так полюбляє поговорити Арія: зі зброєносцями, грумами, служницями, старезними старими й голими дітлахами, а ще з вільними вершниками непевного походження, гострими на слівце. Арія могла швидко потоваришувати з ким завгодно. А її Майка — то взагалі гірше не вигадати: син різника, тринадцятирічний дикун, який спить у м'ясному фургоні й смердить різницею. Від самого погляду на нього Сансі робилося зле, але Арія, схоже, надавала перевагу йому перед сестрою.

Сансі вже уривався терпець.

— Ходімо зі мною,— твердо звеліла вона сестрі.— Королеві відмовляти не можна. Септа Мордейн чекатиме на тебе.

Не звертаючи на неї уваги, Арія добряче сіпнула гребінь. Від болю Наймірія загарчала й відскочила.

— Ану вертайся сюди!

— До чаю подаватимуть лимонний пиріг,— розважливо, як доросла, переконувала сестру Санса. Леді потерлася їй об ногу. Санса почухала її за вухом, як та любила, і Леді присіла біля неї,

спостерігаючи за тим, як Арія ганяється за Наймірією.— Кому охота їхати на старій смердючій коняці, пітніти й заробляти собі синці, коли можна відкинутися на пухові подушки і їсти пироги в товаристві королеви?

— Мені не подобається королева,— спокійно повідомила Арія. Санса затамувала подих, вражена тим, що Арія наважилася таке сказати, але її сестра, наче нічого не було, защебетала далі.— Вона мені навіть Наймірію не дозволить узяти з собою.

Застромивши гребінь за пояс, вона погнала за вовчицею. Наймірія сторожко спостерігала за тим, як наближається хазяйка.

— Королівська карета — не місце для вовків,— сказала Санса.— Та й ти знаєш, що королівна Мірселла їх боїться.

— Мірселла ще зовсім дитина.

Арія ухопила Наймірію за ший, та не встигла витягнути гребінь, як деривовчиця вивільнилася й відстрибнула геть.

— Капосна вовчиця! — крикнула Арія.

Санса не змогла стримати посмішки. Якось псар казав їй, що тварина схожа на господаря. Санса швидко обійняла Леді, а та у відповідь лизнула її в щоку. Санса хихикнула. Почувши це, Арія розвернулася й кинула їй сердитий погляд.

— Мені байдуже, що ти там кажеш, я їду верхи.

На її довгому конячому обличчі застиг упертий вираз, який означав, що вона не поступиться.

— На бога, Аріє, іноді ти поводишся зовсім як дитина,— мовила Санса.— Тоді я поїду сама. Так буде навіть краще. Ми з Леді наїмося лимонного пирога і добре розважимося без тебе.

Вона вже розвернулася йти геть, аж тут Арія гукнула їй навздогін:

— Тобі теж не дозволять узяти з собою Леді.

Санса не встигла нічого відповісти — сестра зникла з очей, погнавшись уздовж річки за Наймірією.

Залишившись на самоті, принижена Санса пішла назад до заїзду, де, вона знала, вже чекає септа Мордейн. Поряд із нею тихо ступала Леді. Санса мало не плакала. Вона просто хотіла, щоб усе було гарно й мило, як у піснях. Чому Арія не може бути чемною, витонченою і доброю, як королівна Мірселла? Таку б сестру Санса любила.

Вона не могла збагнути, як дві рідні сестри, в яких тільки два роки різниці, можуть бути такі несхожі. Було би простіше, якби Арія була

байстрючкою, як їхній брат-зведенюк Джон. Вона ж навіть зовні подібна до Джона — довговида, з темно-каштановим волоссям, як в усіх Старків; у ній нічого немає від їхньої леді-матері — ні в обличчі, ні в кольорі волосся та шкіри. А Джонова матір була простолюдинкою, принаймні такі ходять плітки. Одного разу, ще маленькою, Санса навіть запитала матір, чи Арію часом не переплутали. Може, бабай украв її справжню сестру, але мама тільки розсміялася й запевнила, що Арія точно її дочка й рідна Сансина сестра, їхня кров. Санса вирішила, що у матері немає підстав брехати, тож, мабуть, так і є.

Та коли вона опинилася в центрі табору, то миттю забула про свої біди. Навколо карети королеви зібрався натовп. Санса побачила, що двері карети навстіж розчинені, а на дерев'яних східцях стоїть королева, усміхаючись комусь унизу. Долинув її голос:

— Рада робить нам велику честь, шановні лорди.

— Що відбувається? — запитала Санса у знайомого зброєносця.

— Рада вислала з Королівського Причалу вершників, які супроводжуватимуть нас решту шляху,— пояснив той.— Це почесна варта для короля.

Санса, якій кортіло все чимшвидше побачити, пустила Леді вперед — розчистити дорогу. Забачивши деревовка, люди квапливо відскакували. Наблизившись, Санса угледіла двох лицарів, які стояли навколішках перед королевою, вбрані в такі витончені й пишні обладунки, що Санса аж закліпала.

На одному з лицарів був вигадливий панцир з білих емальованих пластинок, що блищали як перший сніг, зі срібними різьбленими накладками й застібками, які мерехтіли на сонці. Коли лицар зняв шолом, Санса побачила, що він уже старий і волосся в нього таке саме біле, як і його обладунки, однак він усе одно здавався міцним і граційним. З плечей йому звисав білосніжний плащ королівської варти.

Його супутнику, вдягнутому в темно-зелену кірасу, було років двадцять. Такого вродливого чоловіка Санса в житті своєму не бачила: він був високий, кремезний, з чорним як смола волоссям, яке, спадаючи до плечей, обрамляло гладенько виголене обличчя; веселі зелені очі пасували до його обладунків. Під пахвою він тримав рогатий шолом, і ці грандіозні оленячі роги відливали золотом.

Спершу Санса й не помітила третього незнайомця. Він не стояв навколішках поряд з іншими. Він зупинився збоку, біля коней,—

худорлявий непривітний чоловік, який мовчки спостерігав цю сцену. Обличчя в нього було рябе й безбороде, очі глибоко посажені, а щоки запалі. І хоча він був іще зовсім не старий, над вухами в нього лишилося заледве кілька жмутиків волосся, зате відростив він їх такі довгі, як у жінок. Його панцир складався зі сталєво-сірої кольчуги, надітої на дублену шкіру, і був простий і неприкрашений, та й видно, що неновий. З-за правого плеча в чоловіка вистромлювалося засмальцьоване шкіряне руків'я зброї, яку він носив за спиною: то був великий меч, втримати який можна тільки обіруч, а носити при боці — через велику довжину — неможливо.

— Король поїхав на полювання, але я певна, що він, повернувшись, зрадіє, побачивши вас,— зверталася королева до двох лицарів, які стояли перед нею навколішках, але Санса не могла відірвати очей від третього чоловіка. Він наче відчув на собі її погляд і повільно обернув голову. Леді загарчала. Зненацька Сансу Старк переповнив такий жах, якого вона за все життя не відчувала. Відступивши на крок, вона в когось втелющилася.

За плечі її схопили чийсь дужі руки, й на мить їй здалося, що це батько, та коли вона обернулася, виявила перед очима попечене обличчя Сандора Клігана, який дивився на неї згори вниз, насмішкувато скрививши губи.

— Ти тремтиш, дівчинко,— хрипко мовив він.— Невже я так тебе лякаю?

Він і справді її лякав — ще від того самого дня, коли вона вперше побачила його понівечене вогнем обличчя, однак зараз він не здавався їй навіть наполовину таким страшним, як той, інший чоловік. Та Санса все одно вивернулася з його рук, і Гончак зареготав, а Леді, застережливо загарчавши, стала між ними. Санса опустила навколішки, щоб пригорнути вовчицю. Навколо них уже зібралися роззяви, вона відчувала на собі їхні очі, і там і тут чулися приглушені голоси й спалахи сміху.

— Вовк! — сказав якийсь чоловік.

— Сьоме пекло, та це ж деривовк! — вигукнув інший.

— І що він робить у таборі? — поцікавився перший.

— У Старків деривовки за мамок,— пояснив Гончак, і Санса зрозуміла, що двоє незнайомих лицарів дивляться на неї й на Леді,

тримаючи в руках мечі, й вона водночас злякалась і засоромилася. На очі їй накотилися сльози.

— Джофрі,— почула вона голос королеви,— іди до неї.

І одразу ж поряд з нею виріс королевич.

— Облиште її,— звелів Джофрі. Він стояв над нею, прегарний у синій вовні й чорній шкірі, з золотим волоссям, яке сяяло на сонці, як корона. Він простягнув Сансі руку й поставив її на ноги.— Що сталося, мила леді? Хто вас налякав? Ніхто вас не образить. А ви всі, заховайте мечі. Це ручна вовчиця,— пояснив він і обернувся до Сандора Клігана.— А ти, псе, забирайся, ти лякаєш мою суджену.

Вірний Гончак, уклонившись, тихо зник у натовпі. Санса силкувалася заспокоїтися. Почувалася вона повною дурепою. А вона-бо зі Старків з Вічнозиму, шляхетна леді, яка одного дня стане королевою.

— Це не його я злякалась, любий королевичу,— спробувала все пояснити вона.— А іншого чоловіка.

Двоє незнайомих лицарів обмінялися поглядами.

— Це ви про Пейна? — підсміюючись, мовив парубок у зелених обладунках.

— Незрідка,— лагідно заговорив до Санси лицар у білому,— сер Глін лякає і мене, люба леді. Щось у ньому є лячне.

— Так і має бути,— спустилася з карети королева. Роззяви розступилися, даючи їй дорогу.— Якщо злочинці не боятимуться королівського правосуддя, значить, призначили не ту людину.

Нарешті до Санси повернувся голос.

— То ви, ваша світлосте, призначили саме ту людину,— сказала вона, і навколо неї вибухнув сміх.

— Добре сказано, дитино,— сказав літній чоловік у білому.— Як і належиться дочці Едарда Старка. Для мене велика честь познайомитися з вами, хай і за таких незвичних обставин. Я — сер Баристан Селмі з королівської варти,— уклонився він.

Санса впізнала це ім'я і миттю згадала гарні манери, яких її всі ці роки вчила септа Мордейн.

— Ви лорд-командувач королівської варти,— сказала вона,— і радник нашого короля Роберта, а до нього — Ейриса Таргарієна. Це для мене велика честь, шляхетний лицарю. Навіть далеко на півночі співці прославляють звитяги Баристана Безстрашного.

Лицар у зеленому знову розсміявся.

— Баристана Вчорашнього, ви мали на увазі. Не захвалюйте його, люба дитино, він і так зависокої думки про себе,— всміхнувся він до неї.— А тепер, дівчинко з вовчицею, якщо ви й мене впізнаєте, тоді я змушений буду визнати, що ви справжня дочка правиці короля.

Поряд із нею наструнчився Джофрі.

— Зважай, як ти говориш до моєї судженої!

— Я можу відповісти,— швидко мовила Санса, щоб угамувати гнів королевича, і всміхнулася до зеленого лицаря.— На шоломі у вас золоті роги, мілорде. Олень — це герб королівського дому. У короля Роберта двоє братів. Враховуючи ваш зовсім юний вік, ви можете бути тільки Ренлі Баратеоном, лордом Штормокраю і радником короля, ось хто ви.

— Враховуючи його зовсім юний вік,— підсміюючись, мовив сер Баристан,— він може бути тільки пихатим вискочем, ось хто він.

Усі засміялися, і перший сам лорд Ренлі. Напруга, яка скувала Сансу кілька хвилин тому, розвіялася, і дівчина почувалася набагато краще... аж поки сер Ілін Пейн, плечем відсторонивши обох лицарів, не став перед нею без тіні усмішки на обличчі. Він не мовив і слова. Вищиривши зуби, Леді загарчала, приглушено й загрозово, але цього разу Санса змусила її замовкнути, заспокійливо поклавши руку їй на голову.

— Прощу вибачення, якщо образила вас, пане Іліне,— мовила вона.

Вона чекала відповіді, але її не було. Кат просто дивився на неї, і їй здалося, що одним поглядом він здирає з неї спершу одяг, тоді шкіру, й тепер перед ним стоїть її оголена душа. Так само мовчки він розвернувся й пішов геть.

Санса нічого не розуміла. Вона звела очі на королевича.

— Я щось не те сказала, ваша високосте? Чому він не захотів говорити до мене?

— Останні чотирнадцять років сер Ілін не надто говіркий,— з лукавою посмішкою зронив лорд Ренлі.

Кинувши на дядька повний ненависті погляд, Джофрі узяв Сансу за руки.

— Ейрис Таргарієн звелів розпеченими лещатами вирвати йому язика.

— Але він дуже красномовний, коли в руках у нього меч,— мовила королева,— а його вірність короні не підлягає сумніву,— усміхнулася вона люб'язно й докинула: — Сансо, нам зі шляхетними радниками треба перемовитися, поки не повернулися король з твоїм батьком. Боюся, нам доведеться відкласти сьогоднішню прогулянку з Мірселлою. Будь ласка, перекажи своїй сестричці мої перепрошення. Джофрі, будь ласкавий, розваж сьогодні нашу гостю.

— Залюбки, мамо,— манірно озвався Джофрі. Узявши Сансу під руку, він повів її геть від карети, і це неймовірно піднесло їй гумор. Цілий день з королевичем! Вона молитовно дивилася на Джофрі. Який він галантний, думала вона. А як він порятував її від сера Іліна й від Гончака, це було майже як у баладах, як Сервин Дзеркальний Щит колись урятував королівну Дарису від велетів, чи як королевич Еймон Лицар-Дракон захистив честь королеви Нейрис від наклепів злого сера Моргіла.

Рука Джофрі лежала в неї на рукаві, й від цього в Санси швидше закалатало серце.

— Чим ти хочеш зайнятися?

«Просто побути з вами»,— подумала Санса, але вголос мовила:

— Чим скажете, мій королевичу.

Джофрі якусь мить поміркував.

— Можемо покататися верхи.

— Обоємно кататися верхи! — вигукнула Санса.

Джофрі озирнувся на Леді, яка не відходила від них ні на крок.

— Твоя вовчиця може налякати коней, а мій пес, схоже, лякає тебе. Тож ліпше залишмо їх тут, а кататися їдьмо тільки вдвох, що ти на це скажеш?

Санса завагалася.

— Як зволите,— нарешті мовила вона невпевнено.— Думаю, я можу десь припнути Леді,— запропонувала вона, не зовсім зрозумівши королевича.— Не знала, що у вас є собака...

Джофрі розсміявся.

— Якщо по щирості, це материн. Але вона звеліла йому стерегти мене, тож він тим і займається.

— А, ви про Гончака! — збагнула Санса. Їй хотілося дати собі ляпас за таку нездогадливість. Королевич ніколи не полюбить її, якщо вважатиме дурною.— А це безпечно — виїжджати без нього?

Схоже, королевича роздратувало, що вона питає про таке.

— Не бійтеся, леді. Я вже майже дорослий, і б'юсь я не на дерев'яних мечях, як ваші брати. Ось і все, що мені потрібно,— витягнув він меч із піхов і показав їй.

Це був справжній меч, тільки ловко вкорочений, щоб пасувати дванадцятирічному хлопцю; блискача синя криця була двосічна, замкової роботи, зі шкіряним руків'ям і золотою голівкою у формі лев'ячої голови. Санса захоплено скрикнула, і на обличчі Джофрі з'явився потішений вираз.

— Називається Лев'ячий Зуб,— мовив королевич.

Отож вони, покинувши деривовка й охоронця, вирушили на схід уздовж північного берега Тризуба в товаристві самого тільки Лев'ячого Зуба.

Це був розкішний день, чарівний день. Тепле повітря напоювали аромати квітів, а лісам у цих краях була притаманна лагідна краса, якої на півночі Санса ніде не бачила. Під королевичем був вогненно-гнідий рисак, прудкий як вітер, і Джофрі летів на ньому, забувши про все на світі, аж Санса заледве встигала за ним на своїй кобилці. Сьогодні був найкращий день для пригод. Вони вдвох дослідили печери вздовж берега, вистежили тінь-кота до самого лігва, а коли зголодніли, Джофрі за димом визначив, де тут поблизу тверджа, й звелів там подати їжі й вина для королевича та його леді. Пообідали вони щойно зловленим пстругом, і Санса випила вина більше, ніж зазвичай.

— Батько дозволяє нам випити тільки один келих, і то лише на бенкеті,— зізналася вона королевичу.

— Моя суджена може пити, скільки їй заманеться,— мовив Джофрі, знов наповнюючи її кубок.

По обіді вони вже їхали помаліше. Дорогою Джофрі співав для неї, і його високий голос був ніжний і чистий. Від вина у Санси трішки паморочилось у голові.

— Може, нам уже час вертатися? — запитала вона.

— Скоро вже поїдемо,— пообіцяв Джофрі.— Отам попереду, де ріка робить вигин, поле бою. Знаєш, саме там мій батько здолав Рейгара Таргарієна. Вдарив його просто в груди — хрясь! — і пробив обладунки,— замахнувся Джофрі уявним келепом, щоб показати, як це було.— А тоді дядько Джеймі зарубав старого Ейрису, і батько став королем... А що це за звук?

Санса теж щось почула: з лісу долинали «тук-тук-тук», як деревом об дерево.

— Не знаю,— мовила вона, чомусь розхвилювавшись.— Джофрі! Їдьмо назад.

— Хочу поглянути, що це,— розвернув Джофрі коня в напрямку звуку, і в Санси не було іншого вибору, як рушити за ним. Звук наростав і ставав дедалі чіткішим, було ясно, що це дерево вдаряється об дерево, а коли вони опинилися зовсім близько, то почули й важке сопіння і подеколи бурчання.

— Тут хтось є,— тривожно сказала Санса. Зразу згадалася Леді, й Санса пошкодувала, що деривовчиці немає поруч.

— Зі мною ти в безпеці,— витягнув Джофрі з піхов свій Лев'ячий Зуб. Від звуку, з яким криця ковзнула по шкірі, Санса затремтіла.— Сюди,— мовив Джофрі, проїжджаючи поміж дерев.

На галявині біля річки вони побачили хлопчика й дівчинку, які гралися в лицарів. За мечі їм правили дерев'яні патички, скоріш за все, держакі мітли, і двійко лицарів бігали по траві, енергійно замахаючись одне на одного. Хлопець був на кілька років старший, на голову вищий за дівчинку й набагато дужчий, тож повсякчас нападав. Худоребре дівча в засмальцьованій шкірі, ухиляючись, примудрялося відбити майже всі хлопцеві удари, але все-таки не всі. Коли ж дівчина спробувала кинутися на супротивника, він захопив її патик своїм, відбив його вбік і боляче пройшовся по пальцях. Скрикнувши, вона випустила зброю.

Королевич Джофрі засміявся. Хлопець, злякано розширивши очі, озирнувся та впустив свою зброю в траву. Дівчина, яка смоктала кісточку пальців, щоб витягнути скабку, послала гостям сердитий погляд — і Санса злякалася.

— Аріє?! — не вірячи очам, вигукнула вона.

— Забирайтеся,— крикнула у відповідь Арія, в якої від люті на очі навернулися сльози.— Що ви тут забули? Дайте нам спокій!

Джофрі перевів погляд з Арії на Сансу й назад.

— Це твоя сестра?

Спалахнувши, Санса кивнула. Джофрі довго роздивлявся хлопця — незграбного юнака з грубим веснянкуватим обличчям і густим рудим чубом.

— А ти хто такий, хлопче? — запитав королевич наказовим тоном, не звертаючи уваги на те, що хлопець був на рік старший за нього.

— Майка, — пробурмотів хлопець; упізнавши королевича, він одвів очі, — мілорде.

— Він син різника, — пояснила Санса.

— Він мій друг, — різко кинула Арія. — Тож облиш його.

— Син різника, який мріє стати лицарем? — Джофрі з мечем у руці зістрибнув з коня. — Бери свій меч, різницький сину, — звелів він, зачудовано зблискуючи очима. — Побачимо, на що ти здатен.

Майка не ворухнувся, закам'янівши від страху.

— Давай, — наблизився до нього Джофрі, — піднімай свою зброю. Чи ти б'єшся тільки з дівчатками?

— Вона сама попрохала, мілорде, — мовив Майка, — вона сама.

Одного погляду на Арію було Сансі достатньо, аби переконатися, що хлопець не бреше, але Джофрі цього слухати не збирався. Від вина він ошаленів.

— То ти піднімеш свій меч?

Майка похитав головою.

— Це просто патик, мілорде. Це не меч, це просто патик.

— А ти — просто син різника, а не лицар, — мовив Джофрі, приставивши кінчик Лев'ячого Зуба хлопцеві до щоки попід оком, і Майка затремтів. — Ти тут бив сестру моєї леді, ти це знаєш?

У тому місці, де лезо уп'ялося в шкіру Майки, набрякла крапля крові, а тоді повільно побігла по щоці.

— Припини! — заверещала Арія, підхоплюючи з землі патик.

— Аріє, — злякалася Санса, — не втручайся.

— Нічого я йому не зроблю... майже, — мовив королевич Джофрі до Арії, не відриваючи очей від різникового сина.

Арія кинулася на нього.

Санса ковзнула з кобили на землю, але не встигла нічого зробити. Арія обіруч замахнулася — і почулося гучне «хрясь!»: це патик розламався об потилицю королевича. Далі на очах нажаханої Санси все відбулося одночасно. Заточившись, Джофрі розвернувся, розсипаючи прокльони. Майка щодуху помчав до дерев. Арія знову замахнулася, але цього разу Джофрі перехопив удар Лев'ячим Зубом і, видерши поламаний патик з її рук, відкинув його геть. Потилиця в нього вся була закривавлена, а в очах палав вогонь. Санса заверещала:

— Ні, ні, припиніть, припиніть, ви обидва, ви все зіпсували!

Але її ніхто не слухав. Арія підхопила з землі камінь і пожбурила королевичу в голову, але поцілила в коня, і вогненно-гнідий рисак, позадкувавши, учвал помчав за Майкою.

— Припиніть, не треба, припиніть! — кричала Санса.

Джофрі замахнувся на Арію мечем, поливаючи лайкою — жахливими непристойними образами. Перелякавшись, Арія відбігла, але Джофрі погнався за нею, заганняючи її в ліс, притискаючи до дерева. Санса не знала, що робити. Сліпа від сліз, вона безпомічно спостерігала за тим, що відбувається.

А тоді повз неї промайнула якась сіра пляма — це Наймірія знагла стрибнула й учепилася зубами королевичу в руку, яка стискала меч. Криця випала з його долонь, а сам Джофрі гримнув на землю; вовчиця ричала й дерла його зубами, а королевич верещав од болю.

— Заберіть її! — загорлав він.— Заберіть її!

— Найміріє! — гаркнула Арія, мов батогом влупила.

Відпустивши Джофрі, деривовчиця стала поряд з Арією. Схлипуючи, королевич лежав у траві, притискаючи до себе понівечену руку. Сорочка в нього вся просякла кров'ю.

— Нічого вона тобі не зробила... майже,— зронила Арія. Піднявши Лев'ячий Зуб, вона стала на королевичем, тримаючи меч обіруч.

Звівши на неї очі, Джофрі злякано заскиглив.

— Ні,— сказав він,— ні, не бий мене. Я мамі скажу.

— Облиш його! — заверещала Санса на сестру.

Крутнувшись, Арія пожбурила меч геть, вкладаючи в цей кидок усю свою силу. Блакитна криця зблиснула на сонці, й меч полетів у ріку. З виляском ударившись об воду, він швидко згинув з очей. Джофрі застогнав. Арія побігла до свого коня, а за нею рвонула Наймірія.

Щойно вони зникли, Санса підійшла до королевича Джофрі. Очі в нього були заплющені від болю, він важко дихав. Санса стала біля нього навколішки.

— Тільки подивіться, що вони зробили, тільки подивіться, що вони зробили! Бідолашний мій королевич! Не бійтеся. Я з'їжджу в тверджу й приведу допомогу.

Потягнувшись до нього, вона лагідно відкинула з чола м'яке біляве волосся.

Рвучко розплющивши очі, Джофрі втупився в неї поглядом, у якому не було нічого, крім ненависті, нічого, крім лютого презирства.

— Тоді вперед,— виплюнув він їй в обличчя.— І не торкайся мене!

Едард



— Її знайшли, мілорде.

Нед швидко зіп'явся на ноги.

— Наші чи Ланістери?

— Джорі,— озвався стюард Вейон Пул.— З нею все гаразд.

— Дякувати богам,— мовив Нед. Уже чотири дні його люди шукали Арію, але водночас її шукали і люди королеви.— Де вона? Звели Джорі привести її.

— Перепрошую, мілорде,— вибачився Пул,— але Ланістери при брамі виставили варту, тож коли Джорі привів її, вони повідомили королеву. Її ведуть просто до короля...

— Чорти б узяли цю жінку! — вилаявся Нед, широким кроком рушивши до дверей.— Розшукайте Сансу і приведіть її в залу аудієнцій. Можливо, знадобляться її свідчення.

Сходами башти він спускався, скипаючи від люті. Перші три дні він сам очолював пошуки, та й практично не спав відтоді, як зникла Арія. Сьогодні він був такий змучений і зневірений, що заледве тримався на ногах, але зараз його охопила лють, повертаючи йому сили.

Коли він перетинав замковий двір, його хтось кликав, але він, поспішаючи, не звернув уваги. Він би й побіг, але він і досі правиця короля, а правиця має триматися гідно. Нед відчував, що до нього прикипіли всі очі, а за спиною перешіптуються голоси, цікаві, що ж він робитиме далі.

Замок сера Реймуна Дарі (скромні володіння в половині дня їзди на південь від Тризуба) прийняв непроханих королівських гостей, коли

обабіч річки почалося полювання на Арію та різникового сина. Приїзду ніхто не зрадив. Сер Реймун замирився з королем, однак на Тризубі в бій його родину вів дракон на прапорі Рейгара, тут загинуло троє його старших братів, і цього не забули ні Роберт, ні сер Реймун. І коли в замок, явно замалий для всіх, набилося вояків і короля, і Дарі, і Ланістерів, і Старка, від напруги аж вирувало.

Король зайняв залу аудієнцій сера Реймуна, і саме тут Нед усіх і знайшов. Коли він увірвався туди, в залі було повно люду. Навіть забагато, подумав Нед: наодинці вони з Робертом могли б залагодити справу мирно.

Роберт, з обличчям непроникиним і похмурим, розвалився на престолі Дарі в самому кінці зали. Поряд з ним стояла Серсі з сином. Королева поклала долоню Джофрі на плече. Хлопцева рука й досі була замотана шовковими бинтами.

Посеред зали поряд із Джорі Касселем стояла Арія, і на неї були спрямовані всі очі.

— Аріє,— голосно гукнув Нед. Він рушив до неї, гупаючи чоботами по кам'яній підлозі. Побачивши його, вона скрикнула й заплакала.

Опустившись на одне коліно, Нед пригорнув дочку. Вона тремтіла.

— Вибач,— схлипувала вона.— Мені шкода, мені шкода...

— Знаю,— озвався Нед. У його руках вона здавалася зовсім крихітною — маленькою худореброю дівчинкою. Важко було уявити, що вона могла спричинити стільки неприємностей.— Тобі ніде не болить?

— Ні,— відповіла вона. Обличчя в неї було брудне, і сльози лишали на щоках рожеві доріжки.— Тільки їсти хочеться. Я їла ягоди, але більше нічого не було.

— Скоро ми тебе нагодуємо,— пообіцяв Нед і, звівшись на ноги, обернувся до короля.— Що це все означає?

Він обвів очима залу, шукаючи дружні обличчя. Якщо не рахувати його власних людей, таких у залі було зовсім мало. Сер Реймун Дарі тримався з непроникиним виглядом. Півусмішка лорда Ренлі могла означати що завгодно, а старий сер Баристан мав серйозний вираз на обличчі; решта ж були Ланістери, а значить, вороги. Пощастило тільки, що не було ні Джеймі Ланістера, ні Сандора Клігана: ці двоє вели пошуки на північ від Тризуба.

— Чому мені не повідомили, що моя дочка знайшлася? — дзвінко й вимогливо запитав Нед.— Чому її зразу ж не привели до мене?

Звертався він до Роберта, але відповіла йому Серсі Ланістер:

— Як ви смієте розмовляти зі своїм королем у такому тоні?!

На це король нарешті заворушився.

— Тихо, жінко,— відтяв він і випростався в кріслі.— Вибач, Неде. Я не збирався лякати дівчинку. Просто мені здалося, що краще за все привести її сюди і все швидко вирішити.

— Що саме вирішити? — крижаним голосом поцікавився Нед.

Королева виступила вперед.

— Ви й самі добре знаєте, Старку. Ваша дівчина напала на мого сина. Вона і ще той син різника. А її тварюка мало не відірвала йому руку.

— Це неправда,— голосно заперечила Арія.— Вона просто трошки його вкусила. Бо він зробив боляче Майці.

— Джоф нам тільки-но розповів, що трапилось,— мовила королева.— Ви з сином різника били його палицями, а ти ще й нацькувала на нього вовка.

— Все було не так,— заперечила Арія, мало не плачучи. Нед поклав долоню їй на плече.

— Так! — наполягав королевич Джофрі.— Вони всі напали на мене, та ще й викинули Лев'ячого Зуба у Тризуб!

Нед зауважив, що королевич жодного разу й не поглянув на Арію.

— Брехун! — заверещала Арія.

— Стули пельку! — у відповідь зарепетував королевич.

— Досить! — хрипко й роздратовано прогуркотів король, підводячись із крісла. Запапа мовчанка. Крізь густу бороду він сердито поглянув на Арію.— А тепер, дитино, ти мені розкажи, як усе було. Розповідай усе, і тільки правдиво. Брехати королю — великий злочин, — він перевів погляд на сина.— Коли вона закінчить, прийде твоя черга. А доти тримай язика на припоні.

Щойно Арія почала свою розповідь, Нед почув, як позаду нього відчинилися двері. Озирнувшись, він побачив, що Вейон Пул заводить Сансу. Арія говорила, а вони тихо зупинилися в задніх рядах. Коли вона дійшла до того, як пожбурила меч Джофрі на середину Тризуба, Ренлі Баратеон зареготав. Король наївжився.

— Пане Баристане, виведіть мого брата з зали, поки він не задихнувся.

Лорд Ренлі придушив сміх.

— Мій брат надто люб'язний. Я знайду дорогу сам,— сказав він і вклонився Джофрі.— Сподіваюся, згодом у тебе буде можливість розповісти мені, як дев'ятирічна дівчинка завбільшки з мокрого щура примудрилася роззброїти тебе держакон митли і викинути твій меч у річку.

Коли по ньому зачинялися двері, Нед почув, як Ренлі зронив: «Лев'ячий Зуб»,— і ще раз гоготнув.

Збліднувши, королевич Джофрі почав свою розповідь, зовсім відмінну від попередньої. Коли він закінчив, король важко підвівся зі стільця з таким виглядом, наче б радо погодився зараз опинитися будь-де, тільки не тут.

— Сьоме пекло, і що я з усім цим маю робити? Він каже одне, вона каже інше.

— Вони там були не самі,— мовив Нед.— Сансо, підійди.

Нед почув її версію подій іще того дня, коли Арія зникла. Тож він знав правду.

— Розкажи нам, що сталося.

Його старша дочка нерішуче ступила вперед. Вдягнена вона була в синю оксамитову сукню з білою облямівкою, а на шиї мала срібний ланцюжок. Густе золотисто-каштанове волосся було вичесане до блиску. Кліпнувши, вона глянула на сестру, тоді на королевича.

— Не знаю,— сказала вона зі сльозами в голосі і з таким виглядом, наче тільки й мріє втекти звідси.— Я не пам'ятаю. Все так швидко відбулося, я не бачила...

— Ти свинюка! — заверещала Арія. Вона стрілою підлетіла до сестри, збила з ніг і почала її вовтузити.— Брехуха, брехуха, брехуха, брехуха!

— Аріє, припини! — крикнув Нед. Джорі відтягнув її від сестри, а вона відбивалася ногами. Коли Нед підвів Сансу на ноги, вона була бліда й тремтіла.— Тобі не боляче? — запитав він, але вона дивилася на Арію і, схоже, його не чула.

— Дівчина така ж дика, як і її брудна тварюка,— сказала Серсі Ланістер.— Роберте, я хочу, щоб її покарали.

— Сьоме пекло,— вилаявся Роберт.— Серсі, поглянь на неї. Це дитина. Що ти хочеш, аби я зробив — прогнав під батогоми по вулиці? Чорт забирай, діти завжди б'ються. Ніякої страшної шкоди заподіяно не було.

Королева лютувала.

— У Джофа до кінця життя залишаться рубці!

Роберт Баратеон перевів погляд на свого старшого сина.

— Отже, залишаться. Може, це чогось його навчить. Неде, сподіваюся, ти провчиш дочку. Я так само провчу сина.

— Охоче, ваша світлосте,— полегшено мовив Нед.

Роберт уже повернувся йти геть, але королева не вгамовувалася.

— А як же деривовк? — гукнула вона йому навздогін.— Що буде з тварюкою, яка понівечила твого сина?

Зупинившись, король обернувся й нахмурився.

— Я й забув про кляту вовчицю.

Нед бачив, як Арія напружилася в руках Джорі.

— Ми не знайшли і сліду деривовчиці, ваша світлосте,— мовив Джорі швидко.

Роберт не засмутився.

— Ні? Що ж, так і буде.

— Сто золотих драконів,— підвищила голос королева,— тому, хто принесе мені її шкуру!

— Коштовна шубка,— пробуркотів Роберт.— Я в цього участі не братиму, жінко. Можеш купувати собі кляте хутро за гроші Ланістерів.

Королева холодно подивилася на нього.

— Не думала, що ти такий скнара. Король, за якого я виходила заміж, ще до заходу сонця поклав би мені вовчу шкуру на ліжку.

У Роберта від гніву потемніло обличчя.

— Ловкий був би трюк, особливо коли вовка катма.

— Є вовк,— сказала Серсі Ланістер. Голос у неї був зовсім тихий, але в очах світився тріумф.

Якусь мить ніхто не міг збагнути, про що це вона, та коли нарешті до всіх дійшло, король роздратовано здвигнув плечима.

— Як скажеш. Нехай сер Ілін подбає про це.

— Роберте, ти ж несерйозно? — запротестував Нед.

Але король був не гуморі й далі сперечатися.

— Досить, Неде, не хочу більше нічого чути. Деривовк — це дикий звір. Рано чи пізно він кине́ться на твою власну дочку, як кинувся на мого сина. Заведи їй собаку, вона ще більше зрадіє.

Тільки зараз, схоже, Санса нарешті все збагнула. Коли вона підбігла до батька, очі в неї були перелякані.

— Він же не про Леді, правда? — спитала вона, але тут-таки збагнула з батькового обличчя, що так і є.— Ні,— вигукнула вона.— Ні, тільки не Леді, Леді нікого не кусала, вона добра...

— Леді там навіть не було,— сердито крикнула Арія.— Дайте їй спокій!

— Зупини їх,— благала Санса,— не дай їм так учинити, будь ласка, це ж була не Леді, це була Наймірія, це Арія винна, так не можна, це ж була не Леді, не можна ображати Леді, вона буде чемна, я обіцяю...— заплакала вона.

Недові нічого не лишалося, як міцно обійняти заплакану дочку. Через всю залу він поглянув на Роберта. На старого друга, який був для нього більш ніж братом.

— Будь ласка, Роберта. Якщо справді любиш мене. Якщо справді любив мою сестру. Будь ласка.

Довгу мить король дивився на них. А тоді перевів погляд на дружину.

— Чорти б тебе взяли, Серсі,— з ненавистю сказав він.

Нед підвівся й лагідно виплутався з Сансиних рук. Утома останніх чотирьох днів лягла йому на плечі.

— То зроби це власноруч, Роберте,— сказав він голосом холодним і гострим, як криця.— Принаймні наберися мужності зробити це самотужки.

Поглянувши на Неда порожніми мертвими очима, Роберт без слова вийшов, ступаючи важко, мов ноги в нього налиті були свинцем. У залі запала тиша.

— Де ця деривовчиця? — запитала Серсі Ланістер, коли чоловік вийшов. Поряд з нею посміхався королевич Джофрі.

— Припнута на ланцюгу біля прибрамної, ваша світлосте,— неохоче відповів сер Барістан Селмі.

— Пошліть по Іліна Пейна.

— Не треба,— сказав Нед.— Джорі, відведи дівчат у їхні кімнати і принеси мені Лід...— Наступні слова були гіркими, як жовч, але він

змусив себе проказати їх: — Якщо без цього не можна обійтися, я зроблю це сам.

Серсі Ланістер підозріло окинула його поглядом.

— Ви, Старку? Це якась хитрість? Для чого вам це робити?

На нього зараз дивилися всі, але тільки погляд Санси розтинав до крові.

— Ця вовчиця — дочка Півночі. І варта більшого, ніж померти від рук різника.

Коли він виходив з кімнати, очі в нього пекло від сліз, а у вухах відлунювали ридання дочки; мала деривовчиця була припнута там, де й казали. Якийсь час Нед сидів біля неї.

— Леді,— промовив він, оцінюючи ім'я. Він раніше навіть не замислювався про те, які імена обрали його діти для своїх звірят, а от зараз, поглянувши на вовчицю, збагнув, що Санса зробила правильний вибір. Леді була найменша у виводку, найсимпатичніша, найлагідніша й найдовірливіша. Вона поглянула на нього ясними золотими очима, і він скуйовдив її густе сіре хутро.

За деякий час Джорі приніс йому Лід.

Коли все скінчилося, Нед мовив:

— Нехай четверо з наших відвезуть вовчицю на північ. І поховають її у Вічнозимі.

— Везти аж туди? — вражено перепитав Джорі.

— Аж туди,— підтвердив Нед.— Ця шкура Ланістерці не дістанеться.

Він саме повертався у вежу, щоб нарешті виспатися, коли у замкову браму в'їхав Сандор Кліган з вершниками — поверталися зі свого полювання.

Через круп дестрієра був перекинутий важкий сувій, загорнутий у закривавлений плащ.

— Ні сліду вашої дочки, мілорде,— хрипко прокричав з коня Гончак,— але день ми не зовсім змарнували. Знайшли її звірятко.

Потягнувшись назад, він скинув сувій донизу, і той гримнув перед Недом.

Нахилившись, Нед відгорнув плащ, не уявляючи, які слова знайти для Арії, але виявилось, що то не Наймірія. Це був син різника, Майка, весь заляпаний засохлою кров'ю. Хтось так ударив його мечем згори вниз, що хлопця розтяло від плеча майже до пояса.

— Таки загнали його,— мовив Нед.

Здавалося, крізь жахливий шолом, крізь цю собачу пащу, світяться Гончакові очі.

— Він тікав,— поглянувши Недові в обличчя, засміявся Гончак,— але не дуже прудко.

Бран



Здавалося, він падав цілу вічність.

«Лети»,— шепнув йому голос із темряви, але Бран не вмів літати, тож йому лишалося тільки падати.

Мейстер Лувін зліпив з глини хлопчика, довго випалював його, поки той не став твердий і крихкий, а тоді вдягнув у Бранові речі та скинув з даху. Бран пам'ятав, як той розсипався. «Але ж я не можу впасти»,— сказав Бран, падаючи.

Земля була так далеко, що він заледве розрізняв її крізь сірий туман, який кружляв навколо, проте відчував, що падає дуже швидко, і знав, що там, унизу, вона чекає на нього. Навіть уві сні неможливо падати вічно. Він знав: за мить до падіння він прокинеться. Завжди прокидаєшся за мить до того, як ударишся об землю.

«А що як не прокинешся?» — запитав голос.

Земля була вже ближче, але й досі далеко-далеко, за тисячу миль звідси, та усе одно ближче, ніж перед тим. У темряві стояла холоднеча. Не було ні сонця, ні зірок, тільки земля унизу, яка наближалася, готова розчавити його, і сірий туман, і шепотіння. Йому кортіло заплакати.

«Не плач. Лети».

«Я не вмю літати,— мовив Бран.— Не можу, не можу...»

«Звідки ти знаєш? Ти колись пробував?»

Голос був високий і тонкий. Бран розирнувся — побачити, звідки долинає звук. Разом із ним, тільки трошки оддалік, спіраллю спускався ворон, проводжаючи його в падінні. «Допоможи мені»,— попросив Бран.

«Я намагаюся,— відповів ворон.— Кажу, зерно маєш?»

Коли Бран потягнувся в кишеню, навколо нього запаморочливо закрутилася темрява. Щойно він вистромив з кишені руку, золоті зерна просипалися з-поміж пальців просто в повітря. Вони падали разом з ним.

Приземлившись йому на руку, ворон заходився дзьобати.

«А ти справді ворон?» — запитав Бран.

«А ти справді падаєш?» — замість відповіді запитав ворон.

«Це просто сон», — мовив Бран.

«Упевнений?» — зронив ворон.

«Коли впаду на землю, прокинуся», — сказав Бран птахові.

«Коли впадеш на землю, помреш», — озвався ворон. І знову почав дзьобати зерно.

Бран поглянув униз. Тепер він бачив гори з білими від снігу верхівками, а ще срібну нитку ріки у темному лісі. Заплющивши очі, він заплакав.

«Це тобі не допоможе», — мовив ворон. — Кажу тобі, єдиний твій вихід — летіти, не плакати. Невже це так складно? Ось я лечу». Здійнявшись у повітря, ворон, ляпаючи крилами, облетів довкола Бранової руки.

«Ти маєш крила», — зауважив Бран.

«Може, в тебе вони теж є».

Бран помацав власні плечі — чи немає там пір'я.

«Крила бувають різні», — мовив ворон.

Бран роздивлявся власні руки й ноги. Він був зовсім худенький — сама шкіра, туго напнута на кістках. Невже він завжди був такий сухоробрий? Він спробував згадати. Перед ним із сірого туману виплигло ясне обличчя, сяючи золотом. «Чого тільки не зробиш заради кохання», — сказало воно.

Бран заверещав.

Крякаючи, ворон злетів у повітря. «Не так, — закричав він на хлопця. — Забудь про це, тобі це зараз не потрібно, відкинь це, не згадуй». Приземлившись Бранові на плече, ворон дзьобнув його, і ясне золоте обличчя щезло.

Бран летів швидше й швидше. Він пірнав до землі, а сірий туман завивав навколо нього. «Що ти робиш?» — зі сльозами в голосі запитав Бран ворона.

«Вчу тебе літати».

«Я не можу літати!»

«Зараз же летиш».

«Я падаю!»

«Кожен політ починається з падіння,— мовив ворон.— Поглянь униз».

«Мені лячно...»

«ПОГЛЯНЬ УНИЗ!»

Бран подивився вниз — і похолов. На нього летіла земля. Перед ним простирался цілий світ — гобелен, витканий з білих, коричневих і зелених ниток. Бран бачив усе так ясно, що на мить забув, як йому страшно. Бачив ціле королівство, всіх і кожного.

Він бачив Вічнозим таким, яким бачать його тільки орли: згори високі вежі здавалися приземкуватими й присадистими, а замкові мури — рисками, прокресленими на землі. Він побачив мейстра Лувіна: стоячи на балконі, той вивчав небо у лискучу бронзову підзорну трубу та, хмурячись, робив якісь нотатки в зошиті. Побачив брата Роба, вищого й дужчого, ніж Бран пам'ятав; брат тренувався у дворі зі справжнім сталевим мечем у руці. Побачив Годора, дурника-велета зі стайні, який тягнув до Мікена в кузню ковадло, завдавши його собі на плече з такою легкістю, з якою інші завдають оберемок сіна. А в самому серці богопралісу велике біле віродерево замислилося над своїм віддзеркаленням у чорному ставку; на прохолодному вітрі шелестіло його листя. Коли віродерево відчуло Бранів погляд, підвело очі з непорушних вод і багатозначно вступилося в нього.

Поглянувши на схід, він побачив галеру, яка розтинала води Губи. Побачив матір, яка самотою сиділа в каюті, роздивляючись заляпаний кров'ю кинджал, що лежав перед нею на столі, в той час як гребці налягали на весла, а сер Родрик, перекинувшись через поруччя, сіпався й важко відсапувався. Вдалині насувався шторм — неозора темна хмара, що гуркотіла й спалахувала блискавками, але вони з мамою чомусь не бачили цього.

Поглянувши на південь, він побачив широкі й бурхливі синьо-зелені води Тризуба. Побачив зажуреного батька, який про щось молив лицаря. Побачив Сансу, яка ридала в ліжку, аж поки не засне, і Арію, яка мовчки вдивлялася в простір, заховавши всі свої таємниці глибоко в серці. Навколо них блукали тіні. Одна з них була темна як зола, з жахливою мордою гончака. Ще одна була в ясних як сонце обладунках

— золотих і прегарних. Над цими двома нависав велет у кам'яному панцирі, та коли він відкинув забороло, під ним не виявилось нічого — тільки темрява і густа чорна кров.

Підвівши очі, Бран чітко побачив усе, що діялося аж ген за вузьким морем: і вільні міста, і зелене Дотрацьке море, а за ним — Ваїс-Дотрак біля підніжжя гір, а ще далі — казкові землі Нефритового моря, Ашай у Тіні, де за обрієм прокидалися дракони.

Нарешті він поглянув на північ. Побачив Стіну, яка світилася, мов блакитний кришталь, побачив брата Джона, який самотньо спав у холодному ліжку; шкіра його дедалі бліднула й шерхнула, бо останній спогад про тепло тікав з його тіла. Зазирнув Бран і за Стіну — глянув на нескінченні ліси під мантиями снігу, на замерзле морське узбережжя, на широкі біло-блакитні ріки криги, на мертві рівнини, де не було ні життя, ні рослинності. Він дивився далі й далі на північ — на завісу світла на краю світу, а тоді зазирнув і за цю завісу. Зазирнув у саме серце зими — і злякано скрикнув, і гарячі сльози обпекли йому щоки.

«Тепер ти знаєш,— прошепотів ворон, сидючи в нього на плечі,— тепер ти знаєш, що маєш жити».

«Навіщо?» — запитав Бран, нічого не розуміючи і падаючи, падаючи.

«Бо зима на підході».

Бран глянув на ворона в себе на плечі, і ворон відповів йому поглядом. У нього було три ока, і в третьому оці світилося моторошне знання. Бран опустив погляд. Під ним зараз не було нічого, тільки сніг, холод і смерть — мерзла пустка, де так і чигали крижані шпичаки. Вони летіли на нього, як списи. На їхніх гостряках нахромлені були тисячі інших мрійників. Він злякався до нестями.

«А чи може людина бути хороброю, коли боїться?» — почув він власний далекий і тихий голос.

«Саме тоді й виявляється хоробрість»,— відповів йому батько.

«А тепер, Бране,— підганяв його ворон,— обирай. Літати чи вмирати».

До нього з криком потяглася смерть.

Розкинувши руки, Бран полетів.

Напившись вітру, невидимі крила напнулися й потягнули його вгору. Жахливі крижані голки під ним віддалилися. Над головою

відкрилося небо. Бран ширяв у високості. Було навіть краще, ніж лазити. Краще за все. Під ним зменшувався світ.

«Я лечу!» — захоплено вигукнув він.

«Я бачу»,— мовив триокий ворон. Здійнявшись у повітря, він почав ляпати крилами просто в хлопця перед обличчям, засліплюючи його і сповільнюючи його рух. Кінчики крил били по щоках, і Бран заточився. Ворон люто дзьобнув його, і знагла Брана прошив нестерпний біль просто в центрі чола, поміж очей.

«Що ти робиш?» — заверещав він.

Розтуливши дзьоба, ворон крякнув на нього — злякано і пронизливо, і сірий туман, затремтівши, закружляв навколо й пірвався, мов пелена, і Бран побачив замість ворона жінку — служницю з довгими чорними косами, яку він звідкись знав, мабуть, з Вічнозиму, так-так, тепер він її пригадав, і тоді він збагнув, що він у Вічнозимі, у ліжку десь високо у вежі, а чорнокоса жінка впустила на підлогу полумисок води, що розбився на друзки, і побігла сходами вниз, вигукуючи: — Він при тямі, він при тямі, він при тямі!

Бран помацав чоло між очима. Місце, де його дзьобнув ворон, і досі пекло, але там нічогосінько не було — ні крові, ні рани. Почував він слабкість і запаморочення. Спробував злізти з ліжка, але йому не вдалося.

А тоді щось ворухнулося біля ліжка й легко приземлилося йому на ноги. Він нічого не відчув. Пара жовтих зіниць, які сяяли мов сонце, зазирнула йому в очі. Вікно було відчинене, в кімнаті стояла холоднеча, але тепло, яке віяло від вовка, огорнуло Брана, мов гаряча купіль. «Моє вовчєня»,— збагнув Бран і засумнівався: чи воно це? Воно так вирросло! Рукою, що тремтіла мов листок, Бран потягнувся попестити його.

Коли в кімнату увірвався брат Роб, задиханий після того, як бігцем здолав сходи у вежу, деривовк облизував Бранові обличчя. Бран спокійно звів очі.

— Його звати Літо,— мовив він.

Кетлін



— За годину будемо на Королівському Причалі.

Кетлін, яка стояла біля поруччя, розвернулася і силувано всміхнулася.

— Ваші гребці добре для нас постаралися, капітане. В подяку від мене кожен з них отримає срібного оленя.

Капітан Морео Турнітис легенько вклонився.

— Ви надто щедрі, леді Старк. Їм досить і тої винагороди, що вони мали честь доправити таку шляхетну пані, як ви.

— Але від срібла вони не відмовляться.

— Як скажете,— всміхнувся Морео. Він вільно розмовляв загальною мовою, мав тільки легенький тайроський акцент. Він курсував вузьким морем уже тридцять років, розповідав він, спершу на веслах, тоді при стерні й нарешті як капітан власних торгівельних галер. «Буремна танцівниця» була його четвертим судном — найпрудкішою двоцогловою галерою на шістдесят гребців.

Це була найшвидша галера з тих, що стояли в Білій Гавані, коли туди вздовж ріки домчали Кетлін з сером Родриком. Сумнозвісна захланність тайросян була відома здавна, і сер Родрик намагався переконати Кетлін зафрахтувати рибацький баркас від Трьох Сестер, але вона наполягла на галері. І дуже добре зробила. Попутного вітру не було майже всю дорогу, тож без гребців вони б застрягли біля Пальців, а не мчали зараз до Королівського Причалу, де закінчувалася їхня мандрівка.

«Як близько»,— подумала Кетлін. Її пальці під лляними бинтами й досі сіпалися в тому місці, де їх розтяв кинджал. Біль бив як батіг,

відчувала Кетлін, аби вона нічого не забула. На лівій руці вона не могла зігнути два останні пальці, та й решта ніколи вже не будуть спритними, як раніше. Але за Бранове життя то була невелика ціна.

Саме в цей момент сер Родрик вирішив з'явитися на палубі.

— Мій добрий друже,— сказав Морео в зелену роздвоєну борідку. Тайросяни обожають яскраві кольори, навіть волосся на обличчі фарбують.— Приємно бачити, що ви маєте значно кращий вигляд.

— Так. Уже два дні, як мені не хочеться померти,— погодився сер Родрик і вклонився Кетлін.— Міледі.

Він і справді мав кращий вигляд. Трошки схуд відтоді, як вони виїхали з Білої Гавані, але знову став схожий на себе. Він заледве витримував сильні вітри Губи й високі хвилі вузького моря, а коли поблизу Драконстону несподівано налетів шторм, він мало не вивалився за борт, на щастя, якимось примудрившись зачепитися за канат, і висів там, поки троє матросів Морео не врятували його й не віднесли в трюм.

— Капітан саме казав мені, що наша подорож добігає кінця,— мовила Кетлін.

Сер Родрик вичавив криву посмішку.

— Так швидко?

Без великих своїх білих бакенбардів він мав дивний вигляд: наче поменшав, здавався не таким затятим і на десять років старшим. Але на Губі, після того як він утретє безнадійно вимастив бакенбарди, перехилившись через поруччя й блюючи проти вітру, рішення віддатися на поталу голяру видавалося мудрим.

— Я вас залишу, обговорюйте свої справи,— мовив капітан Морео. Уклонившись, він пішов геть.

Галера ковзала по воді, як бабка; одностайно здіймалися й опускалися весла. Узявшись за поруччя, сер Родрик глянув на узбережжя, яке пропливало повз.

— Не надто доблесний захисник з мене був.

— Ми на місці, пане Родрику,— торкнулася його руки Кетлін,— і дісталися без пригод. Це найголовніше.

Негнучками й неслухняними пальцями вона помацала під плащем. Кинджал і досі був у неї при боці. Вона виявила, що їй для заспокоєння потрібно час до часу торкатися його.

— А тепер нам слід розшукати королівського військового інструктора й молитися, що то надійна людина.

— Сер Арон Сантагар — людина марнолюбна, однак чесна,— хотів погладити сер Родрик свої бакенбарди, але вкотре виявив, що їх уже немає. На обличчі його зринуло збентеження.— Можливо, клинок виявиться йому знайомим, так... але, міледі, щойно ми ступимо на землю, ми дуже ризикуємо. А при дворі є люди, які можуть вас упізнати.

Кетлін стиснула губи.

— Мізинчик,— пробурмотіла вона. Перед нею постало обличчя — хлоп'яче, хоча він давно вже не хлопчик. Батько його помер кілька років тому, тож тепер він — лорд Бейліш, але й досі його називають Мізинчиком. Це прізвисько дав йому її брат Едмур сто років тому в Річкорині. Скромні володіння його родини були найменшими на Пальцях, та й сам він як на свій вік був худий і малий.

Сер Родрик прокашлявся.

— Колись лорд Бейліш... е-е-е...— не договорив він, шукаючи коректного слова.

Але Кетлін було не до реверансів.

— Він був батьковим годованцем. Ми разом вирости в Річкорині. Я ставилася до нього, як до брата, але його почуття до мене були... більш ніж братерські. Коли оголосили, що я стану дружиною Брандона Старка, Пітир вирішив домагатися моєї руки. Це було божевілля. Брандону було двадцять, а Пітиру заледве п'ятнадцять. Мені довелося молити Брандона дарувати Пітирові життя. Він його тільки одним рубцем нагородив. Після цього батько відіслав Мізинчика геть. Відтоді ми з ним не бачилися,— підняла вона обличчя до бризок води, так наче різкий вітер міг розвіяти спогади.— Коли Брандон загинув, він писав мені в Річкорин, але я спалила листа, не читаючи. Я знала, що замість брата мене візьме за дружину Нед.

Пальці сера Родрика знову потяглися до неіснуючих бакенбардів.

— Нині Мізинчик у малій раді.

— Завжди знала, що він досягне висот,— мовила Кетлін.— Уже хлопчиком він був розумний, от тільки є відмінність між розумом і мудрістю. Цікаво, що з ним зробили роки.

Високо вгорі зі снастей заспівав дозорець. Хитаючись, капітан Морео побіг через палубу, роздаючи команди, і на «Буремній

танцівниці» навколо них усе завирувало, а в поле зору вплив Королівський Причал, який розрісся на трьох високих пагорбах.

Ще триста років тому, знала Кетлін, ці пагорби були зарослі пралісом, а на північному узбережжі Чорноводого Бурчака, де глибока й прудка річка впадала в море, мешкала жменька рибалок. Потім приплив з Драконстону Ейгон Завойовник. Саме тут його військо висадилося на берег, і саме тут на найвищому пагорбі він нашвидкуруч збудував з дерева й землі свій перший редут.

А зараз на березі, скільки сягало око, простерлося місто — особняки, і альтанки, і комори; цегляні сховища, і дерев'яні заїзди, і намети торгівців; таверни, і кладовища, і борделі — всі громадилися одне на одному. Навіть з такої віддалі Кетлін чула гамір рибного ринку. Поміж будинками прокладені були широкі дороги, обсаджені обабіч деревами, а на задвірках петляли криві вулички та провулки такі вузькі, що двоє людей могли розминутися тільки боком. Верхівка Вісенііного пагорба була увінчана Великим септом Бейлора з сімома кришталевими вежами. На тому кінці міста на Рейнісиному пагорбі чорніли мури Драконячого Лігва: величезне склепіння лежало в руїнах, а бронзові двері були зачинені вже століття. Між ними пролягла вулиця Сестер, пряма як стріла. Вдалині височіли стрункі мури міста.

Вздвж води вишикувалися сотні причалів, а гавань мурашилася кораблями. Причалювали й відчалювали глибоководні рибацькі човни й річкові баркаси, через Чорноводий Бурчак туди-сюди плавали пороми, торгівельні галери розвантажували товари з Браавоса й Пентоса й Ліса. Кетлін запримітила пишно оздоблену баржу королеви, пришвартовану поряд з бокатим китобійним судном з Порт-Ібена, чий облавок був чорний від смоли, а вгору по річці у своїх доках, спустивши вітрила, відпочивала дюжина струнких золотих бойових кораблів, і вода хляпала об їхні страшні залізні тарани.

А згори, з самої верхівки високого Ейгонового пагорба, хмурилася Червона фортеця: сім величезних круглих башт, увінчаних залізними укріпленнями, велетенський похмурий барбакан, склепінчасті переходи та криті мости, касарні й підземелля й комори, поцятковані бійницями потужні мури між вежами, і все з червонястого каменю. Розпочав будівництво Ейгон Завойовник, а закінчив його син Мейгор Лютий. Після завершення він звелів постинати голови всім мулярам,

теслям і будівничим, які працювали тут. Тільки кров дракона знатиме всі таємниці дитинця, збудованого повелителями драконів, заприсягнувся Мейгор.

Але зараз над зубчастими стінами фортеці майорили прапори золоті, а не чорні, і там, де колись дихав полум'ям триголовий дракон, тепер стояв дибала увінчаний короною олень дому Баратеонів.

З порту виходила лебідка з Літніх островів, на її високих щоглах надималися вітром велетенські білі вітрила. «Буремна танцівниця» проминула її, тримаючи чіткий курс на берег.

— Міледі,— мовив сер Родрик,— лежачи в ліжку, я все міркував, як нам ліпше вчинити далі. Вам не варто їхати в замок. Замість вас поїду я і привезу сера Арона, а ви перечекате в безпечному місці.

Кетлін довго дивилася на старого лицаря, а галера вже наближалася до пірсу. Морео щось викрикував валерійським суржилом вільних міст.

— Ви ризикуєте так само, як і я.

— Не думаю,— всміхнувся сер Родрик.— Нещодавно я подивився на своє віддзеркалення у воді — й сам себе не впізнав. Останньою без бакенбардів мене бачила матір, а вона вже сорок років як померла. Думаю, небезпеки немає, міледі.

Морео проревів якусь команду. Шістдесят гребців, як один, витягли з ріки весла, а тоді почали табанити, веслуючи кормою вперед. Галера стишила хід. Ще одна команда. Весла ковзнули в корпус корабля. Галера вже вдарялася об док, і тайроські матроси стрибнули на берег, щоб закинути швартови. Морео, розсипаючи усмішки, підбіг до Кетлін.

— Королівський Причал, міледі, як ви й веліли, і ще жоден корабель не здійснював такого швидкого й упевненого переходу. Вам потрібна допомога, щоб доправити речі до замку?

— Ми не їдемо в замок. Може, підкажете якийсь заїзд, чистий і зручний, і недалеко від ріки?

Тайросянин запустив пальці в роздвоєну борідку.

— Атож. Знаю кілька місць, де вам буде зручно. Але спершу, перепрошую за нахабство, слід залагодити справу з другою половиною платні, про яку ми домовилися. І не забудьте про срібло, яке ви пообіцяли додатково. Шістдесят оленів, як я пам'ятаю.

— Для гребців,— нагадала йому Кетлін.

— Та певна річ,— мовив Морео.— Хоча мені, либонь, ліпше притримати їх, поки ми не повернемося в Тайрош. Заради їхніх дружин і дітей. Якщо віддати їм срібло тут, міледі, вони його програють чи прогуляють.

— Не найгірший спосіб витрати гроші,— вкинув своє слово сер Родрик.— Зима на підході.

— Людина сама робить вибір,— мовила Кетлін.— Вони заробили своє срібло. Як вони його витратять, мене не обходить.

— Як скажете, міледі,— усміхнено відповів Морео, вклоняючись.

Для певності Кетлін сама заплатила гребцям — по оленю кожному, і ще по мідяку двом матросам, які донесли їхні з сером Родриком скрині до половини Вісенііного пагорба — до заїзду, запропонованого Морео. Це була хаотична стара будівля у В'юнкому провулку. Власниця заїзду, стара карга з блукливим поглядом, підозріливо їх обдивилася й попробувала на зуб монету, яку простягнула їй Кетлін. Але кімнати в заїзді були великі, повітря свіже, а рибна печеня, клявся Морео, найсмачніша на всі Сім Королівств. А головне, карга не цікавилася іменами.

— Ліпше вам не потикатись у їдальню,— мовив сер Родрик, щойно вони влаштувалися.— Навіть у такому місці, як це, ніколи немає певності, чи не трапишся комусь на очі.

Він уже був у кольчuzі, з кинджалом, ще й меч ховав під плащем з каптуром, який у разі чого можна було накинути на голову.

— До ночі я повернуся з сером Ароном,— пообіцяв він.— А ви поки відпочиньте, міледі.

Кетлін і справді втомилася. Подорож була довга й виснажлива, а вона-бо вже не така юна, як колись. З вікна відкривався краєвид на провулок і дахи будинків, а вдалині виднілася Чорновода затока. Кетлін бачила, як пішов сер Родрик: він квапливо долав людні вулички, аж поки не зник з очей у натовпі,— а тоді вирішила скористатися його порадою. Матрац був набитий соломною, а не пір'ям, але заснула Кетлін без жодних проблем.

Прокинулася вона від того, що хтось колотив у двері.

Кетлін рвучко сіла. За вікном призахідне сонце помалювало дахи Королівського Причалу в червоні барви. Вона проспала довше, ніж сподівалася. Хтось знову погрюкав кулаком у двері, й долинув голос:

— Іменем короля, відчиняйте!

— Хвилинку,— відгукнулася Кетлін, загортаючись у плащ. Кинджал лежав на столику біля ліжка. Перш ніж відімкнути засув на важких дерев'яних дверях, вона підхопила кинджал.

У кімнату вдерлися вдягнені в чорні кольчуги й золоті плащі гвардійці міської варти. Посміхнувшись на кинджал у руці Кетлін, їхній очільник зронив:

— Цього не потрібно, міледі. Ми проведемо вас у замок.

— Чиєю владою?

Він у відповідь показав їй стрічку. Кетлін перехопило подих. На печатці був сірий восковий пересмішник.

— Пітир,— мовила вона. Як швидко! Мабуть, з сером Родриком щось трапилось. Кетлін поглянула на гвардійця.— Ви знаєте, хто я?

— Ні, міледі,— озвався той.— Мілорд Мізинчик тільки звелів привести вас до нього й подбати, щоб вас ніхто не образив.

Кетлін кивнула.

— Чекайте за дверима, доки я вдягнуся.

Вимивши в тазу руки, вона витерла їх чистим лляним рушничком. Коли вона шнурувала корсет і зав'язувала сіро-коричневий плащ навколо шиї, пальці заледве слухалися. Звідки Мізинчик міг дізнатися, що вона тут? Сер Родрик ніколи б йому не зізнався. Може, він і старий, але впертий і відданий до кінця. А може, вони запізнилися й Ланістери вже на Королівському Причалі? Ні, якби це було так, то Нед теж був би в місті й зараз прийшов по неї. Отож як?..

А тоді вона збагнула: Морео. Чорти б його взяли, цього тайросянина: він знав, хто вони й де вони зупинилися. Кетлін сподівалася, що він за цю інформацію принаймні отримав гідну ціну.

Їй привели коня. За мить вони вже виїжджали з заїзду; вздовж вулиць уже запалювали ліхтарі, і Кетлін, скачучи в оточенні гвардійців у золотих плащах, відчувала на собі погляди міста. Коли вони підїхали до Червоної фортеці, ґрати вже були опущені, а велика брама замкнена на ніч, але у вікнах замку мерехтіло світло. Спішившись, гвардійці провели Кетлін крізь вузьку потерну, а тоді повели нескінченними сходами нагору в башту.

Пітир сам-один сидів у кімнаті за важким дерев'яним столом і щось писав при світлі олійної лампи. Щойно гостю ввели в кімнату, він відклав перо та звів очі.

— Кет,— тихо промовив він.

— Для чого мене доправили сюди в такий спосіб?

Підвівшись, він різко махнув гвардійцям:

— Залиште нас.

Ті рушили до дверей.

— Сподіваюся, з тобою обійшлися чемно. Я їх попередив,— говорив Пітир, коли всі пішли, і тут помітив бинти.— Твої руки...

Кетлін проігнорувала незакінчене питання.

— Я не звикла, щоб мене викликали, як дівку-служницю,— крижаним тоном озвалася вона.— Змалечку тебе вчили гарних манер.

— Я вас розсердив, міледі, але я цього не хотів,— сказав він з каяттям в очах. Цей погляд викликав у Кетлін давні спогади. Змалечку Пітир був великий бешкетник, але після заподіяної шкоди завжди мав такий вигляд, наче щиро кається: то був його природний дар. Роки не надто змінили його. Хлопчиком він був дрібним, і чоловіком виріс невисоким — на дюйм-два нижчим за Кетлін, струнким і метким, з гострими рисами, так добре знайомими їй, з тими самими веселими сіро-зеленими очима. Зараз він відростив собі невелику гостру борідку, а в темному чубі майнули срібні нитки, хоча йому ще не було й тридцятьох. Сивина добре пасувала до срібного пересмішника, яким застібався його плащ. Вже змалечку Мізинчик любив срібло.

— Звідки ти дізнався, що я в місті? — запитала його Кетлін.

— Лорд Вейрис знає все,— зронив Пітир з лукавою посмішкою.— Скоро він до нас приєднається, але спершу я хотів побачитися з тобою наодинці. Минуло стільки часу, Кет! Скільки років?

Кетлін проігнорувала його панібратство. У неї були важливіші справи.

— Отож мене розшукав королівський павук.

Мізинчик здригнувся.

— Не варто його так називати. Він дуже вразливий. Мабуть, через те, що євнух. У місті нічого не відбувається без Вейрисового відома. Іноді він дізнається про подію ще до того, як та станеться. У нього всюди є вивідачі. Пташечки — так він їх називає. Одна з його пташечок почула про твій приїзд. На щастя, Вейрис прийшов до мене першого.

— Чому до тебе?

— А чом би й ні? — знизав плечима Пітир.— Я скарбничий і особистий радник короля. Селмі з лордом Ренлі вирушили на північ

назустріч Роберту, а лорд Станіс відплив на Драконстон, тож лишалися тільки мейстер Пайсел і я. Вибір був очевидний. Я був другом твоєї сестри Лайси, і Вейрис це знає.

— А Вейрис знає про...

— Лорд Вейрис знає все... окрім мети твого візиту. То чого ти приїхала? — звів він брову.

— Дружині дозволяється скучити за чоловіком, а якщо матері кортить побачити рідних дочок, хто може їй відмовити в цьому праві?

— О,— засміявся Мізинчик,— гарно сказано, міледі, але не сподівайтесь, що я в це повірю. Я знаю тебе надто добре. Нагадай-но мені, яке гасло Таллі?

У Кетлін пересохло горло.

— «Родина, обов'язок, честь»,— натягнуто процитувала вона. Він і справді знав її надто добре.

— Родина, обов'язок, честь,— відлунням повторив він.— А це вимагало від тебе зоставатися у Вічнозимі — там, де залишив тебе правиця короля. Ні, міледі, щось трапилося. Твоя несподівана подорож свідчить про нагальність. Благаю, дозволь допомогти. Старі добрі друзі мають без вагань покладатися одне на одного.

У двері тихо постукали.

— Заходьте,— гукнув Мізинчик.

Через поріг переступив напахчений і напудрений кругловидий товстун, голомозий як яйце. На ньому була гаптована золотими нитками безрукавка, вдягнена згори на простору ризу з пурпурового шовку, і гостроносі капці з м'якого оксамиту.

— Леді Старк,— привітався він, беручи руку Кетлін обома долонями,— яка радість — по стількох роках знову бачити вас!

Долоні в нього були м'які й вологі, а з рота пахло бузком.

— Ваші бідолашні ручки! Ви попеклися, люба леді? Пальці такі делікатні... Наш добрий мейстер Пайсел готує чудову мазь, може, послати по глечичок?

Кетлін забрала руку.

— Дякую, мілорде, але наш мейстер Лувін уже подбав про мене.

Вейрис закивав.

— Чув про вашого сина, мені страшенно прикро. Він такий юний! Боги жорстокі.

— Не можу не погодитися, лорде Вейрисе,— сказала Кетлін. Титул «лорд» уживався щодо нього не більш як знак шани до члена ради: Вейрис був хіба що лордом павутиння й паном нашіптувачів.

Євнух розкинув м'які долоні.

— Сподіваюся, не тільки з цим, люба леді. Я високої думки про вашого чоловіка і нашого нового правицю, а ще я знаю, що ми обидва любимо короля Роберта.

— Так,— змушена була вона погодитися.— Безперечно.

— Ніколи ще не любили так короля, як люблять Роберта,— втулив Мізинчик, лукаво посміхаючись.— Принаймні такі чутки долітають до лорда Вейрису.

— Добра леді,— мовив Вейрис неймовірно турботливо,— у вільних містах є цілителі, які творять дива. Скажіть лише слово — і я пошлю одного з них до нашого любого Брана.

— Мейстер Лувін робить для Брана все, що можливо,— сказала Кетлін. Про Брана вона не говоритиме — не тут і не з цими людьми. Якщо Мізинчику вона довіряла хоч трошки, то Вейрису не вірила зовсім. Її горя вони не побачать.— Лорд Бейліш каже, що це вам я маю завдячувати тим, що мене привели сюди.

— Так-так,— загіготів Вейрис, як мале дівча.— Винен, винен. Сподіваюся, ви пробачити мене, добра леді,— склавши долоні, присів він на крісло.— Ви не проти показати нам кинджал?

Вражена Кетлін недовірливо втупилася в євнуха. Та він точно павук, подумала вона, чаклун, ба й гірше. Він знає те, чого ніхто не може знати, хіба що...

— Що ви зробили з сером Родриком? — вимогливо запитала вона. Мізинчик розгубився.

— Я почуваюся лицарем, який приїхав на битву без списа. Про який це ви кинджал? І хто такий сер Родрик?

— Сер Родрик Кассель — військовий інструктор Вічнозиму,— пояснив йому Вейрис.— Запевняю вас, леді Старк, з нашим добрим лицарем нічого не сталося. Він і справді по обіді навідувався сюди. Завітав до сера Арона Сантагара у зброярню, і там вони побалакали про такий собі кинджал. На заході сонця вони вийшли з замку й вирушили до тої жахливої діри, де ви зупинилися. Вони й досі там, п'ють у їдальні й чекають на ваше повернення. Сер Родрик страшенно засмутився, що вас немає.

— Звідки ви все це знаєте?

— Пташечки нашептали,— посміхаючись, мовив Вейрис.— Я багато знаю, люба леді. Це входить у мої обов'язки,— здвигнув він плечима.— Але ж кинджал при вас, правда ж?

Витягнувши кинджал з-під плаща, Кетлін кинула його на стіл.

— Ось. Можливо, ваші пташечки нашепчуть, кому він належить.

Вейрис узяв кинджал з перебільшеною обережністю і провів великим пальцем по краю леза. На пальці одразу набрякла крапля крові, і Вейрис, скрикнувши, впустив кинджал назад на стіл.

— Обережно,— мовила до нього Кетлін,— він гострий.

— Немає зброї гострішої за варілійську крицю,— мовив Мізинчик, поки Вейрис, смокчучи палець, дивився на Кетлін з похмурим докором. Мізинчик легко підняв кинджал, пробуючи, як він лягає в руку. Підкинувши в повітрі, зловив другою рукою.— Чудово збалансований. То ви хочете знайти власника, ось причина вашого візиту? Для цього вам не потрібен сер Арон, міледі. Треба було зразу йти до мене.

— І якби я прийшла,— сказала вона,— що ви мені сказали б?

— Я сказав би, що на Королівському Причалі є тільки один такий клинок,— схопив він лезо великим і вказівним пальцем, закинув за плече і тренуваним рухом зап'ястя жбурнув через усю кімнату. Кинджал глибоко ввігнався в двері й так і лишився тремтіти там.— І він мій.

— Твій?!

Це було безглуздо. Пітир не приїжджав у Вічнозим.

— Був моїм аж до іменин королевича Джофрі,— озвався Мізинчик, перетинаючи кімнату, щоб витягнути кинджал з дерева.— На турнірі ми з половиною двору поставили на сера Джеймі,— соромливо посміхнувся Пітир і знову став схожим на хлопчика.— А коли Лорас Тайрел скинув його з коня, ми всі трішечки збідніли. Сер Джеймі втратив сто золотих драконів, королева — смарагдовий кулон, а я втратив кинджал. Її світлість кулон собі повернула, а решту лишив собі той, хто виграв у цій ставці.

— Хто він?! — вигукнула Кетлін, у якої від страху пересохло в роті. Пальці пекли від спогаду про біль.

— Куць,— сказав Мізинчик, а лорд Вейрис у цей час невідривно дивився на неї.— Тиріон Ланістер.

Джон



У замковому дворі дзвінко співали мечі.

Джон наполегливо атакував, і з нього попід чорною вовною, дубленою шкірою та кольчугою котився піт, холодячи груди. Грен, який незграбно захищався, спіткнувшись, позадкував. Щойно він підніс угору меч, Джон ковзнув під нього й з розмаху завдав такого удару, що аж у нозі хруснуло і хлопець заточився. На Гренів випад знизу він відповів рубленим ударом згори, від якого на шоломі хлопця лишилася вм'ятина. Коли ж той спробував удар збоку, Джон відбив його меч убік і закутим у латну рукавицю кулаком grimнув його в груди. Втративши рівновагу, Грен сів просто в сніг. А Джон вибив у нього з пальців меча, вдаривши по зап'ястку так, що хлопець скрикнув від болю.

— Досить! — задзвенів валерійською крицею голос сера Алісера Торна.

— Байстрюк зламав мені зап'ясток,— притулив Грен руку до грудей.

— Байстрюк підтяв тобі піджилки, розвалив твою порожню довбешку й відрубав тобі руку. І так би й було, якби ваші мечі були нагострені. Пощастило тобі, що в Нічній варті потрібні не лише розвідники, а й конюші,— мовив сер Алісер і тицьнув у Джерена й Жабу.— Поставте Тура на ноги, йому ще треба про похорон свій подбати.

Поки хлопці піднімали на ноги Грена, Джон стягнув з голови шолом. Морозне ранішнє повітря приємно холодило обличчя.

Зіпершись на меч, він глибоко вдихнув і дав собі якусь мить насолодитися перемогою.

— Це меч, а не старечий костур,— різко кинув сер Алісер.— У вас ніжки болять, лорде Сноу?

Джон терпіти не міг це глузливе прізвисько, яке сер Алістер приліпив йому першого ж дня на тренуваннях. Хлопці підхопили його, і тепер воно звучало звідусіль. Джон уклав меча назад у піхви.

— Ні,— озвався він.

Порипуючи твердою чорною шкірою обладунків, Торн наблизився до нього. Це був невисокий п'ятдесятирічний чоловік, худий і жиливий, з сивиною в чорному волоссі й очима як два оприски агату.

— А тепер кажи правду,— звелів він.

— Я стомився,— визнав Джон. Рука пекла від важкого меча, та й після бою почали даватися ознаки синці.

— Ти слабак.

— Я переміг.

— Ні. Це Тур програв.

Хтось із хлопців гикнув. Джон вирішив за краще не відповідати. Він здолав усіх, кого проти нього виставив сер Алісер, але йому це нічого не дало. Військовий інструктор умів тільки глузувати. Джон вирішив, що Торн його ненавидить; правда, інших хлопців той ненавидів іще більше.

— На сьогодні все,— повідомив Торн.— Більше нездарства за один день я перетравити не можу. Якщо до нас нагрянуть Чужі, сподіваюся, то будуть стрільці, бо ви годитеся хіба що на стрілецьке м'ясо.

Джон самотою рушив за рештою хлопців назад до зброярні. Тут він часто був сам-один. На тренуваннях у їхньому гурті збиралося двадцяттеро душ, але нікого він не міг назвати другом. Здебільшого хлопці були на два-три роки старші за нього, але жоден і впововину не вмів битися так вправно, як Роб у свої чотирнадцять. Дареон був меткий, але боявся, що його зачепить. Пип розмахував мечем, як кинджалом, Джерен був слабкий як дівча, а Грен — кволий і незграбний. У Гальдера удар був дужий, але хлопець підставлявся під атаку. Що більше часу проводив з хлопцями Джон, то більше їх зневажав.

У зброярні, не звертаючи ні на кого уваги, Джон повісив меч і піхви на гак у мурованій стіні й почав методично знімати кольчугу, шкіри,

просяклу потом вовну. В залізних жаровнях в обох кінцях довгої кімнати тліло вугілля, але Джон відчув, що тремтить. Тут йому завжди було холодно. За кілька років він геть забуде, що таке тепло.

Поки він перевдягався у щоденне вбрання з грубого чорного полотна, його раптово опосіла втома. Плутаючись пальцями в застібках плаща, він присів на лавку. «Як холодно!» — подумав він, пригадуючи теплі зали Вічнозиму, де у стінах вирують гарячі джерельні води, як вирує кров у людському тілі. У Чорному замку тепла не дошукаєшся: мури тут холодні, а люди ще холодніші.

Ніхто не попередив Джона, якою насправді буде Нічна варта,— ніхто, крім Тиріона Ланістера. Дорогою на північ карлик повідав йому всю правду, але тоді було вже запізно. Джон гадки не мав, чи знав батько, як воно буде на Стіні. Мабуть, знав, подумав він, і від цього йому зробилося зовсім прикро.

Навіть рідний дядько забув про нього в цьому зимному місці на краю світу. Тут завше привітний Бенджен Старк став іншою людиною. Він обіймав посаду головного розвідника, отож дні й ночі проводив у товаристві лорда-командувача Мормонта, мейстра Еймона й інших високих чинів, а Джон опинився під оком сера Алісера Торна, яке добрим назвати ніхто б не наважився.

За три дні по приїзді Джон дізнався, що Бенджен Старк має очолити півдюжини вояків на рейді в примарний ліс. Увечері він розшукав дядька у великій, обшитій деревом їдальні й попросився з ним. Бендженова відмова була різкою. «Це тобі не Вічнозим,— мовив він, розбираючи м'ясо виделкою і кинджалом.— На Стіні чоловік отримує тільки те, що заробив. Ти не розвідник, Джоне, ти зелений хлопчак, з якого й досі не вивітрився дух літа».

Джон мав дурість сперечатися. «На іменини мені виповниться п'ятнадцять,— сказав він.— Я буду майже дорослий».

Бенджен Старк нахмурився. «Хлопчаком ти був і хлопчаком залишишся, допоки сер Алісер не скаже, що ти гідний назватися побратимом Нічної варті. Якщо ти гадав, що кров Старків дасть тобі якусь перевагу, ти помилився. Коли ми даємо присягу, ми забуваємо про колишню родину. Так, для твого батька завжди лишається місце в моєму серці, але зараз мої брати тут»,— тицьнув він кинджалом у чоловіків навколо — суворих і холодних і вбраних у чорне.

Наступного дня Джон збудився на світанку, щоб провести дядька. Один з розвідників, огрядний і потворний, сідлаючи свого гарона, наспівував непристойну пісеньку, і на ранішньому холоді з рота в нього вихоплювалася пара. На це Бенджен Старк усміхнувся, але для племінника в нього усмішки не знайшлося. «Скільки разів казати тобі, Джоне? Ні! Побалакаємо по моєму поверненні».

Спостерігаючи, як дядько спрямовує коня в тунель, Джон пригадав усе, що казав йому Тиріон Ланістер на королівському гостинці,— й перед очима постало видіння: Бенджен Старк лежить мертвий на снігу в калюжі червоної крові. На саму думку про це Джонови стало зле. На кого він перетворюється?

Тоді він розшукав Привида в своїй самотній келії й заховав обличчя в його густому білому хутрі.

Якщо йому судилася самотність, нехай самотність стане його зброєю. У Чорному замку не було богопралісу, тільки маленький септ із вічно п'яним септоном, однак Джонови зараз не хотілося молитися богам — ні давнім, ні новим. Якщо вони справді існують, думав він, вони такі самі жорстокі й невмолимі, як зима.

Він скучив за своїми справжніми братами: за маленьким Риконом, у якого завжди світилися очі, коли він випрошував солодощі; за Робом, своїм суперником, найкращим другом і товаришем в усіх справах; за впертим і цікавим Браном, який завжди ходив за ними з Робом і мріяв долучитися до всього, що вони робили. Він скучив за дівчатами, навіть за Сансою, яка ніколи не називала його на ім'я, тільки «зведенюком», адже він був надто дорослий, аби не розуміти, що означає «байстрюк». І за Арією... за нею він скучив навіть більше, ніж за Робом,— скучив за цим худим малим дівчам, з вічно подряпаними колінками й заплутаними косами, у подертому одязі, зате ярим і наполегливим. Арія теж була в родині чужою, як і він... і завжди викликала у Джона усмішку. Він би все віддав, тільки б опинитися поряд з нею, ще разок скуйовдити їй волосся й побачити, як вона скривиться, а тоді в один голос із нею закінчити речення.

— Ти мені зап'ясток зламав, байстрюче.

Почувши похмурий голос, Джон звів очі. Над ним нависав Грен — з дебілою шиєю, червоний з обличчя, а позаду нього стояло ще троє його приятелів. Джон знав Тодера — потворного коротуна з неприємним голосом. Усі новобранці кликали його Жабою. Двоє

інших, пригадав Джон, були гвалтівниками з Пальців, яких з собою на північ привіз Йорен. Імен їхніх Джон не пам'ятав. Без крайньої потреби він з ними навіть не розмовляв. То були грубіяни й гицлі без краплі честі.

— Якщо люб'язно попросиш, зламаю тобі й другий,— підвівся Джон. Шістнадцятирічний Грен був на голову вищий за Джона. Усі четверо були огрядніші за Джона, але вони його не лякали. У дворі він переміг їх усіх.

— А може, то ми тобі щось зламаємо,— сказав один із гвалтівників.

— Спробуйте,— потягнувся Джон по свій меч, але один із хлопців викрутив йому руку.

— Ти нас виставив на посміховисько,— поскаржився Жаба.

— З вас було посміховисько ще до зустрічі зі мною,— сказав Джон. Хлопець, який тримав його за руку, щосили смикнув угору. Джона прошив біль, але він не скрикнув.

Жаба зробив до нього крок.

— У лордйчука великий рот,— мовив він. У нього були маленькі й блискучі поросячі очиці.— Це ти в матір вдався, байстрюче? І хто ж вона була, якась повія? Як її звали? Може, я теж раз-другий її взував,— зареготав він.

Крутнувшись вугром, Джон вгатив підбором у ступню хлопцеві, який його тримав. Почувся болісний скрик, і Джон нарешті звільнився. Стрибнувши на Жабу, він перекинув його навznak через лавку й приземлився йому на груди, вчепившись у горлянку й добряче буцнувши головою об земляну долівку.

Його відтягли двоє з Пальців і грубо кинули на землю. Грен заходився копати його ногами. Джон качався по підлозі, ухиляючись від ударів, аж тут у темряві зброярні загуркотів голос:

— Припиніть! Негайно!

Джон зіп'явся на ноги. На хлопців люто дивився Донал Ной.

— Для бійок існує двір,— сказав зброяр.— І не влаштовуйте мені сварок у зброярні, бо якщо до них долучусь я, вам це не сподобається.

Сидячи на долівці, Жаба обережно мацав потилицю. Поглянувши на пальці, він виявив кров.

— Він хотів мене вбити!

— Так і є. Я сам бачив,— втулив один з гвалтівників.

— А мені він зап'ясток зламав,— знову нагадав Грен, показуючи руку Ною.

Зброяр заледве кинув погляд на простягнуту руку.

— Простий синець. Може, розтяг. Мейстер Еймон дасть тобі масть. Сходи з ним, Тодере, хай твою голову теж подивляться. Всі решта вертайтеся в свої келії. Крім тебе, Сноу. Ти затримайся.

Коли хлопці рушили геть, Джон важко сів на довгу дерев'яну лавку, не звертаючи уваги на погляди, які на нього кидали хлопці: в них читалася мовчазна обіцянка відплати. Рука в Джона сіпалася від болю.

— Варті потрібні всі, хто до нас приходить,— заговорив Донал Ной, коли вони лишилися самі.— Навіть такі як Жаба. Його вбивство не зробить тобі честі.

Джон спалахнув од люті.

— Він назвав мою матір...

— ...повією. Я це чув. І що з того?

— Едард Старк не з тих, хто спатиме з повіями,— крижаним тоном відтяв Джон.— Його честь...

— ...не завадила йому зробити собі байстрюка. Хіба ні?

Джон кипів од люті.

— Можна мені йти?

— Підеш, коли я тебе відпущу.

Джон похмуро втупився в димок, який піднімався з жаровні, аж тут Ной дебелими пальцями узяв його за підборіддя, обертаючи його голову до себе.

— Дивись на мене, коли я з тобою розмовляю, хлопче.

Джон подивився. У зброяра груди були як пивна діжка й живіт до пари. Ніс — плаский і широкий, а ще Ной завжди ходив якийсь наче неголений. Лівий рукав чорної вовняної сорочки застібався на плечі срібною шпилькою у вигляді меча.

— Хай що казатимуть про твою матір, це не зробить з неї повію. Хоч ким вона була, а Жабині слова цього не змінять. Але тут, на Стіні, є чоловіки, в яких матері й справді були повіями...

«Тільки не моя мати»,— вперто подумав Джон. Про свою матір він нічого не знав: Едард Старк не хотів про неї говорити. Але іноді вона йому снилася, іноді навіть здавалося, що він бачить її обличчя. Уві сні вона була шляхетною вродливицею з добрими очима.

— Гадаєш, це в тебе важке життя, бо ти байстрюк високого лорда? — провадив зброяр.— Отой хлопець, Джерен, він узагалі септонів виплодок, а Котер Пайк — безбатченко, народжений дівкою з таверни. А зараз він командує замком — Східною-вартою-на-морі.

— Мені байдуже,— мовив Джон.— Мені байдуже до них, і мені байдуже до вас, до Торна, до Бенджена Старка — до всіх. Мені тут не подобається. Тут надто... холодно.

— Так. Тут холодно, важко й убого, це і є Стіна, це і є люди, які її охороняють. Усе не так, як у казках, що оповідала тобі мамка. Тут є, як є, і ти тут до скону життя, як і всі ми.

— Життя,— гірко повторив Джон. Зброяр міг говорити про життя. У нього воно було. Він вбрався в чорне по тому, як утратив руку при облозі Штормокраю. А перед тим він був ковалем Станіса Баратеона, королєвого брата. Він з кінця в кінець переїхав Сім Королівств; він знав і бенкети, і жінок, і бився в сотні битв. Подейкують, саме Донал Ной викував королю Роберту келеп, яким той на Тризубі випустив дух з Рейтара Таргарієна. Він поспробував усього, чого не встиг спробувати Джон, а коли постарів, коли йому добряче перевалило за тридцять, потрапив під удар топора; рана довго гноїлася, аж поки не довелося відтяти всю руку. Тільки тоді скалічений Донал Ной опинився на Стіні — коли його життя фактично скінчилося.

— Так, життя,— сказав Ной.— Довге чи коротке, залежатиме від тебе, Сноу. А якщо ти й далі поводитимешся, як зараз, однієї ночі хтось із братів просто розітне тобі горлянку.

— Вони мені не брати,— відтяв Джон.— Вони терпіти мене не можуть, бо я кращий за них.

— Ні. Терпіти вони тебе не можуть за те, що ти тримаєшся так, наче кращий за них. Дивлячись на тебе, вони бачать перед собою байстрюка, який виріс у замку й тому думає, що він лордйчук,— схилився ближче до нього зброяр.— А ти не лордйчук. Пам'ятай про це. Ти Сноу, а не Старк. Ти байстрюк і гицель.

— Гицель?! — мало не задихнувся Джон. Обвинувачення було таке несправедливе, що в нього перехопило подих.— Це вони напали на мене. Всі вчотирьох.

— Цих чотирьох ти принизив на тренуванні. Ці четверо, мабуть, тебе бояться. Я бачив, як ти б'єшся. Це не тренування. Дай тобі в руки гострого меча — і ти їх на м'ясо порубаєш; ти це знаєш, я це знаю, і

вони це знають. Ти не лишаєш їм виходу. Ти їх ганьбиш. Ти цим пишаєшся?

Джон вагався. Він і справді пишався перемогою. А чом би й ні? Але зброяр забрав у нього навіть це, в його вустах навіть перемога звучала як щось негідне.

— Вони всі старші за мене,— захищаючись, мовив Джон.

— Старші, і більші, і дужчі, це правда. Але я певен, що ваш військовий інструктор у Вічнозимі учив тебе битися з тими, хто більший за тебе. Хто він був — якийсь старий лицар?

— Сер Родрик Кассель,— обережно сказав Джон. Він відчував, як навколо нього замикається пастка.

Донал Ной нахилився просто до Джонового обличчя.

— А тепер поміркуй про таке, хлопче. Ні в кого з цих хлопців узагалі не було військового інструктора, поки вони не потрапили до сера Алісера. Батьки їхні були селянами, візниками й браконьєрами, ковалями, рудокопами й веслярами на торгових галерах. Битися вони вчилися у трюмах кораблів, у провулках Старгорода й Ланіспорту, у придорожніх борделях і в тавернах на королівському гостинці. Може, перш ніж потрапили сюди, вони й билися кількоро разів на палицях, але запевняю тебе, ніхто з двадцятьох не мав грошей на справжнього меча,— похмуро глянув він на Джона.— То якими вам тепер ввижаються ваші перемоги, лорде Сноу?

— Не називайте мене так! — різко мовив Джон, але від люті його не лишилось і сліду. Зараз він несподівано для себе почувався присоромленим і винуватим.— Я не... Я не думав...

— То ліпше тобі почати думати,— застеріг його Ной.— Або так, або доведеться спати з кинджалом при боці. А тепер іди.

Коли Джон вийшов зі зброярні, був уже майже полудень. Сонце пробилося крізь хмари. Повернувшись до нього спиною, Джон звів очі на Стіну, яка на сонці виблискувала блакитним кришталем. Минуло кілька тижнів, а від самого погляду на неї Джона пробирав морозець. Століттями вітер з піском шмагали і цяткували її, вкриваючи тонким шаром бруду, тож іноді вона здавалася сірою — кольору неба над головою... та коли ясного дня на неї падало сонячне проміння, вона сяяла, оживаючи від світла,— велетенська біло-блакитна скеля, яка затуляла півнеба.

Це найбільша будівля, зведена людськими руками, пояснив Бенджен Старк Джонові на королівському гостинці, коли вперше вдалині постала Стіна. «І, понад усякий сумнів, найбезглуздіша»,— з посмішкою докинув Тиріон Ланістер, та коли вони під'їхали ближче, навіть Куць примовк. Видно її було вже за кілька миль — блакитну стрічку, що тягнулася, величезна й неперервна, вздовж північного обрію зі сходу на захід, гублячись удалечині. Здавалося, вона промовляє: «Тут край світу».

Коли ж нарешті подорожні побачили Чорний замок, його дерев'яні фортеці й муровані вежі здалися не більш як жменькою іграшкових кубиків, розкиданих у снігу попід безмежною стіною льоду. Древня кріпость чорних братів не схожа була на Вічнозим, та й узагалі на замок, їй бракувало мурів, тож вона б не втрималася ні з півдня, ні зі сходу, ні з заходу, але Нічна варта переймалася тільки через північ, отож над північчю й нависала Стіна. Майже сімсот футів заввишки, вона була втричі вища за найвищу вежу в кріпості, яка ховалася в її тіні. Дядько сказав, що нагорі Стіна така широка, що дюжина озброєних лицарів може там проїхати пліч-о-пліч на конях. Нагорі виднілися тонкі обриси величезних катапульт і гігантських дерев'яних кранів, які стояли на варті, мов скелети здоровезних птахів, а поміж них походжали вбрані в чорне люди, маленькі як мурашки.

Стоячи біля зброярні й поглядаючи вгору, Джон почувався майже таким самим приголомшеним, як і того дня на королівському гостинці, коли вперше побачив Стіну. В цьому була вся Стіна. Іноді ти майже забував, що вона тут, як забуваєш про небо чи землю під ногами, але в інші хвилини здавалося, що нічого більше на світі взагалі не існує. Вона була старша за Сім Королівств, і Джон, стоячи під нею й задивляючись угору, почував запаморочення. Незмірний тягар льоду тиснув на нього, наче Стіна от-от перекинеться, і чомусь Джон був певен: якщо Стіна рухне, світ рухне разом з нею.

— Так і хочеться дізнатися, що ж там, за нею,— мовив знайомий голос.

Джон озирнувся.

— Ланістере! Я не бачив... Я не думав, що я не сам.

Тиріон Ланістер так щільно запнувся в хутра, що став схожим на маленького ведмедика.

— Добре іноді заскочити людину зненацька. Ніколи не вгадаєш, що можеш дізнатися.

— Від мене ви нічого не дізнаєтеся,— сказав Джон. По закінченні подорожі він мало бачився з карликом. Рідний брат королеви Тиріон Ланістер був почесним гостем Нічної варти. Лорд-командувач відвів йому покої в Королівській вежі (так званій королівській, бо жоден король за сотню років іще не приїздив сюди), а обідав Ланістер за особистим столиком Мормонта; дні проводив на Стіні, верхи на коні, а вечорами грав у кості й пиячив з сером Алісером, Бовеном Маршем та іншими високими чинами.

— О, я щось дізнаюся, хай де йду,— вказав коротун на Стіну чорним сукуватим ціпком.— На чому ми зупинилися?.. А! Чому так буває: коли хтось збудує стіну, іншому обов'язково кортить дізнатися, що за нею? — схиливши голову набік, він вступився в Джона допитливими різнокольоровими очима.— Тобі ж цікаво дізнатися, що там — на тому боці, правда?

— Там нічого особливого,— мовив Джон. Він і справді хотів у рейд разом з Бендженем Старком, хотів дізнатися таємниці примарного лісу, битися з дикунами Манса Рейдера й захищати королівство від Чужих, але про свої бажання ліпше тримати рот на замку.— Розвідники кажуть, там лише ліси, гори й замерзлі озера, а ще кучугури снігу та криги.

— А ще бабаї та змікули,— докинув Тиріон.— Не забуваймо про них, лорде Сноу, бо для чого б тоді тут постало оце громаддя?

— Не називайте мене лордом Сноу.

— Ти б волів, щоб тебе кликали Куць? — звів брову карлик.— Ти тільки покажи, що тебе ранять чийсь слова, і глузуванням кінця-краю не буде. Хочуть тебе нагородити іменем — бери його і зроби своїм. І тоді тебе не зможуть ним більше образити,— махнув він ціпком.— Ходімо зі мною. Зараз у їдальні подаватимуть огидне рагу, а я не від того, щоб змісти миску чогось гарячого.

Джон теж був голодний, отож рушив за Ланістером, стишуючи крок, щоб підлаштуватися під карликову незграбну ходу перевальцем. Здіймався вітер, і чути було, як навколо риплять старі дерев'яні будівлі, а вдалині б'ється важка віконниця, яку хтось забув зачинити. Дорогою поряд з ними з гуркотом приземлився цілий пласт снігу, який з'їхав з даху.

— Щось я не бачу твого вовка,— мовив дорогою Ланістер.

— Коли йде тренування, я припинаю його на ланцюг у старій стайні. Зараз усіх коней тримають у східній стайні, тож там його ніхто не турбує. А решту часу він зі мною. Моя келія у Гардиновій вежі.

— Це та, де зруйнована зубчата стіна? Де у дворі повно потрощеного каміння, а сама вежа шляхетно похилилася, як наш король Роберт після нічної п'ятики? Я гадав, ті будівлі давно покинуті.

— Усім байдуже, де хто спить,— знизав плечима Джон.— Здебільшого старі фортеці порожні, тож можна обрати будь-яку келію.

Колись у Чорному замку розміщувалося п'ять тисяч вояків з кіньми, слугами та зброєю. Зараз людей тут було вдесятеро менше, тож усе занепадало.

Тиріон Ланістер зареготав, і в повітря здійнялася хмарка пари.

— То я скажу твоєму батькові, хай арештує і пришле сюди трохи мулярів, поки твоя вежа не завалилася.

Джон відчував, що карлик глузує, та водночас у його словах була правда. Вздовж Стіни варта збудувала дев'ятнадцять кріпостей, поміж них і Чорний замок, у який впирався королівський гостинець. Інші фортеці, населені хіба привидами, давно знелюдніли, і холодні вітри свистіли в чорних вікнах, а на парапетах походжали духи мертвих.

— І ліпше, що я сам,— уперто мовив Джон.— Усі бояться Привида.

— Мудрі хлопці,— зронив Ланістер, а тоді змінив тему.— Кажуть, щось твій дядько затримався.

Джон пригадав, чого побажав у нападі люті: перед ним тоді постало видіння мертвого Бенджена Старка в снігу,— і швидко відвів очі. Карлик був напрочуд чутливий, тож Джон не хотів, щоб той побачив провину в його очах.

— Він казав, що повернеться до моїх іменин,— мовив Джон. Іменини минули ніким не помічені ще два тижні тому.— Вони мали шукати сера Веймара Ройса; його батько — прапороносець лорда Арина. Дядько Бенджен казав, що пошуки можуть сягнути аж Тінявої вежі. А це високо в горах.

— Я чув, що останнім часом зникло чимало розвідників,— мовив Ланістер, коли вони піднімалися східцями у їдальню. Посміхнувшись, він ривком відчинив двері.— Мабуть, зголодніли цьогоріч бабаї.

Здоровезною їдальнею гуляли протяги, хоча у великому коминку гудів вогонь. Десь у бантинах і кроквах високої стріхи гніздилися

круки. Беручи у чергових кухарів миску рагу й окраєць чорного хліба, Джон чув пташине крякання. Грен з Жабою та іншими хлопцями сиділи на лавці ближче до вогню, регочучи й лаючись хрипкими голосами. Якусь мить Джон замислено поглядав на них. А тоді обрав місцину в протилежному куті їдальні, подалі від усіх.

Тиріон Ланістер присів навпроти нього, підозріло принохуючись до рагу.

— Ячмінь, цибуля, морква,— мовив він.— Треба сказати кухарям, що ріпа — це не м'ясо.

— Це рагу з бараниною,— скинув Джон рукавички й почав гріти руки над парою, що здіймалася від миски. Від аромату в нього аж слина покотилася.

— Сноу!

Джон миттю упізнав голос Алісера Торна, однак сьогодні в тому голосі майнула цікавість, якої раніше там не помічалось. Джон обернувся.

— Лорд-командувач хоче тебе бачити. Негайно.

Якусь мить переляканий Джон боявся поворухнутися. Навіщо він лордові-командувачу знадобився? Зринула дика думка: прийшла звістка про Бенджена — дядько помер, видіння справдилося.

— Це щодо дядька? — випалив він.— Він повернувся?

— Лорд-командувач не звик чекати,— тільки й відповів сер Алісер.
— А я не звик, щоб мої накази обговорювали байстрюки.

Зістрибнувши з лавки, Тиріон Ланістер став на ноги.

— Припини, Торне, ти лякаєш хлопця.

— Не лізьте не в свої справи, Ланістере. Ви тут ніхто.

— Зате я маю вагу при дворі,— посміхаючись, мовив карлик.— Шепну кому треба одне слово — і ти, старий пень, помреш і не встигнеш навчити більше жодного хлопця. А тепер скажи Сноу, навіщо Старий Ведмідь послав по нього. Новини про дядька?

— Ні,— озвався сер Алісер.— Це в цілком іншій справі. Зранку з Вічнозиму прилетів птах з листом щодо його брата,— пояснив він й одразу виправився,— зведеного брата.

— Це про Брана,— видихнув Джон, спинаючись на ноги.— Щось трапилося з Браном.

Тиріон Ланістер поклав йому руку на плече.

— Джоне,— мовив він,— мені страшенно прикро.

Але Джон його не чув. Скинувши Тиріонову руку, він широкими кроками перетнув їдальню. Біля дверей він уже біг. До Вежі командувача він мчав, продираючись крізь старі снігові замети. Промайнувши варту, він пострибав через дві сходинки нагору. Коли він нарешті увірвався в кімнату й постав перед лордом-командувачем, чоботи в нього просякли наскрізь, очі божевільно горіли, а сам він не міг відсапатися.

— Бран,— вигукнув він,— що там пишеться про Брана?

Джіор Мормонт, лорд-командувач Нічної варті, був непривітним стариганом з величезною лисою головою й розкошляною сивою бородою. Тримаючи на руці крука, від згодовував йому зерно.

— Мені сказали, ти вмієш читати,— струсив він крука з руки, і той, хляпаючи крилами, полетів до вікна й усівся там, спостерігаючи, як Мормонт дістає з-за пояса сувій паперу й передає Джонові.

— Зерна,— закрякав крук хрипко,— зерна, зерна!

Джон обвів пальцем обриси деривовка на білому воску зламаної печатки. Він упізнав Робову руку, та не міг нічого прочитати: літери розпливалися перед очима. І збагнув, що плаче. Але тут крізь сльози він уловив смисл написаного — й підвів голову.

— Він отямився,— вигукнув Джон.— Боги повернули його!

— Калікою,— мовив Мормонт.— Мені шкода, хлопче. Прочитай листа до кінця.

Джон дивився на слова, але вони не мали значення. Нічого не мало значення. Бран житиме!

— Мій брат буде жити,— сказав він Мормонту.

Лорд-командувач похитав головою і, набравши жменьку зерна, свиснув. Крук злетів йому на плече, крякаючи:

— Жита, жита!

З усмішкою на вустах і Робовим листом у руках Джон збіг сходами вниз.

— Мій брат буде жити,— сказав він вартовим. Ті обмінялися поглядами.

Коли він вбіг у їдальню, Тиріон Ланістер саме закінчував їсти. Підхопивши коротуна попід пахви, Джон підняв його в повітря й закружляв.

— Бран житиме! — загорлав він. Ланістер мав приголомшений вигляд. Джон вклав йому листа в руки.— Ось, читайте,— вигукнув він.

Навколо почали зацікавлено збиратися люди. За кілька кроків од себе Джон помітив Грена. Рука в нього була замотана цупкою вовняною тканиною. Але вигляд хлопець мав збуджений і ніяковий, і аж ніяк не загрозливий. Джон підійшов до нього. Позадкувавши, Грен підніс руку.

— Не підходь до мене, байстрюче.

— Вибач за зап'ясток,— усміхнувся до нього Джон.— Колись мене так само ударив Роб, тільки дерев'яним мечем. Боліло як сьоме пекло, а в тебе, напевно, ще більше. Слухай, а хочеш, я тобі покажу, як від цього захиститися?

Його слова почув Алісер Торн.

— Лорд Сноу воліє посісти моє місце,— пирхнув він.— Мені легше буде натренувати вовка жонглювати, ніж тобі навчити цих тупих турів битися.

— Я згоден на парі, пане Алісере,— мовив Джон.— Хотів би я побачити, як Привид жонглює.

Джон чув, як Грен вражено затамував подих. Запала мовчанка.

А тоді розреготався Тиріон Ланістер. До нього приєдналася ще трійця чорних братів, які сиділи за сусіднім столом. Сміх котився вздовж лавок, поки вже не долучилися й кухарі. Нагорі поміж бантин заворушилися птахи, й нарешті навіть Грен почав гикати.

Сер Алісер не відривав від Джона погляду. Поки навколо вирував сміх, його обличчя темнішало, а рука, якою він зазвичай тримав меч, стислася в кулак.

— Ви зробили страшну помилку, лорде Сноу,— нарешті ядуче зронив він ворожим тоном.

Едард



У високі бронзові двері Червоної фортеці Едард Старк в'їхав пом'ятий, змучений, голодний і дратівливий. Сидячи на коні, він мріяв про тривалу гарячу купіль, смажену дичину й перину, аж тут королівський стюард сказав йому, що великий мейстер Пайсел скликає нагальні збори малої ради. Правиця короля зробив би зборам велику честь своєю присутністю, коли йому буде зручно.

— Мені зручно завтра,— кинув Нед, злізаючи з коня.

Стюард низько вклонився.

— Тоді я передам радникам ваші перепрошення, мілорде.

— Та ні, чорт забирай,— мовив Нед. Недобре ображати раду, ще навіть не посівши як слід своєї нової посади.— Я прийду. Будь ласка, дайте мені кілька хвилин перевдягнутися в щось пристойне.

— Так, мілорде,— озвався стюард.— Ми відвели вам колишні покої лорда Арина у Вежі правіці, якщо ви не проти. Я звелю, щоб ваші речі перенесли туди.

— Дякую,— сказав Нед, здираючи їздові рукавиці й застромляючи їх за пояс.

За ним у ворота вже в'їжджала челядь. Побачивши свого стюарда Вейона Пула, Нед гукнув до нього:

— Рада негайно потребує моєї присутності. Простеж, щоб дівчата облаштувалися в своїх кімнатах, і скажи Джорі припильнувати, щоб вони поки що нікуди не виходили. Нехай Арія відкладе обстеження замку.

Пул кивнув. Нед обернувся до королівського стюарда.

— Наші вози й досі тягнуться через місто. Мені потрібен відповідний одяг.

— З великим задоволенням,— озвався стюард.

Коли Нед з'явився в нарадчій залі до краю втомлений і в чужому вбранні, четверо членів малої ради вже чекали на нього.

Зала була пишно оздоблена. Замість циновок підлогу встеляли мирські килими, а в одному куті на різьбленій ширмі, привезеній з Літніх островів, бавилися сотні яскравих казкових тварин. Стіни були завішані гобеленами з Норвоса й Когора, а обабіч дверей застигли двійко валерійських сфінксів з блискучими гранатовими очима, які горіли на чорних мармурових обличчях.

Щойно Нед увійшов, до нього звернувся радник, найменше йому приємний,— євнух Вейрис:

— Лорде Старк, з великою прикрістю я дізнався про ваші неприємності в дорозі. Ми всі в септі поставили свічки за королевича Джофрі. Я молюся за його одужання.

Його ліва рука лишила в Неда на рукаві плями пудри, а пахло від нього так само солодко й відразливо, як від могильних квітів.

— Боги почули вас,— озвався Нед холодно, проте ввічливо.— День у день королевичу кращає.

Вивільнившись із рук євнуха, він перетнув кімнату й наблизився до лорда Ренлі, який біля ширми тихо перемовлявся з коротуном, що не міг бути ніким як Мізинчиком. Коли Роберт посів трон, Ренлі було вісім років, але зараз дорослий Ренлі зробився викапаний брат, аж моторошно ставало. Дивлячись на нього, Нед почувався так, ніби час повернув навспак і це Роберт стоїть перед ним щойно після перемоги на Тризубі.

— Бачу, ви дісталися безпечно, лорде Старк,— мовив Ренлі.

— І ви теж,— відгукнувся Нед.— Пробачте мене, та іноді ви просто копія свого брата Роберта.

— Бліда копія,— знизав плечима Ренлі.

— Зате ліпше вбрана,— втулив Мізинчик.— Лорд Ренлі на одяг витрачає більше, ніж половина леді при дворі.

І це таки була правда. Лорд Ренлі був у темно-зеленому оксамитовому камзолі, розшитому дюжиною золотих оленів. На плечі ж він накинув злототканий плащ, який застібався на смарагдову брошку.

— Це не злочин,— розсміявся Ренлі.— На відміну від того, як вдягаєтеся ви.

Мізничник не звернув уваги на його кпини — він роздивлявся Неда мало не з презирливою посмішкою на устах.

— Уже кілька років я мріяв з вами познайомитися, лорде Старк. Думаю, леді Кетлін розповідала про мене.

— Так,— озвався Нед холодно. Його роздратувало це лукаве й зухвале зауваження.— Я так розумію, з моїм братом Брандоном ви теж були знайомі.

Ренлі Баратеон розсміявся. Пришкандибав Вейрис, якому теж кортіло послухати.

— Надто близько,— озвався Мізничник,— і досі ношу знак його пошани. А Брандон теж про мене згадував?

— Незрідка, і то з великим жаром,— сказав Нед, сподіваючись, що це покладе темі край. Йому бракувало терпцю на ці словесні дуелі.

— Мені здавалося, вам, Старкам, жар не до лиця,— сказав Мізничник.— Тут, на півдні, подекують, що ви всі з криги, тож коли проїжджаєте Перешийок, просто танете.

— Найближчим часом я танути не збираюся, лорде Бейліш. Повірте,— кинув Нед і, підійшовши до нарадчого столу, мовив: — Мейстре Пайселе, сподіваюся, ви почуваетесь добре.

Великий мейстер, який сидів у кінці столу на кріслі з високою спинкою, лагідно всміхнувся.

— Непогано як на свій вік, мілорде,— відповів він,— тільки, боюся, втомлююся надто швидко.

Широке лисе склепіння його чола понад добрими очима обрамляли тонкі пасма білого волосся. На шиї на знак своєї належності до мейстрів він носив не звичайний металевий ланцюг, як Лувін, а дві дюжини ланцюжків, скручених у масивну металеву плетеницю, яка затуляла горло аж до грудей. Ланки ланцюга викувані були з усіх можливих металів: з чорного чавуну й червоного золота, з ясної міді й тьмяного свинцю, зі сталі, олова й світлого срібла, з латуні, бронзи й платини. Метал оздоблювали гранати, аметисти й чорні перли, а ще поодинокі смарагди й рубіни.

— Мабуть, можна починати,— сказав великий мейстер, сплітаючи пальці на широкому животі.— Боюся, ще трохи почекаємо — і я засну.

— Як скажете.

Королівський престол з подушками, на яких золотими нитками був вигиптуваний увінчаний короною олень Баратеонів, стояв порожній на чолі столу. Нед, як правиця короля, сів поруч з ним.

— Мілорди,— офіційно звернувся він до присутніх,— даруйте, що змусив вас чекати.

— Ви правиця короля,— озвався Вейрис.— Ми служимо вам, лорде Старк.

Коли всі решта розсілися по звичних місцях, Нед раптом збагнув, що він тут чужий — у цій залі, серед цих людей. Йому пригадалися слова, які сказав йому Роберт у крипті під Вічнозимом: «Мене оточують підлабузники й дурні». Поглянувши на радників, Нед подумав: хто з них підлабузник, а хто дурень? І вирішив, що й так уже знає.

— Нас усього п'ятеро,— зауважив він.

— Лорд Станіс відплив на Драконстон майже одразу по тому, як король вирушив на північ,— пояснив Вейрис,— а люб'язний сер Баристан, без сумніву, зараз їде крізь місто поряд з королем, як і належить лорду-командувачу королівської варти.

— Мабуть, найкраще буде дочекатися сера Баристана й короля,— запропонував Нед.

Ренлі Баратеон голосно розсміявся.

— Довго доведеться засідати, щоб дочекатися, аби мій брат вшанував нас своєю королівською присутністю.

— У нашого доброго короля Роберта чимало турбот,— сказав Вейрис.— Аби трохи зменшити свій тягар, він доручає незначущі питання нам.

— Лорд Вейрис має на увазі, що питання грошей, врожаю і правосуддя наводять на мого коронованого брата смертельну нудьгу,— мовив лорд Ренлі,— тож королівством доводиться правити нам. Час до часу він, звісно, віддає нам якийсь наказ,— дістав він з рукава туго скручений аркуш паперу й поклав його на стіл.— Наприклад, сьогодні він звелів мені чимшвидше їхати сюди й просити мейстра Пайсела негайно зібрати раду. В короля для нас нагальне завдання.

Посміхнувшись, Мізинчик передав папір Недові. На згортку була королівська печатка. Зламавши печатку великим пальцем, Нед розгорнув аркуш, щоб прочитати нагальне веління короля, але не міг

повірити своїм очам. Чи буде край Робертовим примхам? А коли це ще й робиться його, Недовим, іменем, це просто сіль на рану!

— Боги милостиві! — вигукнув він.

— Лорд Едард хотів сказати,— оголосив лорд Ренлі,— що його світлість велить нам влаштувати великий турнір на честь призначення правиці короля.

— Скільки? — спокійно запитав Мізинчик.

Відповідь Нед прочитав з листа.

— Сорок тисяч золотих драконів переможцю. Двадцять тисяч тому, хто буде другим, і ще двадцять переможцю рукопашної, і десять тисяч переможцю на стрільбищі.

— Дев'яносто тисяч золотих,— зітхнув Мізинчик.— І не забудьте ще про інші витрати. Робертові закортить солідного бенкету. А це додайте кухарів, столярів, служниць, співців, жонглерів, блазнів...

— Кого-кого, а блазнів нам не бракує,— зронив лорд Ренлі.

Глянувши на Мізинчика, великий мейстер Пайсел запитав:

— Скарбниця витримає такі витрати?

— Це яка така скарбниця? — скривившись, озвався Мізинчик.— Не верзть дурниць, мейстре. Ви знаєте незгірше за мене, що скарбниця порожня вже багато років. Мені доведеться позичати ці кошти. Без сумніву, їх нададуть Ланістери. Ми й так винні лорду Тайвіну близько трьох мільйонів золотих драконів, то що таке ще сотня тисяч?

Нед жахнувся.

— Ви кажете, що корона заборгувала три мільйони золотих?!

— Корона заборгувала шість мільйонів золотих, лорде Старк. Найбільше Ланістерам, але ми брали в борг і в Лорда Тайрела, і в Залізному банку Браавоса, і в кількох тайроських торгових картелів. Останнім часом мені навіть довелося звертатися до представників Віри. Верховний септон торгується незгірше за дорнського продавця риби.

Нед був приголомшений.

— Після Ейриси Таргарієна скарбниця ломилася від золота. Як ви могли це допустити?

— Скарбник знаходить гроші,— знизав плечима Мізинчик,— а король з правицею витрачають.

— Не вірю, що Джон Арин дозволив королю пустити корону на жєбри,— гаряче вигукнув Нед.

М'яко побрязкуючи ланцюжками, великий мейстер Пайсел похитав голомозою головою.

— Лорд Арин був ошадливий і розсудливий, от тільки його світлість не завжди дослухається до мудрих порад.

— Мій коронований брат обожнює турніри й бенкети,— сказав Рєнлі Баратеон,— і терпіти не може, як він це називає, «рахувати мідяки».

— Я побалакаю з його світлістю,— мовив Нед.— Турнір — це примха, яку корона не може собі дозволити.

— Ваша воля, поговоріть з ним,— озвався лорд Рєнлі,— але нам ліпше все розпланувати.

— Іншим разом,— сказав Нед. Мабуть, занадто різко, судячи з поглядів, які на нього кинули присутні. Йому слід не забувати, що він більше не у Вічнозимі, де вище нього тільки король: тут він перший серед рівних.— Перепрошую, мілорди,— сказав він м'якше.— Я стомився. Урвемо нараду на сьогодні й зберімося після перепочинку.

Не чекаючи згоди, він рвучко підвівся, кивнув до всіх і рушив до дверей.

Крізь замкову браму й далі вливалися вози і вершники, й у дворі в пилюці змішалися коні і галасливий люд. Король досі не прибув, повідомили Неду. Після того, що сталося на Тризубі, Старки з усією челяддю їхали далеко попереду валки, щоб триматися подалі від Ланістерів, стосунки з якими й так були напружені. Роберт ніде не показувався; подейкували, він подорожує у великій кареті й здебільшого пиячить. Якщо так, то чекати його доведеться ще декілька годин, хоча як на Неда, то що довше, то краще. Одного погляду на Сансу було достатньо для того, щоб у Недові знову скипіла лють. Останні два тижні подорожі були жахливі. Санса в усьому звинувачувала Арію і навіть сказала їй, що це Наймірія мала померти. А Арія, почувши, що сталося з сином різника, була приголомшена. Санса щовечора плакала перед сном, Арія всенький день мовчки про щось думала, а Едарду Старку снилося крижане пєкло, уготоване Старкам з Вічнозиму.

Перетнувши зовнішнє подвір'я, Нед пройшов попід підйомними ґратами у замковий двір і попрямував, якщо не помилявся, до Вежі

правиці, аж тут перед ним виріс Мізинчик.

— Ви не туди йдете, Старку. Ходімо зі мною.

Повагавшись, Нед дозволив Мізинчику завести його у якусь вежу, там вони спустилися сходами, перетнули невеличкий дворик, який угруз у землю, пройшли безлюдним коридором, де вздовж стін стояли на варті порожні обладунки, які залишилися ще від Таргарієнів — порохняві й забуті лицарі з чорної сталі з гребенями з драконової луски на шоломах.

— Ця дорога не веде в мої покої,— зауважив Нед.

— А хіба я казав, що веде? Я заманив вас у підземелля, щоб розітнути вам горлянку й заховати труп у стіні,— озвався Мізинчик ядуче.— Немає часу на це, Старку. На вас чекає дружина.

— Яку гру ви затіяли, Мізинчику? Кетлін у Вічнозимі за сотні миль звідси.

— Справді? — зачудовано зблиснули сіро-зелені Мізинчикові очі. — Тоді виходить, комусь вдалося неймовірно перевтілення. Востаннє кажу, ходімо. А не хочете йти, я залишу її собі,— поквапився він сходами вниз.

Нед сторожко попрямував за ним, міркуючи, закінчиться цей день колись чи ні. Він не любив інтриг, але почав усвідомлювати, що для таких людей, як Мізинчик, вони були як мед і м'ясо.

Сходи привели їх до дубових дверей, окутих залізом. Піднявши засув, Пітир Бейліш жестом запросив Неда всередину. Перетнувши поріг, вони ступили у рудувату пилюку, яка вкривала скелястий виступ високо над рікою.

— Ми за межами замку,— мовив Нед.

— Вас важко надурити, Старку,— посміхнувся Мізинчик.— Ви з чого здогадалися — з сонця чи з неба? Ходіть за мною. Тут у скелі видовбані сходинки. Тільки не впадіть, бо заб'єтеся на смерть, і Кетлін мені цього ніколи не пробачить.

З цими словами він підійшов до краю виступу й почав спускатися спритно, як мавпа.

Якусь мить Нед вивчав скелястий обрив, а тоді рушив за Пітиром, лишень повільніше. Як і обіцяв Мізинчик, у скелі були западини — неглибокі вирізи, невидимі знизу, якщо не знати, де їх шукати. Ріка плескалася так далеко внизу, аж паморочилось у голові.

Притискаючись обличчям до скелі, Нед старався без особливої потреби не дивитися вниз.

Коли він нарешті спустився до вузької багнистої стежки вздовж ріки, Мізинчик уже, лінкувато прихилившись до скелі, доїдав яблуко. Лишився фактично огризок.

— Старієте і втрачаєте спритність, Старку,— зронив він, недбало пожбуривши недогризок у бурхливу воду.— Але байдуже, бо решту шляху ми здолаємо верхи.

Виявилося, що на них чекає пара коней. Застрибнувши в сідло, Нед рушив за Пітиром уздовж стежки, яка вела в місто.

Нарешті Бейліш зупинився перед старезною дерев'яною будівлею на три поверхи, вікна якої в сутінках світилися лампами. Зсередини вихоплювалися музика й хрипкий сміх і пливли над водою. Біля дверей на важкому ланцюгу розкачувався пишно оздоблений олійний ліхтар з круглим абажуром з червоного свинцевого скла.

Злізаючи з коня, Нед Старк був розлючений.

— Бордель! — вигукнув він, хапаючи Мізинчика за плече й розвертаючи до себе.— Ти стільки часу мене вів у бордель?

— Там ваша дружина,— озвався Мізинчик.

Ця образа стала останньою краплею.

— Брандон надто люб'язно повівся з тобою,— сказав Нед, штовхаючи коротуна до стіни й приставляючи кинджал йому до горла попід гострою борідкою.

— Мілорде, не треба,— вигукнув хтось квапливо.— Він каже правду.

Позаду почулися кроки.

З клинком у руці Нед розвернувся й побачив, що до нього спішить сивий, майже білий старигань. Вбрання його було з грубого коричневого полотна, а під підборіддям на бігу трусилася стареча шкіра.

— Це не ваша справа,— почав був Нед — і тут упізнав старого. Він приголомшено опустив кинджал.— Пане Родрику?!

Сер Родрик кивнув.

— Міледі очікує вас нагорі.

Нед розгубився.

— Кетлін і справді тут? І це не просто дивний жарт Мізинчика? — сховав він клинок назад у піхви.

— Якби ж то, Старку,— сказав Мізинчик.— Ходіть за мною, і постарайтеся побільше нагадувати гультя і поменше — правцю короля. Недобре буде, якщо вас упізнають. Можете дорогою попестити груди жінці-другій.

Переступивши поріг, вони пройшли крізь повну народу вітальню, де якась товстуха співала непристойні пісеньки, а вродливі дівчата, ледве прикриті лляними сорочками і смужками кольорового шовку, притискалися до коханців і танцювали в них на колінах. Ніхто не звертав на Неда уваги. Сер Родрик лишився внизу, а Мізинчик повів його на третій поверх, а там уздовж коридору, поки не завів у двері.

Всередині чекала Кетлін. Побачивши чоловіка, вона скрикнула, підбігла до нього й міцно пригорнулася.

— Міледі,— здивовано прошепотів Нед.

— О, чудово,— сказав Мізинчик, зачиняючи двері,— ви її впізнали.

— Я вже гадала, ви ніколи не прийдете, мілорде,— прошепотіла Кетлін, притискаючись Недові до грудей.— Пітир розповів мені новини. Я знаю про неприємності з Арією і юним королевичем. Як мої дівчатка?

— Обидві тужать і лютують... Кет, я не розумію. Що ти робиш на Королівському Причалі? Що сталося? — запитав Нед дружину.— Це через Брана? Він...

«Мертвий» — просилося на вуста, але він не міг вимовити цього вголос.

— Це через Брана, але це зовсім не те, що ти подумав,— мовила Кетлін.

— Тоді що? — розгубився Нед.— Чому ти тут, кохана? Що це за місце?

— Саме те, чим і здається,— сказав Мізинчик, опускаючись на підвіконня.— Бордель. Хіба знайти краще місце, де Кетлін Таллі шукатимуть в останню чергу? — посміхнувся він.— Так сталося, що я власник цього закладу, тож улаштувати все було нескладно. А нам-бо зовсім не хочеться, аби Ланістери дізналися, що Кет тут, на Королівському Причалі.

— Але чому? — знов запитав Нед — і тут побачив її долоні: і як незграбно вона їх тримає, і свіжі червоні шрами, і що останні два пальці на лівій руці геть не гнуться.— Тебе поранили,— схопив він її

долоні в своїй перевернув.— Боги! Які глибокі розтини... як від меча або... Як це сталося, міледі?

Діставши з-під плаща кинджал, Кетлін вклала клинок йому в руку.

— Це лезо мало розітнути горло Бранові, щоб з кров'ю з нього витекло життя.

Нед різко підвів голову.

— Але... хто... навіщо...

Вона приклала палець йому до вуст.

— Дай-но я все тобі розповім, коханий. Так буде швидше. Слухай.

Отож він вислухав, і вона все йому оповіла — від пожежі в бібліотечній вежі до Вейрису, гвардійців і Мізинчика. А коли вона закінчила, Едарт Старк приголомшено присів до столу, не випускаючи кинджала з руки. Вовчєня врятувало Бранові життя, тупо думав він. Як там сказав Джон, коли вони натрапили на виводок у снігу? «Вовчєнята призначалися вашим дітям, мілорде». А він убив Сансину вовчицю, і за віщо? Невже він зараз відчуває докори сумління? Чи це страх? Якщо вовчєнят справді послали боги, що ж він накоїв?

Болісним зусиллям Нед змусив себе думати про кинджал і про те, що він означає.

— Кинджал Куця? — повторив він. Це було безглуздо. Стиснувши в кулаці гладеньке руків'я з драконової кістки, він увігнав лезо в стільницю, відчуваючи, як воно вгризається в дерево. Так воно й застрягло, глузуючи з нього.— Навіщо Тиріону Ланістеру зичити Брану смерті? Хлопчик нічим його не образив.

— У вас, у Старків, що — сніг у голові? — запитав Мізинчик.— Куць нізащо не діяв би сам-один.

Підвівшись, Нед почав міряти кроками кімнату.

— Якщо до цього причетна королева або, не дайте боги, сам король... Ні, я в це не вірю.

Але, вимовляючи ці слова, він пригадав холодний ранок серед курганів і те, як Роберт збирався підслати найманців з ножами до Таргарієнської королівни. Пригадав Рейгарового малолітнього сина, його закривавлену голівку, і те, як відвернувся король — точно так само, як відвернувся зовсім нещодавно в замку Дарі. Нед і досі чув у голові, як благає Санса,— як колись благала Ліанна.

— Скоріш за все, король нічого не знав,— мовив Мізинчик.— І не вперше. Наш добрий Роберт виробив звичку заплющувати очі на речі,

які йому не хочеться бачити.

На це Недові не було чого відповісти. Перед очима постало обличчя різникового сина, розтятого мало не навпіл,— про це король не сказав ані слова. У Неда гримотіло у скронях.

Підійшовши до столу, Мізинчик витягнув ніж зі стільниці.

— Таке обвинувачення — в будь-якому разі зрада. Звинувать короля — і потанцюєш з Іліном Пейном, не встигнуть іще слова злетіти з вуст. Звинувать королеву... якщо знайдуться докази, якщо Роберт захоче слухати, тоді, можливо...

— У нас є докази,— мовив Нед.— Ми маємо кинджал.

— Оцей? — Мізинчик недбало перекинув ніж у руці.— Гостра криця, але двосічна. Куць, безперечно, заприсягнеться, що загубив кинджал у Вічнозимі або що його вкрали, а оскільки найманець мертвий, хто зможе спростувати брехню? — легенько пожбурир він ножа Недові.— Моя вам рада: киньте його в річку й забудьте, що він узагалі був колись викуваний.

— Лорде Бейліш,— холодно поглянув на нього Нед,— я Старк з Вічнозиму. Мій син каліка, а може, взагалі помирає. Він і помер би, і Кетлін разом з ним, якби не вовчєня, на яке ми натрапили в снігу. Якщо ви справді гадаєте, що я можу таке забути, ви й зараз такий самий бовдур, яким були тоді, коли наважилися вийти з мечем проти мого брата.

— Так, Старку, може, й бовдур... але я ось, перед вами, а ваш брат гниє в своїй крижаній могилі вже чотирнадцять років. Якщо вам так горить гнити поряд з ним, не мені вас відмовляти, от тільки не залучайте до цієї справи мене, дуже дякую, не треба.

— Вас, лорде Бейліш, я залучу до чогось в останню чергу.

— Ви мене ображаєте,— притиснув Мізинчик руку до серця.— Як на мене, то ви, Старки, страшенно занудні, але Кет, схоже, прихилилася до вас... не розумію, правда, чого б це. І заради неї я постараюся зберегти вам життя. Дурна робота, визнаю, але я ніколи ні в чому не міг відмовити вашій дружині.

— Я розповіла Пітиру про наші підозри щодо смерті Джона Арина, — мовила Кетлін.— Він пообіцяв допомогти тобі дізнатися правду.

Така новина не порадувала Едарда Старка, але, ніде правди діти, вони таки потребували допомоги, а колись давно Мізинчик був Кет

майже братом. Це не вперше Недові доведеться мати справу з людиною, яку він зневажає.

— Дуже добре,— сказав він, застромляючи кинджал собі за пояс.— Ви казали про Вейрису. Євнух теж про все знає?

— Тільки не з моїх вуст,— озвалася Кетлін.— Ви брали за дружину не дурепу, Едарде Старк. Але у Вейрису є способи дізнатися таке, чого не знає ніхто інший. Він володіє темним даром, Неде, присягаюся.

— У нього повно шпигунів, усі це знають,— відмахнувся Нед.

— Не тільки,— не здавалася Кетлін.— Сер Родрик розмовляв з сером Ароном Сантагаром цілком таємно, але Павук якось дізнався про їхню бесіду. Цей чоловік мене лякає.

— Залиште лорда Вейрису мені, міледі,— посміхнувся Мізинчик.— Пробачте непристойне порівняння (а в якому ще місці можна собі таке дозволити), але я тримаю цього чоловіка за яйця,— посміхаючись, він склав долоню човником.— Точніше, тримав би, якби той мав яйця. Якщо клітку відчинити, пташки розлетяться, а Вейрису це навряд чи сподобається. На вашому місці я більше переймався б через Ланістерів, а не через євнуха.

Це Нед розумів і без Мізинчика. Подумки він повернувся в той день, коли знайшлася Арія: він пригадав вираз обличчя королеви, коли вона сказала: «Є вовк»,— м'яко й тихо. Він подумав про хлопчика на ім'я Майка, про смерть Джона Арина, про Бранове падіння, про старого божевільного Ейрису Таргарієна, який помирав на підлозі своєї тронної зали, а на золотому лезі засихала його кров...

— Міледі,— обернувся він до Кетлін,— вам тут більше робити немає чого. Якнайшвидше повертайтеся у Вічнозим. Якщо приходив один убивця, можуть прийти й інші. Хай хто хотів Бранової смерті, він дуже скоро знатиме, що хлопець вижив.

— Я сподівалася побачитися з дівчатками...— мовила Кетлін.

— Не надто мудре бажання,— втрутився Мізинчик.— У Червоній фортеці повно цікавих очей, та й діти не вміють тримати язика за зубами.

— Його правда, люба,— сказав Нед, обіймаючи її.— Бери сера Родрика і їдьте у Вічнозим. За дівчатками я нагляну. А ти повертайся до синів і попідклуйся про них.

— Як скажете, мілорде,— підвела Кетлін обличчя, і Нед поцілував дружину. Її покалічені пальці вчепилися йому в спину з відчайдушною

силою, так наче вона хотіла захистити його своїми обіймами.

— Може, лорд і леді воліють скористатися спальнею? — поцікавився Мізинчик.— Але попереджаю, Старку, в цих краях зазвичай за такі послуги виставляють рахунок.

— Хвильку наодинці, більше я не прошу,— сказала Кетлін.

— Гаразд,— рушив Мізинчик до дверей.— Не баріться. Нам з правицею давно вже слід було повернутися в замок, бо помітять нашу відсутність.

Наблизившись до нього, Кетлін взяла його долоні в свої:

— Я не забуду, як ти мені допоміг, Пітире. Коли по мене прийшли твої люди, я не була певна, до друга вони мене ведуть чи до ворога. Але я потрапила навіть не до друга. Я потрапила до брата, якого, я гадала, давно вже втратила.

— Я страшенно сентиментальний, люба леді,— всміхнувся Пітир Бейліш.— Але не кажіть нікому. Мені роками довелося переконувати двір, що я злий і жорстокий, тож не хотілося б, аби всі мої зусилля зійшли на пси.

Нед не повірив жодному його слову, але промовив дуже ввічливо:

— Дозвольте мені вам подякувати, лорде Бейліш.

— Оце так скарб! — зронив Мізинчик, переступаючи поріг.

Коли по ньому зачинилися двері, Нед обернувся до дружини.

— Щойно повернешся додому, надішли листа з моєю печаткою Гелману Толгарту й Галбарту Гловеру. Нехай зберуть кожен по сто стрільців і зміцнять Кейлінський Рів. Двісті затятих лучників здатні стримати на Перешийку ціле військо. Передай лорду Мандерлі, щоб він зміцнив і відремонтував усі укріплення в Білій Гавані, а головне, щоб зібрав там достатньо вояків. І відсьогодні я маю пильно наглядати за Теоном Грейджоєм. Якщо спалахне війна, без флоту його батька нам не обійтись.

— Війна? — вигукнула Кетлін з переляком на обличчі.

— До цього не дійде,— пообіцяв Нед, у душі молячись, щоб так і було. І знову пригорнув дружини.— Перед лицем слабкості Ланістери безжальні, і це, на свою біду, надто добре спізнав Ейрис Таргарієн, але вони не наважаться напасти на Північ, якщо не зможуть опертися на силу всього королівства, а такого не буде. На цьому маскарадї блазнів мені доведеться грати свою роль, наче все гаразд. Не забувай, для чого

я сюди приїхав, кохана. Якщо я знайду докази, що Джона Арина вбили Ланістери...

Він відчув, як затремтіла в його обіймах Кетлін, учепившись у нього пошрамованими руками.

— Якщо,— мовила вона,— а тоді що, коханий?

Нед знав, яка в цьому питанні криється небезпека.

— Правосуддя вершить король,— сказав він.— Коли я знатиму правду, я змушений буду піти до Роберта.

«І сподіватися, що він і досі той Роберт, якого я пам'ятаю,— про себе закінчив він,— а не той, на кого, боюся, він перетворився».

Тиріон



— Ви впевнені, що вам уже час вертатися? — запитав лорд-командувач.

— Більш ніж упевнений, лорде Мормонт,— відповів Тиріон.— Мій брат Джеймі, мабуть, усе гадає, що ж зі мною сталося. Ще подумає, що ви переконали мене вбратися в чорне.

— Хотів би я,— узяв Мормонт крабову клешню й розломив у кулаці. Хай лорд-командувач і був старий, а сили мав, як у ведмедя.— Ви здібний чоловік, Тиріоне, а такі люди на Стіні нам потрібні.

Тиріон посміхнувся.

— Тоді мені слід зібрати карликів з усіх Сімох Королівств і відіслати їх вам, лорде Мормонт.

Обидва розсміялися, і Тиріон, висмоктавши м'ясо з крабової клешні, потягнувся по наступну. Краби, які прибули зі Східної варті сьогодні вранці, запаковані в діжку зі снігом, виявилися м'ясистими й соковитими.

Тільки сер Алісер Торн за столом жодного разу не всміхнувся.

— Ланістер з нас глузує.

— Тільки з вас, пане Алісере,— озвався Тиріон. Цього разу сміх, який прокотився довкола столу, був якийсь нервовий і невпевнений.

Торнові чорні очі з ненавистю вп'ялися в Тиріона.

— Як на коротуна, що людині до пояса не дістає, у вас гострий язик. Може, нам з вами вийти у двір?

— Навіщо? — поцікавився Тиріон.— Краби-то тут.

Це зауваження знову викликало регіт присутніх. Стиснувши вуста, сер Алісер підвівся.

— Ходіть пожартуйте з крицею в руці.

Тиріон уважно подивився на власну праву руку.

— У мене й так криця в руці, хай це й просто виделка до крабів. Почнімо дуель?

Застрибнувши на власний стілець, він заходився штрикати Торнові в груди крихітною виделкою. У залі вежі вибухнув сміх. Лорд-командувач закашлявся й почав задихатися, і з рота в нього полетіли шматочки крабового м'яса. Навіть крук приєднався, голосно крякаючи з-понад вікна: «Дуель! Дуель! Дуель!»

Сер Алісер Торн рушив до дверей, так випроставшись, наче палицю проковтнув.

Мормонт і досі не міг відсапатися. Тиріон поплескав його по спині.

— Трофей дістається переможцю,— оголосив він.— Забираю собі Торнову частку крабів.

Нарешті лорд-командувач відкашлявся.

— Злий ви чоловік — отак збурити нашого сера Алісера! — з докором мовив він.

Усівшись, Тиріон відсьорбнув вина.

— Якщо людина в себе на грудях малює мішень, то хай начувається: рано чи пізно хтось туди поцілить стрілою. Та я бачив мерців, у яких почуття гумору було більше, ніж у вашого сера Алісера.

— Це не так,— заперечив лорд-стюард Бовен Марш — круглий і червоний, як гранат.— Чули б ви, якими кумедними прізвиськами він нагороджує хлопців, яких тренує!

Тиріон таки чув кілька цих «кумедних» прізвиськ.

— Можу закластися, що в хлопців для нього теж є пара трійця прізвиськ,— мовив він.— Збийте кригу з очей, мілорди. Сер Алісер Торн мав би чистити стайні, а не тренувати юних вояків.

— Нічній варті не бракує конюших,— пробуркотів лорд Мормонт.— Останнім часом нам тільки їх, схоже, й присилають. Конюших, кишенькових злодіїв і гвалтівників. Сер Алісер — помазаний лицар, один з небагатьох, що вбралися в чорне відтоді, як я став лордом-командувачем. На Королівському Причалі він бився мужньо.

— Тільки не на тому боці,— сухо зауважив сер Джеремі Рикер — Кому не знати, як мені: на полі бою я був поруч. Тайвін Ланістер запропонував нам чудовий вибір: не вдягнеш чорне — голова твоя опиниться на палі ще до вечора. Не хотів вас образити, Тиріоне.

— Я й не образився, пане Джеремі. Батько любить голови на палях, особливо якщо це голови тих, хто його чимось роздратував. А ваше шляхетне обличчя... не сумніваюся, він уже в уяві бачив, як воно прикрашає Королівську браму. Гадаю, там, нагорі, ви б мали приголомшливий вигляд.

— Дякую,— відповів сер Джеремі з сардонічною посмішкою.

Лорд-командувач Мормонт прочистив горло.

— Іноді мені здається, що сер Алісер мав щодо вас рацію, Тиріоне. Ви таки глузуєте і з нас, і з нашого шляхетного завдання тут, на Стіні.

— Нікому з нас не завадить,— знизав Тиріон плечима,— якщо з нас час до часу трохи поглузують, лорде Мормонт, а то ми ставимось до себе надто серйозно. Ще вина, будь ласка,— простягнув він свій кубок.

Поки Рикер наповнював йому кубок, Бовен Марш мовив:

— Ви маленький чоловік, а маєте великий апетит.

— О, я думаю, лорд Тиріон великий чоловік,— з дальнього кінця столу зронив мейстер Еймон. Говорив він неголосно, але високі чини Нічної варти одразу примовкли, дослухаючись до слів старійшини.— Гадаю, до нас на край світу прибув велет.

— Мене по-різному називали, мілорде,— лагідно озвався Тиріон,— але велетом — дуже рідко.

— Однак,— мовив мейстер Еймон, переводячи погляд своїх затуманених, молочно-білих очей на Тиріона,— думаю, це правда.

Вперше Тиріон не знайшов, що відповісти. Лишалось тільки ввічливо вклонитися й сказати:

— Ви надто добрі, мейстре Еймоне.

Сліпець усміхнувся. Він був невеличкий, зморшкуватий і голомозий, так наче зменшився під вагою сотні прожитих років, і тепер ланцюжок мейстра, склепаний з різного металу, вільно висів у нього на шиї.

— Мене по-різному називали, мілорде,— зронив мейстер Еймон,— але добрим — дуже рідко.

Цього разу Тиріон засміявся перший.

Трохи згодом, коли відповідальна справа обіду була зроблена й майже всі розійшлися, Мормонт запропонував Тиріону крісло біля вогню й кухоль такої міцної гарячої оковитої, що в того на очах виступили сльози.

— Тут, на півночі, на королівському гостинці дуже небезпечно,— мовив лорд-командувач, попиваючи разом з ним.

— У мене є Джик і Морек,— озвався Тиріон,— та і Йорен знову їде на південь.

— Йорен один. Варта має провести вас бодай до Вічнозиму,— оголосив Мормонт тоном, що не допускав заперечень.— Трьох людей буде достатньо.

— Ваша воля, мілорде,— сказав Тиріон.— Пошліть зі мною малого Сноу. Він буде радий можливості побачитися з братами.

Під густою сивою бородою Мормонт посуворішав.

— Сноу? А, ви про байстрюка Старка! Ні, не варто. Молодим краще забути про колишнє життя, про братів, матерів і все таке. Подорож додому тільки сколихне в ньому почуття, які ліпше не ворухити. Я сам це добре знаю. Мої рідні... Відтоді як зганьбився мій син, Ведмежим островом править моя сестра Мейдж. У мене є племінниця, якої я навіть ніколи не бачив,— зробив він ковток.— Крім того, Джон Сноу ще зовсім хлопчик. А вам для захисту потрібні три вправні мечники.

— Я зворушений вашою турботою, лорде Мормонт,— озвався Тиріон. Від міцного напою в нього крутилось у голові, але він був не настільки ще п'яний, аби не усвідомлювати, що Старому Ведмедю щось від нього потрібно.— Сподіваюся, я зможу віддячити вам за вашу доброту.

— Зможете,— прямо сказав Мормонт.— Ваша сестра сидить на престолі поруч з королем. Брат — великий лицар, а батько — наймогутніший лорд на всі Сім Королівств. Попросіть їх за нас. Розкажіть їм, які ми тут нужденні. Ви самі все бачили, мілорде. Нічна варта вмирає. Зараз у нас немає навіть тисячі вояків. Шістсот тут, двісті в Тінявій вежі, навіть менше у Східній варті, та й з тих заледве третина здатна воювати. Стіна завдовжки має сотню льє. Поміркуйте про це. У разі нападу ми на захист можемо виставити трьох людей на кожну милю.

— Трьох з третиною,— мовив Тиріон, позіхнувши.

Мормонт його, схоже, не чув. Старий грів руки над вогнем.

— Я відіслав Бенджена Старка на пошуки сина Нона Ройса — хлопець зник у першому ж своєму рейді. Ройс-молодший був зелений, як трава влітку, але він наполіг, що для нього як для лицаря це велика

честь — командувати загоном самому. Я не хотів ображати його лорда-батька, тому погодився. Тож я вислав хлопця з двома вояками, які здавалися мені не гіршими за інших у Варті. Отакий я дурень.

— Дурень,— погодився крук. Тиріон підвів погляд. Птах, ляпаючи крилами, поглядав на нього чорними очима-гудзичками.— Дурень,— крякнув крук знову. Понад усякий сумнів, старий Мормонт не зрадіє, якщо Тиріон задушить тварюку. А шкода.

Лорд-командувач не звертав уваги на дратівного птаха.

— Гаред був ненабагато молодший за мене, а на Стіні пробув навіть довше,— провадив він,— і все одно зрадив обітницю й утік. Я б у житті в це не повірив — він не міг так учинити! — якби лорд Старк не прислав з Вічнозиму його голову. А про Ройса нема й звістки. Один дезертир і двоє зниклих безвісти, а тепер ще й Бен Старк пропав,— він глибоко зітхнув.— Кого мені послати на його пошуки? За два роки мені виповниться сімдесят. Я надто старий і втомлений для того тягаря, який змушений нести, та якщо я скину його з плечей, хто його підхопить? Алісер Торн? Бовен Марш? Я був би сліпцем, як мейстер Еймон, якби не бачив, що це насправді за люди. Нічна варта перетворилася на військо понурих хлопчаків і виснажених старих. Якщо не рахувати тих, хто сьогодні сидів з нами за столом, є ще, мабуть, двадцяттеро письменних, а ще менше здатних думати, планувати, керувати. Колись улітку Нічна варта займалася будівництвом, і кожен лорд-командувач залишав по собі Стіну трошки вищою. А зараз ми хіба що боремося за виживання.

«Він каже це смертельно серйозно»,— усвідомив Тиріон. Йому стало трохи ніяково за старого. Лорд Мормонт більшу частину життя провів на Стіні й хотів вірити, що не змарнував цих років.

— Обіцяю, король почує про ваші біди,— серйозно озвався Тиріон,— а ще я поговорю з батьком і з братом Джеймі.

Так, він поговорить. Тиріон Ланістер тримає слово. От тільки він не сказав уголос головного: король Роберт не зверне уваги на його слова, лорд Тайвін запитає, чи він, бува, з глузду не з'їхав, а Джеймі тільки розсміється.

— Ви ще молодий, Тиріоне,— мовив Мормонт.— Скільки зим ви бачили?

— Вісім, дев'ять,— знизав він плечима.— Не пам'ятаю.

— І всі короткі.

— Вам ліпше знати, мілорде.

Народився Тиріон посеред зими, як казали мейстри, страшенно лютої, яка тривала три роки, однак перші спогади його дитинства — про весну.

— Коли я був малий, у нас казали: довге літо — чекай довгої зими. А це літо тривало *дев'ять років*, Тиріоне, скоро вже десятий. Поміркуйте про це.

— Коли я був малий,— відповів Тиріон,— мамка якось сказала мені: якби люди були чемні, боги дарували б їм нескінченне літо. Може, ми гарно повелилися й нарешті прийшло Вічне літо? — посміхнувся він.

Та лорд-командувач не підтримав жарту.

— Ви не такий дурний, мілорде, щоб у це вірити. Дні вже коротшають. Помилки бути не може: Еймон отримує листи з Цитаделі, і вони тільки підтверджують його власні спостереження. Кінець літа недалеко,— потягнувшись до Тиріона, Мормонт міцно стиснув йому руку.— Ви повинні змусити їх зрозуміти. Кажу вам, мілорде, темрява на підході. У лісах повно дикого звіра — деривовків, мамонтів, снігових ведмедів завбільшки з турів, а у снах я бачу істот іще страшніших.

— У снах,— відлунням повторив Тиріон, подумавши, що йому негайно потрібен іще ковток міцненького.

Мормонт не звернув уваги на його тон.

— Рибалки поблизу Східної варти бачили на узбережжі білих блукальців.

Цього разу Тиріон не зміг втримати язика за зубами.

— Рибалки поблизу Ланіспорту часто бачать моряників.

— Деніс Малістер пише, що горяни кочують на південь: чисельність тих, хто прослизає повз Тіняву вежу, значно збільшилася. Вони тікають, мілорде... але від чого? — підійшов лорд Мормонт до вікна й задивився в ніч.— Кості в мене старі, Ланістере, але такого холоду вони ще не знали. Перекажіть королю мої слова, благаю вас. Зима на підході, і коли настане Довга ніч, на кордоні між нашим королівством і темрявою, яка насувається з півночі, постане лише Нічна варта. Боги допоможіть нам, якщо ми виявимося неготові.

— Боги допоможіть мені, якщо я сьогодні не висплюся. Йорен наполягає, що виїжджати треба на зорі,— звівся на ноги Тиріон,

сонний від вина й утомлений від похмурих пророцтв.— Дякую вам за люб'язний прийом, лорде Мормонт.

— Скажіть їм, Тиріоне. Скажіть їм так, щоб вони повірили. Більшої вдячності мені не потрібно.

Він свиснув, і крук миттю прилетів і примостився йому на плече. Усміхнувшись, Мормонт пригостив птаха зерном з кишені,— саме так його Тиріон і залишив.

Надворі був страшенний холод. Щільно запнувшись у хутра, Тиріон Ланістер натягнув рукавиці й кивнув змерзлим бідолахам, які стояли на варті перед Вежею командувача. І чимшвидше — наскільки це було можливо з його ногами — рушив навпростець через двір до своїх покоїв у Королівській вежі. Черевиками він розбивав лід, який схопився за ніч, і під ногами порипували острівці снігу, а пара від дихання майоріла над ним, як прапор. Запхнувши руки собі попід пахви, Тиріон пришвидшив ходу, сподіваючись, що Морек не забув нагріти йому постіль гарячою цеглою з коминка.

Позаду Королівської вежі у сяйві місяця виблискувала Стіна, величезна й загадкова. Задерши голову, Тиріон на мить призупинився. Ноги в нього боліли від холоду й поспіху.

Зненацька його охопило дивне божевілля: нестерпне бажання кинути ще бодай один погляд з краю світу. Це останній шанс, подумав він: завтра він рушає на південь, а уявити, що йому закортить іще колись повернутися в цю замерзлу пустелю, було важко. Королівська вежа вабила його обіцянкою тепла і м'якого ліжка, але Тиріон незчувся, як проминув її і рушив до білого неозорого палісаду Стіни.

З південного боку піднімалися дерев'яні сходи, які трималися на здоровезних грубо обтесаних балках, вмерзлих у лід. Вони зміїлися туди-сюди зигзагом, як блискавка. Чорні брати запевняли, що сходи набагато міцніші, ніж здаються на перший погляд, але в Тиріона так судомило ноги, що він і помислити не міг дертися нагору самотужки. Натомість він наблизився до залізної клітки поряд з колодязем, заліз усередину та щосили потягнув за мотузку — трьома швидкими рухами.

Чекати довелося, здається, цілу вічність, стоячи за ґратами спиною до Стіни. Тиріон уже навіть замислився, навіщо він це робить. І тільки-но він вирішив махнути рукою на власну примху та йти спати, як клітка сіпнулася й поповзла вгору.

Спершу клітка рухалася дуже помалу, ривками, але далі пішла рівніше. Земля віддалялася, клітка розгойдувалася, тож Тиріон міцно вчепився в ґрати руками. Навіть крізь рукавиці було чути холод металу. Морек розпалив у нього в кімнаті вогонь, зауважив він схвально, а от у Вежі командувача було темно. Схоже, у Старого Ведмедя глузду більше, ніж у Тиріона.

Він опинився вже вище за вежі, проте й далі звільна рухався вгору. Під ним силветкою у місячному світлі лежав Чорний замок. Звідси було видно, який він суворий і безлюдний: фортеці без вікон, покриті стіни, забиті потрощеним камінням двори. Вдалині виднілися вогні Кротівки — невеличкого селища, розташованого за півльє звідси на королівському гостинці, а ще тут і там — відблиски місячного світла на воді: це крижані струмки, спускаючись із гір, розтинали пологи. Решта ж світу видавалася похмурою пусткою — вдалину тягнулися відкриті всім вітрам пагорби й кам'яністі рівнини, поцятковані снігом.

Нарешті ззаду долинув грубий голос: «Сьоме пекло, та це ж карлик»,— і клітка, рвучко зупинившись, зависла, повільно гойдаючись туди-сюди й порипуючи мотузками.

— Тягніть його сюди, чорт забирай!

Почулося буркотіння й гучне рипіння дерева: клітка поповзла вбік, і Стіна опинилася в Тиріона під ногами. Дочекавшись, поки вона припинить гойдатися, він штовхнув двері клітки та стрибнув на сніг. Одна кремезна постать у чорному налягала на коловорот, а друга в цей час рукою в рукавиці притримувала клітку. Обличчя обох вояків ховалися за вовняними шарфами, тож виднілися тільки очі, а самі постаті здавалися опасистими завдяки кільком шарам вовни та шкіри, чорним на чорному.

— І чого вам тут закортіло поночі? — запитала постать біля коловорота.

— Кинути останній погляд.

Чоловіки обмінялися кислими позирками.

— Глядіть, скільки схочете,— сказав другий брат.— Тільки обережно, не впадять униз, коротуне. Бо Старий Ведмідь з нас шкуру злупить.

Попід величезним краном тулилася маленька дерев'яна хижка, і коли перший брат покинув коловорот і, відчинивши двері, зайшов

усередину, Тиріон устиг помітити тьмяне сяйво жаровні й відчутти дотик тепла. А тоді опинився сам-один.

Тут, нагорі, холод кусався, а вітер шарпав одяг, як настирливий коханець. Верх Стіни був ширший, ніж місцями королівський гостинець, тож упасти Тиріон не боявся, от тільки, як на нього, занадто слизький. Брати посипали доріжки битим камінням, але від тиску незліченних ніг Стіна танула, на щєбінь наростала крига, поглинаючи його, і доріжки знов оголювалися, тож доводилося раз у раз бити каміння.

Однак із цим Тиріон міг упоратися. Він поглянув на схід і на захід — на Стіну, яка простерлася перед ним, неозора біла дорога без початку й кінця, обабіч оточена чорною прірвою. «На захід»,— вирішив він без особливих на те підстав і рушив у цьому напрямку, тримаючись найближчої до північного краю стежки, яку зовсім нещодавно посипали щєбенем.

Голі щоки в нього розчервонілися від холоду, і з кожним кроком ноги боліли дедалі дужче, але Тиріон не зважав. Навколо нього вирував вітер, під черевиками порипував щєбінь, а попереду, повторюючи обриси пагорбів, тяглася біла стрічка, піднімаючись дедалі вище, аж поки не губилася на західному обрії. Тиріон проминув велетенську — заввишки з міський мур — катапульти, яка глибоко вросла основою в Стіну. Стрілу катапульти зняли на ремонт і так і забули, і тепер вона лежала поряд, як поламана іграшка, наполовину заметена снігом.

З того боку катапульти гукнув приглушений голос:

— Хто йде? Сій!

Тиріон зупинився.

— Якщо я постою ще трохи, то примерзну, Джоне,— озвався він, в той час як до нього беззвучно наблизилася розкошлана сіра тінь і почала обнюхувати його хутра.— Привіт, Привиде.

Підійшов Джон Сноу. Вдягнений у багато шарів хутра та шкіри, він здавався і більшим, і огряднішим; каптур плаща він натягнув собі на обличчя.

— Ланістере,— мовив він, відгортаючи каптур, щоб відтулити рот.— Де-де, а тут я точно не очікував вас побачити.

В руках він мав важкий спис із залізним гостряком, вищий за нього самого, а при боці теліпався у шкіряних піхвах меч. На грудях висів

блискучий чорний сигнальний ріжок, облямований сріблом.

— Я й сам не очікував, що опинюся тут,— визнав Тиріон.— Віддався на волю примхи. Якщо я погладжу Привида, він мені руку не відкусить?

— У моїй присутності — ні,— запевнив його Джон.

Тиріон почухав білого вовка за вухами. Червоні очі незворушно спостерігали за ним. Звір уже доріс йому до грудей. Тиріон підозрював, що ще рік — і йому доведеться дивитися на вовка знизу вгору.

— А ти тут сьогодні що робиш? — запитав він.— Окрім як відморозуєш собі чоловіче багатство...

— Мені випало нічне чергування,— пояснив Джон.— Знову. З ласки сера Алісера начальник сторожі виявляє до мене особливу увагу. Їм здається, якщо не давати мені пів ночі спати, під час ранкових навчань я засну. Але поки що я їх тільки розчаровував.

Тиріон вишкірився.

— А Привид уже навчився жонглювати?

— Ні,— мовив Джон, посміхнувшись,— але сьогодні вранці Грен встояв проти Гальдера, а Пип уже не так часто губить свій меч.

— Пип?

— Насправді його звати Пипар. Такий маленький вухань. Він побачив, як я треную Грена, й попросив допомогти йому. Торн йому навіть не показав, як правильно тримати меч,— він обернувся й поглянув на північ.— Я сторожу одну милю Стіни. Прогуляєтеся зі мною?

— Тільки якщо повільно,— сказав Тиріон.

— Начальник сторожі завжди каже, що слід ходити, аби розганяти кров, але щодо швидкості він настанов не давав.

І вони пішли вперед, а Привид білою тінню побіг поруч із Джоном.

— Завтра я їду,— повідомив Тиріон.

— Знаю,— на диво сумно відгукнувся Джон.

— Дорогою на південь я планую зупинитись у Вічнозимі. Якщо хочеш, аби я щось передав...

— Перекажіть Робу, що я командуватиму Нічною вартою, тож він буде в безпеці й може разом з дівчатами зайнятися шиттям, а меч віддати Мікену — переплавити на підкови.

— Твій брат більший за мене,— засміявся Тиріон,— тому я відмовляюся передавати повідомлення, яке може коштувати мені життя.

— Рикон допитуватиметься, коли я повернуся додому. Спробуйте пояснити йому, куди я поїхав, якщо зможете. Скажіть йому, поки мене немає, він може взяти собі всі мої речі; він буде радий.

«Усі мене сьогодні про щось просять»,— подумав Тиріон.

— Можеш написати все те саме в листі.

— Рикон іще не вміє читати. А Бран...— Джон не договорив.— Не знаю, що передати Бранові. Допоможіть йому, Тиріоне.

— Чим я можу йому допомогти? Я не мейстер, його болю я не полегшу. І я не знаю чарів, які повернули б йому ноги.

— Мені ви допомогли, коли було потрібно,— зронив Джон Сноу.

— Яка ж то допомога? — озвався Тиріон.— Самі слова.

— То знайдіть слова для Брана.

— Ти просиш кульгавого навчити каліку танцювати,— сказав Тиріон.— І хай якою щирою буде наука, вийде з цього сміхота. Але я знаю, що таке любити брата, лорде Сноу. І я допоможу Брану, чим зможу.

— Дякую, мілорде Ланістер,— знявши рукавицю, Джон простягнув йому голу долоню.— Друже.

Тиріон був на диво зворушений.

— Родичі в мене переважно бахури,— мовив він з кривою посмішкою,— а от друзів серед бахурів іще не було.

Він зубами стягнув з руки рукавицю й, торкаючись голою шкірою долоні Сноу, стис йому руку. Потиск у хлопця був твердий і міцний.

Поки Тиріон натягав рукавицю назад, Джон Сноу різко розвернувся й підійшов до низенького закрижанілого північного парапету. За парапетом різко обривалася Стіна — там була тільки темрява й пустка. Тиріон рушив за Джоном, і вони пліч-о-пліч стали на краю світу.

Нічна варта не дозволяла лісу підібратися до північного боку Стіни ближче як на півмилі. Зарості залізодрева, дубів і чатових дерев, що колись панували тут, вирубані були ще століття тому, щоб відкритою місцевістю не мав надії підкрастися жоден ворог. Тиріон чув, що де-не-де, на відтинках між трьох фортець, за останні декади дика рослинність знову почала підступати до Стіни, а були навіть такі місця, де сіро-зелені чатові дерева і білі віродерева вкорінилися в тіні

самої Стіни, але Чорний замок всякчас потребував лісу на розпал, тож тут сокири чорних братів тримали хащі на віддалі.

Але ніколи хащі не відступали далеко. Звідси Тиріон добре їх бачив — темні дерева нависали над голою ділянкою, як друга стіна, збудована паралельно до першої,— стіна ночі. Рідко хто замахувався сокирою на це чорнолісся, де навіть місячне світло не могло пробитися крізь давнє сплетіння коріння, колючок і навислого гілля. Там росли величезні дерева, й розвідники казали, що ці дерева, які й не бачили людей, стоять собі, наче замислилися про щось своє. Не дивно, що Нічна варта називала цей ліс примарним.

Отак стоячи й дивлячись у темряву, де ніде не палало ні вогника, тільки віяв вітер і холод пронизував до кісток, як спис, Тиріон Ланістер майже вірив у балачки про Чужих, про цього нічного ворога. І його власні жарти про бабаїв і змікул уже не здавалися йому такими дотепними.

— Десь там мій дядько,— стиха мовив Джон Сноу, спираючись на спис і задивившись у темінь.— Коли мене вперше послали сюди на нічні чати, я думав, що в мою зміну повернеться дядько Бенджен і я першим його побачу й засурмлю в ріжок. Але він так і не повернувся. Ні тоді, ні дотепер.

— З часом повернеться,— сказав Тиріон.

Далеко на півночі завив вовк. До нього долучився ще один голос, потім іще один. Схиливши голову набік, Привид дослухався.

— Якщо він не повернеться, ми з Привидом підемо його шукати,— пообіцяв Джон Сноу, поклавши руку деривовкові на голову.

— Я тобі вірю,— сказав Тиріон, але про себе подумав: «А хто піде шукати тебе?» — і затремтів.

Арія



Батько знову мав сутичку з радою. Це було написано в нього на обличчі, коли він сів за стіл із запізненням — як, власне, нерідко останнім часом. Коли Нед Старк широкими кроками зайшов у малу залу, першу страву — густий солодкий гарбузяний суп — уже забрали. Малу залу називали так, щоб відрізнити від великої, де на королівський бенкет могла зібратися тисяча запрошених, однак була це довжелезна кімната з високими склепінчастими стелями, де на лавках, поставлених уздовж двоногих столів, могло всістися дві сотні людей.

— Мілорде,— привітався Джорі, коли Нед увійшов. Він звівся на ноги, і з ним разом звелися й решта гвардійців. Усі вони були вдягнені в нові плащі — важкі, з сірої вовни з білою атласною облямівкою, застібнуті рукою з кованого срібла, яка позначала господарів плащів як вояків особистої варти правиці короля. Гвардійців було півсотні, тож здебільшого лавки стояли порожні.

— Прошу сідати,— мовив Едард Старк.— Дивлюся, ви почали без мене. Приємно бачити, що в місті лишилися ще притомні люди.

Жестом він звелів усім повертатися до їди. Слуги почали виносити тарелі зі смаженими реберцями, обкачаними в часнику і травах.

— При дворі кажуть, що буде турнір, мілорде,— зронив Джорі, сідаючи на місце.— Подейкують, з усього королівства з'їдуться лицарі — позмагатися й погуляти на честь вашого призначення правицею короля.

Арія бачила, що батька це не вельми радує.

— А не кажуть, що сам я цього хочу менше за все?

Очі Санси зробилися круглі, як блюдця.

— Турнір,— видихнула вона. Вона сиділа між септою Мордейн і Джейн Пул, подалі від Арії — наскільки можна було, щоб не викликати батькових докорів.— А нам дозволять піти на нього, батьку?

— Ти знаєш, що я з цього приводу думаю, Сансо. Схоже, в моє завдання входить влаштувати Робертові ігри й заради нього вдавати, що я цим страшенно пошанований. Але це не означає, що я маю і дочок своїх примушувати дивитися на ці дурниці.

— Ну будь ласка,— мовила Санса.— Я хочу подивитися.

— Там буде королівна Мірселла, мілорде,— заговорила септа Мордейн,— а вона молодша за леді Сансу. Всі леді при дворі очікуються на такій бучній події, а оскільки турнір на вашу честь, якщо ваша родина не з'явиться, це буде дивно.

Батько скривився, як від болю.

— Мабуть, ваша правда. Гаразд, буде для тебе місце, Сансо,— сказав він і перевів погляд на Арію.— Для вас обох.

— Мені байдуже до того дурнуватого турніру,— озвалася Арія. Вона знала, що там буде королевич Джофрі, а королевича вона ненавиділа.

Санса підвела голову.

— Подія буде *розкішна*. Тобі там ніхто не зрадіє.

Батьковим обличчям пробіг гнів.

— Досить, Сансо. Ще слово — і я передумаю. Я до смерті втомився від вашої нескінченної війни. Ви сестри! І я очікую, що ви поводитиметеся, як сестри, зрозуміло?

Закусивши губу, Санса кивнула. Арія ж похилила голову й похмуро втупилась у тарілку. Очі їй пекло від сліз. Але плакати вона не збиралася, тож люто втерла сльози.

Деякий час було чути тільки подзвякування ножів і виделок.

— Перепрошую,— нарешті звернувся батько до присутніх за столом,— щось у мене сьогодні немає апетиту.

І залишив залу.

Щойно він вийшов, Санса почала збуджено шепотітися з Джейн Пул. Джорі в кінці столу засміявся на якийсь жарт, а Галлен завів мову про коней.

— Ось візьмімо бахмата — для поєдинку негодящий. Бо війна й поєдинок — то різні речі, повірте, зовсім різні.

Всі вже чули це багато разів, тож Дезмонд, Джекс і Галленів син Гарвін одностайно зашикали на нього, а Портер попросив іще вина.

З Арією ніхто не розмовляв. А їй це і подобалося. Якби їй дозволили, вона б і їла на самоті у своїй спальні. Іноді їй це і дозволяли: коли батько обідав з королем, або з яким-небудь лордом, або з посланцем з того краю чи з того. А так вони обідали втрьох у його світлиці — батько, Арія і Санса. Отоді-то Арія понад усе сумувала за своїми братами, їй хотілося дражнити Брана, гратися з малюком Риконом, бачити Робову усмішку. І щоб Джон куйовдив їй волосся й називав сестричкою і в один голос із нею закінчував речення. Але нікого з них поряд не було. Не лишилося нікого, тільки Санса, але Санса з нею навіть не розмовляла — хіба що з батькового примусу.

У Вічнозимі вони обідали у великій залі мало не через день. Батько часто казав, що лорд, якщо сподівається втримати своїх підлеглих, має їсти разом з ними. Одного разу Арія чула, як він казав Робові: «Знай своїх підлеглих, і нехай вони знають тебе. Не очікуй, що вони помиратимуть за незнайомця». У Вічнозимі він завжди мав за своїм столом одне вільне місце і щоразу запрошував на нього когось нового. Сьогодні це міг бути Вейон Пул, і розмова велась би про гроші, запаси хліба і про слуг. А завтра це міг бути Мікен, і тоді батько слухав би, як той розводиться про обладунки й мечі і про те, яким гарячим має бути горно і як найкраще гартувати крицю. А позавтра це міг бути Галлен, який не втомлювався теревенити про коней, або септон Чейл з бібліотеки, або Джорі, або сер Родрик, або навіть стара Нан зі своїми казками.

Понад усе Арія любила сидіти за батьковим столом і дослухатися до таких розмов. А ще вона любила розмови на лавках: слухала грубих як шкура вільних вершників, і придворних лицарів, і юних зброєносців, і старих сивих кіннотників. Вона кидалася в них сніжками та крала для них пироги на кухні. Їхні жінки пригощали її ячмінними коржиками, а вона вигадувала прізвиська для їхніх дітлахів і гралася з ними в «красуню й чудовисько», і у «схований скарб», і у «приходь до мене в замок». Товстун Том називав її Арія-під-ногами, адже, казав він, вона завжди плутається під ногами. Це прізвисько їй подобалося значно більше, ніж Кобила.

Та це було у Вічнозимі, на тому кінці світу, а тепер усе змінилося. Сьогодні вони обідали разом з усіма вперше по приїзді на Королівський Причал. Арію це дратувало. Дратували і голоси, і сміх, і оповідки. Колись то були її друзі, поряд з ними вона почувалася в безпеці, от тільки тепер зрозуміла, що то все облуда. Вони дозволили королеві вбити Леді — вже це одне було жахливо, а потім Гончак розшукав Майку. Джейн Пул розповіла Арії, що хлопця покришили на кавалки й повернули різникові в мішку, аж спершу бідолашний чолов'яга подумав, що то вони закололи свиню. І ніхто ні писнув, ні меча не вихопив — нічого, навіть Гарвін, який завжди так нахвалявся, чи Ейлін, який збирався стати лицарем, чи Джорі, капітан замкової варти. Навіть батько.

— Він був моїм другом,— прошепотіла Арія до своєї тарілки зовсім тихо, щоб ніхто не почув. Реберця так і лежали перед нею неторкані, уже захололі, а під ними на тарілці застигла масна плівка. Поглянувши на них, Арія відчула нудоту. Вона відіпхнулася від столу.

— Скажіть на милість, юна леді, куди це ви зібралися? — поцікавилася септа Мордейн.

— Я не голодна,— Арія з великим зусиллям пригадала гарні манери.— З вашого дозволу, я піду,— вичавила вона завчену фразу.

— Ні, не підеш,— сказала септа.— Ти взагалі не торкнулася їжі. Отож зараз ти сядеш і з'їси все, що на тарілці.

— Самі їжте!

Ніхто не встиг її зупинити: поки чоловіки сміялися, Арія кинулася до дверей, а септа Мордейн верещала їй навздогін, і голос її ставав дедалі пронизливіший.

Товстун Том стояв на чатах: вартував двері до Вежі правиці. Побачивши Арію, яка мчала до нього, й почувши крики септи, він закліпав.

— Гей, маленька, стривай-но,— почав був він, однак Арія прослизнула в нього між ногами і погнала нагору виткими сходами; її підшви стукотіли по камінню, а позаду пихтів і сапав Товстун Том.

На Королівському Причалі було єдине місце, яке Арія любила: її спальня, і найбільше їй подобалися двері — масивна плита з темного дуба, окута чавуном. Якщо вона захрясне такі двері й опустить засув, ніхто не зможе зайти до неї в кімнату — ні септа Мордейн, ні Товстун

Том, ні Санса, ні Джорі, ні Гончак — ніхто! Отож вона захряснула двері.

Опустивши засув, Арія нарешті відчула, що тепер може спокійно розплакатися.

Підійшовши до вікна, вона всілася на підвіконня, хлюпаючи носом і всіх ненавидячи, а передусім себе. В усьому, що сталося, винна вона. Так каже Санса, і так каже Джейн.

У двері стукав Товстун Том.

— Аріє, дівчинко, що трапалося? — погукав він.— Ти тут?

— Ні! — крикнула Арія. Стукіт припинився. За мить Том пішов геть. Його завжди легко було надурити.

Арія підійшла до скрині, яка стояла в ногах ліжка. Біля скрині вона стала навколішки, відкинула віко й почала обіруч витягати свої речі, набираючи повні жмені шовків, і атласів, і оксамитів, і вовни та жбурляючи їх на підлогу. Те, що було їй потрібно, ховалося на самому споді скрині. Обережно діставши це, Арія витягнула з піхов витончений клинок.

Голка.

Арія знову згадала Майку — й на очі їй набігли сльози. Це вона винна, винна, винна! Ліпше б вона не просила його погратися з нею, наче вони б'ються на мечох...

У двері затарабанили — гучніше, ніж першого разу.

— Аріє Старк, негайно відчини двері, ти мене чуєш?

Арія, стискаючи Голку, рвучко розвернулася.

— Вам ліпше сюди не заходити! — попередила вона. І запекло розтяла мечем повітря.

— Я все розповім правиці! — лютувала септа Мордейн.

— Мені байдуже,— заверещала Арія.— Забирайтеся.

— Ти ще пошкодуєш про таку зухвалу поведінку, юна леді, я тобі обіцяю.

Арія довго дослухалася, що коїться за дверима, поки не почула, як кроки септи віддаляються.

Тоді вона повернулася до вікна, і досі стискаючи Голку, й визирнула у двір. Якби вона вміла так лазити, як Бран, подумала вона, то вилізла би з вікна й спустилася з вежі, втекла з цього жахливого місця — від Санси, і септи Мордейн, і королевича Джофрі, від усіх. У кухні вона би поцупила трохи харчів, взяла би з собою меч, вдягла

теплий плащ і гарні чоботи. У диколіссі біля Тризуба Арія б розшукала Наймірію, і вдвох вони повернулися б у Вічнозим, або ж утекли до Джона на Стіну. Арії хотілося, щоб зараз поряд з нею був Джон. Тоді, може, вона б не почувалася такою самотньою.

Від вікна і від мрій Арію відірвав тихий стукіт у двері.

— Аріє,— почувся батьків голос,— відчини двері. Нам слід побалакати.

Перетнувши кімнату, Арія підняла засув. Батько був сам. Здається, більше засмучений, ніж сердитий. Від цього Арії зробилося тільки гірше.

— Можна мені увійти?

Арія кивнула й засоромлено опустила очі. Батько зачинив двері.

— Чий це меч?

— Мій.

Арія вже й забула, що тримає в руці Голку.

— Дай мені.

Арія неохоче віддала меч, не певна, що колись іще знову візьме його в руки. Батько повернув його до світла, щоб роздивитися обидва боки леза. Помацав кінчик пальцем.

— Бравський клинок,— сказав він.— Але мені здається, що тавро коваля мені знайоме. Це Мікенова робота.

Арія не могла йому брехати. Вона опустила погляд.

Лорд Едарт зітхнув.

— Моя дев'ятирічна донька озброєна мечем з моєї кузні, а я нічого про це не знаю. Правиця короля має правити Сімома Королівствами, а я, схоже, не можу впоратися навіть із власними домашніми. Як так сталося, що в тебе з'явився меч, Аріє? Де ти його взяла?

Закусивши губу, Арія промовчала. Джона вона не зрадить, навіть батькові.

За деякий час батько мовив:

— Мабуть, це й не має значення,— він серйозно подивився на меч у своїх руках.— Це не дитяча іграшка, тим паче для дівчинки. Що сказала би септа Мордейн, якби дізналася, що ти граєшся з мечем?

— Я не граюся,— заперечила Арія.— І я терпіти не можу септу Мордейн.

— Досить,— коротко й твердо кинув батько.— Септа просто виконує свої обов'язки, але, на бога, ти влаштувала бідолашній жінці

серйозне випробування. Ми з твоєю матір'ю дали їй нездійсненне завдання — зробити з тебе леді.

— Я не хочу бути леді! — спалахнула Арія.

— Мені б зараз просто поламати цю іграшку об коліно та припинити це безглуздя.

— Голка не зламається,— виклично кинула Арія, але голос зрадив їй.

— У меча навіть ім'я є? — зітхнув батько.— Ох, Аріє! В тобі є щось дикунське, дитинко. «Вовча кров», як казав мій батько. У Ліанні теж була краплина, а у Брандоні більш ніж краплина. І ця кров їх обох рано звела в могилу.

В його голосі Арія чула сум; він нечасто згадував про свого батька, чи про брата, чи про сестру, які померли ще до її народження.

— Якби мій лорд-батько дозволив, Ліанна б точно носила при боці меч. Ти навіть схожа на неї.

— Ліанна була красуня,— збентежено мовила Арія. Усі так казали. А про неї, про Арію, ніхто й ніколи так не казав.

— Так, була,— погодився Едарт Старк,— норавлива красуня, яка рано померла,— підніс він меч до очей.— Аріє, що ти збираєшся робити з цією... Голкою? Кого ти сподіваєшся нахромити на вістря? Сестру? Септу Мордейн? Ти знаєш головне правило бою на мечях?

Їй на думку не спадало нічого, крім Джонового уроку.

— Штрикай гострим кінцем,— бовкнула вона.

Батько заледве придушив сміх.

— У цьому вся сіль, це точно.

Понад усе Арії хотілося все пояснити, щоб він нарешті зрозумів.

— Я хотіла навчитися, але...— очі її наповнилися сльозами.— Я попросила Майку потренуватися зі мною. Це я його попросила,— на неї водномить накотила туга, і вона заплакала.— Це я винна, це все я...

Зненацька її обійняли батькові руки. Обернувшись, вона, плачучи, тицьнулася носом йому в груди, а він ніжно її пригорнув.

— Ні, люба,— пробурмотів він,— оплакуй друга, але не звинувачуй себе. Це не ти вбила різникового хлопця. Це вбивство лежить на сумлінні Гончака — на ньому, і на жорстокій жінці, якій він служить.

— Я їх ненавиджу,— зізналася червона від плачу Арія, хлюпаючи носом.— Гончака, і королеву, і короля, і королевича Джофрі. Всіх

ненавиджу. Джофрі збрехав, усе було не так, як він сказав. І я ненавиджу Сансу. Вона добре все пам'ятала, але збрехала, щоб сподобатися Джофрі.

— Ми всі брешемо,— сказав батько.— Чи ти гадала, я повірив, що Наймірія справді втекла?

Арія присоромлено спалахнула.

— Джорі обіцяв нікому не казати.

— Джорі стримав своє слово,— мовив батько з усмішкою.— Але є речі, які мені й не потрібно казати. Навіть сліпий бачив, що з власної волі вовчиця тебе не покинула б.

— Нам довелося кидати в неї камінням,— пояснила нещасна Арія.— Я звеліла їй бігти геть, на свободу, сказала, що вона більше не потрібна. Що в лісі є інші вовки, з якими вона зможе гратися, ми чули, як вони виють ночами, а Джорі сказав, що там повно дичини, що вона зможе полювати на оленів. Але вона все одно йшла за нами, і тоді нам довелося жбурляти в неї камінням. Я двічі в неї влучила. Вона заскиглила й так глянула на мене, що я відчула страшенний сором, але ж я вчинила правильно, так? Бо королева б її убила.

— Так, правильно,— мовив батько.— І у твоїй брехні навіть була... шляхетність.

Коли він пригорнув Арію, то відклав Голку вбік. Зараз же він знову взяв клинок і підійшов до вікна, і там на мить завмер, визируючи у двір. Коли він розвернувся, очі в нього були замислені. Він усівся на підвіконня й поклав Голку собі на коліна.

— Аріє, сядь. Я спробую тобі дещо пояснити.

Вона схвильовано притулилася на краєчку ліжка.

— Ти ще замала, щоб обтяжувати тебе всіма моїми клопотами,— заговорив батько,— але ж ти зі Старків з Вічнозиму. Ти знаєш наше гасло.

— Зима на підході,— прошепотіла Арія.

— Важкі люті часи,— сказав батько.— Ми відчули їхнє наближення на собі на Тризубі, і коли Бран упав. Ти народилася під час довгого літа, люба, ти нічого іншого й не знала, але зараз і справді на підході зима. Згадай герб нашого дому, Аріє.

— Деривовк,— мовила вона, думаючи про Наймірію. І, знагла злякавшись, притулила коліна до грудей і обхопила їх руками.

— Я розповім тобі дещо про вовків, дитинко. Коли падає сніг і гуляє метелиця, самотній вовк гине, а от зграя виживає. Сваритися можна влітку. А взимку потрібно захищати одне одного, гріти, ділитися силою. Тож якщо хочеш когось ненавидіти, ненавидь тих, хто справді здатен заподіяти нам шкоду. Септа Мордейн гарна жінка, а Санса... Санса — твоя сестра. Ви можете бути різні, як сонце й місяць, але у ваших серцях тече одна кров. Санса потрібна тобі так само, як ти потрібна їй... а мені, боги допоможуть, потрібні ви обидві.

Голос у нього був такий утомлений, що Арія засмутилася.

— Я не ненавиджу Сансу,— сказала вона.— Не по-справжньому.

Збрехала вона тільки наполовину.

— Я не хочу тебе лякати, але й обманювати тебе теж не волюю. Ми опинилися в темному небезпечному місці, дитинко. Це не Вічнозим. Тут навколо вороги, які зичать нам зла. Тож ми не можемо воювати між собою. Ця твоя норовливість, і втечі, і злі слова, і непослух... Вдома то були просто літні дитячі ігри. А тут і зараз, коли зима стоїть на порозі, усе по-іншому. Час дорослішати.

— Я подорослішаю,— пообіцяла Арія. Ще ніколи вона так не любила батька, як у цю мить.— І я вмю бути сильною. Такою ж сильною, як Роб.

Батько вручив їй Голку — руків'ям уперед.

— Ось.

Вона зачудовано поглянула на меч. Якусь мить вона боялася його торкнутися, боялася: щойно вона по нього потягнеться, батько його відсмикне, але батько сказав:

— Бери, це твоє.

І вона взяла меч у руку.

— Я можу лишити Голку собі? — запитала вона.— Справді?

— Справді,— всміхнувся він.— Якби я її забрав, то, без сумніву, за два тижні знайшов би в тебе під подушкою моргенштерн. Але постарайся не заколоти сестру, хай як вона тебе дратуватиме.

— Не заколю. Обіцяю,— Арія міцно притисла Голку до грудей, а батько пішов геть.

Наступного ранку за сніданком вона перепросила септу Мордейн і вибачилася. Септа глянула на неї підозріливо, але батько кивнув.

За три дні, ополудні, батьків стюард Вейон Пул відіслав Арію в малу залу. Столи розібрали, а лавки відсунули попід стіни. Здавалося, в

залі нікого немає, аж поки незнайомий голос не промовив:

— Ти запізнився, хлопче.

Худорлявий чоловік, голомозий і з великим гакуватим носом, виступив з тіні, тримаючи в руках два тонкі дерев'яні мечі.

— Завтра ти прийдеш ополудні.

Говорив він з акцентом, зі співочою інтонацією вільних міст — можливо, Браавоса чи Мира.

— Хто ви? — запитала Арія.

— Твій учитель танців,— кинув він їй дерев'яного меча. Вона метнулася його перехопити, але промахнулася й почула, як меч гримнув на підлогу.— Завтра ти його зловиш. А зараз підніми.

Це була не просто палиця, а справжній дерев'яний меч з руків'ям, гардою і головкою. Піднявши його, Арія схвильовано стисла його обіруч, тримаючи перед собою. Він виявився тяжчим, ніж здавався на вигляд, і набагато важчим за Голку.

Голомозий цокнув язиком.

— Не так, хлопче. Це не довгий меч, не потрібно ним замахуватися обома руками. Візьми клинок однією рукою.

— Він занадто важкий,— мовила Арія.

— Важкий, щоб зростити твою міць, а ще для рівноваги. Канавка всередині налита свинцем, атож. Тобі знадобиться тільки одна рука.

Забравши з руків'я праву руку, вона обтерла спітнілу долоню об штани. Меч вона тримала в лівому кулаці. Чоловік, схоже, це схвалював.

— Ліва рука — це добре. Усі рухи навпаки, тож це додаткові незручності для ворога. Але стоїш ти неправильно. Обернися боком, отак. Бачу, стан у тебе тоненький, як ратище списа. Це теж добре: ціль менша. А тепер хватка. Дай-но погляну,— наблизився він і подивився на її долоню, а тоді розчепив їй пальці й перемістив.— Атож, отак. Не стискай надто міцно, хватка має бути легкою, делікатною.

— А що як я його впущу? — запитала Арія.

— Криця має стати продовженням твоєї руки,— сказав голомозий.

— Ти можеш впустити руку? Ні. Дев'ять років Сирію Форел був першим мечем володаря моря у Браавосі, тож він на цьому розуміється. Слухайся його, хлопче.

Уже втретє він назвав її хлопцем.

— Я дівчина,— заперечила Арія.

— Хлопець, дівчина,— зронив Сиріо Форел.— Ти меч, ось що важливо,— він цокнув язиком.— Атож, це хватка. Ти тримаєш не бойовий топір, а...

— ...голку, — з притиском закінчила за нього Арія.

— Атож. А тепер ходімо до танцю. Пам'ятай, дитино, ми розучуємо не залізний танок Вестеросу, не лицарський танок, не гехкання і гепання, ні. Це танок бравів, водяний танок, пливкий і прудкий. Усі люди зроблені з води, ти це знаєш? Якщо їх протягти, з них витікає вода, і вони помирають,— він на крок відступив і підніс угору свій дерев'яний меч.— А тепер спробуй ударити мене.

Арія спробувала. І пробувала чотири години поспіль, поки в неї не заболів кожен м'яз у тілі, а Сиріо Форел цокав язиком і пояснював їй, що саме потрібно робити.

А наступного дня почалося справжнє тренування.

Данерис



— Дотрацьке море,— зронив сер Джора Мормонт, натягуючи повіддя й зупиняючись поряд з Дані на гребені пагорба. Під ногами в них простерлася неозора пустельна рівнина — безмежний плаский простір, який тягнувся аж ген до обрію і далі, аж поза нього. Та це і справді море, подумала Дані. Тут уже не було пагорбів, не було ні гір, ні дерев, ні міст, ні шляхів — тільки нескінченні луки, де високі трави брижились од вітру, як хвилі.

— Яке воно зелене,— сказала вона.

— Це зараз, звідси,— погодився сер Джора.— А бачила б ти його в цвіту, цілком укрите багряними квітами від обрію до обрію, як море крові! А коли приходить посуха, весь світ набирає бронзових барв. А це ж одна тільки *гранна*, дитино. А там сотні видів трав — жовтих як лимон і темних як індиго, блакитних, і жовтогарячих, і веселкових. У Тінявих землях за Ашаєм, подекують, є океани примарних трав, вищих за вершника на коні, зі стеблами білими як молочне скло. Вони душать усі інші трави, а тоді в темряві сяють духами проклятих. Дотраки певні, що одного дня примарні трави вкриють весь світ, і тоді життю прийде кінець.

На саму думку про це Дані здригнулася.

— Не хочу зараз про це говорити,— мовила вона.— Тут так гарно, аж не хочеться думати про те, що все це може загинути.

— Як скажете, халесі,— шанобливо озвався сер Джора.

Почувши голоси, вона озирнулася. Вони з Мормонтом випередили решту вершників, тож зараз ті ген позаду видиралися на гребінь пагорба. І її служниця Іррі, і юні лучники з її хасу були спритні, мов

кентаври, а от Вісерис і досі боровся з короткими стременами й пласким сідлом. У цих краях брат мав жалюгідний вигляд. Йому не варто навіть було приїжджати. Магістр Ілірію схилив його зачекати в Пентосі, запропонував йому гостинність свого особняка, але Вісерис навіть чути про це не хотів. Він буде з Дрого, поки той не сплатить борг, поки Вісерис не отримає обіцяну корону. «А якщо він спробує мене надурити, горе йому: він дізнається, що буває, якщо збудити дракона»,— заприсягнувся Вісерис, поклавши руку на позичений меч. На це Ілірію тільки кліпнув очима й побажав йому щастя.

Дані збагнула, що зараз не має охоти вислуховувати братові скарги. День був занадто чарівний. У насиченій блакиті неба, у високості, кружляв яструб — полював. Море трави гойдалося й зітхало з кожним повівом вітру, тепле повітря пестило обличчя, і Дані почувала умиротворення. Вона не дозволить Вісерису все зіпсувати.

— Зачекайте тут,— мовила Дані до сера Джори.— Скажіть усім зупинитися. Скажіть, що я звеліла.

Лицар усміхнувся. Сер Джора не відзначався вродою. Шия та плечі в нього були, як у бугая, а руки та груди так густо поросли жорстким чорним волоссям, що на голову вже нічого не лишилося. Однак від його усмішки Дані ставало затишно.

— Ти вчишся розмовляти, як королева, Данерис.

— Не як королева,— заперечила Дані,— як халесі.

Розвернувши коня, вона самотою помчала вчвал з гребеня пагорба вниз.

Спуск був стрімкий і кам'янистий, але Дані скакала безстрашно, а серце співало від радості й небезпеки. Усе життя Вісерис казав їй, що вона королівна, але вперше Данерис Таргарієн почувалася королівною тільки тоді, коли проїхалася на своїй сріблястій кобиліці.

Спершу було нелегко. Наступного ранку після весілля халасар зібрав табір і вирушив на схід у Ваїс-Дотрак, і на третій день шляху Дані здавалося, що вона просто помре. На сідницях полускалися натерті сідлом страшні криваві водянки. Стегна вона собі збила до крові, на руках з'явилися мозолі від повіддя, а м'язи ніг і спини так боліли, що вона заледве могла сидіти. Наприкінці дня, коли западали сутінки, служницям доводилося знімати її з коня.

Але й уночі полегшення не приходило. Поки вони їхали, хал Дрого не звертав на неї уваги, точно як він ігнорував її під час весілля, а

вечорами пив зі своїми вояками та кровними вершниками, виїздив призових скакунів і дивився, як танцюють жінки й помирають чоловіки. У цьому житті для Дані місця не було. Їй залишалося вечеряти на самоті, або з сером Джорою і з братом, а потім у сльозах засинати. Але щоночі, десь перед світанком, Дрого приходив до неї в намет і будив її в темряві, і їздив на ній так само невтомно, як на своєму огирі. Він завжди брав її ззаду, як заведено в дотраків, і Дані була вдячна за це: так її лорд-чоловік не міг бачити сліз, які зрошували її обличчя, а вона могла тулити до лиця подушку, щоб приглушити болісні зойки. Коли він кінчав, то, заплющивши очі, починав стиха похропувати, а Дані лежала поруч з ним, уся в синцях і ранах, які боліли так, що вона не могла заснути.

Минали день за днем, ніч за ніччю, і прийшла мить, коли Дані збагнула: більше вона не витримає. Однієї ночі вона вирішила: ліпше накласти на себе руки, ніж дозволити цьому тривати...

Однак тої ночі їй знову наснився дракон. Цього разу Вісериса у сні не було. Тільки вона і дракон. Луска в нього була чорна як ніч і мокра й слизька від крові. Її крові, відчула Дані. Очі дракона сяли, мов озера розпеченої лави, а коли він розтулив рота, звідти гарячим струменем з гуркотом вихопилося полум'я. Дані чула, що він співає до неї. Вона розкрила обійми вогню, прийняла його, дозволила йому цілком її поглинути, обмити, загартувати, випалити начисто. Вона відчувала, як плоть висихає, обвуглюється і злізає з кісток, як кров закипає й починає парувати, але болю не було. Вона почувалася дужою, оновленою і ярою.

А наступного дня — на диво — тіло боліло вже начебто не так. Таки боги нарешті почули її та змилювалися. Навіть служниці відчували перемену.

— Халесі,— звернулася до неї Джикі,— щось негаразд? Ви хворі?

— Була хвора,— озвалася вона, застигнувши над драконовими яйцями, які подарував їй Ілірію на весілля. Вона торкнулася одного — найбільшого з трьох, легенько провела рукою по шкаралупі. «Чорночерлене,— подумала вона,— як дракон з мого сну». Камінь під пальцями здавався на диво теплим... чи це їй наснилося? Вона нервово відсмикнула руку.

Відтоді день у день ставало легше. Ноги зміцніли, мозолі на руках полускали й затверділи, м'які сідниці загрубіли і стали еластичні, як

дублена шкіра.

Хал доручив служниці Іррі навчити Дані їздити верхи подтрацькому, але насправді найкращою вчителькою була кобилиця. Здавалося, вона вгадує настрої вершниць, наче в них одна на двох свідомість. День у день Дані почувалася в сідлі впевненіше. Дотраки були люди суворі й нечутливі, не мали звичаю давати тваринам імена, тож Дані називала свою кобилицю просто «сріблястою». Ще нікого й нічого вона так не любила.

Коли дорога почала менше втомлювати Дані, вона стала помічати красу навколишніх земель. Їхала вона на чолі халасару разом з Дрого та його кровними вершниками, тож кожен край поставав перед нею свіжий і незайманий. Позаду них величезна орда витоптувала землю, каламутила ріки та здіймала навколо хмари задушливої куряви, але луки попереду завжди були зелені й зарослі.

Халасар перетнув невисокі пагорби Норвосу, проминув улаштовані терасами лани й невеличкі села, з чиїх білих тинькованих стін за ним схвильовано спостерігали місцеві мешканці. Перейшов убрид три широкі спокійні річки, а четверту — бистру, вузьку й підступну; ставав табором біля високого блакитного водоспаду; обійшов стороною руїни величезного мертвого міста, де, подекували, поміж почорнілих мармурових колон стогнуть привиди. Промчав тисячолітніми валерійськими дорогами, прямими як дотрацька стріла. Півмісяця пробирався крізь Когорський ліс, де високо над головами золотилося шатро з листя, а стовбури дерев були завширшки з міську браму. Тут водилися величезні лосі, і плямисті тигри, і лемури зі сріблястим хутром і велетенськими фіалковими очима, але всі вони розбігалися з наближенням халасару, тож Дані нікого з них і краєм ока не побачила.

На цей час спогад про нестерпний біль майже вивітрився. І досі по довгому дні верхи у неї нило тіло, однак зараз цей біль був навіть солодкий, тож щоранку вона радо стрибала в сідло в передчутті нових див, які чекали на неї в землях, що лежали попереду. Навіть ночі іноді приносили задоволення, і тепер якщо вона й скрикувала, коли Дрого брав її, то не завжди від болю...

Біля підніжжя пагорба її обступили трави — високі та м'які. На рівнину вона виїхала підтюпцем і в благословенній самотині загубилася серед зелені. У халасарі вона ніколи не була сама. Хал Дрого приходив до неї тільки після заходу сонця, але служниці

годували її, вмивали та спали біля входу в її намет, завжди неподалік крутилися кровні вершники та лучники з хасу, а брат, мов набридлива тінь, ходив за нею день і ніч. Навіть звідси Дані чула, як він, стоячи на верхівці гребеня, пронизливо горлає на сера Джору. Але вона рушила вперед, поринаючи глибше в Дотрацьке море.

Зелень проковтнула її. Повітря насичене було ароматами землі й трави, до яких домішувалися запахи кінської піни й поту самої Дані, а ще — олії в її волоссі. Дотрацькі запахи. Вони добре пасували до цього місця. І Дані, сміючись, вдихнула їх. Зненацька їй закортіло відчуті під ногами землю, занурити пальці в масний чорний ґрунт. Зістрибнувши з сідла, вона пустила сріблясту пастися, а сама стягнула з ніг високі чоботи.

Вісерис налетів на неї несподівано, як літня буря; він надто сильно натягнув повіддя, і кінь під ним став дибки.

— Як ти смієш! — заверещав він. — Ти велиш щось мені? Мені?!

Він скочив з коня і, приземляючись, заточився. З розчервонілим обличчям він важко зіп'явся на ноги. Схопив сестру й почав трусити.

— Ти забула, хто ти така? Подивись на себе. Тільки подивись на себе!

Дані не треба було й дивитися. Вона була боса, з олією у волоссі, вбрана в дотрацький шкіряний одяг і у фарбовану безрукавку, яку їй подарували на весілля. Вона була своя у цих краях. А брудний Вісерис не розлучався з заплямованими міськими шовками й кольчугою.

— Не смій веліти дракону! — і досі репетував він. — Ти зрозуміла? Я володар Сімох Королівств, і я не збираюся вислуховувати накази від шльондри якогось комонника, ти мене чуєш? — рука його залізла їй під безрукавку, й пальці боляче стиснули груди. — Ти мене чуєш?

Дані щосили відштовхнула його.

Вісерис витріщився на неї, не вірячи своїм фіалковим очам. Вона ще жодного разу не чинила опору. Від люті в нього перекошилося обличчя. Зараз він її вдарить, і боляче вдарить, вона це знала.

Хрясь!

Удар батога пролунав, як гуркіт грому. Ремінь, який обкрутився Вісерису довкола горла, сіпнув його назад. Брат, приголомшений і задиханий, розтягнувся на землі. Він намагався звільнитися, а дотрацькі вершники улюлюкали над ним. Хлопець із батогом, юний

Джого, скреготливим голосом щось запитав. Слів Дані не зрозуміла, але тут під'їхали Іррі, і сер Джора, і решта вояків з її хасу.

— Джого питає, чи бажаєте ви його смерті, халесі,— переклала Джикі.

— Ні,— озвалася Дані,— ні.

Джого зрозумів її. Хтось із вояків щось проричав, і дотраки розсміялися. Іррі переклала:

— Кваро вважає, що вам варто відтяти йому вухо, щоб навчити трохи поваги.

Брат стояв навколішках, пальцями вчепившись у шкіряний ремінь на шиї, нерозбірливо хничучи, силкуючись відсапатися. Батіг міцно стискував його за шию.

— Скажи, що я не хочу робити йому боляче,— мовила Дані.

Іррі повторила її слова дотрацькою мовою. Джого потягнув батіг, смикнувши Вісериса, як ляльку на мотузці. Брат знову розтягнувся на землі, нарешті звільнений зі шкіряного зашморгу, от тільки під підборіддям, де в шкіру глибоко врізався ремінь, проступила кривава смуга.

— Я попереджав його, що так буде,— мовив сер Джора Мормонт. — Казав йому лишатися на пагорбі, як ви й веліли.

— Я вам вірю,— відгукнулася Дані, спостерігаючи за Вісерисом. А той лежав на землі з розчервонілим обличчям, шумно втягуючи повітря та схлипуючи. Він викликав жалість. Та він завжди викликав жалість. Як вона раніше цього не бачила? У грудях, де колись гніздився страх, лишилася порожнеча.

— Заберіть його коня,— звеліла Дані серу Джорі. Вісерис витріщився на неї з роззявленим ротом. Він не міг повірити своїм вухам, та Дані й сама не могла повірити, що каже таке. Але слова вилітали самі.— Нехай брат пішки йде назад до халасару. Нехай усі бачать, хто він.

Поміж дотраків чоловік не на коні не вважається за чоловіка: він нижчий з найнижчих, позбавлений гідності й гордості.

— Ні! — заверещав Вісерис. І звернувся до сера Джори загальною мовою, щоб не зрозуміли комонники: — Вдарте її, Мормонте! Зробіть їй боляче! Вам наказує ваш король! Повбивайте цих дотрацьких псів і провчіть її!

Лицар-вигнанець перевів погляд з Дані на її брата; вона стояла боса, утопивши пальці в землі, з олією у волоссі, тоді як він був у шовках і криці. Але Дані побачила рішення на обличчі сера Джори.

— Він піде пішки, халесі,— мовив лицар. І, поки Дані сідала на сріблясту, узяв у руки повіддя братового коня.

Вісерис з розтуленим ротом знову сів на землю. Він мовчав і не рухався, проводжаючи вершників очима, повними отрути. Незабаром він загубився у високій траві. Коли він зник з поля зору, Дані злякалася.

— Він знайде дорогу назад? — запитала вона сера Джору.

— Навіть такий сліпець, як твій брат, здатен видивитися наш слід, — озвався той.

— Він гоноровий. Може, йому буде соромно повертатися.

— А куди йому ще податися? — розсміявся Джора.— Якщо він не знайде халасару, халасар уже напевне знайде його. У Дотрацькому морі важко потонути, дитино.

У його словах була рація. Халасар був наче рухоме місто, проте рухалося це місто не наосліп. Розвідники обов'язково виїжджали далеко вперед від основної валки, щоб повідомити про дичину, здобич або ворогів, а з флангів її охороняли вершники супроводу. Такі нічого не прогавають — не тут, не в цих краях, звідки вони родом. Ці рівнини невіддільні від них... а тепер і від Дані.

— Я його вдарила,— зачудовано мовила вона. Тепер, коли все було позаду, це здавалося дивним сном, який їй просто наснився.— Пане Джоро, ви гадаєте... Він буде такий лютий, коли повернеться...— затремтіла вона.— Я збудила дракона, так?

Сер Джора пирхнув.

— Чи можна збудити мертвого, дівчинко? Твій брат Рейгар був останнім з драконів, а він загинув на Тризубі. А Вісерис — навіть не тінь змії.

Його прямодушні слова збентежили її. Здавалося, все, у що вона в житті вірила, зараз опинилося під питанням.

— Ви... присягнули йому своїм мечем...

— Так, присягнув, дівчинко,— сказав сер Джора.— А якщо твій брат — тінь змії, хто ж тоді його слуга?

У голосі його вчувалася гіркота.

— Він і досі справжній король. Він...

Осадивши коня, Джора поглянув на неї.

— А тепер давай по щирості. Ти б хотіла, щоб Вісерис посів трон? Дані поміркувала.

— З нього не буде гарного короля, правда ж?

— Бували й гірші... але небагато.

Вдаривши п'ятами коня під боки, лицар знову рушив.

Дані їхала зразу позаду нього.

— І все-таки,— провадила вона,— прості люди чекають на нього. Магістр Ілірію каже, вони шиють прапори з драконом і моляться, щоб з-за вузького моря повернувся Вісерис і звільнив їх.

— Прості люди моляться за дощ, і за здоров'я дітей, і за літо без кінця,— мовив сер Джора.— І їх не хвилює, як там високі лорди граються у свою гру престолів, якщо самих їх облишать у спокої,— здвигнув він плечима.— Але їх не облишать.

Деякий час Дані мовчки їхала поряд, складаючи його слова, як шматочки мозаїки. Думка про те, що людям байдуже, керуватиме ними справжній король чи узурпатор, суперечила всьому, чого вчив її Вісерис. Та що більше вона міркувала над словами Джори, то ясніше бачила в них правду.

— А за що молитесь ви, пане Джоро? — запитала нарешті вона.

— За повернення додому,— озвався той хрипким від ностальгії голосом.

— Я теж молюся за це,— сказала вона з вірою у власні слова.

Сер Джора розсміявся.

— Тоді погляньте навкруги, халесі.

Але перед очима Дані стояли не рівнини. Внутрішнім зором вона бачила Королівський Причал і Червону фортецю, збудовану Ейгоном Завойовником. Бачила Драконстон, де народилася. В її уяві вони палахкотіли тисячами вогнів — у кожному вікні горіло полум'я. В її уяві всі двері були червоні.

— Братові ніколи не повернути собі Сім Королівств,— сказала Дані. І збагнула, що знає це давним-давно. Знає все своє життя. Просто ніколи не дозволяла собі вимовити ці слова навіть пошепки, а зараз промовила їх так, що почули і Джора Мормонт, і весь світ.

Сер Джора зміряв її поглядом.

— Ви гадаєте ні?

— Він не зможе очолити армію, навіть якщо мій лорд-чоловік і надасть її,— мовила Дані.— У нього немає грошей, а єдиний лицар, який супроводжує його, вважає його нижчим за змію. Дотраки глузують з його слабкості. Він ніколи не поверне нас додому.

— Ти розумна дитина,— посміхнувся лицар.

— Я не дитина,— затято мовила вона. І стисла каблуками боки кобилиці, посилаючи сріблясту вчвал. Вона мчала дедалі швидше, залишивши далеко позаду і Джору, і Іррі, і всіх решту, а теплий вітер розмаював їй волосся, і призахідне сонце світило в обличчя. Поки вона доїхала до халасару, запали сутінки.

Раби поставили для неї намет на березі озерця з джерельною водою. З трав'яного палацу на пагорбі чулися голоси. Скоро там реготатимуть — щойно вояки з хасу повідають, що сталося сьогодні серед трав. І коли Вісерис, кульгаючи, повернеться, усі чоловіки, жінки й діти знатимуть, що він піший. У халасарі немає таємниць.

Дані віддала сріблясту рабам, щоб потурбувалися про неї, а сама увійшла в намет. Під шовковим шатром було прохолодно й темнувато. Опускаючи запинало, Дані побачила, як порошний промінь червоного світла торкається драконових яєць. На якусь мить перед очима в неї затанцювали тисячі багряних язичків полум'я. Вона кліпнула — і все зникло.

«Це камінь,— сказала вона собі.— Це просто камінь, навіть Ілірію так казав, усі дракони мертві». Вона поклала долоню на чорне яйце, лагідно обхопивши вигин шкаралупи пальцями. Камінь був теплий. Майже гарячий.

— Це все сонце,— прошепотіла Дані.— Сонце нагріло їх, поки ми їхали.

Вона звеліла служницям приготувати для неї купіль. Дорея розпалила перед наметом багаття, а Іррі та Джикі зняли з в'ючних коней і принесли великі мідні ночви — ще один весільний подарунок — і натягли води з озерця. Коли з ночов почало парувати, Іррі допомогла Дані залізти, а тоді залізла й сама.

— Ви колись бачили дракона? — запитала Дані, поки Іррі шкребла їй спину, а Джикі вимивала пісок з волосся. Вона чула, що перші дракони з'явилися зі сходу, з Тінявих земель за Ашаєм та з островів у Нефритовому морі. Може, вони й досі живуть там, у краях дивних і диких.

— Драконів більше немає, халесі,— сказала Іррі.

— Вимерли,— підтвердила Джикі,— давним-давно.

Вісерис казав, що останні дракони Таргарієнів померли не більш як століття тому, під час правління Ейгона Третього, якого прозвали за це Бичем Драконів. Як на Дані, це було не так уже й давно.

— Всюди? — розчаровано спитала вона.— Навіть на сході?

На заході чари закінчилися, коли прийшла Руїна Валерії і земель вічного літа, і не лишилося ні чарокованої криці, ні штормоспівців, ні драконів, але Дані чимало разів чула, що на сході все інакше. Подейкували, що островами Нефритового моря скрадаються мантикори, що у джунглях Ї-Ті повзають василіски, в Ашаї відкрито чаклюють чароспівці, ворожбити й гонихмарники, а чорної ночі накладають страшні закляття повелителі тіней і кровошептії. То чому б там не бути й драконам?

— Нема дракони,— сказала Іррі.— Хоробрі вої вбивати їх, бо то жахливі люті звірі. Всі знають.

— Всі знають,— погодилася Джикі.

— Купець із Карта розповідав мені, що дракони прилетіли з місяця, — заговорила білява Дорея, над вогнем гріючи рушник. Джикі та Іррі були з Дані одного віку — дотрацькі дівчата, які опинилися в рабстві, коли хал Дрого розбив халасар їхнього батька. Дорея була старша: майже двадцятирічна. Магістр Ілрію знайшов її в будинку розпусти в Лісі.

Дані з цікавістю обернула голову, і вологе сріблясте волосся впало їй на очі.

— З місяця?

— Він казав, що місяць — це яйце, халесі,— мовила дівчина з Ліса. — Колись давно на небі було два місяці, але один з них занадто наблизився до сонця й від жару розколовся. І з нього вилетіли тисячі тисяч драконів, упиваючись полум'ям сонця. І відтоді дракони дихають вогнем. Одного дня і другий місяць отримає сонячний поцілунок, розколеться — і дракони повернуться.

Дівчата-дотрачки пирхнули й розсміялися.

— Ти дурна рабиня з тирсою в голові,— сказала Іррі.— Місяць — не яйце. Місяць — бог. Сонце з місяцем — подружжя. Всі знають.

— Всі знають,— підтвердила Джикі.

Коли Дані вилізла з ночов, шкіра в неї була розпашіла й рожева. Джикі вклала халесі, щоб намастити їй тіло олією і вичистити бруд зі всіх пор. А тоді Іррі напахтила її пряноцвітом і цинамоном. І поки Дорея до блиску розчісувала їй коси, аж ті засяяли, як срібні нитки, Дані міркувала про місяць, і яйця, і драконів.

На вечерю була проста страва з фруктів, сиру й підсмаженого хліба, запити яку подали кубок вина з медом.

— Дореє, лишись і повечеряй зі мною,— звеліла Дані, відсилаючи інших двох служниць геть. У дівчини з Ліса волосся мало медовий колір, а очі — барву літнього неба.

Коли вони залишилися вдвох, Дорея опустила очі.

— Це честь для мене, халесі,— сказала вона, хоча то була зовсім не честь, а просто послуга. Місяць уже давно викотився на небо, а вони все сиділи, розмовляючи.

Коли тої ночі прийшов хал Дрого, Дані чекала на нього. Зупинившись на вході в намет, він з подивом поглянув на неї. Вона ж повільно звелася, розхристалася нічні шовки та впустила на землю.

— Сьогодні ми маємо вийти надвір, мілорде,— сказала вона, бо дотраки вірять, що все найважливіше в житті людини має відбуватися просто неба.

Хал Дрого рушив за нею попід місячне світло, і дзвіночки в його волоссі тихенько заспівали. За кілька кроків од намету було ложе з м'якої трави, і саме там Дані потягнула чоловіка на землю. Коли ж він спробував її перевернути, вона поклала руку йому на груди.

— Ні,— мовила вона,— сьогодні я дивитимуся вам в обличчя.

В серці халасару немає особистого простору. Роздягаючи чоловіка, Дані відчувала на собі чужі очі, й чула притишені голоси, коли робила те, чого навчила її Дорея. Але їй було байдуже. Хіба вона не халесі? Для неї важили тільки його очі, і зараз, вилізши на нього, вона побачила в них щось таке, чого раніше не було. Вона скакала на ньому несамовито, як на своїй сріблястій, і в момент задоволення хал Дрого вигукнув її ім'я...

Халасар уже майже перетнув Дотрацьке море, коли Джикі, погладивши м'який округлий живіт Дані, мовила:

— Халесі, ви в тяжі.

— Знаю,— озвалася Дані.

То були її чотирнадцяті іменини.

Бран



Внизу у дворі разом з вовками бігав Рикон.

Бран спостерігав за ними з підвіконня. Хай куди біг хлопчик, Сіровій уже був тут як тут, кидався йому навперейми, і Рикон, помітивши його, щасливо верещав і кидався в інший бік. Кошлай насадив йому на п'яти, кружляючи навколо та клацаючи зубами, коли наближались інші вовки. Хутро в нього потемніло і зробилося геть чорним, а очі горіли зеленим вогнем. Останнім біг Бранів Літо. Він був сріблясто-димчастий, з очима жовто-золотими, які бачили все-все. Він був менший за Сіровія й обережніший. Бран вважав, що він з виводку найкмітливіший. Згори йому чути було хекання Рикона, який на своїх маленьких дитячих ніжках гасав утоптанною землею.

Очі в Брана пекло від сліз. Він теж хотів спуститися вниз, побігати й посміятися. Розлютившись на такі думки, він кісточками пальців стер сльози, поки ті не пролилися. Вже проминули його восьмі іменини. Він уже майже дорослий, йому не можна плакати.

— Це була просто омана,— гірко мовив він, пригадуючи ворона зі сну.— Я не можу літати. Не можу навіть бігати.

— Ворони всі брехуни,— погодилася стара Нан, яка сиділа в кріслі зі спицями в руках.— Я знаю казку про ворона...

— Не хочу я більше ніяких казок! — відтяв Бран з роздратуванням у голосі. Колись він любив казки старої Нан. *До того.* Але тепер усе змінилося. Тепер його залишали з нею на цілий день, щоб вона приглядала за ним, вмивала та скрашувала його самотність, але від цього йому було тільки гірше.— Ненавиджу твої дурні казки.

Старенька всміхнулася до нього беззубим ротом.

— Мої казки? Ні, мій маленький лорде, не мої. Ці казки були до мене й будуть після мене, і після тебе теж.

Бридка стара, презирливо подумав про неї Бран: суха й зморшкувата, майже сліпа, безсила — навіть сходи не здатна подужати, а на рожевому веснянкуватому черепі лишилося заледве кілька пасом білого волосся. Ніхто й не знає, скільки їй насправді років, але батько казав, її всі кликали старою Нан ще тоді, коли сам він був хлопчиком. Понад усякий сумнів, вона була старшою за всіх у Вічнозимі, а може, у всіх Сімох Королівствах. Нан з'явилася в замку як мамка для Брандона Старка, чия мати померла при пологах. А він був старшим братом лорда Рикарда, Бранового діда, а може, молодшим братом, або навіть братом Рикардового батька. Стара Нан казала то так, то так. Але в усіх її оповідках хлопчик помирав трирічним від літньої застуди, після чого Нан лишилась у Вічнозимі з власними дітьми. Обох синів вона втратила на війні, на якій король Роберт завоював престол, а онук загинув на мурах Пайку під час заколоту Балона Грейджоя. Дочки її давним-давно повиходили заміж, пороз'їжджалися й померли. Лишився тільки дурник Годор — велетень, який працює у стайнях, а стара Нан живе й живе, за шитвом оповідаючи свої казки.

— Мені байдуже, чиї це казки,— сказав Бран.— Я їх терпіти не можу.

Не хотів він більше казок і не хотів старої Нан. Він хотів маму й тата. Хотів бігати, і щоб поруч стрибав Літо. Хотів вилізти на зруйновану вежу й годувати зерном ворон. У товаристві братів проїхатися на своєму поні. Хотів, щоб усе стало, як було.

— Я знаю казку про хлопчика, який терпіти не міг казок,— сказала стара Нан з ледь помітною дурнуватою посмішкою, не припиняючи клацати спицями — цок-цок-цок, аж Бранові закортіло накричати на неї.

Він усвідомлював, що так, як було, вже не стане ніколи. Ворон обдував його, змусивши летіти, а коли Бран прокинувся, виявилось, що він каліка, а світ перемінився. Всі його покинули: і батько, і мати, і сестри, і навіть зведений брат Джон. Батько обіцяв, що Бран поїде на Королівський Причал на справжньому коні, але всі поїхали без нього. Мейстер Лувін послав лорду Едарду навздогін пташку з листом, і другу пташку до матері, і третю до Джона на Стіну, але відповіді не було нізвідки. «Часто птахи просто губляться, дитинко,— пояснив

мейстер.— Звідси до Королівського Причалу чимало миль, і всюди чигають яструби, тож, може, ніхто не отримав листів». Але у Брана було таке відчуття, наче всі померли, поки він лежав без тями... або помер сам Бран, і всі про нього забули. Джорі з сером Родриком і Вейоном Пулом також поїхали, а ще Галлен, і Гарвін, і Товстун Том, і чверть варти.

Лишилися тільки Роб з малюком Риконом, але Роб змінився. Тепер це був не просто Роб, а лорд Роб, принаймні так він старався поводитися. Він носив при боці справжній меч і ніколи не усміхався. Цілісні дні він тренував гвардійців і вправлявся на мечі, від чого металево дзвенів увесь двір, а всіма покинутий Бран спостерігав за ним з вікна. Вечорами Роб замикався з мейстром Лувіном і вів довгі бесіди або перевіряв облікові книги. Іноді він кудись виїжджав з Галлісом Молленом і міг не повертатися по кілька днів, відвідуючи віддалені тверджі. Коли він їхав більш ніж на день, Рикон плакав і повсякчас питав Брана, чи Роб узагалі повернеться. Та навіть коли Роб бував удома у Вічнозимі, у лорда Роба, схоже, часу на Галліса Моллена і Теона Грейджоя завжди знаходилося більше, ніж на братів.

— Можу розповісти тобі легенду про Брандона Будівничого,— сказала стара Нан.— Ти завжди любив її більше за інші.

Тисячі й тисячі років тому Брандон Будівничий звів Вічнозим, а подекували, і Стіну. Бран знав цю легенду, але ніколи не була вона його улюбленою. Може, хтось з інших Брандонів любив цю оповідь. Іноді стара Нан говорила до нього так, наче він — її Брандон, немовля, якого вона вигодувала багато років тому, а іноді плутала Брана з його дядьком Брандоном, який загинув від руки Божевільного Короля ще до Бранового народження. Мама якось сказала: Нан так довго живе, що в її голові всі Брандони Старки зліпилися в один образ.

— Ні, цієї я не любив,— мовив Бран.— Я любив страшні історії.

Почувши знизу якийсь рух, він знов обернувся до вікна. Рикон з вовками біг через двір до прибрамної, але з цього ракурсу Бранові з вежі не було видно, що там коїться. З розпуки він лягнув себе кулаком по стегну — й нічого не відчув.

— Мій любий літній хлопчику,— тихо зронила стара Нан,— що знати про страх тобі? Страх приходить узимку, мій маленький лорде, коли нападає сотня футів снігу, а з півночі, завиваючи, прилітає крижаний вітер. Страх приходить Довгої ночі, коли сонце ховається з

неба на цілі роки, дітки народжуються, живуть і вмирають у темряві, сухоребрі деривовки голодують, а лісами вандрують білі блукальці.

— Маєш на увазі Чужих,— сварливо мовив Бран.

— Чужих,— погодилася стара Нан.— Тисячі й тисячі років тому, було, прийшла така холодна, важка й нескінченна зима, якої не пам'ятали люди. І прийшла ніч, яка тривала ціле покоління, а королі тремтіли й умирили у своїх замках так само, як свинопаси у своїх халупах. Жінки душили власних дітей, аби не бачити, як ті голодують і плачуть і як сльози замерзають у них на щоках...

Вона замовкла, і затихли її спиці, а тоді стара Нан підвела на Брана білясті туманні очі й запитала:

— Отож, дитинко, такі історії ти любиш?

— Так,— неохоче мовив Бран,— так, тільки...

Стара Нан кивнула.

— У цій темряві вперше прийшли Чужі,— сказала вона, і спиці знову застукотіли: цок-цок-цок.— Холодні й мертві, вони терпіти не могли заліза, вогню і дотику сонця, і всього живого, у чиїх жилах біжить гаряча кров. Вони змітали на своєму шляху тверджі, і міста, і королівства, рубали звияжців і цілі армії сотнями, і на своїх блідих мертвих конях вели в бій війська загиблих. Жодні людські мечі не могли їх спинити, а вони не жаліли ні жінок, ні немовлят. У крижаних лісах вони ганялися за дівчатами, а своїм мертвим прислужникам згодовували дитяче м'ясо.

Говорила вона зовсім тихо, майже пошепки, і Бран несамохіть нахилився вперед, дослухаючись.

— То було ще до приходу андалів і задовго до того, як вузьке море перепливали жінки-втікачки з міст Ройну; тисячі королівств на цих землях тоді належали першим людям, які відібрали їх у дітей пралісу. Але де-не-де в лісовій гущавині ще жили діти пралісу у своїх лісових містах і порожнистих пагорбах, а на сторожі стояли лики на деревах. І коли холод і смерть наповнили землю, останній звияжець вирушив на пошуки дітей пралісу в надії, що їхні прадавні чари зможуть повернути те, що втратили армії людей. З собою у мертві землі він узяв меч, коня, собаку й дюжину товаришів. Багато років тривали пошуки, аж поки звияжець не втратив надію відшукати дітей пралісу в їхніх таємних містах. Один по одному померли його друзі, потім здох кінь, і нарешті навіть собака, а меч його так замерз, що лезо просто

зламалося, коли він спробував ним скористатися. А Чужі занюхали його гарячу кров і безшумно вийшли на його слід, цькуючи його зграями білястих павуків завбільшки з хорта...

Знагла з гуркотом відчинилися двері, й у Брана від страху серце мало не вискочило з грудей, проте виявилось, що на порозі стоїть усього-на-всього мейстер Лувін, а за ним на сходах височіє Годор.

— Годор! — як завжди, оголосив конюший, усміхаючись до всіх широчезною усмішкою.

Але мейстер Лувін не всміхався.

— У нас гості,— сповістив він,— і вимагається твоя присутність, Бране.

— Але я ще не дослухав легенду,— поскаржився Бран.

— Легенди зачекають, мій маленький лорде, і нікуди не подінуться, поки тебе не буде,— сказала стара Нан.— А от відвідувачі не такі терплячі, та й іноді їм теж є що розповісти.

— Хто там? — запитав Бран у мейстра Лувіна.

— Тиріон Ланістер з кимось із Нічної варти, вони привезли новини від твого брата Джона. Зараз їх приймає Роб. Годоре, допоможеш Брану спуститися в залу?

— Годор! — погодився щасливий Годор. І пригнувся, аби пролізла у двері його велика розкучмана голова. На зріст Годор був понад два метри. Важко було повірити, що вони зі старою Нан — кровні родичі. Цікаво, подумав Бран, а на старість він теж зсохнеться і стане такий маленький, як його пра-прабабуся? Навряд чи, навіть якщо він доживе до тисячі років.

Годор підняв Брана без зусиль, як оберемок сіна, і притулив до грудей. Від нього завжди трішки пахло кіньми, однак цей запах не був неприємним. М'язисті Годорові руки поросли каштановим волоссям.

— Годор,— повторив він. Теон Грейджой якось зауважив, що Годор, може, знає і небагато, однак ніхто не заперечуватиме, що своє ім'я він вивчив дуже добре. Коли Бран розповів це старій Нан, вона завоктала, як курка, і зізналася, що насправді Годора звати Волдер. Ніхто й гадки не має, звідки взялося оте «Годор», сказала вона, та коли він почав уживати це слово, усі стали його так і кликати. Він знає це єдине слово.

Стару Нан вони залишили у вежі сам-на-сам з її плетінням і спогадами. Годор, несучи Брана сходами вниз і потім галереєю, щось

собі немелодійно мугикав, а мейстер Лувін ішов позаду, намагаючись підлаштуватися під широкі кроки конюшого.

Роб сидів на батьковому престолі, вдягнений у кольчугу й дублені шкіри і з суворим виразом лорда Роба на обличчі. Позаду нього стояли Теон Грейджой і Галліс Моллен. Попід високими вузькими вікнами вздовж сірих стін вишикувалася дюжина гвардійців. А в центрі кімнати стояв карлик зі своїми слугами та ще чотири незнайомці в чорному вбранні Нічної варти. Ще не встиг Годор занести Брана через поріг, як хлопець відчув важку атмосферу, яка повисла в залі.

— Вічнозим гостинно прийме будь-кого з Нічної варти, хай скільки той захоче лишатися,— говорив Роб голосом лорда Роба. У нього на колінах, мов напоказ цілому світу, лежав оголений меч. Навіть Бран знав, що це означає — зустріти гостя оголеним мечем.

— Будь-хто з Нічної варти,— повторив карлик,— але не я, правильно я тебе зрозумів, хлопче?

Роб звівся й тицьнув у коротуна мечем.

— Я тут лорд, поки мати й батько у від'їзді, Ланістере. Я вам не хлопчик.

— А якщо ти лорд, то навчися манер справжнього лорда,— відгукнувся коротун, не звертаючи уваги на лезо, націлене йому в обличчя.— Схоже, манери вашого батька успадкував твій брат-байстрюк.

— Джон! — видихнув Бран з Годорових рук.

Карлик обернувся до нього.

— Отож це правда, хлопець вижив. Не можу повірити! Вас, Старків, важко знищити.

— А вам, Ланістерам, краще добре це затямити,— мовив Роб, опускаючи меча.— Годоре, принеси мого брата сюди.

— Годор,— мовив Годор, з усмішкою протупав уперед і всадовив Брана на престол Старків, на якому сиділи лорди Вічнозиму ще в ті часи, коли вони називалися королями на Півночі. То було холодне кам'яне крісло, відполіроване незчисленими сідницями; з кінців масивних підлокітників щирилися різьблені деривовчі голови. Щойно Брана всадовили, він учепився в підлокітники, а його неслухняні ноги повисли. У такому величезному кріслі він почувався малюком.

Роб поклав руку йому на плече.

— Ви сказали, у вас справа до Брана. Що ж, ось він, Ланістере.

Бран почувався незатишно від звернених до нього очей Тиріона Ланістера. Одне око в того було зелене, а друге чорне, й обидва втупилися в нього, прискіпливо вивчаючи, оцінюючи.

— Кажуть, ти лазив дуже вправно, Бране,— нарешті заговорив коротун.— Скажи мені, як так сталося, що того дня ти впав?

— Я не впав,— заперечив Бран. Він ніколи, ніколи, ніколи не падав.

— Хлопчик нічого не пам'ятає ні про падіння, ні про саму вилазку,
— лагідно втрутився мейстер Лувін.

— Цікаво,— зронив Тиріон Ланістер.

— Мій брат тут не для того, щоб відповідати на ваші запитання, Ланістере,— кинув Роб.— Кажіть, з чим прийшли, і рушайте далі.

— У мене для тебе подарунок,— мовив карлик до Брана.— Ти любиш їздити верхи, хлопче?

Наперед виступив мейстер Лувін.

— Мілорде, у хлопця відняло ноги. Він не може сидіти на коні.

— Нісенітниця,— відтяв Ланістер.— З нормальним конем у нормальному сідлі здатен їздити навіть каліка.

Останнє слово, як ножем, штрикнуло Бранове серце. Він відчув, як на очі нестримно накочуються сльози.

— Я не каліка!

— А я тоді не карлик,— скривившись, зронив карлик.— Мій батько возрадується на таку новину.

Грейджой зареготав.

— Про якого коня і яке сідло мова? — запитав мейстер Лувін.

— Мова про маленького коня,— озвався Ланістер.— Оскільки хлопець не здатен понукати коня ногами, кінь має підлаштуватися під вершника: його слід навчити реагувати на дотики повіддя, на голос. Я би почав з необ'їждженого однолітка, невченого, щоб не довелося переучувати,— з-за пояса він витягнув сувій паперу.— Віддайте це лимарю. Далі він упорається сам.

Мейстер Лувін з цікавістю маленької сірої білки узяв папір з карликових рук. Розгорнув і довго вивчав.

— Зрозуміло. З вас чудовий кресляр, мілорде. Так, це має спрацювати. Я мав би сам до такого дотумкати.

— Мені було легше, мейстре. Цей проект не вельми відрізняється від мого власного сідла.

— І я справді зможу їздити верхи? — запитав Бран. Йому хотілося вірити, але було лячно. Мабуть, то ще одна омана. Ворон-бо обіцяв, що він полетить.

— Зможеш,— запевнив його карлик.— І присягаюся тобі, хлопче, на коні ти будеш не нижчий за інших.

Роб Старк мав збентежений вигляд.

— Це якась пастка, Ланістере? Хто вам Бран? Навіщо вам йому допомагати?

— Бо мене попросив ваш брат Джон. А я маю слабкість до калік, байстрюків і різних бідолах,— поклавши руку на серце, Тиріон Ланістер посміхнувся.

Рвучко відчинилися двері у двір. У залу полилося сонячне світло й убіг задиханий Рикон. З ним були деривовки. Хлопчик, розширивши очі, зупинився біля дверей, але вовки побігли далі. Вони побачили Ланістера, а може, занюхали його запах. Першим заричав Літо. До нього долучився Сіровій. Праворуч і ліворуч вони оточили коротуна.

— Вовкам не подобається ваш запах, Ланістере,— зауважив Теон Грейджой.

— Мабуть, мені час іти,— сказав Тиріон. Він на крок відступив — і з темряви позаду нього з гарчанням випірнув Кошлай. Ланістер відскочив, і з другого боку на нього налетів Літо. Заледве тримаючись на ногах, карлик відсахнувся, і Сіровій учепився йому в руку, зубами рвонувши рукав і видерши шмат тканини.

— Ні! — скрикнув Бран зі свого престолу, коли Ланістер потягнувся до меча.— Літо, сюди! Літо, до мене!

Почувши голос, деривовк глипнув на Брана, а тоді знову на Ланістера. І на півзігнутих лапах позадкував геть від коротуна, щоб усістися біля Бранових немічних ніг.

Роб, який затамував подих, нарешті видихнув і гукнув:

— Сіровію!

Вовк нагло й нечутно опинився біля нього. Тепер на коротуна гарчав тільки Кошлай, і очі в нього палали зеленим вогнем.

— Риконе, поклич його! — заволав Бран до свого братика, і Рикон, спам'ятавшись, заверещав:

— До мене, Кошлаю, до мене!

Чорний вовк востаннє рикнув на Ланістера й стрибнув до Рикона, який одразу ж міцно обійняв його за шию.

Знявши шарф, Тиріон Ланістер витер чоло і спокійним голосом зронив:

— Як цікаво.

— З вами все гаразд, мілорде? — запитав один з його слуг, тримаючи меча напоготові. Питаючи це, він нервово поглядав на деривовків.

— Рукав подертий, та й штанці я обмочив, але, якщо не брати до уваги мій уражений гонор, усе гаразд.

Навіть Роб мав схарапуджений вигляд.

— Вовки... Не знаю, чому вони так...

— Безсумнівно, переплутали мене з обідом,— Ланістер легенько вклонився Бранові.— Дякую, що відкликали їх, юний сер. Запевняю, мене б вони навряд чи змогли перетравити. А тепер мені і справді час іти.

— Хвилинку, мілорде,— сказав мейстер Лувін. Він наблизився до Роба, і вони, тісно схилившись одне до одного, про щось пошепотілися. Бран силкувався щось уловити, але голоси звучали надто тихо.

Нарешті Роб Старк заклав меч у піхви.

— Я... Мабуть, я погарячкував,— мовив він.— Ви зробили Бранові ласку, і... ну...— Роб зусиллям волі взяв себе в руки.— Ласкаво просимо до Вічнозиму, Ланістере.

— Облиш свою фальшиву ввічливість, хлопче. Я тобі не подобаюся, і ти зовсім не хочеш, аби я лишався. За мурами, у зимовому поселенні, я бачив заїзд. Там для мене знайдеться ліжко, і так нам з тобою обом спатиметься спокійніше. А за кілька мідяків, може, навіть нагодиться миленька дівка, яка нагріє мені простирадла.

Він обернувся до одного з чорних братів — старого горбаня з розкошланою бородою.

— Йорене, ми вирушаємо на південь на світанку. Наздоженете мене в дорозі.

З цими словами він розвернувся, на своїх коротеньких ногах важко перетнув залу і, проминувши Рикона, переступив поріг. За ним рушили слуги.

Четверо з Нічної варти залишилися. Роб невпевнено обернувся до них.

— Кімнати готові, і гарячої води вдосталь — змити дорожню куряву. Сподіваюся, ввечері ви пошануєте нас своєю присутністю за столом.

Він так ніяково вимовляв ці слова, що навіть Бран звернув увагу; то були завчені слова, вони не йшли з серця, але чорні брати все одно подякували.

Годор поніс Брана назад у ліжку, і за ними по сходах пострибав Літо. Нан заснула у своєму кріслі. Виголосивши: «Годор!» — Годор підхопив свою пра-прабабусю, яка й далі стиха похропувала, і поніс її геть, а Бран лежав і думав. Роб пообіцяв, що його запросять у велику залу на бенкет з Нічною вартою.

— Літо,— покликав він.

Вовк стрибнув на ліжку. Бран так міцно пригорнув Літо, що відчув на щоці його гарячий подих.

— Тепер я зможу їздити верхи,— прошепотів він до свого друга.— І скоро ми поїдемо в ліс на полювання, ось побачиш.

Незабаром він заснув.

Уві сні він знову дряпався вгору старовинною вежею без вікон, щосили пхаючи пальці поміж почорнілого каміння й шукаючи ногами опори. Він дерся вище й вище, крізь хмари аж у нічне небо, а вежа ніяк не закінчувалася. Коли він на мить зупинився глянути вниз, у нього закрутилось у голові, а пальці почали зісковзувати. Заплакавши, Бран учепився в мур, аби не вбитися. Земля лишилася за тисячу миль унизу, а літати він не вмів. Літати він не вмів! Дочекавшись, доки серце припинить калатати і він знову зможе нормально дихати, він поліз далі. Вибору не було: тільки вгору. Високо вгорі на тлі величезного блілого місяця, здавалося, видно обриси химер. Руки в Брана втомились і боліли, але він не наважувався перепочити. Він змусив себе прискорити рух. Химери спостерігали за його підйомом. Очі в них світилися червоним, як розпечене вугілля у жаровні. Колись це, певно, були леви, от тільки зараз перетворилися на недоладних покручів. Бран чув, як вони шепочуться тихими камінними голосами, жахливими для вуха. Не можна слухати, звелів собі Бран, не можна нічого чути; поки він нічого не чутиме, він у безпеці. Та коли химери зрушили з каміння й подибали муром униз — туди, де чіплявся Бран, він збагнув, що про безпеку не йдеться. «Я нічого не чув,— заплакав він, а вони підходили ближче й ближче.— Я не чув, не чув!..»

Прокинувшись, він, загублений у темряві, не міг відсапатися, а над ним нависала величезна тінь.

— Я нічого не чув,— прошепотів він, тремтячи від жаху, аж тут тінь сказала: «Годор!» — і запалила біля ліжка свічку, і Бран зітхнув з полегшенням.

Теплою вологою серветкою Годор змив піт з Бранового чола, а тоді спритними й лагідними руками вдягнув його. Коли прийшов час, він зніс його до великої зали, де біля вогню вже приготували довгий стіл на двох широких ногах. Місце лорда на чолі столу лишалося вільним, а Роб сів праворуч, Брана ж усадовили навпроти нього. Того вечора вони їли молочне поросся, і голубиний пиріг, і просочену маслом ріпу, а на завершення кухар пообіцяв стільниковий мед. Літо потайки брав з Бранової руки об'їдки зі столу, а Сіровій з Кошлаєм у кутку гризлися за кістку. Тепер вічнозимські собаки й не підходили до великої зали. Спершу Бранові це було дивно, але згодом він звик.

Серед чорних братів Йорен був найстарший, тож стюард усадовив його між Робом і мейстром Лувіном. Від старого смерділо кислятиною, так наче він довгий час не мився. Він дер м'ясо зубами, ламав кістки, щоб висмоктати з них мозок, а на згадку про Джона здвигнув плечима.

— Бич для сера Алісера,— пробурмотів він, і двійко його товаришів розсміялися, але Бран не втямив чому. Та коли Роб запитав про новини від дядька Бенджена, між чорних братів запала зловісна мовчанка.

— Що таке? — запитав Бран.

Йорен витер пальці об безрукавку.

— Новини погані, мілорди; жорстоко з нашого боку відплачувати вам отак за мед і м'ясо, але якщо чоловік ставить запитання, він має витримати і відповідь. Старка немає.

— Старий Ведмідь,— мовив інший брат,— вислав його на пошуки Веймара Ройса, і щось він довго не повертається, мілорде.

— Надто довго,— сказав Йорен.— Швидше за все, він загинув.

— Дядько не загинув,— голосно й сердито заперечив Роб Старк. Звівшись із лавки, він поклав долоню на руків'я меча.— Ви чуєте? Дядько не загинув!

Голос його луною відбився від кам'яних мурів, і Бран зненацька злякався.

Старий смердючий Йорен, зовсім не вражений, звів на Роба очі.

— Як скажете, мілорде,— мовив він. І спробував висмоктати шматочок м'яса, який застряг між зубів.

Наймолодший з чорних братів ніяково посовався в кріслі.

— На Стіні немає людини, яка знала би примарний ліс ліпше за Бенджена Старка. Він повернеться.

— Ну,— зронив Йорен,— може, так, а може, й ні. Чимало добрих хлопців ходили в ті ліси — і не поверталися.

Бранові пригадалася казка старої Нан про Чужих і про останнього звитяжця, якого у білих хащах цькували мертві воїни і павуки завбільшки з хорта. Якусь мить йому було дуже страшно — і тут він згадав, як ця казка закінчується.

— Йому допоможуть діти,— випалив він,— діти пралісу!

Теон Грейджой пирхнув, а мейстер Лувін сказав:

— Бране, діти пралісу вимерли тисячі років тому. Від них лишилися тільки лики на деревах.

— Може, в цих краях так і є, мейстре,— озвався Йорен,— але там, за Стіною... хтозна? Хто там мертвий, а хто живий, напевне не скажеш.

Того вечора, коли тарілки спорожніли, Роб сам відніс Брана в ліжку. Першим біг Сіровій, а Літо не відставав. Брат був дужий як на свій вік, та й Бран важив як згорток ганчір'я, однак сходи були круті й високі, тож поки вони видерлися нагору, Роб засапався.

Вклавши Брана в ліжку, він накрив його покривалами й задув свічку. І якийсь час сидів поряд у темряві. Бранові хотілося з ним поговорити, але він не знав, з чого почати.

— Ми знайдемо тобі коня,— нарешті прошепотів Роб.

— А бодай хтось із них повернеться? — запитав Бран.

— Так,— відповів Роб з такою надією в голосі, що Бран зрозумів: зараз промовляє просто Роб, а не лорд Роб.— Мама скоро буде вдома. Коли вона повертатиметься, можливо, ми вже зможемо виїхати їй назустріч. Уявляєш, як вона здивується, побачивши тебе верхи?

Навіть у неосвітленій кімнаті Бран відчував, що брат усміхається.

— А потім ми поїдемо на північ поглянути на Стіну. Ми не попереджатимемо Джона про приїзд, просто одного дня з'явимося там удвох — і все. Це буде справжня пригода.

— Пригода,— повторив Бран мрійливо. І почув, як брат схлипнув. У кімнаті було так темно, що він не міг розгледіти сліз на Робовому обличчі, отож потягнувся й узяв брата за руку. Їхні пальці переплелися.

Едард



— Смерть лорда Арина засмутила нас усіх, мілорде,— сказав великий мейстер Пайсел.— Я залюбки розповім вам усе, що знаю про його смерть. Прошу вас сідати. Може, перекусите? Є фініки. І ще в мене є чудова хурма. Вино останнім часом погано діє мені на шлунок, однак можу запропонувати вам кружку молока з льодом, підсолодженого медом. У таку спеку воно надзвичайно збадьорює.

Спека і справді стояла неймовірна: Нед відчував, що шовкова сорочка вже прилипла до грудей. Важке вологе повітря вкривало місто, наче мокрим рядом, і на узбережжях геть не було ладу, бо бідні повтікали зі своїх розпечених задущликих мурашників, воюючи за місце до снання біля води, де тільки й повівав свіжий вітерець.

— Якщо ваша ласка,— погодився Нед, сідаючи.

Двома пальцями Пайсел підніс крихітний срібний дзвіночок і ніжно ним теленькнув. У світлицю квапливо вбігла тоненька юна служниця.

— Молока з льодом правиці короля й мені, якщо твоя ласка, дитино. Добре підсолодженого.

Поки дівчина побігла по молоко, великий мейстер сплів пальці на животі.

— Серед простолюду кажуть, останній рік літа завжди найспекотніший. Це, звісно, неправда, однак часто здається саме так, атож? У такі дні я навіть заздрю вам, північанам: у вас сніг буває і влітку,— поміняв він позу, і важкий коштовний ланцюг у нього на шії тихенько дзвякнув.— Немає сумнівів, що за короля Мейкара літо було жаркішим, ніж теперішнє, і тривало майже так само довго. Були дурні,

навіть у Цитаделі, які вирішили, що нарешті прийшло Вічне літо, літо, яке не закінчиться ніколи, але на сьомий рік воно несподівано урвалося, настала коротенька осінь, а тоді довга жахлива зима. Та поки стояла спека, вона була немилосердною. Удень Старгород парував і задихався, а оживав тільки вночі. Тоді ми гуляли у садах біля річки, сперечаючись про богів. Пам'ятаю навіть аромати тих ночей, мілорде: парфумів і поту, і кавунів, які репалися від стиглості, а ще персиків і гранатів, красухи і серпоцвіту. Я був тоді молодий, кував іще свій ланцюг. Не так мучився від спеки, як зараз...

Очі Пайсела ховалися під важкими повіками, тож здавалося, що він дрімає.

— Перепрошую, лорде Едарде. Ви прийшли сюди не для того, щоб вислуховувати дурні балачки про літо, яке пролетіло й забулося, ще коли й ваш батько не народився. Пробачте старому його лепетання. Боюся, розум — як меч. Усе старе іржавіє... А ось і наше молоко.

Служниця поставила між ними тацю, і Пайсел усміхнувся до дівчини.

— Миле дитя,— підніс він кружку, скуштував і кивнув.— Дякую. Можеш іти.

Коли дівчина пішла, Пайсел перевів на Неда свої безбарвні сльозливі очі.

— На чому ми зупинилися? А, так! Ви питали про лорда Арина...

— Саме так,— Нед з увічливості сьорбнув молока з льодом. Воно приємно холодило, але, як на його смак, було пересолоджене.

— Якщо по щирості, то останнім часом правиця був наче не при собі,— сказав Пайсел.— Ми з ним багато років разом засідали в раді, тож ознаки легко було зауважити, однак я все списував на важкий тягар, який він так віддано ніс ось уже стільки років. Широкі його плечі похилилися від турбот про королівство, та й не тільки. Син у нього був хворобливий, а дружина така вічно занепокоєна, що просто не спускала з хлопця ока. Таке підкосить і сильного мужчину, а лорд Джон був уже немолодий. Не дивно, що він здавався засмученим і втомленим. Принаймні я тоді так думав. Хоча зараз я вже не маю такої певності,— важко похитав він головою.

— А що ви скажете про його фатальну хворобу?

Великий мейстер безпорадно-зажурено розвів руками.

— Одного разу він прийшов до мене й попросив книжку; він був завзятий і здоровий, як завжди, хоча мені й здалося, ніби він чимось глибоко стурбований. А наступного ранку він корчився від болю й не міг підвестися з ліжка. Мейстер Колмон вирішив, що в нього шлункова застуда. Погода стояла спекотна, правиця часто кидав у вино лід, а це може викликати розлади шлунку. Проте лорд Джон і далі слабшав, тож я особисто ходив коло нього, однак боги не дарували мені влади врятувати його.

— Я чув, ви відіслали мейстра Колмона геть.

Кивок великого мейстра був повільний, але вагомий, як льодовик.

— Так, і боюся, леді Лайса ніколи мені цього не пробачить. Може, я помилявся, але тоді мені здавалося, що я чиню правильно. Мейстер Колмон мені як син, і я високо ціную його здібності, але він молодий, а молоді не завжди зважають на тендітність старечого тіла. Він промивав лорду Арину шлунок блювотними трунками і перцевим соком, і я злякався, що це його просто вб'є.

— Лорд Арин нічого не казав у свої останні години?

— На останній стадії гарячки,— наморщив чоло Пайсел,— правиця кілька разів вигукнув «Роберт», але чи він мав на увазі сина, чи короля, я певності не маю. Леді Лайса не дозволяла хлопцеві заходити в батькову кімнату, щоб і той теж не захворів. Але король приходив, і годинами сидів біля його ліжка, жартуючи і розмовляючи з ним про давні часи в надії піднести дух лорда Джона. Як він любив старого!

— І більше нічого? Може, останні слова?

— Коли я побачив, що надії немає, я дав правиці макове молочко, щоб той не мучився. І перед тим, як востаннє склепити повіки, він щось прошепотів королю та його леді-дружині — благословення їхньому синові. «Сім'я сильне»,— сказав він. Його мова наприкінці стала надто нерозбірливою. Смерть не приходила аж до ранку, але після цього лорд Джон заспокоївся. І більше не розтуляв рота.

Нед знову, давлячись, ковтнув пересолодженого молока.

— А вам не здалося, що смерть лорда Арина неприродна?

— Неприродна? — голос немолодого мейстра був слабкий, як шепіт.— Ні, такого сказати не можу. Сумна, понад усякий сумнів. Але смерть є в своєму роді найприроднішою річчю на світі, лорде Едарде. Джон Арин упокоївся з миром, нарешті позбувшись свого тягара.

— А ця хвороба,— мовив Нед,— вам колись таке вже траплялося? Може, хтось інший на таке хворів?

— Майже сорок років я вже великий мейстер Сімох Королівств,— відповів Пайсел.— І за нашого доброго короля Роберта, і за Ейрися Тайгарієна перед ним, і за його батька Джейгейрися Другого, і навіть кілька коротких місяців за Джейгейрисового батька Ейгона П'ятого на прізвисько Щасливчик. Я стільки бачив хвороб, що вже й не пригадаю, мілорде. І скажу вам так: усі випадки різні, і всі вони схожі. Смерть лорда Джона не була дивнішою за інші.

— Його дружина вважає інакше.

— Наскільки я пригадую,— кивнув великий мейстер,— удова — сестра вашої шляхетної дружини. Пробачте старому прямолінійність, ось що я хочу сказати: горе здатне розслабити навіть найсильніший і найурівноваженіший розум, якого леді Лайса ніколи не мала. Після останнього разу, як вона розродилася мертвим немовлям, вона бачила ворога в кожній тіні, а смерть лорда-чоловіка підкосила її і лишила в розгубленості.

— То ви цілком певні, що лорд Арин помер від наглої недуги?

— Цілком,— серйозно відповів Пайсел.— Якщо не хвороба, мій добрий лорде, що це могло бути?

— Отрута,— тихо зронив Нед.

Пайсел рвучко розплющив сонні очі й незатишно посовався в кріслі.

— Ви мене стривожили. У нас тут не вільні міста, де таке трапляється незрідка. Великий мейстер Ейтельмур пише, що всі люди в душі помишляють про вбивство, та якщо це й так, отруйник не заслуговує навіть на презирство,— замислившись, він на якусь мить замовк.— Ваше припущення можливе, мілорде, однак мені воно не здається ймовірним. Найгірший мейстер знає основні отрути, а у лорда Арина не було жодних симптомів. Та й правицю всі любили. Яке чудовисько во плоті зважилося б закатрупити такого поважного лорда?

— Я чув, що отрута — жіноча зброя.

Пайсел задумливо погладив бороду.

— Так кажуть. Зброя жінок, боягузів... і євнухів.

Прокашлявшись, він сплюнув на циновку густе мокротиння. Нагорі у гайвороннику голосно крякав ворон.

— Лорд Вейрис народився рабом у Лісі, ви знаєте? Ніколи не довіряйте павукам, мілорде.

Та цього Недові можна було й не казати: у Вейрисі вгадувалося щось таке, від чого в Неда тіло сиротами вкривалося.

— Я пам'ятатиму про це, мейстре. І дякую за допомогу. Я вже відняв у вас чимало часу,— став він на ноги.

Повільно звівшись із крісла, великий мейстер Пайсел провів Неда до дверей.

— Сподіваюся, з моєю скромною допомогою ви нарешті заспокоїтеся. Якщо я зможу зробити для вас щось іще, тільки попросіть.

— Так, попрошу,— мовив Нед.— Мені цікаво глянути на книжку, яку ви давали Джонові перед тим, як він захворів.

— Боюся, вас вона не зацікавить,— сказав Пайсел.— Це важезний томище авторства великого мейстра Маледона, присвячений родоводам великих домів.

— І все ж я б волів на нього глянути.

— Як скажете,— озвався старий, відчиняючи двері.— Десь він у мене тут. Коли знайду, то зразу ж відішлю до ваших покоїв.

— Ви неймовірно ласкаві,— мовив Нед. А тоді, мов спам'ятавшись, докинув: — Останнє питання, з вашого дозволу. Ви казали, що король сидів біля лорда Арина, коли той помирав. Цікаво, а королева теж була?

— Та ні, звісно,— озвався Пайсел.— Вона з дітьми в супроводі свого батька виїхала в Кичеру Кастерлі. Лорд Тайвін привіз у місто, на турнір на честь іменин королевича Джофрі, цілий почет, без сумніву, зі сподіваннями, що корону переможця завоює його син Джеймі. Але його чекало гірке розчарування... Саме мені довелося посилати королеві звістку про наглу смерть лорда Арина. Ще ніколи не відсилав я пташку з таким важким серцем.

— Чорні слова на чорних крилах,— пробурмотів Нед. Ще змалечку стара Нан навчила його цієї приказки.

— Так кажуть рибачихи,— погодився великий мейстер Пайсел,— але ж ми знаємо, що це не завжди так. Коли пташка мейстра Лувіна принесла звістку про Брана, в замку возрадувалися всі серця, хіба не так?

— Ваша правда, мейстре.

— Боги милостиві,— уклонився Пайсел.— Приходьте до мене, коли схочете, лорде Едарде. Я завжди до послуг.

«Так,— подумав Нед, коли зачинилися двері,— але чиїх?»

Дорогою до своїх покоїв він наскочив на гвинтових сходах Вежі правиці на свою дочку Арію: вона розмахувала руками, як вітряк, намагаючись встояти на одній нозі. Її босі ноги були подряпані від шорсткого каміння. Зупинившись, Нед подивився на неї.

— Аріє, що це ти робиш?

— Сиріо каже, водяний танцюрист здатен кілька годин поспіль стояти на одному великому пальці,— змахнула руками вона, щоб утримати рівновагу.

Нед не стримав усмішки.

— А на котрому з двох? — підкусив він.

— На будь-якому,— сердито відказала Арія. І перестрибнула з правої ноги на ліву, небезпечно гойднувшись, але втримавши рівновагу.

— А тобі обов'язково стояти тут? — запитав Нед.— Падати з цих сходів довго й боляче.

— Сиріо каже, що водяний танцюрист не може впасти,— опустила вона ногу й нарешті стала на дві.— Батьку, а тепер Бран приїде до нас?

— Ні, ще дуже нескоро, любя,— сказав він.— Йому слід спершу зміцніти.

Арія закусила губу.

— А що Бран робитиме, коли досягне повноліття?

Нед став біля неї навколішки.

— У нього ще багато років попереду, щоб знайти відповідь на це питання, Аріє. А поки що досить того, що він живий.

Того вечора, коли з Вічнозиму прилетіла пташка, Едард Старк узяв дівчат до замкового богопралісу — невеликого гаю з в'язів, вільх і чорних тополь понад рікою. За серце-дерево тут правив величезний дуб, чиє древнє гілля поросло лозою димоягоди; ставши перед ним навколішки, вони принесли подяку, як перед віродеревом. Санса заснула, коли на небо викотився місяць; Арія ж — за кілька годин, скрутившись калачиком на траві попід Недовим плащем. Тільки Нед не спав усю ніч; коли над містом розвиднилося, навколо дівчат розпустилися темно-червоні квіти подиху дракона. «Мені снівся Бран, — прошепотіла Санса.— Він усміхався».

— Він хотів стати лицарем,— мовила Арія.— Лицарем королівської варти. А зараз він зможе стати лицарем?

— Ні,— озвався Нед. Не було сенсу брехати.— Але одного дня він може стати лордом великої тверджі й засідати в королівській раді. Він зможе зводити замки, як Брандон Будівничий, або на кораблі плисти через Призахідне море, або прийняти віру твоєї матері й стати верховним септоном.

«Але він ніколи вже не бігатиме зі своїм вовком,— подумав він з сумом, який не вкладеш у слова,— не спатиме з жінкою, не потримає на руках власного сина».

Арія схилила голову набік.

— А я можу стати радником короля, будівничим замків чи верховним септоном?

— Ти,— мовив Нед, легенько цілуючи її в чоло,— одружишся з королем і правитимеш його замком, а твої сини будуть лицарями й королевичами й лордами, і може, хтось із них стане навіть верховним септоном.

Арія скривилася.

— Ні,— заперечила вона,— це все для Санси.

Піджавши праву ногу, вона знов почала балансувати. Зітхнувши, Нед лишив її саму.

У покоях він зняв просяклі потом шовки й вилив собі на голову холодної води з миски біля ліжка. Коли він витирав обличчя, увійшов Алін.

— Мілорде,— заговорив він,— за дверима лорд Бейліш. Просить у вас аудієнції.

— Проведіть його в світлицю,— озвався Нед, дістаючи свіжу сорочку з найтоншого льону.— За мить буду.

Коли Нед увійшов, Мізинчик тулився на підвіконні, спостерігаючи за тим, як лицарі королівської варти вправляються на мечах.

— Був би розум у старого Селмі такий самий гострий, як і його меч,— мрійливо сказав він,— засідання ради протікали б значно жвавіше.

— Сер Баристан доблесний і шановний, як і всі вояки на Королівському Причалі.

Немолодий і сивий лорд-командувач королівської варти заслужив у Неда глибоку повагу.

— І нудний,— додав Мізинчик,— хоча певен, що на турнірі він себе покаже дуже добре. Минулого року він скинув з коня Гончака, а всього чотири роки тому взагалі був переможцем.

Едарда Старка геть не цікавило питання, хто переможе на турнірі.

— Ви з'явилися з певною метою, лорде Пітире, чи просто для того, щоб помилуватися краєвидом з мого вікна?

Мізинчик посміхнувся.

— Я пообіцяв Кет, що допоможу вам у вашому розслідуванні, і я стримав слово.

Це заскочило Неда зненацька. Хай які там були обіцянки, але він не міг примусити себе довіряти лорду Пітиру Бейлішу, цьому велемудрому всезнайкові.

— Ви маєте для мене щось?

— Не щось, а когось,— виправив Мізинчик.— Аж чотирьох, правду кажучи. Вам не спадало на думку опитати слуг колишнього правиці?

— Хотів би я отримати таку змогу,— нахмурився Нед.— Леді Арин з усім почтом повернулась у Гніздо.

У цьому сенсі Лайса все тільки ускладнила. Коли втекла вона, з нею разом поїхали всі близькі до її чоловіка люди: Джонів мейстер, стюард, капітан його варти, лицарі й піддані.

— *Майже* з усім почтом,— сказав Мізинчик,— але не цілком. Кілька людей лишилося. Вагітна кухарка, яку поспіхом видали заміж за одного з групів лорда Ренлі, молодший конюший, який приєднався до міської варти, кухарчук, якого вигнали за крадіжку, і зброєносець лорда Арина.

— Зброєносець? — був приємно здивований Нед. Зброєносець зазвичай знає чимало про справи свого господаря.

— Сер Г'ю Видольський,— пояснив Мізинчик.— Король висвятив хлопця в лицарі по смерті лорда Арина.

— Я пошлю по нього,— мовив Нед.— Та й по інших.

Мізинчик здригнувся.

— Мілорде, якщо ваша ласка, підійдіть до вікна.

— Навіщо?

— Підійдіть — і самі побачите, мілорде.

Нахмурившись, Нед наблизився до вікна. Пітир Бейліш недбало махнув рукою.

— Он там, на тому кінці двору, біля дверей зброярні, бачите хлопчик сидить навпочіпки і гострить наолієним бруском меч?

— І що з ним не так?

— Він звітує Вейрису. Павук вельми зацікавився і вами, і вашими справами,— посовався Мізинчик на підвіконні.— А тепер погляньте на мур. Трохи на захід, понад стайнею. Бачите гвардійця, який спирається на вал?

Нед його бачив.

— Ще один нашіптувач євнуха?

— Ні, королеви. Зауважте, як добре йому видно двері в цю вежу — щоб якнайкраще роздивитися всіх, хто сюди заходить. Є й інші, всіх навіть я не знаю. Червона фортеця повна очей. З чого б це, на вашу думку, мені ховати Кет у борделі?

Едард Старк страшенно не любив цих інтриг.

— Сьоме пекло! — вилаявся він. І справді складалося враження, що чоловік на мурі спостерігає за ним. Почуваючись незатишно, Нед відійшов од вікна.— У цьому клятому місті всі комусь доповідають?

— Навряд чи,— озвався Мізинчик і почав загинати пальці.— Є ще я, ви, король... хоча, якщо так поміркувати, король забагато розповідає королеві, та й щодо вас я не надто певен,— підвівся він.— У вас є людина, якій можна цілком довіряти?

— Так,— мовив Нед.

— А у мене є чудовий палац у Валерії, можу вам продати,— з глузливою посмішкою зронив Мізинчик.— Мудра відповідь була б «ні», але хай уже буде, як кажете. Нехай ваш діамант сходить до сера Г'ю та інших. Ваші пересування не залишаться непоміченими, однак навіть павук Вейрис не здатен шпигувати за всім вашим почетом двадцять чотири години на добу,— він рушив до дверей.

— Лорде Пітире,— гукнув Нед йому навздогін.— Я... вдячний вам за допомогу. Мабуть, я помилявся, не довіряючи вам.

Мізинчик розчесав пальцями свою гостру борідку.

— До вас туго доходить, лорде Едарде. Не довіряти мені — єдине ваше мудре рішення відтоді, як ви злізли тут з коня.

Джон



Коли у двір ступив новобранець, джон саме показував Дареону, як найкраще завдавати удару збоку.

— Ширше розстав ноги,— звелів він.— Ти ж не хочеш втратити рівновагу? Отак добре. Щоб завдати удару, розкрутись навколо власної осі, тоді в удар ти вкладеш усю свою вагу.

Урвавши тренування, Дареон підняв забороло.

— Сьоме пекло,— пробурмотів він.— Ти тільки поглянь, Джоне.

Джон обернувся. Крізь проріз у шоломі він угледів такого товстуна, яких зброярня ще не бачила. На вигляд той важив щонайменше вісім пудів. З хутряного коміра його гаптованого сюрко випиналося подвійне підборіддя. На великому й круглому, як повня, обличчі нервово бігали безбарвні очі, а пухкі вологі пальці хлопець раз у раз витирав об оксамитовий камзол.

— Мені... мені сказали, що треба йти... на тренування,— ні до кого не звертаючись, мовив він.

— Лордйчук,— зауважив Пип по Джона.— Південець, напевно, десь із-під Небосаду.

Пип зі своїм балаганом чимало подорожував Сімома Королівствами, тож завжди похвалявся, що легко впізнає з акценту, де хто живе і звідки родом.

На грудях товстунового обшитого хутром сюрко біг гаптований черленою ниткою мисливець. Джон не знав цього герба. Поглянувши на нового підопічного, сер Алісер Торн мовив: — Схоже, на півдні тепер нестача браконьєрів і злодіїв. І вони на Стіну посилають кнурів. Хутро й оксамит — так ви уявляєте обладунки, лорде Сальний?

Але скоро з'ясувалося, що новобранець привіз із собою і обладунки: підбитий камзол, дублені шкіри, кольчугу, кірасу і шолом, і навіть величезний щит з дерева й шкіри з гравіюванням такого самого мисливця, як у нього на плащі. Та оскільки обладунки були не чорного кольору, сер Алісер наполіг, щоб хлопець перевдягнувся у зброярні. На це пішла половина ранку. Хлопець мав такий живіт, що Доналу Ною довелося розклепати кольчугу та з боків зробити шкіряні вставки. Аби шолом наліз на голову, зброяр мусив знімати забороло. А дублені шкіри так туго напнулися у хлопця на руках і ногах, що той заледве міг ворухнутися. Вдягнений до бою новобранець був схожий на переварену сардельку, в якої от-от лусне шкірка.

— Маю сподівання, що б'єшся ти краще, ніж виглядаєш,— мовив сер Алісер.— Гальдере, піди перевір, що вміє наш сер Поросятко.

Джон Сноу здригнувся. Гальдер народився на каменярні, а тоді вчився на каменяра. У свої шістнадцять він був високий і м'язистий, а таких ударів, як від нього, Джон іще не зазнавав.

— Бридке буде видовище,— пробурмотів Пип, і так і сталося.

Бій тривав заледве хвилину, а товстун уже лежав на землі, тремтячи всім тілом; з-під шолома й між коротких товстих пальців цебеніла кров.

— Здаюся,— зарепетував він.— Не треба, я здаюся, не бий мене.

Раст і ще дехто з хлопців зареготіли.

Але й тоді сер Алісер не припинив бою.

— Ставай на ноги, сер Поросятко,— гукнув він.— Піднімай свій меч.

Та оскільки хлопець не підводився, Торн махнув Гальдеру.

— Бий його плазом меча, поки він не підведеться.

Гальдер обережно лягнув свого суперника по видатних сідницях.

— Що ж так слабко? — глузливо поцікавився Торн.

Тоді Гальдер обіруч стиснув меча і так лягнув ним хлопця, що лезо навіть плазом протяло дублену шкіру. Новобранець заверещав од болю.

Джон Сноу ступив уперед. Пип поклав йому на руку долоню в металевій рукавиці.

— Джоне, ні,— прошепотів малий, кинувши на сера Алісера Торна схвильований погляд.

— На ноги,— повторив Торн. Товстун спробував підвестися, послизнувся та знову важко впав.— Сер Поросятко уже дечого навчився,— зауважив сер Алісер.— Ще раз.

Гальдер підніс меча для нового удару.

— Вріж-но нам сальця,— регочучи, підохотив його Раст.

Джон скинув Пипову долоню.

— Гальдере, досить.

Гальдер глянув на сера Алісера.

— Коли промовляє Байстриук, селюки тремтять,— мовив військовий інструктор своїм холодним пронизливим голосом.— Хочу нагадати вам, лорде Сноу, що тут військовий інструктор я.

— Поглянь на нього, Гальдере,— переконував Джон, стараючись просто ігнорувати Торна.— Немає честі в добиванні поваленого ворога. Він здався.

Він опустився біля хлопця навколішки.

Агатові очі сера Алісера вп'ялися в Джона.

— Схоже, наш Байстриук закохався,— мовив він, поки Джон допомагав товстуну підвестися.— Покажіть мені свій меч, лорде Сноу.

Джон витягнув меча. Кидати виклик серу Алісеру він наважувався тільки до певної межі, а зараз, відчував, він цю межу перетнув.

Торн посміхнувся.

— Байстриук бажає захистити свою кохану, тож чом би й ні. Щур, Прищ, допоможіть-но нашому Баняку.

Раст і Альбет приєдналися до Гальдера.

— Трьох має бути досить, щоб змусити леді Поросятко заверещати. Але для цього вам доведеться здолати Байстриюка.

— Стань за мною,— звелів Джон товстуну. Сер Алісер часто виставляв проти нього двох суперників, але трьох — уперше. Джон усвідомлював, що сьогодні, швидше за все, спати він піде в синцях і в крові. І змусив себе зібратися.

Зненацька поряд з ним виріс Пип.

— Троє проти двох — значно цікавіше,— весело мовив малий. Опустивши забороло, він витягнув меча. Не встиг Джон навіть подумки заперечити, як до них третім приєднався Грен.

У дворі запала мертва тиша. Джон відчував на собі очі сера Алісера.

— Чого ви чекаєте? — оманливо тихим голосом запитав Торн Раста з хлопцями, але першим випад зробив Джон. Гальдер заледве встиг вчасно піднести меча.

Джон відтісняв його, з кожним ударом нападаючи, змушуючи старшого хлопця задкувати. «Знай свого суперника»,— колись учив його сер Родрик; і Джон знав Гальдера, неймовірно дужого, проте нетерплячого: той страшенно не любив захищатися. Якщо його добре роздрочити, він відкриється, ясно як божий день.

Довкола в битву вступила й решта хлопців, у дворі полетіло металеве відлуння. Джон відбив брутальний удар по голові: від сили, з якою зіткнулися мечі, у нього по руці пробіг дроз. А тоді Джон збоку різнув Гальдера по ребрах — і в нагороду отримав приглушений болісний стогін. Удар у відповідь зачепив Джонове плече. Хруснула кольчуга, болюча хвиля побігла по шиї, але на мить Гальдер утратив рівновагу. Джон підрізав його під ногу, й той з гуркотом і прокляттями повалився на землю.

Грен тримав оборону, як учив його Джон, не даючи Альбету оговтатися, а от Пипові було непереливки. Раст, на два роки старший, і важив на пуд більше. Підійшовши ззаду, Джон так зацідив ївалтівнику по шолому, що аж задзвеніло. Раст розвернувся, але в цей час Пип пробив його захист, збив з ніг і приставив лезо до горла. А Джон уже рушив далі. Опинившись сам-на-сам з двома мечами, Альбет позадкував.

— Здаюся,— крикнув він.

Сер Алісер Торн з відразою дивився на цю сцену.

— Балаган сьогодні затягнувся,— мовив він і пішов геть. Тренування закінчилося.

Дареон допоміг Гальдеру зіп'ятися на ноги. Стягнувши з голови шолом, син каменяра пожбурих його через двір.

— А мені на мить здалося, що я таки дістав тебе, Сноу.

— На мить ти й дістав,— озвався Джон. Плече попід кольчугою і дубленою шкірою пульсувало від болю. Застромивши меч у піхви, він хотів зняти шолом, але щойно підніс руку, від болю аж зубами рипнув.

— Дай-но мені,— долинув голос. Руки з товстими пальцями відстебнули шолом від латного коміра й лагідно його зняли.— Тобі боляче?

— Що я, синців не отримував? — торкнувся Джон плеча — і сіпнувся від болю. Двір навколо уже спорожнів.

У тому місці, де Гальдерів меч розтяв шолом, волосся хлопця просякло кров'ю.

— Мене звати Семвел Тарлі, я з Сурмосхилу...— облизнув товстун губи,— ну, тобто був з Сурмосхилу, поки не... поїхав. А тут я, щоб убитися в чорне. Мій батько — лорд Рендил, прапорносець Тайрелів з Небосаду. Я мав стати його спадкоємцем, але...— він не договорив.

— А я Джон Сноу, байстрюк Неда Старка з Вічнозиму.

Семвел Тарлі кивнув.

— Я... Якщо хочеш, можеш називати мене Семом. Мама зве мене Семом.

— А його можеш називати лордом Сноу,— мовив Пип, підходячи.
— А як зве його мати, ліпше тобі й не знати.

— А ці двоє — Грен і Пипар,— пояснив Джон.

— Грен — це той потворний.

— Ти потворніший за мене,— кинув на нього сердитий погляд Грен.— Принаймні в мене вуха не як у кажана.

— Дуже дякую вам усім,— серйозно мовив товстун.

— А чого ти не підвівся й не бився? — поцікавився Грен.

— Та я хотів, чесно. Просто... не міг. Не хотів більше, щоб він мене бив,— втупився він у землю.— Я... Мабуть, я боягуз. Мій лорд-батько завжди це каже.

Грен, схоже, був приголомшений. Навіть Пип не мав що сказати, а Пип мав що сказати на все. Хто сам оголошує себе боягузом?

Семвел Тарлі, певно, прочитав це на їхніх обличчях. Він зустрівся поглядом з Джоном — і сполохано відвів очі, як звір.

— Мені... мені прикро,— сказав він.— Не хотів я бути таким... яким є.

І він важко рушив до зброярні.

— Тебе ранили,— гукнув навздогін Джон.— Але завтра ти впораєшся краще.

Сем журливо озирнувся через плече.

— Ні, не впораюсь,— озвався він, кліпнувши крізь сльози.— Мені це ніколи не вдавалося.

Коли він пішов, Грен нахмурився.

— Ніхто не любить боягузів,— мовив він ніяково.— Ліпше б ми йому не допомагали. А що як подумають, що ми теж боягузи?

— Ти надто дурноверхий, аби бути боягузом,— сказав Пип.

— Не дурноверхий,— заперечив Грен.

— Ні, дурноверхий. Такий дурноверхий, що якби в лісі на тебе напав ведмідь, ти б не тікав.

— А от і ні,— затявся Грен,— тікав би швидше, ніж ти.

І знагла став, нахмурившись, коли побачив Пипову посмішку й усвідомив, що він сам тільки-но сказав. Дебела шия побуряковіла. Покинувши друзів сваритися, Джон повернувся у зброярню, повісив меч і скинув потовчені обладунки.

Життя у Чорному замку мало свій розклад: ранки присвячувалися тренуванням, а пообідній час — роботі. Новобранців чорні брати залучали до багатьох завдань, щоб дізнатися, до чого в тих є хист. Джон радів тим рідкісним пообіднім годинам, коли його разом з Привидом посилали вполювати дичину на стіл лорду-командувачу, та за кожен день на полюванні дюжину днів доводилося проводити з Доналом Ноєм у зброярні, крутячи точильний камінь, поки однорукий коваль гострив сокири, затуплені від довгого вжитку, або надимаючи міхи, поки Ной клепає новий меч. А ще доводилося бігати з повідомленнями, стояти на чатах, вичищати стайні, кріпити пір'я до стріл, допомагати мейстру Еймону з птахами чи Бовену Маршу з обліком і описом майна.

Того пообіддя начальник сторожі послав його до коловороту підняти кліть з чотирма діжками битого каміння, щоб посипати щебенем укрите кригою стежки нагорі на Стіні. Робота ця була самотня й нудна, навіть попри те, що робилася в товаристві Привида, але Джон був не проти. За ясного дня зі Стіни видно півсвіту, і повітря тут завжди холодить і бадьорить. Тут добре думається, і Джон піймав себе на тому, що міркує про Семвела Тарлі... і ще, дивна річ, про Тиріона Ланістера. Йому було цікаво, що сказав би про товстуна Тиріон. «Люди здебільшого воліють заплющувати очі на гірку правду»,— сказав йому карлик з посмішкою. Світ повний боягузів, які вдають із себе звитяжців; а зізнатися у боягузстві, як це зробив Семвел Тарлі, хай як дивно, вимагає мужності.

Плече нило, тож робота рухалася повільно. Заки Джон закінчив посипати доріжки, прийшов вечір. Хлопець затримався нагорі

подивитися захід сонця, яке помалювало небо на обрії в колір крові. Нарешті на півночі запали сутінки, тож Джон закотив порожні діжки в кліть і посигналив хлопцям на коловороті, щоб опускали його.

Коли вони з Привидом з'явилися у їдальні, вечеря добігала кінця. Біля вогню гурт чорних братів грав за глінтвейном у кості. Джонови друзі, сміючись, сиділи на лавці біля західної стіни. Пип саме оповідав якусь історію. Вухатий хлопець із балагану був природженим лицедієм з сотнею різних голосів, і свої побрехеньки він не оповідав, а проживав, граючи всі потрібні ролі: і короля, і свинопаса. Коли ж він зображав дівку-подавальницю в пивниці чи незайману королівну, то говорив тонким фальцетом, від якого хлопці реготали до сліз, а всі євнухи в нього завжди неймовірно нагадували карикатурних серів Алісерів. Джон отримував од липового кривляння задоволення не менше, ніж інші, однак сьогодні він розвернувся й пішов до самого кінця лавки, де одинцем, якнайдалі від інших, сидів Семвел Тарлі.

Коли навпроти нього сів Джон, він саме доїдав свинячий пиріг. Побачивши Привида, товстун вибалушив очі.

— Це вовк?

— Деривовк,— пояснив Джон.— Його звати Привид. Деривовк — на гербі батькового дому.

— А у нас мисливець,— мовив Семвел Тарлі.

— Ти любиш полювати?

Товстун здригнувся.

— Терпіти не можу,— сказав він з таким виглядом, наче от-от розплачеться.

— А тепер що не так? — поцікавився Джон.— Чого ти завжди такий наляканий?

Утупившись у залишки пирога, Сем слабенько хитнув головою, наче й говорити боїться. В їдальні вибухнув сміх. До Джона долетів тоненький писк Пипа.

— Ходімо надвір,— звівся на ноги Джон.

Очі на круглому товстощокому обличчі підозріливо глянули на нього.

— Навіщо? Що нам робити надворі?

— Побалакаємо,— озвався Джон.— Ти бачив Стіну?

— Я товстий, але не сліпий,— мовив Семвел Тарлі.— Звісно, я її бачив, вона ж сімсот футів заввишки.

Однак він таки підвівся, натягнув на плечі облямований хутром плащ і рушив за Джоном геть з їдальні, досі сторожко, наче підозрював, що в темряві його підстерігає якийсь жорстокий жарт. Поряд з хлопцями біг Привид.

— Я й подумати не міг, що все буде отак,— заговорив Сем дорогою, і з рота в нього вихопилася хмарка пари. Намагаючись не відставати, він засапався.— Всі будівлі напівзруйновані, і так... так...

— Холодно?

На замок упав мороз, і пожухла трава м'яко похрустувала під ногами.

Сем жалібно кивнув.

— Ненавиджу холод,— зізнався він.— Уночі я прокинувся в темряві: вогонь згас, і я був певен, що до ранку просто замерзну.

— Там, звідки ти родом, мабуть, тепліше.

— Сніг я вперше побачив минулого місяця. Ми саме перетинали кургани... ми — тобто я і батькові вояки, які супроводжували мене на північ... і з неба почало падати щось біле, наче м'який дощ. Спершу мені це здалося прегарним, але сніг усе не вщухав, і нарешті я промерз до кісток. У вояків на бородах і на плечах поналипав сніг, який усе не припинявся. Я боявся, що цьому взагалі не буде кінця.

Джон усміхнувся.

Над ними нависла Стіна, слабко поблискуючи у світлі півмісяця. Угорі на небі чітко і ясно горіли зірки.

— Мене змусять туди піднятися? — запитав Сем. Він глянув на височенні дерев'яні сходи — й обличчя його скисло, як молоко.— Я помру, якщо доведеться дертися аж туди.

— Тут є коловорот,— показав Джон.— Можна виїхати нагору в клітці.

Семвел Тарлі шморгнув носом.

— Не люблю висоти.

Це було вже занадто. Джон, не вірячи власним вухам, нахмурився.

— Ти що, боїшся всього?! — запитав він.— Я не розумію. Якщо ти справді такий боягуз, то чого ти тут? Навіщо боягузу записуватися в Нічну варту?

Довгу мить Семвел Тарлі дивився на нього, а тоді його кругле обличчя мовби спласло. Сівши на приморожену землю, він зарідав, задихаючись і здригаючись усім тілом. Джонові нічого не лишалося,

як дивитися на це. Як снігопаду в степу, здавалося, сльозам не буде кінця-краю.

А от Привид знав, що робити. Беззвучний як тінь, білий деривовк наблизився до Семвела Тарлі й заходився злизувати з його обличчя теплі сльози. Товстун злякано скрикнув... і дивовижним чином його схлипи перетворилися на регіт.

Джон Сноу засміявся разом з ним. А потім вони сиділи на закрижаній землі, кутаючись у плащі, а між ними сидів Привид. Джон розповідав, як вони з Робом наскочили у снігу на новонароджених вовчат. Здавалося, це було тисячу років тому. Незабаром він піймав себе на тому, що розповідає про Вічнозим.

— Іноді він мені сниться,— казав він.— Я йду довгим порожнім коридором. Голос мій відлунює від стін, але ніхто не озивається, отож я пришвидшую крок, відчиняю двері, кличу імена. Не знаю навіть, кого я шукаю. Дуже часто батька, а іноді Роба, або сестричку Арію, або дядька.

Думка про Бенджена Старка засмутила його: дядько й досі не повернувся. Сер Джеремі Рикер двічі прочісував ліс, і Кворин Піврукий шукав біля Тінявої вежі, однак вони не знайшли нічого, якщо не рахувати кількох міток на деревах, якими дядько позначав свій шлях. У горах на північному заході мітки несподівано урвалися, і всі сліди Бена Старка зникли.

— А вві сні тобі вдається знайти бодай когось? — запитав Сем.

— Нікого,— похитав головою Джон.— Замок завжди порожній.

Він іще нікому не розповідав свій сон і не розумів, навіщо зараз ділиться з Семом, однак чомусь йому було приємно отак розмовляти.

— Навіть круків у гайвороннику немає, а у стайнях повно кісток. І це завжди мене лякає. Тоді я починаю бігти, шарпаю двері, деруся сходами на вежу, перестрибуючи по три сходинки, гукаючи бодай когось, усе одно кого. А далі опиняюся перед дверима у крипту. Усередині чорним-чорно, тільки видно спіральні сходи вниз. Звідкись я знаю, що мені потрібно спуститися, але не хочу. Я боюся того, що чекає на мене внизу. Там давні королі зими сидять на своїх тронах; на колінах у них мечі, а біля ніг — кам'яні деривовки, але не через них мені лячно. Я кричу, що я не Старк, що тут мені не місце, але не допомагає: мені все одно доводиться спускатися, тож я йду вниз, тримаючись стіни, адже не маю смолоскипа, щоб освітити дорогу.

Стає дедалі темніше, й мені хочеться заверещати,— засоромлено нахмурився він.— І в цю мить я завжди прокидаюся...

...прокидається, тремтячи в темряві своєї келії, у холодному поту. Тоді до нього стрибає Привид, і його тепло втішає так само, як і світанок. І Джон, притиснувшись обличчям до кудлатого білого хутра свого деревовка, знову засинає.

— А тобі сниться Сурмосхил? — запитав Джон.

— Ні,— твердо стиснув вуста Сем.— Я його ненавидів.

Він замислено чухав Привида за вухом, і Джон не порушував мовчанки. Чимало часу минуло, перш ніж Семвел Тарлі заговорив, і Джон, мовчки вислухавши його, дізнався, яким чином боягуз — за власним зізнанням — опинився на Стіні.

Тарлі — давня й шановна фамілія, прапороносці Мейса Тайрела, лорда Небосаду й хранителя Півдня. Сем, первісток лорда Рендила Тарлі, мав успадкувати багаті землі, міцну фортецю і легендарний дворучний меч під назвою Серцезгуб, викуваний з валерійської криці, який передавався від батька до сина вже близько п'ятиста років.

Та хай би як пишався лорд-батько народженням Семвела, від гордості його швидко не лишилося й сліду, бо хлопчик ріс пухкеньким, м'якосердим і дивакуватим. Сем любив музику й сам складав пісні, любив одягати м'які оксамити й гратися на кухні поряд з кухарями, вдихати насичені аромати й цупити лимонні тістечка й чорничні пироги. Він обожнював книжки, кошенят і танці — хай який був незграбний. А от від вигляду крові його нудило, а коли він бачив, як ріжуть курку, не міг стримати сліз. Дюжина військових інструкторів пройшла через Сурмосхил, силкуючись зробити з Семвела лицаря, як мріяв його батько. Хлопця кляли й кулачили, він гибів і голодував. Один з інструкторів навіть примушував його спати в кольчuzі, щоб зробити войовничішим. Інший вбрав його в материн одяг і прогнав крізь замковий двір, щоб від сорому хлопець трохи змужнів. Але той лише товстів і більше лякався, аж поки розчарування лорда Рендила не перетворилося спершу на злість, а тоді на ненависть.

— Одного разу,— зізнався Сем, стишуючи голос до шепоту,— до замку приїхали двоє — ворожбити з Карта, білошкірі та з синіми губами. Зарізавши тура, вони примусили мене скупатися в гарячій крові, але від цього я не став хоробрим, як вони обіцяли. Мене тільки знудило. Батько звелів їх відбатожити.

Нарешті після трьох дівчат поспіль леді Тарлі народила лорду-чоловікові другого сина. Відтоді лорд Рендил не звертав на Сема уваги, присвячуючи весь свій час молодшому хлопцеві — запальному й міцному малюку, який значно більше відповідав батьковим запитам. Кілька років Сем мирно провів за своїми книжками й музикою.

Аж поки на світанку на його чотирнадцяті іменини він, прокинувшись, не виявив, що його кінь уже осідланий і готовий у путь. Троє кіннотників провели його в ліс поблизу Сурмосхилу, де батько саме білував оленя. «Ти майже дорослий, любий мій спадкоємцю,— сказав лорд Рендил Тарлі своєму первістку, водночас довгим ножом зрізуючи м'ясо з кісток.— Ти не давав мені підстав зректися тебе, однак і дозволити тобі успадкувати землі й титул, які мають належати Диконові, я теж не можу. Серцезгуб має перейти до чоловіка, здатного з ним управлятися, а ти не гідний навіть руків'я його торкнутися. Отож я вирішив, що сьогодні ти оголосиш: ти забажав убраться в чорне. Ти відмовишся від усіх претензій на користь брата і ще до сутінок вирушиш на північ... А якщо ні, то завтра ми поїдемо на полювання, і десь у цих лісах твій кінь спотикнеться, ти випадеш із сідла і вб'єшся... принаймні так я скажу твоїй матері. У неї жіноче серце й вона здатна любити навіть тебе, а я не хочу завдавати їй болю. І не думай, що коли раптом тобі закортить чинити опір, це буде легко. Не можу уявити більшого задоволення, ніж зацькувати тебе, як справжнього кнура, яким ти, власне, і є». Коли він відклав ніж, руки в нього були по лікоть у крові. «Отож. У тебе є вибір. Або Нічна варта,— запхнув він руку оленю під ребра й, вирвавши серце, червоне й закривавлене, стиснув його в кулаці,— або оце».

Сем розповідав це спокійним мертвим голосом, так наче все це відбувалося не з ним, а з кимось іншим. І дивна річ, подумав Джон, він не заплакав — жодного разу. Коли Сем закінчив, деякий час вони просто сиділи, слухаючи шум вітру. Більше у світі не було ані звуку.

— Час нам повертатись у їдальню,— нарешті мовив Джон.

— Навіщо? — запитав Сем.

— Там,— здвигнув Джон плечима,— можна випити гарячого яблунника, або глінтвейну, якщо хочеш. Іноді, коли Дареон в дусі, він згоден для нас поспівати. Раніше він був співцем... ну, не зовсім співцем, тільки вчився.

— А як він опинився тут? — запитав Сем.

— Лорд Рован Златоліський застукав його в ліжку з дочкою. Дівчина була на два роки старша, і Дареон присягається, що сама допомогла йому залізти до неї у вікно, однак під батьковим примусом це визнали згвалтуванням, от хлопець і опинився тут. Коли мейстер Еймон почув, як він співає, то сказав, що це грім на меду,— усміхнувся Джон.— Жаба теж іноді співає, якщо це можливо назвати співом. Застільних пісень він вивчив у батьковій винарні. Пип каже, що його спів — то пердіння на сечі.

Вони обоє розсміялися.

— Хотів би я послухати їх обох,— зізнався Сем,— однак вони не захочуть, щоб я сидів з ними.

Обличчя в нього було схвильоване.

— А завтра мене знову примусять битися, так?

— Так,— змушений був підтвердити Джон.

Сем незграбно звівся на ноги.

— Тоді мені ліпше виспатися.

Скулившись у своєму плащі, він почалапав геть.

Коли Джон повернувся, уже без Привида, хлопці й досі сиділи у їдальні.

— Де це ти був? — поцікавився Пип.

— Розмовляв із Семом,— пояснив Джон.

— А він і справді боягуз,— мовив Грен.— Коли на вечерю він отримав свій пиріг, тут на лавці ще були вільні місця, але він побоявся до нас підсісти.

— Лорд Сальний вважає не гідним їсти з такими, як ми,— припустив Джерен.

— Бачив, він їв свинячий пиріг,— посміхнувся Жаба.— То не братик його часом був?

І він заходився рохкати.

— Припиніть! — люто кинув Джон.

Хлопці замовкли, заскочені його раптовим вибухом.

— Послухайте,— мовив Джон у тиші, а тоді розповів, що він задумав. Пип одразу пристав на його бік, як Джон і передбачав, та коли згодився і Гальдер, він був приємно здивований. Грен спершу збентежився, але Джон знайшов слова, щоб зворушити його. Один по одному до задуму приєдналися всі хлопці. Когось Джон переконував,

когось улещував, когось присоромлював, а коли треба було, то й залякував. Зрештою згодилися всі... крім Раста.

— Ви, дівчатка, робіть як знаєте,— мовив Раст,— але якщо Торн виставить проти леді Поросятко мене, то я собі вріжу кришеник сальця.

Розреготавшись Джонові в обличчя, він пішов геть.

За кілька годин, коли весь замок спав, троє хлопців навідалися до Раста в келію. Грен тримав його за руки, а Пип усівся на ноги. Привид стрибнув йому на груди, й Джон почув, як важко дихає Раст. Деривовчі очі світилися в темряві, як червоні жарини, а зуби легенько покусували шию, щоб тільки трохи кров пустити.

— Пам'ятай,— тихо зронив Джон,— нам відомо, де ти спиш.

Зранку Джон почув, як Раст розповідає Альбету й Жабі: зісковзнуло лезо, коли голився.

Відтоді ні Раст, ні інші не ображали Семвела Тарлі. Коли когось із хлопців сер Алісер виставляв проти Сема, вони тримали оборону, відбиваючи його повільні, незграбні удари. Коли ж військовий інструктор верещав, що потрібно нападати, вони починали танцювати навколо Сема, легенько торкаючись його нагрудника, чи шолома, чи ноги. Сер Алісер лютував, залякував, обзивав їх боягузами, жінками й навіть гірше, але Сем усе одно лишався неушкоджений. За кілька днів він, спонуканий Джоном, приєднався до хлопців за вечерею, сівши на лавці поряд з Гальдером. Минуло ще два тижні, перш ніж він наважився заговорити, але згодом він уже сміявся з Липового кривляння й незгірше за інших кпив із Грена.

Нехай Семвел Тарлі був товстий, незграбний і заляканий, але точно не дурний. Одного вечора він навідався в келію до Джона.

— Не знаю, як тобі це вдалося,— мовив він,— але точно знаю, що це все завдяки тобі,— сором'язливо відвів він очі.— У мене ще ніколи не було друга.

— Ми не друзі,— мовив Джон, кладучи руку Семові на широке плече.— Ми брати.

І це була правда, подумав він, коли Сем пішов геть. Роб, Бран і Рикон були синами його рідного батька, і Джон і досі їх любив, але він усвідомлював, що ніколи не був їм по-справжньому рідним. Про це подбала Кетлін Таллі. Нехай йому й досі сніться сірі мури Вічнозиму, та зараз його життя пов'язане з Чорним замком, а його брати тепер —

Сем, і Грен, і Гальдер, і Пип, і решта вигнанців, вбраних у чорний одяг Нічної варти.

— Дядько правду мовив,— прошепотів він до Привида. Цікаво, подумав він, чи побачить він Бенджена Старка ще раз, аби це сказати йому.

Едарт



— Це все правицин турнір нам не дає спокійно жити, мілорди,— жалівся раді командувач міської варти.

— Королівський турнір,— здригнувшись, виправив його Нед.— Запевняю вас, правиця до цього не має жодного стосунку.

— Звіть як хочете, мілорде, але з усього королівства прибувають лицарі, а на кожного лицаря — два вільні вершники, три ремісники, шестеро кіннотників, дюжина купців, дві дюжини повій, а злодіїв стільки, що страшно подумати. Від цієї клятої спеки і так половина міста занедужала, а тепер з усіма цими приїжджими... Вчора вночі зафіксовано утоплення, буча в таверні, три бійки з різаниною, згвалтування, дві пожежі, незчисленна кількість пограбувань, та ще й п'яні верхогони вулицею Сестер. А попередньої ночі у Великому септі знайшли жіночу голову — плавала у фонтані. І ніхто не знає, ні як вона туди потрапила, ні чия це голова.

— Який жах,— здригнувся Вейрис.

Лорд Ренлі Баратеон виявився не таким співчутливим.

— Не здатні забезпечити спокій короля, Джаносе, то слід, мабуть, поставити на чолі міської варти когось іншого, здатного.

Дебелий, з подвійним підборіддям, Джанос Слінт надувся, як сердита ропуха, а його лисина почервоніла.

— Навіть сам Ейгон Дракон не міг тут забезпечити спокій, лорде Ренлі. Мені потрібно більше людей.

— Скільки? — запитав Нед, гойднувшись уперед. Як і завжди, Роберт не завдав собі клопоту з'явитися на засідання ради, тож довелося правиці виступати від його імені.

— Скільки зможете, лорде правице.

— Найміть п'ятдесят людей,— мовив Нед.— Лорд Бейліш оплатить.

— Справді? — поцікавився Мізинчик.

— Справді. Ви знайшли п'ятдесят тисяч золотих драконів, щоб набити гаманець переможця, тож і кілька мідяків нашкребете, щоб король спав спокійно,— мовив Нед і знову обернувся до Джаноса Слінта.— А ще я вам забезпечу двадцять гарних гвардійців з моєї власної варту — допомагатимуть, поки все не закінчиться.

— Щиро дякую, лорде правице,— вклонився Слінт.— Обіцяю, їхня служба не буде змарнована.

Щойно командувач пішов, Едарт Старк обернувся до ради.

— Що швидше ми покінчимо з цим безумом, то краще.

Кошти і клопіт — то ще півбіди, але всі разом і кожен поодиноці заповзялися сипати Недові сіль на рану, називаючи подію «правициним турніром», так наче саме він його вигадав. А Роберт, схоже, щиро вважав, що робить йому честь!

— Королівство розцвітає від таких подій, мілорде,— мовив великий мейстер Пайсел.— Це шанс уславитися, а для простолюду — передишка від турбот.

— А ще — можливість декому набити кишені,— додав Мізинчик.— Усі заїзди в місті переповнені, а повії вже ходять розкарякою і з кожним кроком подзвякують монетами.

— Пощастило ще, що мій брат Станіс не з нами,— розсміявся лорд Ренлі.— Пам'ятаєте часи, коли він запропонував заборонити борделі? А король запитав, чи не хоче він заборонити їсти, срати й дихати, коли вже на те пішло. Відверто кажучи, інколи мені стає цікаво, звідки у Станіса взялася його потворна дочка. У шлюбну постіль він іде, мов на війну вирушає: з похмурим виразом в очах і сповнений рішучості справити свій обов'язок.

Але Нед не поділяв його сміху.

— Мені теж дещо цікаво стосовно вашого брата Станіса. Мені цікаво, коли він має намір повернутися з Драконстону і посісти своє місце в раді.

— Це станеться, щойно ми батогами заженемо всіх повій у море,— озвався Мізинчик, викликаючи нову хвилю сміху.

— На сьогодні з мене досить розмов про повій,— мовив Нед, підводячись.— До завтра.

Коли він повернувся у Вежу правиці, біля дверей на нього чекав Гарвін.

— Заклич Джорі до мене в покої, а батькові своєму скажи, щоб сідлав для мене коня,— різко кинув йому Нед.

— Як скажете, мілорде.

Червона фортеця й «правицин турнір» муляли йому. Піднімаючись сходами, Нед думав, як він скучив за затишними обіймами Кетлін, за брязкотом мечів Роба і Джона у дворі, за свіжими днями й холодними ночами півночі.

У покоях він скинув шовкове вбрання радника й, чекаючи на Джорі, сів з фоліантом. «Родоводи й історія великих домів Сімох Королівств, з детальними відомостями про багатьох високих лордів і шляхетних леді, а також їхніх дітей» авторства великого мейстра Маледона. Пайсел правду казав: читання було не з легких. Однак Джон Арин навіщось брав цю книжку, і Нед був певен, що небезпідставно. Щось у ній було, десь поміж цих крихких поживклих сторінок ховалася правда, тільки слід її розшукати. Але що шукати? Томищу вже понад сто років. Коли Маледон складав оці заперошені списки шлюбів, народжень і смертей, навряд чи народився бодай хтось із нині живущих.

Нед знову розгорнув книжку на родоводі Ланістерів і повільно перекидав сторінки, без надії сподіваючись, що йому щось впаде в око. Ланістери — давній рід, який походить аж від Лана Розумника — трикстера Доби героїв, не менш легендарного, ніж Бран Будівничий, і значно популярнішого серед співців і казкарів. У баладах співається, що саме Лан винадив родину Кастерлі з Кичери Кастерлі, і зробив це не мечем, а мудрістю, а ще украв у сонця золото, щоб позолотити собі кучері. Хотів би Нед, щоб Лан зараз опинився тут і винадив правду з цієї клятої книжки.

Різкий стукіт у двері сповістив про прибуття Джорі Касселя. Згорнувши Маледонів томище, Нед запросив Джорі увійти.

— Я пообіцяв міській варті двадцять моїх гвардійців на весь час турніру,— повідомив він.— Відбереш їх сам. Нехай їх очолить Алін, і нехай хлопці собі добре затямлять: вони мають зупиняти бійки, а не

зчиняти,— Нед підвівся, відчинив кедрову скриню і дістав легеньку лляну спідню сорочку.— Ти розшукав конюшого?

— Вартового, мілорде,— озвався Джорі.— Він присягається, що більше й близько не підійде до коней.

— Що він каже?

— Каже, що добре знав лорда Арина. Вони швидко потоваришували,— пирхнув Джорі.— Каже, правиця завжди хлопцям на іменини давав мідяка. Добре ладнав з кіньми. Ніколи не заганяв жеребців і носив їм яблука й моркву, тож вони завжди йому раділи.

— Яблука й моркву,— повторив Нед. Схоже, від хлопця толку буде ще менше, ніж від решти. А це останній з чотирьох, яких назвав Мізинчик. Джорі по черзі поговорив з усіма з них. Сер Г'ю поводився різко й нічого не сказав: новоспечений лицар занадто запишався. Якщо з ним захоче побалакати правиця, він радо його прийме, але не відповідатиме на запитання якогось там капітана варті... навіть якщо цей капітан на десять років за нього старший і у сто разів гідніший мечник. Дівчина-служниця принаймні поводитися мило. Сказала, що лорд Джон забагато читав, а ще переймався й сумував через синову тендітність і сердився на свою леді-дружину. Кухарчук, а тепер швець, і словом з лордом Джоном у житті не перемовився, однак був просто нашпигований плітками з кухні: лорд сперечався з королем, лорд майже не торкався їжі, лорд збирався відіслати сина годованцем у Драконстон, лорд цікавився розведенням хортів, лорд ходив до зброяра, щоб замовити нову кірасу — зі щирого срібла з синім яшмовим соколом і перламутровим місяцем на грудях. Брат короля ходив з ним вибирати фасон, сказав кухарчук. Ні, не лорд Ренлі, а другий, лорд Станіс...

— А вартовий нічого важливого більше не пригадує?

— Хлопець присягається, що лорд Джон мав таку силу, наче він удвічі молодший за свій вік. Часто їздив верхи з лордом Станісом, каже.

«Знову Станіс»,— подумав Нед. Це було цікаво. Вони з Джоном Арином були в теплих стосунках, але ніколи не дружили. І поки Роберт гостював на півночі у Вічнозимі, Станіс виїхав у Драконстон, в острівну фортецю Таргаріснів, яку завоював на братову честь. Коли повернеться, не казав.

— А куди вони їздили верхи? — запитав Нед.

— Хлопець каже, в бордель.

— У бордель? — перепитав Нед.— Лорд Соколиного Гнізда, правиця короля їздив у бордель разом зі Станісом Баратеоном?! — похитав він головою, не вірячи своїм вухам; цікаво, що з цього приводу сказав би лорд Ренлі. Робертова хіть давно стала предметом непристойних застільних пісень, але Станіс був геть не такий: усього на рік молодший за короля, він був зовсім на нього не схожий: суворий, сухий, нещадний, неухильний у виконанні обов'язку.

— Хлопець наполягає, що це правда. Правиця брав з собою трьох гвардійців, і хлопець каже, коли він потім забирав коней, гвардійці про це жартували.

— А в який бордель? — запитав Нед.

— Хлопець не знає. А от гвардійці мають знати.

— Шкода, що Лайса забрала їх з собою у Видол,— сухо мовив Нед.
— Боги роблять усе, щоб подратувати нас. Леді Лайса, мейстер Колмон, лорд Станіс... усі, хто може знати правду про те, що сталося з Джоном Арином, зараз за тисячу льє звідси.

— То ви плануєте викликати лорда Станіса з Драконстону?

— Поки що ні,— сказав Нед.— Спершу маю зрозуміти, що це все значить і яка його роль у цьому.

Справа не давала йому спокою. Чому Станіс поїхав? Чи не зіграв він ролі у вбивстві Джона Арина? А може, злякався? Нед не міг уявити, що саме здатне настрашити Станіса Баратеона, який одного разу рік протримався в обложеному Штормокраї на щурах і шкірі з черевиків, поки лорди Тайрел і Редвін зі своїми військами бенкетували в нього попід мурами.

— Принеси мені, будь ласка, камзол. Сірий, з деривовком на гербі. Хочу, щоб зброяр мене зразу впізнав. Може, тоді він поводитиметься приязніше.

Джорі рушив у гардеробну.

— Лорд Ренлі так само брат короля, як і лорд Станіс.

— Та його, схоже, на ці виїзди верхи ніхто не запрошував.

Нед не знав, що думати про Ренлі — завжди дружнього й усміхненого. Кілька днів тому Ренлі відвів Неда вбік, щоб показати вишуканий медальйон рожевого золота. Всередині була яскрава мініатюра, які малюють у Мирі: мила дівчина з очима олениці й каскадом м'яких каштанових кучерів. Ренлі, схоже, було страшенно

цікаво, чи не нагадує вона когось Недові, та коли той у відповідь потиснув плечима, він був розчарований. Дівчина на ім'я Марджері — сестра Лораса Тайрела, зізнався він, але багато хто казав, що вона схожа на Ліанну. «Ні»,— заперечив приголомшений Нед. Могло таке статися, що лорд Ренлі, вельми подібний до Роберта замолоду, запалав пристрастю до дівчини, уявивши її юною Ліанною? Це здалося Недові більш ніж минушим дивацтвом.

Джорі простягнув камзол, і Нед пропхав руки в прорізи.

— Мабуть, на Робертів турнір лорд Станіс повернеться,— сказав він, поки Джорі ззаду зтягував шворки.

— То було б щастя, мілорде,— мовив Джорі.

Нед застебнув піхви меча.

— Іншими словами, нема чого на це сподіватися,— похмуро всміхнувся він.

Джорі накинув йому на плечі плащ і застебнув його на шиї значком правиці.

— Зброяр мешкає понад своєю майстернею, у великому будинку в кінці вулиці Сталевої. Алін знає дорогу, мілорде.

Нед кивнув.

— Боги допоможіть кухарчуку, якщо він послав мене полювати на тіні.

Шанси були невеликі, однак той Джон Арин, якого знав Нед, не носив би срібну кірасу з коштовним камінням. Криця є криця, вона призначена захищати, а не прикрашати. Може бути, звісно, що Джон міг і змінити свої погляди. І був би не першим, хто став по-іншому дивитися на речі, провівши кілька років при дворі... але зміна ця була надто разючою, щоб пройти повз Неда.

— Чим я ще можу вам прислужитися?

— Гадаю, тобі варто почати обхід борделів.

— Важке завдання, мілорде,— посміхнувся Джорі.— Хлопці будуть не від того, щоб допомогти. Портер уже навіть почав.

Улюблений Недів кінь уже під сідлом чекав у дворі. Нед рушив з двору, і Варлі з Джексом прилаштувалися поряд. У сталевих шапках і кольчугах вони, мабуть, пріли, однак і словом не пожалілися. Вийшовши з Королівської брами у сморід міста, Нед побачив, що всі очі прикуті до його сірого з білим плаща, який маяв за плечима, й послав коня клусом. Гвардійці не відставали.

Долаючи запруджені міські вулиці, він часто озирався. Томард із Дезмондом ще рано-вранці виїхали з замку, щоб зайняти позиції по дорозі й стежити, чи ніхто їх не переслідуватиме, та навіть при цьому Нед ні в чому не був певен. Тінь королівського павука і його пташечок лякала його, наче дівицю шлюбна ніч.

Вулиця Сталева починалася біля ринкової площі поряд з Річковою брамою, як було зазначено на картах, або ж Брудною брамою, як її здебільшого називали. Серед юрмища походжав вуличний актор на дибах, мов якась велетенська комаха, а за ним, улюлюкаючи, бігла зграйка босих дітлахів. В іншому місці двійко обдертих хлопчаків, не старших за Брана, билися на дрючках, а їх зусбіч голосно підтримували або люто проклинали. Дуелі поклала край якась стара, перехилившись із вікна й виливши на голови дуелянтам відро помийів. У затінку мурів поряд зі своїми возами стояли селяни, викрикуючи: «Яблука, найкращі яблука, вдвічі дешевше», або «Криваві кавуни, солодші за мед», або «Ріпа, цибуля, коренеплоди, підходьте сюди, підходьте, ріпа, цибуля, коренеплоди, підходьте сюди».

Брудна брама була відчинена, і попід піднятими ґратами, спираючись на списи, стояв загін міської варти в золотих плащах. Коли на заході з'явилася кавалькада, гвардійці заметушилися, роздаючи команди й відганяючи вбік вози і пішоходів, щоб дати дорогу лицарю з почтом. Перший вершник, який в'їхав у браму, тримав у руках довгий чорний прапор. Шовк як живий маяв на вітру; на гербі чорне небо розтинала багряна блискавка.

— Дорогу лорду Берику! — загукав вершник.— Дорогу лорду Берику!

Одразу за ним їхав і сам юний лорд — молодцюватий вершник на вороному рисаку, рудувато-білявий, у чорному атласному плащі з розсипом зірок.

— Позмагатися на правициному турнірі, мілорде? — гукнув до нього вартовий.

— Перемогти на правициному турнірі,— крикнув у відповідь лорд Берик, а натовп схвально загелґотів.

Виїхавши з площі в тому місці, де починалася звивиста вулиця Сталева, яка дерлася на довгий пагорб, Нед дорогою проминав ковалів, які працювали просто неба, і вільних вершників, які чубилися через кольчуги, і сивих торгівців залізними виробами, які з возів торгували

старими ножами й лезами. Що вище піднімалася вулиця, то більшими ставали будинки. Той, хто був Недові потрібен, мешкав на самій верхівці пагорба у величезному потинькованому дерев'яному будинку, чий верхні поверхи нависали над вузькою вулицею. Подвійні двері прикрашала мисливська сценка, вирізьблена з ебенового дерева й віродерева. На вході на чатах стояли двійко камінних лицарів, вбраних у химерні обладунки з блискучої червоної криці, які перетворили лицарів на грифона й єдиного рога. Залишивши коня Джексу, Нед, штовхнувши двері плечем, увійшов у будинок.

Тоненька юна служниця одразу звернула увагу на Недів значок правиці й на герб у нього на камзолі, і до нього квапливо вибіг господар, розкланюючись і усміхаючись.

— Вина правиці короля,— звелів він дівчині, припрошуючи Неда до канапи.— Мене звати Тобо Мот, мілорде, будь ласка, будь ласка, сідайте.

Вбраний він був у чорний оксамитовий плащ з вигаптуваними срібною ниткою молотками на рукавах, а на шиї мав важкий срібний ланцюжок з сапфіром завбільшки з голубине яйце.

— Якщо вам потрібні нові обладунки до турніру, кращого місця вам не знайти.

Нед і не думав заперечувати.

— Робота моя недешева, але я за це не виправдовуватимуся, мілорде,— провадив господар, наповнюючи два однакові срібні кубки.— Рукомесла, рівного моєму, ви не знайдете на всі Сім Королівств, запевняю вас. Можете самі навідатися в усі кузні на Королівському Причалі й переконатися на власні очі. Будь-який сільський коваль здатен викувати кольчугу, але моя робота — то витвір мистецтва.

Посьорбуючи вино, Нед дозволив господарю просторікувати далі. Лицар Квітів придбав собі тут лати, хвалився Тобо, та й чимало інших шляхетних лордів, які розуміються на якісній криці, і навіть лорд Ренлі, брат самого короля. Мабуть, правиця бачив його обладунки — зелену кірасу з золотими рогами? Жоден інший зброяр у місті не зможе досягти такого насиченого зеленого кольору: Тобо знає секрет додавання барви просто у сталь, а фарба й емаль — то милиці для ремісника. А може, правиці потрібен меч? Ще хлопчиком у кузнях Когора Тобо навчився кувати валерійську крицю. Тільки знаючи закляття, можна стару зброю перекувати наново.

— Герб дому Старків — деривовк, правда ж? Можу викувати шолом у формі вовчої голови — настільки реалістичний, що на вулицях від вас розбігатимуться діти,— присягався він.

Нед усміхнувся.

— А лорду Арину ви зробили шолом у формі сокола?

На довгу мить замовкнувши, Тобо Мот відставив убік вино.

— Правиця і справді приходив до мене разом з лордом Станісом, братом короля. Мені дуже прикро, але вони не стали моїми покупцями.

Нед просто очікувально дивився на господаря, нічого не кажучи. За роки він вивчив, що іноді мовчанкою можна отримати більше відповідей, ніж питаннями. Так і сталося цього разу.

— Вони хотіли глянути на хлопця,— мовив зброяр,— тож я відвів їх на ковальню.

— На хлопця,— відлунням повторив Нед. Він гадки не мав, про кого йшлося.— Я б теж хотів поглянути на хлопця.

Тобо Мот кинув на нього холодний сторожкий погляд.

— Як скажете, мілорде,— мовив він без тіні колишньої приязні. Крізь чорний хід він випустив Неда у вузький двір і повів до мурованого сараю-печери, де й містилася кузня. Коли зброяр відчинив двері, в обличчя вдарило розжарене повітря, й у Неда було таке відчуття, наче він опинився в пащі дракона. Усередині в кожному куті світилися горна, а в повітрі висів запах диму й сірки. Наймані зброярі на мить відірвалися від молотків і кліщів, щоб витерти піт з чола, а голі до пояса підмайстри в цей час надимали міхи.

Господар гукнув високого хлопця Робового віку з м'язистими грудьми й руками.

— Це лорд Старк, новий правиця короля,— пояснив він хлопцю, який поглядав на Неда похмурими блакитними очима й пальцями відгортав з чола просяклий потім чуб. Густий чуб, розкуйовджений і чорний як смола. На підборідді у хлопця вже проступила тінь майбутньої бороди.— Це Гендрі. Дужий як на свій вік, і тяжко працює. Покажи правиці шолом, який ти викував.

Хлопець майже сором'язливо провів їх до лавки й показав шолом — голову бугая з двома великими покрученими рогами.

Нед покрутив шолом у руках. Криця була необроблена й не блищала, однак викувана зі знанням справи.

— Тонка робота. Я б залюбки це купив.

Хлопець вихопив шолом у нього з рук.

— Це не на продаж.

— Хлопче,— перелякався Тобо Мот,— це ж королівський правиця. Якщо його милість хоче собі шолом, подаруй його. Він зробив тобі честь, попросивши його.

— Я викував це для себе,— уперто заперечив хлопець.

— Тисяча вибачень, мілорде,— поквапився господар до Неда.— Хлопець грубий, як щойно вилита криця, і як і крицю, його слід трохи побити. Шолом — це звичайна ремісницька робота. Пробачте його, і я викую вам шолом, якого ви ще в житті не бачили.

— Мені немає за що його вибачати. Гендрі, коли до тебе приходив лорд Арин, про що ви розмовляли?

— Він просто мене дещо запитав, мілорде.

— Що саме?

— Як мої справи,— здвигнув плечима хлопець,— чи добре до мене ставляться, чи подобається мені робота, і ще про маму. Хто вона і яка на вигляд і все таке.

— І що ж ти йому сказав? — поцікавився Нед.

Хлопець знову відкинув з чола пасмо чорного волосся.

— Вона померла, коли я був маленький. У неї було руде волосся, і пам'ятаю, іноді вона мені співала. Вона працювала в пивниці.

— А лорд Станіс теж тебе розпитував?

— Отой лисий? Ні, він — ні. Він і слова не промовив, тільки витріщався на мене, наче я йому дочку згвалтував.

— Припни свого брудного язика,— втрутився господар.— Тут королівський правиця.

Хлопець опустил очі.

— Кмітливий хлопчина, але впертий. А той шолом... усі його тут кличуть бугаєм, от він їм і тицьнув його в очі.

Нед поклав руку хлопцеві на голову, відчуваючи під пальцями густе волосся.

— Подивися на мене, Гендрі.

Підмайстер звів обличчя. Нед довго вивчав обриси його щелепи, блакитні мов крига очі. «Так,— подумав він,— тепер бачу».

— Вертайся до роботи, хлопче. Вибач, що потурбував,— він повернувся до господаря.— Хто заплатив за хлопцеве навчання? — ніби між іншим, запитав він.

Мот перелякався.

— Та ви ж бачили хлопця. Він такий дужий! Ці його руки, та вони створені для молота. З нього буде толк, я взяв його безплатно.

— А тепер кажіть правду,— звелів Нед.— На вулицях повно дужих хлопців. Ви з вулиці візьмете безплатно учня, коли Стіна впаде. То хто за нього заплатив?

— Лорд,— неохоче зізнався господар.— Імені не називав, та й на плащі в нього не було герба. Заплатив золотом удвічі більше, ніж треба, і сказав, що платить половину за хлопця, а половину за моє мовчання.

— Опишіть його.

— Кремезний, широкоплечий, не такий високий, як ви. Каштанова борода з рижинкою, точно кажу. Вбраний у дорогий плащ, який я добре пам'ятаю: важкий пурпуровий оксамит зі срібною ниткою, але на голову був накинутий каптур, тож обличчя я добре не роздивився,— він мить повагався.— Мілорде, мені не потрібен клопіт.

— Ніхто не хоче клопоту, але, боюся, часи зараз настали непевні, пане Мот,— озвався Нед.— Ви ж знаєте, хто цей хлопець.

— Я простий зброяр, мілорде. Я знаю тільки те, що мені кажуть.

— Ви знаєте, хто цей хлопець,— терпляче повторив Нед.— Це не питання.

— Хлопець — мій підмайстер,— відповів господар. І неподатливо, як старе залізо, подивився на Неда.— А ким він був, поки не потрапив сюди, мене не обходить.

Нед кивнув. І вирішив, що йому подобається Тобо Мот, зброяр.

— Якщо прийде день, коли Гендрі закортить повправлятися з мечем, а не викувати його, відішліть його до мене. У нього є все, щоб стати справжнім вояком. А поки що хочу вам подякувати, пане Мот, і дещо пообіцяти: якщо мені колись знадобиться шолом, аби лякати дітлахів, я в першу чергу прийду до вас.

Гвардійці з кіньми чекали на вулиці.

— Ну як, мілорде, успішно? — запитав Джекс, коли Нед стрибнув на коня.

— Успішно,— відгукнувся Нед, міркуючи, навіщо Джонові Арину потрібно було відвідувати королєвого байстриюка і чому це коштувало йому життя.

Кетлін



— Міледі, покрийте голову,— попросив сер Родрик. Коні важко тупали на північ.— Застудитесь.

— Це звичайна водичка, пане Родрику,— озвалася Кетлін. Її намоклі коси важко повисли, пасмо, яке вибилося з зачіски, прилипло до чола, і вона уявляла, який пошарпаний і дикий вигляд має, але цього разу їй було байдуже. Південний дощ був м'який і теплий. Кетлін приємно було відчувати його в себе на обличчі — лагідний, як материні поцілунки. Він повертав її в дитинство, у довгі сірі дні у Річкорині. Вона пригадувала богопраліс, низькоросле вологе гілля, сміх брата, який ганявся за нею серед опалого вологого листа. Пригадувала, як ліпила з Лайсою пироги з піску, і які ті пироги були важкі, і грузьку коричневу багнюку між пальців. Які вони всі тоді були ще малі!

Кетлін уже майже забула. На півночі дощ падав холодний і суворий, а вночі, бувало, зі снігом. Він міг і напоїти врожай, і згубити, і від нього шукали першого-ліпшого прихистку дорослі чоловіки. Під таким дощем гратися дівчаткам не можна.

— Я промок наскрізь,— пожалівся сер Родрик.— До самих кісток.

Навколо стіною стояв ліс, а до неспинного дріботіння дощу домішувалося чвякання, з яким коні витягували з багнюки копита.

— Сьогодні слід буде погрітися біля вогню, міледі, та й гаряча страва нам обом не завадить.

— Попереду на перетині доріг є заїзд,— сказала Кетлін. У юності вона чимало разів ночувала там, подорожуючи з батьком. Лорд Гостер Таллі у розквіті сил був непосидючим і завжди мав кудись їхати.

Кетлін досі пам'ятала господиню заїзду, товстуху на ім'я Маша Гедл, яка цілодобово жувала кислolist і завжди, здавалося, приберігала для дітей усмішки й солодкі пиріжки. Солодкі пиріжки були просочені медом, чий насичений смак лоскотав язик, та як Кетлін боялася її усмішок! Від кислolistу Машині зуби вічно були темно-червоні, тож усмішка перетворювалася на кривавий жах.

— Заїзд,— мрійливо повторив сер Родрик.— Якщо тільки... Однак не варто ризикувати. Якщо ми не хочемо, щоб нас упізнали, ліпше нам пошукати маленьку тверджу...

Він не договорив, бо попереду на дорозі почувся гомін: плюскіт води, брязкіт кольчуг, іржання коней.

— Вершники,— застеріг він, опускаючи долоню на руків'я меча. Навіть на королівському гостинці обережність не завадить.

Звук чувся з-за некрутого повороту, і незабаром вони побачили його джерело: кавалькада озброєних вояків переходила вбхід повноводий струмок. Кетлін притримала коня, щоб дати їм проїхати. Прапор у руках першого вершника намок і обвис, але гвардійці були вдягнуті в темно-сині плащі, а на плечах у них розкинув крила срібний орел Стражморя.

— Малістери,— прошепотів до Кетлін сер Родрик, ніби вона й сама цього не знала.— Міледі, будь ласка, накиньте каптур.

Але Кетлін не поворухнулася. З кавалькадою їхав сам лорд Джейсон Малістер в оточенні лицарів; син Патрек скакав поряд, а зброєносці — трохи позаду. Кетлін знала: вони зібралися на правицин турнір на Королівський Причал. Останній тиждень королівський гостинець роївся подорожніми, як мухами: лицарі й вільні вершники, співці й ремісники й повії — усі рухалися на південь.

Кетлін сміливо глянула на лорда Джейсона. Востаннє вони бачилися на її весільному бенкеті, де він перекидався жартами з її дядьком: Малістери — прапороносці Таллі, тож подарунки від нього були дуже щедрі. Зараз у його каштановому волоссі майнула сивина, щоки запали, однак гонору з роками в нього не поменшало. Їхав він як людина, яка не боїться нічого. Проїжджаючи повз, лорд Джейсон коротко кивнув, однак то був простий вияв увічливості шляхетного лорда до подорожніх, які трапилися йому на шляху. В його лютих очах не блиснула іскра впізнавання, а його син навіть поглядом їх не вшанував.

— Він вас не впізнав,— здивовано сказав згодом сер Родрик.

— Він побачив на узбіччі двох забрьоханих подорожніх, мокрих і змучених. Йому б і на думку не спало запідозрити в одному з них дочку його сюзерена. Гадаю, можна спокійно зупинятися в заїзді, пане Родрику.

Поки вони дісталися заїзду, розташованого на жвавому перехресті поблизу Тризуба, добре посутеніло. Мата Гедл потовстіла й посивіла, але й досі жувала кислolist; на гостей вона кинула хіба побіжний погляд, навіть не обдарувавши їх натяком на свою моторошну криваву усмішку.

— Дві кімнати на самій горі — оце й усе, що лишилося,— сказала вона, не припиняючи жувати.— Вони попід дзвіницею, тож обід ви не проґавите, хоча декому заважає шум. Але нічого не можу вдіяти. Місць немає, тобто майже немає, що практично одне й те саме. Ці дві кімнати — або ночуйте на дорозі.

Тож довелося взяти ці дві кімнати на порохнявому горищі з низькими стелями на самому вершечку вузьких дерев'яних сходів.

— Черевики лишіть унизу,— мовила Мата, отримавши гроші.— Хлопець їх почистить. Нема чого вам тягати бруд на сходи. І слухайте дзвін. Хто запізнюється на обід, тарілку не отримує.

І усмішки, і солодкі пиріжки лишилися в минулому.

Коли закалатав дзвін на вечерю, можна було оглухнути. Кетлін перевдяглася в сухе. І сіла біля вікна, спостерігаючи за тим, як по шибці котиться дощ. Скло було молочно-біле й повне пухирців, та й надворі западали сутінки. Тож Кетлін заледве розрізняла багнисте перехрестя, на якому зустрічалися дві широкі дороги.

Роздоріжжя змусило її вагатися. Якщо повернути на захід, можна легко доїхати до Річкорину. Батько завжди давав їй мудрі поради, коли вона їх найбільше потребувала, та і їй кортіло побалакати з ним, попередити про те, що насувається буря. Якщо Вічнозиму слід підготуватися до війни, то Річкорину навіть більше, адже він набагато ближчий до Королівського Причалу, а з заходу над ним нависає, як тінь, могутня Кичера Кастерлі. Якби батько був здоровий, вона б, мабуть, ризикнула, однак батько вже два роки прикутий до ліжка, і Кетлін не хотілося ще більше обтяжувати його.

Дорога на схід була не така наїжджена й тому небезпечна: вона дерлася вгору між кам'янистих пагорбів і густих хащ у Місячні гори,

поміж високих перевалів і глибоких ущелин аж у Видол і далі на Пальці. Над Видолом височіло неприступне Соколине Гніздо, тягнучись вежами в небо. Там сестра... а можливо, і відповіді на деякі питання, які цікавлять Неда. Безперечно, Лайса знає більше, ніж наважилася написати в листі. Можливо, в неї є докази, потрібні Недові, щоб знищити Ланістерів, та й у разі війни потрібна буде підтримка Аринів і їхніх васалів на сході.

Однак на високому гостинці чигає небезпека. Перевалами скрадаються тінь-коти, трапляються обвали, а горяни — горлорізи-беззаконники, які спускаються з висоти, грабують і вбивають, а тоді тануть у горах, як сніг, щойно на їхні пошуки з Видолу виїжджають лицарі. Навіть Джон Арин, видатний лорд, яких іще не знало Соколине Гніздо, подорожував у цих горах з посиленою охороною. А єдина охорона Кетлін — літній лицар, чия зброя — відданість.

Ні, подумала вона, і Річкорин, і Гніздо зачекають. Їй же дорога на північ, у Вічнозим, де на неї ждуть сини та обов'язки. Щойно вони безпечно переїдуть Перешийок, вона зможе признатися комусь із Недових прапороносців і вислати вперед вершників з наказом розставити на королівському гостинці пости.

За дощем ховалися лани ген за перехрестям, але внутрішнім зором Кетлін бачила їх, як вживу. Буквально через дорогу був ринок, а за милю звідси — село: півсотні білих хаток навколо маленького мурованого септу. Мабуть, зараз уже більше: літо було довге й мирне. На північ королівський гостинець тягнувся вздовж Зеленого Зубця річки Тризуб, крізь родючі долини й зелені ліси, повз квітучі містечка, приземкуваті тверджі й замки лордів приріччя.

Кетлін знала їх усіх: Блеквудів і Бракенів, вічних ворогів, чиї сварки доводилося залагоджувати її батькові; леді Вент, останню зі свого роду, яка разом зі своїми привидами мешкала у схожих на печери підвалах Гаренхолу; запального лорда Фрея, який пережив сімох дружин і чиї два замки-близнюки обабіч річки переповнені дітьми, онуками й правнуками, а ще байстрюками і їхніми дітьми. Усі вони — прапороносці Таллі, які присягнули мечем служити Річкорину. Кетлін міркувала, чи досить буде їхньої потуги, якщо вибухне війна. Батько завжди був відданим з відданих, і вона не мала сумнівів, що він скличе прапори... от тільки чи хтось відгукнеться? Дарі, Райгери й Мутони теж присягали Річкорину, однак на Тризубі воювали на боці Рейгара

Таргарієна, а коли битва давно закінчилася, неквапом прибув зі своїми рекрутами цілком спокійний лорд Фрей, і не було жодної певності, на чий бік він збирався пристати (на їхній, урочисто запевнив він переможців кінець кінцем, однак відтоді батько називав його тільки «покійним лордом Фреєм»). Тільки не війна, гаряче подумала Кетлін. Не можна її допустити.

Щойно дзвін припинив калатати, увійшов сер Родрик.

— Нам ліпше поквапитися, міледі, якщо ми сьогодні сподіваємося повечеряти.

— Мабуть, безпечніше буде, якщо ми не зізнаватимемося, що ми з вами лицар і леді,— сказала вона.— Звичайні подорожні привертають менше уваги. Наприклад, батько з дочкою, які їдуть у якихось родинних справах.

— Як скажете, міледі,— погодився сер Родрик. І лише коли вона засміялася, збагнув, як схибив.— Завчених манер важко позбутися, м... доню.

Він потягнувся, щоб посмикати себе за неіснуючі вже бакенбарди, і роздратовано зітхнув.

Кетлін узяла його за руку.

— Ходімо, батьку,— мовила вона.— Ось побачите, Маша накриє гарний стіл, я певна, однак не надто її хваліть. Навряд чи вам сподобається її усмішка.

У довгій ідальні гуляли протяги; з одного боку тягнулася шереха величезних дерев'яних діжок, а з другого був коминок. Хлопець-служба бігав туди-сюди з рожнами з м'ясом, а Маша наливала з діжок пиво, не припиняючи жувати кислolist.

На лавках тулилося повно люду — городян і селян, які вільно сідали впереміш, адже зараз вони були просто подорожніми. На роздоріжжях можна опинитися в дивному товаристві: красильники з чорними й багровими руками могли сісти на одній лавці з рибалками, від яких смерділо рибою; м'язистий коваль втискувався поряд із сухеньким старим септоном; суворі перекупні мечі обмінювалися новинами з пухкенькими купцями, наче давні друзі.

Як на Кетлін, серед присутніх мечників було забагато. Троє біля вогню мали на гербі червоного жеребця Бракенів, а ще був чималий гурт вояків, одягнених у кольчуги з блакитної криці й сріблясто-сірі плащі. На плечах у них красувався ще один знайомий герб — вежі-

близнючки дому Фреїв. Кетлін роздивилася обличчя, але вояки були занадто юні, щоб знати її. Коли вона виїхала на північ, найстаршому з них, мабуть, було не більше, як Бранові зараз.

Сер Родрик відшукав для них двох вільне місце на лавці неподалік кухні. Навпроти сидів уродливий юнак, перебираючи струни ліри.

— Сім благословень вам, добрі люди,— мовив він, коли вони всілися. Перед ним на столі стояв порожній винний келих.

— І тобі, співцю,— відповіла Кетлін. Сер Родрик тоном, який не допускав зволікань, звелів принести хліба, м'яса й пива. Співець, на вигляд вісімнадцятирічний, сміливо роздивляючись їх, запитав, куди вони прямують і звідки, і які чули новини, швидко сиплючи запитаннями, як стрілами, й не чекаючи на відповіді.

— Два тижні тому ми виїхали з Королівського Причалу,— відповіла Кетлін на нейтральне запитання.

— Туди я і прямую,— мовив юнак. Як вона й підозрювала, йому більше кортіло поговорити самому, ніж послухати. Понад усе співці люблять звучання власного голосу.— Правицин турнір означає багатих лордів з тугими гаманцями. Минулого разу я заробив стільки срібла, що ледве ніс його... тобто міг би нести, якби не поставив того дня на Царевбивцю.

— Боги засуджують азартні ігри,— суворо мовив сер Родрик. Він був з півночі, тож поділяв Старківські погляди на турніри.

— Мене вони точно засудили,— озвався співець.— Ваші жорстокі боги вкупі з Лицарем Квітів позбиткувалися з мене.

— Це вам був урок,— сказав сер Родрик.

— Ваша правда. Цього разу я поставлю на сера Лораса.

Сер Родрик потягнувся, щоб посмикати неіснуючі бакенбарди, й хотів був вичитати юнакові, але в цю мить прибіг служка. Поставивши перед гостями хлібні миски, він виклав на них з рожнів підсмажене м'ясо, з якого стікав гарячий сік. На іншому рожні були крихітні цибулинки, вогнеперець і величенькі гриби. Хлопець побіг по пиво, а сер Родрик заходився пожадливо їсти.

— Мене звати Марильйон,— мовив співець, торкаючи струну на лірі.— Правда ж, ви вже чули мій спів?

Кетлін не втрималася від посмішки. Небагато співців забрідало на північ, однак вона добре зналася на цій породі ще з часів у Річкорині.

— Боюся, ні,— озвалася вона.

Хлопець видобув з ліри жалібний акорд.

— Ви багато втратили,— мовив він.— Кого з ушавлених співців ви чули?

— Алію Браавоського,— миттю відгукнувся сер Родрик.

— Ну, я співаю набагато краще, ніж цей старий пеньок,— мовив Марильйон.— Якщо маєте срібняк, я вам радо заспіваю пісню.

— У мене є мідяк-другий, але я радше жбурну їх у колодязь, аніж слухатиму твоє виття,— пробуркотів сер Родрик. Усім було відоме його ставлення до співців: музика — мила забавка для дівчат, і він не здатен збагнути, як може здоровий хлопець замість меча взяти в руки ліру.

— Який у вашого дідуся прикрий характер,— мовив Марильйон до Кетлін.— Я хотів зробити вам честь, пошанівок вашій красі. Якщо по правді, то моє призначення — співати для королів і шляхетних лордів.

— Так, безперечно,— сказала Кетлін.— Я чула, лорд Таллі любить музику. Ти ж був у Річкорині?

— Сто разів,— не замислюючись, мовив співець.— Для мене завжди тримають кімнату, а лордйчук мені як брат.

Кетлін посміхнулася, подумавши: цікаво, а що на це сказав би Едмур? Одного разу якийсь співець переспав з дівчиною, яка йому подобалася, і відтоді брат ненавидить увесь співочий рід.

— А у Вічнозимі? — запитала вона.— На північ ти подорожував?

— З якого дива? — поцікавився Марильйон.— Там самі тільки вітрюгани й ведмеді, а Старки не визнають іншої музики, крім вовчого виття.

З протилежного кінця кімнати долинуло бахкання відчинених дверей.

— Хазяйко,— гукнув десь ззаду слуга,— треба коней завести у стайню, а лорду Ланістеру потрібна кімната й гаряча купіль.

— О боги,— зронив сер Родрик, але Кетлін його зупинила, міцно стиснувши за руку.

А Мата Гедл уже кланялася й усміхалася своєю моторошною усмішкою.

— Вибачте, мілорде, все зайнято, всі кімнати.

Кетлін бачила, що прибулих четверо. Старий у чорному з Нічної варти, двоє слуг... і Куць, малий і самовпевнений, як саме життя.

— Мої слуги спатимуть у стайні, а мені, як ви бачите, велика кімната не потрібна,— карлик глузливо посміхнувся.— Вогонь гріє і

солома не кишить вошами — і мені для щастя цього досить.

Маша Гедл не тямилася себе від хвилювання.

— Мілорде, все зайнято, це ж турнір, нічого не можу вдіяти, ох...

Витягнувши з гаманця монету, Тиріон Ланістер підкинув її, зловив, знову підкинув. Навіть на другому кінці кімнати, де сиділа Кетлін, помилитися було неможливо: щире золото.

На ноги скочив вільний вершник у вицвілому синьому плащі.

— Ласкаво прошу в мою кімнату, мілорде.

— Ось мудрий чоловік,— зронив Ланістер, кинувши монету через усю кімнату. Вільний вершник просто в повітрі піймав її.— І спритний на додачу,— мовив карлик і обернувся до Маті Гедл.— Але поїсти ви зорганізуєте, правда?

— Що забажаєте, мілорде, що завгодно,— пообіцяла хазяйка. «Хай він удавиться»,— подумала Кетлін, а перед її внутрішнім зором постав Бран, який давився власною кров'ю.

Ланістер глянув на найближчий стіл.

— Мої хлопці їстимуть те саме, що й усі гості. Подвійні порції: нас чекає довга важка дорога. А я хочу смажену птицю — курку, качку, голуба, мені байдуже. І принесіть карафу найкращого вина. Йорене, повечеряєте зі мною?

— Так, мілорде, повечеряю,— озвався чорний брат.

Карлик і не глянув у протилежний кінець кімнати, і Кетлін уже з вдячністю подумала: як добре, що їх розділяють повні лавки, аж раптом на ноги скочив Марильйон.

— Мілорде Ланістер! — загукав він.— Я залюбки розважу вас, поки ви їстимете. Дозвольте заспівати вам баладу про велику перемогу вашого батька на Королівському Причалі!

— І зіпсувати мені всю вечерю,— сухо відгукнувся карлик. Його різнокольорові очі на мить зупинилися на співцеві, а тоді він перевів погляд на... Кетлін. Якусь мить він здивовано дивився на неї. Вона відвернулася, але запізно. Карлик уже посміхався.— Леді Старк, яка несподівана приємність,— мовив він.— Мені було прикро, що я не застав вас у Вічнозимі.

Марильйон роззявив рота, і збентеження на його обличчі перейшло в досаду, а Кетлін у цей час повільно звелася на ноги. Сер Родрик стиха вилаявся. Посидів би карлик трохи на Стіні, таж ні...

— Леді... Старк? — хрипко перепитала Маша Гедл.

— Восстанне, коли я тут зупинялася, я була ще Кетлін Таллі,— сказала Кетлін до хазяйки заїзду.

Вона чула довкола перешіптування й відчувала на собі очі. Роззирнувшись по кімнаті, вона обвела поглядом лицарів і присяжних мечів і глибоко вдихнула, щоб стримати шалене калатання серця. Невже вона зважиться ризикнути? Не було часу все обмірковувати: мить — і вона почула у вухах дзвін власних слів.

— Ви, в кутку,— мовила вона до старого, якого досі не зауважила. — Це у вас на сюрко чорний кажан Гаренхолу, сер?

— Так, міледі,— звівся чоловік на ноги.

— А леді Вент і досі справжня й щира подруга мого батька, лорда Гостера Таллі з Річкорину?

— Так,— твердо відповів чоловік.

Тихо підвівшись, сер Родрик вивільнив з піхов меча. Нічого не розуміючи, карлик тільки кліпав, і в його різнобарвних очах читався подив.

— Червоний жеребець завжди був бажаним гостем у Річкорині,— мовила Кетлін до трійці біля вікна.— Батько зараховує Джоноса Бракена до своїх найдавніших і найвідданіших прапороносців.

Троє кіннотників обмінялися непевненими поглядами.

— Його довіра — велика честь для нашого лорда,— повагавшись, мовив один з них.

— Заздрю, що у вашого батька стільки друзів,— насмішкувато кинув Ланістер,— однак не можу збагнути, до чого все це ведеться, леді Старк.

Вона не звернула на нього уваги, натомість обернувшись до великого гурту в синьо-сірих плащах. Саме ці вояки зараз важили: їх було понад двадцяттеро.

— Ваш герб я теж упізнаю: вежі-близнючки дому Фреїв. Як поживає ваш добрий лорд, панове?

— У лорда Волдера все гаразд, міледі,— звівся капітан.— На дев'яності іменини він планує знову одружитися й попросив вашого батька пошанувати весілля своєю присутністю.

Тиріон Ланістер гикнув. І Кетлін уже знала, що він у її руках.

— Цей чоловік приїхав у мій дім як гість, а там замислив убивство мого сина, семирічного хлопчика,— оголосила вона на всю кімнату, вказавши на карлика. Сер Родрик став біля неї, тримаючи меч у руці.—

В ім'я короля Роберта і добрих лордів, яким ви служите, закликаю вас схопити його й допомогти відвезти у Вічнозим, де на нього чекає королівське правосуддя.

Кетлін не була певна, що саме порадувало її більше: дзвін дюжини вихоплених мечів чи вираз на обличчі Тиріона Ланістера.

Санса



На правищин турнір Санса разом із септою Мордейн і Джейн Пул приїхала у паланкіні з жовтими шовковими фіранками — тонкими, аж прозорими. Крізь них цілий світ здавався золотим. За міськими мурами поряд з річкою звели сотню шатер, і подивитися на змагання зібралися тисячі простолюду. Від блиску й пишноти у Санси перехопило подих: обладунки блищали, дужі бахмати красувалися в срібних і золотих опонах, натовп гомонів, на вітру хляпотіли прапори... А лицарі, які були лицарі!

— Краще, ніж у баладах,— прошепотіла Санса, коли вони знайшли обіцяні батьком місця поміж шляхетних лордів і леді. Того дня вона була чудово вбрана — у зелену сукню, яка відтіняла її золотисто-каштанове волосся, і бачила, як усі на неї дивляться й усміхаються.

У неї на очах виїздили герої сотень балад, один відоміший за іншого. Першими виїхали семеро лицарів королівської варти — усі, крім Джеймі Ланістера, вбрані в лускаті кольчуги молочного кольору й у плащі білі, як ранішній сніг. Сер Джеймі також був у білому плащі, однак попід ним він з голови до п'ят блищав золотом; на голові красувався шолом у формі лев'ячої голови, а при боці — золотий меч. Сер Грегор Кліган на прізвисько Гора-на-коні прогуркотів повз глядачів, як гірська лавина. Санса пам'ятала і лорда Йона Ройса, який гостював у Вічнозимі два роки тому.

— Лати в нього бронзові, викувані тисячі років тому, а на них викарбувані чарівні руни, які захищають його в бою,— прошепотіла вона до Джейн. Септа Мордейн указала на лорда Джейсона Малістера у темно-синіх обладунках, інкрустованих сріблом, і з орлиними

крилами на шоломі. На Тризубі він зарубав трьох Рейгарових прапороносців. З войовничого жерця Тороса Мирського — голомозого, у розмаяній порфирі, дівчата посміялися, аж поки септа Мордейн не розповіла їм, як колись він видерся на мури Пайка з палаючим мечем у руці.

Інших вершників Санса не знала: лицарів-бурлак з Пальців, Небосаду і Дорнських гір, неоспіваних вільних вершників і новоспечених зброєносців, молодших синів заможних лордів і спадкоємців небагатих домів. То були юнаки, які ще нічим не уславилися, однак Санса з Джейн були цілком згодні, що одного дня їхні імена прогримлять на всі Сім Королівств. Сер Балон Свон. Лорд Брайс Карон з Дорнського Прикордоння. Спадкоємець Бронзового Нона сер Андар Ройс і його молодший брат сер Робар у посріблених сталевих латах, на яких філігранно нанесені бронзою такі самі стародавні руни, як і ті, що захищають їхнього батька. Близнюки сер Горас і сер Гобер, на чиїх синіх щитах красується бордове виноградне гроно — герб Редвинів. Патрек Малістер, син лорда Джейсона. Шестеро Фреїв з Переправи: сер Джаред, сер Гостін, сер Данвел, сер Емон, сер Тео і сер Первин — сини й онуки старого лорда Волдера Фрея, а ще його байстрик Мартин Ріверз.

Джейн Пул зізналася, що її лякає вигляд Джалабара Ксо, королевича-вигнанця з Літніх островів, чия темна як ніч шкіра ховалася під плащем із зеленого й черленого пір'я, та щойно вона угледіла молодого лорда Берика Дондаріона, у якого волосся сяяло, мов червоне золото, а чорний щит розтинала блискавка, вона оголосила, що тут-таки вийшла б за нього заміж.

Гончак теж виїхав на арену, так само як і брат короля — вродливий Ренлі зі Штормокраю. Джорі, Алін і Гарвін виступали від Вічнозиму й Півночі загалом.

— На тлі інших Джорі здається жебраком,— пирхнула септа Мордейн, коли вони виїхали. Санса не могла не погодитися. На Джорі була синьо-сіра кіраса без візерунків і оздоб, а тонкий сірий плащ звисав з плечей, як брудна ганчірка. Однак показав він себе добре, в першому ж поєдинку скинувши з коня Гораса Редвина, а в другому — одного з Фреїв. У третьому поєдинку він тричі з'їжджався з вільним вершником на ім'я Лотор Брун, вбраним у таке саме дрантя, як і він сам. Обидва втрималися в сідлі, але Брун твердіше держав списа й

удари його були влучніші, тож король віддав перемогу йому. Алін і Гарвін показали себе гірше: Гарвіна вже в першій сутичці скинув з коня сер Мірин з королівської варті, а Аліна переміг сер Балон Свон.

Поєдинки тривали цілий день і продовжилися навіть у сутінках; копита величезних бахматів по черзі топтали траву, аж поки не перетворили арену на спустошену й переорану землю. Не раз і не двічі Санса з Джейн одноставно скрикували, коли вершники стикалися, а їхні списи ламалися на цурпалки під схвальні вигуки простолюду. Щораз, як хтось падав з коня, Джейн затуляла очі, як маленька перелякана дівчинка, але Санса була зроблена з твердішого матеріалу. Шляхетна леді знає, як поводитися на турнірі. Навіть септа Мордейн звернула увагу на її витримку та схвально кивнула.

Царевбивця проїхав неперевершено. Він легко скинув сера Андара Ройса і лорда Брайса Карона з Прикордоння, так наче демонстрував виїждження, а тоді з великими труднощами переміг у поєдинку з сивочолим Баристаном Селмі, який у перших двох сутичках здолав юнаків, на тридцять і на сорок років молодших за нього.

Сандора Клігана і його здорованя-брата сера Грегора Гору теж, здавалося, ніхто не міг зупинити: вони нещадно скидали з коней одного суперника за іншим. Найстрашніший момент трапився під час другого поєдинку сера Грегора: Гора-на-коні поцілів юному лицарю з Видолу списом попід латний комір з такою силою, що протяв шию, вбивши юнака на місці. Юнак упав майже поруч з тим місцем, де сиділа Санса. Застрягши в шиї, гостряк списа сера Грегора відламався, і з рани слабкими поштовхами цебеніла кров, щораз повільніше. Обладунки в юнака були нові й блискучі; коли на крицю впав промінь, по відкинутій руці пробіг язик полум'я. А тоді сонце заховалося за хмару, і все згасло. Плащ у юнака був блакитний, як небо ясної літньої днини, з півмісяцями на облямівці, та коли він просякнув кров'ю, тканина потемніла, а місяці один по одному почервоніли.

Джейн Пул билася в істериці, тож септі Мордейн довелося вивести її, поки вона не заспокоїться, але Санса сиділа, склавши руки на колінах, і дивилася на цю сцену, мов зачарована. Вона ще в житті не бачила, як хтось помирає. Вона теж мала б розплакатися, подумала вона, але сліз не було. Мабуть, усі сльози пролилися за Леді й за Браном. Усе було би по-іншому, якби це сталося з Джорі, сером Родриком чи з батьком, сказала вона собі. Юний лицар у блакитному

плащі був їй ніхто — якийсь чужинець із Видолу Аринів, чиє ім'я вона, почувши, одразу ж забула. А тепер і весь світ забуде його ім'я, збагнула Санса, і ніхто не співатиме про нього пісень. Як сумно!

Коли тіло прибрали, на поле вибіг хлопець з лопатою і швидко накидав на те місце, де впав лицар, землі, щоб не було видно крові. А тоді турнір продовжився.

Сер Балон Свон також поступився Грегору, а лорд Ренлі — Гончаку. Ренлі з такою силою скинули з сідла, що здалося, наче він просто злетів зі свого бахмата, розкинувши в повітрі ноги. Головою він гримнувся об землю з таким тріском, що глядачі затамували подих, але зламався тільки золотий ріг у нього на шоломі: хруснув один з відростків. Коли лорд Ренлі важко звівся на ноги, його шалено вітав простолюд, бо вродливий королівський брат був загальним улюбленцем. З граційним уклоном він вручив зламаний відросток рогу своєму переможцю. Але той, пирхнувши, пожбурих відламаний ріг у натовп, і там за шматок золота одразу почав битися й вовтузитися простолюд, аж поки туди не вийшов лорд Ренлі й не відновив мир. На той час уже повернулася септа Мордейн — сама. Джейн почувалася недобре, пояснила вона, тож септа провела її назад у замок. Санса вже й забула про Джейн!

За деякий час зганьбився лицар-бурлака у картатому плащі, убивши коня Берика Дондаріона, і був визнаний переможеним. Лорд Берик пересів на другого коня, але тут-таки його вибив із сідла Торос Мирський. Сер Арон Сантагар і Лотор Брун тричі заїжджалися, але безрезультатно; згодом сер Арон програв лорду Джейсону Малістеру, а Брун — молодшому сину Нона Ройса — Робару.

Нарешті лишилося тільки четверо: Гончак і його велетень-брат Грегор, Джеймі Ланістер на прізвисько Царевбивця і сер Лорас Тайлер — юнак, якого всі звали Лицарем Квітів.

Сер Лорас був наймолодшим сином Мейса Тайрела, лорда Небосаду й хранителя Півдня. В свої шістнадцять він був наймолодшим вершником на турнірі, однак того ранку в перших трьох поєдинках вибив із сідла трьох лицарів королівської варти. Санса такого вродливого лицаря ще не бачила. Кіраса в нього була емальована й оздоблена химерним візерунком — оберемком з тисячі різних квітів, а його білосніжний жеребець накритий був опоною, прикрашеною червоними й білими ружами. Після кожної перемоги сер

Лорас скидав шолом і повільно об'їжджав уздовж паркана, а тоді зривав з опони одну білу ружу й кидав якій-небудь чарівній панні в натовпі.

Останнім його суперником сьогодні мав стати молодший Ройс. На жаль, родинні руни не захистили сера Робара, і сер Лорас розтרוшив його щит, а самого вибив із сідла і з жахливим гуркотом скинув на землю. Робар лежав і стогнав, а переможець зробив звичне коло довкруг поля. Нарешті принесли ноші, й Робара, безтямного й нерухомого, віднесли в намет. Але Санса цього не бачила. Її очі прикипіли до сера Лораса. І коли білий жеребець зупинився просто навпроти неї, вона думала, що в неї розірветься серце.

Іншим дівчатам сер Лорас дарував білі ружі, але для неї зірвав з опони червону.

— Люба леді,— сказав він,— жодна перемога не зрівняється з вашою красою.

Санса боязко взяла ружу, вражена галантністю лицаря. Він мав густі каштанові кучері й очі як розплавлене золото. Санса вдихнула солодкі пахощі ружі й, коли сер Лорас поїхав геть, довго ще сиділа, затискаючи квітку в руці.

Коли Санса нарешті звела погляд, над нею стояв чоловік, роздивляючись її. Він був невисокий, з гострою борідкою і срібним пасмом у волоссі — майже такого самого віку, як її батько.

— Ти точно одна з її дочок,— мовив він. Вуста його усміхалися, а от сіро-зелені очі — ні.— Ти схожа на всіх Галлі.

— Я — Санса Старк,— ніяково сказала Санса. Чоловік був одягнений у важкий плащ із хутряним коміром, застібнутий на срібного пересмішника, й поводився невимушено, як високий лорд, однак Санса його не впізнавала.— Не маю честі знати вас, мілорде.

Септа Мордейн швидко взяла її за руку.

— Люба дитино, це лорд Пітир Бейліш, член малої королівської ради.

— Колись твоя мати була моєю королевою краси,— тихо зронив чоловік. У його подиху відчувалася м'ята.— У тебе її волосся.

І він ковзнув пальцями їй по щоці, погладивши золотисто-каштановий кучерик. А тоді швидко відвернувся й пішов геть.

На той час місяць уже викотився високо на небо, й натовп добряче стомився, тож король постановив, що останні три поєдинки проведуть

наступного ранку перед рукопашною. Простолюд пішки вирушив по домівках, обговорюючи сьогоднішні поєдинки і завтрашні двобої, а двір зібрався на березі ріки на бенкет. Уже кілька годин смажилися шість величезних турів, повільно обертаючись на дерев'яних рожнах, а кухарчуки мастили їх маслом з травами, поки м'ясо не починало репатися і бризкати соком. Неподалік шатер, повних солодцю, суніці та свіжоспеченого хліба, поставили столи й лавки.

Сансі й септі Мордейн дісталися почесні місця ліворуч від високого помосту, на якому сиділи самі король з королевою. Коли праворуч од Санси сів королевич Джофрі, вона відчула, як у неї стиснулося горло. Після того страшного випадку він іще й слова до неї не промовив, та й вона не наважувалася до нього заговорити. Спершу їй здавалося, що вона зненавиділа його за те, що зробили з Леді, але згодом, виплакавшись, вона сказала собі, що Джофрі в цьому не винен, принаймні не зовсім. Це все королева, і ненавидіти треба її, а ще Арію. Якби не Арія, нічого поганого не сталося б.

Сьогодні ж Санса не могла ненавидіти Джофрі. Він був занадто вродливий. Вдягнений у темно-синій камзол, усіяний подвійним рядом лев'ячих голів, на голові він мав тоненький золотий вінець із сапфірами. Волосся в королевича сяяло, як метал. Поглянувши на нього, Санса затрепетала, боячись, що він не звертатиме на неї уваги або, ще гірше, знову розлютиться й вижене її в сльозах з-за столу.

Натомість Джофрі, вродливий і галантний, як королевич із казки, всміхнувся, поцілував їй руку й мовив:

— Сер Лорас має гостре око на вроду, люба леді.

— Він був надто добрий,— заперечила вона, стараючись триматися скромно й спокійно, хоча серце в неї співало.— Сер Лорас — справжній лицар. Ви гадаєте, він завтра переможе, мілорде?

— Ні,— мовив Джофрі.— Його скине з сідла мій пес, а може, дядько Джеймі. А за кілька років, коли я виросту, то їх усіх на арені переможу я.

Підкинувши руку, він покликав слугу з крижаною карафою літнього вина й налив їй келих. Санса збентежено поглянула на септу Мордейн, і тоді Джофрі нахилився й налив і септі, тож та чемно подякувала й більше не зронила ні слова.

Слуги весь вечір наповнювали келихи, однак Санса не пригадувала, щоб навіть пригубила вино. Та їй це було і непотрібно. Її

п'янили чари ночі, у голові паморочилося від романтики й краси, про яку вона мріяла все життя, але не сподівалася колись пізнати. Перед королівським шатром сиділи співці, наповнюючи присмерк музикою. Жонглер крутив у повітрі цілий каскад смолоскипів. Королівський блазень, кругловидий дурник на прізвисько Сновида, у строкатому блазенському костюмі танцював на дибах, глузуючи з усіх з такою витонченою жорстокістю, що Санса не була певна, чи такий він уже дурник насправді. Навіть септа Мордейн перед ним не встояла: коли він заспівав пісеньку про верховного септона, вона так реготала, що розхляпала на себе вино.

А Джофрі був утіленням чемності. Весь вечір він розмовляв із Сансою, засипаючи її компліментами, смішачи, ділячись придворними плітками, пояснюючи Сновидині жарти. Санса була так захоплена, що забула всі свої гарні манери й геть не звертала уваги на септу Мордейн, яка сиділа ліворуч од неї.

А тим часом страви забирали й приносили нові. Густий суп з ячменю й оленини. Салати з солодцю, шпинату й слив, посилені тертими горіхами. Равлики з медом і часником. Санса в житті не куштувала равликів, тож Джофрі показав їй, як дістати м'ясо з черепашки, і перший солодкий шматок дав їй сам. Далі подавали пструга — свіжого, щойно з ріки, запеченого в глині; королевич допоміг Сансі розбити тверду шкаралупу, під якою ховалася шарувата біла риба. А коли принесли м'ясо, він сам обслужив Сансу, зрізавши з кісток королівську порцію і з усмішкою поклавши їй на тарілку. З того, як він рухався, було видно, що рука й досі йому болить, однак він і словом не поскаржився.

Згодом принесли солодкі булочки, голубиний пиріг, печені яблука з цинамоном і лимонні тістечка з цукровою глазур'ю, які вона так любила. Вона саме міркувала, чи не взяти собі третє тістечко, коли знагла почав репетувати король.

З кожною новою поданою стравою король поводився дедалі голосніше. Час до часу Санса чула крізь музику та брязкіт посуду, як він регоче або викрикує накази, однак сиділи вони задалеко, тож слів вона не розрізняла.

Але зараз чути було все.

— Ні,— прогуркотів король голосом, у якому потонули всі інші звуки. Санса вражено побачила, що червоний з обличчя король,

хитаючись, стоїть на ногах. У руці він мав келих вина і був цілком п'яний.— Ти мені не казатимеш, що мені робити, жінко,— горлав він на королеву Серсі.— Я тут король, ясно? Я тут правлю, і якщо я кажу, що завтра я змагатимуся, то завтра я змагатимуся!

Усі втупилися в нього. Санса бачила сера Баристана, і королєвого брата Ренлі, і коротуна, який так дивно розмовляв з Сансою й торкнувся її волосся, але ніхто й не ворухнувся, щоб утрутитися. Обличчя королеви було непорушне, як маска: від нього відхлинула вся кров, і здавалося, воно виліплене зі снігу. Підвівшись, королева підхопила спідниці й мовчки вилетіла з-за столу, а за нею помчали слуги.

Джеймі Ланістер поклав королю на плече руку, однак король грубо його відштовхнув. Заточившись, Ланістер упав. Король гоготнув.

— Великий лицар! Та я досі здатен штовхнути тебе в болото. Пам'ятай про це, Царевбивце,— він ляснув себе по грудях коштовним келихом, заливши вином всю свою атласну сорочку.— Дайте мені келеп, і жоден чоловік у королівстві не встоїть проти мене!

Зіп'явшись на ноги, Джеймі Ланістер обтрусився.

— Як скажете, ваша світлосте.

Голос у нього був напружений.

Підійшов усміхнений лорд Ренлі.

— Ти розлив вино, Роберте. Дай-но я принесу тобі ще один келих.

Санса здригнулася: королевич Джофрі поклав долоню їй на руку.

— Пізно вже,— сказав він. У нього був дивний вираз обличчя, наче він узагалі її не бачить.— Вас провести назад у замок?

— Ні...— почала була Санса. Але, поглянувши на септу Мордейн, приголомшено виявила, що та лежить головою на столі, тихо й пожіночому похропуючи.— Я хотіла сказати... так, дякую, це буде мило з вашого боку. Я втомилася, а надворі темно. Я буду рада захисникові.

— Псе! — гукнув Джофрі.

Сандор Кліган з'явився так нагло, наче вистрибнув просто з ночі. Обладунки він поміняв на червону вовняну сорочку, на якій спереду була нашита шкіряна собача голова. У світлі смолоскипів його попечене обличчя світилося червоним.

— Так, ваша високосте? — мовив він.

— Відведи мою суджену в замок, і дивись, аби з нею нічого не сталося,— кинув йому королевич. А тоді, не попрощавшись, Джофрі

пішов геть.

Санса відчувала, що Гончак роздивляється її.

— А ти гадала, Джоф сам тебе проведе? — засміявся він. Сміх у нього був схожий на гавкіт пса з вовчої ями.— Оце вже навряд чи,— потягнув її він, і Санса, не опираючись, звелася на ноги.— Ходімо, не тобі одній час спати. Сьогодні я випив зайвого, а завтра мені, можливо, доведеться вбити брата,— знову засміявся він.

Зненацька перелякавшись, Санса поторсала септу Мордейн за плече, сподіваючись розбудити, але та тільки захропла голосніше. Король Роберт, спотикаючись, зійшов з помосту, і зненацька виявилось, що половина лавок спорожніли. Бенкет закінчився, а з ним урвався і чарівний сон.

Гончак підхопив смолоскип, щоб освітлювати дорогу. Санса не відставала. Земля була кам'яниста й нерівна, а у миготливому світлі здавалося, що вона гойдається й рухається під ногами. Санса не підводила очей, дивлячись, куди ставить ноги. Йшли вони поміж шатер, над якими майоріли прапори і знадвору була вивішена зброя, і з кожним кроком тиша ставала дедалі тяжчою. Санса не могла дивитися на Гончака — так він її лякав, однак її змалечку вчили гарних манер. Справжня леді й не помітить, яке в чоловіка обличчя, сказала вона собі.

— Ви сьогодні доблесно билися, сер,— змусила вона себе сказати.

— Облиш свої компліменти, дівчинко,— гаркнув на неї Сандор Кліган,— і цих «серів» теж. Я не лицар. Плювати я хотів на них і на їхні обітниці. От мій брат лицар. Бачила, як він сьогодні виступив?

— Так,— прошепотіла Санса, затремтівши.— Він виступив...

— Доблесно? — закінчив за неї Гончак.

Він знущається, збагнула вона.

— Ніхто не міг його подолати,— нарешті вичавила вона, пишаючись собою. І не збрехала.

Несподівано Сандор Кліган зупинився посеред темного й порожнього поля. У Санси не було вибору, як зупинитися поряд.

— Якась септа добре тебе вишколила. Ти як ота пташечка з Літніх островів, правда ж? Маленька гарненька пташечка, яка вміє розмовляти й повторює гарні слівця, яких її навчили.

— Це непоштиво,— сказала Санса, відчуваючи, як у неї в грудях тріпоче серце.— Ви мене лякаєте. Тепер ходімо.

— «Ніхто не міг його подолати»,— процигикав Гончак.— Щира правда. Ніхто й ніколи не міг подолати Грегора. Отой хлопчина сьогодні, в другому поєдинку... як він з ним упорався! Ти бачила, правда ж? Дурне хлопчисько, не місце йому було в цьому товаристві. Ні грошей, ні зброеносця, ніхто не допоміг йому з обладунками. Латний комір був погано застібнутий. Гадаєш, Грегор цього не помітив? Гадаєш, спис сера Грегора випадково там опинився, так? Маленьке гарненьке дівчатко, якщо ти в це віриш, ти таки й справді пустоголова пташка. Грегор устромляє спис туди, куди схоче. Поглянь на мене. Поглянь на мене! — Сандор Кліган поклав величезне лаписько Сансі під підборіддя й змусив подивитися вгору. Присівши перед нею навпочіпки, він наблизив до обличчя смолоскип.— Ось тобі справжня краса. Добре її роздивися. Сама знаєш, тобі давно кортіло. Я всю дорогу на королівському гостинці бачив, як ти відверталася. Чхати на це. Дивися.

Пальці його тримали її щелепу міцно, як кліщі. Очі вп'ялися їй у зіниці. П'яні очі, похмурі від люті. Їй довелося дивитися на нього.

З правого боку обличчя в нього було худорляве: гостра вилиця й сіре око понад масивним чолом. Ніс великий і гакуватий, а волосся — ріденьке й темне. Відрощені темні пасма Гончак зачісував набік, бо на тому боці голови нічого не росло.

Замість лівої половини обличчя було руйновище. Вуха згоріло, лишилася сама дірка. Око вціліло, однак навколо зміїлися покручені шрами — гладка чорна плоть, тверда як дублена шкіра, побита западинами й порита глибокими тріщинами з червоним і вологим блиском. На щелепі прозирала кістка — в тому місці, де плоть прогоріла.

Санса заплакала. Тоді Гончак відпустив її і кинув смолоскип на землю.

— Для цього не знайшлося гарненьких слів, дівчинко? І жодних компліментів, яких навчила тебе септа?

Вона не відповіла, і він провадив:

— Усі гадають, що то наслідки якогось бою. Що в усьому винна облога, чи пожежа в башті, чи ворог зі смолоскипом. А один дурень навіть спитав, чи не дихнув на мене полум'ям дракон,— засміявся він — тихше, але так само гірко.— А я тобі розповім, дівчинко, що це було,— мовив Гончак, нахилиючись так близько, що вона відчула запах

перегару.— Я був молодший за тебе — шість років, може, сім. У селі поблизу батькової фортеці відкрив крамничку різьбяр, і щоб задобрити нас, послав нам подарунки. Старий робив чудові іграшки. Не пам'ятаю, що саме призначалося мені, однак мені кортіло Грегорового подарунка. Розфарбованого дерев'яного лицаря, у якого згиналися всі суглоби, що кріпилися на ниточках, тож він міг битися. Грегор був на п'ять років старший за мене, його ця іграшка не цікавила, він уже став зброєносцем, метр вісімдесят на зріст і м'язистим, як бик. Отож я забрав його лицаря собі, однак радості від цього мені було мало, запевняю тебе. Я всякчас боявся, і Грегор, звісна річ, викрив мене. У кімнаті горіла жаровня. Грегор не сказав і слова: просто схопив мене попід пахву, застромив головою у розжарене вугілля й тримав так, а я верещав і верещав. Ти бачила, який він дужий. Уже тоді знадобилося троє чоловіків, щоб відтягти його від мене. Септони проповідують про сім кіл пекла. Та що вони знають! Тільки той, хто побував у вогні, посправжньому знає, що таке пекло... Батько всім сказав, що в мене ліжко загорілося, а мейстер мастив мене мазями. Мазями! Грегору теж дісталася мазь. За чотири роки його помазали сімома елями, і він склав лицарську обітницю, а Рейгар Таргарієн постукав його мечем по плечу й оголосив: «Підведіться, сер».

Рипучий голос затих. Гончак мовчки сидів напочіпки перед Сансою — величезна чорна постать, оповита нічною темрявою, невидима очам. Санса чула, як уривчасто він дихає. І збагнула, що їй шкода його. Страх кудись подівся.

Мовчання тривало так довго, що Сансі знову стало страшно, але зараз вона боялася за Гончака, а не за себе. Навпомацки вона знайшла масивне плече.

— Він липовий лицар,— прошепотіла вона.

Закинувши голову назад, Гончак зареготав. Санса, спотикаючись, позадкувала, але він упіймав її за руку.

— Так,— проричав він до неї,— так, дівчинко, він липовий лицар.

Решту дороги до міста Сандор Кліган не зронив і слова. Він провів Сансу туди, де чекали вози, звелів візникові везти їх у Червону фортецю й заліз у повіз після неї. Мовчки вони вкотилися в Міську браму й проїхали освітленими смолоскипами вулицями міста. Відчинивши бічні двері в замок, Гончак, чиє попечене обличчя сіпалося, а в очах стояла задума, завів Сансу всередину і піднявся за

нею у вежу, відстаючи хіба на одну сходинку. І провів її коридором до самих дверей спальні.

— Дякую, мілорде,— сказала Санса лагідно.

Схопивши її за руку, Гончак нахилився до неї.

— Те, що я тобі сьогодні розповів...— мовив він голосом ще хрипкішим, ніж зазвичай.— Якщо розкажеш Джофрі... сестрі... батькові... комусь із них...

— Не розкажу,— прошепотіла Санса,— обіцяю.

Але цього було недосить.

— Якщо розповіси бодай комусь,— закінчив він,— я тебе вб'ю.

Едард



— Я сам відстояв по ньому панахиду,— мовив сер Баристан Селмі, й вони глянули на тіло, яке лежало в повозі.— В нього нікого немає. Кажуть, тільки мати у Видолі.

У блідому світлі світанку здавалося, що юний лицар спить. Він не вирізнявся вродою, однак смерть розгладила його грубо витесані риси обличчя, а німотні сестри вбрали його в найкращу оксамитову сорочку з високим коміром, щоб затулити рану, яку лишив у нього на шиї спис. Зазирнувши йому в обличчя, Едард Старк подумав, чи не через нього, Неда, помер хлопець. Його зарубав прапороносець Ланістера, щоб Нед так і не зміг з ним поговорити — чи це просто збіг? Мабуть, цього він уже ніколи не дізнається.

— Г'ю чотири роки був зброєносцем Джона Арина,— провадив Селмі.— В пам'ять про Джона король, від'їжджаючи на північ, висвятив його в лицарі. Хлопець шалено цього бажав, але, боюся, був іще до цього неготовий.

Уночі Нед погано спав і почувався зараз не по роках утомленим.

— Ніхто ніколи не готовий.

— До лицарства?

— До смерті.

Нед лагідно накрив хлопця плащем — закривавленим блакитним полотном з півмісяцями на облямівці. Коли матір запитає, за що помер її син, подумав він гірко, їй скажуть, що він бився на честь правиці короля, Едарда Старка.

— Для чого це було? З війни не можна робити розвагу,— обернувся Нед до жінки, яка стояла поруч із повозом, з головою закутана в сіре

— тільки очі виднілися. Німотні сестри готували людей в останню путь, і зазирати в обличчя смерті було поганою прикметою.— Відішліть його обладунки назад у Видол. Матір захоче зберегти їх.

— Вони коштують срібних грошей,— сказав сер Баристан.— Хлопець замовив їх навмисно для турніру. Проста робота, але гарна. Не певен, чи він розраховувався з ковалем.

— Він розраховувався вчора, мілорде, і заплатив високу ціну,— відповів Нед. І обернувся до німотної сестри.— Відішліть обладунок матері. З ковалем я все залагоджу.

Вона кивнула.

Потому сер Баристан провів Неда до королівського шатра. В таборі починався рух. На вогні шкварчали й бризкали ковбаси, напоюючи повітря запахом часнику й перцю. Молоді зброєносці бігали з дорученнями, бо вже попрокидалися їхні господарі, позіхаючи і потягуючись і готуючись до нового дня. Побачивши Неда й сера Баристана, слуга з гускою попід пахвою низько вклонився. «Мілорди», — пробурмотів він, а гуска, гелґотнувши, щипнула його за пальці. На щитах, повішених перед шатрами, красувалися герби їхніх мешканців: срібний орел Стражморя, солов'ї на жовтому полі — герб Брайса Карона, виноградне гроно Редвинів, плямистий кабан, червоний бик, вогненне дерево, білий баран, потрійна спіраль, фіолетовий єдиноріг, дівчина в танку, чорна гадюка, вежі-близнючки, рогата сова й нарешті — чисто-білі герби королівської варти, що сяяли, мов світанок.

— Король має намір сьогодні битися в рукопашній,— сказав сер Баристан, коли вони проходили щит сера Мірина: в тому місці, де спис лишив у дереві глибоку подряпину, коли Лорас Тайрел вибив Мірина з сідла, фарба на щиті облущилася.

— Так,— похмуро озвався Нед. Учора вночі його збудив Джорі, щоб повідомити цю новину. Тому й не дивно, що Нед так погано спав.

Сер Баристан мав стурбований вигляд.

— Як-то кажуть: нічна краса в'яне на світанку, а від дітей вина у світлі ранку відхрещуються.

— Кажуть,— погодився Нед,— але Роберта це не стосується.

Може, хтось і зречеться своєї п'яної бравади, але Роберт Баратеон не тільки нічого не забуде, а й не відступить.

Королівське шатро стояло біля води, купаючись у сірих хвилях ранкового туману, який піднімався з ріки. Найбільша й найвеличніша

споруда в усьому таборі була вся з золотого шовку. Перед входом висів Робертів келеп поруч із величезним залізним щитом, на якому красувався коронований олень дому Баратеонів.

Нед сподівався, що король і досі в ліжку — спить після вина непробудним сном, однак йому не пощастило. Виявилось, що Роберт п'є з полірованого рога пиво й гуркітливо розпікає двох молоденьких зброєносців, які силкуються застебнути на ньому обладунки.

— Ваша світлосте,— казав один, мало не плачучи,— він замалий, не застібається.

Хлопець невміло спробував затягнути навколо Робертової товстої шиї латний комір, і той полетів на землю.

— Сьоме пекло! — вилаявся Роберт.— Мені самому все робити? Чорти б вас обох ухопили! І не стій тут, роззявивши рота, Ланселю, підніми!

Хлопець підстрибнув, і король нарешті зауважив нове товариство.

— Тільки поглянь на цих телепнів, Неде. Жінка наполягла, щоб я узяв їх собі в зброєносці, а з них геть ніякого пуття. Не можуть навіть обладунки нормально на людину вдягнути. А ще називаються зброєносцями. А я б їх назвав свинопасами в шовках.

Недові вистало одного погляду, щоб збагнути, чому виникли труднощі.

— Хлопці не винні,— сказав він королю.— Ти затовстий для своїх обладунків, Роберте.

Роберт Баратеон зробив великий ковток пива, пожбурих порожній ріг у хутряну постіль, зворотом долоні витер губи й похмуро сказав:

— Товстий? Товстий, атож? Це так ти розмовляєш зі своїм королем? — і він несподівано, мов буря налетіла, розреготався.— Неде, чому ти завжди правий?

Зброєносці нервово усміхалися, чекаючи, поки король обернеться до них.

— Ви. Так, ви двоє. Ви чули правицю. Король затовстий для своїх обладунків. Ідіть розшукайте сера Арона Сантагара. Скажіть, що мені потрібно розширити нагрудник. Бігом! Чого чекаєте?!

Хлопці наввипередки чкурнули геть із шатра, перечепаючись один через одного. Поки вони не зникли, Роберт силкувався тримати суворе обличчя. А тоді упав назад у крісло й затрусився від сміху.

Разом з ним захихотів сер Баристан Селмі. Навіть Едард Старк вичавив усмішку. Але, як завжди, зразу ж прокралися серйозні думки. Він не міг не звернути уваги на двох зброєносців — уродливих хлопців, білявих і гарної статури. Один, Сансиного віку, мав золоті кучері, а другий — пісочного кольору волосся, натяк на вуса й смарагдово-зелені очі, як у королеви.

— Хотів би я побачити зараз обличчя Сантагара,— сказав Роберт.— Сподіваюся, йому стане розуму відіслати їх до когось іншого. Хай бігають цілий день!

— А ці хлопці,— поцікавився Нед,— з Ланістерів?

Роберт кивнув, витираючи сльози з очей.

— Двоюрідні. Сини брата лорда Тайвіна. Того, що помер. А може, й того, що не помер, якщо так подумати. Не пригадую. Дружина моя з великої родини, Неде.

«Із вельми властолюбної родини»,— подумав Нед. Він не мав нічого проти зброєносців, однак його хвилювало, що Роберта вдень і вночі оточують родичі королеви. Здається, апетити Ланістерів щодо посад і почестей не знають меж.

— Подейкують, ви з королевою вчора перекинулися гострими словами.

Веселий вираз зник з Робертового обличчя.

— Жінка хотіла завадити мені битися в рукопашній. Сидить зараз приндяться в замку, чорти б її взяли. Твоя сестра ніколи б мене так не осоромила.

— Ти ніколи не знав Ліанну, як я, Роберте,— мовив до нього Нед.— Ти бачив її вроду, але не бачив залізної волі, яка ховалася під вродою. Ліанна б теж тобі сказала, що рукопашна не для тебе.

— І ти туди ж? — нахмурився король.— Пісний ти чоловік, Старку. Забагато часу провів на півночі, кров у жилах замерзла. А моя кров і досі бурлить!

На підтвердження він ляснув себе по грудях.

— Ти король,— нагадав йому Нед.

— На тому клятому Залізному троні я сиджу, коли мушу. Та невже це означає, що я не маю таких самих потреб, як інші чоловіки? Трішки винця коли-не-коли, і щоб дівчина пищала в ліжку, і відчутти коня між ногами? Сьоме пекло, Неде, мені кортить комусь зацідити.

Тут заговорив сер Баристан Селмі.

— Ваша світлосте,— мовив він,— не годиться королю виїжджати на рукопашну. Так не чесно. Хто наважиться вдарити вас?

Роберт, схоже, був щиро здивований.

— Як? Хто завгодно, чорт забирай! Якщо зможе. І останній, хто не впаде...

— ...переможе, і це будеш ти,— закінчив за нього Нед. Він одразу збагнув, що Селмі поцілів у десятку. Небезпека рукопашної тільки підстьобувала Роберта, а тут ішлося про гонор.— Сер Баристан має рацію. На всі Сім Королівств немає чоловіка, який ризикне потрапити тобі в немилість, поранивши тебе.

Король з розчервонілим обличчям скочив на ноги.

— Ти хочеш сказати, що ці пихаті боягузи дозволять мені перемогти?!

— Понад усякий сумнів,— озвався Нед, а сер Баристан на мовчазну згоду схилив голову.

Якусь мить Роберт був такий лютий, що не міг говорити. Великими кроками він перетнув шатро, круто розвернувся, попрямував назад, й обличчя в нього при цьому сердито потемніло. Не в змозі висловити свою лють, він підхопив із землі нагрудник і жбурнув його в сера Баристана Селмі. Селмі ухилився.

— Забирайтеся,— холодно кинув король.— Забирайтеся, поки я вас не вбив.

Сер Баристан швидко вийшов. Нед теж хотів іти, аж тут король гукнув його:

— Не ти, Неде.

Нед розвернувся. Піднявши свій ріг, Роберт знову наповнив його пивом з діжки в куті й тицьнув Недові.

— Випий,— коротко кинув він.

— Мені не хочеться...

— Пий. Так велить твій король.

Узявши ріг, Нед випив. Пиво було чорне й густе, і таке міцне — аж очі защипало.

Роберт знову сів.

— Чорти б тебе ухопили, Неде Старк. Ви з Джоном Арином... я любив вас обох. А що ви зі мною зробили? Королем мав стати хтось із вас, ти або Джон.

— У вас було більше прав, ваша світлосте.

— Я велів тобі пити, а не сперечатися. Це ти зробив мене королем, тож принаймні вияви поштивість і вислухай мене, коли я говорю, чорт забирай! Поглянь на мене, Неде. Поглянь, що зробило зі мною це королівство. Боги, я затовстий для власних обладунків, як таке могло статися?

— Роберте...

— Пий і помовч, король говорить. Присягаюся тобі, ніколи я не почувався таким живим, як тоді, коли завойовував престол, і таким мертвим, як зараз, коли престол мій. А Серсі... Це Джонові Арину я маю подякувати за неї. Коли в мене забрали Ліанну, я не мав наміру одружуватися, однак Джон наполіг, що королівству потрібен наступник. Серсі Ланістер буде гарною парою, сказав він мені, бо в такому разі, якщо Вісерис Таргарієн захоче колись відвоювати престол, лорд Тайвін буде на моєму боці,— похитав король головою.— Я любив старого, клянуся, але зараз мені здається, що він був дурніший за Сновиду. Так, на Серсі приємно подивитися, це правда, але ж вона холодна... А піхву свою так стереже — можна подумати, що в неї між ніг заховане все золото Кичери Кастерлі... Дай-но мені пиво, якщо все одно не п'єш,— забрав він ріг, перехилив, відригнув і витер губи.— Мені шкода твою дівчинку, Неде. Правда. Я про вовчицю. Мій син брехав, душу можу на це поставити. Мій син... Ти ж любиш своїх дітей, правда?

— Усім серцем,— озвався Нед.

— Поділюся з тобою таємницею, Неде. Не раз і не два я мріяв про те, щоб зректися корони. Сісти на корабель до вільних міст, з самим тільки конем і келепом; війни й повії — ось для чого я був створений. Король-бурлака... мене б обожнювали співці! І знаєш, що мене зупиняє? Думка про те, що трон посяде Джофрі, а позаду нього стоятиме Серсі й нашіптуватиме йому на вухо. Мій син. Як я міг зробити такого сина, Неде?

— Він іще хлопчик,— ніяково мовив Нед. Йому не подобався королевич Джофрі, але він чув біль у Робертовому голосі.— Хіба забув, яким шаленим був ти у його віці?

— Я б не переймався, якби хлопець був шалений, Неде. Ти не знаєш його так, як я,— зітхнувши, похитав він головою.— А можливо, твоя правда. Джон частенько впадав через мене у відчай, однак я доріс

до короля,— глянув Роберт на Неда й нахмурився на його мовчання.— Міг би й погодитися, знаєш.

— Ваша світлосте...— обережно почав Нед.

Роберт ляснув Неда по спині.

— Ну скажи, що я кращий король за Ейрису — та й по всьому. Ти ніколи не вмів брехати, Неде Старк, хай би йшлося про честь чи кохання. Я ще молодий, а оскільки тепер зі мною ти, все буде по-іншому. Про моє правління ще складатимуть пісні, а Ланістери нехай забираються в сьоме пекло... Пахне шинкою. Як гадаєш, хто сьогодні переможе? Бачив Тайрелового малого? Лицар Квітів — так його кличуть. Ось таким сином будь-хто пишався б. На минулому турнірі він так скинув Царевбивцю, що той приземлився просто на свій золотий зад; бачив би ти обличчя Серсі! Я реготав до кольки в боці. Ренлі каже, у хлопця є сестра — чотирнадцятирічне дівча, гарне як світанок...

Сидячи за двоногим столом на березі річки, вони поснідали чорним хлібом з вареними гусячими яйцями й рибою з цибулею і шинкою. Зажура короля розтанула разом з ранковим туманом, і минуло зовсім небагато часу, а Роберт уже, жуючи апельсин, розчулено згадував ранок у Гнізді, коли вони були ще хлопцями.

— ...дав Джонові діжку апельсинів, пам'ятаєш? А ті виявилися гнилими, то я пожбурих свій апельсин через весь стіл — і поцілив Даксу просто в ніс. Пам'ятаєш того Редфортового рябого зброєносця? Він кинув апельсином у мене, і не встиг Джон перднути, як навсібіч у високій залі вже літали апельсини,— гуркітливо розреготався він, і навіть Нед усміхнувся, пригадавши той ранок.

Ось із яким хлопцем він зростав, подумав він, ось якого Роберта Баратеона він знав і любив. Якщо він зможе довести, що саме Ланістери винні в тому, що сталося з Браном, якщо зможе довести, що це вони вбили Джона Арина, цей чоловік дослухається. Тоді паде Серсі, і Царевбивця разом з нею, а якщо лорд Тайвін наважиться на Заході зчинити заколот, Роберт розчавить його, як розчавив на Тризубі Рейгара Таргарієна. Ось що було ясно.

Сніданок смакував Едарду Старку краще за все, що він куштував останнім часом, і після нього він почав більше й легше усміхатися — аж поки не прийшов час продовжувати турнір.

Нед разом з королем вийшов на турнірне поле. Він пообіцяв Сансі подивитися фінальні поєдинки разом з нею: септа Мордейн почувалася недобре, а дочка не збиралася прогавити завершення турніру. Провівши Роберта до його місця, він зауважив, що Серсі сьогодні вирішила не з'являтися: місце поряд з королем було порожнім. Це давало Неду надію.

Пробившись до дочки, він виявив, що вона вже тут, і в цей час сурми оголосили перший сьогоднішній поєдинок. Сансу так поглинуло видовище, що вона заледве помітила батьків прихід.

Першим на полі з'явився Сандор Кліган. Убраний він був у оливково-зелений плащ, накинута на попелясто-сірі обладунки. Цей плащ, та ще шолом у формі собачої голови, можна було вважати єдиною його прикрасою.

— Сто золотих драконів на Царевбивцю,— гучно оголосив Мізинчик, коли на арену виїхав Джеймі Ланістер на елегантному вогненно-гнідому дестрієрі. Замість опони на коні була золочена кольчуга, а сам Джеймі сяяв з голови до ніг. Навіть спис у нього був із золотого дерева з Літніх островів.

— Приймається,— гукнув у відповідь лорд Ренлі.— У Гончака сьогодні голодний блиск в очах.

— Навіть голодні пси не кусатимуть руку, яка їх годує,— сухо кинув Мізинчик.

З гучним брязкотом Сандор Кліган опустив забороло й зайняв позицію. Сер Джеймі послав поцілунок якійсь жіночці з простолюду, обережно опустив забороло й поїхав у кінець арени. Обидва взяли списи напереваги.

Нед був би тільки радий, якби програли обидва, однак Санса вологими очима в захваті дивилася на вершників. Коні помчали вчвал, і поспіхом зведена галерея затріщала. Гончак зі списом схилився вперед, тримаючись непорушно, як скеля, однак Джеймі за мить до зіткнення спритно змінив положення в сідлі. Гостряк Кліганового списа вдарився в золотий щит з левом, не завдавши шкоди, тоді як спис Джеймі влучив, куди треба. Дерево тріснуло, а Гончак крутнувся, намагаючись утриматися на коні. Санса затамувала подих. Серед простолюду пролетіли незграйні вигуки підтримки.

— Цікаво, як мені витратити ваші гроші? — гукнув Мізинчик до лорда Ренлі.

Але Гончак утримався в сідлі. Різко крутонувши коня, він повернувся на своє місце, приготувавшись до другого проїзду. А Джеймі Ланістер, викинувши поламаний спис, помахав зброєю й отримав новий. Гончак погнав уперед важким чвалом. Ланістер виїхав йому назустріч. Цього разу, коли Джеймі поміняв положення в сідлі, Сандор Кліган зробив те саме. Списи просто вибухнули, а коли хмара уламків нарешті вляглася, вогненно-гнідий кінь без вершника уже дибав собі геть у пошуках травички, а сер Джеймі Ланістер качався по землі, золотий і пом'ятий.

— Я знала, що Гончак переможе,— мовила Санса.

Її почув Мізинчик.

— Якщо знаєш, хто переможе в другому поєдинку, кажи зараз, поки лорд Ренлі не обібрав мене до нитки,— гукнув він до неї. Нед усміхнувся.

— Шкода, що з нами немає Куця,— сказав лорд Ренлі.— Я б виграв удвічі більше.

Джеймі Ланістер звівся на ноги, однак під час падіння його пишний шолом у формі лев'ячої голови збився й пом'явся, тож Царевбивця не міг його зняти. Простолюд улюлюкав і тицяв пальцями, лорди й леді силкувалися стримати смішки — і не могли, а всі ці звуки, чув Нед, заглушував гучний регіт короля Роберта. Нарешті Лева Ланістера, який сліпо спотикався, довелося відвести до коваля.

На той час на позицію з цього боку арили виїхав сер Грегор Кліган. Він був величезний — такого Едарт Старк у житті своєму не бачив. Роберт Баратеон з братами були велетнями, кремезний був і Гончак, а у Вічнозимі мешкав дурник-конюший на ім'я Годор, порівняно з яким усі вони здавалися карликами, однак лицар, якого всі кликали Гора-наконі, перевищив би і його. На зріст він був понад два метри, мабуть, два сорок, плечі мав могутні, а руки товсті, як стовбури невеличких дерев. Дестрієр між його закутих у лати ніг здавався маленьким поні, а спис у руках — коротким, як держак мітли.

На відміну від брата, сер Грегор не жив при дворі. То був самотник, який рідко виїжджав зі свої земель, хіба що на війну або на турнір. Коли здався Королівський Причал, він, сімнадцятирічний новоспечений лицар, був з лордом Тайвіном; уже тоді він вирізнявся своїми розмірами й невмолимою жорстокістю. Подейкували, що саме Грегор розбив об стіну голову малолітнього королевича Ейгона

Таргарієна, а ще люди пошепки пліткували, що після цього він згвалтував його матір — князівну Елію Дорнську, а тоді зарубав мечем. Але при Грегорі такого б ніхто не наважився сказати.

Нед Старк не пригадував, щоб йому траплялося бодай перемовитися з Грегором, хоча цей лицар серед тисяч інших виступав на їхньому боці під час заколоту Балона Грейджоя. Нед з тривогою дивився на нього. Рідко коли він покладався на плітки, однак те, що розповідали про сера Грегора, звучало більш ніж зловісно. Скоро він мав одружитися втретє, і люди пошепки переповідали страшні байки про смерть перших його двох дружин. Подейкували, що в його моторошній фортеці зникла незліченна кількість слуг, і навіть собаки боялися заходити в залу. А ще була в нього сестра, яка померла замолоду за вельми дивних обставин, а ще ж пожежа, яка понівечила його брата, і випадок на полюванні, коли загинув їхній батько... Грегор успадкував фортецю, золото й усі родинні статки. Того-таки дня молодший брат Сандор поїхав з дому, щоб стати присяжним мечем Ланістерів, і відтоді, казали, не повертався, навіть не навідувався.

Коли виїхав Лицар Квітів, над натовпом прокотився гомін, а Нед почув Сансин гарячий шепіт:

— Ох, який він вродливий!

Сер Лорас Тайвін був тоненький, як тростина, і вбраний у пишні срібні обладунки, які засліплювали своїм блиском і були філігранно оздоблені переплетеними чорними лозами й крихітними блакитними незабудками. Простолюд водночас із Недом збагнув, що синь незабудок — то синь сапфірів, і з тисяч горлянок вихопилося зітхання. На плечах у хлопця висів важкий плащ. Він був виплетений з квітів — зі справжніх незабудок: сотні свіжих квіточок були пришиті до важкої вовняної накидки.

Рисак був такий самий стрункий, як і вершник: чарівна сіра кобилиця, створена для швидкості. Зачувши її запах, Грегорів величезний огир заіржав. Хлопець з Небосаду зробив непомітний рух ногами — і кобилиця спритно, як танцівниця, стрибнула вбік. Санса стиснула Недову руку.

— Батьку, сер Грегор його ж не поранить? — мовила вона. Нед помітив, що вона пристебнула до сукні ружу, яку вчора дав їй сер Лорас. Недові про це розповів Джорі.

— Це турнірні списи,— пояснив Нед дочці.— При зіткненні вони трощаться, тож ніхто не має постраждати.

І тут-таки він пригадав тіло хлопця в повозі, накрите плащем з півмісяцями, і слова застрягли в нього в горлі.

Сер Грегор не міг утримати коня. Жеребець ревів і рив копитами землю, трусячи головою. Тоді Гора-на-коні щосили вгатив йому в бік броньованим чоботом. Ставши дибки, кінь мало не скинув вершника.

Лицар Квітів привітав короля, під'їхав до дальнього кінця арени й, піднявши списа, приготувався. Сер Грегор, напинаючи повіддя, вивів свого коня на лінію. І зненацька почався поєдинок. Жеребець Гори-на-коні помчав учвал, шалено стрибаючи вперед, а кобилиця полетіла легко, як шовк. Намагаючись тримати неслухняного коня на лінії, сер Грегор ривком прилаштував щит і підняв спис — і знагла на нього налетів Лорас Тайрел, поціливши списом куди треба, і не встиг ніхто й оком кліпнути, як Гора-на-коні захитався. Він був такий величезний, що потягнув за собою на землю й коня, і вони упали вдвох — мішаниною плоті й сталі.

До Неда долітали оплески, вигуки, свист, вражене зітхання, збуджений шепіт, але весь цей шум перекривав хрипкий регіт Гончака. Лицар Квітів від'їхав у кінець арени. Спис у нього навіть не поламався. Коли він, усміхаючись, підняв забороло, сапфіри зблиснули на сонці. Простолюд шаленів од нього.

А посеред поля роз'ятрений сер Грегор Кліган нарешті виплутався з-під коня й зіп'явся на ноги. Скинувши шолом, він жбурнув його на землю. Обличчя в нього потемніло від люті, а чуб упав на очі.

— Меч,— гаркнув він до зброєносця, і до нього вибіг хлопець. На той час огир теж уже звівся на ноги.

Грегор Кліган зарубав коня таким лютим ударом, що розтяв шию тварині навпіл. За мить схвальні вигуки перетворилися на зойки. Жеребець, помираючи, з іржанням упав навколішки. А сер Грегор у цей час, стискаючи в кулаці закривавлений меч, уже широкими кроками рушив у кінець арени до сера Лораса Тайрела.

— Зупиніть його! — загукав Нед, але його слова потонули в галасі. Усі верещали, а Санса плакала.

Все сталося дуже швидко. Лицар Квітів гукнув, щоб і йому подали меча, але сер Грегор відштовхнув його зброєносця й ухопив за повіддя кобилицю. Занюхавши кров, кобилиця стала дибки. Лорас Тайрел

заледве втримався в сідлі. Замахнувшись двома руками, сер Грегор з такою силою рубонув хлопця в груди, що той вилетів із сідла. Сер Лорас без пам'яті лишився лежати на землі, а перелякана кобилиця майнула геть. Коли Грегор підніс меч для смертельного удару, раптом хрипкий голос застеріг: «Облиш його»,— а рука в сталевій рукавичці відтягнула його від хлопця.

Втративши від люті дар мови, Гора-на-коні рвучко розвернувся й розмахнувся для смертельного удару, в який уклав усю свою міць, однак Гончак відбив удар; здавалося, цілу вічність два брати молотили один одного, а в цей час приголомшеного Лораса Тайрела забрали з поля. Тричі Нед бачив, як сер Грегор щосили влучає просто в собачий шолом на голові Гончака, однак жодного разу йому не вдалося поцілити в братове незахищене обличчя.

Кінець сутичці поклав наказ короля... наказ короля, і ще двадцять мечників. Джон Арин завжди казав, що командиру на полі бою потрібен гучний голос, і на Тризубі Роберт довів правдивість його слів. Зараз він скористався зі свого голосу вдруге.

— Припиніть це божевілля,— прогуркотів він,— іменем короля!

Гончак упав на одне коліно. Сер Грегор розтяв мечем повітря — й нарешті прийшов до тями. Впустивши меч, він кинув палючий погляд на Роберта, оточеного королівською вартою й дюжиною інших лицарів і гвардійців. Без слова він розвернувся й пішов геть, відштовхнувши з дороги Баристана Селмі.

— Нехай іде,— мовив Роберт — і все закінчилося.

— То переміг Гончак? — запитала Санса в Неда.

— Ні,— сказав той.— Буде ще останній поєдинок — між Гончаком і Лицарем Квітів.

Однак виявилось, що Санса мала рацію. За кілька секунд сер Лорас Тайрел вийшов на поле у простому лляному камзолі й промовив до Сандора Клігана:

— Ви врятували мені життя. Сьогодні ваш день, сер.

— Ніякий я вам не сер,— заперечив Гончак, однак від перемоги не відмовився, як не відмовився ні від грошей, ні від прихильності публіки, яку отримав, мабуть, уперше в житті. Коли він рушив до свого шатра, народ схвально гукав йому навздогін.

Нед повів Сансу до стрілецького поля, і до них приєдналися Мізинчик, лорд Ренлі та ще дехто.

— Тайрел точно знав, що у кобили тічка,— казав Мізинчик.— Кажу вам, хлопець усе спланував. Грегор завжди надавав перевагу величезним норовливим жеребцям, у яких моці більше, ніж мозку.

Здається, ця думка забавляла його.

Однак не забавляла сера Баристана Селмі.

— Мало честі в хитрощах,— сухо сказав старий.

— Мало честі, зате двадцять тисяч золотих,— усміхнувся лорд Ренлі.

По обіді переможцем серед стрільців став хлопець на ім'я Ангай, простолюдин з Дорнського Прикордоння, який перевершив сера Балона Свона й Джалабара Ксо у змаганні з відстані ста кроків; усі решта вилетіли зі змагань ще на менших відстанях. Нед послав Аліна пошукати його, щоб запропонувати йому службу у варті правиці, однак у хлопця паморочилось у голові від вина, перемоги й багатства, про яке він навіть не мріяв, тож він відмовився.

Рукопашна тривала три години. Учасників було близько сорока — вільні вершники, лицарі-бурлаки, новоспечені зброєносці, які сподівалися здобути славу. Билися вони тупими мечами в кривавому й брудному хаосі: спочатку змагалися маленькими загонами, а коли загони розпадалися, вояки в них починали вже битися між собою, поки не залишиться на полі єдиний, хто ще здатен стояти. Переможцем виявився червоний жрець Торос Мирський — голомозий божевільний, який бився палаючим мечем. Він і раніше перемагав у рукопашних: вогненний меч лякав коней інших вершників, а от самого Тороса не лякало ніщо. Підсумком рукопашної стали три зламані кінцівки, тріщина в ключиці, дюжина переламаних пальців, двох коней довелося зарубати, а ще були численні порізи, звихи й синці, яких ніхто не рахував. Нед був страшенно радий, що Роберт участі не брав.

Тої ночі на банкеті у Едарда Старка прокинулася надія, яку він останнім часом утратив. Роберт перебував у чудовому гуморі, Ланістерів не було й духу чути, і навіть доньки поводилися добре. Джорі привів Арію, і Санса мило розмовляла з сестрою.

— Турнір був *неперевершений*,— зітхнула вона.— Шкода, що ти не прийшла. Як твої танці?

— Усе болить,— щасливо звітувала Арія, з гордістю показуючи величезний фіолетовий синець на нозі.

— Погано ти, мабуть, танцюєш,— з сумнівом зронила Санса.

Згодом, поки Санса слухала трупу співців, які виконували мудруватий цикл балад, що перетікали одна в одну й складали так званий Танок драконів, Нед сам оглянув синець.

— Сподіваюся, Форел не надто з тобою суворий,— мовив він.

Арія застигла на одній нозі. Останнім часом їй це вдавалося набагато легше.

— Сиріо каже, що кожна рана — це урок, а з кожним уроком ти стаєш кращим.

Нед нахмурився. У чоловіка на ім'я Сиріо Форел була бездоганна репутація, та і його легкий браавоський стиль якнайкраще пасував тоненькому мечу Арії, та все ж... кілька днів тому вона блукала всюди з зав'язаними чорним шовком очима. Сиріо вчив її бачити вухами, носом і шкірою, пояснила вона. А перед цим він звелів їй учитися перевертів і задніх кульбітів.

— Аріє, ти впевнена, що хочеш вчитися й далі?

Вона кивнула.

— Завтра ми ловитимемо котів.

— Котів,— зітхнув Нед.— Мабуть, неправильно я вчинив, найнявши браавосянина. Якщо хочеш, я попрошу Дґжорі — він даватиме тобі уроки. А можу потихеньку перемовитися з сером Баристаном. Замолоду він був найкращим мечником на всі Сім Королівств.

— Не хочу я їх,— мовила Арія.— Я хочу Сиріо.

Нед пальцями розчесав їй волосся. Будь-який пристойний військовий інструктор міг би навчити Арію початковим навичкам бою й захисту без усіляких цих дурниць на кшталт зав'язування очей, ходіння колесом, стояння на одній нозі, однак Нед добре знав свою молодшу дочку й не збирався сперечатися, коли вона отак уперто виставляла підборіддя.

— Як скажеш,— мовив він. Без сумніву, скоро їй набридне.— Але будь обережна.

— Обов'язково,— серйозно пообіцяла вона, легко перестрибнувши з правої ноги на ліву.

Пізніше, провівши дівчат через усе місто назад у замок і вклавши в ліжко — Сансу з її мріями і Арію з її синцями, Нед піднявся у свої покої нагорі Вежі правиці. День був теплий, і в кімнаті стояла задуха. Підійшовши до вікна, Нед відчинив важкі віконниці, аби впустити

прохолодне нічне повітря. На тому боці двору, у вікнах Мізинчика, він помітив миготливе світло. Уже перевалило за полуніч. Однак бенкетування біля ріки тільки зараз починало згасати й затихати.

Діставши кинджал, Нед роздивився його. Клинок Мізинчика, який дістався в ставці на турнірі Тиріону Ланістеру, а тоді мав убити Брана уві сні. Навіщо? Чому карлик хотів убити Брана? Навіщо взагалі будь-кому убивати Брана?

Кинджал і Бранове падіння — усе це якось було пов'язано з убивством Джона Арина, Нед це нутром відчував, однак Джонова смерть і досі була такою ж загадковою, як і на початку. Лорд Станіс не повернувся на Королівський Причал на турнір. Лайса Арин зберігала мовчанку за високими мурами Гнізда. Зброносець мертвий, а Джорі й досі обходить борделі. Що у Неда є, крім Робертового байстриюка?

В тому, що похмурий учень зброяра — син короля, Нед сумнівів не мав. На хлопцевому обличчі лежала печатка Баратеонів: підборіддя, очі, чорне волосся. Ренлі занадто молодий, щоб мати сина такого віку, А Станіс — надто холодний і гоноровий. Гендрі точно Робертів.

Однак, дізнавшись це, що Нед має? У короля є й інші байстриюки, розпорошені по всіх Сімох Королівствах. Він навіть відкрито визнав одного з них — хлопчика Бранового віку, народженого шляхетною леді. Зараз хлопець живе за годованця у каштеляна лорда Ренлі, в Штормокраї.

Нед також пригадував найпершу Робертову дитину — дівчинку, яка народилась у Видолі, коли Роберт сам іще був хлопчиськом. Миле дівча, яке лордйчук Штормокраю любив до нестями. Він щодня навідувався до її матері, навіть коли давно вже втратив до неї цікавість, щоб побавити немовля. І Неда, часто проти волі, теж незрідка тягав за собою. Нині, подумав Нед, дівчинці має бути сімнадцять або вісімнадцять — вона вже старша, ніж був Роберт, коли вона народилася. Дивна думка.

Серсі навряд чи подобається Робертове парубкування, однак, зрештою, хіба не байдуже, скільки в короля байстриюків — один чи сотня. І закон, і звичай дають незаконнонародженим мало прав. Гендрі, дівчина Майя у Видолі, хлопець у Штормокраї — ніхто з них не становить загрози законним дітям Роберта...

Край його роздумам поклав легенький стукіт у двері.

— До вас прийшли, мілорде,— гукнув Гарвін.— Цей чоловік не хоче називати свого імені.

— Нехай заходить,— озвався зацікавлений Нед.

Гостем виявився дебелий чоловік у порепаних черевиках з налиплим на них брудом і у важкій опанчі зі страшенно грубого полотна; обличчя йому затуляв каптур, а руки ховалися у широчезних рукавах.

— Хто ви? — запитав Нед.

— Друг,— озвався чоловік у каптурі дивним тихим голосом.— Ми маємо поговорити наодинці, лорде Старк.

Цікавість виявилася сильнішою за обережність.

— Гарвіне, залиш нас,— звелів Нед. І тільки коли зачинилися двері, гість скинув каптур.

— Лорде Вейресе?! — вражено вигукнув Нед.

— Лорде Старк,— увічливо мовив Вейрис, сідаючи,— чи можу я у вас попросити випити?

Наповнивши два келихи літнім вином, Нед простягнув один Вейрису.

— Я б міг пройти за крок од вас — і не впізнати,— мовив він, не вірячи власним очам. Він зроду не бачив, щоб євнух вбирався у щось, окрім шовків, оксамиту й пишного дамасту, а від цього чоловіка відгонило потом, а не бузком.

— На це я й сподівався,— сказав Вейрис.— Не хотілося б, аби дехто дізнався, що ми з вами спілкувалися приватно. Королева пильно за вами наглядає... Чудове вино! Дякую.

— А як ви пройшли моїх вартових? — поцікавився Нед. Перед замком стояли Портер і Кейн, а на сходах — Алін.

— У Червоній фортеці є ходи, відомі тільки привидам і павукам,— примирливо усміхнувся Вейрис.— Я вас надовго не затримаю, мілорде. Але є дещо, про що вам варто знати. Ви правиця короля, а король — дурень.

Куди й поділися солодкаві нотки: зараз голос євнуха був дзвінкий і різкий, як батіг.

— Так, він ваш друг, я знаю, але все одно дурень... до того ж приречений, якщо ви його не врятуєте. Сьогодні це мало не сталося. Його сподівалися вбити під час рукопашної.

На якусь мить Нед просто втратив дар мови.

— Хто?!

Вейрис сьорбнув вина.

— Якщо мені справді потрібно це вам озвучувати, ви ще більший дурень, ніж Роберт, а я став не на той бік.

— Ланістери,— мовив Нед.— Королева... ні, не вірю, навіть така як Серсі... Вона просила його не змагатися!

— Вона *заборонила* йому змагатися, причому в присутності його брата, лицарів і половини двору. Скажіть мені по щирості, ви знаєте надійніший спосіб спонукати Роберта взяти участь рукопашній? Я вас питаю.

У Неда на душі стало важко. Євнух поціливі у яблучко. Скажіть Робертові Баратеону: це робити не можна, не варто або неможливо, і вважайте, що це вже зроблено.

— Навіть якби він узяв участь, хто б наважився битися з королем?

— У рукопашній змагался сорок вершників,— знизав плечима Вейрис.— У Ланістерів чимало друзів. У тому хаосі, де коні іржали, кістки хрустіли, а Торос Мирський розмахував цим своїм безглуздим вогненным мечем, хто б визнав убивством випадковий удар, який дістався його світлості? — дотягнувшись до карафи, він наповнив келих.— Після зробленого винуватець був би не при собі від горя. Уявляю, як би він плакав. Яка прикрість! Однак, без сумніву, милосердна й співчутлива удова пожаліла б його, підвела б сердешного на ноги й поблагословила на знак прощення ніжним поцілунком. А в доброго короля Джофрі не лишалося б іншого вибору, як дарувати йому помилування,— погладив євнух щоку.— А може, Серсі дозволила б серу Іліну відрубати йому голову. В такому разі для Ланістерів менше ризику, хай для їхнього маленького друга це й виявилось б неприємним сюрпризом.

Нед відчув, як його охоплює гнів.

— Ви знали про цей задум — і нічого не зробили.

— Я керую нашіптувачами, а не найманцями.

— Могли б раніше прийти до мене.

— Так, міг би, визнаю. А ви б одразу побігли до короля, хіба ні? А коли Роберт почув би про небезпеку, що він зробив би? Навіть не знаю...

Нед поміркував.

— Він би послав усіх під три чорти й усе одно змагався б, аби довести, що він нікого не боїться.

Вейрис розвів руками.

— Зізнаюся вам іще в дечому, лорде Едарде. Мені було цікаво, як поведетеся ви. Чого я не прийшов до вас, питаєте ви? А я вам відповім: а того, що я вам не довіряв, мілорде.

— Ви мені не довіряли? — Нед був щиро вражений.

— У Червоній фортеці знайшли прихисток два типи людей, лорде Едарде,— мовив Вейрис.— Віддані короні й віддані собі. До сьогодні я не був певен, до якої категорії належите ви... отож і чекав... але зараз я знаю напевне,— ледь помітно усміхнувся він пухкими щоками, і на мить його справжнє обличчя й маска про людське око злилися в одне. — Я починаю розуміти, чому королева так боїться вас. О так!

— Це вас вона має боятися,— мовив Нед.

— Ні. Я — це просто я. Король має з мене зиск, але соромиться цього. Видатний вояк наш Роберт, а така мужня людина терпіти не може донощиків, шпигунів і євнухів. Якщо одного дня Серсі шепне: «Убий його!» — Ілін Пейн умить відрубає мені голову, і хто заплаче за бідолашним Вейрисом? Ні на півночі, ні на півдні не складають пісень про вивідачів,— мовив він і торкнувся Неда м'якою рукою.— Але вас, лорде Старк... гадаю... ні, я точно знаю... вас він не вб'є, навіть заради королеви, і в цьому може полягати наше спасіння.

Це вже було занадто. На мить Едардові Старку закортіло просто повернутися у Вічнозим, у чисту простоту півночі, де єдині вороги — то зима й дикуни за Стіною.

— Безперечно, у Роберта є й інші віддані друзі,— запротестував він.— Його брати, і його...

— ...дружина? — закінчив за нього Вейрис із гострою як ніж посмішкою.— Його брати ненавидять Ланістерів, це правда, однак ненавидіти королеву й любити короля — не одне й те саме, хіба ні? Великий мейстер Пайсел любить свою посаду, сер Баристан — свою честь, а Мізинчик любить тільки Мізинчика.

— А королівська варта...

— Паперовий щит,— сказав євнух.— Лорде Старк, звідки такий вражений вираз на обличчі? Джеймі Ланістер і сам — побратим Білих мечів, а ми всі знаємо, чого варта його обітниця. Дні, коли такі люди, як Ріям Редвін і королевич Еймон Лицар-Дракон, вбиралися в білі

плащі, вже давно пішли в небуття й лишилися хіба що в піснях. З теперішньої сімки тільки сер Баристан Селмі викуваний із криці, але Селмі *старий*. Сер Борос і сер Мірин — креатури королеви до шпику кісток, а щодо решти я теж маю серйозні підозри. Ні, мілорде, коли справа таки дійде до мечів, у Роберта Баратеона залишиться єдиний вірний друг — ви.

— Робертові слід це сказати,— мовив Нед.— Якщо все це правда, навіть якщо це частково правда, король має сам це почути.

— А які докази я йому надам? Мої слова проти їхніх? Моїх пташечок проти королеви й Царевбивці, проти його братів, і ради, і хранителів Сходу й Заходу, проти могуті Кичери Кастерлі? Ліпше одразу пошліть по сера Іліна Пейна, щоб не гаяти часу. Я добре знаю, куди веде цей шлях.

— Однак якщо все це правда, вони вичекають і знову зроблять спробу.

— Безперечно,— мовив Вейрис,— і боюся, дуже швидко. Ви змушуєте їх непокоїтися, лорде Едарде. Однак мої пташечки все слухатимуть, і нам з вами удвох, можливо, вдасться зіграти на випередження,— підвівшись, він натягнув каптур, щоб знову захвати обличчя.— Дякую за вино. Ми ще поговоримо. Коли побачимося на раді, прошу ставитися до мене з вашим звичним презирством. Думаю, це буде неважко.

Він уже був під дверима, коли Нед гукнув:

— Вейрисе!

Євнух розвернувся.

— Як помер Джон Арин?

— А я все чекав, коли ви до цього дійдете.

— Розкажіть мені.

— Сльози Ліса, ось як це зветься. Зілля рідкісне й недешево, прозоре й солодке як вода, і слідів не лишає. Я благав лорда Арин завести собі куштувальника, у цій-таки кімнаті благав, але він і чути про це не хотів. Той, хто про таке помислить, не людина, сказав він мені.

Але Нед хотів дізнатися правду до кінця.

— Хто дав йому отруту?

— Хтось із милих близьких друзів, хто часто ділив з ним мед і м'ясо, безперечно. Але хто? Таких чимало. Лорд Арин був люб'язний і

довірливий,— зітхнув євнух.— Був один хлопець. Усім завдячував лорду Арину, та коли удова втекла в Гніздо з усім своїм почтом, він лишився на Королівському Причалі й непогано влаштувався. У мене завжди серце радіє, коли я бачу, як молодь досягає вершин,— у голосі євнуха знову з'явилися різкі нотки, і кожне слово вдаряло, як удар батога.— Мабуть, елегантний вигляд він мав на турнірі у своїх нових блискучих обладунках і плащі з півмісяцями. Шкода, що так рано помер і ви не встигли з ним побалакати...

Нед почувався, мов сам наковтався отрути.

— Зброносець,— мовив він,— сер Г'ю.

У скриньці ховається скринька, а в тій ще одна скринька... У Неда вже гупало у скронях.

— Але навіщо?! Чому саме зараз? Джон Арин був правицею чотирнадцять років. Що він такого робив, аж довелося його вбити?

— Багато питав,— мовив Вейрис, вислизаючи за двері.

Тиріон



Стоячи у передсвітанковій прохолоді й спостерігаючи за тим, як Чиген ріже його власного коня, Тиріон Ланістер подумки позначив ще один борг, який Старкам доведеться сплатити. Коли перекупний меч, сидячи навпочіпки, розтяв коневі живіт різницьким ножом, з нутра піднялася хмарка пари. Руки перекупного меча працювали спритно — жодного випадкового надрізу, адже білувати слід було швидко, поки запах крові не привабив з гір тінь-котів.

— Сьогодні голодним з-за столу не встане ніхто,— мовив Брон. Від нього лишилася тінь його колишнього: сухий і кощавий, самі чорні очі, чорний чуб і щетиниста борода.

— Хтось, може, і встане,— сказав до нього Тиріон.— Не люблю я конини. Особливо власного коня.

— М'ясо є м'ясо,— здвигнув плечима Брон.— Дотраки конину люблять більше за яловичину чи свинину.

— Ти мене вважаєш дотраком? — кисло спитав Тиріон. Дотраки і справді їдять конину, а ще вони віддають дітей-калік диким собакам, які бігають за халасаром. Тиріон не надто поважав дотрацькі звичаї.

Вкраявши від туші смужку кривавого м'яса, Чиген підніс його до очей.

— Скуштуєш, карлику?

— Цю кобилицю брат Джеймі подарував мені на двадцять треті іменини,— сказав Тиріон рівним голосом.

— То подякуєш йому від нашого імені,— вищирив жовті зуби Чиген, а тоді за два укуси проковтнув сире м'ясо.— На смак породиста.

— Але буде смачнішою, якщо засмажити з цибулею,— втулив Брон.

Не мовивши ні слова, Тиріон покульгав геть. Холод пронизував його до кісток, а ноги боліли так, що він уже ледве ходив. Мабуть, його мертвій кобиліці пощастило. Бо йому ще багато годин доведеться їхати верхи, а тоді з'їсти жменьку-дві чогось їстівного й трохи поспати в холоді на твердій землі, і завтрашня ніч буде такою самою, і позавтрашня, і тільки богам відомо, чим це все закінчиться.

— Чорти б її ухопили,— пробурмотів він, дивлячись по дорозі, щоб наздогнати своїх полонителів, і пригадуючи, як усе було,— чорти б ухопили її та всіх Старків.

Спогад про це й досі мучив його. Ось тільки-но він замовляв вечерю — і не встиг оком кліпнути, як опинився в кімнаті, повній озброєних людей, а Джик тягнувся по меч під зойки огрядної господині заїзду: «Тільки не мечі, не тут, будь ласка, мілорди!»

Тиріон поспіхом ухопив Джика за руку, поки їх не покраяли на кавалки. «Де твої манери, Джику? Хазяйка каже — тільки не мечі. Роби, як вона каже,— він вичавив усмішку, сам відчуваючи, яка вона нудотна.— Не робіть сумної помилки, леді Старк. Я не маю стосунку до нападу на вашого сина. Слово честі...»

«Чість Ланістерів,— тільки й зронила вона. І піднесла долоні, щоб показати всім.— Ось ці шрами залишив його кинджал. Клинок, який на його веління мав розтяти горло моєму синові».

Тиріон відчув, як навколо нього купчиться гнів, мов густий дим, і все через глибокі порізи на долонях тої жінки. «Убийте його»,— просичав із задніх рядів якийсь брудний п'яниця, і його заклик підхопили інші голоси — не повірити, як швидко. Ніхто з них не знав Тиріона, і ще мить тому всі були до нього приязні, однак зараз вони жадали його крові, як хорти, які взяли слід.

Стараючись стримати тремтіння в голосі, Тиріон гучно заговорив: «Якщо леді Старк уважає, що я вчинив злочин і маю за це відповісти, я піду з нею і за все відповім».

Це був єдиний вихід. Якби вони спробували пробитися з заїзду мечами, то просто самі викопали б собі могилу. На прохання про допомогу до тої жінки озвалося з дюжину мечників: чоловік з гербом Гаренхолу, троє з гербами Бракенів, пара огидних перекупних мечів, які вигляд мали такий, наче їм убити — раз плюнути, а ще кількоро

дурних селяків, які взагалі гадки не мали, у що вплутуються. А що їм міг протиставити Тиріон? Кинджал за поясом і двох слуг. Джик непогано володів мечем, а от Морек узагалі не рахувався: він був грумом, кухарем, слугою, але не вояком. Що ж до Йорена, то хай які його особисті почуття, чорні брати присягаються не брати участі в чварах королівства; То Йорен не втручатиметься.

І справді: чорні брати мовчки відступили вбік, щойно старий лицар, який стояв поряд з Кетлін, мовив: «Заберіть у них зброю»,— і перекупний меч Брон ступив уперед, щоб узяти з Джикових пальців меч і зібрати їхні кинджали. «Добре,— сказав старий, коли напруга у їдальні відчутно спала.— Чудово». Тиріон упізнав цей грубий голос: військовий інструктор Вічнозиму, тільки без бакенбардів.

Бризкаючи червоною слиною, господиня заїзду заблагала Кетлін: «Не вбивайте його тут!»

«Не вбивайте його ніде»,— підхопив Тиріон.

«Заберіть його кудись, не проливайте крові тут, міледі, не треба мені тут сварок високих лордів».

«Ми забираємо його у Вічнозим»,— сказала леді Старк, і Тиріон подумав: «Що ж, може...» За цей час він уже добре роздивився присутніх і оцінив ситуацію. Те, що він бачив, навіть трохи порадувало його. Ні, жодних сумнівів: леді Старк розумна. Чого вже там! Змусити чоловіків при всіх підтвердити, що лорди, яким вони служать, склали присягу її батькові, а тоді попросити в них підтримки — як на жінку, це було кмітливо. Однак успіх Кетлін був не такий цілковитий, як вона могла подумати. За Тиріоновими приблизними підрахунками, в кімнаті сиділо близько п'ятдесятьох людей. На прохання леді Старк відгукнулася заледве дюжина; решта збентежилися, перелякалися, спохмурніли. З Фреїв сіпнулися тільки двоє, та й ті швидко сіли на місце, побачивши, що їхній капітан і не ворухнувся. Тиріон би й посміхнувся, якби наважився.

«Що ж, нехай буде Вічнозим,— натомість зронив він. Дорога неблизька, в цьому він переконався, адже щойно здолав її у зворотному напрямі. За цей час багато чого може трапитися.— Батько занепокоїться, куди це я подівся,— докинув він, піймавши погляд мечника, який погодився поступитися йому своєю кімнатою.— Він заплатить гарну винагороду тому, хто принесе йому звісточку про те,

що трапилося». Звісно, лорд Тайвін і не подумає цього робити, однак Тиріон, якщо звільниться, сам усе компенсує.

Сер Родрик стривожено зиркнув на свою леді, і не без підстав. «Слуги поїдуть з ним,— оголосив старий лицар.— А ми віддячимо решті, якщо вони триматимуть рот на замку».

Тиріон заледве не розреготався. Триматимуть рот на замку? От старий дурень! Якщо він не забере з собою весь заїзд, не встигнуть вони виїхати за ворота, як поповзуть плітки. Вільний вершник із золотим у кишені стрілою полетить у Кичеру Кастерлі. А якщо не він, то хтось інший. Йорен повезе плітки на південь. Отой дурний співець, може, навіть пісеньку про це складе. Фрейські піддані доповідять своєму лордові, і тільки боги знають, як учинить він. Лорд Волдер Фрей, може, і присягав Річкорину, але він обережний чоловік і довго прожив саме тому, що завжди приставав на бік переможця. Він щонайменше вишле на південь, на Королівський Причал, поштових птахів, а може, наважиться й на більше.

Кетлін Старк не марнувала часу. «Виїжджати слід просто зараз. Нам потрібні свіжі коні й провізія на дорогу. А ви, панове, знайте, що дім Старків буде вічно вам вдячний. Якщо хтось із вас погодиться допомогти нам з бранцями й безпечно доправити їх у Вічнозим, обіцяю, він отримає винагороду». Цього було досить: дурні самі кинулися до неї. Тиріон запам'ятовував їхні обличчя; так, вони отримають свою винагороду, от тільки не таку, яку вони уявляють.

І навіть коли надворі всі вже пакувалися, під дощем сіддали коней і зв'язували Тиріону Ланістеру руки обривком грубої мотузки, він іще не боявся по-справжньому. Він міг закластися, що до Вічнозиму вони його не довезуть. За день уже за ними вишлють вершників, у всі кінці полетять птахи, і без сумніву, хтось із лордів приріччя захоче зробити його батькові ласку й допомогти. Тиріон уже вітав себе за хитромудрість, коли хтось натягнув йому на очі каптур і закинув його у сідло.

Виїхавши під дощем, одразу поскакали чвалом, і дуже скоро стегна у Тиріона розболілися, ноги судомило, а зад пульсував од болю. Навіть коли від'їхали од заїзду на безпечну віддаль і Кетлін Старк звеліла перейти на клус, стрибати по нерівній дорозі було нестерпно, а стрибати всліпу — ще гірше. На будь-якому вигині дороги чи на повороті Тиріон ризикував злетіти з коня. Каптур заглушував звуки,

тож він не міг розібрати, про що говорять навколо; промокла від дощу тканина прилипла до обличчя, тож навіть дихати стало важко. Мотузка гризла зап'ястки, і що довше вона стягувала руки, то тугішою здавалася. «Тільки-но я зібрався погрітися біля вогню й перекусити смаженою птицею, як цьому клятому співцю треба було розтулити рота»,— жалібно подумав Тиріон. А клятий співець поїхав разом з ними. «З цього може вийти гарна балада, і саме я її складу»,— повідомив він леді Старк, оголосивши про свій намір поїхати разом з ними й подивитися, як закінчиться ця «чарівна пригода». Цікаво, подумав Тиріон, чи вважатиме хлопець цю пригоду такою ж чарівною, коли їх наздоженуть вершники Ланістерів?

Дощ нарешті припинився і крізь мокру тканину почало проникати світло світанку, коли Кетлін Старк звеліла спішитися. Чиїсь грубі руки стягнули Тиріона з коня, розв'язали йому зап'ястя та скинули каптур з голови. Щойно Тиріон угледів вузьку кам'янисту дорогу, дике передгір'я, яке розкинулося навколо, і вкриті снігом гострі верхів'я гір на обрії, у нього вмить пропала вся надія. «Та це ж високий гостинець, — видихнув він, обурено подивившись на леді Старк.— Східна дорога. А ви казали, що їдете у Вічнозим!»

Кетлін Старк обдарувала його легенькою посмішкою. «Казала часто і голосно,— погодилася вона.— Не маю сумнівів, ваші друзі, шукаючи нас, вирушать саме туди. Щасливої дороги!»

Навіть зараз, багато днів по тому, на саму згадку про це Тиріона охоплювала гірка лють. Усе своє життя він пишався своєю хитромудрістю — єдиним талантом, яким нагородили його боги, а ця семикратно клята вовчиця Кетлін Старк перехитрила його в усьому. Усвідомлення цього дратувало його більше, ніж викрадення.

Зупинилися вони тільки для того, щоб нагодувати й напоїти коней, а тоді швидко поїхали далі. Цього разу Тиріону вже не надягали каптура. Коли минула друга ніч, йому вже й рук не зав'язували, а щойно заїхали в гори, то взагалі перестали його стерегти. Здавалося, ніхто не боїться, що він утече. Та й чого боятися? Тут, у горах, місцевість сувора й дика, а високий гостинець перетворюється на кам'янисту стежку. Якщо він і втече, то куди подінеться — сам і без харчів? Ним перекусять тіль-коти, а клани, які мешкають у гірських укріпленнях, усі злочинці й горлорізи, які знають один закон — закон меча.

І все ж таки ця жінка невмолимо гнала їх уперед. Тиріон знав, куди вони прямують. Знав з тої миті, як з нього стягнули каптур. Ці гори — володіння дому Аринів, а удова покійного правиці в дівоцтві носила прізвище Таллі, вона сестра Кетлін Старк... і аж ніяк не друг Ланістерам. Тиріон трохи пізнав леді Лайсу за ті роки, що вона жила на Королівському Причалі, і зовсім не прагнув поновити це знайомство.

Його полонителі скупчилися трохи далі, біля струмка поблизу високого гостинцю. Коні вже напилися крижаної води, а тепер скубали жмутки пожовклої трави, яка проросла в скельних розколинах. Джик із Мореком, похмурі й нещасні, тулилися один до одного. Над ними, спираючись на спис, стояв Могор з округлою залізною шапкою на голові, більше схожою на миску. Неподалік сидів співець Марильйон, намащуючи оливою свою ліру й бідкаючись, що струни відсиріли.

— Слід перепочити, міледі,— казав лицар-бурлака сер Вілліс Вод до Кетлін Старк у той момент, коли Тиріон наблизився. Він був з підлеглих леді Вент — кремезний і впертий, і першим підвівся на заклик Кетлін Старк у заїзді.

— Сер Вілліс має рацію, міледі,— погодився сер Родрик.— Ми втратили вже третього коня...

— Якщо нас наздоженуть Ланістери, ми втратимо не тільки коней, — нагадала вона їм. Обличчя в неї було обвітрене, з запалими щоками, однак не втратило своєї рішучості.

— Тут це мало ймовірно,— втрутився Тиріон.

— Леді тебе не питала, ти, карлик! — гавкнув Курлекет — високий огрядний незграба з коротко стриженим чубом і поросячим обличчям. Він був із Бракенських — кіннотник на службі в лорда Йоноса. Тиріон постарався добре запам'ятати всі їхні імена, щоб згодом віддячити за «лагідне» обходження з ним. Ланістери завжди сплачують борги. Одного дня це стане відомо і Курлекету, і його друзям Ларису й Могору, і доброму серу Віллісу, і перекупним мечам Брону й Чигену. Буде особливий урок і Марильйону, цьому солодкому тенору з лірою, який так мужньо старався заримувати «куць» і «пуць», щоб написати баладу про кривду.

— Нехай говорить,— звеліла леді Старк.

Тиріон Ланістер усівся на камені.

— Зараз наші переслідувачі, найімовірніше, перетинають Перешийок, мчать королівським гостинцем у пошуках омани... Якщо звісно, хтось узагалі нас переслідує, що теж не гарантовано. Ні, я не маю сумнівів, що батько отримав звістку... однак батько мене любить не надто міцно, тож я не певен, що він і пальцем поворухне.

Збрехав він тільки наполовину: лорду Тайвіну Ланістеру було і справді байдуже до свого потворного сина, однак він не потерпів би неповаги до свого дому.

— Місцевість тут підступна, леді Старк. Допомоги не буде до самого Видолу, а кожен утрачений кінь означає збільшення тягаря для інших. Ба більше, ви ризикуєте втратити і мене. Я маленький і не надто міцний, і якщо я помру, якої мети ви досягнете?

Тут уже Тиріон не брехав зовсім: він сам не знав, скільки ще витримає таку швидкість.

— Ваша смерть — уже достатня мета, Ланістере,— відповіла Кетлін Старк.

— Не думаю,— сказав Тиріон.— Якби ви хотіли мене вбити, вам досить було зронити одне слово — і хтось із ваших вірних друзів залюбки б нагородив мене кривавою посмішкою,— глянув він на Курлекета, але той був занадто тупий, щоб уловити глузування.

— Старки не вбивають безборонних у ліжку.

— Я теж,— мовив він.— Повторюю вам, я не маю стосунку до нападу на вашого сина.

— Але нападник був озброєний вашим кинджалом.

Тиріон відчув, як його накриває гаряча хвиля.

— То був не мій кинджал,— заперечив він.— Скільки ще разів я маю заприсягнутися? Леді Старк, хай що ви про мене думаєте, але я не дурний. Тільки бовдур озброїть простого розбійника власним кинджалом.

На мить йому здалося, що в її очах майнув сумнів, але вона тут-таки відповіла:

— Навіщо Пітиру мені брехати?

— А навіщо ведмедю каляти в лісі? — мовив він.— Бо це в його природі. Для такого, як Мізинчик, брехати — це як дихати. Хто-хто, а вже ви це маєте знати краще за всіх.

З напруженим обличчям вона зробила крок уперед.

— Що ви хочете сказати, Ланістере?

— Як,— підвів голову Тиріон,— та при дворі всі чули його оповідки про те, що він позбавив вас цноти, міледі.

— Це неправда! — вигукнула Кетлін Старк.

— Малий підступний куць,— вражено зронив Марильйон.

Курлекет висмикнув жахливий чингал, викуваний з чавуну.

— Одне ваше слово, міледі, і я кину цей брехливий язик вам до ніг,
— збуджено заблищали від такої перспективи поросячі очі.

Кетлін Старк утупилася в Тиріона таким крижаним поглядом, якого він у житті не бачив.

— Колись Пітир Бейліш кохав мене. Тоді він був іще зовсім хлопчак. Його пристрасть виявилася для всіх нас трагедією, але це було справжнє чисте почуття, з якого не можна глузувати. Він просив моєї руки. Ось у чому полягає правда. А ви дійсно злий чоловік, Ланістере.

— А ви дійсно нерозумна жінка, леді Старк. Мізинчик нікого ніколи не кохав, крім самого Мізинчика, і запевняю вас, що він похваляється не тим, як просив вашої руки, а розповідає про ваші тугі груди, і солодкі уста, і вогонь у вас між ногами.

Схопивши Тиріона за волосся, Курлекет ривком закинув йому голову, оголивши горло. Тиріон відчув холодний поцілунок леза в себе під підборіддям.

— Пустити йому кров, міледі?

— Убийте мене — і правда помре разом зі мною,— видихнув Тиріон.

— Нехай говорить,— звеліла Кетлін Старк.

Курлекет неохоче відпустив Тиріонове волосся.

Тиріон вдихнув на повні груди.

— А як, за словами Мізинчика, до мене потрапив його кинджал, питаю я вас?

— Ви його виграли на турнірі на честь іменин королевича Джофрі.

— Коли мого брата Джеймі скинув з коня Лицар Квітів, так він сказав, ні?

— Так,— визнала вона. На чолі в неї залягла зморшка.

— Вершники! — пролунав зненацька крик з побитого вітром гребеня гори в них над головами. Це сер Родрик змусив Лариса видертися на гору й чатувати дорогу, поки вони перепочиватимуть.

Довгу секунду ніхто не ворушився. Першою отямилася Кетлін Старк.

— Сер Родрик, сер Вілліс хай сідають на коней,— гукнула вона.— Всіх інших коней заховайте в нас за спинами. Могоре, вартуйте бранців...

— Озбройте нас! — скочивши на ноги, Тиріон ухопив її за руку.— Що більше мечів буде, то краще.

Вона усвідомлювала, що він має рацію, Тиріон це бачив. Гірським кланам байдуже до сутичок шляхетних домів: вони заріжуть Старка й Ланістера з однаковим жаром, як ріжуть і одні одних. Може, Кетлін вони й пожаліють, адже вона ще молода й здатна родити синів... Однак вона вагалася.

— Я їх чую! — крикнув сер Родрик. Тиріон обернув голову, дослухаючись, і сам усе почув: стукіт копит щонайменше дюжини коней лунав усе ближче. Зненацька всі заворушилися: похапавши зброю, помчали до своїх коней.

Розсипаючи навколо щєбінь, Ларис спускався з гори, де стрибаючи, а де з'їжджаючи. Задихано він приземлився перед Кетлін Старк — незграбний чолов'яга, в якого з-під конічної сталеві шапки вистромлювалися жмутки іржаво-рудого волосся.

— Двадцятєро, а може, двадцять п'ять,— засапано сказав він.— Думаю, це молочні змії або місячні брати. У них, певно, всюди чатові, міледі... ховаються дозорці... вони знають, що ми тут.

Сер Родрик Кассель був уже на коні та з мечем у руці. Могор скулився за валуном, двома руками тримаючи списа з залізним гостряком, а зубами стискаючи кинджал.

— Ти, співче,— гукнув сер Вілліс Вод.— Допоможи мені з нагрудником.

Марильйон сидів, закам'янівши, з білим як молоко обличчям, однак на ноги швидко скочив Тиріонів слуга Морек і допоміг лицареві з обладунками.

Тиріон не відпускав руки Кетлін Старк.

— У вас немає вибору,— сказав він.— Нас троє, ще один нас вартує... а тут четверо людей можуть зіграти вирішальну роль.

— Дайте мені слово, що віддасте меч, щойно закінчиться сутичка.

— Моє слово? — криво посміхнувся Тиріон. Стукіт копит став гучнішим.— Та будь ласка, міледі... слово честі Ланістера.

На мить йому здалося, що вона зараз плюне йому в обличчя, але натомість вона кинула:

— Озбройте їх,— і зразу висмикнула руку. Сер Родрик жбурнув Джику свій меч разом з піхвами, а сам помчав назустріч ворогу. Морек сам узяв собі лук і сагайдак і став на узбіччі на одне коліно. З лука він стріляв краще, ніж бився на мечох. А Брон, під'їхавши до Тиріона, простягнув йому двосічний бойовий топір.

— Я зроду не бився топором.

Незнайома зброя не лягала в руку. Держално було коротке, а лопать важка, ще й з небезпечним гостряком нагорі.

— Уявіть, що рубаєте дрова сокирою,— мовив Брон, витягаючи з-за спини довгого меча. Сплюнувши, він поскакав до Чигена й сера Родрика, щоб зайняти позицію поруч. Стрибнув на коня, щоб приєднатися до них, і сер Вілліс, вовтузячись зі своїм шоломом — металевим горщиком із прорізом для очей і довгим чорним шовковим плюмажем.

— З дров не бризкає кров,— мовив Тиріон, ні до кого не звертаючись. Без обладунків він почувався голим. Роззирнувшись у пошуках валуна, він помчав туди, де ховався Марильйон.— Посунься!

— Забирайся! — крикнув у відповідь хлопець.— Я співець, я не збираюся брати участі в бійці!

— Що таке, пропала охота до пригод? — Тиріон буцав хлопця ногами, аж поки той не ковзнув убік. А за мить наскочили вершники.

Не було ні герольдів, ні прапорів, ні сурм, ні барабанів — тільки цяпання стріл, коли відпустили тятиви Морек і Ларис, і зненацька зі світанкової мли з гуркотом вигулькнули нападники — худі й смагляві, в дубленій шкірі й розрізаних обладунках, з обличчями, схованими за напівшоломами з ґратчастими забороллами. Руки в рукавицях стискали найрізноманітнішу зброю — мечі, і списи, і коси, і загострені дубці, і кинджали, і важкі залізні кувалди. На чолі їхав здоровань у смугастій накидці зі шкури тінь-кота, озброєний дворучним мечем.

— Вічнозим! — загукав сер Родрик, виїжджаючи їм назустріч, а поруч з ним рушили Брон і Чиген, викрикуючи безсловесний бойовий клич. За ними помчав сер Вілліс Вод, розкручуючи над головою шпичастий моргенштерн.

— Гаранхол! Гаранхол! — проспівав він. Тиріону зненацька закортіло й собі стрибнути вперед, підкинути вгору топір і загорлати:

«Кичера!» — однак минула мить божевілля, і він скулився ще дужче.

До нього долинали іржання переляканих коней і брязкіт металу. Чигенів меч дряпнув голе обличчя вершника в кольчuzі, а Брон врзався у нападників, як вихор, рубаючи ворогів праворуч і ліворуч. Сер Родрик з келепом у руці бився зі здорованем у шкурі тінь-кота; коні танцювали по колу, а вершники обмінювалися ударами. Стрибнувши на коня, Джик без сідла рвонув просто у вир бійки. Тиріон помітив, що з шиї чоловіка у шкурі тінь-кота стирчить стріла. Чоловік розтулив рота у безмовному зойку, але з горла тільки хляпнула кров. Він іще не встиг упасти, а сер Родрик уже бився з кимось іншим.

Зненацька заверещав Марильйон, затуляючи голову лірою: над валуном пролетів кінь. Вершник розвернувся для нападу, підіймаючи шпичасту булаву, і Тиріон важко зіп'явся на ноги й обіруч замахнувся топором. Лезо з чвяканням, просто на ходу, знизу вгору вп'ялося в шию коня; тварина, заіржавши, впала, і Тиріон мало не випустив зброю. Але примудрився вивільнити топір і незграбно відстрибнути з дороги. Марильйону так не пощастило: кінь разом з вершником гримнулися просто на співця. Поки розбійник не вивільнив ніг з-під коня, Тиріон, пританцьовуючи, наблизився й загнав топір чоловікові в шию трохи вище лопаток.

Силкуючись витягти клинок, він почув знизу стогін Марильйона.

— Допоможіть,— задихався співець.— Боги, згляньтеся на мене, я стікаю кров'ю!

— Думаю, це кров коня,— мовив Тиріон.

З-під мертвої тварини випірнула рука, шкрябаючи землю скрюченими пальцями, схожими на павучі лапи. Притиснувши підбором ці пальці, Тиріон почув приємний хруст.

— Заплющ очі та вдавай, що ти мертвий,— порадив він співцю, перш ніж підняти топір і відвернутися.

Після цього все відбувалося водночас. Світанок наповнився криками, зойками й важким запахом крові, а світ перетворився на хаос. Повз вуха з сичанням пролітали стріли і відбивалися від каміння. Тиріон побачив, що Брон, уже не на коні, б'ється, стискаючи в обох руках по мечу. Тиріон тримався подалі від центру сутички, прослизавши від каменя до каменя й вистрибуючи з тіні, щоб рубонутися ногами поближким коням. Знайшов пораненого нападника й добив його, забравши собі його напівшолом. Сидів шолом надто туго, але Тиріон

був удачний і за такий захист. Джика різонули ззаду, поки він рубав ворога перед собою, а згодом Тиріон перечепився через тіло Курлекета. Поросяче обличчя було розчавлене булавою, але Тиріон упізнав чингал і висмикнув його з мертвих пальців. Він саме застромляв чингал собі за пазуху, коли почув жіночий скрик.

Кетлін Старк опинилася в пастці: її притисли до кам'яної поверхні гори троє чоловіків — один досі на коні, а двоє піших. У покалічених руках вона незграбно стискала кинджал, але за спиною в неї була скеля, а з трьох боків — оточення. «Нехай схоплять суку,— подумав Тиріон,— і побавляться»,— однак, сам не знаючи чому, наблизився. Першого чоловіка він рубонув під коліно, той і помітити його не встиг: важкий топір розсік плоть і кістку, як гниле дерево. «Дрова, з яких бризкає кров»,— спливла безглузда думка, і в цей час на нього кинувся другий чоловік. Тиріон пірнув під меч, розмахнувся топором, чоловік позадкував — і Кетлін Старк, наблизившись до нього ззаду, розтяла йому горло. Третій на коні, мов пригадавши якусь нагальну справу, знагла кинувся геть.

Тиріон роззирнувся. Усі вороги були розгромлені або розбіглися. Він і не помітив, коли закінчилася битва. Навколо валялися, помираючи, коні й поранені люди, вони зойкали і стогнали. На превеликий подив, Тиріон серед них не опинився. Розтиснувши пальці, він з глухим стуком випустив топір на землю. Долоні в нього були липкі від крові. Він міг би заприсягнутися, що бійка тривала півдня, однак сонце практично не зрушило з місця.

— Перша твоя битва? — запитав Брон, нахилиючись над тілом Джика, щоб стягнути з нього чобітки. Гарні були чобітки, як і належить підлеглим Тайвіна Ланістера: товста шкіра, промашена і м'яка, й набагато краще вичинена, ніж на тих чоботах, у які був узутий Брон.

Тиріон кивнув.

— Батько *так* мною пишатиметься,— мовив він. Ноги в нього так судомило, що він ледве стояв. Дивна річ: під час бійки він зовсім не відчував болю.

— Зараз тобі потрібна жінка,— сказав Брон, зблиснувши чорними очима. І запах чобітки в торбу на сідлі.— Після того, як пустиш кров, ніщо так не заспокоює, як жінка, повір мені на слові.

Чиген, на мить припинивши збирати трофеї з мертвих розбійників, хрокнув і лизнув губи.

Тиріон зиркнув на леді Старк, яка саме перев'язувала рани серу Родрику.

— Я не проти, якщо вона не проти,— зронив він. Вільні вершники зареготали, і Тиріон посміхнувся: «Для початку непогано».

Ставши навколішки біля струмка, він крижаною водою змив з обличчя кров. Дибачучи назад, він оглянув убитих. Мертві розбійники були худі й обдерті, а їхні коні — кощаві й малі, аж ребра світилися. Зброя, яку не взяли Брон і Чиген, не вражала: булави, ключки, *коса*... Тиріон пригадав здорованя в шкурі тінь-кота, який бився з сером Родриком дворучним мечем, та коли знайшов його тіло, розпростане на кам'янистій землі, виявилось, що чоловік без хутряної накидки не такий уже й кремезний, лезо меча страшенно пощерблене, а дешева криця побита іржею. Не дивно, що з розбійників загинуло аж дев'ятеро.

У них же загиблих було лише троє: двоє кіннотників лорда Бракена — Курлекет і Могор, і Тиріонів слуга Джик, який сміливо кинувся в бій на коні без сідла. «Дурневі дурний кінець»,— подумав Тиріон.

— Леді Старк, прошу вас, нам слід поспішати,— мовив сер Вілліс Вод, крізь проріз у шоломі сторожко озираючи гірські гребені.— Поки що ми відбилися, але втекли вони недалеко.

— Ми маємо поховати мертвих, пане Віллісе,— озвалася та.— Це були хоробрі воїни. Я не лишу їх на поталу крукам і тінь-котам.

— Земля надто кам'яниста, тут неможливо копати,— заперечив сер Вілліс.

— То назбираємо каміння й насиплемо піраміди.

— Збирайте каміння, скільки заманеться,— сказав Брон,— але це без мене й без Чигена. У мене є важливіші справи, ніж засипати камінням мерців... наприклад, дихати,— він обвів поглядом уцілілих.— Хто сподівається дожити до ночі, їдьмо з нами.

— Міледі, боюся, він має рацію,— втомлено втрутився сер Родрик. У битві старого лицаря поранили: він отримав глибокий поріз на лівій руці, та ще й шию йому зачепили списом, і втомлений його голос зараз відповідав його вікові.— Якщо ми затримаємося тут, на нас, безперечно, знову нападуть, а другого нападу ми, мабуть, не переживемо.

Тиріон ясно бачив лють на обличчі Кетлін, однак вибору в неї не було.

— То нехай пробачать нам боги. Виїжджаємо просто зараз.

Тепер коней не бракувало. Тиріон перекинув своє сідло на Джикового плямистого мерина, який, схоже, мав витримати ще принаймні три-чотири дні. Він саме збирався видертися на коня, коли до нього підійшов Ларис:

— Віддай-но мені чингал, карлику.

— Нехай лишить собі,— поглянула зі свого коня вниз Кетлін Старк. — І топір йому теж віддайте. Якщо нас знову атакують, нам це може знадобитися.

— Дуже дякую, леді,— мовив Тиріон, залазячи на коня.

— Не варто,— кинула вона.— Я вам довіряю не більше, ніж раніше.

І не встиг він відповісти, як вона вже поїхала геть.

Поправивши на голові украдений шолом, Тиріон узяв у Брона топір. Пригадавши, з чого почалася ця подорож: з зав'язаних рук і насунутого на очі каптура,— він вирішив, що покращення очевидне. Леді Старк нехай свою довіру залишить собі, а якщо йому вдасться залишити собі топір, Тиріон у цій грі має фору.

Сер Вілліс Вод вів перед. Брон замикав кавалькаду; леді Старк їхала в безпечній серединці, а поряд з нею тінню скакав сер Родрик. Дорогою Марильйон раз у раз кидав на Тиріона похмурі погляди. Співець зламав собі кілька ребер, і ліру, і чотири пальці на робочій руці, однак день для нього виявився не цілком занпащеним: він роздобув собі пишну накидку зі шкури тінь-кота — густе чорне хутро, розтяте білими смужками. Мовчки він горнувся в його брижі й уперше в житті не мав що сказати.

Не проїхали вони і півмилі, як почули позаду низьке гарчання тінькотів, а трохи згодом — дикі рики: звірі билися за тіла, які лишилися на дорозі. Марильйон відчутно збліднув. Тиріон під'їхав до нього.

— «Страшко»,— мовив він,— чудово римується з «чванько». Копнувши співцевого коня, він проминув його й під'їхав до сера Родрика і Кетлін Старк.

Міцно стиснувши губи, жінка глянула на нього.

— Як я казав, перш ніж нас перервали,— почав Тиріон,— у Мізинчиковій казочці є неув'язочка. Хай що ви думаєте про мене, леді

Старк, але в одному можу вас запевнити: я *ніколи* не ставлю проти рідних.

Арія



Однорухий кіт, вигнувши спину, засичав.

Арія бігла вузьким провулком, легко балансує на пальцях босих ніг, дослухаючись до калатання власного серця й повільно і глибоко дихаючи. «Тиха як тінь,— казала вона собі,— легка як пір'їна». Кіт сторожко поглядав на неї.

Ловити котів було важко. Руки в неї всі вже вкрилися напівзагоєними подряпинами, а на колінах після численних падінь красувалися струпи. Спершу навіть велетенський товстий кіт з кухні легко вислизав від неї, однак Сиріо змушував її тренуватися вдень і вночі. Коли вона прибігла до нього з закривавленими руками, він тільки й мовив: «Ти така повільна? Швидше, дівчинко. Бо ворог завдасть тобі не просто подряпин». Він замастив їй рани мирським вогнем, від якого пекло так, що Арія, закусивши губу, заледве стримувалася, щоб не заверещати. А тоді Сиріо відіслав її далі полювати на котів.

У Червоній фортеці було повно котів: лінивих стариганів, які дрімали на сонечку, і холоднооких мишоловів, у яких сіпалися хвости, і прудких кошенят з кігтями гострими, як голки, і панських кицьок — вичесаних і довірливих, і обдертих привидів, які порпалися на смітниках. Одного по одному вона вистежувала їх, ловила й гордовито приносила Сирію Форелу... всіх, крім оцього однорухого чорного біса. «Ось справжній король замку,— сказав їй один із золотих плащів.— Старіший за гріх і вдвічі підліший. Одного разу король давав бенкет на честь батька королеви, і цей чорний розбійник стрибнув на стіл і поцупив смажену перепеличку просто з пальців лорда Тайвіна. Роберт

так реготав, що мало не луснув. Тримайся від цього kota подалі, дитино».

Кіт уже змусив її оббігати половину замку: двічі навколо Вежі правиці, через внутрішній двір, крізь стайні, вниз гвинтовими сходами, повз маленьку кухоньку, і загін для свиней, і касарні золотих плащів, тоді вздовж стіни понад рікою, вгору якимись сходами й понад Зрадницьким проходом, а тоді знову вниз, і крізь браму, і навколо колодязя, і в район якихось дивних будівель, так що Арія вже й не знала, де вона.

Аж нарешті вона загнала його. З обох боків нависали високі стіни, а попереду виднівся мур без вікон. «Тиха як тінь,— повторила вона, ковзаючи вперед,— легка як пір'їна».

Коли вона опинилася за три кроки від kota, той спробував утекти. Метнувся ліворуч, тоді праворуч; праворуч, а тоді ліворуч метнулася Арія, відрізаючи йому шлях до втечі. Знову засичавши, кіт спробував прослизнути в неї між ногами. «Швидка як змія»,— подумала вона. І хапнула його. Притискаючи kota до грудей, вона закружляла й зареготала, а його кігті шкрябали їй коротеньку шкіряну курточку. Вона швидко цьомкнула його між очей і встигла відкинути голову, поки кігті не вп'ялися їй в обличчя. Бризкаючи слиною, кіт завив.

— Що це він робить з котом?

Злякавшись, Арія випустила kota й рвучко розвернулася на голос. В одну мить кіт дав драла. На початку вулички стояла дівчина з цілою шапкою золотих кучерів, вдягнена, як лялечка, в блакитний атлас. Поряд з нею стояв пухкенький білявий хлопчик, у якого на камзолі красувався вишитий перлами олень у стрибку, а при боці висів мініатюрний меч. «Королівна Мірселла і королевич Томен»,— подумала Арія. Над ними нависала дебела, як ломова коняка, септа, а позаду стояло двоє здорованів у малинових плащах — гвардійці дому Ланістерів.

— Що ти робив з тим котом, хлопчику? — знову суворо запитала Мірселла. І мовила до брата: — Обдертий хлопчина, правда? Поглянь на нього! — хихикнула вона.

— Обдертий брудний смердючий хлопчина,— погодився Томен.

«Вони не впізнали мене,— збагнула Арія.— Навіть не зрозуміли, що я дівчинка». І чого дивуватися: вона була боса й брудна, з розкошланими після біганини косами, вбрана у подерту котячими

пазурами шкіряну курточку й коричневі штанці з грубого полотна, обрізані понад побитими коліньми. Ганяючись за котами, не вдягнешся в шовкові сукні. Швидко схиливши голову, Арія стала на одне коліно. Може, вони й далі її не впізнають. Бо якщо таки впізнають, то це буде край. Септа Мордейн помре від жаху, а Санса від сорому більше ніколи до неї не заговорить.

Стара септа наблизилася.

— Хлопчику, як ти тут опинився? Тобі в цій частині замку нема чого робити.

— Такі сюди так і лізуть,— сказав один з червоних плащів.— Як щури.

— Ти чий, хлопчику? — вимогливо поцікавилася септа.— Відповідай! Що з тобою, ти німий?

У Арії слова застрягли в горлі. Якщо вона відповість, Томен і Мірселла точно впізнають її з голосу.

— Годвіне, приведи його сюди,— мовила септа. Вартовий, котрий вищий, рушив провулком.

Від переляку Арії мов хто здоровезним лаписьком горло стиснув. Вона б не змогла вичавити ні слова, навіть якби від цього залежало її життя. «Спокійна як стояча вода»,— сказала вона подумки.

Щойно Годвін потягнувся до неї, Арія ворухнулася. «Швидко як змія». Вона хитнулася ліворуч гак, що його пальці лише ковзнули їй по руці, і крутнулася довкола нього. «Пливка як шовк». Поки він розвернувся, вона вже мчала провулком. «Прудка як олень». На неї верещала септа. Прослизнувши поміж товстих і білих, як мармурові колони, ніг, Арія підскочила, врізалася в королевича Томена, який, ойкнувши з несподіванки, гримнувся на м'яке місце, перестрибнула через хлопчика, крутнулася, щоб не потрапити в руки другому гвардійцю й нарешті вирвалася на волю й щодуху помчала геть.

Вона чула крики й тупіт ніг, який усе наближався. Упавши на землю, вона покотилася. Спотикаючись, один з червоних плащів нахилився за нею. Арія знову схопилася на ноги. Побачила над головою вікно — високе й вузьке, не вікно, а бійницю. Стрибнувши, вчепилась у підвіконня й підважилася на руках. Затамувавши подих, протиснулася всередину. «Слизька як вугор». Стрибнувши на підлогу перед зляканою покоївкою, вона підскочила на ноги, обтрусилася від соломи й рвонула далі — крізь двері в коридор, тоді сходами донизу,

через непримітний дворик, повернула за ріг, перестрибнула через мур і нарешті пролізла крізь низьке вузьке віконечко у чорний як ніч підвал. Погоня поступово віддалялася.

Засапана Арія відчувала, що загубилася. Якщо її впізнали, тепер їй точно кінець, але вона була певна, що її все-таки не впізнали. Вона рухалася надто швидко. «Прудка як олень».

Притиснувшись до вологої мурованої стіни, вона зачаїлась у темряві, наслухаючи погоню, але чула тільки калатання власного серця й далеке крапання води. «Тиха як тінь»,— сказала вона собі. І подумала: де це вона опинилася? Коли вони тільки приїхали на Королівський Причал, їй часто снилися кошмари, що вона загубилась у замку. Батько казав, що Червона фортеця менша за Вічнозим, але в снах вона була величезна — безмежний кам'яний лабіринт, який за спиною постійно зміщувався й мінявся. Арія блукала похмурими коридорами, завішаними вицвілими гобеленами, спускалася нескінченними гвинтовими сходами, перебігала двори й перетинала мости, а її крики без відповіді відлунювали від мурів. У деяких кімнатах з червоних мурованих стін, здавалося, цебенить кров, і ніде не було видно вікон. Іноді Арія чула батьків голос, але завжди дуже далеко, і хай би як прудко вона бігла, він поступово затихав, поки не губився зовсім, і Арія лишалася в темряві сама.

І зараз, усвідомила вона, було дуже темно. Притиснувши коліна до грудей, вона затремтіла. Вона тихо почекає і порухає до тисячі. А тоді вже можна буде безпечно вислизнути й шукати дорогу додому.

Коли вона дійшла до вісімдесяти сімох, у приміщенні стало трохи світліше: це очі при звичаювалися до темряви. Навколо почали проступати обриси. В сутінках на неї голодним поглядом витріщалися величезні порожні очниці, а ще смутно вимальовувалися пощерблені тіні довгих зубів. Арія збилася з ліку. Заплющивши очі, вона закусила губу й спробувала позбутися страху. Коли вона гляне знову, чудовиськ уже не буде. Їх і не було ніколи. Вона уявила, що в темряві поряд з нею Сиріо, шепоче їй на вухо. «Спокійна як стояча вода,— сказала собі Арія.— Дужа як ведмідь. Люта як росомаха». Вона знову розплющила очі.

Чудовиська нікуди не поділися, а от страх випарувався.

Арія сторожко звелася на ноги. Навколо неї всюди щирилися голови. Вона з цікавістю торкнулася однієї, міркуючи: а вона

справжня? На дотик та здавалася справжньою. Під пальцями відчувалася гладенька кістка — холодна й тверда. Арія провела пальцем уздовж чорного гострого зуба — кинджала, викуваного з чорноти. І затремтіла.

— Воно мертво,— сказала Арія вголос.— Це просто череп, він не може завдати мені шкоди.

Однак чомусь їй здавалося, що чудовиська знають про її присутність. Вона відчувала, як у сутінках за нею спостерігають їхні порожні очниці, й було щось вороже в цій темній кімнаті, схожій на печеру. Позадкувавши від черепа, вона врізалася в інший — більший за перший. На мить їй здалося, що зуби вп'ялися їй у плече, наче збиралися відхопити шматок м'яса. Арія рвучко розвернулася, відчуючи, що здоровезне ікло зачепилося за курточку й рвонуло дублену шкіру, й побігла. Попереду невиразно вимальовувався ще один череп, найбільший серед чудовиськ, але Арія навіть не пригальмувала. Перестрибнувши через гребінь довгих, як мечі, чорних зубів, Арія промчала крізь голодну щелепу й налетіла на двері.

Руки намацали важке залізне кільце, яке кріпилося до дерева, і Арія смикнула його. Якусь мить двері опиралися, а тоді почали повільно відхилятися всередину з таким гучним рипінням, що Арія була певна: чути на все місто. Прочинивши двері рівно настільки, щоб прослизнути, Арія випірнула в коридор.

Якщо в залі з чудовиськами було темно, то в коридорі стояла чорнота, як у сьомому пеклі. «Спокійна як стояча вода»,— сказала собі Арія і зачекала хвилю, щоб очі призвичаїлися, однак усе одно не видно було нічого, крім сірих обрисів дверей, з яких вона вийшла. Помахавши перед собою пальцями, вона відчула, як гойднулося повітря, але нічого не побачила. Вона була сліпа. «Водяний танцюрист бачить усіма своїми чуттями»,— нагадала вона собі. Заплющивши очі, вона сповільнила дихання: один-два-три, всотуючи тишу, і простягнула руки.

Ліворуч пальці ковзнули шорстким нешлифованим камінням. Вона рушила вздовж стіни, ведучи рукою по поверхні й роблячи маленькі плавні кроки крізь темряву. «Всі коридори кудись ведуть. Якщо є вхід, є й вихід. Страх ранить глибше за меч». Арія не боїтиметься! Здавалося, вона йде вже дуже довго, аж зненацька стіна закінчилася і в обличчя дмухнув холодний протяг. Обвислі пасма лоскотнули шкіру.

Звідкись знизу долинув гомін. Шаркання чобіт, далекі голоси. На стіну впало ледь помітне світло, і Арія побачила, що стоїть перед велетенським чорним колодязем двадцять футів завширшки, який веде глибоко під землю. На круглих стінах були витесані кам'яні сходи, які спіраллю спускалися вниз і вниз, чорні, як сходи до пекла, що про нього любила розповідати стара Нан. А з п'тьми, з нутра землі, піднімалося щось...

Зазираючи через край, Арія відчула на обличчі холодний подих чорноти. Далеко внизу виднілося полум'я єдиного смолоскипа — маленьке, як вогник свічки. Там було двоє людей, розрізнила вона. Їхні високі, як у велетнів, тіні танцювали на стінах. Арія чула голоси, які луною піднімалися з колодязя.

— ...знайшов одного байстрюка,— сказав один з голосів.— Незабаром знайде й решту. За день, за два, за кілька тижнів...

— А коли він дізнається правду, що робитиме? — запитав другий голос з плавним акцентом вільних міст.

— Тільки богам відомо,— озвався перший голос. Арія бачила цівку сірого диму, яка піднімалася від смолоскипа, звиваючись як змія.— Дурні спробували вбити його сина і, що гірше, зробили з цього балаган. А він не такий, щоб заплющити на це очі. Застерігаю вас, вовк і лев скоро вчепляться одне одному в горлянки, хочеться нам цього чині.

— Надто рано, надто рано,— поскаржився голос з акцентом.— Яка користь від війни зараз? Ми не готові. Затримайте.

— Може, мені спинити час? Гадаєте, я чарівник?

— Саме так,— хихикнув другий. Язики полум'я лизали холодне повітря. Високі тіні майже торкалися Арії. За мить чоловік зі смолоскипом опинився в полі її зору; поруч з ним рухався його співрозмовник. Арія відповзла від колодязя, упала на живіт і розпласталася на камені. Коли чоловік піднявся сходами нагору, вона затамувала подих.

— То що ви хочете, щоб я зробив? — запитав чоловік зі смолоскипом, дебелий, у шкіряному напівплащі. Ноги його, навіть узуті у важкі чоботи, здавалося, беззвучно ковзають над землею. Попід сталевую шапку виднілося кругле пошрамоване обличчя й темна жорстка борода; поверх дубленої шкіри він мав кольчугу, а на поясі висіли чингал і короткий меч. Арії чоловік здався на диво знайомим.

— Якщо міг померти один правиця, чому не може і другий? — з акцентом озвався другий, який мав рудувату роздвоєну борідку.— Цього танцю ви вмієте, друже.

Цього чоловіка Арія в житті не бачила, вона була певна. Він був страшенно тлустий, однак рухався легко, носячи свою вагу навшпиньках, як водяний танцюрист. У світлі смолоскипа зблискували його персні — червоного золота й білого срібла, оздоблені рубінами, сапфірами й колотим жовтим тигровим оком. По персня було на кожному пальці, а на деяких — по два.

— Тоді — це не зараз, а цей правиця не той,— сказав пошрамований чоловік, ступаючи в коридор. «Непорушна як камінь,— сказала собі Арія.— Тиха як тінь». Засліплені полум'ям власного смолоскипа, чоловіки не бачили Арію, яка втиснулася в камінь за крок від них.

— Мабуть,— озвався чоловік з роздвоєною борідкою, зупиняючись, щоб відсапатися після довгого підйому.— І все-таки нам потрібен час. Королівна в тяжі. Хал пальцем не поворухне, поки не народиться син. Ви ж знаєте, які вони, ці дикуни.

Чоловік зі смолоскипом щось пхнув. До Арії долинуло гримотіння. Величезна кам'яна плита, червона у світлі смолоскипа, ковзнула зі стелі з оглушливим гуркотом, від якого Арія мало не скрикнула. Де був колодязь, тепер постав камінь — цілий і неушкоджений.

— Якщо він не поворухне пальцем зараз, потім може бути запізно, — сказав кремезний чоловік у сталевій шапці.— У грі вже не двоє гравців, якщо взагалі колись було двоє. Станіс Баратеон і Лайса Арин утекли, дістати їх я вже не зможу, і гуляють чутки, що вони збирають мечників. Лицар Квітів пише у Небосад батькові, щоб чимшвидше прислав до двору сестру. Дівчині ще тільки чотирнадцять, вона чарівна й покірлива, і лорд Ренлі з сером Лорасом сподіваються, що Роберт переспить з нею, одружиться й зробить з неї нову королеву. Мізинчик... тільки боги знають, яку гру затіяв Мізинчик. Однак спати мені не дає лорд Старк. У нього тепер є байстрюк, тож дуже скоро він знатиме правду. А зараз його дружина, дякуючи втручанню Мізинчика, викрала Тиріона Ланістера. Лорд Тайвін сприйме це за образу, та й Джеймі має дивну слабкість до Куця. Якщо Ланістери виступлять на північ, заворушаться й Таллі. «Затримайте»,— кажете ви.

«Покваптеся»,— кажу я. Навіть найвправніший жонглер не здатен тримати в повітрі сотню куль вічно.

— Ви не просто жонглер, мій старий друже. Ви справжній чаклун. І я вас тільки прошу ще трохи почакувати.

Вони рушили коридором у тому напрямку, звідки прийшла Арія: через кімнату з чудовиськами.

— Що зможу, зроблю,— тихо сказав той, що зі смолоскипом.— Мені потрібне золото і ще п'ятдесят пташечок.

Почекавши, поки двоє відійдуть на пристойну віддаль, Арія почала скрадатися за ними. «Тиха як тінь».

— Аж стільки? — усе тихше звучали голоси, а світло попереду зменшувалося.— Таких, як вам треба, важко знайти... надто молоді, неписьменні... може, старші... не так швидко гинуть...

— Ні. Молодших мати безпечніше... і лагідніше з ними...

— ...якщо вони триматимуть язика на припоні...

— ...ризик...

Голоси вже давно стихли, але Арія й досі бачила світло смолоскипа — димну зірку, яка манила її вперед. Двічі, здавалося, вона зникала, але Арія йшла прямо й обидва рази опинялася на верхівці крутих вузьких сходів, а смолоскип мерехтів далеко внизу. І вона квапилася за ним униз. Одного разу вона, перечепившись об камінь, втелющицалась у стіну, й рука намацала землю, укріплену колодами, тоді як раніше тунель був мурований.

Здавалося, вона скрадається вже кілька миль. Нарешті чоловіки зникли з очей, але йти не було куди — тільки прямо. Намацавши стіну, Арія, сліпа й розгублена, рушила вперед, уявляючи, що в темряві поряд з нею біжить Наймірія. Нарешті Арія опинилася по коліно в смердючій воді, шкодуючи, що не вміє танцювати на поверхні, як уміє, мабуть, Сиріо, і не знаючи, чи побачить іще колись світло. Коли ж нарешті вона вийшла на нічне повітря, була цілковита темрява.

Виявилося, що вона стоїть на виході каналізації, де стічні води збігають у ріку. Від Арії так смерділо, що вона тут-таки роздяглася, покидала на берег брудний одяг і пірнула в глибокі чорні води. Плавала вона, поки не відчула себе чистою, а тоді, тремтячи, вилізла з води. Коли Арія полоскала одяг, повз неї по дорозі, яка тяглася вздовж ріки, проїхало кілька вершників, та навіть якщо вони й помітили

худоребру голу дівчинку, яка в місячному світлі відчищає свій мотлох, то не звернули на неї уваги.

Вона опинилася за кілька миль від замку, однак будь-де на Королівському Причалі варто було тільки очі підвести — й на верхівці Ейгонового пагорба виднілася Червона фортеця, тож заблукати було неможливо. Поки Арія дійшла до прибрамної, одяг на ній уже майже висох. Ґрати вже опустили, а браму зачинили, тож вона підійшла до бічних дверей. Коли вона попросила впустити її, золоті плащі, які чатували на вході, тільки пирхнули.

— Забирайся,— мовив один.— На кухні закінчилися недоїдки, та й поночі ми нікому не дозволимо старцювати.

— Я не старцювати прийшла,— мовила Арія.— Я тут живу.

— Я сказав: забирайся! Може, дати тобі у вухо, щоб ліпше чула?

— Я хочу до батька.

Чатові обмінялися поглядами.

— А я хочу встромити королеві, хай з цього нічого доброго й не вийде,— сказав молодший.

Старший нахмурився.

— І хто ж твій батько, хлопче, міський щуролов?

— Правиця короля,— сказала Арія.

Обидва зареготали, а тоді старший між іншим, наче збирався вдарити собаку, замахнувся на неї кулаком. Арія знала про удар ще до того, як чоловік почав заносити руку. І, танцюючи, відхилилася неушкоджена.

— Я не хлопець,— виплюнула вона.— Я — Арія Старк із Вічнозиму, і якщо ви торкнетеся мене, мій лорд-батько звелить ваші голови настромити на палі. Якщо не вірите, пошліть по Дґжорі Касселя або Вейона Пула з Вежі правиці,— поставила вона руки в боки.— А зараз ви відчините двері, чи вам дати у вухо, щоб ліпше чули?

Коли Гарвін з Товстуном Томом привели її в батькову світлицю, батько був сам, а біля його ліктя м'яко світилася олійна лампа. Він схилився над такою товстезною книжкою, яких Арія зроду не бачила: то був грубезний томище з порепаними жовтими сторінками, пописаними нерозбірливим почерком і скріпленими вицвілою шкіряною палітуркою,— але батько згорнув книгу, щоб вислухати Гарвінову доповідь. Подякувавши, він із суворим обличчям відіслав чоловіка геть.

— Ти усвідомлюєш, що тебе розшукувала половина гвардійців? — заговорив Едард Старк, коли вони лишилися самі.— Септа Мордейн перелякалася до смерті. Вона зараз у септі, молиться за твоє безпечне повернення. Аріє, ти ж знаєш, що тобі *не можна* виходити за браму замку без мого дозволу.

— Я не виходила за браму,— випалила вона.— Тобто не збиралася. Я була в підземеллях, а потім опинилась у тунелі. Всюди було темно, а у мене — ні смолоскипа, ні свічки, тож довелося йти за ними. А тим шляхом, яким я прийшла, я повернутися не могла, бо там чудовиська. Батьку, вони говорили про те, щоб *убити* тебе! Не чудовиська, двоє чоловіків. Сказали, що в тебе є книга і байстріук, і якщо міг померти один правиця, чому не може і другий? Оце та книга? А байстріук — це Джон, точно.

— Джон? Аріє, про що ти? Хто це казав?

— Вони казали,— мовила Арія.— Один був товстий, з перснями і рудуватою роздвоєною борідкою, а другий у кольчuzі й сталевій шапці, і товстий сказав, що треба затримати, а другий сказав, що не може більше жонглювати, і що вовк і лев скоро вчепляться один в одного, і що з цього зробили балаган,— мовила вона, стараючись пригадати решту. Вона не все зрозуміла з того, що почула, а зараз у голові все перемішалось.— Товстий сказав, що королівна в тяжі. А той у сталевій шапці, у нього ще був смолоскип, він сказав, що слід поквапитися. Здається, він був чарівник.

— Чарівник,— без усмішки повторив Нед.— У нього була довга біла борода й гостроверхий капелюх, усіяний зорями?

— Ні! Все було не так, як у казках Нан. Він зовні не був схожий на чарівника, але товстий сказав, що він чарівник.

— Попереджаю, Аріє, якщо ти все вигадала...

— Та ні, кажу тобі, то було в підземеллі, там, де секретний прохід. Я ганялася за котами, і... ну...— вона скривилася. Якщо вона зізнається, що перекинула королевича Томена, батько по-справжньому розсердиться.— Ну, я прослизнула у вікно. І там були чудовиська.

— Чудовиська, ще й чарівники,— сказав батько.— Схоже, тобі випала справжня пригода. Ті чоловіки, яких ти чула, кажеш, розмовляли про жонглювання й балаган.

— Так,— визнала Арія,— тільки...

— Аріє, то були лицедії,— сказав батько.— На Королівському Причалі зараз, либонь, виступає дюжина різних труп — приїхали підзаробити на глядачах під час турніру. Не певен, що саме робили ці двоє в замку, але, мабуть, король захотів подивитися їхній виступ.

— Ні,— уперто похитала Арія головою.— Ніякі вони не...

— В будь-якому разі, не можна ходити за людьми й шпигувати. І не подобається мені, що моя дочка лазить у невідомі вікна, ганяючись за вуличними котами. Подивися на себе, люба. Руки всі в подряпинах. Щось це затягнулося. Скажи Сирію Форелу, що я хочу з ним перемовитися...

Несподівано його урвав короткий стукіт у двері.

— Лорде Едарде, перепрошую,— гукнув Дезмонд, ледве-ледве прочиняючи двері,— але до вас проситься чорний брат. Каже, що справа нагальна. Я подумав, ліпше вам сказати.

— Мої двері завжди відчинені для Нічної варти,— сказав батько.

Дезмонд пропустив чоловіка всередину. Той був сутулий і бридкий, з нечесаною бородою й у брудному вбранні, однак батько приязно привітався з ним і запитав, як його звати.

— Йорен, якщо ваша ласка, мілорде. Перепрошую за таку пізню годину,— він уклонився Арії.— А це, мабуть, ваш синок. Схожий на вас.

— Я дівчинка,— не витримуючи, мовила Арія. Якщо чоловік прибув зі Стіни, він мав проїжджати Вічнозим.— Ви знаєте моїх братів? — запитала вона збуджено.— Роб і Бран у Вічнозимі, а Джон на Стіні. Джон Сноу, він у теж Нічній варті, ви точно його знаєте, у нього деривовк — білий з червоними очима. Джон уже став розвідником? Мене звати Арія Старк.

Старий у смердючому одязі дивно подивився на неї, але Арія, схоже, не могла зупинитися.

— Коли ви повертатиметеся на Стіну, зможете передати Джонові листа, якщо я напишу?

Як їй хотілося, щоб зараз поряд був Джон! Він би точно повірив і в підземелля, і в товстуна з роздвоєною борідкою, і в чарівника в сталевій шапці.

— Моя дочка часто забуває про гарні манери,— промовив Едард Старк з легкою усмішкою, яка пом'якшила його слова.— Вибачте за це, Йорене. Вас прислав мій брат Бенджен?

— Ніхто не посилав мене, мілорде, якщо не рахувати старого Мормонта. Я приїхав шукати людей для Стіни, і коли наступного разу Роберт збере судове засідання, я стану перед ним навколішки й благатиму вислухати наші потреби: побачимо, чи немає у короля та його правиці в підземеллях яких покидьків, що їх вони б залюбки позбулися. Однак можна сказати, що ми зараз із вами розмовляємо саме через Бенджена Старка. Його кров почорніла, і після цього він зробився моїм братом так само, як і вашим. Саме заради нього я сюди приїхав. Важка була дорога, я мало не загнав кобилу — так понукав її, добряче обігнавши всіх інших.

— Усіх інших?

Йорен сплюнув.

— Перекупних мечів, і вільних вершників, і решту наброду. В заїзді їх було повно, я бачив, як вони занюхали наживу. Занюхали чи то кров, чи то золото — зрештою, вони пахнуть однаково. Не всі, правда, доїхали до Королівського Причалу. Дехто помчав у Кичеру Кастерлі, яка, до речі, ближче. Лорд Тайвін уже про все знає, можете не сумніватися.

— Знає про що? — нахмурився батько.

Йорен кинув погляд на Арію.

— Нам ліпше побалакати віч-на-віч, мілорде, якщо ваша ласка.

— Як скажете. Дезмонде, проведи мою дочку в її кімнату,— він поцілував Арію в чоло.— Закінчимо розмову завтра.

Арія не зрушила з місця.

— З Джоном нічого поганого не сталося, ні? — запитала вона Йорена.— Чи з дядьком Бендженом?

— Ну, щодо Старка я не певен. А зі Сноу, коли я виїжджав зі Стіни, все було гаразд. Мене хвилюють не вони.

Дезмонд узяв Арію за руку.

— Ходімо, міледі. Ви чули, що сказав ваш лорд-батько.

Арії не лишалось нічого, як піти з ним, шкодуючи, що це не Товстун Том. З Томом вона б знайшла спосіб затриматися біля дверей і почути, що каже Йорен, однак Дезмонд надто прямодушний, його не обдуриш.

— А скільки у батька гвардійців? — поцікавилася вона, спускаючись до себе в спальню.

— Тут, на Королівському Причалі? П'ятдесят.

- Ви ж не дозволите його вбити, правда? — запитала вона.
- Цього можете не боятися, маленька леді,— розсміявся Дезмонд.
- Лорда Едарда охороняють удень і вночі. Нічого з ним не трапиться.
- У Ланістерів більш ніж п'ятдесят людей,— зауважила Арія.
- Щира правда, однак кожен північанин вартий десятка цих південних мечників, тож можете спати спокійно.
- А якщо вбити його пошлють чарівника?
- Ну, скажу тобі так,— озвався Дезмонд, витягаючи меч,— чарівники помирають так само, як і прості люди, якщо відтяти їм голову.

Едард



— Роберте, благаю тебе,— змолвився Нед,— сам послухай, що ти кажеш! Ти говориш про вбивство дитини!

— Ця шльондра вагітна! — з гуркотом рубонув король кулаком по столу в нарадчій залі.— Я попереджав, що так буде, Неде. Ще там, на курганах, попереджав тебе, але ти навіть не захотів слухати. Що ж, слухай зараз. Вони обоє мають померти — і мати, і дитина, і цей бовдур Вісерис теж. Усе ясно? Вони мають померти!

Решта радників намагалися вдавати, що їх тут узагалі немає. Без сумніву, вони були мудріші за Едарда Старка. Ще ніколи він не почувався таким самотнім.

— Якщо ти так учиниш, то зганьбишся навіки.

— Нехай провина впаде на мене, але це треба зробити. Я не такий сліпий, щоб не помічати тінь сокири, коли та нависає в мене над шиєю.

— Немає ніякої сокири,— мовив Нед до короля.— Лише тінь тіні двадцятирічної давнини... якщо й така є.

— Якщо? — тихо перепитав Вейрис, сплітаючи напудрені пальці.
— Мілорде, ви мене ображаєте. Чи я б виносив брехливі плітки на суд короля й ради?

Нед холодно глянув на євнуха.

— Ви передали нам те, що нашептав зрадник з тамтого кінця світу, мілорде. Мормонт може помилятися. А може і брехати.

— Сер Джорда не наважиться обманювати мене,— з хитрою посмішкою озвався Вейрис.— Будьте певні, мілорде. Королівна в тяжі.

— Це ви так кажете. А якщо ви помиляєтеся, нам нема чого боятися. Якщо в дівчини буде викидень, нам нема чого боятися. Якщо

королівна народить не сина, а дочку, нам нема чого боятися. Якщо дитина помре ще немовлям, нам нема чого боятися.

— Але якщо народиться хлопчик? — не вступався Роберт.— І якщо він виживе?

— Нас із ним і далі розділятиме вузьке море. Я почну боятися дотраків того дня, коли вони навчать своїх коней бігати по воді.

Ковтнувши вина, король через стіл люто зиркнув на Неда.

— То ти радиш мені не робити нічого, аж поки драконове сім'я не висадиться на наших берегах, так?

— «Драконове сім'я» ще у матері в лоні,— мовив Нед.— Навіть Ейгон почав свої завоювання лише після того, як його відірвали від грудей.

— О боги! Ти впертий, як тур, Старку,— зронив король і обвів поглядом радників за столом.— А ви всі що — язики проковтнули? Ніхто не напоумить цього закрижанілого бовдура?

Вкрадливо посміхнувшись до короля, Вейрис поклав м'яку руку Недові на рукав.

— Я розумію ваші побоювання, лорде Едарде, справді розумію. Хіба в радість мені приносити на раду таку сумну звістку? Й обговорюємо ми зараз жажливі наміри, негідні наміри. Однак якщо ми зголосилися правити, маємо робити негідні вчинки задля блага королівства, хай як це нам боляче.

— Як на мене, все просто,— знизав плечима лорд Ренлі.— Слід було вбити Вісериса з сестрою ще багато років тому, але його світлість мій брат припустився помилки, послуховавшись Джона Арина.

— Милосердя — це не помилка, лорде Ренлі,— відгукнувся Нед.— На Тризубі присутній тут сер Баристан зарубав дюжину добрих вояків, друзів і Робертових, і моїх. Коли його поставили перед нами, страшенно пораненого, мало не при смерті, Руз Болтон наполягав, що його слід скарати на горло, але ваш брат сказав: «Я не вбиватиму людини ні за відданість, ні за вміння битися»,— і прислав власного мейстра, щоб загоїв серу Баристану рани,— він послав королю довгий прохолодний погляд.— Ось якого чоловіка хотів би я бачити сьогодні тут.

Роберт присоромлено спалахнув.

— То була інша справа,— заперечив він.— Сер Баристан був гвардійцем королівської варти.

— А Данерис — чотирнадцятирічна дівчинка, — не міг зупинитися Нед, хоча усвідомлював, що перетинає межу. — Роберте, я питаю тебе: для чого ми повстали проти Ейриси Таргарієна, як не для того, щоб покласти край мордуванню дітей?

— Покласти край Таргарієнам! — заревів король.

— Ваша світлосте, не думав, що ви боялися Рейгара, — мовив Нед, стараючись придушити презирливі нотки в голосі, але не зміг. — З роками ви розгубили всю мужність і тепер тремтите, побачивши тінь ненародженої дитини?

Роберт побуряковів.

— Достатньо, Неде, — застеріг він, указуючи на нього пальцем. — Більше ні слова. Ти забув, хто тут король?

— Ні, ваша світлосте, — озвався Нед. — А ви?

— Досить! — гримнув король. — Мене нудить від балачок. Пора з цим кінчати, чорти б мене ухопили! Яке ваше спільне слово?

— Її слід убити, — оголосив лорд Ренлі.

— У нас немає вибору, — пробурмотів Вейрис. — На жаль, на жаль.

Підвівши від столу блідо-блакитні очі, сер Баристан Селмі мовив:

— Ваша світлосте, почесно побороти ворога на полі бою, але немає честі в тому, щоб убити його в лоні матері. Пробачте мене, але я пристаю на бік лорда Едарда.

Великий мейстер Пайсел прокашлявся — здавалося, на це пішло кілька хвилин.

— Наш орден служить королівству, а не правителю. Колись я так само віддано служив радником короля Ейриси, як зараз — короля Роберта, тож я не бажаю зла Ейрисовій дівчинці. Однак хочу вас запитати: скільки солдатів загине у разі війни? Скільки міст буде спалено? Скількох немовлят відірвуть від материних грудей і нахромлять на списи? — він нескінченно сумно і нескінченно втомлено погладив свою пишну білу бороду. — Невже не мудріше — і не *милосердніше* — дозволити померти Данерис Таргарієн, щоб вижили десятки тисяч?

— Милосердніше, — сказав Вейрис. — Ваша правда, великий мейстре. Щира правда. Якщо за примхою богів Данерис Таргарієн народить сина, королівство спливе кров'ю.

Останнім заговорив Мізинчик. Коли Нед глянув на нього, лорд Пітир придушив позіхання.

— Опинившись у ліжку з потворною жінкою, найліпше заплющити очі й не зупинятися,— промовив він.— Дочекатися, поки жінка стане вродливішою, все одно не вдасться. Один поцілунок — і по всьому.

— Поцілунок? — приголомшено перепитав сер Баристан.

— Сталевий поцілунок,— сказав Мізинчик.

Роберт обернувся до правиці.

— Ось і все, Неде. Ви з Селмі не маєте підтримки в цій справі. Лишається єдине питання: кому ми доручимо її вбити?

— Мормонт жадає королівського прощення,— нагадав лорд Ренлі.

— Відчайдушно жадає,— мовив Вейрис,— та ще більше він жадає зберегти життя. Зараз королівна вже наближається до Ваїс-Дотраку, де витягти з піхов клинок означає миттєву смерть. Якщо я вам розповім, як учинять з бідолахою, який наважиться здійснити руку на халесі, ви сьогодні не заснете,— погладив він напудрену щоку.— Що ж до отрути... скажімо, сльози Ліса. Халові Дрого не варто знати, що смерть не була природною.

Великий мейстер Пайсел рвучко розплющив сонні очі. І підозріливо прищурився на євнуха.

— Отрута — зброя боягузів,— поскаржився король.

Нед сьогодні вже наслухався достатньо.

— Ти висилаєш найманців убити чотирнадцятирічну дівчину — і боїшся заплямувати честь? — відсунувши стільця, він підвівся.— Роби це сам, Роберте. Той, хто виносить людині вирок, має сам здійснити меч. І, перш ніж убити, подивитися їй в очі й почути її останні слова. Вона заслуговує принаймні на це.

— О боги! — вигукнув король, вибухаючи гнівом.— Ти й справді так вважаєш, чорти б тебе ухопили! — він потягнувся до карафи вина, що стояла в нього біля ліктя, але виявив, що та порожня, й пожбурих її в стіну.— Вино закінчилося, і закінчилося моє терпіння. Досить! Просто зробіть, як велю.

— Я не братиму участі в убивстві, Роберте. Роби, як знаєш, однак не вимагай моєї санкції.

Якусь мить здавалося, що король не зрозумів Недові слова. Нечасто хтось суперечив його волі. Та щойно прийшло усвідомлення, він повільно перемінився на обличчі. Очі його звузилися, а понад оксамитовим коміром спаленів рум'янець. Він люто тицьнув у Неда пальцем.

— Ви — правиця короля, лорде Старк. І ви чинитимете, як я звелю, або я знайду собі зговірливішого правицю.

— Щастя йому,— розстебнув Нед важку застібку, яка з'єднувала фалди плаща: елегантну срібну руку, значок його посади. І поклав її на стіл перед королем, сумно пригадавши, що людина, яка пристебнула йому цей значок, колись була його другом, якого він щиро любив.— Я був кращої думки про тебе, Роберте. Мені здавалося, ми всадили на престол шляхетнішого короля.

Обличчя в Роберта було бурякове.

— Геть! — каркнув він, задихаючись від люті.— Геть, чорт забирай, з мене досить. Чого чекаєш? Давай, тікай назад у Вічнозим. І щоб я тебе більше не бачив, бо присягаюся: твоя голова опиниться на палі!

Уклонившись, Нед без слова розвернувся. Він спиною відчував на собі Робертові очі. Коли він виходив із зали нарад, обговорення відновилося.

— У Браавосі є так зване Товариство безликих,— запропонував великий мейстер Пайсел.

— А ви бодай уявляєте, скільки коштують їхні послуги? — озвався Мізинчик.— Ціле військо перекупних мечів можна зібрати за половину ціни, яку вони заломлять за простого купця. А скільки вони запросять за королівну, я навіть думати не хочу.

Нед зачинив по собі двері, й голоси стихли. За дверима нарадчої зали стояв на чатах сер Борос Блаунт, одягнений у довгий білий плащ і обладунки королівської варті. Краєм ока він кинув на Неда короткий цікавий погляд, однак нічого не спитав.

Перетинаючи двір дорогою до Вежі правиці, Нед відчував, як тисне на нього цей день. У повітрі пахло дощем. Нед зрадив би йому. Після дощу, можливо, він почувався б не таким брудним. Зайшовши у світлицю, він викликав Вейона Пула. Стюард з'явився за мить.

— Викликали, мілорде правице?

— Я більше не правиця,— озвався Нед.— Посварився з королем. Ми вертаємось у Вічнозим.

— Почну приготування одразу ж, мілорде. Щоб усе влаштувати для подорожі, знадобиться два тижні.

— У нас, мабуть, немає двох тижнів. Можливо, немає навіть одного дня. Король зронив щось про те, що моя голова може опинитися на

палі,— нахмурився Нед. У душі він не вірив, що король може так з ним учинити, тільки не Роберт. Зараз він лютий, однак коли Нед не маячитиме перед очима, король охолоне, як це завжди бувало.

«Завжди? — зненацька пригадався йому Рейгар Таргарієн, і спогад цей був не з приємних.— Чоловіка вже п'ятнадцять років немає на світі, а Роберт ненавидить його, як і раніше». Ця думка стривожила його... а ще ж була справа з Кетлін і карликом, про яку попередив його вчора вночі Йорен. Скоро це вилізе на світ божий, ясна річ, а король і так дико лютує... Королю, безперечно, байдуже до Тиріона Ланістера, однак це зачепить його гонор, а як учинить королева, взагалі страшно подумати.

— Можливо, безпечніше буде, якщо я виїду перший,— мовив він до Пула.— Візьму тільки дочок і кількох гвардійців. А ви всі поїдете, коли зберетеся. Повідом Джорі, але більше нікому не кажи, і нічого не роби, поки ми з дівчатками не виїдемо. У замку повно очей і вух, а я не хочу, щоб про мої плани дізналися.

— Як скажете, мілорде.

Коли він пішов, Едард замислено сів біля вікна. Він бачив, що Роберт не лишив йому вибору. Варто йому за це подякувати. Приємно буде повернутись у Вічнозим. Не слід узагалі було їхати звідти. Сини чекають на нього. Можливо, після його повернення вони з Кетлін зможуть зачати ще одного сина — вони не такі вже й старі. Та й останнім часом йому частенько снівся сніг і глибока тиша вовчого лісу поночі.

Але водночас думка про те, що доведеться повертатися, сердила його. Скільки ще всього не зроблено! Якщо не стежити, Роберт зі своєю радою з боягузів і підлабузників розорить королівство... або, що гірше, віддасть Ланістерам за борги. Та й правда про смерть Джона Арина й досі не відома. Так, є вже кілька свідчень того, що Джона Арина вбили, але це ще тільки слід звіра в лісі. Нед іще не бачив самого звіра, однак уже відчував, що той підступно зачаївся в засідці.

Зненацька Недові спало на думку, що можна повернутись у Вічнозим морем. Моряк з Неда був поганий, за інших обставин він би надав перевагу королівському гостинцю, однак якщо він попливе на кораблі, то може зробити зупинку на Драконстоні й перемовитися зі Станісом Баратеоном. Пайсел відіслав через море птаха з увічливим листом, у якому Нед просив лорда Станіса повернутися й зайняти своє

місце в малій раді. Відповідь і досі не прийшла, і це тільки поглиблювало підозри. Нед був певен: лорд Станіс теж знає таємницю, через яку помер Джон Арин. Дуже навіть можливо, що правда чекає у стародавній острівній фортеці дому Таргарієнів.

«А коли ти знатимеш правду, що ти зробиш? Є секрети, які ліпше взагалі не розкривати. Є секрети, якими надто небезпечно ділитися навіть з тими, кого любиш і кому довіряєш». Нед витягнув з піхов кинджал, який привезла йому Кетлін. Кинджал Куця. Навіщо карликові бажати Бранові смерті? Щоб хлопець мовчав. Це ще один секрет — чи тільки окрема ниточка одного павутиння?

Чи може в цьому бути замішаний Роберт? Нед і думки такої припустити не міг, однак він і думки припустити не міг, що Роберт здатен комусь наказати убити жінку з дитиною. Кетлін пробувала його застерегти. «Ти знав Роберта,— сказала тоді вона,— а з королем ти заледве знайомий». Що раніше він виїде з Королівського Причалу, то краще. Якщо завтра на північ вирушатиме корабель, добре було б на нього потрапити.

Знову викликавши Вейона Пула, він послав його в доки розпитати — тихцем, але швидко.

— Знайди мені прудкий корабель з управним капітаном,— звелів він стюарду.— Мені байдуже до розміру кают і якості меблів, якщо він бистрий і безпечний. Хочу відплисти негайно.

Не встиг вийти Пул, як Томард повідомив про прихід гостя.

— Вас хоче бачити лорд Бейліш, мілорде.

Нед відчував спокусу відмовитися прийняти його, але передумав. Він іще не на волі, а доти має грати в ці ігри.

— Проведіть його до мене, Томе.

Лорд Пітир звільна зайшов у світлицю, наче зранку нічого не сталося. Вдягнений він був у оксамитовий кремово-срібний камзол з прорізами та у сірий шовковий плащ, облямований хутром чорнобурки, а на вустах його грала звична глузлива посмішечка.

Нед холодно з ним привітався.

— Чи можу я поцікавитися метою вашого приходу, лорде Бейліш?

— Я не заберу у вас багато часу — кваплюся на обід до леді Танди. Пиріг з вугром і смажене молочне поросся. Леді сподівається одружити мене зі своєю молодшою дочкою, тож завжди накриває пишний стіл.

Правду кажучи, я радше одружуся з поросям, тільки їй цього не кажіть. Обожною пиріг з вугром.

— Не хочу віддаляти вашу зустріч з вугром, мілорде,— з крижаним презирством озвався Нед.— Не можу навіть уявити, кого б мені зараз хотілося бачити менше, ніж вас.

— О, впевнений, якщо добре подумаєте, пригадаєте кілька імен. Скажімо, Вейриса. Серсі. Або Роберта. Його світлість страшенно гнівається на вас. Коли ви вранці покинули нас, він іще довго буркотів. Наскільки пригадую, найчастіше зринали слова «нахабство» і «невдячність».

Нед не опустився до відповіді. І не запропонував гостеві присісти, однак Мізинчик усівся сам.

— Коли ви так стрімко вибігли геть, довелося мені переконувати присутніх не наймати безликих,— життєрадісно провадив він.— Замість цього Вейрис тихо пустить чутку, що той, хто вб'є Таргарієнське дівча, отримає титул лорда.

Нед відчув огиду.

— Ми вже нагороджуємо титулами вбивць.

— Титули дешеві,— знизав плечима Мізинчик.— А безликі коштують чимало. Якщо по правді, то я Таргарієнському дівчиську приніс більше користі, ніж ви зі всіма своїми розмовами про честь. Нехай якийсь перекупний меч, сп'янілий від мрій про титул лорда, спробує її вбити. Швидше за все, спробу він провалить, а після цього дотраки будуть насторожі. А якби до неї підіслали безликого, можна вважати, що вона вже в могилі.

Нед нахмурився.

— Сидячи в раді, ви розводитеся про потворних жінок і сталеві поцілунки, а тепер сподіваєтеся, що я повірю: ви намагалися захистити дівчину? За якого дурня ви мене маєте?

— За великого, щиро кажучи,— сміючись, озвався Мізинчик.

— Невже убивство завжди так розважає вас, лорде Бейліш?

— Не вбивство розважає мене, лорде Старк, а ви. Ви не правите, а танцюєте на підталій кризі. Насмілюся попередити, що так ви шляхетно підете під воду. Гадаю, перший тріск я чув сьогодні вранці.

— Перший і останній,— мовив Нед.— З мене досить.

— То коли ви повертаєтесь у Вічнозим, мілорде?

— Якнайшвидше. А вам що до того?

— Та нічого... однак якщо випадково сьогодні ввечері ви ще досі будете тут, я залюбки відведу вас у бордель, який так безрезультатно розшукує для вас Джорі,— посміхнувся Мізинчик.— І нічого не скажу про це леді Старк.

Кетлін



— Міледі, вам слід було попередити про ваш приїзд,— промовляв сер Донел Вейнвуд до Кетлін, коли вони верхи пробиралися ущелиною.— Ми б вислали супровід. Високий гостинець не такий безпечний, як був колись, особливо для такого маленького загону, як ваш.

— Це ми відчули на власній шкурі, пане Донеле,— озвалася Кетлін. Іноді їй здавалося, що серце в неї обернулося на камінь: шестеро бравих вояків загинуло, щоб доправити її сюди, а вона за них і сльозинки не пролила. Навіть їхні імена вже забулися.— Горяни гнали нас день і ніч. У першій сутичці ми втратили трьох, ще двох у другій, а слуга Ланістера помер від гарячки, коли в нього загноїлися рани. Коли ми почули ваше наближення, то вирішили, що тепер нам уже точно кінець.

Вони вишикувалися для останнього відчайдушного бою, спинами ставши до скелі й оголивши мечі. Карлик, нагострюючи лезо свого топора, кинув якийсь ядучий жарт, аж тут Брон зауважив біло-блакитний прапор попереду загону вершників: сокола на тлі місяця, герб дому Аринів. Кетлін ніколи ще нічому так не раділа.

— По смерті лорда Джона гірські клани знахабніли,— мовив сер Донел. Це був присадкуватий юнак років двадцятьох, щирий і простодушний, з широким носом і кучмою густого каштанового волосся.— Якби це залежало від мене, я б із сотнею вояків заїхав у гори і викурив їх з їхніх укріплень, щоб добряче провчити, однак ваша сестра заборонила. Навіть не дозволила своїм лицарям битися на турнірі правиці. Хоче, щоб усі мечники лишалися вдома й захищали

Видол... хтозна від кого. Дехто каже, від тіней,— зронив він — і глянув на неї схвильовано, мовби щойно пригадав, хто вона така.— Сподіваюся, я не наговорив зайвого, міледі. Я не хотів нікого образити.

— Щира мова не ображає мене, пане Донеле.

Кетлін знала, чого боїться сестра. «Не тіней — Ланістерів»,— подумала вона про себе, озирнувшись на карлика, який їхав поряд із Бронном. Відтоді як помер Чиген, ці двоє стали нерозлийвода. Коротун був страшенно хитрий, і Кетлін це не подобалося. Коли вони тільки в'їжджали в гори, він, зв'язаний і безпомічний, був її бранцем. А тепер він хто? І досі бранець, однак їде разом з усіма, з чингалом за поясом і з топором, прикріпленим до сідла, вбраний у накидку зі шкури тінькота, яку він виграв у кості у співця, і в кольчугу, яку зняв з мертвого Чигена. Зараз Тиріона й рештки пошарпаного загону обступило чотири десятки вояків — лицарів і кіннотників на службі сестри Лайси, однак Тиріон не виказував і тіні страху. «Невже я помиляюся?» — уже не вперше подумала Кетлін. А раптом він усе-таки не винен — ні в нападі на Брана, ні в смерті Джона Арина? А якщо так, у якому становищі опиняється вона? Шестеро людей загинуло, щоб доправити його сюди.

Вона рішучо відкинула всі сумніви.

— Коли приїдемо у фортецю, буду вельми вдячна, якщо ви одразу пошлете по мейстра Колмона. Сер Родрик поранений, у нього гарячка.

Не раз і не двічі лякала її думка, що старий лицар не переживе цієї подорожі. Останнім часом він заледве тримався на коні, і Брон наполягав просто облишити його й покласти на долю, але Кетлін цього й чути не хотіла. Натомість лицаря прив'язали до сідла, і вона звеліла співцю Марильйону наглядати за ним.

Сер Донел відповів не одразу.

— Леді Лайса розпорядилася, щоб мейстер не виїжджав із Гнізда, де він піклується про лорда Роберта,— мовив нарешті він.— У нас при брамі мешкає септон, який лікує поранених. Він може оглянути рани вашого лицаря.

Кетлін значно більше довіряла знанням мейстра, ніж молитвам септона. І саме так і збиралася сказати, аж тут попереду побачила зубчасті стіни з бійницями — довгі парапети, вмуровані просто в скелю обабіч проїзду. Ущелина звузилася так, що проїхати тут рядком могло не більш як четверо людей, а до кам'янистих схилів ліпилися дві сторожові вежі-близнючки, понад дорогою з'єднані критим арочним

мостом з сірого каменю, побитого негодою. З бійниць на вежах, укріпленнях і мосту визирали мовчазні обличчя. Коли кавалькада наблизилася майже впритул, їй назустріч виїхав лицар. І кінь, і обладунки в нього були сірі, однак на плащі, скріпленому на плечі блискучою чорною рибиною з золота й обсидіану, бігли синьо-червоні хвилі Річкорину.

— Хто в'їжджає в Криваву браму? — гукнув він.

— Сер Донел Вейнвуд з леді Кетлін Старк і її супутниками,— озвався юний лицар.

Лицар Кривавої брами підняв забороло.

— Мені й здалося, що леді наче знайома. Далеченько ти заїхала від дому, маленька моя Кет.

— Та й ти, дядечку,— відповіла Кетлін, усміхаючись попри все, чого зазнала останнім часом. Почувши цей хрипкий низький голос, вона мов перенеслася на двадцять років назад, у дні свого дитинства.

— Дім там, де я живу,— відповів дядько буркітливо.

— Ти живеш у моєму серці,— сказала Кетлін.— Зніми-но шолом. Хочу знов поглянути на твоє обличчя.

— Боюся, роки його не прикрасили,— мовив Бринден Таллі, однак щойно він стягнув з голови шолом, Кетлін пересвідчилася, що він кривив душею. Так, він постарів, з'явилися зморшки, золотисто-каштановий чуб посивів, але усмішка лишилася такою ж самою, і такими ж лишилися широкі й волохаті, схожі на гусінь брови, і сміх у темно-синіх очах.— Лайса знає, що ви їдете?

— Не було часу її попередити,— пояснила Кетлін. До неї вже під'їжджала решта загону.— Нас, так би мовити, підганяла буря, дядечку.

— Просимо дозволу в'їхати у Видол,— гукнув сер Донел. Вейнвуди завжди дотримувалися церемоній.

— Іменем Роберта Арина, лорда Соколиного Гнізда, сторожа Видолу, правдивого хранителя Сходу, дозволяю вам вільний проїзд і вимагаю зберігати мир,— озвався сер Бринден.— Прошу.

І Кетлін рушила позаду нього в тінь Кривавої брами, об яку розбилася дюжина армій у Добу героїв. У кінці муру гори зненацька розступалися, відкриваючи чарівний краєвид, від якого перехоплювало подих: зелені луки, блакитне небо й укриті шапками снігу гори. Видол купався в ранковому сонці.

Аж до самого туманного сходу тягнулася погідна земля, зусібіч захищена надійними бескидами й багата на чорноземи, широкі повільні ріки й сотні озерець, які виблискували на сонці, мов люстерка. Височеними виростали в цих полях пшениця, кукурудза і ячмінь, і навіть у Небосаду не росли більші гарбузи чи солодші фрукти, ніж тут. Загін виїхав у долину з заходу, де високий гостинець досягав своєї найвищої точки й починав петляти в низовину, яка розкинулася за дві милі звідси. Тут Видол був неширокий — за пів дня переїхати можна впоперек, а північні гори здавалися такими близькими, що Кетлін ввижалося: простягни руку — й торкнешся! Над головою вивищувалася зазублена верхівка Велетового Ратища — гори, на яку всі решта гори поглядали знизу вверх: її маківка губилася в крижаних туманах за три з половиною милі понад рівнем долини. З велетенського західного гребеня біг примарний водоспад — Алісині Сльози. Навіть з такої віддалі Кетлін розрізняла блискучу срібну нитку, яка світилася на тлі темного каменю.

Побачивши, що Кетлін зупинилася, дядько під'їхав на коні й показав рукою:

— Це отам, поряд з Алісиними Слізьми. Звідси видно тільки поодинокі білі плями, та й то якщо добре придивлятися в ту мить, коли сонце падає на стіни.

«Сім веж,— розповідав їй Нед,— як білі леза, прохромлюють лоно неба; вони такі високі, що з парапетів можна побачити під собою хмари».

— Скільки їхати? — запитала Кетлін.

— До вечора під'їдемо до гори,— сказав дядько Бринден,— але дорога вгору забере ще цілий день.

Ззаду озвався сер Родрик Кассель.

— Міледі,— мовив він,— боюся, сьогодні я більше їхати не зможу.

Обличчя під відрослими нерівними бакенбардами змарніло, і вигляд у лицаря був такий змучений, аж Кетлін злякалася, що він просто впаде з коня.

— І не потрібно,— сказала вона.— Ви зробили все, про що я вас тільки могла попросити, і навіть стократ більше. Далі до Гнізда мене проведе дядечко. Ланістер поїде з нами, а от і вам, і решті найкраще лишитися тут відпочивати й набиратися сил.

— Ви зробите нам честь, якщо зостанетеся гостювати,— з серйозною ввічливістю юності мовив сер Донел. Якщо не рахувати сера Родрика, з тих, хто вирушав разом з Кетлін з заїзду на роздоріжжі, лишилися тільки Брон, сер Вілліс Вод і співець Марильйон.

— Міледі,— заговорив Марильйон, виїжджаючи вперед,— благаю вас дозволити мені їхати з вами в Соколине Гніздо, щоб дізнатися, чим закінчилася ця історія.

Голос у хлопця був вимучений, однак на диво рішучий, а в очах зринав гарячковий блиск.

Кетлін не просила співця їхати з ними, він сам так вирішив, і як йому вдалося вижити в цій подорожі, коли хоробріші чоловіки лишилися лежати на дорозі непоховані, вона не могла навіть уявити. Однак він вижив, і навіть відростив собі подобу борідки, яка робила його схожим на справжнього чоловіка. Мабуть, Кетлін зобов'язана і йому за те, що здолав разом з ними такий шлях.

— Гаразд,— відповіла вона.

— Я теж поїду,— оголосив Брон.

Це їй не сподобалося. Так, це правда, без Брона вона б до Видолу не доїхала: перекупний меч був ярим бійцем, і його зброя допомогла їй пробитися в це безпечне пристановище. Та попри все Брон був неприємний Кетлін. І мужності йому не бракувало, і сили, от тільки мало було в ньому доброти й відданості. Та й у товаристві Ланістера вона бачила його надто часто: ці двоє тихо перемовлялися й сміялися на якісь свої жарти. Було б ліпше розлучити їх з карликом тут і зараз, так якщо вже вона погодилася взяти з собою в Гніздо Марильйона, неможливо було ввічливо відмовити в цьому праві Брону.

— Як скажете,— мовила вона, хоча й звернула увагу, що він по суті її дозволу й не питав.

Сер Вілліс Вод залишився з сером Родриком, коло якого вже, щось тихо бурмочучи, метушився септон. Бідолашних пошарпаних коней теж лишили тут. Сер Донел пообіцяв вислати птахів у Гніздо й на Місячну браму, щоб попередити про їхній приїзд. Зі стаєнь привели свіжих коней — звичних до гір, з густим кошлатим хутром,— і за годину валка рушила далі. Спускаючись у долину, Кетлін їхала поряд з дядьком. Позаду простували Брон, Тиріон Ланістер, Марильйон і шестеро Бринденових вояків.

І тільки коли вони проїхали вже третину високого гостинцю й відірвалися далеченько від інших, Бринден Таллі обернувся до Кетлін і запитав:

— Отож, дитинко. Що там за буря вас підганяла?

— Я вже багато років не дитина, дядечку,— озвалася Кетлін, однак усе йому розповіла. Це забрало більше часу, ніж вона могла би подумати: треба було розказати і про Лайсин лист, і про Бранове падіння, і про підсланий кинджал, і про Мізинчика, і про випадкову зустріч з Тиріоном Ланістером у заїзді на роздоріжжі.

Дядько слухав мовчки, дедалі більше хмуричись, і тінь з важких брів падала йому на очі. Бринден Таллі завжди умів усіх слухати... усіх, крім батька Кетлін. Бринден був молодшим братом лорда Гостера, їх розділяло всього п'ять років, але ці двоє воювали, скільки Кетлін себе пам'ятала. Коли їй було вісім років, під час однієї з найзапекліших суперечок лорд Гостер обізвав Бриндена «чорною вівцею в отарі Таллі». Розсміявшись, Бринден нагадав, що на гербі їхнього дому — білий пструг у стрибку, тож він радше чорна риба, ніж чорна вівця, й відтоді взяв чорного пструга собі за особистий символ.

Війна не закінчувалася, аж поки Кетлін і Лайса не повиходили заміж. Саме під час весільної учти Бринден повідомив братові, що іде з Річкорину, аби служити Лайсі та її чоловікові, лордові Соколиного Гнізда. Якщо вірити нечастим листам Едмура, відтоді лорд Гостер навіть не вимовляв братового імені.

Незважаючи на це, в дитинстві саме до Бриндена Чорнопструга прибігали діти лорда Гостера, щоб поплакати й поділитися, коли батько був зайнятий, а мати хворіла. Кетлін, Лайса, Едмур і... так, і Пітир Бейліш, батьків годованець. Бринден усіх терпляче вислуховував, як зараз слухав її, радіючи з їхніх успіхів і співчуваючи їхнім дитячим бідам.

Коли вона закінчила оповідь, дядько довгий час мовчав, а його кінь обережно намацував круту кам'янисту стежку.

— Слід повідомити батькові,— нарешті сказав він.— Якщо Ланістери підуть війною, Річкорин опиниться в них на шляху: Вічнозим далеко, а Видол надійно захищений горами.

— У мене були такі самі побоювання,— визнала Кетлін.— Щойно ми дістанемося Гнізда, я попрошу мейстра Колмана вислати птахів.

Їй потрібно було послати й інші листи: Недові накази прапороносцям готуватися до оборони Півночі.

— Які настрої у Видолі? — запитала вона.

— Люди сердиті,— мовив Бринден Таллі.— Лорда Джона всі дуже любили, і коли король віддав Джеймі Ланістеру посаду, яку Арини обіймали майже триста років, образа була болючою. Лайса звеліла нам називати її сина *правдивим* хранителем Сходу, однак цим нікого не обдуриш. І не одна твоя сестра запитує себе, від чого ж насправді помер правиця. Ніхто не наважується сказати вголос, що його вбили, однак тінь підозри вже упала,— стиснувши губи, він зиркнув на Кетлін.— А ще ж і хлопчик...

— Хлопчик? А що з ним?

Проїжджаючи попід низько навислою брилою й повертаючи за гострий ріг, Кетлін пригнула голову.

Дядьків голос звучав стривожено.

— Лорд Роберт,— зітхнув він,— шестирічний і хворобливий, щоразу починає плакати, коли в нього відбирають ляльку. Він законний спадкоємець Джона Арина, присягаюся всіма богами, однак багато хто каже, що він заслабкий, аби сидіти на батьковому місці. Останні чотирнадцять років, поки лорд Джон служив на Королівському Причалі, великим стюардом був Нестор Ройс, і дехто пошепки каже, що саме йому слід і правити, поки хлопець не стане повнолітнім. Інші вважають, що Лайсі варто вдруге одружитися, і то чимшвидше. До неї вже злітаються залицяльники, як ворони на поле бою. У Гнізді їх повно.

— Цього й слід було очікувати,— мовила Кетлін. Нема чому дивуватися: Лайса ще молода, а корона Гір і Видолу — непогане придане.— А Лайса згодна взяти собі другого чоловіка?

— Каже, що згодна, якщо знайдеться той, хто їй підійде,— мовив Бринден Таллі,— однак вона відмовила лорду Нестору й дюжині інших гідних чоловіків. Каже, що цього разу сама собі обиратиме лорда-чоловіка.

— Кому-кому, а не тобі її засуджувати.

— А я й не засуджую,— пирхнув сер Бринден,— але... мені здається, що Лайса тільки грається в залицяння. Їй це подобається, однак правити вона планує сама, аж поки хлопчик не виросте й не стане лордом Соколиного Гнізда фактично, а не номінально.

— Жінка здатна правити так само мудро, як і чоловік,— зауважила Кетлін.

— Якщо має відповідний характер,— зронив дядько, скося глянувши на неї.— Не тиш себе ілюзіями, Кет. Лайса — це не ти,— він мить повагався.— І якщо по щирості, боюся, на таку допомогу, як ти очікуєш, від твоєї сестри не варто сподіватися.

Кетлін була спантеличена.

— Про що це ти?

— Та Лайса, яка повернулася з Королівського Причалу, зовсім не та дівчина, яка виїхала на південь, коли її чоловіка призначили правицею. Вона пережила важкі роки. Сама знаєш. Лорд Арин був гідним чоловіком, але в основі цього шлюбу лежала політика, а не пристрасть.

— Як і мого.

— Так, почалися вони однаково, однак кінець твоєї історії щасливіший, ніж сестриної. Двоє мертворожденних дітей, чотири викидні, смерть лорда Арина... Кетлін, боги послали Лайсі лише одну дитину, і зараз синок, бідолашний хлопчик, став сенсом її життя. Не дивно, що вона втекла, аби не віддавати його Ланістерам. Твоя сестра боїться, дитино, і понад усе вона боїться Ланістерів. Вона втекла у Видол, вислизнувши з Червоної фортеці вночі, як злодійка, і все для того, щоб висмикнути сина з зубів лева... а тут ти привела їй лева під самі двері.

— В оковах,— сказала Кетлін. Праворуч зяяла розколина, гублячись у темряві. Натягнувши повіддя, Кетлін тепер обережніше спрямовувала коня.

— Невже? — озирнувся дядько на Тиріона Ланістера, який повільно спускався за ними.— Бачу в нього на сідлі топір, а за поясом — чингал, а позаду, мов голодна тінь, приліпився перекупний меч. Де ж окови, дитино?

Кетлін тривожно посовалась у сідлі.

— Карлик тут зі мною не випадково. Хай на ньому немає оков, але він мій бранець. І Лайса не менше за мене хотітиме, аби він відповів за свої злочини. Саме її лорда-чоловіка замордували Ланістери, і саме вона своїм листом першою попередила нас про них.

Бринден Чорнопструг утомлено всміхнувся до неї.

— Сподіваюся, ти не помиляєшся, дитино,— зітхнув він так, що було ясно: вона таки помиляється.

Коли під копитами коней схил нарешті почав вирівнюватися, сонце вже котилося на захід. Дорога тут була широка та пряма, і тільки зараз Кетлін звернула увагу на квіти й трави навколо. Спустившись у долину, далі вже їхали швидше й надолужили час, пустивши коней легким чвалом крізь зелені гаї і маленькі сонні селища, проминаючи сади й золоті пшеничні поля та з плюскотом перетинаючи численні струмки, що зблискували на сонці. Дядько послав наперед штандарт-юнкера з подвійним штандартом: нагорі був сокіл на тлі місяця — герб дому Аринів, а внизу — чорна риба. Пропускаючи кавалькаду, з'їжджали з дороги селянські вози й купецькі підводи, а також вершники з бідніших домів.

І навіть за таких умов до кріпкого замку, який виріс біля підніжжя Велетового Ратища, вони під'їхали вже затемна. На валах мерехтливо горіли смолоскипи, а на чорній воді в рові танцював рогатий півмісяць. Міст уже був піднятий, а ґрати опущені, але Кетлін побачила, що в прибрамній горять вогні, проливаючи світло з вікон на квадратні вежі.

— Місячна брама,— пояснив дядько, коли кавалькада зупинилася. Штандарт-юнкер уже під'їхав до самого краю рову — гукнути вартових у прибрамній.— Мешкання лорда Нестора. Він має чекати на нас. Поглянь угору.

Кетлін підвела очі, переводячи погляд дедалі вище. Спершу перед очима були тільки скелі й дерева — огорнуте ніччю громаддя велетенської гори, чорної, як беззоряне небо. Потім трохи вище Кетлін помітила полум'я далеких багать і високу фортецю, збудовану на крутому схилі гори; вогні у вікнах, мов жовтогарячі очі, гляділи згори вниз. Вище було видно ще одну фортецю, яка стояла далі, а ще вище — третю, яка здавалася просто мерехтливою іскрою в небі. І нарешті на самому верху, де ширяють соколи, у місячному світлі зблиснуло щось біле. Кетлін задивилася на білі вежі далеко вгорі — і в неї закрутилось у голові.

— Соколине Гніздо,— долинуло до неї вражене бурмотіння Марильйона.

Аж тут утрутився різкий голос Тиріона Ланістера.

— Схоже, Арини не надто радіють гостям. Якщо ви хочете дертися туди в темряві, ліпше вбийте мене просто тут.

— Заночуємо тут, а туди поїдемо зранку,— мовив Брінден.

— Не можу дочекатися,— озвався карлик.— І як ми туди дістанемося? Верхи на козлах я ще не їздив.

— На мулах,— посміхнувся Бринден.

— Тут у скелі вирубані східці,— пояснила Кетлін. Нед розповідав про це, коли згадував свою юність, яку провів тут з Робертом Баратеоном і Джоном Арином.

Дядько кивнув.

— Зараз уже темно, їх не видно, але східці є. Для коней надто вузькі й круті, та мули можуть тут пройти майже всюди. Проїзд охороняють три придорожні замки — Камінь, Сніг і Небо. Мули довезуть нас до Неба.

Тиріон Ланістер з сумнівом поглянув угору.

— А далі?

— А далі,— посміхнувся Бринден,— проїзд надто крутий навіть для мулів. Доведеться решту шляху йти пішки. А якщо хочете, можете піднятися в кошику. Гніздо ліпиться до гори, яка нависає над Небом, і в підвалах стоять шість велетенських коловоротів з довгими залізними ланцюгами, за допомогою яких знизу подаються припаси. Якщо забажаєте, мілорде Ланістер, можу влаштувати вам підйом разом з хлібом, пивом і яблуками.

Карлик розреготався, мов загавкав.

— Якби я був гарбузом, то не відмовився б,— сказав він.— Але, на жаль, боюся, мій лорд-батько засмутиться, якщо назустріч своїй долі я виїду лордом ріпи. Якщо ви підете пішки, мабуть, доведеться й мені. Знаєте, ми, Ланістери, не позбавлені гордості.

— Гордості? — зронила Кетлін. Карликів глузливий тон і легковажна манера розсердили її.— Я б сказала, гонору. Гонору, і зажерливості, і жадоби влади.

— Безперечно, брат мій гоноровий,— відгукнувся Тиріон Ланістер.— Батько — просто втілення зажерливості, а сестра Серсі вдень і вночі жадає влади. Та сам я невинний, як ягнятко. Хочете мекну? — розплився він у посмішці.

Не встигла вона відповісти, як з рипінням опустився підйомний міст, а тоді долинув брязкіт змащених ланцюгів, які піднімали браму. Вояки винесли жарини, щоб освітити дорогу, й дядько повів кавалькаду через рів. У дворі в оточенні лицарів уже чекав лорд Нестор Ройс, великий стюард Видолу і доглядач Місячної брами.

— Леді Старк,— мовив він, уклоняючись. Це був кремезний чоловік з грудьми широкими, як діжка, тож уклін його був трохи незграбний.

Злізши з коня, Кетлін стала перед ним.

— Лорде Несторе,— привіталася вона. Особисто Кетлін його не знала. Двоюрідний брат Бронзового Йона, хай і належав до біднішої гілки дому Ройсів, був поважним лордом.— Ми здолали довгий і важкий шлях. Якщо дозволите, ми б хотіли на сьогоднішню ніч скористатися з вашої гостинності.

— Під моїм дахом ви можете почуватися, як удома, міледі,— хрипко відповів лорд Нестор,— однак ваша сестра леді Лайса прислала з Гнізда наказ. Вона воліє бачити вас негайно. Ваші супутники заночують тут і поїдуть у замок на світанку.

Дядько зістрибнув з коня.

— Це що за божевілля? — сказав він руба. Бринден Таллі не звик пом'якшувати свої слова.— Дертися нагору вночі, коли ще й місяць не повний? Навіть Лайса має усвідомлювати, що так собі хіба що карк можна зламати.

— Мули добре знають дорогу, пане Бриндене,— стала поруч з лордом Нестором міцна дівчина років сімнадцятьох-вісімнадцятьох. Її чорне волосся було обтяте «під горщик», а вбрана вона була в шкіряний костюм вершниці й посріблену кольчугу. Уклонилася Кетлін вона граційніше, ніж її господар.— Запевняю, міледі, з вами нічого не станеться. Я матиму за честь доправити вас. Я вже сто разів їздила нагору поночі. Майкл каже, що в мене за батька був гірський козел.

Говорила вона з такою гордістю, що Кетлін не могла не усміхнутися.

— Як тебе звати, дитино?

— Майя Стоун, прошу ласкавої пані,— відповіла дівчина.

Але пані одразу перестала бути ласкавою: Кетлін нелегко було втримати усмішку на вустах. Прізвище Стоун давали байстрюкам у Видолі, як Сноу — на Півночі, а Флаверс — у Небосаду; в кожному з Сімох Королівств був звичай давати певне однакове прізвище дітям, які не отримали при народженні законного. Кетлін нічого не мала проти дівчини, але не могла нічого з собою вдіяти — їй згадався Недів байстрюк, який зараз на Стіні, й на саму думку про це вона

розсердилася й засоромилася водночас. Вона болісно підшукувала слова у відповідь.

Паузу заповнив лорд Нестор.

— Майя — розумниця, і якщо каже, що доправить вас у цілості до леді Лайси, я їй вірю. Вона ще жодного разу мене не підводила.

— Тоді я віддаюсь у твої руки, Майє Стоун,— сказала Кетлін.— А вам, лорде Несторе, доручаю не спускати ока з мого бранця.

— А я доручаю вам принести бранцеві, поки той не помер з голоду, келих винця й добре засмаженого каплуна,— мовив Ланістер.— Від дівки я б теж не відмовився, але, боюся, це я забагато прошу.

Перекупний меч Брон гучно розреготався.

Лорд Нестор ці дотепи проігнорував.

— Як скажете, міледі, все буде зроблено,— мовив він і лише тоді перевів погляд на карлика.— Проведіть лорда Ланістера в камеру у вежі та принесіть йому мед і м'ясо.

Тиріона Ланістера повели геть, а Кетлін, залишивши дядька й інших, рушила за дівчиною-байстрючкою крізь замок. У верхньому дворі вже чекали двійко осідланих мулів. Майя допомогла Кетлін залізти на мула, а вартовий у небесно-блакитному плащі розчинив вузьку бічну браму. Зразу за нею починалася схожа на чорну стіну гора, поросла густим сосновим і ялиновим бором, але серед заростей проглядалися глибоко прорізані в камені східці, які піднімалися в небо.

— Декому легше їхати з заплющеними очима,— мовила Майя, ведучи мулів крізь браму й заглиблюючись у темний бір.— Бо з переляку, чи коли в голові закрутиться, занадто міцно вчіплюються в мула. А тварини такого не люблять.

— Я народилася в родині Таллі, а заміж вийшла за Старка,— відповіла Кетлін.— Мене злякати не так легко. Ти смолоскип запалиш?

На східцях було чорним-чорно.

— Смолоскипи тільки сліплять,— скривилася дівчина.— Такої ясної ночі, як сьогодні, досить місяця й зірок. Майкл каже, в мене зір, як у сови.

Вона залізла на свого мула та спрямувала його до першої сходинки. Мул Кетлін без жодних понукань сам рушив за першим.

— Ти часто згадуєш Майкла,— мовила Кетлін. Мули пішли рівною ступою — повільно, але упевнено. Кетлін це цілком улаштувало.

— Майкл — це мій коханий,— пояснила Майя.— Майкл Редфорт. Він зброносець сера Ліна Корбрея. Ми одружимося, щойно його висвятять у лицарі, наступного року або за рік.

Вона страшенно нагадувала Сансу — щасливу й невинну в своїх мріях. Кетлін усміхнулася, та усмішка її була сумною. Вона знала, що Редфорти — давній рід у Видолі, в їхніх жилах тече кров перших людей. Може, хлопець і справді кохає дівчину, але жоден Редфорт ніколи не одружиться з байстричкою. Родина підбере йому кращу пару — з Корбреїв, або з Вейнвудів, або з Ройсів, а може, навіть з багатшого дому поза межами Видолу. Якщо Майкл Редфорт і ляже з цією дівчиною в постіль, то аж ніяк не в шлюбну.

Підйом виявився легшим, ніж побоювалася Кетлін. До самої стежки підступали дерева, їхні шелесткі крони утворювали зелене шатро, яке затуляло світло місяця, тож здавалося, що мули їдуть довгим чорним тунелем. Але мули ступали впевнено й невтомно, а Майя, схоже, й справді вночі бачила, як удень. Вони важко просувалися вгору, петляючи гірською стежкою вслід за східцями, які повертали то туди, то сюди. Стежку вкривав товстий килим опалої глиці, і копита мулів глухо стукались об камінь. Тиша заспокоїла Кетлін, а від м'якої хитавиці вона почала погойдуватися в сідлі. І зовсім скоро їй довелося боротися зі сном.

Мабуть, вона й задрімала на якусь мить, бо величезна, окута залізом брама виросла перед нею зненацька.

— Це Камінь,— радісно оголосила Майя, злізаючи з мула. Грізний мур був увінчаний залізними гостряками, а над фортецею нависали дві дебелі вежі. На Майїн оклик брама навстіж розчинилася. У дворі їх привітав огрядний командувач придорожнього замку, назвавши Майю на ім'я, а тоді запропонував обвуглене м'ясо з цибулею щойно з рожнів. Кетлін тільки зараз усвідомила, яка вона голодна. І поки конюші перекидали сідла на свіжих мулів, вона поїла просто навстоячки у дворі. Гарячий м'ясний сік стікав по підборіддю, скрапуючи на плащ, але вона так зголодніла, що навіть не звертала на це уваги.

А тоді прийшов час знову сідати на мулів і рухатися вгору в світлі зірок. Другий відтинок підйому, здалося Кетлін, був підступніший. Стежка стала крутіша, а східці — ще більше стерті, та ще й де-не-де

притрушені щебенем і уламками породи. Кілька разів Майї довелося злазити з мула, щоб прибрати з дороги каміння.

— Нам не треба, щоб мул тут ногу зламав,— пояснила вона. Кетлін не могла не погодитися. Тут уже відчувалася висота. Деревя росли не так густо, пориви вітру стали різкішими — вони рвали поли одягу й жбурляли волосся в очі. Час до часу східці повертали у зворотний бік, і тоді внизу видно було Камінь, а ще нижче — Місячну браму, чії смолоскипи здавалися звідси не яскравішими за свічки.

Замок Сніг виявився меншим за Камінь — одна укріплена вежа з дерев'яною фортецею й стайнею, які ховалися за муром, зведеним з нескріпленого розчином каміння. Однак до Велетового Ратища він ліпився так, що з нього можна було контролювати всю стежку аж до нижнього придорожнього замку. Якщо хтось вирішив би напасти на Гніздо, йому довелося би пробивати з Каменя сходинка по сходинці, а згори б, зі Снігу, його засипали камінням і стрілами. Командувач Снігу, збуджений юний лицар з рябим обличчям, припросив їх перекусити хлібом з сиром і погрітися біля вогню, але Майя відмовилася.

— Слід рухатися далі, міледі,— сказала вона.— Якщо ви не проти.

Кетлін кивнула.

Їм знову поміняли мулів. Тепер їй дістався білий. Побачивши його, Майя всміхнулася.

— Біляк у нас молодець, міледі. Не спотикається, на льоду не ковзає, але слід постерегтися. Якщо ви йому не сподобається, може скинути.

Але, схоже, Кетлін сподобалася білому мулу: дякувати богам, він не намагався її скинути. Льоду теж ніде не трапилося, і вона була за це вдячна.

— Мама каже, сотні років тому тут уже починався сніг,— сказала Майя.— Вище все було біле, й крига не танула ніколи,— стонула вона плечима.— Я не пам'ятаю, щоб тут колись лежав сніг, але в давні часи, може, так і було.

«Яка ти молоденька»,— подумала Кетлін, намагаючись пригадати, чи сама вона колись була такою. Півжиття дівчина прожила влітку, іншого й не знала. «Зима на підході, дитино»,— хотілося сказати їй. Кетлін уже розтулила вуста, вже майже вимовила слова. Мабуть, нарешті вона перетворюється на справжнього Старка.

Понад Снігом вітер ожив — то завивав вовком у пустелі, то стихав, щоб приспати пильність людей. Тут зорі здавалися яскравішими й такими близькими, що руку простягни — торкнешся, а рогатий місяць на ясному чорному небі був велетенський. Дорогою Кетлін з'ясувала, що краще дивитися вгору, а не вниз. Східці, що пережили століття морозу й відлиги і незчисленні копита мулів, були потріскані й поламані, а від висоти навіть у темряві перехоплювало подих. Доїхавши до сідловини між двох гострих скель, Майя злізла з мула.

— Тут мулів ліпше перевести,— пояснила вона.— Вітер тут жахливий, міледі.

Кетлін незграбно вибралася з тіні й поглянула на прохід попереду: він був двадцять футів завдовжки і близько трьох футів завширшки та з обох боків круто обривався. Кетлін чула, як завиває вітер. Майя легко ступида вперед, і мул спокійно рушив за нею, наче вони перетинали двір. Тепер прийшла черга Кетлін. Але не встигла вона зробити й кроку, як її лещатами стиснув страх. Вона фізично відчувала порожнечу — безмежне чорне провалля, яке зяло навколо. Затремтівши, вона зупинилася, не в змозі рухатися далі. Вітер свистів і рвав на ній одяг, намагаючись стягнути її вниз. Кетлін боязко зробила крихітний крок назад, але позаду стояв мул, тож відступати не було куди. «Отут я і помру»,— подумала вона. І відчула, як по спині побігла цівка холодного поту.

— Леді Старк,— гукнула її Майя з того боку. Здавалося, дівчина за тисячі льє звідси.— З вами все гаразд?

Кетлін Таллі Старк проковтнула залишки гордості.

— Я... я не можу, дитино,— гукнула вона.

— Можете,— відповіла байстрючка.— Я точно знаю, що можете. Погляньте, який широкий прохід.

— Не хочу я дивитися.

Здавалося, світ кружляє навколо Кетлін — гори, небо й мули вертілися дзигію. Відсапуючись, Кетлін заплющила очі.

— Зараз я по вас повернуся,— мовила Майя.— Не рухайтесь, міледі.

Рухатися Кетлін хотілося менше за все. Вона дослухалася до скиглення вітру й шурхотіння шкіри об камінь. Аж тут з'явилася Майя і лагідно взяла її за руку.

— Якщо хочете, не розплющуйте очей. А тепер відпустіть мотузку, Біляк піде сам. Дуже добре, міледі. Я вас переведу, це легко, ось побачите. А тепер ступайте. Отак, просто переставте ногу, хай ковзне вперед. Бачите. А тепер іще крок. Усе легко. Перебігти можна. Ще один крок, давайте. Отак.

І так крок по кроку байстрючка перевела тремтячу Кетлін, яка не розплющувала очей, а білий мул спокійно простував за ними.

Придорожній замок під назвою Небо був просто півкруглим муром, не скріпленим розчином і збудованим на схилі гори, але навіть височенні вежі Валерії, чиї верхівки губились у високості, не здалися б зараз Кетлін Старк чарівнішими. Тут нарешті почалася снігова шапка; побиті негодою стіни Неба були вкриті памороззю, а зі схилів над ними звисали довгі списи бурульок.

Коли Майя Стоун гукнула вартових і брама відчинилася, на сході вже займався світанок. За мурами виявилось лише декілька уступів і ціле звалище валунів і каміння різного розміру. Без сумніву, нема нічого легшого, ніж спровокувати тут гірський обвал. Попереду чорніла печера.

— Тут стайні й касарні,— пояснила Майя.— Далі нам доведеться йти крізь гору. Може, буде трохи темно, та принаймні вітру немає. Мули туди йти не зможуть. Тут починається такий собі кратер — радше драбина, ніж сходи, але не все так погано. Десь за годину ми будемо на місці.

Кетлін підвела погляд. Просто над нею у світлі світанку білили підвалини Соколиного Гнізда. До нього було шістсот футів, не більше. Знизу він здавався маленьким білим стільником. Кетлін пригадала, що казав дядько про кошики й коловороти.

— Може, Ланістери й не позбавлені гонору,— мовила вона до Майї,— а от Таллі не позбавлені здорового глузду. Я їхала верхи цілий день і більшу частину ночі. Скажіть, щоб спустили кошик. Поїду вгору з ріпою.

Коли Кетлін Старк нарешті досягла Гнізда, сонце вже високо стояло над горами. Вилізти з кошика їй допоміг дебелий сивий лицар у небесно-блакитному плащі й кованому нагруднику з соколом на тлі місяця; це був сер Вардис Іген, капітан замкової варти Джона Арина. Поряд з ним стояв мейстер Колмон, худий і нервовий, у якого брак волосся на голові компенсувався довгою шиєю.

— Леді Старк,— мовив сер Вардис,— яка приємність, міледі, яка приємність! Я вже повідомив вашу сестру. Вона звеліла збудити її, щойно ви з'явитесь.

— Сподіваюся, вона добре виспалася,— підкуснула Кетлін, але цього, схоже, ніхто не помітив.

Чоловіки провели її з підсобних приміщень до гвинтових сходів. Як на такий поважний дім, Гніздо було невеличким замком: сім струнких білих веж на схилі величезної гори тісно тулилися одна до одної, як стріли в сагайдаку. Тут не було потреби ні в стайнях, ні в кузні, ні в псарні, але Нед казав, що зерносховище тут таке ж велике, як у Вічнозимі, а у вежах може розміститися п'ятсот вояків. Та коли Кетлін проходила замком, він здався їй на диво безлюдним — порожніми білими залами блукала луна.

Лайса, досі вдягнена в нічну сорочку, чекала у своїй світлиці. Незачесане довге золотисто-каштанове волосся падало на білі плечі й на спину. Позаду стояла служниця, розчісуючи Лайсу після ночі, та щойно Кетлін увійшла, сестра, усміхаючись, звелася на ноги.

— Кет,— мовила вона.— Ох, Кет, як добре тебе бачити! Люба сестричко! — підбігла вона до неї й обійняла.— Скільки часу минуло, — пробурмотіла Лайса.— Скільки довгих-довгих років...

Насправді збігло тільки п'ять років, та для Лайси — п'ять страшних років. Вони не минулися безслідно. Сестра була на два роки молодша, однак зараз здавалася старшою. Трохи нижча за Кетлін, Лайса стала огрядною, з блідим і круглим обличчям. Очі в неї, як у всіх Таллі, були блакитні, але дуже світлі й водянисті, й всякчас бігали. Маленький ротик ображено кривився. Пригортаючи сестру, Кетлін пригадала тоненьку дівчинку з високими грудьми, яка стояла поруч з нею того далекого дня у септі Річкорину. Якою милою і сповненою надій вона була тоді! Від сестриної вроди лишилося хіба густе золотисто-каштанове волосся, яке падало аж до пояса.

— Ти дуже гарна,— збрехала Кетлін,— але... втомлена.

Сестра розірвала обійми.

— Втомлена. Так. О так...

Здається, тільки тоді вона помітила решту присутніх — мейстра Колмона й сера Вардиса.

— Залиште нас,— звеліла вона.— Хочу поговорити з сестрою вічна-віч.

Поки ті виходили, вона тримала сестру за руку...

...і миттю відпустила, щойно зачинилися двері. Кетлін бачила, як у неї перемінилося обличчя. Так наче сонце зайшло за хмару.

— Ти що, зовсім з глузду з'їхала,— кинула вона.— Привезти його сюди без дозволу, навіть без попередження, втягнути нас у свої сварки з Ланістерами...

— У мої сварки? — не могла повірити власним вухам Кетлін. У коминку ясно горів вогонь, але в Лайсиному голосі не було й натяку на тепло.— Спершу то були твої сварки, сестро. Саме ти прислала мені того клятого листа, саме ти написала, що Ланістери вбили твого чоловіка.

— Щоб застерегти тебе, аби ти трималася від них подалі! У мене й на гадці не було сваритися з ними! О боги, Кет, ти усвідомлюєш, що ти накоїла?

— Мамо! — гукнув слабенький голосок. Лайса рвучко розвернулася, аж гойднулася важка нічна сорочка. На порозі стояв Роберт Арин, лорд Соколиного Гнізда, стискаючи пошарпану ганчір'яну ляльку й роздивляючись жінок величезними очима. Він був страшенно худий, маленький як на свій вік і дуже хворобливий; час до часу він починав тремтіти. Мейстри казали, що це трясця.— Я почув голоси.

Нічого дивного, подумала Кетлін: Лайса мало не верещала. Однак сестра кинула гострий погляд на Кетлін, наче це вона була винна.

— Це твоя тітка Кетлін, малятко. Моя сестра леді Старк. Пам'ятаєш?

Хлопчик порожніми очима глянув на Кетлін.

— Здається,— мовив він, кліпаючи, хоча коли Кетлін його востаннє бачила, йому був заледве рочок.

Сівши біля вогню, Лайса мовила:

— Ходи до мами, любий.

Розправивши йому нічну сорочечку, вона скуйовдила м'який каштановий чубчик.

— Хіба він не красень? І міцненький, тож не вір тому, що кажуть. Джон це знав. «Сім'я сильне»,— сказав він мені. Останні його слова. Він усе повторював Робертове ім'я і так стиснув мені руку, що сліди лишилися. «Скажи їм, що сім'я сильне». Його сім'я. Він хотів, аби всі знали, яким дужим виросте мій малюк.

— Лайсо,— мовила Кетлін,— якщо ти права щодо Ланістерів, тим паче ми маємо діяти швидко. Ми...

— Тільки не при малюкові,— застерегла Лайса.— Він дуже вразливий, так, любий?

— Хлопець — лорд Соколиного Гнізда і сторож Видолу,— нагадала їй Кетлін,— і зараз не час для вразливості. Нед гадає, може вибухнути війна.

— Тихо! — крикнула на неї Лайса.— Ти лякаєш хлопчика.

Маленький Роберт, швидко глянувши через плече на Кетлін, затремтів. Лялька впала на очеретяну підлогу, а він притиснувся до матері.

— Не бійся, мій солодкий хлопчику, ніхто тебе не образить.

Розхриставши сорочку, вона витягла важке бліде персо з червоною пипкою. Хлопець радо потягнувся до неї, притиснувся обличчям матері до грудей і заходився смоктати. Лайса погладила його по голові.

У Кетлін відібрало мову. «Син Джона Арина!» — не вірячи своїм очам, подумала вона. І згадала свого власного сина, трирічного Рикона, вдвічі молодшого за цього хлопця й уп'ятеро дорослішого. Нічого дивного, що лорди Видолу так хвилювалися. Вперше Кетлін збагнула, чому король хотів забрати хлопця в матері й віддати за годіванця Ланістерам...

— Тут ми в безпеці,— казала Лайса. Чи то собі, чи то хлопчикові — Кетлін не була певна.

— Не дури себе,— мовила Кетлін з сердитими нотками в голосі.— Ніхто не може почуватися в безпеці. Якщо гадаєш, ти тут заховалася — і Ланістери забудуть про тебе, ти глибоко помиляєшся.

Лайса затулила рукою хлопчикові вухо.

— Навіть якщо їм удасться провести військо через гори та крізь Місячну браму, Гнізда їм не взяти. Сама бачила. Жоден ворог не дістанеться сюди.

Кетлін хотілося ляснути її. Вона згадала, як дядько Бринден намагався її попередити.

— Немає замків, які не можна взяти.

— А цей не можна,— не здавалася Лайса.— Усі так кажуть. Лишається тільки питання, що мені робити з Куцем, якого ти сюди притягнула.

— А він поганий? — запитав лорд Соколиного Гнізда, у якого з рота вислизнуло материне персо з вологою і червоною пипкою.

— Дуже поганий,— сказала йому Лайса, запинаючи сорочку на грудях,— але мама не дасть йому образити мого малюка.

— То хай політає,— радо мовив Роберт.

Лайса погладила сина по голові.

— Мабуть, так і буде,— пробурмотіла вона.— Мабуть, саме так ми і вчинимо.

Едард



Мізинчика Едард знайшов у вітальні борделю — той приязно розмовляв з високою елегантною жінкою в сукні з пір'ям, під якою ховалася чорнильно-чорна шкіра. Біля коминка Г'юард грав з пишногрудю дівкою у фанти. Схоже, Г'юард уже позбувся пояса, плаща, кольчуги і правого чобота, а дівчина змушена була розстебнути до пояса сорочку. Біля задощеної шибки стояв Джорі Кассель з кривою посмішкою на вустах, задоволено спостерігаючи, як Г'юард перевертає гральні кості.

Зупинившись унизу перед сходами, Нед натягнув рукавиці.

— Час іти. Свою справу я вже закінчив.

Г'юард скочив на ноги, квапливо збираючи свої речі.

— Як скажете, мілорде,— мовив Джорі.— Допоможу Білу привести коней,— і він рушив до дверей.

Мізинчик неспішно прощався. Поцілував чорношкірій жінці руку, шепнув якийсь жарт, від чого повія голосно розсміялася, і неквапливо підійшов до Неда.

— Вашу справу,— безжурно запитав він,— чи Робертову? Як то кажуть: правиця снить королівськими снами, говорить королівським голосом і править королівським мечем. Чи означає це, що він також грає жінку королівським...

— Лорде Бейліш,— урвав його Нед,— ви забагато собі дозволяєте. Я справді вдячний вам за допомогу. Без вас ми, мабуть, роками б шукали цей бордель. Але це не означає, що я терпітиму ваші кпини. І я більше не правиця короля.

— Деривовк, либонь, колючий звір,— зронив Мізинчик, сіпнувши ротом.

З чорного беззоряного неба падав теплий дощик. Рушили до стайні, і Нед натягнув каптур плаща. Джорі вивів йому коня. За ним вийшов юний Віл, однією рукою ведучи Мізинчикову кобилу, а другою вовтузячись із поясом і шворками на штанах. З дверей стайні, хихочучи, визирнула боса повія.

— Ми повертаємося в замок, мілорде? — запитав Джорі. Кивнувши, Нед стрибнув у сідло. Мізинчик теж заліз на коня, а за ним Джорі й решта.

— У Чатаї вишуканий заклад,— дорогою заговорив Мізинчик.— Я подумую його купити. Як з'ясувалося, вкладати гроші в борделі надійніше, ніж у кораблі. Повії рідко йдуть на дно, а коли на них нападають пірати, то, як і всі, платять дзвінку монету,— хихикнув лорд Пітир на власний дотеп.

Нед його не перебивав. За деякий час той сам затих і далі їхав мовчки. Вулиці Королівського Причалу були темні й безлюдні. Доц усіх загнав по домівках. Він стукотів Недові по голові, теплий як кров і невмолимий як старі провини. По обличчю стікали великі краплі води.

«Роберт ніколи не зможе бути вірним одному ліжкові,— давним-давно казала йому Ліанна у Вічнозимі — це було того вечора, коли їхній лорд-батько пообіцяв її руку молодому лордові Штормокраю.— Я чула, в нього є дитина від якоїсь дівчини у Видолі». Нед тримав немовля на руках, тож не міг нічого заперечити, та й брехати сестрі не хотілося, але він запевнив її, що Робертові походеньки до заручин нічого не значать, що з нього буде добрий і вірний чоловік, який кохатиме її всім серцем. На це Ліанна тільки посміхнулася. «Кохання — це чудово, любий Неде, але воно не в силі змінити людську натуру»...

Дівчина в борделі була така молоденька, що Нед не наважився запитати, скільки їй років. Без сумніву, до борделю вона потрапила незаймана: у найкращих закладах завжди знайдуться незайманки, якщо гроші дозволяють. Дівчина мала рудувате волосся й ластовиння на переніссі, а коли витягнула персо, щоб дати немовляті, Нед зауважив, що й груди в неї в ластовинні. «Я назвала маленьку Барою, — сказала вона, поки дитя смоктало.— Вона страшенно на нього схожа, правда ж, мілорде? У неї його ніс і волосся...»

«Твоя правда»,— торкнувся Едард Старк м'якого темного волосся. Воно ковзнуло між пальців, як чорний шовк. Нед пригадував, що перша Робертова дитина, здається, мала таке саме волоссячко.

«Скажіть йому, коли побачите, якщо... якщо ваша ласка. Скажіть, яка вона гарна».

«Обов'язково»,— пообіцяв Нед. Це було його вічне прокляття. Роберт присягався в невмирущому коханні й до вечора забував про це, а Нед Старк свої обіцянки виконував. Йому згадалися обіцянки, які він дав Ліанні, коли та лежала на смертному одрі, й чого йому коштувало їх дотриматися.

«І ще скажіть йому, що я не була більше ні з ким. Присягаюся, мілорде, і давніми богами, і новими. Матая каже, що я маю півроку на дитину й на те, щоб він повернувся. То скажіть йому, що я чекаю, добре? Мені не треба прикраси, нічо, тіки він. Він завжди був добрий до мене, правда».

Добрий, тупо подумав Нед.

«Я перекажу, дитино, й обіцяю, що Барі нічого не бракуватиме».

Тоді вона всміхнулася — боязкою і милою усмішкою, від якої краялося серце. Коли Нед вертався дощової ночі назад, перед ним стояло обличчя Джона Сноу — обличчя його самого замолоду. Якщо боги відвертаються від байстріюків, подумав він тупо, то чому ж вони нагородили чоловіків хіттю?

— Лорде Бейліш, що ви знаєте про Робертових байстріюків?

— Ну, для початку, в нього їх більше, ніж у вас.

— А скільки?

Мізничик знизав плечима. Плащем його стікали струмочки води.

— А це має значення? Коли спати з багатьма жінками, хтось із них обов'язково піднесе тобі подаруночок, а його світлість ніколи не вирізнявся стриманістю. Знаю, він визнав хлопця у Штормокраю, якого зачав того дня, коли одружився лорд Станіс. Інакше він учинити не міг. Адже мати дитини була з дому Флорентів, племінниця леді Селізи й одна з її челядниць. Ренлі каже, що Роберт під час бенкету відніс дівчину нагору й, поки лорд Станіс із нареченою танцювали, уклав у приготовану для молодят постіль. Лорд Станіс уважає, що це заплямувало честь дому його дружини, тож коли хлопець народився, його відіслали до Ренлі,— Мізничик скоса зиркнув на Неда.— Ще ходять плітки, що в Роберта були близнюки від служниці у Кичері

Кастерлі — народилися три роки тому, коли він їздив на захід на турнір до лорда Тайвіна. Серсі потурбувалася, щоб дітей убили, а матір продали проїжджому работоргівцю. Байстріюки так близько від дому — надто велика образа для гонору Ланістерів.

Нед Старк скривився. Такі брудні плітки ходили про всіх великих королів у країні. Він міг навіть повірити, що Серсі Ланістер учинила саме так... але чи міг король не втрутитися й дозволити цьому статися? Той Роберт, якого він знав колись, не дозволив би, однак той Роберт не мав звички заплющувати очі на речі, які йому бачити неприємно.

— А з чого б це Джон Арин зненацька зацікавився незаконними дітьми короля?

Коротун мляво стелував плечима.

— Він служив правицею короля. Без сумніву, Роберт доручив йому стежити, щоб ті були добре забезпечені.

Нед уже промок до кісток, і душа в нього захолола.

— Мало бути ще щось, бо в іншому разі навіщо його убивати?

Струсивши дощ із волосся, Мізинчик розсміявся.

— Зрозуміло! Лорд Арин дізнався, що його світлість наробив дітей повіям і рибачихам, і довелося йому заткати рота. А чого дивуватися? Лишій таку людину жити, й далі вона вибовкає, що сонце зранку піднімається на сході.

На це Нед нічого не відповів, тільки спохмурнів. Уперше за багато років йому згадався Рейгар Таргарієн. Цікаво, а Рейгар вчащав у борделі? Чомусь йому здавалося, що ні.

Дощ посилювався, заливаючи очі й дрібно вибиваючи по землі. Пагорбом уже стікали ріки чорної води, і тут Джорі сиплим від тривоги голосом гукнув:

— Мілорде!

За мить вулиця заповнилася солдатами.

Нед зауважив кольчуги, вдягнені на шкіряний одяг, рукавиці й поножі, сталеві шоломи з золотими левами на гребенях. Мокрі від дощу плащі прилипали до спин. Не було часу рахувати, але солдатів було щонайменше десятеро — піші, озброєні мечами й списами з залізними гостряками, вони заблокували вулицю.

— Позаду! — почувся зойк Віла, і коли Нед розвернув коня, виявилось, що ззаду теж з'явилися вояки, відрізаючи відступ.

Заспівав, вислизаючи з піхов, меч Джорі.

— Дорогу! Бо зараз вам буде смерть!

— Вовки завили,— кинув капітан. Нед бачив, як у нього по обличчю стікає дощ.— От тільки зграя щось мала.

Мізничик обережними крочками спрямував свого коня вперед.

— Що це все значить? Іде правиця короля!

— Колишній правиця короля,— долинув голос. Багнюка приглушувала стукіт копит вогненно-гнідого огира. Солдати розступилися, даючи дорогу. На золотому нагруднику виклично рикав лев Ланістерів.— А зараз, щиро кажучи, я не певен, хто він такий.

— Ланістере, це ж божевілля,— мовив Мізничик.— Дайте нам проїхати. Нас чекають у замку. Що це ви робите?

— Він добре знає, що він робить,— спокійно сказав Нед.

— Щира правда,— посміхнувся Джеймі Ланістер.— Я шукаю брата. Ви ж пам'ятаєте мого брата, так, лорде Старк? Він був у Вічнозимі. Білявий, з різнокольоровими очима, гострий на язик. Невисокий такий.

— Чудово його пам'ятаю,— озвався Нед.

— Схоже, він дорогою вскочив у халепу. Наш лорд-батько страшенно занепокоєний. А ви часом не здогадуєтеся, хто міг зичити братові зла, ні?

— Вашого брата затримали за моїм велінням, він має відповісти за свої злочини,— сказав Нед Старк.

Мізничик злякано застогнав.

— Мілорди...

Висмикнувши меч з піхов, сер Джеймі Ланістер послав коня вперед.

— Діставайте зброю, лорде Едарде! Якщо треба, я пошматую вас, як Ейрису, однак хотілося б, щоб ви померли з мечем у руках,— сказав він і кинув на Мізничика холодний презирливий погляд.— Лорде Бейліш, на вашому місці я б чимшвидше тікав, щоб не заляпати кров'ю своє коштовне вбрання.

Двічі повторювати Мізничикові не було потреби.

— Я приведу міську варту,— пообіцяв він Недові. Солдати Ланістера розступилися, щоб дати йому дорогу, а тоді знов зімкнулися. Пришпоривши коня, Мізничик зник за рогом.

Недові вояки витягнули мечі, але їх було всього троє проти двадцятьох. З навколишніх дверей і вікон за сценою спостерігали

цікаві очі, але ніхто втручатися не збирався. Можливо, несподівана атака допомогла б їм пробитися, однак Едардові Старку здалося, що варто обрати певнішу, безпечнішу тактику.

— Уб'єте мене,— застеріг він Царевбивцю,— і Кетлін напевне стратить Тиріона.

Джеймі Ланістер тицьнув Недові в груди золоченим лезом, яке напалося крові останнього з королів драконів.

— Та невже? Шляхетна Кетлін Таллі з Річкорину замордує заручника? Не думаю,— зітхнув він.— Проте не хочу ризикувати братовим життям, покладаючись на жіночу шляхетність,— Джеймі Ланістер сховав золочений меч у піхви.— Тож краще я відпущу вас до Роберта — біжіть жалійтеся, як я вас налякав. Цікаво, чи його це зворушить.

Відкинувши з чола мокре волосся, Джеймі розвернув коня. Опинившись позаду своїх солдатів, він озирнувся на капітана.

— Трегаре, потурбуйся, щоб з лордом Старком нічого не сталося.

— Як скажете, мілорде.

— Хоча... не хотілося б відпускати його безкарно, отож...— крізь нічну темряву й дощ Нед помітив, як у посмішці зблиснули зуби Джеймі,— убийте його супровід.

— Ні! — зойкнув Нед Старк, стискаючи меч.

А Джеймі вже мчав легким чвалом геть, аж тут закричав Віл. Солдати обступили його з обох боків. Одного Нед затоптав, рубаючи привидів у червоних плащах, які розступалися перед ним. Джорі Кассель, приостроживши коня, кинувся вперед. Підкуте крицею копито з нудотним хрустом втелющилося в обличчя Ланістерового гвардійця. Інший гвардієць відсахнувся, і на мить Джорі звільнився. Лаявся Віл, якого стягнули з пораненого коня; розтинали дощ мечі. Нед кинувся до нього, опускаючи меч на шолом Трегара. Удар був такої сили, що од віддачі Нед аж зіппив зуби. Трегар grimнувся навколішки; з-під розрубаного навпіл лев'ячого шолома на обличчя цебеніла кров. Г'юард відбивався від рук, які хапали його коня за повіддя, аж тут просто в живіт йому встромився спис. Зненацька в самій гущавині знову опинився Джорі, з його меча бризкав кривавий дощ.

— Ні! — крикнув Нед.— Джорі, геть!

Недів кінь послизнувся й grimнувся в багнюку. На мить від болю Нед мовби осліп, а в роті відчувався присмак крові.

Він бачив, як підрізали ноги коню Джорі, а його самого стягнули на землю; коло стискалося, мечі літали вгору й униз. Коли Недів кінь знову став на ноги, його хазяїн теж спробував звестися, але тут-таки впав, захлинувшись власним зойком. З литки вистромлювалася зламана кістка. Це було останнє, що він побачив. А дощ падав, і падав, і падав.

Коли лорд Едарт Старк знову розплющив очі, він був сам серед своєї мертвої варти. Кінь наблизився, занюхав кров — і рвонув геть. Нед поплазував у багнюці, зціплюючи зуби від лютого болю в нозі. Здавалося, минули роки. За ним хтось спостерігав з вікон, у яких світилися свічки; з провулків і дверей почали з'являтися люди, але ніхто й не ворухнувся, щоб допомогти.

Мізничик з міською вартою знайшов його посеред вулиці: він тримав у обіймах тіло Джорі Касселя.

Золоті плащі десь роздобули ноші, але дорога до замку була розмита болем — кілька разів Нед непритомнів. Пам'ятав, як у сірому світлі світанку наближається громаддя Червоної фортеці. Від дощу ясно-рожеве каміння велетенських мурів потемніло до кольору крові.

А тоді над Недом навис мейстер Пайсел, тримаючи кухоль і шепочучи:

— Випийте, мілорде. Це макове молочко, від болю.

Він пам'ятав, що зробив ковток, а мейстер Пайсел у цей час велів комусь закип'ятити вина й принести йому чисту шовкову тканину. Далі все зникло.

Данерис



Кінська брама Ваїс-Дотрака являла собою двійко велетенських бронзових коней, які стояли дибки, за сотню футів од землі торкаючись копитами й утворюючи гостроверху арку.

Дані гадки не мала, навіщо місту брама, якщо немає стін... та й жодних будівель, скільки сягало око. Однак ось вона, брама, величезна й прегарна — гігантські коні облямовують фіолетову гору вдалині. Хал Дрого у супроводі кровних вершників повів свій халасар попід копитами, а бронзові коні відкидали довгі тіні на схвильоване море трав.

Дані рушила за ним на своїй сріблястій разом з сером Джорою Мормонтом і братом Вісерисом, якому знову дозволили сісти на коня. Того дня, коли його змусили пішки повертатися в халасар, дотраки дали йому глузливе прізвисько Хал Рей Мар — Король-стерті-ноги. Наступного дня хал Дрого запропонував йому місце на возі, і Вісерис погодився. Він у своєму впертому неуцтві навіть не здогадувався, що з нього кплять: вози були тільки для євнухів, калік, породіль, для зовсім маленьких і зовсім старих. Після цього він отримав нове прізвисько — Хал Рагат, Король-на-возі. А брат гадав, що хал таким чином хоче вибачитися за те, як учинила Дані. Вона ж благала сера Джору не казати братові правди, щоб не соромити. Лицар відповів, що королеві трохи сорому не завадить... однак виконав її прохання. Хала Дрого довелося чимало вмовляти, ще й показати йому кілька постільних трюків, яких її навчила Дорея, щоб той здався й дозволив Вісерису приєднатися до них на чолі валки.

— А де ж місток — запитала Дані, проїжджаючи попід бронзовою аркою. Не було ні будівель, ні людей, тільки трава й дорога, обабіч якої вишикувалися стародавні пам'ятки з усіх країв, що їх дотраки загарбали за кілька століть.

— Далі,— відповів сер Джора.— Попід горою.

За Кінською брамою обабіч дороги височіли поцуплені боги й украдені герої. Забуті божества мертвих міст замахувалися в небо поламаними блискавками, а Дані на своїй сріблястій проїжджала в них попід ногами. На неї з кам'яних тронів дивилися кам'яні королі — обличчя їхні були побиті й брудні, а імена загубилися в тумані часів. Гінкі дівчата, чию голизну прикривали хіба що квіти, витанцьовували на мармурових постаментах або наливали з потрощених глеків повітря. Біля дороги в траві стояли чудовиська — чорні залізні дракони з коштовними камінцями замість очей, грифони з роззявленими дзьобами, готові до нападу мантикори з гостроконечними хвостами й чимало інших чудовиськ, назви яких Дані й не знала. Деякі статуї були такі чарівні, аж перехоплювало подих, інші — такі потворні, що Дані не могла на них дивитися. Про них сер Джора сказав, що ці, швидше за все, привезені з Тінявих земель за Ашаєм.

— Їх так багато,— мовила Дані, поки срібляста помалу простувала вперед,— і вони зі стількох країв!

Вісерис був не надто вражений.

— Мотлох з мертвих міст,— пирхнув він. Дотримуючись обережності, він розмовляв загальною мовою, яку дотраки майже не знали, але Дані все одно не змогла не озирнутися на вояків свого хасу, аби впевнитися, що їм не чути. А Вісерис недбало провадив.— Ці дикуни тільки й уміють красти те, що створили інші... й убивати,— засміявся він.— Убивати вони вміють добре. В іншому разі яка мені з них користь?

— Тепер це мій народ,— сказала Дані.— Не слід тобі називати їх дикунами, брате.

— Дракон називає, як хоче,— озвався Вісерис... загальною мовою. І, зиркнувши через плече на Аго й Рахаро, які їхали поруч, обдарував їх глузливою посмішкою.— Бачиш, дикунам бракує клепки вивчити мову цивілізованих людей.

Над дорогою нависла вкрита мохом брила п'ятдесят футів заввишки. Вісерис утупився в неї знудженим поглядом.

— Скільки нам іще зволікати серед цих руїн, чекаючи, поки Дрого збере для мене військо? Мені уривається терпець.

— Королівну слід представити дош-халіну...

— Старухам, так,— обірвав брат,— а тоді вони влаштують балаган з пророцтвом про щеня в її череві, ви розповідали. А мені що з того? Мені набридло їсти конину, мене верне від смороду цих дикунів.

Він понюхав широкий рукав своєї сорочки, де зазвичай тримав напахчену подушечку. Це не надто допомагало. Сорочка була брудна. І шовки, і важка вовна, що їх Вісерис носив відтоді, як виїхали з Пентоса, в тяжкій дорозі забруднилися й просякли потом.

— На Західному базарі знайдеться їжа вам до смаку, ваша світлосте,— мовив сер Джора Мормонт.— Туди приїзять торгувати купці з вільних міст. А хал виконає свою обіцянку, коли прийде час.

— Нехай тільки не виконає,— похмуро мовив Вісерис.— Мені обіцяна корона, і я її отримаю. З дракона не можна глузувати.

Угледівши непристойну карикатуру на жінку з шістьма персами, він під'їхав, щоб роздивитися її зблизька.

Дані відчула полегшення, однак хвилювання нікуди не поділося.

— Тільки й молюся, щоб мій сонце-й-місяць поквапився з виконанням обіцянки,— сказала вона до сера Джори, впевнившись, що брат уже не почує.

Лицар із сумнівом поглянув на Вісериса.

— Вашому братові ліпше було залишитися в Пентосі. В халасарі йому не місце. Ілірію намагався його застерегти.

— Він поїде геть, щойно отримає свої десять тисяч. Мій лорд-чоловік обіцяв йому золоту корону.

— Так, халесі,— буркнув сер Джора,— але... Дотраки до таких речей ставляться не так, як ми на заході. І я йому це пояснював, і Ілірію, але ваш брат не слухає. Комонники торгівлею не займаються. Вісерис гадає, що продав вас, і хоче отримати свою ціну. А от хал Дрого вважає, що отримав вас у дарунок. І він теж навзаєм зробить Вісерису подарунок, але... коли сам захоче. Не можна вимагати дар, особливо в хала. В хала взагалі нічого не можна вимагати.

— Але неправильно змушувати Вісериса чекати,— мовила Дані, сама не знаючи, навіщо захищає брата.— Він каже, що з десятьма

тисячами датрацьких горлопанів змете Сім Королівств.

— Вісерис,— пирхнув сер Джора,— не здатен змести бруд у стайні десятима тисячами мітел.

Дані навіть не вдавала подиву, почувши презирство в його голосі.

— А якби... а якби це був не Вісерис? — запитала вона.— Якби їх вів хтось інший? Хтось сильний? Дотраки і справді здатні завоювати Сім Королівств?

Обличчя сера Джори зробилося замисленим, а коні й далі йшли собі ступою вздовж богошляху.

— Коли я тільки опинився у вигнанні, я вперше зустрівся з дотраками й побачив перед собою напівголих варварів, диких, як їхні коні. Якби ви поставили таке саме запитання тоді, королівно, я б відповів, що тисяча гарних лицарів легко здолає стократ більше дотраків.

— А якби я запитала тепер?

— А тепер,— мовив лицар,— я вже не такий упевнений. На конях вони їздять ліпше за лицарів, геть не мають страху, та й луки в них кращі, ніж у нас. У Сімох Королівствах лучники звикли стріляти стоячи, ховаючись за фортечною стіною або за частоколом. А дотраки стріляють на ходу, просто з коней, і наступаючи, і відступаючи, їм це байдуже, і так і так їхні стріли смертельно небезпечні... й до того ж їх дуже багато, міледі. Тільки у вашого лорда-чоловіка в халасарі налічується сорок тисяч озброєних вершників.

— Справді так багато?

— Ваш брат Рейгар вивів стільки вояків на Тризуб,— визнав сер Джора,— але з цього числа лицарі склали трохи більше як десятину. Решта ж були лучники, вільні вершники, а ще піхота, озброєна списами й піками. Коли Рейгар упав, чимало з них, покидавши зброю, просто втекло з поля бою. І довго, ви гадаєте, протримається цей набрід проти наступу сорока тисяч горлопанів, які жадають крові? Добре захистять їх кольчуги й куртки з дубленої шкіри, коли стріли сипатимуться дощем?

— Недовго,— сказала Дані,— й недобре.

Він кивнув.

— Але пам'ятайте, королівно, якщо у володарів Сімох Королівств розуму бодай стільки, скільки боги дали гусці, до цього ніколи не дійде. Вершники не люблять облог. Сумніваюся, що їм до снаги взяти

найслабший замок у Сімох Королівствах, та якщо Роберт Баратеон такий дурний, щоб дати їм бій...

— А він такий? — запитала Дані. — Маю на увазі, дурний?

Сер Джора якусь мить поміркував.

— Робертові слід було народитися дотраком, — нарешті мовив він. — Ваш хал скаже вам, що тільки боягуз ховається за мурами замість стати віч-на-віч з ворогом з мечем у руці. Узурпатор би з цим погодився. Він дужий, хоробрий... і доволі безрозсудний, тож цілком здатен виступити проти дотрацької орди на полі бою. А от його оточення... ну, це трохи інша пісня. Його брат Станіс, лорд Тайвін Ланістер, Едард Старк... — сплюнув він.

— Ви ненавидите цього лорда Старка, — зауважила Дані.

— Він забрав у мене все, що я любив, і то через якихось вошивих контрабандистів і його дорогоцінну честь, — гірко мовив сер Джора. З його тону знати було, що він і досі болісно переживає втрату. Він швидко змінив тему. — Глядіть, — оголосив він, вказуючи вперед, — Ваїс-Дотрак. Місто комонників.

Хал Дрого зі своїми кровними вершниками повів їх крізь велетенський Західний базар туди, де простяглися широкі дороги. Дані на своїй сріблястій старалася не відставати, роздивляючись дива навколо. Ваїс-Дотрак водночас був найбільшим і найменшим містом з усіх, що вона бачила. Мабуть, за Пентос він був удесятеро більшим — простір без мурів і кордонів, де широкі вулиці продуваються всіма вітрами, а мощені вони хіба травами й землею та встелені польовими квітами. У вільних містах заходу тісно тулилися вежі, особняки, халупи, мости, крамниці, будівлі, але Ваїс-Дотрак млосно розлігся, купаючись у теплому сонячному промінні, — древній, зарозумілий, порожній.

Навіть будівлі були страшенно дивні. Перед Дані поставали різьблені кам'яні шатра, плетені з трави будинки завбільшки з палаци, хиткі дерев'яні вежі, східчасті піраміди з мармуровими фасадами, рублені відкриті будівлі без дахів. Замість мурів деякі палаци огорожені були колючими живоплотами.

— Які вони всі різні, — мовила Дані.

— Ваш брат частково мав рацію, — визнав сер Джора. — Дотраки не будують. Тисячу років тому вони копали собі землянки й накривали плетеними трав'яними дахами. А будівлі, які перед вами, збудовані

рабами, завезеними зі сплюндрованих дотраками земель, і будували ці раби так, як заведено в них.

Переважно будівлі, навіть найбільші, стояли пустою.

— А де ж люди, які мешкають тут? — запитала Дані. На базарі бігало повно дітей, перекрикувалися дорослі, але в інших частинах міста вона бачила тільки жменьку євнухів, зайнятих своїми справами.

— Тільки старухи з дош-халіну постійно проживають у священному місті; тільки вони, а ще їхні раби та слуги,— пояснив сер Джора,— хоча у Ваїс-Дотраку вмістилися б усі халасари, якби всі хали водночас повернулися до Матері. Старухи прорекли, що одного дня так і станеться, тож Ваїс-Дотрак має бути готовий прийняти всіх своїх дітей.

Нарешті хал Дрого велів зупинитися неподалік Східного базару, куди приїжджали купці з Ї-Ті, Ашаю і Тінявих земель; над базаром вивищувалася Мати гір. Дані всміхнулася, пригадавши рабиню магістра Ілірію з її оповідками про палац на двісті зал, де всі двері зі щирого срібла. Палацом виявилася велика як печера дерев'яна бенкетна зала; стіни з грубо обтесаних колод заввишки були сорок футів, за дах правило шовкове шатро, яке в разі негоди натягувалося, а за гарної погоди знімалося, впускаючи всередину обшир неба. Навколо будівлі тяглися пасовища, оточені живоплотом, багаттями й сотнями круглих земляних хаток, які випиналися з землі, наче горбки, порослі травою.

Невеликий загін рабів виїхав наперед, щоб підготуватися до прибуття хала Дрого. Усі вершники, стрибаючи з коней, знімали з поясів свої арахи й іншу зброю та передавали рабам. Навіть хал Дрого підкорявся загальному правилу. Сер Джора пояснив, що у Ваїс-Дотраку заборонено носити зброю чи проливати кров вільних людей. Навіть халасари у стані війни, опинившись біля підніжжя Матері гір, забували про свої чвари й ділили мед і м'ясо. Тут, постановили старухи дош-халіну, всі дотраки однієї крові, вони належать до одного халасару, до однієї орди.

До Дані, якій Іррі та Джикі допомагали злізти з коня, підійшов Коголо. Він був найстарший з трьох кровних вершників Дрого — приземкуватий голомозий чоловік з гакуватим носом і повним поламаних зубів ротом: зуби йому потрощила булава двадцять років тому, коли він рятував від найманців юного халаку, якого ті

сподівалися продати батьковим ворогам. Його життя зв'язане було з життям Дрого з самого народження теперішнього лорда-чоловіка Дані.

У кожного хала свої кровні вершники. Спершу Дані гадала, що це щось на взірець дотрацької королівської варти, яка присягнула захищати свого повелителя, однак усе було складніше. Джикі пояснила, що кровний вершник — більше, ніж охоронець: це халові брати, його тінь, його найзапекліші друзі. «Кров од крові моєї» — так звав їх Дрого, і такими вони й були: всі вони жили одним життям. Давні звичаї комонників вимагали від кровних вершників рушати за своїм халом у нічні краї і по його смерті. А якщо хал гине від руки ворога, вони жили ще рівно стільки, скільки вимагалось для здійснення помсти, а тоді з радістю прямували за ним у могилу. У деяких халасарах, казала Джикі, кровні вершники ділили з халом вино, намет і навіть жінок, однак ніколи — коней. Кінь чоловіка належить тільки йому.

Данерис раділа, що хал Дрого не дотримується цих давніх звичаїв. Не хотіла б вона, щоб її ділили. Хоча старий Коголо ставився до неї добре, інші кровні вершники її лякали: Гаго, величезний мовчун, іноді кидав на неї сердиті погляди, наче забуваючи, хто вона така, а в Кото були жорстокі очі й меткі руки, які любили завдавати болю. Щоразу, як він торкався Дореї, то лишав на її ніжній білій шкірі синці, а іноді через нього ночами плакала Іррі. Навіть коні, здається, боялися його.

Та до хала Дрого вони прив'язані були і в житті, і в смерті, тож у Дані не лишалося іншого вибору, як прийняти їх. Іноді вона ловила себе на думці, що хотіла б, аби її батька захищали такі люди. У піснях білі лицарі королівської варти завжди були шляхетні, відважні й віддані, але короля Ейрису убив один з них — вродливий хлопчина, якого всі тепер кличуть Царевбивцею, а другий, сер Баристан Безстрашний, перейшов на бік Узурпатора. Дані міркувала, чи всі люди такі ж віроломні, як у Сімох Королівствах. Коли її син посяде Залізний трон, вона потурбується про те, щоб у нього були власні кровні вершники, які захистять його від зрадників з королівської варти.

— Халесі,— звернувся до неї Коголо дотрацькою мовою,— Дрого, кров од крові моєї, велить мені переказати вам, що сьогодні вночі він має зійти на Матір гір, аби принести жертву богам за щасливе повернення.

Дані знала, що тільки чоловікам дозволено ступати на Матір гір. З халом Дрого підуть його кровні вершники, а повернуться вони на світанку.

— Перекажіть моєму сонцю-й-місяцю, що я мрію про нього і нетерпляче чекатиму на його повернення,— вдячно відповіла вона. Дитина в лоні росла, і Дані стала швидше втомлюватися; щиро кажучи, нічний відпочинок їй не завадить. Здавалося, вагітність тільки дужче розпалила жадання Дрого, та останнім часом його обійми зовсім знесилювали Дані.

Дорея провела її в печеру в пагорбі, облаштовану для неї і для хала. Всередині було прохолодно й півтемно, наче в земляному наметі.

— Джикі, приготуй купіль, будь ласка,— звеліла вона, бо хотілося змити дорожні порохи й відмочити утомлені кістки. Приємно було знати, що тут вони затримаються на деякий час і завтра не доведеться знову сідати на сріблясту.

Вода була гарячуца — саме така, як Дані любила.

— Віддам братові подарунки сьогодні ввечері,— вирішила вона, поки Джикі змивала їй волосся.— У священному місті він повинен мати королівський вигляд. Дореє, збігай пошукай його і запроси до мене на вечерю.

До дівчини з Ліса Вісерис ставився краще, ніж до служниць-дотрачок, можливо, тому, що магістр Ілірію в Пентосі дозволив йому з нею переспати.

— Іррі, сходи на базар і купи фруктів і м'яса. Будь-якого, тільки не конини.

— Конина найсмачніша,— мовила Іррі.— Від конини чоловіки міцнішають.

— Вісерис терпіти не може конину.

— Як скажете, халесі.

З базару Іррі принесла козячу вирізку й кошик фруктів і овочів. Джикі засмажила м'ясо з солодцем і вогнеструччям, час до часу поливаючи його медом, а ще до вечері були дині, гранати, сливи і якісь дивні східні фрукти, яких Дані не знала. Поки служниці готували вечерю, Дані розклала вбрання, пошите на брата: сорочку і штани з цупкого білого льону, шкіряні сандалії, які шнурувалися аж до коліна, пояс із бронзових бляшок, шкіряну безрукавку, розмальовану вогнедишними драконами. Вона сподівалася, якщо він не матиме вже

такого жебрацького вигляду, дотраки більше його поважатимуть, а він, можливо, пробачить її за те, що зганьбила його тоді в луках. Зрештою, він і досі її король, її брат. Вони обоє — кров од крові дракона.

Вона саме розклала останній свій дарунок — трав'янисто-зелений плащ з пісочного шовку з блідо-сірою облямівкою, яка підкреслюватиме сріблястий відтінок його волосся,— коли з'явився Вісерис, тягнучи за руку Дорею. Око в неї почервоніло від його кулака.

— Як ти смієш посилати до мене зі своїми наказами шльондру? — крикнув він і грубо штовхнув служницю на килим.

Дані була неготова до такого вибуху люті.

— Я просто хотіла... Дореє, що ти сказала?

— Халесі, перепрошую, пробачте. Я прийшла до нього, як ви наказували, і повідомила, що ви веліли йому прийти до вас на вечерю.

— Ніхто не велить дракону! — заричав Вісерис.— Я твій король! Я мав би відіслати тобі назад її голову.

Лісянка затремтіла, але Дані заспокійливо торкнулася її.

— Не бійся, він тебе не скривдить. Любий брате, пробач її, дівчина неправильно висловилася. Я веліла їй, з ласки вашої світлості, запросити вас на вечерю,— взявши його за руку, вона повела його через кімнату.— Поглянь. Це для тебе.

Вісерис підозріливо нахмурився.

— Що це все таке?

— Нове вбрання. Його пошили на тебе,— сором'язливо всміхнулася Дані.

Глянувши на неї, брат пирхнув.

— Дотрацьке дрантя. То тепер ти вирішила ще й одягати мене?

— Будь ласка... так тобі буде зручніше й не так жарко, і я подумала... може, якщо ти вдягатимешся, як дотраки, вони...— Дані не знала, як це сказати, щоб не збудити дракона.

— А далі ти захочеш заплести мені косу.

— Та я ніколи...

Чого він завжди такий жорстокий? Вона ж хотіла як краще!

— Ти не маєш права на косу, ти ще не одержав жодної перемоги.

Не варто було цього казати. У братових фіалкових очах спалахнула лють, але він не наважився вдарити сестру, принаймні не в присутності служниць і вояків, які чекали знадвору. Піднявши плащ, Вісерис понюхав його.

— Гноєм смердить. Либонь, використаю замість опони для коня.

— Дорея шила це для тебе,— ображено мовила Дані.— Це вбрання гідне хала.

— Я володар Сімох Королівств, а не якийсь там вимашчений травною дикун з дзвіночками в косах,— виплюнув Вісерис і схопив її за руку.— Ти забуваєшся, хвойдо. Гадаєш, оце череве врятує тебе, коли збудиш дракона?

Його пальці боляче стиснули їй руку, й на мить вона знову почулася дитиною, яка тремтить, боячись його люті. Другою рукою вона намацала першу-ліпшу річ, до якої змогла дотягнутися: пояс, що його вона збиралася подарувати брату,— важкий ланцюг з химерних бронзових бляшок. І щосили змахнула ним.

Пояс поціливі братові просто в обличчя. Вісерис відпустив Дані. Там, де край однієї з бляшок розтяв щоку, заструменіла цівка крові.

— Це ти забуваєшся,— сказала Дані.— Чи ти нічого не навчився тоді в луках? А тепер забирайся, поки я не звеліла своєму хасу викинути тебе. І молися, щоб це не дійшло до хала Дрого, бо він розітне тобі живіт і нагодує тебе твоїми власними тельбухами.

Вісерис зіп'явся на ноги.

— Коли я сяду на престол, ти проклянеш цей день.

І він пішов геть, високо задерши поранене обличчя й не взявши дарунків.

Краплі крові заплямували прегарний плащ з пісочного шовку. Притиснувши м'яку тканину до обличчя, Дані, схрестивши ноги, сіла на циновку.

— Вечеря готова, халесі,— оголосила Джикі.

— Я не голодна,— зажурено озвалася Дані. Зненацька на неї накотилася втома.— Їжте самі, і відішліть трохи серові Джорі, якщо ваша ласка.

А за мить попросила:

— А мені принесіть одне з драконових яєць, будь ласка.

Іррі принесла яйце з темно-зеленою шкаралупою; коли Дані обертала його в своїх маленьких долоньках, на лусці спалахували бронзові іскри. Скрутившись калачиком, Дані натягнула на себе плащ і заховала яйце поміж набряклим животом і маленькими ніжними грудьми. Вона любила обнімати драконові яйця. Вони були прегарні, й

іноді сама близькість до них давала Дані силу й хоробрість, так наче вона пила міць кам'яних драконів, які ховалися всередині.

І так вона лежала, обнімаючи яйце, коли відчула, як у лоні ворухиться малюк... мовби тягнеться рукою — брат до брата, кров до рідної крові.

— Це ти дракон,— прошепотіла вона до малюка,— справжній дракон. Я знаю. Точно знаю.

Всміхнувшись, вона заснула, і їй наснилася рідна домівка.

Бран



Падав легкий сніжок. Бран відчував, як у нього на обличчі, торкаючись шкіри, тануть сніжинки, перетворюючись на ніжний дощик. Він випростався на своєму коні, спостерігаючи, як піднімаються залізні ґрати брами. Хай він і силкувався стримуватися, та серце калатало в грудях.

— Ти готовий? — запитав Роб.

Бран кивнув, стараючись не показувати страху. Він не був за межами Вічнозиму з самого падіння, але твердо вирішив сьогодні виїхати гордо, як лицар.

— Тоді поїхали,— пришпорив Роб великого сірого в яблуках мерина, і кінь пройшов попід ґратами.

— Вперед,— прошепотів Бран до своєї кобилки. Лагідно торкнувся її шиї, і гніда кобилка рушила. Бран назвав її Танцівницею. Їй було два роки, і Джозет казав, що вона мудріша, ніж належить коневі. Її навчали особливим чином, щоб вона відзивалася і на повіддя, і на голос, і на дотик. Досі Бран їздив на ній лише у дворі. Спершу її водили Джозет і Годор, а Бран сидів, прив'язаний до величезного сідла, сконструйованого Куцем, але останні два тижні він уже виїжджав сам, по колу пускаючи кобилку ступою і з кожним колом набираючись хоробрості.

Вони проїхали попід прибрамною, тоді перетнули міст і опинилися за зовнішніми мурами. Літо і Сіровій, приношуючись, бігли поряд. Позаду скакав Теон Грейджой з довгим луком і сагайдаком з мисливськими стрілами: він сказав, що не проти вполювати оленя. За ним простувало четверо гвардійців у кольчугах і шапках, і Джозет —

худий як жердина конюший, якого Роб призначив стайничим на час відсутності Галлена. Замикав кавалькаду мейстер Лувін на віслюкові. Бран волів би поїхати з Робом удвох, але Галліс Моллен навіть і чути про це не хотів, і мейстер Лувін підтримав його. Мейстер був повний рішучості триматися поряд на той раз, якщо Бран упаде з коня й пораниться.

Позаду палацу розкинувся ринковий майдан; зараз його дерев'яні ятки стояли порожні. Загін рушив ґрунтовими вуличками села, проминаючи шереги маленьких охайних будиночків, збудованих з колод і необробленого каменю. Заледве один з п'ятьох будиночків мав мешканців — з коминів піднімалися тонкі цівки диму. Решта почнуть поступово заселятися з настанням холодів. Коли падає сніг і з півночі, завиваючи, налітають крижані вітри, казала стара Нан, селяни полишають замерзлі лани й віддалені тверджі, пакують свої вози — і тоді зимове поселення оживає. Бран іще ніколи цього не бачив, але мейстер Лувін казав, що цей день невпинно наближається. Кінець довгого літа не за горами. *Зима на підході.*

Поодинокі мешканці села стурбовано витріщалися на деривовків, які супроводжували вершників, а якийсь чоловік навіть кинув дрова й перелякано відскочив, хоча здебільшого місцеві вже звикли до цього видовища. Побачивши хлопців, селяни схиляли коліна, і Роб кожного вітав панським кивком.

Оскільки Бран не міг ухопитися ногами за боки коня, спершу від кінського погойдування важко було тримати рівновагу, однак величезне сідло з широкою передньою лукою і високою спинкою виявилось зручним для сидіння, а ремені, які опоясували груди й стегна, не дозволяли впасти. За деякий час Бран при звичаївся до ритму. Тривога відступила, і на вуста наповзла несмілива усмішка.

Попід вивіскою «Курного поліна» — місцевої пивниці — стояли дві прислужниці. Коли їх гукнув Теон Грейджой, молодша почервоніла й затулила обличчя. Пришпоривши коня, Теон порівнявся з Робом.

— Солоденька Кіра,— сказав він, сміючись.— У ліжку пищить, як ласка, та заговори до неї на вулиці — і вона червоніє, як незайманка. Я тобі не розповідав, як одної ночі вони з Бесою...

— Не при братові, Теоне,— застеріг його Роб, кинувши погляд на Брана.

Відвернувшись, Бран удав, що нічого не чує, але відчував на собі очі Грейджоя. Без сумніву, той посміхався. Він узагалі багато посміхався, наче світ — це якийсь прихований жарт, що його тільки він має клепку зрозуміти. Схоже, Роб захоплювався Теоном і радів його товариству, але Бран ніколи не мав особливої приязні до батькового годованця.

Роб під'їхав до брата.

— У тебе добре виходить, Бране.

— Хотілося б трохи швидше,— озвався Бран.

— Як скажеш,— усміхнувся Роб і послав свого мерина клусом. За ним помчали вовки. Бран різко хльоснув повіддям, і Танцівниця прискорила ходу. Позаду долинув оклик Теона Грейджоя і стукіт копит.

Бранів плащ тріпотів і надимався на вітру, а сніг, здавалося, кидається в обличчя. Роб уже їхав далеко попереду, час до часу озираючись через плече, аби пересвідчитися, що Бран з компанією не відстають. Бран знову хльоснув повіддям. Гладенько, як шовк, танцівниця пішла учвал. Відстань скоротилася. Коли Бран нарешті наздогнав Роба на межі вовчого лісу, за дві милі від зимового поселення, решта загону добряче відстала.

— Я скачу! — закричав Бран, широко усміхаючись. Їхати верхи було майже так само приємно, як літати.

— Я би позмагався з тобою наввипередки, але, боюся, ти переможеш,— кинув Роб безжурно й жартівливо, однак Бран бачив, що за братовою усмішкою ховаються турботи.

— Я не хочу наввипередки,— мовив Бран, озираючись на деривовків. Обидва зникли в лісі.— Ти чув, як уночі вив Літо?

— І Сіровій поводився неспокійно,— погодився Роб. Золотисто-каштанове його волосся відросло й мало неохайний вигляд, а на підборідді проступила рудувата щетина, від чого брат здавався старшим за свої п'ятнадцять років.— Іноді мені здається, вони дещо знають... дещо відчувають...— зітхнув Роб.— Мені завжди важко вирішити, що тобі можна вже казати, Бране, а що ні. Був би ти трохи старший!

— Мені вже вісім! — сказав Бран.— У вісім я ненабагато молодший, ніж ти у свої п'ятнадцять, і після тебе я — спадкоємець Вічнозиму.

— Твоя правда,— мовив Роб сумно й навіть трохи боязко.— Бране, я маю тобі дещо сказати. Вчора вночі прилетів птах. З Королівського Причалу. Мейстер Лувін збудив мене.

Бран зненацька перелякався. «Чорні слова на чорних крилах», завжди казала стара Нан, і останнім часом поштові ворони тільки підтверджували цю приказку. Коли Роб написав лорду-командувачу Нічної варти, птах приніс у відповідь звістку, що дядько Бенджен так і не повернувся. А тоді прибув лист із Гнізда, від матері, й теж не з гарними новинами. Мати не казала, коли планує повернутися, а лише повідомила, що полонила Куця. Бранові коротун навіть, можна сказати, подобався, але від прізвища «Ланістер» йому мов приском за спину сипало. Щось було таке стосовно Ланістерів, що слід було пам'ятати, та коли він намагався пригадати, у нього починало паморочитись у голові, а в животі ставало тяжко, мов туди каміння накидали. Той день Роб провів, замкнувшись із мейстром Лувіном, Теоном Грейджоєм і Галлісом Молленом. А потім із замку вислали вершників на прудких конях, які мали рознести по всій Півночі наказ Роба. Бран чув розмови про Кейлінський Рів — старовинну кріпость, яку перші люди збудували на підході до Перешийка. Ніхто не казав Бранові, що відбувається, але він розумів, що нічого доброго.

А тепер прилетів іще один ворон з новим листом. Бран чіплявся за останню надію.

— Птах був від мами? Вона повертається?

— Лист був від Аліна з Королівського Причалу. Джорі Кассель помер. А ще Віл і Г'юард. Їх замордував Царевбивця,— підставив Роб обличчя снігу, і сніжинки, падаючи, танули в нього на щоках.— Хай боги упокоять їх з миром.

Бран не знав, що й сказати. Було відчуття, наче його вдарили. Джорі служив капітаном замкової варти стільки, скільки Бран себе пам'ятав.

— Убили Джорі?

Він пригадав, як Джорі ганявся за ним по дахах. Уявляв, як капітан перетинає двір у своїй кольчuzі й кірасі, або сидить на звичному місці на лавці у великій залі, їсть собі й жартує.

— Навіщо комусь убивати Джорі?

Роб з болем в очах безпорадно похитав головою.

— Не знаю, і... Бране, це ще не все. У бійці батько упав разом з конем. Алін пише, що в нього поламана нога, і... мейстер Пайсел напоїв його маковим молочком, і вони не певні, коли він... коли він...

Зачувши стукіт копит на дорозі, він озирнувся: наближався Теон Грейджой з рештою загону.

— ...коли він отямиться,— закінчив Роб. Поклавши долоню на руків'я меча, він знову заговорив, і тепер це був голос лорда Роба.— Бране, присягаюся, хай що станеться, я цього забути не дозволю.

Від його тону Бранові стало ще страшніше.

— А що ти зробиш? — запитав він, коли з ними порівнявся Теон Грейджой.

— Теон гадає, що мені слід скликати прапори,— відповів Роб.

— Кров за кров,— мовив Грейджой, цього разу без усмішки. Його худе смагляве обличчя мало голодний вираз, а на очі впав чорний чуб.

— Тільки лорд може скликати прапори,— мовив Бран під акомпанемент снігу, який падав навколо.

— Якщо ваш батько помре,— сказав Теон,— Роб стане лордом Вічнозиму.

— Він не помре! — заверещав Бран.

Роб узяв його за руку.

— Він не помре, тільки не батько,— сказав він спокійно.— Але... честь Півночі зараз у моїх руках. Коли лорд-батько їхав від нас, він велів мені заради тебе й Рикона бути мужнім. Я майже дорослий, Бране.

Бран затремтів.

— Якби мама повернулася! — нещасним голосом мовив він і озирнувся на мейстра Лувіна; мейстрів віслюк виднівся вдалині — він саме видерся на пагорб.— А мейстер Лувін теж радить скликати прапори?

— Мейстер полохливий, як стара баба,— кинув Теон.

— Батько завжди дослухався до його порад,— нагадав Бран братові.— І мама теж.

— Я теж дослухаюся,— сказав Роб.— До всіх порад.

Радість, що її Бран відчував на початку подорожі, розтанула, як сніжинки на обличчі. Ще недавно думка про те, що Роб скличе прапори й поїде на війну, збуджувала його, а тепер тільки лякала.

— Можна нам уже повертатися? — запитав він.— Я змерз.

Роб роззирнувся.

— Слід пошукати вовків. Потерпиш ще трохи?

— Скільки зможу.

Мейстер Лувін попереджав, що йому не можна виїжджати надовго, щоб не натерти ноги сідлом, але Бран перед братом не міг зізнатися в своїй слабкості. Його вже нудило від того, як усі квоктали над ним, раз у раз питаючи, як він почувається.

— Тоді їдьмо полювати на мисливців,— мовив Роб. І вони пліч-о-пліч з'їхали з королівського гостинцю й занурились у вовчий ліс. Теон, відставши, їхав позаду, перемовляючись і жартуючи з гвардійцями.

Під деревами було приємно. Бран пустив Танцівницю ступою, легко тримаючи повіддя й дорогою роззираючись навсібіч. Він добре знав ці ліси, але він так довго був замкнений у Вічнозимі, що з'явилося таке відчуття, наче він бачить їх уперше. Ніздрі переповнювали різні запахи: свіжий гострий аромат соснової глици, земляний дух гнилого листя, ледь вловимий мускусний пах звірини й далекі запахи багать, на яких варилося їсти. Бран помітив чорну білку, яка стрибала по вкритій снігом дубовій гілці й зупинилася на мить, аби роздивитися сріблясте павутиння імператорського павука.

Теон з гвардійцями дедалі більше відставали, і згодом до Брана вже не долітали навіть їхні голоси. Попереду чувся легенький плюскіт води. Він усе наростав, і нарешті вони з Робом під'їхали до струмка. Бранові на очі навернулися сльози.

— Бране! — мовив Роб.— Що сталося?

Бран похитав головою.

— Просто згадав,— пояснив він,— як одного разу нас сюди приводив Джорі ловити пструга. Тебе, мене і Джона. Пам'ятаєш?

— Пам'ятаю,— озвався Роб тихо й печально.

— Я нічого не впіймав,— мовив Бран,— але дорогою до Вічнозиму Джон віддав свою рибу мені. Ми ще колись побачимось з Джоном?

— Коли в гості приїздив король, до нас навідався дядько Бенджен, — зауважив Роб.— От побачиш, Джон теж приїде нас відвідати.

Вода у струмку була висока й стрімка. Спішившись, Роб повів свого мерина через бід. У найглибшому місці вода сягала середини стегна. На тому боці Роб прив'язав коня до дерева й повернувся по Брана й Танцівницю. Навколо каміння й коріння пінилася течія, і коли Роб повів Брана через струмок, хлопчик відчув бризки в себе на

обличчі. На якусь мить він знову був сильним і цілісним. Задивляючись на верхівки дерев, він мріяв, як видереться на саму гору — і тоді під ним простелиться всенький ліс.

Уже на тому боці вони вчули виття — тривале скигління, яке дедалі посилювалося, котилося між дерев, мов холодний вітер. Закинувши голову, Бран дослухався.

— Літо,— мовив він. Не встиг він договорити, як до першого голосу приєднався другий.

— Когось уполювали,— сказав Роб, знову сідаючи на коня.— Поїду приведу їх назад. Почекай тут, зараз під'їде Теон і решта.

— Я хочу з тобою,— попросив Бран.

— Сам я швидше їх розшукаю,— пришпорив Роб мерина та зник поміж дерев.

Щойно він поїхав, ліс, здавалося, зімкнувся навколо Брана. Сніг посилювався. На землі він зразу танув, але все каміння навколо, все коріння й гілля було встелене тоненькою білою ковдрою. Чекати на брата Бранові було незатишно. Він не відчував ніг, які безвільно висіли у стременах, а от ремені на грудях тиснули й терли, і підталий сніг намочив рукавиці й холодив руки. Бран не міг зрозуміти, чому затримуються Теон, мейстер Лувін, Джозет та інші.

Почувши шурхотіння листя, він смикнув повіддя, змушуючи Танцівницю розвернутися; він очікував побачити друзів, але на березі струмка з'явилися якісь незнайомі голодранці.

— Доброго вам дня,— нервово привітався Бран. Досить було одного погляду, аби зрозуміти, що це ані лісовики, ані селяки. Зненацька він усвідомив, як пишно він вбраний. Сюрко на ньому було новеньке, з темно-сірої вовни, зі срібними ґудзиками, а облямований хутром плащ на плечах застібався на масивну срібну шпильку. І чоботи, і рукавиці в нього теж мали хутрянну облямівку.

— Ти сам, так? — запитав найкремезніший з незнайомців — голомозий чоловік з обвітраним обличчям.— Загубився у вовчому лісі, бідолаха.

— Я не загубився! — Бранові не сподобалося, як вони його роздивляються. Він нарахував чотирьох незнайомців, та коли озирнувся, позаду побачив іще двох.— Брат від'їхав секунду тому, а скоро під'їде моя варта.

— Твоя варта, еге ж? — мовив інший чоловік. Його худе обличчя поросло сивою щетиною.— І що ж вона вартує? Оце там у тебе на плащі не срібна шпилька?

— Гарна,— почувся жіночий голос. Але жінка мало була схожа на жінку: сама довготелеса й худорлява, з таким самим грубим обличчям, як і в решти, а волосся ховалося попід круглим, як горщик, напівшоломом. У руках вона тримала чорний дубовий спис завдовжки вісім футів, з іржавим гостряком.

— Дай-но поглянути,— зронив голомозий здоровань.

Бран схвильовано дивився на нього. Одяг на ньому був брудний і подертий мало не клапті, весь у латках — де коричневих, де синіх, де темно-зелених; плащ, колись чорний, вицвів і посірів. Чоловік із сивою щетиною теж був одягнений у чорне, зненацька збагнув Бран. І тут-таки йому пригадався клятвoporушник, якого скарав на горло батько того дня, коли вони знайшли вовчενят; той чоловік теж був у чорному, і батько сказав, що він — дезертир з Нічної варти. «Такі люди найнебезпечніші,— сказав тоді лорд Едард.— Дезертир усвідомлює: якщо його схоплять, він приречений, тож не цурається злочину, навіть найстрашнішого».

— Шпильку, хлопче,— сказав здоровань, простягаючи руку.

— Коня ми теж заберемо,— сказала інша жінка — нижча за Роба, вона мала широке пласке обличчя й прилизане жовтувате волосся.— Злазь, бігом.

З її рукава вислизнув ніж із зазубленим, як пилка, лезом.

— Ні,— пробурмотів Бран,— я не можу...

Не встиг він і подумати, що слід розвернутися й тікати геть, як здоровань схопив Танцівницю за повіддя.

— Можеш, лорденя... і злізеш, якщо тобі життя дороге.

— Стіве, глянь-но — він прив'язаний,— довготелеса жінка тицьнула списом.— Може, він і правду казав.

— Ремені, еге ж? — мовив Стів. І витягнув з піхов на поясі кинджал.— З ременями можна впоратися.

— Ти що — калічка? — запитала коротуха.

Бран спалахнув.

— Я — Брандон Старк із Вічнозиму, і ліпше вам відпустити мого коня, бо вас усіх стратять.

Кошавий чолов'яга з сірою щетиною на обличчі розреготався.

— Хлопчак зі Старків, так і є. Тільки Старки такі дурні, що починають залякувати, коли мудріші вже благають.

— Одріж йому його прутик і запхни до рота,— підказала коротуха.
— Щоб мовчав.

— Гейлі, ти дурніша, ніж потворніша,— зронила довготелеса жіночка.— З мертвого хлопця зиску не буде, а от з живого... прокляття на богів, тільки подумайте, скільки дасть Манс за те, щоб отримати в заручники рідну кров самого Бенджена Старка!

— Прокляття на Манса,— вилаявся здоровань.— Хочеш знову туди, Ошо? Ну ти й дурепа! Думаєш, білим блукальцям не байдуже, що ти везеш заручника?

Повернувшись до Брана, він розтяв ремінь у нього на стегні. Дублена шкіра зі свистом луснула.

Удар, швидкий і недбалий, глибоко розсік одяг. Опустивши погляд, Бран побачив у тому місці, де розійшлися штани, власну бліду шкіру. А тоді зацебеніла кров. Відчуваючи запаморочення, він мовби здалеку спостерігав за тим, як росте червона пляма: не було ні болю, ні натяку на відчуття. Здоровань здивовано забуркотів.

— Опустити зброю, і я обіцяю тобі швидку й безболісну смерть,— здаля гукнув Роб.

Бран з відчайдушною надією підвів голову — і побачив брата. Голос у Роба був напружений, і тому слова прозвучали не надто владно. Брат сидів на коні, рука в рукавиці стискала меч, а за спиною в нього лежав закривавлений лось.

— Брат,— зронив чолов'яга з сивою щетиною.

— Який грізний,— глузливо мовила коротуха, яка називалася Гейлі.— Ти збираєшся з нами битися, хлопчику?

— Не будь дурним, хлопче. Ти один проти шістьох,— підняла спис довготелеса жінка.— Стрибай на землю й кидай меч. Ми тобі щиро подякуємо за коня й за лосятину, і тоді можете з братом забиратися.

Роб свиснув. Долинув легкий тупіт м'яких лап по вологому листю. Підлісок розступився, з низько навислих гілок посипався сніг, і з-поміж зелені вигулькнули Сіровій і Літо. Понюхавши повітря, Літо загарчав.

— Вовки,— видихнула Гейлі.

— Деривовки,— виправив Бран. Недоростки вже стали завбільшки з вовків, яких Бранові траплялося бачити, але відмінності легко було

зауважити, якщо знати, де шукати. Мейстер Лувін і псар Фарлен навчили Брана. У деривовка голова більша, ноги вищі, а тонкий писок — довший. Стоячи попід лагідним снігом, худоребрі деривовки справляли жахливе враження. У Сіровія писок був вимашчений свіжою кров'ю.

— Песики,— презирливо кинув голомозий здоровань.— Хоча подейкують, що вночі нічого не гріє так, як плащ із вовчого хутра,— він зробив різкий жест.— Вбийте їх.

— Вічнозим! — крикнув Роб, пришпорюючи коня. Мерин помчав узбережжям, а назустріч виступили голодранці. Бездумно рвонув уперед, щось вигукуючи, якийсь чолов'яга з сокирою. Робів меч поцілив йому просто в обличчя; почувся нудотний хрускіт, і бризнула кров. Кощавий з сивою щетиною потягнувся до повіддя й на мить його навіть схопив... аж тут на нього наскочив Сіровій і потягнув на землю. Зойкнувши, кощавий з плюскотом гримнувся навзак у струмок і пішов з головою під воду, шалено розмахуючи ножем. За ним у воду стрибнув деривовк, і де вони вдвох зникли, біла від шуму вода забарвилася в червоне.

Посеред струмка схрестили зброю Роб з Ошею. Її довгий спис здавався змією зі сталевною головою: він цілив Робу в груди — раз, двічі, тричі, але всі удари Роб відбивав мечем. На четвертому чи п'ятому ударі жінка надто подалася вперед і на мить втратила рівновагу. Рвонувши їй назустріч, Роб збив її з ніг.

За кілька кроків од нього Літо, клацаючи зубами, кинувся на Гейлі. Ніж зачепив йому бік. Літо ковзнув геть, загарчавши, а тоді знову напав. Цього разу зуби його зімкнулися в жінки на литці. Стиснувши ножа обіруч, коротуха завдала удару згори вниз, але деривовк, здавалося, передбачив його. На мить він відпустив її — в зубах залишилася подерта шкіра, клапті тканини й криваве м'ясо. Щойно Гейлі, заточившись, упала, Літо знову наскочив на неї, відкидаючи на спину та вгризаючись у живіт.

Шостий чолов'яга вирішив утекти від бійні... але недалеко. Він уже дерся протилежним берегом струмка, коли на поверхню випірнув мокрий Сіровій. Обтрусившись від води, він погнався за чолов'ягою й одним укусом підрізав йому жили під коліном, а щойно чоловік ковзнув назад у воду, вчепився йому в горло.

На той час не лишилося вже нікого, крім здорованя Стіва. Розтявши ремені в Брана на грудях, він схопив хлопця за руку і смикнув. Зненацька Бран відчув, що падає. Він простягся на землі, розкинувши ноги, й одна ступня опинилась у струмку. Бран не відчував холодної води, але відчув крицю, коли Стів притис йому кинджал до горла.

— Назад,— попередив здоровань,— а то я хлопцеві глотку розітну.

Засапаний Роб різко зупинив коня. Лють зникла з його очей, а рука, яка тримала меч, упала.

За цю мить Бран побачив усе, що робилося навкруги. Літо шматував Гейлі, витягаючи в неї з нутра блакитних змій. Вона ж витріщалася в небо розширеними очима. Бран не знав, жива вона чи мертва. І чолов'яга з сивою щетиною, і той, що з сокирою, лежали не ворущачись, а от Оша стояла навколішках, тягнучись до свого списа, який валявся на землі. До неї біг мокрий Сіровій.

— Відклич його! — гукнув здоровань.— Відклич їх обох, бо калічка помре!

— Сіровію, Літо, до мене! — крикнув Роб.

Зупинившись, деривовки обернули голови. Сіровій пострибав назад до Роба. Але Літо не поворухнувся, не зводячи очей з Брана й чолов'яги поряд з ним. А тоді вовк загарчав. Писок у нього був мокрий і червоний, а очі горіли.

Зіпершись на спис, Оша звелася на ноги. З рани на руці, куди поцілив Роб, цебеніла кров. Бран бачив, що обличчям здорованя котиться піт. І збагнув, що Стів наляканий не менше за нього.

— Старки,— пробурмотів чолов'яга,— кляті Старки.

І вже гучніше крикнув:

— Ошо, убий вовків і забери в нього меч.

— Сам убивай,— озвалася та.— Я до тих чудовиськ не підійду.

На якусь мить Стів розгубився. Рука в нього затремтіла, і Бран відчув, як у тому місці, де лезо вгризалось в шию, потекла цівка крові. У ніздрі вдарив дух чолов'яги — запах страху.

— Ти,— гукнув Стів до Роба,— у тебе є ім'я?

— Я — Роб Старк, спадкоємець Вічнозиму.

— Це твій брат?

— Так.

— Якщо не хочеш, аби він помер, слухай сюди. Злазь із коня.

Роб на мить завагався. А тоді повільно й неквапливо зліз на землю й зупинився, не випускаючи меча з руки.

— А тепер убий вовків.

Роб не поворухнувся.

— Роби. Або вовки, або хлопець.

— Ні! — заверещав Бран. Якщо Роб зробить, як велить Стів, той усе одно уб'є їх обох — щойно деривовки будуть мертві.

Схопивши Брана за волосся вільною рукою, голомозий жорстоко закинув йому голову, і Бран схлипнув од болю.

— А ти стули пельку, калічко, чуєш мене? — він іще дужче вивернув йому голову.— Чуєш мене?!

Звідкись іззаду, з лісу, долинув тихий дзенькіт. Стів хапнув ротом повітря — з грудей у нього стриміла мисливська стріла з пласким гостряком. Стріла була яскраво-червона, мовби пофарбована кров'ю.

Кинджал упав геть від Бранового горла. Гойднувшись, здоровань долілиць грюпнувся в струмок. Під вагою тіла хруснула стріла. Бран бачив, як за водою витікає з чолов'яги життя.

З-за дерев з'явилися батькові гвардійці з мечами в руках, і Оша озирнулася.

— Помилуйте, мілорде,— гукнула вона до Роба.

Побачивши різанину, гвардійці дивно зблідли. Вони невпевнено поглядали на вовків, і коли Літо знову заходився патрати тіло Гейлі, Джозет, кинувши клинок і хапаючи ротом повітря, подибав у кущі. Навіть мейстер Лувін, який показався з-за дерева, мав шокований вигляд, але тільки на мить. Похитавши головою, він побрів через струмок до Брана.

— Ти поранений?

— Він мені ногу порізав,— озвався Бран,— але я нічого не відчуваю.

Мейстер став навколішки, оглядаючи рану, а Бран обернув голову. Поряд з чатовим деревом стояв Теон Грейджой з луком у руках. Він усміхався. Як завжди, усміхався. У нього біля ніг з землі стирчало з півдужини стріл, але йому досить виявилось однієї.

— Прегарне видовище — мертвий ворог,— оголосив він.

— Джон завжди казав, що ти бовдур, Грейджою,— голосно крикнув Роб.— Слід би тебе прип'яти на ланцюги у дворі й дати Бранові трохи постріляти в тебе.

— Ліпше подякував би за те, що я твоєму братові життя врятував.

— А якби ти промахнувся? — мовив Роб.— Якби тільки поранив? А якби в нього рука здригнулася, або ти натомість поцілив би у Брана? Звідки тобі було знати, що чолов'яга не має нагрудника, ти ж бачив лише його плащ зі спини. Що тоді сталося б з моїм братом? Про це ти не подумав, Грейджою?

Теон уже не усміхався. Похмуро стеновши плечима, він одну по одній почав висмикувати з землі свої стріли.

Роб кинув лютий погляд на гвардійців.

— А ви де були? — вимогливо запитав він.— Я був певен, що ви недалеко.

Вояки обмінялися нещасними поглядами.

— Ми їхали за вами, мілорде,— озвався наймолодший з гвардійців, Квент, у якого замість бороди ріс м'який каштановий пушок.— Тільки спочатку ми чекали на мейстра Лувіна з його віслюком, прошу нас вибачити, а тоді... ну... така справа...— глянувши на Теона, він соромливо відвів очі.

— Я побачив індичку,— мовив Теон, роздратований запитанням.— Звідки мені було знати, що ти лишиш хлопця самого?

Роб обернув голову, аби ще раз поглянути на Теона. Бран ніколи ще не бачив його таким сердитим, але брат нічого не сказав. Нарешті він опустився навколішки поряд з мейстром Лувіном.

— Рана у брата важка?

— Просто подряпина,— сказав мейстер. І намочив у струмку хусточку, щоб промити поріз.— Двоє з них у чорному,— сказав він Робові, займаючись раною.

Роб перевів погляд на Стіва, який розкинувшись лежав у струмку; його подертий чорний плащ ривками гойдався, підхоплений течією.

— Дезертири з Нічної варти,— похмуро мовив Роб.— От дурні — так близько підійшли до Вічнозиму.

— Дурість це чи розпач — часто важко розрізнити,— мовив мейстер Лувін.

— Може, поховаємо їх, мілорде? — запитав Квент.

— Вони б нас не ховали,— озвався Роб.— Відрубайте їм голови й відішліть на Стіну. А тіла лишіть воронам-трупоїдам.

— А що з цією? — тицьнув Квент великим пальцем в Ошу.

Роб підійшов до неї. Вона була на голову вища за нього, та щойно він наблизився, впала навколішки.

— Збережіть мені життя, лорде Старк, і я до ваших послуг.

— Ти? І що мені робити з клятвopушницею?

— Я не порушувала клятви. Це Стів і Воллен утекли зі Стіни, а не я. Чорні ворони не приймають жінок.

Теон Грейджой розвальцем наблизився.

— Віддай її вовкам,— запропонував він Робу. Жінка метнула очі до того, що лишилося від Гейлі, та, здригнувшись, швидко відвела погляд. Навіть гвардійцям було незатишно.

— Вона жінка,— мовив Роб.

— Дикунка,— сказав Бран.— І пропонувала не вбивати мене, щоб віддати Мансу Рейдеру.

— У тебе є ім'я? — запитав Роб у жінки.

— Оша, якщо ваша ласка, мілорде,— кисло пробурмотіла та.

— Добре буде її допитати,— звівся на ноги мейстер Лувін.

Бран побачив полегшення на братовому обличчі.

— Як скажете, мейстре. Вейнс, зв'яжіть їй руки. Вона піде у Вічнозим з нами... а чи житиме, чи помре, залежатиме від того, чи казатиме правду.

Тиріон



— Їсти? — запитав Морд, кинувши сердитий погляд. У товстій короткопалій руці він тримав тарілку квасолі в олії.

Тиріон Ланістер умирав з голоду, але хай ця звірюка не чекає, що він почне плазувати.

— Мені підійшла б ягняча вирізка,— сказав Тиріон з купи брудної соломи в кутку камери.— Тарілочка гороху з цибулею, трохи свіжого хліба з маслом, і ще карафа підігрітого вина, щоб запити. Або пива, якщо його дістати простіше. Я стараюся не надто прискіпуватися.

— Квасоля,— сказав Морд.— Ось.

Він простягнув тарілку.

Тиріон зітхнув. Тюремник — вісім пудів безпросвітної дурості — мав коричневі гнилі зуби й маленькі темні очиці. Ліва половина обличчя в нього блищала від шраму: йому сокирою відтяло вухо й частково щоку. Передбачуваний він був настільки ж, наскільки й потворний, але Тиріон і справді зголоднів. І тому потягнувся до тарілки.

Морд, вишкірившись, відсмикнув її.

— Ось,— сказав він, тримаючи тарілку так, щоб Тиріон не міг дотягнутися.

Карлик важко зіп'явся на ноги, відчуваючи, як болять усі суглоби.

— Нам що, кожного разу грати в цю дурнувату гру?

Він знову потягнувся до квасолі.

Морд, вищиривши гнилі зуби й шаркаючи ногами, відступив.

— Ось, карлик,— виставив він тарілку на віддаль випростаної руки, тримаючи її понад прірвою, де закінчувалася камера, а

починалося небо.— Їсти? Ось. Іди бери.

Тиріон своїми коротенькими ручками не міг дотягнутися до тарілки, та й не збирався наближатися до краю. Мордові досить підштовхнути його великим білим черевом — і Тиріон перетвориться на нудотну червону пляму на камінні Неба, як уже за століття перетворилося чимало в'язнів Соколиного Гнізда.

— Я тут подумав, що я зовсім не голодний,— оголосив він, повертаючись у куток камери.

Буркнувши щось, Морд розчепірів товсті пальці. Вітер, підхопивши тарілку, перекинув її. Їжа полетіла вниз, і лише кілька квасолин бризнуло в камеру. Тюремник зареготав, і його черево затрусилося, як пудинг.

На Тиріона накопила лють.

— Ти, клятий виплодку рябого недолюдка! — виплюнув він.— Щоб ти здох від різачки!

На це Морд, виходячи з камери, добряче буцнув його під ребра чоботом зі сталевим носакком.

— Забираю свої слова назад,— хапнув Тиріон повітря, скрутившись на соломі.— Я сам тебе вб'ю, присягаюся!

Окуті залізом двері захряснулися. До Тиріона долинув брязкіт ключів.

Як на такого коротуна, він має до біса великий рот, подумав Тиріон, заповзаючи у куток камери, яку Арини для сміху прозвали підземеллям. Скулившись під тоненьким покривалом — оце й уся його постіль,— він утупився у яскраве блакитне небо й далекі гори, яким, здавалося, не було кінця-краю, мріючи про плац із хутра тіль-кота, що його він виграв у кості в Марильйона, а співець поцупив з тіла ватажка горлорізів. Від шкіри тхнуло кров'ю і цвіллю, зате вона була тепла й товста. Тільки побачивши її, Морд одразу її відібрав.

Різкі пориви вітру шарпали покривало, як кігті. Камера була жалюгідно маленька, навіть для карлика. Менш ніж за п'ять футів од Тиріона, де у нормальному підземеллі мала бути стіна, підлога кінчалася й починалося небо. Тиріон міг насолоджуватися свіжим повітрям і сонячним промінням, а вночі — місяцем і зорями, але він умить поміняв би це все на найвогкішу, найпохмурішу яму в надрах Кичери Кастерлі.

«Полетиш,— запевняв його Морд, заштовхуючи в камеру.— Двадцять днів, тридцять, може, п'ятдесят. А тоді полетиш».

В Аринів єдиних у всьому королівстві було підземелля, з якого в'язням дозволялося вільно тікати. Першого дня Тиріон кілька годин збирав усю мужність у кулак, а тоді влігся на живіт і підповз до краю, аби, вистромивши голову, зазирнути вниз. Там, за шістсот футів, виднілося Небо, а між ним і камерою не було нічого, тільки порожнє повітря. Витягнувши голову, наскільки можливо, Тиріон побачив інші камери — праворуч, ліворуч, угорі. Він був бджолою у кам'яному стільнику, але хтось відірвав йому крила.

У камері було холодно, вітер завивав день і ніч, а що найгірше, підлога виявилася *похилою*. Зовсім трошечки, але цього було досить. Тиріон боявся заплющувати очі, боявся, що уві сні він перекотиться — і від жаху прокинеться, зісковзуючи з краю. Нічого дивного, що в небесній в'язниці бранці божеволіли.

«Боги допоможіть,— написав якийсь Тиріонів попередник на стіні чимось, підозріло схожим на кров,— блакить кличе». Спершу Тиріонові було цікаво, хто це і що з ним сталося, але згодом він вирішив, що йому цього ліпше не знати.

Якби тільки він стулив свій рот..

Усе почав клятий хлопчисько, що згори вниз дивився на Тиріона зі свого різьбленого трону з віродерева, над яким майоріли прапори дому Аринів — сокіл на тлі повні. На Тиріона Ланістера все життя дивилися згори вниз, але вперше — шестирічний хлопчина зі сльозливими очима, якому самому треба було під сідниці підкладати товсті подушки, щоб він сидів урівень з чоловіками.

— Він поганий? — запитав хлопчина, притискаючи до себе ляльку.

— Поганий,— озвалася леді Лайса з трохи нижчого трону поряд. Вона була вся в блакитному, напудрена й напахчена: у замку-бо товклося повно залицяльників.

— Який він маленький! — хихикнув лорд Соколиного Гнізда.

— Це Тиріон на прізвисько Куць, з дому Ланістерів, це він убив твого батька,— мовила вона, підвищуючи голос, щоб почули всі присутні, і той полетів високою залюю Гнізда, відбиваючись від молочно-білих стін і струнких колон.— Він умертвив правицю короля!

— Що, і його теж? — як бовдур, перепитав Тиріон.

А йому-бо ліпше було тримати рот на замку, а голову схиленою. Зараз він це добре усвідомлював; сьоме пекло, він усвідомлював це вже тоді! Висока зала Гнізда виявилася довгою і простою, й від білих мармурових стін з синіми прожилками віяло загрозливим холодом, але обличчя довкруг були ще холодніші. Могуть Кичери Кастерлі сюди не поширювалась, і у Видолі Ланістери друзів не мали. Для Тиріона найкращою захисною тактикою було б мовчання й покірливість.

Але він перебував у надто кепському гуморі, щоб поводитися розважливо. До свого сорому, на останньому відтинку підйому до Гнізда він почав спотикатися, бо заляклі ноги вже не мали сили нести його вище. Решту дороги його тягнув на руках Брон, і приниження тільки підлило лою у вогонь його люті.

— Схоже, я кручусь як бджілка,— з гірким сарказмом мовив він.— Цікаво, де тільки в мене знайшлося стільки часу, щоб наліво й направо убивати й умертвляти.

А слід було пам'ятати, з ким він має справу. І Лайса Арин, і її напівбожевільний слабачок і при дворі з гумором не дружили, особливо коли цей гумор спрямований був на них.

— Куцю,— холодно мовила Лайса,— або тримай язика на припоні й розмовляй з моїм сином увічливо, або, запевняю тебе, дуже скоро ти про це пошкодуєш. Не забувайся, хто ти і де ти. Тут Соколине Гніздо, і в залі зібралися лицарі Видолу, люди віддані, які по-справжньому любили Джона Арина. Будь-хто з них за мене ладен померти.

— Леді Арин, якщо зі мною щось станеться, мій брат Джеймі потурбується, щоб вони і справді за вас померли.

Вимовляючи ці слова, Тиріон усвідомлював, що даремно це робить.

— Літати умієте, мілорде Ланістер? — поцікавилася леді Лайса.— Карлики мають крила? Якщо ні, то ліпше вам проковтнути всі ті погрози, які спадають вам на думку.

— Я нікому не погрожував,— мовив Тиріон.— Я застеріг.

Тут маленький лорд Роберт скочив на ноги — він так засмутився, аж ляльку впустив.

— Вам нас не скривдити! — заверещав він.— Тут нас нікому не скривдити! Скажи йому, мамо, скажи йому, що тут йому нас не скривдити! — почав хлопець сіпатися.

— Соколине Гніздо неприступне,— спокійно оголосила Лайса Арин і пригорнула сина, відгородивши захисним колом дебелих білих

рук.— Куць просто намагається нас залякати, дитинко. Всі Ланістери брехуни. Ніхто не скривдить мого любого хлопчика.

Чорт забирай, вона мала рацію. На власні очі пересвідчившись, як воно — видертися сюди, Тиріон добре уявляв собі, як почуватиметься лицар в обладунках, якщо спробує пробитися нагору під градом стріл і каміння, що сипатиметься згори, водночас на кожному кроці наражаючись на ворога. Цього не передати словом «жахіття». Нічого дивного, що Гніздо ще ніхто й ніколи не завоював.

Але Тиріон не міг спинитися.

— Не те щоб неприступне,— мовив він,— просто незручне для приступу.

Малий Роберт тремтячою рукою тицьнув у нього згори вниз:

— Брехун! Мамо, я хочу подивитися, як він летить.

Двійко вартових у небесно-блакитних плащах підхопили Тиріона попід руки, відриваючи від землі.

Одним богам відомо, чим би це все закінчилося, якби не Кетлін Старк.

— Сестро,— гукнула вона, стоячи біля підніжжя тронів,— прошу тебе не забувати, що цей чоловік — *мій* бранець. І я не дозволю його скривдити.

Якусь мить Лайса Арин прохолодно дивилася на сестру, а тоді підвелася й метнулася до Тиріона, волочачи по підлозі довгий шлейф. На мить Тиріон злякався, що зараз вона його вдарить, а натомість вона звеліла відпустити його. Гвардійці кинули його на землю, ноги в нього підкосилися — і Тиріон упав.

Кумедне це, мабуть, видовище було, коли він спробував зіп'ятися на рівні, але праву ногу прошила судома, і він знову полетів на підлогу. Високою залогою дому Аринів прокотився регіт.

— Гість моєї сестрички такий змучений, що не може стояти,— оголосила леді Лайса.— Пане Вардисе, відведіть його в підземелля. Йому корисно буде відпочити в небесній камері.

Гвардійці ривком поставили його на ноги. Тиріон Ланістер, червоний від сорому, повис між них, жалюгідно дригаючи ногами.

— Я цього не забуду,— зронив він до всіх, коли його несли геть.

І він таки не забув, хай з цього й не було жодної користі.

Спершу він заспокоював себе, що ув'язнення не може тривати довго. Лайса Арин просто хотіла його принизити, ось і все. Скоро вона

знову пошле по нього. Якщо не вона, то Кетлін Старк захоче його допитати. Цього разу він триматиме язика на припоні. Вбити його без роздумів вони не наважаться: він усе-таки Ланістер з Кичери Кастерлі, і якщо вони проллють його кров, це означатиме війну. Принаймні так він собі казав.

А зараз його впевненість почала випаровуватися.

Може, його полонителі з самого початку збиралися згноїти його тут, от тільки він боявся, що довго гнити в нього забракне сил. День у день він слабшав, тож це тільки питання часу, коли тюремник Морд своїми штурханами нарешті щось йому зламає, якщо, звісно, раніше не заморить його голодом. Ще кілька холодних і голодних ночей — і блакить покличе й Тиріона.

Він намагався уявити, що відбувається за стінами в'язниці (якщо їх можна назвати стінами). Без сумніву, отримавши звістку, лорд Тайвін вислав навздогін вершників. Можливо, просто зараз Джеймі веде військо крізь Місячні гори... якщо не рушив натомість на північ, у Вічнозим. Чи хтось поза Видолом бодай здогадується, куди Кетлін Таллі забрала Тиріона? Цікаво, а як учинить Серсі, коли почує про це? Король міг би наказати його звільнити, от тільки кого послухається Роберт — королеви чи правиці? Тиріон не впадав у оману, буцім король кохає його сестру.

Якщо Серсі має клепку в голові, то наполягатиме, щоб король сам судив Тиріона. Навіть Нед Старк не зможе заперечити проти цього, не підриваючи честі короля. А Тиріон тільки радий буде ризикнути й виступити на суді. Хай які йому висуваються звинувачення, як він бачить, у Старків немає жодних доказів. Нехай винесуть цю справу на суд Залізного трону й лордів королівства, і буде їм кінець. Якби тільки Серсі вистало глузду це зрозуміти...

Тиріон Ланістер зітхнув. Сестра не позбавлена хитринки, от тільки її засліплює гордість. У цій ситуації вона побачить образу, а не шанс. А Джеймі в цьому сенсі ще гірший — безрозсудний і впертий, він легко спалахує люттю. Брат ніколи не стане розв'язувати вузол, коли можна його навпіл розрубати мечем.

Цікаво, думав Тиріон, хто з них підіслав розбійника, щоб змусити Старкового малого замовкнути, і чи справді це вони влаштували смерть лорда Арина? Якщо старого правицю дійсно вбили, зроблено це було спритно й тонко. В його віці чоловіки часто вмирають від

наглих хвороб. Натомість ідея підіслати до Брандона Старка якогось бовдура з краденим ножем здавалася Тиріону неймовірно незграбною. І якщо так подумати, хіба це не дивно?..

Тиріон здригнувся від страшної підозри. Може, деривок і лев — не єдині звірі в лісі, і якщо це правда, хтось використовує його, як маріонетку. А Тиріон Ланістер терпіти не міг, щоб його використовували.

Слід вибиратися звідси, і то швидко. Шанси здолати Морда мізерні, якщо не нульові, й ніхто найближчим часом не планує таємно передати йому мотузку завдовжки шістсот футів, тож доведеться пробивати собі дорогу до свободи словом. Рот завів його в цю камеру, рот, чорт забирай, хай і виводить.

Тиріон зіп'явся на ноги, стараючись не хвилюватися через похилу підлогу, яка ледь-ледь помітно опускалася до краю. Погрюкав кулаком У двері.

— Морде! — крикнув він.— Тюремнику! Морде, йди сюди!

Горлати й тарабанити довелося щонайменше хвилин десять, поки нарешті не долинули кроки. Тиріон устиг відступити за мить до того, як двері розчахнулися, гупнувши об стіну.

— Шумиш,— прогуркотів Морд; очі його налилися кров'ю. З м'ясистої руки звисала широка й груба шкіряна смужка, намотана на кулак.

«Ніколи не можна показувати, що ти боїшся»,— нагадав собі Тиріон.

— Розбагатіти хочеш? — запитав він.

Морд ляснув його. Замахнувся ременем зліва, ліниво, влучивши Тиріону в передпліччя. Від удару той заточився й від болю зціпив зуби.

— Пащека, карлик,— застеріг його Морд.

— Золото,— мовив Тиріон, силкуючись усміхнутися.— У Кичері Кастерлі повно золота... А-а-ах!

Цього разу Морд замахнувся справа і вклав у удар більше сили, аж ремінь ляснув і стрибнув, влучивши Тиріону в ребра й поваливши навколішки; Тиріон застогнав, але змусив себе глянути вгору на свого наглядача.

— «Багатий як Ланістери»,— прохрипів він.— Чув таку приказку, Морде?..

Морд загарчав. Свиснувши в повітрі, ремінь влучив Тиріону просто в обличчя. Біль був такий пекучий, що Тиріон навіть не пам'ятав, як упав, та коли знову розплющив очі, уже лежав на підлозі камери. У вусі дзвеніло, а в роті набігло повно крові. Він пошукав, на що зіпертися, аби підвестися, але пальці намацали... порожнечу. Тиріон відсмикнув руку, мовби обпікся, і постарався не дихати. Він упав просто на край, за кілька дюймів од блакиті.

— Що скажеш? — запитав Морд. Тримавши ремінь обома кулаками, він різко його розтягнув. Від виляску Тиріон аж підстрибнув. Тюремник зареготів.

«Він не штовхне мене,— відчайдушно переконував себе Тиріон, плазуючи геть від краю.— Кетлін Старк я потрібен живий, він не наважиться мене вбити». Зворотом долоні витерши з вуст кров, він вишкірився й мовив:

— Добрячий удар, Морде.

Тюремник примружився, міркуючи, чи не глузують з нього.

— Такий силач, як ти, мені би придався.

Ремінь метнувся до нього, але цього разу Тиріон примудрився ухилитися. Ремінь тільки чиркнув його по плечу, не більше.

— Золото,— повторив Тиріон, відповзаючи задки, мов рак,— більше золота, ніж тут ти за все життя заробиш. Досить, щоб купити землю, жінок, коней... станеш лордом. Лордом Мордом,— відхаркнувши кров, Тиріон сплюнув у небо.

— Нема золота,— сказав Морд.

«Він слухає!» — подумав Тиріон.

— Коли мене схопили, гаманець у мене забрали, але ж золото й досі моє. Кетлін Старк, може, й здатна полонити людину, але ніколи не опуститься до грабунку. Це ж заплямує її честь. Допоможи мені, і все золото буде твоє.

Мордів ремінь лизнув Тиріона — впівсерця, нерішуче, повільно й презирливо. Спіймавши його, Тиріон затис кінець у кулаці.

— Ніякого ризику для тебе. Просто передаси повідомлення.

Тюремник висмикнув ремінь з Тиріонових рук.

— Повідомлення,— сказав він так, мовби ніколи в житті не чув цього слова. І нахмурився, аж чоло прорізали глибокі зморшки.

— Ти чув мене, лорде. Просто передай мої слова своїй господині. Скажи їй...

«Що? Що змусить Лайсу Арин поступитися?» Зненацька на Тиріона Ланістера зійшло натхнення.

— ...скажи їй, що я хочу зізнатися в злочинах.

Морд підніс руку, і Тиріон приготувався до нового удару, але тюремник завагався. В очах його боролися підозра й корисливість. Він хотів отримати золото, але боявся ошуку: з нього видно було, що ошукували його в житті чимало.

— Брехня,— похмуро пробурмотів він.— Карлик дурить мене.

— Я напишу розписку,— пообіцяв Тиріон.

Є неграмотні, які письмо зневажають, а є такі, що виявляють забобонну пошану до писаного слова, мов то якісь чари. На щастя, Морд належав до других. Тюремник опустив ремінь.

— Пиши золото. Багато золота.

— Дуже багато золота,— запевнив його Тиріон.— Гаманець — то так, для примани, друже. У брата мого лати зі щирого золота.

По правді сказати, у Джеймі обладунки були зроблені з золоченої криці, але цей бовдур від справжнього золота їх би в житті не відрізняв.

Морд замислено м'яв ремінь, але врешті-решт здався і пішов по чорнило й папір. Коли розписка була готова, наглядач підозріло нахмурився.

— А тепер перекажи моє повідомлення,— нагадав йому Тиріон.

Коли пізно вночі по нього прийшли, Тиріон тремтів уві сні. Морд відчинив двері, але не зронив ні слова. Сер Вардис Іген збудив Тиріона, штурхнувши носакком чобота.

— Підйом, Куцю. Міледі воліє вас бачити.

Тручи заспані очі, Тиріон удавано скривився.

— Хто б сумнівався, от тільки з чого ви взяли, що я волю бачити її?

Сер Вардис нахмурився. Тиріон добре пам'ятав його ще з тих часів, коли той служив капітаном варту правиці на Королівському Причалі. Просте квадратне обличчя, сиве волосся, кремезна статура й повна відсутність почуття гумору.

— Ваші бажання не обходять мене. Підйом, або вас винесуть звідси.

Тиріон незграбно зіп'явся на ноги.

— Холодна нічка,— недбало зронив він,— а у високій залі гуляють протяги. Не хочу застудитися. Морде, якщо твоя ласка, принеси мені мій плащ.

Тюремник нахмурився, і на тупому обличчі проступила підозра.

— Мій плащ,— повторив Тиріон.— Шкуру тінь-кота, яку ти забрав на зберігання. Пригадуєш?

— Принеси йому клятий плащ,— звелів сер Вардис.

Морд не наважився бурчати. Кинувши на Тиріона погляд, у якому читалася обіцянка скорої відплати, він пішов по шкуру. Коли плащ застібнувся у в'язня на шиї, Тиріон посміхнувся.

— Дуже дякую. Згадуватиму тебе щораз, коли вдягатиму його,— закинувши полу довгого хутрянного плаща на праве плече, Тиріон уперше за багато днів відчув тепло.— Ведіть, пане Вардисе.

Висока зала дому Аринів палала сяйвом півсотні смолоскипів, які вздовж стін горіли у держалах. Леді Лайса була вбрана в чорний шовк, груди якого прикрашав вишитий перлами сокіл на тлі повні. Оскільки вона не схожа була на людину, яка збирається приєднатися до Нічної варті, Тиріон вирішив, що жалобне вбрання, на її думку, найбільше годиться для того, щоб вислуховувати зізнання. Довга золотисто-каштанова коса, химерно заплетена, спадала на ліве плече. Високий трон поряд з Лайсою стояв порожній: нема сумнівів, що малий лорд Соколиного Гнізда давно спить і тіпається уві сні. Бодай за це Тиріон був удячний.

Низько вклонившись, він якусь мить роззирався залюю. Вислухати Тиріонове зізнання леді Арин закликала своїх лицарів і підданих, як він і сподівався. Він побачив зморшкувате обличчя сера Бриндена Таллі й добродушно-грубувате — лорда Нестора Ройса. Поряд з Нестором стояв молодик з вугільно-чорними бакенбардами — ніхто як його спадкоємець сер Альбар. Представлені були майже всі головні дома Видолу. Тиріон зауважив сера Ліна Корбрея, стрункого як меч, і лорда Гантера з його подагричними ногами, й удову леді Вейнвуд в оточенні синів. Інших гербів Тиріон не знав: були тут зламаний спис, зелена гадюка, вежа у вогні, крилатий потир.

Серед панства Видолу було й кілька Тиріонових супутників з королівського гостинцю: сер Родрик Кассель, досі блідий від напівзагоєних ран, стояв поряд із сером Віллісом Водом. Співець Марильйон роздобув собі нову ліру. Тиріон посміхнувся: хай що

сьогодні вночі трапиться, він не волів, аби це лишалося в таємниці, а хто як не співець найкраще рознесе звістку по всіх усюдах?

У дальньому кінці зали притулився до колони Брон. Вільний вершник не спускав з Тиріона своїх чорних очей, а руку недбало поклав на руків'я меча. Тиріон затримав на ньому довгий допитливий погляд...

Першою заговорила Кетлін Старк.

— Нам сказали, ви хочете зізнатися в гріхах.

— Так, міледі,— озвався Тиріон.

Лайса Арин посміхнулася до сестри.

— У небесних камерах усі ламаються. Боги бачать їх згори, там не можна сховатися в темряві.

— Як на мене, не схоже, щоб він зламався,— зауважила леді Кетлін.

Леді Лайса не звернула на неї уваги.

— Кажіть, що маєте,— звеліла вона Тиріону.

«Час кинути кості»,— подумав той, знову метнувши швидкий погляд на Брона.

— З чого почати? Зізнаюсь, я лихий коротун. Злочини й гріхи мої не злічити, добрі лорди й леді. Я спав з повіями, і не раз, а сотні разів. Я бажав рідному лорду-батькові смерті, та й сестрі, нашій ласкавій королеві, також...— (Хтось позаду нього хихикнув).— Я не завжди добре ставився до слуг. Буркотів. Навіть дурив, визнаю з соромом. Казав чимало жорстоких і злих слів про шляхетне панство при дворі...— (Це викликало нову хвилю сміху).— Одного разу я...

— Тихо! — бліде кругле обличчя Лайси Арин палало.— Що це ти задумав, карлику?

Тиріон схилив голову набік.

— Як, я зізнаюся в злочинах, міледі...

Кетлін Старк зробила крок уперед.

— Ви звинувачені в тому, що підіслали найманця з ножем, щоб зарізати в ліжку мого сина Брана, і в тому, що вступили в змову з метою вбивства лорда Джона Арина, правиці короля.

Тиріон безпомічно знизав плечима.

— Боюся, в цих гріхах я зізнатися не зможу. Про вбивства мені не відомо нічого.

Леді Лайса підвелася зі свого трону, вирізьбленого з віродерева.

— Я не дозволю з себе посміятися. Ти пожартував, Куцю, і сподіваюся, отримав задоволення. Пане Вардисе, відведіть його назад у підземелля... але цього разу знайдіть йому меншу камеру, де підлога ще похиліша.

— Оце так чиниться правосуддя у Видолі? — прогуркотів Тиріон так гучно, що сер Вардис на мить закам'янів.— Невже справедливість закінчується на Кривавій брамі? Ви звинувачуєте мене в злочинах, я провину заперечую, то ви кидаєте мене в голу камеру мерзнути й голодувати? — він задер голову, щоб усі добре побачили синці, які в нього на обличчі лишив Морд.— А де ж королівське правосуддя? Чи Соколине Гніздо вже не належить до Сімох Королівств? Ви кажете, проти мене висунуті звинувачення. Гаразд. Я вимагаю суду! Дайте мені слово, а тоді хай мою правду чи брехню відкрито судять перед богами і людьми.

Залою покотилося тихе бурмотіння. І Тиріон збагнув, що домігся свого. Він був шляхетного роду, син наймогутнішого лорда в усьому королівстві та брат королеви. Йому не можна було відмовити в суді. Гвардійці в небесно-блакитних плащах рушили до Тиріона, але їх зупинив сер Вардис і поглянув на леді Лайсу.

Та роздратовано скривила ротик.

— Якщо вас на суді визнають винним у злочинах, у яких вас звинувачують, тоді за законом короля вам доведеться заплатити власною кров'ю. У Соколиному Гнізді ми не тримаємо ката, мілорде Ланістер. Відчиніть Місячні двері.

Глядачі розступилися. Між двох струнких мармурових колон виявилися вузькі двері з віродерева, де на білому тлі був вирізьблений півмісяць. Двійко гвардійців промарширували до них, і ті, хто стояв ближче, позадкували. Один з гвардійців зняв важкий бронзовий засув, а другий потягнув стулки на себе. Зненацька плащі напнулися на плечах, підхоплені поривом вітру, який зі свистом влетів у відчинені двері. За ними простерлося безмежне нічне небо, всіяне холодними байдужими зорями.

— Погляньте, ось королівське правосуддя,— сказала Лайса Арин. На стінах, як прапорці, тріпотіло полум'я смолоскипів, а де-не-де смолоскипи й зовсім згасли.

— Лайсо, це не дуже мудре рішення,— мовила Кетлін Старк, а залом пролетів чорний вітер.

Сестра не зважала на неї.

— Хочете суду, мілорде Ланістер? Дуже добре, ви отримаєте суд. Мій син вислухає все, що ви маєте сказати, а тоді ви вислухаєте його присуд. А потім зможете піти... крізь оті двері або оці.

Вона була страшенно вдоволена з себе, думав Тиріон, і нічого дивного. Хіба злякає її суд, коли суддею на ньому буде її синок-слабачок? Тиріон зиркнув на Місячні двері. «Мамо, я хочу подивитися, як він летить»,— сказав хлопчик. Скількох людей це шмаркате гаденя вже послало в оці двері?

— Дякую, добра леді, але не бачу сенсу турбувати лорда Роберта,— увічливо мовив Тиріон.— Боги знають правду: я не винен. Я покладаюся на їхній присуд, а не на людський. Я вимагаю суду через двобій.

Високою залогою дому Аринів, як нагла буря, прокотився сміх. Лорд Нестор Ройс пирхнув, сер Вілліс Вод хихикнув, сер Лін Корбрей гоготнув, а решта, закинувши голови, так зареготали, що з очей сльози покотилися. Марильйон зламаною рукою незграбно взяв якусь веселу ноту на своїй новій лірі. Навіть вітер, здавалося, завивав глузливо, вриваючись крізь Місячні двері.

У водянисто-блакитних очах Лайси Арин майнула невпевненість. Тиріон вибив її з рівноваги.

— Ви маєте такий привілей, правда ваша.

Зробивши крок уперед, юний лицар з вигаптуваною на сюрко зеленого гадюкою став на одне коліно.

— Міледі, матиму за честь битися за вашу правду.

— Прошу довірити цю честь мені,— сказав старий лорд Гантер.— На знак моєї любові до вашого лорда-чоловіка, дозвольте мені помститися за його смерть.

— Мій батько вірно служив лордові Джону як великий стюард Видолу,— прогуркотів сер Альбар Ройс.— Дозвольте мені в цій справі послужити його синові.

— Боги благоволять людині, яка бореться за справедливість,— мовив сер Лін Корбрей,— та ще більше вони благоволять людині з управним мечем. Усі ми знаємо, про кого мова,— він скромно посміхнувся.

Водночас заговорили, перекрикуючи один одного, ще з дюжину лицарів. Тиріон не зрадив тому, що стільки незнайомців виявляють

таку готовність його вбити. Може, його план був не такий уже й кмітливий?

Леді Лайса піднесла руку, закликаючи до тиші.

— Дякую, мілорди, і якби з нами зараз був мій син, він теж подякував би вам. У всіх Сімох Королівствах немає вояків хоробріших і відданіших, ніж лицарі Видолу. Хотіла б я зробити честь кожному з вас! Але мені доведеться обрати лише одного,— вона випростала руку, показуючи.— Сер Вардис Іген завжди був вірним правицею мого лорда-чоловіка. Пане, ви й битиметеся від нашого імені.

Сер Вардис був єдиний, хто мовчав.

— Міледі,— суворо промовив він, опускаючись на одне коліно,— благаю, передайте цю ношу комусь іншому, мені вона не до смаку. Який з цього чоловіка вояк? Ви погляньте на нього. Карлик удвічі нижчий за мене, ще й кульгавий. Ганебно буде зарізати такого й оголосити це правосуддям.

«Чудово»,— подумав Тиріон.

— Я згоден,— сказав він.

— Ви самі вимагали суду через двобій,— сердито глянула на нього Лайса.

— А тепер я вимагаю обрати того, хто битиметься від мого імені. Як ви обрали собі. Знаю, брат Джеймі охоче постояв би за мене.

— Ваш любий Царевбивця за сотні льє звідси,— відтяла Лайса Арин.

— То пошліть до нього птаха. Я охоче дочекаюся його приїзду.

— Завтра ви битиметеся з сером Вардисом.

— Співцю,— мовив Тиріон, обертаючись до Марильйона,— коли писатимеш про ці події баладу, не забудь розповісти, як леді Арин відмовила карлику в праві на заступника й виставила проти нього, кульгавого й побитого, найкращого свого лицаря.

— Ні в чому я не відмовила! — крикнула Лайса Арин пронизливим від роздратування голосом.— Оголошуй заступника, Куцю... якщо гадаєш, що знайдеться хтось, ладний за тебе померти.

— Якщо ви не проти, я ліпше знайду того, хто ладен за мене убити, — оглянув Тиріон довгу залу. Ніхто не ворухнувся. Довгу мить йому здавалося, що все це з самого початку було величезною помилкою.

І раптом у дальньому кінці зали хтось заворушився.

— За карлика виступлю я,— гукнув Брон.

Едард



Йому снився давній сон: троє лицарів у білих плащах, давно зруйнована вежа, Ліанна у кривавій постелі...

Уві сні з ним їхали його друзі, як це було наяву. Гордий Мартин Кассель, батько Джорі; відданий Тео Вул; Ітан Гловер, Брандонів зброєносець; сер Марк Рисвел, м'який і мовою, і серцем; краножанин Гауленд Рід; лорд Дастин на своєму величезному гнідому огирі. Їхні обличчя Нед знав, як колись своє, але роки, наче п'явки, висисають спогади — навіть ті, які він присягався пам'ятати завжди. Вві сні то були просто тіні — сірі духи на конях, зітканих з туману.

Їх було семеро проти трьох. Уві сні все було так само, як і наяву. От тільки троє ці були незвичайні. Вони чекали перед круглою вежею, за спинами в них червоніли Дорнські гори, а плащі їхні напиналися од вітру. І це були не тіні: їхні обличчя горіли ясно навіть сьогодні. Сер Артур Дейн на прізвисько Ранковий Меч сумно всміхався. З-за його правого плеча вистромлювалося руків'я довгого меча, що звався Світанок. Сер Освел Вент стояв на одному коліні — гострив лезо точильним каменем. На його білому емальованому шоломі розпростер крила кажан його дому. А між цими двома застиг старий ярий сер Герольд Гайтавер на прізвисько Білий Бик, лорд-командувач королівської варти.

«Я шукав вас біля Тризуба»,— мовив до них Нед.

«Нас там не було»,— відповів сер Герольд.

«Горе Узурпатору, якби ми були там»,— докинув сер Освел.

«Коли впав Королівський Причал, сер Джеймі золотим мечем зарубав вашого короля, а я не міг зрозуміти, де ви».

«Ми були далеко,— сказав сер Герольд,— бо в іншому разі Ейрис і досі б сидів на Залізному троні, а наш брат-перевертень горів би у сьомому пеклі».

«Я прийшов до Штормокраю, щоб зняти облогу,— мовив Нед,— а лорди Тайрел і Редвін спустили прапори, й усі їхні лицарі прихилили коліна, присягаючи нам на вірність. Я був певен, що й ви будете серед них».

«Так легко ми колін не прихилиємо»,— сказав сер Артур Дейн.

«Сер Віллем Дарі разом з королевою і королевичем Вісерисом втекли на Драконстон. Я гадав, може, ви попливли з ними».

«Сер Віллем — людина гідна й віддана»,— зронив сер Освел.

«Але він не лицар королівської варти,— зауважив сер Герольд.— Королівська варта не тікатиме».

«Ні тоді, ні зараз»,— мовив сер Артур. І надів шолом.

«Ми дали присягу»,— пояснив сер Герольд.

Недові друзі-духи ковзнули до нього, стискаючи в руках мечі-тіні. Їх було семеро проти трьох.

«Що ж, починається»,— сказав сер Артур Дейн на прізвисько Ранковий Меч. Витягнувши Світанок з піхов, він стис його обіруч. Лезо було біле, як молочне скло, і світилося.

«Ні,— сумно мовив Нед.— Закінчується». І коли зіткнулися криця й тіні, Нед почув зойк Ліанни. «Едарде!» — гукала вона. У блакитному, як очі смерті, небі, прошитому кривавими смугами, вибухнула хмара рожевих пелюсток.

«Лорде Едарде»,— знову загукала Ліанна.

«Обіцяю,— прошепотів Нед.— Ліє, обіцяю...»

— Лорде Едарде,— з темряви долинув чоловічий голос.

Застогнавши, Едард Старк розліпив повіки. У високі вікна Вежі правиці вливалось місячне сяйво.

— Лорде Едарде? — схилилася над ліжком тінь.

— Скільки... скільки я?..

Простирадла були зібгані, загіпсовану ногу тримала шина.

— Шість днів і сім ночей,— пояснив голос. Він належав Вейону Пулу. Стюард підніс Неду до вуст кухоль.— Випийте, мілорде.

— Що це?..

— Проста вода. Мейстер Пайсел казав, що вам захочеться пити.

Нед випив. Губи пересохли й потріскалися. На смак вода здавалася солодкою, як мед.

— Король передав наказ,— мовив Вейон Пул, коли кухоль спорожнів.— Він хоче поговорити з вами, мілорде.

— Завтра,— озвався Нед.— Коли я почуватимуся ліпше.

Зараз він не міг постати перед Робертом. Сон знесилив його, лишивши слабким, як кошения.

— Мілорде,— не вгавав Пул,— він наказав нам відіслати вас до нього, щойно ви розплющите очі.

Стюард заходився запалювати свічку біля ліжка.

Нед стиха вилаявся. Роберт ніколи не вирізнявся терплячістю.

— Перекажіть йому, що я надто слабкий, аби прийти до нього. Якщо він бажає говорити зі мною, я з радістю прийму його тут. Сподіваюся, ви піднімете його з ліжка... І покличте...— він хотів сказати «Джорі», але зразу ж усе згадав.— Покличте капітана моєї варти.

Стюард вийшов, і за кілька секунд до спальні увійшов Алін.

— Мілорде.

— Пул каже, минуло шість днів,— мовив Нед.— Я маю знати, що відбувається.

— Царевбивця втік з міста,— розповів Алін.— Подейкують, він подався до батька в Кичеру Кастерлі. У всіх на вустах історія про те, як леді Кетлін полонила Куця. З вашої ласки, я посилив варту.

— Добре,— похвалив його Нед.— А мої доньки?

— Цілі дні вони сидять з вами, мілорде. Санса тихо молиться, а от Арія...— на мить він завагався.— Відтоді як вас принесли, вона не мовила й слова. Ця малеча страшенно запекла, мілорде. Стільки люті в дівчинці я в житті не бачив.

— Хай що станеться,— сказав Нед,— доньки мають бути в безпеці. Боюся, це лише початок.

— Ніхто їх не скривдить, лорде Едарде,— мовив Алін.— Життям присягаюся.

— А Джорі й решта...

— Їхні тіла я віддав німотним сестрам, лорде Едарде, які доправлять їх на північ, у Вічнозим. Джорі хотів би лежати поруч з дідом.

Так, і справді — поряд з дідом, бо батько Джорі похований далеко на півдні. Мартин Кассель загинув разом з рештою. Після чого Нед зруйнував вежу, а з її кривавого каміння збудував на гірському гребені вісім пірамід. Подейкували, Рейгар називав це місце «вежею радості», але Недові вона полишила гіркі спогади. Їх було семеро проти трьох, однак вижило тільки двоє: сам Едард Старк і малий краножанин Гауленд Рід. Недобрий це знак, подумав Нед, коли по стількох роках йому знову наснився цей сон.

— Ти все зробив правильно, Аліне,— саме казав Нед, коли повернувся Вейон Пул. Стюард низько вклонився.— Його світлість за дверима, і королева разом з ним.

Нед сів у ліжку, здригнувшись від болю, який прошив ногу. Він не очікував, що прийде Серсі. Те, що вона прийшла, не віщувало нічого доброго.

— Нехай заходять, і залиште нас. Наша розмова не має вийти за межі цих стін.

Пул мовчки вийшов.

Роберт устиг одягнутися. Вбраний він був у чорний оксамитовий камзол, де на грудях красувався вишитий золотою ниткою коронований олень Баратеонів, і в золоту мантію, верхній шар якої являв собою чорно-золоте шахове поле. В руці король тримав карафу вина, й обличчя в нього вже розчервонілося від випивки. За ним увійшла Серсі Ланістер з коштовним вінцем у волоссі.

— Ваша світлосте,— мовив Нед,— перепрошую. Я не можу звестися.

— Байдуже,— буркнув король.— Вина? Це з Арбору. Гарний врожай.

— Маленький кухлик,— озвався Нед.— Голова досі туманна після макового молочка.

— У вашій ситуації щастя вже те, що голова й досі на плечах,— заявила королева.

— Тихо, жінко,— відтяв король і підніс Недові кубок вина.— Нога болить?

— Трохи,— сказав Нед. У голові паморочилось, але він не міг показувати слабкості в присутності королеви.

— Пайсел присягається, що перелом чистий,— запевнив Роберт і нахмурився.— Думаю, ти знаєш, що накоїла Кетлін?

— Знаю,— Нед зробив маленький ковток вина.— Але моя дружина не винна, ваша світлосте. Все, що вона зробила, зроблено на моє веління.

— Ти мене розчарував,— буркнув Роберт.

— За яким правом ви підняли руку на мого кровного родича? — вимогливо запитала Серсі.— Ким ви себе вважаєте?

— Правицею короля,— з крижаною ввічливістю відповів Нед.— Призначеним вашим лордом-чоловіком зберігати королівський мир і чинити королівське правосуддя.

— Ви були правицею,— почала Серсі,— але зараз...

— Тихо! — прогуркотів король.— Ти поставила йому запитання, і він тобі відповів.

Серсі, яка кипіла від люті, принишкла, а король обернувся до Неда.

— Кажеш, зберігати королівський мир? Це так ти зберігаєш мир, Неде? Семеро людей загинуло...

— Восьмеро,— виправила королева.— Сьогодні від удару, завданого лордом Старком, помер Трегар.

— Викрадення на королівському гостинці й різанина на вулицях,— мовив король.— Я цього не терпітиму.

— У Кетлін були вагомі підстави захопити Куця...

— Кажу тобі, я цього не терпітиму! До біса всі підстави! Вели їй негайно звільнити карлика, а сам ти маєш замиритися з Джеймі.

— Троє моїх людей полягли в мене на очах, бо Джеймі Ланістер вирішив мене *покарати*. Я маю це забути?

— Не мій брат почав сварку,— мовила Серсі до короля.— Лорд Старк п'яний повертався з борделю. Його люди напали на Джеймі з гвардійцями, так само як його дружина напала на Тиріона на королівському гостинці.

— Роберте, ти добре мене знаєш,— сказав Нед.— Якщо маєш сумніви, розпитай лорда Бейліша. Він був там.

— Я вже розмовляв з Мізинчиком,— сказав Роберт.— Він каже, що поїхав, аби привести золотих плащів, ще до того, як почалася бійка, однак визнав, що ви поверталися з якогось борделю.

— З якогось борделю? Чорти б тебе вхопили, Роберте, я поїхав туди подивитися на твою дочку! Матір назвала її Барою. Дівча схоже на твою першу доньку у Видолі.

Кажучи це, він дивився на королеву: її обличчя, непорушне та бліде, застигло як маска й не зраджувало жодної емоції.

Роберт спалахнув.

— Бара,— пробуркотів він.— І що, це має мене зворушити? Чортова дівка! Думав, у неї більше глузду.

— Їй щонайбільше п'ятнадцять, вона повія, і ти сподівався від неї глузду? — недовірливо мовив Нед. Нога боліла дедалі дужче. Важко було тримати себе в руках.— Дурне дівча закохалося в тебе, Роберте.

Король зиркнув на Серсі.

— Ця тема — не для вух королеви.

— Її світлості не сподобається, хай що я казатиму,— озвався Нед.— Мені повідомили, що Царевбивця втік з міста. Дозволь мені повернути його, щоб він постав перед судом.

Король замислено збовтав вино в кубку. Тоді зробив ковток.

— Ні,— мовив він.— Не хочу більше про це чути. Джеймі вбив трьох твоїх людей, ти — п'ятьох його. На цьому ставимо крапку.

— Оце таке правосуддя? — спалахнув Нед.— Якщо так, то я радий, що я більше не правиця.

Королева поглянула на чоловіка.

— Якби хтось наважився заговорити до Таргарієна так, як він говорить до тебе...

— Ти маєш мене за Ейрису? — не дав їй договорити Роберт.

— Я мала тебе за *короля*. Джеймі з Тиріоном — твої брати за всіма законами шлюбу й сімейних уз. Старки прогнали одного й захопили другого. Цей чоловік ганьбить тебе кожним своїм подихом, а ти стоїш тут смиренно, питаючи, чи не болить у нього ніжка й чи не вип'є він вина.

Роберт потемнів од люті.

— Скільки разів я тобі казав тримати язика на припоні, жінко?

Обличчя Серсі було втіленням презирства.

— Боги поглузували з нас з тобою,— сказала вона.— По праву ти мав би носити спідницю, а я — кольчугу.

Фіолетовий від люті король замахнувся — страшний удар зліва навідмах прийшовся королеві у вилицю. Поточившись, Серсі Ланістер перечепилася через стіл і важко гримнулася на землю, але навіть не скрикнула. Тонкі пальці торкнулися щоки, де бліда гладенька шкіра

вже почала наливатися червоним. Зранку синець набрякне на пів-обличчя.

— Я носитиму це як знак шани,— оголосила вона.

— Носи мовчки, бо вшаную ще раз,— пообіцяв Роберт і покликав варту. В кімнату увійшов сер Мірин Трант, високий і похмурий, вбраний у білі обладунки.— Королева втомилася. Проведіть її в спальню.

Лицар допоміг Серсі підвестися й без слова вивів її за двері.

Потягнувшись до карафи, Роберт долив собі вина.

— Бачиш, що вона зі мною робить, Неде,— сів король, стискаючи кубок.— Моя кохана дружина. Мати моїх дітей.

Люті не лишилось і сліду, а в очах його Нед зауважив сум і переляк.

— Не варто було її бити. Це було... це було не по-королівському,— опустив Роберт погляд на власні руки, мовби не розуміючи, що вони таке.— Я завжди був дужий... ніхто не міг устояти проти мене, ніхто. Але як боротися з людьми, якщо не можна їх бити? — збентежено похитав король головою.— Рейгар... Рейгар переміг, чорт забирай! Я його вбив, Неде, протяв списом його чорну кольчугу й пробив його чорне серце, і він помер у мене під ногами. Про це пісні складають. Але все одно переміг він. Бо зараз у нього Ліанна, а в мене — оця,— король осушив кубок.

— Ваша світлосте,— мовив Нед Старк,— нам слід поговорити.

Роберт притис пальці до скронь.

— Мені до смерті набридли балачки. Завтра я їду в королівський ліс на полювання. Хай що ти маєш сказати, це почекає до мого повернення.

— Якщо боги будуть милостиві, до вашого повернення мене вже тут не буде. Ви самі звеліли мені забиратися у Вічнозим, пам'ятаєте?

Вчепившись в одну з опор ліжка, щоб не втратити рівновагу, Роберт підвівся.

— Боги рідко милостиві, Неде. Ось, це твоє,— з-за облямівки свого плаща він дістав важку срібну застібку-руку й пожбурих її на ліжку.— Подобається це тобі чи ні, а ти мій правиця, чорти б тебе ухопили! Я забороняю тобі їхати.

Нед узяв срібну застібку. Схоже, йому давали вибір. Нога боліла, а почувався він безпомічним, як дитина.

— Таргарієнська королівна...

— Сьоме пекло,— застогнав король,— не починай знову. Все вирішено, я більше не хочу про це чути.

— Навіщо тобі такий правиця, якщо ти не хочеш слухати його порад?

— Навіщо? — реготнув Роберт.— А чом би й ні? Хтось же має правити цим клятим королівством. Вдягай свій значок, Неде. Він тобі личить. І якщо ти ще раз кинеш його мені в обличчя, присягаюся, я начеплю цю кляту іграшку на Джеймі Ланістера.

Кетлін



Над Видолом випірнуло сонце, і небо на сході забарвилася в рожеві й золоті відтінки. Поклавши руки на тонко різьблене каміння балюстради за вікном своєї кімнати, Кетлін Старк спостерігала, як поширюється світло. Ранішня зоря наповзала на поля й ліси, і світ унизу з чорного ставав темно-синім, а тоді зеленим. Білястий туман клубочився над водоспадом Алісині Сльози, де примарні води накочувалися на гірський гребінь, з якого починали свій довгий шлях уздовж Велетового Ратища. Кетлін відчувала в себе на обличчі легкі бризки.

На очах в Аліси Арин загинули чоловік, брати і всі її діти, і все ж вона не зронила ні сльозинки. І по її смерті боги постановили, що вона не заспокоїться, поки її сльози не змочать чорну землю Видолу, де поховані ті, кого вона любила. Аліса мертва вже шість тисяч років, та й досі жодна краплина з водоспаду не досягла долини. Цікаво, подумала Кетлін, коли помре вона, в який водоспад виллються її сльози?

— Розповідайте, що там далі,— попросила вона.

— Царевбивця збирає військо в Кичері Кастерлі,— озвався сер Родрик Кассель, який стояв у кімнаті позаду неї.— Ваш брат пише, що вислав своїх гінців у Кичеру, вимагаючи від лорда Тайвіна оголосити про свої наміри, але відповіді не отримав. Едмур звелів лорду Вансу й лорду Пайперу чатувати дорогу біля Золотого Зуба. І присягається вам, що не віддасть ні фути землі Таллі, не змочивши її кров'ю Ланістерів.

Кетлін відвернулася од вікна, за яким сходило сонце. Краса видовища не поліпшила її гумору: як несправедливо, що день, котрий

так чудово починається, закінчиться так жахливо, як, схоже, закінчиться цей.

— Едмур посилає гінців і присягається,— сказала вона,— але Едмур не лорд Річкорину. Які новини про мого лорда-батька?

— У листі про лорда Гостера ні слова, міледі,— посмикав сер Родрик бакенбарди. Поки гоїлися рани, бакенбарди відросли білі як сніг і жорсткі як терен; тепер він уже став схожий на себе колишнього.

— Батько не довірив би Едмуру захист Річкорину, якби не був тяжко хворий,— стривожено мовила Кетлін.— Слід було збудити мене, щойно птах прилетів.

— Мейстер Колмон сказав, що ваша леді-сестра не схотіла вас будити.

— А треба було збудити,— наполягала вона.

— Мейстер каже, що сестра збирається поговорити з вами після поєдинку,— пояснив сер Родрик.

— То вона й далі планує влаштувати цей балаган? — скривилася Кетлін.— Карлик зіграв, як по струнах, а вона така глуха, що не вловила мелодії. Хай як там піде сьогодні зранку, пане Родрику, а нам давно вже час було звідси їхати. Моє місце у Вічнозимі разом з синами. Якщо ви одужали та зможете сісти верхи, я попрошу в Лайси супровід до Мартингороду. А там сядемо на корабель.

— Знову на корабель? — позеленів сер Родрик, але стримався — не здригнувся.— Як скажете, міледі.

Старий лицар чекав за дверима, а Кетлін покликала служниць, яких приставила до неї Лайса. Якщо вдасться поговорити з сестрою до поєдинку, можливо, вона змінить думку, думала Кетлін, поки її вдягали. Лайсині рішення мінялися разом з настроєм, а настрої у неї стрибав щогодини. Скромна дівчина, яку Кетлін пам'ятала з Річкорину, перетворилася на жінку, що була то гордовита, то боязка, то жорстока, то замріяна, то безрозсудна, то полохлива, то вперта, то марнославна, та понад усе — непостійна.

Коли до них приповз отой злий тюремник — повідомити, що Тиріон Ланістер хоче в чомусь зізнатися, Кетлін просила Лайсу вислухати карлика приватно, але ж ні: сестрі обов'язково слід було влаштувати цілу виставу перед половиною Видолу. А тепер...

— Ланістер — мій бранець,— мовила Кетлін до сера Родрика, поки вони спускалися з вежі й перетинали холодні білі коридори Гнізда.

Вона була вбрана в просту сіру вовняну сукню, підперезану посрібленим паском.— Слід нагадати про це сестрі.

У дверях до покоїв Лайси вони наштовхнулися на дядька, який вилетів з кімнати.

— Збираєтеся долучитися до свята дурнів? — гавкнув сер Бринден.
— Якби це допомогло, я б тобі порадив дати сестрі добрячого ляпаса, аби привести до тями, але ти хіба що руку заб'єш.

— Прилетів птах із Річкорину,— почала Кетлін,— з листом від Едмура...

— Знаю, дитино,— озвався Бринден. Чорна риба, на яку застібався плащ, була єдиною його прикрасою.— Дізнався все від мейстра Колмона. Попросив твою сестру відпустити мене, щоб зібрати тисячу загартованих вояків і притьмом вирушати в Річкорин. «Видол не може обійтися без тисячі мечів, дядьку, навіть без одного не може,— сказала вона.— Ви лицар Кривавої брами. Ваше місце тут».

З відчинених дверей позаду нього долинув дитячий сміх, і дядько похмуро озирнувся через плече.

— То я сказав їй, що вона може пошукати собі нового лицаря Кривавої брами. Хай моя риба й чорна, але я й досі Таллі. Я виїду в Річкорин ще до вечора.

Кетлін не вдавала подиву.

— Сам? Ти знаєш незгірше за мене, що пропадеш на високому гостинцю. Ми з сером Родриком повертаємось у Вічнозим. Їдьмо з нами, дядечку. І я дам тобі тисячу вояків. Річкорин не лишиться без допомоги.

Якусь мить Бринден міркував, а тоді коротко кивнув на згоду.

— Як скажеш. Дорога додому довга, але я волію все-таки туди дістатися. Я почекаю вас унизу.

І він швидко пішов геть, а за спиною в нього надимався плащ.

Обмінявшись поглядами з сером Родриком, Кетлін увійшла в кімнату, з якої лунало нервові й тонке дитяче гикання.

Лайсині покої виходили на невеличкий моріжок, засіяний травою і блакитними квітами й зусібіч оточений високими білими вежами. Будівничі хотіли закласти тут богопраліс, але Соколине Гніздо стояло на твердому камені, і хай скільки ґрунту підняли сюди з Видолу, дерева не хотіли тут укорінюватися. Тому лорди Соколиного Гнізда засіяли все травою, а поміж низеньких квітучих кущів поставили де-

не-де бовванів. Саме тут мали стати віч-на-віч два заступники, віддаючи і свої життя, і життя Тиріона Ланістера в руки богів.

Лайса, щойно скупана, була вбрана в кремову оксамитову сукню, а на молочно-білій шиї мала намисто з сапфірів і місячного каменю; на терасі, яка нависала над полем поєдинку, вона тримала суд в оточенні лицарів, підданих і лордів — великоможних і не дуже. Більшість із них досі сподівалися отримати її руку й розділити з нею не тільки постіль, а й владу у Видолі. Але наскільки бачила Кетлін зі свого перебування в Гнізді, їхні надії були марні.

Щоб піднести вище Робертове крісло, збудували дерев'яний поміст, і лорд Соколиного Гнізда сидів там, гигаючи і плескаючи в долоні, а перед ним горбатий ляльковик у біло-блакитному блазенському вбранні смикав за ниточки двох дерев'яних лицарів, змушуючи рубатися. Винесли глечики з густими вершками й кошики з ожиною, а гості з різьблених срібних келихів пили солодке вино з апельсиновим присмаком. «Свято дурнів» — ось як назвав це Брінден, і нічого дивного.

А на терасі Лайса весело розсміялася на якийсь жарт лорда Гантера, а тоді губами зняла ягоду ожини з кінчика кинджала сера Ліна Корбрея. Цих двох залицяльників Лайса ставила вище за інших... принаймні сьогодні. Кетлін не могла навіть з упевненістю сказати, хто з цих двох гірше пасує Лайсі. Старшого навіть за Джона Арину й скаліченого подагрою Іона Гантера боги прокляли трьома синами, які повсякчас сварилися й були один захланніший за іншого. У сера Ліна приключилася інша біда: спадкоємець старовинного, хай і збіднілого роду був стрункий і вродливий, однак марнославний, безрозсудний, нестриманий... а ще, переказували пошепки, геть не цікавився жіночими принадами.

Щойно Лайса запримітила Кетлін, то привітала сестринськими обіймами й вологим поцілунком у щоку.

— Чарівний ранок, правда ж? Боги всміхаються нам. Скуштуй вина, люба сестро. Це лорд Гантер люб'язно прислав нам зі своїх підвалів.

— Дякую, не хочу. Лайсо, нам слід поговорити.

— Опісля,— пообіцяла сестра, відвертаючись.

— Зараз,— голосніше, ніж хотіла, заперечила Кетлін. Чоловіки почали озиратися на неї.— Лайсо, не вірю, що ти всерйоз збираєшся

влаштувати цей балаган. Куць має для нас цінність, поки живий. З мертвого з нього тільки й користі буде, що пожива для ворон. А якщо переможе його заступник...

— Оце навряд чи, міледі,— запевнив її лорд Гантер, поплескавши її по плечу долонею в старечих плямах.— Сер Вардис — відважний боєць. Він миттю впорається з перекупним мечем.

— Ви впевнені, мілорде? — прохолодно зронила Кетлін.— А я ні.

На королівському гостинці вона мала нагоду побачити, як б'ється Брон: не було нічого дивного в тому, що він не загинув у подорожі, яка забрала стільки життів. Рухався він як пантера, а його страшний меч мов приріс до руки.

Навколо почали збиратися Лайсині залицяльники, як бджоли кругом квітки.

— Жінки на цьому не розуміються,— сказав сер Мортон Вейнвуд.— Сер Вардис — лицар, люба леді. А отой другий... е-е-е... всі вони в душі боягузи. На війні, пліч-о-пліч з тисячами таких самих вояків, вони здатні себе показати, а от вистав такого сам-на-сам з лицарем — і куди тільки й дівається його мужність.

— Ну гаразд, нехай ваша правда,— увічливо, аж губи заболіли, мовила Кетлін.— Та що ми виграємо від смерті карлика? Гадаєте, Джеймі буде не байдуже, що ми, перш ніж скинути його брата з гори, влаштували суд?

— Слід відрубати його голову,— запропонував сер Лін Корбрей.— Царевбивця отримає його голову, і це буде для нього застереженням.

Лайса нетерпляче труснула золотисто-каштановим волоссям, яке спускалося до пояса.

— Лорд Роберт хоче подивитися, як він полетить,— сказала вона так, мовби питання вирішене.— А Куць хай нарікає на себе. Це ж він вимагав суду через двобій.

— Леді Лайса не могла йому відмовити, навіть якби й захотіла,— вагомо протягнув лорд Гантер.

Ігноруючи їх, Кетлін звернула всю свою силу переконання на сестру.

— Хочу тобі нагадати, що Тиріон — мій бранець.

— А я хочу нагадати тобі, що карлик убив мого лорда-чоловіка! — підвищила голос Лайса.— Це він отруїв правицю короля й лишив мого синопка без батька, і тепер він за це заплатить!

Рвучко розвернувшись, аж закружляли спідниці, Лайса перетнула терасу. Прохолодно кивнувши на прощання Кетлін, сер Лін, сер Мортон та інші залицяльники хвостиком побігли за нею.

— Гадаєте, це він? — тихо запитав сер Родрик, коли вони знову залишилися самі.— Маю на увазі, убив Джона. Куць затято це заперечує...

— Я впевнена, що лорда Арина вбили Ланістери,— відповіла Лайса,— а от хто з них — Тиріон, чи сер Джеймі, чи королева, чи всі вони разом, і гадки не маю.

У листі, посланому у Вічнозим, Лайса називала убивцею Серсі, та зараз була майже певна, що вбивця — Тиріон... мабуть, тому, що карлик тут, а королева — за сотні льє на південь, під захистом мурів Червоної фортеці. Кетлін уже практично шкодувала, що не спалила сестриноного листа, не читаючи.

— Отрута... ну...— посмикав сер Родрик себе за бакенбарди,— щира правда, це може бути справою рук карлика. Або Серсі. Як-то кажуть: отрута — жіноча зброя... перепрошую, міледі. А Царевбивця... особливої любові до нього я не відчуваю, але це на нього не схоже. Надто йому подобається вигляд крові на отому його золотому мечі. А це точно була отрута?

Кетлін, відчуваючи незрозуміле занепокоєння, нахмурилася.

— А як іще можна влаштувати, щоб усі подумали, що то була природна смерть?

Десь позаду радісно заверещав лорд Роберт, побачивши, як один з лицарів розрубав другого навпіл, і на терасу полилася «кров» — пофарбована тирса. Озирнувшись на племінника, Кетлін зітхнула.

— Хлопець геть невихований. Якщо його на деякий час не забрати від матері, потім він не зможе правити своїми землями.

— Його лорд-батько цілком був з вами згоден,— почувся позаду голос. Обернувшись, вона побачила мейстра Колмона з келихом вина в руці.— І, знаєте, планував відіслати хлопця за годованця у Драконстон... але вибачте, що перебив вас,— похопився він, і попід просторим орденським ланцюгом у нього затанцював борлак.— Боюся, я випив забагато цього чудового вина з підвалів лорда Гантера. Страшенно нервую через майбутнє кровопролиття...

— Ви помиляєтеся, мейстре,— сказала Кетлін.— Йшлося про Кичеру Кастерлі, а не про Драконстон, і домовлено про це було вже по

смерті правиці й без відома сестри.

Мейстер так рвучко смикнув головою на неймовірно довгій шиї, що сам на мить нагадав ляльку.

— Ні, перепрошую, міледі, але саме лорд Джон...

Унизу гучно застугонів дзвін. І шляхетні лорди, і служниці воднораз покинули свої справи й рушили до балюстради. А внизу двоє гвардійців у небесно-блакитних плащах уже вели Тиріона Ланістера. Дебелий септон Соколиного Гнізда провів його до статуї в центрі моріжка: то була вирізьблена з білого в прожилках мармуру жінка в сльозах — без сумніву, Аліса.

— Поганий коротун,— хихикнув лорд Роберт.— Мамо, можна я звелю йому політати? Хочу побачити, як він летить.

— Пізніше, любий,— пообіцяла Лайса.

— Спершу суд,— протяжно мовив сер Лін Корбрей,— а тоді вже страта.

За мить з протилежних боків моріжка з'явилося двоє заступників. Лицар був з двома юними зброєносцями, а перекупний меч — з військовим інструктором Гнізда.

Сер Вардис Іген з голови до ніг закувся у крицю. Поверх підбитого сюрко й кольчуги він одягнув важку кірасу. Пахви — вразливу ділянку — заслоняли великі круглі ронделі, вкриті блакитно-кремовою емаллю й прикрашені гербом Аринів — соколом на тлі повні. Ділянку від пояса до середини стегон захищала гофрована латна спідниця, а цільний латний комір затуляв горло. На скронях шолома розгорнулися соколині крила, а металеве забороло мало форму гострого дзьоба з вузькою щілиною для очей.

Порівняно з лицарем Брон одягнений був так легко, що здався голим. На ньому була тільки чорна проолієна кольчуга поверх дубленої шкіри, на голові — круглий сталевий напівшолом з наносником, а під ним — кольчужний койф. Високі шкіряні чоботи зі сталевими наголінниками трохи захищали ноги, а на пальцях рукавиць були вшиті чавунні диски. Однак Кетлін зауважила, що перекупний меч на півдолоні вищий за свого суперника, і руки в нього довші... та й, судячи з усього, Брон на п'ятнадцять років молодший.

Біля підніжжя жінки в сльозах вони стали один проти одного навколішки, а між ними опинився Ланістер. Септон дістав з м'якої ткани торбинки на поясі багатогранну кришталеву кулю. Коли він

підніс її високо над головою, розсипалося заломлене світло. На обличчі Куця затанцювала веселка. Гучним урочистим голосом септон співуче попросив богів глянути вниз із небес і стати свідками поєдинку, зазирнути підозрюваному в душу й дізнатися правду, і якщо він не винен, дарувати йому життя й свободу, а якщо винен — смерть. Голос його відлунював від навколишніх веж.

Коли останнє відлуння стихло, септон опустив кулю та швидко пішов геть. Перш ніж гвардійці вивели Тиріона, той устиг нахилитися й шепнути щось Брону на вухо. Розсміявшись, перекупний меч звівся та струсив з коліна травинку.

Роберт Арин, лорд Соколиного Гнізда і сторож Видолу, нетерпляче крутився на високому кріслі.

— Коли вони почнуть битися? — жалібно запитав він.

Один зі зброєносців допоміг серу Вардису звестися на ноги. Другий приніс трикутний щит завдовжки майже чотири фути, дубовий, поцяткований залізними шипами. Щит вдягнули лицарю на ліву руку. Коли Лайсин військовий інструктор запропонував і Брону такий щит, перекупний меч, сплюнувши, відмахнувся. Обличчя в нього заросло триденною чорною жорсткою щетиною, але не голився він зовсім не тому, що не мав леза: вістря його меча небезпечно зблискувало, і це ясно свідчило про те, що його щодня по кілька годин поспіль гострять, аж торкнутися неможливо.

Сер Вардис простягнув руку в латній рукавиці, і зброєносець уклав у неї довгий двосічний меч. На лезі були тонко вирізьблені обриси гірського неба, на руків'ї красувалася соколина голова, а хрестовина була у формі крил.

— Я замовила цей меч для Джона на Королівському Причалі,— гордовито пояснила Лайса гостям, поки сер Вардис для проби помахав зброєю.— І він мав його при собі щоразу, коли сідав замість короля Роберта на Залізний трон. Правда гарний? Я подумала, це буде символічно, якщо за Джона помстяться його власним клинком.

Срібне лезо з гравіюванням, буз сумніву, було прегарне, але в Кетлін склалося враження, що сер Вардис надав би перевагу власному мечу. Але вона нічого не сказала: втомилася вже від марних суперечок з сестрою.

— Хай починають битися! — крикнув лорд Роберт.

Обернувшись до лорда Соколиного Гнізда, сер Вардис вітально підніс меч.

— За Гніздо і Видол!

Тиріона Ланістера всадовили на балконі з того боку моріжка, а обабіч нього сиділи гвардійці. Брон обернувся до нього й швидко привітав.

— Вони чекають твого наказу,— пояснила леді Лайса своєму лорду-синові.

— Бій! — заверещав хлопчик, тремтячими руками стискаючи крісло.

Сер Вардис крутнувся, піднімаючи важкий щит. Брон теж розвернувся. Клинки, випробовуючи один одного, брязнули — раз, двічі. Перекупний меч на крок позадував. Лицар наступав, тримаючи щит перед собою. Він спробував рубнути, але Брон смикнувся назад, і срібне лезо тільки протяло повітря. Брон обійшов його справа. Сер Вардис теж розвернувся, затуляючись щитом. Лицар наступав, обережно ставлячи ноги на нерівну землю. Перекупний меч з легкою посмішкою на вустах відступав. Сер Вардис рубнув, але Брон відскочив, легко перестрибнувши невисокий камінь, порослий мохом. Тепер перекупний меч почав обходити зліва, де не було щита й бік лицаря нічого не захищало. Сер Вардис спробував підрізати йому ноги, але не дістав. Брон зайшов іще далі ліворуч. Сер Вардис розвернувся.

— Перекупний меч — боягуз,— оголосив лорд Гантер.— Стань і бийся, страхопуд!

Його слова підхопили інші.

Кетлін глянула на сера Родрика. Її військовий інструктор коротко хитнув головою.

— Він хоче, аби сер Вардис ганявся за ним. Тяжкі лати й щит знесилять навіть найміцнішого вояка.

За своє життя Кетлін ледь не щодня мала змогу спостерігати за тим, як вояки вправляються на мечях, а ще свого часу бачила з півсотні турнірів, але сьогоднішній поєдинок був геть інший — смертельніший: танок, де найменший хибний крок означав смерть. Кетлін дивилася, і їй згадався інший поєдинок в інші часи, але спогад цей був такий яскравий, мов це відбувалося вчора.

...Двоє зійшлися в нижньому дворі Річкорину. Брендон, побачивши, що Пітир має на собі тільки шолом, нагрудник і кольчугу, зняв більшість своїх обладунків. Пітир попросив Кетлін кинути йому щось на знак прихильності, аби він це прикріпив до грудей, але вона відмовила. Лорд-батько пообіцяв їй руку Брендону Старку, тож саме йому вона й дала знак — блакитну хустину, на якій власноруч вигаптувала пструга Річкорину. Вкладаючи хустину йому в руку, вона благала: «Він просто дурний хлопчисько, але я люблю його як брата. Якщо він помре, це буде горе для мене». Її суджений глянув на неї холодними сірими очима Старків і пообіцяв, що збереже життя хлопцю, який її кохає.

Щойно почавшись, бій закінчився. Брендон був дорослим чоловіком, він відтіснив Мізинчика через весь двір і вниз сходишками водоспаду-каскаду, з кожним кроком обсипаючи його ударами, поки хлопець, у якого з дюжини ран цебеніла кров, не почав спотикатися. «Здавайся!» — не раз і не двічі гукав він, але Пітир тільки хитав головою і продовжував похмуро битися. Коли вони опинилися по кісточки у ріці, Брендон нарешті закінчив поєдинок страшним ударом зліва, який, протявши Пітиру і кольчугу, і дублену шкіру, вгризся просто в тіло попід ребрами: рана була така глибока, що Кетлін не сумнівалася — вона смертельна. Падаючи, Пітир глянув на неї і пробурмотів: «Кет», — а з-під його захованих у кольчужній рукавиці пальців хляпнула кров... Кетлін здавалося, вона вже й забула про це.

Тоді вона востаннє бачила Пітирове обличчя... аж до того дня, коли її привели до нього на Королівському Причалі.

...Тільки за два тижні Мізинчик одужав настільки, що зміг виїхати з Річкорину, але весь цей час лорд-батько забороняв їй навідувати його у вежі, де він лежав у ліжку. Лайса допомагала мейстру дбати про нього; тоді сестра була м'якша й скромніша. Пораненого навідав Едмур, але Пітир виставив його. Брат-бо на поєдинку виступав Брандоновим секундантом, і Мізинчик не міг цього пробачити. Щойно Пітир Бейліш зміцнів настільки, що зміг рухатися самотійно, лорд Гостер Таллі відіслав його у закритому паланкіні геть: остаточно одужувати він мав на Пальцях, на продутому всіма вітрами кам'яному бескиді, де народився...

Брязкіт сталі повернув Кетлін до реальності. Сер Вардис жорстко наступав на Брона, тиснучи на нього щитом і клинком. Перекупний

меч відступав, відбиваючи всі удари, легко перестрибуючи через каміння й коріння, ні на мить не відводячи очей від свого суперника. Кетлін ясно бачила, що він меткіший: срібний лицарів меч жодного разу й близько не торкнувся його, а от його власний страшний сірий клинок лишив зарубку у сера Вардиса на наплічнику.

Коротке сум'яття бою закінчилося так само швидко, як і почалося: Брон ковзнув убік і заховався за статую жінки в сльозах. Сер Вардис у цей час саме кинувся на нього й черкнув мечем по Алісиному білому мармуровому стегну, аж іскру викресав.

— Вони погано б'ються, мамо,— пожалівся лорд Соколиного Гнізда.— Хай вони б'ються по-справжньому!

— Будуть-будуть, любий,— втішила його мати.— Перекупний меч не зможе бігати цілий день.

Деякі з присутніх у Лайси на терасі вже обмінювалися глузливими жартами, доливаючи собі вина, але різнобарвні очі Тиріона Ланістера стежили за поєдинком так, ніби на світі більше нічого не існувало.

Стрімко випірнувши з-за статуї, Брон рушив ліворуч, спрямовуючи обіручний удар у лицарів правий бік, не захищений щитом. Сер Вардис блокував, але незграбно, і клинок перекупного меча стрибнув угору й черкнув його по голові. Задзвенів метал, і соколине крило, хруснувши, обломалося. Сер Вардис відступив на крок, беручи себе в руки, і підняв щит. Брон завдав кілька ударів по дерев'яному заслону, й навсібіч полетіли дубові скіпки. Тоді перекупний меч знову ковзнув ліворуч, геть від щита, й поцілів серу Вардису поперек живота: гострий край леза, зіткнувшись із кірасою, лишив ясний слід.

З упорної ноги сер Вардис гойднувся вперед, щосили замахнувшись срібним клинком. Відбивши удар, Брон танцюючи ковзнув убік. А лицар обрушив удар на жінку в сльозах, аж та захиталася на своєму постаменті. Заточившись, сер Вардис відступив, крутячи головою в пошуках суперника. Малий проріз у заборолі зменшував йому огляд.

— Ззаду, сер! — гукнув лорд Гантер, та було запізно. Брон, замахнувшись обома руками, опустив меч серу Вардису на лікоть правої руки, яка стискала меч. Тонкий гофрований метал, який захищав суглоб, хруснув. Застогнавши, лицар крутнувся й підкинув зброю вгору. Цього разу Брон нікуди не зрушив. Мечі зіткнулися в

польоті, і пісня сталі виповнила двір і луною відбилася від білих веж Соколиного Гнізда.

— Сер Вардис поранений,— мовив сер Родрик похмурим голосом.

Кетлін цього можна було й не казати: вона мала очі й бачила яскраву цівку крові, яка стікала в лицаря по руці; навколо суглоба все змокрило. Кожен наступний удар був трохи слабший і трохи нижчий, ніж попередній. Сер Вардис обернувся до суперника боком — блокувати удари щитом, але Брон, прудкий як кіт, ковзнув навколо нього. Складалося враження, що у перекупного меча додається сил. Тепер його удари лишали сліди. Вже всі лицареві обладунки були порізані блискучими смугами: на правому стегні, на дзьобатому заборолі, хрест-навхрест на нагруднику, а одна довга сяjala на латному комірі. Рондель на правому плечі сера Вардиса, уже розтятий навпіл, висів на нитці. Чути було, як лицар важко відсапується, втягуючи повітря крізь продухи в заборолі.

При всій своїй сліпоті й писі навіть лицарі й лорди Видолу вже втямили, що відбувається в них на очах, але сестра й далі нічого не бачила.

— Досить, пане Вардисе! — гукнула леді Лайса.— Добивайте його, мій синочок скучає.

Слід віддати серу Вардису належне: він до останнього силкувався виконати веління своєї леді. Ще мить тому він відступав, присідаючи за своїм пощербленим щитом, а от уже наступає. Він кинувся вперед, як бик, і Брон утратив рівновагу. Наскочивши на нього, сер Вардис надав йому краєм щита в обличчя. Ось-ось Брон упаде: він, спіткнувшись, позадкував, зачепився за камінь, але вхопився за жінку в сльозах, аби втриматися на ногах. Відкинувши щит, сер Вардис кинувся за перекупним мечем, обіруч замахуючись клинком. Права рука від ліктя до пальців уся була в крові, однак відчайдушний удар був такої сили, що мав би розрубати Брона від шиї до пупа... якби перекупний меч стояв на місці.

Але Брон відстрибнув назад. Прегарний срібний меч з гравіюванням, який належав Джонові Арину, ковзнув мармуровим ліктем статуї — і третина леза рівенько відламалася. Брон підважив статую плечем. Побита негодою подоба Аліси Арин хитнулася та з гуркотом гримнулася додола, підминаючи сера Вардиса Ігена.

За мить Брон уже стояв над ним: відкинувши ногою залишки розбитого ронделя, він оголив незахищене місце між рукою і нагрудником. Сер Вардис лежав на боці, притиснутий зламаним тілом жінки в сльозах. Кетлін чула, як застогнав лицар, коли перекупний меч обома руками підніс клинок і, вклавши всю свою вагу, загнав його лицареві попід руку, проштрикнувши ребра. Сер Вардис Іген здригнувся — і затих.

Над Гніздом нависла мовчанка. Знявши напівшолом, Брон кинув його в траву. Губа, куди поцілив край щита, була розбита й закривавлена, а чорне як смола волосся все просякло потом. Брон виплюнув зламаний зуб.

— Це кінець, мамо? — запитав лорд Соколиного Гнізда.

«Ні,— хотілося сказати Кетлін,— це тільки початок».

— Так,— похмуро підтвердила Лайса, і голос у неї був холодний і мертвий, як і капітан її замкової варти.

— А тепер уже можна коротун полетить?

На тому боці газону Тиріон Ланістер звівся на ноги.

— Тільки не *цей* коротун,— сказав він.— Бо цей коротун спускається вниз у кошику з ріпою, дуже дякую всім за гостину.

— Ви гадаєте...— почала Лайса.

— Я гадаю, що ви пам'ятаєте гасло дому Аринів,— сказав Куць.— «Високий як честь».

— Ти обіцяла, що він полетить,— вереснув лорд Соколиного Гнізда на матір. І затрусився.

Обличчя леді Лайси було червоне від люті.

— Боги вирішили оголосити його невинним. У нас немає вибору — тільки звільнити його... Вартові! — піднесла вона голос.— Заберіть мілорда Ланістера і його... поплічника геть з моїх очей. Проведіть до Кривавої брами й відпустіть. З собою дайте їм коней і припасів, щоб вистачило до Тризуба, а також поверніть їм усі їхні речі та зброю. На високому гостинцю вони їм знадобляться.

— На високому гостинцю? — зронив Тиріон Ланістер. Лайса дозволила собі легеньку вдоволену посмішку. І Кетлін збагнула: це просто інший спосіб виконати смертний вирок. І Тиріон Ланістер, без сумніву, це усвідомлює. Однак карлик обдарував леді Арин глузлигим поклоном.— Як велите, міледі. Думаю, дорогу я знайду сам.

Джон



— Ви безнадійніші за всіх, кого я в житті тренував,— оголосив сер Алісер Торн, коли всі зібрались у дворі.— Вашими руками хіба що гній вигрібати, для меча вони не годяться, і якби моя воля, чимало з вас зараз би свиней пасли. Але вчора ввечері мені повідомили, що Гверен уже на королівському гостинці — веде п'ятьох нових хлопців. Може, один-двоє з них чогось і варті. Щоб звільнити для них місце, я вирішив вісьмох із вас передати в розпорядження лорда-командувача, — мовив він і одне по одному почав оголошувати імена.— Жаба. Баняк. Тур. Коханець. Прищ. Мавпа. Сер Неотеса...— сказавши це, він перевів погляд на Джона.— І Байстріук.

Умолюкнувши, Пип підкинув меч у повітря. Сер Алісер втупився в нього зміїним поглядом.

— Тепер вас кликатимуть вояками Нічної варти, але ви дурніші, аніж наша Балаганна Мавпа, якщо повірите в це. Ви досі хлопчаки, зелені хлопчаки, з яких не вивітрилося літо, а коли прийде зима, ви подохнете як мухи.

З цими словами сер Алісер Торн пішов геть.

Оголошених хлопців оточили інші — сміялися, лаялися, вітали. Гальдер ляснув Жабу по заду плазом меча й загорлав:

— Жаба з Нічної варти!

Гаркнувши, що чорний брат не може без коня, Пип стрибнув на плечі Грену, й удвох вони повалилися на землю, а там, улюлюкаючи, стали качатися й тусати одне одного. Дареон метнувся у зброярню та приніс бурдюк кислого червоного. Хлопці, скалячи зуби, як дурні, передавали вино по руках, і тут Джон зауважив Семвела Тарлі, який

самотою стояв попід голим всохлим деревом у кутку двору. Джон простягнув йому бурдюк.

— Ковток вина?

— Ні, дякую, Джоне,— похитав головою Сем.

— Тобі недобре?

— Ні, дуже добре, правда,— збрехав товстун.— Я такий радий за вас усіх! — на його круглому обличчі затремтіла силувала усмішка.— Одного дня ти станеш головним розвідником, як був твій дядько...

— Не був, а є,— виправив його Джон. Він не міг змиритися з тим, що Бенджен Старк загинув. Та не встиг він додати ще щось, як Гальдер крикнув:

— Гей там, ви що, все самі видудлити зібралися?

Пип висмикнув бурдюк з Джонових рук і, сміючись, відскочив. Грен схопив його за руку, Пип стиснув бурдюк, і тоненька червона цівка бризнула Джонові в обличчя. Гальдер застогнав, протестуючи проти такого марнотратства. Відпльовуючись, Джон почав боротися за вино. Матар і Джерен, видершись на мур, обстрілювали хлопців сніжками.

Поки Джон, з засипаним снігом волоссям і в заляпаному вином сюрко, вивільнився, Семвел Тарлі вже пішов.

Щоб відзначити подію, Трипалій Гоб наготував особливу вечерю. Коли Джон з'явився у їдальні, сам лорд-стюард провів його до лавки біля вогню. Джон проходив повз старших вояків, і ті плескали його по плечу. Восьмеро майбутніх братів бенкетували: в центрі на тарелі лежали оленячі реберця, паніровані часником і травами й оздоблені м'ятним листям, а навколо в маслі плавав гарнір — товчена жовта ріпа.

— Зі столу самого лорда-командувача,— пояснив Бовен Марш. До м'яса подали салати зі шпинату, турецького гороху й ріпової гички, а після цього принесли мисочки з мороженими чорницями й вершками.

— Як гадаєте, нас не роз'єднають? — запитав Пип, поки всі радісно набивали кендюхи.

— Сподіваюся, роз'єднають,— скривився Жаба.— Мене вже нудить щодня дивитися на твої вуха.

— Ха! — озвався Пип.— Обзивали круки ворона чорним. Тебе точно зроблять розвідником, Жабо. Бо тебе ліпше тримати подалі від замку. Якщо наскочить Манс Рейдер, ти тільки забороло підійми — і він з лементом утече.

Всі зареготали — крім Грена.

— А я особисто хочу бути розвідником.

— І ти, і всі,— сказав Матар. В обов'язки кожного, хто носив чорне, входило чатування на Стіні й оборона Стіни з мечем у руках, але військовим серцем Нічної варти були розвідники. Саме вони наважувалися виїздити за Стіну й прочісувати примарний ліс і крижане високогір'я на захід від Тінявої вежі, воюючи з дикунами, велетами і здоровезними сніговими ведмедями.

— Не всі,— заперечив Гальдер.— Мені ліпше в будівничі. Яка користь від розвідників, якщо Стіна впаде?

Орден будівничих зібрав каменярів і теслярів, які ремонтували фортеці й вежі, і гірників, які копали тунелі й били каміння для доріг і доріжок, і лісорубів, які розчищали зарості, коли ліс занадто близько підступав до Стіни. Подейкували, що колись давно вони добували з мерзлих озер у глибинах примарного лісу величезні крижані брили й на санях доправляли їх на південь, щоб Стіна росла вище й вище. Та це було сотні років тому, а зараз вони могли хіба що об'їздити Стіну від Східної варти до Тінявої вежі, вишукуючи тріщини й інші ознаки танення і, наскільки це можливо, ремонтуючи Стіну.

— Старий Ведмідь не дурень,— зауважив Дареон.— Ти точно станеш будівничим, а Джон — точно розвідником. Серед нас він найкращий мечник і найкращий вершник, та й дядько його був головним розвідником, поки не...— він ніяково обірвав себе на півслові, збагнувши, що саме мало не бовкнув.

— Бенджен Старк і зараз головний розвідник,— сказав Джон Сноу, крутячи в руках мисочку чорниць. Може, всі решта уже й не сподіваються на дядькове повернення, та тільки не він. Відсунувши практично неторкані чорниці, він підвівся з лавки.

— Ти це не їстимеш? — запитав Жаба.

— Бери собі,— мовив Джон, який майже не торкнувся Гобової святкової вечері.— Більше не можу.

Знявши з гачка біля одвірка свій плащ, він плечем відчинив двері й вийшов.

— Джоне, що сталося? — вийшов за ним Пип.

— Сем,— пояснив Джон.— Його сьогодні не було за столом.

— Так, прогавити вечерю — це на нього не схоже,— замислено сказав Пип.— Думаєш, він захворів?

— Він боїться. Бо лишається без нас.

Джонови пригадався день, коли він виїхав з Вічнозиму, пригадалося прощання з домішкою гіркоти: покалічений Бран у ліжку, Роб із засніженим волоссям, Арія, яка, отримавши Голку, обсипала Джона поцілунками.

— Щойно ми складемо присягу, у нас з'являться обов'язки. Когось, можливо, відішлють у Східну варту або в Тіняву вежу. А Сем лишиться серед учнів — серед таких, як Раст і Кюгер, і тих, що зараз їдуть королівським гостинцем. Тільки богам відомо, які там будуть хлопці, але можна не сумніватися, що сер Алісер за першої-ліпшої нагоди нацькує їх на Сема.

Пип скривився.

— Ти зробив усе, що зміг.

— Того, що ми зробили, виявилось недосить,— мовив Джон.

Повертаючись у Гардинову вежу по Привида, він відчував глибокий неспокій. Уже з деривовком він подався у стайні. Щойно вони увійшли, особливо норовливі й лякливі коні почали брикатися й стригти вухами. Джон осідлав свою кобилицю, стрибнув у сідло й виїхав з Чорного замку просто в місячну ніч, прямуючи на південь. Привид, який мало не летів над землею, обігнав його й, не встиг Джон оком кліпнути, зник. Джон не зупиняв його. Вовку треба полювати.

Джон не думав, куди саме прямує. Просто хотілося їхати. Якийсь час він рухався уздовж струмка, дослухаючись до плескоту крижаної води об каміння, а тоді через поле виїхав на королівський гостинець. Перед ним простяглася вузька кам'яниста дорога, місцями поросла травами,— дорога, яка нічого особливого не обіцяла, однак від самого її вигляду Джона Сноу переповнила туга. Ця дорога вела до Вічнозиму й далі — до Річкорину, Королівського Причалу, Соколиного Гнізда й різноманітних інших місць — до Кичери Кастерлі, Острова Ликів, червоних Дорнських гір, сотень Браавоських островів на морі, димних руїн давньої Валірії... Вела туди, де Джон ніколи не побуває. Ця дорога вела у світ... а Джон лишався тут.

Щойно він промовить обітницю, Стіна стане його домівкою й лишатиметься такою, аж поки він не постаріє, як мейстер Еймон.

— Я ще не присягнув,— пробурмотів Джон. Він не злочинець, змушений одягнути чорне, щоб не розплачуватися за свої гріхи. Він з'явився тут з власної волі й може вільно забратися... поки не вимовить

обітницю. Можна просто поїхати зараз уперед і ніколи не повертатися. До наступної повні він уже буде у Вічнозимі серед братів.

«Серед зведених братів,— нагадав йому внутрішній голос.— І разом з леді Старк, яка тобі не зрадіє». У Вічнозимі йому немає місця, як немає і на Королівському Причалі. Навіть біля власної матері йому місця не знайшлося. На думку про це Джон зажурився. Він намагався уявити, хто вона і яка вона, і чому батько її покинув. «Бо вона була повія й перелюбниця, дурню. Погана й безчесна, адже в іншому разі чого лорд Едард соромився б навіть згадувати про неї?»

Відвернувшись від королівського гостинцю, Джон Сноу озирнувся. Вогні Чорного замку заховалися за пагорбом, але Стіна нікуди не поділася — бліда у світлі місяця, безмежна й холодна, вона тяглася від обр'ю до обр'ю.

Розвернувши коня, він рушив додому.

Привид наздогнав його, коли він саме виїхав на горбок і побачив удалині світло лампи у Вежі командувача. Деривовк, чий писок був червоний від крові, прилаштувався поряд з конем. Джон зловив себе на тому, що на зворотному шляху знову думає про Семвела Тарлі. Поки він доїхав до стайні, то вже вирішив, як має учинити.

Покої мейстра Еймона містились у приземкуватій дерев'яній фортеці, нагорі в якій розташувався гайворонник. Постарілий і слабкий мейстер ділив покої з двома молодими стюардами, які піклувалися про нього й допомагали виконувати обов'язки. Чорні брати жартували, що до нього приставили двох найпотворніших вояків Нічної варти, бо він, сліпий, мав щастя їх не бачити. Клайдас був низенький і голомозий, з коротким підборіддям і маленькими рожевими очицями, як у крота. Чет на шиї мав жировик завбільшки з голубине яйце, а обличчя в нього було червоне й усіяне чиряками та прищами. Мабуть, саме тому він завжди здавався сердитим.

На Джонів стукіт відчинив Чет.

— Мені треба поговорити з мейстром Еймоном,— пояснив Джон.

— Мейстер уже ліг спати, і тобі час. Приходь завтра, можливо, він тебе прийме,— почав він зачиняти двері.

Джон підставив ногу.

— Мені треба з ним поговорити просто зараз. Зранку буде запізно.

Чет нахмурився.

— Мейстер не звик, щоб його будили серед ночі. Ти уявляєш, скільки йому років?

— Я уявляю, що він уже в такому віці, щоб до гостей виявити більше увічливості, ніж виявляєте ви,— мовив Джон.— Перекажіть йому мої вибачення. Я б не турбував його у неважливій справі.

— А якщо я відмовлюся?

Джон так і тримав ногу між дверима й одвірком.

— Як знадобиться, можу стояти тут цілу ніч.

Обурено пирхнувши, чорний брат відчинив двері, впускаючи його.

— Чекай у бібліотеці. Там є дрова. Запалиш вогонь. Не хочу, аби через тебе мейстер підхопив застуду.

Коли Чет привів мейстра Еймона, дрова вже весело палахкотіли. Старий був у нічній сорочці, та на шиї мав ланцюг — знак свого ордену. Мейстер не знімав його навіть перед сном.

— Якщо можна, поставте крісло біля вогню,— промовив він, відчувши на обличчі тепло. Зручно його всадовивши, Чет укутав йому ноги хутром, а сам став біля дверей.

— Вибачте, що збудив вас, мейстре,— сказав Джон Сноу.

— Ти не збудив мене,— озвався мейстер Еймон.— Що старший я стаю, то менше мені спиться, а я вже дуже старий. Іноді половину ночі я проводжу серед привидів, так ясно пригадуючи події п'ятдесятирічної давнини, ніби вони відбулися вчора. Загадковий візит опівнічного гостя — приємна розвага. Отож розповідай, Джоне Сноу, чому ти завітав до мене такої дивної пори?

— Попросити вас забрати Семвела Тарлі з навчання та приєднати до братів Нічної варти.

— Це питання не до мейстра Еймона,— почав нарікати Чет.

— Наш лорд-командувач передав навчання новобранців у руки сера Алісера Торна,— лагідно мовив мейстер.— Тільки він може сказати, коли хлопець готовий до присяги, і тобі це добре відомо. Чому ж ти прийшов до мене?

— Лорд-командувач дослухається до вас,— пояснив Джон.— До того ж ви піклуєтесь про поранених і хворих Нічної варти.

— А твій друг Семвел поранений чи хворий?

— Скоро з ним саме це й станеться,— запевнив його Джон,— якщо ви не допоможете.

І він розповів усе — навіть те, як нацькував Привида на Раста. Мейстер Еймон мовчки слухав, утупивши сліпі очі у вогонь, але Четове обличчя з кожним словом темніло.

— Якщо ми не оберегатимемо його, у Сема немає шансів,— закінчив свою оповідь Джон.— Він *ніколи* не дасть ради мечу. Моя сестричка Арія легко пошматувала б його, а їй іще й десятиох немає. Якщо сер Алісер примусить його битися, рано чи пізно Сема поранять або уб'ють.

Четові урвався терпець.

— Та бачив я в ідальні цього товстуна,— втрутився він.— Це підсвинок, а якщо все, що ти кажеш, правда, то він ще й безнадійний боягуз.

— Може, й так,— заговорив мейстер Еймон.— Скажи, Чете, як би ти радив нам учинити з таким хлопцем?

— Залишити там, де він зараз,— відповів Чет.— Стіна не для слабаків. Нехай тренується, поки не навчиться, хоч скільки років це забере. Сер Алісер або виховає з нього мужчину, або вб'є — як боги побажають.

— Це безглуздо,— сказав Джон і зробив глибокий вдих, збираючись на думці.— Пам'ятаю, одного разу я спитав мейстра Лувіна, для чого він носить на шиї ланцюг.

Мейстер Еймон легко торкнувся власного ланцюга, погладивши кістлявим зморшкуватим пальцем важкі металеві ланки.

— Продовжуй.

— Він тоді сказав мені, що мейстер носить на шиї ланцюг для того, аби не забувати, що він присягав служити,— провадив Джон, пригадуючи ту розмову.— Тоді я запитав, чому всі ланки зроблені з різного металу. Срібний ланцюжок набагато краще пасував би до його сірої мантії, сказав я. Мейстер Лувін засміявся. І пояснив мені: мейстер клепле свій ланцюг наукою. Різні метали відповідають різним галузям науки: золото — це гроші й облік, срібло — цілительство, залізо — військова справа. Але й це ще не все, сказав він. Ланцюг має нагадувати мейстру королівство, якому він служить, правда ж? Лорди — це золото, а лицарі — криця, проте з двох ланок цілого ланцюга не зробиш. Потрібні ще срібло, залізо, свинець, олово, мідь, бронза й багато-багато іншого, а це — і селяни, і ковалі, і купці тощо. Як на

ланцюг потрібні різні метали, так і в королівстві потрібні найрізноманітніші люди.

— І? — всміхнувся мейстер Еймон.

— У Нічній варті теж потрібні найрізноманітніші люди. Бо для чого ж нам тоді розвідники, стюарди й будівничі? Лорд Рендил не зміг зробити з Сема вояка, і сер Алісер не зможе. Неможливо викувати з олова залізо, хай скільки його гамселити, але ж це не означає, що з олова немає користі. Чому не зробити Сема стюардом?

— От я стюард,— сердито нахмурився Чет.— Гадаєш, це легка робота, для боягузів? Саме завдяки ордену стюардів Нічна варта функціонує. Ми полюємо й обробляємо землю, ходимо коло коней і доїмо корів, заготовляємо дрова й куховаримо. От хто тобі одяг шие? Хто привозить усе необхідне з півдня? Стюарди!

— Твій друг зможе полювати? — мовив мейстер Еймон лагідніше.

— Він терпіти не може полювання,— довелося визнати Джонови.

— А зможе він зорати поле? — запитав мейстер.— Зможе бути візницею чи сидіти на веслах? Зможе зарізати корову?

— Ні.

— Надивився я на ніжних лордів,— гиденько розреготався Чет,— коли їм доводиться попрацювати. Посадіть їх збивати масло — і руки в них одразу вкриваються пухирями й водянками. Дайте сокиру й накажіть рубати дрова, і вони відрубують собі ногу.

— Але є одна справа, яку Сем уміє краще за інших.

— Так? — захопив мейстер Еймон.

Джон кинув насторожений погляд на Чета, який, червоний і сердитий, стояв біля дверей.

— Він міг би допомагати вам,— швидко мовив Джон.— Він уміє лічити, читати й писати. Я знаю, що Чет неписьменний, а Клайдас погано бачить. Сем прочитав усі книжки в батьковій бібліотеці. І з круками він знайде спільну мову. Схоже, тварини його люблять. Привид зразу признав його. Для нього є багато справ, окрім військової науки. У Нічній варті всі потрібні. Для чого марно когось нищити? Ліпше скористатися з його переваг.

Мейстер Еймон заплющив очі, й на коротку мить Джон злякався, що той просто заснув. Але нарешті мейстер сказав:

— Мейстер Лувін добре навчав тебе, Джоне Сноу. Схоже, розум у тебе такий самий меткий, як і клинок.

— То це значить...

— Це значить, що я обміркую твої слова,— твердо озвався мейстер.

— А тепер, думаю, я зможу заснути. Чете, проведи нашого юного брата до дверей.

Тиріон



На перепочинок зупинилися в осиковому гайку неподалік високого гостинцю. Поки коні пили з гірського потічка, Тиріон збирав сухе гілля. Нахилившись, він підняв розколоту гілку й критично її оглянув.

— А така підійде? Не маю досвіду в розпалюванні багать. За мене це робив Морек.

— Яке багаття?! — сплюнув Брон.— Тобі горить померти, карлику? Чи ти вже геть з глузду з'їхав? Та на вогонь сюди збіжаться клани з усіх околиць на кілька миль навкруги. А я хочу вижити, Ланістере.

— І яким же чином? — запитав Тиріон. Закинувши гілку собі попід пахву, він, шукаючи ще, роззирнувся в ріденькому підліску. Коли він нахилився, спина боліла: вони з Броном їхали верхи з самого світанку, відколи сер Лін Корбрей з кам'яним обличчям відчинив їм Криваву браму та звелів забиратися й ніколи більше не повертатися.

— Назад ми не проб'ємося,— мовив Брон,— але двоє і місця менше займають на дорозі, й уваги менше привертають. Що менше днів ми проведемо в горах, то більша вірогідність, що ми дістанемося приріччя. Я б радив їхати чимбільше й чимшвидше. Причому вночі, а вдень ховатися; де можливо, уникати дороги, не шуміти й вогнів не палити.

Тиріон Ланістер зітхнув.

— Чудовий план, Броне. Спробуй, якщо хочеш... але пробач мене, якщо я не затримаюсь, аби тебе поховати.

— Ти сподіваєшся пережити мене, карлику? — вишкірився перекупний меч. У посмішці його зяяла чорна дірка — в тому місці, де

сер Вардис Іген краєм щита зламав йому зуб навпіл.

Тиріон знизав плечима.

— Якщо їхати чимшвидше й чимбільше поночі, рано чи пізно злетиш з гори та скрутиш собі в'язи. А я волю їхати помалу й без зусиль. Знаю, ти любиш конину, Броне, але якщо цього разу впаде чийсь кінь, то нам доведеться сідлати тінь-котів... Та й, коли по правді, я певен, що клани все одно нас знайдуть, хай як ми ховатимемося. Вони тут всюди мають очі,— обвів він рукою в рукавичці побиті вітром високі скелі, які простерлися навколо.

— Тоді ми трупи, Ланістере,— скривився Брон.

— Якщо так, то я волю померти з комфортом,— відгукнувся Тиріон.— Слід розпалити вогонь. Ночі тут холодні, а гарячий харч не тільки зігріє нам животи, а й піднесе дух. Як гадаєш, тут можна щось уполювати? Леді Лайса люб'язно приготувала для нас справжній бенкет — солонину, твердий сир і черствий хліб, але щось мені не хочеться зламати зуб, коли поблизу немає жодного мейстра.

— М'ясо я вполюю,— підозріло вступився в Тиріона Брон з-під густого чорного чуба.— Мені би слід просто лишити тебе тут разом з твоїм дурнуватим багаттям. Якщо заберу в тебе коня, мої шанси прорватися зростуть удвічі. Тоді що робитимеш, карлику?

— Швидше за все, помру,— нахилився Тиріон, аби підняти ще одну гілку.

— Але ти не віриш, що я так учиню?

— Якби від цього залежало твоє життя, ти б учинив так, не замислюючись. Свого друга Чигена ти швиденько втихомирив, коли тому в живіт поцілила стріла.

Тоді Брон, ухопивши Чигена за волосся, засадив йому чингал просто у вухо, а Кетлін Старк сказав, що другий перекупний меч помер від рани в животі.

— Він і так уже був фактично мертвий,— мовив Брон,— на його стогони тільки розбійники збігалися. Зі мною Чиген учинив би так само... та й він був не друг мені, а просто компаньйон. Не обманюйся, карлику: я за тебе бився, але особливої любові до тебе не відчуваю.

— Мені потрібен був твій клинок,— озвався Тиріон,— а не твоя любов.

Він кинув оберемок гілля на землю.

Брон вишкірився.

— Ти хоробрий, як перекупний меч, цього в тебе не відняти. Звідки ти знав, що я стану на твій бік?

— Знав? — Тиріон незграбно присів на своїх куцих ногах, щоб розкласти багаття.— Я ризикнув. У заїзді ви з Чигеном допомогли мене полонити. А навіщо? Може, хтось і вважав це за свій обов'язок — зробити честь лордам, яким вони служать, але не ви двоє. У вас немає ні лорда, ні обов'язку, та й честі ні на краплю, то чого було втручатися? — діставши кинджал, він почав з однієї з гілок зішкрібати кору, щоб використати на розпал.— І взагалі, навіщо перекупні мечі пропонують свої послуги? Заради золота. Ви гадали, що леді Кетлін винагородить вас за допомогу, а може, навіть візьме до себе на службу... Ось. Цього, думаю, буде досить. Маєш кремінь?

Застромивши два пальці в торбинку в себе на поясі, Брон пожбурих униз кремінь. Тиріон піймав його на льоту.

— Щиро дякую,— мовив він.— Уся справа в тому, що ви не знаєте Старків. Лорд Едарт — гордий, шановний і чесний чоловік, а його дружина ще гірша. Та ні, без сумніву, вона б знайшла для тебе монетку-другу, коли все було би позаду, і тицьнула б тобі в руку з увічливими словами й відразую на обличчі, але на більше не варто розраховувати. Старки обирають собі на службу людей мужніх, відданих і чесних, а ви з Чигеном, якщо по щирості, низькородний набрід.

Тиріон черкнув кременем об кинджал, сподіваючись викресати іскру. Не вийшло.

Брон пирхнув.

— У тебе довгий язик, коротуне. Одного дня хтось тобі втне його та змусить з'їсти.

— Мені це всі кажуть,— знизу вгору глянув на перекупного меча Тиріон.— Я тебе образив? Перепрошую... але ж ви і справді набрід, Броне, не обманюйся. Що вам обов'язок, честь, дружба? Не напружуйся, ми обидва добре знаємо відповідь. Однак ти не дурень. Щойно ми дісталися Видолу, ти став непотрібен леді Старк... але потрібен мені, а чого точно вже не бракує Ланістерам, то це золота. Коли прийшов час ризикнути, я розраховував, що в тебе вистане клепки втямити, де для тебе вигода. На щастя, так і сталося,— він знову грюкнув кременем об крицю, і знову марно.

— Дай-но,— присів поруч Брон,— я сам зроблю.

Забравши в Тиріона кремінь і кинджал, він з першої ж спроби викресав іскру. Скручений шматочок кори задимів.

— Непогано,— похвалив Тиріон.— Може, ти й набрід, але користь з тебе безсумнівна, а з мечем у руці ти майже не поступаєшся моєму братові Джеймі. Чого ти хочеш, Броне? Золота? Землі? Жінок? Збережи мені життя, і ти все це отримаєш.

Брон легенько подмухав на вогонь, і язики полум'я стрибнули вгору.

— А якщо ти помреш?

— Що ж, тоді бодай одна людина мене оплакуватиме щиро,— посміхнувся Тиріон.— Не стане мене — не буде золота.

Багаття чудово розгорілося. Підвівшись, Брон запхав кремінь назад у торбинку й кинув Тиріонові його кинджал.

— Справедливі умови,— сказав він.— Тоді мій меч — твій... але не чекай, що я прихилитиму коліно й повторюватиму «мілорде» щоразу, як ти сядеш срати. Нікому я не буду підлипайлом.

— І другом не будеш теж,— мовив Тиріон.— Не маю сумнівів, що ти зрадиш мене так само швидко, як зрадив леді Старк, якщо це буде тобі вигідно. Та коли прийде день і ти захочеш мене продати, Броне, просто пам'ятай: я заплачу не менше, хай скільки це буде. Я люблю життя. А тепер не пошукаєш мені чого-небудь на вечерю?

— Подбай про коней,— сказав Брон, виймаючи з піхов довгий чингал, який носив при боці, й рушаючи в бік дерев.

За годину почищені коні вже були нагодовані, багаття весело горіло, а над полум'ям крутилася нога молодої кози, стріляючи бризками й шиплячи.

— Бракує тільки гарного вина, щоб запити козятинку,— мовив Тиріон.

— Вина, жінки й дюжини мечників,— озвався Брон. Він сидів, схрестивши ноги, біля багаття, нагострюючи меч наолієним брусом. Шурхіт, з яким брусок ковзав уздовж криці, діяв на диво заспокійливо. — Скоро зовсім стемніє,— зауважив перекупний меч.— Я першим стану на чати... якщо це нам, звісно, допоможе. Може, краще навіть дозволити їм убити нас уві сні.

— Та ні, думаю, вони з'являться тут набагато раніше, ніж ми поснемо.

Від запаху смаженини у Тиріона рот наповнився слиною.

Брон, який сидів навпроти, подивився на нього понад багаттям.

— У тебе є план,— прямо сказав він, шаркаючи каменем об крицю.

— Ліпше сказати, надія,— мовив Тиріон.— Хочу ризикнути.

— І поставиш на це наші життя?

— А який у нас вибір? — знизав Тиріон плечима, нахилився над вогнем і відпиляв від ноги тоненьку скибку м'яса.— А-а-ах! — щасливо зітхнув він, жуючи. По підборіддю в нього побіг лій.— Трохи жорстке, як на мене, та й прянощів бракує, але я не нарікатиму надто голосно. Якби ми досі лишалися в Гнізді, то я б зараз танцював над прірвою за миску вареної квасолі.

— А однак ти віддав тюремнику гаманець золота,— мовив Брон.

— Ланістер завжди сплачує борги.

Навіть Морд не міг повірити, коли Тиріон жбурнув йому шкіряний гаманець. Коли наглядач смикнув мотузку й побачив блиск золота, то так вибалушив очі, що ті стали схожі на варені яйця. «Срібло я лишив собі,— пояснив йому Тиріон з кривою посмішкою,— але ж тобі я обіцяв золото, і ти його отримав». Такий, як Морд, не міг сподіватися стільки заробити, навіть усе життя знущаючись із бранців. «І пам'ятай, що я тобі сказав: гаманець — це так, для примани. Якщо колись тобі набридне служити леді Арин, приїзди в Кичеру Кастерлі, і я розплачуся з тобою сповна». Морд, розсипаючи золоті дракони, упав навколішки й пообіцяв, що він так і вчинить.

Витягнувши чингал, Брон зняв смаженину з вогню. Поки він зрізав з кістки чималі кавалки підгорілого м'яса, Тиріон вишкріб м'якуш з двох скорінок хліба, щоб зробити хлібні миски.

— Якщо ми таки дістанемося ріки, що ти зробиш? — запитав перекупний меч, ріжучи смаженину.

— Для початку замовлю собі повію, перину й карафу вина,— простягнув Тиріон свою миску, і Брон наповнив її м'ясом.— А тоді, думаю, поїду в Кичеру Кастерлі або на Королівський Причал. У мене є питання, які стосуються одного кинджала й потребують відповідей.

Прожувавши, перекупний меч ковтнув.

— То ти не брехав? Це не твій клинок?

— А я, по-твоєму, схожий на брехуна? — легенько всміхнувся Тиріон.

Поки вони понаїдалися, на небо вже висипали зорі, а понад горами сходив місячний серпик. Розстеливши свою шкуру тінь-кота й

поклавши під голову сідло, Тиріон випростався на землі.

— Щось наші друзі не квапляться.

— На їхньому місці я би побоявся пастки,— мовив Брон.— Для чого ще нам так відкрито поводитися, якщо не для того, аби їх заманити?

Тиріон хихикнув.

— Тоді нам слід заспівати — і вони з жахом кинуться врозтіч.

Він почав насвистувати.

— Ти божевільний, карлику,— зронив Брон, вичищаючи чингалом бруд з-під нігтів.

— Ти хіба не любиш музики, Броне?

— Якщо тобі потрібна музика, слід було попросити співця заступитися за тебе.

— Ото було б кумедно,— вишкірився Тиріон.— Просто навіч бачу, як він відбивається від сера Вардиса своєю лірою.

Він знову засвистів.

— Знаєш цю пісеньку? — за деякий час запитав він.

— Та чув кілька разів, у заїздах і борделях.

— Це мирська. «Пори мого кохання». Мила й журлива, якщо розумієш слова. Її співала перша моя дівчина, і відтоді я не можу викинути її з голови.

Тиріон поглянув на небо. Ніч була ясна й холодна, і зорі освітлювали гори яскраво й безжалісно, як сама правда.

— Я познайомився з нею от такої ночі,— несподівано для себе заговорив він.— Ми з Джеймі поверталися з Ланіспорту, коли почули зойки; дівчина вибігла на дорогу, а на п'яти їй насідали двоє чолов'яг, горлаючи погрози. Брат одразу вихопив меч а й кинувся на них, а я зліз із коня, щоб захистити дівчину. Вона була заледве на рік старша за мене, з темними косами, тоненька, а з лиця така вродлива, що могла розбити серце кому завгодно. Мені точно розбила. Брудна й голодна простолюдинка — і водночас красуня. Чолов'яги подерли в неї на спині дрантя, в яке вона була вбрана, і поки Джеймі ганявся за нападниками в лісі, я накинув їй на плечі свій плащ. Заки брат повернувся, я вже випитав у неї ім'я і всю її історію. Вона була дочкою заможного селянина, але осиротіла, коли батько помер від гарячки, і зараз прямувала... власне, їй не було куди йти.

Джеймі аж пінився — так йому кортіло наздогнати чолов'яг. Рідко коли злочинці наважувалися нападати на подорожніх так близько від Кичери Кастерлі, й він сприйняв це за серйозну образу. Дівчина була надто налякана, щоб відпускати її саму, тож я зголосився провести її до найближчого заїзду, поки брат з'їздить у Кичеру по допомогу.

Я не міг повірити, яка вона була голодна. Розмовляючи, ми з'їли двох курчат і почали третє, випили карафу вина. Мені було всього тринадцять, і боюся, вино вдарило мені в голову. Не встиг я отямитися, як уже лежав з нею в ліжку. Вона соромилася, а я соромився ще більше. Навіть не знаю, звідки в мене взялася мужність. Коли я забрав її цноту, вона заплакала, та потім поцілувала мене й заспівала цю пісню, й на ранок я закохався.

— Ти?! — вражено запитав Брон.

— Безглуздо, авжеж? — Тиріон знову почав насвистувати пісеньку.
— Ми одружилися, — нарешті зізнався він.

— Ланістер з Кичери Кастерлі одружився з селючкою? — запитав Брон.— І як це ти примудрився?

— Ти не повіриш, як може хлопцеві допомогти трошки брехні, п'ятдесят срібняків і п'яний септон. Додому в Кичеру Кастерлі привести свою наречену я не наважився, тому оселив її у власному будиночку, й цілі два тижні ми гралися в чоловіка й дружину. А тоді септон протверезів і в усьому зізнався моєму лорду-батькові...

Тиріон здивувався, як самотньо він почувується, розповідаючи про це, навіть по стількох роках.

— Так закінчився мій шлюб,— сів він і задивився на пригаслий вогонь, моргаючи від його світла.

— Він відіслав дівчину геть?

— Він учинив краще,— мовив Тиріон.— Спершу він змусив брата розповісти мені правду. Розумієш, дівчина була повією. Це Джеймі все влаштував: і дорогу, і нападників — усе. Він вирішив, що мені час пізнати жінку. Знаючи, що в мене це буде вперше, він заплатив подвійну ціну, щоб отримати цнотливу дівчину.

Коли Джеймі зізнався, лорд Ланістер, аби я добре затямив урок, привів мою дружину й віддав нашим гвардійцям. Їй добре заплатили. Срібняк за кожного чоловіка — скільки ще повій отримує такі гроші? Всадовивши мене в кутку касарні, він звелів мені дивитися, і в кінці в неї було вже стільки срібла, що монети висипалися крізь пальці й

котилися по підлозі, а вона...— дим роз'їдав очі, й Тиріон, прокашлявшись, відвернувся від вогню й витріщився в темряву.— А мене лорд Тайвін змусив піти останнім,— тихо промовив він.— Мені він дав золотий, аби я розплатився з нею, я ж бо Ланістер і вартую більшого.

За деякий час знову почувся звук — шурхотіння кременя об крицю: Брон продовжив нагострювати меч.

— У тринадцять, у тридцять, у три роки — я би просто вбив того, хто так учинив зі мною.

Тиріон круто розвернувся до нього.

— Може, одного дня тобі випаде така нагода. Пам'ятаєш, що я тобі казав? Ланістер завжди сплачує борги,— позіхнув він.— Думаю, я посплю. Збудиш мене, якщо нас прийдуть убивати.

Загорнувшись у шкуру тінь-кота, він заплющив очі. Земля була кам'яниста й холодна, але за деякий час Тиріон Ланістер і справді заснув. Йому наснилася небесна камера. Але цього разу він був не в'язнем, а тюремником, до того ж великим, з ременем у руці, яким батожив власного батька, відтісняючи до прірви...

— Тиріоне,— тихо й схвильовано покликав його Брон.

Тиріон миттю прокинувся. Багаття перегоріло, тліли тільки останні жарини, і зусібіч наповзали тіні. Брон стояв на одному коліні, тримаючи в одній руці меч, а в другій — чингал. Тиріон застережливо підніс руку: мовляв, не ворущися.

— Сідайте коло нашого вогню, ніч холодна,— гукнув він до тіней, які скрадалися навколо.— Боюся, вина я вам запропонувати не зможу, зате можу пригостити козятиною.

Усе завмерло. Тиріон побачив, як у місячному світлі зблиснув метал.

— Наші гори,— почувся з-за дерев голос — низький, хрипкий і недружній.— Наша козятина.

— Ваша козятина,— погодився Тиріон.— А ви хто?

— Коли зустрінешся зі своїми богами,— озвався інший голос,— перекажеш їм: тебе послав до них Гантор, син Гурна з клану кам'яних воронів.

Хруснула гілка, і він ступив у коло світла — худий чолов'яга в рогатому шоломі, з довгим ножом у руках.

— І Шага, син Дольфа,— промовив перший голос, низький і смертоносний. Ліворуч ворухнулася брила — і виявилось, що це чоловік. На вигляд він був дебелий, неповороткий і дужий, вбраний у шкури; в правій руці він тримав палицю, а в лівій — сокиру. Шумно наблизившись, він грюкнув палицею об сокиру.

Інші голоси почали викрикувати імена: Кон, Торек, Джагот, і ще, і ще — Тиріон миттєво забув їх, але їх було щонайменше десять. Кілька горян мали мечі й ножі, інші розмахували вилами, косами й дерев'яними ратищами. Дочекавшись, коли всі вони нарешті замовкнуть, Тиріон заговорив.

— А я Тиріон, син Тайвіна з клану Ланістерів, левів з Кичери. Ми залюбки розплатимося з вами за козятину, яку з'їли.

— А що ти можеш нам дати, Тиріоне, сине Тайвіна? — запитав чолов'яга, який назвався Гантором і, здається, був вождем клану.

— У гаманці в мене є срібло,— мовив Тиріон.— Оця кольчуга на мене завелика, а от Конові має пасувати, а мій топір підійде до могутньої руки Шаги набагато краще за оту сокиру, що він тримає.

— Недоросток збирається платити нам з наших грошей,— зронив Кон.

— Правду каже Кон,— мовив Гантор.— Твоє срібло наше. Ваші коні наші. Твоя кольчуга, і топір, і ніж за поясом — теж усе наше. Немає вам чим нам заплатити, крім ваших життів. То як ти хочеш померти, Тиріоне, сине Тайвіна?

— У своєму ліжку, з повним черевом вина, років у вісімдесят, і щоб мій прутень тримала в роті яка-небудь дівка,— відповів Тиріон.

Здоровань Шага перший голосно розреготався. Але решта, здається, не надто звеселилися.

— Конє,— звелів Гантор,— забери їхніх коней. Отого вбий, а коротуна схопи. Він нам кіз доїтиме й смішитиме матерів.

Брон скочив на ноги.

— Хто тут помре перший?

— Ні! — швидко кинув Тиріон.— Ганторе, сине Гурна, послухай мене. Мій дім багатий і впливовий. Якщо кам'яні ворони проведуть нас через гори й охоронятимуть, батько засипле їх золотом.

— Золото рівнинного лорда нічого не варте, як і обіцянки недоростка,— сказав Гантор.

— Може, я і недоросток,— мовив Тиріон,— але маю мужність постати перед своїми ворогами. А що роблять кам'яні ворони — ховаються поміж скель і тремтять, коли повз проїжджають пани Видолу?

Люто заревівши, Шага гримнув палицею об сокиру. Джагот тицьнув Тиріону в обличчя обпалений гостряк довгого дерев'яного ратища. Тиріон постарався не здригнутися.

— Оце і вся зброя, яку вам пощастило накрасти? — поцікавився він.— Може, вівцю заколоти й удасться... якщо та не відбиватиметься. У батькових ковалів у виходку ліпша криця.

— Ти, дорослий малюче,— заревів Шага,— ще поглузуєш з моєї сокири — і я відітну тобі твоє чоловіче багатство й згодую його козам!

Але Гантор підніс руку.

— Не треба. Я його вислухаю. Матері голодують, а криця здатна нагодувати більше ротів, ніж золото. То як ти заплатиш нам за ваші життя, Тиріоне, сине Тайвіна? Мечами? Списами? Кольчугами?

— І не тільки ними, Ганторе, сине Гурна,— усміхаючись, озвався Тиріон Ланістер.— Я віддам вам Видол.

Едард



Крізь високі вузькі вікна Червоної фортеці у велику, схожу на печеру тронну залу лилося світло, кидаючи темно-червоні смуги на стіни, де колись висіли драконячі голови. А тепер муровані стіни були вкриті яскравими гобеленами зі сценками полювання в зелених, брунатних і блакитних кольорах, однак Недові Старку й досі здавалося, що єдиний колір у цій залі — червлений колір крові.

Нед сидів на громіздкому й високому старовинному троні Ейгона Завойовника, і цей залізний престол весь являв собою жахливе плетіння з гостряків, і зазублин, і химерно покрученого металу. Трон, як і попереджав Роберт, був до біса незручний, а зараз особливо, адже в Неда з кожною хвилиною дедалі більше сіпало ногу. Години минали, і залізо під ним, здається, твердішало, а на зубасту сталеву спинку навіть не можна було відхилитися. «Король не повинен сидіти зручно», — казав Ейгон Завойовник, коли велів своїм зброярам викувати великий трон з мечів своїх полеглих ворогів. «Чорти б узяли того Ейгона з його гонором, — тупо подумав Нед, — і чорти б узяли Роберта з його полюванням».

— Ви впевнені, що то були не просто розбійники? — тихо запитав Вейрис, який сидів за нарадчим столом трохи нижче трону. Поряд з ним неспокійно совався мейстер Пайсел, а Мізинчик грався пером. Сьогодні на раду прийшли тільки ці троє. У королівському лісі бачили білого оленя, і король виїхав на полювання разом з лордом Ренлі й сером Баристаном, а ще з королевичем Джофрі, Сандором Кліганом, Балонем Своном і половиною двору. Отож за його відсутності Нед мав сидіти на Залізному троні.

Добре ще, хоч можна було сидіти. Якщо не рахувати радників, усі інші присутні мусили непорушно застигнути навстоячки або навколішки. Неподалік високих дверей згуртувалися прохачі, попід гобеленами — лицарі та шляхетні лорди й леді, в галереї — простолюд і гвардійці в кольчугах і золотих або сірих плащах, і всі вони стояли.

Селяни тулилися навколішках: чоловіки, жінки й діти, всі побиті й закривавлені, з переляком на обличчях. Позаду них стояло троє лицарів, які й привели їх сюди як свідків.

— Розбійники, лорде Вейресе? — презирливо мовив сер Реймун Дарі.— Понад усякий сумнів, то були розбійники. Ланістерівські розбійники.

Нед відчував неспокій у залі — і можли лорди, і слуги напружено дослухалися. Нед не міг удавати подив. Відтоді як Кетлін захопила Тиріона Ланістера, на заході стало гаряче. І Річкорин, і Кичера Кастерлі скликали прапори, й неподалік Золотого Зуба уже збиралися війська. Це тільки питання часу, коли полетіть кров. Лишалось єдине питання: як потім латати рану.

Сумноокий сер Карил Ване, якого можна було б назвати вродливим, якби обличчя не спотворювала велика фіолетова родима пляма, вказав на селян, які стояли навколішках.

— Оце і все, що лишилося від тверджі Шерер, лорде Едарде. Решта мертві, так само як мешканці Вендгороду й Балаганного Броду.

— Підведіться,— звелів Нед селянам. Він ніколи не довіряв словам, вимовленим навколішках.— Усі ви, вставайте.

По одному й по двоє мешканці тверджі Шерер звелися на рівні ноги. Якогось старезного старого довелося підводити, а молоденька дівчина в закривавленій сукні так і лишилася навколішках, тупо витріщаючись на сера Ариса Окгарта, який стояв біля підніжжя трону в білих обладунках королівської варти, готовий захищати й обороняти короля... або, сподівався Нед, королівського правицю.

— Джосе,— звернувся сер Реймун Дарі до лисуватого товстуна у броварському фартуху.— Розкажи правиці, що сталося в Шерері.

Джос кивнув.

— З ласки його світлості...

— Його світлість полює на тому боці Чорноводого Бурчака,— урвав його Нед, дивуючись, як це можна прожити все життя так близько від Червоної фортеці й гадки не мати, який з себе король. Нед

був одягнений у білий лляний камзол з деривовком дому Старків на грудях; чорний вовняний плащ на шиї застібався золотою рукою — символом його посади. Чорне, біле й сіре — відтінки правди.— Я лорд Едгард Старк, правиця короля. Розкажи мені, хто ти й що ти знаєш про нападників.

— У мене є... у мене була... у мене була пивниця, мілорде, в Шерері, неподалік кам'яного мосту. Найкращий ель на південь від Перешийка, всі так казали, даруйте, мілорде. А вони прийшли до мене, напилися, решту порозливали, а тоді підпалили стріху, а якби спіймали мене, то й кров би випустили. Мілорде.

— Вони спалили наші господи,— мовив селянин, який стояв поряд.— Приїхали затемна, з півдня, підпалили і поля, і хати, а хто намагався їх зупинити, тих повбивали. Товар вони не крали, не ці, забили мою корову, де стояла, й лишили мухам і крукам.

— Загнали мого підмайстра,— сказав приземкуватий і м'язистий, як коваль, чолов'яга з замотаною бинтами головою. На суд він убрав свій найкращий одяг, але бриджі в нього були залатані, а плащ — запорошений і брудний після довгої дороги.— Ганялися туди-сюди полями на своїх конях, штрикаючи його списами, наче дичину, реготали, а хлопець спотикався й верещав, а тоді один просто наскрив його прохромив.

Дівчина, яка стояла навколішках, закинула голову до Неда, котрий вивищувався над нею на своєму троні.

— Вони вбили мою маму, ваша світлосте. А ще вони... вони...— голос її урвався, так наче вона забула, що хотіла сказати. І почала схлипувати.

Сер Реймун Дарі продовжив розповідь.

— У Вендгороді люди сховалися в тверджі, але та була дерев'яна, з колод. Нападники накидали попід стіни соломи та спалили всіх живцем. Коли ж вендгородці розчинили браму, рятуючись утечею, їх розстріляли стрілами, навіть жінок з немовлятами на руках.

— Який жах,— пробурмотів Вейрис.— Скільки жорстокості в людях?

— З нами б вони так само вчинили, але в Шерері тверджа мурована,— пояснив Джос.— Хтось пропонував викурити нас, але якийсь здоровань сказав, що вгору по ріці є плоди стигліші, тож вони рушили до Балаганного Броду.

Нед нахилився вперед — і відчув під пальцями крицю. Під пучками виявилось лезо — гострі кінці покручених мечів, які стирчали з підлокітників трону, як кігті. Минуло вже три сторіччя, а деякі з них і досі лишалися гострі — порізатися можна. Залізний трон підготував для необережних чимало пасток. У піснях співається, що його викували з тисячі клинків, розжаривши їх до білого від вогненного подиху дракона Балеріона на прізвисько Чорний Жах. Кували його п'ятдесят дев'ять днів. У висліді отримали оце горbate чорне чудовисько, повне гострих країв, і зазублин, і металевих стрічок: трон, який може убити людину, і вже декого й убив, якщо вірити легендам.

Едард Старк не міг збагнути, що він робить, сидячи на ньому, однак сидів і далі, а люди внизу шукали в нього справедливості.

— Які у вас докази того, що це були Ланістери? — запитав він, силкуючись не показувати своєї люті.— Вони були вбрані в малинові плащі, а на прапорі мали лева?

— Навіть Ланістери не такі дурні,— кинув сер Марк Пайпер. То був самовпевнений півень, як на Неда, надто вже юний і гарячий, який, однак, швидко потоваришував з братом Кетлін Едмуром Таллі.

— Усі верхи й у кольчугах, мілорде,— спокійно мовив сер Керил.— Озброєні списами зі сталевими гостряками й довгими мечами, а ще топорами,— мовив він і вказав на одного з уцілілих, обідраного, як і решта.— Ось ти. Так, ти, ніхто тебе не скривдить. Розкажи правиці те, що ти розповів мені.

Старий закивав головою.

— От їхні коні,— заговорив він,— вони приїхали на бахматах. Багато років я пропрацював у стайнях сера Віллума, то я їх добре відрізняю. Жоден з коней не знав плугу, боги мені свідки, якщо я помиляюся.

— Розбійники на чудових конях,— зауважив Мізинчик.— Може, вкрали їх з маєтку, який розграбували перед тим?

— Скільки загалом було нападників? — запитав Нед.

— Щонайменше сотня,— відповів Джос, але водночас із ним забинтований коваль мовив:

— П'ятдесят.

А бабця позаду нього сказала:

— Сотки й сотки, мілорде, ціле військо.

— Мабуть, твоя правда, добра жінко,— сказав до неї лорд Едард.— Ви кажете, у них не було прапорів. А які обладунки? Може, хтось із вас звернув увагу на орнамент і оздобу, якісь прикраси на щитах чи шоломах?

— Мені прикро, мілорде,— похитав головою бровар Джос,— та обладунки в них були прості, от тільки... їхній очільник мав такі самі лати, як і в решти, однак його неможливо було не вирізнити. Він був величезний, мілорде. Хто каже, що велети давно зникли, не бачив цього, присягаюся. Здоровенний як бик, а голос такий, наче каміння кришиться.

— Гора-на-коні! — гучно мовив сер Марк.— Які вже тут сумніви? Це все робота Грегора Клігана.

Попід вікнами в кінці зали прокотилося бурмотіння. Навіть у галереї почувся нервовий шепіт. І простолюд, і шляхетні лорди добре тямали, що це значить, якщо сер Марк має рацію. Сер Грегор Кліган — прапороносець лорда Тайвіна Ланістера.

Нед роздивлявся нажахані обличчя селян. Нічого дивного, що вони так перелякалися: вони гадають, їх притягнули сюди, аби вони проголосили кривавим різником лорда Тайвіна, та ще й перед його власним зятем. Цікаво, подумав Нед, а чи дали їм вибір лицарі?

З-за нарадчого столу важко підвівся великий мейстер Пайсел, і ланцюг у нього на шиї брязнув.

— Сер, з усією повагою, але ви не можете мати певності, що той розбійник був точно сер Грегор. У королівстві чимало здорованів.

— Таких, як Гора-на-коні? — озвався сер Керил.— Мені ще жоден не траплявся.

— Та й нікому з присутніх,— гаряче докинув сер Реймун.— Поряд з ним навіть його брат здається цуциком. Мілорди, розплющте очі. Вам потрібно, щоб він до кожного трупа свою печатку приклав? Це був Грегор.

— Для чого серу Грегору гайдамачити? — запитав Пайсел.— Милістю свого сюзерена він має фортецю й володіє землею. Та це помазаний лицар!

— Липовий лицар! — сказав сер Марк.— Скажений пес лорда Тайвіна.

— Мілорде правице,— напруженим голосом мовив Пайсел,— прошу вас нагадати цьому доброму лицарю, що лорд Тайвін — батько

її світлості королеви.

— Дякую, великий мейстре Пайселе,— озвався Нед.— Боюся, ми про це й забули б, якби ви не нагадали.

Зі свого підвищення йому видно було, як у дальньому кінці зали люди потроху вислизають у двері. Боягузливі зайці, подумав він... або щури, яких пригодувала сиром королева. В галереї він зауважив септу Мордейн, а поряд з нею — власну дочку Сансу. Нед відчув напад люті: дівчинці тут не місце! Але септа не могла знати, що сьогоднішній суд не просто нудна процедура, яка зазвичай складалася з вислуховування прохачів, залагодження суперечок між ворогуючими тверджами й ухвалення рішень щодо межових каменів.

Пітир Бейліш, який сидів унизу за нарадчим столом, схоже, втратив цікавість до свого пера і гойднувся вперед.

— Пане Марку, пане Кариле, пане Реймуне... Можна поставити вам запитання? Ці тверджі були під вашим захистом. Де ж були ви під час різанини й пожежі?

Відповів йому сер Карил Ване:

— Я був разом зі своїм лордом-батьком неподалік Золотого Зуба, так само як і сер Марк. Коли сер Едмур Таллі дізнався про це свавілля, то звелів нам зібрати невеликий загін і розшукати всіх уцілілих, щоб привести їх до короля.

— Сер Едмур,— заговорив сер Реймун Дарі,— викликав мене з усім військом у Річкорин. Ми стали табором неподалік замку, на тому боці річки, чекаючи наказів, і саме там я отримав звістку. Поки я повернувся на свої землі, Кліган з поплічниками вже перетнули Червоний Зубець, повертаючись на пагорби Ланістерів.

Мізничик замислено погладжував кінчик бороди.

— А якщо вони повернуться, сер?

— Якщо повернуться, то ми їхньою кров'ю окропимо спалені ними лани,— гаряче заявив сер Марк Пайпер.

— Сер Едмур вислав людей в усі села й тверджі в радіусі одного дня їзди,— пояснив сер Карил.— Новим рейдерам так легко це не минеться.

«А саме на це, мабуть, і сподівається лорд Тайвін,— подумав Нед,— відтягнути сили від Річкорину, змусити хлопця розпорошити вояків». Брат Кетлін іще молодий, геройства у ньому більше, ніж глузду. Він постарается втримати кожен дюйм своєї землі, захистити

всіх чоловіків, жінок і дітей, які кличуть його лордом, і хитромудрий лорд Тайвін добре це знає.

— Якщо ваші лани й тверджі вже під захистом,— запитав лорд Пітир,— то чого ви очікуєте від корони?

— Лорди Тризуба бережуть королівський мир,— сказав сер Реймун Дарі.— Ланістери ж його порушили. Ми просимо дозволу відплатити їм крицею за крицю. Просимо справедливості для простолюду Шереру, Вендгороду й Балаганного Броду.

— Едмур згоден, ми маємо відплатити Грегору Клігану його ж кривавою монетою,— заявив сер Марк,— але старий лорд Гостер звелів нам не нападати, а спершу прийти сюди й випросити королівського дозволу.

«Дякувати богам за старого лорда Гостера». Тайвін Ланістер був і левом, і лисом водночас. Якщо він і справді послав сера Грегора палити й грабувати (а в цьому Нед сумнівів не мав), то він точно потурбувався про те, щоб той їхав під покровом ночі, без прапорів, маскуючись під звичайних розбійників. Якщо Річкорин не втримається від збройного нападу у відповідь, Серсі з батьком наполягатимуть, що саме Таллі порушили королівський мир, а не Ланістери. Й тільки богам відомо, кому повірить Роберт.

Великий мейстер Пайсел знову звівся на ноги.

— Мілорде правице, якщо ці добрі люди вважають, що сер Грегор Кліган порушив свою священну клятву й зайнявся грабунком і гвалтом, то нехай ідуть до його сюзерена й жаліються. Такі злочини не у віданні корони. Нехай шукають правосуддя у лорда Тайвіна.

— Люди шукають правосуддя у короля,— сказав Нед.— На півночі, півдні, сході й заході правосуддя чиниться іменем Роберта.

— Правосуддя *короля*,— підкреслив великий мейстер Пайсел.— Це правда, і ми маємо відкласти цю справу, поки не...

— Король полює на тому боці ріки й, можливо, відсутній буде кілька днів,— сказав лорд Едарт.— Роберт звелів мені посісти його місце, бути його вухами і вустами. Саме це я і збираюся зробити... хоча цілком погоджуюся, що його слід повідомити.

Попід гобеленами він побачив знайоме обличчя.

— Сер Робар!

— Мілорде,— ступивши крок уперед, уклонився сер Робар Ройс.

— Ваш батько полює разом з королем,— мовив Нед.— Чи не перекажете ви їм те, що почули тут сьогодні?

— Просто зараз поїду, мілорде.

— То ви даєте нам дозвіл помститися серу Грегору? — запитав Марк Пайпер, обернувшись до трону.

— Помститися? — зронив Нед.— Мені здавалося, тут мова йшла про правосуддя. Якщо ви спалите Кліганові лани й заріжете його селян, це не відновить королівського миру, тільки потішить ваш ображений гонор,— сказав він і розвернувся до селян, поки юний лицар не почав обурено протестувати.— Мешканці Шереру, я не можу вам повернути ні хат, ні врожаю, і ваших мертвих я до життя теж не поверну. Однак іменем короля Роберта я пропоную вам бодай децицю правосуддя.

На ньому очікувально зупинилися всі очі в залі. Нед повільно й важко зіп'явся на ноги, відштовхнувшись від трону обома руками; загіпсовану ногу прошило болем. Він силкувався не зважати на біль: зараз не можна показувати свою слабкість.

— Перші люди вірили, що суддя, який виніс смертний вирок, має сам і опустити меч на шию засудженого, й на Півночі ми досі дотримуємося цього закону. Я проти того, щоб за мене мої вирок виконував хтось інший... але зараз, схоже, в мене вибору немає,— він показав на свою поламану ногу.

— Лорде Едарде! — долинуло з західної частини зали, і наперед сміливо вийшов хлопець-підліток. Без обладунків сер Лорас Тайрел здавався ще молодшим за свої шістнадцять. Убраний він був у блакитний шовк, а на поясі мав ланцюг з золотими ружами — знаком свого дому.— Прошу вашого дозволу виконати вирок замість вас. Доручить це мені, мілорде, і присягаюся, я вас не підведу.

Мізинчик хихикнув.

— Пане Лорасе, якщо ми відішлемо вас самого, сер Грегор поверне нам вашу голову, запхнувши плюмаж у ваш гарненький ротик. Гора-наконі просто так не підставить шию, хай про чие правосуддя йдеться.

— Я не боюся Грегора Клігана,— гаряче мовив сер Лорас.

Нед повільно опустився на тверде залізне сідало Ейгонового потворного трону. Очі його пробіглися по обличчях людей, які стояли попід стінами.

— Лорд Берик,— почав оголошувати він.— Торос Мирський. Сер Гладен. Лорд Лотар.

Названі чоловіки один по одному виступили вперед.

— Кожен з вас має зібрати по двадцять вояків і передати моє рішення у Грегорову фортецю. З вами поїдуть двадцяттеро моїх гвардійців. Лорде Беріку Дондаріон, загін очолите ви, як вам і належить за рангом.

— Як скажете, лорде Едарде,— уклонився молодий лорд із золотисто-рудим волоссям.

Нед підвищив голос, аби чути було в найдальшому кутку тронної зали.

— Іменем Роберта Першого з Дому Баратеонів, короля андалів, і ройнарів, і перших людей, володаря Сімох Королівств і оборонця держави, словом Едарда з дому Старків, королівського правиці, доручаю вам чимшвидше виїжджати в західні землі, під прапором короля перетнути Червоний Зубець і передати королівський присуд липовому лицарю Грегору Клігану й усім, хто брав участь у його змові. Я засуджую його і позбавляю всіх майнових і громадянських прав, а також рангів і титулів, усіх земель, доходів і маєностей, і присуджую до кари на горло. Нехай помилують боги його душу.

Коли нарешті стихло відлуння його слів, Лицар Квітів мав цілком розгублений вигляд.

— Лорде Едарде, а що ж я?

Нед глянув на нього з висоти престолу. Звідси Лорас Тайрел здавався не старшим за Роба.

— Ніхто не ставить під сумнів вашу відвагу, пане Лорасе, але ми тут чинимо правосуддя, а ви шукаєте помсти,— сказав він і перевів погляд на лорда Берика.— Виїздіть на світанку. Такі речі ліпше робити якнайшвидше.

Промовивши це, він підніс руку.

— Сьогодні корона більше не приймає прохачів.

Алін і Портер піднялися високими залізними сходами, щоб допомогти йому зійти з трону. Спускаючись, Нед відчував на собі похмурий погляд Лораса Тайрела, та ще не торкнувся ногами підлоги тронної зали, як хлопець уже вийшов.

Вейрис збирав папери на нарадчому столі біля підніжжя Залізного трону. Мізинчик і великий мейстер Пайсел уже пішли.

— Ви хоробріші за мене, мілорде,— тихо зронив євнух.

— Чому це, лорде Вейресе? — різко спитав Нед. Нога пульсувала від болю, і йому зараз було не до словесних ігор.

— Якби отам нагорі сидів я, то послав би сера Лораса. Він *так* хотів поїхати... а людині, яка ворогує з Ланістерами, не завадить подружитися з Тайрелами.

— Сер Лорас зовсім юний,— озвався Нед.— Певен, він переросте сьогоднішнє розчарування.

— А сер Ілін? — погладив євнух пухку напудрену щоку.— Зрештою, це він виконує королівське правосуддя. А посилати інших робити його роботу... дехто може сприйняти це за серйозну образу.

— Я й на думці не мав когось образити,— сказав Нед. Насправді ж він не довіряв німому лицарю, хоча, можливо, тільки тому, що взагалі не любив катів.— Хочу нагадати вам, що Пейни — прапороносці дому Ланістерів. Тому я волів обрати людей, які не мають васальної залежності від лорда Тайвіна.

— Вельми розсудливо, це понад усякий сумнів,— сказав Вейрис.— Однак я випадково запримітив у кінці зали сера Іліна — він витріщався на нас своїми безбарвними очима, і мушу вам сказати, не виявляв особливої радості, хоча з обличчя такого мовчазного лицаря важко щось сказати напевне. Сподіваюся, він теж переросте сьогоднішнє розчарування. Адже він дуже *любить* свою роботу...

Санса



— Він не захотів посилати сера Лораса,— увечері говорила Санса до Джейн Пул, коли дівчата сиділи при світлі лампи за холодною вечерею.— Думаю, це через ногу.

Лорд Едард вечеряв у спальні з Аліном, Гарвіном і Вейоном Пулом, щоб дати спочинок поламаній нозі, а септа Мордейн поскаржилася, що в неї після цілоденного стояння в галереї болять ноги. За вечерею до дівчат мала приєднатися Арія, але вона запізнювалася зі свого уроку танців.

— Через ногу? — невпевнено перепитала Джейн. Це була симпатична темнокоса дівчинка Сансиного віку.— Сер Лорас поранив ногу?

— Та не через його ногу,— озвалася Санса, делікатно відкушуючи від курячої ніжки,— а через батькову, дурненька. Йому так болить, що він всякчас сердитий. В іншому разі, певна, він послав би сера Лораса.

Вона й досі не розуміла батькового рішення. Коли заговорив Лицар Квітів, вона була певна, що ось-ось перед її очима розгорнеться справжня казка — з тих, які оповідала стара Нан. Сер Грегор був чудовиськом, а сер Лорас — героєм, що його здолає. Він навіть зовні був справжнім звияжцем — стрункий і вродливий, з золотими ружами на поясі, з каштановим чубом, який падав на очі... А батько йому відмовив! Санса не могла передати, як це її засмутило. Вона так і сказала септі Мордейн, спускаючись із галереї, але септа тільки відповіла, що не її справа ставити під сумнів рішення лорда-батька.

На це озвався лорд Бейліш: «Не знаю, септо. Деякі з рішень її лорда-батька варто іноді поставити під сумнів. Юна леді і вродлива, і

мудра». І він так низько вклонився Сансі, аж вона не була певна, справді він такий люб'язний чи глузує з неї.

Септа Мордейн страшенно засмутилася, що їхню розмову чули сторонні. «Дівчина бовкнула, не подумавши, мілорде,— сказала вона.— Просто дурні балачки. Вона нічого такого не мала на увазі».

Погладивши гостру борідку, лорд Бейліш мовив: «Нічого? Скажи, дитино, а чому б ти послала сера Лораса?»

Сансі нічого не лишалося, як розповісти про звитяжців і чудовиськ. Королівський радник посміхнувся. «Що ж, я б учинив так з інших міркувань, але...— він торкнувся її щоки, легенько провів пальцем по вилиці.— Життя не таке, як у піснях, люба. Одного дня ти, можливо, сама на біду в цьому переконаєшся».

Санса не хотіла всього цього переповідати Джейн: навіть на згадку про це їй ставало ніяково.

— Королівське правосуддя виконує не сер Лорас, а сер Ілін,— сказала Джейн.— Лорд Едард мав послати його.

Санса здригнулася. Щоразу, як вона дивилася на сера Іліна Пейна, починала тремтіти. У неї з'являлося відчуття, наче її оголеною шкірою повзе щось мертво.

— Сер Ілін сам схожий на чудовисько. Я рада, що батько обрав не його.

— Лорд Берик схожий на звитяжця не менше за сера Лораса. Він завжди такий хоробрий і галантний!

— Можливо,— з сумнівом зронила Санса. Берик Дондаріон і правда вродливий, але ж страшенно *старий* — йому вже майже двадцять два; ні, все-таки Лицар Квітів пасує на цю роль значно краще. Звісно, Джейн закохана в лорда Берика з того самого дня, як уперше побачила його на арені. Санса вважала, що це дурість: зрештою, Джейн — дочка простого стюарда, і хай скільки вона мріятиме про лорда Берика, він ніколи й не гляне на дівчину настільки за нього нижчу, а тим більше вдвічі молодшу.

Проте казати це вголос було б нечемно, тому Санса, сьорбнувши молока, змінила тему.

— Мені наснилося, що білого оленя вполює Джофрі,— сказала вона. Це була радше мрія, але приємніше було казати, що їй це наснилося. Всі ж бо знають, що сни бувають пророчі. Білі олені вельми

рідкісні, чарівні тварини, а в душі Санса була певна, що її галантний королевич вартий більшого, ніж його п'яниця-батько.

— Наснилося? Справді? А у сні королевич Джофрі підійшов до оленя, торкнувся голою рукою й не заподіяв йому зла?

— Ні,— заперечила Санса,— він застрелив його золотою стрілою і приніс мені.

У баладах лицарі ніколи не вбивають чарівних тварин — просто підходять і торкаються, не заподіюючи зла, але вона знала, що королевич Джофрі любить полювати, особливо вбивати. Але тільки тварин. Санса була певна, що її королевич не має стосунку до вбивства Джорі й усіх інших: це все його злий дядько — Царевбивця. Вона знала, що батько й досі лютиться через це, але ж нечесно винуватити в цьому Джофа! Це ж те саме, як винуватити Сансу в тому, що вчинила Арія.

— Я сьогодні в обід бачила твою сестру,— зронила Джейн, мовби прочитала Сансині думки.— Вона в стайні ходила на руках. Навіщо їй це?

— Гадки не маю, що і навіщо робить Арія.

Санса терпіти не могла стаєнь, сморідних і повних гною та мушви. Навіть коли вона їздила верхи, то любила, щоб конюший осідлав їй коня і вивів надвір.

— То ти хочеш почути про суд чи ні?

— Хочу,— запевнила Джейн.

— Приходив чорний брат,— почала розповідати Санса,— просив людей на Стіну, але він був якийсь старий і смердючий.

Сансі він зовсім не сподобався. Вона завжди уявляла, що у Нічній варті всі вояки такі, як дядько Бенджен. У піснях їх завжди називають чорними лицарями Стіни. Але цей брат був горбатий і страшний, і якщо судити з його зовнішності, вже точно вошивий. Якщо Нічна варта насправді саме така, то Сансі шкода свого зведеного брата-байстрюка Джона.

— Батько запитав, чи в залі є лицарі, які зроблять честь своїм домам, одягнувши чорне, але ніхто не вийшов, то батько дозволив цьому Йорену вибрати собі людей у підземеллі й відпустив його. А тоді перед батьком постали два брати — вільні вершники з Дорнського Прикордоння й запряглися мечами служити королю. Батько прийняв їхні обітниці...

— А лимонних тістечок немає? — позіхнула Джейн.

Санса не любила, коли її переривають, але мала визнати: лимонні тістечка справді цікавіші за те, що переважно відбувається в тронній залі.

— Зараз побачимо,— сказала вона.

Лимонних тістечок на кухні не знайшлося, однак знайшлася половина холодного сунічного пирога, який виявився анітрохи не гіршим. З'їли вони його просто на сходах у вежу, хихочучи, пліткуючи й обмінюючись секретами, і в ліжко Санса лягала, почувуючись майже такою самою бешкетницею, як Арія.

Наступного ранку вона прокинулася ще до зорі й сонно наблизилася до вікна, щоб подивитися, як лорд Берик збирає людей. Виїхали вони, коли над містом загорівся світанок; попереду загону несли три прапори: на високому ратищі маяв увінчаний короною олень, а на двох коротших — деривокк дому Старків і роздвоєна блискавка на штандарті самого лорда Берика. Це було страшенно захопливо, так наче втілювалася давня казка: брязкіт мечів, мерехтіння смолоскипів, розмаїні на вітру прапори, пирхання й іржання коней, золоті сонячні смуги, які прорвалися крізь звідні ґрати, що саме поповзли вгору. У своїх сріблястих обладунках і сірих плащах вояки Вічнозиму мали особливо гарний вигляд.

Прапор Старків ніс Алін. Санса дуже запишалася, побачивши, як він наблизився до лорда Берика, щоб перекинутися словом. Алін значно вродливіший, ніж був Джорі, та й одного дня він стане лицарем.

Коли вони поїхали, Вежа правіці мов знелюдніла, і Санса навіть зраділа, побачивши за сніданком Арію.

— Де всі? — поцікавилася сестра, обдираючи шкірку з кривавого апельсина.— Батько послав їх ловити Джеймі Ланістера?

Санса зітхнула.

— Вони поїхали з лордом Бериком, якому доручено відтяти голову серу Грегору Клігану,— пояснила вона й розвернулася до септи Мордейн, яка дерев'яною ложкою їла кашу.— Септо, а лорд Берик нахромить голову сера Грегора на палю в себе на брамі чи привезе її назад королю?

Вчора ввечері вони з Джейн Пул сперечалися через це.

Септа мала переляканий вигляд.

— Леді не обговорюють такі речі за кашею. Де твої манери, Сансо? Кажу тобі, останнім часом ти поводишся не краще за сестру.

— А що зробив Грегор? — запитала Арія.

— Спалив тверджу й замордував багато людей, причому навіть жінок і дітей.

Арія сердито нахмурилася.

— Джеймі Ланістер убив Джорі, Г'юарда й Віла, а Гончак убив Майку. Непогано було б, щоб хтось і їм повідтинав голови.

— Це не одне й те саме,— заперечила Санса.— Гончак — присяжний щит королевича Джофрі. Той різників син напав на королевича.

— Брехуха,— сказала Арія. Вона так стисла кривавий апельсин, що між пальців потік сік.

— Давай, обзивай мене,— безжурно мовила Санса.— Коли я вийду заміж за Джофрі, ти вже на таке не наважишся. Доведеться тобі мені вклонятись і кликати «ваша світлість».

Арія жбурнула апельсин через стіл, і Санса вереснула. Хляп — апельсин врізався їй просто в чоло й відскочив на коліна.

— У вас сік на обличчі, ваша світлосте,— мовила Арія.

Сік стікав Сансі по носі й пік очі. Вона витерлася серветкою. Побачивши, що апельсин на колінах наробив з її чарівною шовковою сукнею кольору слонової кістки, вона знову заверещала.

— Ти жахлива! — лементувала вона.— Це тебе треба було вбити, а не Леді!

Септа Мордейн скочила на ноги.

— Я все розповім вашому лорду-батькові! Негайно повертайтеся до себе в кімнати. Негайно!

— І я? — в сльозах запитала Санса.— Це несправедливо!

— Питання не обговорюється. Ідіть.

Санса вийшла з піднятою головою. Вона — майбутня королева, а королеви не плачуть. Принаймні не на людях. Опинившись у себе, вона замкнула двері на засув і скинула сукню. Кривавий апельсин лишив на шовку ганебну червону пляму.

— Ненавиджу її! — заверещала Санса. Скрутивши сукню, вона пожбурила її в холодний коминок, просто в золу, яка лишилася з учора. Та коли вона побачила, що пляма пройшла навіть на нижню спідницю, то таки не стрималася — заплакала. Божевільно позривавши з себе

решту одягу, вона впала на ліжко й довго ридала, поки знову не заснула.

Коли септа Мордейн постукала в двері, була вже обідня пора.

— Сансо! Лорд-батько хоче тебе бачити.

Санса сіла в ліжку.

— Леді,— прошепотіла вона. На мить їй привиділося, що деривовчиця з нею в кімнаті — дивиться на неї золотими очима, сумними й розумними. Але вона швидко збагнула, що це їй наснилося. Леді була з нею, вони разом бігли, і... і... Спогад вислизав, як дощ між пальців. Сон розтанув, а Леді була мертва.

— Сансо! — знову пролунав різкий стукіт.— Ти мене чуєш?

— Так, септо,— озвалася Санса.— Будь ласка, хвилинку, я вдягнуся.

Очі в неї були червоні від сліз, але вона постаралася якнайкраще причепуритися.

Коли септа Мордейн провела її у світлицю, лорд Едард, ховаючи під столом негнучку ногу в гіпсі, саме схилився над величезною книгою в шкіряній шабатурці.

— Підійди, Сансо,— мовив він досить лагідно, поки септа пішла по сестру.— Сядь отут біля мене.

Він згорнув книгу.

Септа Мордейн повернулася, ведучи Арію, яка пручалася в її руках. Санса вдягнула милу світло-зелену дамастову сукню й удавала каяття, а от Арія і далі була вбрана в жалюгідні шкіри й грубе полотно, як і за сніданком.

— Ось і друга,— оголосила септа.

— Вельми вдячний, септо Мордейн. З вашого дозволу, я побалакаю з дочками наодинці.

Уклонившись, септа пішла.

— Це Арія почала,— швидко мовила Санса, воліючи сказати перше слово.— Вона обізвала мене брехухою, і кинула в мене апельсин, і зіпсувала мені сукню, оту шовкову, кольору слонової кості, яку мені подарувала королева Серсі, коли ми заручилися з королевичем Джофрі. Вона ненавидить мене, бо я одружуся з королевичем. Вона все хоче зіпсувати, батьку, вона терпіти не може всього чарівного, гарного й розкішного.

— Досить, Сансо,— різко й нетерпляче кинув батько.

Арія звела очі.

— Я перепрошую, тату. Я вчинила погано та прошу в сестри вибачення.

Санса була така вражена, що на мить утратила мову. Нарешті голос повернувся до неї.

— А як же моя сукня?

— Може... мені вдасться її відіпрати,— з сумнівом запропонувала Арія.

— Прання не допоможе,— сказала Санса.— Навіть якщо тертимеш її весь день і всю ніч. Шовк зіпсований.

— Тоді... я пошию тобі нову,— мовила Арія.

Санса презирливо задерла голову.

— Ти? Та ти не здатна зшити ганчірку, щоб мити свинарник.

— Я покликав вас сюди не для того, щоб обговорювати сукні,— зітхнув батько.— Я відсилаю вас обох назад у Вічнозим.

І вдруге Санса втратила мову. Вона відчула, як на очі знову накочуються сльози.

— Тільки не це,— мовила Арія.

— Будь ласка, батьку,— нарешті вичавила Санса.— Будь ласка, не треба.

Едарт Старк утомлено усміхнувся дочкам.

— Нарешті бодай у чомусь ви згодні.

— Я не зробила нічого поганого,— заблагала Санса.— Я не хочу назад.

Вона обожнювала Королівський Причал, і пишні палацові церемонії, і шляхетних лордів і леді в оксамитах, шовках і коштовностях, і це велике місто з усіма його мешканцями. Турнір був найчарівнішою подією в її житті, а ще ж бо лишилося стільки всього, чого вона не бачила: і свято врожаю, і бали-маскаради, і вуличні балагани... Вона не могла навіть помислити, що все це втратить.

— Батьку, відішли Арію, це вона все почала, присягаюся. Я буду чемна, побачиш, тільки дозволь мені лишитися, і я обіцяю поводитися вишукано, шляхетно й чемно, як королева.

Батько дивно скривився.

— Сансо, я відсилаю вас назад не через сварку, хоча боги бачать, як я втомився від ваших постійних чвар. Я хочу, щоб ви повернулися у

Вічнозим, бо там безпечніше. Трьох моїх вояків зарізали, як собак, менш ніж за льє звідси, а як чинить Роберт? Він їде на полювання!

Арія за своєю огидною звичкою кусала губу.

— А можна нам узяти з собою Сиріо?

— Та кому діло до твого дурнуватого вчителя танців? — спалахнула Санса.— Батьку, я щойно згадала, я не можу поїхати, я ж бо маю одружитися з королевичем Джофрі,— спробувала вона хоробро усміхнутися.— Я кохаю його, батьку, справді кохаю, як королева Нейрис кохала королевича Еймона Лицаря-Дракона, як Джонкіл кохала сера Флоріяна. Я хочу бути його королевою і народити йому дітей.

— Люба,— лагідно мовив батьку,— послухай мене. Коли ти виростеш, я знайду тобі гідну пару серед шляхетних лордів: нареченого хороброго, ніжнього й сильного. А заручини з Джофрі — то була жахлива помилка. Цей хлопець зовсім не схожий на королевича Еймона, повір мені.

— Схожий! — не здавалася Санса.— Не хочу я нікого хороброго й ніжнього, я хочу його! І ми завжди будемо щасливі, як співається в піснях, от побачиш. Я подарую йому золоточубого сина, й одного дня він стане королем усієї держави, найвеличнішим королем усіх часів, хоробрим як вовк і гордим як лев.

— Не стане, якщо його батьком буде Джофрі,— скривилася Арія.— Він брехун і боягуз, і до того ж він олень, а не лев.

Санса відчула, як на очі накочуються сльози.

— Неправда! Він геть не схожий на того старого п'яницю-короля! — геть забувшись від горя, заверещала вона на сестру.

Батьку дивно глянув на неї.

— Боги,— тихо зронив він,— з уст дітей і немовлят...

Він погукав септу Мордейн, а тоді сказав дівчатам:

— Зараз я шукаю прудку торгову галеру, яка доправить вас додому. Останнім часом на морі спокійніше, ніж на королівському гостинці. Вирушите, щойно я знайду судно, з септою Мордейн і кількома гвардійцями... і з Сиріо Форелом, якщо він згодиться піти до мене на службу. Але нікому нічого не кажіть. Ліпше нікому про наші плани не знати. Завтра ще про це поговоримо.

Спускаючись за септою сходами, Санса плакала. У неї все заберуть: турніри, і двір, і королевича — все; її відішлють назад за

холодні сірі мури Вічнозиму й замкнуть там назавжди. Життя закінчилося, так і не почавшись.

— Припини скиглити, дитино,— суворо мовила септа Мордейн.— Я певна, ваш лорд-батько знає, як для вас буде краще.

— Все буде не так погано, Сансо,— мовила Арія.— Ми попливемо на галері. Це ж ціла пригода, а потім ми зустрінемося з Браном і Робом, і зі старою Нан, і з Годором, і з усіма іншими,— торкнулася вона Сансиної руки.

— З Годором! — вереснула Санса.— Тобі слід вийти заміж за Годора, ти така ж, як він, дурна, волохата й потворна!

Висмикнувши руку, вона влетіла в свою спальню й замкнула двері на засув.

Едард



— Біль — це дарунок богів, лорде Едарде,— сказав великий мейстер Пайсел.— Це означає, що кістка зростається, нога загоюється. Дякуйте за це.

— Подякую, коли ногу перестане шарпати.

Пайсел поклав на столик поруч з ліжком закорковану флягу.

— Ось вам макове молочко, якщо вже не зможете терпіти болю.

— Я й так забагато сплю.

— Сон — найкращий цілитель.

— А я думав, найкращий цілитель — це ви.

Пайсел сумно всміхнувся.

— Приємно бачити вас у такому войовничому гуморі, мілорде,— мовив він і, нахилившись ближче, стишив голос.— Сьогодні вранці прилетіла ворона, принесла королеві Серсі листа від її лорда-батька. Я вирішив, що вам варто це знати.

— Чорні слова на чорних крилах,— похмуро мовив Нед.— І що там?

— Лорд Тайвін страшенно лютий, що ви послали людей до сера Грегора Клігана,— зізнався мейстер.— Цього я й боявся. Пам'ятаєте, саме це я й казав на раді.

— Нехай лютує,— мовив Нед. Щоразу, як йому шарпало ногу, він пригадував посмішку Джеймі Ланістера й тіло Джорі в себе на руках.— Хай пише листи королеві, скільки схоче. Лорд Берик їде під прапором самого короля. Якщо лорд Тайвін наважиться втрутитися в королівське правосуддя, йому доведеться відповісти за це перед

Робертом. А більше за полювання його світлість любить тільки війни з лордами, які кидають йому виклик.

Пайсел відхилився, і його мейстерський ланцюг брязнув.

— Як скажете. Завтра я знову вас навідаю.

Старий квапливо зібрав свої речі й пішов. Нед не мав сумнівів, що він прямує в королівські палати, щоб нашептати цю розмову королеві Серсі. «Я вирішив, що вам варто це знати», от справді... так наче це не Серсі наказала йому поширювати чутки про батькові погрози. Нед мав надію, що коли королеві донесуть його відповідь, вона скреготітиме своїми ідеальними зубками. Насправді Нед не так був певен щодо Роберта, як удавав, але ж Серсі не обов'язково про це знати.

Коли Пайсел пішов, Нед попросив принести йому кубок вина з медом. Від нього теж затуманювалася свідомість, але не так сильно. Бо Нед хотів зберігати здатність думати. Тисячі разів він запитував себе, як учинив би Джон Арин, якби прожив довше і таки скористався тією інформацією, яку розкопав. А може, він таки щось і вчинив, і тому й помер.

Дивно, як іноді невинні дитячі очі помічають те, до чого лишаються сліпими дорослі. Одного дня, коли Санса виросте, Нед розповість їй, як саме вона все йому підказала. «Він геть не схожий на того старого п'яницю-короля»,— заявила вона в гніві, сама ні про що не здогадуючись, але проста правда її слів стиснула Недові серце, холодна як смерть. «Ось що вбило Джона Арина,— подумав Нед,— і це вб'є і Роберта; можливо, не так швидко, але напевно». Зламана нога з часом гоїться, а от зрада довго ятрить і отрує душу.

За годину по тому, як пішов великий мейстер, до Неда завітав Мізинчик, одягнений у сливового кольору камзол, на грудях якого був чорними нитками вигаптуваний пересмішник, і в чорно-білий смугастий плащ.

— Довго сидіти не можу, мілорде,— оголосив він.— Леді Танда очікує мене на обід. Немає сумнівів, вона засмажить мені жирненьке теля. Якщо воно таке саме жирненьке, як і її дочка, я лусну й помру... А як ваша нога?

— Палає і пече, а свербить так, що я мало з глузду не з'їжджаю.

Мізинчик звів брову.

— Надалі постарайтеся не дозволяти коневі на неї падати. І я би порадив вам одужувати швидше. У королівстві стає неспокійно. До

Вейриси долетіли зловісні чутки з заходу. Навколо Кичери Кастерлі гуртуються вільні вершники й перекупні мечі, і зовсім не для сумнівного задоволення поспілкуватися з лордом Тайвіном.

— А від короля є звістки? — запитав Нед.— Скільки ще Роберт збирається полювати?

— Знаючи його смаки, я б сказав, що він сидітиме в лісі, поки ви з королевою не помрете від старості,— з легкою посмішкою відповів лорд Пітир.— Та оскільки це неможливо, то гадаю, він повернеться, тільки-но щось уполює. Білого оленя вони вже знайшли... точніше, те, що від нього зосталося. Вовки натрапили на його слід раніше й лишили його світлості хіба що копито й роги. Роберт довго лютився, аж поки до нього не долетіли чутки про якогось велетенського вепра в лісовій глушині. Тепер ніщо його не зупинить — він має вполювати вепра. Королевич Джофрі повернувся сьогодні вранці з Ройсами, сером Балонем Своном і ще двадцятьма мисливцями. Решта лишилися з королем.

— А Гончак? — нахмурившись, запитав Нед. Оскільки сер Джеймі втік з міста і приєднався до батька, тепер з усіх ланістерівських людей найбільше його непокоїв Сандор Кліган.

— А, він повернувся з Джофрі й одразу ж побіг до королеви,— посміхнувся Мізинчик.— Хотів би я опинитися там і побачити, як він сприйняв звістку, що лорд Берик збирається відтяти його братові голову.

— Навіть сліпому видно, що Гончак ненавидить брата.

— Це ж його брат, щоб ненавидіти, а не ваш, щоб убивати. Коли Дондаріон відітне верхівку нашій Горі, усі землі й прибутки Кліганів перейдуть до Сандора, але не чекайте його подяки, не варто. А тепер пробачте. Леді Танда з її жирненьким телятком уже чекає.

Дорогою до дверей лорд Пітир зауважив на столі товстий фоліант великого мейстра Маледона й знічев'я зупинився й відгорнув палітурку.

— «Родоводи й історія великих домів Сімох Королівств, з детальними відомостями про багатьох високих лордів і шляхетних леді, а також їхніх дітей»,— прочитав він.— Ото вже точно нудне читання. Снодійне, мілорде?

Якусь мить Нед міркував, чи не розповісти все лорду Бейлішу, але у Мізинчикових жартах було щось дратівливе. Надто вже він великий розумник, і глузлива посмішка ніколи не сходить у нього з вуст.

— Джон Арин, коли захворів, читав саме цю книгу,— обережно промовив Нед, чекаючи, як на це відреагує Мізинчик.

А той відреагував так, як і завжди: черговою шпилькою.

— У такому разі,— зронив він,— смерть стала благословенним звільненням.

Уклонившись, лорд Пітир Бейліш пішов.

Едард Старк дозволив собі вилаятися. Якщо не рахувати його власних підданих, у цьому місті, здається, немає нікого, кому можна довіряти. Мізинчик сховав Кетлін і допоміг Недові з його розслідуванням, однак Неда й досі мучило те, з якою покvapливiстю лорд Бейліш рятував свою шкуру, коли зі стіни дощу на них виїхав Джеймі зі своїми мечниками. Вейрис був іще гірший. Хай скільки євнух заявляв про свою відданість, знав він забагато, а робив замало. День у день Едард Старк дедалі більше переконувався, що великий мейстер Пайсел — це креатура Серсі, а сер Баристан — старий, і до того ж упертий. Він просто порадить Недові виконувати свої обов'язки.

Час спливав. Скоро з полювання повернеться король, і Недове уявлення про честь змусить його піти до Роберта й розповісти все, про що дізнався. Вейон Пул уже домовився, що Санса з Арією за три дні відпливуть на «Відьмі-вітряниці» з Браавоса. Ще до збору врожаю вони будуть у Вічнозимі. І тоді Нед не зможе вже відкладати, посилаючись на те, що хвилюється за їхню безпеку.

Та минулої ночі йому наснилися Рейгарові діти. Лорд Тайвін поклав тіла попід Залізним тронем, загорнувши їх у малинові плащі своїх гвардійців. Це було кмітливо: на червоній тканині не так видно було криваві плями. Маленька королівна була боса, вдягнена в нічну сорочку, а хлопчик... хлопчик...

Нед не міг допустити, щоб таке трапилося знову. Корона не витримає другого божевільного короля, ще одного танку крові та мсти. Він має знайти спосіб урятувати дітей.

Роберт здатен виявляти милосердя. Навряд чи сер Баристан єдиний, кого він пробачив. Великий мейстер Пайсел, павук Вейрис, лорд Балон Грейджой — усі вони колись уважалися Робертovими ворогами, але всім їм запропонували дружбу й дозволили зберегти відзнаки й посаду за те, що вони присягли Роберту. Якщо людина

хоробра й чесна, Роберт ставитиметься до неї з пошаною і повагою, якої заслуговує доблесний ворог.

Але в цьому разі йшлося про дещо інше: про отруту під покровом ночі, про ніж, який протинає душу. Цього король пробачити не зможе, як не зміг пробачити Рейгара. «Він усіх їх стратить»,— збагнув Нед.

І водночас він усвідомлював, що не зможе мовчати. Він має обов'язки перед Робертом, перед короною, перед тінню Джона Арина... і перед Браном, який, без сумнів, випадково дізнався якусь дешицу правди. Бо в іншому разі для чого підсилати до нього вбивцю?

По обіді він покликав Томарда, дебелого гвардійця з рудими вусами, якого Недові діти кликали Товстуном Томом. Оскільки Джорі загинув, а Алін поїхав, Товстун Том командував Недовою вартою. На саму думку про це Нед відчув неясне занепокоєння. Томард був солідною людиною: дружньою, відданою, невтомною, де в чому навіть здібною, але йому вже під п'ятдесят, а він і замолоду не вирізнявся енергійністю. Мабуть, Недові не варто було так квапитися й відсилати з міста половину свої варти, до того ж найкращих своїх мечників.

— Мені потрібна буде твоя допомога,— мовив Нед, коли з'явився Томард, як завжди, трохи стривожений через те, що його викликають до лорда.— Проведи мене в богопраліс.

— Чи це розумно, лорде Едарде? З вашою-бо ногою...

— Мабуть, нерозумно. Але необхідно.

Томард покликав Варлі. Поклавши руки чоловікам на плечі, Нед подолав круті сходи вежі й поскакав через двір.

— Нехай подвоять варту,— сказав він Товстуну Тому.— І щоб ніхто не заходив у Вежу правиці й не виходив звідси без мого дозволу.

— Мілорде,— закліпав Том,— зараз, коли немає Аліна й решти, нам і так бракує...

— Це ненадовго. Подовжте чатування.

— Як скажете, мілорде,— озвався Том.— А можу я запитати навіщо?..

— Ліпше не варто,— твердо відповів Нед.

У богопралісі нікого не було, як і завжди в цій цитаделі південних богів. Коли Неда опустили на траву поряд з серце-деревом, нога аж кричала від болю.

— Дякую,— мовив він і дістав з рукава папір, скріплений печаткою свого дому.— Будь ласка, доправ це негайно.

Глянувши на ім'я, яке Нед зазначив на папері, Томард схвильовано облизав губи.

— Мілорде...

— Роби, як велю, Томе,— сказав Нед.

...Він не міг точно сказати, скільки довелося чекати в тиші богопралісу. Тут було спокійно. Товсті мури відрізали гомін замку, й чулися пташині співи, цвірінькання цвіркунів, шурхіт листя на лагідному вітру. За серце-дерево тут правив дуб, коричневий і безликий, але Нед усе одно відчував присутність богів. І нога вже, здається, не так боліла.

Вона прийшла на заході сонця, коли понад мурами й вежами почервоніли хмари. Прийшла сама, як він і просив. Уперше вдягнена просто — у шкіряні чоботи й зелене мисливське вбрання. Коли вона відкинула каптур свого коричневого плаща, Нед побачив синець, який лишила рука короля. Яскравий фіолетовий колір змінився жовтиною, і набряк зменшився, але синець ні з чим не можна було переплутати.

— Чому тут? — запитала Серсі Ланістер, зупинившись поряд.

— Щоб нас бачили боги.

Вона сіла поряд на траву. Кожен рух її відзначався граційністю. Біляві кучері тріпотіли од вітру, а очі в неї були зелені, як листя влітку. Давно вже Нед не звертав уваги на її красу, а от зараз побачив її.

— Я знаю правду, за яку помер Джон Арин,— сказав він.

— Невже? — королева сторожко, як кицька, вдивлялася в його обличчя.— То саме тому ви мене викликали сюди, лорде Старк? Щоб загадувати загадки? Чи хочете мене захопити, як ваша дружина захопила мого брата?

— Якби ви так думали, то не прийшли б сюди,— Нед лагідно торкнувся її щоки.— Він і раніше так чинив?

— Раз чи двічі,— відхилилася вона від його руки.— Але раніше ніколи не бив у обличчя. Джеймі б його убив, навіть якби це коштувало йому життя,— виклично глянула на нього Серсі.— Мій брат вартий сотні таких, як ваш друг.

— Ваш брат? — перепитав Нед.— Чи коханець?

— І те, і те,— не здригнувшись, підтвердила вона.— Ще відтоді, як ми росли. А чом би й ні? У Таргарієнів триста років було заведено одружувати братів із сестрами, щоб зберегти чистоту крові. А ми з Джеймі більш ніж брат і сестра. Ми одне, просто в двох тілах. Ми

разом росли в материному лоні. Він з'явився на цей світ, тримаючись за мою ногу, розповідав наш старий мейстер. Коли він у мені, я почуваюся... цілісною.

На її устах заграла тінь усмішки.

— А мій син Бран...

Слід віддати Серсі належне: вона не відвела очей.

— Він бачив нас. Ви ж любите своїх дітей, правда?

Того ранку, коли була призначена рукопашна, Роберт поставив Недові таке саме запитання. І тому сьогодні він відповів так само:

— Всім серцем.

— І я люблю своїх не менше.

«Якби дійшло до такого,— подумав Нед,— і мені довелося вибирати між життям якоїсь незнайомої дитини й життями Роба, Санси, Арії, Брана або Рикона, як би я вчинив?» Він не знав. І молився, щоб ніколи й не дізнатися.

— Всі троє — діти Джеймі,— мовив Нед, і це було не запитання.

— Дякувати богам.

«Сім'я сильне»,— вигукнув Джон Арин на смертному ложі, й так і було. Всі байстрюки народилися з волоссям чорним, як ніч. Великий мейстер Малєон зробив запис про останній шлюб між оленем і левом близько дев'яноста років тому, Коли Тая Ланістер одружилася з Говеном Баратеоном, третім сином лорда-правителя. Єдиний їхній нащадок, безіменний хлопчик, описаний у Малєоновому фоліанті як «великий і дужий хлопчак, який народився з густим чорним волоссям», помер іще немовлям. За тридцять років до того чоловік з Ланістерів узяв собі за дружину дівчину з Баратеонів. Вона йому народила трьох дочок і сина, і всі були чорноволосі. Хай скільки Нед відгортав назад крихкі пожовклі сторінки, він усюди виявляв, що золото поступалося смолі.

— Дванадцять років,— мовив Нед.— Як так сталося, що у вас так і не народилося дітей від короля?

Вона виклично задерла голову.

— Одного разу ваш Роберт таки зробив мені дитину,— сказала вона презирливо.— Але брат знайшов жінку, яка вичистила мене. Роберт нічого не дізнався. Якщо по правді, я заледве витримую, коли він мене торкається, і вже багато років я не пускаю його в себе. Я знаю інші способи задовольнити його, коли він раптом на якийсь час забуває про

своїх повій і дигає до мене в спальню. Хай що ми робимо, король зазвичай такий п'яний, що до ранку про все просто забуває.

Як могли всі вони бути такі сліпі? Правда стільки років стояла в них перед очима, виписана на обличчях дітей. Нед відчув нудоту.

— Я пам'ятаю Роберта того дня, коли він завоював трон: він був королем до шпику кісток,— неголосно мовив Нед.— Тисячі інших жінок кохали б його всім серцем. Що ж він зробив такого, щоб ви його так зненавиділи?

У сутінках її очі спалахнули зеленню, мов у левиці на гербі її дому.

— Шлюбної ночі, коли ми вперше лягли в одне ліжко, він назвав мене іменем вашої сестри. Він був на мені, у мені, від нього відгонило вином, і він шепотів «Ліанна».

Нед Старк згадав блакитні ружі й мало не заплакав.

— Не знаю, кого з вас двох мені шкода більше.

Схоже, королеву це здивувало.

— Пожалійте себе, лорде Старк. Мені це не потрібно.

— Ви знаєте, як я повинен учинити.

— Повинен? — вона поклала руку йому на здорову ногу трохи вище коліна.— Справжній чоловік чинить, як хоче, а не як повинен,— пальці її легенько, але багатообіцяюче погладили стегно.— Королівству потрібен сильний правиця. Джофу ще рости й рости. Ніхто не хоче знову війни, і найменше я,— рука її торкнулася його обличчя, тоді волосся.— Як друзі можуть стати ворогами, так і вороги можуть стати друзями. Ваша дружина за тисячу льє звідси, а мій брат утік. Вияви трохи доброти до мене, Неде. Присягаюся, ти про це не пошкодуєш.

— Джонові Арину ви зробили таку саму пропозицію?

Вона дала йому ляпаса.

— Я носитиму це як знак шани,— сухо мовив Нед.

— Шани? — виплюнула вона.— Та як ви смієте гратися зі мною в шляхетного лорда! Ви за кого мене маєте? У вас теж є байстрик, я бачила його. Цікаво, хто його мати? Якась дорнська селючка, яку ви згвалтували, поки горіла її тверджа? Чи повія? Чи, може, убита горем сестра — леді Ашра? Подейкують, вона кинулася в море. Чого б це? Через брата, якого ви зарубали, чи через дитину, яку відібрали? Скажіть мені, шановний лорде Старк, чим ви відрізняєте від Роберта, від мене, від Джеймі?

— Для початку,— мовив Нед,— я не вбиваю дітей. І вам ліпше послухати мене, міледі. Я скажу вам це тільки раз. Коли король повернеться з полювання, я збираюся відкрити йому правду. Доти вас уже не повинно бути в місті. Ні вас, ні ваших дітей, усіх трьох, і не їдьте в Кичеру Кастерлі. На вашому місці я б винайняв корабель до вільних міст, а може, й далі — до Літніх островів чи Порт-Ібена. Що далі віднесе вас вітер, то краще.

— Вигнання? — зронила вона.— Гірка чаша.

— Солодша, ніж та, яку ваш батько підніс Рейгаровим дітям,— мовив Нед,— і милосердніша, ніж ви заслуговуєте. Батько й брати вчинять мудро, якщо поїдуть разом з вами. Золото лорда Тайвіна купить вам і комфорт, і безпеку, яку можуть дати наймані мечі. А вам вони знадобляться. Бо запевняю вас, хай як далеко ви втечете, гнів Роберта полетить за вами на край світу і, якщо треба, за край.

Королева підвелася.

— А як же мій гнів, лорде Старк? — тихо запитала вона. Очі її вдивлялися йому в обличчя.— Вам слід було самому стати королем. Корона була у ваших руках. Джеймі розповідав мені, як ви заскочили його на Залізному троні того дня, коли впав Королівський Причал, і змусили підвестися. Це була ваша мить. Вам досить було просто здолати кілька сходинок і сісти. Яка прикра помилка!

— Скільки я вчинив помилок, ви навіть не можете уявити,— сказав Нед,— але ця в їхнє число не входить.

— Та ні, входить,— наполягала Серсі.— Того, хто вступає у гру престолів, чекає перемога або смерть. Середини не буває.

Накинувши каптур, аби сховати набрякле обличчя, вона залишила Неда самого в темряві ночі біля дуба, у тиші богопралісу, попід чорно-синім небом, на яке вже випірнали зірки.

Данерис



Коли хал Дрого поставив перед нею серце, сире й закривавлене, у прохолодному вечірньому повітрі здійнялася пара. Руки в хала були червоні до ліктів. Позаду, біля туші дикого огира, стояли навколішках у піску халові кровні вершники, тримаючи в руках кам'яні ножі. У мерехтливому сяйві смолоскипів, які увінчували крейдяні стіни копальні, кров огира здавалася чорною.

Дані торкнулася м'якого круглого живота. На чолі в неї набрякли краплі поту й цівками потекли по шкірі. Вона відчувала, як спостерігають за нею древні старухи Ваїс-Дотрака — їхні темні очі сяяли на зморшкуватих обличчях, як полірований кремій. Їй не можна тремтіти, не можна виказувати страх. «Я кров од крові дракона», — сказала вона собі, обіруч беручи серце огира й підносячи до рота, а тоді впиваючи зуби в туге жилаве м'ясо.

Рот наповнила тепла кров і потекла по підборіддю. Від цього смаку Дані мало не вдавилася, але змусила себе жувати й ковтати. Серце огира зробить її сина дужим, прудким і безстрашним, принаймні так вважають дотраки, та тільки в тому разі, якщо мати зможе з'їсти його цілком. Якщо вона захлинеться кров'ю або відригне м'ясо, це буде поганим знаком: дитина може народитися мертвою, або слабкою, або калікою, або це взагалі буде дівчинка.

Служниці допомогли Дані підготуватися до церемонії. Хоча останні два місяці вона через вагітність мала слабкий шлунок, Дані на обід випивала миску напівзагуслої крові, аби звикнути до смаку, а Іррі примушувала її жувати смужки в'яленої конини, поки в неї не

починали боліти щелепи. Перед церемонією Дані голодувала цілу добу в надії, що голод візьме гору й вона не виблює сире м'ясо.

Серце дикого огира — то був суцільний м'яз, і Дані доводилося зубами віддирати від нього шматки й дуже довго пережовувати. У священних кордонах Ваїс-Дотрака, у тіні Матері гір, криця була під забороною, тож доводилося роздирати серце зубами й нігтями. У шлунку все клекотало, але Дані не зупинялася, хоча все обличчя її вже було вимашчене кров'ю, яка, здавалося, закипала в неї на вустах.

Поки вона їла, хал Дрого стояв над нею з обличчям непорушним, як бронзовий щит. Довга чорна коса його блищала від олії. Вуса прикрашали золоті кільця, косу — золоті дзвіночки, на поясі красувався пасок з цільних золотих бляшок, але груди були голі. Щоразу, відчуваючи, що її полишають сили, Дані зводила на нього очі — і далі жувала й ковтала, жувала й ковтала, жувала й ковтала. Під кінець їй здалося, що вона зауважила іскру гордощів у його темних мигдалевих очах, хоча й не була певна. Обличчя хала рідко зраджувало, про що той думає.

Нарешті все скінчилося. Дані змусила себе проковтнути останній шматок, відчуваючи, які в неї липкі щоки й пальці. Тільки тоді вона зважилася перевести погляд на старух дош-халіну.

— Халака дотрей мрана! — оголосила вона, силкуючись наслідувати дотрацьку вимову. «Королевич скаче в мені!» Вона кілька днів тренувалася вимовляти цю фразу зі своєю служницею Джикі.

Найстарша старуха, зігнута й всохла, з єдиним чорним оком, високо піднесла руки.

— Халака дотрей! — заверещала вона. «Королевич скаче!»

— Скаче! — підхопили інші.— Рах! Рах! Рах гадж! — оголосили вони. «Хлопець, хлопець, дужий хлопець».

Задзвеніли дзвіночки — несподіваний спів бронзових пташок. Низько й протяжно засурмила військова сурма. Старухи монотонно заспівали. Попід фарбованими шкіряними безрукавками туди-сюди гойдалися їхні обвислі груди, блискучі від олії і поту. Їхні служники-євнухи підкинули у величезну бронзову жаровню цілі оберемки сухого листя, і до місяця й зірок полинули хмари духмяного диму. Дотраки вірять, що зорі — то вогненні коні, які величезним табуном скачуть на нічному небі.

Дим піднімався, а спів потроху стих, і древня старуха заплющила своє єдине око, щоб краще бачити майбутнє. Навколо запанувала цілковита тиша. До Дані долітало далеке ухкання нічних птахів, сичання й потріскування смолоскипів, лагідний плюскіт води в озері. Дотраки очікувально втупилися в неї чорними як ніч очима.

Хал Дрого поклав долоню на руку Дані. Вона відчувала, які напружені в нього пальці. Навіть такий могутній хал, як Дрого, має страх, коли дош-халін вдивляється в дим майбутнього. Позаду Дані збуджено тріпотіли її служниці.

Нарешті старуха розплющила око й піднесла руки.

— Я бачила його обличчя і чула гуркіт копит,— проголосила вона тонким тремтливим голосом.

— Гуркіт копит! — одностайно підхопили решта.

— Він скаче прудко, як вітер, а позаду нього вся земля вкрита його халасаром, незліченними воїнами з блискучими арахами в руках, гострими як лезо-трава. Шалений, як шторм, буде цей королевич. Вороги його тріпотатимуть перед ним, а їхні жінки ридатимуть кривавими сльозами й від горя дертимуть на собі шкіру. Про його наближення співатимуть дзвіночки в його косі, й молочні люди в своїх камінних наметах лякатимуться самого його імені,— затремтіла старуха й поглянула на Дані так, мовби злякалася її.— Королевич скаче, скаче огир, який осідлає світ.

— Огир, який осідлає світ! — луною підхопили глядачі, і ніч вибухнула дзвоном їхніх голосів.

Одноока старуха втупилася в Дані.

— Як його зватимуть, цього огира, який осідлає світ?

Перш ніж відповісти, Дані підвелася.

— Його зватимуть Рейго,— сказала вона, як навчила її Джикі, й затулила руками округлість у себе під грудьми, а дотраки заревіли.

— Рейго! — кричали вони.— Рейго! Рейго! Рейго!

Коли хал Дрого повів її геть із копальні, ім'я й досі відлунювало у неї у вухах. Ціла процесія рушила за ними на богошлях — широку дорогу, порослу травною, яка пролягла через серце Ваїс-Дотрака, від Кінської брами до Матері гір. Першими йшли старухи дош-халіну зі своїми євнухами і рабами. Деякі з них, важко дибачучи старечими тремтливими ногами, спиралися на різьблені патериці, тоді як інші виступали гордовито, як справжні комонники. Всі ці старухи колись

були халесі. Коли помирав чоловік і на чолі його вершників ставав новий хал, який брав собі нову халесі, жінок відсилали сюди, звідки вони правили незліченним дотрацьким народом. Навіть наймогутніші хали схиляли голови перед мудрістю й авторитетом дош-халіну. Однак Дані здригалася на саму думку про те, що одного дня їй теж, можливо, доведеться приєднатися до старух, хотітиме вона цього чи ні.

Позаду мудрих старух ішли всі інші: хал Ого з сином — халакою Фого, хал Джомо з дружинами, очільники халасару Дрого, служниці Дані, халові слуги й раби, і ще, і ще. Вони простували богошляхом під музику дзвіночків і величавий ритм барабанів. Обабіч дороги в темряві замислилися крадені герої і боги загиблих народів. Супроводжуючи процесію, легко бігли у травах раби, тримаючи в руках смолоскипи, й у мерехтливому світлі величні пам'ятники мовби оживали.

— Що значить ім'я Рейго? — дорогою запитав хал Дрого, промовляючи слова загальною мовою Сімох Королівств. Дані, коли мала таку можливість, вчила його нових слів. Якщо Дрого було щось цікаво, він швидко це підхоплював, от тільки акцент у нього був такий сильний, що ні сер Джора, ні Вісерис не розуміли нічого з того, що він каже.

— Сонце-й-місяцю мій, Рейгаром звали мого брата, запеклого воїна,— пояснила Дані.— Він загинув іще до мого народження. Сер Джора каже, що він був останнім драконом.

Хал Дрого подивився на неї з висоти свого зросту. Обличчя в нього було непорушне, як мідна маска, однак Дані здалося, що попід довгими чорними вусами, обтяженими золотими кільцями, вона зауважила тінь усмішки.

— Гарне ім'я, Дан-Ейрис жона, зоре мого життя,— мовив він.

Вони під'їхали до озера, яке дотраки називали Лоном світу; його тихі та спокійні води оточені були торочками очерету. Тисячу тисяч років тому, розповідала їй Джикі, з його глибин з'явився перший чоловік — виїхав на першому коні.

Процесія очікувально зупинилася на порослому травою березі, й Дані роздягнулася і кинула брудний одяг на землю. Голяка вона обережно зайшла у воду. Іррі казала, що озеро не має дна, але Дані, продираючись крізь високий очерет, відчувала між пальців м'яке баговиння. На чорній непорушній поверхні плавав місяць, розбиваючись і знов складаючись в одне ціле, коли від рухів Дані

водою пробігали брижі. Холод погладив стегна й поцілував уста її лона. На руках і навколо рота засохла кров огира, й Дані склала долоні човником і облила собі голову священною водою, обмиваючи і себе, і дитину в своєму животі, а хал і всі решта спостерігали за нею. Вона чула, як перемовляються, не зводячи з неї очей, старухи дош-халіну, і їй було цікаво, що ж вони кажуть.

Коли мокра Дані, тремтячи, вийшла з озера, служниця Дорея підбігла до неї з халатом з фарбованого пісочного шовку, але хал Дрого відмахнувся. Він схвально дивився на жінчині набубнявілі груди й випнутий живіт, і Дані бачила, як у штанах з кінської шкури, попід важкими золотими бляшками, набрякає його прутень. Наблизившись, вона допомогла Дрого розшнурувати штани. І тоді здоровань-хал підхопив її за стегна й підняв у повітря, як дитину. У його волоссі тихенько задзвеніли дзвіночки.

Огорнувши його руками за плечі, Дані притулилася обличчям йому до шиї, відчуваючи, як він проникає в неї. Три швидкі рухи — і все закінчилося.

— Огир, який осідлає світ,— хрипко прошепотів Дрого. Руки в нього й досі відгнали кінською кров'ю. В момент задоволення він боляче вкусив Дані за шию, а коли знову підняв її в повітря, вона відчула, як його сім'я, яке наповнило їй лона, стікає її стегнами. Тільки тепер Дореї дозволили загорнути її в напахчені пісочні шовки, а Іррі — припасувати їй на ноги м'які капці.

Зашнурувавши штани, хал Дрого зронив наказ, і на берег озера вивели коней. Коголо дісталася честь допомогти халесі сісти на сріблясту. Пришпоривши коня, Дрого у світлі місяця й зірок рушив богошляхом. Дані на своїй сріблястій нескладно було триматися поруч.

Шовкове шатро, яке накривало палац хала Дрого, сьогодні було згорнуте, і всередину вливалось місячне світло. З трьох велетенських кам'яних кабиць вихоплювалося височезне полум'я. В повітрі гостро пахло м'ясом і перевареним кумисом. Коли Дані з Дрого увійшли, в палаці було людно й гамірно — на подушках розсілися ті, кому за статусом не дозволена присутність на церемонії. Щойно Дані проїхала попід аркою і рушила центральним проходом, усі очі звернулися до неї. Прославляючи життя в її лоні, дотраки голосно обговорювали її живіт і груди. Всього, що кричали, вона не розуміла, однак одну фразу чула ясно. «Огир, який осідлає світ»,— гриміло тисячоголосо.

В ночі вирував гуркіт барабанів і співи сурм. Напівголі жінки кружляли й танцювали на низьких столах просто посеред шматків м'яса й поміж тарелів, повних слив, і фініків, і гранатів. Чоловіки здебільшого були п'яні від кумису, але Дані знала, що сьогодні не зблисне жоден арах, не в цьому священному місті, де заборонені клинки та кровопролиття.

Злізши з коня, хал Дрого посів своє місце на високій лаві. Хал Джомо і хал Ого, які вже замешкали у Ваїс-Дотраку, коли прибули вони, отримали почесні місця праворуч і ліворуч від Дрого. Нижче сиділи кровні вершники всіх трьох хасів, а ще нижче — четверо дружин хала Джомо.

Злізши зі сріблястої, Дані віддала повіддя одному з рабів. Поки Дорея й Іррі розкладали їй подушки, вона пошукала очима брата. Навіть у дальньому кутку людного палацу завжди легко можна було зауважити Вісериса з його блідою шкірою, сріблястим волоссям і жебрацьким одягом, але сьогодні його ніде не було.

Вона окинула поглядом багатолюдні столи попід стінами; на подертих циновках і пласких подушках навколо низьких столів сиділи чоловіки, чиї коси були коротші за їхнє чоловіче багатство, але всі обличчя мали чорні очі й мідну шкіру. Практично в центрі палацу, неподалік середньої кабиці, Дані угледіла сера Джору Мормонта. Це було почесне місце, хай і не найвище: дотраки високо цінували лицарську майстерність битися мечем. Дані послала Джикі, щоб та привела сера Джору до її столу. Мормонт прийшов одразу й став перед нею на одне коліно.

— Халесі,— сказав він,— я до ваших послуг.

Дані поплескала по пухкій подушці з кінської шкіри поруч із собою.

— Посидьте й поговоріть зі мною.

— Ви робите мені честь,— схрестивши ноги, лицар сів на подушку. Перед ним опустився навколішки раб, пропонуючи дерев'яний таріль, повний стиглого інжиру. Узавши ягоду, сер Джора відкусив половину.

— Де мій брат? — запитала Дані.— Він мав би вже прийти на бенкет.

— Сьогодні вранці я бачив його світлість,— озвався сер Джора.— Він сказав, що йде на Західний базар купити вина.

— Вина? — невпевнено перепитала Дані. Вісерис терпіти не міг смаку кумису, який пили дотраки, вона це добре знала, й останнім часом часто ходив на базар і випивав з купцями, які з великими караванами приїздили зі сходу й заходу. Схоже, їхнє товариство було йому приємніше, ніж товариство сестри.

— Вина, — підтвердив сер Джора, — а ще він має намір набрати собі у військо перекупних мечів, які охороняють каравани.

Служниця поклала перед ним пиріг з кров'ю, і він узявся до нього обіруч.

— Хіба це мудро? — запитала Дані. — У нього немає золота, щоб розплатитися з солдатами. А що як його зрадять?

Охоронці караванів рідко мали поняття про честь, а Узурпатор з Королівського Причалу дорого заплатив би за голову її брата.

— Вам слід було піти з ним, щоб нічого не трапилося. Ви ж його присяжний меч.

— Ми у Ваїс-Дотраку, — нагадав їй сер Джора. — Тут ніхто не має права носити зброю і проливати кров.

— Але люди помирають, — сказала вона. — Джого розповідав мені. У деяких купців є здоровані-євнухи, які душать крадіїв шовковими стрічками. Так кров не проливається, тож боги не гніваються.

— Тоді будемо сподіватися, що ваш брат не дурний і нічого не крастиме, — витер сер Джора масний рот зворотом долоні й нахилився ближче. — Він хотів узяти з собою ваші драконові яйця, але я попередив його: якщо він їх торкнеться, я відітну йому руку.

Дані була така вражена, що на мить утратила мову.

— Яйця?.. Але ж вони мої, магістр Ілрію подарував їх мені на весілля, навіть вони Вісерису... це ж просто каміння...

— Те саме можна сказати про рубіни, діаманти й вогненні опали, королівно... а драконові яйця навіть рідкісніші. Купці, з якими він випиває, проміняли б своє чоловіче багатство на один такий *камінець*, а на всі три Вісерис міг би купити собі стільки перекупних мечів, скільки треба.

Цього Дані не знала, навіть не підозрювала.

— Тоді... нехай бере їх. Йому не треба їх красти. Йому слід було просто попросити. Він мій брат... і мій справжній король.

— Він ваш брат, — визнав сер Джора.

— Ви не розумієте, сер,— сказала вона.— Наша мати померла, народжуючи мене, а батько з братом Рейгаром загинули ще раніше. Я б навіть імен їхніх не знала, якби мені не розповів Вісерис. Він єдиний, хто в мене лишився. Єдиний. Я більше нікого не маю.

— Тобто не мала,— заперечив сер Джора.— Але все змінилося, халесі. Тепер ви дотрачка. У вашому лоні скаче огир, який осідлає світ.

Він простягнув кухню, і рабиня наповнила його густим кумисом, від якого піднімався кислий дух.

Дані помахала їй рукою, щоб ішла геть. Від самого запаху її починало нудити, а вона не сміє зараз виблювати кінське серце, яке їй з такими зусиллями вдалося проковтнути.

— Що це значить? — запитала вона.— Що це за огир? Усі кричали про це, але я нічого не зрозуміла.

— Огир — це хал над халами, обіцяний у давньому пророцтві, дитино. Він об'єднає дотраків у один халасар і поведе аж на край світу, принаймні так каже пророцтво. Всі люди світу стануть його табуном.

— О,— тонким голоском зронила Дані й погладила округлість попід шовками.— Я дала йому ім'я Рейго.

— Від цього імені у жилах Узурпатора застигне кров.

Зненацька Дорея потягнула її за лікоть.

— Міледі,— настійливо прошепотіла служниця,— ваш брат..

Дані глянула у кінець довгого відкритого палацу — й побачила брата, який наближався до неї. З його нетвердої ходи ставало ясно, що він таки знайшов вино... і відвагу, якщо це можна було так назвати.

Вбраний він був у свої черлені шовки, брудні й заплямовані після довгої дороги. Чорні оксамитові рукавиці й такий самий плащ вицвіли на сонці. Чоботи на Вісерисі пересохли й потріскалися, а волосся було сплутане. У шкіряних піхвах на боці висів довгий меч. Дотраки не відривали очей від цього меча: Дані чула, як навколо, мов хвилі, котяться прокляття, погрози та гнівне бурмотіння. Нервово захлинулися барабани, і музика стихла.

Дані відчула, як серце оповиває страх.

— Ідіть до нього,— звеліла вона серу Джорі.— Зупиніть його. Приведіть його сюди. Скажіть, нехай бере собі драконові яйця, якщо хоче.

Лицар швидко зіп'явся на ноги.

— Де моя сестра? — загорлав Вісерис голосом, хрипким від вина.
— Я прийшов до неї на бенкет. Як сміли ви братися до їди без мене? Ніхто не починає їсти раніше за короля. Де вона? Ця хвойда не сховається від дракона.

Вдивляючись в обличчя дотраків, він зупинився поряд з найбільшою з трьох кабиць. У палаці було п'ять тисяч людей, однак тільки жменька знала загальну мову. Та навіть якщо ніхто й не розумів слів, досить було лише глянути на Вісериса, аби впевнитися, що він п'яний.

Сер Джора швидко підійшов до нього, шепнув йому щось на вухо й узяв під руку, але Вісерис випручався.

— Тримай руки від мене подалі! Ніхто не сміє торкатися дракона без дозволу!

Дані схвильовано підвела погляд на високу лавку. Хал Дрого щось казав іншим халам, які сиділи поряд з ним. Хал Джомо вишкірився, а хал Ого гучно загоготав.

Зачувши гоготання, Вісерис звів очі.

— Хале Дрого,— сказав він хрипко й майже увічливо,— я прийшов на бенкет.

І він, хитаючись, подибав геть від сера Джори, збираючись приєднатися до халів на високій лавці.

Звівшись, хал Дрого швидко кинув дюжину слів по-дотрацьому, які Дані не встигла вловити, і тицьнув пальцем.

— Хал Дрого каже, що ваше місце не на високій лавці,— переклав її братові сер Джора.— Хал Дрого каже, що ваше місце отам.

Вісерис глянув туди, куди показував хал. У кінці довгого палацу, в кутку під стіною, у темряві, щоб не потрапляти на очі добрим людям, сиділи нижчі з найнижчих: хлопчаки, які ще не пролили крові, і старі з затуманеними очима й негнучкими суглобами, і дурники, і каліки. Їм не дісталось ні м'яса, ні пошани.

— Там не місце королю,— заявив брат.

— Місце,— озвався хал Дрого загальною мовою, якої вчила його Дані,— для Король-стерті-ноги,— він ляснув у долоні.— Віз! Подайте віз халу Рагату!

П'ять тисяч дотраків зареготали й заревіли. Стоячи біля Вісериса, сер Джора щось кричав йому у вухо, але в палаці здійснювся такий

гамір, що Дані не могла розчути слів. Брат щось проревів у відповідь, і чоловіки зчепилися, а тоді Мормонт збив Вісериса на землю.

Брат витягнув меч.

У світлі вогнищ гола криця спалахнула жахливим червоним сяйвом.

— Тримайся від мене подалі! — засичав Вісерис. Сер Джора на крок відступив, і брат нетвердо зіп'явся на ноги. І помахав над головою мечем — позиченим клинком, якого дав йому магістр Ілірію, аби він більше був схожий на короля. Зусібіч загорлали дотраки, викрикуючи лихі прокляття.

Дані зойкнула від жаху. Може, брат нічого й не розумів, а от вона добре знала, що означає тут оголений клинок.

Зачувши її голос, Вісерис обернув голову й нарешті побачив сестру.

— Ось вона,— мовив він, посміхаючись. І рушив до неї, розтинаючи повітря мечем, так наче прорубував собі дорогу серед вогнів, хоча ніхто й не намагався його зупинити.

— Клинок... Не можна,— заблагала вона.— Будь ласка, Вісерисе. Це заборонено. Опустити меч і сідай до мене на подушки. Тут і напої, і їжа... а може, ти хочеш драконові яйця? Бери їх собі, тільки сховай меч.

— Роби, як вона каже, дурню,— гукнув сер Джора,— бо нас усіх повбивають.

— Ніхто нас не повбиває,— зареготав Вісерис.— У священному місті не можна проливати крові... усім, окрім мене.

Вістря меча опинилося в Дані між грудей, а тоді спустилося на округлий живіт.

— Я хочу отримати те, за чим я приїхав,— сказав він їй.— Хочу отримати обіцяну корону. Він тебе купив, але так і не розплатився. Скажи йому, що я хочу отримати свою плату, або я забираю тебе назад. І тебе, і яйця, все забираю. А свого бісового огира він може лишити собі. Я виріжу цього байстрюка й залишу йому.

Вістря меча вп'ялося в шовки й уколало пуп. Дані бачила, що Вісерис плаче — плаче й водночас регоче чоловік, який колись був її братом.

Наче здалеку до неї долинули схлипи Джикі: вона благала, щоб Дані не перекладала, бо хал прив'яже її до коня й пустить того аж на верхівку Матері гір. Дані обійняла дівчину.

— Не бійся,— мовила вона.— Зараз я йому скажу.

Вона була не певна, що дібрала потрібні слова, та коли вона договорила, хал Дрого кинув кілька різких речень по-дотрацькому, і вона впевнилася, що він усе зрозумів. Сонце її життя спустився вниз із високої лавки.

— Що він каже? — задкуючи, запитав чоловік, який колись був її братом.

У палаці стало так тихо, що Дані чула, як з кожним кроком хала Дрого м'яко видзвонюють дзвіночки у його косі. За ним, як три мідні тіні, йшли його кровні вершники. Данерис уся похолела.

— Він каже, що ти отримаєш розкішну золоту корону, від самого погляду на яку люди трепетатимуть.

Посміхнувшись, Вісерис опустив меч. Ось що було найсумніше — оця його посмішка, яка потім переслідувала її.

— Це все, чого я хотів,— мовив він.— І що було мені обіцяно.

Коли хал, сонце її життя, наблизився, Дані обхопила його рукою за пояс. Дрого сказав одне слово — і кровні вершники кинулися вперед. Кото схопив за руки чоловіка, який колись був її братом. Своїми величезними ручищами Гаго одним ривком скрутив йому зап'ястки. Коголо витягнув меч з його безвільних пальців. Але й досі Вісерис нічого не збагнув.

— Ні! — заверещав він.— Ви не смієте торкатися мене, я дракон, дракон, і мене коронують!

Хал Дрого розстебнув пасок. Бляшки на ньому були зі щирого золота, масивні та візерунчасті, кожна завбільшки з чоловічу долоню. Дрого крикнув якийсь наказ. Кухарі-раби принесли з кабиці важкий залізний казан, просто на землю висипали з нього рагу, а тоді знову поставили казан на вогонь. Кинувши в нього пасок, Дрого з порожнім обличчям спостерігав, як бляшки почервоніли й почали втрачати форму. Дані бачила, як у його агатових очах танцює полум'я. Раб подав йому пару товстих рукавиць із кінського волосу, і він натягнув їх, навіть не глянувши на раба.

Вісерис пронизливо заверещав, як справжній боягуз перед обличчям смерті. Він пручався та дригав ногами, скиглив як пес і плакав як дитина, але дотраки міцно тримали його. Сер Джора протиснувся до Дані й поклав руку їй на плечі.

— Благаю, королівно, відверніться.

— Ні.

Вона затулила округле черево руками.

Нарешті Вісерис глянув на неї.

— Сестро, будь ласка... Дані, скажи їм... нехай вони... люба сестро...

Коли золото майже розплавилася, Дрого потягнувся до вогню й вихопив казан.

— Корона! — прогуркотів він.— Ось. Корона для Короля-на-возі!

І він перекинув казан над головою чоловіка, який колись був її братом.

Звук, який вихопився з горла Вісериса в ту мить, коли жахливий залізний шолом надівся йому на голову, був нелюдський. Ноги божевільно билися об земляну долівку, усе повільніше, поки не завмерли. Великі згустки розплавленого золота стекли на груди, і черлений шовк почав диміти... але жодна крапля крові не пролилася.

«Ніякий він був не дракон,— подумала Дані на диво спокійно.— Від вогню дракони не вмирають».

Едард



Він блукав криптою в підземеллях Вічнозиму, як робив це тисячі разів. Королі зими проводжали його крижаними очима, а деривовки біля їхніх ніг обертали свої величезні голови й гарчали. Нарешті він підійшов до гробниці, в якій спочивав його батько разом з Брандоном і Ліанною. «Обіцяй мені, Неде»,— прошепотіла статуя Ліанни. На ній була гірлянда блакитних руж, а очі плакали кривавими сльозами.

Едард Старк рвучко сів у ліжку; серце калатало, а простирадла зім'ялися. В кімнаті було темно, як у льосі, а у двері хтось колотив.

— Лорде Едарде,— голосно погукав хтось.

— Хвилинку.

Неодягнутий, він на нетвердих ногах перетнув темну спальню. Коли ж відчинив двері, то на порозі побачив Томарда з піднятим кулаком і Кейна зі свічкою в руках. Поміж них стояв стюард самого короля.

Обличчя стюарда було мов з каменя вирізьблене — на ньому не читалося жодної емоції.

— Мілорде правице,— співуче мовив він,— його світлість викликає вас. Негайно.

Отож Роберт повернувся з полювання. Давно пора.

— Дайте мені хвильку, щоб одягнутися.

Нед зачинив двері, лишивши стюарда чекати в коридорі. Кейн допоміг йому вбратися: біла лляна сорочка, сірий плащ, штани, розрізані на загіпсованій нозі, значок його посади й нарешті пояс із важких срібних ланок. На пояс Нед причепив валерійський кинджал.

Коли Кейн і Томард вели його через двір, у Червоній фортеці було тихо та спокійно. Низько над мурами висів місяць, уже майже повня. На залізних укріпленнях ходили вартові.

Королівські палати були в Мейгоровій тверджі — великій квадратній кріпості, яка ховалася в самому серці Червоної фортеці за мурами дванадцять футів завтовшки й за сухим ровом, оточеним залізними палями; то був дитинець у дитинці. Сер Борос Блаунт чатував у дальньому кінці мосту, у своїх сталевих обладунках нагадуючи у місячному сяйві примару. У кріпості Нед проминув іще двох лицарів королівської варти: сер Престон Грінфілд стояв унизу сходів, а сер Баристан Селмі чекав біля дверей у королівську опочивальню. «Троє в білих плащах»,— пригадав Нед, і його пронизав дивний холод. Обличчя сера Баристана було бліде, як і його обладунки. Недові вистало одного погляду на нього, аби збагнути, що трапилося щось жахливе. Королівський стюард відчинив двері.

— Лорд Едард Старк, правиця короля,— оголосив він.

— Ведіть його сюди,— почувся Робертів голос, на диво хрипкий.

У протилежних кінцях спальні у двох коминках-близнюках палав вогонь, наповнюючи кімнату зловісним червоним світлом. Від спеки неможливо було дихати. Роберт лежав упоперек ліжка, запнутого балдахіном. Над ліжком схилився великий мейстер Пайсел, а лорд Ренлі неспокійно походжав перед зачиненими віконницями. Бігали туди-сюди слуги, підкидаючи у вогонь дрова й підігріваючи вино. На краю ліжка поруч з чоловіком сиділа Серсі Ланістер. Коси сплутані, мов зі сну, але погляд зовсім не сонний. Поки Томард і Кейн допомагали Неду перетнути кімнату, Серсі не відривала від них очей. Недові здавалося, що він рухається дуже повільно, так наче й досі не прокинувся.

Король і досі був узутий у чоботи. Там, де вони вистромлювалися з-під покривала, Нед бачив на шкірі засохлий бруд і прилиплі травинки. Зелений камзол лежав на землі, розрізаний навпіл і покинутий, весь у плямах засохлої крові. У кімнаті висів запах диму, крові та смерті.

— Неде,— прошепотів король, побачивши Едарда. Обличчя в нього було біле, як молоко.— Підійди... ближче.

Неда підвели ближче, і він зіперся рукою на спинку ліжка. Досить було одного погляду на Роберта, аби збагнути, наскільки все погано.

— Що ста...— почав був він, але в нього стиснулося горло.

— Вепр,— пояснив лорд Ренлі, досі одягнутий у зелений мисливський костюм. Його плащ був заляпаний кров'ю.

— Біс,— прохрипів король.— Я сам винен. Забагато вина випив, чорти б мене ухопили. Промахнувся.

— А ви де всі були? — суворо запитав Нед у лорда Ренлі.— Де був сер Баристан і королівська варта?

У Ренлі смикнулися вуста.

— Брат звелів нам відійти й дати йому самому завалити вепра.

Едарт Старк підняв покривало.

Короля зашили, як змогли, але цього виявилось недосить. Певно, лютий був той вепр. Своїми іклами він роздер короля від паху до грудей. Просякнуті вином бинти, які намотав великий мейстер Пайсел, уже почорніли від крові, а сморід від рани йшов нестерпний. Відчуваючи нудоту, Нед опустив покривало.

— Смердить,— сказав Роберт.— Це запах смерті, не думай, ніби я його не чую. Добре потовк мене цей поганець, еге ж? Але я... я теж йому відплатив, Неде,— посміхнувся король, і ця посмішка була такою самою жахливою, як рана: зуби червоніли від крові.— Застромив йому ножа просто в око. Хай вони скажуть, чи я брешу, хай вони скажуть.

— Щира правда,— пробурмотів лорд Ренлі.— Тушу ми привезли з собою, як брат і велів.

— На тризну,— прошепотів Роберт.— А тепер залиште нас. Ви всі. Мені треба поговорити з Недом.

— Роберте, мій любий лорде...— почала Серсі.

— Я сказав — ідіть,— мовив Роберт з натяком на колишню нетерпимість.— Що тобі тут не зрозуміло, жінко?

Стиснувши в кулаку спідниці та власну гідність, Серсі попрямувала до дверей. За нею рушили лорд Ренлі й решта. Великий мейстер Пайсел затримався, тремтячими руками подаючи королю кухоль густої білої рідини.

— Це макове молочко, ваша світлосте,— мовив він.— Випийте. Від болю.

Роберт зворотом долоні відкинув кухоль.

— Забирайтеся! Я сам скоро засну, старий дурню. Геть звідси.

Кинувши на Неда журливий погляд, великий мейстер Пайсел почовгав геть з кімнати.

— Чорти б тебе взяли, Роберте! — вилаявся Нед, коли вони лишилися самі. Ногу йому так сіпало, що від болю він на очі не бачив. А може, очі йому затуманило від горя. Він опустився на ліжко поряд з другом.— Ну чого ти завжди такий упертий?

— Іди під три чорти, Неде,— хрипко озвався король.— Я ж убив поганця, хіба ні? — обпик він Неда поглядом з-під чорного чуба.— От і тебе мав би. Не дасть мені на полювання спокійно з'їздити. Сер Робар розшукав мене. Щодо голови Грегора. Навіть думати бридко. Гончаку нічого не казали. Нехай Серсі його здивує,— зареготав він і від болю захлинувся сміхом.— Боги милостиві,— пробурмотів він, намагаючись придушити біль.— Дівчина. Данерис. Зовсім дитина, твоя правда... ось чому... дівчина... боги послали вепра... послали покарати мене...— закашлявся король, спльовуючи кров.— Неправильно, все було неправильно, я... Просто дівчина... Вейрис, Мізинчик, навіть мій брат... нічого не варті... ніхто мені не може сказати «ні», Неде, тільки ти... тільки ти...— він болісно й слабо підніс руку.— Папір і чорнило. Отам на столі. Пиши, що я казатиму.

Розправивши папір на коліні, Нед узяв перо.

— До ваших послуг, ваша світлосте.

— Воля і слово Роберта Першого з дому Баратеонів, короля андалів тощо... сам впиши всі мої титули, ти знаєш, як це робиться. Цим покладаю на Едарда з дому Старків, лорда Вічнозиму й правицю короля, обов'язки регента й оборонця держави після... після моєї смерті... і повеліваю правити замість мене до повноліття мого сина Джофрі...

— Роберте...

«Джофрі не твій син»,— хотів сказати він, але не зміг вичавити ці слова. На Робертовому обличчі ясно читалася агонія, і Нед не міг завдавати йому ще більшого болю. Отож Нед, схиливши голову, продовжив писати, але в тому місці, де король продиктував «мого сина Джофрі», він натомість написав «мого спадкоємця». Від власної нещирості він почувався мов облитий брудом. «Брехня в ім'я любові, — подумав він.— Хай пробачать мені боги».

— Що ще написати?

— Напиши... все, що треба, напиши. Захищати і оберігати, в ім'я богів давніх і нових, ти сам усе знаєш. Пиши. Я підпишу. Коли помру, передаси це раді.

— Роберте,— мовив Нед хрипким від горя голосом,— не роби цього. Не помирай. Ти потрібен королівству.

Взявши друга за руку, Роберт міцно стис йому пальці.

— Ти... зовсім не вмієш брехати, Неде Старк,— сказав він, пересилюючи біль.— Королівство... королівство добре знає... який з мене був нікчемний король. Такий самий поганий, як і Ейрис, хай зглянуться на мене боги.

— Ні,— заперечив Нед,— не такий поганий, як Ейрис, ваша світлосте. І близько не такий поганий, як Ейрис.

Роберт спромігся показати в усмішці червоні зуби.

— Принаймні всі скажуть... останнє моє діяння... я вчинив правильно. Ти не підведеш мене. Тепер правитимеш ти. Тобі не сподобається, ще більше, ніж мені... але ти впораєшся. Ти вже закінчив писати?

— Так, ваша світлосте,— Нед простягнув Роберту папір. Король наосліп черкнув свій підпис, лишивши на папері кривавий мазок.— Печатку слід ставити в присутності свідків.

— Хай вепра подадуть на моїй тризні,— прошелестів Роберт.— З яблуком у роті, з добре засмаженою шкуринкою. З'їжте поганця. Хай навіть він вам у горло не лізтиме. Обіцяй мені, Неде.

— Обіцяю.

«Обіцяй мені, Неде»,— відлунив у його голові Ліаннин голос.

— А дівчина,— мовив король.— Данерис. Нехай живе. Якщо зможеш, якщо... ще не запізно... поговори з ними... з Вейрисом, Мізинчиком... не дай їм убити її. І допоможи моєму синові, Неде. Зроби з нього... кращого за мене,— він здригнувся.— Боги, будьте милостиві.

— І будуть, друже,— сказав Нед.— Будуть.

Заплющивши очі, король, здавалося, розслабився.

— Свиня вбила короля,— пробурмотів він.— От сміхота, тільки сміятися боляче.

Недові сміятися не хотілося.

— Можна покликати інших?

— Як хочеш,— слабо кивнув Роберт.— Боги, чого тут так зимно?

Вбігли слуги й кинулися підкидати дров у вогонь. Королева пішла, і Нед відчув бодай якесь полегшення. Якщо Серсі має голову на

плечах, вона забере дітей і втече ще до ранку, подумав Нед. Вона й так надовго затрималася.

Схоже, король Роберт не жалів за нею. Він попросив брата Ренлі й великого мейстра Пайсела бути свідками, як він прикладає печатку до гарячого жовтого воску, якого Нед накрапав на заповіт.

— А тепер дайте мені щось від болю й дозвольте померти.

Великий мейстер Пайсел квапливо змішав йому ще макового молочка. Цього разу король випив до дна. Коли він відкинув кухоль, буйна чорна борода вся була в густих білих краплях.

— Мені щось наснитися?

Відповів йому Нед.

— Так, мілорде.

— Добре,— усміхнувся король.— Я перекажу Ліанні вітання від тебе, Неде. Подбай про моїх дітей.

Ці слова вжалили Неда, як ніж у живіт. На якусь мить він розгубився. Він не міг змусити себе брехати. А тоді згадав байстриюків: маленьку Бару в матері на грудях, Майю у Видолі, Гендрі на кузні, всіх інших.

— Я... захищатиму твоїх дітей, як своїх,— повільно вимовив він.

Кивнувши, Роберт заплющив очі. Нед спостерігав, як його давній друг м'яко вгрузає в подушки, а макове молочко стирає з його обличчя біль. Короля забрав сон.

Дзенькнули важкі ланцюги — це великий мейстер Пайсел підійшов до Неда.

— Я зроблю все, що в моїх силах, мілорде, але рана омертвіла. Два дні пішло на те, щоб доправити його сюди. Коли я потрапив до нього, було вже запізно. Я можу полегшити страждання його світлості, та лише боги здатні тепер його зцілити.

— Скільки ще? — запитав Нед.

— Якщо по щирості, то він уже мав би померти. Я в житті не бачив, аби хтось так люто чіплявся за життя.

— Брат завжди був міцний,— сказав лорд Ренлі.— Навряд чи мудрий, але міцний...

У задущливій спальні чоло у нього стало слизьким від поту. Було враження, що це Робертів привид стоїть у кімнаті — молодий, смаглявий і вродливий.

— Він зарізав вепра. У нього з нутра вивалювалися кишки, але він примудрився зарізати вепра,— зронив Ренлі з зачудуванням у голосі.

— Роберт ніколи не залишав поля бою, поки на ньому стояв бодай один ворог,— мовив Нед.

За дверима сер Баристан Селмі й досі вартував сходи у вежу.

— Мейстер Пайсел дав Роберту макового молочка,— сказав йому Нед.— Подбайте, щоб без мого дозволу ніхто його не турбував.

— Як накажете, мілорде,— озвався сер Баристан, який здавався старшим за свої роки.— Я не виконав свій священний обов'язок.

— Навіть найвідданіший лицар не може захистити короля від самого себе,— мовив Нед.— Роберт страшенно любив полювати на вепра. Він на очах у мене уполював тисячу вепрів.

Роберт ніколи не задкував перед звіром, твердо стояв на ногах, стискаючи в руках великий спис, а коли вепр кидався вперед, він тільки лаявся й чекав останньої секунди, поки звір мало не наскакував на нього, й лише тоді вбивав його одним упевненим і могутнім ударом.

— Ніхто б ніколи не подумав, що він помре від вепра.

— Дякую за добрі слова, лорде Едарде.

— Сам король сказав це. Він у всьому винуватив вино.

Сивий лицар змучено кивнув.

— Коли ми виманили вепра з лігва, його світлість уже хитався в сідлі, однак усе одно звелів нам відійти.

— Цікаво, пане Баристане,— дуже тихо запитав Вейрис,— а хто дав королю вино?

Нед не чув, як наблизився євнух, але, озирнувшись, побачив його поряд. Той був одягнутий у чорну оксамитову мантію, яка стелилася по підлозі, а на обличчі була свіжа пудра.

— Вино у короля було з його власного бурдюка,— пояснив сер Баристан.

— У нього був один-єдиний бурдюк? На полюванні зазвичай дуже хочеться пити.

— Я не рахував, скільки їх було. Більш ніж один, певна річ. Коли виникала потреба, зброносець подавав йому новий бурдюк.

— Який сумлінний хлопчина,— мовив Вейрис,— непокоївся, щоб його світлість завжди мав чим освіжитися.

Нед відчув гіркий смак у роті. Він пригадав двох білявих хлопчаків, яких Роберт послав до Сантагара, коли хотів розширити

нагрудник. Того вечора на бенкеті король усім розповідав цю байку й реготав так, що аж трусився.

— Котрий зброносець?

— Старший,— відповів сер Баристан.— Лансель.

— Чудово його знаю,— мовив Вейрис.— Відданий хлопець, син сера Кевана Ланістера, племінник лорда Тайвіна й кузен королеви. Сподіваюся, милий хлопчина не винуватить себе. У невинності своєї юності діти такі вразливі, сам добре пам'ятаю.

Безперечно, колись і Вейрис був юний. Але Нед мав сумніви, що він бодай колись був невинний.

— До речі про дітей. Роберт змінив думку щодо Данерис Таргарієн. Хай про що ви домовилися, хочу, аби ви це скасували. Негайно.

— На жаль,— мовив Вейрис,— зараз уже, мабуть, запізно. Пташечки полетіли. Але я зроблю все, що зможу, мілорде. З вашого дозволу,— вклонився він і зник на сходах, тихо шурхаючи по камінню капцями на м'якій підозві.

Кейн і Томард саме допомагали Недові перейти міст, коли з Мейгорової тверджі з'явився лорд Ренлі.

— Лорде Едарде,— покликав він,— будьте ласкаві, зачекайте хвилиночку.

— Як скажете,— зупинився Нед.

Ренлі підійшов.

— Відішліть своїх гвардійців.

Зустрілися вони на середині мосту; просто під ними тягнувся сухий рів. Місячне світло посріблило жахливі гостряки, які оточували його.

Нед махнув рукою. Томард з Кейном уклонилися й шанобливо позадкували. Лорд Ренлі кинув сторожкий погляд на сера Бороса в дальньому кінці мосту, тоді на сера Престона, який стояв позаду нього в дверях.

— Отой папір,— нахилився лорд Ренлі ближче.— Що з регентством? Брат оголосив вас оборонцем держави? — Ренлі не чекав на відповідь.— Мілорде, у моїй особистій варті тридцяттеро людей, і ще є друзі — і серед лицарів, і серед лордів. Дайте мені годину — і я зберу для вас тисячу мечників.

— І що мені робити з цими мечниками, мілорде?

— Атакувати! Просто зараз, поки замок спить,— озирнувшись на сера Бороса, Ренлі стишив голос до шепоту.— Нам слід забрати Джофрі в матері, захопити його. Оборонець ви держави чи ні, а королівством керує той, хто керує королем. Мірселлу й Томена теж треба захопити. Коли ми заберемо дітей, Серсі не наважиться нам опиратися. Рада оголосить вас лордом захисником, а Джофрі — вашим годованцем.

Нед холодно глянув на нього.

— Роберт ще не помер. Може, боги порятують його. Якщо ж ні, я зберу раду, щоб прочитати його останні слова й вирішити питання з правонаступником, але я не ганьбитиму останні години короля на землі, проливаючи кров у його палатах і витягаючи з ліжок переляканих дітей.

Лорд Ренлі, виструнчившись як тятива, на крок відступив.

— Кожна хвилина вашого зволікання дає час Серсі підготуватися. Коли Роберт помре, може бути вже запізно... для нас обох.

— Тоді нам слід молитися, щоб Роберт не помер.

— Мало надії на це,— мовив Ренлі.

— Боги милостиві.

— А от Ланістери — ні.

Розвернувшись, лорд Ренлі рушив понад ровом назад у вежу, де помирав його брат.

До себе в покої Нед повернувся розбитим і зневіреним, але про те, щоб лягти спати, навіть мови не було. «Того, хто вступає у гру престолів, чекає перемога або смерть»,— у богопралісі сказала йому Серсі Ланістер. Він міркував, чи правильно учинив, відмовившись від пропозиції лорда Ренлі. Він терпіти не міг інтриг, і не було честі в залякуванні дітей, однак... якщо Серсі вирішить не тікати, а боротися, Недові можуть знадобитися не тільки мечники Ренлі, а багато чого ще.

— Мені потрібен Мізинчик,— сказав він Кейну.— Якщо він не в себе, бери скільки треба людей і обшукуйте всі винарні й усі борделі на Королівському Причалі, поки не знайдете його. Приведіть мені його ще до світанку.

Уклонившись, Кейн пішов, а Нед повернувся до Томарда.

— «Відьма-вітряниця» відпливає з вечірнім відливом. Ви вже обрали супровідників?

— Десятьох гвардійців з Портером на чолі.

— Має бути двадцять з тобою на чолі,— мовив Нед. Портер хоробрий, але впертий. А Нед хотів, щоб за його дочками наглядала людина солідна і поміркована.

— Як зволите, мілорде,— мовив Том.— Не можу сказати, що зажурюся, коли нарешті звідси поїду. Скучив за жінкою.

— Коли повернете на північ, проїжджатимете повз Драконстон. Мені треба, щоб ти доправив туди листа.

Том перелякався.

— У Драконстон, мілорде?

Острівна фортеця дому Таргарієнів мала погану репутацію.

— Щойно острів опиниться у вас у полі зору, скажеш капітану Косу підняти мій прапор. Можливо, там побоюються неочікуваних гостей. Якщо капітан не погодиться, пропонуй йому все, що він захоче. Я дам тобі листа, якого потрібно передати особисто в руки лорду Станісу Баратеону. Нікому іншому. Ні його стюарду, ні капітану його варти, ні його леді-дружині, тільки лорду Станісу особисто.

— Як накажете, мілорде.

Коли Томард пішов, лорд Едард Старк довго сидів, задивившись на полум'я свічки, яка горіла поруч на столі. На мить його накрило горе. Понад усе йому хотілося зараз опинитись у богопралісі, опуститися навколішки перед серце-деревом і молитися за життя Роберта Баратеона, який був йому більш ніж братом. Згодом люди шепотітимуться, що Едард Старк зрадив королівську дружбу й позбавив спадку його синів; Нед міг тільки сподіватися, що боги все бачать і що Роберт на тому світі дізнається всю правду.

Нед дістав королівський заповіт. Сувій хрусткого білого пергаменту, запечатаний золотим воском, кілька коротеньких слів і кривавий мазок. Один-єдиний крок від перемоги до поразки, від життя до смерті.

Витягнувши чистий аркуш паперу, Нед умочив перо в чорнило. «Його світлості Станісу з дому Баратеонів,— написав він.— Коли ви отримаєте цього листа, ваш брат Роберт, а наш король, який правив п'ятнадцять років, уже буде мертвий. Його смертельно поранив вепр на полюванні у королівському лісі...»

Рука його зупинилася; здавалося, букви звивалися й крутилися на папері. Лорд Тайвін і сер Джеймі не терпітимуть покірливо свою ганьбу: вони боротимуться, а не тікатимуть. Понад усякий сумнів,

лорд Станіс після вбивства Джона Арина тримається насторожі, та було конче потрібно, щоб він з усіма своїми силами негайно плив на Королівський Причал, поки не виступили Ланістери.

Нед обережно добирав кожне слово. Закінчивши, він підписав листа: «Едард Старк, лорд Вічнозиму, правиця короля, оборонець держави»; промокнувши папір, він удвоє згорнув його й над свічкою розтопив віск для печатки.

Його регентство буде недовгим, думав він, поки м'якнув віск. Новий король обере нового правицю. І Нед зможе вільно повертатися додому. На думку про Вічнозим у нього на вустах заграла тінь усмішки. Йому хотілося знову почути Бранів сміх, сходити з Робом на яструбине полювання, подивитися, як грається Рикон. Йому хотілося поринути у власному ліжку в сон без сновидінь, міцно обійнявши свою леді Кетлін...

Кейн повернувся, коли він притискав печатку до м'якого білого воску. З Кейном був Дезмонд, а між ними йшов Мізинчик. Подякувавши гвардійцям, Нед відіслав їх.

Лорд Пітир одягнув синю оксамитову сорочку з пишними рукавами, а його сріблястий плащ був розмальований пересмішниками.

— Гадаю, вас можна привітати,— сказав він, сідаючи.

Нед кинув на нього сердитий погляд.

— Король поранений, він помирає.

— Знаю,— озвався Мізинчик.— А ще я знаю, що Роберт оголосив вас оборонцем держави.

Нед метнув погляд на королівський заповіт, який лежав на столі з незламанною печаткою.

— І звідки ж ви це знаєте, мілорде?

— Вейрис натякнув,— мовив Мізинчик,— а ви щойно це підтвердили.

Нед гнівно скривив уста.

— Чорти б узяли того Вейрису і його пташечок. Кетлін мала рацію: цей чоловік володіє темним даром. Я йому не довіряю.

— Чудово. Ви бодай чогось навчилися,— гойднувся уперед Мізинчик.— Але можу присягтися, що ви притягли мене сюди глупої ночі не для того, щоб обговорювати євнуха.

— Ні,— визнав Нед.— Я знаю таємницю, яка призвела до вбивства Джона Арина. Роберт не залишить по собі законного сина. Джофрі й Томен — байстрюки Джеймі, народжені від інцесту з королевою.

Мізинчик звів брову.

— Я вражений,— сказав він таким тоном, що одразу стало ясно: він геть не вражений.— А дівчинка також? Без сумніву. Отож, коли король помре...

— Трон по закону переходить до лорда Станіса, старшого з двох братів короля.

Погладжуючи гостру борідку, лорд Пітир поміркував.

— Схоже на це. Якщо тільки...

— Що, мілорде? Це не схоже, а так і є: Станіс — спадкоємець. І цього ніщо не може змінити.

— Станіс не отримає трон без вашої допомоги. А якщо ви мудрі, то зробите все, щоб спадкоємцем став Джофрі.

Нед кинув на нього важкий погляд.

— У вас немає ні краплини честі?

— Та ні, краплина є, певна річ,— безтурботно кинув Мізинчик.— Вислухайте мене. Станіс вам не Друг, і мені теж. Навіть брати терпіти його не можуть. Цей чоловік залізний — твердий і непіддатливий. Немає сумнівів, він призначить нового правицю й нову раду. Безперечно, він подякує вам, що віддасте корону йому, але не полюбить вас за це. І його прихід означатиме війну. Станіс не зможе спокійно сидіти на троні, поки Серсі з її байстрюками не помре. Як гадаєте, сидітиме лорд Тайвін тихо, поки хтось приміряє палю на голову його дочки? Кичера Кастерлі повстане, і не вона одна. Роберт мав велике серце й помилював тих, хто служив королю Ейрису, якщо вони присягнули на вірність новому королю. Але Станіс пробачати не вміє. Він не забуде облоги Штормокраю, і нехай про це не забувають лорди Тайрел і Редвін. Усім, хто бився під прапорами дракона чи став на бік Балона Грейджоя, є чого боятися. Посадіть Станіса на Залізний трон, і запевняю вас: королівство спливе кров'ю.

А тепер погляньте на це з іншого боку. Джофрі всього-на-всього дванадцять, а Роберт оголосив регентом вас, мілорде. Ви — правиця короля й оборонець держави. Влада ваша, лорде Старк. Вам досить тільки простягнути руку й узяти її. Замиріться з Ланістерами. Звільніть Куця. Одружіть Джофрі зі своєю Сансою. Молодшу дочку віддайте за

Томена, а свого спадкоємця одружить з Мірселлою. Мине ще чотири роки, поки Джофрі досягне повноліття. Доти він уже бачитиме у вас другого батька, а якщо ні... що ж, чотири роки — довгий строк, мілорде. Доволі часу, щоб позбутися лорда Станіса. А якщо Джофрі завдаватиме вам клопотів, ми зможемо розкрити його маленький секрет і посадити на трон лорда Ренлі.

— Ми?! — перепитав Нед.

— Вам потрібен хтось, хто розділить з вами тягар,— здвигнув плечима Мізинчик.— Запевняю вас, моя ціна вельми скромна.

— Ваша ціна,— крижаним голосом зронив Нед.— Лорде Бейліш, те, що ви пропонуєте, це зрада.

— Тільки в тому разі, якщо ми програємо.

— Ви забуваєте дещо,— мовив Нед.— Ви забуваєте про Джона Арина. Ви забуваєте про Джорі Касселя. І ви забуваєте про це,— він витягнув кинджал і поклав його між ними на столі; клинок з драконової кістки та валерійської криці мов одділив правду від кривди, істину від олжі, життя від смерті.— Вони підіслали найманця, щоб *перерізати горло моєму синові*, лорде Бейліш.

Мізинчик зітхнув.

— Боюся, я справді забув, мілорде. Даруйте мені. На якусь мить я призабув, що розмовляю зі Старком,— скривив він губи.— Отож ви обираєте Станіса і війну?

— Вибору немає. Станіс — спадкоємець.

— Не маю наміру сперечатися з лордом-захисником. То чого тоді ви хочете від мене? Не моїх мудрих порад, звісна річ.

— Я постараюся забути ваші... мудрі поради,— з огидою мовив Нед.— Я покликав вас, аби просити про допомогу, яку ви обіцяли Кетлін. Це небезпечна година для нас усіх. Щира правда, Роберт оголосив мене оборонцем держави, але в очах світу Джофрі й досі його син і спадкоємець. У королеви є дюжина лицарів і сотня кіннотників, які зроблять усе, що вона звелить... а цього досить, аби здолати жменьку, яка лишилася від моєї варти. І звідки мені знати, що її брат Джеймі не їде просто зараз на Королівський Причал на чолі війська Ланістерів.

— А у вас війська немає,— грався Мізинчик на столі кинджалом, обережно перевертаючи його пальцем.— Приязні між лордом Ренлі й Ланістерами немає. Бронзовий Йон Ройс, сер Балон Свон, сер Лорас,

леді Танда, близнюки Редвини... усі вони тут при дворі мають почет з лицарів і присяжних мечів.

— У Ренлі тридцяттеро гвардійців у його особистій варті, решта мають іще менше. Цього не досить, навіть якщо я буду певен, що всі вони стануть на мій бік. Мені потрібні золоті плащі. Міська варта налічує тисячу гвардійців, які присягнули захищати замок, місто й королівський мир.

— Так, але ж коли королева оголосить одного короля, а правиця — іншого, чий мир вони захищатимуть? — лорд Пітир крутнув кинджал, і той завертівся на столі. Гойдаючись, він крутився й крутився. Коли ж нарешті сповільнив рух і зупинився, вістря вказувало на Мізинчика.— А ось вам і відповідь,— посміхаючись, мовив Мізинчик.— Вони підуть за тим, хто їм платить,— відхилившись, він прямо подивився Неду в обличчя своїми сіро-зеленими очима, які глузливо світилися.— Ви закували себе в честь, як в обладунки, Старку. Ви гадаєте, що вона вас захищає, однак насправді вона тільки тисне на вас і робить неповоротким. Гляньте лишень на себе. Ви знаєте, навіщо ви мене сюди покликали. І знаєте, про що саме хочете мене попросити. Ви знаєте, що це слід зробити... але ж це *безчесно*, тож слова застрягають вам у горлі.

Від напруги Нед не міг зігнути шию. На якусь мить його охопила така лють, що він боявся заговорити.

Мізинчик засміявся.

— Слід було би змусити вас це вимовити вголос, але ж це буде надто жорстоко... тож не хвилюйтеся, мій добрий лорде. Заради моєї любові до Кетлін я просто зараз піду до Джаноса Слінта й подбаю, щоб міська варта була до ваших послуг. Шістьох тисяч золотих має вистачити. Третину командувачу, третину офіцерам і третину солдатам. Мабуть, купити їх можна було б і за половину, але я не хочу ризикувати.

Посміхнувшись, він підхопив кинджал і простягнув його Недові руків'ям уперед.

Джон



Джон саме снідав яблучним пирогом і кров'янкою, коли поруч із ним на лавку плюхнувся Семвел Тарлі.

— Мене викликали в септ,— збуджено прошепотів Сем.— Мене забирають з тренувань. Ти можеш у це повірити?

— Що, справді?

— Справді. Я допомагатиму мейстру Еймону в бібліотеці й гайвороннику. Йому потрібен помічник, щоб читати й писати листи.

— З цим ти добре впораєшся,— усміхнувся Джон.

Сем схвильовано роззирнувся.

— Може, час уже йти? Не хочу спізнитися, бо ще передумують.

Коли вони перетинали порослий бур'яном двір, Сем біг мало не підстрибом. День був теплий і сонячний. По Стіні збігали струмочки води, і здавалося, крига іскриться й блищить.

Ранкове світло, вливаючись у південне вікно септу, падало на велику кришталеву кулю й веселкою розсипалося над олтарем. Побачивши Сема, Пип роззявив рота, а Жаба тицьнув Грена під ребра, але ніхто не наважився зронити й слова. Септон Селадар розмахував кадилом, напоюючи повітря ароматом ладану, і це нагадало Джонові про маленький септ леді Старк у Вічнозимі... Вперше септон, здається, був тверезий.

Цілим гуртом з'явилися вищі чини: мейстер Еймон спирався на Клайдаса, сер Алісер був похмурий і дивився холодним поглядом, лорд-командувач Мормонт просто саяв у чорному вовняному камзолі з посрібленими застібками у вигляді ведмежих лап. За ними з'явилися старші члени трьох орденів: червонопикий Бовен Марш — лорд-

стюард, головний будівничий Отел Ярвик, і ще сер Джеремі Рикер, який очолив розвідників на час відсутності Бенджена Старка.

Мормонт зупинився перед олтарем, і веселка заграла на його лисій голові.

— Коли ви прийшли до нас, ви були поза законом,— почав він,— серед вас є браконьєри, гвалтівники, боржники, вбивці та крадії. Ви прийшли до нас дітьми. Самотніми, в оковах, без друзів і без честі. Ви прийшли до нас багатими й бідними. Дехто з вас носив імена гордих домів. Інші мали тільки байстрючі прізвища або не мали їх зовсім. Це все байдуже. Це вже у минулому. На Стіні ми всі належимо до одного дому.

Увечері, коли сяде сонце й до нас прийде ніч, ви дасте свою обітницю. І відтоді ви станете побратимами Нічної варти. Ваші злочини всі забудуть, а борги пробачать. І ви так само маєте лишити в минулому всіх, кому тримали вірність, відкинути ворожнечу, забути і образи, і прив'язаності. Тут ви починаєте життя заново.

Вояк Нічної варти живе заради королівства. Не заради короля, не заради лорда, не заради честі свого дому, не заради золота чи жіночого кохання, а заради королівства і свого народу. Вояк Нічної варти не бере собі дружини й не має синів. Замість дружини нам служба, а замість коханки — честь. І ви — наші єдині сини.

Ви завчили слова обітниці. Зважте все, перш ніж промовити їх, бо щойно ви вдягнете чорне, вороття вже не буде. Кара за відступництво — смерть...— Старий Ведмідь на мить зробив паузу, а тоді провадив.— Чи є серед вас ті, хто хоче покинути наше товариство? Якщо так, ідіть зараз, і ніхто не подумає про вас погано.

Ніхто не ворухнувся.

— Дуже добре,— мовив Мормонт.— Дасте свої обітниці ввечері перед септоном Селадаром і першою особою вашого ордену. Чи хтось із вас поклоняється давнім богам?

— Я, мілорде,— підвівся Джон.

— Тоді, я так розумію, ти даси обітницю перед серце-деревом, як робив це твій дядько,— сказав Мормонт.

— Так, мілорде,— озвався Джон. Боги в септі не мали до нього жодного стосунку: у жилах Старків тече кров перших людей.

Позаду до нього долинув шепіт Грена:

— Тут немає богопралісу. Чи є? Я не бачив тут богопралісу.

— Та ти б і стадо турів не помітив, поки вони не затоптали б тебе в снігу,— у відповідь прошепотів Пип.

— Помітив би,— заперечив Грен.— Здалеку помітив би.

Але сам Мормонт підтвердив сумніви Грена.

— Чорний замок не має потреби в богопралісі. Примарний ліс за Стіною не змінився з Зорі віків, він ріс тут задовго до того, як андали привезли з-за вузького моря Віру в Сімох. За півльє звідси є гайок, де ростуть віродерева, і там, можливо, ти знайдеш своїх богів.

— Мілорде!

Почувши цей голос, Джон здивовано озирнувся. Це Семвел Тарлі звівся на ноги. Товстун витер об сорочку спітнілі долоні.

— Можна... можна я теж із ним піду? Дати обітницю перед серце-деревом?

— Дім Тарлі також шанує давніх богів? — запитав Мормонт.

— Ні, мілорде,— озвався Сем тоненьким схвильованим голосом. Високі чини лякали його, Джон знав це, а більше за всіх — Старий Ведмідь.— Мені дали ім'я в світлі Сімох богів у септі в Сурмосхилі, як дали моєму батькові, і його батькові, і давали всім Тарлі вже тисячу років поспіль.

— То чому ти хочеш відвернутися від богів свого батька і свого дому? — здивувався сер Джеремі Рикер.

— Тепер мій дім — Нічна варта,— пояснив Сем.— Семеро ніколи не відповідали на мої молитви. Можливо, на мене зглянутья давні боги.

— Як хочеш, хлопче,— сказав Мормонт. Сем знову сів, і Джон слідом за ним.— Ми розділили вас усіх по орденам залежно від ваших здібностей і наших потреб.

Бовен Марш зробив крок уперед і подав йому аркуш. Лорд-командувач розгорнув папір і заходився читати.

— Гальдер — до будівничих,— почав він. Гальдер задоволено кивнув.— Грен — до розвідників. Альбет — до будівничих. Пипар — до розвідників.

Озирнувшись на Джона, Пип поворушив вухами.

— Семвел — до стюардів.

Сем полегшено розслабився, витираючи чоло шовковою хустинкою.

— Матар — до розвідників. Дареон — до стюардів. Тодер — до розвідників. Джон — до стюардів.

До стюардів?! Якусь мить Джон не вірив своїм вухам. Мормонт, мабуть, неправильно прочитав. Він почав уже зводитися, уже розтулив рота, аби сказати всім, що це якась помилка... а тоді побачив сера Алісера, який утупився в нього очима блискучими, як два шматочки обсидіану, і все збагнув.

Старий Ведмідь згорнув папір.

— Очільники ваших орденів повідомлять вам ваші обов'язки. І нехай усі боги бережуть вас, брати.

Легенько всім уклонившись, лорд-командувач пішов. З ним, ледь помітно посміхаючись, пішов сер Алісер. Джон іще ніколи не бачив військового інструктора таким щасливим.

— Розвідники, за мною! — гукнув сер Джеремі Рикер, коли вони пішли. Повільно зводячись на ноги, Пип не відривав погляду від Джона. Вуха у нього палали. Широко усміхнений Грен, здається, не усвідомлював: щось негаразд. Матар і Жаба приєдналися до нього, і всі троє рушили за сером Джеремі геть із септу.

— Будівничі,— оголосив Отел Ярвик, чолов'яга з запалими щоками. Гальдер і Альбет попрямували за ним.

Джон роззирнувся з хворобливою недовірою. Мейстер Еймон звів очі до світла, якого не бачив. Септон розставляв на олтарі кришталеві кулі. На лавках лишилися тільки Сем і Дареон: товстун, співець... і він, Джон.

Лорд стюард Бовен Марш потер пухкенькі руки.

— Семвеле, ти помагатимеш мейстру Еймону в гайвороннику й у бібліотеці. А Чет перейде на псарню — допомагати з хортами. Ти займеш його келію, щоб і вдень, і вночі бути поряд з мейстром. Вірю, що ти добре про нього піклуватимешся. Він дуже літній і дуже нам потрібен.

Дареоне, я чув, ти співав за столом у багатьох шляхетних лордів і ділив з ними мед і м'ясо. Ми відсилаємо тебе у Східну варту. Можливо, тобі припаде до душі зустрічати купецькі галери й допомагати Котеру Пайку. Ми забагато платимо за солону яловичину й рибу, а оливкова олія останнім часом жахливої якості. Коли приїдеш, представишся Боркасу, і він дасть тобі роботу між прибуттям кораблів.

Обернувшись, Марш усміхнувся до Джона.

— Лорд-командувач Мормонт повідомив, що ти будеш його особистим стюардом, Джоне. Спатимеш у келії внизу під його палатами, у Вежі командувача.

— І які ж будуть мої обов'язки? — різким голосом поцікавився Джон.— Подаватиму лорду-командувачу їжу, допомагатиму йому застібати одяг, носитиму гарячу воду йому на купіль?

— Безперечно,— нахмурився Марш, зачувши Джонів тон.— А ще розноситимеш його повідомлення, підтримуватимеш у нього в палатах вогонь, щодня мінятимеш йому простирадла й покривала, і взагалі робитимеш усе, що вимагатиме від тебе лорд-командувач.

— Ви мене за служку маєте?

— Ні,— мовив мейстер Еймон з дальнього кінця септу. Клайдас допоміг йому звестися на ноги.— Ми мали тебе за вояка Нічної варти... але, мабуть, помилилися.

Джон заледве стримався, аби просто не вийти геть. Може, йому до кінця днів пропонують збивати масло й шити камзоли, як дівчині?

— Можна йти? — сухо запитав він.

— Якщо хочеш,— озвався Бовен Марш.

З Джоном пішли Дареон і Сем. У двір вони спустилися мовчки. Надворі Джон глянув на Стіну, яка сяяла на сонці, а з боків сотнями тоненьких струмочків збігала розтала крига. Джон був такий лютий, що міг би одним ударом знести Стіну, а тоді хай весь світ котиться до біса.

— Джоне,— збуджено заговорив Семвел Тарлі.— Стривай! Невже ти нічого не зрозумів?

Джон гнівно розвернувся до нього.

— Я зрозумів, що це все клятий сер Алісер, ось що я зрозумів! Він хотів зганьбити мене, і йому це вдалося.

Дареон кинув на нього погляд.

— Для таких, як ми з тобою, Семе, місце стюарда цілком пристойне, але ж не для лорда Сноу.

— Я краще за вас усіх і з мечем управляюся, і на коні тримаюся,— випалив Джон.— Це несправедливо!

— Несправедливо? — пирхнув Дареон.— Дівчина чекала на мене в чому мати народила, сама втягнула мене у вікно, а ти тут щось патякаєш про справедливість?

Він пішов геть.

— Немає нічого ганебного в посаді стюарда,— мовив Сем.

— Ти гадаєш, я мрію решту життя прати білизну старого?

— Цей старий — лорд-командувач Нічної варти,— нагадав йому Сем.— Ти будеш з ним день і ніч. Так, ти наливатимеш йому вино й дивитимешся, щоб у нього постіль завжди була свіжа, але ще ти писатимеш для нього листи, разом з ним сидітимеш на всіх нарадах, у битвах служитимеш його зброєносцем. Ти станеш його тінню. Ти знатимеш усе й у всьому братимеш участь... а ще лорд стюард сказав, що це *особисте* бажання Мормонта!

Як я був маленький, батько наполягав, щоб я, коли він збирає суд, разом з ним сидів у залі аудієнцій. Коли він їздив у Небосад присягати на вірність лорду Тайрелу, він узяв мене з собою. Однак згодом він почав брати Дикона, а мене лишати вдома, і йому було вже байдуже, сиджу я на аудієнціях чи ні, якщо там присутній Дикон. Він хотів, щоб його спадкоємець завжди був поряд з ним, невже ти не розумієш? Щоб дивився, слухав і вчився у нього всьому, що він робить. Можу закластися, саме тому лорд Мормонт узяв тебе до себе, Джоне. А як іще це пояснити? Він хоче виростити з тебе командувача!

Джон був приголомшений. Щира правда: у Вічнозимі лорд Едард часто брав Роба з собою на раду. Невже Сем має рацію? Кажуть, у Нічній варті навіть байстріук може досягти висот.

— Але я про це не просив,— уперто мовив Джон.

— Не нам тут питати,— нагадав йому Сем.

І зненацька Джон Сноу почувся присоромленим.

Боягуз Семвел Тарлі чи ні, але він знайшов у собі мужність прийняти свою долю, як справжній мужчина. «На Стіні чоловік отримує тільки те, що заробив,— сказав Бенджен Старк того вечора, коли Джон востаннє бачив його живим.— Ти не розвідник, Джоне, ти зелений хлопчак, з якого й досі не вивітрився дух літа». Джон часто чув, що байстріуки ростуть швидше, ніж інші діти, а на Стіні ти або подорослішаєш, або помреш.

Джон глибоко зітхнув.

— Твоя правда. Я поводився, як хлопчак.

— То ти лишаєшся і ми разом промовимо слова обітниці?

— Давні боги чекатимуть на нас,— він силувано усміхнувся.

Виїхали вони вже по обіді. На Стіні брами як такої не було — ні тут у Чорному замку, ні протягом усіх її трьохсот миль. Хлопці

спрямували своїх коней у вузький тунель, прорізаний у кризі; прохід крутився та звивався, й зусібіч тиснули холодні темні стіни. Тричі дорогу їм перетинали залізні ґрати, і поки Бовен Марш діставав ключі й відмикав ланцюги, які тримали їх, доводилося зупинятися. Чекаючи позаду лорда-стюарда, Джон мав відчуття, що на нього тисне якийсь тягар. Повітря тут було холодніше й непорушніше, ніж у могилі. Коли вони знову випірнули на пообіднє сонечко на північному боці Стіни, він відчув дивне полегшення.

Зненацька опинившись на світлі, Сем покліпав і невпевнено роззирнувся.

— А дикуни... вони не... вони ж ніколи не наважувалися підступати так близько до Стіни. Чи наважувалися?

— Не наважувалися,— мовив Джон, скочивши у сідло. Коли на коней сіли Бовен Марш і розвідники, Джон застромив у рот два пальці та свиснув. З тунелю великими стрибками вибіг Привид.

Заіржавши, гарон лорда-стюарда позадкував од деривовка.

— Ти збираєшся взяти звіра з собою?

— Так, мілорде,— відповів Джон. Привид підвів голову. Він принохувався. Не встиг ніхто й оком кліпнути, як він уже мчав через заросле бур'яном широке поле, а тоді зник між дерев.

Занурившись у ліс, вони мовби опинилися в іншому світі. Джон часто їздив на полювання з батьком, Джорі й Робом. Як і всі, він дуже добре знав вовчий ліс навколо Вічнозиму. Примарний ліс багато в чому був на нього схожий, але відчуття тут було зовсім інше.

Можливо, Джон усе собі надумав. Просто вони виїхали за край світу, й це все змінювало. Всі тіні здавалися темнішими, а всі звуки — зловіснішими. Деревя росли густо, затуляючи світло призахідного сонця. Під копитами коней хрустіла тоненька кірка снігу, і звук цей нагадував тріск кісток. Коли от вітру зашурхотіло листя, у Джона було таке відчуття, мовби хтось йому холодним пальцем провів уздовж хребта. Стіна лишилася позаду, й тільки боги знали, що чекало попереду.

Коли вони нарешті досягли невеликої галявини в гущавині лісу, де нерівним колом росло дев'ять віродерев, сонце вже ховалося за кронами. Джон затамував подих, а Сем Тарлі розширив очі. Навіть у вовчому лісі білі дерева ніде не росли більш ніж по двоє — по троє, а гай з дев'ятьох віродерев — це щось нечуване. Земля була встелена

пожухлим листям — згори криваво-червоним, а знизу чорним, зогнилим. Широкі гладенькі стовбури білили, як кості, а в центр кола дивилося дев'ятеро ликів. Застигла смола, яка закам'яніла в очах, була червона й тверда, мов рубіни. Бовен Марш звелів лишити коней за межами кола.

— Це місце священне, і ми його не зневажатимемо.

Увійшли в коло, й Семвел Тарлі повільно роззирнувся, по черзі глянувши на кожен лик. Усі вони були різні.

— Вони спостерігають за нами,— прошепотів він.— Давні боги.

— Так,— опустився навколішки Джон, і Сем став на коліна поряд з ним.

Коли останнє світло згасло на заході й день перейшов у чорну ніч, вони разом промовили слова обітниці.

— Почуйте мої слова і станьте свідками моєї обітниці,— виголошували вони, наповнюючи дзвоном своїх голосів сутінковий гайок.— Насувається ніч, і починається моя варта. Вона триватиме до самої моєї смерті. Не візьму я собі дружини, не володітиму землями, не народжу дітей. Не вдягну я корони й не здобуду собі слави. Я житиму й помру на своєму посту. Я меч у темряві. Я чатовий на мурах. Я вогонь, який розганяє холод; світло, яке приносить світанок; сурма, яка будить сонних; щит, який боронить людську державу. Я віддаю своє життя і честь Нічній варті, на цю ніч і на всі майбутні ночі.

У лісі запала тиша.

— Навколішки ви стали хлопчиками,— урочисто й співуче заговорив Бовен Марш.— А тепер підводьтеся чоловіками з Нічної варті.

Джон простягнув руку, допомагаючи Сему звестися на ноги. Їх обступили розвідники, усміхаючись і вітаючи,— усі, крім старого буркітливого лісника Дайвена.

— Час нам повертатися додому, мілорде,— мовив він до Бовена Марша.— Западає морок, і щось є таке в запаху цієї ночі, що мені не подобається.

Зненацька повернувся Привид — на м'яких лапах він виринув між двох віродерев. «Біле хутро й червоні очі,— знагла схвильовано збагнув Джон.— Точно як у дерев...»

Вовк щось тримав у зубах. Щось чорне.

— Що це в нього? — нахмурившись, поцікавився Бовен Марш.

— До мене, Привиде,— став навколішки Джон.— Неси сюди.
Деривовк підійшов до нього. Джон чув, як Семвелу Тарлі
перехопило подих.

— Боги милостиві,— пробурмотів Дайвен.— Це рука.

Едард



Коли гуркіт копит збудив Едарда Старка з короткого виснаженого сну, у вікна вливалось сіре сяйво світанку. Нед підняв голову зі столу, щоб визирнути у двір. Унизу під брязкіт мечів з самого ранку тренувалися чоловіки в кольчугах, шкірі й малинових плащах, наскакуючи на лицарів-опудал, напханих соломою. Нед спостерігав, як Сандор Кліган учвал перетинає двір, б'ючи копитами тверду землю, та списом із залізним гостряком простромлює опудалу голову. Під ланістерівські жарти й лайку полотно тріснуло, полетіла солома.

«Це вони переді мною викаблучуються? — подумав Нед. Якщо так, то Серсі дурніша, ніж він уявляв.— Чорти б узяли цю жінку, чому вона не втекла? Я давав їй шанс за шансом...»

Ранок був хмарний і похмурий. Нед поснідав разом з дочками й септою Мордейн. Санса, досі невітшна, пригнічено витріщалася в свою тарілку, не торкаючись їжі, а от Арія заковтнула, як вовк, усе, що перед нею поставили.

— Сиріо каже, у нас до відплиття корабля ще буде час для останнього уроку,— сказала вона.— Можна, батьку? В мене вже все спаковано.

— Тільки недовго, й обов'язково лиши собі час на те, щоб скупатися й перевдягтися. Ви маєте бути готові по обіді, вам ясно?

— По обіді,— підтвердила Арія.

Санса підвела від тарілки очі.

— Якщо їй можна на урок танців, чому мені не можна попрощатися з королевичем Джофрі?

— Я б радо сходила з нею, лорде Едарде,— запропонувала септа Мордейн.— На корабель ми в жодному разі не спізнаємося.

— Зараз іти до королевича Джофрі не надто мудро, Сансо. Вибач. Сансині очі наповнилися сльозами.

— Але чому?

— Сансо, твоєму лорду-батькові видніше,— сказала септа Мордейн.— Не тобі ставити під сумнів його рішення.

— Це несправедливо! — Санса відштовхнулася від столу і, перекидаючи стілець, плачучи вибігла зі світлиці.

Септа Мордейн підвелася, але Нед жестом звелів їй сісти.

— Нехай іде, септо. Коли ми всі безпечно повернемося у Вічнозим, я спробую їй усе пояснити.

Уклонившись, септа знову сіла до сніданку.

За годину по тому до Едарда Старка в світлицю прийшов великий мейстер Пайсел, так похиливши плечі, наче тягар важкого ланцюга на шії мейстра став непомірним.

— Мілорде,— мовив Пайсел,— король Роберт помер. Боги упокоїли його.

— Ні,— озвався Нед.— Він ненавидів спокій. Боги нагородили його любов'ю і сміхом, а ще радістю праведних битв.

Він відчував дивну порожнечу. Очікував цієї звістки, однак від цих слів щось у ньому померло. Він віддав би всі свої титули за можливість поплакати... але ж він — правиця короля, і година, якої він боявся понад усе, прийшла.

— Будьте ласкаві, зберіть усіх членів ради тут, у мене у світлиці,— сказав він Пайселу. У Вежі правиці було більш-менш безпечно, вони з Томардом постаралися про це подбати, а от у нарадчій залі — навряд чи.

— Мілорде? — кліпнув Пайсел.— Певен, державні справи почекають до завтра, коли ми вже не відчуватимемо нашого горя так гостро.

— Боюся, зібратися потрібно негайно,— тихо, але твердо відповів Нед.

— Як зволить правиця,— уклонився Пайсел. Покликавши слуг, він відіслав їх розносити повідомлення, а тоді вдячно прийняв Недову пропозицію присісти в крісло й випити кухоль солодкого пива.

Першим з'явився сер Баристан Селмі, бездоганно чистий у своєму білому плащі й емальованій кольчuzі.

— Мілорди,— привітався він,— зараз моє місце поряд з юним королем. Прощу вас відпустити мене до нього.

— Ваше місце тут, пане Баристане,— сказав йому Нед.

Наступним прийшов Мізинчик, досі вбраний у синій оксамит і сріблястий плащ з пересмішниками, як увечері; чоботи в нього були запорошені від довгої їзди.

— Мілорди,— посміхаючись, привітався він, ні до кого конкретно не звертаючись, а тоді обернувся до Неда.— Ваше маленьке завдання виконане, лорде Едарде.

Вейрис, увійшовши, приніс із собою аромат лаванди; він був рожевий після купелі, пухке обличчя щойно поголене й напудрене, а м'які капці ступали безшумно.

— Сьогодні пташечки співають журливу пісню,— сказав він, сідаючи.— Королівство плаче. Почнімо?

— Коли з'явиться лорд Ренлі,— озвався Нед.

Вейрис кинув на нього скорботний погляд.

— Боюся, лорд Ренлі залишив місто.

— Залишив місто?!

Нед розраховував на підтримку Ренлі.

— Він виїхав крізь бічну браму за годину до світанку в супроводі сера Лораса Тайрела й п'ятдесятьох підданих,— повідомив Вейрис.— Коли їх бачили востаннє, вони щодуху мчали на південь, без сумніву, в Штормокрай або в Небосад.

«Ось вам і Ренлі з сотнею мечів». Нед відчував, що ця справа неприємно пахне, але нічого вдіяти не міг. Він витягнув Робертів заповіт.

— Учора вночі король прикликав мене й звелів записати його останні слова. Лорд Ренлі й великий мейстер Пайсел були свідками, як Роберт запечатав листа, якого належить розпечатати в раді по його смерті. Пане Баристане, зробіть ласку...

Лорд-командувач королівської варті оглянув папір.

— Печатка короля Роберта, не зламана.

Розпечатавши листа, він прочитав його й мовив:

— Лорд Едард оголошується оборонцем держави й регентом до повноліття спадкоємця престолу.

«Але тут така справа: спадкоємець уже повнолітній»,— подумав Нед, але не сказав цього вголос. Він не довіряв ні Пайселу, ні Вейрису, а справа честі сера Баристана — захищати хлопця, якого він вважає королем. Старий лицар так просто не відступить від Джофрі. Власна нещирість лишала гіркий присмак у Неда в роті, але він усвідомлював, що мусить діяти обережно, мусить дотримуватися плану й грати в цю гру, поки офіційно не стане регентом. Питанням спадкоємства буде час зайнятися, коли Санса з Арією безпечно повернуться у Вічнозим, а лорд Станіс приїде на Королівський Причал з усією своєю потугою.

— Прошу раду затвердити мене як регента за бажанням Роберта,— сказав Нед, вдивляючись в обличчя присутніх і міркуючи, які думки ховають напівзаплющені очі Пайсела, лінива півусмішка Мізинчика, нервові тремтіння пальців Вейрису.

Відчинилися двері. У світлицю увійшов Товстун Том.

— Перепрошую, мілорди, королівський стюард наполягає...

Увійшовши, королівський стюард уклонився.

— Вельмишановні лорди, король вимагає негайної присутності малої ради в тронній залі.

Нед очікував, що Серсі діятиме швидко, тож цей наказ його не здивував.

— Король мертвий,— сказав він,— однак ми все одно підемо з вами. Томе, будь ласка, організуй супровід.

Мізинчик допоміг Недові спуститися сходами. Вейрис, Пайсел і сер Баристан не відставали. За дверима вежі чекала подвійна шереха вояків у кольчугах і сталевих шоломах — усього восьмеро. Гвардійці провели раду через двір; їхні сірі плащі билися на вітрі. Малинових плащів Ланістерів ніде не було видно, а Неда порадувала велика кількість золотих плащів на укріпленнях і коло брам.

Біля дверей у тронну залу раду зустрів Джанос Слінт, вбраний в орнаментовану чорно-золоту кірасу; шолом з високим гребенем він тримав під рукою. Командувач сухо вклонився. Його гвардійці відчинили височенні дубові двері, оковані бронзою.

Королівський стюард провів їх усередину.

— Слава його світлості Джофрі Першому з дому Баратеонів і Ланістерів, королю андалів, і ройнарів, і перших людей, володарю Сімох Королівств і оборонцю держави,— співуче оголосив він.

До дальнього кінця зали, де на Залізному троні чекав Джофрі, йти було неблизько. З допомогою Мізинчика Нед Старк повільно кульгав і стрибав до хлопця, який назвався королем. Решта прямували за ним. Коли Нед уперше долав цю відстань, він сидів на коні з мечем у руці, а зі стін дракони Таргарієнів спостерігали, як він змушує Джеймі Ланістера зійти з трону. Цікаво, подумав він, чи зійде так само легко з трону Джофрі?

П'ятеро лицарів королівської варти — всі, крім сера Джеймі та сера Баристана,— півмісяцем вишикувалися біля підніжжя трону. Вони були в повному озброєнні, від шолома до чобіт у емальованій криці, в довгих білих плащах на плечах, з блискучими білими щитами в лівій руці. Серсі Ланістер з двома молодшими дітьми стояла позаду сера Бороса й сера Мірина. Королева була вбрана в сукню барви морської хвилі, облямовану світлим, як морська піна, мирським мереживом. На пальці вона мала золоту каблучку зі смарагдом завбільшки з голубине яйце, а на голові — таку ж смарагдову корону.

Вивищуючись над присутніми, серед зазублин і шпичаків сидів королевич Джофрі, вбраний у злототканий камзол й у червоний атласний плащ. Біля підніжжя вузьких крутих сходів, які вели на трон, стояв Сандор Кліган, одягнений у кольчугу, сіру як зола кірасу й у свій вищирений собачий шолом.

Позаду трону чекали двадцятьоро ланістерівських гвардійців; з поясів у них звисали мечі. На плечах брижилися малинові плащі, а шоломи були прикрашені сталевими левами. Але Мізинчик стримав свою обіцянку: перед Робертівими гобеленами, які зображували сцени полювання й бою, струнко вишикувалися золоті плащі міської варти, стискаючи в руках восьмифутові ратища списів з чавунними гостряками.

Коли Нед нарешті зупинився, нога в нього палала від болю. Щоб утриматися, він не знімав руки з плеча Мізинчика.

Джофрі підвівся. Його червоний атласний плащ був гаптований золотою ниткою: п'ятдесят оцирених левів з одного боку й п'ятдесят оленів з другого.

— Повеліваю раді здійснити всі необхідні приготування для моєї коронації,— оголосив хлопець.— Коронація має відбутися впродовж двох тижнів. Сьогодні я приймаю обітницю васальної вірності від своїх відданих радників.

Нед дістав Робертів заповіт.

— Лорде Вейресе, якщо ваша ласка, покажіть це міледі Ланістер.

Євнух підніс папір Серсі. Королева проглянула, що там написано.

— Оборонець держави,— прочитала вона.— То це вам замість щита, мілорде? Папірчик?

Вона роздерла заповіт навпіл, тоді половинки на четвертинки, а потім кинула клаптики на підлогу.

— Але ж це була воля короля,— вражено вигукнув сер Баристан.

— Тепер у нас новий король,— озвалася Серсі Ланістер.— Лорде Едарде, коли ми з вами розмовляли востаннє, ви дали мені пораду. Дозвольте й мені відплатити вам тим самим. Прихиліть коліно, мілорде. Прихиліть коліно й присягніть на вірність моему синові, й ви зможете покинути посаду правиці й дожити свої останні дні в тій сірій пустці, яку ви кличете домівкою.

— Хотів би я,— похмуро мовив Нед. Якщо вона рішуче налаштована підняти це питання тут і зараз, вона не лишає йому вибору.— Ваш син не має права на трон, на якому сидить. Справжній спадкоємець — лорд Станіс.

— Брехун! — заверещав Джофрі, почервонівши.

— Мамо, що це значить? — жалібно запитала королеву Мірселла.
— Хіба не Джоф тепер король?

— Ви самі прирікаєте себе своїми словами, лорде Старк,— сказала Серсі Ланістер.— Пане Баристане, схопіть зрадника.

Лорд-командувач королівської варти завагався. Не встиг він оком кліпнути, як його оточили гвардійці Старка, тримаючи в закутих у латні рукавиці кулаках оголені клинки.

— А тепер зрада від слів переходить до діла,— сказала Серсі.— Ви гадаєте, сер Баристан сам, мілорде?

З лиховісним шурхотом заліза об залізо Гончак витягнув меч. Його підтримали лицарі королівської варти й двадцятьоро ланістерівських гвардійців у малинових плащах.

— Убийте його! — заверещав хлопець з Залізного трону.— Убийте їх усіх, я повеліваю!

— Ви не лишаєте мені вибору,— мовив Нед до Серсі Ланістер. І звернувся до Джаноса Слінта.— Командувачу, візьміть королеву та її дітей під варту. Поводьтеся з ними ввічливо, але відведіть їх у королівські палати й тримайте там під вартою.

— Вояки міської варти! — гаркнув Джанос Слінт, вдягаючи шолом. Узявши напереваги списи, золоті плащі зімкнули ряди.

— Не хочу проливати кров,— сказав Нед до королеви.— Веліть своїм гвардійцям опустити мечі, й тоді нікому не...

Одним різким ударом найближчий золотий плащ загнав списа Томардові в спину. З безвільних пальців Товстуна Тома випав клинок, а на ребрах розпливлася червона пляма, просякнувши і шкіри, і кольчугу. Ще меч не торкнувся підлоги, а Томард уже був мертвий.

Недів окрик запізнівся. Джанос Слінт власноруч розтяв горло Варлі. Кейн крутнувся, зблиснувши крицею, і, розмахуючи мечем, відтіснив найближчого гвардійця зі списом; на мить здалося, що він зможе пробити дорогу на свободу. А тоді на нього наскочив Гончак. Перший удар Сандора Клігана поціливі Кейну в зап'ясток на руці, яка стискала меч, а після другого він упав навколішки, розрубаний від плеча до грудини.

Навколо Неда помирали його вояки, і тут Мізинчик вихопив з Недових піхов кинджал і приставив йому до горла. На вустах його заграла винувата посмішка.

— Я ж попереджав вас, що мені не можна довіряти, правда ж?

Арія



— Згори,— гукнув Сиріо Форел, замахуючись, щоб ударити Арію по голові. Дерев'яні мечі стукнулися — Арія відбила удар.

— Ліворуч,— крикнув він і зі свистом махнув клинком. Її меч метнувся навперейми. Зачувши стук дерева об дерево, Сиріо цокнув язиком.

«Праворуч», казав він, «знизу», «ліворуч», і знов «ліворуч», швидше й швидше, нападаючи. Арія відступала, відбиваючи всі удари.

— Спереду,— попередив він, а коли кинувся на неї, вона відступила вбік і відбила його клинок, а тоді рубонула його мечем по плечу. Вона майже його торкнулася, майже — вона була так близько від цілі, що аж усміхнулася. На очі їй впало мокре від поту пасмо волосся. Зворотом долоні вона відкинула його з чола.

— Ліворуч,— співав Сиріо.— Знизу.

Його меч миготів перед очима, й у малій залі відлунювало «клац-клац-клац».

— Ліворуч. Ліворуч. Згори. Ліворуч. Праворуч. Ліворуч. Знизу. Ліворуч!

Дерев'яне лезо врізалося їй у груди — вжалило зненацька, й особливо боляче було через те, що удар був не з того боку.

— Ай! — скрикнула Арія. Коли прийде час лягати в ліжку, десь уже в морі, в неї буде свіженький синець. «Синець — це урок,— сказала вона собі,— а з кожним уроком ти чомусь учишся».

Сиріо відступив.

— Ти мертва.

Арія скривилася.

— Ви обманули,— гаряче заговорила вона.— Сказали — ліворуч, а ударили справа!

— Атож. І ти зараз мертва.

— Але ж ви збрехали!

— Слова збрехали. Але рука й очі казали тобі: праворуч, а ти не бачила.

— Я бачила,— заперечила Арія,— я дивилася на вас весь час.

— Дивитися й бачити — не одне й те саме, мертва дівчинко. Водяний танцюрист бачить. Опускай меч, час слухати.

Вона рушила за ним до стіни, де він усівся на лавку.

— Сиріо Форел був першим мечником володаря моря з Браавоса, і знаєш, як це сталося?

— Ви були найвправнішим мечником у місті.

— Атож, але чому? Інші вояки були дужчі, прудкіші, молодші, то чому Сиріо був найкращим? Зараз я тобі розповім,— він легенько торкнувся мізинцем повіки.— Головне — це бачити, по-справжньому бачити.

Слухай мене. Кораблі Браавоса плывуть у далекі краї, куди тільки вітер долітає, у землі дивні й чарівні, а коли повертаються, капітани привозять чудернацьких тварин у звіринець володаря моря. Таких звірів ти ніколи не бачила — смугастих коней, великих плямистих істот з довгими, як диби, носами, волохатих мишесвинок завбільшки з корів, жалючих мантикор, тигрів, які носять своїх тигренят у сумках, жахливих ходячих ящірок з кігтями гострими, як коси. Сиріо Форел багато чого бачив.

Того дня, про який я кажу, перший меч мало не помер, і володар моря послав по мене. Багато бравів приходило до нього, і всіх він відіслав геть, і ніхто не міг сказати чому. Коли я з'явився йому на очі, він сидів, а на колінах у нього лежав товстий рудий кіт. Він сказав, що тварину йому привіз один з його капітанів з острова ген за обрієм, де сходить сонце. «Бачив ти таку, як вона?» — запитав він мене.

І я відповів йому: «Щоночі в завулках Браавоса я бачу тисячі таких, як він». І володар моря засміявся, і того дня мене призначили першим мечем.

— Не розумію,— скривилася Арія.

Сиріо цокнув язиком.

— То був звичайний кіт, нічого особливого. Інші очікували побачити чудернацького звіра, тому й бачили його в цьому коті. Кажали: який він великий! Але він був не більший за інших котів, просто тлустий від ледарювання, бо ж володар моря годував його з власного столу. А ще казали: які цікаві маленькі вушка. Але вуха йому повідгризали в котячих бійках. І ясно було, що це кіт, але володар моря сказав на нього «вона», тож усі так і вважали. Ти слухаєш?

Арія поміркувала.

— Ви побачили те, що було насправді перед вашими очима.

— Атож. Потрібно просто розплющити очі. Серце бреше, голова грає з нами жарти, але очі бачать правду. Бач очима. Чуй вухами. Куштуй ротом. Нюхай носом. Відчувай шкірою. А тоді вже приходить думка, опісля, а з нею і знання правди.

— Атож,— широко всміхнулася Арія.

Сиріо Форел дозволив собі всміхнутися.

— Думаю, коли ми досягнемо отого твого Вічнозиму, буде вже час укласти тобі в руку оту твою голку.

— Так! — радо вигукнула Арія.— Чекайте, от я покажу Джонові...

Позаду неї з гуркотом розчахнулися великі дерев'яні двері до малої зали. Арія рвучко розвернулася.

В арці дверей стояв лицар королівської варти, а позаду нього вишикувалося п'ятеро гвардійців Ланістерів. Він був при повному озброєнні, але забороло на шоломі було підняте. Арія пам'ятала його очі з навислими повіками й вуса кольору іржі: це був Мірин Трант, він приїжджав у Вічнозим разом з королем. Червоні плащі мали кольчуги поверх дублених шкір, а на голові — сталеві шапки з левом на гербі.

— Аріє Старк,— промовив лицар,— ходи з нами, дитино.

Арія невпевнено закусила губу.

— Що вам потрібно?

— Батько хоче тебе бачити.

Арія зробила крок уперед, але Сиріо Форел притримав її за руку.

— І чому це лорд Едарт посилає гвардійців Ланістерів замість власних? Дуже цікаво.

— Не забувайте, де ваше місце, учителю танців,— сказав сер Мірин.— Це не ваша справа.

— Батько не послав би вас,— мовила Арія. І підхопила свій дерев'яний меч. Ланістери зареготали.

— Опустити паличку, дівчинко,— сказав сер Мірин.— Я побратим королівської варти — Білих мечів.

— Так само, як був Царевбивця, коли вбив старого короля,— мовила Арія.— Я не маю з вами іти, якщо не хочу.

Серу Мірину урвався терпець.

— Взяти її,— кинув він гвардійцям. І опустив забороло на шоломі.

Троє гвардійців рушили вперед, і з кожним кроком їхні кольчуги тихо брязкали. Знагла Арія злякалася. «Страх ранить глибше за меч», — сказала вона собі, щоб стишити калатання серця.

Сиріо Форел заступив її собою, легенько постукуючи дерев'яним мечем по чоботу.

— Ви зупинитесь отут. Ви люди чи собаки, що погрожуєте дитині?

— З дороги, старий,— сказав один із плащів.

Палиця Сиріо, свиснувши, дзвінко вдарила його по шолому.

— Я Сиріо Форел, і ти розмовлятимеш зі мною з повагою.

— Голомозий гад,— гвардієць вихопив меча. Палиця знову метнулася — так швидко, що ніхто й не встиг помітити. До Арії долинув гучний стукіт — і меч заторохтів по підлозі.— Рука! — вискнув гвардієць, тулячи до грудей зламани пальці.

— Як на учителя танців, ти надто меткий,— зронив сер Мірин.

— Як на лицаря, ти надто неповороткий,— відповів Сиріо.

— Убийте браавосянина та приведіть мені дівчину,— звелів лицар у білих обладунках.

Четверо гвардійців Ланістерів витягли мечі з піхов. П'ятий, з поламаними пальцями, сплюнув і лівою рукою дістав кинджал.

Сиріо Форел цокнув язиком, плавно стаючи в стійку водяного танцюриста, тільки одним боком повертаючись до ворога.

— Аріє, дитино,— гукнув він, не озираючись і не спускаючи очей з Ланістерів,— на сьогодні урок закінчено. Тобі ліпше поквартитися. Біжи до батька.

Арії не хотілося залишати його, але вона добре вивчила, що його слід слухатися. «Прудка як олень»,— прошепотіла вона.

— Атож,— мовив Сиріо Форел, коли Ланістери наблизилися.

Арія відступила, міцно стискаючи в руці свій дерев'яний меч. Спостерігаючи зараз за Сиріо, вона збагнула, що, б'ючись із нею, він тільки грався. До нього з трьох боків підступили червоні плащі з крицею в руках. Груди й руки їм захищали кольчуги, а в штани спереду

вшиті були сталеві пластини, тільки ноги лишалися в самих дублених шкірах. Мечі вони тримали голими долонями, а сталеві шапки, хай і мали наносники, були без заборол.

Сиріо не чекав, поки вони наблизяться, а натомість крутнувся ліворуч. Арія в житті не бачила, щоб людина так швидко рухалася. Один меч він відбив своєю палицею, а від другого ухилився. Втративши рівновагу, другий гвардієць налетів на першого. Сиріо штовхнув його чоботом, і обидва червоні плащі полетіли на землю. На водяного танцюриста стрибнув третій, націлившись у голову. Пірнувши під клинок, Сиріо завдав удару знизу вгору. Заверещавши, гвардієць упав, а з дірки, де колись було його ліве око, линула кров.

Двоє, які впали, вже піднімалися. Буцнувши одного ногою в обличчя, Сиріо зірвав з його голови сталеву шапку. На нього кинувся гвардієць з кинджалом. Сиріо відбив удар шоломом, а тоді палицею розбив йому колінну чашечку. Останній червоний плащ гучно вилаявся й кинувся вперед, обіруч опускаючи меч. Сиріо перекотився праворуч, і удар прийшовся просто на шию вояка, який залишився без шолома й зараз намагався звестися навколішки. Довгий меч пробив кольчугу, дублені шкіри й м'ясо. Чоловік навколішках вереснув. Поки убивця не вивільнив свій меч, Сиріо різко ударив його в борлак. Хапнувши ротом повітря, гвардієць позадкував, тримаючись за горло, а обличчя його почорніло.

Поки Арія добігла до дверей, які вели на кухню, на підлозі вже лежало п'ятеро — хто мертвий, хто помирав. Мірин Грант вилаявся.

— Клятї телепні,— кинув він, витягаючи з піхов довгого меча.

Сиріо Форел знову став у стійку й цокнув язиком.

— Аріє, дитинко,— гукнув він, не дивлячись,— бігом.

«Бач очима»,— казав він. І вона побачила: лицар у білих обладунках з голови до п'ят, ноги, шия й руки закуті в метал, очі ховаються за високим білим шоломом, у руці жахлива криця. А проти нього Сиріо в шкіряній безрукавці, з дерев'яним мечем у руці.

— Сиріо, тікайте! — заверещала вона.

— Перший меч Браавоса не тікає,— проспівав він, а сер Мірин у цей час кинувся на нього. Сиріо танцюючи відхилився; палиця миготіла в його руці. В одну мить він обсіпав лицаря ударами — поцілив у скроню, в лікоть, у горло, і від стукотіння дерева об шолом, латну рукавицю, латний комір метал гугонів. Арія закам'яніла. Сер

Мірін наближався, Сиріо відступав. Він відбив перший удар, ухилився від другого, змінив траєкторію третього.

Але четвертий удар розтяв його палицю навпіл, розтрощивши дерево й розбивши свинцеву серцевину.

Схлипуючи, Арія розвернулася й побігла.

Сліпа від паніки, вона промчала крізь кухню й комору, прослизавши між кухарів і кухарчуків. На дорозі їй стала помічниця пекаря, тримаючи в руках дерев'яну тацю. Арія збила її з ніг, і по підлозі покотилися ароматні свіжовипечені хлібини. Огинаючи дебелика різника, що застиг, роззявивши рота, з різницьким ножом у руках і по лікоть у крові, вона почула позаду крики.

В голові в неї пролетіло все, чого вчив її Сиріо Форел. «Прудка як олень. Тиха як тінь. Страх ранить глибше за меч. Швидка як змія. Спокійна як стояча вода. Страх ранить глибше за меч. Дужа як ведмідь. Люта як росомаха. Страх ранить глибше за меч. Людина, яка боїться поразки, вже прогнала. Страх ранить глибше за меч. Страх ранить глибше за меч. Страх ранить глибше за меч». Руків'я дерев'яного меча було слизьке від поту, і коли Арія досягла баштових сходів, вона геть засапалася. На мить вона застигла. Вгору чи вниз? Нагору — це до критого переходу, який з'єднує малий двір з Вежею правиці, але саме цього, безперечно, від неї й очікуватимуть. «Ніколи не чини очікувано»,— сказав якимось Сиріо. Арія кинулася вниз, по колу, по колу, перестрибуючи по дві-три сходинки за раз. Випірнула вона у схожому на печеру підвалі зі склепінчастою стелею, на двадцять футів угору заставленому по периметру діжками з елем. Світло пробивалось у вузькі похилі вікна високо в мурах.

Підвал завів у глухий кут. Вийти з нього можна було тільки тим самим шляхом, що й потрапити сюди. Арія не наважувалася рушити сходами вгору, але й лишатися тут не могла також. Вона мала розшукати батька й розповісти йому, що сталося. Батько захистить її.

Застромивши дерев'яний меч собі за пояс, Арія полізла нагору, перестрибуючи з діжки на діжку, поки не досягла вікна. Ухопившись за камінь обіруч, вона підважилася. Мур був три фути завтовшки, а вікно схоже на тунель з похилою стелею. Арія, звиваючись, поповзла до світла. Досягнувши рівня землі, вона визирнула у двір Вежі правиці.

Масивні дерев'яні двері висіли на завісах побиті й потрощені, наче їх рубали сокирою. На сходах долілиць розкинувся вояк у

пожмаканому плащі, кольчуга на спині вся просякла кров'ю. Плащ на мертвому був сірий, з білою атласною облямівкою, зненацька нажахано усвідомила Арія. Вона не могла сказати, хто це.

— Ні,— прошепотіла вона. Що відбувається? Де батько? Чому по неї прийшли червоні плащі? Вона пригадала, що казав жовтобородий того дня, коли Арія натрапила в підземеллі на чудовиськ: «Якщо міг померти один правиця, чому не може і другий?» Арія відчула, як на очі їй накочуються сльози. Затамувавши подих, вона дослухалася. Почулися звуки бійки, крики, зойки, брязкіт металу — вони линули з вікон Вежі правиці.

Арія не могла повернутися. Батько...

Арія заплющила очі. Якусь мить вона боялася поворухнутися. Вони повбивали Джорі, Віла й Г'юарда, і того гвардійця на сходах, хто там він такий. Можуть убити і батька, і її, якщо впіймають.

— Страх раниць глибше за меч,— промовила вона вголос, але годі було вдавати з себе водяну танцівницю: Сиріо був справжнім водяним танцюристом, але білий лицар, напевно, убив його, а вона ж бо просто маленька дівчинка з дерев'яною паличкою, самотня й налякана.

Вона, звиваючись, виповзла у двір і, сторожко роззирнувшись, звелася на ноги. Замок, здається, знелюднів. Але ж Червона фортеця *ніколи* не буває безлюдною! Мабуть, усі люди ховаються вдома, забарикадувавши двері. Арія тоскно поглянула на вікна своєї спальні, а тоді рушила геть від Вежі правиці, тримаючись ближче до стіни й прослизаючи з тіні в тінь. Вона вдавала, що ганяється за котами... хіба що зараз сама була кицькою, і якщо її піймають, то уб'ють.

Рухаючись між будівель і перелазячи через стіни, спиною — де можливо — притискаючись до мурів, щоб ніхто не зміг заскочити її зненацька, Арія майже без пригод дісталася стайні. Коли вона збиралася перетнути внутрішній двір, повз неї пробігла дюжина золотих плащів у кольчугах і кірасах, та оскільки вона не мала певності, на чіємυ вони боці, то просто глибше сховалася в тінь і чекала, поки вони пройдуть.

Галлен, який служив стайничим у Вічнозимі, скільки Арія себе пам'ятала, лежав на землі біля дверей у стайню. Йому завдали стільки ударів мечем, що здавалося, наче його сорочка розцвіла черленими квітами. Арія була певна, що він мертвий, та коли підкралася ближче, він раптом розплющив очі.

— Аріє-під-ногами,— прошепотів він.— Біжи... попередь свого... свого лорда-батька...

У нього в роті зашумувала червона слина. Знову заплющивши очі, стайничий більше не вимовив ані слова.

В стайні тіл було більше: грум, з яким вона гралася, і ще трое батькових гвардійців. Біля дверей стояв покинутий фургон, навантажений ящиками та скринями. Мабуть, убиті саме вантажили його, щоб відіслати в док, коли на них напали. Арія підкралася ближче. Одним з убитих був Дезмонд, який показував їй свого меча й обіцяв захищати батька. Він лежав горічерева, сліпо витріщаючись на стелю, а на очах у нього повзали мухи. Поряд з ним лежав чоловік у червоному плащі й шоломі з гербом Ланістерів. Однак тільки один. «Кожен північанин вартий десятка цих південних мечників»,— сказав якось Дезмонд.

— Брехун! — вигукнула Арія, зненацька люто буцнувши ногою його тіло.

У стійлах хвилювалися тварини, іржали й пирхали на запах крові. Арія мала один план: осідлати коня й утекти геть з міста. Досить просто триматися королівського гостинцю, і він виведе її до Вічнозиму. Вона зняла зі стіни вуздечку та збрую.

Коли вона проходила повз фургон, її око зачепилося за упалу скриню. Або скинули під час бійки, або сама гримнулася, коли вантажили. Дерево тріснуло, віко відкинулося, і весь уміст випав на землю. Арія впізнала шовки, атласи й оксамити, що їх ніколи не вбирала. Мабуть, на королівському гостинці їй знадобляться теплі речі... й окрім того...

Арія стала навколішки поміж розсипаного одягу. Знайшла цупкий вовняний плащ, оксамитову спідницю, шовкову сорочку, якусь білизну, і сукню, яку для неї вигаптувала мама, і срібний дитячий браслет, який можна продати. Відкинувши геть поламане віко, вона полізла в скриню в пошуках Голки. Арія сховала її на самому дні, попід усіма речами, але ж усе переплуталося, коли скриня впала. На якусь мить Арія злякалася, що хтось знайшов її меч і вкрав. І тут пальці намацали під шовковою сукнею твердий метал.

— Ось вона,— зовсім близько просичав якийсь голос.

Здригнувшись, Арія рвучко розвернулася. Позаду неї, посміхаючись, стояв конюший, з-під коротенької брудної шкірянки

стирчала засмальцьована біла сорочка. Чоботи в нього були всі в кінському гною, а в руці він тримав вила.

— Ти хто? — запитала Арія.

— Вона не знає мене, — озвався той, — але я знаю її, так-так. Дівчинка з вовчицею.

— Допоможи мені осідлати коня, — попросила Арія, потягнувшись у скриню по Голку. — Мій батько — правиця короля, він винагородить тебе.

— Батько мертвий, — сказав хлопець. І почовгав до неї. — Мене винагородить королева. Іди сюди, дівчинко.

— Не підходь!

Пальці її стисли руків'я Голки.

— Я сказав, іди сюди, — він щосили ухопив її за руку.

Вмент усе, чого вчив її Сиріо Форел, вивітрилося в неї з голови. В цю мить наглого переляку Арія змогла пригадати єдиний урок, який дав їй Джон, — найперший свій урок.

І штрикнула гострим кінцем, з шаленою, істеричною силою спрямовуючи клинок угору.

Прохромивши шкіряну курточку й білу шкіру в хлопця на животі, Голка вистромилася з другого боку між лопаток. Впустивши вила, хлопець зронив якийсь тихий звук — щось середнє між зойком і зітханням. Долоні його стисли клинок.

— О боги, — застогнав він, а нижня сорочка почала швидко червоніти. — Витягни його.

Коли Арія витягнула, хлопець помер.

Коні голосно іржали. Арія стояла над тілом, непорушна й налякана перед обличчям смерті. Коли хлопець рухнув на землю, з рота в нього хляпнула кров, а ще більше крові натекло з дірки в нього у животі — попід тілом зібралася ціла калюжа. Ухопившись за лезо, хлопець порізав собі долоні. Арія повільно позадкувала, стискаючи в руці закривавлену Голку. Їй слід вибратися звідси, кудись подалі, геть від звинувачення у хлопцевих очах.

Знову підхопивши вуздечку та зброю, вона кинулася до своєї кобиліці, але, вже закидаючи сідло на круп, знагла з жахом усвідомила, що брама замку буде зачинена. Швидше за все, навіть потерна буде під вартою. Можливо, вартові й не упізнають Арію. Якщо

подумають, що вона хлопець, може, й випустять... ні, в них наказ не випускати нікого, незалежно від того, впізнають вони її чи ні.

Але з замку є ще один вихід...

Сідло висковзнуло в Арії з пальців і з важким стуком упало на землю, здійнявши хмарку куряви. Чи зможе вона знову знайти підземелля з чудовиськами? Вона не була певна, але розуміла, що має спробувати.

Вона повернулася до своїх речей і накинула на себе плащ, сховавши Голку в його брижах. Решту речей скрутила у вузол. З вузлом під пахвою вона прокралася в дальній кінець стайні. Відімкнувши клямку, схвильовано визирнула надвір. Удалині дзвеніли мечі, а на тому кінці двору від болю вив якийсь чоловік, і від його крику мурашки бігли по тілу. Арії доведеться спуститися серпантинном сходів, проминути маленьку кухню, потім свинарник, саме так вона йшла минулого разу, ганяючись за чорним котом... однак цей шлях приведе її до касарень золотих плащів. Ні, туди потикатися не можна. Арія поміркувала, як іще можна піти. Якщо вона дістанеться другого кінця замку, то може прокрастися вздовж муру понад рікою, а тоді перетнути маленький богопраліс... але спершу їй доведеться перейти двір на очах у вартових, які стоять на мурах.

Вона ще зроду не бачила стільки вояків на мурах. Здебільшого то були золоті плащі, озброєні списами. Дехто з них знав її в обличчя. Як вони вчинять, побачивши, що вона біжить через двір? Згори вона здаватиметься зовсім маленькою, чи зможуть вони її впізнати? Чи звернуть на неї увагу?

Час іти, сказала вона собі, та коли прийшла ця мить, їй страшно було навіть поворухнутися.

«Спокійна як стояча вода»,— прошепотів якийсь голос їй просто у вухо. Арія так злякалася, що мало не випустила згорток. Божевільно роззирнулася, але в стайнях не було нікого, крім неї, коней і мертвяків.

«Тиха як тінь»,— почула вона. Це її власний голос чи голос Сиріо? Вона не була певна, але дивним чином це прогнало страх.

Вона вийшла зі стайні.

Такого страху вона в житті не відчувала. Їй хотілося побігти й сховатися, але вона примусила себе повільно перетнути двір, переступаючи з ноги на ногу, ніби в неї все життя попереду й немає жодних підстав когось боятися. Їй здавалося, що вона відчуває на собі

очі, які, мов комахи, попід одягом повзають по шкірі. Арія жодного разу не глянула вгору. Якби вона побачила, що на неї дивляться, вся мужність випарувалася б, і тоді — Арія знала — вона кине вузол з речами й побіжить, плачучи як дитина, і її схоплять. Арія не відривала погляду від землі. Заки опинилася в тіні королівського септу в дальньому кінці двору, вона вся була в холодному поту, однак ніхто не здійняв галасу.

Відчинений септ виявився порожнім. Усередині в ароматній тиші горіла сотня молитовних свічок. Арія вирішила, що боги не звернуть уваги, якщо дві свічки зникнуть. Запхнувши свічки в рукав, вона вистрибнула з вікна на задах церкви. Прослизнути тепер у провулок, де вона затисла одновухого kota, було легко, але тут вона загубилася. Вона залазила у вікна й вилазила з них, навпомацки скрадалася темними підвалами — тиха як тінь. Одного разу почула жіночий плач. Понад годину вона блукала, поки розшукала вузьке вікно, яке спускалося в підземелля, де зачаїлися чудовиська.

Закинувши усередину вузол, Арія збігала запалити свічку. Тут вона ризикувала: в коминку, який вона побачила дорогою, вогонь перегорів на вугілля, а поки вона роздмухувала жарини, почувлися голоси. Затуляючи долонею мерехтливий вогник, вона вилізла у вікно в тумуть, коли люди заходили в двері, але так і не побачила, хто це.

Цього разу чудовиська не лякали її. Вони здалися мало не старими друзями. Арія піднесла свічку над головою. З кожним її кроком тіні ворушилися на стінах, так наче чудовиська обертались, аби провести її поглядом.

— Дракони,— прошепотіла Арія і витягнула Голку з-під плаща. Тонкий клинок здавався зовсім маленьким, а дракони дуже великими, проте з крицею в руці Арія почувалася краще.

В довгій залі без вікон, яка починалася за дверима, було чорним-чорно, як вона й пам'ятала. Тримаючи Голку в руці, в лівій руці, Арія правою рукою стисла свічку. На кісточки стікав гарячий віск. Отвір колодязя був ліворуч, тож вона повернула праворуч. Їй хотілося бігти, але вона боялася загасити свічку. Зачувши тоненький писк щурів, вона угледіла пару крихітних очей, які горіли там, де кінчалася світло, але щури не лякали її. Її лякали інші речі. Тут сховатися буде так само легко, як вона заховалася від чарівника й чоловіка з роздвоєною борідкою. Вона мало не навіч бачила конюшого: стояв під стіною,

стиснувши кулаки, а між пальців, які розітнула Голка, збігали цівки крові. Може, він так і чекає, щоб ухопити Арію, коли вона проходить повз. Він здалеку побачить її свічку. Може, було б краще тут іти без світла...

«Страх ранить глибше за меч»,— прошепотів тихий голос у неї в голові. Зненацька Арії пригадалася крипта у Вічнозимі. Там було набагато страшніше, ніж тут, сказала собі Арія. Коли вона вперше побачила гробниці, то була ще зовсім маленька. Це Роб узяв їх з собою вниз — її, Сансу й маленького Брана, якому тоді було не більше, ніж зараз Рикону. У них на всіх була одна свічка, а коли Бран угледів королів Півночі з вовками біля ніг і з залізними мечами на колінах, очі в нього стали круглі, як два блюдця.

Роб повів їх у самий кінець, повз дідуса, і Брандона, і Ліанну, щоб показати їхні власні майбутні гробниці. Санса все поглядала на коротку свічечку, хвилюючись, що та згорить. Стара Нан сказала їй, що тут унизу водяться павуки, а щури тут завбільшки з собаку. Коли вона це розповіла, Роб посміхнувся. «Є гірші істоти, ніж павуки й собаки,— прошепотів він.— Тут блукають мерці». Саме тоді вони й зачули звук — низький і нутряний, від нього мурашки бігли по тілу. Маленький Бран учепився Арії в руку.

Коли з відчиненої гробниці вийшов привид, блідий і охочий крові, Санса заверещала й помчала до сходів, а Бран схопив Роба за ногу й заплакав. Арія ж не зрушила з місця, ще й зацідила привида кулаком. Бо то був просто Джон, обсипаний борошном. «Дурень,— вилаяла вона його,— злякав малюка». Але Роб із Джоном усе реготали й не могли заспокоїтися, і зовсім скоро Бран з Арією сміялися разом з ними.

На згадку про це Арія всміхнулася, й опісля морок уже не лякав її. Конюший мертвий, вона убила його, а якщо раптом стрибне на неї, вона вб'є його вдруге. Вона повертається додому. Щойно вона знову опиниться вдома, в безпеці сірих гранітних мурів Вічнозиму, все піде на краще.

Тихе відлуння кроків полетіло вперед, випереджаючи Арію, яка пірнула глибше в темряву.

Санса



По Сансу прийшли на третій день.

Вона обрала темно-сіру вовняну сукню, простого крою, проте пишно гаптовану навколо коміра й на рукавах. Пальці здавалися незграбними й неслухняними, коли довелося без допомоги слуг боротися зі срібними застібками. З Сансою разом замкнули і Джейн Пул, але від Джейн не було жодної користі. Обличчя її набрякло від сліз, і вона тільки й плакала через свого батька.

— Я певна, що з твоїм батьком усе гаразд,— сказала їй Санса, нарешті застібнувши сукню.— Я попрошу королеву дозволити тобі з ним побачитися.

Вона думала, що доброта може трохи піднести дух Джейн, але дівчина просто глянула на неї червоними запухлими очима — й заплакала ще гіркіше. Яка ж вона ще дитина!

Санса теж поплакала — першого дня. Навіть за товстими мурами Мейгорової тверджі, за замкненими на засув дверима важко було не злякатися, коли почалася різанина. Санса виросла під брязкіт зброї у дворі, мабуть, і дня в її житті не минуло, щоб вона не чула дзвону мечів, однак щойно зрозуміла, що бійня справжня, все якось дивно помінялося. Ще ніколи в житті не чула вона цього брязкоту краще, а до нього домішувалися ще й інші звуки: болісне охкання, зойки про допомогу, стогони поранених на порозі смерті. У піснях лицарі ніколи не кричали й не благали зглянутися на них.

Отож вона, плачучи, крізь двері молила розповісти їй, що відбувається, кликала батька, септу Мордейн, короля, свого галантного королевича. Двері відчинилися єдиний раз: пізно вночі, коли до неї в

кімнату штовхнули тремтячу, всю в синцях Джейн Пул. «Вони вбивають усіх»,— заверещала дочка стюарда. Вона кричала й кричала. Сказала, що Гончак топором розтросив двері в її кімнату. На сходах у Вежі правиці валялися тіла, а сходинки тонули в крові. Намагаючись заспокоїти подругу, Санса висушила власні сльози. Спати вони лягли в одному ліжку, горнучись одна до одної, як сестри.

На другий день було ще гірше. Кімната, в якій замкнули Сансу, розташувалася на самому вершечку найвищої вежі в Мейгоровій тверджі. З вікон видно було, що важкі залізні звідні ґрати на брамі опущені, а міст над глибоким сухим ровом, який відділяв дитинець у дитинці від решти замку, піднятий. На мурах чатували гвардійці Ланістерів зі списами й самострілами в руках. Різанина закінчилася, і над Червоною фортецею запала могильна тиша. Не стихали тільки схлипи й голосіння Джейн Пул.

Дівчат годували: твердим сиром, свіжим молоком і хлібом на сніданок, смаженим курчам і зеленню на обід і яловичиною з ячмінним рагу на вечерю,— але слуги, які приносили їжу, не відповідали на Сансині запитання. Того вечора якісь жінки принесли їй трохи одягу з Вежі правиці, і дещо з речей Джейн також, але вони були налякані не менше за Джейн, тож коли Санса спробувала до них заговорити, тікали від неї так, наче в неї сіра чума. Вартові за дверима їй далі не дозволяли їй виходити.

«Будь ласка, я маю поговорити з королевою,— просила їх Санса, як і всіх, кого в той день бачила.— Вона схоче зі мною побалакати, я певна. Перекажіть їй, що я хочу її бачити, будь ласка. Якщо не королеві, тоді королевичу Джофрі, якщо ваша ласка. Ми з ним маємо одружитися, коли виростемо».

На заході сонця на другий день задзвонив великий дзвін. Звук його був гулкий і розкотистий, і від протяжного повільного гримотіння Сансу охопив жах. Дзвін усе не стихав, і за деякий час до нього долучилися інші дзвони на Великому септі Бейлора, розташованому на Вісенііному пагорбі. Цей звук котився над містом, як грім, попереджаючи про близьку бурю.

«Що це? — запитала Джейн, затуляючи вуха.— Чому гудуть дзвони?»

«Король помер». Санса гадки не мала, звідки це знає, але знала напевне. Повільне нескінченне калатання наповнювало кімнату,

жалобне, як заупокійна служба. Невже ворог узяв замок і вбив короля? Саме цим пояснюється різанина, яку вони чули?

Спати вона лягала, нічого не розуміючи, схвильована й перестрашена. Чи став королем її прекрасний Джофрі? А може, його теж убили? Вона боялася і за нього, і за батька. Якби ж то він пояснив їй, що відбувається...

Тої ночі Сансі наснився Джофрі на троні, а вона сиділа поряд у золотій мереживній сукні. На голові в неї була корона, а всі знайомі підходили, щоб прихилити коліно й висловити пошану.

Наступного ранку, тобто на ранок третього дня, прийшов сер Борос Блаунт із королівської варти, аби відвести її до королеви.

Сер Борос був потворним чолов'ягою з широкими плечима й короткими кривими ногами. Ніс він мав плаский, щелепи під щоками масивні, а волосся сивувате й тонке. Сьогодні він був одягнений у білий оксамитовий камзол, а його білосніжний плащ застібався на брошку у формі лева. Звір м'яко виблискував золотом, а замість очей мав крихітні рубіни.

— Ви такий вишуканий і гарний сьогодні, пане Боросе,— сказала Санса. Леді завжди пам'ятає про манери, а вона збиралася поводитися, як леді, хай там що.

— Ви теж, міледі,— рівним голосом озвався сер Борос.— Її світлість чекає. Ходімо зі мною.

За дверима стояли вартові — солдати Ланістерів у малинових плащах і з левами на шоломах. Санса змусила себе приязно всміхнутися до них і, проходячи повз, побажала доброго ранку. Оце вперше їй дозволили вийти з кімнати відтоді, як сер Арис Окгарт привів її сюди два дні тому. «Це для твоєї безпеки, люба,— сказала їй королева.— Джофрі не пробачить мене, якщо з його дорогоцінною судженою щось станеться».

Санса гадала, що сер Борос проведе її в королівські палати, а натомість він повів її геть з Мейгорової тверджі. Міст уже знову був опущений. У глибини сухого рову робочі опускали на мотузках якогось чоловіка. Коли Санса зазирнула туди, то побачила на величезних залізних палях унизу нахромлене тіло. Вона швидко відвела очі, боячись запитати, боячись занадто довго задивлятися, боячись, що це може виявитися хтось знайомий.

Королева Серсі чекала в залі нарад, сидячи за довгим столом, заваленим паперами, свічками й кубиками воску для запечатування листів. Такої пишної зали Санса ще не бачила. З благоговінням вона роздивлялася різьблену дерев'яну ширму й двох однакових сфінксів обабіч дверей.

— Ваша світлосте,— мовив сер Борос, коли їх із Сансою провів усередину ще один гвардієць королівської варти — сер Мандон з дивно мертвим обличчям.— Я привів дівчину.

Санса сподівалася, що з королевою буде Джофрі. Але королевича не було, зате прийшло трійко королівських радників. По ліву руч од королеви сидів лорд Пітир Бейліш, у кінці столу — великий мейстер Пайсел, а лорд Вейрис, від якого пахло квітами, стояв. «Усі вони в чорному»,— зненацька зі страхом зауважила Санса. Жалобне вбрання...

На королеві була чорна шовкова сукня з високим коміром, ліф якої від шиї до грудей був обшитий сотнею темно-червоних рубінів, огранених у формі сльозинок, так наче королева плакала кривавими слізьми. Серсі усміхнулася Сансі, й дівчинка подумала, що такої лагідної й сумної усмішки вона ще ніколи не бачила.

— Сансо, люба дитинко,— сказала королева,— я знаю, ти питала про мене. Вибач, що не могла послати по тебе раніше. Справи були нагальні, я не мала ні хвилики. Сподіваюся, моя челядь добре з тобою обходилася?

— Усі були дуже милі та приязні, ваша світлосте, дуже дякую за турботу,— ввічливо відповіла Санса.— От тільки... ну... ніхто не хотів з нами розмовляти й не розповідав, що сталося...

— З вами? — здивувалася Серсі.

— Ми поселили до неї дочку стюарда,— пояснив сер Борос.— Не знали, що з нею робити.

Королева нахмурилася.

— Наступного разу запитайте,— сказала вона різким голосом.— Тільки богам відомо, яких пліток вона надула Сансі у вуха.

— Джейн перелякана,— мовила Санса.— Не припиняє плакати. Я обіцяла їй запитати, чи не можна їй побачитися з батьком.

Старий мейстер Пайсел опустил очі.

— З її батьком усе гаразд, правда ж? — розхвилювалася Санса. Вона знала, що була різанина, але ж не міг ніхто зачепити стюарда! У

Вейона Пула навіть меча немає.

Королева Серсі по черзі поглянула на всіх трьох радників.

— Не дозволю лякати Сансу без потреби. То як ми вчинимо з її маленькою подругою, мілорди?

— Я знайду для неї місце,— нахилився вперед лорд Пітир.

— Не в місті,— сказала королева.

— Ви за дурня мене маєте?

Королева не звернула уваги.

— Пане Боросе, відведіть дівчину в палати лорда Пітира та звеліть його гвардійцям охороняти її там, поки він сам не прийде по неї. Скажіть їй, що Мізинчик відведе її до батька, це має її заспокоїти. Хочу, щоб до Сансиного повернення її вже не було.

— Як накажете, ваша світлосте,— озвався сер Борос. Низько уклонившись, він розвернувся на закаблуках і вийшов, і білий плащ розмаявся в повітрі.

Санса заплуталася.

— Не розумію,— сказала вона.— Де батько Джейн? Чому сер Борос не може відвести її до нього, а це має робити лорд Пітир?

Вона пообіцяла собі, що поводитиметься як леді, лагідна як королева й сильна як її власна матір, леді Кетлін, однак несподівано знову злякалася. На мить їй здалося, що вона знов розплачеться.

— Куди ви її відсилаєте? Вона не зробила нічого поганого, вона чемна дівчина.

— Вона засмутила тебе,— лагідно мовила королева.— А цього я не хочу. І все, більше ні слова. Лорд Бейліш подбає, аби з Джейн усе було гаразд, обіцяю тобі,— сказала вона і поплескала по кріслу поряд із собою.— Присядь, Сансо. Хочу з тобою поговорити.

Санса сіла поряд з королевою. Серсі знову всміхнулася, однак хвилювання Санси це не розвіяло. Вейрис стискав пухкі руки, великий мейстер Пайсел не відривав сонних очей від паперів перед собою, а Мізинчик, відчувала Санса, роздивляється її. Під його поглядом вона почувалася так, наче сидить без одягу. Шкіра її вкрилася сиротами.

— Люба Сансо,— сказала королева Серсі, поклавши їй на зап'ясток м'яку долоню.— Яке прегарне дитя! Сподіваюся, ти знаєш, як ми з Джофрі тебе любимо.

— Справді? — не дихаючи, вигукнула Санса. Про Мізинчика вона миттю забула. Її королевич любить її. Решта не мала значення.

Королева усміхнулася.

— Я ставлюся до тебе, майже як до власної дочки. І добре знаю, як ти любиш Джофрі,— втомлено хитнула вона головою.— Боюся, я маю повідомити тобі гірку новину про твого лорда-батька. Тримайся, дитинко.

Від її тихих слів Сансу пронизав холод.

— Що таке?

— Твій батько зрадник, люба,— мовив сер Вейрис.

Великий мейстер Пайсел підвів свою старезну голову.

— На власні вуха я чув, як лорд Едард присягався нашомулюбому королю Роберту, що він захищатиме юних королевичів, як власних дітей. Та щойно король помер, він зібрав малу раду, щоб забрати у королевича Джофрі трон, який належить йому по праву.

— Ні,— випалила Санса,— він би так не вчинив. Не вчинив!

Королева підняла зі столу листа. Папір був подертий, шкарубкий від крові, але на ньому виднілася батькова печатка — деривовк на білому воску.

— Ми знайшли це в капітана вашої варти, Сансо. Це лист до Станіса, брата мого покійного чоловіка, запрошення посісти престол.

— Будь ласка, ваша світлосте, це якась помилка,— від паніки у Санси запаморочилось у голові.— Будь ласка, пошліть по батька, він усе пояснить, він би ніколи не написав такого листа, король був його другом.

— Роберт теж так гадав,— сказала королева.— Ця зрада розбила б йому серце. Боги милостиві, й він не дожив до цього,— зітхнула вона.

— Сансо, люба, зрозумій, у якому жахливому становищі ми опинилися. Ти ні в чому не винна, ми всі це знаємо, але ти дочка зрадника. Як я можу дозволити тобі вийти за мого сина?

— Але ж я його люблю! — заплакала Санса, заплутана й налякана. Що вони збираються з нею зробити? Що вони зробили з батьком? Не так усе мало статися! Вона мала вийти за Джофрі, вони ж заручені, він її суджений, вона завжди про це мріяла. Несправедливо забирати його в неї через те, як учинив батько.

— Я дуже добре це знаю, дитинко,— ніжним і добрим голосом мовила королева.— Бо з якого б дива ти прийшла до мене й розповіла про батьків план відіслати тебе геть від нас, як не з любові?

— Так-так, я це зробила з любові,— квапливо заторохтіла Санса.— Батько навіть не дозволив мені попроситися.

Вона була чемна дівчина, слухняна, але того ранку вона почувалася такою ж норовистою, як Арія: втекла від септи Мордейн, не послухавшись батька. Вона ще ніколи не чинила так свавільно, і ніколи б і не вчинила, якби не любила так сильно королевича Джофрі.

— Він хотів забрати мене назад у Вічнозим і одружити з якимсь лицарем-бурлакою, хоча я хотіла Джофа. Я казала йому, але він не слухав.

Король був її останньою надією. Король міг *наказати* батькові лишити її на Королівському Причалі й видати за королевича Джофрі, Санса це знала, але король завжди лякав її. Він мав гучний і грубий голос, а ще він майже завжди був п'яний, і він би, мабуть, просто відіслав її назад до лорда Едарда, якщо б її взагалі до нього пустили. Отож натомість вона пішла до королеви Серсі й вилила серце їй, і Серсі вислухала її і красно подякувала... от тільки після цього сер Арис провів її у кімнату нагорі Мейгорової тверджі та приставив вартових, а за кілька годин надворі почалася різанина.

— Будь ласка,— закінчила Санса,— дозвольте мені одружитися з Джофрі, я буду йому дуже доброю дружиною, от побачите. Я буду такою королевою, як ви, обіцяю.

Королева Серсі перевела погляд на інших.

— Мілорди радники, що ви скажете на її прохання?

— Бідолашна дитина,— пробурмотів Вейрис.— Яка щира й невинна любов, ваша світлосте, жорстоко буде забрати цю любов у неї... і все ж, що ще ми маємо робити? Її батько визнаний винним.

І він, мовби на свідчення безсилого горя, потер м'які руки.

— Дитина, роджена від зрадника, згодом збагне, що їй і самій легко дається зрада,— сказав великий мейстер Пайсел.— Зараз вона мила і юна, але за десять років — хто знає, яке віроломство вона замислить?

— Ні,— нажахано вигукнула Санса.— Ні, я ніколи... Я не зраджу Джофрі, я люблю його, присягаюся, люблю!

— Ох, як гірко,— сказав Вейрис.— Однак недарма кажуть, що кров сильніша за обітницю.

— Вона більше схожа на матір, ніж на батька,— тихо мовив лорд Пітир Бейліш.— Погляньте на неї. На коси, на очі. Вона викапана Кет у такому віці.

Королева поглянула на неї стривожено, проте в її ясних зелених очах Санса побачила доброту.

— Дитинко,— мовила Серсі,— якщо я щиро зможу повірити, що ти не схожа на свого батька, то ніщо не порадує мене більше, ніж твоє весілля з моїм Джофрі. Я знаю, що він любить тебе всім серцем,— зітхнула вона.— Однак я боюся, що лорд Вейрис і великий мейстер Пайсел мають рацію. Кров сильніша. Досить тільки згадати, як твоя сестра нацькувала на мого сина вовчицю.

— Я не така, як Арія,— випалила Санса.— Це в ній тече зрадницька кров, а не в мені. Я чемна, спитайте септу Мордейн, вона вам скаже, я тільки хочу стати для Джофрі вірною і люблячою дружиною.

Серсі довго вивчала її обличчя, і Санса відчувала тягар її погляду.

— Я вірю тобі, дитино,— нарешті мовила королева й обернулася до інших.— Мілорди, мені здається, якщо решта її рідних лишаться вірними нам у ці жахливі часи, ми зможемо нарешті відкинути наші побоювання.

Замислено нахмуривши високе чоло, великий мейстер Пайсел погладив свою велетенську м'яку бороду.

— У лорда Едарда троє синів.

— Ще зовсім хлопчики,— знизав плечима лорд Пітир.— Дитино, ти вмієш писати?

Санса нервово кивнула. Вона читала й писала ліпше за братів, от тільки з лічбою мала великі труднощі.

— Приємно це чути. Можливо, у вас із Джофрі ще не все втрачено...

— Що я маю зробити?

— Напишеш листа своїй леді-матері, і ще старшому братові... як його звати?

— Роб,— відповіла Санса.

— Звістка про батькову зраду, без сумніву, швидко долетить до них. Буде ліпше, якщо все розповіси ти сама. Розкажеш, як лорд Едард зрадив свого короля.

Санса відчайдушно хотіла Джофрі, але їй здалося, що їй забракне мужності вчинити так, як просить королева.

— Але ж він ніколи... я не... ваша світлосте, я не знаю, що писати...

Королева поплескала її по руці.

— Ми продиктуємо тобі, що писати, дитино. Найважливіше переконати леді Кетлін і твого брата зберегти королівський мир.

— Бо якщо не збережуть, буде їм непереливки,— пояснив великий мейстер Пайсел.— Якщо ти їх любиш, маєш переконати, щоб ступили на шлях мудрості.

— Безперечно, твоя леді-мати страшенно за тебе боїться,— сказала королева.— Напишеш їй, що з тобою все гаразд, про тебе дбають, що ми обходимося з тобою лагідно й забезпечуємо всі потреби. Попросиш їх із братом приїхати на Королівський Причал і, коли Джофрі посяде трон, присягнути йому на вірність. Якщо вони погодяться... що ж, тоді ми точно знатимемо, що в твоїй крові не тече зрада, і коли розквітне твоя жіночність, ти одружишся з королем у Великому септі Бейлора, перед очима богів і людей.

...одружимося з королем... Від цих слів у Санси прискорилося дихання, але вона ще вагалася.

— А може... якби мені дозволили побачитися з батьком, поговорити з ним про...

— Зраду? — підказав лорд Вейрис.

— Ти розчаровуєш мене, Сансо,— сказала королева, й погляд її став твердий, як камінь.— Ми розповіли тобі про батьків злочин. Якщо ти справді така віддана нам, як кажеш, навіщо тобі з ним бачитися?

— Я... я просто...— Санса відчула, як на очі накочуються сльози.— Він не... будь ласка... він не... не поранений, не... не...

— Лорду Едарду не завдали жодної шкоди,— сказала королева.

— Але... що з ним буде?

— Це вирішуватиме король,— суворо заявив великий мейстер Пайсел.

Король! Санса кліпнула очима, заганяючи сльози назад. Тепер королем буде Джофрі, подумала вона. Її галантний королевич ніколи не зашкодить її батькові, хай що він там зробив. Якщо вона піде до Джофрі та благатиме про помилування, він послухається. Обов'язково послухається, він же любить її, навіть королева так сказала. Джофу доведеться покарати батька, цього очікуватимуть від нього лорди, але він може відіслати його назад у Вічнозим, або відправити у вигнання в якесь із вільних міст за вузьким морем. Це ж усього на кілька років. На той час вони з Джофрі вже будуть одружені. Коли вона стане

королевою, то зможе переконати Джофа повернути батька назад і дарувати йому прощення.

Тільки... якщо мати чи Роб теж зрадять — скличуть прапори, відмовляться присягати на вірність *абощо*, все піде не так. У душі Санса знала, що її Джофрі гарний і добрий, але король має виявляти твердість із заколотниками. Вона має все їм пояснити, щоб вони все зрозуміли!

— Я... я напишу листи,— сказала Санса.

З теплою, як сонце на світанку, посмішкою Серсі Ланістер нахилилася й ніжно поцілувала її в щоку.

— Я так і знала. Джофрі страшенно пишатиметься тобою, коли я розповім йому, яку мужність і поміркованість ти сьогодні виявила.

Врешті-решт Санса написала чотири листи. Своїй матері — леді Кетлін Старк, своїм братам у Вічнозим, а ще тітці й дідусеві — леді Лайсі Арин у Соколине Гніздо й лорду Гостеру Таллі у Річкорин. Коли вона закінчила, пальці не слухалися й усі були в чорнильних плямах. У Вейрису виявилася батькова печатка. Нагрівши білий віск над свічкою, Санса обережно налила його й спостерігала, як євнух запечатує усі чотири листи деревовком дому Старків.

Коли сер Мандон Мур відвів Сансу назад у високу вежу в Мейгоровій тверджі, ні самої Джейн Пул, ні її речей уже не було. Більше не буде скиглення, подумала Санса вдячно. Однак без Джейн стало якось холодніше, навіть коли Санса запалила вогонь. Підсунувши крісло ближче до коминка, вона взяла одну зі своїх улюблених книжок і розчинилася в казках про Флоріяна та Джонкіл, про леді Шеллу й Веселкового Лицаря, про доблесного королевича Еймона і його приречене кохання до братової королеви-дружини...

І тільки пізно вночі, вже засинаючи, Санса збагнула, що так і не запитала про сестру.

Джон



— Отор,— оголосив сер Джеремі Рикер,— понад усякий сумнів. А оце — Джафер Флаверс,— ногою він перекинув тіло, і блакитні очі на мертвому обличчі втупились у затягнуте хмарами небо.— Люди Бена Старка, обидва.

«Дядькові люди,— заціпеніло подумав Джон. І згадав, як просився з ними.— Боги, який же я був зелений хлопчак! Якби вони взяли мене з собою, може, це я б зараз тут лежав...»

На правій Джаферовій руці замість долоні було місиво з м'яса й потрощених кісток, яке лишили Привидові зуби. Права долоня зараз плавала в глечуку з оцтом у вежі мейстра Еймона. А от ліва долоня, ціла, була чорна, як і його плащ.

— Боги милостиві! — пробурмотів Старий Ведмідь. Стрибнувши зі свого гарона, він передав повіддя Джонови. Ранок був на диво теплий, і краплини поту набрякли на високому чолі лорда-командувача, як роса на дині. Схвильована кобилка косила очима й задкувала від мертвяків, скільки дозволяло повіддя. Джон відвів її на кілька кроків, тримаючи, щоб не понесла. Коням не подобалося в цьому місці. А якщо по щирості, то й Джонови також.

А понад усе тут не подобалося собакам. Це Привид привів усіх сюди — зі зграї хортів не було жодної користі. Коли псар Бас дав їм понюхати відгризену долоню, вони мов ошаліли — вили й гавкали й виривалися. Навіть зараз вони по черзі то гарчали, то скавуліли, рвучись зі шворок, а Чет обзивав їх дворнягами.

«Це просто ліс,— сказав собі Джон,— а це просто мерці». Він уже бачив мертвих...

Уночі йому знову снився Вічнозим. Джон блукав порожнім замком — шукаючи батька, спускався у крипту. От тільки цього разу сон зайшов далі. У темряві Джон почув скрегіт каміння. Озираючись, він побачив, як один по одному відчиняються склепи. З чорних холодних могил на нетвердих ногах почали виходити мертві королі — й тут Джон прокинувся в повній темряві, а серце скажено калатало. Навіть коли Привид стрибнув до нього в ліжку й тицьнувся носом в обличчя, він не міг оговтатися від жаху. Знову заснути він не наважився. Натомість видерся на Стіну й нервово ходив там, поки не побачив перше світло. «Це просто сон. Я побратим Нічної варти, а не налякане хлопчисько».

Попід деревами скоцюбився Семвел Тарлі, ховаючись за кіньми. Його кругле товсте обличчя набуло барви кислого молока. Принаймні він не побіг у ліс блювати, однак і на мертвих навіть погляду не кинув.

— Не можу дивитися,— жалібно прошепотів він.

— Ти маєш дивитися,— мовив до нього Джон, стишивши голос, щоб ніхто більше не почув.— Мейстер Еймон послав тебе сюди, щоб ти послужив його очима, так? А яка користь із заплющених очей?

— Усе так, але... я такий боягуз, Джоне.

Джон поклав руку Семові на плече.

— З нами дюжина розвідників, і собаки, і навіть Привид. Ніхто тебе не скривдить, Семе. Давай, іди глянь. Перший погляд завжди найважчий.

Сем, затремтівши, кивнув, і видно було, як він збирає всю свою мужність у кулак. Нарешті він повільно хитнув головою. Очі в нього розширилися, але Джон міцно тримав його за руку, щоб він не розвернувся.

— Сер Джеремі,— різко мовив Старий Ведмідь,— з Беном Старком було шестеро людей, коли він виїхав зі Стіни. Де ж решта?

— Хотів би я знати,— похитав сер Джеремі головою.

Було очевидно, що така відповідь Мормонта не задовольнила.

— Двоє наших братів зарізані практично під Стіною, але розвідники нічого не чули й не бачили. Ось на що перетворилася Нічна варта? Ми ще прочісуємо ліси?

— Так, мілорде, але...

— Ми ще розсилаємо дозори?

— Так, але...

— У цього брата з собою мисливська сурма,— вказав Мормонт на Отора.— Мені слід припустити, що він помер, навіть не спробувавши посурмити? Чи всі ваші розвідники не тільки посліпли, але й поглухли?

Розгніваний сер Джеремі наїжачився.

— У сурму ніхто не сурмив, мілорде, в іншому разі розвідники б усе почули. У мене бракує людей, щоб розіслати стільки дозорів, скільки мені б хотілося... А відтоді як Бенджен пропав, ми тримаємося ближче до Стіни — на ваш особистий наказ.

— Так,— буркнув Старий Ведмідь.— Що ж. Нехай так,— він нетерпляче махнув рукою.— Розкажіть мені, як вони померли.

Присівши навпочіпки перед мертвяком, якого він назвав Джафером Флаверсом, сер Джеремі ухопив його за чуб. Волосся, крихке як солома, обломалося й лишилося між пальців. Вилаявшись, лицар штовхнув обличчя мертвого нижньою частиною долоні. Збоку на шиї, мов рот, відкрилася величезна рана, на якій запеклася кров. Голова трималася на в'язах хіба що на кількох білих нитках жил.

— Це зробили сокирою.

— Ох,— пробурмотів старий лісник Дайвен.— І схоже, Оторовою сокирою, мілорде.

Джон відчував, як зі шлунку почав підніматися сніданок, але, стиснувши вуста, змусив себе подивитися на друге тіло. Отор за життя був великий і потворний, і труп його теж був великий і потворний. Сокири ніде не виднілося. Джон пригадав Отора: саме він горлав непристойну пісеньку, коли розвідники виїжджали. Все, кінчилися його співи. Всюди, крім як на долонях, шкіра в нього побіліла, як молоко. А от долоні, як і в Джафера, почорніли. На смертельних ранах, якими тіло було просто обсіпане — на грудях, на животі, на шиї,— мов квіти, запеклася кров. Але очі були розплющені. Сині, мов сапфіри, вони втупилися в небо.

Сер Джеремі підвівся.

— У дикунів теж є сокири.

— То ви гадаєте,— обійшов його Мормонт,— що це справа рук Манса Рейдера? Так близько до Стіни?

— А чия ж іще, мілорде?

Джон міг би їм сказати чия. Він знав, і всі вони теж знали, от тільки ніхто не наважувався промовити цього вголос. «Чужі — це казка,

страшилка для дітей. Навіть якщо вони колись і існували, вони зникли вісім тисяч років тому». На саму думку про Чужих Джон почувся бовдуром: він уже дорослий, він чорний брат Нічної варти, а не хлопчик, який колись разом із Браном, Робом і Арією сидів біля ніг старої Нан.

Але лорд-командувач Мормонт пирхнув.

— Якби на Бена Старка напали дикуни за половину дня їзди від Чорного замку, він би повернувся й узяв з собою більше людей, а тоді погнав би вбивць до сьомого пекла й привіз мені їхні голови.

— Якщо його самого не зарубали,— не здавався сер Джеремі.

Ці слова ранили Джона навіть зараз. Минуло дуже багато часу, марно було чіплятися за надію, що Бен Старк і досі живий, але Джон Сноу завжди був упертий.

— Спливло майже півроку, як поїхав Бенджен, мілорде,— провадив сер Джеремі.— Ліс величезний. Дикуни могли напасти на нього де завгодно. Закладаюся, що ці двоє — єдині, хто вижив і пробурався назад до нас... але їх заскочив ворог, і вони не встигли досягнути безпечної Стіни. Тіла ще свіжі, ці двоє мертві не більш як день...

— Ні,— пискнув Семвел Тарлі.

Джон здивувався. Він аж ніяк не очікував почути Семів високий схвильований голос. Товстун завжди боявся вищих чинів, а сер Джеремі не славився терплячістю.

— Я тебе не питав, хлопче,— холодно кинув Рикер.

— Нехай каже, сер,— випалив Джон.

Мормонт швидко перевів очі з Сема на Джона й назад.

— Якщо хлопцю є що сказати, я його вислухаю. Підійди ближче, хлопче. Ми не бачимо тебе за тими кіньми.

Сем, весь у поту, обережно протиснувся повз Джона й гаронів.

— Мілорде, не... не може бути, щоб тільки день, бо... гляньте на кров...

— Так? — нетерпляче проричав Мормонт.— Що з кров'ю не так?

— Та він собі в штанці напудив, побачивши кров,— гаркнув Чет, і розвідники зареготали.

Сем витер спітніле чоло.

— Бачите... бачите, там, де Привид... Джонів деривовк... бачите, де він відірвав долоню... з культі не бігла кров, погляньте...— махнув він рукою.— Батько... л-лорд Рендил, він... він іноді змушував мене

дивитися, як білують звіра, коли... після...— Сем похитав головою, і в нього затремтіло підборіддя. Зараз, нарешті наважившись поглянути на тіла, він не міг відвести від них очей.— Свіжий труп... з нього б і далі бігла кров, мілорди. А згодом... згодом вона запікається, стає як... як желе, густа і... і...— він зблід, наче його зараз знудить.— А цей чоловік... погляньте на зап'ястя, воно покрите... шкоринкою... сухою... як...

Джон одразу збагнув, до чого веде Сем. У зап'ястку мертвого виднілися подерті вени — сірі хробаки в безкровному м'ясі. А кров перетворилася на чорний порошок. Але Джеремі Рикера це не переконало.

— Якби вони були мертві більш ніж день, вони б уже розбухли, хлопче. А вони навіть не смердять.

Дайвен, старий буркітливий лісник, який завжди хвалився, що здатен занюхати наближення снігу, нахилився до тіл і втягнув повітря.

— Що ж, не квітковий аромат, але... мілорд правду каже. Трупного духу не чути.

— Бо вони... вони не гниють,— указав Сем тремтливим пальцем.— Погляньте, нема... немає ні личинок... ні... ні хробаків, нічого... вони давно лежать отут у лісі, але... їх не подерли й не поїли звірі... тільки Привид... а загалом вони... вони...

— Цілі,— тихо зронив Джон.— А Привид не такий, як інші. Ні собаки, ні коні навіть не наближаються до них.

Розвідники обмінялися поглядами: всі вони розуміли, що так і є. Мормонт нахмурився, переводячи погляд з тіл на собак.

— Чете, підведи хортів ближче.

Чет спробував — він лаявся, смикав шворки, буцав тварин носачами чобіт. Більшість просто скавчали, упираючись усіма лапами. Тоді він спробував підтягнути ближче одну. Сучка опиралася, гарчачи й викручуючись, мовби ось-ось зірветься з ошийника. Нарешті вона кинулася на Чета. Той, випустивши шворку, гепнувся навznak. Перестрибнувши через нього, сучка метнулася до дерев.

— Це... це все дуже дивно...— відверто мовив Сем Тарлі.— Кров... на одязі в них є плями крові, і... і тіла залякли, але... крові немає ні на землі, ні... ніде немає. А з такими... з такими...— Сем ковтнув і глибоко вдихнув.— З такими *ранами*... жахливими ранами... все мало би бути в крові. Хіба ні?

Дайвен поцикав жовтими зубами.

— Може, вони не тут померли. Може, хтось перетягнув їх сюди й лишив нам. Як застереження,— старий лісник підозріло глянув униз.
— І може, я зовсім здурів, але Отор ніколи не мав синіх очей.

Сер Джеремі був приголомшений.

— І Флаверс також,— випалив він, витріщаючись на мерця.

Над лісом запала тиша. Якусь мить чути було тільки, як важко дихає Сем, а Дайвен цикає зубами. Джон присів навпочіпки поряд з Привидом.

— Спалити їх,— прошепотів хтось. Хтось із розвідників, Джон не зауважив, хто саме.

— Так, спалити їх,— долучився другий голос до першого.

Старий Ведмідь уперто похитав головою.

— Не зараз. Хочу, щоб на них глянув мейстер Еймон. Ми заберемо їх на Стіну.

Деякі накази легше віддавати, ніж виконувати. Мертвих загорнули у плащі, та коли Гейк і Дайвен спробували прив'язати їх до коня, тварина ошаліла, вона іржала й ставала дибки, біла копитами, навіть укусила Кетера, коли той підбіг допомогти. З іншими гаронами розвідникам пощастило не більше: навіть найспокійніші не давалися покласти на них цю ношу. Кінець кінцем довелося нарубати гілля та змайструвати подобу нош, аби нести тіла назад на плечах. Коли нарешті виїхали в дорогу, була вже середина дня.

— Ці ліси слід буде прочесати,— звелів Мормонт серу Джеремі, рушаючи.— Кожне дерево, кожен камінь, кожен кущ, кожен фут болота на десять льє довкола. Візьміть усіх, кого маєте, а якщо цього замало, візьміть мисливців і лісників з ордену стюардів. Якщо Бен з рештоюдесь у цих лісах, живі чи мертві, ми їх знайдемо. І якщо в цих лісах є ще хтось, я маю це знати. Ви мусите вистежити їх і захопити, бажано живцем. Це зрозуміло?

— Так, мілорде,— озвався сер Джеремі.— Все буде зроблено.

Далі Мормонт їхав мовчки, замислившись. Від нього не відставав Джон: це було його місце як стюарда лорда-командувача. День був сірий, вільглий, похмурий — такого дня волієш, аби вже випав дощ. У лісі не було ні вітерцю, висіло вогке й важке повітря, і одяг на Джоні липнув до тіла. Було тепло. Надто тепло. Стіна плакала, збігала

струмками вже кілька днів, і Джонови іноді навіть здавалося, що вона зменшується.

Старі називали цей час «примарне літо», і це означало, що нарешті минає останній привид літа. Після цього прийде холод, попереджали вони, а довге літо завжди означає довгу зиму. Це літо тривало десять років. Коли воно почалося, Джон був іще зовсім малюком.

Деякий час Привид біг за ними, а потім розчинився поміж дерев. Без деривовка Джон почувався, мов голий. Він піймав себе на тому, що неспокійно придивляється до тіней. Невільно він пригадав казки, які розповідала йому стара Нан, коли він іще був хлопчиком у Вічнозимі. Він і зараз наче чув її голос і «цок-цок-цок» її спиць. «У цій темряві з'являлися Чужі,— починала вона, поступово стишуючи голос.— Холодні й мертві, вони терпіти не могли заліза, вогню і дотику сонця, і всього живого, у чиїх жилах біжить гаряча кров. Вони змітали на своєму шляху тверджі, і міста, і королівства, рубали звитяжців і цілі армії сотнями, і на своїх блідих мертвих конях вели в бій війська загиблих. Жодні людські мечі не могли їх спинити, а вони не жаліли ні жінок, ні немовлят. У крижаних лісах вони ганялися за дівчатами, а своїм мертвим прислужникам згодовували дитяче м'ясо...»

Коли нарешті понад верхівкою старезного порепаного дуба визирнула Стіна, Джон відчув величезне полегшення. Зненацька Мормонт натягнув повіддя й розвернувся в сідлі.

— Тарлі,— гаркнув він,— під'їдь.

Джон помітив переляк на обличчі у Сема, який важко наблизився на своїй кобилі: без сумніву, Сем гадає, що вскочив у халепу.

— Ти товстий, але не дурний, хлопче,— похмуро пробуркотів Старий Ведмідь.— Ти добре себе показав. І ти, Сноу.

Сем зробився малиновий, а коли хотів сказати щось у відповідь, язик не послухався його. Джон не зміг стримати посмішки.

Дерева закінчилися, і Мормонт пустив маленького м'язистого гарона клусом. Їм назустріч з-поміж дерев стрілою вилетів Привид, облизуючи зуби: після полювання писок у нього весь був у крові. Високо на Стіні вартові побачили наближення кавалькади. До Джона долинув низький гортанний звук великої сурми вартового, який разносився на милі: єдиний довгий погук пролетів крізь дерева й відбився від криги: у-у-у-у-у-о-о-о-о-о!

Поступово звук затих. Один погук означав, що розвідники повертаються, і Джон подумав: «Принаймні один день я побув розвідником. Хай що станеться, а цього в мене вже ніхто не забере».

Бовен Марш чекав біля першої брами; вершники завели своїх гаронів у крижаний тунель. Лорд стюард був червоний з обличчя та страшенно збуджений.

— Мілорде,— кинувся він до Мормонта, відчинивши залізні ґрати,
— прилетіла пташка, ходімо швидше.

— Що сталося, чоловіче? — різко буркнув Мормонт.

Дивна річ, але Марш, перш ніж відповісти, кинув погляд на Джона.

— Лист у мейстра Еймона. Він чекає у вашій світлиці.

— Гарзд. Джоне, подбай про коня і скажи серу Джереми залишити мерців у коморі, поки по них не пошле мейстер.

Буркочучи, Мормонт великими кроками рушив геть.

Ведучи коней назад у стайню, Джон відчував, що всі погляди спрямовані на нього. Сер Алісер Торн навчав хлопців у дворі, але кинув свою справу, аби теж повитріщатися на Джона, і на вустах у нього заграла легенька посмішка. У дверях зброярні стояв однорукий Донал Ной.

— Хай боги бережуть тебе, Сноу,— гукнув він до Джона.

«Щось трапилось,— подумав Джон.— Щось погане».

Мертвяків занесли в одну з комор в основі Стіни — у темну холодну комірку, прорубану в кризі, щоб зберігати там м'ясо, зерно й іноді навіть пиво. Джон потурбувався, щоб Мормонтового коня нагодували, напоїли й почистили, а тоді вже подбав про свого. Після цього він пішов шукати товаришів. Грен і Жаба стояли на варті, але в ідальні він знайшов Пипа.

— Що сталося? — запитав він.

— Король помер,— стишив голос Пип.

Джон був приголомшений. Роберт Баратеон, коли приїжджав у Вічнозим, на вигляд здавався старим і товстим, але ж при доброму здоров'ї, і про хворобу ніхто ніколи не згадував.

— Звідки ти знаєш?

— Один з вартових підслухав, як Клайдас читав листа мейстру Еймону,— нахилився ближче Пип.— Джоне, мені дуже шкода. Він був другом твого батька, так?

— Колись вони були близькі, як брати.

Цікаво, подумав Джон, а чи лишить Джофрі його батька правицею короля? Навряд чи. А це, певно, означає, що лорд Едарт повернеться у Вічнозим, і сестри також. Можливо, з ласки лорда Мормонта Джонови навіть дозволять їх навідати. Приємно буде знову побачити усмішку Арії й поговорити з батьком. «Я спитаю його про матір,— вирішив він.— Тепер я дорослий, давно пора все мені розповісти. Навіть якщо вона була повією, мені байдуже, я хочу знати».

— Я чув, Гейк казав, що мертві, яких ви знайшли, були людьми твого дядька,— мовив Пип.

— Так,— відповів Джон.— Двоє з шістьох, яких він узяв з собою. Вони давно вже мертві, от тільки... трупки якісь дивні.

— Дивні? — страшенно зацікавився Пип.— Як це — дивні?

— Сем тобі розповість...— Джон не хотів про це розмовляти.— Піду гляну, чи не потрібен я Старому Ведмедю.

І він з якимось зловісним передчуттям самотою рушив у Вежу командувача. Коли він наблизився, брати на варті похмуро втупилися в нього.

— Старий Ведмідь у світлиці,— повідомив один з них.— Він питає про тебе.

Джон кивнув. Слід було йти сюди зразу зі стайні. Він швидко здолав сходи у вежу. «Йому потрібне вино, або розпалити вогонь у коминку, от і все»,— сказав він собі.

Коли він увійшов до світлиці, на нього закрякав Мормонтів крук.

— Зерна! — кричав він.— Зерна, зерна, зерна!

— Не вір йому, я щойно його нагодував,— забуркотів Старий Ведмідь. Сидячи біля вікна, він читав листа.— Принеси мені вина й налий собі теж.

— Мені, мілорде?

Підвівши очі від листа, Мормонт прикипів до Джона очима. У цьому погляді був жаль, Джон зразу це побачив.

— Ти мене чув.

З перебільшеною обережністю Джон налив вина, заледве усвідомлюючи, що робить. Коли кубки нарешті будуть повні, нічого не лишиться, як дізнатися, що ж там, у тому листі. Кубки наповнилися надто швидко.

— Сідай, хлопче,— звелів йому Мормонт.— Пий.

Але Джон лишився стояти.

— Це щодо батька, так?

Старий Ведмідь постукав пальцем по листу.

— Щодо твого батька й короля,— прогуркотів він.— Не брехатиму тобі, новини сумні. Я не думав, що переживу ще одного короля, не в моєму віці, а Роберт-бо був удвічі молодший за мене і дужий, як бик,— він ковтнув вина.— Всі казали, що король любив полювання. Те, що ми любимо, завжди губить нас, хлопче. Запам'ятай це. Мій син кохав свою юну дружину. Марнославну жінку. Якби не вона, він би ніколи не зважився продати тих браконьєрів.

Джон заледве тямив, що каже лорд-командувач.

— Мілорде, я не розумію. Що сталося з батьком?

— Я сказав тобі сісти,— пробуркотів Мормонт.

— Сісти! — крякнув крук.

— І випити, чорт забирай! Це наказ, Сноу.

Сівши, Джон сьорбнув вина.

— Лорд Едард в ув'язненні. Його звинувачують у зраді. Кажуть, що він, змовившись із братами короля, хотів відібрати трон у королевича Джофрі.

— Ні,— миттю сказав Джон.— Цього не може бути. Батько ніколи б не зрадив короля!

— Нехай так,— мовив Мормонт.— Не мені це знати. І не тобі.

— Але ж це брехня! — не здавався Джон. Як вони могли подумати, що батько зрадник, вони що, всі збожеволіли? Лорд Едард би ніколи так не збезчестився... правда ж?

«Він має байстрюка,— прошепотів у голові тоненький голос.— Яка в цьому честь? А твоя мати, що з нею? Він навіть імені її не хоче вимовляти».

— Мілорде, що з ним буде? Його стратять?

— Цього не знаю, хлопче. Я збираюся послати листа. Замолоду я знайомий був з деким з королівської ради. Зі старий Пайселем, з лордом Станісом, з сером Баристаном... Хай що твій батько зробив, чи не зробив, він високий лорд. Йому мають дозволити вдягнути чорне й приєднатися до нас. Боги бачать, як потрібні нам такі люди, як лорд Едард.

Джон знав, що в минулому звинуваченим у зраді дозволялося повернути собі чесне ім'я, служачи на Стіні. Чому б не дозволити цього лорду Едарду? Батько може опинитися *тут*. Це була химерна

думка, й на диво незатишна. Яка жахлива несправедливість — забрати в батька Вічнозим і примусити вдягнути чорне, однак це означало, що йому буде дароване життя...

Але чи згодиться на це Джофрі? Джон пригадав королевича у Вічнозимі: як той у дворі глузував з Роба й сера Родрика. Джона він заледве помічав: байстрюки не заслуговували навіть на його презирство.

— Мілорде, а король вас послухається?

— Малолітній король...— знизав плечима Старий Ведмідь.— Думаю, він слухатиметься матір. Шкода, що карлик не з ними. Це же його дядько, а коли він був тут, то бачив, яка в нас біда. Не слід було твоєї леді-матері його полонити...

— Леді Старк мені не мати,— різко нагадав йому Джон. Тиріон Ланістер був йому другом. Якщо лорда Едарда вб'ють, вона буде винна в цьому не менше, ніж королева.— Мілорде, а що з моїми сестрами? Арія й Санса, вони були з батьком, ви не знаєте...

— Пайсел їх не згадує, але не маю сумнівів, що з ними обійдуться лагідно. Коли писатиму листа, запитаю про них,— похитав головою Мормонт.— І треба ж було, щоб це сталося в такі важкі часи! Якщо колись королівству й потрібен був сильний король... попереду темні дні й холодні ночі, я це кістками чую...— сказав він і кинув на Джона проникливий погляд.— Сподіваюся, ти не замислив якоїсь дурниці, хлопче?

«Він мій батько»,— хотілося крикнути Джонові, але він знав, що Мормонт і чути про це не захоче. У горлі пересохло. Він змусив себе сьорбнути ще вина.

— Тепер твій обов'язок служити тут,— нагадав йому лорд-командувач.— Колишнє життя закінчилося, щойно ти вбрався в чорне.

— Чорне! — хрипко озвався птах.

Мормонт не звернув на нього уваги.

— Хай що робиться на Королівському Причалі, тебе це не стосується.

Джон нічого не відповів, і старий, допивши вино, мовив:

— Можеш іти. Сьогодні ти мені вже не знадобишся. А завтра допоможеш мені писати листа.

Джон не пам'ятав, як підвівся, як вийшов зі світлиці. Спам'ятався він уже на сходах, подумавши: «Це ж мій батько, мої сестри, як же

мене це не стосується?»

Надворі один з вартових глянув на нього й мовив:

— Кріпися, хлопче. Боги жорстокі.

«Вони все знають»,— збагнув Джон.

— Мій батько не зрадник,— хрипко сказав він. Слова застрягли йому в горлі, ніби він зараз ними вдавиться. Здіймався вітер, і надворі, здавалося, стало холодніше, ніж перед тим. Примарне літо закінчувалося.

Решта вечора минула, як уві сні. Джон не пам'ятав, куди ходив, з ким розмовляв. Тільки тямив, що Привид з ним. Мовчазна присутність деривовка втішала його. «А дівчата навіть цього позбавлені,— думав він.— Може, вовки й охоронили б їх, але ж Леді мертва, а Наймірія загубилася, і вони зовсім самі».

Коли сіло сонце, подув північний вітер. Дорогою в їдальню на вечерю Джон чув, як він свистить попри Стіну, понад крижаними бійницями. Гоб приготував рагу з оленини, густе від ячменю, цибулі й моркви. Коли він кинув добавку Джонови на тарілку й дав йому хрусткий окраєць, Джон зразу збагнув, що це означає. «Він знає». Джон роззирнувся по їдальні: усі швидко відвертали голови, відводили очі. «Вони всі знають».

Навколо нього зібралися друзі.

— Ми попросили септона запалити свічку за твого батька,— сказав йому Матар.

— Це брехня, ми всі знаємо, що це брехня, навіть *Грен* розуміє, що це брехня,— вторив йому Пип, а Сем стис Джонову долоню.

— Ти мені тепер брат, тож він і мій батько також,— сказав товстун. — Якщо хочеш піти до віродерев і помолитися давнім богам, я піду з тобою.

Віродерева росли за Стіною, але Джон бачив, що Сем це каже серйозно. «Це мої брати,— подумав він.— Як Роб, Бран і Рикон...»

А тоді до нього долинув сміх — різкий і жорстокий, як виляск батога, і голос сера Алісера Торна.

— Не просто байстрюк, а ще й зрадників байстрюк,— казав Торн до чоловіків, які сиділи навколо нього.

Вмить Джон з кинджалом у руці скочив на стіл. Пип ухопив його за ногу, але він випручався, пробіг по столу й ногою вибив миску з рук сера Алісера. Навсібіч полетіло рагу, забризкавши братів. Торн

відсахнувся. Залунали крики, але Джон Сноу не чув їх. З занесеним кинджалом він кинувся в обличчя сера Алісера, стараючись поцілити в холодні агатові очі, але йому завадив Сем: він стрибнув між ними, а Пип заскочив йому на спину, як мавпа; Грен ухопив Джона за руку, а Жаба висмикнув кинджал з його пальців.

А пізніше, набагато пізніше, коли його вже відвели назад у келію, до нього прийшов Мормонт з круком на плечі.

— Я ж казав тобі не робити дурниць, хлопче,— сказав Старий Ведмідь.

— Хлопче,— підхопив птах.

Мормонт з відразою похитав головою.

— І тільки подумати, що я покладав на тебе великі надії.

У Джона забрали і ніж, і меч і звеліли не виходити з келії, поки старші чини не вирішать, що з ним робити. За дверима поставили вартового, аби не втік. Друзів до нього не пускали, однак Старий Ведмідь змилостивився й дозволив пустити до нього Привида, тож він був не зовсім сам.

— Батько не зрадник,— сказав Джон деривовку, коли всі пішли. Привид мовчки дивився на нього. Джон важко опустився по стіні, обхопив коліна руками й витріщився на свічку, що стояла на столі поряд з вузьким ліжком. Полум'я тріпотіло й гоїдалося, навколо хиталися тіні, у кімнаті, здалося, стало темніше й холодніше. «Сьогодні я не спатиму»,— подумав Джон.

Однак він таки, мабуть, задрімав. Коли ж прокинувся, ноги залякли, а свічка давно згоріла. Привид стояв на задніх лапах і шкрібся у двері. Джон приголомшено відзначив, як сильно виріс вовк.

— Привиде, що там? — тихо покликав він. Обернувши голову, деривовк глянув на нього згори вниз, мовчки вищиривши ікла.

«Він що, здурів?» — подумав Джон.

— Привиде, це я,— пробурмотів він, по можливості без переляку в голосі. Однак він жахливо тремтів. Коли це стало так холодно?

Привид позадкував від дверей. Його кігті лишили на дереві глибокі подряпини. Джон дедалі схвильованіше спостерігав за ним.

— Там хтось є, за дверима, так? — прошепотів він. Припавши до землі, деривовк позадкував, і на загривку в нього здибилася біла шерсть. «Вартовий,— подумав Джон,— за дверима лишили вартового, Привид занюхав його через двері, от і все».

Він повільно звівся на ноги. Його несамовито тіпало, і він пожалкував, що в нього забрали меч. Три швидкі кроки — й він уже біля дверей. Ухопившись за клямку, потягнув двері всередину. І від рипіння завіс мало не підстрибнув.

Вартовий, як ганчірка, розтягнувся на вузьких сходах, дивлячись угору. Угору, хоча лежав долічерева. Йому скрутили голову назад.

«Не може бути,— сказав собі Джон.— Це Вежа командувача, її вартують день і ніч, цього не може бути, це сон, мені сниться кошмар».

Прослизнувши повз нього, Привид вибіг з дверей. Рушив угору сходами, зупинився, озирнувся на Джона. І тоді Джон почув звуки — м'яке шемрання чобіт по каменю і шурхотіння відсунутого засува. Звуки долинали згори. З палат лорда-командувача.

Може, це і кошмар, але не сон.

Меч вартового досі був у піхвах. Ставши навколішки, Джон вивільнив його. З важкою крицею в руці він почувався ліпше. І рушив сходами нагору, а Привид безшумно біг попереду. З кожним поворотом сходів на Джона вискакували тіні. Він сторожко скрадався, вістряв меча досліджуючи підозрілу темряву.

Зненацька до нього долинуло крикання Мормонтового крука:

— Зерна, зерна, зерна, зерна, зерна, зерна!

Привид скочив уперед, і Джон, спотикаючись, побіг за ним. Двері до Мормонтової світлиці були розчахнуті навстіж. Деривовк пірнув усередину. Джон зупинився на порозі, стискаючи клинок, щоб дати очам звикнути. Важкі порт'єри на вікнах були опущені, і в кімнаті стояла чорнильна темрява.

— Хто тут? — гукнув Джон.

І тоді він угледів тінь поміж тіней, яка скрадалася до внутрішніх дверей, що вели в Мормонтову спальню: угледів схожу на людську постать у чорному, у плащі й каптурі... але під каптуром світилися блакитні крижані очі...

Привид стрибнув. Удвох — вовк і людина — гримнулися на землю, без зойку й без гарчання, і покотилися, а тоді врізались у крісло й перекинули стіл, завалений паперами. Над головою ляпав крилами Мормонтів крук, крикаючи: «Зерна, зерна, зерна, зерна». Джон почувався сліпим, як мейстер Еймон. Тримаючись спиною до стіни, він ковзнув до вікна й рвонув порт'єри. Світлицю залило місячне с'яйво. Краєм ока Джон зауважив чорні руки, занурені в біле хутро:

темні набряклі пальці стискалися навколо горла деривовка. Привид звивався та клацав зубами, сіпаючи ногами в повітрі, але не міг вивільнитися.

Джон не мав часу лякатися. Закричавши, він кинувся вперед, з усієї сили опускаючи меч. Криця розітнула рукав, шкіру й кістку, але звук був якийсь *не такий*. Джона огорнув такий дивний і холодний сморід, що його мало не знудило. Він побачив на землі руку — чорні пальці звивалися в плямі місячного світла. Привид викрутився з другої руки й навприсядки позадкував, висолопивши червоного язика.

Чоловік у каптурі підвів бліде як місяць обличчя — і Джон без вагань рубонув його. Меч розтяв його до кістки, відрубавши половину носа й попід очима лишивши рану від щоки до щоки — попід блакитними очима, які горіли, мов зірки. Джон упізнав обличчя. «Отор,— подумав він, відсахнувшись.— Боги, та він же мертвий, я ж бачив, що він мертвий».

Джон відчув, що йому щось шкрябає ногу. В литку вчепилися чорні пальці. По нозі вгору повзла рука, роздираючи вовну й шкіру. Заверещавши від огиди, Джон кінчиком меча скинув з ноги пальці й пожбурих подалі. Рука впала, але пальці ворушилися, стискаючись і розтискаючись.

Труп кинувся на нього. Крові не було. Однорукий, з наполовину відтятим обличчям, він, здається, нічого не відчував. Джон виставив перед собою меч.

— Не підходь! — крикнув він пронизливо.

— Зерна,— закрював крук,— зерна, зерна.

Відрубана рука викручувалася з подертого рукава — біла змія з чорною п'ятипалою головою. Знагла стрибнувши, Привид схопив її зубами. Хруснули кості. Джон рубонув труп по шиї, відчуваючи, як сильно й глибоко увійшов меч.

Мертвий Отор врізався в Джона, збиваючи з ніг.

Джонови між лопаток уп'явся перекинутий стіл, вибиваючи дух. Меч, де ж меч? Він загубив клятий меч! Він розтулив вуста, готовий заверещати, і в цю мить бліда істота застромила йому в рота свої мертві чорні пальці. Давлячись, Джон силкувався скинути мертвяка з себе, але той був надто важкий. Крижана рука пхалася глибше в горло, і Джон уже задихався. Чуже обличчя затуляло собою весь світ. Іскристі

блакитні очі вкривала паморозь. Джон нігтями дер холодну плоть і бив чоботами істоту по ногах. Силкувався вкусити, вдарити, вдихнути...

Зненацька мов хтось скинув з нього вагу трупа, а мертві пальці відірвалися від горла. Джон спромігся хіба що перекотитися на живіт, блюючи та здригаючись. Привид знову кинувся на блідавця. Джон спостерігав, як деривовк застромив їй зуби в нутро й почав дерти. Спостерігав, напівпритомний, довгу-довгу мить, поки нарешті не спам'ятався й не роззирнувся в пошуках меча...

...і угледів лорда Мормонта, неодягненого й сонного, який стояв у дверях з олійною лампою в руках. На підлозі билася пожована рука без пальців, підповзаючи до нього.

Джон хотів крикнути, але голос пропав. Звівшись на нетверді ноги, він чоботом відкинув руку й шарпнув лампу з долоні Старого Ведмедя. Мигнувши, світло мало не згасло.

— Гори! — закрякав крук.— Гори, гори, гори!

Крутнувшись, Джон побачив портъери, які зірвав з вікна. Обіруч він пожбурих лампу просто на зібгану тканину. Хруснув метал, луснуло скло, хляпнула олія, і з портъери рвонув стовп вогню. Жар, який кинувся Дждонові в обличчя, був солодшим за будь-який поцілунок.

— Привиде! — гаркнув він.

Вивільнившись, деривовк підбіг до нього; блідавець спробував звестися на ноги; з величезної рани на животі зміїлися темні кишки. Зануривши руку просто в полум'я, Джон ухопив тканину та хльоснув нею мерця. «Щоб тільки він горів,— молився він, коли тканина огорнула труп,— боги, будь ласка, будь ласка, щоб тільки він горів».

Бран



Холодного вітряного ранку прибули Карстарки, привели зі свого замку в Картверді три сотні вершників і близько двох тисяч піших. З наближенням кавалькади зблискували на сонці сталеві гостряки списів. Вояк, який їхав попереду, вистукував повільний гортанний ритм — бум-бум-бум — на барабані, більшим за нього самого.

Бран спостерігав за їхнім наближенням з вартової башточки на зовнішньому мурі: сидючи в Годора на плечах, дивився у бронзовий далекогляд мейстра Лувіна. Кавалькаду вів сам лорд Рикард, а його сини — Гаріон, Едард і Торен — їхали поряд попід чорними прапорами свого дому, вишитими білим променистим сонцем. Стара Нан казала, що в них тече кров Старків, сотні років тому ці дві родини мали спільне коріння, але, як на Брана, Карстарки геть не були схожі на Старків. Вони були кремезні та ярі, з порослими густими бородами обличчями, з незачесаним волоссям нижче плечей. Плащі вони мали хутрянні — ведмежі, тюленячі, вовчі.

Ця валка була остання, знав Бран. Усі інші лорди зі своїми військами вже зібралися. Бранові страшенно кортіло виїхати їм назустріч, побачити переповнені людом зимові хати, ранкову ярмаркову колотнечу на майдані, розбиті копитами й порізані колесами вулиці. Але Роб заборонив йому виходити з замку. «Немає зайвих людей, щоб охороняти тебе»,— пояснив брат.

«Я візьму з собою Літо»,— не здавався Бран.

«Не корч із себе малюка, Бране,— сказав Роб.— Ти сам усе добре розумієш. Буквально два дні тому в „Курному поліні“ один з гвардійців лорда Болтона зарізав гвардійця лорда Сервина. Наша леді-мати шкуру

з мене злупить, якщо я дозволю ризикнути твоїм життям». Говорив він це тоном лорда Роба, і Бран одразу втямив, що проситися немає сенсу.

Він знав: це все через те, що сталося у вовчому лісі. Йому й досі вночі снилися погані сни. Він був беззахисний, як немовля: постояти за себе міг приблизно так само, як Рикон. А може, й гірше... Рикон бодай би відбивався. Бранові було соромно. Він усього на кілька років молодший за Роба, і якщо брат уже практично дорослий чоловік, то й він також. І мав би сам уміти постояти за себе.

Рік тому, до того, він би навідався в поселення, навіть якби йому довелося самому-одному перелізти кілька мурів. У ті часи він міг бігати сходами, самотужки застрибувати на свого поні й зіскакувати з нього, а своїм дерев'яним мечем збити королевича Томена на землю. А зараз він може хіба що дивитися в підзорну трубу мейстра Лувіна. Мейстер пояснив йому, де чий прапор: Гловери — це броньований кулак, срібний на черленому; леді Мормонт — це чорний ведмідь; перед кавалькадою Руза Болтона зі Страхфорту майорів жахливий облуплений чоловік; Горнвуди — це лось; бойовий топір — це Сервини; трійця чатових дерев — це Толгарті; а страхітливий герб дому Амберів — ревучий велет у розірваних ланцях.

Швидко він запам'ятав і обличчя — коли лорди з синами й лицарями-підданими приїхали у Вічнозим на бенкет. Усі вони водночас не змогли вміститися навіть у великій залі, тож Робові довелося кожного прапороносця гостити окремо. Бран завжди сидів на почесному місці праворуч від брата. Деякі з лордів-прапороносців обдаровували його дивними суворими поглядами, мовби не розуміючи, як такий зелений хлопчак, до того ж каліка, міг опинитися в їхньому товаристві.

— Скільки їх уже? — запитав Бран мейстра Лувіна, коли лорд Карстарк з синами під'їхав до брами зовнішнього муру.

— Дванадцять тисяч, або близько того, це вже не має значення.

— А скільки лицарів?

— Небагато, — з ноткою нетерплячості озвався мейстер. — Щоб стати лицарем, слід відстояти всенощну в септі, а тоді тебе мають помазати сімома еляями, таким чином благословляючи твою обітницю. На Півночі лише декілька з великих домів поклоняються сімом богам. Решта шанують давніх богів, тож і не мають лицарів... але всі ці лорди зі своїми синами й присяжними мечами не гірші: гарячі, віддані й

чесні. Достойність людини не визначається приставкою «сер» перед її іменем. Я казав тобі це вже сто разів.

— І все-таки,— мовив Бран,— скільки лицарів?

Мейстер Лувін зітхнув.

— Три сотні, можливо, чотири... з-поміж трьох тисяч збройних списів, які лицарями не є.

— Лорд Карстарк — останній,— замислено мовив Бран.— Сьогодні Роб гоститиме його.

— Понад усякий сумнів.

— А коли... коли вони вирушать на південь?

— Або зразу, або ніколи,— пояснив мейстер Лувін.— Зимове поселення переповнене, а така армія, якщо затримається тут надовго, з'їсть усе навкруги дочиста. На королівському гостинці чекають інші — лицарі курганів, краножани, лорди Мандерлі та Флінт. У приріччі вже почалися сутички, а братаві ще доведеться здолати багато льє.

— Знаю,— мовив Бран жалібно; почувався він так само. Віддавши бронзову трубу назад мейстрові, він зауважив, що на тімені в Лувіна відросло волосся. Поміж нього просвічувалася рожева шкіра. Дивно було дивитися на мейстра з цього ракурсу, коли все життя Бран поглядав на нього знизу вгору, але, сидючи в Годора на плечах, він дивився згори вниз на всіх.— Не хочу більше дивитися. Годоре, віднеси мене назад у фортецю.

— Годор,— озвався Годор.

Мейстер Лувін сховав трубу в рукав.

— Бране, твій лорд-брат не має зараз на тебе часу. Він повинен зустріти й привітати лорда Карстарка з синами.

— Я не турбуватиму Роба. Я хочу навідатись у богопраліс,— поклав Бран руку Годору на плече.— Годоре!

На граніті внутрішнього муру були прорубані опори. Годор, наспівуючи мимо нот, спускався цією «драбиною», тримаючись руками, а Бран у нього за спиною підстрибував у плетеному кріслі, яке для нього розробив мейстер Лувін. Ідею Лувіну підкинули кошики, що їх використовують жінки, коли носять на спині дрова; потім лишалося тільки зробити отвори для ніг і прив'язати ремені, щоб рівномірніше розподілити Бранову вагу. У кошику було не так приємно, як на Танцівниці, але є місця, куди Танцівниця не може дістатися, до того ж у кошику було не так соромно, як коли Годор носив Брана на руках,

мов немовля. Годору, здається, це теж подобалося, хоча зрозуміти Годора важко. Тільки з дверима лишалася проблема. Іноді Годор *забував*, що несе на спині Брана, й тоді бувало дуже боляче.

Вже майже два тижні стільки людей приїжджало й виїжджало, що Роб розпорядився навіть гупої ночі обоє звідних ґрат тримати піднятими, а міст між ними — опущеним. Коли Бран появився з вежі, рів поміж мурами саме перетинала довга кавалькада збройних списників: Карстаркові воїни прямували за своїми лордами в замок. На головах вони мали чавунні напівшоломи, а їхні чорні вовняні плащі оздоблені були білими променистими сонцями. Усміхаючись сам до себе, Годор рушив поряд з ними, гупаючи чоботами по дерев'яному мосту. Вершники кидали на них із Браном дивні погляди, а одного разу Бран почув, як хтось гоготнув. Але він заборонив собі зважати на це. «Люди витріщатимуться на тебе,— попередив його мейстер Лувін, коли плетений кошик уперше почепили на спину Годора.— Витріщатимуться й обговорюватимуть, а дехто й глузуватиме».

«Нехай глузують»,— подумав Бран. У спальні з нього ніхто не глузував, але ж не можна прожити все життя в ліжку.

Пропливаючи попід піднятими ґратами прибрамної, Бран застромив у рота два пальці та свиснув. З того боку двору вибіг Літо. І знагла списникам Карстарків стало непереливки: їхні коні, косячи очима, перелякано заїржали. Один огир став дибки й загиготів, а вершник, ледве тримаючись, вилаявся. Коні, не звиклі до запаху деривовка, просто дуріли від страху, та коли Літо зникне з очей, вони швидко заспокояться.

— Богопраліс,— нагадав Бран Годору.

Навіть у Вічнозимі було людно. У дворі брязкали мечі й сокири, гуркотали фургони, брехали собаки. Двері до зброярні були розчинені, і Бран зауважив біля кузні Мікена: молот видзвонював, а по голих грудях коваля стікав піт. За все своє життя Бран не бачив стільки незнайомців, навіть коли в гості до батька приїздив король.

Годор пригнувся перед низькими дверима, і Бран постарався не сахатися. Вони рушили довгим неосвітленим коридором, а поряд легко біг Літо. Час до часу вовк підводив очі, які горіли, мов розплавлене золото. Бран хотів би його погладити, але їхав надто високо — не дотягнутися.

Богопраліс здавався мирним острівцем у морі хаосу, на який перетворився Вічнозим. Годор продирався крізь густі зарості дубів, залізодерев і чатових дерев у напрямку ставка, де на березі росло серце-дерево. Зупинився він попід покорченими гілками віродерева, й далі мугикаючи без слів. Зіпершись йому на голову, Бран підважився на руках, витягаючи з отворів кошика неслухняні ноги. На мить він завис, бовтаючи ногами й відчуваючи на обличчі темно-червоне листя, а тоді Годор підняв його й опустив на гладенький камінь біля води.

— Хочу трохи побути на самоті,— сказав Бран.— А ти йди купайся. Йди до ставків.

— Годор.

Тупаючи, Годор зник між дерев. На тому кінці богопралісу, попід вікнами гостьового будинку, гаряче джерело живило три маленькі ставки. І вдень, і вночі над водою стояла пара, і стіна, яка нависала над ставками, вся поросла мохом. Годор терпіти не міг холодної води, а якщо хтось показував йому мило, він відбивався, як загнаний на дерево дикий кіт, а от у гарячій ставок він занурювався залюбки й міг сидіти там годинами, голосно відригуючи щоразу, як із зеленого багнистого дна піднімалася велика булька й лускала на поверхні.

Похлебтавши води, Літо всівся поряд із Браном. Бран почував вовка під шиєю, і якусь мить і хлопчик, і звір почувалися дуже затишно. Бран завжди любив богопраліс, навіть до того, але останнім часом його сюди тягнуло дедалі більше. Навіть серце-дерево не лякало його вже, як колись. Глибокі червоні очі, викарбувані на білому дереві, й досі спостерігали за ним, однак зараз його це навіть тішило. Боги наглядають за ним, казав він собі, давні боги, боги Старків, перших людей і дітей пралісу, батькові боги. Під їхніми поглядами він почувався в безпеці, а в глибокій тиші гаю краще думалося. Після падіння Бран узагалі багато думав — думав, мріяв, розмовляв з богами.

— Будь ласка, зробіть так, щоб Роб не поїхав,— тихо молився він, проводячи рукою у холодній воді, від чого на поверхні побігли брижі. — Будь ласка, нехай він залишиться. А якщо все-таки поїде, то нехай повернеться живий-здоровий, а разом з ним мама, батько й дівчатка. І ще зробіть... зробіть так, щоб Рикон усе зрозумів.

Відтоді як маленький братик дізнався, що Роб їде на війну, він шаленів, як зимова хуртовина: по черзі то ридав, то лютував. Він відмовлявся їсти, майже всю ніч плакав і верещав, і навіть ударив

стару Нан, коли та хотіла заспівати йому колискову, а наступного дня зник. Роб половину замку послав на його пошуки, а коли його нарешті знайшли в крипті, Рикон із залізним мечем, вихопленим з руки мертвого короля, кинувся на людей, а з темряви, стікаючи слиною, вискочив Кошлай, наче зеленоокий біс. Вовк ошаленів, як і Рикон: укусив за руку Гейджа й відгриз шмат м'яса Мікенові зі стегна. Тільки Роб із Сіровієм змогли врешті-решт його приборкати. Тоді Фарлен прикував чорного вовка на псарні, а без нього Рикон плакав іще дужче.

Мейстер Лувін радив Робу лишатись у Вічнозимі, і Бран його просив теж — і заради себе, і заради Рикона, але брат тільки вперто похитав головою й мовив: «Я не хочу їхати. *Я мушу*».

І він не брехав. Комуś треба-таки було їхати, щоб утримати Перешийок і допомогти Таллі у війні проти Ланістерів, Бран це розумів, але ж необов'язково це мав бути Роб! Брат міг передати командування Галу Моллену або Теону Грейджою, або комуś зі своїх лордів-прапороносців. Мейстер Лувін так і радив учинити, але Роб навіть слухати не хотів. «Мій лорд-батько ніколи б не послав своїх людей на смерть, сам заховавшись, як останній боягуз, за мурами Вічнозиму»,— сказав він тоном лорда Роба.

Тепер Роб здавався Бранові майже незнайомцем: він переіменився, став справжнім лордом, хоча йому ще не виповнилося й шістнадцятьох. Навіть батькові прапороносці, схоже, це відчували. Багато хто випробував його, всі по-своєму. Руз Болтон і Робет Гловер обидва вимагали зробити їм честь і поставити на чолі війська — перший казав це різко, а другий насмішкувато. Кремезна сивокоса Мейдж Мормонт, закута в кольчугу, як чоловік, прямо сказала Робу, що він їй в онуки годиться й не має жодних прав роздавати їй накази... але так сталося, що в неї є онука, яку вона б радо віддала за нього. Солодкомовний лорд Сервин навіть прихопив з собою дочку — пухкеньку й непоказну тридцятирічну дівичку, яка сиділа по ліву руч від батька, не відриваючи від тарілки очей. Жвавий лорд Горнвуд дочок не мав, зате привіз подарунки — одного дня коня, другого — пів оленячої туші, через день — інкрустований сріблом мисливський ріжок, нічого не просячи взамін... нічого, крім якоїсь тверджі, котру відібрали ще в його діда, і прав на полювання на північ від якогось там гірського гребеня, і дозволу поставити дамбу на ріці Білий Ніж, якщо буде така ласка шановного лорда.

Роб усім їм відповідав увічливо, але прохолодно, саме так відповідав би й батько, і якимсь чином йому вдалося підкорити їх усіх своїй волі.

А коли лорд Амбер, прозваний серед своїх Великим Джоном (на зріст він був як Годор, а в плечах удвічі ширший), пригрозив повернутися з військом додому, якщо його на марші поставлять після Горнвудів чи Сервинів, Роб відповів, що не проти. «А коли ми покінчимо з Ланістерами,— пообіцяв він, почісуючи Сіровія за вухом,— ми повернемося на Північ, виб'ємо вас із вашої фортеці й повісимо, як клятвopорушника». Вилаявшись, Великий Джон пожбурих карафу елю у вогонь і гаркнув, що Роб іще зелене щеня. Галліс Моллен спробував його втихомирити, але той збив його на землю, перекинув стіл і витягнув з піхов такого величезного і страхітливого меча, якого Бран у житті не бачив. Його сини, брати й присяжні мечники, які сиділи на лавках, усі скочили на ноги, хапаючись за клинки.

А Роб тихо зронив одне-єдине слово, почулося гарчання, і не встиг ніхто й оком кліпнути, як лорд Амбер уже лежав горілиць, його меч відкотився на три фути, а з руки, де Сіровій відкусив два пальці, цебеніла кров. «Батько вчив мене, що погрожувати мечем своєму сюзерену — це смерть,— мовив Роб,— але я певен, що ви просто хотіли покраяти мені м'ясо». У Брана душа впала в п'яти, коли Великий Джон важко звівся на ноги, смокчучи два обрубки на місці пальців... але, на диво, велетень *зареготав*. «М'ясо у вас,— проричав він,— з біса тверде».

І після цього Великий Джон раптом став Робовим правицею, його найвідданішим заступником, який усім наліво й направо розповідав, що, зрештою, хлопець справжній Старк, і якщо вони не хочуть, аби їм усім повідгризали ноги, ліпше прихилити перед ним коліно.

Однак увечері, коли у великій залі вже перегорів вогонь у коминках, брат прийшов до Брана в спальню блідий, він весь тремтів. «Я думав, він мене зараз уб'є,— зізнався Роб.— Бачив, як він кинув на землю Гала, наче малюка Рикона? Боги, як я злякався! А Великий Джон серед них не найгірший, тільки галасує більше за всіх. Лорд Руз завжди мовчить, тільки дивиться, а я одразу згадую, що у них у Страхфорті є кімнатка, де Болтони розвішують шкури своїх ворогів».

«Це все казки старої Нан,— мовив Бран із сумнівом у голосі.— Правда ж?»

«Не знаю,— змучено похитав головою Роб.— Лорд Сервин хоче взяти з собою на південь дочку. Щоб куховарила для нього, каже. А Теон певен, що одної ночі дівчиця опиниться в моєму спальному мішку. Як... як мені бракує батька!»

Щодо цього були згодні всі троє — і Бран, і Рикон, і лорд Роб: усі вони хотіли, щоб батько повернувся. Та лорд Едгард перебував за тисячу льє звідси — чи то сидів ув'язнений у якомусь підземеллі, чи то тікав, рятуючи життя, а може, вже й помер. Здавалося, ніхто не знає напевно, всі подорожні розповідали щось інакше, один страшніше за іншого. Казали, на мурах Червоної фортеці, нахромлені на палі, гниють голови батькових гвардійців. Король Роберт загинув від батькової руки. Баратеони взяли в облогу Королівський Причал. Лорд Едгард утік на південь разом з підступним королевим братом Ренлі. Арію з Сансою замордував Гончак. Мати вбила Тиріона Куця й вивісила його тіло на мурах у Річкорині. Лорд Тайвін Ланістер веде військо на Соколине Гніздо, дорогою палячи й убиваючи все і всіх. Один п'яний казкар стверджував, що Рейгар Таргарієн повстав з мертвих і веде велетенську армію давніх звитяжців на Драконстон, щоб відвоювати батьківський трон.

Коли прилетіла ворона з листом, запечатаним власною батьковою печаткою й написаним Сансиною рукою, жорстока правда здалася не менш неймовірною. Бран ніколи не забуде, з яким виразом на обличчі Роб витріщався на сестрину писанину. «Вона пише, що батько змовився з королівськими братами й зрадив,— читав він.— Король Роберт помер, а нас із мамою викликають у Червону фортецю — присягати на вірність Джофрі. Вона пише, що ми маємо засвідчити свою відданість, а коли вона вийде за Джофрі, то благатиме його дарувати нашому лорду-батькові життя». Роб стиснув кулак, зібгавши Сансиного листа. «І нічого, нічогісінько не пише про Арію, ні слова. Чорти б її взяли! Що сталося з цією дівчиною?»

Бран похолов. «Вона втратила свою вовчицю»,— слабо промовив він, пригадавши той день, коли четверо батькових гвардійців повернулися з півдня з кістяком Леді. Не встигли вони перетнути підйомний міст, як напруженими й невтішними голосами завили Літо, Сіровій і Кошлай. У тіні Першої фортеці розташувався давній цвинтар з порослими лишайником надгробками, де давні королі Півночі ховали своїх вірних слуг. Саме там і поховали Леді, а її брати в цей час

блукали поміж могил, як невітні тіні. Леді вирушила на південь, а повернулися тільки її кості.

На південь колись поїхав і дідусь, старий лорд Рикард, а з ним Брандон, батьків брат, а з ними двісті найкращих їхніх вояків. Не повернувся ніхто. І батько поїхав на південь разом з Арією, Сансою, Джорі, Галленом, Товстуном Томом і рештою, а пізніше туди ж поїхали мама й сер Родрик, і вони теж не повернулися. А тепер туди хоче їхати Роб. Не на Королівський Причал, не присягати на вірність, а у Річкорин, причому з мечем у руці. А якщо батько й справді ув'язнений, це напевно означатиме його смерть. Бран висловити не міг, як сильно його це жахає.

— Якщо Роб таки має їхати, наглядайте за ним,— молив Бран давніх богів, а вони дивилися на нього з серце-дерева червоними очима,— і наглядайте за його вояками, за Галом, і Квентом, і рештою, і за лордом Амбером, і леді Мормонт, і іншими лордами. І за Теоном, мабуть. Наглядайте за ними й бережіть їх, якщо ваша ласка, боги. Допоможіть їм здолати Ланістерів, і врятуйте батька, і поверніть їх усіх додому.

Богопралісом пролетів легенький вітерець, і червоне листя заворушилось і зашепотіло. Літо ощириє зуби.

— Чуєш їх, хлопче? — долинув голос.

Бран підвів голову. На тому боці ставка, попід старезним дубом, стояла Оша, її обличчя ховалося в тіні листя. Навіть у кайданах дикунка рухалася безшумно, як кицька. Обігнувши ставок, Літо понюхав її. Висока жінка сахнулася.

— Літо, до мене,— покликав Бран. Деривок нюхнув востаннє, розвернувся й пострибав назад. Бран пригорнув його.— А ти що тут робиш?

Він не бачив Ошу відтоді, як її полонили у вовчому лісі, хоча знав, що вона працює на кухні.

— Вони й мої боги теж,— пояснила Оша.— За Стіною інших богів не знають.

У неї відростало волосся, темно-каштанове й неохайне. Від цього Оша зробилася жіночнішою, як і від простої коричневої сукні з грубого полотна, яку їй видали, забравши в неї шкіряний костюм і кольчугу.

— Гейдж іноді відпускає мене молитися, коли я відчуваю потребу, а я його пускаю до себе під спідницю, коли потребу відчуває він. Мені не шкода. Мені подобається, як пахнуть борошном його руки, і він лагідніший за Стіва,— мовила вона й ніяково вклонилася.— З твого дозволу. Треба чистити горщики.

— Ні, залишся,— звелів Бран.— Скажи мені, що ти мала на увазі, питаючи, чи я чую богів.

Оша довго роздивлялася його.

— Ти їх питаєш, і вони відповідають. Відкрий вуха, слухай, і все почувеш.

Бран дослухався.

— Це просто вітер,— невпевнено сказав він за мить.— Листя шурхотить.

— А хто посилає вітри, ти гадаєш, як не боги? — всілася вона на другому боці ставка, тихо подзвякуючи кайданами. Мікен надів їй на ноги окупи, скріплені важким залізним ланцюгом; ходити вона могла тільки маленькими крочками, не маючи змоги ні бігати, ні лазити, ні сісти на коня.— Вони бачать тебе, хлопче. Чують твою мову. А оцей шурхіт — то вони тобі відповідають.

— І що ж вони кажуть?

— Вони засмучені. Твій лорд-брат не отримає від них допомоги — не там, куди прямує. Давні боги не мають сили на півдні. Там повирубували всі віродерева, ще тисячі років тому. Як богам наглядати за твоїм братом, якщо там у них немає очей?

Бран про це не подумав. Це його налякало. Якщо боги не зможуть допомогти братові, яка лишається надія? Може, Оша неправильно їх розчула. Схиливши голову набік, він знову дослухався. Йому здалося, що він чує печаль, але не більше.

Шурхотіння стало голоснішим. До Брана долинули приглушені кроки й тихе мугикання, і з-поміж дерев видибав Годор, голий і усміхнений.

— Годор!

— Мабуть, почув наші голоси,— сказав Бран.— Годоре, ти забув свій одяг.

— Годор,— погодився Годор. Він був мокрий по шию, і в холодному повітрі від його тіла піднімалася пара. Все тіло в нього

поросло каштановим волоссям, густим як хутро. Між ногами бовтався важкий і довгий прутень.

Оша з кислою посмішкою втупилася в Годора.

— Ого, який здоровань,— сказала вона.— Або в ньому тече кров велетів, або я королева.

— Мейстер Лувін каже, що велетів більше немає. Каже, що всі вони померли, як і діти пралісу. Від них під землею zostалися тільки старі кості, які час до часу вивертають своїми ралами орачі.

— Хай мейстер Лувін виїде за Стіну,— мовила Оша.— Отоді і знайде велетів, або вони знайдуть його. Он мій брат одну таку вбив. Три метри на зріст, і це ще невисока. Кажуть, вони бувають і три з половиною, і чотири метри. А ще вони люті, волохаті й зубасті, а у жінок такі самі бороди, як у чоловіків, тож їх не розрізнити. Жінки беруть собі за коханців чоловіків з людей, і саме від них і походять напівкровки. Нашим жінкам, яких вони ловлять, гірше. Чоловіки їхні такі величезні, що швидше роздеруть жінку, ніж зроблять їй дитину,— розтягнула вона губи в посмішці.— Але ж ти не розумієш, про що я, правда, хлопче?

— Розумію,— заперечив Бран. Він усе розумів про парування: бачив і собак у дворі, і як огир залазить на кобилу. Однак від таких розмов йому ставало ніяково. Він перевів погляд на Годора.— Повертайся й забери свій одяг, Годоре,— сказав він.— Іди вдягнися.

— Годор,— мовив той і потупав туди, звідки прийшов, пригинаючись попід низьким гіллям.

Він і справді страшенно великий, подумав Бран, спостерігаючи за ним.

— Невже за Стіною і справді є велети? — невпевнено запитав він Ошу.

— І велети, і ще гірші за велетів, лордїйчуку. Я намагалася пояснити це твоєму братові, коли він мене допитував, і йому, і мейстру, і тому усміхненому хлопчині Грейджою. Коли здіймаються холодні вітри, люди відходять від своїх багать — і вже не повертаються назад... а якщо й повертаються, то це вже не люди, а блідавці з блакитними очима й холодними чорними долонями. А чого, ти думаєш, я втекла на південь зі Стівом і Гейлі й рештою тих дурнів? Манс гадає, він зможе з ними битися, милий бравий упертюх, так наче білі блукальці — звичайні собі розвідники, але що він розуміє! Хай називається

королем-за-Стіною, скільки заманеться, але він просто ще один старий чорний ворон, який злетів з Тінявої вежі. Він і не нюхав зими. А я родилася там, дитино, як і моя мати, і її мати, і мати її матері, родилася серед вільного народу. Ми все пам'ятаємо,— Оша підвелася, побрязкуючи кайданами.— Я намагалася сказати це твоєму лордубратові. От навіть вчора, побачивши його у дворі. «Мілорде Старк»,— гукнула я до нього дуже ввічливо, але він подивився крізь мене, а той пітний бовдур Великий Джон Амбер відштовхнув мене з дороги. Ну й нехай. Я носитиму свої кайдани й триматиму язика на припоні. Людина, яка не слухає, не почує.

— Розкажи мені. Роб послухає мене, а я розповім йому.

— Чи послухає він тепер? Побачимо. Але все одно скажіть йому так, мілорде. Скажіть йому, що він веде військо не в той бік. На північ він мав би вести своїх мечників. На північ, не на південь. Чуєте мене?

Бран кивнув.

— Я скажу йому.

Але ввечері, коли всі зібралися на бенкет у великій залі, Роб не з'явився. Він вечеряв у себе в світлиці з лордом Рикардом, Великим Джоном і рештою лордів-прапороносців — обговорювали остаточний план майбутнього маршу. Бранові довелося замість нього сидіти на чолі столу й удавати господаря перед синами лорда Карстарка та почесними гостями. Вони вже всі розсілися по своїх місцях, коли Годор на спині приніс Брана в залу і став навколішки поряд з престолом. Двійко слуг допомогли Брану вилізти з кошика. Бран відчував на собі очі всіх незнайомців у залі. Все стихло.

— Мілорди,— оголосив Галліс Моллен,— Брендон Старк з Вічнозиму.

— Ласкаво просимо до нашого вогню,— напружено мовив Бран,— прийміть мед і м'ясо на честь нашої дружби.

Гаріон Карстарк, найстарший серед синів лорда Рикарда, уклонився, а за ним і його брати, та коли вони всі порозсідалися, Бран крізь дзвін винних кубків почув, як двоє молодших перемовляються тихими голосами: «...ліпше померти, ніж отаке життя»,— пробурмотів один, батьків тезко Едард, а його брат Торен зронив, що хлопець, швидше за все, каліка не тільки зовні, а й усередині: такий боягуз, що навіть не здатен накласти на себе руки.

«Каліка»,— подумав Бран, стискаючи ніж. То от він хто тепер? Бран Каліка?

— Не хочу я бути калікою,— затято прошепотів він мейстрові Лувіну, який сидів по праву руч од нього.— Хочу бути лицарем.

— Дехто називає представників мого ордену лицарями розуму,— озвався Лувін.— Ти надзвичайно здібний, Бране, особливо в тих науках, що тобі подобаються. Ти ніколи не думав про мейстерський ланцюг? Знання, які можна здобути, не мають меж.

— Я б хотів навчитися чарів,— сказав йому Бран.— Ворон обіцяв, що я літатиму.

Мейстер Лувін зітхнув.

— Я можу навчити тебе історії, цілительства, травознавства. Можу навчити мови ворон, і будувати замки, і водити по зірках кораблі, як роблять це моряки. Можу навчити тебе визначати тривалість дня та зміну пір року, а в Цитаделі в Старгороді тебе навчать ще тисячі різних речей. Але, Бране, чарів тебе не навчить ніхто.

— Діти могли б,— мовив Бран.— Діти пралісу.

Це нагадало йому про обіцянку, яку він дав Оші в богопралісі, тож він переповів Лувіну все, що вона казала.

Мейстер Лувін увічливо його вислухав.

— Ця дикунка могла б давати старій Нан уроки казкарства,— мовив він, коли Бран договорив.— Якщо хочеш, я можу сам з нею побалакати, однак тобі ліпше не турбувати брата цими дурницями. В нього зараз тривоги багато й без велетів і мертвяків у лісах. Твого лорда-батька утримують Ланістери, Бране, а не діти пралісу,— лагідно поклав він долоню Бранові на руку.— Подумай про те, що я кажу, дитино.

А два дні по тому, коли червоний світанок забарвив відкрите вітрам небо, Бран, прив'язаний на спину до Танцівниці, прощався з братом у дворі попід прибрамною.

— Тепер ти — лорд Вічнозиму,— казав йому Роб. Він сидів на кошлатому сірому жеребці; до боку коня був припнутий щит — дерев'яний, окутий залізом, біло-сірий, з малюнком оциреної деривовчої пащі. Брат одягнув сіру кольчугу поверх білених шкір, на поясі мав меч і кинджал, а на плечах — облямований хутром плащ.— І поки ми не повернемося додому, ти мусиш посісти моє місце, як я посів батькове.

— Знаю,— жалісно озвався Бран. Він у житті ще не почувався таким маленьким, самотнім і наляканим. І гадки не мав, як це — бути лордом.

— Слухайся порад мейстра Лувіна, дбай про Рикона. Скажи йому, що я повернуся одразу після битви.

Рикон відмовився спускатися у двір. І тепер, з червоними від сліз очима, виключно сидів нагорі у своїй спальні. «Ні! — заверещав він, коли Бран запитав, чи не хоче він попрощатися з Робом.— Не буду прощатися!»

— Я йому казав,— мовив Бран.— А він каже, що ніхто не повертається.

— Він не може все життя лишатися малюком. Він Старк, і йому вже майже чотири,— зітхнув Роб.— Що ж, скоро приїде мама. А я привезу батька, обіцяю.

Розвернувши свого бахмата, він ступою подався геть. За ним рушив Сіровій — стрункий і прудкий, вовк великими стрибками біг поряд з бахматом. Першим за браму виїхав Галліс Моллен, тримаючи в руках білий прапор дому Старків, який маяв на вітру понад попільно-сірим штандартом. Обабіч Роба скакали Теон Грейджой і Великий Джон, а позаду вишикувались у дві шерехи лицарі, і їхні списи зі сталевими гостряками блищали на сонці.

Бран згадав Ошині слова, і йому стало неспокійно. «Він веде військо не в той бік»,— подумав Бран. На якусь мить йому закортіло помчати за братом і крикнути йому навздогін застереження, але Роб уже зник попід звідним мостом, і момент було втрачено.

За мурами замку здійснювся гамір. Бран знав: це піші солдати й містяни вітають Роба, коли той проїжджає повз: вітають лорда Старка, володаря Вічнозиму, який їде на великому жеребці в розмаяному плащі й у товаристві Сіровія. З тупим болем Бран збагнув: а от його ніхто й ніколи так не привітає. Може, він і лорд Вічнозиму на час відсутності батька з братом, але він і досі Бран Каліка. І навіть з коня не здатен злізти сам — хіба що впасти.

Коли вітання стихли вдалині, запала тиша і двір нарешті спорожнів, Вічнозим здався покинутим і мертвим. Роззирнувшись, Бран побачив обличчя тих, хто зостався: жінок, дітей і старих... і Годора. На виду велетня-конюшого застиг розгублений і зляканий вираз.

— Годор? — сумно спитав велет.

— Годор,— погодився Бран, міркуючи, що це може означати.

Данерис



Отримавши задоволення, хал Дрого підвівся з циновки й навис над Дані, як вежа. Його смаглява шкіра в червонуватому сяйві жаровні відливала бронзою, а на широких грудях ледве помітні були сліди давніх шрамів. Чорнильно-чорне розплетене волосся падало на плечі й на спину — нижче пояса. Волого зблискував прутень. Попід довгими вусами похмуро скривилися уста.

— Огирю, який осідлає світ, не потрібні залізні крісла.

Дані зіперлася на лікоть, знизу вгору дивлячись на чоловіка, такого високого й величного. Особливо вона любила його волосся. Його ніколи не обтинали, бо хал іще не знав жодної поразки.

— Провіщено, що огир доскаче до кінця землі,— сказала Дані.

— Земля кінчається, де починається чорне солоне море,— миттю відповів Дрого, в мисці з теплою водою намочивши рушник, щоб витерти зі шкіри піт і олію.— Жоден кінь не перепливе отруйної води.

— У вільних містах є тисячі кораблів,— сказала Дані, як уже казала багато разів.— Це дерев'яні коні з сотнею ніг, які летять через море на крилах, напнутих вітром.

Але хал Дрого й чути про це не хотів.

— Ніяких більше розмов про дерев'яних коней і залізні крісла,— кинувши рушник, він почав одягатися.— Сьогодні я йду на луки полювати, жінко,— оголосив він, напинаючи на себе розфарбовану безрукавку й застібаючи широкий пояс із важких бляшок — срібних, золотих і бронзових.

— Так, мій сонце-й-місяцю,— озвалася Дані. Узявши з собою кровних вершників, Дрого поїде на пошуки *гракара* — величезного

білого лева, який водиться на рівнинах. Якщо вони повернуться зі здобиччю, то лорд-чоловік безмежно радітиме й тоді, можливо, згодиться все-таки її вислухати.

Він не боявся ні диких звірів, ні людей, а от море — то була зовсім інша справа. Для дотраків вода, яку не можуть пити коні, нечиста; хвиляста сіро-зелена рівнина океану викликала у них забобонну відразу. Дрого був хоробріший за інших комонників майже в усьому, як з'ясувала Дані... але не в цьому. От якби їй вдалося затягнути його на корабель...

Коли хал з кровними вершниками, узявши луки, поїхали геть, Дані покликала служницю. Зараз вона почувалася такою товстою й неповороткою, що залюбки приймала допомогу їхніх міцних рук і спритних долонь, хоча раніше частенько почувалася ніяково, коли рабині так метушилися й маніжилися з нею. Відмивши її начисто, вони вдягнули її в пісочні шовки, просторі та струменисті. Поки Дорея розчісувала їй коси, Дані послала Джикі розшукати сера Джору Мормонта.

Лицар з'явився одразу ж. Вдягнений він був, як вершник, у рейтузи з кінського волосу й у розфарбовану безрукавку. Його міцні груди та м'язисті руки поросли жорстким чорним волоссям.

— Королівно! Чим можу прислужитися?

— Вам слід побалакати з моїм лордом-чоловіком,— мовила Дані.— Дрого каже, що огир, який осідлає світ, володітиме всією землею, тож немає потреби перетинати отруйну воду. Потому як народиться Рейго, він хоче вести халасар на схід — спустошувати землі довкола Нефритового моря.

Лицар замислився.

— Хал ніколи не бачив Сімох Королівств,— сказав нарешті він.— Вони для нього ніщо. Навіть якщо він і уявляє їх, то, швидше за все, як острови та кілька невеликих міст, що туляться на скелях, як Лорат чи Ліс, в оточенні буремного моря. А багатства сходу, мабуть, здаються йому вабливішими.

— Але йому слід їхати на захід,— у відчаї мовила Дані.— Будь ласка, допоможіть мені його переконати.

Вона й сама ніколи не бачила Сімох Королівств, так само як і Дрого, проте в неї було таке відчуття, наче вона добре їх знає — завдяки усім тим переказам, якими розважав її брат. Вісерис тисячу

разів обіцяв їй, що одного дня вони повернуться, але він помер, і всі його обіцянки померли разом з ним.

— Дотраки все роблять у свій час і з якихось своїх причин,— відповів лицар.— Май терпіння, королівно. Не роби тієї ж помилки, що й твій брат. Ми повернемося додому, обіцяю.

Додому? Це слово навіювало смуток. У сера Джори є його Ведмежий острів, а що може назвати домівкою Дані? Кілька переказів, кілька імен, промовлених урочисто, як слова молитви, а ще далекий спогад про червоні двері... невже Ваїс-Дотрак назавжди стане її домівкою? Може, Дані, дивлячись на старух дош-халіну, зазирає у власне майбутнє?

Либонь, сер Джора побачив у неї на обличчі зажуру.

— Вночі прибув великий караван, халесі. Чотириста коней; караван ішов з Пентоса через Норвос і Когор, на чолі з капітаном купецтва Баяном Вотирисом. Можливо, Ілірію передав нам листа. Чи не хочете навідатися на Західний базар?

Дані стрепенулася.

— Так,— озвалася вона,— залюбки.

Коли приходили каравани, базари оживали. Ніколи не можна було знати напевне, які скарби цього разу привезуть торгівці, а крім того, приємно буде знову почути валерійську мову, якою розмовляють у вільних містах.

— Іррі, перекажи, щоб мені приготували паланкін.

— Я повідомлю ваш хас,— виходячи, мовив сер Джора.

Якби з Дані був хал Дрого, вона би поїхала на сріблястій. У дотраків матері сидять на конях мало не до пологів, і Дані не хотілося здаватися в очах чоловіка слабачкою. Та оскільки хал вирушив на полювання, приємно буде полежати на подушках, поки тебе несуть через Ваїс-Дотрак, а червоні шовкові фіранки затуляють сонце. Стрибнувши в сідло, сер Джора поскакав поруч, а з ним четверо вершників з хасу та служниці Дані.

День був теплий і безхмарний, а небо — насиченого блакитного кольору. Коли віяв вітерець, він доносив настояні запахи трав і землі. Коли паланкін проїжджав крадені статуї, Дані опинялася в тіні, а тоді знову випірнала на сонце. Гойдаючись у паланкіні, вона вивчала обличчя мертвих звитяжців і забутих королів, міркуючи, чи боги спалених міст і досі дослухаються до молитов.

«Якби я не була кров'ю од крові дракона,— думала вона тоскно,— це місто могло б стати моєю домівкою». Вона ж бо халесі, у неї дужий чоловік і прудкий кінь, і служниці, і вояки для захисту, і почесне місце в дош-халіні очікує на неї в старості... а в її лоні росте син, який одного дня осідлає світ. Цього має бути достатньо для будь-якої жінки... але не для дракона. Вісериса більше немає, тож Дані остання, найостанніша. Вона — нащадок королів і завойовників, як і дитина в ній. Про це їй не слід забувати.

Західний базар являв собою величезну площу з утоптаною землею, оточену самановими хижками, загонами для товару, біленими винарнями. Мов спини величезних середземноморських тварин, з землі випиналися пагорби, роззявляючи свої чорні пащі, які вели в прохолодні печери-комори. А сама площа була справжнім лабіринтом яток і кривулястих проходів, накритих шатрами з плетеної трави.

Коли Дані приїхала, близько сотні купців і торгівців саме розвантажували крам і ладнали ятки, однак і зараз величезний базар здавався тихим і безлюдним порівняно з завізними ярмарками, які Дані пам'ятала з Пентоса й інших вільних міст. У Ваїс-Дотрак зі сходу й заходу приходили каравани не стільки продати щось дотракам, скільки поторгувати між собою, пояснив сер Джора. Комонники не чіпали їх і дозволяли приїздити й від'їздити, якщо вони дотримуватимуться миру в священному місті, не поганитимуть Матері гір і Лона світу і вшановуватимуть старух дош-халіну традиційними дарунками — сіллю, сріблом, насінням. Дотраки не до кінця розуміють суть купівлі та продажу.

Любила Дані й чудернацький Східний базар, з усіма його дивними видовищами, звуками й запахами. Часто вона проводила там ранки, куштуючи деревні яйця, або пиріг з саранчею, або зелену вермішель; слухаючи пронизливе виття чароспівців, роззявляючи рота на мантикор у срібних клітках, і на здоровезних сірих слонів, і на смугастих чорно-білих коней народу джогоснаїв. Їй подобалось і спостерігати за людьми: за смаглявими поважними ашайцями, за високими білолицими картянами; за блискучоокими прибульцями з Ї-Ті в їхніх капелюхах з мавпячими хвостами; за воячками з Беясабада, Шаміріяни й Каякаянаї, які в пипках мали залізні кільця, а у щоках — рубіни; навіть за суворими й лячними тінявими, чії руки, ноги та

груди були розмальовані татуюваннями, а обличчя ховалися за масками. Східний базар здавався Дані місцем дивним і чарівним.

Але Західний базар пахнув домівкою.

Поки Іррі та Джикі допомагали їй вилізти з паланкіна, вона понюхала повітря — й упізнала гострі запахи часнику та перцю, які нагадали їй про давно забуті дні, проведені у провулках Тайроша й Мира, і на вустах її заграла тепла усмішка. До цих запахів домішувалися солодкі аромати Ліса. Вона дивилася, як раби носять сувої химерного мирського мережива й тонкої вовни дюжини насичених кольорів. Між рядів блукали охоронці каравану в мідних шоломах і жовтих стьобаних бавовняних сорочках до коліна; з їхніх плетених вовняних поясів звисали порожні піхви. В одній ятці зброяр виставив сталеві нагрудники зі срібним і золотим орнаментом, а ще шоломи у формі чудернацьких тварин. Поряд з ним молода жінка торгувала золотими виробами з Ланіспорту — каблучками, брошками, торквесами й вишукано карбованими бляшками для поясів. Її охороняв здоровезний євнух, німий і безволосий, одягнений у просяклий потом оксамит; він кидав сердиті погляди на кожного, хто підходив ближче. Через прохід товстий сукнар з Ї-Ті торгувався з пентосянином за якусь зелену фарбу, а мавпячий хвіст у нього на капелюсі гойдався туди-сюди, коли він хитав головою.

— Маленькою я любила гратися на базарі,— казала Дані серу Джорі, поки вони блукали затіненим проходом між яток.— Там усе було живе — люди кричали та сміялися, і стільки всього чудового можна було побачити... от тільки рідко в нас були гроші, аби щось купити... хіба що подеколи якусь ковбаску або медові пальчики... а в Сімох Королівствах печуть медові пальчики, так як у Тайроші?

— Це якесь печиво? Не знаю, королівно,— уклонився лицар.— З вашого дозволу, я на хвильку відійду — пошукаю капітана й запитаю, чи немає для нас листів.

— О, дуже добре, я з вами.

— Не варто вам турбуватися,— сер Джора нетерпляче відвів погляд.— Гуляйте по базару. Щойно я закінчу справи, приєднаюся до вас.

«Дивно»,— подумала, Дані, спостерігаючи, як він великими кроками пробирається крізь юрму. Вона не могла зрозуміти, чому їй не можна з ним. Мабуть, після зустрічі з капітаном сер Джора хотів ще й

побути з жінкою. З караванами нерідко мандрують повії, вона це знала, а деякі чоловіки дуже сором'язливі, коли йдеться про чоловічі потреби. Дані знизала плечима.

— Ходімо,— сказала вона решті.

І рушила далі, а за нею потяглися служниці.

— Ой, гляди,— вигукнула вона до Дореї,— ось про які ковбаски я казала,— вказала вона на ятку, де сухенька невисока жінка смажила на розжареному кремені м'ясо з цибулею.— У них додають багато часнику й перцю.

Радіючи своєму відкриттю, Дані наполягла, щоб ковбаски скуштували всі. Служниці з хихиканням заковтнули свої, а от вояки з хасу нюхали смажене м'ясо підозріло.

— Смак не такий, як я пам'ятаю,— сказала Дані після першого ж укусу.

— У Пентосі я роблю їх зі свинини,— сказала старенька,— але в Дотрацькому морі всі мої свині подошли. Тож ці ковбаски з конини, халесі, однак прянощі я даю такі самі.

— А,— розчаровано мовила Дані, зате Кваро так сподобалася ковбаска, що він вирішив з'їсти ще одну, а Рахаро вирішив перевершити його і з'їсти на добавку аж три, і це все гучно відригуючи. Дані хихикнула.

— Ви не сміялися відтоді, як Дрого коронував вашого брата, хала Рагата,— мовила Іррі.— Приємно бачити ваш усміх, халесі.

Дані сором'язливо всміхнулася. І справді сміятися було приємно. Вона знов почувалася майже дівчинкою.

Половину ранку вони безцільно блукали. Дані побачила чудовий плащ із пір'я, привезений з Літніх островів, і тут-таки отримала його в подарунок. У відповідь вона подарувала купцеві срібну бляшку зі свого пояса. У дотраків так було заведено. Продавець птахів навчив зелено-червоного папугу вимовляти її ім'я, і Дані знову засміялася, але птаха брати відмовилася. Що їй у халасарі робити з зелено-червоним папугою? Але дюжину пляшечок ароматичної олії вона взяла — то були запахи її дитинства: досить просто заплющити очі й понюхати — і перед внутрішнім зором постає великий будинок з червоними дверима. Коли Дорея кинула жагучий погляд на амулет родючості у ятці чарівника, Дані взяла і його також, а тоді передарувала служниці, подумавши, що тепер слід щось знайти і для Іррі з Джикі.

Повернувши за ріг, вони опинилися біля винаря, який пропонував перехожим свої запаси у кухликах завбільшки з наперсток.

— Солодкі червоні вина,— гукав він дотрацькою, якою вільно розмовляв,— маю солодкі червоні з Ліса, Волантиса й Арбора. Білі вина з Ліса, тайроське грушеве бренді, вогневина, перцеві вина, блідо-зелені нектари з Мира. Димоягідні брунатні й андальські кислі, у мене є всі, у мене є всі.

Це був невисокий чоловік, стрункий і вродливий, з накрученим за лиською модою лляним волоссям. Коли Дані зупинилася біля його ятки, він уклонився.

— Що скуштує халесі? У мене дорнське солодке червоне, міледі, з присмаком слив, вишні й насиченим ароматом темного дуба. Діжку, кубок, ковток? Тільки скуштуйте, і ви назвете свою дитину на честь мене.

Дані всміхнулася.

— У мого сина вже є ім'я, однак я спробую ваше літнє вино,— сказала вона валірійською — такою, якою розмовляють у вільних містах. Після довгої перерви слова дивно звучали з її вуст.— З вашої ласки, тільки скуштувати.

Купець, мабуть, сприйняв її за дотрачку — через її одяг, і наолієне волосся, і засмаглу на сонці шкіру. Коли ж вона заговорила, він зачудовано роззявив рота.

— Міледі, ви... тайросянка? Невже це правда?

— Можливо, розмовляю я як тайросянка, а вдягнена як дотрачка, але я з Вестеросу, з Призахідних королівств,— пояснила Дані.

Поряд з нею опинилася Дорея.

— Ви маєте честь розмовляти з Данерис із дому Таргарієнів, Данерис Штормородженою, халесі комонників і королівною Сімох Королівств.

Винар бухнувся навколішки.

— Королівно,— промовив він, кланяючись.

— Підведіться,— звеліла йому Дані.— Я все одно хочу скуштувати літнього вина, про яке ви казали.

Чоловік скочив на рівні ноги.

— Цього? Це дорнські помії. Не варті королівни. У мене є арборське сухе червоне, терпке і неперевершене. Дозвольте подарувати вам діжечку.

Хал Дрого часто бував у вільних містах і там навчився розумітися на добрих винах; Дані знала, що таке благородне вино його потішить.

— Ви робите мені честь, сер,— мило пробурмотіла вона.

— Це ви мені робите честь.

Покопирсавшись у глибинах ятки, він видобув невеличку дубову діжечку. На дереві було випалено тавро — виноградне гроно.

— Це герб Редвинів,— показав на нього купець.— Вироблено для Арбора. Кращого напою не знайти.

— Ми з халом Дрого вип'ємо його разом. Аго, будь ласка, віднеси це у мій паланкін.

Дотрак підняв діжку, й винар засяяв.

Дані й не помітила, коли встиг повернутися сер Джора, аж тут почула його голос.

— Ні! — на диво різко кинув він.— Аго, постав діжку.

Аго поглянув на Дані. Вона невпевнено кивнула.

— Пане Джоро, щось негаразд?

— Мене мучить спрага. Винарю, відкоркуйте діжку.

Купець нахмурився.

— Вино для халесі, а не для таких, як ви, сер.

Сер Джора наблизився до ятки.

— Якщо не відкриєш, я її тобі об голову розстрошу.

У священному місті в нього не було зброї, окрім власних рук, але рук би цілком вистало: великих, міцних, небезпечних, з порослими жорстким темним волоссям кісточками. Якусь мить винар вагався, а тоді, узявши молоточок, вибив з діжки чіп.

— Наливай,— звелів сер Джора. Позаду нього вишикувалися четверо юних вояків з хасу Дані — насупившись, вони спостерігали за дійством своїми темними мигдалевидними очима.

— Це злочин — пити таке багате вино, не давши йому подихати,— мовив винар, не опускаючи молоточка.

Джого потягнувся до скрученого батога в себе на поясі, але Дані зупинила його, легенько торкнувшись руки.

— Робіть, як каже сер Джора,— мовила вона. Навколо вже зібралися зіваки.

Чоловік кинув на неї короткий сердитий погляд.

— Як зволить королівна.

Щоб підняти діжку, йому довелося відкласти молоток. Він наповнив два пробні кухлики завбільшки з наперстки, причому робив це так спритно, що не розхлюпав ані краплини.

Узявши кухлик, сер Джора понюхав його й нахмурився.

— Солодкий запах, правда ж? — мовив винар.— Відчуваєте фруктовий аромат? Це пахощі Арбора. Скуштуйте, мілорде, і тоді скажіть, чи колись вашого язика торкалося вишуканіше, багатше на відтінки вино.

Сер Джора простягнув кухлик йому.

— Ви скуштуйте першим.

— Я? — засміявся чоловік.— Я не вартий вина такого урожаю, мілорде. Та й поганий той винар, який сам п'є власні запаси.

Усмішка його була приязною, однак на чолі Дані помітила піт.

— Ви таки вип'єте,— мовила Дані холодним як лід голосом.— Перехиляйте вино, бо я звелю вас потримати, поки сер Джора вливатиме вам у горлянку всю діжку.

Знизавши плечима, винар потягнувся до кухлика... та натомість ухопив діжку й обіруч пожбурих у Дані. Сер Джора миттю відштовхнувся Дані з дороги. Діжка, відбившись від його плеча, розбилася на землі. Спіткнувшись, Дані поточилася.

— Ні! — заверещала вона, розкидаючи руки, щоб не впасти... і в цю мить Дорея вхопила її за руку та смикнула, тож вона гепнулася не на живіт, а на ноги.

Перестрибнувши ятку, винар ринувся поміж Аго й Рахаро. Кваро потягнувся по арах, якого при боці не виявилось, і білявець, відштовхнувшись його з дороги, помчав уздовж ряду. Дані почула виляск батога Джого, а тоді довгий шкіряний язик обкрутився навколо винаревих ніг. Чоловік долілиць повалився на землю.

Уже бігла дюжина охоронців каравану. Серед них був і старший — капітан купецтва Баян Вотирикс, мініатюрний норвесець із порепаною шкірою і синіми щетинистими вусами, які стирчали аж до вух. Здавалося, він без жодного слова зрозумів, що сталося.

— Заберіть оцього й чекайте волі хала,— наказав він, указавши на винаря, який лежав на землі. Двоє охоронців поставили його на ноги.
— А його крам я дарую вам, королівно,— провадив капітан купецтва.
— Як невеличке відшкодування за те, що хтось із моїх людей міг на таке наважитися.

Дорея з Джикі допомогли Дані підвестися на ноги. З розбитої діжки на землю витікало отруєне вино.

— Як ви здогадалися? — з дрожем запитала Дані сера Джору.— Як?!

— А я й не здогадувався, халесі, аж поки той чоловік не відмовився пити, та коли я прочитав листа магістра Ілрію, у мене виникли такі побоювання,— темними очима він окинув незнайомців на базарі.— Ходімо. Ліпше нам тут про це не розмовляти.

Вертаючись додому, Дані мало не плакала. У роті стояв знайомий присмак: присмак страху. Роками вона боялася Вісериса, боялася збудити дракона. А цей страх був навіть гірший. Адже тепер вона боялася не лише за себе, а й за дитину. Мабуть, син відчув її страх, бо неспокійно ворухився в лоні. Дані лагідно погладила округлий живіт, жалкуючи, що не може дотягнутися до сина, торкнутися його та втішити.

— Ти кров од крові дракона, маленький,— прошепотіла вона під гойдання паланкіна, фіранки якого були щільно запнуті.— Ти кров од крові дракона, а дракони не бояться.

Опинившись у порожньому пагорбі, який став їй домівкою у Ваїс-Дотраку, Дані звеліла всім залишити її — усім, крім сера Джори.

— Скажіть мені,— спитала вона, опускаючись на подушки,— це Узурпатор?

— Так,— витягнув лицар складений пергамент.— Ось лист до Вісериса від магістра Ілрію. За вашу смерть або за смерть вашого брата Роберт Баратеон обіцяє землі й титул лорда.

— За брата? — не так розсміялася, як схлипнула вона.— То він досі не знає? Узурпатор заборгував Дрого титул лорда,— цього разу вона не так схлипнула, як розсміялася. І обхопила себе руками.— І за мене. Тільки за мене?

— За вас і за дитину,— похмуро відказав сер Джора.

— Ні. Мого сина він не отримає.

Вона не плакатиме, вирішила Дані. І не тремтітиме від страху. «Уzurпатор збудив дракона»,— сказала вона собі... й очі її метнулися до драконових яєць, які лежали в своєму темному оксамитовому гніздечку. Миготливе світло ліхтаря розписало узорами кам'яну луску, і в повітрі навколо плавали мерехтливі порошинки — жовтувато-зелені, черлені, золоті, наче придворні довкруз короля.

Невже від страху Дані опанувало божевілля? Чи прокинулася приспана в крові дивна мудрість? Дані не знала напевне. Тільки почула власний голос:

— Пане Джоро, запаліть жаровню.

— Халесі? — зачудовано глянув на неї лицар.— Тут і так спекотно. Ви впевнені?

Вона ще в житті не була настільки впевнена.

— Так. У мене... у мене озноб. Запаліть жаровню.

— Як зволите,— уклонився він.

Щойно вугілля огорнуло полум'я, Дані відіслала сера Джору геть. Те, що вона мала зробити, слід було робити на самоті. «Це божевілля, — казала вона собі, виймаючи з оксамитового гніздечка чорно-черлене яйце.— Воно тільки й лусне і згорить, а воно ж бо таке гарне! Якщо я його зіпсую, сер Джора вважатиме мене дурепою». А проте, проте...

Стискаючи яйце обома руками, вона піднесла його до вогню й опустила між розжареного вугілля. Вбираючи жар, чорна луска, здавалося, заясніла. Полум'я облизувало камінь маленькими червоними язичками. Поряд з чорним Дані опустила у вогонь і решту яєць. І, уривчасто дихаючи, відступила від жаровні.

Вона дивилася й дивилася, поки вугілля не перетворилося на попіл. Вгору піднімалися іскри й вилітали в отвір для диму. Навколо яєць гойдалися хвилі жару. І все.

«Твій брат Рейгар був останнім з драконів»,— сказав якимось сер Джора. Дані сумно поглянула на яйця. А чого вона очікувала? Тисячу тисяч років тому вони ще були живі, а зараз — то тільки гарні камінці. З них не вийде дракона. Дракон — це повітря й полум'я. Жива плоть, а не мертвий камінь.

Жаровня вже й вихолола, заки повернувся хал Дрого. Позаду нього Коголо вів в'ючного коня, на спині в якого лежала туша великого білого лева. Над головою вже почали з'являтися зірки. Сміючись, хал зістрибнув з жеребця й показав Дані подряпини на нозі, де крізь рейтузи його шкрябнув гракар.

— З його шкіри я зроблю тобі плащ, зоре мого життя,— пообіцяв хал.

Та коли Дані розповіла йому, що сталося на базарі, сміх урвався, й хал Дрого затих.

— Це перший отруйник,— застеріг його сер Джора Мормонт,— але не останній. Заради титулу лорда люди багато чим ризикнуть.

Якийсь час Дрого мовчав. Нарешті він мовив:

— Торговець отрутою тікав від зорі мого життя. А ліпше б він біг за нею. Так і буде. Джого і Джоро Андальський, обом вам кажу, обирайте будь-якого коня з моїх табунів, він ваш. Будь-якого коня, крім мого червоного, а ще сріблястої, яку я на весілля віддав зорі мого життя. Це дарунок вам за те, що ви зробили.

А для Рейго, сина Дрого, огиря, який осідлає світ, для нього в мене теж є дарунок. Йому я дарую залізне крісло, на якому сидів батько його матері. Я дарую йому Сім Королівств. Я, Дрого, хал, так зроблю, — підніс він голос, і кулак його злетів у небо.— Я поведу свій халасар на захід, де кінчається світ, і на дерев'яних конях перетну чорне солоне море, хай цього й не робив іще жоден хал. Я повбиваю чоловіків у залізному вбранні й розвалю їхні кам'яниці. Я гвалтуватиму їхніх жінок, заберу їхніх дітей у рабство, а їхніх потрощених богів привезу назад у Ваїс-Дотрак, щоб ті вклонилися Матері гір. Клянуся, я, Дрого, син Барбо. Присягаюся перед Матір'ю гір, а за свідків мені хай будуть зорі.

За два дні по тому халасар вийшов з Ваїс-Дотрака й через рівнину рушив на південний захід. Його вів хал Дрого на своєму великому червоному жеребці, а поряд їхала Данерис на своїй сріблястій. За ними біг голий винар, припнутий ланцюгами за шию й зап'ястки. Дані їхала, а він босоніж біг за нею, спотикаючись. Жодної кривди для нього... якщо він не відставатиме.

Кетлін



З такої віддалі чітко розрізнити прапори було неможливо, та навіть у хвилях туману Кетлін бачила, що вони білі, а в центрі — темна пляма, що могла бути тільки деревовком дому Старків, сірим на крижаному полі. Побачивши це на власні очі, Кетлін притримала коня та вдячно схилила голову. Боги виявили до неї ласку. Вона не запізнилася.

— Вони чекають нас, міледі,— сказав Вайліс Мандерлі,— як і обіцяв ваш лорд-батько.

— То більше не змушуватимемо їх чекати,— пришпорив коня сер Брінден Таллі й пустив його клусом у напрямку прапорів. Кетлін трималася поруч.

Сер Вайліс із братом сером Венделем їхали слідком на чолі новобранців, яких було щось із півтори тисячі: двадцять з гаком лицарів і стільки ж зброєносців, дві сотні кінних списників, мечників і вільних вершників, а решта — піші, озброєні списами, піками та тризубами. Лорд Вайман лишився перевірити захист Білої Гавані. Йому вже було близько шістдесятьох, і через огрядність він не міг сидіти на коні. «Якби я знав, що за мого життя знову вибухне війна, я б стільки вугрів не їв,— сказав він Кетлін, яка саме зійшла з корабля, й обома руками поплескав себе по кругленькому череву. Пальці в нього були як сардельки.— Але з моїми хлопчиками ви до свого сина доїдете цілком безпечно, не маю жодних сумнівів».

«Хлопчики» були старші за Кетлін, і вона б воліла, щоб ці двоє були менше схожі на свого батька. Серу Вайлісу не вистачило всього кількох вугрів, щоб і собі забути про поїздки верхи: Кетлін аж шкода

стало бідолашного коня. А молодшого, сера Венделя, вона цілком могла б уважати за найтовстішого чоловіка з усіх, кого зустрічала в житті, якби щойно не познайомилася з його батьком і братом. Вайліс був тихий і церемонний, а Вендель — галасливий і нестримний; вуса в обох були пишні, як у моржів, а голови голі, як задок немовляти; ні в того, ні в того, здається, не знайшлося вбрання, не вимашеного їжею. Однак Кетлін вони сподобалися: провели її до Роба, як і обіцяв батько, а все інше було байдуже.

Кетлін з приємністю побачила, що син вислав дозорців — навіть на схід. Ланістери, звісно, наступали би з півдня, але добре, що Роб виявляє обережність. «Мій син веде військо на війну»,— подумала вона, досі в це не до кінця вірячи. Вона страшенно боялася — і за нього, і за Вічнозим, однак не могла заперечувати, що водночас і пишається. Ще рік тому він був зовсім хлопчиком. А хто ж він тепер? — запитувала вона себе.

Дозорці помітили прапори Мандерлі — білого тритона з тризубцем у руці, що піднімається з синьо-зеленого моря,— й тепло привітали гостей. І провели на височину, де було доволі сухо, щоб облаштувати табір. Тут сер Вайліс оголосив привал і затримався зі своїми вояками, щоб наглянути, як розпалюють ватри й розпрягають коней, у той час як сер Вендель поїхав далі з Кетлін і її дядьком, щоб від батькового імені засвідчити пошану сюзерену.

Земля під копитами коней була м'яка й волога. Вони поступово спускалися в низину, проїжджаючи повз димні торф'яні багаття, повз шереги коней, повз навантажені сухими плескачами і яловичою солониною вози. На кам'янистому оголенні порід, яке вивищувалося над рівниною, стояло парусинове шатро лорда. Кетлін упізнала прапор: коричневого лося на темно-помаранчевому тлі.

Трохи далі в тумані вона розрізнила мури й вежі Кейлінського Рову... принаймні те, що від них лишилося. Величезні брили чорного базальту, кожна завбільшки з сільську хату, валялися, мов розкидані дитиною дерев'яні кубики, наполовину загрузлі в м'якому болотистому ґрунті. Оце й усе, що зосталося від муру між вежами, який колись був завбільшки з мури у Вічнозимі. Від дерев'яної фортеці не було і сліду — зотліла за тисячу років, не знайти й колоди, з якої можна здогадатися, де вона колись стояла. Від кріпості перших

людей лишилося хіба що три вежі... три замість колишніх двадцятьох, якщо можна вірити казкарям.

Прибрамна вежа на вигляд була досить міцна, з обох боків навіть зосталося кілька футів муру. П'яницька вежа, яка стояла в болоті там, де колись сходилися південний і західний мури, похилилася, як п'яниця, який от-от випорожнить у канаву повне черево вина. Висока струнка Дитяча вежа, де колись, за переказами, діти пралісу молилися своїм безіменним богам, щоб ті послали водяний молот, втратила половину зубців, які раніше її увінчували. Було таке враження, наче якийсь велетенський звір повідкушував зубці нагорі, а тоді виплюнув уламки в болото. Всі три вежі позеленіли від моху. З північного боку Прибрамної вежі між каміння проросло дерево — його сукувате гілля все було увішане, мов гірляндами, білими волокнистими простирадлами марошкіри.

— Боги праведні,— вигукнув сер Бринден, побачивши краєвид попереду.— Й оце Кейлінський Рів?! Та це ж якась...

— ...смертельна пастка,— закінчила за нього Кетлін.— Я знаю, на що це схоже, дядечку. Коли я вперше його побачила, то подумала так само, але Нед запевнив мене, що ця *руїна* набагато грізніша, ніж на вигляд. З трьох веж, які залишилися, гатку видно на всі боки, а ворогові, якщо він захоче тут пройти, доведеться проходити між ними. Болота тут непролазні, є і сипучі піски, і трясовини, ще й змії кубляться. Щоб напасти на будь-яку з цих веж, війську доведеться продертися крізь чорну драговину, яка сягає пояса, перетнути рів, де водяться ящірколеви, а тоді видертися нагору слизькими від моху стінами, при цьому підставляючись під стріли лучників, які сидять на інших двох вежах,— похмуро всміхнулася вона дядькові.— А коли западає ніч, подекують, тут з'являються привиди — холодні мстиві духи півночі, спрагли на кров південців.

Сер Бринден гикнув.

— Тоді не забудь нагадати мені, щоб я тут довго не затримувався. Якщо нічого не плутаю, я й сам південець.

На всіх трьох вежах були підняті штандарти. Попід деривовком з П'яницької вежі звисало променисте сонце Карстарків, з Дитячої вежі — велет Великого Джона в розбитих ланцюгах. А от на Прибрамній вежі майорів тільки прапор Старків. Саме тут облаштувався Роб. Кетлін спрямувала коня туди, і за нею рушили сер Бринден і сер

Вендель, повільно ступаючи дошками, покладеними згори на колоди, що ними були загачені чорно-зелені поля багна.

Свого сина Кетлін знайшла в оточенні прапороносців — у залі, де гуляли протяги, а в чорному коминку димилося торф'яне багаття. Він сидів за велетенським кам'яним столом, на якому громадилися карти й папери, й зосереджено розмовляв з Рузом Болтоном і Великим Джоном. Спершу він не зауважив її... на відміну від вовка. Здоровенний сірий звір лежав біля вогню, та коли Кетлін увійшла, підвів голову й зустрівся з нею поглядом золотих очей. Один по одному лорди замовкли, і в наглій тиші Роб звів погляд і побачив Кетлін.

— Мамо? — мовив він хрипко й розчулено.

Кетлін кортіло кинутися до нього, поцілувати в любе чоло, пригорнути й міцно обійняти, захищаючи від усіх кривд... але в присутності лордів вона не наважилася. Зараз він грав чоловічу роль, і вона не руйнуватиме йому цю мить. Отож вона зупинилася біля дальнього кінця базальтової плити, яка тут правила за стільницю. Деривок звівся на ноги й підбіг до неї. Здавалося, він якийсь завеликий.

— Ти відростив бороду,— мовила Кетлін до Роба, поки Сіровій обнюхував її долоню.

Роб зненацька ніяково потер поросле щетиною підборіддя.

— Так.

На бороді волосся в нього було рудіше, ніж на голові.

— Мені подобається,— сказала Кетлін і лагідно погладила вовка по голові.— Так ти схожий на мого брата Едмура.

Сіровій грайливо куснув її за пальці й почеберяв назад до вогню.

Сер Гелман Толгарт першим наслідував приклад деривокка й перетнув кімнату, щоб висловити пошану: опустившись навколішки, він притисся чолом до руки Кетлін.

— Леді Кетлін,— мовив він,— ви чарівні, як завжди; приємно бачити вас у ці неспокійні часи.

За ним підійшли Гловери — Галбарт і Робет, і Великий Джон Амбер, і — один по одному — всі решта. Останнім підійшов Теон Грейджой.

— Не очікував побачити вас тут, міледі,— зронив він, стаючи навколішки.

— Сама не думала, що опинюся тут,— відказала Кетлін,— поки не зійшла на берег у Білій Гавані й лорд Вайман не повідомив, що Роб скликав прапори. Ви знайомі з його сином — сером Венделем.

Вендель Мандерлі ступив наперед і низько — наскільки дозволяла його товщина — уклонився.

— Із моїм дядьком — сером Бринденом, який покинув службу в моєї сестри, щоб перейти до мене.

— Чорнопструг! — мовив Роб.— Дякую, що приєдналися до нас, сер. Нам потрібні такі мужні вояки. І ви, пане Венделю, я радий, що ви тут. Мамо, сер Родрик теж з вами? Я його не бачу.

— Сер Родрик поїхав з Білої Гавані на північ. Я призначила його каштеляном і звеліла до нашого повернення утримувати Вічнозим. Мейстер Лувін мудрий радник, але він не надто розуміється на військовій справі.

— Тут вам нема чого боятися, леді Старк,— басовито прогуркотів Великий Джон,— Вічнозим у безпеці. А ми швиденько посадимо Тайвіна Ланістера задом на мечі, перепрошую, а тоді бігом у Червону фортецю визволяти Неда.

— Міледі, дозвольте поставити вам запитання,— тихим голосом мовив Руз Болтон, лорд Страхфорту, та коли він заговорив, позамовкали кремезніші за нього чоловіки.— Подейкують, що ви полонили того карлика — сина лорда Тайвіна. Ви його привезли? Кажу вам, слід скористатися з такого заручника.

— Так, Тиріон Ланістер був моїм заручником, але вже ні,— змушена була визнати Кетлін. На цю новину всі одностайно заціпеніли.— Мені це сподобалося не більше, ніж вам, мілорди. Але боги вважали за потрібне звільнити його — не без допомоги моєї нерозумної сестри.

Вона усвідомлювала, що не слід так відверто виказувати своє презирство, але від'їзд із Соколиного Гнізда лишив не надто приємні спогади. Кетлін запропонувала сестрі взяти з собою лорда Роберта, щоб він кілька років побув у Вічнозимі на вихованні. Товариство хлопчиків буде для нього корисним, наважилась вона припустити. Страшно було дивитися, як розлютилася Лайса. «Сестра ти мені чи ні, — відповіла вона,— та якщо спробуєш украсти в мене сина, то вийдеш звідси через Місячні двері». Після такого не було про що розмовляти.

Лорди б залюбки розпитували Кетлін і далі, та вона піднесла руку.

— Без сумніву, на це в нас пізніше ще буде час, але зараз я знесилена після подорожі. Хочу побалакати з сином наодинці. Знаю, ви пробачите мене, мілорди.

Вибору в них не було: наслідуючи приклад завжди слухняного лорда Горнвуда, прапороносці уклонилися й вийшли.

— Ти теж, Теоне,— докинула Кетлін, коли Грейджой затримався. Усміхнувшись, той пішов.

На столі стояли ель і сир. Наповнивши ріг, Кетлін всілася й, попиваючи, роздивлялася сина. Здавалося, він підріс відтоді, як вона поїхала, а натяк на борідку і справді робив його дорослішим.

— Едмур відростив собі перші вуса у шістнадцять.

— Мені теж скоро буде шістнадцять,— озвався Роб.

— А зараз тобі п'ятнадцять. П'ятнадцять, а ти вже ведеш військо в бій. Ти розумієш мої побоювання, Робе?

Обличчя в нього зробилося впертим.

— Більше нікого не було.

— Нікого? — перепитала вона.— Скажи-но, а хто ті всі люди, яких я щойно бачила? Руз Болтон, Рикард Карстарк, Галбарт і Робет Гловери, Великий Джон, Гелман Толгарт.. ти міг би доручити командування будь-кому з них. Боги милостиві, ти міг би навіть послати Грейджоя, хоча мені такий вибір і не до вподоби.

— Вони не Старки,— сказав він.

— Вони дорослі, Робе, загартовані в битвах. А ти ще рік тому бився дерев'яним мечем.

Тут вона помітила в його очах гнів, але той зник так само швидко, як і з'явився, і зненацька Роб знову перетворився на хлопчика.

— Знаю,— сказав він збентежено.— То ти... ти відсилаєш мене назад у Вічнозим?

Кетлін зітхнула.

— Тобі взагалі не слід було звідти їхати. Але зараз я не смію тебе відсилати назад. Ти зайшов задалеко. Одного дня ці лорди бачитимуть у тобі сюзерена. Якщо я зараз тебе відправлю геть, як відсилають дитину в ліжку без вечері, вони це запам'ятають і за чаркою потім з цього кепкуватимуть. А прийде-бо день, коли треба буде, щоб вони тебе не тільки поважали, а й трохи боялися. Сміх — отрута для страху. Так я з тобою не вчиню, хай як мені хочеться тебе захистити.

— Дякую вам, мамо,— мовив Роб офіційно, але в голосі вчувалася полегша.

Потягнувшись через стіл, Кетлін торкнулася його волосся.

— Ти мій первісток, Робе. Мені досить глянути на тебе, щоб згадати день, коли ти прийшов у цей світ — з вереском, червоний з личка.

Зніяковівши від її дотику, син підвівся й підійшов до коминка. Сіровій потерся головою йому об ногу.

— Ти знаєш... про батька?

— Так.

Звістка про раптову Робертову смерть і Недове ув'язнення налякала Кетлін до нестями, але вона не збиралася виказувати синові своїх страхів.

— Коли я висадилась у Білій Гавані, мені про все розповів лорд Мандерлі. Про сестер ти нічого не чув?

— Я отримав листа,— мовив Роб, почухавши деривовка під шиєю. — І ти теж, але він прийшов у Вічнозим разом з моїм,— підійшов він до столу й, покопирсавшись серед карт і паперів, повернувся з пом'ятим пергаментом.— Ось лист, якого вона написала мені, а твого я захопити не здогадався.

Щось у Робовому тоні насторожило Кетлін. Розправивши папір, вона почала читати. Занепокоєння змінилося недовірою, тоді гнівом, і нарешті переляком.

— Це лист від Серсі, а не від твоєї сестри,— мовила вона, закінчивши.— А поміж рядків можна прочитати те, чого Санса не пише. Усі ці слова про те, які добрі й лагідні до неї Ланістери... Погрозу я відчуваю одразу, навіть промовлену пошепки. Вони тримають Сансу в заручницях і не збираються відпускати.

— І ні слова про Арію,— жалібно зронив Роб.

— Справді.

Кетлін не хотілося думати, що це може означати... не тут і не зараз.

— Я сподівався... якби в тебе й досі лишався Куць, то обмін заручниками...— підхопивши Сансиного листа, він зіжмакав його в кулаці, і з того, як він це зробив, Кетлін збагнула, що він так робить не вперше.— Є звістки з Гнізда? Я писав тітці Лайсі, просив допомоги. Ти не знаєш, вона скликала прапори лорда Арина? Лицарі Видолу приєднаються до нас?

— Тільки один,— сказала Кетлін,— найкращий — мій дядько... але Бринден Чернопструг у першу чергу Таллі. А сестра і не збирається потикатися за свою Криваву браму.

Цю звістку Роб сприйняв важко.

— Мамо, то що ж нам діяти? Я привів з собою все своє військо, всі вісімнадцять тисяч вояків, але я не... я не певен...— він глянув на неї блискучими очима, і вмить гордий юний лорд розтанув, перетворившись на дитину, на п'ятнадцятирічного хлопчика, який шукає відповідей у матері.

Так не піде.

— Чого ти так боїшся, Робе? — лагідно запитала Кетлін.

— Я...— відвернувся він, ховаючи сльозу.— Якщо ми виступимо... навіть якщо переможемо... Ланістери утримують Сансу, і батька теж. Вони ж їх уб'ють, хіба ні?

— Вони хочуть, аби ми думали саме так.

— Ти гадаєш, вони блефують?

— Не знаю, Робе. Але що я точно знаю, то це — що в тебе немає вибору. Якщо ти вирушиш на Королівський Причал і там присягнеш на вірність, поїхати звідти тобі не дозволять. Якщо ж ти зараз, піджавши хвоста, відступиш у Вічнозим, васали втратять до тебе будь-яку повагу. А дехто, може, й перекинеться до Ланістерів. А тоді королева, якій узагалі не буде вже чого боятися, зможе чинити з бранцями, як їй заманеться. Наша надія, наша *єдина* надія — в тому, що тобі вдасться перемогти ворога на полі бою. А якщо ще й пощастить узяти в полон лорда Тайвіна або Царевбивцю, тоді-то обмін і справді стане можливий, однак це не головне. Поки в тебе є сила, якої слід боятися, і Нед, і твоя сестра, напевно, будуть у безпеці. Серсі мудра жінка й розуміє, що вони їй можуть знадобитися для замирення, якщо раптом війна обернеться проти неї.

— А що як війне не обернеться проти неї? — запитав Роб.— А що як війна обернеться проти нас?

Кетлін узяла його за руку.

— Робе, я не пом'якшуватиму правди. Якщо ти програєш, не лишиться жодної надії. Як то кажуть: серце Кичери Кастерлі — камінь. Не забувай, яка доля спіткала Рейгарових дітей.

У його юних очах майнув страх, але була в них і сила.

— Отже, я не програю,— заприсягнувся він.

— Скажи мені, що тобі відомо про бойові дії у приріччі,— попросила Кетлін. Треба було зрозуміти, чи справді син готовий до війни.

— Менш ніж два тижні тому відбулася битва на пагорбах попід Золотим Зубом,— відповів Роб.— Дядько Едмур відрядив лорда Ванса й лорда Пайпера утримувати прохід, але на них напав Царевбивця та змусив тікати. Лорд Ване загинув. За останніми звістками лорд Пайпер відступає, щоб з'єднатися з твоїм братом і рештою прапороносців біля Річкорину, а на п'яти йому насає Джеймі Ланістер. Але це не найгірше. Поки йшли бої на проході, лорд Тайвін з півдня підводив друге військо Ланістерів. Кажуть, воно навіть більше за армію Джеймі.

Мабуть, батько про це знав, бо послав проти них децицію вояків під прапором самого короля. Командування він передав якомусь лордійчуку-південцю — чи то лорду Ерику, чи то Деріку, чи як там його, але з ним поїхав і сер Реймун Дарі, і в листі писалося, що з ними були й інші лицарі, а ще батькові гвардійці. Та от тільки виявилось, що це пастка. Не встиг лорд Дерик перетнути Червоний Зубець, як на нього напали Ланістери, чорти б узяли той королівський прапор, а коли він спробував відступити через Балаганний Брід, ззаду наскочив Сандор Кліган. Може, цьому лорду Деріку та ще кільком і вдалося втекти, ніхто не певен, а от сера Реймуна вбито, так само як і майже всіх наших з Вічнозиму. Кажуть, лорд Тайвін відрізав королівський гостинець, а зараз іде на північ в напрямку Гаренхолу, палячи все на своєму шляху...

«Гірше й гірше»,— подумала Кетлін. Гірше, ніж вона собі уявляла.

— Ти збираєшся перестріти його там? — запитала вона.

— Якщо він зайде аж туди, хоча всі вважають, що цього не буде,— відповів Роб.— Я послав листа у Сторожу Сіроводдя — Гауленду Ріду, батьковому давньому товаришу. Якщо Ланістери піднімуться до Перешийка, краножани на кожному кроці шарпатимуть їх, але Галбарт Гловер каже, що лорд Тайвін не такий дурний, і Руз Болтон з ним згоден. Вони гадають, він не відходить далеко від Тризуба, один по одному захоплюючи замки лордів приріччя, поки Річкорин не залишиться самотою. Нам слід виступити на південь йому навперейми.

На саму цю думку Кетлін похолола. Які шанси у п'ятнадцятирічного хлопчиська проти таких загартованих у боях військових очільників, як Джеймі й Тайвін Ланістер?

— Хіба це мудро? Тут ти міцно закріпився. Кажуть, що давні королі Півночі тут, у Кейлінському Рову, відбивали війська вдесятеро більші за їхні власні.

— Так, але в нас закінчуються харчі та припаси, а прогодуватися на такій землі нелегко. Ми чекали на лорда Мандерлі, та оскільки його сини нарешті з нами, слід виступати.

В синовому голосі звучали голоси лордів-прапорноносців, збагнула Кетлін. За останні роки вони чимало гостювали у Вічнозимі, та й самі запрошували їх з Недом до себе на гостину. Вона добре знала кожного з них. Але не була певна, чи знає їх так само добре Роб.

Однак у їхніх аргументах був сенс. Військо, яке зібрав син, не регулярна армія — така, наприклад, як у вільних містах, і це не гвардійці, яким платять гроші. Здебільшого це простолюди: селяни, наймити, рибалки, вівчарі, а ще сини власників заїздів, купців і кожум'як, трохи розведені перекупними мечами і вільними вершниками, яким би тільки що-небудь сплюндрувати. Лорди скликали їх, і вони прийшли... але не назавжди.

— Виступити можна,— сказала Кетлін синові,— але куди і з якою метою? Чого ти прагнеш досягти?

Роб завагався.

— Великий Джон гадає, що ми маємо зненацька напасти на лорда Тайвіна,— мовив він нарешті,— а Гловери й Карстарки вважають, що мудріше обійти його військо та з'єднатися з дядьком Едмуром проти Царевбивці,— сказав він не надто радісно, прочесавши пальцями розкуйовджене каштанове волосся.— Хоча, поки ми дійдемо до Річкорину... я не певен...

— А маєш бути певен,— сказала Кетлін синові,— а ні — то повертайся додому та знову берися до дерев'яного меча. Перед такими людьми, як Руз Болтон і Рикард Карстарк, не можна виявляти нерішучість. Не обманюйся, Робе, це твої прапорноносці, а не друзі. Назвався командувачем — *командуй*.

Син збентежено глянув на неї, так наче не міг повірити власним вухам.

— Як скажеш, мамо.

— Знову тебе запитаю: чого ти прагнеш досягти?

Роб розстелив на столі карту — потертий шмат старої шкіри, помережаний вицвілими різнобарвними рисками. З одного кінця карта

закручувалася через те, що була всякчас згорнута, і він притис її кинджалом.

— В обох планах є переваги, але... Гляди, якщо ми спробуємо обійти військо лорда Тайвіна, ми ризикуємо опинитися затиснутими між ним і Царевбивцею, а якщо ми на нього нападємо... за всіма нашими відомостями в нього вояків більше, ніж у мене, а головне, набагато більше збройних вершників. Великий Джон каже, це байдуже, якщо ми заскочимо його зі спущеними штаньми, але мені здається, що людину, яка стільки воювала, як Тайвін Ланістер, заскочити буде дуже важко.

— Добре,— мовила Кетлін. Тепер у голосі сина, який замислено сидів над картою, чулися Недові нотки.— Далі.

— Я б лишив невеличкий загін тут, у Кейлінському Рову, здебільшого лучників, а решту повів би гаткою,— сказав він,— а коли ми опинимося за Перешийком, я б розділив сили надвоє. Піші нехай ідуть далі королівським гостинцем, а вершники перетнуть Зелений Зубець біля Близнючок,— показав він.— Щойно до лорда Тайвіна дійде звістка, що ми зайшли на південь, він рушить на північ, щоб напасти на наші головні сили, а тоді наші вершники зможуть вільно домчати західним берегом до Річкорину.

Роб відкинувся в кріслі, не наважуючись посміхнутися, але задоволений собою і очікуючи похвали.

Кетлін нахмурилася над картою.

— Тоді між двома частинами твого війська опиниться ріка.

— Але й між Джеймі та лордом Тайвіном також,— гаряче мовив він. І нарешті посміхнувся.— На Зеленому Зубці вище рубінового броду, де Роберт завоював собі корону, переходу немає. Аж до Близнючок, це от тут, а лорд Фрей контролює міст. Він же прапороносець твого батька, хіба ні?

«Покійний лорд Фрей»,— подумала Кетлін.

— Так,— визнала вона,— але батько ніколи йому не довіряв. І тобі не слід.

— А я й не буду,— пообіцяв Роб.— То що ти думаєш?

Попри все, вона була вражена. «Він зовні викапаний Таллі,— подумала вона,— але усе одно він син свого батька, і Нед добре його вишколив».

— Які сили очолиш ти?

— Вершників,— миттю відповів він. Знов як батько: Нед завжди брав на себе більший ризик.

— А решту?

— Великий Джон всякчас повторює, що слід напасти на лорда Тайвіна. Я й подумав, що залишу цю честь йому.

Це була його перша помилка, але ж як йому на неї вказати, щоб не підважити його впевненості?

— Твій батько якось сказав мені, що Великий Джон — найбезстрашніший з усіх, кого він знав.

— Сіровій відкусив йому два пальці,— розтягнувся в посмішці Роб,— а Джон тільки розсміявся! То, значить, ти згодна?

— Твій батько не безстрашний,— зауважила Кетлін.— Він хоробрий, а це різні речі.

Якусь мить син зважував це.

— Східне військо — ото й усе, що відділятиме лорда Тайвіна од Вічнозиму,— замислено мовив він.— Воно, а ще кілька лучників, яких я лишу тут, у Рову. І мені не потрібен безстрашний очільник, так?

— Саме так. Тобі потрібен холодний розум, думаю, а не мужність.

— Руз Болтон,— миттю запропонував Роб.— Але він мене лякає.

— Тоді молімося, що він злякає і Тайвіна Ланістера.

Кивнувши, Роб скрутив карту.

— Я віддам накази та зберу тобі охорону, щоб провести у Вічнозим.

Кетлін силкувалася триматися — заради Неда й заради цього їхнього впертого й хороброго сина. Вона відкидала розпач і страх, так наче то одяг, який можна не вдягати... але зараз усвідомила, що все-таки їй це не вдалося.

— Я не поїду у Вічнозим,— почувла вона власні слова, й зненацька очі в неї затуманилися сльозами.— Можливо, за мурами Річкорину помирає мій батько. А брат оточений ворогами. Я маю бути з ними.

Тиріон



На розвідку вирушила Челла, дочка Чейка з клану чорних вух, і саме вона принесла звістку про те, що на роздоріжжі стоїть військо.

— Судячи з кількості багать, їх тисяч двадцять,— сказала вона.— Прапори червоні з золотим левом.

— Це твій батько? — запитав Брон.

— Або брат Джеймі,— озвався Тиріон.— Скоро дізнаємося.

Він оглянув свій пошарпаний загін розбійників: близько трьохсот кам'яних воронів, місячних братів, чорних вух і обпечених, а це ж лише насіння, з якого він сподівається виростити цілу армію. Гантор, син Гурна, просто зараз збирає інші клани. Цікаво, подумав Тиріон, а як батько поставиться до вояків у звіриних шкурах і з краденою зброєю? Якщо по щирості, він і сам не знав, як до них ставитися. Хто він для них — очільник чи бранець? Переважно йому здавалося, що і те, і те.

— Краще буде, якщо я поїду сам,— мовив Тиріон.

— Краще для Тиріона, сина Тайвіна,— мовив Альф од імені місячних братів.

Шага кинув такий сердитий погляд, що стало страшно.

— Шазі, сину Дольфа, це не подобається. Шага поїде з малюком, і якщо малюк бреше, Шага відріже йому чоловіче багатство...

— ...і згодує козам, атож,— знесилено закінчив за нього Тиріон.— Шаго, даю тобі слово Ланістера, я повернуся.

— А чи можна вірити твоєму слову? — мовила Челла, маленька сувора жіночка, пласка як хлопець, і зовсім не дурна.— Низинні лорди всякчас брешуть кланам.

— Ти мене ображаєш, Челло,— сказав Тиріон.— Мені здавалося, ми стали друзями! Але як хочете. Тоді зі мною поїдеш ти, і Шаґа, і Кон від кам'яних воронів, і Альф од місячних братів, і Тимет, син Тимета з клану обпечених.

Горяни, яких він назвав, обмінялися сторожкими поглядами.

— Решта хай чекають тут, поки я по них не пошлю. І поки мене не буде, *постарайтеся* не повбивати й не покалічити одне одного.

Пришпоривши коня, він рушив уперед, не лишаючи їм вибору: або їдьте, або лишайтесь. Йому було байдуже, що вони оберуть, тільки б не сидіти тут, день і ніч ведучи нескінченні балачки. Ось у чому була біда з тими кланами: вони дотримувалися абсурдного правила, що на раді слід вислухати кожного, тож повсякчас сперечалися про все, і цьому не було кінця-краю. Навіть жінкам дозволялося висловлюватися. Нічого дивного, що вже кількатороків вони для Видолу не становлять жодної загрози — а вчиняти наважуються хіба поодинокі наскоки. Тиріон збирався цю практику поламати.

Брон поїхав з ним. А позаду — хіба трохи побуркотівши — рушили п'ятеро горян на своїх низькорослих гаронах — кощавих шкапах, більше схожих на поні, які скакали по горах, мов кози.

Кам'яні ворони трималися разом, так само і Челла з Альфом, оскільки місячні брати й чорні вуха підтримують тісні зв'язки. Тимет, син Тимета, їхав сам. Усі клани Місячних гір бояться обпечених, які самохіть палять себе вогнем, аби довести власну мужність, а ще (як подекують) на бенкетах засмажують немовлят. Та навіть самі обпечені бояться Тимета, який, досягнувши повноліття, сам собі вийняв ліве око розжареним до білого ножем. Тиріон уже знав, що у хлопців перед повноліттям більше заведено спалити собі пипку, або палець, або (якщо вже хлопець реально хоробрий чи реально божевільний) вуха. Обпечені були в такому захваті від того, як учинив Тимет, що миттю оголосили його «червоною рукою», що, здається, означало якогось військового очільника.

«Цікаво, що спалив собі їхній король»,— сказав Тиріон до Брона, вперше почувши цю історію. Розплившись у посмішці, перекупний меч поклав руку собі між ноги... але в присутності Тимета навіть Брон тримав язика на припоні. Якщо цей божевільний здатен вийняти око собі, навряд чи церемонитиметься з ворогами.

Кавалькада рухалася передгір'ям, а за нею здалеку спостерігали дозорці, які ховалися на вежах, збудованих з нескріпленого розчином каміння; одного разу Тиріон побачив, що з вежі вилетіла ворона. Там, де дорога петляла між двох кам'янистих оголень породи, виявилось перше укріплення. Дорога впиралась у невисокий — чотири фути заввишки — земляний вал, який стерегла дюжина арбалетників. На безпечній відстані від валу Тиріон зупинив своє товариство й далі поїхав сам.

— Хто тут старший? — гукнув він нагору.

Швидко з'явився капітан, а коли впізнав сина свого лорда, ще швидше дав йому супровід. Далі вони рушили повз чорні ниви та спалені тверджі в напрямку приріччя, до Зеленого Зубця річки Тризуб. Мертвих тіл Тиріон не бачив, але в небі кружляло повно ворон і круків: тут відбувся бій, і то зовсім нещодавно.

За півльє від роздоріжжя зведена була заслона з гострих паль, за якою ховалися пікінери й лучники. А позаду розкинувся величезний табір. Від сотень багать піднімались тонкі цівки диму, попід деревами сиділи, нагострюючи зброю, вояки в кольчугах, а на ратищах, застромлених у багнисту землю, майоріли знайомі прапори.

Коли кавалькада наблизилася до заслони, їй назустріч виїхав гурт вершників. Лицар на чолі мав на собі срібні обладунки, оздоблені аметистами, й пурпурово-срібний смугастий плащ. На щиті в нього красувався єдиноріг, а з шолома у формі конячої голови стримів довжелезний спіральний ріг. Тиріон під'їхав до лицаря привітатися.

— Сер Флемент!

Сер Флемент Бракс підняв забороло.

— Тиріоне,— вражено зронив він.— Мілорде, я боявся, ви вже мертві чи...— він невпевнено поглянув на горян.— Ці... ваші товариші...

— Любі друзі й вірні піддані,— мовив Тиріон.— Де мені шукати лорда-батька?

— Він облаштував собі штаб у заїзді на роздоріжжі.

Тиріон розсміявся. Заїзд на роздоріжжі! А боги все-таки справедливі.

— Маю з ним негайно побачитися.

— Як скажете, мілорде,— розвернув сер Флемент коня й гукнув наказ. Із землі витягнули три ряди паль, і в заслоні з'явився прохід.

Тиріон повів своє товариство в табір.

А табір лорда Тайвіна розкинувся на кілька льє. Коли Челла казала про двадцять тисяч вояків, вона не надто помилялася. Простолюд отаборився просто неба, проте лицарі поставили намети, а кілька шляхетних лордів навіть облаштували собі шатра завбільшки з будинки. Тиріон помітив і червоного бика Престерів, і плямистого кабана лорда Крейкгола, і вогненне дерево Марбрандів, і борсука Ліденів. Коли він проїжджав повз, його окликали лицарі, а солдати вражено роззявляли рота, побачивши горян.

Шага теж роззявляв рота: понад усякий сумнів, він зроду ще не бачив стільки людей, коней і зброї. Решта горян-розбійників трохи стримували свої емоції, але Тиріон не мав сумнівів, що вони приголомшені не менше. Це й на краще. Що більше їх вразить міць Ланістерів, то легше ними буде керувати.

І заїзд, і стайня не змінилися, однак від села зосталося хіба що потрощене каміння й почорнілі фундаменти будинків. У дворі спорудили шибеницю; тіло, яке на ній висіло, обсіли круки. Коли під'їхав Тиріон, вони знялися в повітря, крякаючи й ляпаючи чорними крилами. Злізши з коня, він підняв очі на рештки людини на шибениці. Птахи видзьобали їй губи й — майже цілковито — щоки, оголюючи моторошну червонозубу посмішку.

— Кімнату, поїсти й карафу вина — більшого я не просив,— нагадав Тиріон мертвій жінці, докірливо зітхнувши.

Зі стайні невпевнено з'явилися хлопці, щоб подбати про коней. Шага свого коня віддавати не волів.

— Хлопець не вкраде твою кобилу,— запевнив його Тиріон.— Тільки дасть їй трохи вівса й води, а тоді почистить.

Самого Шагу теж непогано було би почистити, але таке казати нетактовно.

— Слово даю, кобилі нічого не станеться.

Сердитий Шага відпустив нарешті повіддя.

— Це кобила Шаги, сина Дольфа,— заричав він на конюшого.

— Якщо він її не поверне, відріжеш йому чоловіче багатство та згодуєш козам,— запевнив його Тиріон.— Якщо, звісно, знайдеш тут кіз.

Попід вивіскою заїзду, обабіч дверей, стояло двійко гвардійців у малинових плащах і шоломах з левом на гербі. Тиріон упізнав

капітана.

— Де батько?

— У їдальні, мілорде.

— Розпорядіться, щоб мій супровід отримав мед і м'ясо,— сказав йому Тиріон. Увійшовши до заїзду, він побачив батька.

Тайвіну Ланістеру, лорду Кичери Кастерлі й хранителю Заходу, було добре за п'ятдесят, однак міцний він був, як двадцятирічний. Навіть сидячи він здавався високим, мав довгі ноги, широкі плечі та плаский живіт. Руки в нього були худі й жилаві. Коли почала рідіти колись густа золота чуприна, він звелів цирульнику поголити голову: лорд Тайвін не вірив у півзаходи. Вуса й бороду він теж голив, лишав тільки бакенбарди — дві густі доріжки жорсткого золотого волосся, яке майже повністю затуляло щоки від вух до підборіддя. Очі в нього були світло-зелені з золотими крапочками. Якось один блазень, дурніший за інших, пожартував, що й гівно у лорда Тайвіна з золотими краплями. Подейкують, блазень і досі живе десь у підземних нутрощах Кичери Кастерлі.

Коли Тиріон увійшов, лорд Тайвін саме ділив карафу елю з сером Кеваном Ланістером, єдиним досі живущим братом Тиріонового батька. Дядько був дебелий лисань з коротко підстриженою жовтуватою борідкою, яка підкреслювала важку щелепу. Сер Кеван першим побачив племінника.

— Тиріоне! — здивовано вигукнув він.

— Дядьку,— уклонився Тиріон.— І лорде-батьку! Яка приємність!

Лорд Тайвін навіть не ворухнувся в кріслі, однак кинув на сина довгий оцінювальний погляд.

— Бачу, чутки про твою кончину не мали під собою ґрунту.

— Вибач, що розчарував, батьку,— мовив Тиріон.— Не варто підскакувати й обіймати мене, не хочу завдавати тобі клопоту.

Перетнувши кімнату, він наблизився до столу, гостро усвідомлюючи, як з кожним кроком погойдується на своїх коротеньких ніжках. Під батьковим поглядом він завжди ніяковів, пам'ятаючи про своє каліцтво.

— Як люб'язно з твого боку розпочати заради мене війну,— сказав він, залазячи в крісло й наливаючи собі кухоль батькового елю.

— Як на мене, то це ти все розпочав,— відповів лорд Тайвін.— Твій брат Джеймі не віддався б смиренно жінці в руки.

— Це не єдине, в чому ми з Джеймі відрізняємося. Можливо, ти помітив, що він і вищий за мене.

Батько пропустив дотеп повз вуха.

— На кону честь нашого дому. Вибору в мене не було, довелося виступити. Нікому не дозволено безкарно проливати кров Ланістерів.

— «Чуйте мій рик»,— посміхнувся Тиріон. Гасло Ланістерів.— Якщо по щирості, мою кров ніхто не проливав, хоча раз чи двічі до цього мало не дійшло. Морек і Джик загинули.

— Я так розумію, тобі знадобиться новий супровід.

— Не турбуйся, батьку, я вже маю новий супровід,— ковтнув він елю, брунатного й пінного, і такого густого, що мало не жувати можна було. Але, правду кажучи, дуже доброго. Шкода, що батько повісив господиню заїзду.— То як просувається війна?

Відповів дядько.

— Поки що непогано. Сер Едмур розпорошив невеликі загони вздовж своїх кордонів, щоб зупинити наші наскоки, і нам з твоїм лордом-батьком вдалося майже всіх їх знешкодити одного по одному, поки вони не з'єдналися.

— Твій брат здобув собі славу,— мовив батько.— На Золотому Зубці розбив лордів Ванса й Пайпера, а тоді під мурами Річкорину зустрівся зі згуртованими силами Таллі. Лорди Тризуба розгромлені вщент. Сер Едмур Таллі з чималою кількістю лицарів і прапороносців опинився в полоні. Лордові Блеквуду вдалося вивести кількох уцілілих назад у Річкорин, і там Джеймі узяв їх в облогу. Решта повтікали по своїх кріпостях.

— Ми з твоїм батьком беремо ці кріпості по черзі,— мовив сер Кеван.— Без лорда Блеквуда зразу впало Крукодерево, а леді Вент змушена була здати Гаренхол, бо не було кому його захищати. Сер Грегор спалив Пайперів і Бракенів...

— І тепер вам нема з ким битися? — запитав Тиріон.

— Не зовсім,— відповів сер Кеван.— Малістери досі утримують Стражморе, а Волдер Фрей у своїх Близнючках збирає рекрутів.

— Але це байдуже,— сказав лорд Тайвін.— Фрей виходить на поле бою тоді, коли в повітрі запагне перемогою, а поки що пахне лише руйновищем. А Джейсон Малістер своїми силами битися не зможе. Коли Джеймі візьме Річкорин, вони обоє миттю схлять перед нами

коліна. Якщо проти нас не виступлять Старки й Арини, можна вважати, що ми перемогли.

— На вашому місці через Аринів я б надто не переймався,— мовив Тиріон.— Старки — зовсім інша справа. Лорд Едард...

— ...наш заручник,— сказав батько.— Поки він гниє в підземеллях Червоної фортеці, армію він у бій повести не зможе.

— Не зможе,— погодився сер Кеван,— але його син скликав прапори та з великим військом засів у Кейлінському Рову.

— Тільки загартований меч — міцний,— оголосив лорд Тайвін.— А Старків хлопчина — ще дитина. Його, звісно, тішать військові сурми і розмаїні на вітрі прапори, але війна — це різанина. Навряд чи він це витримає.

«А справи дуже перемінилися, поки мене не було»,— подумав Тиріон.

— А що ж робить наш безстрашний монарх, поки кругом чиниться колотнеча? — поцікавився він.— Як моя мила й невідпорна сестра переконала Роберта ув'язнити його любого друга Неда?

— Роберт Баратеон помер,— сказав батько.— На Королівському Причалі править твій племінник.

Оце Тиріона приголомшило.

— Тобто моя сестра,— зробив він добрячий ковток елю. Королівство, яким правитиме Серсі замість свого чоловіка, зміниться до невпізнання.

— Якщо хочеш принести користь, можу дати тобі загін,— мовив до нього батько.— Марк Пайпер з Карилом Вансом час до часу перетинають Червоний Зубець у нас у тилу і чинять набіги на наші землі.

Тиріон поцикав крізь зуби.

— Яке безрозсудство — відбиватися! Іншим разом я б залюбки покарав їх за зухвальство, батьку, але, щиро кажучи, у мене є інші справи.

— Та невже? — не надто зрадів лорд Тайвін.— А ще нам псує життя, загрожуючи нашим рейдерам, парочка запізнілих ідей Неда Старка. Це лорд Берик Дондаріон, юний лордйчук, який досі не позбувся ілюзій про доблесть, а з ним — ота товста пародія на жерця, що обожнює розмахувати підпаленим мечем. Як думаєш, дорогою не зможеш із ними швиденько впоратися? Не надто осоромившись?

Витерши вуста зворотом долоні, Тиріон посміхнувся.

— Батьку, в мене на серці стає тепліше, як подумаю, що ти згоден довірити мені... скільки? Двадцять вояків? П'ятдесят? Ти певен, що зможеш пожертвувати стількома? Але то таке. Якщо раптом наскочу на Тороса й лорда Берика, відшльопаю обох,— злізши з крісла, він подибав до шинквасу, на якому в оточенні фруктів лежало кружало білого сиру з блакитними прожилками.— Але спершу я маю виконати свої обіцянки,— мовив він, укривши собі трикутничок сиру.— Мені потрібно три тисячі шоломів і стільки ж кольчуг, плюс мечі, піки, сталеві гостряки, булави, бойові топори, латні рукавиці й коміри, поножі, нагрудники, а ще вози, щоб усе це доправити...

Позаду нього з хряскотом розчахнулися двері — з такою силою, що Тиріон мало не впустив сир. Сер Кеван з лайкою скочив на ноги: у кімнату влетів капітан гвардії і втелющився в коминок. Коли він, у перехнябленому лев'ячому шоломі, приземлився в холодну золу, Шага розламав його меч об товсте як стовбур стегно, пожбурих уламки на землю й увірвався в їдальню. Про його прихід повідомив сморід — міцніший за запах сиру та просто нестерпний у замкненому приміщенні.

— Ти, червоний плащик,— заричав горянин,— ще раз оголиш меча на Шагу, сина Дольфа, і я відріжу тобі твоє чоловіче багатство й засмажу на вогні.

— А як же кози? — зронив Тиріон, відкушуючи від сиру.

За Шагою у їдальню ввалилася й решта горян, а з ними Брон. Глянувши на Тиріона, перекупний меч жалібно знизав плечима.

— Ви хто такі? — холодним як сніг голосом запитав лорд Тайвін.

— Ці люди провели мене додому, батьку,— пояснив Тиріон.— Можна мені їх залишити? Багато вони не їдять.

Ніхто й не усміхнувся.

— За яким правом твої дикуни втручаються в нашу нараду? — поцікавився сер Кеван.

— Це ми дикуни, ти, низиннику? — вигукнув Кон. Якби його відмити, його б можна було і вродливим назвати.— Ми вільні люди, а вільні люди по праву сидять на всіх військових нарадах.

— Хто з вас лорд левів? — запитала Челла.

— Вони обидва старі,— оголосив Тимет, син Тимета, якому ще й двадцятьох не минуло.

Рука сера Кевана потягнулася до руків'я меча, але брат двома пальцями міцно стиснув йому зап'ястя. Лорд Тайвін здавався незворушним.

— Тиріоне, ти забув про гарні манери? Будь ласка, познайом нас із нашими... шановними гостями.

Тиріон обливав пальці.

— Залюбки,— озвався він.— Ця красна дівиця — Челла, дочка Чейка з клану чорних вух.

— Ніяка я не дівиця,— запротестувала Челла.— Мої сини уже повідрізали разом півсотні вух.

— Хай відріжуть вони ще півсотні,— мовив Тиріон, дивлячись геть від неї.— А це Кон, син Кората. Шага, син Дольфа,— це отой, схожий на Кичеру Кастерлі, тільки порослу волоссям. Ось Альф, син Юмара з клану місячних братів, і Тимет, син Тимета, червона рука клану обпечених. А це — Брон, перекупний меч, він сам по собі. За той недовгий час, що ми знайомі, він уже двічі перебігав на інший бік, тож ви з ним, батьку, маєте легко знайти спільну мову,— зронив він, а тоді повернувся до Брона й горян.— Дозвольте представити мого лорда-батька Тайвіна, сина Тайтоса з дому Ланістерів, лорда Кичери Кастерлі, хранителя Заходу, щита Ланіспорту, колишнього й майбутнього правиці короля.

Лорд Тайвін, величавий і ввічливий, підвівся.

— Навіть на заході нам добре відома майстерність войовничих кланів Місячних гір. Що привело вас зі своїх кріпостей сюди, мілорди?

— Коні,— відповів Шага.

— Обіцяні шовки і криця,— докинув Тимет, син Тимета.

Тиріон саме збирався розповісти лорду-батькові, як він пропонував спалити Видол, лишивши на його місці димну пустку, але не встиг. З гуркотом розчахнулися двері. Прибулий посланець кинув на Тиріонових горян короткий дивний погляд, а тоді опустився перед лордом Тайвіном на одне коліно.

— Мілорде,— заговорив він,— сер Адам просив переказати вам, що Старкове військо рухається гаткою.

Лорд Тайвін не усміхнувся. Лорд Тайвін узагалі ніколи не усміхався, але Тиріон навчився розпізнавати батькову втіху, і зараз у нього на обличчі був саме такий вираз.

— Отож вовчєня вирішило вилізи з лігва й погратися з левами,— тихо й задоволено мовив він.— Чудово. Повертайся до сера Адама й перекажи йому наказ відходити. Нехай не вступає в бій з північанами, поки ми не підійдемо, але трохи пошарпає їх із флангів і заманить глибше на південь.

— Усе буде зроблено, як велите,— мовив посланець і вийшов.

— Тут у нас добра позиція,— зауважив сер Кеван.— Близько до броду, під захистом ровів і частоколу. Якщо вони йдуть на південь, то, як на мене, хай ідуть — і поламають об нас зуби.

— Побачивши, скільки нас, хлопець, може, злякається й відступить,— мовив лорд Тайвін.— Що швидше Старки зламаються, то швидше я звільнюся й займуся Станісом Баратеоном. Скажи барабанникам грати збір, а Джеймі пошли звістку, що я виступаю проти Роба Старка.

— Як скажеш,— озвався сер Кеван.

Тиріон з похмурим зачудуванням спостерігав, як лорд-батько заговорив до напівдиких горян.

— Кажуть, що чоловіки з гірських кланів не мають страху.

— Правду кажуть,— відповів Кон з клану кам'яних ворон.

— Не тільки чоловіки, а й жінки,— докинула Челла.

— То бийтеся зі мною проти моїх ворогів, і ви отримаєте все, що пообіцяв вам мій син, і не тільки,— мовив лорд Тайвін.

— Ти заплатиш нам нашою власною монетою? — мовив Альф, син Юмара.— Яка нам потреба у батькових обіцянках, якщо ми вже маємо синові?

— Я і словом не обмовився про потребу,— озвався лорд Тайвін.— Моя пропозиція — це просто данина ввічливості, не більше. Ви не мусите приєднуватися до нас. Вояки з зимових країв зроблені з криці та криги, і навіть найхоробріші мої лицарі бояться стрітися з ними вічна-віч.

«Ловко»,— подумав Тиріон, посміхнувшись одним кутиком вуст.

— Обпечені не бояться нічого. Тимет, син Тимета, поїде з левами.

— Хай куди їдуть обпечені, кам'яні ворони опиняться там перші,— гаряче заявив Кон.— Ми теж їдемо.

— Шага, син Дольфа, повідрізає їм чоловіче багатство та згодує воронам.

— Ми поїдемо з тобою, лорде левів,— погодилася Челла, дочка Чейка,— та тільки в тому разі, якщо з нами поїде твій син-недоросток. Можливість дихати він купив обіцянками. Поки ми не отримаємо крицю, яку він обіцяв нам, його життя в наших руках.

Лорд Тайвін перевів на сина очі з золотими крапочками.

— Яка радість,— озвався Тиріон з покірливою усмішкою.

Санса



Стіни в тронній залі оголилися: гобелени, які так любив король Роберт, тепер валялися в кутку неохайною купою.

Сер Мандон Мур сів біля підніжжя трону поруч з двома своїми побратимами з королівської варти. Санса, вперше залишившись без нагляду, затрималася біля дверей. Королева дала їй свободу в межах замку за те, що вона чемно поводитися, однак і зараз, хай куди вона йшла, її обов'язково супроводжували. «Це почесна варта для моєї майбутньої дочки»,— пояснила королева, однак Санса не відчувала в цьому честі.

«Свобода в межах замку» означала, що на території Червоної фортеці Санса може піти, куди заманеться, якщо пообіцяє не виходити за мури, і Санса радо дала таку обіцянку. Вона б сама не вийшла за мури. Браму день і ніч охороняли золоті плащі Джаноса Слінта, та й ланістерівські гвардійці завжди крутилися поруч. Крім того, навіть якби вона могла вийти з замку, куди б вона пішла? Досить того, що вона отримала змогу гуляти у дворі, збирати квіти в Мірселлиному садку й ходити в септ помолитися за батька. Іноді вона молилася й у богопралісі, оскільки Старки вірять у давніх богів.

Сьогодні було перше засідання суду за час правління Джофрі, тож Санса нервово роззирнулася. Попід західними вікнами стояла шереха ланістерівських гвардійців, а попід східними — шереха золотих плащів міської варти. Простолюду не було видно й чути, але під галереєю скупчився схвильований гурт лордів — знатних і не дуже. Їх було не більш як двадцять, тоді як на короля Роберта зазвичай очікувала сотня.

Санса ковзнула поміж них і, пробираючись наперед, мурмотіла вітання. Вона впізнавала обличчя: ось чорношкірий Джалабар Ксо, похмурий сер Арон Сантагар, Редвинівські близнюки — Горе і Гоблін... але ніхто з них, здається, не впізнавав її. А якщо й упізнавали, то сахалися, так наче вона хвора на сіру чуму. Хворобливий лорд Гайлз при її наближенні затулився руками й удав, наче в нього напад кашлю, а коли кумедний п'яний сер Донтос почав був вітатися до неї, сер Балон Свон щось шепнув йому на вухо — і той відвернувся.

А багатьох узагалі не було. Де вони всі поділися? — не могла зрозуміти Санса. Вона марно шукала дружні обличчя. Ніхто не хотів зустрічатися з нею очима. Так наче вона стала привидом, так наче дочасно померла.

Великий мейстер Пайсел сидів сам-один за нарадчим столом; обхопивши руками бороду, він, здавалося, спав. Санса бачила, як у залу квапливо й безшумно вбіг лорд Вейрис. За мить крізь високі двері в глибині зали увійшов усміхнений лорд Бейліш. Пробираючись наперед, він привітно перемовився з сером Балонем і сером Донтосом. У Санси в животі пурхали метелики. «Я не повинна боятися,— сказала вона собі.— Мені нема чого боятися, все буде гаразд, Джоф любить мене, і королева також, вона сама сказала».

Залунав голос герольда.

— Слава його світлості Джофрі Першому з дому Баратеонів і Ланістерів, королю андалів, і ройнарів, і перших людей, володарю Сімох Королівств. Слава його матері, Серсі з дому Ланістерів, королеві-регентші, світочу Заходу й оборонниці держави.

Сер Баристан Селмі, блискучий у своїх білих латах, повів королеву й королевича в залу. Серсі супроводив сер Арис Окгарт, а сер Борос Блаунт ішов поруч з Джофрі, тож тепер у залі зібралося вже шестеро гвардійців з королівської варти — всі білі мечі, крім Джеймі Ланістера. Королевич — ні, вже король! — заскочив на Залізний трон, перестрибуючи сходишки через одну, а його мати сіла з радістю. Джоф був одягнутий у чорний оксамит з малиновими вставками й у мерехтливий злототканий плащ з високим коміром, а на голові мав золоту корону, оздоблену рубінами й чорними діамантами.

Джофрі роззирнувся залюю — і піймав Сансин погляд. Усміхнувшись, він сів і заговорив.

— Королівський обов'язок — карати зрадників і винагороджувати відданих. Великий мейстре Пайселе, наказую вам зачитати мої декрети.

Пайсел важко зіп'явся на ноги. Він горнувся у пишну мантию з цупкого червоного оксамиту з горностаєвим коміром і блискучими золотими застібками. З широкого рукава, який обвис від ваги золоченого орнаменту, він дістав пергамент, розгорнув і заходився зачитувати довгий перелік імен, наказуючи кожному з названих в ім'я короля й ради ступити наперед і присягнути на вірність Джофрі. Хто цього не зробить, буде оголошений зрадником, а його землі й титули конфіскує корона.

Від почутих імен у Санси перехопило подих. Лорд Станіс Баратеон, його леді-дружина, їхня дочка. Лорд Ренлі Баратеон. Обидва лорди Ройси з синами. Сер Лорас Тайрел. Лорд Мейс Тайрел, його брати, дядьки, сини. Червоний жрець Торос Мирський. Лорд Берик Дондаріон. Леді Лайса Арин і син, малолітній лорд Роберт. Лорд Гостер Таллі, його брат сер Бринден і син сер Едмур. Лорд Джейсон Малістер. Лорд Брайс Карон з Прикордоння. Лорд Тайтос Блеквуд. Лорд Волдер Фрей і його спадкоємець сер Стеврон. Лорд Джонос Бракен. Леді Шейла Вент. Доран Мартел, князь дорнський, з усіма синами. «Як їх багато,— подумала Санса, а Пайсел читав і читав,— щоб розіслати накази, потрібна буде ціла зграя круків».

А наприкінці, мало не останніми, йшли імена, почути які Санса боялася найбільше. Леді Кетлін Старк. Роб Старк. Брандон Старк, Рикон Старк, Арія Старк. Санса придушила скрик. Арія! Вони хочуть, щоб Арія з'явилася й дала обітницю... а це, певно, означає, що сестра втекла на галері, що зараз вона вже в безпеці Вічнозиму...

Великий мейстер Пайсел згорнув пергамент і заховав у лівий рукав, а тоді з правого рукава дістав іще один. Прокашлявшись, він продовжив.

— Замість зрадника Едарда Старка, за велінням його світлості, Тайвін Ланістер, лорд Кичери Кастерлі та хранитель Заходу, обіймає посаду правиці короля, щоб служити його вустами, вести його військо проти ворогів і виконувати його королівську волю. Так постановляє король. Мала рада дає згоду.

Замість зрадника Станіса Баратеона, за велінням його світлості, його леді-мати, королева-регентша Серсі Ланістер, яка завжди була

йому найнадійнішою опорою, долучається до малої ради, щоб допомагати йому правити мудро та справедливо. Так постановляє король. Мала рада дає згоду...

Санса чула, як навкруги неголосно перемовляються лорди, але шепіт швидко стих. Пайсел провадив.

— Також за велінням його світлості його відданий слуга Джанос Слінт, командувач міської варти Королівського Причалу, негайно підвищується до рангу лорда й отримує давній престол Гаренхолу з усіма землями та прибутками, і ця честь передаватиметься його синам і онукам повік-віків. Крім того, за велінням його світлості, лорд Слінт долучається до малої ради й допомагатиме управляти королівством. Так постановляє король. Мала рада дає згоду.

Краєм ока Санса зауважила рух: Джанос Слінт вийшов наперед. Цього разу бурмотіння було гучнішим і сердитішим. Гонорові лорди, які походили з домів з тисячолітньою історією, неохоче розступалися перед лисуватим простолюдином з жаб'ячим обличчям, коли той проходив повз. Його чорний оксамитовий камзол був розшитий золотою лускою, яка подзвякувала з кожним кроком. На плечах Слінт мав картатий чорно-золотий атласний плащ. Перед ним ішло двійко потворних хлопчаків — мабуть, сини,— вгинаючись під вагою важкого металевого щита заввишки з них самих. За герб Слінт собі взяв закривавлений спис — золотий на чорному як ніч полі. Побачивши його, Санса відчула, як у неї руки вкрилися сиротами.

Щойно лорд Слінт зайняв своє місце, великий мейстер Пайсел продовжив.

— І останнє. В часи зради й заворушень, по наглій смерті нашого любого Роберта, рада вважає головним пріоритетом охорону життя й безпеки короля Джофрі...— сказав він і обернувся до королеви.

Серсі підвелася.

— Сер Баристан Селмі, вийдіть наперед.

Сер Баристан і так стояв біля підніжжя Залізного трону, непорушний як статуя, а тепер опустився на одне коліно та схилив голову.

— Ваша світлосте, я до ваших послуг.

— Підведіться, пане Баристане,— мовила Серсі Ланістер.— Можете зняти шолом.

— Міледі? — здивувався старий лицар, не розуміючи, навіщо це, але підвівся та зняв високий білий шолом.

— Ви довго й вірно служили короні, добрий сер, і всі чоловіки й жінки Сімох Королівств мають дякувати вам. Але зараз, боюся, ваша служба добігла кінця. На бажання короля й ради ви маєте скласти свій тягар.

— Мій... тягар? Боюся, я... я не...

Важким і різким голосом заговорив новоспечений лорд Джанос Слінт:

— Її світлість хоче сказати, що ви звільняєтеся з посади лорда-командувача королівської варти.

Високий білоголовий лицар, здавалося, змалів і майже не дихав.

— Ваша світлосте,— нарешті мовив він.— Королівська варта — це братерство, свої обітниці ми даємо на все життя. Тільки смерть може звільнити лорда-командувача від цього священного обов'язку.

— Чия смерть, пане Баристане? — м'яким як шовк голосом поцікавилася королева, але слова її полинули в усі куточки зали.— Ваша чи вашого короля?

— Ви дозволили померти моєму батькові,— з вершечка Залізного трону звинувачувально кинув Джофрі.— Ви застарі, щоб когось захищати.

Лицар утупився в свого нового короля. Якщо раніше Санса ніколи б не дала йому його років, то зараз він наче постарів.

— Ваша світлосте,— мовив він.— Мене обрали білим мечем на двадцять третьому році життя. Відтоді як я вперше взяв у руки меч, я мріяв тільки про це. Я відмовився від претензій на спадок; дівчина, з якою я мав побратися, вийшла за мого двоюрідного брата; мені не потрібні були ні сини, ні землі, бо своє життя я мав прожити для корони. Сер Герольд Гайтавер особисто чув мою обітницю... всіма силами захищати короля... віддати за нього свою кров... Я бився пліч-о-пліч з Білим Биком і княжичем Левином Дорнським... з сером Артуром Дейном на прізвисько Ранковий Меч. До служби вашому батькові я допомагав захищати короля Ейрису, а перед ним — його батька Джейгейрису... Троє королів...

— І всі мертві,— зауважив Мізинчик.

— Ваш час вийшов,— оголосила Серсі Ланістер.— Джофрі потрібні молоді й дужі вояки. Рада вирішила, що ваше місце як лорда-

командувача братства білих мечів посяде Джеймі Ланістер.

— Царевбивця,— зронив сер Баристан різко та презирливо.— Віроломний лицар, що опоганив свій клинок кров'ю короля, якого присягнувся захищати.

— Стежте за своїми словами, сер,— застерегла королева.— Ви зараз говорите про мого любого брата та кровного родича вашого короля.

Лорд Вейрис заговорив лагідніше, ніж інші.

— Ми не забули про ваші заслуги, добрий сер. Лорд Тайвін Ланістер люб'язно погодився дарувати вам чималі земельні угіддя на північ від Ланіспорту, недалечко від моря, й достатньо золота і людей, щоб збудувати фортецю, а ще слуг, які забезпечуватимуть усі ваші потреби.

Сер Баристан різко глянув угору.

— Палац, щоб у ньому померти, і людей, щоб мене поховали. Дякую, мілорди... але плювати я хотів на ваше співчуття.

Він розстебнув заціпки, які тримали плащ, і важке біле вбрання ковзнуло з плечей і купою впало на підлогу. З брязкотом гримнувся долі шолом.

— Я лицар,— мовив сер Баристан. Розстебнувши срібні заціпки нагрудника, він і його кинув на підлогу.— І помру як лицар.

— Як голий лицар, схоже,— ущипнув його Мізинчик.

Усі засміялися — Джофрі на своєму троні, і лорди, які спостерігали за дійством, і Джанос Флінт, і королева Серсі, і Сандор Кліган, і навіть решта королівської варти — п'ятеро гвардійців, які ще мить тому були побратимами сера Баристана. «Це, певно, образило його найбільше», — подумала Санса. Серце її полинуло до галантного старика, осоромленого й червоного з обличчя, який від гніву втратив мову. Нарешті він витягнув меча.

Санса чула, як хтось хапнув ротом повітря. Сер Борос і сер Мірин ринули лицарю навперейми, але сер Баристан одним-єдиним презирливим поглядом припечатав їх на місці.

— Не бійтеся, панове, ваш король у безпеці... але не завдяки вам. І зараз я здатен пократити п'ятьох таких, як ви, наче сир. Якщо ви згодні служити під началом Царевбивці, жоден з вас не гідний носити біле,— він пожбурих меч до підніжжя Залізного трону.— Ось, хлопче. Можеш розплавити й додати до решти, якщо хочеш. З нього буде не більше

користі, ніж з мечів оцих п'ятьох. Може, посидіти на ньому пощастить лорду Станісу, коли він займе твій трон.

І він повільно вийшов — гучні кроки, відбиваючись од підлоги, відлунювали від голих кам'яних стін. Лорди й леді розступалися, даючи йому дорогу. Й лише коли пажі зачинили по ньому великі дубові двері, окуті бронзою, Санса знову почула звуки: тихі голоси, ніякове ворухіння, шурхіт паперів на нарадчому столі.

— Він назвав мене *хлопчиком*,— капризно мовив Джофрі, який зараз здавався молодшим за свій вік.— І ще він говорив про мого дядька Станіса.

— Дурниці,— зронив євнух Вейрис.— Безглузді дурниці...

— А може, він з моїми дядьками щось замислив. Хочу, щоб його схопили й допитали.

Ніхто не ворухнувся. Джофрі підвищив голос.

— Я сказав: хочу, щоб його схопили!!!

З-за нарадчого столу підвівся Джанос Слінт.

— Золоті плащі подбають про це, ваша світлосте.

— Добре,— мовив король Джофрі. Лорд Джанос великими кроками вийшов із зали, і його потворним синам довелося бігти підтюпцем, щоб не відставати, тягнучи величезний металевий щит з гербом дому Слінтів.

— Ваша світлосте,— звернувся до короля Мізинчик.— З вашого дозволу продовжимо. З сімох лишилося шестеро. Отож з'явилася потреба в новому мечі для королівської варти.

— Скажи їм, мамо,— всміхнувся Джофрі.

— Король і рада постановили, що в Сімох Королівствах немає людини гіднішої, щоб захищати й обороняти його світлість, ніж його присяжний меч — Сандор Кліган.

— Як тобі це, псе? — запитав король Джофрі.

З пошрамованого обличчя Гончака годі було щось зрозуміти. Довгу мить він міркував.

— А чом би й ні? Я не маю ні землі, ні дружини, яку б довелося покинути, та й кому не байдуже, якби й мав? — сіпнув він попеченим кутиком рота.— Але попереджаю — ніяких лицарських обітниць я не даватиму.

— Побратимами королівської варти завжди були тільки лицарі,— твердо мовив сер Борос.

— Дотепер,— прихрипів Гончак, і сер Борос замовк.

Коли королівський герольд ступив уперед, Санса збагнула, що вже час. Вона нервово розправила спідницю сукні. Вдягнена вона була в жалобне на знак пошани до померлого короля, однак доклала особливих зусиль, аби мати гарний вигляд. На ній була шовкова сукня, яку їй подарувала королева і яку зіпсувала Арія: колись сукня мала барву слонової кістки, але Санса віддала її пофарбувати в чорний колір, тож від плями не лишилось і сліду. Санса кілька годин поспіль хвилювалася через прикраси й нарешті вирішила вдягнути простий, зате елегантний срібний ланцюжок.

Залунав голос герольда.

— Якщо є ще хтось у залі, хто волів би представити свою справу королю, нехай каже зараз або зберігає мовчання й надалі.

Санса затремтіла. «Зараз,— сказала вона собі,— просто зараз. Боги, дайте мені мужність». Вона зробила крок, потім іще один. Лорди й лицарі мовчки розступалися, даючи їй дорогу, й вона відчувала на собі тягар їхніх очей. «Маю бути сильна, як моя леді-мати».

— Ваша світлосте,— звернулася вона тихим тремтливим голосом.

З висоти Залізного трону Джофрі мав найкращий у залі огляд. Тому він і побачив її першим.

— Підійдіть, міледі,— гукнув він, усміхаючись.

Його усмішка підбадьорила Сансу, і тепер вона почувалася гарною і сильною. «Він любить мене, справді любить». Санса підвела голову й рушила до нього — не швидко, але й не повільно. Не можна показувати, як вона нервує.

— Леді Санса з дому Старків,— оголосив герольд.

Вона зупинилася перед тронем, у тому місці, де на підлозі валявся білий плащ сера Баристана разом з шоломом і нагрудником.

— У тебе справа до короля й до ради, Сансо? — запитала королева з-за нарадчого столу.

— Так,— стала Санса навколішки на плащ, щоб не вимастити собі сукню, та звела очі на свого королевича, який сидів на моторошному чорному троні.— З дозволу вашої світлості, прошу милості для мого батька, лорда Едарда Старка, колишнього правиці короля.

Ці слова вона репетирувала сотню разів.

Королева зітхнула.

— Сансо, ти розчаровуєш мене. Що я тобі казала про кров зрадника?

— Ваш батько скоїв страшні й серйозні злочини, міледі,— підхопив її слова великий мейстер Пайсел.

— Ах, бідолашна,— зітхнув Вейрис.— Вона ж ще дитина, мілорди, вона не відає, про що просить.

Санса не відводила очей від Джофрі. «Він мусить мене вислухати, мусить»,— думала вона. Король посовався на сидінні.

— Нехай говорить,— звелів він.— Хочу почути, що вона має сказати.

— Дякую, ваша світлосте,— усміхнулася Санса — тільки для нього, сором'язливою потаємною усмішкою. Він слухав. Вона знала, що так буде.

— Зрада — це шкідливий бур'ян,— похмуро заявив Пайсел.— Її слід винищувати разом з корінням, стеблом і насінням, щоб уздовж дороги не дали паростки нові зрадники.

— Ти заперечуєш батьків злочин? — запитав лорд Бейліш.

— Ні, мілорди,— мовила Санса: цього вона й не збиралася робити. — Я знаю, що його слід покарати. Та ще я знаю, що батько, либонь, шкодує про свій учинок. Він був другом короля Роберта й любив його. Він ніколи не хотів бути правницею, це король його попросив. Мабуть, його обманули. Лорд Ренлі, або лорд Станіс, або... або хтось інший, його точно обманули, бо в іншому разі...

Король Джофрі, ухопившись за підлокітники трону, нахилився вперед. Між пальців у нього стриміли гострі уламки поламаних мечів.

— Він сказав, що я не король. Чому він так сказав?

— У нього нога була поламана,— гаряче відповіла Санса.— Вона страшенно боліла, великий мейстер Пайсел давав йому макове молочко, а від макового молочка, подекують, туманиться в голові. В іншому разі він би ніколи такого не сказав.

— Віра дитини...— заговорив Вейрис.— Яка мила невинність... і водночас кажуть, що з уст дітей і немовлят говорить мудрість.

— Зрада є зрада,— миттю мовив Пайсел.

Джофрі неспокійно крутився на троні.

— Мамо?

Серсі Ланістер задумливо роздивлялася Сансу.

— Якщо лорд Едард зізнається в своєму злочині,— сказала вона врешті,— ми знатимемо, що він покався у своїй нерозважливості.

Джофрі скочив на ноги. «Будь ласка,— подумала Санса,— будь ласка, будь ласка, вчини як король, яким, я знаю, ти є: король хороший, добрий і шляхетний, будь ласка».

— Чи маєш ти ще щось сказати? — запитав він її.

— Тільки... з любові до мене ви робите мені таку ласку, мій королевику,— мовила Санса.

Король Джофрі зміряв її поглядом.

— Твої люб'язні слова зворушили мене,— озвався він галантно й кивнув, мовби запевняючи: все буде гаразд.— Я зроблю, як ти просиш... однак спершу твій батько має зізнатися. Має зізнатися й підтвердити, що я король, бо в іншому разі не буде йому прощення.

— Він зізнається,— відповіла Санса з піднесеним серцем.— Я певна, що зізнається.

Едард



Солома на підлозі тхнула сечею. Тут не було ні вікна, ні ліжка — навіть помийного відра не було. Едард пригадав світло-червоні мури, помережані соляними плямами, й оббиті залізом сірі двері з нешліфованого дерева чотири дюйми завтовшки. Він устиг їх помітити за ту коротку мить, поки його вкидали в камеру. Щойно двері захряснулися, видимість зникла. Темрява була цілковитою. Нед мовби осліпнув.

Або помер. І похований разом з королем.

— Ах, Роберте,— пробурмотів він, намацавши холодний мур; від будь-якого руху нога пульсувала болем. Йому пригадався жарт, який король зронив у крипті Вічнозиму під холодними поглядами королів зими. «Король п'є вино,— сказав тоді Роберт,— а правиця виносить гівно». Як він тоді сміявся! Однак він помилявся. «Король умирає,— подумав Нед Старк,— а правицю ховають».

Підземелля розташувалися попід Червоною фортецею — глибше, ніж він міг уявити. Недові прийшли на пам'ять давні легенди про Мейгора Лютого, який замордував усіх каменярів, що будували замок, аби ті ніколи не розкрили його таємниць.

Чорти б їх усіх узяли: Мізинчика, Джаноса Слінта з його золотими плащами, королеву, Царевбивцю, Пайсела, Вейрису, сера Баристана, навіть лорда Ренлі, рідного Робертового брата, який утік, коли потрібен був найбільше. Однак понад усе Нед винуватив себе.

— Дурень! — крикнув він у темряву.— Тричі проклятий сліпий дурень!

Здалося, в темряві перед його очима плаває обличчя Серсі Ланістер. У її волоссі мерехтіло сонце, але посмішка на вустах була глузливою. «Того, хто вступає у гру престолів, чекає перемога або смерть»,— прошепотіла вона. Нед грав і програв, і його підлеглі заплатили за його нерозважливість власною кров'ю.

Думаючи про дочок, він би радо поплакав, але сліз не було. Навіть зараз він був Старком з Вічнозиму, і горе й лють чаїлися, заморожені, глибоко в нутрі.

Коли він намагався зовсім не ворухитися, нога не так боліла, отож він силкувався лежати нерухомо. Скільки — він не міг би точно сказати, не було-бо ні сонця, ні місяця. В темряві він не мав змоги ставити зарубки на стінах. Нед заплющив очі та знову розплющив — нічого не змінилося. Він засинав, прокидався, знову засинав. Не міг сказати, що гірше: прокидатися чи спати. Коли він спав, йому снилися сни: темні тривожні сни про кров і невиконані обіцянки. Коли ж прокидався, не лишалося нічого, як думати, а думки були гірші за нічні кошмари. Думки про Кет жалили гірше за кропиву. Він гадки не мав, де вона й що робить. Не знав, чи ще колись із нею побачиться.

Години розтягувалися на дні — принаймні так здавалося. Зламану ногу мучив тупий біль, під гіпсом свербіло. Нед помацав стегно — і виявив, що шкіра палає. Жодних звуків — тільки його власне дихання. За деякий час він почав розмовляти до себе уголос, аби бодай почути власний голос. Він сподівався зберегти ясну голову, в темряві вибудовуючи замки з надії. Робертові брати на волі, вони збирають війська у Драконстоні й Штормокраю. Покінчивши з сером Грегором, Алін і Гарвін повернуться на Королівський Причал з рештою гвардійців. А Кетлін, отримавши звістку, підніме всю Північ, а до неї приєднаються гірські лорди разом з лордами приріччя й Видолу.

Дедалі більше він думав про Роберта. Перед ним поставав король у розквіті юності, високий і вродливий, у величезному рогатому шоломі на голові, з келепом у руці,— Роберт сидів на коні, як рогатий бог. У темряві Нед чув його сміх і бачив його очі — ясні й блакитні, як гірські озера. «Ти тільки поглянь на нас, Неде,— казав Роберт.— Як ми до такого докотилися? Ти тут, а мене свиня вбила. А ми ж бо разом здобули трон...»

«Я підвів тебе, Роберте,— подумав Нед. Уголос він не міг цього вимовити.— Я збрехав тобі, приховав правду. Дозволив їм тебе вбити».

Король почув його. «Ти, впертий дурню,— пробурмотів він,— надто гордий, аби когось слухатися. Наївся своєї гордості, Старку? Честь захистить твоїх дітей?» По його обличчю побігли тріщини, шкіра порепалася, він потягнувся руками до лица — й зірвав маску. І виявилось, що це зовсім не Роберт: до Неда глузливо посміхався Мізинчик. Він розтулив рота — й брехні, які були готові зірватися з язика, перетворилися на сіру міль і злетіли.

Нед перебував у напівдрімоті, коли в коридорі почулися кроки. Спершу він подумав, що йому це сниться: давно вже він не чув нічого, крім власного голосу. На той час Неда палила гарячка, нога тупо боліла, вуста пересохли й порепалися. Коли важкі дерев'яні двері з рипінням прочинилися, від наглого світла заболіли очі.

Тюремник кинув йому глечик. На прохолодній глині проступили краплі. Ухопивши посудину обіруч, Нед жадібно випив. Проливаючись із рота, вода бігла по бороді. А він усе пив, поки його мало не почало нудити.

— Скільки я тут?..— слабким голосом запитав він, коли більше вже не міг пити.

Тюремник, це опудало зі щурячим писком і розкошланою бородою, був одягнений у кольчугу й шкіряний напівплащ.

— Жодних розмов,— сказав він, викручуючи глечик з Недових рук.

— Будь ласка,— мовив Нед,— мої донечки...

Двері захряснулися. Світло зникло, і Нед, кліпнувши, опустил голову на груди та скрутився калачиком на соломі. Від неї більше не тхнуло сечею й гівном. Від неї взагалі вже нічим не пахло.

Нед уже не розрізняв сон і пробудження. У темряві до нього підкрадалися спогади — яскраві, як сни. Був рік, коли прийшла оманлива весна; Недові знов було вісімнадцять, він виїхав з Соколиного Гнізда на турнір у Гаренхолі. Перед очима стояла яскраво-зелена трава, вітер пахнув пилком. Згадалися теплі дні, прохолодні ночі, солодкий смак вина. Брандонів сміх, Робертова шалена відвага у рукопашній, і його сміх, коли він наліво й направо скидав суперників з коней. Пригадався Джеймі Ланістер — золотий юнак у білих лускатих обладунках, який стояв навколішках у траві перед королівським шатром, даючи обітницю захищати й обороняти короля Ейриса. Потім сер Освел Вент допоміг Джеймі підвестися, і сам Білий Бик — лорд-командувач сер Герольд Гайтавер — закріпив у нього на плечах

білосніжний плащ. Усі шестеро білих мечів зібралися, щоб привітати у своїх лавах нового брата.

Та коли почалися поєдинки, виявилось, що це день Рейгара Таргарієна. Королевич-наступник убраний був у ті самі обладунки, в яких згодом помре: в блискучу чорну кірасу з рубіновим триголовим драконом свого дому на грудях. У виїздах над головою в нього маяв черлений шовковий плюмаж, і здавалося, жоден спис не може торкнутися Рейгара. Він переміг Брандона, і Бронзового Йону Ройса, і навіть чарівного сера Артура Дейна на прізвисько Ранковий Меч.

Роберт жартував з Джоном і старим лордом Гантером, а королевич, в останньому поєдинку за вінець переможця скинувши з коня сера Баристана, об'їжджав поле. Нед пригадав мить, коли зів'яли всі усмішки, а королевич Рейгар Таргарієн пустив свого коня повз власну дружину, дорнську князівну Елію Мартел, щоб покласти вінок королеви краси на коліна Ліанні. Нед і досі мов навіч бачив його: вінок зимових руж, блакитних як паморозь.

Нед потягнувся по вінок, але під блакитними пелюстками ховалися шпичаки. Вони уп'ялися в шкіру, гострі й підступні, і Нед побачив, як пальцями помалу побігла цівка крові — й, затремтівши, прокинувся в темряві.

«Пообіцяй мені, Неде»,— прошепотіла сестра зі свого кривавого ложа. Вона любила аромат зимових руж.

— Боги допоможуть,— схлипнув Нед.— Я з'їжджаю з глузду.

Боги не зволили відповісти.

Щоразу, коли ключник приносив йому води, Нед знав, що минув іще один день. Спершу він благав тюремника бодай слово сказати про дочок і про те, що відбувається у світі поза стінами камери. У відповідь він отримував тільки буркотіння й стусани. Згодом, коли шлунок почало судомити, він почав просити їсти. Але це нічого не дало: його не годували. Мабуть, Ланістери вирішили заморити його голодом. «Ні»,— сказав він собі. Якби Серсі хотіла його смерті, його б зарубали в тронній залі разом з гвардійцями. Їй же він потрібен був живий. Слабкий, зневірений, але живий. Кетлін полонила її брата, й королева не наважиться вбити Неда, бо поплатиться життям Куця.

За дверима камери почувся брязкіт кайданів. Двері з рипінням прочинилися, й Нед, упершись рукою у вологу стіну, важко подався назустріч світлу. Від сяйва смолоскипа довелося примружитися.

— Їсти,— крякнув він.

— Вина,— відповів голос. То був не тюремник зі щурячим писком: цей був опасистий, нижчий, хоча й одягнений у такий самий шкіряний напівплащ і гостроверху сталеву шапку.— Пийте, лорде Едарде.

Він уклав бурдюк вина Недові в руки.

Голос виявився на диво знайомим, однак якусь мить Нед не міг пригадати, хто це.

— Вейрисе?! — хитаючись, вигукнув він. І торкнувся його обличчя.— Я не... я не сплю. Ви справді тут.

На круглих євнухових щоках пробилася темна щетина. Нед намацав пальцями жорстке волосся. Вейрис перемінився на сивого тюремника, від якого відгонило потом і кислим вином.

— Як вам... ви чарівник?

— Чарівник для спраглих,— озвався Вейрис.— Пийте, мілорде.

Нед пом'яв бурдюк.

— Це та сама отрута, якою підпоїли Роберта?

— Ви мене ображаєте,— сумно відгукнувся Вейрис.— Щира правда: ніхто не любить євнухів. Віддайте бурдюк.

Євнух випив, і з кутика його пухкого рота побігла червона цівка.

— Не такий вишуканий врожай, яким ви пригощали мене ввечері після турніру, але й не більша отрута, ніж усі інші вина,— підсумував він, витираючи губи.— Ось.

Нед ковтнув.

— Бридота.

Здалося, він зараз виблює вино назад.

— Усім людям доводиться відпити не тільки від солодкого, а й від кислого. І шляхетним лордам, і євнухам. Прийшов і ваш час, мілорде.

— Мої донечки...

— Молодша вислизнула від сера Мірина й утекла,— повідомив Вейрис.— Знайти її мені не вдалося. Ланістерам теж. Це добре. Наш король її не любить. А старша й досі суджена Джофрі. Серсі тримає її біля себе. Кілька днів тому вона приходила на суд просити за вас. Шкода, що вас не було, ви були би зворушені,— мовив він і зосереджено нахилився вперед.— Думаю, ви усвідомлюєте, що ви покійник, лорде Едарде?

— Королева не вб'є мене,— сказав Нед. У голові кружляло: вино виявилось міцним, а він давно вже не їв.— Кет... Кет тримає в

заручниках її брата.

— Не того брата,— зітхнув Вейрис.— Та й більше не тримає. Вона дозволила Куцю вислизнути в неї крізь пальці. Думаю, він зараз уже мертвий, лежить де-небудь у Місячних горах.

— Якщо це правда, розітніть мені горло — та й по всьому.

Від вина в Неда паморочилось у голові, він почувався втомленим і зневіреним.

— Мені вашої крові не потрібно.

Нед спохмурнів.

— Коли зарубали моїх гвардійців, ви стояли поряд з королевою, спостерігаючи, й не озвалися ні словом.

— І вдруге вчинив би так само. Наскільки пригадую, я був без зброї, без обладунків, оточений Ланістеровими мечниками,— з цікавістю глянув на нього євнух, схиливши голову набік.— Коли я був хлопчиком, іще до кастрації, то подорожував вільними містами з балаганом. Лицедії навчили мене, що кожна людина має грати свою роль — не тільки в балагані, а й у житті. Так само і при дворі. Виконавець королівського правосуддя має бути застрашливий, скарбничий — заощадливий, лорд-командувач королівської варти — відважний... а старший нашіптувач — хитрий, улесливий і безсоромний. З мужнього інформатора користі не більше, ніж з боягузливого лицаря.

Забравши бурдюк, він випив вина.

Нед вдивлявся євнухові в обличчя, шукаючи правду під фальшивими шрами та щетиною. Тоді ще випив вина. Цього разу пішло легше.

— Можете звільнити мене з цієї ями?

— Міг би... Та чи стану? Ні. Почнуть зринати питання, і відповіді приведуть до мене.

Нед більшого й не очікував.

— А ви прямий.

— У євнуха немає честі, а павук не може дозволити собі таку розкіш, як сором, мілорде.

— То ви бодай звісточку від мене передасте?

— Заложатиме від звісточки. Якщо хочете, можу радо надати вам папір і чорнило. А коли напишете, що ви там хочете, я візьму листа й

прочитаю, а тоді, в залежності від власних потреб, доставлю його або ні.

— Власних потреб? І які ж це потреби, лорде Вейресе?

— Мир,— без роздумів відповів Вейрис.— Якщо на Королівському Причалі була бодай одна душа, яка понад усе прагнула зберегти життя королю Роберту, то це я,— зітхнув він.— П'ятнадцять років я захищав його від ворогів, але не міг захистити від друзів. У якому нападі божевілля ви вирішили повідомити королеву, що знаєте правду про народження Джофрі?

— У нападі милосердя,— визнав Нед.

— А,— озвався Вейрис,— так я й думав. Ви чесна та шляхетна людина, лорде Едарде. Частенько я про це забуваю. За усе життя надто мало таких людей мені трапалося,— він роззирнувся по камері.— А коли я бачу, чого ви досягай своєю чесністю та шляхетністю, то розумію чому.

Відкинувши голову на вогкий мур, Нед Старк заплющив очі. Нога пульсувала від болю.

— А вино для короля... ви допитали Лансея?

— Певна річ. Бурдюк йому дала Серсі, повідомивши, що це улюблене Робертове вино,— знизав плечима євнух.— Життя мисливця завжди ризиковане. Якби Роберта не прикінчив вепр, король би впав з коня, або його б укусила деревна гадюка, або поцілила випадкова стріла... ліс — це бійня богів. Короля вбило не вино. А ваше милосердя.

Цього Нед і боявся.

— Хай пробачать мене боги.

— Якщо боги є,— мовив Вейрис,— думаю, вони пробачать. Королева так чи так довго б не чекала. Роберт виходив з-під контролю, і їй кортіло чимшвидше позбутися його, щоб розв'язати собі руки й покінчити з його братами. Ото вже парочка, Станіс і Ренлі. Залізна рукавиця й шовкова рукавичка. Вам слід було дослухатися до Мізинчика, який переконував вас підтримати Джофрі як королівського наступника.

— Звідки... звідки ви про це знаєте?

— Знаю,— посміхнувся Вейрис,— і вам цього має бути досить. А ще знаю, що зранку королева прийде до вас з візитом.

Нед повільно звів очі.

— Навіщо?

— Серсі боїться вас, мілорде... але є й інші вороги, яких вона боїться ще більше. Просто зараз її любий брат Джеймі воює з лордами приріччя. Лайса Арин засіла в Соколиному Гнізді, огородившись камінням і крицею, і про дружбу між нею й королевою навіть не йдеться. Мартели в Дорні й досі не можуть забути про вбивство князівни Елії з дітьми. А ваш син зараз перетинає Перешийок, ведучи за собою північне військо.

— Роб іще дитина,— приголомшено вигукнув Нед.

— Дитина з армією,— мовив Вейрис.— Але й справді дитина, як ви й кажете. Це через братів короля Серсі не може спати ночами... зокрема через лорда Станіса. Його претензії на престол обґрунтовані, він добре знаний як непересічний військовий очільник, а ще від нього милосердя точно не дочекаєшся. Нема на світі й наполовину такої страшної істоти, як бездоганно справедлива людина. Ніхто гадки не має, чим Станіс займався на Драконстоні, але можу вас запевнити, що збирав він не мушлі, а мечі. Ось які кошмари сняться ночами Серсі: поки її батько з братом марнують сили на боротьбу зі Старками й Таллі, лорд Станіс висадиться з моря, оголосить себе королем і відрубав її синові кучеряву біляву голівку... та й своєю головою вона теж ризикує, хоча я щиро вірю, що за сина вона хвилюється більше.

— Станіс Баратеон — законний спадкоємець Роберта,— мовив Нед.— Трон належить йому по праву. Я б радо вітав його сходження на престол.

Вейрис цикнув крізь зуби.

— Запевняю вас, Серсі такого чути не захоче. Може, Станіс і здобуде собі трон, але якщо ви не припнете язика, вітатиме нового короля ваша мертва голова. Санса так за вас молила, шкода буде, якщо це пропаде намарно. Вам дарують життя — якщо ви захочете його прийняти. Серсі не дурна. Вона розуміє, що приручений вовк кращий за мертвого.

— Ви хочете, аби я *служив* людині, яка замордувала мого короля, повбивала моїх підлеглих, зробила з мого сина каліку? — хрипким від недовір'я голосом поцікавився Нед.

— Я хочу, щоб ви служили короні,— мовив Вейрис.— Скажіть королеві, що зізнаєтесь у своїй підлій зраді, звелите синові скласти зброю й оголосите Джофрі законним спадкоємцем. Запропонуйте

об'явити Станіса й Ренлі віроломними узурпаторами. Наша зеленоока левиця знає, що ви людина честі. Якщо ви забезпечите їй спокій і час, щоб покінчити зі Станісом, а ще дасте обітницю забрати її таємницю з собою в могилу, думаю, вона дозволить вам убратися в чорне й доживати віку на Стіні разом з братом і тим вашим позашлюбним сином.

На думку про Джона Неда переповнив сором і жаль, якого не описати словами. Якби можна було побачитися з хлопцем, сісти й поговорити... Під брудним сірим гіпсом Недову поламану ногу прошив біль. Він здригнувся, безпорадно стискаючи й розтискаючи кулак.

— Це ви самі таке вигадали,— видихнув він,— чи змовилися з Мізинчиком?

Схоже, це здивувало євнуха.

— Та я швидше одружуся з чорним цапом Когора! Мізинчик — номер два в переліку найнепорядніших людей у Сімох Королівствах. Ні, я згодовую йому окремі плити, щоб він думав, що я на його боці... так само як я дозволяю Серсі вірити, що я на її боці.

— Так само як ви змусили повірити мене, що ви на моєму боці. Скажіть мені, лорде Вейрису, кому ж насправді ви служите?

Вейрис розтягнув губи в усмішці.

— Як кому? Королівству! Як ви можете в цьому сумніватися? Присягаюся своїм утраченим чоловічим багатством. Я служу королівству, а королівству потрібен мир,— він допив вино й пожбурих геть порожній бурдюк.— То що скажете, лорде Едарде? Дайте мені слово: коли сюди прийде королева, ви скажете їй те, що вона хоче почути.

— Якби я дав вам таке слово, воно було би порожнім, як обладунки без лицаря. Життя не настільки дороге мені.

— Шкода,— підвівся євнух.— А життя дочки, мілорде? Воно дороге?

Недове серце пронизав холод.

— Моя дочка...

— Ви ж не могли подумати, що я забув про вашу невинну дочку, мілорде? І королева, понад усякий сумнів, теж не забула.

— Ні,— заблагав Нед зривистим голосом.— Вейрису, боги милостиві, робіть зі мною, що хочете, але не вплутуйте мою дочку. Санса ще зовсім дитина.

— Рейніс теж була дитиною. Дочкою королевича Рейгара. Чарівна малеча, молодша за ваших дівчаток. У неї було чорне кошени на ім'я Балеріон, ви не знали? Мені завжди було цікаво, що сталося з ним. Рейніс подобалося вдавати, що воно — справжній Балеріон на прізвисько Чорний Жах, дракон з давніх часів, однак підозрюю, що Ланістери швидко пояснили їй відмінність між кошеним і драконом — того самого дня, коли виламали двері до неї в спальню,— Вейрис тяжко зітхнув — як людина, яка в мішку на плечах несе всю журбу світу.— Верховний септон часто каже мені: який гріх, таке й покарання. Якщо це так, лорде Едарде, скажіть мені... чому, коли ви, вельможні лорди, грастесь у гру престолів, завжди найбільше страждають невинні? Поміркуйте про це, якщо хочете, поки чекаєте на королеву. І ще одну думку зважте: наступний відвідувач може принести вам хліб, сир і макове молочко від болю... а може — Сансину голову.

І вибір, любий мій лорде правице, *цілком* за вами.

Кетлін



Військо просувалося гаткою поміж чорного трясовиння Перешийка, заповнюючи приріччя, й Кетлін дедалі більше мучили похмурі передчуття. Вона ховала свої страхи за маскою непорушності й суворості, але вони нікуди не дівалися, тільки зростали з кожним льє, яке долало військо. Вдень вона хвилювалася, вночі не могла знайти собі місця, а коли над головою пролітала ворона, Кетлін зціплювала зуби.

Вона боялася за свого лорда-батька й не могла зрозуміти його зловісної мовчанки. Боялася за свого брата Едмура й молилася, аби боги зглянулися на нього, якщо йому доведеться зійтися в бою з Царевбивцею. Боялася за Едарда й дівчаток, і за милих синів, яких лишила у Вічнозимі. Однак нічого не могла для них зробити, тож змусила себе просто про них зараз не думати. «Бережи сили для Роба, — сказала вона собі.— Тільки йому ти здатна допомогти. Ти маєш бути яра й незламна, як сама Північ, Кетлін Таллі. Зараз ти мусиш стати справжнім Старком, як твій син».

Роб їхав на чолі кавалькади попід розмаяним білим прапором Вічнозиму. Щодня син просив когось із лордів приєднатися до нього, щоб дорогою порадитися; цією честю він пошановував усіх по черзі, не надаючи нікому переваги, вислуховуючи всіх, як слухав його лорд-батько, зважуючи їхні слова. «Скільки ж він навчився від Неда! — думала Кетлін, спостерігаючи за ним.— Та чи досить цього?»

Узявши з собою сотню добірних вояків і сотню прудких коней, Чорнопструг виїхав наперед, аби прикрити їхнє пересування й розвідати дорогу. Але донесення, які приносили вершники сера

Бриндера, не могли втішити Кетлін. До лорда Тайвіна, який засів на півдні, лишалося ще багато днів переходу... а от Волдер Фрей, лорд Переправи, зібрав у своїх замках на Зеленому Зубці військо, що налічувало майже чотири тисячі вояків.

— Знову він спокійний, не квапиться,— пробурмотіла Кетлін, почувши про це. Вдруге повторювався Тризуб, чорти б узяти цього лорда Фрея! Брат Едмур скликав прапори; за законом, лорд Фрей мав би виступити з військом і в Річкорині приєднатися до Галлі, але ж він сидів і вичікував.

— Чотири тисячі вояків,— луною повторив Роб — не так сердито, як приголомшено.— Лорд Фрей не збирається воювати з Ланістерами самотужки? Певен, він планує приєднатися до нас.

— Думаєш? — зронила Кетлін. Вона саме під'їхала, щоб приєднатися до Роба й Робета Гловера, який сьогодні склав її синові товариство. Позаду них розтягнувся передовий загін війська — неквапливий ліс списів, і прапорів, і ратищ.— А я не певна. Ніколи нічого не чекай від Волдера Фрея, і тоді нічому не здивуєшся.

— Але ж він — прапороносець твого батька.

— Одні люди сприймають свої обітниці серйозно, інші не дуже, Робе. А лорд Волдер завжди надто приязно ставився до Кичери Кастерлі, й це не радувало батька. Один з його синів одружений з сестрою Тайвіна Ланістера. Це, звісно, саме по собі нічого не значить. За роки лорд Волдер наробив чимало дітей, треба ж їм з кимось одружуватися. І все-таки...

— То ви гадаєте, він збирається переметнутися до Ланістерів, міледі? — зосереджено запитав Робет Гловер.

Кетлін зітхнула.

— Якщо по щирості, боюся, навіть сам лорд Фрей гадки не має, що збирається робити лорд Фрей. У нього обережність, як у старого, а амбіції — як у юнака, та й спритності йому ніколи не бракувало.

— Нам потрібні Близнючки, мамо,— гаряче мовив Роб.— На той бік річки іншої дороги немає. І ти це знаєш.

— Так. І знає це лорд Фрей, можеш не сумніватися.

Уночі вони стали табором на південних околицях трясовини, на півдорозі між королівським гостинцем і річкою. Саме тут Теон Грейджой приніс новини від дядька.

— Сер Бринден просив переказати вам, що вже схрестив мечі з Ланістерами. Дюжина розвідачів ніяк не зможе звітувати лорду Тайвіну найближчим часом. Та й узагалі ніколи,— посміхнувся він.— Розвідниками командує сер Адам Марбранд; зараз він відступає на південь, палячи все на своєму шляху. Він більш-менш здогадується, де ми зараз, але Чорнопструг присягається, що не дізнається, коли ми розділимося.

— Якщо йому не повідомить лорд Фрей,— різко кинула Кетлін.— Теоне, коли повернешся до дядька, скажи йому, щоб розставив навколо Близнючок найкращих своїх стрільців, хай пильнують день і ніч, аби з укріплення не вилетіла жодна ворона. Не хочу, щоб якась пташка принесла лорду Тайвіну відомості про пересування мого сина.

— Сер Бринден уже про це потурбувався, міледі,— самовдоволено посміхнувшись, озвався Теон.— Ще кілька чорнокрилих — і можна буде пиріг пекти. А пир'я лишу вам на капелюшок.

Кетлін мала би здогадатися, що сер Бринден сам усе передбачить.

— А що роблять Фреї, поки Ланістери палять їхні поля й руйнують тверджі?

— Були сутички між вояками сера Адама й лорда Волдера,— відповів Теон.— Менш ніж за день переходу звідси ми натрапили на Ланістерових розвідачів: ті лишилися годувати ворон, де Фреї їх повісили. Однак більша частина сил лорда Волдера скупчилася біля Близнючок.

Це дуже схоже на Волдера Фрея, гірко подумала Кетлін: не квапся, вичікуй, спостерігай, не ризикуй без нагальної потреби.

— Якщо він вступав у сутички з Ланістерами, мабуть, таки не збирається порушувати обітницю,— мовив Роб.

Але Кетлін ці новини не обнадіяли.

— Захищати свої землі — це одне, а виступити відкрито проти лорда Тайвіна — зовсім інше.

Роб знову повернувся до Теона Грейджоя.

— А Чорнопстругові не вдалося знайти іншу переправу через Зелений Зубець?

Теон похитав головою.

— Вода в ріці висока й бистра. Сер Бринден каже, вбхід її не перейти, не тут, на півночі.

— Нам конче потрібна ця переправа! — закипаючи, заявив Роб.— Ні, коні, думаю, змогли би переплисти річку, але не з озброєними вершниками на спині. Щоб переправити на той берег крицю — мечі, шоломи, лати, списи,— довелось би будувати плоти, а для цього потрібне дерево. І час. А лорд Тайвін рухається на північ...— він стиснув долоню в кулак.

— Дурний буде лорд Фрей, якщо спробує перепинити нам дорогу, — зі звичною своєю самовпевненістю озвався Теон Грейджой.— Нас уп'ятеро більше. Можемо просто взяти Близнючок, якщо треба.

— Це буде нелегко,— застерегла його Кетлін,— та й часу немає. Поки братимете замок в облогу, підійде з військом Тайвін Ланістер і нападе з тилу.

Роб перевів погляд з неї на Грейджоя, шукаючи виходу — і не знаходячи. На мить він здався молодшим за свої п'ятнадцять років — незважаючи на кольчугу, меч і щетину на щоках.

— А як би вчинив мій лорд-батько? — запитав він матір.

— Знайшов би переправу,— відповіла та.— Хай чого б це йому коштувало.

Наступного ранку до них приїхав сам сер Бринден Таллі. Важку кірасу й шолом, які він носив як лицар Кривавої брами, Чорнопструг поміняв на легшу кольчугу на шкіряній основі — з тих, у які вбираються розвідники, але плащ і досі був застебнутий на обсидіанового пструга.

З коня він зістрибнув із зосередженим обличчям.

— Під мурами Річкорину була битва,— сказав він і похмуро стиснув уста.— Ми дізналися від полоненого розвідника Ланістерів. Царевбивця розбив Едмурове військо й погнав лордів Тризуба.

Серце Кетлін мов холодна рука стиснула.

— А мій брат?

— Поранений і полонений,— сказав сер Бринден.— Лорд Блеквуд з рештою вцілілих засіли в обложеному Річкорині, в оточенні війська Джеймі.

Роб мав роздратований вигляд.

— Ми маємо перетнути цю кляту річку, якщо сподіваємося не спізнитися та звільнити їх.

— Зробити це буде нелегко,— застеріг його Бринден.— Лорд Фрей усі свої сили зосередив у замку; брама замкнена й ґрати опущені.

— Чорти б його взяли,— вилаявся Роб.— Якщо цей старий дурень не поступиться й не пустить мене на той бік, то не лишить мені іншого вибору, як узяти замок штурмом. Якщо доведеться, я йому Близнючок на вуха натягну — побачимо тоді, як йому це сподобається!

— Зараз ти говориш, як ображений малюк,— різко мовила Кетлін.— Побачив перешкоду — і його перший порух кинутися на неї і збити. А лорд має добре затямити, що іноді мова корисніша, ніж меч.

Від такої прочуханки у Роба почервоніли щоки.

— Поясни, про що ти, мамо,— присоромлено мовив він.

— Фреї тримають Переправу вже шістсот років, і за шістсот років ще жодного разу не було, щоб вони не отримали належну данину.

— Яку данину? Чого він хоче?

Вона всміхнулася.

— Оце нам і слід з'ясувати.

— А якщо я не схочу платити йому данину?

— Тоді повертайся до Кейлінського Рову й виманюй лорда Тайвіна на бій... або відрощуй крила. Інших варіантів я не бачу.

Пришпоривши коня, Кетлін від'їхала, лишаючи сина міркувати над її словами. Не варто змушувати його почуватися так, мовби мати узурпувала його владу. «А ти навчив його, що мудрість важить не менше за мужність, Неде? — думала вона.— Ти навчив його схилити коліна?» Цвинтарі Сімох Королівств повні сміливців, які цього уроку так і не затямили.

Вже аж під обід передовий загін здалеку побачив Близнючок — престол лордів Переправи.

Тут вода в Зеленому Зубці була глибока й бистра, але багато століть тому Фреї побудували через нього міст і добре збагатилися з того, що їм платили охочі за переправу. Міст — велетенська арка з гладенького сірого каменю — був широчезний, на ньому могли розминутися два вози; посередині мосту стриміла Водяна вежа, з якої добре прострілювалася і річка, і дорога — крізь стрільниці, бійниці й підйомні ґрати. Будували міст три покоління Фреїв, а коли закінчили, на обох берегах поставили міцні дерев'яні фортеці, щоб ніхто не переходив річку без дозволу.

Дерев'яні фортеці давно вже поступилися місцем мурованим. А ріку вже кілька століть стережуть Близнючки — два приземкуваті, потворні та грізні замки, схожі як дві краплі води та з'єднані арочним

мостом. Підходи до них захищають високі мури, глибокі рови, окуті залізом дубові брами; міст обома кінцями впирається в міцні внутрішні фортеці; на обох берегах є барбакани і підйомні ґрати, а Водяна вежа захищає перехід.

Одного погляду Кетлін було досить, аби зрозуміти, що штурмом цей замок не взяти. Зубчасті стіни наїжачилися списами, мечами та стрілометами; у кожній амбразурі, у кожній стрільниці стояв стрілець, підйомний міст був піднятий, а ґрати опущені, брама зачинена на засув.

Побачивши, що на них чекає попереду, Великий Джон вилаявся. Лорд Рикард Карстарк мовчки пропікав замок очима.

— Штурмом узяти його не вдасться, мілорди,— оголосив Руз Болтон.

— В облогу теж — якщо немає війська, яке б оточило замок і з другого берега,— похмуро мовив Гелман Толгарт. На тому боці глибокої зеленої річки стояв західний замок-близнюк, наче віддзеркалення східного свого брата.— Навіть якби ми мали час. А ми, звісна річ, його не маємо.

Поки північні лорди роздивлялися замок, відчинилися ворота для вилазок, через рів ліг дощаний місток, і назустріч їм виїхала дюжина лицарів на чолі з чотирма з численних синів лорда Волдера. На прапорі в них були вежі-близнючки — темно-сині на блідому сріблясто-сірому тлі. До гостей заговорив сер Стеврон Фрей, спадкоємець лорда Волдера. Всі Фреї з лица були як ласки, а сер Стеврон, якому вже перемайнуло за шістдесят і який уже обзавівся власними онуками, схожий був на дуже стару й утомлену ласку, однак поводився ввічливо.

— Лорд-батько послав мене привітати вас і розпитати, хто очолює це могутнє військо.

— Я,— пришпорив Роб коня. Він був у латах, до сідла кріпився щит з деривовком Вічнозиму, а поряд біг Сіровій.

Старий лицар з легким подивом у водянистих сірих очах глянув на сина Кетлін, однак мерин його нервово заіржав і сахнувся від деривовка.

— Лорд-батько вважатиме за честь, якщо ви згодитися розділити з ним у замку мед і м'ясо й пояснити мету свого приїзду.

Слова його важко, як каміння з катапульти, розсипалися поміж лордів-прапороносців. Ніхто з них не хотів приставати на пропозицію. Вони лаялися, сперечалися, кричали один на одного.

— Не варто цього робити, мілорде,— умовляв Роба Галбарт Гловер.
— Лорду Волдеру довіряти не можна.

Руз Болтон кивав.

— Самі туди поїдете — й опинитеся в його руках. А він продасть вас Ланістерам, або кине в підземелля, або розітне вам горлянку — як захоче.

— Якщо він хоче з нами поговорити, то нехай відчиняє браму — і тоді ми всі розділимо з ним мед і м'ясо,— заявив сер Вендель Мандерлі.

— Або нехай виїде сюди й зустрічає Роба тут, на очах у своїх вояків і наших,— запропонував його брат, сер Вайліс.

Кетлін Старк поділяла їхні сумніви, але їй досить було одного погляду на сера Стеврона, аби збагнути, що він не надто задоволений з почутого. Ще кілька слів — і вони втратять свій шанс. Вона мала діяти швидко й рішуче.

— Поїду я,— гучно мовила вона.

— Ви, міледі? — нахмурих брови Великий Джон.

— Мамо, ти впевнена?

Роб певності точно не мав.

— Впевнена,— легко збрехала Кетлін.— Лорд Волдер — батьків прапороносець. Я знаю його змалечку. Він ніколи не заподіє мені шкоди.

«Без вигоди для себе»,— додала вона подумки, але іноді правду не варто озвучувати, а брехня буває необхідною.

— Не маю сумнівів, що мій лорд-батько охоче побалакає з леді Кетлін,— сказав сер Стеврон.— А щоб засвідчити наші добрі наміри, з вами до її повернення залишиться мій брат Первин.

— Він буде нашим почесним гостем,— мовив Роб. Сер Первин, наймолодший з чотирьох присутніх Фреїв, зліз із коня й передав повіддя брату.— Мати повинна вернутися до вечора, пане Стевроне,— провадив Роб.— Я не планую тут затримуватися надовго.

Сер Стеврон Фрей увічливо кивнув.

— Як скажете, мілорде.

Кетлін пришпорила коня й, не озираючись, рушила вперед в оточенні синів сера Волдера й решти посланців.

Якось батько сказав, що Волдер Фрей — єдиний лорд у Сімох Королівствах, здатний витрусити зі своїх штанів ціле військо. Коли лорд Переправи привітав Кетлін у великій залі східного замку, оточений двадцятьма синами (бракувало тільки сера Первина, який був би двадцять першим), тридцятьма шістьма онуками, дев'яноста правнуками й незліченною кількістю дочок, онучок, байстрюків і пра-байстрюків, Кетлін збагнула, що саме мав батько на увазі.

Дев'яносторічний лорд Волдер схожий був на висохлу рожеву ласку; він був голомозий, зі старечими плямами на голові, а через подагру не міг сам стояти на ногах. Коли його на ношах занесли в залу, поряд ішла його теперішня дружина, бліда й тендітна шістнадцятирічна дівчина. Це була восьма вже леді Фрей.

— Приємно знову бачити вас по стількох роках, мілорде,— мовила Кетлін.

Старий кинув на неї підозріливий погляд.

— Та невже? Сумніваюся. Прибережіть свої красиві слова для когось іншого, леді Кетлін, застарий я для них. Чому ви тут? Ваш хлопець гордує прийти до мене сам? І що мені робити з вами?

Востаннє Кетлін відвідувала Близнючок іще дівчинкою, але вже тоді лорд Волдер був дратівливий, гострий на язик, грубуватий. А з роками він став іще гірший. Їй доведеться обережно добирати слова, а головне, постаратися не зважати на його образи.

— Батьку,— з докором сказав сер Стеврон,— ти забуваєшся. Леді Старк прийшла на твоє запрошення.

— А тебе хто питає? Ти ще не лорд Фрей, і не станеш ним, поки я не помру. Чи я схожий на мерця? Твоїх вказівок я не потребую.

— Не можна розмовляти в такому тоні в присутності шляхетної гості, батьку,— мовив один із молодших синів.

— А тепер іще байстрюки вчитимуть мене гарним манерам,— пожалівся лорд Волдер.— Хай тобі грець, я розмовлятиму, як схочу! За своє життя я приймав трьох королів, і королев теж, і це тобі мене вчити, Райгере? Та коли я вперше зробив твоїй матері дитину, вона ще кіз доїла! — відмахнувся він од червоного як рак юнака й жестом прикликав двох інших синів.— Данвеле, Вейлене, допоможіть мені сісти в крісло.

Знявши лорда Волдера з нош, вони віднесли його до престолу Фреїв — високого чорного дубового крісла, спинка якого була вирізьблена у формі двох веж, з'єднаних мостом. Юна дружина боязко підкралася й накрила йому ноги ковдрою. Всівшись, старий кивком голови поманив Кетлін ближче й сухими як папір вустами поцілував її руку.

— Ось,— оголосив він.— Я дотримався всіх умовностей, міледі, тож тепер мої сини нарешті зроблять мені ласку й постуляють писки?.. Отож, чому ви тут?

— Просити вас відчинити браму, мілорде,— ввічливо відповіла Кетлін.— Мій син з прапороносцями воліють чимшвидше перетнути річку й продовжити рух.

— У Річкорин? — гмикнув лорд Волдер.— Нічого не треба казати, нічого. Я ще не сліпий. Старий трохи розуміється на картах.

— У Річкорин,— підтвердила Кетлін. Не було сенсу заперечувати.— Там я сподівалася побачити й вас, мілорде. Ви ж і досі батьків прапороносець, хіба ні?

— Хе,— чи то пирхнув, чи то буркнув лорд Волдер.— Я скликав своїх мечників, атож, вони всі тут, ви самі бачили їх на мурах. Виступити я збирався, щойно зберу всі сили. Ну, тобто синів послати. Сам я давно вже нікуди не виступаю, леді Кетлін,— він озирнувся, мов шукаючи підтримки, й тицьнув у рослявого сутулого чоловіка під п'ятдесят.— Скажи їй, Джаред. Скажи їй, що збирався.

— Щира правда, міледі,— озвався сер Джаред Фрей, один із синів від другої дружини.— Слово честі.

— Хіба винен я, що ваш дурний братець дав себе розгромити, ще ми й виступити не встигли? — відкинувся він на подушки й нахмурився, так наче під'юджував Кетлін почати сперечатися з таким викладом подій.— Я чув, Царевбивця пошаткував його, як капусту. То для чого моїм синам квапитися на той світ? Усі, хто пішов на південь, уже тікають назад на північ.

Кетлін залюбки б настромила старого буркотуна на рожен і засмажила на вогні, але їй до вечора треба вмовити його відчинити браму. Тому вона стримано відказала:

— Тим більше нам потрібно у Річкорин, і то чимшвидше. Де ми можемо поговорити, мілорде?

— А ми хіба не говоримо? — образився лорд Фрей. Рожева голова в старечих плямах сіпнулася.— Ви чого витріщилися? — гаркнув він на родичів.— Забирайтеся! Леді Старк воліє побалакати зі мною наодинці. Може, планує мене спокусити, хе! Давайте, всі-всі, пошукайте собі корисного заняття. І ти також, жінко. Геть, геть, *геть!*

Поки його сини, онуки, доньки, байстрюки, племінники й племінниці вервечкою потягнулися з зали, він нахилився до Кетлін, щоб зробити зізнання:

— Усі тільки й чекають, коли я помру. Стеврон уже сорок років чекає, а я ніяк не справджу його надій. Хе! Навіщо мені помирати — щоб він став лордом? Я вас питаю! Не збираюсь я цього робити.

— Маю велику надію, що ви доживете до ста.

— Ото вони шаленітимуть, хто б сумнівався... Отож, що ви хотіли мені сказати?

— Нам треба перейти на той бік,— мовила Кетлін.

— Справді? А ви не ходите околяса. А для чого мені вас пускати?

На мить її переповнила лють.

— Якби ви мали сили видертися на свої бійниці, лорде Фрей, то побачили б, що мій син привів під ваші мури двадцять тисяч війська.

— Коли тут з'явиться лорд Тайвін, з цього війська буде двадцять тисяч свіженьких трупів,— відбив старий.— Не треба лякати мене, міледі. Чоловік ваш як зрадник сидить у камері десь під Червоною фортецею, батько хворий, мабуть, і помирає вже, а брата вашого Джеймі Ланістер закував у ланцюги. Чого мені боятися? Вашого сина? Можу проти кожного вашого сина виставити свого, і коли всі вони загинуть, у мене ще лишиться вісімнадцять.

— Ви присягнули моему батькові,— нагадала йому Кетлін.

Посміхнувшись, він похитав головою.

— Так-так, казав я щось таке, але й короні я теж присягав, як пригадує. Королем став Джофрі, а отже, і ви, і ваш хлопець, і всі ті дурні під моїми мурами — заколотники. Якби в мене було бодай стільки розуму, як у риби, я б допоміг Ланістерам вас засмажити.

— То чого ж не допомагаєте? — виклично запитала Кетлін.

Лорд Волдер презирливо пирхнув.

— Гордий і блискучий лорд Тайвін, хранитель Заходу, правиця короля, о, який же він величний, і він, і його золото, і його леви! Запевняю вас, він їсть забагато квасолі й пердить незгірш за мене, але

ж ніколи цього не визнає, о ні! А йому чим так аж пишатися? Усього двійко синів, та й з тих двох один — малий покруч. Якщо я виставлю своїх синів проти його й вони усі загинуть, то в мене лишиться ще дев'ятнадцять з половиною! — загоготав він.— Якщо лорду Тайвіну потрібна моя допомога, то, чорт забирай, хай попросить!

Це Кетлін і хотіла почути.

— Я прошу вашої допомоги, мілорде,— скромно мовила вона.— І моїми вустами вашої допомоги просять мій батько, і брат, і мій лорд-чоловік, і мої сини.

Лорд Волдер тицьнув їй кістлявим пальцем в обличчя.

— Прибережіть свої красиві слова для когось іншого, міледі. Красиві слова мені дружина каже. Бачили її? Їй шістнадцять, маленька квіточка, медок свій тримає для мене. Певен, наступного року в цей час вона мені вже сина подарує. Може, я зроблю спадкоємцем його, ото решта потішаться!

— Думаю, вона подарує вам іще багато синів.

Він покивав головою.

— А ваш лорд-батько не приїхав на наше весілля. Це образа. Навіть якщо він при смерті. Й на попереднє весілля теж не прийшов. Обзиває мене «покійним лордом Фреєм», ви знаєте? Може, думає, що я вже покійник? А я ще не помер, запевняю вас, і переживу його, як пережив його батька. Ваша родина завжди чхати на мене хотіла, не заперечуйте, не брешіть, ви ж знаєте, це правда. Багато років тому я прийшов до вашого батька й запропонував одружити його сина з моєю дочкою. А чом би й ні? Дочка, яку я мав на думці, мила дівчина, була всього на кілька років старша за Едмура, але якби вона вашому братові не сподобалася, я міг би запропонувати інших — молодших, старших, цнотливиць, удовиць, кого захоче. Таж ні, лорд Гостер і чути про це не схотів! Теж годував мене красивими словами, перепрошував, а мені ж бо хотілося віддати дочку!

А ваша сестра, ота, вона теж не краща. Рік тому, не більше, Джон Арин ще був правицею короля, я поїхав у місто поглянути, як мої сини змагатимуться на турнірі. Стеврон і Джаред уже застарі для арени, але змагалися Данвел і Гостін, і Первин теж, і ще кілька моїх байстрюків спробували себе в рукопашній. Якби я знав, як вони мене зганьблять, нікуди б не їхав. Навіщо стільки пертисся, щоб подивитися, як Гостіна скине з коня отой Тайрелів виплодок? Я вас питаю! Хлопець удвічі за

нього молодший, отой, якого кличуть сер Незабудка, щось таке. А Данвела взагалі скинув з коня якийсь лицар-бурлака! Іноді мені не віриться, що ці двоє справді мої сини. Моя третя дружина була з Крейкголів, а у них усі жінки шльондри. Але то таке, вона померла, ще вас на світі не було, яке вам до неї діло?

А, я ж говорив про вашу сестру! Запропонував лорду й леді Аринам узяти двох моїх онуків за годованців, хай ростуть при дворі, а їхнього сина я взяв би за годованця сюди, у Близнючки. Хіба мої онуки не варті пожити при королівському дворі? Вони милі хлопчаки, тихі й чемні. Волдер — син Мерета, на честь мене назвали, а другий... хе, не пригадую... може, теж Волдер, їх завжди називають Волдерами, щоб я їх більше любив, а от його батько... хто ж його батько? — лорд Волдер наморщив чоло.— Та байдуже, лорд Арин не хотів ні його, ні другого, а винна в цьому ваша леді-сестра. Вона обдала мене таким холодом, наче я пропонував продати її хлопця в балаган чи зробити з нього євнуха, а коли лорд Арин пояснив, що малий поїде на Драконстон до Станіса Баратеона, вона вибігла з кімнати, навіть не вибачившись, тож перепрошувати за неї довелось правиці. А що толку з його перепрошень? Я вас питаю!

Кетлін схвильовано нахмурилася.

— Я так зрозуміла, що Лайсиного хлопчика брав до себе за годованця лорд Тайвін у Кичеру Кастерлі.

— Ні, лорд Станіс,— дратівливо заперечив Волдер Фрей.— Ви що, думаєте, я лорда Станіса від лорда Тайвіна не відрізню? Ото ще дві гонорові дупи, які думають, що срати — нижче їхньої гідності, але то таке, цих двох я не сплутаю. Чи ви гадаєте, що я такий старий, аж пам'ять утратив? Мені дев'яносто, але я все чудово пам'ятаю. І що з жінкою робити, теж добре пам'ятаю. Кажу вам, наступного року в цей час моя дружина подарує мені сина. Або дочку, нічого не вдієш. Та хлопчик це буде чи дівчинка, всі вони червоні, зморшкуваті, пискляві, а головне, вона обов'язково захоче назвати дитину Волдером чи Волдою...

Кетлін було байдуже, яке ім'я леді Фрей обере для своєї дитини.

— Джон Арин планував віддати сина за годованця лорду Станісу, ви впевнені?

— Так, так, так! — мовив старий.— Та тільки він помер, тож хіба тепер не байдуже? Ви ж казали, вам треба річку перейти?

— Треба.

— А не зможете! — твердо відтяв лорд Волдер.— Якщо я не дозволю, а навіщо це мені? Ні Таллі, ні Старки ніколи не були моїми друзями.

Відкинувшись у кріслі, він схрестив руки на грудях, насмішкувато чекаючи на відповідь.

Він торгувався.

...Коли відчинилася замкова брама, над пагорбами на заході низько висіло велике червоне кружало сонця. Підйомний міст з рипінням опустився, ґрати рушили вгору, і леді Кетлін Старк виїхала з замку, щоб знову приєднатися до сина і його прапорносців. Позаду неї скакали сер Джаред Фрей, сер Гостін Фрей, сер Данвел Фрей і байстрюк сера Волдера — Ронел Ріверз, очолюючи довгу колону пікінерів — нескінченні шерехи піших вояків, убраних у блакитні сталеві кольчуги та сріблясто-сірі плащі.

Назустріч чвалував Роб, а поруч з його жеребцем біг Сіровій.

— Домовлено,— повідомила Кетлін.— Лорд Волдер дозволяє тобі перехід. Мечників своїх теж дає тобі, а собі для оборони Близнючок лишає тільки чотириста вояків. Пропоную тобі залишити тут чотири сотні наших лучників і мечників. Він навряд чи заперечуватиме проти зміцнення гарнізону... от тільки командування доручи людині, якій можеш довіряти. Лордові Волдеру слід іноді нагадувати про його власні обітниці.

— Як скажеш, мамо,— відповів Роб, роздивляючись шерехи пікінерів.— Може... сера Гелмана Толгарта, як гадаєш?

— Добрий вибір.

— А... чого він захотів од нас?

— Якщо можеш відпустити кількох мечників, вони супроводять двох онуків лорда Фрея на північ у Вічнозим,— сказала вона.— Я погодилася взяти їх за годованців. Вони малі, вісім і сім років. Схоже, обох звати Волдерами. Думаю, Бран буде радий товариству однолітків.

— І все? Двійко приймаків? Невелика данина за...

— З нами поїде Олівар, син лорда Фрея,— провадила Кетлін.— Служитиме твоїм особистим зброєносцем. З часом батько хотів би, щоб його висвятили в лицарі.

— Зброєносець? — знизав плечима Роб.— Гаразд, я не проти, якщо він...

— Крім того, якщо Арія повернеться до нас, ми погодилися, що вона вийде заміж за наймолодшого сина лорда Волдера — Елмара, коли обоє досягнуть повноліття.

Роб збентежився.

— Арії це не сподобається.

— А ти, коли війна закінчиться, маєш одружитися з однією з його дочок,— закінчила вона.— Його милість люб'язно погодився, щоб ти сам обрав собі дівчину. В нього є декілька, які, на його думку, тобі підійдуть.

Треба віддати йому належне, Роб навіть не здригнувся.

— Зрозуміло.

— Ти згоден?

— А я можу відмовитися?

— Ні, якщо хочеш перетнути річку.

— Я згоден,— похмуро мовив Роб. Ще ніколи він не здавався Кетлін таким дорослим, як цієї миті. Хлопчаки забавляються мечами, але укласти шлюбну угоду, усвідомлюючи, що це значить, може тільки справжній лорд.

На той бік перейшли увечері, коли над річкою плив рогатий місяць. Подвійна колона виповзла зі східної вежі-близнючки, як величезна сталава змія, ковзнула через двір, перетнула фортецю й вийшла на міст, а за деякий час показала з брами другого замку на західному березі.

Попереду змії їхала Кетлін разом із сином, зі своїм дядьком сером Бринденом і з сером Стевроном Фреєм. За ними прямувало дев'ять десятих вершників: лицарі, списники, вільні вершники, кінні лучники. Минуло кілька годин, поки вся валка перетнула міст. Згодом Кетлін пригадувала стукіт незліченних копит по дереву підйомного мосту, і лорда Волдера Фрея, який на своєму паланкіні проводжав кавалькаду, і блиск очей у стрільницях і бійницях Водяної башти.

Більша частина північного війська — пікінери, лучники й головні сили піших солдатів — залишилася на східному березі під командуванням Руза Болтона. Роб наказав їм і далі просуватися на південь, щоб зустрітися з велетенською армією Ланістерів, яка наступала під проводом лорда Тайвіна.

Добре це чи погано, але син кинув жереб.

Джон



— З тобою все гаразд, Сноу? — запитав лорд Мормонт, нахмурившись.

— Гаразд,— крякнув його крук,— гаразд.

— Так, мілорде,— збрехав Джон... гучніше, ніж треба, мов переконуючи себе, що це правда.— А з вами?

Мормонт насупив брови.

— Мене хотів убити мертвяк. То як зі мною може все бути гаразд? — пошкріб він себе під підборіддям. Його кошлата сива борода обгоріла у вогні, отож він обтяв її. А з білою щетиною, яка пробилася на щоках, він здавався старшим, не таким поважним і до того ж сердитим.— У тебе кепський вигляд. Як рука?

— Гоїться.

Джон зігнув забинтовані пальці, щоб показати: все добре. Кидаючи охоплені полум'ям портъери, він не передбачав, що так сильно обгорить, і зараз права рука майже до ліктя була замотана шовковим бинтом. Тоді Джон не відчував нічого, біль прийшов згодом. З порепаної червоної шкіри сочилася рідина, між пальцями набрякли застрашливі криваві пухирі завбільшки з тарганів.

— Мейстер каже, лишаться шрами, а в цілому рука має слухатися, як і раніше.

— Шрами на руці — дурниці. На Стіні тобі здебільшого доведеться вдягати рукавиці.

— Ваша правда, мілорде.

Джона непокоїла не думка про шрами, а все інше. Мейстер Еймон поїв його маковим молочком, і все одно боліло жахливо. Спершу було

таке відчуття, ніби рука й далі горить — день і ніч. Трохи легше ставало, тільки якщо занурити її в ночви зі снігом чи покритим льодом. Джон дякував богам, що ніхто, крім Привида, не бачить, як він крутиться в ліжку, скиглячи від болю. А коли нарешті він поринав у сон, приходили кошмари, і це було навіть гірше. У сні труп, з яким він боровся, мав блакитні очі, чорні руки й батькове обличчя, але розповісти *таке* Мормонту Джон не наважувався.

— Вчора ввечері повернулися Дайвен і Гейк,— сказав Старий Ведмідь.— Не знайшли і сліду твого дядька, як і всі перед ними.

— Знаю.

Вчора Джон змусив себе вийти на вечерю в їдальню, і там усі тільки й розводилися про безуспішні пошуки.

— Ти знаєш,— буркнув Мормонт.— Звідки всі тут усе знають? — поцікавився він, не сподіваючись на відповідь.— Схоже, їх було тільки двоє, тих... тих *істот*, хай хто там вони, а людьми я їх точно назвати не можу. Дякувати богам! Якби їх виявилось більше... ні, думати про таке навіть не хочу. Але їх іще прибуде. Відчуваю це своїми старечими кістками, і мейстер Еймон згоден зі мною. Здіймаються зимні вітри, Літу кінець, і на підході зима, якої цей світ іще не бачив.

Зима на підходи Гасло Старків іще ніколи не звучало так похмуро та зловісно, як зараз.

— Мілорде,— вагаючись, запитав Джон,— подекують, учора була пташка...

— Була. І що?

— Я сподівався дізнатися, як там мій батько.

— Батько,— почав дражнитися старий крук, хитаючи головою й походжаючи по плечах Мормонта.— Батько.

Лорд-командувач потягнувся, щоб стулити йому дзьоб, але крук перестрибнув йому на голову, ляпнув крилами й, перелетівши кімнату, всівся понад вікном.

— Біда й галас від того вороння,— пробурмотів Мормонт.— І чого я панькаюся з цим гидким птахом?.. Якби були новини від лорда Едарда, хіба б я по тебе не послав? Хай ти і байстрюк, але ж ти його рідна кров. Та лист стосувався сера Баристана Селмі. Схоже, його усунули з королівської варти. Його місце віддали отому чорному псові Клігану, а зараз Селмі в розшуку за зраду. Дурні послали по нього міську варту, але він зарубав двох і вислизнув,— пирхнув Мормонт,

ясно засвідчуючи, що саме думає він про людей, які посилають золотих плащів проти такого видатного лицаря, як Баристан Безстрашний.— У наших лісах блукають білі тіні, залами тиняються невпокоєні мерці, а на Залізному троні сидить хлопчак,— з відразою зронив він.

Крук пронизливо зареготав.

— Хлопчак, хлопчак, хлопчак, хлопчак!

Джон пригадав: Старий Ведмідь найбільші надії покладав на сера Баристана, а якщо той зараз у немилості, чи є надія на те, що хтось зважить на Мормонтового листа? Він стиснув кулак. Обпечені пальці прошив біль.

— А що з моїми сестрами?

— У повідомленні не йдеться ні про лорда Едарда, ні про дівчат,— роздратовано здвигнув Мормонт плечима.— Мабуть, мого листа так і не отримали. Еймон послав два примірники з найкращими пташками, але хто знає? Хоча більше схоже на те, що Пайсел просто не зволив відповісти. І це вже не вперше — і не востаннє. Боюся, нас на Королівському Причалі за ніщо мають. Нам кажуть лише те, що нам слід знати, а цього небагато.

«А ви кажете мені лише те, що слід знати мені, а це ще менше»,— ображено подумав Джон. Брат Роб скликав прапори й вирушив на південь на війну, а йому про це ніхто й словом не прохопився... крім Семвела Тарлі, який читав листа мейстру Еймону й уночі по секрету переповів зміст Джонови, раз у раз повторюючи, що не слід йому цього робити. Без сумніву, всі вважали, що братова війна Джона не стосується. Але ситуація страшенно гнітила його. Роб поїхав на війну, а він не може. Хай скільки разів Джон повторював собі, що тепер його місце тут, на Стіні, з новими побратимами, він усе одно почувався боягузом.

— Зерна,— закричав крук.— Зерна, зерна!

— Ой, замовкни,— кинув йому Старий Ведмідь.— Сноу, коли, каже мейстер Еймон, ти знову зможеш користуватися рукою?

— Скоро,— відповів Джон.

— Добре,— мовив лорд Мормонт, кладучи на стіл між ними великий меч у чорних металевих піхвах, облямованих сріблом.— Ось. На той час будеш до нього готовий.

Злетівши, крук приземлився на стіл і, з цікавістю схиливши голову набік, поважно підійшов до меча. Джон вагався. Він гадки не мав, що це все означає.

— Мілорде?

— Вогонь розплавив срібло на головці руків'я, а саме руків'я і хрестовину спалив. А чого ж ти чекав від пересохлої шкіри й старого дерева? А от клинок... потрібне полум'я у сто разів гарячіше, щоб пошкодити такий клинок,— Мормонт штовхнув піхви по шорстких дубових дошках стільниці.— Решту я звелів зробити наново. Бери.

— Бери,— відлунням повторив крук, чистячи пір'ячко.— Бери, бери.

Джон ніяково взяв меча в руку. В ліву руку, адже забинтована попечена права й досі лишалася надто незграбною. Обережно витягнув меча з піхов і підніс до очей.

Головка була зроблена з уламка світлого каменя, налитого свинцем, щоб урівноважити довгий клинок. Вирізьбили її у формі вициреної вовчої пащі, а замість очей вставили шматочки гранату. Руків'я було обтягнуте новенькою шкірою, м'якою і чорною, поки що не заплямованою ні потом, ні кров'ю. Сам клинок виявився на добрячі півфута довший за ті, до яких Джон звик, і звужувався так, щоб можна було і колоти, і рубати; в металі виднілися три глибокі жолобки. Якщо Лід був справжнім дворучним мечем, то цей був півторак, які ще іноді називають «байстрюками». Однак на вагу вовчий меч здавався легшим за ті, з якими вправлявся Джон. Коли він повернув його плазом, то побачив темні сталеві брижі — там, де ковалі багато разів зім'яли й зігнули метал.

— Це валерійська криця, мілорде,— здивовано мовив Джон. Батько часто давав йому повправлятися з Льодом, тож хлопець дуже добре знав і вигляд такої криці, і відчуття.

— Так і є,— підтвердив Старий Ведмідь.— Цей меч належав моєму батькові, а перед тим — його батькові. Морменти передають цей меч з покоління в покоління уже п'ять століть. Свого часу його отримав я, а коли вбрався в чорне, передав синові.

«Він віддає мені синів меч». Джон не міг у це повірити. Клинок був чудово врівноважений. Ловлячи світло, краї легенько зблискували.

— А ваш син...

— Мій син зганьбив дім Мормонтів, та коли тікав, принаймні не опустився остаточно й меч залишив. Сестра повернула його мені, але сам погляд на нього нагадує мені про Джорине безчестя, отож я відклав його й довго не згадував, аж поки не знайшов серед попелу в спальні. Раніше срібна головка мала форму ведмежої голови, але так зносилася, що вже нічого не можна було розрізнити. А тобі, подумав я, більше личитиме білий вовк. Один з наших будівничих виявився майстерним різьбярем.

Коли Джонові було стільки, скільки зараз Бранові, він, як і всі хлопці, мріяв здійснити великі звитяги. У мріях подробиці мінялися, але досить часто він уявляв, як рятує батькові життя. Після чого лорд Едард оголошує, що Джон показав себе справжнім Старком, і вкладає йому в руку Лід. Навіть тоді Джон усвідомлював, що все це дівтацтво: байстрюк ніколи не отримає батькового меча. Йому було соромно на саму згадку про такі мрії. Якою ницою має бути людина, яка мріє відібрати у брата те, що тому належить по праву? «І на цей меч я не маю права,— подумав Джон,— не більш як на Лід». Він стиснув обпечені пальці, відчуваючи під шкірою укол болю.

— Мілорде, це велика честь, але...

— Не хочу слухати ніяких «але», хлопче,— урвав його Мормонт.— Я б тут зараз не сидів, якби не ти й не той твій звір. Ти сміливо бився... а що важливіше, виявив кмітливість. Вогонь! Так, чорт забирай! Ми мали б самі здогадатися. Ми мали би *пам'ятати!* Це не перша Довга ніч в історії. Вісім тисяч років — неабиякий строк, можеш не сумніватися... та якщо не пам'ятає навіть Нічна варта, кому ж пам'ятати?

— Кому,— заспівав балакучий крук,— кому!

Мабуть, боги почули тої ночі Джонові молитви: на мерцеві миттю спалахнула одіж, і вогонь зжер його, так наче тіло його було з воску, а кістки — зі старого сухого дерева. Джонові досить було склепити повіки, щоб перед очима постала картина: блідавець дивається через світлицю, натикаючись на меблі й намагаючись збити з себе полум'я. Та найбільше переслідувало Джона обличчя, оточене вогненним німбом: волосся палає, як солома, а мертва шкіра плавиться та сповзає з черепа, оголюючи блискуче кістя.

Хай яка демонічна сила вселилася в Отора, а вогонь прогнав її, бо серед попелу знайшли хіба залишки покруча — горіле м'ясо й

обвуглені кістки. Але в нічних кошмарах Джон знов і знов опинявся з ним віч-на-віч... і цього разу в обгорілого трупа було обличчя лорда Едарда. Це батькова шкіра лускала й чорніла, це батькові очі текли по щоках, як драглисті сльози. Джон не розумів, чому йому таке сниться й що це може означати, але це невимовно його лякало.

— Меч — невисока плата за життя,— підвів ризику Мормонт.— Бери, нічого більше не хочу слухати, тобі ясно?

— Так, мілорде.

Під Джоновими пальцями м'яка шкіра подавалася, так наче меч уже зникав до його руки. Джон розумів, що йому зробили честь, і так і почувався, але...

«Він мені не батько,— зненацька вигулькнула непрохана думка.— Мій батько — лорд Едарт Старк. І я його не забуду, хай скільки ще мечів мені подарують». Однак навряд чи він міг сказати лорду Мормонтові, що мріє зовсім про інший меч...

— І мені байдуже до правил етикету,— провадив Мормонт,— тож не треба мені дякувати. Шануй крицю ділами, а не словами.

Джон кивнув.

— А в нього є ім'я, мілорде?

— Колись було. Його звали Довгопазур.

— Пазур,— крякнув крук.— Пазур!

— Довгопазур йому пасує,— замахнувся Джон. Лівою рукою він рубав незграбно, але й так, здавалося, криця розтинає повітря мовби з власної волі.— У вовків пазурі не гірші за ведмежі.

Схоже, Старому Ведмедю було приємно це чути.

— Згоден. Думаю, найкраще носити його через плече. Поки не підростеш, носити його при боці тобі буде незручно. І треба потренуватися рубати обіруч. Коли опіки загояться, сер Ендрю зможе показати тобі кілька прийомів.

— Сер Ендрю? — Джон вперше чув це ім'я.

— Сер Ендрю Тарт, гідний чоловік. Він їде до нас із Тінявої вежі, щоб обійняти посаду військового інструктора. Сер Алісер Торн учора зранку поїхав на Східну-варту-на-морі.

Джон опустив меч.

— Чому? — тупо перепитав він.

Мормонт пирхнув.

— Бо я його туди послав, а ти як гадав? Він узяв з собою руку, яку твій Привид відірвав від зап'ястя Джафера Флаверса. Я наказав йому плисти на Королівський Причал і піднести цю руку тому малолітньому королю. Може, бодай це приверне увагу Джофрі... а сер Алісер лицар, він шляхетного походження, помазаний, у нього є давні друзі при дворі, тож його трохи важче ігнорувати — він не просто поштовий ворон.

— Ворон! — крикнув крук. Джонові здалося, що у голосі його майнуло обурення.

— Крім того,— провадив лорд-командувач, не звернувши на птаха уваги,— так вас із ним розділятиме тисяча льє — і при цьому це начебто не схоже на покарання,— мовив він і тицьнув пальцем Джонові в обличчя.— Але не думай, що я схвалюю оту безглузду сутичку в їдальні. Доблесть ніколи не обходиться без краплини дурощів, але ти вже не хлопчик, хай тобі й небагато років. У тебе в руках чоловічий меч, і володіти ним має справжній чоловік. Тож відсьогодні я очікую, що ти поводитимешся відповідно.

— Так, мілорде,— Джон уклав меч назад в облямовані сріблом піхви. Може, це був і не омріяний клинок, та все ж великодушний подарунок, а звільнення від злоби Алісера Торна було ще великодушнішим даром.

Старий Ведмідь почухав підборіддя.

— Я вже й забув, як свербить борода, коли тільки починає відростати,— мовив він.— Що ж, нічого не поробиш. Рука в тебе як — уже загоїлася? Можеш повертатися до своїх обов'язків?

— Так, мілорде.

— Добре. Ніч буде холодною, хочу глінтвейну. Пошукай карафу червоного, не надто кислого, і не економ на прянощах. І скажи Гобу, якщо знову подасть мені варену баранину, я його самого зварю. Те м'ясо, що він подав мені минулого разу, було геть сіре. Навіть птах не схотів його їсти,— великим пальцем він погладив крука по голові, й той задоволено курликнув.— Ну все, йди. Мені ще треба працювати.

Коли Джон спускався крутими сходами, здоровою рукою тримаючи меча, зі своїх закапелків до нього всміхалися вартові.

— Гарна криця,— сказав один з них.

— Ти заслужив її, Сноу,— мовив інший. Джон змусив себе усміхнутись у відповідь, але без серця. Він розумів, що мав би

відчувати приємність, але чомусь не відчував. Рука боліла, а в роті стояв присмак гніву, хоча Джон не міг напевне сказати, хто чи що є його причиною.

Коли він вийшов з Королівської вежі, куди переселився лорд-командувач Мормонт, надворі тинялося з півдюжини його друзів. На двері зерносховища вони повісили мішень, мовби вправляються в стрільбі, але Джон дуже добре умів відрізнити, коли хлопці б'ють байдики. Щойно він з'явився з дверей, його гукнув Пип:

— Ану ходи сюди, дай-но глянути!

— На що? — поцікавився Джон.

До нього боком наблизився Жаба.

— На твою рожеву дупцю, звісна річ!

— Меч! — гукнув Грен.— Хочемо побачити меч!

Джон окинув їх звинувачувальним поглядом.

— То ви все знали!

— Не всі ж ми,— посміхнувся Пип,— такі тупі, як Грен.

— Ти такий,— кинув Грен.— Ти навіть тупіший.

Гальдер вибачливо знизав плечима.

— Я допомагав Пейту різьбити камінь на головку,— сказав будівничий,— а твій друг Сем у Кротівці купив гранати.

— Але ми знали ще й раніше,— мовив Грен.— Радж допомагав Доналу Ною на кузні. І був там саме тоді, коли Старий Ведмідь приніс обгорілий клинок.

— Меч! — вимогливо крикнув Мат. І решта співуче підхопили: — Меч, меч, меч!

Витягнувши Довгопазура з піхов, Джон показав його, повертаючи так і сяк, щоб хлопці мали змогу помилуватися. Байстручий клинок сяйнув у блідому сонячному світлі тьмяно та смертоносно.

— Валерійська криця,— урочисто оголосив Джон, стараючись укласти в голос радість і гордість, які мав би зараз відчувати.

— Мені розповідали, як один чоловік замовив собі з валерійської криці лезо,— заявив Жаба,— то він, коли почав голитися, голову собі відрізає.

Пип розтягнув губи в посмішці.

— Нічній варті вже тисяча років,— мовив він,— але можу закластися, що лорд Сноу — перший побратим, якого пошанували за те, що спалив Вежу командувача.

Усі зареготали, і навіть Джонові довелося всміхнутися. В полум'ї, яке він розпалив, величезна мурована вежа насправді не згоріла, але умеблювання двох верхніх поверхів, де мешкав Старий Ведмідь, вогонь таки зжер. Але всім, схоже, було на це начхати, адже полум'я знищило й Оторів кровожерливий труп.

Другого ж блідавця, однорукого, що колись був розвідником на ім'я Джафер Флаверс, теж знищили — щоб його порубати на шматки, знадобилася мало не дюжина мечів... а перед тим він убив сера Джеремі Рикера й іще чотирьох побратимів. Сер Джеремі докінчив справу, відтявши істоті голову, але й сам помер, коли безголовий труп висмикнув з піхов кинджал і застромив йому в живіт. Сила й мужність мало важать проти ворога, який не падає, хоча давно вже мертвий, а зброя й лати слабко від нього захищають.

Ця похмура думка зіпсувала Джонові й так непевний настрій.

— Маю сходити до Гоба щодо обіду для Старого Ведмеда,— різко кинув він, ховаючи Довгопазура в піхви. Друзі хотіли як краще, але вони нічогосінько не розуміли. Вони, звісно, не винні: вони ж бо не стояли віч-на-віч з Отором, не бачили блілого сяйва мертвих блакитних очей, не відчували холоду мертвих чорних пальців. Не знали вони й про війну в приріччі. Тож як їм зрозуміти? Квапливо розвернувшись, він похмуро пішов геть. Пип крикнув щось навздогін, але Джон не звернув уваги.

Після пожежі його перевели назад у келію у напівзруйнованій Гардиновій вежі, й саме туди він і попрямував. Під дверима, скрутившись, спав Привид, але зачувши стукіт Джонових чобіт, він підвів голову. Деривовчі червоні очі були темніші за рубіни й мудріші за людей. Опустившись навколішки, Джон почухав Привида за вухом і показав головку руків'я меча.

— Дивися. Це ти.

Нюхнувши свого різьбленого кам'яного двійника, Привид спробував його ще й лизнути. Джон усміхнувся.

— Ось ти точно заслужив цю честь,— сказав він до вовка... і зненацька пригадав, як знайшов його того дня в снігу пізнього літа. Забравши вовчат, усі вже поїхали, а Джон почув якийсь звук і озирнувся — і побачив біле хутро, яке майже зливалося зі сніговими заметами. «Він був зовсім сам,— подумав Джон,— сидів окремо від решти виводку. Він був не такий, от вони його й вигнали».

— Джоне!

Він звів очі. Над ним стояв Семвел Тарлі, нервово розгойдуючись на п'ятах. Щоки в нього розчервонілися, а сам він горнувся у важку шубу, яка робила його схожим на ведмедя, що підготувався до сплячки.

— Семе! — підвівся Джон.— Що таке? Хочеш глянути на меч?

Якщо знали всі хлопці, то Сем, без сумніву, також.

Товстун похитав головою.

— Колись я мав успадкувати батьків клинок,— зажурено мовив він.— Серцеугуб. Лорд Рендил кілька разів давав його мені потримати, але меч завжди мене лякав. Тепер він дістанеться Дикону,— Сем витер спітнілі долоні об плащ.— Я... е-е-е... тебе викликає мейстер Еймон.

Ще не час було міняти пов'язки. Джон підозріливо нахмурився.

— Навіщо? — поцікавився він. Сем мав жалюгідний вигляд. І такої безмовної відповіді виявилось достатньо.— Ти сказав йому, так? — сердито запитав він.— Сказав йому, що сказав мені.

— Я... він... Джоне, я не хотів... він запитав... тобто він уже, здається, й сам *знав*, він бачить речі, яких більше ніхто не бачить...

— Він сліпий! — з притиском мовив обурений Джон.— Я сам знайду дорогу.

З цими словами він покинув Сема, який так і лишився стояти, де стояв, розтуливши рота й тремтячи.

Мейстра Еймона він розшукав нагорі в гайвороннику: той годував круків. З ним був Клайдас — носив від клітки до клітки відро рубаного м'яса.

— Сем сказав, ви мене викликали?

Мейстер кивнув.

— Так. Клайдасе, віддай відро Джонові. Може, він люб'язно згодиться допомогти мені.

Віддавши Джонові відро, горбатий червоноокий брат поквапився сходами донизу.

— Кидай м'ясо в клітки,— пояснив Еймон Джонові.— Далі птахи самі знають, що робити.

Переклавши відро в праву руку, Джон застромив ліву в криваве місиво. Круки, галасуючи, підлітали до ґрат і билися в метал чорними як ніч крилами. М'ясо було порубане на шматочки завбільшки з фалангу пальця. Набравши жменю, Джон жбурнув сирі червоні кавалки в клітку, і крякання й колотнеча посилювалися. За один особливо

привабливий шмат зчинилася бійка між двома крупними птахами, й полетіло пір'я. Джон швиденько набрав іще одну жменю м'яса й кинув услід за першою.

— А крук лорда Мормонта більше любить фрукти й зерно.

— Він особливий,— мовив мейстер.— Круки всі можуть їсти зерно, але надають перевагу м'ясу. Це додає їм сили, а ще, боюся, їм смакує кров. У цьому вони схожі на людей... але, як і люди, не всі круки однакові.

На це Джон не знав, що сказати. Просто кидав птахам м'ясо, міркуючи, навіщо його викликали. Звісно, старий усе йому скаже, коли прийде час. Мейстер Еймон не любив поспіху.

— Голубів і горлиць теж можна навчити носити листи,— провадив мейстер,— одначе круки довше літають, вони більші, сміливіші, набагато кмітливіші, та й здатні захиститися від хижих птахів... от тільки круки чорні та їдять падло, тому деякі благочестиві люди й відчувають до них відразу. А знаєш, що Бейлор Благословенний хотів усіх круків замінити голубами? — усміхнувшись, мейстер перевів на Джона свої білі очі.— Але нічна варта більше любить круків.

Джон занурив пальці у відро; долоня до самого зап'ястка вже була в крові.

— Дайвен каже, що дикуни називають нас воронами,— заговорив він невпевнено.

— Ворона — бідна родичка крука. І ті, і ті — старці в чорному, яких ненавидять і не розуміють.

Джон волів би зрозуміти, про що вони зараз розмовляють і навіщо. Що йому до ворон і голубів? Якщо старий хоче щось йому сказати, то чому не скаже прямо?

— Джоне, а ти ніколи не замислювався, чому вояки Нічної варти не одружуються й не мають дітей? — запитав мейстер Еймон.

— Ні,— знизав Джон плечима і розсипав нову порцію м'яса. Пальці на лівій руці стали слизькими від крові, а права від ваги відра пульсувала від болю.

— Щоб нікого не любити,— пояснив старий,— бо любов — згуба для честі та смерть для обов'язку.

З цими словами Джон погодитися не міг, але нічого не сказав. Мейстру вже сто років, він серед найвищих чинів Нічної варти, тож не Джонови сперечатися з ним.

Але старий, схоже, відчув його сумніви.

— Скажи мені, Джоне, якби прийшов день, коли твоєму батькові довелося б вибирати між своєю честю й своїми рідними, яких він любить, який вибір би він зробив?

Джон завагався. Хотілося сказати, що лорд Едард ніколи себе не збезчестить, навіть заради любові, однак у голові озвався тихий проникливий голосок: «У нього є син-байстрюк — де тоді була його честь? А твоя мати... невже він не має щодо неї жодних обов'язків? Він навіть не хоче називати її імені».

— Він би вчинив правильно,— скрикнув Джон... надто вже пронизливо, мовби хотів компенсувати своє вагання.— Хай там що.

— Тоді лорд Едард — десять тисяч разів чоловік. Але більшість людей не такі сильні. Що таке честь порівняно з жіночим коханням? Що таке обов'язок порівняно з відчуттям, коли в тебе на руках лежить первісток?.. чи зі спогадом про братову усмішку? Суховій і словеса. Суховій і словеса. Ми всього-на-всього люди, і боги створили нас для любові. Це наш найбільший тріумф і наша найбільша трагедія.

Вояки, які заснували Нічну варту, добре усвідомлювали, що лише їхня мужність захищає королівство від темряви, яка насувається з півночі. І знали, що не можна розпорошувати сили й ослаблювати власну рішучість. Отож і дали обітницю, що не матимуть ні дружин, ні дітей.

Однак у них були і брати, і сестри. І матері, які народили їх, і батьки, які дали їм імена. Вони походили з сотні сварливих князівств і розуміли, що часи можуть змінитися, але люди не зміняться. Тому вони дали слово, що Нічна варта не братиме участі у війнах держави, яку захищає.

І вони стримали своє слово. Коли Ейгон убив Гарена Чорного й захопив його королівство, Гаренів брат саме був лордом-командувачем на Стіні й мав під своєю орудою десять тисяч мечів. Він не пішов на Ейгона війною. В ті часи, коли Сім Королівств і справді були сімома незалежними королівствами, такого покоління не було, щоб за його життя троє-четверо з тих королівств не вступили у війну. Але Нічна варта не втручалася. Коли андали перетнули вузьке море та змели на своєму шляху королівства перших людей, сини полеглих королів не порушили даного слова й залишилися на своєму посту. Так було завжди — не порахувати, скільки років. Ось ціна честі.

Боягуз може бути хоробрим, як усі, коли нема чого боятися. І легко виконувати свій обов'язок, коли це нічого не варто. Тоді здається, що дорогою честі йти зовсім легко. Але рано чи пізно в житті людини приходить день, коли це стає *нелегко*, день, коли доводиться обирати...

Деякі круки ще не доїли, і з їхніх дзьобів звисали довгі нитки м'яса. Але решта, здавалося, спостерігали. Джон відчував на собі тягар крихітних чорних очей.

— І зараз такий день прийшов для мене... ви це хотіли сказати?

Обернувши голову, мейстер Еймон *поглянув* на нього своїми мертвими білими очима. Було таке враження, наче він зазирнув йому в самісіньке серце. Джон почувався голим і беззахисним. Схопивши відро обіруч, він пожбурих крізь штаби клітки рештки м'яса. Навсібіч полетіли м'ясні волокна й краплі крові, розігнавши круків. Пронизливо крякаючи, птахи злетіли в повітря. Прудкіші хапали шматки на льоту й жадібно їх глтали. Джон з брязкотом випустив спорожніле відро на підлогу.

Старий поклав висохлу, в старечих плямах руку Джонови на плече.

— Це боляче, хлопче,— неголосно мовив він.— Так-так. Обирати... завжди боляче. І завжди буде. Я знаю.

— Ви не знаєте,— гірко сказав Джон.— Ніхто не знає. Хай я і байстрюк, але ж він усе одно мій *батько*...

Мейстер Еймон зітхнув.

— Ти хіба не чув, що я тобі казав, Джоне? Невже гадаєш, що ти перший? — з невимовною втомою похитав він древньою головою.— Тричі боги випробовували мою обітницю. Першого разу — коли я був зовсім хлопчиськом, другого — у розквіті мого життя, а третього — коли я постарів. На той час сили полишили мене, очі затуманилися, однак третє випробування було таким самим жорстоким, як і перше. Ворони приносили мені звістки з півдня — слова чорніші за їхні крила: про занепад мого дому, про смерть родичів, про наругу й нищення. А що міг удіяти я — старий, сліпий, слабкий? Я був безпорадний, як немовля, але й тоді я не міг без болю просто сидіти та спостерігати, як зарубали братового бідолашного онука, і його сина, і навіть дітлахів...

Помітивши в очах старого блиск сліз, Джон був вражений.

— Хто ви? — тихо й мало не перелякано запитав він.

На старечих губах затремтіла беззуба посмішка.

— Простий собі мейстер Цитаделі, покликаний служити Чорному замку й Нічній варті. Члени мого ордену, даючи обітницю та вдягаючи ланцюг,— старий торкнувся ланцюга, який бовтався на тонкій сухій шиї,— забувають свої прізвища. Батька мого звали Мейкар Перший, а мій брат Ейгон після нього успадкував престол замість мене. Дід назвав мене на честь Еймона Лицаря-Дракона, який був чи то його дядьком, чи то батьком — залежно якій легенді вірити. Отож він дав мені ім'я Еймон...

— Еймон... Таргарієн?! — Джон не міг у це повірити.

— Колись,— озвався старий.— Колись. Отож, як бачиш, Джоне, я таки знаю... а оскільки я знаю, то не диктуватиму тобі — лишатися чи йти. Ти сам маєш зробити свій вибір і жити з ним до кінця своїх днів. Як живу я,— мовив він уже пошепки.— Як живу я...

Данерис



Коли битва закінчилася, Дані проїхалася на сріблястій поміж полеглих. За нею, посміхаючись і жартуючи між собою, їхали служниці й вояки з її хасу.

Копита дотрацьких коней рили землю, втоптуючи в неї жито й чечевицю, а стріли й арахі засіяли її на жахливий новий урожай і полили кров'ю. Коли Дані проїжджала повз напівмертвих коней, ті підводили голови й іржали. Поранені вояки стогнали та благали. Між них походжали джака-ран — мужі милосердя з важкими сокирами, збираючи врожай голів і з живих, і з мертвих. За ними пробігала зграйка дівчаток, які в кошики збирали з трупів стріли. Останніми, принюючись, з'являлися собаки, худі й голодні: дика згряя, яка ніколи не відстає від халасару.

Найдовше пролежали мертві вівці. Здавалося, їх тисячі; вони були геть чорні від мух, а з трупів стирчали стріли. Дані знала: це зробили вершники хала Ого, бо ніхто з халасару хала Дрого не вчинив би такої дурниці й не витрачав би стріли на овець, коли вбиті ще не всі вівчарі.

Містечко горіло у вогні, а в небо, гойдаючись і клубочачись, піднімалися стовпи чорного диму. Попід зруйнованими глиняними стінами учвал носилися туди-сюди вершники, розмахуючи довгими батогами й витягаючи з-поміж задимлених руїн уцілілих. Навіть переможені й поневолені, жінки й діти з халасару Ого йшли з похмурою гордістю: вони стали рабами, але це, схоже, їх не лякало. З містянами все було інакше. Дані їх жаліла: вона добре пам'ятала, що таке жах. Спотикаючись, дибали матері з порожніми мертвими

обличчями, тягнучи за руку заплаканих дітей. Серед них було всього кілька чоловіків — калік, боягузів і дідів.

Сер Джора сказав, що в цій місцевості проживають лазаряни, але дотраки кличуть їх гейшрахи, тобто ягнята. Колись Дані могла переплутати їх з дотраками, адже в них була така сама мідна шкіра й очі-мигдалини. Але зараз вони здавалися їй чужинцями — приземкуваті, з пласкими обличчями, з надто коротко обтягим чорним волоссям. Вони пасли овець і їли овочі, а прийшли, казав хал Дрого, з півдня, де річка робить вигин. А трави Дотрацького моря ростуть не для овець.

Дані бачила, як один хлопчик утік і побіг до ріки. Його відрізав один з вершників, а інші оточили, просто в обличчя ляскаючи батогами й ганяючи туди-сюди. Один з вершників наздоганяв його ззаду, шмагаючи батогом по сідницях, аж поки всі стегна не почервоніли від крові. Інший підсік його бичем за ногу й кинув на землю. Нарешті, коли хлопчик уже не міг бігати, а тільки повзав, вершникам набридла забавка і вони послали малому в спину стрілу.

Сер Джора зустрів Дані перед розтровоною брамою. На кольчугу він одягнув темно-зелене сюрко. Латні рукавиці, поножі й великий шолом на ньому були сталеві-сірі. Коли він убрався в лати, дотраки насміхалися з нього як з боягуза, але лицар на їхні образи плюнув їм просто в обличчя, вояки спалахнули, довгий меч зіткнувся з арахом, і вершник, який найбільше галасував, за мить уже спливав кров'ю.

Під'їжджаючи, сер Джора підняв забороло плаского шолома.

— Ваш лорд-чоловік чекає на вас у місті.

— Дрого не поранений?

— Кілька порізів,— відповів сер Джора,— але нічого особливого. Сьогодні він убив двох халів. Спершу хала Ого, а тоді його сина Фога, який став халом одразу по смерті батька. Кровні вершники зрізали з їхнього волосся дзвіночки, й тепер з кожним кроком хал Дрого брязкає ще гучніше.

На бенкеті на честь іменин її майбутнього сина, на якому «коронували» Вісериса, Ого з сином сиділи на самій горі поряд з її лордом-чоловіком, але то було у Ваїс-Дотраку, біля підніжжя Матері гір, де всі вершники почувалися братами й забували про суперечки. Тут, у луках, усе було по-іншому. Халасар Ого саме напав на містечко, коли на нього наскочив хал Дрого. Цікаво, міркувала Дані, а що

подумали ягнята, коли зі своїх потрісканих глинобитних стін побачили куряву під копитами дотрацьких коней? Мабуть, деякі — молоді й дурні — вірили, що боги почули їхні відчайдушні молитви, та сприйняли нових гостей за визволителів.

Через дорогу від Дані тонким високим голосом плакала дівчина не старша за неї саму, а один з вершників кинув її долілиць просто на купу трупів і почав гвалтувати. Інші вершники спішувались і ставали в чергу. Ось якими визволителями для ягнят виявилися дотраки.

«Я кров од крові дракона»,— нагадала собі Данерис Таргарієн, відвертаючись. Стиснувши уста і згнітивши серце, вона поїхала до брами.

— Переважна більшість вершників Ого повтікали,— казав у цей час сер Джора.— Але все одно вдалося взяти близько десятих тисяч полонених.

«Рабів»,— подумала Дані. Хал Дрого віджене їх униз по ріці в одне з міст Невільничої бухти. Їй кортіло розплакатися, але вона сказала собі, що має бути сильною. «Це війна, війна така і є, це ціна Залізного трону».

— Я сказав халу, що ліпше їхати в Мірін,— казав тим часом сер Джора.— Там дадуть кращу ціну, ніж який-небудь невільничий караван. Ілірію пише, що минулого року там гуляла чума, тож у борделях платять подвійну ціну за здорових дівчат, і потрійну — за хлопчиків до десятих років. Якщо в цій подорожі виживе багато дітей, на виручене золото ми зможемо купити потрібні нам кораблі й найняти моряків.

Позаду них згвалтована дівчина заплакала так, що у Дані краялося серце: це був нескінченний лемент, який усе не змовкав. Стиснувши рукою повіддя, Дані розвернула сріблясту.

— Зробіть так, щоб вони припинили,— звеліла вона серу Джорі.

— Халесі? — збентежено перепитав лицар.

— Ви чули, що я сказала,— озвалася вона.— Зупиніть їх.

З сильним акцентом вона звернулася дотрацькою до свого хасу.

— Джого, Кваро, ви допоможете серу Джорі. Не хочу бачити ніякого гвалту.

Вояки обмінялися спантеличеними поглядами.

Пришпоривши коня, Джора Мормонт під'їхав ближче.

— Королівно,— мовив він,— у вас добре серце, але ви не розумієте. Так було завжди. Ці чоловіки заради хала проливали кров. А тепер хочуть отримати винагороду.

Дівчина через дорогу й досі плакала, причитаючи дивною співочою мовою, незвичною для вуха Дані. Перший вершник уже закінчив з нею, і тепер до справи взявся другий.

— Вона з ягнят,— сказав Кваро дотрацькою.— Вона ніхто, халесі. Вершники роблять їй честь. Ягнята злягаються з вівцями, це всі знають.

— Усі знають,— луною підхопила служниця Іррі.

— Усі знають,— погодився Джого, сидячи верхи на високому сірому жеребці, подарованому Дрого.— Якщо вам неприємно слухати її лемент, халесі, Джого принесе вам її язик,— витягнув він арах.

— Не дозволю її кривдити,— мовила Дані.— Я хочу її собі. Робіть, як наказую, або я поскаржуся халу Дрого.

— Ай, халесі,— озвався Джого й ударив коня п'ятами в боки. Кваро з рештою вояків рушив за ним, і дзвоники в їхньому волоссі задзвеніли.

— Їдьте з ними,— звеліла Дані серу Джорі.

— Як зволите,— дивно глянув на неї лицар.— Ви дуже схожі на свого брата.

— На Вісериса? — не зрозуміла вона.

— Ні,— відповів лицар.— На Рейгара.

І він поскакав геть.

Дані чула, як загукав Джого. Гвалтівники засміялися. Котрийсь із них щось крикнув у відповідь. Зблиснув арах Джого, і з плечей вояка полетіла голова. Сміх урвався й посипалися прокльони, комонники потягнулися до зброї, але на той час уже наспіли Кваро, Аго й Рахаро. Дані бачила, як Аго показав через дорогу, де верхи на своїй сріблястій сиділа Дані. Вершники глянули на неї холодними чорними очима. Один сплюнув. Решта, лаючись, розбрелися до своїх коней.

У цей час чоловік, який лежав на дівчині-ягниці, не припиняв рухів, настільки поринувши в насолоду, що, схоже, не помічав того, що коїлося навкруги. Спішившись, сер Джора рукою, закутою в латну рукавицю, стягнув його з дівчини. Дотрак полетів на землю, за мить підскочив уже з ножем у руці — й тут-таки помер від стріли Аго, яка

прошила йому горло. Підвівши дівчину з гори трупів, Мормонт закутав її у власний закривавлений плащ. І повів через дорогу до Дані.

— Що ви хочете з нею зробити?

Дівчина тремтіла, розширені очі були безтямні. Волосся просякло кров'ю.

— Дорее, обмий їй рани. Ти не схожа на комонників, може, вона тебе не боїтиметься. А решта — за мною.

Вона спрямувала сріблясту крізь зруйновану браму.

В місті було ще гірше. Багато будинків палало, а джакаран не припиняли своєї моторошної роботи. Вузькі покручені провулки були завалені безголовими трупами. Дорогою Дані бачила й інших гвалтованих жінок. І щоразу вона зупинялася, посидала свій хас зупинити гвалт і оголошувала, що бере жертв собі за рабинь. Одна з них, дебела сорокарічна жінка з пласким носом, гаряче благословила Дані загальною мовою, однак інші тільки кидали на неї порожні чорні погляди. Вони ставилися до неї з підозрою, з сумом збагнула вона: боялися, що їх рятують, бо приготували ще гіршу долю.

— Ти не зможеш забрати їх усіх, дитинко,— мовив сер Джора, коли вони зупинилися вчетверте й вояки хасу привели їй нових рабинь.

— Я халесі, спадкоємиця Сімох Королівств, кров од крові дракона, — нагадала йому Дані.— Не вам казати мені, чого я не зможу зробити.

У дальньому кінці міста в стовпі вогню й диму обвалився будинок, і до Дані долетів плач переляканих дітлахів.

...Хал Дрого сидів перед квадратним храмом: товсті стіни без вікон були глинобитні, а верхівку вінчала кругленька баня, схожа на величезну брунатну цибулину. Поряд з халом височіла вища за нього самого гора голів. Понад ліктем у хала стирчала коротка стріла, якими стріляють ягнята, а на лівій половині голих грудей, мов фарба, розлилася кривава пляма. З халом було троє його кровних вершників.

Джикі допомогла Дані злізти з коня: живіт ріс, і халесі ставала дедалі незграбнішою. Дані стала перед халом навколішки.

— Мій сонце-й-місяць поранений.

Рана від араху була широка, але неглибока; лівої пипки бракувало, а з грудей, наче мокра ганчірка, звисав кривавий клапоть шкіри з м'ясом.

— Подряпину, зоре мого життя, лишив арах одного з кровних вершників хала Ого,— загальною мовою пояснив хал Дрого.— За це я

убив його, й Ого також,— він обернув голову, й дзвіночки у волоссі тихо забренчали.— Ти чуєш Ого, і його халаку Фого, який був халом, коли я його вбив.

— Ніхто не встоїть перед сонцем мого життя,— мовила Дані,— і батьком огиря, який осідлає світ.

Під'їхав вершник і зістрибнув з сідла. Він заговорив до Гаго дотрацькою мовою так сердито й швидко, що Дані не могла нічого розібрати. Перш ніж обернутися до хала, величезний кровний вершник кинув на Дані важкий погляд.

— Це Маго з хасу ко Джако. Він каже, що халесі забрала його здобич — дочку ягнят, яку він збирався осідлати.

Обличчя, яке хал Дрого обернув до Дані, було незворушним і суворим, але в очах читалася цікавість.

— Скажи мені правду, зоре мого життя,— звелів він подотрацькому.

Дані розповіла, як і чому вона вчинила, халовою мовою, щоб він краще її зрозумів; слова її були прості та прямі.

Коли вона договорила, Дрого хмурився.

— Це закони війни. Ці жінки тепер наші рабині, й ми чинимо з ними, як нам хочеться.

— Мені хочеться, щоб їх не кривдили,— мовила Дані, міркуючи, чи не забагато собі дозволяє.— Якщо твої воїни хочуть сідлати цих жінок, то нехай обходяться з ними лагідно й беруть собі за дружин. Нехай жінки приєднаються до халасару й народжують вам синів.

Кото завжди був найжорстокішим з-поміж кровних вершників. І саме він зараз зареготав.

— Хіба коні паруються з вівцями?

Щось у його тоні нагадало Дані Вісериса. Вона сердито обернулася до нього.

— Для дракона харч і коні, і вівці.

Хал Дрого посміхнувся.

— Бачите, яка вона стає несамовита! — мовив він.— Це все мій син у неї в животі, огир, який осідлає світ, це він наповнює її своїм вогнем. Не жени, Кото... якщо тебе не спопелить на місці мати, то син затопче в багнюку. А ти, Мато, тримай язика за зубами і пошукай собі іншу ягницю. Ця належить моїй халесі.

Дрого потягнувся до Дані, та щойно підніс руку, як скривився від наглого болю й відвернувся.

Дані мало не фізично відчувала його біль. Рани виявилися серйознішими, ніж запевняв її сер Джора.

— Де цілителі? — запитала вона. В халасарі було два види цілителів: безплідні жінки й раби-євнухи. Травниці знали на зіллі й заклинаннях, а євнухи користувалися ножем, голкою і вогнем.— Чому вони не лікують хала?

— Хал відіслав безволосих геть, халесі,— заспокоїв її старий Коголо. Дані побачила, що кровний вершник також отримав поранення — глибокий поріз на лівому плечі.

— Багато вершників поранено,— уперто мовив хал Дрого.— Хай спершу зцілять їх. Ця стріла — просто комариний укус, а цей маленький поріз тільки лишить мені шрам, щоб хизуватися перед сином.

Під зрізаною шкірою на грудях Дрого видно було м'язи. А з-під стріли, яка прошила руку, цебеніла цівка крові.

— Хал Дрого не чекатиме,— заявила вона.— Джого, знайди мені євнухів і миттю приведи сюди.

— Срібна леді,— пролунав раптом позаду неї жіночий голос,— я можу обробити рани великого вершника.

Дані озирнулася. Говорила одна з рабинь, яких вона захотіла собі: огрядна жінка з пласким носом, яка благословила Дані.

— Халові не потрібна допомога жінок, які злягаються з баранами,— гавкнув Кото.— Аго, відітни їй язика.

Схопивши жінку за волосся, Аго притис ножа їй до горла.

Дані піднесла руку.

— Ні. Вона моя. Нехай говорить.

Аго перевів погляд з неї на Кото. Й опустив ножа.

— Я не хотіла нікого образити, ярі вершники.

Дотрацькою жінка розмовляла дуже добре. Сукня на ній — вимащена болотом, закривавлена й подерта — колись була пошита з найтоншої і найвишуканішої вовни й пишно гаптована. Відірваний клапот жінка притискала до грудей.

— Я трішки знаюся на цілительстві.

— Хто ти? — запитала її Дані.

— Мене звати Міррі Маз-Дуур. Я богосуджена при храмі.

— Мейгі,— буркнув Гаґо, крутячи в пальцях арах. Погляд у нього потемнів. Дані пригадала це слово: вперше вона почула його від Джикі, яка розповідала моторошну легенду про жінку, що злягалася з демонами й займалася найчорнішими чарами; то була бридка істота, зла й бездушна, яка в темряві ночі являлася чоловікам і висмоктувала з них життя й силу.

— Я цілителька,— мовила Міррі Маз-Дуур.

— Овеча цілителька,— пирхнув Кото.— Крове од крові моєї, раджу вбити цю мейгі й дочекатися безволосих.

Дані не зважила на вибух вершника. Як на неї, ця стара, негарна, дебела жінка зовсім не схожа була на мейгі.

— Де ти вчилася зцілювати, Міррі Маз-Дуур?

— Моя мати, як і я, була богосудженою, і саме вона вивчила мене співів і заклинань, любих Великому Вівчареві, а ще навчила робити священні куріння й мазі з листя, коріння і ягід. Замолоду, коли я була ще гарненька, я ходила з караваном в Ашай у Тіні вчитися у їхній чаклунів. До Ашаю припливають кораблі з різних земель, тож я затрималася, щоб дізнатися методи зцілення далеких народів. Місячна співачка з джогоснаїв навчила мене своїх повивальних співів, а одна жінка з вашого народу вершників — чарів трави, зерна й коней, а мейстер із Призахідних земель при мені розітнув людське тіло й показав таємниці, які ховаються під шкірою.

— Мейстер? — перепитав сер Джора Мормонт.

— Він звався Марвин,— відповіла жінка загальною мовою.— Він з моря. З-за моря. З сімох земель, казав він. Призахідних земель. Де люди залізні й де правлять дракони. Це він навчив мене цієї мови.

— Мейстер в Ашаї? — уголос міркував сер Джора.— А скажи-но мені, богосуджена, що носив цей Марвин на шиї?

— Ланцюг такий тугий, що мало не душив його, залізний лорде, ланки в якому були з різних металів.

Лицар глянув на Дані.

— Такі ланцюги носять тільки мейстри, які вчилися в Цитаделі Старгорода,— мовив він,— а вони і справді добре знаються на зціленні.

— А чому ти хочеш допомогти моєму халові?

— Всі люди належать до одної отари, так нас учили,— відповіла Міррі Маз-Дуур.— Великий Вівчар послав мене на землю зцілювати

усіх його овець, хай де вони живуть.

Кото дав їй добрячий ляпас.

— Ми не вівці, мейгі!

— Припини,— сердито кинула Дані.— Вона моя. Не дозволю її кривдити.

— Стрілу треба вийняти, Кото,— буркнув хал Дрого.

— Так, великий вершнику,— відгукнулася Міррі Маз-Дуур, тримаючись за посиніле обличчя.— Рану на грудях слід промити й зашити, щоб не загноїлася.

— То роби,— звелів хал Дрого.

— Великий вершнику,— сказала жінка,— мої знаряддя й зілля в божому домі, там і зцілювальна сила найбільша.

— Я віднесу тебе, крові од крові моєї,— запропонував Гаго.

Але хал Дрого відмахнувся від нього.

— Чоловіче, не потрібна мені опора,— сказав він гордовито й твердо. І без чужої допомоги підвівся на весь свій велетенський зріст. По грудях побігла свіжа цівка крові — з тої рани, яка зяяла на місці пипки, відтятої арахом Ого. Дані метнулася до хала.

— Я не чоловік,— шепнула вона,— тож ти можеш зіпертися на мене.

Дрого поклав їй на плече величезну долоню. Приймавши на себе частину його ваги, Дані рушила до величного глиняного храму. За ними йшли три кровні вершники. Серу Джорі та воїнам свого хасу Дані звеліла вартувати вхід, щоб ніхто не підпалив будівлю, поки вони всередині.

Пройшовши крізь анфіладу притворів, вони опинились у високій палаті попід банею. Крізь приховані вікна вгорі пробивалося слабеньке світло. На стінах у держалах диміло кілька смолоскипів. Земляна долівка була встелена овечими шкурами.

— Сюди,— мовила Міррі Маз-Дуур, указуючи на олтар — величезний камінь з синіми прожилками, на якому були вирізьблені вівчарі з отарами. Хал Дрого влігся на нього. Стара кинула жменьку сухого листя в жаровню, й палата наповнилася запашним димом. — Вам ліпше почекати за дверима,— сказала жінка всім іншим.

— Ми кров од крові його,— мовив Коголо,— і чекатимемо тут.

Кото упритул наблизився до Міррі Маз-Дуур.

— Знай, суджена овечого бога: скривдиш хала — і постраждаєш сама.

Витягнувши ножа, він махнув лезом у неї перед очима.

— Вона його не скривдить,— мовила Дані, відчуваючи, що може довіряти цій старій негарній жінці з пласким носом: зрештою, Дані врятувала її з рук гвалтівників!

— Якщо хочете лишатися, тоді допомагайте,— сказала Міррі до кровних вершників.— Великий вершник надто кремезний, я з ним не впораюся. Тримайте його, поки я витягатиму з його руки стрілу.

Відпустивши одірваний клопоть сукні, вона відчинила різьблену скриню й почала заклопотано перебирати пляшечки, коробочки, ножі й голки. Все підготувавши, вона, читаючи замовляння співучою мовою лазарян, відламала зазублений гостряк і витягнула стрілу. Тоді на жаровні нагріла до кипіння флягу вина й полила з неї рану. Хал Дрого лаявся, але не ворухився. Заклеївши рану від стріли замазкою з намоченого листа, вона взялася до порізу на грудях: спершу намастила його блідо-зеленою пастою, а тоді приклеїла відрізаний клопоть шкіри на місце. Зціпивши зуби, хал придушив скрик. Богосуджена ж дістала срібну голку й моток шовкових ниток і заходилася зашивати рану. Закінчивши, вона змастила її червоною маззю, вкрила листям і замотала груди потертим шматком овечої шкіри.

— Читатимеш молитви, які я тобі скажу, й не зніматимеш шкіру десять днів і десять ночей,— мовила вона.— Буде пекти та свербіти, а коли загоїться, лишиться великий шрам.

Задзвенівши дзвіночками, хал Дрого сів.

— Своїми шрамами я пишаюся, ягнице.

Він зігнув руку — і скривився.

— Не пий ні вина, ні макового молочка,— застерегла його жінка.— Тобі болітиме, але ти маєш берегти сили, щоб тіло боролось з отруйними духами.

— Я хал,— кинув Дрого.— Плювати я хотів на біль і питиму, що заманеться. Коголо, принеси мою безрукавку.

Старий поквапився геть.

— Ти наче казала,— мовила Дані до потворної лазарянки,— що знаєш повивальні співи...

— Я знаю всі таємниці кривавої постелі, срібна леді, й у мене ще жодне немовля не померло,— озвалася Міррі Маз-Дуур.

— Скоро прийде мій час,— мовила Дані.— Я б хотіла, щоб ти була моєю повитухою, якщо ти не проти.

Хал Дрого розсміявся.

— Зоре мого життя, рабиню не просять, їй наказують. Вона зробить, як ти звелиш,— стрибнув він з олтаря.— Ходімо, мої кровні. Огірі кличуть нас, тут лишився сам попіл. Час їхати.

Гаго рушив за халом геть із храму, але Кото затримався й послав Міррі Маз-Дуур довгий погляд.

— Пам'ятай, мейгі: яка доля чекає хала, така й тебе.

— Як скажеш, вершнику,— відгукнулася жінка, збираючи збаночки та пляшечки.— Великий Вівчар пильнує свою отару.

Тиріон



На пагорбі, з якого видно було королівський гостинець, попід в'язом поставили грубо тесаний довгий сосновий стіл на двох широких ногах і накрили його золотою скатертиною. Тут, поруч із шатром, вечеряв лорд Тайвін зі своїми лицарями й лордами-прапорноносцями, а над головами в них на довгому ратищі маяв величезний малиново-золотий штандарт.

Тиріон запізнився; від сідла в нього все боліло, та й гумор був кепський: Тиріон гостро усвідомлював, яке кумедне, мабуть, являє собою видовище, коли дигає нагору, де сидить батько. Довгий цілоденний перехід виснажив його. Тож він подумав, що сьогодні незле буде напитися. Смеркалося, й повітря оживало від світлячків.

Кухарі саме подавали м'ясо: п'ять молочних поросят з підсмаженою хрусткою скоринкою, з різними фруктами в роті.

— Перепрошую,— вибачився Тиріон, усідаючись на лавці поряд з дядьком.

— Напевно, мені ліпше доручити тобі ховати полеглих, Тиріоне,— мовив лорд Тайвін.— Якщо в бій ти запізнюєшся так само, як до столу, поки ти приїдеш, війна вже закінчиться.

— Та ні, батьку, ти ж можеш лишити мені кількоро селян,— озвався Тиріон.— Багато не треба, я не жадібний.

Наливши собі кубок вина, він спостерігав, як лакей ріже порося. Під ножем полускувала хрустка скоринка, з м'яса бризнув гарячий сік. Давно вже Тиріон не бачив нічого милішого оку.

— Розвідники сера Адама кажуть, що Старкове військо рушило від Близнючок на південь,— розповідав батько, поки його хлібну миску

наповнювали скибками м'яса.— До нього приєдналися рекрути лорда Фрея. Швидше за все, вони за день переходу на північ від нас.

— Будь ласка, батьку,— мовив Тиріон,— я тут їсти зібрався.

— Невже думка про Старкового хлопчиська позбавляє тебе мужності, Тиріоне? А твій брат Джеймі був би не проти зітнутися з ним.

— Я ліпше зітнуся з цим поросям. Роб Старк і наполовину не такий ніжний, та й від нього не так смачно пахне.

Лорд Лефорд, вічний песиміст, який займався припасами, нахилився вперед.

— Сподіваюся, ваші дикуни не поділяють вашого настрою, бо в іншому разі ми просто змарнували на них добру крицю.

— Мої дикуни чудово скористаються вашою крицею, мілорде,— відповів Тиріон. Коли він повідомив, що йому потрібна зброя й лати для трьохсот вояків, яких Альф привів з передгір'я, можна було подумати, що він попросив лорда Лефорда віддати їм на поталу власних цнотливих дочок.

Лорд Лефорд нахмурився.

— Сьогодні я бачився з тим волохатим здорованем, який наполягав, що йому необхідні аж два бойові топори — важкі, з чорної сталі, з подвійним серповидним лезом.

— Шага любить убивати обома руками,— сказав Тиріон, коли перед ним поклали хлібну миску, на якій парувала свинина.

— Але він і далі носить на спині свою сокиру.

— Шага вважає, що три сокири кращі за дві,— озвався Тиріон, занурих великий і вказівний пальці в сільничку й добряче посолив собі м'ясо.

Тут гойднувся вперед сер Кеван.

— У нас от яка думка виникла: коли дійде до бою, варто поставити тебе з твоїми дикунами на передній край.

У сера Кевана рідко виникала думка, яка спершу не зринала в лорда Тайвіна. Настромивши на кінчик кинджала шматок м'яса, Тиріон саме хотів відправити його до рота. Але, почувши таке, опустив кинджал.

— На передній край? — недовірливо перепитав він. Або батько пройнявся повагою до синових здібностей, або вирішив нарешті назавжди позбутися свого сорому. Тиріон мав смутне відчуття, що знає правильну відповідь.

— А що, на вигляд вони люті,— зронив сер Кеван.

— Люті? — перепитав Тиріон і збагнув, що відлунням повторює дядькові слова, як навчений балакати птах. Батько в цей час спостерігав за ним, оцінюючи та зважуючи кожне слово.— Зараз я вам розповім, які вони люті. Вчора ввечері місячний брат заколов кам'яного ворона, і все через ковбаску. Отож сьогодні, коли ми отаборилися, троє кам'яних воронів схопили цього місячного брата й перерізали йому горлянку. Можливо, сподівалися відібрати ковбаску назад, не знаю. На щастя, Брон примудрився втримати Шагу, поки той не відітнув убитому прутня, та все одно Альф вимагає відступного за кров, а Кон і Шага відмовляються платити.

— Коли солдатам бракує дисципліни, винен лорд-командувач,— сказав батько.

За братом Джеймі завжди легко йшли люди, а за потреби і вмирили за нього. Але Тиріон такого дару не мав. Відданість він купував золотом, а покору — своїм знаменитим іменем.

— Людина трохи більша за мене змогла б тримати їх у страху — ви це хотіли сказати, мілорде?

Лорд Тайвін Ланістер обернувся до брата.

— Якщо синові вояки не слухатимуться його наказів, мабуть, передній край не для нього. Без сумніву, в тилу йому буде комфортніше, хай пильнує наш обоз.

— Не роби мені ласку, батьку,— сердито зронив Тиріон.— Якщо не можеш дати мені якесь інше командування, я поведу передовий загін.

Лорд Тайвін довго вивчав свого сина-карлика.

— Про командування я нічого не казав. Ти будеш під орудою сера Грегора.

Тиріон відкусив свинини, хвильку пожував, а тоді сердито сплюнув.

— Щось я зовсім не голодний,— мовив він, незграбно злізаючи з лавки.— Прощу вибачення, мілорди.

Лорд Тайвін кивнув, відпускаючи його. Тиріон розвернувся й рушив геть. Дібаючи вниз із пагорба, він спиною відчував погляди. Ззаду вибухнув регіт, але він не озирнувся. Він сподівався, що ті двоє вдавилися своїми молочними поросятами.

Запали сутінки, і всі прапори почорніли. Табір Ланістерів розтягнувся між річкою і королівським гостинцем на кілька миль.

Серед людей, коней і дерев легко було загубитися, і Тиріон так і вчинив. Він проминув дюжину величних шатер і сотню багать. Між наметів, мов мандрівні зорі, літали світлячки. Тиріон занюхав часникову ковбасу, пряну й пікантну, й у порожньому животі забуркотіло. Вдалині чулися голоси — там співали якусь непристойну пісеньку. Хихикаючи, пробігла повз якась жінка, цілком гола під плащем, а її п'яний переслідувач раз у раз перечіпався через коріння. Трохи далі, через струмок, билися списники, в останніх променях світла тренуючись завдавати ударів і відбивати їх; оголені груди в них були мокрі від поту.

Ніхто не дивився на Тиріона. Ніхто до нього не говорив. Ніхто взагалі не звертав на нього уваги. Його оточували люди, які присягли на вірність дому Ланістерів: величезна армія, що налічувала двадцять тисяч вояків, але насправді він був сам-один.

Почувши, як у темряві прокотився басовитий регіт Шаги, він рушив на звук до кам'яних воронів, які сиділи в своєму маленькому куточку ночі. Кон, син Кората, помахав йому високим кухлем елю.

— Тиріоне Недоростку! Ходи, посидь біля вогню, розділи м'ясо з кам'яними воронами. Ми смажимо бика.

— Бачу, Конє, сине Кората.

Над ревучим полум'ям висіла величезна червона туша, нахромлена на рожен завбільшки з невеличке деревце. Та це, певно, й було невеличке деревце. Двоє кам'яних воронів обертали м'ясо, і з нього у вогонь скрапували кров і лій.

— Дякую. Пошліть по мене, коли бик засмажиться.

Виглядало на те, що поки той бик засмажиться, уже бій почнеться.

Тиріон пішов далі.

У кожного клану було своє багаття: чорні вуха не їли з кам'яними воронами, кам'яні ворони не їли з місячними братами, і ніхто з них не їв з обпеченими. В центрі поміж чотирьох багать поставили найскромніший намет — тільки такий і вдалося видурити у лорда Лефорда. Біля намету Брон пив вино з новими Тиріоновими слугами. Лорд Тайвін надав синові грума й камердинера і навіть наполягав, щоб він узяв собі зброєносця. Усі троє розсілися навколо невеличкого багаття. З ними була дівчина — тоненька, темнокоса, на вигляд не більш як вісімнадцятирічна. Якусь мить Тиріон роздивлявся її обличчя, а тоді помітив у попелі риб'ячі кістки.

— Що ви їли?

— Пструга, мілорде,— озвався грум.— Брон наловив.

«Пструг,— подумав Тиріон.— Молочне поросся. От клятий батько!»
Він жалібно втупився в кістки, й у животі знову забуркотіло.

Зброносець Родрик, який носив нещасливе прізвище Пейн, щось наче збирався сказати, але проковтнув свої слова. Хлопчина був далеким родичем сера Іліна Пейна, королівського ката... і, як і той, майже завжди мовчав, хоч і не через відсутність язика. Одного разу Тиріон, аби пересвідчитися, змусив його навіть вистромити язика. «Це точно язик,— сказав він тоді.— Пора вже тобі навчитися ним користуватися».

Зараз Тиріон був не в гуморі, щоб тягнути слова з хлопця, якого, він підозрював, йому підсунули як жорстокий жарт. Тиріон знов обернувся до дівчини.

— Це вона? — запитав він Брона.

Дівчина граційно звелася й поглянула на Тиріона з висоти своїх метра п'ятдесятьох.

— Так, мілорде, і вона, якщо ваша ласка, сама вміє говорити.

Тиріон схилив голову набік.

— Я Тиріон з дому Ланістерів. Здебільшого мене кличуть Куцем.

— Мати назвала мене Шей. Здебільшого мене кличуть... чоловіки.

Брон розреготався, і Тиріон не стримав усмішки.

— У намет, Шей, якщо твоя ласка.

Піднявши запинало, він притримав його. А всередині, ставши навколішки, запалив свічку.

Солдатське життя не позбавлене своїх переваг. Коли є обоз, при ньому завжди хтось крутиться. Щойно закінчився денний перехід, Тиріон послав туди Брона, щоб знайшов йому годящу повію. «Хотілося б не стару й бажано з гарненьким личком,— напучував він.— Буду радий, якщо вона цього року бодай раз милася. Якщо ж ні, вимий її. І обов'язково попередь, хто я і який я». Джик не завжди давав собі труду попереджати повій. Й іноді, коли дівчата вперше дивилися на лордйчука, для чиеї втіхи їх найняли, в їхніх очах зринав такий погляд... погляд, якого Тиріону Ланістеру більше бачити не хотілося.

Піднісши свічку, Тиріон оглянув повію. Брон постарався: дівчина була тоненька, з очима як у олениці, з маленькими тугими грудьми, а

на губах у неї грала посмішка — то сором'язлива, то зухвала, то пустотлива. Йому це сподобалося.

— Мені скинути сукню, мілорде? — запитала дівчина.

— Не квапся. Ти дівця, Шей?

— Так, якщо ваша ласка, мілорде,— відповіла вона скромно.

— Ласки дочекаєшся, якщо казатимеш правду, дівчино.

— Ой, але ж тоді вам доведеться платити подвійну ціну.

Тиріон подумав, що вони чудово поладнають.

— Я Ланістер. Золота мені не бракує, от побачиш, я щедрий... але від тебе мені потрібно більше, ніж те, що ти маєш між ногами, хоча й це потрібно теж. Ти спатимеш у моєму наметі, наливатимеш мені вино, сміятимешся на мої жарти, розминатимеш мені ноги після маршів...

і хай скільки ти в мене пробудеш, день чи рік, поки ти зі мною, ти більше ні з ким іншим не спатимеш.

— Справедливо.

Дотягнувшись до подолу своєї тоненької сукні з грубо тканого полотна, вона стягнула її через голову одним плавним рухом і пожбурила вбік. Під сукнею не виявилось нічого, крім самої Шей.

— Якщо мілорд не покладе свічку, то попече собі пальці.

Тиріон поставив свічку, взяв дівчину за руку й лагідно притягнув до себе.

Вона схилилася, щоб поцілувати його. Вуста її мали смак меду та гвоздики, а пальці, які шукали застібки на його вбранні, були спритні й досвідчені.

Коли він опинився в її лоні, вона підбадьорювала його — щось ніжно шепотіла, тихо і трепетно зітхала від насолоди. Тиріон підозрював, що насолода награна, але дівчина грала так добре, що це не мало значення. Аж такої правдивості він не вимагав.

Пізніше, коли дівчина лежала в його обіймах, Тиріон збагнув, що й справді потребував її. Її, або іншої жінки. Минув уже майже рік відтоді, як він востаннє був з жінкою — ще перед поїздкою у Вічнозим у товаристві брата й короля Роберта. А він, може, завтра-позавтра помре, і якщо так станеться, то йому значно приємніше буде спускатися в могилу з думкою про Шей, аніж про свого лорда-батька, чи Лайсу Арин, чи леді Кетлін Старк.

Лежачи поруч із дівчиною, він відчував м'які груди, які притискалися йому до руки. Це було приємне відчуття. У голові зринула мелодія. І він почав неголосно її насвистувати.

— Що це, мілорде? — пробурмотіла Шей йому в плече.

— Нічого,— відповів він.— Пісенька, яку я знаю ще змалечку. Спи, солоденька.

Коли ж дівчина заплющила очі, а її дихання стало рівним і глибоким, Тиріон обережно вислизнув з-під неї, щоб не потривожити її сон. Як був голий, він виповз із намету, переступив через зброєносця й обійшов намет ззаду, щоб справити природну потребу.

Попід каштаном, де були прив'язані коні, сидів, схрестивши ноги, Брон. Він не спав, а гострив клинок: складалося таке враження, що перекупний меч ночами не спить, як усі люди.

— Де ти її знайшов? — запитав Тиріон, роблячи свою справу.

— Забрав у одного лицаря. Той не хотів віддавати, та передумав, почувши твоє ім'я... і відчувши мій чингал у себе на горлянці.

— Чарівно,— сухо мовив Тиріон, струшуючи останні краплі.— Пригадую, я просив тебе пошукати мені *повію*, а не *нового ворога*.

— Усі гарненькі були вже зайняті,— мовив Брон.— Залюбки заберу її назад, якщо тобі до вподоби беззуба шкапа.

Тиріон пошкунтильгав до нього.

— Мій лорд-батько розцінив би це як зухвальство і спровадив би тебе за нахабство в шахту.

— Мені пощастило, що ти — не твій батько,— відповів на це Брон.— Була там одна повія з чиряками на носі. Може, ти її хотів?

— Щоб розбити тобі серце? — вигукнув Тиріон.— Ліпше я лишу собі Шей. Ти випадково не запам'ятав імені того лицаря, в якого її відібрав? Не хочу в бою опинитися поряд з ним.

По-котячому швидко та плавно Брон стрибнув на ноги, обертаючи в руці меч.

— У бою ти будеш поруч зі мною, карлику!

Тиріон кивнув. Голу шкіру пестило тепле нічне повітря.

— Якщо в тому бою я вцілію, скажеш мені, чого ти хочеш у нагороду.

Перекинувши меча з правої руки в ліву, Брон розітнув лезом повітря.

— Хто захоче марудитись і вбивати такого, як ти?

— Наприклад, мій лорд-батько. Він ставить мене на передній край.

— Я б учинив так само. Коротун з великим щитом. У лучників буде серцевий напад.

— Дивна річ, але ти мене підбадьорив,— сказав Тиріон.— Мабуть, я збожеволів.

Брон уклав меч у піхви.

— Понад усякий сумнів.

Коли Тиріон повернувся в намет, Шей, підвівшись на лікті, сонно пробурмотіла:

— Я прокинулася, а мілорда немає.

— Мілорд уже повернувся,— ковзнув Тиріон поряд з нею.

Поклавши руку йому між куцях ніг, вона виявила, що прутень затверднув.

— Щира правда,— прошепотіла вона, погладжуючи його.

Тиріон запитав Шей про лицаря, в якого її забрав Брон, і вона назвала якогось найнижчого підданого малознаного лордйчука.

— Таких, як він, вам боятися нема чого, мілорде,— мовила дівчина, а пальчики її тим часом не відпускали його прутень.— Він — дрібнота.

— А хто ж тоді я, скажи на милість? — запитав її Тиріон.— Велет?

— Так,— муркнула вона,— мій велет Ланістер.

Тут вона вилізла на нього, й на деякий час Тиріон майже повірив її словам. Засинав він з усмішкою на вустах...

...а прокинувся в темряві од реву сурм. Шей трусила його за плече.

— Мілорде,— шепотіла вона.— Прокиньтесь, мілорде, мені страшно.

Він сонно сів на постелі й відкинув покривало. Ніч пронизували верески сурм, дикі й нагальні, мов підхльостуючи: «Бігом-бігом-бігом!» Долинули оклики, стукіт списів, іржання коней, хоча поки ніщо начебто не свідчило про початок бою.

— Це батькові сурми,— мовив Тиріон.— Сурмлять до бою. Я думав, до Старка ще день переходу.

Шей розгублено похитала головою. Очі в неї побіліли з переляку.

Застогнавши, Тиріон схопився на ноги й випірнув надвір, гукаючи зброєносця. У темряві ночі плавали білі пасма туману, який піднімався від ріки. В передсвітанковому холоді навпомацки блукали люди й коні; на сідлах затягували попруги, вантажили вози, гасили багаття. Знов заграли сурми: «Бігом-бігом-бігом!» Лицарі стрибали в сідла, коні

пирхали, а солдати на бігу застібали пояси з мечами. Тиріон розшукав Поду — той тихенько похропував — і добряче копнув його під ребра.

— Обладунки,— крикнув він,— швидко!

З туману на коні виїхав Брон, який уже був при повному озброєнні, з потовченим напівшоломом на голові.

— Ти не знаєш, що сталося? — запитав його Тиріон.

— Старків хлопчина випередив нас на денний перехід,— пояснив Брон.— Прокрався вночі королівським гостинцем, і зараз його військо менш як за милю на північ звідси — уже шикуються до бою.

«Бігом,— засурмили сурми,— бігом-бігом-бігом!»

— Перевір, чи дикуни готові до бою.

З цими словами Тиріон заповз у намет.

— Де мій одяг? — рикнув він на Шей.— Ось. Ні, чорт забирай, шкіряний костюм. Так. І принеси мої чоботи.

Поки він одягався, зброєносець уже розклав такі-сякі обладунки. Тиріон мав чудову міцну кірасу, найкращим чином припасовану до його деформованого тіла. На жаль, кіраса була в Кичері Кастерлі, а сам Тиріон — тут. Отож довелося вдовольнятися тим-сим із запасів лорда Лефорда: кольчугою з койфом; знятим з мертвого лицаря латним коміром; гофрованими поножами й латними рукавицями, а ще гостроносими сталевими чоботами. Щось із цього було оздоблене, щось просте; нічого не пасувало одне до одного й тим більше — до Тиріонової фігури. Нагрудник розрахований був на кремезнішу людину, а на Тиріонову завелику голову заледве знайшовся шолом-відро, увінчаний трикутним гостряком завдовжки з фут.

Шей допомагала Поду з пряжками й застібками.

— Якщо я загину, поплач за мною,— попросив Тиріон повію.

— Тобі що з того? Ти ж усе одно будеш мертвий.

— Я все побачу.

— Мабуть, і справді побачиш.

Шей наділа йому на голову великий шолом, і Под пристебнув його до латного коміра. Тиріон зацепив пояс, тяжкий від ваги короткого меча й чингала. На той час грум уже привів коня — чималого гнідого рисака в збруї. Вилізти на коня без допомоги Тиріон не міг: відчуття було таке, наче він важить півтисячі пудів. Под подав йому щит — масивну, окуту крицею дошку з залізодрева. Останнім він вручив йому бойовий топір.

— Вигляд у мілорда грізний.

— Вигляд у мілорда — як у карлика в неприпасованих обладунках, — кисло озвався Тиріон, — але дякую за люб'язність. Подрику, якщо раптом битва обернеться не на нашу користь, доправиш леді додому.

Віддавши честь своїм топором, він розвернув коня й пустив його клусом. Болів спазмований шлунок. Позаду слуги квапливо згортали намет. На сході поповзи світло-малинові смуги: над обрієм піднімалося сонце. На заході небо було ще темно-фіолетове, поцятковане зорями. Цікаво, міркував Тиріон, чи не виявиться цей схід сонця останнім у його житті... і ще цікаво, чи такі думки не є ознакою боягуза. А брат Джеймі напередодні бою думає про смерть?

Далині заграв ріжок — від низького журливого звуку холоділа душа. Дикуни, лаючись і перекидаючись брудними жартами, стрибали на своїх худорбрих гірських коників. Дехто був п'яний. Піднімалося сонце, розганяючи пасма туману, коли Тиріон повів своє військо вперед. Трава, яку ще не витоптали коні, похилилася від роси, так наче бог, пролітаючи повз, висипав на землю мішок діамантів. Горяни шикувалися за Тиріоном — кожен клан позаду свого ватажка.

У сяйві світанку армія лорда Тайвіна Ланістера розпукнулася, як залізна ружа, виблискуючи шпичаками.

Дядько мав вести центральний загін. Сер Кеван підняв над королівським гостинцем свій штандарт. Піші лучники з сагайдаками на поясах вишикувалися на схід і на захід уздовж дороги в три довгі шереди і спокійно завмерли, натягнувши луки. Поміж ними пікінери формували квадрати, а позаду пікінерів стояли нескінченні лави солдатів, озброєних списами, мечами й топорами. Навколо сера Кевана й лордів-прапороносців Лефорда, Лідена й Серета, які стояли в оточенні підданих, купчилися три сотні важкої кавалерії.

На правому крилі була сама кавалерія — близько трьох тисяч вояків у важких обладунках. Там зібралося понад три чверті лицарів, формуючи подобу величезного сталевого кулака. На чолі стояв сер Адам Марбранд. Штандарт-юнкер труснув прапором, і той розгорнувся, розмаявши вогненне дерево, жовтогаряче на димно-сірому полі. Далі майорили інші прапори — фіолетовий єдиноріг сера Флемента, плямистий кабан Крейкголів, півень Свіфтів тощо.

Тиріонів лорд-батько посів своє місце на пагорбі, де й ночував. Його оточував резерв — величезна армія, наполовину кінна й

наполовину піша, яка налічувала п'ять тисяч вояків. Лорд Тайвін майже завжди командував резервом: займав високий спостережний пункт і стежив за боєм, посилаючи свої сили на той край, який цього в певну мить потребував.

Навіть здалеку видно було, який пишний вигляд має батько. Порівняно з обладунками Тайвіна Ланістера навіть позолочені лати його сина Джеймі здалися б жалюгідними. Довгий плащ був пошитий з численних шарів золотої тканини; він був такий важкий, що майже не ворухився, коли батько пришпорював коня, і такий великий, що мало не цілком затуляв клуби коня. Звичайна застібка не втримала б такої ваги, тож плащ застібався на пару мініатюрних левиць, які скрадалися на плечах, мов готуючись до стрибка. А лев з величезною гривною примостився на шоломі: ричав, піднісши одну лапу. Всі три леви були золоті з рубіновими очима. Обладунки склалися з важкої сталеві кіраси, політої темно-малиною емаллю, й поножів і латних рукавиць, оздоблених золотими завітками. Ронделі являли собою золоті сонця, усі застібки були позолочені, а червона криця була так відполірована, що у променях ранішнього сонця горіла вогнем.

До Тиріона долинув гуркіт ворожих барабанів. Він пригадав Роба Старка, якого востаннє бачив на батьковому престолі у великій залі Вічнозиму, з оголеним мечем у руках. Пригадав деривовків, що накинулися на нього з темних кутків, і зненацька мов навіч побачив їх знов: вони гарчали й клацали зубами, вицирившись йому просто в обличчя. Цікаво, а хлопець узяв з собою вовків на війну? На саму думку про це Тиріонові стало неспокійно.

По довгому переході без спочинку північани мають бути виснажені. І що собі думав той хлопчисько? Може, сподівався заскочити ворога уві сні? Навряд чи: хай що кажуть про Тайвіна Ланістера, але він точно не дурень.

З лівого краю збирався передовий загін. Спершу Тиріон побачив штандарт — трьох чорних псів на жовтому полі. Під ним у сідлі сидів сер Грегор — такого велетенського коня Тиріон у житті не бачив. Кинувши оком на Грегора, Брон посміхнувся.

— У бою завжди тримайся біля кремезного вояка.

Тиріон послав йому важкий погляд.

— І чого б це?

— З таких виходять чудові мішені. Отой, наприклад, притягатиме увагу всіх лучників на полі бою.

Засміявшись, Тиріон по-новому подивився на Гору-на-коні.

— Зізнаюся, про це я не подумав.

Від Клігана не віяло пишнотою: кіраса в нього була сталева, тьмяно-сіра, подряпана від довгого вжитку, й не мала ні герба, ні оздоблення. Сер Грегор саме розставляв своїх вояків, показуючи їм позиції дворучним мечем, яким розмахував однією рукою так, як хтось трохи менший міг би розмахувати кинджалом.

— Хтось побіжить — і я власноруч його зарубаю! — ревів він, коли під'їхав Тиріон.— Куць! Займай лівий фланг. Утримуй ріку. Якщо зможеш.

Лівий фланг лівого краю. Щоб обійти його, Старкам знадобляться коні, здатні скакати по воді. Тиріон повів свій загін до берега.

— Дивіться,— гаркнув він, указуючи топором.— Ріка!

Над поверхнею води ще трималася пелена білого туману, а під нею вирувала непроглядно-зелена течія. Острівці мілководдя були болотисті й порослі комишем.

— Це наша ріка. Хай що буде, тримайтеся ближче до води. Не спускайте з неї ока. Не підпускайте до ріки ворогів. А якщо вони скаламутять нашу воду, відчикрижте їм прутні та згодуйте риби.

У Шаги в обох руках було по бойовому топорі. Він з брязкотом ударив лезом об лезо.

— Недоросток! — заволав він. Решта кам'яних воронів підхопили його рик, а до них приєдналися чорні вуха й місячні брати. Не кричали тільки обпечені, а натомість калатали мечами та списами.— Недоросток! Недоросток! Недоросток!

Тиріон по колу розвернув коня, щоб оглянути поле бою. Земля тут була горбиста, нерівна, біля ріки — м'яка й болотиста, до королівського гостинцю вона піднімалася вгору, а за ним, скільки сягало око, була кам'янистою й розбитою. На горбах де-не-де росли дерева, але більшу частину терену давно розчистили від лісу й перетворили на поля. Серце в Тиріонових грудях калатало в такт барабанам, а під шарами шкір і криці чоло заросилося холодним потом. Тиріон спостерігав, як сер Грегор, ця Гора-на-коні, їздить туди-сюди перед лавою воїнів, щось викрикуючи і жестикулюючи. Це крило теж складалося з кавалерії, але якщо на правому краю зібрався закутий

в кольчуги кулак з лицарів і кінних списників, то в передовий загін згребли всі послідки Заходу: кінних лучників у коротких шкірянках, безладну масу необстріляних вільних вершників і перекупних мечів, озброєних косами й дідівськими іржавими мечами селян на тягловиках, недовчених хлопчаків з борделів Ланіспорту... і Тиріона з його горянами.

— Падло для ворон,— пробурмотів Брон, озвучуючи те, що не наважився сказати вголос Тиріон. Йому лишалося тільки кивнути. Невже батько з'їхав з глузду? Пікінерів немає, стрільців мало, лицарів узагалі жменька, озброєні погано, в обладунки не закуті, ще й під орудою тупого бугая, не навченого стримувати власну лють... і як, на батькову думку, ця пародія на військо утримуватиме лівий фланг?

Але часу думати про це не було. Барабани звучали вже так близько, що їхній дріб проникав під шкіру й від цього починали смикатись руки. Брон витягнув довгого меча — і зненацька просто перед очима опинився ворог, який котився з верхівки пагорба, рівним кроком наближаючись під захистом пік і щитів.

«Боги праведні, тільки погляньте, скільки їх!» — подумав Тиріон, хоч і знав, що у батька є в запасі люди. Загони вели капітани на закутих у броню бахматах, а збоку їхали штандарт-юнкери з прапорами. Тиріон зауважив лося Горнвудів, променисте сонце Карстарків, бойовий топір лорда Сервина, броньований кулак Гловерів... і навіть вежі-близнючки Фреїв, сині на сірому полі. От і луснула батькова певність, що лорд Волдер і не ворухнеться. Всюди мелькали білі прапори дому Старків, і коли вони майоріли й билися на довгих ратищах, задавалося, що сірі деривовки біжать і стрибають. «А де хлопець?» — подумав Тиріон.

Заграв ріжок. «Ур а-а-а!» — засурмив він протяжно й низько, і від того звуку повіяло холодом півночі. Йому відповіли сурми Ланістерів: «Та-та, та-та, та-та-а-а!» — пронизливо й виклично, та все ж Тиріону здалося, що їхні голоси слабші та звучать якось наче стурбовано. Внутрі у нього все тріпотіло, це було нудотне відчуття; він тільки й сподівався, що його не знудить по-справжньому.

Ріжки замовкли, і повітря наповнилося сичанням: з правого боку, де над дорогою стояли лучники, здійнялася хмара стріл. З криками північани кинулися вперед, але стріли Ланістерів посипалися на них градом — сотні стріл, тисячі, і крики перетворилися на зойки, а вояки

спотикалися й падали. На той час у повітря злетіла друга хмара стріл, а лучники вже припасовували до тятив по третій стрілі.

Знов заграли сурми: «Та-та, та-та-а-а, та-та, та-та-а-а!» Змахнувши величезним мечем, сер Грегор проревів команду, і на неї озвався крик — хор тисячі голосів. Пришпоривши коня, Тиріон додав до какофонії ще один голос, і передовий загін рушив уперед.

— Ріка! — гаркнув Тиріон до горян.— Пам'ятайте, тримайтеся ріки!

Він іще вів перед, коли коні побігли вчвал, але за мить Челла з ревом, від якого кров холонула в жилах, промчала повз, а за нею, завивши, кинувся Шага. За ними ринули горяни, лишивши Тиріона ковтати пилюку.

Попереду вишикувався півмісяць ворожих списників — два найжачені ряди, які зблискували крицею, ховаючись за високими дубовими щитами з променистими сонцями Карстарків. Першим до них під'їхав Грегор Кліган, ведучи за собою клин закутих у лати досвідчених вояків. Половина коней в останню мить злякалися, зупинившись перед рядом списів. А решта загинули, коли в груди їм устромилися сталеві гостряки. У Тиріона на очах упала дюжина вояків. Зазублений гостряк стріли черкнув жеребця Гори-на-коні по шиї, і той став дибала, закинувши підкуті залізом копита. А тоді, ошалівши, стрибнув у шерegu списників. Зусібіч його протикали списи, проте під його вагою стіна щитів зламалася. Північани сахалися коня, який бився в агонії. Нарешті жеребець упав, пускаючи криваву піну й в останньому червоному подиху оголюючи зуби, а Гора-на-коні став без жодної подряпини, розмахуючи дворучним мечем.

Поки щити не встигли зімкнутися, у пролам кинувся Шага, а за ним побігли й інші кам'яні ворони.

— Обпечені! Місячні брати! За мною! — закричав Тиріон, але всі вони здебільшого були вже *перед* ним. Він бачив Тимета, сина Тимета, який стрибнув з коня, коли той на всьому скаку загинув під вершником; і когось із місячних братів, нахромленого на спис Карстарків; і Конового коня, який копитом зламав комусь ребра. На них полетіла хмара стріл; неможливо було сказати, звідки вони взялися, але впали вони воднораз і на Старків, і на Ланістерів, відскакуючи від панцирів і вгризаючись у плоть. Піднявши щита, Тиріон заховався під ним.

Наїжачена шереха розвалювалася, північани відступали під натиском кінної атаки. Тиріон бачив, як котрийсь списник кинувся вперед, але Шага просто на бігу зупинив дурня ударом у груди, водномить розрубавши топором кольчугу, шкірянку, м'язи й легені. Списник помер навстоячки, в грудях у нього засів топір, але Шага не зупинявся: другим бойовим топором, затиснутим у лівій руці, він навпіл розтрощив іще чийсь щит, у той час як обм'якле тіло, що висіло в нього на правій руці, стрибало та смикалося в такт його рухам. Нарешті мрець зіслизнув на землю. Брязнувши топором об топір, Шага заревів.

Аж тут Тиріон опинився віч-на-віч із ворогом, і вся битва раптом звузилася до кількох футів землі навколо його коня. Йому націлився в груди один із солдатів, але зметнувся топір — і спис відскочив убік. Солдат замахнувся удруге, але Тиріон пришпорив коня й підім'яв його. Брона обступило одразу троє супротивників, проте першому солдату він одрубав гостряка на списі, а другому, відводячи меч назад, різонував обличчя.

Зліва у Тиріона полетів спис і зі стуком уп'явся у щит. Розвернувшись, він рвонував за списником, але той підніс свій щит над головою. Тоді Тиріон закружляв навколо нього, обсипаючи дерево ударами. Полетіли дубові тріски, й нарешті північанин, утративши рівновагу, гримнувся навznak на землю, опинившись під власним щитом. Дотягнутися до нього топором Тиріон не міг, а злізати з коня не збирався, тож лишив його лежати, а сам поїхав до іншого й рубонував його згори з такою силою, що аж по руці пробіг дроз. Завдяки цьому він отримав миттєву передишку. Натягнувши повіддя, він пошукав очима ріку. І виявив її праворуч. Якимсь чином він примудрився розвернутися задом наперед.

Повз нього проїхав один з обпечених — він безвільно лежав на коні. Спис поцілив його в живіт і вистромився зі спини. Допомогати йому було вже запізно, та коли Тиріон побачив, що якийсь північанин підбіг до нього й потягнувся до повіддя, він пришпорив коня.

Супротивник зустрів його з мечем у руці. Він був високий і широкоплечий, одягнений у довгу кольчугу й гофровані латні рукавиці, але в бою він утратив шолом, а з порізу, який розсікав чоло, на око бігла кров. Тиріон замахнувся топором йому в обличчя, але північанин відбив удар.

— Карлик,— заверещав він,— умри!

Тиріон спробував об'їхати його ззаду, цілячись йому в голову та плечі, але той розвернувся. Задзвеніла криця, і дуже швидко Тиріон збагнув, що довгань і меткіший, і дужчий за нього. Сьоме пекло, та де ж Брон?

— Умри! — загарчав вояк, дико змахнувши мечем.

Тиріон заледве встиг затулитися щитом, і від сили удару дерево, здалося, вибухнуло всередину. З руки посипалися тріски.

— Умри! — ревів мечник, кидаючись уперед і з такою силою вдаряючи Тиріона в скроню, аж у голові загуло. Клинок проїхався по шолому з жахливим скреготом. Довгань вищирився... і тут його вкусив Тиріонів дестрієр, лишивши на місці щоки голу кістку. Чоловік заверещав. Тиріон засадив йому в голову топір.

— Сам умри,— сказав він, і мечник так і вчинив.

Вивільняючи лезо топора, він почув крик.

— Едард! — задзвенів голос.— За Едарда і Вічнозим!

До Тиріона з гуркотом підлетів лицар, розкручуючи над головою шпичастий круглий моргенштерн. Не встиг Тиріон і рота розтулити, щоб покликати Брона, як коні зіткнулися. Шпичаки пробили тонкий метал на лікті, й рука просто вибухнула від болю. Вмить топір випав з пальців. Почувся нудотний хрускіт, і Тиріон полетів з коня. Він не пам'ятав, як упав на землю, та коли звів очі, виявив над собою тільки небо. Перекотившись набік, він спробував зіп'ястися на ноги, але його прошив біль, і світ здригнувся. Над Тиріоном нависнув лицар, який скинув його з коня.

— Тиріоне Куць,— пробасив він згори вниз,— ти мій. Ти здаєшся, Ланістере?

«Так»,— подумав Тиріон, але слова застрягли в горлі. Щось незв'язно крякаючи, він силкувався звестися навколішки, навпомацки шукаючи зброю. Меч, чингал — що завгодно.

— Ти здаєшся? — вивищувався над ним лицар на закутому в броню бахматі. І кінь, і людина здавалися велетенськими. Шпичастий моргенштерн зробив повільне коло. Тиріон не відчував рук, перед очима пливло, піхви були порожні.— Капітуляція або смерть! — оголосив лицар, швидше й швидше розкручуючи ланцюг.

Тиріон скочив на ноги, головою буцнувши коня в живіт. Моторошно заіржавши, тварина стала дибки. Вона силкувалася

вивернутися, втекти від болю; на обличчя Тиріону хляпнули кров і кишки, а тоді, мов обвал, на нього гримнувся кінь. Не встиг він спам'ятатися, як у забороло йому набилося повно землі, а руку щось причавило. Він спробував звільнитися; горло стисло так, що він заледве міг говорити.

— ...капітуляція...— спромігся він вичавити.

— Так,— болісно та хрипко застогнав голос.

Тиріон відтер шолом від болота, щоб знову отримати змогу бачити. Кінь упав не на нього, а на свого вершника. Нога лицаря була затиснута під твариною, а рука, якою він уперся при падінні, вивернулася під чудернацьким кутом.

— Я здаюся,— промовив лицар. Здоровою рукою намацавши на поясі меч, він витягнув його й кинув Тиріонові під ноги.— Здаюся, мілорде.

Карлик, у якого паморочилось у голові, став навколішки й підняв клинок. Коли він ворухнув рукою, лікоть йому прошило болем. Бій, здавалося, перемістився далі. В цій частині поля не лишилося нікого, самі трупи. Над ними вже літали ворони, потроху приземляючись і починаючи дзьобати. Тиріон побачив, що сер Кеван підтягнув центральний загін на підтримку передового; величезна маса пікінерів відтісняла північан до пагорба. Ті старалися втриматися на схилах, а піки билися в стіну щитів, на цей раз овальних і зміцнених залізними заклепками. У Тиріона на очах у повітря знов здійнялася хмара стріл, і вояки за дубовою стіною один по одному падали під тиском смертоносного вогню.

— Схоже, ви програєте, сер,— мовив Тиріон до лицаря, який лежав під конем. Чоловік не озвався.

Долинув стукіт копит, і Тиріон рвучко розвернувся, хоча через жахливий біль у лікті заледве міг підняти меч. Натягнувши повіддя, біля нього зупинився Брон і глянув згори вниз.

— Як виявилось, невелика з тебе була користь,— сказав йому Тиріон.

— Схоже, ти й без мене непогано впорався,— відповів Брон.— От тільки гостряк на шоломі загубив.

Тиріон помацав верхівку шолома. Шпичак повністю відламався.

— Я його не губив. І точно знаю, де він зараз. Ти мого коня не бачив?

Поки вони розшукали коня, знову заграли сурми й уздовж ріки помчав резерв лорда Тайвіна. Тиріон бачив, як батько пролетів повз — під гуркіт копит він перетнув поле, а над головою в нього бився малиново-золотий прапор Ланістерів. Навколо нього їхало п'ятсот лицарів, на кінчиках списів зблискувало сонце. Під їхнім натиском залишки Старківських шерэг розсипалися.

Лікоть у Тиріона попід кольчугою набряк і пульсував од болю, тож він і не думав долучатися до різанини. Вони з Броном поїхали шукати свій загін. Чимало горян вони виявили серед загиблих. Альф, син Юмара, лежав у калюжі густої крові з відтятою по лікоть рукою, а навколо нього простерлося ще чимало місячних братів. Шага прихилився до стовбура дерева, весь уतिकаний стрілами, а на колінах у нього лежала Конова голова. Тиріон думав, що вони обидва мертві, та коли він зліз із коня, Шага розплющив очі й мовив:

— Вони убили Кона, сина Кората.

На вродливому Коні не було жодної подряпини, хіба що червона пляма на грудях, куди його смертельно поранив спис. Брон поставив Шагу на ноги, і здалося, тільки тоді здоровань помітив у себе в тілі стріли. Одну по одному він повитягав їх, проклинаючи дірки, які полишалися від них у шкірянці й кольчuzі, а коли дійшов до тих кількох, які вгризлися в плоть, захникав, як немовля. Поки з Шаги виймали стріли, повз проїхала Челла, дочка Чейка, й показала чотири вуха, які здобула в бою. Тимет разом зі своїми обпеченими грабував загиблих. З трьохсот горян, які вийшли на бій під командуванням Тиріона, вціліла хіба що половина.

Залишивши живих опікуватися мертвими, а Брона — займатися полоненим лицарем, сам Тиріон пішов шукати батька. Лорд Тайвін сидів біля ріки, посьорбуючи вино з оздобленого коштовним камінням кубка, а його зброєносець розстібав йому нагрудник.

— Чудова перемога,— мовив сер Кеван, побачивши Тиріона.— Твої дикуни добре билися.

Батько втупився в сина своїми зеленими очима з золотими крапочками — такими холодними, що Тиріон поїжився.

— Ти здивований, батьку? — запитав Тиріон.— Це розладнало твої плани? Нас же мали пошаткувати, вірно?

З незворушним обличчям лорд Тайвін осушив кубок.

— Так, на лівий край я поставив найменш підготовлених людей. Очікував, що вони не втримаються. Роб Старк — зелене хлопчисько, в якого мужності більше, ніж мудрості. Я сподівався, якщо він побачить, що наш лівий край піддався, то може кинутися в проріху в надії погнати нас. А коли б він опинився на нашій території, пікінери сера Кевана розвернулися й підійшли б до нього з флангу, відтісняючи до ріки, а на той час я підтягнув би резерв.

— І ти вирішив, що найкраще буде в осереддя цієї різанини помістити мене, навіть не попередивши про свої плани.

— Награний відступ не такий переконливий,— мовив батько,— та й не збираюсь я ділитися планами з людиною, яка водить товариство з перекупними мечами й дикунами.

— Шкода тільки, мої дикуни порушили всі твої плани.

Стягнувши з долоні латну рукавицю, Тиріон кинув її на землю, кривлячись від болю, який пронизував руку.

— Старків хлопчина виявився обережнішим, ніж я очікував у його віці,— визнав лорд Тайвін,— але перемога все одно перемога. А ти, я бачу, поранений.

Права рука в Тиріона була вся закривавлена.

— Радий, що ти помітив, батьку,— мовив Тиріон крізь зціплені зуби.— Зроби ласку — пошли по мейстрів. Якщо, звісно, тобі не миліший *однорукий* карлик.

Але батько не встиг відповісти — обернув голову на несподіваний оклик:

— Лорде Тайвіне!

Тайвін Ланістер звівся на ноги, і водночас сер Адам Марбранд стрибнув зі свого рисака. Кінь був у милі, з губ бігла кров. Сер Адам опустився на одне коліно; це був жилавий чоловік з темно-мідним волоссям до плечей, закутий у сталеві обладунки, покриті блискучою бронзою, з чорним гравіюванням вогненного дерева його дому на нагруднику.

— Мілорде, ми захопили кількох їхніх командирів. Лорда Сервина, сера Вайліса Мандерлі, Гаріона Карстарка, чотирьох Фреїв. Лорд Горнвуд загинув, а Руз Болтон, боюся, втік.

— А хлопець? — запитав лорд Тайвін.

Сер Адам завагався.

— Малого Старка з ними не було, мілорде. Вони кажуть, він з більшою частиною кавалерії перетнув міст у Близнючках і їде на Річкорин.

«Зелене хлопчисько,— пригадав Тиріон,— в якого мужності більше, ніж мудрості». Якби не біль, він би розреготався.

Кетлін



Ліс був повен шерехів і лопотання.

Місячне світло рябіло на потривоженій поверхні струмка, який звивався через долину своїм кам'янистим річищем. Попід деревами час до часу стиха іржали коні й били копитами вологу, вкриту листям землю, а люди притишеними голосами перекидалися нервовими жартами. Іноді до Кетлін долинав стукіт списів, слабкий металевий брязкіт кольчуг, але навіть ці звуки були приглушені.

— Довго чекати не доведеться, міледі,— сказав Галліс Моллен. Він попросив для себе честі захищати її в майбутній битві; це було його право як капітана варти Вічнозиму, тож Роб не відмовив йому. При ній залишилося тридцять вояків, які мали захищати її, а якщо бій обернеться не на їхню користь, безпечно доправити у Вічнозим. Роб хотів лишити її п'ятдесят, а Кетлін наполягала, що й десятих вистане, а йому в бою знадобиться кожен меч. Отож домовилися на тридцятьох, хоча обоє лишилися невдоволені...

— Коли буде, тоді й буде,— озвалася Кетлін. А коли це буде, то смерті не уникнути. Може, Галової... або її, або Робової. Ніхто не застрахований. Жодне життя не гарантоване. Кетлін згодна була чекати, дослухатися до лопотіння лісу й до слабенького співу струмка, відчуваючи у волоссі теплий вітерець.

Зрештою, вона до цього звикла. Чоловіки завжди змушували її чекати. «Виглядай мене, маленька»,— казав батько, виїжджаючи до короля, або на ярмарок, або на війну. І вона так і робила, терпляче вистоюючи на зубчастих стінах Річкорину, а повз неї пропливали води Червоного Зубця й Ріннекрута. Батько не завжди повертався, коли

казав, тож іноді минали дні, а Кетлін усе стояла на варті, визируючи в амбразури та стрільниці, поки не побачить лорда Гостера, який, пустивши старого гнідого мерина клусом, наближається берегом до пристані. «Ти виглядала мене? — питав батько, схилиючись до крихітної, як мурашка, дочки.— Виглядала, маленька?»

Брандон Старк теж просив її почекати. «Я недовго, міледі,— обіцяв він.— А коли повернуся, ми одружимося». Та коли нарешті прийшов день, поруч з нею в септі стояв його брат Едгард.

Нед затримався біля своєї молоді заледве два тижні, а тоді з обіцянками на вустах вирушив на війну. Та він принаймні лишив їй не тільки слова: він подарував їй сина. Дев'ять місяців у небі зросло й постаріло, і в Річкорині народився Роб, а його батько ще не повернувся з півдня. Вона привела сина в світ з кров'ю і болем, не знаючи, чи колись побачить його Нед... Свого сина. Він був такий маленький...

А тепер вона чекала на Роба... на Роба, і на Джеймі Ланістера, позолоченого лицаря, який, подекуди, так і не навчився чекати. «Царевбивця нетерплячий і швидко спалахує»,— пояснював Робу дядько Бринден. І син поставив на це і життя, і надії.

Якщо Роб і боявся, він цього не виказував. Кетлін спостерігала за тим, як син їздить між вояків, когось торкаючи за плече, з кимось обмінюючись жартом, третьому допомагаючи заспокоїти збудженого коня. Тихо брязкали його обладунки. Тільки голова в нього лишалася непокритою. Кетлін бачила, як вітерець ворушить його золотисто-каштановий чуб, і не могла начудуватися, коли встиг так вирости її син. Йому п'ятнадцять, а він на зріст уже майже зрівнявся з нею.

«Хай він переросте мене,— благала вона богів.— Хай доживе до шістнадцятьох, двадцятьох, п'ятдесятьох. Хай дожене батька й потримає на руках власного сина. Будь ласка, будь ласка, будь ласка». Спостерігаючи за сином — за цим юнаком з першою борідкою, в якого біля ніг походжає деривок, внутрішнім зором вона бачила немовля, яке прикладала до грудей у Річкорині,— як давно це було!

Ніч була тепла, але на саму думку про Річкорин Кетлін здригнулася. «Де ж вони?» — запитувала вона себе. Невже дядько помилявся? Скільки всього залежало від того, чи справдяться його слова! Роб віддав Чорнопстругу три сотні пікінерів і вислав наперед, щоб прикривали його власний наступ. «Джеймі ні про що не здогадується,— повернувшись, запевнив сер Бринден.— Життя могу

на це поставити. Жодна пташка до нього не пробилася, мої лучники потурбувалися про це. Нам трапилося кілька розвідників, але ті, що нас помітили, вже нікому нічого не розкажуть. Йому слід було вислати побільше розвідників. Він точно ні про що не здогадується».

«Військо велике?» — запитав син.

«Дванадцять тисяч піших, які розмістилися навколо замку в трьох окремих таборах, розділених річками,— сказав дядько з грубуватою посмішкою, яку Кетлін так добре пам'ятала.— Іншого способу взяти Річкорин в облогу немає, але це їх і погубить. І ще дві-три тисячі вершників».

«Царевбивця переважає наші сили три до одного»,— зауважив Галбарт Гловер.

«Щира правда,— мовив сер Брінден,— однак Джеймі дечого бракує».

«Чого?» — запитав Роб.

«Терпіння».

Їхнє військо зросло порівняно з тим, яким воно вийшло з Близнючок. Коли вони, обігнувши верхів'я Синього Зубця, помчали на південь, до них приєднався лорд Джейсон Малістер, який привів свої сили зі Стражморя, а тоді дорогою долучалися й інші — лицарі-бурлаки, і лорди з бідніших, і окремі солдати, що відбилися від своїх загонів і втекли на північ, коли Едмурова армія зазнала поразки під мурами Річкорину. Робове військо чимдуж гнало коней, щоб дістатися цього пункту, поки до Джеймі Ланістера не долетіли звістки про його наближення, й нарешті прийшов час виступати.

Кетлін спостерігала, як син стрибає в сідло. Коня йому притримав Олівар Фрей — син лорда Волдера, на два роки старший за Роба й водночас у поводженні — на десять років молодший і поривніший. Пристебнувши Робів щит до сідла, він подав шолом. Коли Роб опустив забороло на обличчя, яке Кетлін так любила, на сірому жеребцеві, де ще мить тому сидів її син, виявився високий юний лицар. Під деревами, куди не сягало місячне світло, було зовсім темно. Коли Роб обернув голову — поглянути на матір, за заборолом виднівся тільки морок. «Мушу проїхатися перед строєм, мамо,— мовив Роб.— Батько завжди каже, що вояки мають перед боєм побачити командира».

«Ідь,— озвалася вона.— Нехай бачать».

«Це додасть їм хоробрості»,— докинув Роб.

А хто додасть хоробрості мені? — подумала вона, однак нічого не сказала вголос, а натомість змусила себе у відповідь усміхнутися. Розвернувши великого сірого огира, Роб помалу рушив геть, а за ним назирці побіг Сіровій. Позаду вишикувалися гвардійці. Коли син нав'язав матері охорону, Кетлін наполягла, щоб і його охороняли, і всі лорди-прапороносці погодилися. Їхні сини боролися за честь їхати з Юним Вовком, як вони між собою його називали. Серед тридцятьох особистих вартових опинилися Торен Карстарк і його брат Едард, Патрек Малістер і Малий Джон Амбер, Дарин Горнвуд і Теон Грейджой, щонайменше п'ятеро з численної родини Волдера Фрея, а ще старші вояки, такі як сер Вендель Мандерлі й Робін Флінт. Серед товариства була навіть жінка: старша дочка леді Мейдж і спадкоємиця Ведмежого острова — худа й довготелеса, вона гралася моргенштерном ще в ті часи, коли звичайні дівчатка граються ляльками. Дехто з лордів висловлював невдоволення, але Кетлін навіть слухати цього не хотіла. «Тут не йдеться про честь ваших домів,— сказала вона.— Йдеться про життя й безпеку мого сина».

«Та якщо до цього дійде,— міркувала вона,— чи досить буде тридцятьох? Чи досить буде шістьох тисяч?»

Удалині озвалася пташка — від її тонкого пронизливого цвірінькання Кетлін здалося, мов їй на шию хто холодну руку поклав. На спів відповіла друга пташка, тоді третя, четверта. За роки, прожиті у Вічнозимі, Кетлін добре вивчила цей звук. Сніговий сорокопуд. Іноді пташок можна було побачити навіть глибокої зими, коли богопраліс стояв білий і тихий. То були північні пташки.

«Їдуть»,— подумала Кетлін.

— Їдуть, міледі,— прошепотів Гал Моллен. Він завжди озвучував очевидні речі.— Боги допоможуть.

Кетлін кивнула, і навколишній ліс завмер. У тиші Кетлін чула звуки наближення: тупіт багатьох коней, брязкіт мечів, списів і обладунків, буркотіння людських голосів, то тут, то там — сміх і лайку.

Здавалося, минула вічність. Звуки наростали. Долинали більше сміху, хтось крикнув якусь команду, хлюпала вода — люди перетинали звивистий струмок. Пирхнув кінь. Вилаявся чоловік. І нарешті вона побачила його... всього на мить угледіла його в обрамленні гілок, зиркнувши вниз у долину, однак не сумнівалася, що це він. Навіть з такої віддалі Джеймі Ланістера ні з ким не можна було сплутати.

Місячне світло посріблило його лати й золото волосся, а малиновий плащ забарвило в чорний колір. Шолома на Джеймі не було.

Він на мить мигнув і зник — сріблясті обладунки знову заховалися за деревами. За ним рухалися інші: довга колона лицарів, присяжних мечів і вільних вершників — три чверті Ланістерової кавалерії.

«Він не з тих, хто сидітиме в наметі, коли теслярі майструють рухомі башти,— запевняв дядько Брінден.— Він уже тричі виїжджав зі своїми лицарями — полював на розвідників і брав штурмом уперту тверджу».

Киваючи, Роб роздивлявся карту, яку намалював йому сер Брінден. Нед навчив сина читати карти. «Нападете звідси,— мовив він, показуючи на карті місце.— Кількасот людей, не більше. Під прапорами Таллі. Коли він кинеться за вами, ми чекатимемо,— його палець на дюйм перемістився ліворуч,— отут».

«Отут» була тиша ночі, місячне світло й тіні, товстий килим опалого листя під ногами, густо порослі деревами пагорби, які помалу спускалися до річища струмка, де підлісок дедалі рідшав.

«Отут» верхи на коні сидів син, який востаннє кинув на матір погляд, салютуючи мечем.

«Отут» засурмив ріжок Мейдж Мормонт, і довгий низький звук покотився долиною зі сходу, повідомляючи, що кавалерія Джеймі потрапила в пастку.

І тоді Сіровій, закинувши голову, завив.

Цей звук пронизав Кетлін Старк, і вона затремтіла. То був страшний звук і моторошний — і водночас він лунав, як музика. На мить Кетлін навіть пожаліла Ланістерів, які рухались унизу. «Ось який голос у смерті»,— подумала вона.

— Ура-а-а! — озвалося з далекого пагорба, коли Великий Джон дунув у свій ріжок. Зі сходу та з заходу заграли сурми Малістерів і Фреїв, віщуючи розплату. На півночі, де долина звужувалася й вигиналася, наче зігнута в лікті рука, до темного хору долучили свої низькі жалобні голоси ріжки лорда Карстарка. А у струмку внизу кричали люди й дибала ставали коні.

Лопотючий ліс багатоголосо видихнув: це Робові лучники, які ховалися у гіллі дерев, випустили стріли, й ніч вибухнула вереском людей і коней. З усіх боків вояки піднімали списи, і з них опадали бруд і листя, оголюючи блиск сталевих гостряків.

— Вічнозим! — долинув Робів крик, і водночас із ним ліс знову дихнув стрілами. Пустивши коня клусом, Роб рушив уперед, ведучи своє військо з пагорба вниз.

Кетлін непорушно сиділа на коні, оточена гвардійцями з Галом Молленом на чолі, й чекала, як раніше чекала на Брандона, Неда й на батька. Вона стояла високо на пагорбі, й дерева майже цілком затуляли те, що відбувалося внизу. Один удар серця, два, чотири — і їй здалося, що в лісі, крім неї та її охорони, нікого більше немає. Решта розчинилися в зелені.

Та коли вона поглядом перетнула долину й підвела очі на дальній пагорб, то помітила, як із тіні дерев виїхала кавалерія Великого Дждона. Вони рухалися довгою шерогою, нескінченною шерогою, і коли нарешті випірнули з лісу, одну коротку мить Кетлін бачила тільки місячне світло на кінчиках їхніх списів, так наче з пагорба спускалися тисячі болотяних вогнів, сріблясто сяючи.

А тоді вона кліпнула — й перед очима знову постали люди, які квапилися вниз убивати або умирати.

Згодом вона не могла з певністю сказати, що бачила бій. Однак усе чула: долину переповнювала луна. Хрускіт зламаної списа, брязкіт мечів, крики «Ланістер!», «Вічнозим!», «Таллі! Річкорин і Таллі!». Збагнувши, що все одно нічого не видно, вона заплющила очі й дослухалася. Навколо неї ожила битва. Долинав тупіт копит, плеск води під чоботами у мілкому струмку, гупання мечів об дубові щити, дряпання криці об крицю, свист стріл, грім барабанів, нажахане іржання тисяч коней. Люди лаялися й молили пощади, отримували її — або ні, виживали — або помирали. Пагорби грали зі звуком дивні жарти. Одного разу Кетлін почула Робів голос так чітко, наче син стояв поряд, гукаючи: «До мене! До мене!» І ще вона почула ричання й гарчання деривовка, і клацання довгих зубів, які дерли плоть, і зойки страху та болю — людські й кінські. Невже там лише один вовк? Важко було сказати напевне.

Але поступово звуки затихли, лишилося тільки вовче виття: на сході прорізався червоний світанок, і Сіровій знову завив.

Роб повернувся до Кетлін на іншому коні: замість сірого жеребця, на якому він спускався в долину, тепер під ним був рябий мерин. Вовча голова на дубовому щиті була мало не вся порубана, і на місці видовбин прозирало необроблене дерево, але Роб начебто лишився

неушкоджений. Та коли він наблизився, Кетлін побачила, що кольчужна рукавиця й рукав сюрко чорні від крові.

— Ти поранений,— мовила вона.

Піднісши руку, Роб стиснув і розтиснув пальці.

— Ні,— мовив він.— Це... мабуть, Торенова кров, або...— похитав він головою.— Навіть не знаю.

За ним схилом пагорба рухалася юрма вояків — брудних, пом'ятих і усміхнених — на чолі з Теоном і Великим Джоном. Вони тягнули сера Джеймі Ланістера. І кинули його під копита коневі Кетлін.

— Царевбивця,— оголосив без жодної потреби Гал.

Ланістер підвів голову.

— Леді Старк,— зронив він, стоячи навколішках. З порізу на голові на щоку бігла кров, але бліде світанкове світло знов помалювало його блискуче волосся в золотистий колір.— Я би подав вам свій меч, але, здається, втратив його.

— Мені не потрібен ваш меч, сер,— мовила Кетлін.— Віддайте мені мого батька й брата Едмура. Віддайте мені дочок. Віддайте мого лорда-чоловіка.

— Боюся, їх я теж втратив.

— Шкода,— холодно відтяла Кетлін.

— Убий його, Робе,— під'юджував Теон Грейджой.— Рубай йому голову.

— Ні,— озвався син, стягуючи закривавлену рукавицю.— З живого з нього користі більше, ніж з мертвого. Та й батько ніколи не схвалював страту полонених.

— Мудрий чоловік,— мовив Джеймі Ланістер,— і благородний.

— Заберіть його й закуйте в ланцюги,— проговорила Кетлін.

— Робіть, як каже моя леді-матір,— звелів Роб,— і приставте до нього добру охорону. Бо лорд Карстарк так і мріє побачити його голову на палі.

— І побачить,— кивнув Великий Джон, комусь махнувши. Ланістера забрали, щоб перев'язати й закути в ланцюги.

— А чому Карстарк хоче його смерті? — запитала Кетлін.

Роб задивився на ліс із таким самим замисленим виразом на обличчі, який часто бував у Неда.

— Він... він повбивав...

— Синів лорда Карстарка,— пояснив Галбарт Гловер.

— Обох,— сказав Роб.— Торена й Едарда. І Дарина Горнвуда також.

— Коли Ланістер заведеться, його ніхто не здолає,— мовив Гловер.— Побачивши, що терпить поразку, він зібрав своїх підданих і почав пробиватися через долину, сподіваючись дістати Роба. І майже дістав.

— А меч свій він *утратив*, лишивши у шиї Едарда Карстарка, а спершу відтяв ним руку Торенові й розрубав голову Дарину Горнвуду,— мовив Роб.— І весь цей час кричав до мене. Якби його не спробували зупинити...

— ...зараз на місці лорда Карстарка була б у жалобі я,— закінчила за нього Кетлін.— Твої захисники виконали свою присягу, Робе. Загинули, обороняючи свого сюзерена. Оплач їх. Вшануй їхню відвагу. Але не зараз. Зараз плакати часу немає. Може, ти й відтяв голову змії, але три чверті її тіла і досі звиваються навколо замку мого батька. Ми виграли битву, але не війну.

— Зате яку битву! — гаряче вигукнув Теон Грейджой.— Міледі, корона не бачила такої перемоги з часів Полум'яного поля. Присягаюся, Ланістер утратив десятьох вояків на кожного нашого. Ми взяли в полон близько сотні лицарів і ще дюжину лордів-прапороносців. Лорда Вестерлінга, лорда Бейнфорта, сера Гарта Грінфілда, лорда Естрена, сера Тайтоса Бракса, Малора Дорнянина... а ще трьох Ланістерів, окрім Джеймі: племінників самого лорда Тайвіна — двох синів його сестри і сина його покійного брата.

— А лорда Тайвіна? — урвала його Кетлін.— Ви лорда Тайвіна випадково не захопили, Теоне?

— Ні,— озвався Теон, змовкнувши на півслові.

— От поки не захопите, до кінця війни ще далеко.

Підвівши голову, Роб відкинув з очей волосся.

— Мамина правда. Попереду ще Річкорин.

Данерис



Над халом Дрого повільно кружляли мухи, дзижчачи крильцями; то було неголосне, майже нечутне дзуміння, від якого Дані ставало моторошно.

Сонце стояло високо й палило безжалісно. Від низеньких кам'янистих пагорбів хвилями підіймався жар. Між набряклих грудей Дані стікала тонка цівка поту. Чутно було тільки мірний стукіт копит, ритмічний брязкіт дзвоників у волоссі Дрого та голоси далеко позаду.

Дані не відривала очей від мух.

Великі мухи, завбільшки з бджіл, брудкі, з фіолетовим відтінком, блискучі. Дотраки називають їх кривавими мухами. Рояться вони на болотах і ставках, ссуть кров з людей і коней і відкладають яйця на трупах і в ранах. Дрого терпіти їх не міг. Якщо до нього підлітала така муха, рука його смикалася блискавично, як змія, й муха опинялася в кулаці. Дані ще не бачила, щоб він промахнувся. Дрого довго тримав муху в кулаці, слухаючи божевільне дзижчання. А тоді пальці стискалися, й коли він знову розтуляв кулак, на долоні лишалася хіба кривава пляма.

А зараз одна така муха повзла крижами його жеребця, і кінь сердито махав хвостом, зганяючи її. Інші, раз у раз наближаючись, мелькали навколо Дрого. Хал не звертав уваги. Очима він утупився в далекі брунатні пагорби, забуваючи натягувати повіддя. Попід фарбованою безрукавкою ховався шар фігового листа й висохлої блакитної глини, який затуляв рану на грудях. Це травниці нанесли його на рану. Від припарки Міррі Маз-Дуур усе свербіло й пекло, тож шість днів тому Дрого здер її, обзиваючи жінку «мейгі». Глиняна

замазка діяла заспокійливо, до того ж травниці зробили халові макового вина. Уже три дні він всякчас його пив, а коли не його, то кумис або перцеве пиво.

Однак він майже не торкався їжі, а вночі крутився та стогнав. Дані не могла не звернути уваги, як він змарнів на виду. В її лоні невгамовно вовтузився Рейго, брикався як огир, та навіть це останнім часом не цікавило Дрого. Щоранку, коли Дрого прокидався з неспокійного сну, Дані бачила нові зморшки болю в нього на обличчі. А тепер це мовчання. Воно лякало її. Від самого ранку, коли вони посідали на коней, хал не промовив ані слова. А коли заговорювала вона, у відповідь він тільки стогнав, а по обіді й стогнати перестав.

Кривава муха всілася халові на голу шкіру плеча. Ще одна, покружлявши, приземлилася на шию й поповзла до рота. Хал Дрого розгойдувався в сідлі, брязкаючи дзвіночками, а жеребець під ним мірно ступав уперед.

Стиснувши боки сріблястої п'ятами, Дані під'їхала ближче.

— Мілорде,— стиха покликала вона.— Дрого. Сонце-й-місяцю!

Здавалося, він не чує. Кривава муха заповзла йому під обвислі вуса й обладнувалася на щоці, у зморшці біля носа.

— Дрого! — видихнула Дані. Незграбно потягнувшись, вона торкнулася його руки.

Хал Дрого гойднувся в сідлі, повільно похилився й важко grimнувся з коня. Мухи на мить кинулися врозтіч, але швидко повернулися й, покружлявши, повсідалися на лежачого.

— Ні! — скрикнула Дані, натягуючи повіддя. Вперше забувши про свій живіт, вона стрибнула зі сріблястої й підбігла до хала.

Трава під ним була суха й брунатна. Коли Дані стала біля нього навколішки, Дрого скрикнув од болю. З горла вихоплювалося хрипке дихання, а очі дивилися на Дані, не впізнаючи її.

— Мій кінь,— видихнув хал. Дані змахнула в нього з грудей мух, розчавивши одну, як робив це він сам. Торкнулася пальцями його шкіри — та палала.

Халові кровні вершники їхали неподалік. Учвал вони підлетіли до Дрого, й долинув окрик Гаґо. Коголо скочив з коня.

— Крове од крові мосі,— мовив він, опускаючись навколішки. Двоє інших лишилися сидіти верхи.

— Ні,— застогнав Дрого, б'ючись в обіймах Дані.— Треба їхати, їхати. Ні.

— Він упав з коня,— сказав Гаго, не піднімаючи очей. Обличчя його було незворушним, а слова важкими, як свинець.

— Не кажи так,— заперечила Дані.— Ми сьогодні багато проїхали. Станемо табором тут.

— Тут? — роззирнувся Гаго. Земля була коричнева й суха, непривітна.— Тут нема де ставати табором.

— Жінка не командуватиме, де нам зупинятися,— сказав Кото,— навіть халесі.

— Ми отаборимося тут,— повторила Дані.— Гаго, скажи всім, що хал Дрого велів зупинитися. Якщо хтось питатиме чому, скажи, що мені скоро час і я не можу їхати далі. Коголо, приведи рабів, хай негайно ставлять для хала намет. Кото...

— Не наказуй мені, халесі,— відтяв Кото.

— Знайди Міррі Маз-Дуур,— провадила вона. Богосуджена, мабуть, іде з іншими ягнятами в довгій валці рабів.— І приведи її до мене разом зі скринею.

Кото кинув на неї сердитий і твердий як кремій погляд.

— Мейгі,— виплюнув він,— я не приводитиму.

— Приведеш,— сказала Дані,— бо в іншому разі, коли Дрого отямиться, я розповім йому, чому ти проігнорував мій наказ.

Розлючений Кото розвернув жеребця й сердито помчав геть... але Дані знала, що він повернеться з Міррі Маз-Дуур, хай і не любить її. Намет для хала Дрого раби поставили попід чорним зазубленим валуном, чия тінь трохи захищала від жару полуденного сонця. Але навіть тут, у шовковому наметі, в який Іррі з Дореєю допомогли Дані завести хала Дрого, не було чим дихати. На землю постелили товсті візерунчасті килими, а по кутках накидали подушок. Іроя, боязка дівчина, яку Дані врятувала попід глиняними стінами містечка ягнят, запалила жаровню. Дрого вклали на циновку.

— Ні,— пробурмотів він загальною мовою.— Ні, ні.

Ось і все, що він сказав, що мав сили сказати.

Дорея розстебнула на ньому пояс із бляшок і зняла безрукавку й рейтузи, а Джикі, стоячи навколішках у нього в ногах, розв'язала ремінці сандалій. Іррі хотіла лишити запинало намету відгорнутим, щоб пустити всередину повітря, але Дані заборонила. Вона не

дозволить, аби хтось заскочив Дрого в такому стані — побачив його слабкість, почув його марення. Коли під'їхав хас, вона виставила вояків вартувати біля намету.

— Нікого не пускайте без мого дозволу,— звеліла вона Дрого.— Нікого.

Іроя перелякано втупилася в лежачого Дрого.

— Він помирає,— прошепотіла вона.

Дані дала їй ляпас.

— Хал не може померти. Він батько огира, який осідлає світ. Він у житті ще не обтинав волосся. Він і досі носить дзвіночки, які подарував йому батько.

— Халесі,— мовила Джикі,— він упав з коня.

Затремтівши, Дані відвела очі, які зненацька наповнилися сльозами. «Він упав з коня!» Так і було, вона сама бачила, і кровні вершники бачили, і служниці, і вояки її хасу. А скільки ще людей? Це не втримати в таємниці, й Дані розуміла, що це означає. Хал, який не здатен їхати верхи, не здатен правити, а Дрого упав з коня.

— Слід його викупати,— уперто сказала Дані. Їй не можна піддаватися відчаю.— Іррі, швидко скажи, щоб принесли ночви. Дорєє, Іроє, дістаньте воду, прохолодну воду, бо він горить.

Він палав, як огонь у людській шкірі.

У кутку намету слуги поставили важкі мідні ночви. Коли Дорєя принесла перший глек води, Дані змочила шовкову хустину й поклала Дрого на чоло, на розпалену шкіру. Очі його дивилися на неї, але не бачили. Коли ж розтулилися уста, з них не зірвалося ні слова, тільки стогін.

— Де Міррі Маз-Дуур? — допитувалася Дані, якій від страху вривався терпець.

— Кото знайде її,— запевнила Іррі.

Служниці наповнили ночви літеплою водою, від якої відгонило сіркою, для аромату додавши кілька глечиків мигдалевої олії й пару жменьок товченого листя м'яти. Коли купіль була готова, Дані — незграбна через великий живіт — стала навколішки біля свого лорда-чоловіка. Тремтливими пальцями вона розплела йому косу, як зробила це тої ночі, коли він уперше взяв її як жону просто неба, під зорями. Один по одному вона відклала вбік дзвіночки. Коли він видужає, вони йому знадобляться, запевняла вона себе.

Аґо просунув голову під шовкове запинало, й у намет увірвався подмух свіжого повітря.

— Халесі,— мовив Аґо,— прийшов андал і просить дозволу ввійти.

«Андалом» дотраки називали сера Джору.

— Добре,— озвалася Дані, незграбно підводячись,— нехай заходить.

Лицарю вона довіряла. Якщо хтось і знає, що робити, то лише він.

Пригнувшись, сер Джора Мормонт пірнув під запинало й на мить завмер, поки очі призвичаювалися до півтемряви. Страшна спека півдня змушувала його вдягати просторі штани з крапчастого пісочного шовку й зашнуровані до коліна сандалі з відкритими пальцями. Піхви кріпилися до плетеного з кінського волосу пояса. Попід вибіленою безрукавкою проглядали голі груди з почервонілою на сонці шкірою.

— Плітки вже полетіли по всьому халасару,— мовив Джора.— Кажуть, хал Дрого упав з коня.

— Допоможіть йому,— заблагала халесі.— Якщо ви справді любите мене, як кажете, допоможіть йому.

Лицар став біля неї навколішки. Довго й пильно вдивлявся в Дрого, тоді перевів очі на Дані.

— Відішли служниць геть.

У Дані від страху стислося горло, й вона мовчки махнула служницям рукою. Іррі забрала дівчат з намету.

Коли вони залишилися самі, сер Джора витягнув кинджал. І почав спритно і, як на такого здорованя, делікатно зчищати з грудей Дрого чорне листя й засохлу блакитну глину. Замазка затвердла, як глиняні стіни містечка ягнят, і так само, як і ті стіни, легко тріскалася. Розламавши суху глину ножем, сер Джора повідколупував її зі шкіри, а тоді одне по одному повідривав листя. З рани вийнуло гнійним солодкавим духом, і Дані мало не задихнулася. Листя все було в крові та гною, а почорнілі груди Дрого блищали від нагноєння.

— Ні,— прошепотіла Дані, й по щоках у неї побігли сльози.— Ні, будь ласка, боги милосердні, ні!

Хал Дрого засіпався, наче бився з якимсь невидимим ворогом. З відкритої рани повільно потекла чорна й густа кров.

— Хал, вважай, уже мертвий, королівно.

— Ні, він не може померти, він не повинен, це був просто поріз,— міцно стисла Дані велику мозолясту руку своїми маленькими долоньками.— Я не дам йому померти...

Сер Джора гірко засміявся.

— Халесі ти, чи навіть королева, а віддати такий наказ не в твоїй владі. Не плач, дитинко. Поплачеш за ним завтра або через рік. А зараз немає часу на жалобу. Треба їхати, і то швидко, поки він не помер.

Дані розгубилася.

— Їхати? Куди ж нам їхати?

— Думаю, в Ашай. Він звідси на південь, ген на краю світу, але люди кажуть, це великий порт. Там знайдемо корабель, щоб відвіз нас назад у Пентос. Готуйся, дорога буде важкою. Ти довіряєш своєму хасу? Вони поїдуть з нами?

— Хал Дрого звелів їм охороняти мене,— невпевнено відгукнулася Дані,— та якщо він помре...— вона торкнулася округлого живота.— Не розумію. Навіщо нам тікати? Я халесі. Я ношу спадкоємця Дрого. Він стане халом після Дрого...

— Королівно, вислухай мене,— нахмурився сер Джора.— Дотраки не коритимуться немовляті. Вони вклонялися силі Дрого, тільки силі. Коли ж його не стане, Джако, Поно й інші ко почнуть боротьбу за його місце, і халасар зжере себе сам. Тому, хто переможе, не потрібні будуть суперники. Не встигне хлопчик народитися, як його відірвуть від твоїх грудей. І віддадуть собакам...

Дані обхопила себе руками.

— Але чому?! — жалібно скрикнула вона.— Навіщо їм убивати малюка?

— Він син Дрого, і старухи сказали, що він — огир, який осідлає світ. Ось яке було пророцтво. Тож ліпше вбити дитину, ніж наразитися на її гнів, коли вона виросте.

Мовби почувши, малюк ворухнувся в лоні. Дані згадала те, що розповідав Вісерис: як собаки Узурпатора вчинили з дітьми Рейгара. Рейгарів син тоді теж був іще немовлям, але його відірвали від материних грудей і розтрощили йому голову об стіну. Ось як чинять люди.

— Сина вони не скривдять! — скрикнула Дані.— Я звелю своєму хасу обороняти мене, і кровні вершники Дрого...

Сер Джора взяв її за плечі.

— Кровний вершник помирає разом з халом. Ти й сама це знаєш, дитинко. Вони відвезуть тебе у Ваїс-Дотрак, до старух, це останній обов'язок, який вони мають виконати за життя... але потім вони приєднаються до Дрого в нічних краях.

Дані геть не хотілося повертатись у Ваїс-Дотрак і доживати віку серед тих жахливих жінок, однак вона розуміла, що лицар правду каже. Дрого був не просто її сонцем-і-місяцем — Дрого був щитом, який обороняв її.

— Я його не покину,— вперто й жалібно сказала вона. І знов узяла чоловіка за руку.— Не покину.

Біля входу почувся якийсь рух, і Дані обернула голову. Низько уклонившись, увійшла Міррі Маз-Дуур. Ті кілька днів переходу, які вона тягнулася позаду халасару, вимучили її: вона кульгала, подошви вкрилися водянками й кровили, а очі провалилися. За богосудженою увійшли Кото й Гаґо, несучи її скриню. Коли кровні вершники угледіли рану Дрого, скриня вислизнула з пальців Гаґо та гримнула на землю, а Кото так брудно вилаявся, аж повітря загуло.

Міррі Маз-Дуур з непорушним і кам'яним обличчям довго роздивлялася Дрого.

— Рана загноїлася.

— Це все твоя робота, мейгі,— кинув Кото. Гаґо так приклався кулаком Міррі до щоки, що вона опинилася на підлозі. А тоді він ще й ногою копнув лежачу.

— Припиніть! — вереснула Дані.

Кото відтягнув Гаґо від жінки зі словами:

— Надто милосердно просто побити мейгі. Виведи її надвір. Там прив'яжемо її до стовпа, щоб кожен чоловік, проходячи повз, міг вилізти на неї. А коли вони всі вдовольняться, віддамо її псам. А тоді ласки вигризуть їй кишки, а ворони видзьобають очі. Мухи з ріки відкладатимуть яйця у неї в животі й смоктатимуть гній з ран, які лишаться на місці її грудей...

Уп'явшись твердими як залізо пальцями в м'яку дряблу шкіру під пахвою богосудженої, він ривком поставив її на ноги.

— Ні,— мовила Дані.— Не дозволю її кривдити.

Кото вищирив криві коричневі зуби в страшній подобі посмішки.

— Ні? Це ти мені кажеш ні? Молися ліпше, аби ми тебе не прив'язали поруч із мейгі. Ти в цьому винна не менше за неї.

Між ними став сер Джора, вивільняючи з піхов довгий меч.

— Припни язика, кровний вершнику. Королівна й досі твоя халесі.

— Поки живе кров од крові моєї,— сказав Кото лицарю.— А коли він помре, вона ніхто.

Дані внутрішньо напружилася.

— До того як стати халесі, я була кров'ю од крові дракона. Пане Джоро, закликайте мій хас.

— Не треба,— мовив Кото.— Ми підемо. Поки що... халесі.

За ним з намету вийшов спохмурнілий Гаґо.

— Недобре це для вас, королівно,— сказав Мормонт.— У дотраків кажуть: хал ділить зі своїми кровними вершниками одне життя, і Кото бачить, що це життя добігає кінця. А мертвий страху не має.

— Ніхто ще не помер,— сказала Дані.— Пане Джоро, мені може знадобитися ваш клинок. Ліпше підіть одягніть обладунки.

Дані навіть собі не хотіла зізнаватися, як вона злякалася.

— Як зволите,— уклонився лицар і широкими кроками вийшов з намету.

Дані обернулася до Міррі Маз-Дуур. Жінка сторожко поглядала на неї.

— Отож ви мене врятували вдруге.

— А ви маєте врятувати його,— сказала Дані.— Будь ласка.

— Рабиню не просять,— різко озвалася Міррі,— їй наказують.

Вона підійшла до Дрого, який палав на циновці, й довго роздивлялася рану.

— Просіть чи наказуйте, це вже байдуже. Цілитель йому вже не допоможе.

Халові повіки були заплющені. Вона пальцями розтулила одне око.

— Він приглушував біль маковим молочком.

— Так,— визнала Дані.

— Я наклала йому припарку з вогнеструччя й нежалючки і перев'язала овечою шкурою.

— Він казав, йому пече. І зірвав пов'язку. Травниці зробили йому нову замазку, вологу й заспокійливу.

— Так, моя припарка пекла. Вогонь має велику цілющу силу, навіть твої безволосі це знають.

— Зробіть йому іншу припарку,— заблагала Дані.— Цього разу я дивитимуся, щоб він її не зірвав.

— Запізно вже, міледі,— сказала Міррі.— Тепер я можу тільки полегшити йому темну дорогу, на яку він ступив, щоб він без болю доїхав у нічні краї. До ранку його не стане.

Її слова ножем протяли Дані груди. Чим завинила вона, що боги такі жорстокі? Нарешті вона знайшла безпечне пристановище, нарешті скуштувала любові й надії. Нарешті поверталася додому. А тепер усе це втратити...

— Ні,— молила вона.— Врятуйте його, і я звільню вас, присягаюся. Ви маєте знати як... Може, чари, може...

Сидячи навпочіпки, Міррі Маз-Дуур довго вивчала Дані своїми чорними як ніч очима.

— Є одне заклинання,— сказала вона тихо, майже пошепки.— Але воно важке, леді, й темне. Багато хто скаже, що смерть чистіша. Я вивчила його в Ашаї і дорого заплатила за урок. Учитель мій був кровосшептієм з Тінявих Земель.

Дані вся похолола.

— То ви справді мейгі...

— Справді? — посміхнулася Міррі Маз-Дуур.— Тільки мейгі здатна тепер урятувати вашого вершника, срібна леді.

— А іншого шляху немає?

— Немає.

Хал Дрого уривчасто захрипів.

— Починайте,— випалила Дані. Їй не можна боятися: вона — кров од крові дракона.— Врятуйте його.

— Але доведеться сплатити ціну,— застерегла її богосуджена.

— Ви отримаєте золото, коней — усе, що захочете.

— Справа не в золоті й не в конях. Це криваві чари, леді. Тільки смертю можна заплатити за життя.

— Смертю? — Дані обхопила себе руками, розгойдуючись на п'ятах.— Моєю смертю?

Якщо треба буде, вона помре за нього, сказала вона собі. Вона кров од крові дракона, вона не злякається. Брат Рейгар помер за жінку, яку кохав.

— Ні,— запевнила її Міррі Маз-Дуур.— Не вашою смертю, халесі. Дані полегшено затремтіла.

— Починайте.

Мейгі похмуро кивнула.

— Як скажете, так і буде зроблено. Покличте своїх слуг.

Хал Дрого слабко забився в руках Рахаро та Кваро, коли ті опускали його в купіль.

— Ні,— пробурмотів він,— ні. Треба їхати.

Та коли він опинився у воді, здалося, сили полишили його.

— Приведіть його коня,— звеліла Міррі Маз-Дуур, і Джого ввів у намет великого червоного огира. Занюхавши дух смерті, тварина, скошуючи очима, заіржала й стала дибки. Тільки втрьох чоловіки змогли заспокоїти її.

— Що ви збираєтеся робити? — запитала Дані жінку.

— Потрібна кров,— відповіла Міррі.— Такий рецепт.

Тримаючи руку на араху, Джого позадкував. То був шістнадцятирічний юнак, тоненький як батіг, безстрашний, смішливий, з натяком на вуса на верхній губі. Він упав перед Дані навколішки.

— Халесі,— вмовляв він,— не робіть цього. Дозвольте мені вбити цю мейгі.

— Уб'єш її — уб'єш хала,— сказала Дані.

— Це криваві чари,— мовив він,— заборонені.

— Я халесі, і я кажу, що ніякі вони не заборонені. У Ваїс-Дотраку хал Дрого зарізав жеребця, і я з'їла його серце, щоб мій син отримав силу й відвагу. І це те саме. Те саме.

Коли Рахаро, Кваро й Аго потягнули коня до купелі, де, наче мертвий, плавав хал, а з його рани в чисту воду текли гній і кров, огир брикався й ставав дибки. Міррі Маз-Дуур монотонно читала заклинання невідомою мовою, і за мить в її руках з'явився ніж. Дані навіть не помітила, звідки він узявся. На вигляд він здавався старовинним: викуване з червоної бронзи лезо у формі листка було помережане стародавніми символами. Мейгі черкнула ножом по шиї, на якій трималася благородна голова, і тварина заіржала й затремтіла, а з червоного розрізу шугнула кров. Кінь би впав, якби вояки хасу не тримали його.

— Сила коня, перейди у вершника,— співала Міррі, а кінська кров вирувала в купелі Дрого.— Сила тварини, перейди у людину.

Перестрашений Джого ледве втримував вагу коня, боячись торкнутися його мертвого тіла й водночас боячись відпустити його. «Це просто кінь»,— подумала Дані. Якщо вона зможе викупити життя

Дрого ціною смерті коня, вона готова сплатити стільки ще тисячу разів.

Коли жеребця нарешті відпустили й він упав на землю, вода в купелі була темно-червона й непроникна — виднілося тільки обличчя Дрого. Туша не була потрібна Міррі Маз-Дуур.

— Спаліть,— звеліла Дані. Так завжди робили, Дані це знала. Коли помирав вояк, коня вбивали, і вояка на погребальному вогнищі садовили на нього, щоб кінь відніс свого господаря в нічні краї... Вояки хасу виволокли тушу з намету. Кров була всюди. Навіть шовкові стіни намету заляпалися червоним, а килимки під ногами зробилися чорні й мокрі.

Горіли жаровні. Міррі Маз-Дуур сипнула на жарини червоний порошок. Це надало диму пряного аромату, досить приємного, але Іроя, схлипнувши, вибігла геть, а Дані переповнив страх. Але вона зайшла вже задалеко, щоб зупинитися на півдорозі. Вона відіслала служницю.

— Ідіть з ними, срібна леді,— сказала до неї Міррі Маз-Дуур.

— Я лишуся,— не згодилася Дані.— Цей чоловік кохався зі мною під зорями й дарував життя дитині в моєму лоні. Я його не покину.

— Ви повинні піти. Коли я почну співати, нікому не можна заходити в намет. Мій спів збудить давні й темні сили. Сьогодні вночі тут танцюватимуть мертві. Живим не можна дивитися на них.

Дані безпомічно схилила голову.

— Ніхто сюди не ввійде.

Нахилившись над ночвами, над халом Дрого в його кривавій купелі, вона легенько поцілувала його в чоло.

— Поверни його мені,— прошепотіла вона до Міррі Маз-Дуур, перш ніж вийти.

Сонце низько висіло над обрієм, помалювавши небо в червоно-фіолетові кольори. Халасар уже отаборився. Скільки сягало око, тут і там видно було намети й циновки. Повівав гарячий вітер. Джого з Аго копали в землі кострище, щоб спалити тушу жеребця. Навколо Дані зібралася юрма, витріщаючись на халесі чорними очима на обличчях, схожих на чеканні мідні машкари. Дані помітила сера Джору Мормонта, вдягненого вже в кольчугу та шкіри; на його широкому чолі з залисинами набрякав піт. Пробившись крізь дотраків, Джора

наблизився до Дані. Щойно він побачив черлені сліди, які лишали на землі її черевики, він зблід.

— Що ти накоїла? Ти очманіла? — хрипко вигукнув він.

— Я мала його врятувати.

— Ми могли б утекти,— сказав він.— Я б у цілості довіз тебе до Ашаю, королівно. Не було необхідності...

— Я справді ваша королівна? — запитала його Дані.

— Ти й сама це чудово знаєш, боги будьте нам милостиві!

— То допоможіть мені.

— Знати б як,— скривився сер Джора.

Зірвався пронизливий голос Міррі Маз-Дуур, більше схожий на виття, від якого в Дані по спині пробіг дроз. Дехто з дотраків, забурмотівши, позадкував. Намет світився від сяйва запалених жаровень. Крізь заплямований кров'ю пісочний шовк Дані побачила, що всередині рухаються тіні.

Танцювала Міррі Маз-Дуур, і танцювала не сама.

На обличчях дотраків Дані бачила неприхований страх.

— Так не можна! — прогуркотів Кото.

Дані не помітила, як повернулися кровні вершники. З Кото були Гаго й Коголо. Вони привели безволосих — євнухів, які зцілюють за допомогою ножів, голок і вогню.

— Так буде,— озвалася Дані.

— Мейгі,— заричав Гаго.

А старий Коголо — той Коголо, який пов'язав своє життя з життям Дрого в день його народження, той Коголо, який завжди був добрий до Дані,— Коголо плюнув їй в обличчя.

— Ти помреш, мейгі,— пообіцяв Кото,— але ота помре першою.

Витягнувши арах, він рушив до намету.

— Ні,— крикнула Дані,— не можна!

Вона схопила його за плече, але Кото відштовхнув її. Дані впала навколішки, схрещуючи руки на животі, щоб затулити дитину.

— Зупиніть його,— наказала вона хасу,— убийте його.

Рахаро з Кваро стояли біля запинала на вході в намет. Потягнувшись до руків'я батоба, Кваро зробив крок уперед, але Кото граційно, як танцюрист, крутнувся, піднімаючи кривий арах. Ясна гостра криця уп'ялася Кваро під рукою, протявши шкірянку, шкіру й

м'язи аж до ребра. Хлянула кров, а юний вершник, хапаючи ротом повітря, поточився назад.

Кото вивільнив клинок.

— Комоннику,— гукнув до нього сер Джора Мормонт,— здолай мене.

Довгий меч вислизнув з піхов.

Сиплючи прокльонами, Кото розвернувся. Арах замиготів так швидко, що з нього дрібним дощиком на гарячому вітру бризнула кров Кваро. Меч зупинив арах за фут від обличчя сера Джори та якусь мить, здригаючись, утримував, а Кото вив од люті. Лицар був у кольчuzі, в латних рукавицях і поножах з гофрованої криці, шию захищав латний комір, от тільки шолом на голову він не подумав одягнути.

Кото танцюючи позадкував, так швидко розмахуючи над головою блискучим арахом, що той здавався розмитим, а лицар наступав. Сер Джора, як міг, відбивав удари, але вони сипалися так густо, що Дані здавалося: у Кото чотири араху і стільки само рук. Долинув брязкіт клинка об кольчугу, посипалися іскри, коли криве лезо черкнуло об латну рукавицю. Зненацька назад поточився Мормонт, а Кото стрибнув уперед. Ліва щока лицаря почервоніла від крові, а удар у стегно пробив кольчугу, й тепер Джора накульгував. Кото пронизливо дражнив його, обзивав боягузом, молочарем і євнухом у залізному вбранні.

— А тепер умри! — крикнув він, і в червоному призахідному світлі затремтів арах. У Дані в лоні шалено забився малюк. Криве лезо черкнуло об пряме, а тоді глибоко вгризлося лицарю в стегно, де в кольчuzі зяяла діра.

Застогнавши, Мормонт заточився. Дані відчула різкий біль у животі, й по стегнах їй побігла рідина. Кото тріумфально закричав, але арах уп'явся в кістку й на одну-єдину мить застряг там.

Цього було досить. Сер Джора з усією силою, яка ще лишалася в ньому, рубонув довгим мечем, пробиваючи м'ясо, м'язи й кістку, і рука Кото повисла з плеча, бовтаючись на тонкій нитці шкіри та жил. Другого удару лицар завдав дотракові у вухо, і був цей удар такий потужний, що здалося — голова Кото просто вибухнула.

Дотраки горлали, Міррі Маз-Дуур нелюдським голосом вила у наметі, Кваро, помираючи, просив води. Дані кликала на допомогу, але ніхто не чув. Рахаро бився з Гаго, арах танцював проти араху, поки не ляснув батіг Джого, гучний як грім, і ремінь не обкрутився навколо

горла Гаго. Джого смикнув, і кровний вершник поточився назад, втрачаючи і землю під ногами, і зброю. Рахаро, завивши, кинувся вперед, обіруч опускаючи арах на тім'я Гаго. Кінчик леза застряг між очима й тепер, закривавлений, тремтів. Хтось кинув камінь, і Дані, глянувши собі на плече, побачила криваву рану.

— Ні,— плакала вона,— ні, будь ласка, припиніть, ціна занадто висока, занадто висока.

Знов полетіло каміння. Дані поповзла до намету, але її упіймав Коголо. Запустивши пальці їй у волосся, він закинув її голову назад, і на горлі Дані відчула холодний дотик ножа.

— Мій малюк,— зойкнула вона, і боги, мабуть, почули її, бо водномить Коголо був мертвий. Попід руку йому поцілила стріла Аго, прошивши легені й серце.

Коли нарешті Дані спромоглася підвести голову, то побачила, що юрма розсмоктується: дотраки мовчки тікали назад до своїх наметів і циновок. Дехто сідлав коней і їхав геть. Сонце сіло. У халасарі горіли багаття — високі жовтогарячі вогнища, які люто тріщали та плювалися в небо іскрами. Дані спробувала підвестися, але її охопив різкий біль і стиснув, як велетенський кулак. Дані видихнула: тільки на це вона зараз і була здатна. Голос Міррі Маз-Дуур звучав як поминальне голосіння. У наметі вирували тіні.

Чиясь рука підхопила Дані за талію, і сер Джора поставив її на ноги. Обличчя в нього було липке від крові, а ще Дані помітила, що йому бракує половини вуха. Її знову пронизав біль, і вона судомно забилася в Джориних руках, а лицар у цей час кричав на служниць, щоб допомогли. «Невже всі вони так бояться?» Але вона й сама знала відповідь. Її охопив новий напад болю, й вона придушила зойк. Було таке враження, що в сина в обох руках по ножеві й зараз він пробиває собі дорогу на волю.

— Дорєє, чорти б тебе ухопили,— гримів сер Джора,— сюди! Поклич повитух.

— Вони не прийдуть. Кажуть, що вона проклята.

— Вони прийдуть, бо я їм зараз голови постинаю!

Дорєє заплакала.

— Вони втекли, мілорде.

— Мейгі,— зронив хтось. Аго? — Віднесіть її до мейгі.

Ні, кортіло закричати Дані, ні, тільки не це, не можна, та коли вона розтулила рота, з вуст зірвалося лише болісне голосіння, а шкіра заросилася потом. Що з ними таке, невже вони не бачать? У наметі танцювали тіні, кружляючи навколо жаровні та кривавої купелі, чорні на тлі пісочного шовку, й деякі навіть не схожі були на людей. Дані зауважила тінь величезного вовка, а ще одна була схожа на чоловіка, охопленого полум'ям.

— Ягниця знає таємниці кривавої постелі,— сказала Іррі.— Вона сама так сказала, я чула.

— Так,— погодилася Дорея,— я теж чула.

«Ні!» — заверещала Дані, та, мабуть, тільки подумки, бо з вуст не зірвалося ні звуку. Її понесли. Розширеними очима вона дивилася в мертве небо, чорне, похмуре й беззоряне. «Там потвори! — верещала Дані.— Танцівники!»

Сер Джора вніс її в намет.

Арія



Аромат гарячого хліба, який долинав з крамничок на вулиці Борошняній, здався Арії солодшим за всі парфуми. Глибоко вдихнувши, вона зробила ще один крок до голуба. Тлустий птах, пістряво-коричневий, заклопотано дзьобав шкоринку, яка застрягла між двох каменюк бруківки, та коли на нього впала тінь Арії, він миттю злетів у повітря.

Але зі свистом зметнувся дерев'яний меч і поціливі голуба за два фути над землею; птах гримнувся долі, й навсібіч полетіло коричневе пір'я. Арія блискавично стрибнула на голуба й ухопила за крило, і він забився в її руках. Дзьобнув у долоню. Але вона стиснула його за шию і крутнула, поки не відчула, як хруснула кістка.

Порівняно з полюванням на котів, ловити голубів було зовсім легко.

Септон, який проходив повз, скося кинув на неї погляд.

— Тут ловити голубів найкраще,— пояснила Арія, обтрушуючись і підіймаючи свій дерев'яний меч.— Вони злітаються сюди на крихти хліба.

Септон поквапився геть.

Прив'язавши голуба до пояса, вона рушила вулицею. Якийсь чоловік штовхав двоколісний візочок, повний пирогів; з візочка линув аромат чорниць, лимонів і абрикосів. У Арії гучно забуркотіло в животі.

— Можна мені пирога? — раптом почула вона власні слова.— Лимонного або... або будь-якого.

Чоловік зміряв її поглядом з ніг до голови. Було очевидно, що побачене йому не сподобалося.

— Три мідяки.

Арія постукала дерев'яним мечем по черевіку.

— А в обмін на вгодованого голуба?

— Чужі б забрали твого голуба,— вилаявся чоловік з візком.

Пироги були ще теплі, щойно з печі. Від запаху в Арії слина з рота покотилася, але в неї не було трьох мідяків... навіть одного не було. Вона кинула на чоловіка погляд, пам'ятаючи, як Сиріо учив її *бачити*. Чоловік був низенький, з кругленьким черевцем, а коли рухався, здавалося, ліву ногу береже трохи більше за праву. Вона саме думала, що якби поцупила пиріг і побігла, він би в житті її не впіймав, аж тут чоловік мовив:

— А ти ліпше тримай свої брудні пальці подалі. Золоті плащі знають, що робити з маленькими злодійкуватими щурами, добре знають.

Арія сторожко озирнулася. На вході у провулок стояло двійко гвардійців міської варти. Важкі вовняні плащі, пофарбовані в насичений золотистий колір, звисали майже до землі; кольчуги, чоботи й рукавиці у гвардійців були чорні. В одного при боці висів довгий меч, а в другого — залізний дрюк. Востаннє тоскно зиркнувши на пироги, Арія позадкувала од візка й утекла. Золоті плащі не звертали на неї уваги, але від самого погляду на них у неї стискалося в животі. Арія трималася від замку подалі, однак навіть зоддалік добре бачила голови, які гнили на високих червоних мурах. Над головами густими хмарами, наче мухи, шумно крутилися ворони. На Блошиному Дні пліткували, що золоті плащі змовилися з Ланістерами, і тому командувач міської варти отримав титул лорда, землі на Тризубі й місце у королівській раді.

Долітали до неї розмови і про інші речі — страшні речі, яких вона геть не могла второпати. Одні казали, що її батько вбив короля Роберта й сам, у свою чергу, загинув від руки лорда Ренлі. Інші наполягали, що це Ренлі убив короля в п'яній сварці між братами. А то чого б йому проти ночі тікати, як звичайному злодію? В одній версії короля вбив вепр на полюванні, в іншій — король удавився вепром: так натоптав собі живіт м'ясом, що луснув просто за столом. Ні, казали піші, король і справді вмер за столом, але через те, що його отруїв Павук Вейрис.

Таж ні, це королева його отруїла. Та ні, він помер од віспи. Та ні, вдавився риб'ячою кісткою...

Але всі сходилися в одному: король Роберт помер. Удень і вночі калатали дзвони в сімох вежах Великого септу Бейлора, і над містом з гуркотом котилася бронзова хвиля жалоби. Так дзвонять, лише коли помирає король, пояснив Арії син одного кожум'яки.

Їй же хотілося одного: повернутися додому, але виявилось, що вийти з Королівського Причалу не так легко, як вона сподівалася. В усіх на вустах були розмови про війну, а золоті плащі так щільно обсіли мури, як воші обсідають... ну, наприклад, саму Арію. Ночувала вона на Блошиному Дні, на дахах і по стайнях, де тільки могла примоститися, і дуже швидко збагнула, за що цей квартал отримав свою назву.

Щодня, з самої своєї втечі з Червоної фортеці, Арія по черзі обходила всі сім міських брам. Драконова брама, Лев'яча брама й Стара брама були зачинені й замкнені на засув. Брудна брама й Божа брама були відчинені, але тільки на вхід у місто: за межі міста вартові не випускали нікого. Ті, хто отримував дозвіл на виїзд із міста, проходили крізь Королівському браму або Залізну браму, але тут вартували ланістерівські солдати в малинових плащах і з левами на шоломах. Визираючи з даху заїзду поряд з Королівською брамою, Арія бачила, як вони обшукують фургони й вози, примушують вершників розкривати сакви й допитують усіх піших, які хочуть вийти.

Іноді Арія думала, чи не переплисти річку, але Чорноводий Бурчак — широкий і глибокий, і всі згодні, що його підводні течії — небезпечні й підступні. А платити перевізнику або за пором Арія грошей не мала.

Лорд-батько вчив її, що красти не можна, та останнім часом вона дедалі частіше забувала чому. Якщо найближчими днями вибратися з міста їй не вдасться, доведеться ризикнути й зустрітися віч-на-віч із золотими плащами. Відтоді як вона вивчилася збивати птахів своїм дерев'яним мечем, вона не голодувала, але їй здавалося, що від такої кількості голубів скоро захворіє. Кількох вона з'їла навіть сирими — ще до того, як забрела на Блошине Дно.

У провулках Дна тулилося чимало харчівень, де роками кипіли величезні казани з рагу й де можна було обміняти половину впольованої пташки на окраєць учорашнього хліба й «масну миску», а

другу половину пташки навіть запікали для тебе на вогні — звісно, якщо пір'я ти повискубуєш сама. Арія все віддала б за кухоль молока або лимонний пиріг, але й «масна миска» виявилася не такою вже поганою. Зазвичай рагу, зварене з ячменю та покришеної моркви, цибулі й ріпи, а іноді навіть яблука, згори було вкрите тоненькою плівкою лою. Арія старалася не думати, що там за м'ясо. Одного разу їй попався шматочок риби.

Єдине погано: харчівні ніколи не стояли порожні, й Арія, поспіхом глитаючи їжу, завжди відчувала на собі очі. Дехто витріщався на її черевики або на плащ, і вона добре знала, що такі люди думають. Інші ж витріщалися на неї саму, і тоді вона відчувала, як їхні очі залізають їй під шкірянку; вона гадки не мала, що думають ці люди, але боялася їх іще дужче. Кілька разів за нею виходили у провулок і переслідували, але ще нікому не вдалося її піймати.

Срібний браслет, який вона сподівалася продати, украли ще першої ж ночі, яку вона ночувала не в замку: разом зі згортком нового одягу його витягнули, поки вона спала в згорілому будинку неподалік Свинячого провулку. Лишився тільки плащ, у який вона загорнулася, шкірянку на тілі, дерев'яний тренувальний меч... і Голка. Арія лежала на Голці, а в іншому разі позбулася б і її; зате Голка була цінніша за все інше разом узяте. Відтоді Арія почала ходити, тримаючи плащ на правій руці, щоб приховати клинок на поясі. Дерев'яний меч вона носила в лівій долоні, на видноті, щоб відлякувати злодіїв, але в харчівнях траплялися чоловіки, які б не злякалися навіть бойового топора у неї в руках. Через це вона швидко втратила смак до голуба й черствого хліба. Дуже часто вона лягала спати голодна, аби тільки не ризикувати трапитися комусь на очі.

Якщо їй вдасться вийти за межі міста, там можна буде збирати ягоди, а ще вчиняти набіги на сади й обривати яблука та вишні. Арія пригадувала зі своєї подорожі на південь, що з королівського гостинця бачила чимало садів. А ще в лісі можна копати корінці, а як пощастить, і зайця полювати. В місті можна полювати хіба що на щурів, котів і худючих собак. У харчівні за виводок цуценят можна отримати цілу жменю мідяків, чула Арія, але про таке їй навіть думати не хотілося.

За вулицею Борошняною, внизу, починався лабіринт кривих провулків і перехресть. Арія протискувалася крізь натовп, стараючись забратися подалі від золотих плащів. Вона вже знала з досвіду, що слід

триматися посередині вулиці. Іноді доводилося ухилятися від возів і коней, та принаймні так вона їх бачила здалеку. Якщо ж ходити під будинками, тебе можуть схопити. В деяких провулках нічого не лишалося, як тиснутися до стін: хати стояли так близько, що мало не торкалися.

Повз Арію промчала галаслива зграйка дітлахів, наздоганяючи обід, що котився вниз. Арія кинула на них ображений погляд, пригадавши, як гралася з ободом разом з Браном, Джоном і маленьким братиком Риконом. Їй цікаво було дізнатися, як підріс Рикон і чи не сумує Бран. Вона б усе віддала, щоб поряд опинився Джон, назвав її сестричкою і скуйовдив їй волосся. Хоча що тут уже куйовдити! Вона бачила своє віддзеркалення в калюжах: навряд чи волосся можна розкошлати більше, ніж зараз у неї.

Вона пробувала заговорювати до дітей на вулиці, сподіваючись із кимось подружитися й отримати дах над головою, але, мабуть, говорила якимось не так. Малеча тільки кидала на неї швидкі сторожкі погляди, а якщо Арія підходила надто близько, кидалася врозтіч. Старші брати й сестри цієї малечі засипали Арію питаннями, на які вона не могла відповісти, обзивалися й намагалися щось у неї поцупити. Буквально вчора босе худоребре дівча, вдвічі старше за неї, збило її з ніг і спробувало стягнути з неї чоботи, але Арія так зацідила дівчині у вухо своїм дерев'яним мечем, що та втекла вся в сльозах і в крові.

Коли Арія спускалася з пагорба до Блошиного Дна, над головою в неї пролетів мартин. Вона задумливо поглянула на птаха, але мечем до нього дотягнутися було неможливо. Думка її перестрибнула на море. Може, це її спасіння? Стара Нан часто розповідала казки про хлопчаків, які ховалися на торгових галерах і тікали в пошуках пригод. Може, Арія теж так зможе? Вона вирішила навідатися на набережну. Все одно це по дорозі до Брудної брами, а сьогодні вона її ще не перевіряла.

Коли Арія вийшла на причал, тут було на диво тихо. Вона помітила ще двійко золотих плащів, які прогулювалися на рибному ринку, але вони й не глянули в її бік. Половина яток стояла порожня, а в доках, здавалося, поменшало кораблів. У Чорноводій затоці шикувалися три королівські військові галери, розсікаючи позолоченими корпусами

воду; здіймалися й опускалися весла. Деякий час Арія спостерігала за ними, а тоді рушила вздовж ріки.

На третьому пірсі Арія угледіла гвардійців у сірих плащах, облямованих білим атласом, і в неї мало серце не зупинилося в грудях. Кольори Вічнозиму викликали в неї сльози. Позаду гвардійців гойдалася пришвартована гладенька торгова трієра. Арія не могла прочитати назву на її борту: слова писалися незнайомою мовою — мирською, браавоською або навіть валерійською. Арія ухопила за рукав докера, який проходив повз.

— Скажіть, будь ласка,— звернулася до нього вона,— який це корабель?

— Це «Відьма-вітряниця»,— відповів той.

— Вона й досі тут! — випалила Арія. Докер кинув на неї дивний погляд, знизав плечима й пішов собі далі. Арія побігла на пірс. «Відьма-вітряниця» — корабель, який батько винайняв, щоб відвезти дочок додому,— досі чекає! А вона-бо думала, що він відплив сто років тому.

Двоє вартових грали в кості, поки третій робив обхід, тримаючи долоню на руків'ї меча. Засоромившись своїх дитячих сліз, Арія зупинилася, щоб витерти очі. Очі, очі, очі, чому...

«Бач очима»,— почула вона в голові шепіт Сирію.

Арія придивилася. Вона знала всіх батькових вояків. Але троє в сірих плащах виявилися незнайомцями.

— Ти,— гукнув її той, що робив обхід,— чого тобі тут треба, хлопче?

Двоє інших теж підвели на неї очі.

Арія ледве стрималася, щоб не розвернутися й не побігти, проте усвідомлювала: якщо вона це зробить, вони кинуться їй навздогін. Отож вона примусила себе наблизитися. Вони виглядали дівчинку, а на Арію подумали, що вона хлопчик. Що ж, тоді вона побуде хлопчиком.

— Ви не хочете купити голуба? — показала вона упольовану пташку.

— Забирайся звідси,— мовив гвардієць.

Арія так і вчинила. Їй не треба було вдавати переляк. Коли вона розвернулася, чоловіки знову взялися кидати кості.

Вона й не пригадувала, як повернулася на Блошине Дно, та коли досягла вузьких і кривих немощених вуличок між пагорбів, важко

відсапувалася. На Блошиному Дні тхнуло: сморід зі свинарників, стаєнь і кожумяцьких халуп змішувався з кислим духом винарень і дешевих борделів. Арія тупо пробиралася крізь лабіринт. І тільки коли в ніздрі вдарив запах масного рагу, що долинав з дверей харчівні, вона збагнула, що голуб зник. Або зірвався з пояса, коли вона тікала, або хтось його поцупив, а вона й не помітила. На мить їй знову закортіло розплакатися. Доведеться повертатися аж на вулицю Борошняну й вистежувати ще одного вгодованого птаха.

На тому боці міста закалатали дзвони.

Арія, дослухаючись, підвела погляд, міркуючи, що це калатання могло б означати цього разу.

— І що тепер? — гукнув якийсь товстун з харчівні.

— Знову дзвони, боги милостиві! — заголосила якась стара.

На другому поверсі відчинила вікно рудокоса повія в тонкій сорочці з розфарбованого шовку.

— На цей раз помер малолітній король? — крикнула вона вниз, визирнувши на вулицю.— Ай, от вам і хлопець, ніколи вони надовго не затримуються.

Вона засміялася, і в цей час ззаду її обійняв голий чоловік, покусуючи за шию і мнучи великі білі груди, які вільно звисали під сорочкою.

— Дурна шльондра,— гаркнув нагору товстун.— Король не помер, дзвони б'ють на збір. Дзвонять лише на одній вежі. А коли помирає король, калатають усі дзвони в місті.

— Гей ти, ану припини кусатися, бо я зараз у твої дзвони покалатаю,— мовила жінка у вікні до чоловіка в себе за спиною, відштовхуючи його ліктем.— То хто ж тоді помер, якщо не король?

— Це дзвонять на збір,— повторив товстун.

Повз Арію, шльопаючи по калюжі, пробігло двоє хлопчаків приблизно її віку. Їх вилаяла якась стара, але вони, не звертаючи уваги, погнали далі. Інші люди теж уже простували нагору, сподіваючись з'ясувати, що там за переполох. Арія помчала за хлопчиком, який трохи відстав.

— Ти куди? — крикнула вона, наздогнавши його.— Що коїться?

Не сповільнюючи бігу, він озирнувся.

— Золоті плащі ведуть його в септ.

— Кого? — гукнула Арія, стараючись не відставати.

— Правицю! Бу каже, йому відрубають голову.

Проїхав віз, залишивши посеред вулиці глибоку колію. Хлопець перестрибнув її, а Арія не помітила. Спіткнувшись, вона гепнулася долілиць, до крові подряпавши об камінь коліно і від падіння на тверду землю розбивши пальці. Голка заплуталася між ногами. Намагаючись звестися навколішки, Арія розплакалася. Великий палець на лівій руці був у крові. Смокчучи його, Арія зауважила, що половина нігтя відламалася при падінні. Руки сіпалися від болю, а коліно теж було закривавлене.

— Дорогу! — гаркнув хтось на перехресті.— Дорогу лордам Редвинам!

Арія ледве встигла відповзти, поки її не переїхали четверо гвардійців на величезних конях, які неслися вчвал. Гвардійці були в синьо-бордових картатих плащах. Позаду них на гнідих кобилицях їхало пліч-о-пліч двійко лордйчуків, схожих як дві краплі води. Арія бачила їх при дворі сотні разів: близнюки Редвини, сер Горас і сер Гобер, негарні з лиця юнаки з рудими чупринами й квадратними веснянкуватими обличчями. Санса з Джейн Пул між собою називали їх сер Горе й сер Гоблін і гигикали щоразу, коли ті траплялися їм на очі. Але зараз нічого кумедного в них не було.

Всі рухалися в одному напрямку, всі квапилися побачити, чого б'є дзвін. Здавалося, калатання наростає, дзвони бомкали та кликали. Арія влилася в потік людей. Палець, де відламався ніготь, так болів, що вона заледве стримувалася, щоб не плакати. Закусивши губу, вона шкутильгала з усіма, дослухаючись до збуджених голосів довкола.

— ...королівський правиця, лорд Старк. Його ведуть у Бейлорів септ.

— А я чув, він уже мертвий.

— Скоро буде, дуже скоро. Можу закластися на срібного оленя, що йому відрубають голову.

— Давно пора її відрубати цьому зраднику,— сплюнув якийсь чоловік.

Арія не могла мовчати.

— Він ніколи...— почала була вона, та хто зважатиме на дитину: її тут-таки перебили.

— Дурень ти! Ніхто йому нічого не рубатиме. Відколи це зрадників страчують на сходах Великого септу?

— Ну, в лицарі його там навряд чи висвячуватимуть. Я чув, це Старк убив старого короля Роберта. У лісі розтяв йому горлянку, а коли їх знайшли, стояв собі там спокійненько й казав, що його світлість убив якийсь старий вепр.

— Та ну, це брехня, його убив його власний брат, отой Ренлі, який ходить з золотими рогами.

— Стули свою брехливу пельку, жінко! Сама не знаєш, що верзеш, його милість — справжній мужчина...

Поки дісталися вулиці Сестер, зібралася така юрма, що не було де яблуку впасти. Арія пливла за людською течією на верхівку Вісенііного пагорба. Біла мармурова площа була натоптана людьми, які верещали одне на одного й силкувалися пробитися ближче до Великого септу Бейлора. Тут дзвони калатали найгучніше.

Пригнувшись, Арія продиралася крізь юرمىско, прослизаючи між кінських ніг і міцно стискаючи свій дерев'яний меч. Посередині людської маси їй видно було тільки руки, ноги й животи, а ще сім струнких веж септу, які вивищувалися над головою. Побачивши віз, вона хотіла була залізти на нього, але така сама ідея спадала на думку й іншим. Лаючись, візник відганяв людей, ляскаючи батогом.

Арія не тямилася себе. Вона пробивалася у передні ряди натовпу, але її притисли до кам'яного постаменту. Вона поглянула вгору на Бейлора Благословенного, короля-септона. Запхавши дерев'яного меча за пояс, Арія полізла нагору. На фарбованому мармурі лишалися плями крові з поламаного нігтя, але вона не зупинялася й нарешті підважилася на руках і опинилася між підшов короля.

І побачила батька.

Лорд Едард, підтримуваний двома золотими плащами, стояв на кафедрі верховного септона біля дверей у септ. Одягнений він був у пишній сірій оксамитовий камзол, з вишитим бісером на грудях білим вовком, а на плечах мав сірий вовняний плащ, облямований хутром; але батько страшенно схуд, а довговиде обличчя змарніло від болю. Він не так стояв, як його тримали, а гіпс на поламаній нозі був сірий і трухлий.

Позаду нього стояв верховний септон власною персоною — приземкуватий, немолодий і сивий, неймовірно тлустий, убраний у довгу білу мантію і величезну корону з золотої канителі з кристалом, з якого, коли він повертав голову, навсібіч розсипалися веселки.

Навколо дверей септу, перед мармуровою кафедрою, купчилися лицарі й високі лорди. Серед них вирізнявся Джофрі в малинових шовках і атласах, оздоблених гарцюючими оленями й ревучими левами, з золотою короною на голові. Королева-мати стояла поряд у чорній жалобній сукні, в прорізах якої просвічувався малиновий колір; у волоссі вона мала вуаль з чорними діамантами. Арія упізнала Гончака, вдягнутого в білосніжний плащ поверх темно-сірих лат; він стояв у оточенні чотирьох гвардійців королівської варти. Побачила вона і євнуха Вейрису, який ковзав поміж лордів у м'яких капцях і візерунчастій дамастовій мантиї; а оцей коротун з гострою борідкою, у сріблястому плащі з каптуром, подумала вона, мабуть, саме той, хто колись бився на дуелі за маму.

Там-таки була й Санса, вбрана в небесно-блакитні шовки; її довге золотисто-каштанове волосся було вимите й кучерявилося, а на зап'ястках красувалися срібні браслети. Арія нахмурилася, міркуючи, як сестра там опинилася й чому видається такою щасливою.

Натовп стримувала довга шереха списників у золотих плащах, очолювана кремезним чоловіком у пишно оздоблених обладунках — самий чорний лак і золота філігрань. Плащ його металеве зблискував: то була справжня золота тканина.

Коли дзвін нарешті замовк, над великою площею поступово запанувала тиша, і батько, підвівши голову, заговорив — таким слабким і тихим голосом, що Арія заледве розрізняла слова. З задніх рядів залунали крики: «Що? Гучніше!» Чоловік у чорно-золотих обладунках, підійшовши до батька ззаду, різко тицьнув йому в спину. «Не чіпайте його!» — хотілося заверещати Арії, але вона знала, що ніхто її не послухається. Вона закусила губу.

Підвищивши голос, батько знову заговорив.

— Я — Едгард Старк, лорд Вічнозиму і правиця короля, — почав він гучніше, і голос його полетів над площею, — і я постав перед вами, аби зізнатися в зраді перед очима богів і людей.

— Ні! — заскиглила Арія. Внизу, під нею, загорланила й зарепетувала юрма. Полетіли образи та лайка. Санса сховала обличчя в долонях.

Батько ще підвищив голос, щоб його було чути.

— Я зрадив довіру свого короля й друга Роберта, — кричав він. — Я присягався захищати й обороняти його дітей, та ще не встигла в його

тілі охолонути кров, як я затіяв змову з метою скинути й убити його сина, щоб самому посісти трон. Хай будуть свідками моїх правдивих слів верховний септон, і Бейлор Богоугодний, і Семеро: Джофрі Баратеон — єдиний законний спадкоємець Залізного трону і, милістю всіх богів, володар Сімох Королівств і оборонець держави.

З натовпу полетіла каменяка. Арія скрикнула: камінь поцілів у батька. Але золоті плащі не дали йому впасти. З глибокої рани на чолі по обличчю побігла кров. Полетіло ще каміння. Один камінь влучив у гвардійця ліворуч од батька. Інший гримнув об нагрудник лицаря в чорно-золотих обладунках і відскочив. Двоє гвардійців з королівської варти заступили собою Джофрі й королеву, затуляючи їх щитами.

Рука Арії ковзнула під плащ, намагаючи Голку в піхвах. Обхопивши пальцями руків'я, Арія стиснула так, як ніколи й нічого в житті не стискала. «Будь ласочка, боги, вбережіть його,— молилася вона.— Не дозвольте їм скривдити батька!»

Верховний септон опустився навколішки біля Джофрі та його матері.

— Який гріх, таке й покарання,— співуче заговорив він низьким і пишномовним голосом — набагато гучніше, ніж батько.— Цей чоловік зізнався в своїх злочинах перед очима богів і людей, на цьому святому місці,— молитовно підніс він руки, і над головою в нього затанцювали веселки.— Боги справедливі, а ще Бейлор Благословенний учив нас, що вони милостиві. Як буде вчинено зі зрадником, ваша світлосте?

Репетували тисячі голосів, але Арія їх не чула. Королевич Джофрі... ні, вже король Джофрі... вийшов із-за щитів королівської варти.

— Мати просить мене дозволити лорду Едарду вбратися в чорне, і леді Санса благала милості для свого батька,— він поглянув просто на Сансу й *посміхнувся*, і на мить Арії здалося, що боги почули її молитву... аж поки Джофрі не розвернувся до натовпу й не мовив,— але в них м'які жіночі серця. Поки ваш король я, зрада не лишатиметься безкарною. Пане Іліне, принесіть мені його голову!

Натовп заревів і кинувся вперед, і Арія відчула, як захитався пам'ятник Бейлору. Верховний септон учепився королеві у плащ, підбіг Вейрис, розмахуючи руками, і навіть королева щось казала до Джофрі, але він похитав головою. Лорди й лицарі розступилися, і наперед вийшов високий і безтілесний — як скелет у залізній кольчuzі — виконавець королівського правосуддя. Смутно, мовби здалеку, Арія

почула сестрин скрик. Істерично ридаючи, Санса впала навколiшки. Сер Ілін Пейн здолав кілька сходинок, які вели на кафедру.

Протиснувшись між ногами Бейлора, Арія стрибнула в натовп, на ходу витягаючи Голку. Приземлилася вона на чоловіка у різницькому фартуху, збивши його з ніг. Тої-таки мить хтось втелющився в неї, і вона сама заледве не полетіла на землю. Навколо неї зімкнулися тіла, люди спотикалися й штовхалися, топчучи бідолашного різника. Арія махала Голкою.

Високо на кафедрі сер Ілін Пейн зробив жест — і чорно-золотий лицар віддав наказ. Золоті плащі кинули лорда Едарда на мармур, так що голова й груди його нависли над краєм.

— Гей ти! — гаркнув на Арію сердитий голос, але вона прокотилася повз, розштовхуючи людей, протискаючись між ними, наражаючись на тих, хто стояв у неї на дорозі. Чиясь рука спробувала схопити її за ногу, але Арія рубонула мечем, а тоді ще й буцнула людину в литку. Упала якась жінка, і Арія пробігла просто в неї по спині, рубаючи мечем направо й наліво, але нічого не допомагало, нічого: людей було забагато, і щойно Арії вдавалося пробити в натовпі діру, як люди знову змикалися. Хтось ударом відкинув її вбік. Вона чула, як верещить Санса.

З піхов на спині сер Ілін дістав великий дворучний меч. Заніс його над головою, і на темному металі затанцювали сонячні брижі, відбиваючись від країв, гостріших за найгостріше лезо. «Лід,— подумала Арія,— у нього Лід!» По обличчю побігли сльози, засліпивши її.

І раптом з юرمىська випірнула чиясь долоня й зімкнулася в неї на руці, ніби вовча пастка, з такою силою, що Голка полетіла на землю. Арія заточилася. Вона б упала, якби її не тримали, як ганчір'яну ляльку. До неї наблизилося обличчя — довге чорне волосся, сплутана борода й гнілі зуби.

— Не дивись! — гаркнув на неї хрипкий голос.

— Я... я... я... — схлипувала Арія.

Старий затрусив її з такою силою, що в неї зуби зацокотіли.

— Стули рота й заплющ очі, *хлопче*.

Смутно, мовби здалеку, до неї долинув... шелест... тихий посвист, наче водночас видихнув мільйон людей. У руку їй вп'ялися тверді як залізо пальці старого.

— Поглянь на мене. Так, саме так, на мене,— мовив він, і з рота вийшло кислим вином.— Пам'ятаєш мене, хлопче?

Саме запах усе й вирішив. Арія побачила перед собою масне скуйовджене волосся, заплатаний і запорошений чорний плащ, накинутий на згорблені плечі, пильні чорні очі... І згадала чорного брата, який навідувався до батька.

— Пригадуєш мене, так? Кмітливий хлопчина,— сплюнув той.— Усе закінчилося. Підеш зі мною, і триматимеш рот на замку.

Вона хотіла була щось сказати, але старий знову трусонув її — ще дужче.

— На замку, я сказав.

Площа порожніла. Юрма розпорошувалася: люди поверталися до звичного життя. Але Аріїне життя закінчилося. Вона заціпеніло дибала поряд з... Йореном, так, його звати Йорен. Вона не пригадувала, коли це він підняв Голку, аж поки він не вклав меча їй у руку.

— Сподіваюся, ти вмієш цим користуватися, хлопче.

— Я не...— почала була Арія, але Йорен штовхнув її в якийсь дверний проріз, запустив брудні пальці їй у волосся й шарпнув, закидаючи їй голову.

— ...не такий уже й кмітливий хлопчик, ти це збирався сказати?

У другій руці він тримав ніж.

Лезо зблиснуло в неї перед обличчям, і Арія сахнулася назад, дико відбиваючись, мотаючи головою, але старий тримав її за коси так міцно, аж здавалося, що він зараз повискубує їй усе волосся, а на губах відчувався солоний смак сліз.

Бран



Найстарші були вже дорослі, сімнадцяти- й вісімнадцятирічні. Одному стукнуло двадцять. Але більшість були молодші, шістнадцять років і менше.

Бран спостерігав за ними з балкона на башточці мейстра Лувіна, слухаючи, як вони стогнуть, і натужаться, і лаються, розмахуючи ціпками й дерев'яними мечами. Двір оживав від стукоту дерева об дерево, який дуже часто переривався вилясками і болісними скриками, коли удар потрапляв у тіло. Поміж хлопців походжав сер Родрик, червоний з обличчя попід білими бакенбардами, щось бурмочучи то до одного, то до іншого. Бран іще в житті не бачив старого лицаря таким лютим.

— Ні,— раз у раз повторював він,— ні, ні, ні.

— Не дуже вони добре б'ються,— з сумнівом промовив Бран. І ліниво почухав за вухом свого деривовка Літо, який дер кавалок м'яса. На зубах хрумтіли кістки.

— Безперечно,— глибоко зітхнувши, погодився мейстер Лувін. Він дивився у велику мирську підзорну трубу, розраховуючи затемнення й занотовуючи положення комети, яка низько висіла на вранішньому небі.— Але з часом... Сер Родрик правду каже, нам потрібні вартові на мурах. Твій лорд-батько забрав із собою на Королівський Причал вершки нашої гвардії, а решту взяв з собою твій брат, прихопивши ще й усіх хлопців на кілька льє навколо. Чимало з них не повернуться, тож треба шукати їм заміну.

Бран обурено втупився в хлопців, які пітніли внизу.

— Якби не мої ноги, я б їх усіх переміг!

Він згадав, коли востаннє тримав меч в руці: коли у Вічнозим приїздив король. То був простий дерев'яний меч, але Бран сто разів збив королевича Томена з ніг.

— Сер Родрик має навчити мене управлятися з бердишем. Якби мені бердиш на довгому держаку, Годор міг би стати моїми ногами. З нас двох був би лицар.

— Ну... навряд чи,— мовив мейстер Лувін.— Бране, коли вояк б'ється, руки, ноги й голова мають працювати як одне.

Внизу у дворі загорлав сер Родрик.

— Ви чубитеся, як гуси! Він тебе дзьобнув, а ти його дзьобнув дужче. Парируй удар! Блокуй його. Гусяча чубанина нам не підходить. Якби у вас були справжні мечі, перший удар — і ти б лишився без руки!

Серед хлопців хтось зареготав, і старий лицар розвернувся до нього.

— Смієшся? Це ти смієшся? Ну й нахабство! Та ти сам б'єшся, як їжак...

— Був колись лицар, який нічого не бачив,— уперто мовив Бран, а сер Родрик і далі не вгавав.— Мені розповідала про нього стара Нан. У нього була довга жердина з лезами з обох кінців, і він так розкручував її в руках, що шаткував двох вояків за раз.

— Симеон Зореокий,— зронив Лувін, записуючи в книжку якісь числа.— Втративши зір, він вставив собі в порожні очниці зоряні сапфіри, принаймні так співається в піснях. Бране, це просто легенда, як-от оповідки про Флоріяна Фігляр. Або як казки про Добу героїв,— цикнув мейстер.— Відкинь безглузді мрії, вони тільки розіб'ють тобі серце.

Мейстрові слова дещо нагадали Бранові.

— Вчора мені знову наснився сон про ворона. Триокого ворона. Він залетів до мене в спальню та звелів летіти з ним, і я полетів. Ми спустилися в крипту. Там був батько, ми розмовляли. Він був засмучений.

— А чому? — подивився Лувін у підзорну трубу.

— Це було якось пов'язано з Джоном, здається.

Сон був дуже тривожний — набагато тривожніший за всі інші сни про ворона.

— Але Годор не хоче спускатися в крипту.

Мейстер слухав упіввуха, Бран це бачив. Кліпаючи, Лувін відірвав очі від підзорної труби.

— Годор не...

— Не хоче спускатися в крипту. Коли я прокинувся, я попросив його віднести мене туди — подивитися, чи батько справді там. Спершу він не міг уторопати, чого я хочу, але я привів його до самих сходів, наказуючи йти то туди, то сюди, та він відмовився спускатися. Просто стояв на верхівці сходів, повторюючи «Годор», так наче боявся темряви, хоча в мене був смолоскип. Я так роззлостився, що мало не гупнув його по голові, як завжди робить стара Нан.

Побачивши, як нахмурився мейстер, він квапливо додав:

— Але не гупнув.

— Це добре. Годор — людина, він не мул, якого можна бити.

— Уві сні я полетів униз разом із вороном, але вдень цього зробити не можу,— пояснив Бран.

— А для чого тобі спускатися в крипту?

— Я ж казав вам. Подивитися, чи батько не там.

Мейстер посмикав ланцюг у себе на шиї, як часто робив, коли почувався не в своїй тарілці.

— Бране, дитинко, одного дня у крипті і справді сидітиме кам'яний лорд Едард поряд з батьком, і дідом, і всіма Старками аж до давніх королів Півночі... але, з божої ласки, це станеться ще нескоро. Твій батько ув'язнений на Королівському Причалі. Ти не знайдеш його у крипті.

— Вчора вночі він там був. Я з ним розмовляв.

— Упертий хлопчисько,— зітхнув мейстер, відкладаючи книжку.— Хочеш сходити пересвідчитися?

— Я не можу. Годор не хоче туди спускатися, а Танцівниця не здолає таких вузьких кручених сходів.

— Думаю, цю проблему я можу вирішити.

Замість Годора покликали дикунку Ошу. Вона була висока й міцна, ніколи не жалілася і залюбки йшла, куди їй скажуть.

— Я життя прожила за Стіною, мілорди, дірою в землі мене не злякати.

— Літо, ходімо,— гукнув Бран, коли Оша підхопила його жилавими руками. Покинувши кістку, деривовк рушив за Ошею, яка понесла Брана через двір, а тоді спіральними сходами вниз — у

холодний склеп під землею. Попереду йшов мейстер Лувін зі смолоскипом. Бран був навіть не проти — тобто не надто проти — того, що Оша несла його на руках, а не на спині. Оскільки від своєї появи у Вічнозимі Оша служила вірою і правдою, сер Родрик розпорядився, щоб з рук їй зняли ланцюги. На ногах кайданки ще залишили — на знак того, що довіряють їй іще не вповні, однак кайданки не стримували її впевнених кроків униз по сходах.

Бран уже не пригадував, коли востаннє був у крипті. Без сумніву, до того. Маленьким він частенько грався внизу разом з Робом, Джоном і сестрами.

Хотів би він опинитися там зараз разом з ними: тоді склеп, імовірно, не здавався б таким темним і моторошним. Зробивши кілька кроків у лунких сутінках, Літо зупинився, підвів голову й понюхав прохолодне мертве повітря. Вищиривши зуби, він скрадливо позадкував; його очі сяяли золотом у світлі мейстрового смолоскипа. Навіть залізна Оша, здавалося, почувалася не в своїй тарілці.

— Схоже, суворі вони були,— зронила вона, обводячи очима довгу шерegu гранітних Старків на кам'яних тронах.

— Вони були королями зими,— прошепотів Бран. Чомусь у цьому місці на повний голос розмовляти не хотілося.

— Зима не визнає короля,— посміхнулася Оша.— Якби ти бодай раз побачив її, ти б це знав, літній хлопче.

— Тисячі років вони були королями на Півночі,— мовив мейстер Лувін, підносячи смолоскип вище, аби світло впало на кам'яні лики. Одні були волохаті й бородаті, кошлаті й люті, як вовки, що зачаїлися в них біля ніг. Інші були гладенько поголені, з сухорлявими обличчями й гострими, як мечі у них на колінах, рисами.— Суворі люди, народжені для суворих часів. Ходімо.

Він швидко рушив склепом, проминаючи довгий ряд колон і нескінченну шерegu висічених із каменю постатей. З піднятого над головою смолоскипа тягнувся довгий язик полум'я.

Склеп, схожий на печеру, був довший за весь Вічнозим, а Джон якось казав, що під ногами є ще кілька поверхів, глибших і темніших, де поховані найдавніші королі... Відставати від світла тут не можна було, але Літо відмовився відходити від сходів, навіть коли Оша з Браном на руках рушила за смолоскипом.

— Пам'ятаєш історію свого роду, Бране? — дорогою запитав мейстер.— Розкажи Оші, хто ці люди і чим уславилися.

Бран поглянув на обличчя, що їх вони проминали, і пригадав легенди. Мейстер розповідав йому історичні факти, а в інтерпретації старої Нан вони оживали.

— Оце Джон Старк. Коли на сході висадилися морські розвідники, він прогнав їх і збудував у Білій Гавані замок. Його сином був Рикард Старк, не батьків батько, а інший Рикард, він відвоював Перешийок у короля мочарів і одружився з його дочкою. Теон Старк — це отой худенький з довгим волоссям і ріденькою борідкою. Його прозвали Голодним Вовком, бо він повсякчас воював. А ось Брендон, отой високий, із замріяним обличчям; його звали Брендон Корабельник, бо він любив море. Його труна порожня. Він хотів прокласти шлях на захід через Призахідне море, але так і не повернувся. Син його називався Брендон Палій, бо від горя спалив усі батькові кораблі. А он Родрик Старк, який у борцівському поєдинку виграв Ведмежий острів і віддав його Мормонтам. А це Торен Старк, Король-на-колінах. Він був останнім королем півночі й першим лордом Вічнозиму — потому як здався Ейгону Завойовнику. А он, дивіться, це Креган Старк. Одного разу він бився з королевичем Еймоном, і Лицар-Дракон потім казав, що кращого мечника ще не бачив...

Вони вже дійшли майже до кінця ряду, і Брана почав огортати сум.

— А ось мій дідусь, лорд Рикард, якого обезголовив Божевільний Король Ейрис. Поряд з ним у могилах — його дочка Ліанна і син Брендон. Не я, інший Брендон, брат мого батька. Їм не належалося мати пам'ятники, бо це тільки для лордів і королів, але батько їх так любив, що звелів поставити пам'ятники і їм.

— Красна дівчина,— зронила Оша.

— Вона була судженою Роберта, але королевич Рейгар забрав її і згвалтував,— пояснив Бран.— Роберт почав війну, щоб повернути її. На Тризубі він убив Рейгара своїм келепом, але Ліанна померла, тож він її собі так і не повернув.

— Сумна історія,— мовила Оша,— але оті порожні могили — ще сумніші.

— Це для лорда Едарда, коли прийде його час,— пояснив мейстер Лувін.— Ти тут бачив батька уві сні, Бране?

— Так.

На саму згадку про це Бран здригнувся. І тривожно роззирнувся по склепу, відчуваючи, як на потилиці волосся стає сторч. Якийсь шурхіт... йому не почулося? Чи хтось тут є?

Зі смолоскипом у руці мейстер Лувін зробив крок до порожньої гробниці.

— Бачиш, його тут немає. І не буде ще багато років. Сни — це просто сни, дитинко,— простягнув він руку в чорноту могили, мов у пащеку якогось велетенського звіра.— Бачиш? Тут порожж...

Темрява з гарчанням стрибнула на нього.

Бран побачив перед собою очі — вони палали, мов зелений вогонь, на тлі чорної, як провалля, шерсті. Скрикнувши, мейстер Лувін відсмикнув руку. Смолоскип вилетів у нього з пальців, відбився від кам'яного лику Брандона Старка і, гримнувшись під ноги пам'ятнику, лизнув йому підошви. У п'яному миготливому світлі смолоскипа видно було, як Лувін бореться з деривовком: він лупив тварину по носі однією рукою, а друга його рука так і була затиснута в пащі.

— Літо! — вереснув Бран.

І з сутінок у них за спиною вилетів, наче тінь, Літо. Врізавшись у Кошляя, він збив його з ніг, і двоє деривовків покотилися, мов клубок сірої і чорної шерсті, кусаючись і клацаючи зубами, а мейстер Лувін, з порваною і закривавленою рукою, важко став навколішки. Прихиливши Брана до кам'яного вовка лорда Рикарда, Оша поквапилася мейстру на допомогу. У світлі пригаслого смолоскипа на стінах і на стелі боролися двадцятифутові вовчі тіні.

— Кошляю,— покликав тоненький голос. Бран підвів очі — на вході у батькову гробницю стояв маленький братик. Восстанне клацнувши зубами перед писком Літа, Кошлай вирвався та стрибнув до Рикона.

— Не зачіпайте тата,— застеріг Лувіна Рикон.— Не зачіпайте його.

— Риконе,— тихо мовив Бран.— Батька тут немає.

— Ні, є. Я його бачив,— озвався той, і на його обличчі зблиснули сльози.— Я вчора його бачив.

— Уві сні?..

Рикон кивнув.

— Облиште його. Не зачіпайте. Він повертається додому, як і обіцяв. Повертається додому.

Бран іще ніколи не бачив мейстра Лувіна таким невпевненим. З руки, де Кошлай подер і вовняний рукав, і шкіру під ним, скрапувала кров.

— Ошо, смолоскип,— звелів мейстер, від болю кусаючи губи, і жінка встигла підхопити смолоскип, поки той не згас. Обидві ноги дядькової подобі почорніли від кіптяви.— Цей... цей звір,— провадив Лувін,— мав сидіти на ланцюгу в псарні.

Рикон поплескав Кошлая по закривавленій морді.

— Я його відпустив. Він не любить ланцюгів.

Кошлай лизнув Рикону пальці.

— Риконе,— мовив Бран,— підеш зі мною?

— Ні. Мені тут подобається.

— Тут темно. І зимно.

— Я не боюся. Я маю дочекатися батька.

— Можеш почекаати разом зі мною,— сказав Бран.— Виглядатимемо його разом: ти і я, і ще наші вовки.

Обидва деревовки зараз зализували рани, і наглянути за ними було б незайвим.

— Бране,— мовив мейстер Лувін твердо,— знаю, ти хочеш як краще, але Кошлай надто дикий, його не можна пускати вільно бігати. Я вже третій, на кого він накинувся. Дозволь йому тинятися замком — і рано чи пізно він когось загризе. Правда жорстока, але вовка слід посадити на ланцюг або...— він не договорив.

«...або убити»,— подумки закінчив Бран, але вголос сказав:

— Він не створений для ланцюгів. Ми всі разом чекатимемо на батька у вежі.

— Це неможливо,— мовив мейстер Лувін.

Оша розтягнула губи в посмішці.

— Наскільки пам'ятаю, хлопчина тут лордйчук,— простягнула вона Лувіну смолоскип, а сама підхопила на руки Брана.— Отже, пішли у мейстрову вежу.

— То ти йдеш, Риконе?

Брат кивнув.

— Якщо з нами піде Кошлай,— озвався він, кинувшись за Ошею з Браном, і мейстрові Лувіну не лишалося нічого, як рушити слідом, сторожко поглядаючи на вовків.

Башточка мейстра Лувіна була так забита мотлохом, що Бран дивувався, як мейстрові вдається знаходити потрібні речі. Хиткі стоси книжок заповнили столи та крісла, на полицях рядами стояли закорковані збаночки, всі меблі були залиті воском і заліплені недогарками, біля дверей на терасу на тринозі стояла бронзова мирська підзорна труба, на стінах висіли карти зоряного неба, на цинонках валялися схеми затемнення, все було завалено папером, перами й каламарями, й усе це було ще й загиджено круками, які гніздилися між крокв. Поки Оша під суворі настанови мейстра Лувіна мила, обробляла й забинтовувала йому рани, раз у раз чулося їхнє пронизливе крякання.

— Це безглуздзя,— говорив сивий чоловічок, поки Оша мастила вовчі укуси пекучою маззю.— Згоден, це дуже дивно, що вам обом наснився однаковий сон, але якщо так поміркувати, це цілком природно. Ви скучили за своїм лордом-батьком, і ви знаєте, що він в ув'язненні. Страх запалює людську свідомість і може викликати дивні думки. Рикон надто малий, щоб усвідомлювати...

— Мені вже чотири,— втрутився Рикон. Він у підзорну трубу роздивлявся химер на Першій фортеці. Деривовки сиділи у протилежних кінцях великої круглої кімнати, залізуючи рани й обгризаючи кістки.

— ...надто малий і... ох! сьоме пекло! як пече... ні, не зупиняйся, ще... Надто малий, я казав, але ти, Бране, ти вже великий і маєш розуміти, що сни — це тільки сни.

— Деякі — так, деякі — ні,— налила Оша червоного вогнемолока у довгий поріз. Лувін засичав.— Діти пралісу могли б вам дещо розповісти про сни.

По обличчю мейстра струменіли сльози, однак він затято похитав головою.

— Діти... лишилися тільки в снах. Усе. Вони мертві, їх немає... Досить, уже досить. Тепер пов'язка. Спочатку подушечка, а тепер бинтуй, і щільно бинтуй, бо рана кривавитиме.

— Стара Нан каже, діти пралісу знали співи дерев, вони літали як птахи, плавали як риба й розмовляли з тваринами,— мовив Бран.— Каже, що вони складали таку чарівну музику, що, чуючи її, люди плакали як діти.

— І все це вони робили не без допомоги чарів,— сказав мейстер Лувін неухважно.— Шкода, що зараз їх немає. Одне заклинання — й у мене без болю б загоїлася рука, а ще вони могли б умовити Кошля більше не кусатися,— скося кинув він сердитий погляд на великого чорного вовка.— Затям один урок, Бране. Людина, яка вірить у заклинання, б'ється скляним мечем. Як робили це діти пралісу. Дай-но я дещо тобі покажу,— він несподівано підвівся, перетнув кімнату й замить повернувся з великим зеленим збанком у руках.— Ось дивись,— витягнув він корок і витрусив жменьку блискучих чорних гостряків до стріл.

Бран узяв один.

— Він скляний.

Рикон зацікавлено наблизився й поглянув на стріл.

— Драконове скло,— пояснила Оша, сідаючи поряд з Лувіном з бинтом у руках.

— Обсидіан,— виправив її мейстер Лувін, простягаючи поранену руку.— Відлтий у кузнях богів глибоко під землею. Тисячі років тому з його допомогою діти пралісу полювали. Вони не знали металу. Замість кольчуг вони вдягали довгі плетені сорочки з листя, а ноги загортали в кору, тож наче розчинялись у лісі. Замість мечів вони носили обсидіанові клинки.

— І досі носять,— мовила Оша, накладаючи м'які подушечки на укуси на мейстровому передрам'ї та прив'язуючи їх довгими лляними бинтами.

Бран підніс гостряк стріли ближче до очей. Чорне скло було гладеньке та блискуче. Дуже гарне, подумав він.

— Можна мені взяти один?

— Як хочеш,— відповів мейстер.

— Я теж хочу,— сказав Рикон.— Чотири. Бо мені вже чотири.

Лувін звелів йому відрахувати собі гостряки.

— Обережно, вони ще не затупилися. Не вріж собі пальця.

— Розкажіть про дітей пралісу,— попросив Бран. Це було важливо.

— А що ти хочеш дізнатися?

— Все.

Мейстер Лувін посмикав ланцюг, який натирив йому шию.

— Діти пралісу — найперший народ, який жив на Зорі віків, іще до королів і королівств,— почав він.— За тих часів не було ні замків, ні

твердж, ні міст, навіть торгового містечка не знайти було звідси й аж до Дорнського моря. Людей не було зовсім. Тільки діти пралісу мешкали на землях, які зараз ми зємо Сімома Королівствами.

Це був гарний народ: чорняві, невеличкі на зріст, діти пралісу навіть у дорослому віці були не вищі за наших звичайних дітей. Жили вони в лісовій гущавині, у печерах, на краногах й у таємних лісових містах. Стрункі діти пралісу були меткі та граційні. Чоловіки й жінки полювали разом, використовуючи луки з віродерева й аркани. Вони шанували богів лісу, струмків і каміння — давніх богів, чії імена трималися в таємниці. Мудреці їхні звалися зеленвидцями, це вони різьбили дивні лики на віродеревах, щоб ті пильнували свої ліси. Скільки владарювали на цих землях діти пралісу, звідки вони прийшли — люди не знають.

Але приблизно дванадцять тисяч років тому зі сходу з'явилися перші люди: вони перейшли по Зламаний Косі Дорну — ще до того, як та була зруйнована. З'явилися вони з бронзовими мечами й великими шкіряними щитами, верхи на конях. Поцейбіч вузького моря ще ніхто й ніколи не бачив коня. Певно, діти пралісу перелякалися коней так само, як перші люди — ликов на деревах. Будуючи тверджі й села, перші люди рубали та спалювали дерева з ликами. Нажахані діти пралісу пішли на них війною. У старих піснях співається, що зеленвидці за допомогою темних чарів підняли велику хвилю на морі й обрушили її на землю, зруйнувавши Косу, та було вже запізно. Війна не припинялася, поки земля не обагрилася кров'ю і людей, і дітей пралісу, але здебільшого все-таки дітей, бо люди були вищі й дужчі, а дерево, камінь і обсидіан не здатні протистояти бронзі. Нарешті в обох расах заговорила мудрість, і вожді та звитяжці перших людей зустрілися з зеленвидцями й лісовими танцюрями в порослому віродеревами гайку на маленькому острові, розташованому посеред великого озера, яке зветься Боже Око.

Там вони уклали Угоду. Першим людям відійшло узбережжя, рівнини й сонячні луки, гори й болота, а от лісові хащі мали назавжди належати дітям пралісу, й більше по всій державі не дозволялося рубати віродерева. А щоб боги стали свідками укладеної Угоди, на кожному дереві на острові було вирізьблено лик, а згодом з'явився священний орден зелених, які наглядали за Островом Ликів.

З цієї Угоди почався відлік чотирьох тисячоліть дружби між людьми й дітьми пралісу. З часом перші люди навіть забули своїх богів, яких принесли з собою, і почали молитися таємним богам лісу. Укладенням Угоди закінчилася Зоря віків і почалася Доба героїв...

Бран стиснув блискучий чорний гостряк стріли в кулаці.

— Але ж ви казали, що дітей пралісу більше немає.

— Ні, є,— мовила Оша, зубами відкушуючи кінчик останнього бинта.— На північ од Стіни все інакше. Туди помандрували діти пралісу, й велети, й інші давні раси.

Мейстер Лувін зітхнув.

— Жінко, по справедливості ти б зараз мала лежати в могилі чи сидіти в ланцюгах. Старки вчинили з тобою м'якше, ніж ти заслужила. Не надто люб'язно з твого боку віддячувати їм за доброту, забиваючи хлопцю голову нісенітницями.

— То розкажіть мені, куди вони пішли,— мовив Бран.— Я хочу знати.

— І я,— луною озвався Рикон.

— Що ж, гаразд,— пробуркотів Лувін.— Допоки королівства були під владою перших людей, Угода лишалася непорушною — вона перетривала і Добу героїв, і Довгу ніч, і зародження Сімох Королівств, та нарешті, за кілька століть по тому, прийшов час, коли вузьке море перетнули й інші народи.

Першими були андали — раса високих білявих вояків, які з'явилися з мечем і вогнем і з намальованою на грудях семикутною зіркою нових богів. Сотні років тривали війни, та врешті здалися всі шість південних королівств. Тільки тут, у нас, король на Півночі відбивав атаки всіх армій, що силкувалися перетнути Перешийок, і при владі лишалися перші люди. Андали спалили віродеревні гаї, зрубали божі лики, повбивали геть усіх дітей пралісу, яких тільки змогли розшукати, й оголосили перемогу Сімох над давніми богами. Отож діти пралісу втекли на північ...

Зненацька завив Літо.

Здригнувшись, мейстер Лувін урвав оповідь. Коли ж Кошлай, стрибнувши на ноги, долучив свій голос до братового, у Брана від страху стиснулося серце.

— Ось воно,— прошепотів він з одчайдушною певністю. І збагнув: він знав усе ще з минулої ночі, з того самого моменту, коли ворон

провів його в крипту попрощатися. Знав, але не вірив. Йому хотілося, щоб правим виявився мейстер Лувін. «Ворон,— подумав він,— триокий ворон...»

Виття урвалося так само нагло, як і почалося. Літо перетнув кімнату й заходився вилизувати Кошлаю скуйовджену й закривавлену шерсть на загривку. У вікні зачулося ляпання крил.

На сіре кам'яне підвіконня сів крук і, розтуливши дзьоба, хрипко та пронизливо крякнув, сповіщаючи біду.

Заплакав Рикон. Один по одному з його долоньок випали гостряки до стріл і покотилися по підлозі. Пригорнувши брата, Бран стиснув його в обіймах.

Мейстер Лувін дивився на птаха так, наче то був скорпіон у пір'ї. Повільно, мов сновида, він підвівся й наблизився до вікна. Щойно він свиснув, як крук стрибнув йому на забинтовану руку. На крилах у нього запеклася кров.

— Яструб,— пробурмотів Лувін,— а може, сова. Бідолаха... дивина, що він узагалі пробився.

Він відчепив листа від ноги птаха.

Поки мейстер розгортав папір, Бран відчув, що тремтить.

— Що там? — запитав він, ще дужче притискаючи брата.

— Ти й сам знаєш, хлопче,— мовила Оша лагідно. І поклала долоню йому на голову.

Мейстер Лувін — дрібний і сивий, з кров'ю на рукаві сірої вовняної мантиї та зі сльозами в ясних сірих очах — безпорадно звів погляд.

— Мілорди,— мовив він до хлопців хрипким і здушеним голосом, — нам... нам потрібно знайти різьбяра, який добре його знав...

Санса



У вежі в самому серці Мейгорової тверджі Санса віддалася темряві.

Запнувши завісу навколо ліжка, вона то спала, то в сльозах прокидалася, то знов засинала. Коли ж не могла заснути, то лежала під покривалом, тремтячи від горя. Слуги приходили та йшли, приносили якість страви, але вона не могла навіть вигляду їжі витримати. Псувалися неторкані тарелі, які заповнили вже весь стіл попід вікном, аж поки слуги не забирали їх.

Іноді вона поринала в тяжкий сон без сновидінь, після якого прокидалася ще виснаженішою, ніж почувалася до того, як склепити повіки. Але так було краще, бо у снах вона завжди бачила батька. І вві сні, і наяву вона бачила його: золоті плащі опускали його долілиць, великими кроками наближався сер Ілін, витягав Лід з піхов на спині, і приходила мить... мить, коли... вона хотіла відвернутися, дуже хотіла, у неї підкошувалися ноги й вона падала навколішки, але чомусь не могла відвернути голови, а люди кричали й верещали, і королевич посміхнувся їй, *посміхнувся* — й вона почувалася в безпеці, та лише на мить, поки він не вимовив оті свої слова, і батькові ноги... ось що вона запам'ятала найкраще — батькові ноги, які *сіпнулися*, коли сер Ілін... коли меч...

«Може, я теж помру»,— сказала собі Санса — й ця думка не здалася їй такою вже страхітливою. Можна викинутися з вікна й назавжди забути про страждання... а потім, через роки, про її горе співці складатимуть пісні. Тіло її лежатиме внизу на камінні, невинне й скалічене, німим докором усім, хто зрадив її. Санса навіть зважилася

перетнути спальню й розчахнути віконниці... але тут мужність покинула її, і вона, схлипуючи, побігла назад до ліжка.

Служниці, приносячи наїдки, намагалися заговорити до неї, але вона ніколи не відповідала. Одного разу до неї завітав великий мейстер Пайсел зі скринею пляшечок і сулійок — запитати, чи вона не захворіла. Торкнувся чола, змусив роздягнутися і, поки служниця притримувала її лежма, всю обмацав. Перш ніж піти, залишив їй настоянку трав на медовій воді та звелів пити по одному ковтку на ніч. Але вона випила зразу все й миттю заснула.

Їй наснилися кроки на сходах у вежу, зловісне шарудіння шкіри об камінь: до спальні повільно, крок по кроку, підходив якийсь чоловік. Санса ж могла хіба що зачaitися за дверима й тремтіти, дослухаючись, як він наближається. То був сер Ілін Пейн, знала вона, він прийшов по неї з Льодом у руці, прийшов по її голову. Не було куди тікати, не було де сховатися, не було як заперти двері. Нарешті кроки зупинилися, й Санса збагнула: він уже тут, мовчки стоїть потойбіч дверей — з мертвими своїми очима на довгому рябому виду. І в цю мить вона усвідомила, що зовсім гола. Вона скрутилася на підлозі, затуляючись руками, а двері з рипінням поволі розчинялися, і зі шпарини вистромлювався кінчик великого меча...

Вона прокинулася з бурмотінням: «Будь ласка, будь ласка, я буду чемна, будь ласка, не треба»,— але не було кому її почути.

А коли по неї і справді прийшли, Санса не почувала жодних кроків. Двері відчинив Джофрі — не сер Ілін, а хлопець, що колись був її королевичем. Вона, скрутившись калачиком, лежала в ліжку за опущеними завісами, не певна, день зараз чи ніч. Спершу вона почувала грук дверей. А тоді рвучко поїхали вбік завіси, і Санса, інстинктивно затулившись од світла, побачила над собою гостей.

— Сьогодні ти супроводжуватимеш мене в суді,— сказав Джофрі. — Тож помийся та вдягнися, як належиться моїй судженій.

Поруч з ним стояв Сандор Кліган у простому коричневому камзолі й зеленій накидці; в ранковому світлі попечене його обличчя було застрашливим. Позаду стояло двійко лицарів королівської варти в довгих білих атласних плащах.

Санса підтягнула покривало до самого підборіддя.

— Ні,— заскиглила вона,— будь ласка... облиште мене...

— Якщо не підведешся сама й не вдягнешся, Гончак тобі допоможе,— сказав Джофрі.

— Мій королевичу, благаю...

— Я король! Псе, витягни її з ліжка.

Санса слабко опиралася, але Сандор Кліган підхопив її за пояс і витягнув з перин. Покривало впало на підлогу. На Сансі була тільки тоненька нічна сорочка, яка прикривала голизу.

— Роби, як велено, дитино,— мовив Кліган.— Одягайся.

І він — майже лагідно — підштовхнув її до гардеробу.

Санса позадкувала від гостей.

— Я все зробила, як сказала королева, написала листи, написала все, як вона веліла. Ви обіцяли, що виявите милосердя. Будь ласка, дозвольте мені поїхати додому. Я нікого не зраджу, я буду чемна, присягаюся, в мені немає і краплі зрадницької крові, ні! — вигукнула вона і, пригадавши гарні манери, схилила голову.— Якщо ваша ласка, — слабким голосом закінчила вона.

— Ласки не чекай,— відтяв Джофрі.— Мама каже, що я все одно маю з тобою одружитися, тож ти залишишся тут і слухатимешся.

— Я не хочу за тебе заміж,— схлипнула Санса.— Ти відрубав голову моєму батькові!

— Він був зрадником. І я не обіцяв помилувати його, тільки виявити милосердя, і я його виявив. Якби то був не твій батько, його б четвертували або злупили з нього шкуру, а так він отримав легку смерть.

Санса витріщилася на нього, мов побачила вперше. На ньому був підбитий малиновий камзол, розшитий левами, та злототканий плащ із високим коміром, який обрамлював обличчя. Санса не могла повірити, що колись вважала Джофрі вродливим. Губи в нього були м'які й червоні, як дощові черв'яки, а в очах застигли марнославство й жорстокість.

— Ненавиджу тебе,— прошепотіла вона.

Обличчя короля Джофрі застигло.

— Мама каже, що королю не личить бити свою дружину. Пане Мірине!

Санса і змигнути не встигла, як лицар опинився перед нею; відкинув її руку, якою вона хотіла затулити обличчя, й, не знімаючи рукавиці, кулаком зацідив їй у вухо. Санса не пам'ятала, як упала,

однак отямилася, одним коліном стоячи на циновці. У голові гуло. Над нею стояв сер Мірин Трант у вимашеній кров'ю білій шовковій рукавичці.

— Ти слухатимешся, чи звеліти йому ще раз тебе провчити?

Санса не відчувала вуха. Торкнувшись його, вона глянула на пальці — і побачила, що ті мокрі й червоні.

— Я... як... як зволите, мілорде.

— Звертайся до мене «ваша світлість»,— виправив її Джофрі.— Чекатиму на тебе в суді.

Розвернувшись, він вийшов.

Сер Мірин і сер Аріс рушили за ним, але Сандор Кліган затримався, щоб грубо поставити її на ноги.

— Якщо боїшся болю, дівчинко, роби, як він хоче.

— А чого... чого він хоче? Будь ласка, скажіть мені!

— Він хоче, щоб ти всміхалася, гарно пахла й була панною його серця,— прохрипів Гончак.— Хоче, аби ти повторювала оті всі гарні слова, яких навчила тебе септа. Хоче, щоб ти його любила... й боялася.

Коли він пішов, Санса безсило опустила на циновку й довго витріщалася в стіну, аж поки в спальню боязко не ввійшли двійко служниць.

— Будь ласка, принесіть гарячої води,— попросила вона,— і парфумів, і ще пудри, щоб приховати синець.

З правого боку обличчя вже набрякло й починало боліти, але ж вона знала: Джофрі чекає, що вона матиме гарний вигляд.

Гаряча вода нагадала їй про Вічнозим, і це додало їй сили. Санса не милася з того самого дня, коли помер батько, й зараз із подивом виявила, яка брудна після неї лишається вода. Служниці змили їй кров з обличчя і добре відтерли спину, вимили й вичесали каштанове волосся, аж поки воно знов не зачучерявилось. Санса не розмовляла зі служницями, тільки час до часу віддавала накази: то були ланістерівські служниці, а не її, тож вона їм не довіряла. Коли прийшов час одягатися, вона обрала зелену шовкову сукню, яку вдягала на турнір. Пригадалося, яким галантним був Джофрі того вечора на бенкеті. Можливо, він теж це згадає і поводитиметься з нею лагідніше.

В очікуванні суду Санса, щоб не так крутило в животі, випила маслянки й заїла печивом. Сер Мірин повернувся ополудні. Він уже

вдягнув білі обладунки: латну спідницю з емальованою лускою, інкрустованою золотом, високий шолом із золотим променистим сонцем на гребені, поножі, латний комір, латні рукавиці та блискучі латні чоботи, а ще важкий вовняний плащ, застібнутий золотим левом. Забороло з шолома він зняв, щоб краще було видно понуре обличчя: мішки під очима, широкий кислий рот, руде волосся, в якому пробивалася сивина.

— Міледі,— сказав він, уклонившись, так наче це не він ударив її до крові заледве три години тому.— Його світлість наказав мені провести вас у тронну залу.

— А якщо я відмовлюся, він наказав вам мене знову вдарити?

— А ви відмовляєтеся йти, міледі? — глянув на неї він без жодного виразу на обличчі. Ні на мить не затримав погляд на синці, який лишився від його кулака.

Сер Мірін не відчував до неї ненависті, збагнула Санса, але й любові теж не відчував. Він узагалі нічого до неї не відчував. Для нього вона була просто... істота.

— Ні,— озвалася вона, підводячись.

Їй хотілося розлютитися, образити його, як він образив її, застерегти його, що коли він іще бодай раз її вдарить, то вона, ставши королевою, вижене його з королівства... але вона пригадала, що казав їй Гончак, і просто мовила:

— Я робитиму, як велить його світлість.

— Як і я,— озвався сер Мірін.

— Так... але ви не справжній лицар, пане Мірине.

Санса знала: Сандор Кліган на такі слова розреготався б. Хтось би вилаявся, хтось звелів, щоб вона замовкнула, хтось просив би пробачення. Але сер Мірін Трант не зробив нічого такого. Бо серу Міріну Транту було просто байдуже.

...На балконі, крім Санси, нікого не було. Вона стояла з опущеною головою, силкуючись не розплакатися, а внизу на Залізному троні сидів Джофрі, чинячи — на його думку — королівське правосуддя. Дев'ять справ з десятих навіювали на нього нудьгу, тож він дозволяв розсудити їх раді, а сам нетерпляче крутився, поки лорд Бейліш, великий мейстер Пайсел або королева Серсі виносили присуд. Та коли він вирішував винести власну постанову, на нього не мала впливу навіть королева-мати.

До нього привели злодія, і Джофрі звелів серу Іліну відрубати йому руку просто в суді. Прийшли двоє лицарів, щоб залагодити суперечку через землю, і він постановив, що завтра вони це питання мають вирішити на двобої.

— До смерті,— додав він.

Перед ним упала навколішки жінка, благаючи віддати їй голову чоловіка, якого стратили як зрадника. Вона кохала його й хотіла гідно поховати.

— Якщо ти кохала зрадника, ти, певно, й сама зрадниця,— сказав Джофрі. І двоє золотих плащів поволочили її в підземелля.

В кінці нарадчого столу сидів лорд Слінт, одягнений у чорний оксамитовий камзол і блискучий злототканий плащ; його жаб'яча голова кивала щоразу, коли король оголошував вирок. Санса важко дивилася на його потворне обличчя, пригадуючи, як він кинув долі її батька, щоб сер Ілін відрубав йому голову, й понад усе їй кортіло зробити йому боляче, кортіло, щоб якийсь звияжець кинув його самого долі й відрубав голову йому. Але внутрішній голос прошепотів: «Тут немає звияжців»,— і їй пригадалися слова, які сказав їй лорд Пітир у цій-таки залі. «Життя не таке, як у піснях, люба,— застеріг він її тоді.— Одного дня ти, можливо, сама на біду в цьому переконаєшся». «У житті перемагають чудовиська»,— сказала собі Санса, й у вухах зазвучав холодний і хрипкий, як скрегіт металу об камінь, голос Гончака: «Якщо боїшся болю, дівчинко, роби, як він хоче».

Остання справа стосувалася вгодованого співака з таверни, звинуваченого в тому, що висміяв у пісні короля Роберта. Джоф звелів принести йому арфу й наказав заспівати цю пісню в суді. Плачучи, співак присягався, що більше ніколи й ніде її не співатиме, але король наполягав. Пісенька і справді була кумедна — про те, як Роберт б'ється зі свинею. Під свинею мався на увазі той вепр, який убив короля, Санса це розуміла, та з деяких строф здавалося, що йдеться про королеву. Коли пісня закінчилася, Джофрі оголосив, що хоче виявити милосердя. Співак може вибирати: йому лишаться або пальці, або язик. На роздуми йому дається один день. Джанос Слінт кивнув.

На сьогодні це була остання справа, з полегшенням зрозуміла Санса, але її випробування ще не закінчилося. Коли герольд розпустив суд, вона поквапилася втекти з балкона, але виявила, що Джофрі чекає

на неї біля підніжжя гвинтових сходів. З ним були Гончак і сер Мірин. Юний король окинув її критичним поглядом з ніг до голови.

— Зараз у тебе значно кращий вигляд.

— Дякую, ваша світлосте,— озвалася Санса. Це були порожні слова, але він кивнув і всміхнувся.

— Ходи зі мною,— звелів він, простягаючи долоню. Нічого не лишалося, як узяти його за руку. Колись доторк його долоні викликав у неї трепет, а зараз тільки шкіра сиротами взялася.— Скоро в мене іменини,— мовив Джофрі, виводячи її з тронної зали крізь задні двері.— Буде великий бенкет з подарунками. Що ти мені подаруєш?

— Я... я ще не думала, мілорде.

— «Ваша світлосте»,— різко виправив він її.— Ти зовсім дурна, так? Мама так і каже.

— Справді?

Після всього, що сталося, його слова вже не мали б так боляче жалити її, але чомусь жалили. Адже королева завжди була такою лагідною до неї!

— Так. Вона хвилюється через наших дітей: чи не будуть вони такі самі дурні, як ти, але я сказав їй, щоб не хвилювалася.

Король махнув рукою, і сер Мірин відчинив двері.

— Дякую, ваша світлосте,— пробурмотіла Санса. «Гончак мав рацію,— подумала вона,— я просто пташечка, що повторює слова, яких її навчили». Сонце заховалося за західною стіною, і мури Червоної фортеці освітилися кривавим багрянцем.

— Я зроблю тобі дитину, коли ти будеш готова,— мовив Джофрі, ведучи її через тренувальний двір.— І якщо первісток виявиться дурним, я відрубую тобі голову та знайду собі розумнішу дружину. Як гадаєш, коли ти зможеш мати дітей?

Сансі стало так соромно, що вона не могла звести на нього погляду.

— Септа Мордейн каже, що переважно... переважно у панянок розквітає жіночність у дванадцять або тринадцять років.

Джофрі кивнув.

— Сюди,— повів він її до прибрамної, а тоді до сходів, які вели на зубчасті стіни.

Затремтівши, Санса відсахнулася. Зненацька вона збагнула, куди вони прямують.

— Ні,— перелякано видихнула вона.— Будь ласка, ні, не змушуйте мене, благаю...

Джофрі стиснув уста.

— Хочу показати тобі, що буває зі зрадниками.

Санса дико замотала головою.

— Не піду. Не піду!

— Можу звеліти серу Мірину виволочити тебе нагору,— мовив Джофрі.— Але тобі це не сподобається. Тож ліпше роби, як кажу.

Він потягнувся до неї, і вона, зіщулившись, позадкувала та врізалася в Гончака.

— Давай, дівчинко,— сказав Сандор Кліган, підштовхуючи її до короля. Кутик рота на обгорілій половині обличчя сіпнувся, і Санса почула безмовне продовження: «Він усе одно витягне тебе нагору, тож ліпше роби, як він хоче».

Вона примусила себе взяти короля Джофрі за руку. Сходження було схоже на нічний кошмар: кожен крок вона робила над силу, так наче витягала ноги з глибокої грязюки, а сходинок було не злічити — тисяча тисяч сходинок, а на укріпленнях на неї чекало жахіття.

З високих зубчастих стін прибрамної здавалося, що під ногами простерся цілий світ. Санса бачила Великий септ Бейлора на Вісенііному пагорбі, де помер її батько. На тому кінці вулиці Сестер чорніли обгорілі руїни Драконячого Лігва. На заході за Божою брамою наполовину заховалося червоне й велике сонце. Позаду Санси хлюпотіло солоне море, а на південь розкинувся рибний ринок, і доки, і бурлива течія Чорноводого Бурчака. А на північ...

Вона обернулася туди — і побачила тільки місто, тільки вулиці, провулки, пагорби й низини, і знову вулиці, провулки й далекі мури. Однак вона знала, що там, далі, тягнуться відкриті простори — господарства, лани і ліси, а ще далі, на ними — на північ, на північ, на північ — стоїть Вічнозим.

— Куди це ти дивишся? — поцікавився Джофрі.— Ондечки те, що я хотів тобі показати.

Зовнішній край укріплення був загороджений широким мурованим парапетом, який сягав Сансі до підборіддя; що п'ять футів у ньому були пробиті стрільниці для лучників. На зубцях уздовж усієї стіни стирчали голови, нахромлені на залізні палі обличчям до міста. Санса помітила їх, щойно ступила на мур, але ріка, і метушливі вулиці, і

призахідне сонце були значно приємніші для ока. «Він може примусити мене дивитися на голови,— сказала собі Санса,— але не може примусити їх бачити».

— Ось твій батько,— мовив Джофрі.— Он тут. Псе, розверни голову так, щоб вона її бачила.

Узявши голову за волосся, Сандор Кліган розвернув її. Відрубану голову обмазали дьогтем, щоб вона краще зберігалася. Санса спокійно дивилася на неї, не бачачи. Голова й не схожа була на лорда Едарда, подумала вона, і взагалі не схожа на голову.

— Скільки мені дивитися?

Здавалося, Джофрі розчарований.

— Не хочеш подивитися решту?

Голів був цілий довгий ряд.

— Як зволить його світлість.

Джофрі повів її уздовж муру повз дюжину голів і дві порожні палі.

— А ці дві я бережу для дядька Станіса й дядька Ренлі,— пояснив він.

Інші голови пробули на палях значно довше за батькову. Незважаючи на дьоготь, більшість із них уже не надавалися до впізнання. Указавши на одну, король мовив:

— Ось твоя септа.

Але Санса не могла б навіть з певністю сказати, що це жінка. Щелепа відвалилася, а птахи видзьобали одне вухо й майже всю щоку.

Санса все роздумувала, що ж сталося з септою Мордейн, а от зараз збагнула, що давно вже про все здогадалася.

— А її навіщо вбили? — поцікавилася вона.— Вона ж була боговіддана...

— Вона була зрадниця,— мовив Джофрі, надувши губи; здається, Санса засмутила його.— Ти так і не сказала, що подаруєш мені на іменини. Може, мені натомість щось подарувати тобі, як тобі таке?

— Якщо ваша ласка, мілорде,— мовила Санса.

Коли він посміхнувся, вона збагнула, що він глузує.

— Твій брат теж зрадник, ти ж знаєш,— розвернув він голову септи Мордейн назад.— Пам'ятаю його з Вічнозиму. Мій пес називав його лордом дерев'яного меча. Так, псе?

— Справді? — озвався Гончак.— Не пригадую.

Джофрі роздратовано стенив плечима.

— Твій брат розбив військо мого дядька Джеймі. Мама каже, що це зрада й віроломство. Коли вона почула про це, то плакала. Всі жінки слабкі, навіть вона, хоч вона і вдає сильну. Вона каже, нам слід лишатися на Королівському Причалі на той раз, якщо двоє інших моїх дядьків схочуть на нас напасти, але мені байдуже. Після іменин я сам зберу військо та власноруч уб'ю твого брата. Ось що я подарую вам, леді Сансо. Братову голову.

І тоді Санса, мов у нападі божевілля, промовила:

— А може, брат подарує мені вашу голову.

Джофрі скривився.

— Не смій так жартувати. Справжня дружина не глузує з чоловіка. Пане Мірине, провчіть її.

Цього разу лицар ухопив її під підборіддя й, однією рукою тримаючи її голову, другою двічі ударив: спершу зліва направо, а тоді — дужче — справа наліво. З розбитої губи потекла на підборіддя кров, змішуючись із солоними сльозами.

— І нема чого плакати всякчас,— сказав Джофрі.— Тобі більше личить, коли ти усміхаєшся та смієшся.

Санса змусила себе усміхнутися, боячись, що він звелить серу Мірину знов її вдарити, але їй не надто вдалося це, і король похитав головою.

— Витри кров, у тебе жахливий вигляд.

Зовнішній парапет доходив їй до підборіддя, але по внутрішньому краю муру не було нічого — тільки довге провалля, яке закінчувалося двором за сімдесят чи вісімдесят футів унизу. Досить просто штовхнути, сказала вона собі. Він стояв зовсім поряд, розтягуючи в посмішці губи-черв'яки. «Ти зможеш,— сказала вона собі.— Ти зможеш. Давай, просто зараз». Байдуже, навіть якщо вона полетить разом з ним. Байдуже.

— Ну-ну, дівчинко,— опустився перед нею навколішки Сандор Кліган — *поміж* нею і Джофрі. З делікатністю, дивною для такого здорованя, він витер кров з розбитої губи.

Мить була втрачена. Санса опустила очі.

— Дякую,— сказала вона, коли Сандор закінчив. Вона була чемна дівчинка і завжди пам'ятала про гарні манери.

Данерис



Крила отіняли її гарячкові сни.

«Ти ж не хочеш збудити дракона, правда?»

Вона прямувала довгою залою попід високим мурованим склепінням. Озиратися не можна, озиратися не вільно. Попереду виднілися двері, які здалеку здавалися крихітними, але навіть з такої відстані вона бачила, що вони червоні. Вона пришвидшила крок, і босі ноги лишали на камінні криваві сліди.

«Ти ж не хочеш збудити дракона, правда?»

Сонце падало на Дотрацьке море — на живу рівнину, насичену духом землі та смерті. Трави гойдав вітер, і вони бралися брижами, як вода. Тримаючи Дані в міцних руках, Дрого погладив її між ногами, і розвів їх, і збудив солодку вологу, призначену для нього одного, а згори до них усміхалися зорі — зорі на денному небі. «Додому»,— прошепотіла вона, коли він, увійшовши, наповнив її своїм сіменем, та зненацька зорі зникли, а блакитне небо затулило величезні крила, й світ поглинуло полум'я.

«...не хочеш збудити дракона, правда?»

У сера Джори було змарніле й засмучене обличчя. «Рейгар був останнім з драконів»,— сказав він, гріючи прозорі руки над розпеченою жаровнею, де пашіли червоні, мов жарини, кам'яні яйця. Ось іще мить тому він був тут — а ось він уже тане, тіло втрачає барви, стає невагомим за вітер. «Останнім з драконів»,— прошепотіла вона ледве чутно, і він зник. Навколо запанувала темрява, а червоні двері, здалося, віддалились.

«...не хочеш збудити дракона, правда?»

Перед нею постав Вісерис. «Дракони не просять милості, шльондро. Не смій веліти дракону! Я дракон, і мене коронують». Його обличчям, як розтоплений віск, текло розплавлене золото, випалюючи в шкірі глибокі борозни. «Я дракон, і мене коронують!» — вереснув він, і долоні його метнулися, як зміїні пащі, вчепилися їй у пипки, щипаючи і викручуючи, в той час як очі його луснули й, наче драгли, потекли попеченими й почорнілими щоками.

«...не хочеш збудити дракона, правда?»

Червоні двері виднілися далеко попереду, а ззаду, відчувала вона, її наздоганяв крижаний подих. Якщо він огорне її, то вона помре смертю, гіршою за смерть, і вічно витиме самотиною в темряві. Вона побігла.

«...не хочеш збудити дракона, правда?»

Нутро наповнював жар, у лоні жахливо палало. Перед очима стояв високий і гордий син: мідна шкіра, як у Дрого, сріблясто-золоте волосся, як у неї, і фіалкові очі-мигдалини. Усміхнувшись, він потягнувся до неї рукою, та коли він розтулив вуста, з них вихопилося полум'я. Вона бачила, як палає у нього в грудях серце, а за мить він згорів, перетворившись на попіл, як од свічки згоряє метелик. І вона заплакала за своїм малюком, за тими вустами, які так і не торкнулися її грудей, але сльози, падаючи на шкіру, випаровувалися.

«...хочеш збудити дракона...»

У коридорі вишикувалися привиди, вбрані у вицвілі королівські шати. В руках вони тримали ясні полум'яні мечі. Волосся у них було срібне, і золоте, і платиново-біле, а очі — опал і аметист, нефрит і турмалін. «Хутчіш! — кричали вони.— Хутчіш, хутчіш!» Вона бігла, і де підосви торкалися підлоги, камінь плавився. «Хутчіш!» — одностайно кричали привиди, і вона, заверещавши, стрибнула вперед. У спину їй величезним ножем уп'явся біль, і вона відчула, як лускає шкіра і як пахне, закипаючи, кров, і побачила тінь крил. І тоді Данерис Таргарієн злетіла.

«...збудити дракона...»

Попереду маячили двері, червоні двері, зовсім близько, зовсім близько, коридор навколо здавався розмитим, а холод лишався позаду. Але зник камінь, і вона злетіла над Дотрацьким морем, вище й вище, під нею брижилася зелень, а всі живі істоти з жахом тікали від тіні її крил. Вона відчувала запах домівки, бачила її — отам, зовсім близько,

за дверима — зелені луки й великі кам'яниці й руки, які зігріють її... Вона розчухнула двері.

«...дракона...»

І тоді вона побачила брата Рейгара на вороному жеребці — чорному, як його обладунки. У вузькому прорізі для очей мерехтіло червоне полум'я. «Останній з драконів,— ледь чутно прошепотів голос сера Джори.— Останній, останній». Дані підняла чорне блискуче забороло. І побачила всередині власне обличчя.

А після цього довгий час вона не відчувала нічого, крім болю, і вогню в нутрі, і перешіптування зірок.

Отямилася вона від присмаку попелу.

— Ні,— застогнала вона,— ні, будь ласка...

— Халесі? — схилилася над нею Джикі, як перелякана олениця.

Намет потопав у темряві, непорушній і щільній. З жаровні підіймався попіл, і Дані проводжала його очима до димового отвору. «Летіла,— думала вона.— Я мала крила, я летіла». Та це було уві сні.

— Допоможіть,— прошепотіла вона, силкуючись підвестися.— Принесіть...

Голос не слухався, і горло пекло, як жива рана, а Дані не могла пригадати, чого хоче. Чому все так болить? Так наче тіло подерли на клоччя, а тоді знову зліпили до купи.

— Я хочу...

— Так, халесі.

І вмить Джикі вибігла з намету, гукаючи до когось. Дані хотіла... чогось... когось... чого? Це дуже важливо, усвідомлювала вона. В усьому світі важило тільки це. Перекотившись на бік, вона зіперлася на лікоть, силкуючись відкинути покривало, в якому плуталися ноги. Рухатися було неймовірно важко. Світ кружляв і гойдався. «Мені треба...»

Її знайшли на килимі: вона повзла до драконових яєць. Узявши її на руки, сер Джора Мормонт відніс її назад на постіль, а вона слабо опиралася. За плечем у нього вона побачила трьох своїх служниць, і Джого з ледь наміченими вусами, і пласке широке обличчя Міррі Маз-Дуур.

— Я мушу,— силкувалася пояснити вона,— мені треба...

— ...поспати, королівно,— закінчив за неї сер Джора.

— Ні,— заперечила Дані.— Будь ласка. Будь ласка!

— Так,— укритв він її шовками, хоча вона палала.— Спіть і набирайтеся сили, халесі. Й повертайтеся до нас.

А тоді поруч виникла Міррі Маз-Дуур, мейгі, та приклала їй до вуст кухлик. Дані відчула смак кислого молока і чогось іще — густого й гіркокого. Підборіддям потекла тепла рідина. Не знаючи як, Дані ковтнула. Навет став нечітким, і її знову огорнув сон. Цього разу їй нічого не снилося. Вона тихо й мирно пливла чорним морем, яке не мало берегів.

Минув якийсь час — ніч, день, рік, вона не могла сказати,— і вона знову прокинулася. У наметі було темно, а шовкові стіни ляпали на вітру, наче крила. Цього разу Дані не робила спроби підвестися.

— Іррі,— покликкала вона,— Джикі, Дорес...

Вони вмить з'явилися поряд.

— Горло пересохло,— сказала вона,— страшенно пересохло.

І тоді їй принесли води. Вода була тепла й несмачна, однак Дані пожадливо випила її і послала Джикі принести ще. Змочивши хустинку, Іррі обтерла їй чоло.

— Я хворіла,— мовила Дані. Дотрачка кивнула.— Довго?

Хустинка приємно холодила, але Іррі здавалася такою засмученою, що Дані злякалася.

— Довго,— прошепотіла вона.

Коли повернулася Джикі з водою, з нею прийшла Міррі Маз-Дуур з заспаними очима.

— Випийте,— сказала вона, піднімаючи їй голову й підносячи кухоль, але цього разу то було просто вино. Дуже солодке вино. Дані випила та знову відкинулася на постіль, дослухаючись до власного ледь чутного дихання. У всіх членах вона відчувала важкість, а до неї знову підкрадався сон.

— Принесіть мені...— пробурмотіла вона нерозбірливо й сонно.— Принесіть... Я хочу потримати...

— Так? — перепитала мейгі.— Чого бажаєте, халесі?

— Принесіть мені... яйце... драконове яйце... будь ласка...

Повіки налилися свинцем, а вона була така виснажена, що не мала сили їх розліпити.

Коли ж вона прокинулася утретє, крізь димовий отвір у наметі вливалось золоте сонячне проміння, а в руках Дані тримала драконове яйце. Біле, з лускою кольору вершків, з крученими золотими та

бронзовими прожилками, й Дані відчувала його жар. Вона лежала під шовками, і гола шкіра вкрилася потом. «Драконяча роса»,— подумала вона. Пальці блукали поверхнею шкаралупи, намацуючи золоті прожилки, а в глибині каменю Дані відчувала, як у відповідь щось ворухиться й випростується. Але її це не лякало. Всі її страхи зникли, перегоріли.

Дані торкнулася чола. Волога від поту шкіра була прохолодною на дотик, гарячка минула. Вона змусила себе сісти. На мить у неї запаморочилось у голові, а між ніг заболіло. Однак вона відчувала, що сили повернулися. Почувши її голос, прибігли служниці.

— Води,— попросила вона,— і знайдіть найхолоднішу карафу вина. І, думаю, принесіть фруктів. Фініків.

— Як зволите, халесі.

— Хочу побачити сера Джору,— сказала вона, підводячись. Джикі принесла халат з пісочного шовку й накинула їй на плечі.— І ще мені потрібна тепла купіль, і Міррі Маз-Дуур, і...

Раптом до неї повернулася пам'ять, і вона затнулася.

— Хал Дрого,— вичавила вона, з острахом вдивляючись в обличчя, — він?..

— Він живий,— тихо озвалася Іррі... але в очах її, коли вона вимовляла ці слова, майнула тінь, і служниця, не чекаючи, помчала по воду.

Дані обернулася до Дореї.

— Розповідай.

— Я... я приведу сера Джору,— мовила лісянка, вклоняючись і тікаючи з намету.

Джикі теж утекла б, але Дані ухопила її за зап'ясток.

— Що сталося? Я маю знати. Дрого... і дитина...— (Чому вона досі не згадала про дитину?) — Мій син... Рейго... де він? Принесіть його.

Служниця опустила очі.

— Хлопчик... він не вижив, халесі,— перелякано прошепотіла вона.

Дані відпустила її зап'ясток. «Мій син мертвий»,— подумала вона, коли Джикі кинулася з намету. Вона здогадувалася. Здогадувалася ще відтоді, як уперше прокинулася під плач Джикі. Ні, знала ще до пробудження. Зненацька в пам'яті ясно сплив сон: полум'я пожирає рослявого чоловіка з мідною шкірою і сріблясто-золотим волоссям...

Вона знала, що мала б заплакати, але очі були сухі як попіл. Вона вже плакала уві сні, і тоді її сльози випаровувалися, торкаючись щік. «Горе моє перегоріло»,— сказала вона собі. Їй було сумно, а проте... вона відчувала, як віддаляється Рейго, наче його ніколи й не існувало.

За кілька секунд увійшли сер Джора й Міррі Маз-Дуур і побачили, що Дані застигла над двома іншими яйцями, які й досі лежать у скрині, їй здавалося, що вони такі самі гарячі, як те, яке вона притискала уві сні, і це було вельми дивно.

— Пане Джоро, підійдіть,— попросила вона. Узявши його за руку, вона поклала його долоню на чорне яйце з черленими завитками.— Що ви відчуваєте?

— Тверду як камінь шкаралупу,— обережно озвався лицар.— Луску.

— А жар?

— Ні. Камінь холодний,— забрав він руку.— Королівно, ви добре почуваетесь? Ви ще слабка, вам не слід було підводитися з постелі.

— Слабка? Я сильна, Джоро.

Але, щоб догодити йому, вона відкинулася на подушки.

— Розкажіть мені, як помер мій малюк.

— Він і не жив, королівно. Жінки кажуть...

Він затнувся, і Дані зауважила, як обвисла на ньому шкіра, як він накульгує при ходьбі.

— Розповідайте. Розповідайте, що кажуть жінки.

Він одвернувся. В очах застигла тривога.

— Вони кажуть, то був...

Вона чекала, та сер Джора не міг вимовити цього вголос. Обличчя його потемніло від сорому. Він сам здавався напівмертвим.

— Виродок,— закінчила за нього Міррі Маз-Дуур. Лицар був незламним чоловіком, але тої миті Дані збагнула, що мейгі сильніша за нього, і жорстокіша, і безмежно небезпечніша.— Покруч. Я власноруч витягнула його. Він був лускатий, наче ящірка, сліпий, з коротеньким хвостиком і маленькими крильцями, як у кажана. Щойно я торкнулася його, шкіра почала злазити з кісток, а в нутрі копошилися смердючі могильні черви. Він був мертвий уже багато років.

«Темрява»,— подумала Дані. Жахлива темрява, яка насувалася ззаду, намагаючись поглинути її. Якщо вона озирнеться — пропаде...

— Коли сер Джора заніс мене в намет, мій син був живий і дужий, — сказала вона. — Я відчувала, як він б'ється, як хоче на волю.

— Може, так і було, — відповіла Міррі Маз-Дуур, — але істота, яка вилізла з вашого лона, була такою, як я кажу. В наметі панувала смерть, халесі.

— Просто тіні, — хрипко мовив сер Джора, але Дані відчула вагання в його голосі. — Я бачив, мейгі. Я бачив тільки вас, і ви танцювали з тінями.

— Могила відкидає довгі тіні, залізний лорде, — сказала Міррі. — Довгі й темні, тож зрештою їх не здатне прогнати жодне світло.

Дані розуміла: це сер Джора убив її сина. Він зробив це з любові й відданості, але це він заніс її туди, куди не можна було потикатися смертному, і згодував її малюка темряві. Він теж це усвідомлював: про це свідчило і сіре обличчя, і запалі очі, і кульгавість.

— Вас тіні теж торкнулися, пане Джоро, — сказала йому Дані. Лицар не озвався. Дані обернулася до богосудженої. — Ти застерігала мене, що плата за життя — смерть. Я думала, йшлося про коня.

— Ні, — сказала Міррі Маз-Дуур. — Ви самі себе впевнили в цьому. Ви знали ціну.

Знала? Знала? «Якщо я озирнуся — пропаду».

— Ціна сплачена, — мовила Дані. — Кінь, мій малюк, Кваро і Кото, Гаго і Коголо. Ціна сплачена багатократно, — звелася вона з подушок. — Де хал Дрого? Проведи його до мене, богосуджена, мейгі, кровошептійка — хай хто ти там є. Покажи мені хала Дрого. Покажи мені, що я купила ціною життя власного сина.

— Як скажете, халесі, — сказала стара. — Ходіть, я проведу вас до нього.

Дані була слабшою, ніж гадала. Серу Джорі довелося обійняти її за пояс і підтримувати.

— Ще буде для цього час, королівно, — тихо зронив він.

— Ні, я побачуся з ним просто зараз, пане Джоро.

Після півтемряви намету світ здавався сліпуче-яскравим. Сонце сяяло, як розплавлене золото, а земля була суха й гола. Служниці чекали з приготованими фруктами, вином і водою, і Джого кинувся вперед — допомогти серу Джорі підтримати її. Далі стояли Аго й Рахаро. Сонце відблискувало від піску, заважаючи бачити, й Дані приставила руку дашком до очей. І побачила перегоріле багаття, і

кільканадцять коней, які спроквола кружляли навколо в пошуках трави, і розсип наметів і циновок. Зібрався невеличкий гурт жінок і дітей — повитріщатися на неї, а трохи далі вона помітила жінок за роботою, і зморщених старих, які стомленими очима втупились у пласке блакитне небо, мляво відганяючи кривавих мух. Якщо поррахувати, лишилася сотня людей, не більше. Де колись стояло табором сорок тисяч, тепер гуляли тільки вітер і курява.

— Халасар Дрого пішов,— зронила Дані.

— Хал, не здатний їхати верхи, більше не хал,— мовив Джого.

— Дотраки тримаються лише сильних очільників,— сказав сер Джора.— Мені шкода, королівно. Втримати їх було неможливо. Першим поїхав ко Поно, оголосивши себе халом Поно, і чимало вояків поїхало з ним. Незабаром так само вчинив Джако. Щоночі тікали решта — меншими чи більшими гуртами. Тепер у Дотрацькому морі, де колись був один халасар Дрого, з'явилася дюжина нових халасарів.

— Лишаються тільки старі,— сказав Аго,— налякані, хворі й немічні. І ми, бо ми дали обітницю. Ми лишаємося.

— Вони забрали всі халові табуни, халесі,— сказав Рахаро.— Зупинити їх ми не змогли — нас було замало. Право сильного — відбирати в слабкого. Також вони забрали чимало рабів — і халових, і ваших, але децицію все-таки лишили.

— А Іроя тут? — запитала Дані, пригадавши перелякану дівчинку, яку вона врятувала під стінами міста ягнят.

— Її схопив Мато, він тепер кровний вершник хала Джако,— відповів Джого.— Осідлав її кілька разів, а тоді віддав своєму халові, а Джако віддав її своїм кровним вершникам. Їх було шестеро. Коли вони задовольнили жагу, то перерізали їй горло.

— Така була її доля, халесі,— мовив Аго.

«Якщо я озирнуся — пропаду».

— Лиха доля,— озвалася Дані,— але не така жорстока, як очікує на Мато. Присягаю вам богами давніми й новими, богами ягнят і коней, і всіма відомими богами. Присягаюся Матір'ю гір і Лоном світу. Коли я задовольнятиму свою жагу, Маго й ко Джако благатимуть про милосердя, яке вони виявили до Ірої.

Дотраки обмінялися невпевненими поглядами.

— Халесі,— заговорила служниця Іррі, мов до дитини,— Джако став халом, у нього двадцять тисяч вершників.

Дані закинула підборіддя.

— А я — Данерис Штормороджена, Данерис із дому Таргарієнів, кров од крові Ейгона Завойовника, Мейгора Лютого і всієї давньої Валерії. Я дочка дракона, і я вам присягаюся: ці двоє вмиратимуть у муках. А тепер проведіть мене до хала Дрого.

Хал лежав на голій червоній землі, втупившись у сонце.

Тіло йому обсіла дюжина кривавих мух, але він, здається, не помічав цього. Відігнавши мух, Дані стала навколішки поруч з Дрого. Очі в хала були широко розплющені, але невидючі, й Дані зразу збагнула, що він сліпий. Коли ж вона прошепотіла його ім'я, він, схоже, не почув. На грудях зяяла незагоєна рана — сіро-червоний моторошний рубець.

— А чого він лежить просто неба сам-один, на сонці? — запитала Дані.

— Йому, схоже, подобається тепло, королівно,— пояснив сер Джора.— Очима він завжди проводить сонце, хоч і не бачить. По-своєму він може ходити. Піде туди, куди його поведуть, але не далі. Їстиме, якщо вкласти йому їжу в рот, питиме, якщо лити воду йому на вуста.

Лагідно поцілувавши своє сонце-й-місяць у чоло, Дані підвелася й обернулася до Міррі Маз-Дуур.

— Дорогі твої чари, мейгі.

— Він живий,— відгукнулася Міррі Маз-Дуур.— Ви просили життя. Заплатили за життя.

— Це не життя для такого, як Дрого. Для нього життя — це сміх, і смажене на багатті м'ясо, і кінь між ногами. Арах у руці та брязкіт дзвіночків у волоссі, з яким він виїжджав проти ворога. Кровні вершники, і я, і син, якого я мала йому подарувати.

Міррі Маз-Дуур не озвалася.

— Коли він стане таким, як був? — суворо запитала Дані.

— Коли сонце зійде на заході й закотиться на сході,— відповіла Міррі Маз-Дуур.— Коли море висохне, а гори розвіються по вітру, як листя. Коли в лоні вашому знову розквітне життя й ви народите живу дитину. Тоді він стане таким, як був, не раніше.

— Залиште нас,— махнула Дані серу Джорі та решті.— Хочу побалакати з мейгі сам-на-сам.

І Мормонт, і дотраки відійшли.

— Ти знала,— заговорила Дані, коли вони пішли. Біль мучив її і зсередини, і ззовні, але лють додавала сил.— Ти добре знала, що я купую, ти знала ціну, але все одно дозволила мені її сплатити.

— Не слід було їм палити мій храм,— спокійно відповіла огрядна жінка з пласким носом.— Вони розсердили Великого Вівчаря.

— Це справа рук не бога,— холодно зронила Дані. «Якщо я озирнуся — пропаду».— Ти обдурила мене. Убила дитину в мене в лоні.

— Огир, який осідлає світ, не палитиме міст. І халасар не втопче в землю жодного народу.

— Я заступилася за тебе,— страдницьки мовила Дані.— Врятувала тебе.

— *Врятувала* мене? — виплюнула лазарянка.— Мене мали троє комонників, і не як чоловік жінку, а ззаду, як пес вилазить на суку. Коли ти проїжджала повз, на мене уже виліз четвертий комонник. То як ти мене врятувала? В мене на очах спалили божий храм, у якому я зцілила без ліку добрих людей. Мою домівку вони теж спалили, а на вулиці я бачила цілі гори голів. Голову пекаря, який пік для мене хліб. І хлопчика, якого я врятувала від мертвоочної гарячки всього три місяці тому. Я чула, як плачуть діти, яких батогами розганяють вершники. То скажи-но мені, кого ти врятувала?

— Життя тобі врятувала.

Міррі Маз-Дуур розреготалася.

— Поглянь на свого хала — і подумай, чого варте життя, якщо відібрали все інше.

Гукнувши вояків свого хасу, Дані звеліла їм забрати Міррі Маз-Дуур і зв'язати по руках і ногах, але мейгі тільки посміхалася, коли її виводили, так наче в них з Дані є спільна таємниця. Одне слово — і мейгі відрубують голову.. та що тоді отримає Дані? Голову? Якщо життя нічого не варте, то чого варта смерть?

Дані провели назад у намет, і вона звеліла приготувати купіль; цього разу крові у воді не було. Дані викупалася сама: змила з рук і грудей бруд і пил, обтерла обличчя м'якою хустиною, з милом вимила й довго вичісувала заплутане волосся, поки воно не заблищало, як раніше. Закінчила вона вже в сутінках, почувуючись виснаженою. Вирішила попити й перекусити, але змогла тільки з'їсти один інжир і зробити ковток води. Сон би їй зарадив, але вона й так останнім часом

спала багато... навіть забагато, якщо по щирості. Ця ніч належить Дрого — за всі ночі, що були й що не збулися.

Пригадуючи їхній перший спільний виїзд верхи, Дані вивела хала в темряву, адже дотраки вірять, що всі найважливіші події в людському житті мають відбуватися просто неба. Вона запевняла себе, що на світі є сили, могутніші за ненависть, а чари — давніші й вірніші, ніж усе, чого навчилася мейгі в Ашаї. Ніч була чорна й безмісячна, але над головою горіли мільйони яскравих зірок. Дані сприйняла це за добрий знак.

Тут не було м'якої трав'яної постелі, тільки тверда курна земля, гола й кам'яниста. На вітру не шурхотіли дерева, й не дзюрчав поблизу струмок, який заспокоїв би її страхи ніжною музикою води. Дані запевнила себе, що зірок буде цілком достатньо.

— Пригадай, Дрого,— прошепотіла вона,— пригадай наш перший виїзд разом, наше весілля. Пригадай ту першу ніч, коли ми зачали Рейго: навколо зібрався весь халасар, а ти не відривав очей від мого обличчя. Пригадай, якою прохолодною і прозорою була вода в Лоні світу. Пригадай, мій сонце-й-місяцю! Пригадай — і повертайся до мене.

Після пологів лишилося забагато розривів, тож Дані не могла пустити його в своє лоно, як хотіла б, але Дорея навчила її інших способів. Дані пестила його руками, і вустами, і грудьми. Дряпала нігтями й обсипала поцілунками, вона шепотіла, благала й розповідала історії, а насамкінець вмила сльозами. Але Дрого нічого не відчував, не розмовляв і не ворушився.

І коли над порожнім обрієм зяянів блідий світанок, Дані збагнула, що втратила його назавжди.

— Коли сонце зійде на заході й закотиться на сході,— мовила вона печально.— Коли море висохне, а гори розвіються по вітру, як листя. Коли в лоні моєму знову розквітне життя і я народжу живу дитину. Тоді ти повернешся, мій сонце-й-місяцю, не раніше.

«Ніколи,— озвалася темрява,— ніколи, ніколи, ніколи».

У наметі Дані відшукала шовкову подушку, м'яко набиту пером. Повертаючись до Дрого, до свого сонця-й-місяця, вона тулила її до грудей. «Якщо я озирнуся — пропаду». Навіть іти було боляче, і хотілося спати — заснути сном без сновидінь.

Опустившись навколiшки, вона поцiлувала Дрого у вуста й притиснула подушку йому до обличчя.

Тиріон



— У них мій син,— сказав Тайвін Ланістер.

— Так, мілорде,— виснажено підтвердив гонець. На грудях його подертого сюрко під засохлою кров'ю заледве можна було розрізнити плямистого вепра Крейкголів.

Один із синів, подумав Тиріон. Сьорбаючи вино й думаючи про Джеймі, він не промовив ні слова. Коли він підніс руку, лікоть прошило болем, нагадавши йому про те, як сам він скуштував бою. Тиріон любив брата, однак не згодився б опинитися разом з ним у Лопотючому лісі за все золото Кичери Кастерлі.

Коли гонець передав донесення, серед скликаних батьком капітанів і прапорносців запанувала мертва тиша. Чути було тільки, як сичить і потріскує поліно в коминку в самому кінці довгої вітальні, у якій гуляли протяги.

Після довгого й важкого переходу на південь Тиріон страшенно радів можливості бодай одну ніч поспати в заїзді... хоча він би волів, щоб це був не *той* заїзд з усіма його спогадами. Батько взяв неймовірний темп, і це далось взнаки. Поранені в бою старалися не відставати, бо в іншому разі їх просто лишали. Щоранку при дорозі хтось зоставався: засинав, але так і не прокидався. Щодня хтось падав на ходу. Щовечора хтось дезертирував — просто безшумно розчинявся в сутінках. Тиріон відчував спокусу вчинити так само.

Коли його збудив зброєносець, повідомивши, що прискакав гонець зі страшною звісткою з Річкорину, Тиріон був нагорі — насолоджувався пуховою периною і теплом тіла Шей у себе під боком. Виходить, усе було марно. Ця гонка на південь, ці нескінченні

форсовані переходи, трупи обіч дороги... все на пси. Роб Старк дістався Річкорину багато днів тому.

— Як це могло статися? — простогнав Гарис Свіфт.— Як?! Навіть після Лопотючого лісу Річкорин мав лишатись у залізному кільці, в оточенні величезного війська... В якому нападі божевілля Джеймі вирішив розділити свою армію на три окремі табори? Невже не усвідомлював, які вони будуть вразливі?

«Краще за тебе, боягузе ти з куцим підборідям»,— подумав Тиріон. Може, Джеймі й утратив Річкорин, але Тиріона лютило, коли його обмовляли такі як Свіфт — безсоромний підлизень, чиє найвидатніше досягнення — одружити дочку (яка має таке саме куце підборіддя) з сером Кевіном і таким чином породичатися з Ланістерами.

— Я б учинив так само,— озвався Тиріонів дядько набагато спокійніше, ніж зробив би це Тиріон.— Ви не бачили Річкорину, пане Гарисе, бо знали б, що Джеймі не мав вибору. Замок розташувався на мису, де Ріннекрут впадає в Червоний Зубець Тризуба. Річки формують дві сторони трикутника, а в разі небезпеки Таллі відчиняють шлюзи вгору по течії, заповнюючи водою рів, який стає третьою стороною трикутника, і таким чином Річкорин перетворюється на острів. Його мури ростуть просто з води, й оборонці замку зі своїх веж бачать усе, що діється на берегах, на кілька льє навкруги. Якщо той, хто бере замок в облогу, хоче відрізати всі підходи до нього, він має розмістити один табір на північ од Ріннекрута, ще один — на південь од Червоного Зубця, і третій — поміж річок, на захід від рову. Іншого шляху не існує.

— Сер Кеван правду каже, мілорди,— мовив гонець.— Ми оточили табори частоколом з паль, але цього виявилось недосить: по-перше, нас заскочили зненацька, а по-друге, ми були відрізані одні від одних. Спершу ворог підійшов до північного табору. Ніхто не очікував нападу. Час до часу на наш обоз робив набіги Марк Пайпер, але у нього в загоні не більш як п'ятдесят солдатів. Перед тим Джеймі саме поїхав розібратися з ним... принаймні ми думали, що з ним. Нам повідомили, що Старкове військо на схід від Зеленого Зубця й рухається на південь...

— А як же ваші розвідники? — поцікавився сер Грегор Кліган; обличчя в нього було наче вирізьблене з каменю. У відблисках вогню з

коминка шкіра його набула рудуватого відтінку, а навкруг очей залягли глибокі тіні.— Нічого не бачили? Не попередили вас?

Заляпаний кров'ю гонець похитав головою.

— Розвідники зникали. Ми думали, це справа рук Марка Пайпера. А ті, що поверталися, нічого не бачили.

— Людині, яка не бачить, очі не потрібні,— заявив Гора-на-коні.— Виріжте їх і віддайте іншому розвіднику. І скажіть, що маєте надію: в чотири ока він бачитиме краще, ніж у два... а якщо ні, наступний розвідник матиме шість очей.

Лорд Тайвін Ланістер обернувся й уважно глянув на сера Грегора. У світлі вогню з коминка в його очах зблиснуло золото, але Тиріон не був певен — у батьковому погляді читалося схвалення чи відраза. Зазвичай на раді лорд Тайвін сидів тихо, більше слухав, перш ніж заговорити, й Тиріон старався і в себе виробити цю звичку. Однак така мовчазність була нехарактерною навіть для нього, та й вина він зовсім не торкався.

— Ви кажете, на вас напали вночі,— мовив сер Кеван.

— Передовий загін вів Чорнопструг, це він зарубав вартових і розчистив частокіл для головної атаки. Коли ми збагнули, що відбувається, береги рову вже заповнили вершники, які вчвал мчали на табір з мечами й смолоскипами в руках. Я саме спав у західному таборі, у межиріччі. Коли ми почули звуки битви й побачили охоплені полум'ям намети, лорд Бракс повів нас до плотів, на яких ми спробували переплисти на той берег, але течія зносила нас униз, а Таллі зі своїх мурів засипали нас камінням з катапульт. У мене на очах один пліт було потрощено на скіпки, а ще троє перевернулося; людей змило у воду, й вони всі потопилися... а хто переплив, на тих на березі вже чекали Старки.

Сер Флемент Бракс, одягнений поверх лат у сріблясто-пурпуровий плащ, мав такий вираз на обличчі, наче взагалі не розуміє, що він чує.

— А мій лорд-батько...

— Мені дуже прикро, мілорде,— озвався гонець.— Коли пліт перевернувся, лорд Бракс був у кірасі й кольчuzі... Він був доблесний вояк.

«Дурень він був, от хто»,— подумав Тиріон, гойдаючи свій кубок і вдивляючись у винні глибини. Перепливати ріку вночі, на грубо збитому плоту, в обладунках, коли ворог чигає на тому боці... якщо це

доблесть, Тиріон вибирає боягузтво. Цікаво, думав він, чи почувався лорд Бракс особливо доблесним, коли тягар криці зтягував його в чорну воду.

— На табір, який стояв у межиріччі, теж напали,— провадив гонець.— Поки ми намагалися переплисти на той бік, з заходу підтягнулися Старки — дві колони важкої кавалерії. Я бачив закутого велета дому Амберів і орла дому Малістерів, але вів їх хлопчак, поруч з яким біг величезний вовк. Я сам не бачив, але розповідали, що звірюка загризла чотирьох вояків і роздерла дюжину коней. Наші списники, затулившись щитами, стали стіною, та коли Таллі помітили, що наші втягнуті в бій, вони відчинили браму Річкорину, і Тайтос Блеквуд вивів через підйомний міст невеликий загін і напав на наших ззаду.

— Боги допоможть,— зронив лорд Лефорд.

— Великий Джон Амбер підпалив рухомі башти, які ми будували, а лорд Блеквуд розшукав серед бранців закутого в ланцюги сера Едмура Таллі й, забравши і його, і решту, втік. Нашим південним табором командував сер Форлі Престер. Побачивши, що два інші табори розбиті, він, зібравши дві тисячі списників і стільки ж лучників, почав організований відступ, але тайроський перекупний меч, який очолював вільних вершників, кинув прапори й переметнувся до ворога.

— Прокляття на його голову,— кинув дядько Кеван не так здивовано, як роздратовано.— Я застерігав Джеймі, що тому перекупному мечеві не слід довіряти. Солдат, який воює за гроші, відданий тільки своєму гаманцю.

Лорд Тайвін сплів пальці й підпер підборіддя. Він слухав, тільки очима поводячи. Шорсткі золоті бакенбарди обрамляли застигле як маска обличчя, але Тиріон бачив, як набрякали на батьковій поголеній голові краплі поту.

— Як таке могло статися?! — знову залемментував сер Гарис Свіфт.
— Сер Джеймі в полоні, облога зірвалася... це катастрофа!

— Без сумніву,— зронив сер Адам Марбранд,— усі присутні надзвичайно вдячні вам, що ви вказали нам на очевидне, пане Гарисе. Питання в тому, що робити далі.

— А що ми можемо зробити? Військо Джеймі переможене, хтось у полоні, інші повтікали, а Старки й Таллі перекрили нам джерела постачання. З заходу ми відрізані! А вони, коли схочуть, можуть

виступити на Кичеру Кастерлі, і хто їх зупинить? Мілорди, ми розбиті. Треба просити миру.

— Миру? — задумливо погойдав вино Тиріон, зробив великий ковток — і пожбурих порожній кубок на підлогу, де той розлетівся на друзки.— Ось ваш мир, пане Гарисе. Мій любий племінничок порушив його назавжди, вирішивши оздобити мури Червоної фортеці головою лорда Едарда. Легше буде напитися вина з оцього кубка, ніж переконати Роба Старка пристати на мир. Він *перемагає*... ви ще не помітили?

— Дві битви — це ще не війна,— не здавався сер Адам.— Ми ще не переможені. Я залюбки випробую долю та схрещу мечі з тим Старковим хлопцем.

— Можливо, вони пристануть на перемир'я і дозволять нам обміняти наших бранців на своїх,— припустив лорд Лефорд.

— Хіба що згодяться трьох міняти на одного, і то ще нам бранців, мабуть, не вистане,— ядуче промовив Тиріон.— І кого ж ми запропонуємо за мого брата? Гнилу голову лорда Едарда?

— Я чув, у королеви Серсі лишилися правицині доньки,— з надією мовив Лефорд.— Якщо ми повернемо хлопцеві сестер...

Сер Адам зневажливо пирхнув.

— Та він буде повним дурнем, якщо згодиться виміняти життя Джеймі на двох дівок.

— Тоді треба за будь-які гроші викупити сера Джеймі,— сказав лорд Лефорд.

Тиріон закотив очі.

— Коли раптом Старкам забракне золота, можуть просто розплавити обладунки Джеймі.

— Якщо ми попросимо перемир'я, вони сприймуть це за вияв слабкості,— доводив сер Адам.— Слід негайно виступити проти них.

— Без сумніву, наших друзів при дворі можна буде вмовити приєднатися до нас зі свіжими силами,— сказав сер Гарис.— А ще хтось може повернутися до Кичери Кастерлі й почати збирати нове військо.

Лорд Тайвін Ланістер звівся на ноги.

— У них мій син,— повторив він голосом, який розтяв балачки, як ніж розрізає масло.— Залиште мене. Всі.

Тиріон, сама покірливість, звівся, щоб іти, але батько зупинив на ньому погляд.

— Не ти, Тиріоне. Залишися. І ти теж, Кеване. А всі решта — геть.

Тиріон, утративши дар мови, знову присів на лаву. Перетнувши кімнату, сер Кеван наблизився до винних діжок.

— Дядьку,— гукнув Тиріон,— ви не зробите мені ласку...

— Ось,— простягнув йому батько непочатий кубок вина.

Отепер Тиріон здивувався по-справжньому. Він сьорбнув вина.

Лорд Тайвін теж сів.

— Щодо Старка ти маєш рацію. Живого лорда Едарда можна було використати, щоб замиритися з Вічнозимом і Річкорином, а мир дав би нам час упоратися з Робертовими братами. Але мертвого...— стиснув він руку в кулак.— Божевілля! Просто божевілля!

— Джоф іще хлопчак,— зауважив Тиріон.— У його віці я теж викинув кілька дурниць.

Батько кинув на нього різкий погляд.

— Маємо радіти, що він іще з повією не одружився.

Тиріон сьорбав вино, міркуючи, як відреагує батько, якщо син пожбурить кубок йому в обличчя.

— Ми в гіршій ситуації, ніж нам здається,— провадив батько.— Схоже, у нас новий король.

Сер Кеван мав приголомшений вигляд.

— Новий хто?! А що зробили з Джофрі?

Тонкі вуста лорда Тайвіна ледь помітно скривилися.

— Нічого... поки що. Мій онук і досі сидить на Залізному троні, але до євнуха з півдня долетіли чутки. Два тижні тому Ренлі Баратеон одружився у Небосаду з Марджері Тайрел і тепер висуває претензії на корону. Батько й брати його дружини присягнули йому на вірність своїми мечами.

— Погана звістка,— нахмурився сер Кеван, і чоло йому прорізали глибокі зморшки.

— Моя дочка велить нам чимшвидше прибути на Королівський Причал — захищати Червону фортецю від короля Ренлі та Лицаря Квітів,— стиснув він вуста.— *Велить* нам, уявіть лише. Іменем короля й ради.

— А як новину сприйняв король Джофрі? — поцікавився Тиріон, якого ця звістка навіть трохи забавляла.

— Серсі його ще про це не повідомила,— відповів лорд Тайвін.— Боїться, він наполягатиме, що має сам виступити проти Ренлі.

— З військом? — запитав Тиріон.— Сподіваюся, ти ж не збираєшся йому віддати наше?

— Він хоче очолити міську варту,— сказав лорд Тайвін.

— Якщо він забере варту, місто залишиться без захисту,— мовив сер Кеван.— А з лордом Станісом, який засів у Драконстоні...

— Так,— мовив лорд Тайвін і перевів погляд на сина.— Я гадав, це тобі личитиме блазнівський капелюх, Тиріоне, та схоже, я помилявся.

— Невже, батьку? Та це мало не похвала! — мовив Тиріон і напружено подався вперед.— А що Станіс? Це ж він старший, а не Ренлі. Як він поставився до братових претензій?

Батько нахмурився.

— З самого початку я вважав, що Станіс небезпечніший за всіх інших, разом узятих. Але ж він нічого не робить. Та ні, до Вейрису долітають від нього чутки. Станіс будує кораблі, Станіс наймає перекупних мечів, Станіс везе з Ашая повелителя тіней. Що це все значить? І чи правда це? — роздратовано стелював він плечима.— Кеване, принеси нам карту.

Сер Кеван так і зробив. Розгорнувши шкіряну карту, лорд Тайвін розпростав її на столі.

— Джеймі лишив нас у скрутному становищі. На північ від нас отаборився Руз Болтон із залишками свого війська. В руках ворога — Близнючки та Кейлінський Рів. Роб Старк засів на заході, тож ми, не давши бою, не зможемо відступити в Ланіспорт і в Кичеру. Джеймі в полоні, а його армії, можна вважати, більше не існує. Торос Мирський разом з Бериком Дондаріоном не припиняють набігів на наших фуражирів. На схід маємо Аринів, Станіс Баратеон засів у Драконстоні, а на півдні скликають прапори Небосад і Штормокрай.

Тиріон криво посміхнувся.

— Кріпися, батьку. Принаймні Рейгар Таргарієн і досі мертвий.

— Я мав надію, ти скажеш щось розумне, Тиріоне,— мовив лорд Тайвін Ланістер.

Сер Кеван, нахмурившись, схилився над картою, і чоло йому прорізали зморшки.

— Зараз уже і Едмур Таллі, і лорди Тризуба з'єдналися з Робом Старком. Їхні спільні сили, мабуть, переважають наші. А коли ще Руз

Болтон у нас у тилу... Тайвіне, якщо ми залишимося тут, боюся, опинимося в пастці між трьома арміями.

— Не маю наміру zostаватися тут. Наші справи з юним лордом Старком слід вирішити до того, як Ренлі Баратеон виступить з Небосаду. Через Болтона я не переймаюся. Він обережний, а після Зеленого Зубця став іще обережнішим. Він не квапитиметься кидатися нам навздогін. Отож... завтра ми вирушаємо в Гаренхол. Кеване, хай розвідники сера Адама прикриють наш виступ. Даси йому стільки людей, скільки потрібно, і нехай вони розділяться на групи по чотири. І цього разу щоб ніхто не зникав!

— Як скажете, мілорде, але... чому в Гаренхол? Похмуре й нещасливе місце. Кажуть, воно прокляте.

— Хай кажуть,— сказав лорд Тайвін.— Спустіть на них сера Грегора, нехай їде попереду нас зі своїми розбійниками. Вишліть наперед Варго Гоута з вільними вершниками, і ще сера Ейморі Лорча. Нехай кожен візьме по три сотні кавалерії. Скажіть, що я хочу бачити приріччя в огні від Божого Ока до Червоного Зубця.

— Вони все сплять, мілорде,— сказав сер Кеван, підводячись.— Я розпоряджуся.

Уклонившись, він рушив до дверей.

Коли вони лишилися самі, лорд Тайвін зиркнув на Тиріона.

— Твої дикуни, гадаю, не від того, щоб трохи побешкетувати. Скажи їм, що можуть долучитися до Варго та грабувати скільки влізе — майно, товар, жінок — хай забирають, що захочуть, а решту палять.

— Вчити Шагу й Тимета мародерству — те саме, що вчити півня кукурікати,— зронив Тиріон,— але я волів би лишити їх при собі.

Хай вони неотесані й непокірні, але це його дикуни, й він довіряє їм більше, ніж усім батьковим воякам. І не збирається їх комусь віддавати.

— Тоді учися ними керувати. Бо грабувати місто я не дозволю.

— Місто? — розгубився Тиріон.— Про яке місто йдеться?

— Про Королівський Причал. Ти повертаєшся до королівського двору.

Такого Тиріон Ланістер аж ніяк не міг очікувати.

Узявши кубок, він на мить замислився, посьорбуючи вино.

— І що ж мені там робити?

— Правити,— коротко відповів батько.

Тиріон розреготався.

— Думаю, сестра з цього приводу матиме що сказати!

— Хай каже, що їй заманеться. Її сина слід трохи приструнчити, поки він не погубив нас усіх. В усьому винні ті вискочні в раді — наш приятель Пітир, і шановний великий мейстер, і наш диво-каплун лорд Вейрис. Це які поради дають вони Джофрі, якщо він викидає дурниці одну по одній? Кому це спало на думку зробити Джаноса Слінта лордом? Різницькому сину дарують Гаренхол! *Гаренхол*, колишній престол королів! Поки я живий, він туди й ногою не ступить. Кажуть, за герб він собі взяв закривавлений спис. Як на мене, йому більше пасував би закривавлений сікач,— не підвищуючи голосу, говорив батько, але Тиріон бачив лють у його золотих очах.— А звільняти Селмі — це що за безглуздя? Так, він старий, але ім'я Баристана Безстрашного й досі має вагу в королівстві. Своєю службою він робить честь тому, кому служить. А чи можна те саме сказати про Гончака? Собаці згодують кості під столом, а не садовлять його поруч із собою на високу лаву! — мовив він і націлив пальця Тиріону в обличчя.— Якщо Серсі не здатна приборкати хлопця, це зробиш ти. А якщо ті радники морочать нас...

Тиріон усе зрозумів.

— Палі,— зітхнув він.— Голови. Мури.

— Бачу, ти дечого в мене навчився.

— Більше, ніж ти думаєш, батьку,— тихо озвався Тиріон. Допивши вино, він замислено відставив кубок. У глибині душі він зрадив, хай і не хотів собі в цьому зізнаватися. Але водночас пригадав битву у верхів'ї ріки, міркуючи, чи не посилають його знову утримувати лівий фланг.— А чому я? — запитав він, схиливши голову набік.— Чому не дядько? Чому не сер Адам, чи сер Флемент, чи лорд Серет? Чому не хтось... *більший?*

Лорд Тайвін різко підвівся.

— Бо ти мій син.

І в цю мить Тиріон усе збагнув. «Ти здався, повіривши, що втратив його,— подумав він.— Ти, клятий вилупку, ти гадаєш, що Джеймі, вважай, мертвий, отож лишився тільки я». Тиріону кортіло ляснути його, плюнути йому в обличчя, вихопити кинджал і вирізати його серце, аби поглянути, чи справді воно відлите з твердого золота, як каже простолоуд. Але він так і лишився сидіти, тихо й непорушно.

Лорд Тайвін перетнув кімнату, і під його каблуками хруснули уламки кубка.

— І останнє,— сказав він уже в дверях.— Повію до двору ти не повезеш.

Коли батько пішов, Тиріон іще довго самотою сидів у вітальні. Нарешті він піднявся сходами на своє затишне горище попід дзвіницею. Стеля тут була низька, але для карлика це не створювало незручностей. З вікна видно було шибеницю, яку в дворі звелів спорудити батько. Щоразу, коли зривався вітер, на мотузці починало повільно крутитися тіло хазяйки заїзду. Плоть її танула, як надії Ланістерів.

Коли Тиріон сів на край перини, Шей, сонно забурмотівши, перекотилася до нього. Пропхавши руку під покривало, він поклав долоню на м'які груди, й дівчина розплющила очі.

— Мілорде,— зронила вона з дрімливою усмішкою.

Відчувши, як напружилася її пипка, Тиріон поцілував її.

— Я збираюся взяти тебе з собою на Королівський Причал, любасю,— прошепотів він.

Джон



Джон підтягнув попрягу, й кобилиця неголосно заіржала.

— Тихше, люба леді,— м'яко мовив Джон, заспокійливо торкнувшись її. У стайні шепотів вітер — холодний мертвий подих в обличчя, але Джон не зважав на нього. Пошрамованими пальцями, негнучкими й незграбними, він приторочив до сідла свій згорток.— Привиде,— покликав він стиха,— до мене.

У темряві сяйнули дві жарини — вовк уже був поряд.

— Джоне, будь ласка, не чини так,— почувся голос.

Але Джон виліз верхи й, узявши повіддя в руку, розвернув коня й опинився лицем у ніч. Біля дверей стайні стояв Семвел Тарлі, з-за його плеча визирав місяць. Сем відкидав велетенську тінь — чорну й колосальну.

— Відійди з дороги, Семе.

— Джоне, так не можна! — мовив Сем.— Я тобі не дозволю.

— Семе, мені не хочеться тебе кривдити,— мовив Джон.— Відійди з дороги, бо переїду.

— Не переїдеш. Послухайся мене. Будь ласка...

Джон пришпорив коня, й кобилиця рвонула до дверей. Якусь мить Сем не ворухився — обличчя в нього було бліде та кругле, як місяць за спиною, а уста почали здивовано округлюватися. Та останньої миті, коли Джон уже мало не наїхав на нього, він, як Джон і очікував, відстрибнув убік і, поточившись, упав. Перестрибнувши його, кобилиця помчала в ніч.

Накинувши на голову каптур важкого плаща, Джон дав кобилиці волю. Коли він у супроводі Привида від'їжджав від Чорного замку, все

було тихо. Позаду на Стіні чатували вояки, але Джон знав: їхні очі обернені на північ, а не на південь. Ніхто не побачить, як від їде, ніхто крім Сема Тарлі, який серед порохів старої стайні силкується звестися на ноги. Джон сподівався, що Сем, падаючи, не надто забився. Він-бо такий дебелий і неповороткий, що це буде на нього дуже схоже — відстрибуючи з дороги, зламати собі зап'ястя або підвернути ногу.

— Я його попереджав,— промовив Джон уголос.— І його це взагалі не стосується.

Він розім'яв долоню, кілька разів стиснувши і розтиснувши пошрамовані пальці. Вони й досі боліли, але приємно було нарешті зняти бинти.

Місячне світло посріблило пагорби; Джон простував крученою стрічкою королівського гостинцю. Треба якнайдалі від'їхати від Стіни, поки там зауважать, що він зник. Зранку він, щоб відірватися від погоні, з'їде з дороги та зверне на бездоріжжя, де тільки луки, чагарники і струмки, однак поки що швидкість важливіша за хитрість. Хоча, звісно, всі й так здогадаються, куди він подався.

Старий Ведмідь звик прокидатися на зорі, тож за той час, що лишається до світанку, Джон має якнайдалі від'їхати від Стіни... якщо, звісно, Сем Тарлі не зрадить його. Товстун слухняний і боягузливий, але він любить Джона як брата. Якщо його питатимуть, Сем, звісно, розповість правду, але Джон не міг собі уявити, щоб Сем наважився піти до Королівської вежі й попросити гвардійців збудити Мормонта.

Коли Джон не з'явиться, щоб віднести Старому Ведмедю сніданок, його шукатимуть у келії, але знайдуть там на ліжку тільки Довгопазур. Важко було покинути його, але Джон іще не зовсім втратив поняття про честь, аби забрати його з собою. Навіть Джора Мормонт так не вчинив, коли тікав з ганьбою. Без сумніву, лорд Мормонт знайде когось гіднішого, щоб передати свого меча. Думаючи про старого, Джон почувався кепсько. Він усвідомлював, що своєю втечею сипле сіль на рани, які ще не загоїлися після синові ганьби. Недобре відплачувати Старому Ведмедю так за довіру, але нічого не можна вдіяти. Хай як Джон учинить, усе одно він почуватиметься, що когось зраджує.

Навіть зараз він не був певен, що чинить гідно. Південцям легше. У них є септони, з якими можна поговорити і які розтлумачать божу волю й допоможуть відмежувати правду від кривди. Але Старки

поклоняються давнім богам, безіменним, і якщо серце-дерева й чують молитви, вони не озиваються.

Коли позаду розчинилися останні вогні Чорного замку, Джон пустив кобилицю ступою. Попереду була довга дорога, а кінь у нього один. Далі на південь уздовж дороги траплятимуться і тверджі, і господарства, де можна буде обміняти кобилицю на свіжого коня, та тільки не поранену й не загнану.

Незабаром слід буде знайти собі інший одяг; мабуть, доведеться вкрати. Зараз Джон убраний у чорне з ніг до голови: високі шкіряні чоботи, бриджі й сорочка з грубого полотна, шкіряна безрукавка, важкий вовняний плащ. Довгий меч і кинджал ховаються в чорних молескінових піхвах, і кольчуга і койф у саквах теж чорні. Якщо його схоплять, будь-що з цього одягу означатиме смерть. На північ від Перешийка на чоловіка в чорному з підозрою дивляться в усіх селах і тверджах, а Джона-бо скоро почнуть розшукувати. Щойно розлетяться круки мейстра Еймона, безпечного прихистку Джонови сподіватися марно. Навіть у Вічнозимі. Може, Бран і захоче його пустити, але мейстер Лувін має голову на плечах. Він замкне браму та прожене Джона — бо саме так він і мусить учинити. Ліпше взагалі туди не заїжджати.

Але перед внутрішнім зором Джона ясно поставав замок, так наче він виїхав звідти вчора: височенні гранітні мури, і велика зала з її вічними запахами диму, псятини та смаженини, і батькова світлиця, і кімната на горищі, де спав він сам. У душі він понад усе бажав знову почути Бранів сміх, повечеряти Гейджевим пирогом з салом і яловичиною, послухати казки старої Нан про дітей пралісу та Флоріяна Фігляра.

Але Стіну він покинув не для цього: він поїхав, бо, зрештою, він батьків син і Робів брат. Дарований меч, навіть такий особливий меч, як Довгопазур, не зробить з нього Мормонта. І він не Еймон Таргарієн. Тричі старий робив вибір, і тричі обирав честь, але то він. А Джон і досі не був певен: те, що мейстер лишився на Стіні, це слабкість і боягузтво — чи сила і чесність. Але він розумів, що саме мав старий на увазі, кажучи про болісний вибір,— надто добре розумів.

Тиріон Ланістер запевняв, що люди здебільшого воліють заплющувати очі на гірку правду, ніж її визнавати, але Джонови набридло заплющувати очі. Він такий, як є: Джон Сноу, проклятий

байстрюк і клятвopорушник, який не має ні матері, ні друзів. Решту життя — хай скільки йому лишилося — йому суджено всюди бути чужим — безсловесним прибудою, який ховається в тіні й не наважується назвати своє справжнє ім'я. Хай куди заведе його доля в Сімох Королівствах, йому доведеться жити чужим життям, бо підняти на нього руку мають право всі й кожен. Але це все байдуже, якщо Джон проживе ще трохи, щоб стати поруч із братом і помститися за батька.

Йому пригадався Роб таким, яким він бачив його вoстаннє: брат стояв у дворі, а у чубі його танув сніг. Джонові доведеться з'явитися до нього таємно, замаскувавшись. Він спробував уявити вираз Робового обличчя, коли Джон йому відкриється. Брат похитає головою і всміхнеться, а тоді скаже... він скаже...

Але Джон не міг уявити братової усмішки. Намагався — і не міг. І піймав себе на тому, що думає про дезертира, якому батько відрубав голову того дня, коли вони знайшли вовчєнат. «Ти промовив слова,— сказав йому лорд Едard.— Дав обітницю перед братами і перед богами давніми й новими». Дезмонд із Товстуном Томом підтягнули чоловіка до пенька. Бранові очі були круглі, як блюдця, і Джонові довелося нагадати йому, щоб міцно тримав поні. Він пригадав вираз на батьковому обличчі, коли Теон Грейджой подав йому Лід, і бризки крові на снігу, і як Теон відбуцнув голову, яка закотилася йому під ноги.

Цікаво, а як би вчинив лорд Едard, якби дезертиром виявився його брат Бенджен, а не той обдертий незнайоμεць? Змінило б це щось? Та звісно, звісно... і Роб, без сумніву, зрадіє Джонові. Має зрадіти, бо в іншому разі...

Але думати про це він не міг. Тільки стискав повіддя, і пальці сіпалися від болю. Ударивши п'ятами коня, він погнав королівським гостинцем учвал, так наче хотів обігнати власні сумніви. Джон не боявся смерті, але не хотів померати отак — не хотів, щоб йому скрутили руки й відрубали голову, як звичайному розбійнику. Якщо йому судилося загинути, він воліє прийняти смерть з мечем у руці, б'ючись із батьковими убивцями. Він не Старк, ніколи ним не був... але може померти, як справжній Старк. І нехай потім кажуть, що в лорда Едarda було чотири сини, а не три.

Близько півмилі Привид тримався неподалік, висолопивши червоного язика. Джон іще пришпорив кобилицю, тож і йому, і коню довелося пригнути голову. І тоді вовк пригальмував і зупинився, і в місячному світлі його очі зясніли червоними цятками. Скоро він зник позаду, але Джон знав, що він не відстане, от тільки рухатиметься на своїй швидкості.

Попереду обабіч дороги між дерев замерехтіли вогні Кротівки. Джон в'їхав у містечко, й десь забрехав собака, а в стайні почувся храп мула, та в цілому було тихо. Де-не-де крізь шпари зачинених дерев'яних віконниць просвічував вогонь у коминках, але це лише в кількох хатинах.

Кротівка була більшою, ніж здавалася, але три чверті містечка ховалося під землею — у глибоких теплих підвалах, з'єднаних лабіринтом ходів. Навіть борделі були під землею, а на поверхні можна було побачити хіба що дерев'яні халупи, схожі на вбиральні, з червоними ліхтарями над дверима. На Стіні вояки називали повій «підземними скарбами». Цікаво, думав Джон, чи ніхто з чорних братів сьогодні не навідався сюди, щоб трохи «покопати». Це теж було клятвoporушення, та на таке ніхто не зважав.

Тільки добре від'їхавши від містечка, Джон пригальмував. На той час і він, і кобилиця були в милі. Тремтячи, він зліз на землю; попечена рука боліла. Попід деревами танули кучугури снігу: вони ясніли в місячному сяйві, а з їхніх боків стікали струмочки, утворюючи невеликі мілкі калюжі. Присівши навпочіпки, Джон підставив під струмок складені човником долоні. Талий сніг був крижаний. Джон напився, а тоді довго плескав водою собі в обличчя, поки в нього не почало пощипувати щоки. Пальці сіпало від болю гірше, ніж за останні кілька днів, і в голові гуло. «Я чиню правильно,— сказав собі Джон,— то чому мені так кепсько?»

Кобила була в піні, тож Джон узяв повіддя й деякий час вів її ступою. Кам'яниста дорога, порізана крихітними струмками, тут була неширока — заледве розминуться два вершники. Нерозумно тут так гнати — в'язи можна собі скрутити. Джон не розумів, що на нього найшло. Невже він так квапиться померти?

Вдалині між дерев зірвався крик переляканої тварини, і Джон підвів голову. Кобилиця нервово заіржала. Може, це Привид когось уполював? Джон приклав долоні до рота.

— Привиде! — гаркнув він.— Привиде, до мене!

Але у відповідь почулося тільки ляпання крил — десь позаду злетіла в повітря сова.

Нахмурившись, Джон рушив далі. Півгодини він вів кобилицю за вуздечку, поки та не обсохла. Привид так і не з'явився. Джон хотів уже знову сісти верхи та їхати далі, але хвилювався через зникнення вовка.

— Привиде! — погукав він знов.— Де ти? До мене! Привиде!

Ніщо в цих лісах не становить загрози для деривовка, навіть для недоростка, хіба що... ні, Привид не дурний і не нападатиме на ведмедя, а якби десь поблизу блукала зграя вовків, Джон почув би виття.

Слід перекусити, вирішив він. Так і шлунок заспокоїться, і Привид матиме змогу наздогнати хазяїна. Небезпеки ще немає: Чорний замок і досі спить. У саквах Джон відшукав галетне печиво, шматок сиру і маленьке пом'яте брунатне яблуко. Він узяв з собою і солонину, і трохи шинки, поцупленої на кухні, але м'ясо він прибереже на завтра. Коли закінчиться м'ясо, доведеться полювати, а це сповільнить його рух.

Усівшись під деревом, Джон з'їв печиво з сиром, а кобилиця в цей час паслася біля дороги. Яблуко він лишив наостанок. Воно вже трохи зм'якло, але й досі було терпким і соковитим. У Джонових руках лишався вже огризок, коли почувся гомін: з півночі скакали коні. Скочивши на ноги, Джон підбіг до кобилиці. Чи встигне він відірватися? Ні, вершники надто близько і точно його почують, а якщо вони з Чорного замку...

Забравши кобилу з дороги, він заховав її за густими заростями чатових дерев.

— Тихо,— звелів він приглушеним голосом, пригинаючись, щоб визирнути між гілля. З божої ласки вершники проїдуть повз. Швидше за все, це якийсь простолюд з Кротівки — які-небудь селяни, що їдуть у поле, от тільки чому їм заманулося робити це гупої ночі...

Джон дослухався до тупоту копит на королівському гостинці; звук повільно наростав. Судячи з усього, вершників було п'ятеро-шестеро щонайменше. Крізь дерева долітали голоси.

— ...певні, що він поїхав сюди?

— Звісно, не певні!

— З таким самим успіхом він міг поїхати і на схід. Або з'їхати з дороги й пробиратися лісом. Я б так і вчинив.

— У темряві? Це безглуздо. Якби ти не гепнувся з коня й не скрутив собі в'язи, то заблукав би і на світанку знов опинився попід Стіною.

— Не опинився,— роздратовано мовив Грен.— Я б їхав строго на південь, напрямок можна визначити за зірками.

— А якби небо затягнуло хмарами? — поцікавився Пип.

— Тоді б я не поїхав.

Утрутився інший голос.

— А знаєте, де б зараз був я на його місці? У Кротівці б відкопував підземні скарби.

Ліс вибухнув пронизливим реготом Жаби. Джонова кобилиця пирхнула.

— Ану тихо всі! — гримнув Гальдер.— Здається, я щось чув.

— Де? Я нічого не чув.

Коні зупинилися.

— Та ти не чуєш, як сам перднеш!

— Чую,— заперечив Грен.

— Тихо!

Усі замовкли, дослухаючись. Джон відчув, що затамував подих. «Сем»,— подумав він. Сем не пішов до Старого Ведмедя, але й спати він теж не ліг, а натомість збудив хлопців. Чорти б їх ухопили! Якщо до світанку вони не будуть у ліжках, їх теж оголосять дезертирами. І що вони собі думали?

Напружене мовчання, здалося, розтягнулося на віки. Зі свого місця Джону крізь гілля видно було ноги коней. Нарешті Пип заговорив.

— То що ти чув?

— Не знаю,— визнав Гальдер.— Якийсь звук, схоже на коня, але...

— Нічого тут немає.

Краєм ока Джон зауважив бліду примару, яка рухалася між дерев. Зашурхотіло листя, і з темряви вистрибнув Привид — так нагло, що Джонова кобилиця, здригнувшись, заіржала.

— Отам! — гаркнув Гальдер.

— Я теж чув!

— Зрадник! — буркнув Джон деривовкові, стрибаючи в сідло. Розвернувши кобилицю, він спробував прослизнути між дерев, але не

встиг і десятиох футів проїхати, як його наздогнали.

— Джоне! — гукнув Пип.

— Зупиняйся,— мовив Грен.— Від усіх нас не втечеш.

Розвернувшись до хлопців, Джон витягнув меча.

— Відступіть! Не хочу нікого ранити, але якщо доведеться, мене це не зупинить.

— Один проти сімох? — поцікавився Гальдер і жестом подав сигнал. Хлопці розсипалися, оточуючи Джона.

— Чого вам від мене треба? — запитав той.

— Ми забираємо тебе туди, де твоє місце,— сказав Пип.

— Моє місце біля брата.

— Тепер твої брати ми,— мовив Грен.

— Ти ж розумієш, тобі голову відрубують, якщо піймають,— нервово гикнув Жаба.— Такої дурниці я хіба що від Тура міг чекати.

— Чого це? — образився Грен.— Я не клятвopорушник. Я свою обітницю сказав усерйоз.

— Я теж,— мовив Джон.— Але невже ви не розумієте? Вони змордували мого батька! Це війна, і брат Роб зараз воює у приріччі...

— Ми знаємо,— серйозно сказав Пип.— Сем усе нам розповів.

— Нам дуже прикро через твого батька,— мовив Грен,— але зараз це не має значення. Щойно ти дав обітницю, ти не можеш просто взяти й поїхати, хай що там трапиться.

— Але я мушу! — гаряче вигукнув Джон.

— Ти промовив слова,— нагадав йому Пип.— «Починається моя варта», ти сам це сказав. «Вона триватиме до самої моєї смерті».

— «Я житиму й помру на своєму посту»,— докинув Грен, кивнувши.

— Не треба мені повторювати ці слова, я знаю їх незгірше за вас,— розсердився Джон. Чому вони просто не відпустять його з миром? Вони тільки все ускладнюють.

— «Я меч у темряві»,— речитативом промовив Гальдер.

— «Чатовий на мурах»,— підхопив Жаба.

Джон кидав їм в обличчя образи. Але вони не зважали. Пришпоривши коня, Пип наблизився, продовжуючи промовляти: — «Я вогонь, який розганяє холод; світло, яке приносить світанок; сурма, яка будить сонних; щит, який боронить людську державу».

— Не наближайся,— застеріг його Джон, замахуючись мечем.— Я серйозно, Пипе.

Хлопці навіть не вдягнули лати, Джон міг би пошаткувати їх на капусту.

Зробивши півколо, Матар заїхав ззаду. Й долучився до хору.

— «Я віддаю своє життя і честь Нічній варті...»

Джон ударив кобилицю п'ятами в боки, й вона затанцювала по колу. Хлопці, які оточували його зусібіч, підступали ближче.

— «...на цю ніч...» — під'їхав зліва Гальдер.

— «...і на всі майбутні ночі»,— закінчив Пип. І потягнувся до повіддя у Джона в руках.— Маєш два варіанти. Або вбити мене, або повернутися зі мною.

Джон підняв меч... і безсило опустив його.

— Чорти б тебе ухопили,— вилаявся він.— Чорти б вас усіх ухопили.

— Нам тобі руки зв'язати, чи ти даси слово, що поїдеш назад мирно? — запитав Гальдер.

— Я не втечу, якщо ти це маєш на увазі.

З-під дерев випірнув Привид, і Джон кинув на нього сердитий погляд.

— Не дуже ти мені помагав,— зронив Джон. Глибокі червоні очі багатозначно глянули на нього.

— Ліпше нам поквартитися,— мовив Пип.— Якщо не повернемося до зорі, Старий Ведмідь нам усім голови зніме.

Джон практично не пам'ятав, як вони поверталися. Дорога здалася коротшою, ніж його шлях на південь,— мабуть, тому, що думками він був деінде. Ритм задавав Пип: він їхав то чвалом, то ступою, то клусом, а тоді знову кидався учвал. З'явилася й лишилася позаду Кротівка; червоний ліхтар над борделем давно згаснув. Устигли хлопці вчасно. Коли Джон помітив попереду вежі Чорного замку, темні на білому тлі велетенської Стіни, до світанку лишалася ще година. Цього разу Стіна чомусь не здалася Джонови домівкою.

Їм удалося його повернути, сказав собі Джон, але не вдасться його утримати. Війна не закінчиться завтра-позавтра, а друзі не зможуть наглядати за ним день і ніч. Він не квапитиметься, нехай вони гадають, що він вирішив усе-таки лишитися... а тоді, коли вони втратять пильність, він знову втече. Наступного разу він уже не поїде

королівським гостинцем. Може рушити вздовж Стіни на схід, доїхати аж до моря; дорога буде довшою, зате безпечнішою. А може поїхати і на захід, у гори, а тоді повернути гірськими стежками на південь. Це шлях через землі дикунів, важкий і ризикований, та принаймні тут його ніхто не шукатиме. А він не наблизиться і на сотню льє ні до Вічнозиму, ні до королівського гостинцю.

У старих стайнях їх чекав Семвел Тарлі: від хвилювання він не міг заснути, тож просто розлігся на землі, відкинувшись на стіжок сіна. Побачивши хлопців, він підвівся й обтрусився.

— Я... я радий, що вони таки знайшли тебе, Джоне.

— А я ні,— кинув Джон, злізаючи на землю.

Стрибнувши з коня, Пип обурено глянув на посвітліле небо.

— Допоможи нам з кіньми, Семе,— попросив коротун.— Попереду довгий день, а поспати нам не вдасться — дякувати лорду Сноу.

Коли прийшов день, Джон з'явився на кухні, як і щодня на світанку. Трипалій Гоб, подаючи йому сніданок для Старого Ведмеда, не сказав нічого. Сьогодні на сніданок було троє круто зварених коричневих яєць з підсмаженим хлібом і шинкою, а ще мисочка чорносливу. Джон відніс сніданок у Королівську вежу. Мормонт сидів біля вікна й писав. По плечах у нього туди-сюди походжав крук, бурмочучи: «Зерна, зерна, зерна». Коли Джон увійшов, птах пронизливо крякнув.

— Постав сніданок на стіл,— мовив Старий Ведмідь, підводячи погляд.— Я б випив пива.

Відчинивши віконниці, Джон узяв із зовнішнього підвіконня карафу пива й налив у ріг. На кухні Гоб дав йому лимон — ще холодний, його щойно дістали зі Стіни. Джон вичавив лимон у кулаці. Між пальців потік сік. Мормонт щодня пив пиво з лимоном і заявляв, що саме завдяки цьому йому вдалося зберегти зуби.

— Не сумніваюся, що ти любив батька,— заговорив Мормонт, коли Джон підніс йому ріг.— Те, що ми любимо, завжди губить нас, хлопче. Пам'ятаєш, коли я тобі це сказав?

— Пам'ятаю,— похмуро озвався Джон. Він не збирався розмовляти про батькову смерть, навіть з Мормонтом.

— То ніколи про це не забувай. Важка правда — ось чого слід триматися міцно... Принеси-но мені тарілку. Знову шинка? Так і буде.

У тебе стомлений вигляд. Прогулянка під місяцем була такою виснажливою?

У Джона пересохло в горлі.

— Ви знає...

— Знає,— відлунням підхопив крук з Мормонтового плеча.— Знає. Старий Ведмідь пирхнув.

— Ти гадаєш, мене обрали лордом-командувачем Нічної варти, бо я пеньок з очима, Сноу? Еймон сказав, що ти поїхав. А я відповів, що ти повернешся. Я своє чоловіцтво знаю... і *хлопців* своїх також. Честь відіслала тебе на королівський гостинець... і честь повернула назад.

— Це друзі повернули мене назад.

— Я ж не сказав — *твоя* честь,— зронив Мормонт, уважно роздивляючись тарілку.

— Убили мого батька. Невже ви гадали, що я нічого не робитиму?

— Якщо по щирості, я гадав, що ти вчиниш саме так, як і вчинив, — пожував Мормонт чорносливину й виплюнув кісточку.— І звелів наглядати за тобою. Твій від'їзд бачили. Якби тебе не привели назад твої брати, тебе б усе одно дорогою перехопили, і то вже не друзі. Хіба що твій кінь відростив крила, як крук. Не відростив?

— Ні.

Джон почувався повним дурнем.

— Шкода, такий кінь нам би придався.

Джон випростався. Він пообіцяв собі, що прийме гідну смерть, і так і буде.

— Мені відома кара за дезертирство, мілорде. Я не боюся смерті.

— Смерті! — кракнув крук.

— Сподіваюся, і життя теж,— мовив Мормонт, кинджалом відрізаючи шматочок шинки і згодовуючи круку.— Ти не дезертир — іще ні. Ти ж тут. Якби ми стинали голови всім хлопцям, які ночами тікають у Кротівку, Стіну б охороняли примари. Але ти, може, плануєш втечу на завтра? Чи за два тижні? Так? Ти на це сподіваєшся, хлопче?

Джон мовчав.

— Так я і думав,— Мормонт заходився чистити шкаралупу з яйця. — Твій батько мертвий, парубче. Ти гадаєш, що зможеш його повернути?

— Ні,— похмуро озвався Джон.

— От і добре,— сказав Мормонт.— Ми з тобою бачили воскресіння мертвих, і мені особисто більше не хочеться.

З'ївши яйце за два укуси, він вишкрябав з-поміж зубів шматочок шкаралупи.

— Твій брат воює не сам — з ним уся міць Півночі. У кожного з його лордів-прапорносців мечів більше, ніж у всій Нічній варті. І ти думаєш, їм потрібна твоя допомога? Ти такий могутній воїн? Чи, може, у тебе в кишені бабай, який здатен зачарувати твій меч?

На це у Джона відповіді не було. Крук дзьобав яйце — розбивав шкаралупу. Нарешті застромивши дзьоб у дірку, він почав діставати шматочки білка й жовтка.

Старий Ведмідь зітхнув.

— Не тебе одного торкнулася ця війна. Швидше за все, моя сестра виступила з військом разом з твоїм братом — і вона, і її доньки, вбрані в чоловічі лати. Мейдж — стара цвіла змікула, уперта, запальна й норавлива. Якщо чесно, я з цією нестерпною жінкою довго в одній кімнаті перебувати не можу, але ж це не означає, що я люблю її менше, ніж ти любиш своїх сестер...— Мормонт, нахмурившись, узяв останнє яйце й так стиснув у кулаці, що шкаралупа тріснула.— А може, й означає. Але хай там як, я б усе одно тужив, якби вона загинула, та я ж не тікаю! Я дав обітницю, як і ти. Моє місце тут... а де твоє, хлопче?

«Мені немає місця,— кортіло сказати Джонові.— Я байстрик, у мене ні прав немає, ні прізвища, ні матері, а тепер — навіть і батька». Але він не міг вимовити цього вголос.

— Не знаю.

— А я знаю,— сказав лорд-командувач Мормонт.— Здіймаються холодні вітри, Сноу. За Стіною видовжуються тіні. Котер Пайк пише, що на південь і на схід, до моря, сунуть незмірні стада лосів і мамонтів. А ще він пише, що один з його вояків бачив величезні потворні сліди всього за кілька льє від Східної варті. Розвідники з Тінявої вежі натрапляють на цілі покинуті села, а вночі, каже сер Деніс, у горах видно вогні — величезні багаття, які горять від сутінків до світанку. Кворин Піврукий у глибинах Прірви схопив язика, і той присягається, що Манс Рейдер збирає своїх людей у новій секретній кріпості, яку нещодавно знайшов, а для чого — самим богам відомо. Думаєш, твій дядько Бенджен — єдиний розвідник, якого ми втратили за останній рік?

— Бенджен,— кракнув крук, киваючи головою, і з дзьоба в нього полетіли шматочки яйця.— Бенджен. Бенджен.

— Ні,— відгукнувся Джон. Були й інші. Навіть забагато.

— Думаєш, братова війна важливіша за нашу? — grimнув старий.

Джон закусив губу. Ляпаючи крилами, крук заспівав:

— Війна, війна, війна, війна!

— Ні, не важливіша,— сказав Мормонт.— Боги допоможіть, хлопче, ти ж не сліпий і не дурний. Коли вночі на полювання виходять мерці, невже не байдуже, хто сидить на Залізному троні?

— Згоден,— сказав Джон. Про це він не подумав.

— Твій лорд-батько відіслав тебе до нас Джоне. Скажи — чому?

— Чому, чому, чому? — крякнув крук.

— Я тільки знаю, що в жилах Старків тече кров перших людей. Саме перші люди збудували Стіну, і подекують, вони пам'ятають те, що всі вже забули. А цей твій звір... це він привів нас до тих блідавців, попередив тебе про мертвяка на сходах. Сер Джеремі, звісно, сказав би, що це випадковість, але Джеремі мертвий, а я ні,— наколов лорд Мормонт шматок шинки на кінчик кинджала.— Думаю, тобі доля була опинитися тут, і я хочу, щоб ти зі своїм вовком пішов з нами за Стіну.

Од таких слів у Джона від збудження пробіг морозець по спині.

— За Стіну?

— Ти мене чув. Ми знайдемо Бена Старка — живого чи мертвого, — мовив він і, пожувавши, ковтнув.— Я не сидітиму тут сумирно й не чекатиму на сніги та крижані вітри. Ми маємо знати, що відбувається. Цього разу Нічна варта виступить з великою силою — проти короля-за-Стіною, проти Чужих, чи хто там іще зачався. Й на чолі поїду я,— сказав він і тицьнув кинджалом Джонови в груди.— За традицією стюард лорда-командувача виконує обов'язки і його зброєносця... але я не хочу щоранку прокидатися й гадати, чи ти знову не втік. Отож ти маєш мені відповісти, лорде Сноу, і відповісти просто зараз. Ти побратим Нічної варти — чи хлопчисько-байстрюк, який хоче погратися у війну?

Випроставшись, Джон Сноу глибоко зітхнув. «Пробач мені, батьку. Робе, Аріє, Бране... пробачте мені, я не можу вам допомогти. Він каже правду. Моє місце тут».

— Я... до ваших послуг, мілорде. Я ваш. Присягаюся. І більше не втечу.

Старий Ведмідь пирхнув.

— От і добре. А тепер піди візьми свій меч.

Кетлін



Здавалося, минуло тисячу років відтоді, як Кетлін Старк забрала свого сина-немовля з Річкорину, перетнувши Ріннекрут на невеликому човні, й вони рушили в дорогу у Вічнозим. І поверталися зараз додому вони теж через Ріннекрут, от тільки хлопчик був у латах, а не в сповитку.

Роб сидів на носі човна разом із Сіровієм, поклавши долоню деривовку на голову, а веслярі налягали на весла. З ним був і Теон Грейджой. На другому човні слідом за ними поїде дядько Бринден з Великим Джоном і лордом Карстарком.

Кетлін сіла ближче до корми. Човен мчав Ріннекрутом, піддавшись сильній течії, яка несла їх до Колісної вежі, що виднілася попереду. Хлюпіт і гуркіт велетенського водяного колеса на вежі, цей знайомий з дитинства звук, викликав на обличчі Кетлін сумну посмішку. Солдати і слуги, які скупчилися на збудованих з піщаника мурах замку, гукали «Кетлін!», і «Роб!», і «Вічнозим!». На всіх укріпленнях майоріли прапори дому Таллі: пструг у стрибку, срібний на тлі синьо-червоних хвиль. Ця картина її схвилювала, однак не розрадила. Вона не була певна, чи тепер її взагалі щось зможе розрадити. «О Неде...»

Біля Колісної вежі човен повернув по широкій дузі та врізався в збурунену воду. Веслярі сильніше насіли на весла. У полі зору з'явилася Водяна брама, і до Кетлін долинуло рипіння важких ланцюгів: угору поїхали великі залізні ґрати. Вони поволі підіймалися, а човен наближався, і Кетлін зауважила, що нижня частина ґрат руда від іржі. Поки човен пропливав попід ними, з них крапало брунатне болото, а забублені гостряки пропливали всього за кілька дюймів од

голови. Підвівши погляд на ґрати, Кетлін думала, чи глибоко проїла їх іржа й чи витримають вони таран — а чи, може, їх слід замінити.

Човен проплив попід аркою в мурі, з сонця опинившись у тіні, а тоді знову випірнувши на сонце. Навколо всюди були човни — малі й великі, прив'язані до вмурованих у камінь залізних кілець. На водяних сходах уже чекав брат разом з батьковими гвардійцями. Сер Едмур Таллі був кремезним молодиком з цілою кучмою золотисто-каштанового волосся на голові та з вогненною бородою. Нагрудник у нього був подряпаний і пощерблений після бою, а блакитно-червоний плащ — брудний від крові й гару. Поряд з Едмуром стояв лорд Тайтос Блеквуд — суворий чоловік-спис з гакуватим носом і короткими темними вусами, в яких майнула сивина. Його яскраво-жовті обладунки були оздоблені складним візерунком — викладеною з гагату виноградною лозою з листям, а худі плечі покривав плащ, пошитий з воронячого пір'я. Це саме загін лорда Тайтоса зробив вилазку та викрав брата Кетлін з табору Ланістерів.

— Сюди їх,— скомандував сер Едмур. Троє чоловіків спустилися сходами, опинившись по коліно у воді, й довгими гаками підтягнули човен. Коли на берег вистрибнув Сіровій, один з чоловіків, упустивши жердину з гаком, сахнувся, заточився — і сів просто у воду. Двоє його приятелів зареготали, і чоловік засоромився. Перестрибнувши через облавок човна, Теон Грейджой підхопив Кетлін за стан і поставив на суху сходинку, в той час як йому самому лизала чоботи вода.

Сходами спустився Едмур, щоб обійняти Кетлін.

— Люба сестро,— хрипко пробурмотів він. У нього були глибокі сині очі та призначені для усмішок вуста, але зараз він не усміхався. Вигляд він мав виснажений і знесилений: пошарпаний після битви та змарнілий од перевтоми. Поранена шия була забинтована. Кетлін міцно обійняла його.

— Кет, я горюю разом з тобою,— мовив Едмур, коли вони нарешті розірвали обійми.— Коли ми почули про лорда Едарда... Ланістери за все заплатять, присягаюся, твоя помста не забариться.

— А це поверне мені Неда? — гостро спитала вона. Рана була ще надто свіжа, словами її не розрадити. Зараз Кетлін не могла думати про Неда. І не буде. Бо це не допоможе. Вона має бути сильною.— Все це зачекає. Я маю побачитися з батьком.

— Він очікує на тебе у своїй світлиці,— повідомив Едмур.

— Лорд Гостер прикутий до ліжка,— пояснив батьків стюард. Коли цей чудовий чоловік устиг так посивіти? — Він звелів мені одразу ж провести вас до нього.

— Я сам її проведу,— повів її Едмур нагору водяними сходами, а тоді через двір, у якому колись Пітир Бейліш із Брандоном Старком схрестили за неї мечі. Попереду вивищувалися масивні піщаникові мури фортеці. Заходячи у двері, обабіч яких стояло двоє вартових у шоломах з гребенями у вигляді рибин, Кетлін запитала:

— Йому зовсім погано?

Вимовляючи ці слова, вона боялася почути відповідь.

Едмур мав зажурений вигляд.

— Мейстри кажуть, що йому лишилося вже недовго. Біль... постійний і нестерпний.

Кетлін переповнила сліпа лють — лють на весь світ: на брата Едмура й на сестру Лайсу, на Ланістерів, на мейстрів, на Неда й на батька й на жорстоких богів, які водночас забирають у неї їх обох.

— Ти мав мене повідомити,— сказала вона.— Мав прислати звістку, коли дізнався про це.

— Він заборонив. Не хотів, аби вороги знали, що він помирає. Коли в державі так неспокійно... Він боявся, якщо Ланістери запідозрять, що він такий слабкий...

— ...то нападуть? — закінчила за нього Кетлін різко. «Це все твоя провина, твоя,— шепнув у голові голос.— Якби ти не вирішила захопити карлика...»

Спіральні сходи вони долали мовчки.

Фортеця була трикутна, як і сам Річкорин, і світлиця лорда Гостера теж була трикутна, з кам'яним балконом, який стримів на схід, наче ніс велетенського піщаникового корабля. З нього лорд замку міг оглядати мури й зубчасті стіни, з нього видно було далеко-далеко, де сходяться води. Батькове ліжко виставили на балкон.

— Він любить сидіти на сонці й дивитися на ріки,— пояснив Едмур.— Батьку, гляди, кого я привів. До тебе прийшла Кет...

Гостер Таллі завжди був здорованем: замолоду — високим і широким у плечах, у старшому віці — огрядним. А зараз він мов усох, наче з кісток зійшли м'язи та м'ясо. Навіть щоки обвисли. Коли Кетлін бачила його востаннє, волосся й борода в нього були каштанові, добряче посріблені сивиною. А тепер вони стали білі як сніг.

Почувши голос Едмура, батько розплющив очі.

— Кет, маленька,— пробурмотів він голосом тонким, слабеньким і зболеним.— Моя маленька Кет,— потягнувся він руками до неї, а на вустах заграла тремтлива усмішка.— Я виглядав тебе...

— Залишу вас, поговоріть,— сказав брат і, ніжно поцілувавши лорда-батька в чоло, вийшов.

Опустившись навколішки, Кетлін узяла батька за руку. Долоня була велика, але висохла, безсила, й попід шкірою вільно ходили кості.

— Ти мав мені сказати,— мовила Кетлін.— Послати крука, або гінця...

— Гінців можуть перехопити й допитати,— відповів батько.— Круків — підстрелити...

Його скрутив раптовий біль, і він дужче стиснув доччину руку.

— У мене в животі раки... щипаються, всякчас щипаються. День і ніч. У них жахливі клішні, в цих раків. Мейстер Вайман поїть мене сновійним вином, маковим молочком... Я багато сплю... але я не хотів спати, коли ти прийдеш, хотів тебе побачити... боявся, що піду, так тебе й не побачивши... боявся...

— Я тут, батьку,— сказала вона.— З Робом, з сином. Він теж хоче з тобою побачитися.

— Твій хлопчик,— прошепотів він.— У нього були мої очі, я пам'ятаю...

— І були, і є. А ще він привів тобі Джеймі Ланістера, привів у ланцюгах. Річкорин знову вільний, батьку.

Лорд Гостер усміхнувся.

— Я все бачив. Учора, коли все почалося, я сказав їм... я мав усе побачити. То мене віднесли у прибрамну... і я дивився з зубчастої стіни. Як це було чудово! Хвилями ходили смолоскипи, над рікою летіли крики... милі вуху крики... коли загорілася рухома башта, боги... я б радо помер просто там, от тільки хотів спершу побачити вас, дітки. Це твій хлопчик зробив? Це Роб?

— Так,— мовила Кетлін гордо.— Це Роб... і Брінден. Ваш брат також приїхав, мілорде.

— Він? — ледь чутно прошепотів батько.— Чорнопструг... повернувся? З Видолу?

— Так.

— І Лайса?

Його тонке біле волосся підхопив прохолодний вітерець.

— Боги праві, твоя сестра... вона теж приїхала?

У голосі його забриніла така надія, що важко було опускати його з небес на землю.

— Ні. Вибач...

— А! — обличчя його витягнулося, а світло в очах пригасло.— Я сподівався і з нею побачитися також перед...

— Вона з сином у Соколиному Гнізді.

Лорд Гостер утомлено кивнув.

— Так, він тепер лорд Роберт, бідолашного Арина вже немає... Пам'ятаю... А чого ж вона не приїхала з тобою?

— Вона злякана, мілорде. А в Гнізді вона почувається в безпеці,— поцілувала його Кетлін у зморшкувате чоло.— Роб чекає. Побачишся з ним? І з Бринденом?

— Твій син,— прошепотів батько.— Так. Синочок Кет... у нього були мої очі, я пам'ятаю. Коли він народився. Приведи його... так.

— А твого брата?

Батько перевів погляд на ріки.

— Чорнопструг,— зронив він.— Він іще не одружився? Не взяв собі якусь... дівчину за дружину?

«Навіть на смертнім ложі»,— сумно подумала Кетлін.

— Він не одружився. Ти й сам це знаєш, батьку. І не одружиться.

— Я ж казав йому... *наказував* йому. Одружися! Я був його лордом. Він знає. Я мав право підібрати йому пару. Гарну пару. З Редвинів. З давнього дому. Милу дівчину, гарненьку... веснянкувату... Бетані, так. Бідолашна дитина! Досі чекає. Так. Досі...

— Бетані Редвин сто років тому одружилася з лордом Рованом,— нагадала йому Кетлін.— У неї від нього троє дітей.

— Навіть якщо так,— пробурчав лорд Гостер.— Навіть якщо так. Наплював на дівчину. На Редвинів. Наплював на *мене*. На свого лорда, на свого брата... цей Чорнопструг. У мене були й інші пропозиції. Дівча лорда Бракена. А Волдер Фрей... будь-яка з трьох, він сказав... То він одружився? З кимось? Будь з ким?

— Ні з ким,— відповіла Кетлін,— однак він проїхав багато льє, щоб побачитися з тобою, він пробився у Річкорин. Якби сер Бринден не поміг нам, я б тут зараз не стояла.

— Він завжди був вояком,— прошепестів батько.— Це він умів. Лицар Кривавої брами, так,— відкинувшись назад, батько заплющив очі, понад міру утомлений.— Пришлеш його до мене. Пізніше. Зараз я посплю. Надто слабкий я для сварок. Пришлеш його до мене пізніше, Чорнопструга...

Кетлін ніжно поцілувала батька, пригладила йому волосся й лишила в тіні його фортеці, попід якою бігли його річки. Ще не встигла вона вийти зі світлиці, як він уже заснув.

Коли вона повернулася у нижній двір, на водяних сходах стояв у мокрих чоботах сер Бринден Таллі, розмовляючи з капітаном замкової варти Річкорину. Побачивши її, він одразу ж підійшов.

— Він...

— Помирає,— сказала Кетлін.— Як ми й боялися.

На дядьковому зморшкуватому обличчі ясно читався біль. Бринден занурив пальці у густий сивий чуб.

— Він мене прийме?

Вона кивнула.

— Каже, він надто слабкий для сварок.

Бринден Чорнопструг гикнув.

— Я старий солдат і не можу в таке повірити. Гостер буде шпетити мене через ту Редвинівську дівчину, навіть коли ми підпалимо його погребальне вогнище, хай йому грець!

Це була правда, і Кетлін посміхнулася.

— Щось я Роба не бачу.

— Він пішов з Грейджоєм у залу, здається.

Теон Грейджой сидів на лаві у великій залі Річкорину, попиваючи з рогу ель і розважаючи гарнізон оповідками про різанину в Лопотючому лісі.

— Дехто кинувся тікати, але ми перекрили долину з обох боків і виїхали з темряви з мечами та списами в руках. Коли серед Ланістерів опинився отой Робів вовк, вони, мабуть, подумали, що на них напали Чужі. Я бачив, як звір одному відірвав руку аж по плече, а коні, занюхавши вовка, геть подуріли. Навіть не знаю, скількох вони скинули...

— Теоне,— урвала його Кетлін.— Де мені шукати сина?

— Лорд Роб пішов у богопраліс, міледі.

Так вчинив би і Нед. «Він син свого батька, не тільки мій, я маю про це не забувати. О боги, Неде...»

Роб ховався під зеленим листяним шатром в оточенні високих червоних сандалів і велетенських старих в'язів: стояв навколішках перед серцедеревом — струнким віродеревом з ликом не жорстоким, а радше сумним. Перед сином у землю був застромлений довгий меч, а долоня в рукавичці стискала руків'я. Довкруг нього навколішках стояли інші: Великий Джон Амбер, Рикард Карстарк, Мейдж Мормонт, Галбарт Гловер, і не тільки вони. Був серед присутніх навіть Тайтос Блеквуд у розмаяному за спиною широчезному воронячому плащі. «Це ж вони теж поклоняються давнім богам»,— збагнула Кетлін. І запитала себе, яким же богам поклоняється останнім часом вона сама, але не змогла знайти відповіді на це питання.

Не можна турбувати їх під час молитви. Хай боги отримають те, що їм належить... навіть оті жорстокі боги, які забрали в неї Неда і лорда-батька забирають теж. Отож Кетлін вирішила зачекати. У верхівтті шурхотів вітер з ріки, а праворуч виднілася Колісна вежа з боками, обплетеними плющем. Кетлін затопили спогади. Серед цих дерев батько вчив її скакати верхи, і саме з цього в'язу гримнувся Едмур і зламав собі руку, а отам, в отій зеленій альтанці, вони з Лайсою граючись цілували Пітира.

Багато років вона не згадувала про це. Які вони всі тоді були юні! Вона — не старша за Сансу, Лайса — молодша за Арію, а Пітир — іще молодший, але залюбки бавився в цю гру. Дівчата раз у раз обмінювалися ним — то всерйоз, то жартома. Спогад був таким яскравим, що Кетлін на мить відчула Пітирові вологі пальці в себе на плечі та м'ятний аромат подиху. В богопралісі завжди росла м'ята, і Пітир полюбляв її жувати. Він був зухвалим хлопчиськом і незрідка впливав у халепу. «Він хотів мені язика в рота запхати»,— зізналася Кетлін сестрі, коли вони вже опинилися на самоті. «І мені теж,— прошепотіла Лайса засоромлено й задихано.— Мені сподобалося»...

Повільно звівшись на ноги, Роб уклав меч у піхви, й Кетлін зненацька піймала себе на думці: цікаво, а син бодай колись цілував у богопралісі дівчину? Напевно ж цілував. Кетлін бачила, як дивилася на нього вологими очима Джейн Пул, і дехто зі служниць — навіть дорослих, вісімнадцятирічних... син у бою вбивав ворога своїм мечем,

тож не може бути, щоб він ніколи не цілувався. В очах Кетлін стояли сльози. Вона сердито витерла їх.

— Мамо,— мовив Роб, побачивши її.— Треба скликати раду. Маємо дещо вирішити.

— Дідусь хотів тебе побачити,— озвалася вона.— Робі, він дуже хворий.

— Сер Едмур переказав мені. Вибач, мамо... мені шкода і лорда Гостера, і тебе. Але спершу слід провести раду. Є новини з півдня. Ренлі Баратеон претендує на братову корону.

— Ренлі? — вражено перепитала вона.— Я була певна, що саме лорд Станіс...

— Ми всі теж були певні, міледі,— сказав Галбарт Гловер.

Військова рада зібралась у великій залі за чотирма довгими двоногими столами, розташованими буквою «п». Лорд Гостер через хворобу не зміг прийти — він спав на балконі, йому снилося сонце на ріках його юності. На престолі Таллі сидів Едмур, поруч з ним — сер Брінден, а праворуч і ліворуч уздовж столів розташувалися батькові прапороносці. Звістка про перемогу під Річкорином долетіла і до змушених покинути свої домівки лордів Тризуба, тож вони почали повертатися. Прийшов на раду Карил Ване, тепер уже лорд, адже його батько загинув під Золотим Зубом. З ним був сер Марк Пайпер, а ще вони привели Дарі, сина сера Реймуна, хлопчину не старшого за Робі. З руїн Стоунгеджу прибув лорд Джонос Бракен, сердитий і нестриманий, і сів якнайдалі — наскільки це було можливо за таким столом — від Тайтоса Блеквуда.

Навпроти престолу розташувалися північні лорди, тож Кетлін з Робом опинилися лицем до Едмура. Північан було менше. По ліву руч од Робі сів Великий Джон, далі Теон Грейджой; Галбарт Гловер і леді Мормонт влаштувалися праворуч од Кейтлін. Лорд Рикард Карстарк — схудлий, з запалими від горя очима — сідав за стіл, мов у тумані; довга борода його була немита й нечесана. У Лопотючому лісі він лишив двох мертвих синів, а про третього, найстаршого, який повів Карстаркових списників проти Тайвіна Ланістера на Зеленому Зубці, досі не було нічого чути.

Суперечки тривали до пізньої ночі. Усі лорди мали право сказати своє слово, і вони казали... і кричали, і лаялися, і доводили, і умовляли, і глузували, і торгувалися, і грюкали пивними кухлями по столу, і

заякували, і йшли геть, і верталися — похмурі чи з усмішкою на устах. Кетлін сиділа і слухала.

Руз Болтон біля гатки перешикував пошарпані залишки другого війська. Сер Гелман Толгарт і Волдер Фрей і далі утримують Близнючок. Армія лорда Тайвіна перетнула Тризуб і прямує у Гаренхол. У королівстві тепер двоє королів. Двоє королів і жодної згоди.

Чимало лордів-прапорносців хотіли просто зараз рушати на Гаренхол, стати до бою з лордом Тайвіном і покінчити з владою Ланістерів раз і назавжди. Юний і запальний Марк Пайпер наполягав, що натомість слід ударити на захід, на Кичеру Кастерлі. Інші радили виявити терплячість. Річкорин перерізає джерела постачання Ланістерів, зауважив Джейсон Малістер, тож слід тягнути час, не даючи лорду Тайвіну підтягнути новобранців і провізію, а самим зміцнювати захист і дати відпочити стомленим військам. Та лорд Блеквуд на це не погоджувався. Мовляв, слід закінчити те, що почали в Лопотючому лісі. Виступити на Гаренхол, дорогою прихопивши з собою і військо Руза Болтона. Коли щось пропонував Блеквуд, як завжди, на це не приставав Бракен: лорд Джонос Бракен аж устав із-за столу, доводячи, що треба присягнути на вірність королю Ренлі й вирушити на південь, аби приєднатися до його війська.

— Ренлі не король,— сказав Роб. Це вперше за цілий вечір син заговорив. Як і батько, він умів слухати.

— Але ж ви не збираєтеся лишатися вірним Джофрі,— мовив Галбарт Гловер.— Він стратив вашого батька.

— З цього випливає, що він зловмисник,— відгукнувся Роб.— Але не випливає, що Ренлі король. Джофрі все-таки старший законний син Роберта, тож трон за законами держави належить йому по праву. Якщо ж він помре, а я збираюся про це потурбуватися, в нього лишиться молодший брат. Томен — наступний спадкоємець після Джофрі.

— Томен — такий самий Ланістер,— відтяв Марк Пайпер.

— Ваша правда,— стурбовано озвався Роб.— Та навіть якщо жоден з них не буде королем, як ним може стати лорд Ренлі? Він Робертів *наймолодший* брат. Бран не може стати лордом Вічнозиму поперед мене, а Ренлі не може стати королем поперед лорда Станіса.

— Лорд Станіс має більше підстав претендувати на трон,— погодилася леді Мормонт.

— Ренлі *коронували*,— сказав Марк Пайпер.— Його претензії підтримують Небосад і Штормокрай, а зовсім скоро підтримають і дорняни. Якщо Вічнозим і Річкорин долучать і свої сили, за нього буде п'ять із сімох великих домів. *Шість*, якщо Арини теж нарешті прокинуться! Шість проти Кичери! Мілорди, за рік у нас на палях красуватимуться всі їхні голови — і королеви, і малолітнього короля, і лорда Тайвіна, і Куця, і Царевбивці, і сера Кевана — *всіх!* Ось що ми отримаємо, приєднавшись до короля Ренлі. А що може запропонувати нам лорд Станіс, щоб ми від усього цього відмовилися?

— Право,— уперто мовив Роб. Кетлін аж злякалася, наскільки він, вимовляючи ці слова, був схожий на свого батька.

— То ти хочеш, аби ми присягнули Станісу? — запитав Едмур.

— Не знаю,— мовив Роб.— Я молився, щоб боги підказали мені, як учинити, але вони не відповіли. Ланістери стратити мого батька як зрадника, а всі ми знаємо, що це брехня, та якщо Джофрі законний король, а ми воюватимемо проти нього, ми самі станемо зрадниками.

— Мій лорд-батько порадив би діяти обережно,— сказав немолодий сер Стеврон з хитрою, як у ласки, посмішкою всіх Фреїв.— Почекати, нехай ці двоє королів побавляться у гру престолів. А коли вони награтяться, ми можемо або прихилити коліно перед переможцем, або виступити проти нього — як схочемо. Оскільки Ренлі збирає військо, цілком вірогідно, що лорд Тайвін згодиться на перемир'я... і захоче повернути собі сина цілим і неушкодженим. Шляхетні лорди, дозвольте мені поїхати до нього в Гаренхол і домовитися і про гарні умови, і про викуп...

Але голос його потонув у обуреному ревінні.

— Боягуз! — прогуркотів Великий Джон.

— Якщо ми попросимо перемир'я, він подумає, що ми слабаки,— оголосила леді Мормонт.

— До біса викуп, не можна віддавати Царевбивцю,— гаркнув Рикард Карстарк.

— А чому не укласти мир? — запитала Кетлін.

Усі лорди перевели очі на неї, та саме Робів погляд вона відчула — його і тільки його.

— Міледі, вони убили мого лорда-батька, вашого чоловіка,— похмуро сказав Роб. Діставши меч із піхов, він поклав його на стіл —

ясну крицю на круглу стільницю.— Ось який мир я підготував для Ланістерів.

Великий Джон схвально заревів, а з ним і інші — вони кричали, і витягали мечі, і гримали кулаками об стіл. Кетлін дочекалася, поки вони вгамуються.

— Мілорди,— сказала вона потому,— лорд Едард був вашим сюзереном, а от я ділила з ним ліжку й народжувала йому дітей. Невже ви гадаєте, що я любила його менше за вас? — Її голос тріснув од горя, але Кетлін, глибоко зітхнувши, опанувала себе.— Робе, якби меч міг повернути його, я б не дозволила тобі вкласти клинок у піхви, поки Нед знову не опиниться біля мене... але Неда більше немає, і сто перемог у Лопотючому лісі цього не змінять. Неда немає, і Дарина Горнвуда, і доблесних синів лорда Карстарка, і ще багатьох добрих воїнів, і ніхто з них уже не повернеться до нас. То невже ми хочемо ще більше смертей?

— Ви жінка, міледі,— низьким своїм голосом прогуркотів Великий Джон.— Жінки на таких речах не розуміються.

— Ви — слабка стать,— докинув лорд Карстарк, чиє обличчя прорізали тужні зморшки.— Чоловік потребує помсти.

— Віддайте мені Серсі Ланістер, і ви побачите, на що здатна слабка стать,— відповіла Кетлін.— Можливо, я справді не розуміюся на стратегії і тактиці... зате я добре розумію, що таке змарноване життя. Ми пішли на війну, бо війська Ланістерів спустошували приріччя, а Неда ув'язнили за олживим звинуваченням у зраді. Ми воювали, бо хотіли захистити себе й вибороти свободу мого лорда-чоловіка.

Що ж, першого ми досягли, а друге нам уже не підвладне. До скону я горюватиму за Недом, але я маю думати про життя. Я хочу повернути дочок, а їх і досі утримує королева. Якщо мені вдасться обміняти чотирьох Ланістерів на двох Старків, я вважатиму це вигідною угодою і дякуватиму богам. Я хочу, Робе, щоб ти спокійно правив у Вічнозимі на батьковім престолі. Я хочу, щоб ти прожив повноцінне життя: цілувався з дівчатами, одружився, народив синів. Я хочу поставити крапку. Хочу повернутися додому, мілорди, і там оплакати свого чоловіка...

Коли Кетлін договорила, у залі запала тиша.

— Мир,— мовив дядько Брінден.— Мир — це добре, міледі... але на яких умовах? Чи варто перековувати мечі на орала, якщо завтра

вони знову знадобляться?

— За що померли Торен і мій Едарт, якщо все, що я привезу назад у Картверд, це їхні кістки? — запитав Рикард Старк.

— Ет,— зронив лорд Бракен.— Грегор Кліган спустошив мої лани, замордував селян, а від Стоунгеджу лишив курні руїни. То мені прихилити тепер коліно перед тими, хто його послав? За що ми боролися, якщо зараз повернемося до того, з чого почали?

На подив і обурення Кетлін, з ним погодився лорд Блеквуд.

— Якщо ми укладемо мир з королем Джофрі, чи не станемо ми зрадниками щодо короля Ренлі? А що як олень переможе лева — що тоді буде з нами?

— Хай що там ви між собою вирішите, а я Ланістера королем не назву ніколи,— оголосив Марк Пайпер.

— І я! — крикнув хлопчак Дарі.— Ніколи!

І знову здійнявся гвалт. Кетлін впала у відчай. Їй майже вдалося, думала вона. Вони майже послушалися, *майже...* а тепер усе на пси. Не буде ні миру, ні можливості загоїти рани, ні безпеки. Перевівши погляд на сина, вона спостерігала, як той слухає суперечку лордів — стривожено хмуриться, однак не може розлучитися зі своєю війною. Він дав обіцянку одружитися з дочкою Волдера Фрея, але зараз Кетлін ясно бачила, хто його справжня наречена: домаха, яку він поклав перед собою на столі.

Кетлін саме думала про дівчат, гадаючи — побачить їх іще коли-небудь чи ні, аж тут на ноги скочив Великий Джон.

— Мілорди! — гаркнув він, і голос його загримів, відбившись од крокв.— Ось моя відповідь двом цим королям! — і він демонстративно плюнув.— Ренлі Баратеон мені ніхто, і Станіс теж. Чого це вони мають правити мною і моїми володіннями з якогось свого квітучого престолу в Небосаду чи Дорні? Що вони знають про Стіну, про вовчий ліс, про кургани перших людей? У них навіть боги неправильні. І Чужі б узяли тих Ланістерів теж — я ситий ними під зав'язку! — потягнувшись за спину, він видобув величезний дворучний меч.— Чом би нам самим знову не владарювати у своїх землях? Ми одружилися свого часу з драконами, але всі дракони вже мертві! — оголосив він і вказав вістрям меча у Роба.— Ось сидить єдиний король, перед яким я згоден прихилити коліно, мілорди,— прогуркотів він.— Король на Півночі!

І він, ставши навколішки, поклав її синові до ніг свого меча.

— На таких умовах і я пристаю на мир,— мовив лорд Карстарк.— Хай забирають свій червоний замок і своє залізне сідало,— витягнув він свого меча з піхов.— Король на Півночі! — гримнув він, опускаючись навколішки поряд з Великим Джоном.

Підвелася Мейдж Мормонт.

— Король зими! — оголосила вона й поклала поруч з мечами свою шпичасту булаву. І тут почали підводитися й лорди приріччя — Блеквуд, і Бракен, і Малістер; цими домами ніколи не правили з Вічнозиму, але вони в Кетлін на очах спиналися на ноги, витягали клинки, прихиляли коліна й вигукували давні слова, яких не чули в королівстві вже понад триста років — відтоді як Ейгон Дракон об'єднав Сім Королівств у одне... але ось вони, звучать знов, відбиваючись од балок у батьковій великій залі:

— Король на Півночі!

— Король на Півночі!

— КОРОЛЬ НА ПІВНОЧІ!

Данерис



Земля тут була червона, мертва й пересохла, а доброго лісу майже не знайти. Послані по дрова вояки повернулися, нарубавши покручених тополь і назбиравши фіолетового хмизняка й оберемків брунатної трави. Вибравши два дерева — найпряміші — й обчухравши їх від гілля, вони обдерли кору й нарубали колод, а тоді виклали їх квадратом. Усередину накидали соломи, хмизняка, кори й обдертого гілля, а ще в'язанки сухої трави. З маленького табуна, який їм лишили, Рахаро вибрав жеребця; коня й порівняти не можна було з червоним огиром хала Дрого, але хто з ним зрівняється? Завівши коня всередину, Аго пригостив його побабченим яблуком — і вмить зарубав, поціливши сокирою між очей.

Зв'язана за руки-ноги Міррі Маз-Дуур з землі спостерігала за цим, а в чорних очах її плескалася тривога.

— Забити коня замало,— мовила вона до Дані.— Сама по собі кров — це ніщо. Звідки тобі взяти слова для заклинання, звідки взяти мудрість відшукати їх? Гадаєш, криваві чари — дитяча забавка? Ти обзиваєш мене мейгі, мов це прокльон, але насправді це слово означає «мудра». Ти ще зовсім дитина — недосвідчена дитина. Хай що ти хочеш зробити, це не спрацює. Звільни мене — і я тобі допоможу.

— Я стомилася від базікання цієї мейгі,— звернулася Дані до Джого. Тоді він шморгнув богосуджену батогом — і та нарешті замовкла.

Над тушею коня збудували підвищення з обтесаних колод, узявши для цього стовбури менших деревець і гілки з більших, а ще всі рівні й товсті галузки, які тільки змогли відшукати. Вкладали дерево зі сходу

на захід, як ходить сонце. На підвищенні зібрали скарби хала Дрого: і велике шатро, і фарбовані безрукавки, і сідла зі зброєю, і батіг, що йому на повноліття подарував батько, і арах, яким він зарубав хала Ого з сином, і могутній лук з драконової кістки. Аго хотів іще покласти сюди зброю, яку кровні вершники Дрого піднесли Дані як весільний дарунок, але вона не дозволила.

— Це моє,— сказала вона,— і я залишу це собі.

Згори на халові скарби настелили хмизняка, а на нього накидали в'язанок сухої трави.

Сонце підбивалося до полудня, коли сер Джора Мормонт відвів Дані вбік.

— Королівно...— почав він.

— Чому ви так мене називаєте? — виклично поцікавилася вона.— Мій брат Вісерис був вашим королем, хіба ні?

— Був, міледі.

— Вісерис помер. А я його спадкоємиця, остання з дому Таргарієнів. Що належало йому, тепер належить мені.

— Ко... королево,— мовив сер Джора, опускаючись на одне коліно. — Мій меч, який належав йому, тепер ваш, Данерис. І серце також, хоча йому воно й ніколи не належало. Я простий лицар, я не можу запропонувати вам нічого, крім вигнання, але благаю, вислухайте мене. Відпустіть хала Дрого. Ви не залиштесь самі. Обіцяю, ніхто не забере вас у Ваїс-Дотрак, якщо ви самі цього не захочете. Вам не потрібно приєднуватися до дош-халіну. Їдьмо зі мною на схід. Ї-Ті, Карт, Нефритове море, Ашай у Тіні... Ми побачимо небачені досі дива, питимемо вина, які піднесуть нам боги. Будь ласка, халесі! Я знаю про ваші наміри. Але не варто. Не варто!

— Я мушу,— сказала йому Дані. І ніжно й сумно торкнулася його обличчя.— Ви не розумієте.

— Я розумію, що ви його кохали,— сказав сер Джора голосом хрипким від розпуки.— Колись я теж кохав свою леді-дружину, але ж я не помер з нею разом. Ви моя королева, мій меч належить вам, але не сподівайтесь, що я стоятиму осторонь, коли ви сходитимете на погребальне вогнище Дрого. Я не збираюся дивитися, як ви згоряєте.

— То ви цього боїтеся? — легенько поцілувала його Дані у широке чоло.— Я не така вже дитина, як ви гадаєте, любий сер.

— Ви не плануєте померти разом з ним? Присягаєтеся, королево?

— Присягаюся,— відповіла вона загальною мовою Сімох Королівств, яка по праву була її рідною мовою.

Третій шар підвищення був виплетений з тоненького віття — з палець завтовшки, не більше, й укритий сухим листям і лозою. Цей шар викладали з півночі на південь, від льоду до полум'я, а на нього навалили високу гору м'яких подушок і застелили шовковими простирадлами. Поки закінчили приготування, сонце покотилося на захід. Дані зібрала навколо себе дотраків. З них залишилася щонайбільше сотня. «А зі скількома починав Ейгон?» — подумала вона. Байдуже.

— Ви — мій халасар,— заговорила вона.— Перед собою я бачу обличчя рабів. Я звільняю вас. Зніміть ланцюги з шиї. Якщо хочете, ідіть собі, ніхто вас не зачепить. Якщо ж залишитесь, то тільки як брати й сестри, чоловіки й дружини.

На неї без жодного виразу дивилися чорні очі.

— Перед собою я бачу дітей і жінок, і зморшкуваті обличчя літніх. Учора я сама була дитиною. Сьогодні я жінка. Завтра я стану старою. Кожному з вас кажу я: простягніть мені свої руки і свої серця — і для вас завжди знайдеться місце.

Вона обернулася до трьох воїнів свого хасу.

— Джого, тобі я віддаю батіг зі срібним руків'ям — мій весільний дарунок, і нарікаю тебе ко та прошу дати обітницю, що відтепер ти житимеш і помреш, як кров од крові моєї, і завжди триматимешся поруч і оборонятимеш мене.

Джого узяв батіг з її рук, але на обличчі у нього читалося збентеження.

— Халесі,— мовив він, завагавшись,— так не буде. Це буде ганьба для мене — стати кровним вершником жінки.

— Аго,— провадила Дані, не зважаючи на слова Джого. «Якщо я озирнуся — пропаду».— Тобі я віддаю лук з драконової кістки, який я отримала як весільний дарунок.

То був двічі вигнутий лук, блискучий, чорний і вишуканий, більший за неї саму.

— Я нарікаю тебе ко та прошу дати обітницю, що відтепер ти житимеш і помреш, як кров од крові моєї, і завжди триматимешся поруч і оборонятимеш мене.

Опустивши погляд, Аго прийняв лук.

— Я не можу дати таку обітницю. Тільки чоловік має право вести халасар і нарікати ко.

— Рахаро,— вела Дані далі, відвертаючись,— ти отримувеш великий арах, мій весільний дарунок, з оздобленими золотом руків'ям і клинком. Тебе я теж нарікаю ко та прошу дати обітницю, що відтепер ти житимеш і помреш, як кров од крові моєї, і завжди триматимешся поруч і оборонятимеш мене.

— Ти халесі,— озвався Рахаро, беручи арах.— Я поїду обіч тебе у Ваїс-Дотрак біля підніжжя Матері гір, обороняючи тебе, поки ти не займеш своє місце серед старух дош-халіну. Більшого я обіцяти не можу.

Вона кивнула — спокійно, мов і не чула його відповіді, й обернулася до решти воїнів.

— Сер Джора Мормонт,— сказала вона,— перший і кращий серед моїх лицарів, для вас у мене не лишилося весільного дарунку, але присягаюся вам, одного дня ви отримаєте з моїх рук такого меча, якого ще не бачив світ — викуваного драконами з валерійської криці. Вас я також прошу дати обітницю.

— Даю, королево,— озвався сер Джора, стаючи навколішки та кладучи їй до ніг свій меч.— Присягаюся служити вам, коритися й у разі потреби померти за вас.

— Хай що буде?

— Хай що буде.

— Я вимагатиму від вас дотримання обітниці. І сподіватимуся, що ви ніколи про неї не пошкодуєте.

Дані підвела його на ноги. Ставши навшпиньки, щоб дістати до його вуст, Дані лагідно поцілувала його й мовила:

— Ви перший лицар моєї королівської варти.

Повертаючись у намет, вона відчувала на собі очі свого халасару. Дотраки щось бурмотіли та скося кидали на неї дивні погляди своїх темних мигдалевих очей. Вони гадають, що халесі збожеволіла, збагнула Дані. Може, так і є. Скоро вона це знатиме напевне. «Якщо я озирнуся — пропаду».

Коли Іррі допомогла їй залізти у купіль, вода виявилася гарячою, як окріп, але Дані не здригнулася й не скрикнула. Вона любила жар. Після нього вона почувалася очищеною. Джикі ароматизувала воду оліями, привезеними з Ваїс-Дотрака, й над поверхнею здіймалася

духмяна пара. Дорея вимила й вичесала їй коси, розплітаючи ковтуни. Іррі потерла спину. Заплющивши очі, Дані віддалася аромату й теплу. Вона відчувала, як жар просякає між запалених стегон. Коли жар проник у нутро, вона здригнулася, і здалося, кудись поділися і біль, і напруга. Дані пливла.

Коли вона відчула себе чистою, служниці допомогли їй вилізти з води. Джикі з Іррі обсушили її віялами, а Дорея довго вичісувала коси, поки ті не потекли по спині рікою рідкого срібла. Її напахтили пряноцвітом і цинамоном: трошки на зап'ястях, за вухами, на пипках повних молока грудей. І нарешті — між ніг. Палець Іррі, який сковзнув між губ, був легкий і прохолодний, як цілунок коханця.

Потому Дані відіслала всіх геть, щоб приготувати хала Дрого до останньої мандрівки в нічні краї. Обмила йому тіло; змастила олією і вичесала волосся, а тоді востаннє запустила в нього пальці, відчуючи його вагу та пригадуючи, як уперше торкнулася його шлюбної ночі після їхньої з халом прогулянки верхи. Ще ні разу йому не обтинали косу. Скільки чоловіків померло, жодного разу не обрізавши волосся? Заховавши у пасмах обличчя, вона вдихнула темний дух олій. Пахло травою і землею, димом і сіменем і кіньми. Пахло Дрого. «Пробач мене, сонцю мого життя, за все, що я зробила і що мушу зробити. Я сплатила ціну, місяцю мій, та була вона зависокою, зависокою...»

Дані заплела йому косу, начепила срібні кільця на вуса й один по одному привісила дзвіночки. Багато-багато дзвіночків — золотих, срібних і бронзових. Дзвіночків, аби чули вороги його наближення й слабнули від страху. Вона вдягнула на нього рейтузи з кінського волосу й високі чоботи, застібнула пояс із важких золотих і срібних бляшок. На пошрамовані груди натягнула фарбовану безрукавку — стару й вицвілу, яку Дрого любив найбільше. Для себе ж вона обрала просторі штанці з пісочного шовку, сандалі, які зашнуровувалися під коліном, і таку саму безрукавку, як у Дрого.

Сонце вже котилося вниз, коли Дані покликала вояків, щоб віднесли тіло до погребального вогнища. Дотраки мовчки спостерігали, як Дрого з Аго винесли хала з намету. Дані йшла за ними. Його поклали на подушки й шовкові простирадла, обернувши головою до Матері гір, яка лишилася далеко-далеко на північний схід.

— Олії,— звеліла Дані, й тоді винесли глечики й вилили на кострище, так що просякли і шовки, і хмизняк, і в'язанки сухої трави; олія натекла попід колоди, і повітря сповнилося аромату.— Принесіть мені яйця,— наказала Дані служницям. Щось у її голосі змусило їх виконувати наказ бігом.

Сер Джора взяв її за руку.

— Королево, у нічних краях Дрого не знадобляться драконові яйця. Ліпше продати їх в Ашаї. Продасте одне — і можна купити корабель, який доправить нас назад у вільні міста. Продасте всі три — і все життя проживете як заможна жінка.

— Я їх отримала не на продаж,— озвалася Дані.

Вона сама вилізла на вогнище, щоб розкласти яйця навколо свого сонця-й-місяця. Чорне — біля серця, під рукою. Зелене — біля голови, огорнувши косою. Кремово-золоте — між ніг. Поцілувавши хала востаннє, Дані відчула на вустах солодкий смак олії.

Злізаючи з кострища, вона зауважила, що за нею спостерігає Міррі Маз-Дуур.

— Ти божевільна,— хрипко сказала богосуджена.

— Чи далеко від божевілля до мудрості? — спитала Дані.— Пане Джоро, приведіть мейгі та прив'яжіть на вогнищі.

— На вог... королево, ні, послухайте!

— Робіть, як кажу.

Він і далі вагався, і вона спалахнула від люті.

— Ви присяглися коритися мені, хай що буде. Рахаро, допоможи йому.

Коли богосуджену потягли до погребального вогнища та прив'язали серед скарбів хала Дрого, вона не кричала. Дані власноруч налила їй на голову олії.

— Дякую, Міррі Маз-Дуур,— сказала вона,— за ті уроки, які ти мені дала.

— Від мене крику ти не почувеш,— озвалася Міррі, в той час як олія стікала їй з волосся та просочувала одяг.

— Почую,— сказала Дані,— але мені потрібні не твої крики, а твоє життя. Я добре пам'ятаю те, що ти мені сказала. Тільки смертю можна заплатити за життя.

Міррі Маз-Дуур розтулила уста, але нічого не відповіла. Відходячи, Дані бачила, що з чорних очей мейгі зникло презирство, а

натомість з'явився інший вираз — можливо, страх. Більш робити не було чого, лише проваджати очима сонце й виглядати першу зірку.

Коли помирає комонник, убивають і його коня, щоб йому було на чому гордо заїхати у нічні краї. Удвох їх спалюють просто неба, і хал відлітає на вогненному коні, щоб посісти своє місце поміж зірок. Що дужче горів чоловік за життя, то ясніше світитиме в темряві його зірка.

Джого першим помітив її.

— Отам,— притишеним голосом зронив він. Дані підвела погляд — і побачила її на сході, низько на небосхилі. Перша зоря — була червона розжарена комета. Черлена як кров, як полум'я, як драконячий хвіст. Кращого знаку годі було чекати.

Узявши смолоскип з рук Аґо, Дані застромила його між колод. Олія миттю спалахнула, а за нею — хмизняк і суха трава. По дереву, як маленькі червоні мишки, побігли крихітні племінчики, ковзаючи олією та перестрибуючи з кори на гілля й на листя. Дані в обличчя пихнув жар, мов подих коханця, але за кілька секунд стало так гаряче, що аж нестерпно. Дані відступила. Дерево потріскувало дедалі гучніше. Пронизливим голосом заспівала-завила Міррі Маз-Дуур. Вогненні язики кружляли й крутилися, наввипередки підіймаючись на підвищення. Сутінки замерехтіли — здавалося, від жару плавиться повітря. Дані чула, як плюються іскрами й тріщать колоди. Полум'я огорнуло Міррі Маз-Дуур. Її пісня ставала дедалі голоснішою і пронизливішою... а тоді богосуджена почала хапати ротом повітря — й пісня перетворилася на судомний плач, тонкий, високий і болісний.

Аж нарешті полум'я досягнуло Дрого — воно огортало його зусібч. Одяг спалахнув, і на мить хала мов оповили мінливі жовтогарячі шовки і клуби диму, сірого й масного. Дані розтулила уста й затамувала подих. Щось у ній рвалося приєднатися до Дрого, як і боявся сер Джора: кинутись у полум'я і просити в хала пробачення, і востаннє прийняти його в себе, щоб вогонь спікав м'ясо на їхніх кістках, поки вони двоє не стануть назавжди одним цілим.

Вона чула запах горілого м'яса — він нітрохи не відрізнявся від смаженої на вогнищі конини. Багаття гуділо в густих сутінках, мов велетенський звір, заглушаючи слабенький крик Міррі Маз-Дуур і викидаючи вгору довгі вогненні язики, які лизали черево ночі. Дим загус, і дотраки, кашляючи, позадкували. Величезні жовтогарячі клубки вогню розгорталися, мов прапори на пекельному вітрі, дрова

сичали й тріщали, а з диму підіймалися розжарені іскри й вилітали у тьму, наче багато-багато новонароджених світлячків. Жар розтинав повітря величезними червоними крилами, відганяючи дотраків, відганяючи навіть Мормонта, але Дані стояла непорушно. Вона кров од крові дракона, вогонь живе у ній.

Вона давно вже про все правильно здогадалася, подумала Дані, на крок наближаючись до пожарища,— просто жаровня була недостатньо гарячою. Перед нею, як жінки на весіллі, танцювало полум'я, кружляючи і співаючи і розмаюючи свої жовтогарячі й малинові пелени, застрашливі й водночас прегарні, живі од жару. Дані відкрила їм назустріч обійми, і шкіра в неї розчервонілася й засвітилася. «Це теж весілля»,— подумала вона. Міррі Маз-Дуур замовкла. Богосуджена вважала Дані дитиною, але діти ростуть і діти вчаться.

Ще один крок — і Дані крізь сандалії відчула подошвами жар піску. Уздовж стегон і між грудей стікав піт, струмочками він біг по щоках, де колись бігли сльози. Позаду щось кричав сер Джора, але зараз це вже не мало значення — важливим був тільки вогонь. Полум'я було просто чарівним, нічого гарнішого Дані в житті не бачила; кожен полум'яний язик здавався чародієм, вбраним у довгу жовто-рудо-червону мантію, мінливу й димну. Перед Дані поставали вогнелеви, і велетенські жовті змії, і блакитні вогненні єдиногого; вона бачила рибу, і лисиць, і чудовиськ, бачила вовків, і яскравих пташок, і квітучі дерева — всі як перемиті. Вона бачила коня — величезного сірого огира, окутаного димом, з розмаяною, наче блакитне полум'я, гривною. «Так, мій сонце-й-місяцю, так, сідай верхи, їдь».

Безрукавка почала тліти, тож Дані скинула її — і та полетіла на землю. Фарбована шкіра спалахнула, а Дані наблизилася до вогнища, підставивши полум'ю голі груди, і з червоних набряклих пипок потекли ручаї молока. «Зараз,— подумала вона,— зараз»,— і на мить побачила перед собою хала Дрого на димному огирі та з вогненным батогом у руці. Хал усміхнувся, і батіг засичав і змією упав на вогнище.

Долинув хруст — так наче репнув камінь. Підвищення, збудоване з дерева, хмизняка і трави, хитнулося й завалилося. На Дані ковзнули охоплені полум'ям тріски, її обсипало з ніг до голови іскрами й попелом. А тоді з гуркотом упало ще щось, покотилося підстрибом і приземлилося їй під ноги: круглий булижник, світлий і з золотими

прожилками, тріснутий і димний. Світ наповнився ревом вогню, але Дані крізь нього смутно чула, як залементували жінки й зачудовано закричали діти.

«Тільки смертю можна заплатити за життя».

І знову почувся хруст, гучний і різкий як грім, і навколо Дані захвилювався й закружляв дим, а вогнище ворухнулося: полум'я проникало в саме серце дерева, і воно вибухало. Дані чула іржання схарапуджених коней, і голосні зойки перестрашених дотраків, і голос сера Джори — він кликав її на ім'я і лаявся. «Ні,— хотіла вона гукнути до нього,— ні, мій добрий лицарю, не бійтеся за мене. Полум'я — це моє. Я Данерис Штормороджена, дочка драконів, наречена драконів, матір драконів, невже ви не бачите? Невже ви не бачите?!» Вивергнувши в небо височенний стовп полум'я і диму, погребальне вогнище завалилося й розсипалося навколо Дані. Вона безстрашно ступила просто у вогненну бурю, кличучи своїх діточок.

Третій хруст був гучний і різкий, як при кінці світу.

Коли нарешті полум'я згасло й земля трохи охолола, щоб по ній можна було пройти, сер Джора Мормонт розшукав Дані серед попелу в оточенні почорнілого дерева, сяйливих жарин і обгорілих кісток чоловіка, жінки й огира. Дані була гола-голісінька, вся в кіптяві, одяг зотлів на попіл, а прегарні коси обгоріли... але сама вона лишилася неушкодженою.

З грудей у неї пили молоко дракони: кремово-золотий — з лівого перса, а зелено-бронзовий — з правого. Обіруч вона пригортала їх. Чорно-малиновий дракон сидів у неї на плечах, пропхавши довгу гнучку шию їй під підборіддя. Побачивши сера Джору, дракон підвів голову й поглянув на нього червоними як жарини очима.

Лицар без слів упав навколішки. За ним підійшли вояки її хасу. Джого першим поклав свій арах їй до ніг.

— Крове од крові моєї,— пробурмотів він, опускаючи обличчя до курної землі.

— Крове од крові моєї,— відлунням повторив Аго.

— Крове од крові моєї,— прокричав Рахаро.

А за ними підійшли служниці й усі решта — всі дотраки, чоловіки, жінки й діти, і Дані досить було зазирнути їм у вічі, щоб упевнитися: тепер вони належатимуть їй — і сьогодні, і завтра, і завжди, як ніколи не належали Дрого.

Коли Данерис Таргарієн звелася на ноги, чорний дракон засичав, і з рота й ніздрів у нього вихопився світлий дим. Двоє інших відірвалися од грудей, долучаючи свої голоси до першого, вони розгортали свої прозорі крила й ляпали ними в повітрі, і вперше за сотні років ніч ожила від музики драконів.

Додаток

Дім Баратеонів



Наймолодший з великих домів, постав під час Завойовницьких воєн. Подейкують, що його засновник, Орис Баратеон, був братом-байстрюком Ейгона Дракона. Орис піднявся з низів, ставши одним з найжорстокіших Ейгонових воєначальників. Коли він переміг і вмертвив Аргілака Гонорового, останнього короля Штормокраю, Ейгон у нагороду дарував йому Аргілаків замок, землі й дочку. Одружившись із дівчиною, Орис узяв собі прапор, відзнаки й гасло її дому. Герб Баратеонів — увінчаний короною олень на золотому полі. Гасло — «А нам лють».

КОРОЛЬ РОБЕРТ Перший БАРАТЕОН;

— його дружина **КОРОЛЕВА СЕРСІ** з дому Ланістерів; — їхні діти:

— **КОРОЛЕВИЧ ДЖОФРІ**, спадкоємець Залізного трону, дванадцять років; — **КОРОЛІВНА МІРСЕЛЛА**, вісім років; — **КОРОЛЕВИЧ ТОМЕН**, сім років;

— його брати:

— **СТАНІС БАРАТЕОН**, лорд Драконстону; — його дружина **ЛЕДІ СЕЛІЗА** з дому Флорентів; — їхня дочка **ШИРІН**, дев'ять

років; — РЕНЛІ БАРАТЕОН, лорд Штормокраю; — його мала рада:

— ВЕЛИКИЙ МЕЙСТЕР ПАЙСЕЛ;

— ЛОРД ПІТИР БЕЙЛІШ на прізвисько МІЗИНЧИК, скарбничий; — ЛОРД СТАНІС БАРАТЕОН, корабельник; — ЛОРД РЕНЛІ БАРАТЕОН, законодавець; — СЕР БАРИСТАН СЕЛМІ, лорд-командувач королівської варти; — ВЕЙРИС, євнук на прізвисько Павук, старший нашіптувач; — його двір і піддані:

— СЕР ІЛІН ПЕЙН, королівське правосуддя, кат; — САНДОР КЛІГАН на прізвисько Гончак, присяжний щит королевича Джофрі; — ДЖАНОС СЛІНТ, простолюдин, командувач міської варти Королівського Причалу; — ДЖАЛАБАР КСО, королевич-вигнанець з Літніх островів; — СНОВИДА, паяц і блазень;

— ЛАНСЕЛЬ І ТАЙРЕК ЛАНІСТЕРИ, зброєносці короля, двоюрідні брати королеви; — СЕР АРОН САНТАГАР, військовий інструктор; — його королівська варта:

— СЕР БАРИСТАН СЕЛМІ, лорд-командувач; — СЕР ДЖЕЙМІ ЛАНІСТЕР на прізвисько Царевбивця; — СЕР БОРОС БЛАУНТ;

— СЕР МІРИН ТРАНТ;

— СЕР АРИС ОКГАРТ;

— СЕР ПРЕСТОН ГРІНФІЛД;

— СЕР МАНДОН МУР.

Головні дома, які присягли на вірність Штормокраю: Селмі, Вайлди, Транти, Пенроузи, Ероли, Естермонти, Тарти, Свони, Дондаріони, Карони.

Головні дома, які присягли на вірність Драконстону: Сельтигари, Веларіони, Сіворти, Бар-Емони, Сангласи.

Дім Старків



Старки ведуть свій родовід од Брандона Будівничого й давніх королів зими. Тисячі років вони правили у Вічнозимі як королі на Півночі, поки Торен Старк, Король-на-колінах, не вирішив присягнути на вірність Ейгону Дракону замість вийти проти нього на бій. Герб Старків — сірий деривовк на білосніжному полі. Гасло Старків — «Зима на підході».

ЕДАРД СТАРК, лорд Вічнозиму, хранитсль Заходу;

— його дружина, ЛЕДІ КЕТЛІН з дому Таллі;

— їхні діти:

— РОБ, спадкоємець Вічнозиму, чотирнадцять років; —
САНСА, старша дочка, одинадцять років; — АРІЯ, молодша дочка,
дев'ять років; — БРАНДОН, званий Бран, сім років;

— РИКОН, три роки;

— його байстрик ДЖОН СНОУ, чотирнадцять років; — його
годованець ТЕОН ГРЕЙДЖОЙ, спадкоємець Залізних островів; —
його брати й сестри:

— {БРАНДОН}, старший брат, убитий за наказом Ейриса II
Таргарієна; — {ЛІАННА}, молодша сестра, померла в горах Дорну;

— БЕНДЖЕН, молодший брат, вояк Нічної варти; — його челядь:

— МЕЙСТЕР ЛУВІН, радник, цілитель і наставник; —
ВЕЙОН ПУЛ, стюард Вічнозиму;

— ДЖЕЙН, його дочка, найближча подруга Санси; — ДЖОРІ
КАССЕЛЬ, капітан замкової варти; — ГАЛЛІС МОЛЛЕН,

ДЕЗМОНД, ДЖЕКС, ПОРТЕР, КВЕНТ, АЛІН, ТОМАРД, ВАРЛІ,
Г'ЮАРД, КЕЙН, ВІЛ, гвардійці; — СЕР РОДРИК КАССЕЛЬ,
військовий інструктор, дядько Джорі; — БЕТ, його маленька дочка;
— СЕПТА МОРДЕЙН, наставниця дочок лорда Едарда; —
СЕПТОН ЧЕЙЛ, доглядач замкового септу й бібліотеки; —
ГАЛЛЕН, стайничий;
— його син ГАРВІН, гвардієць; — ДЖОЗЕТ, конюший і
кінний тренер;
— ФАРЛЕН, псар;
— СТАРА НАН, казкарка, колишня мамка; — ГОДОР, її
праправнук, дурник-конюший; — ГЕЙДЖ, кухар;
— МІКЕН, коваль і зброяр;
— його основні лорди й прапороносці:
— СЕР ГЕЛМАН ТОЛГАРТ;
— РИКАРД КАРСТАРК, лорд Картверді;
— РУЗ БОЛТОН, лорд Страхфорту;
— ДЖОН АМБЕР на прізвисько Великий Джон;
— ГАЛБАРТ і РОБЕТ ГЛОВЕРИ;
— ВАЙМАН МАНДЕРЛІ, лорд Білої Гавані;
— МЕЙДЖ МОРМОНТ, леді Ведмежого острова.

Головні доми, які присягли на вірність Вічнозиму: Карстарки,
Амбери, Флінти, Мормонти, Горнвуди, Сервини, Ріди, Мандерлі,
Гловери, Толгарті, Болтони.

Дім Ланістерів



Яснокосі, високі та вродливі, Ланістери мають у жилах кров андальських авантюристів, які на західних пагорбах і в долинах збудували могутню державу. По жіночій лінії вони буцімто походять від Лана Розумника, легендарного трикстера Доби героїв. Завдяки золоту Кичери Кастерлі та Золотого Зуба вони стали найзаможнішим з усіх великих домів. Герб дому — золотий лев на малиновому полі. Гасло Ланістерів — «Чуйте мій рик».

ТАЙВІН ЛАНІСТЕР, лорд Кичери Кастерлі, хранитель Заходу, щит Ланіспорту; — його дружина {ЛЕДІ ДЖОАННА}, двоюрідна сестра, померла при пологах; — їхні діти:

— СЕР ДЖЕЙМІ на прізвисько Царевбивця, спадкоємець Кичери Кастерлі, брат-близнюк Серсі; — КОРОЛЕВА СЕРСІ, дружина короля Роберта I Баратеона, сестра-близнючка Джеймі; — ТИРІОН на прізвисько Куць, карлик;

— його брати й сестри:

— СЕР КЕВАН, старший брат;

— його дружина ДОРНА з дому Свіфтів; — їхній старший син Лансель, зброєносець короля; — їхні сини-близнюки БІЛЛЕМ і МАРТИН; — їхня дочка ДЖАНЕЙ, немовля; — ДЖЕННА, сестра, одружена з сером Емоном Фреєм; — їхній син СЕР КЛЕОС ФРЕЙ;

— їхній син ТАЙОН ФРЕЙ, зброєносець; — {СЕР ТАЙГЕТ}, другий брат, помер од віспи; — його вдова Дарлеса з дому

Марбрандів; — їхній син ТАЙРЕК, зброєносець короля; — {ГЕРІОН}, молодший брат, зник безвісти на морі; — його дочка-байстрючка ДЖОЙ, десять років; — їхній двоюрідний брат СЕР СТАФОРД Ланістер, брат покійної леді Джоанни; — його доньки СЕРЕНА і МАЙРІЕЛЬ; — його син СЕР ДАВЕН ЛАНІСТЕР; — його радник МЕЙСТЕР КРЕЙЛЕН;

— його основні лицарі й лорди-прапорнощі:

— ЛОРД ЛЕО ЛЕФОРД;

— СЕР АДАМ МАРБРАНД;

— СЕР ГРЕГОР КЛІГАН на прізвисько Гора-на-коні; — СЕР ГАРИС СВІФТ, тесть сера Кевана; — ЛОРД АНДРОКС БРАКС;

— СЕР ФОРЛІ ПРЕСТЕР;

— СЕР ЕЙМОРІЛОРЧ;

— ВАРГО ГОУТ з вільного міста Когора, перекупний меч.

Головні доми, які присягли на вірність Кичері Кастерлі: Пейни, Свіфти, Марбранди, Лідени, Бейнфорти, Лефорди, Кракенголи, Серети, Бруми, Клігани, Престери і Вестерлінги.

Дім Аринів



Арини ведуть свій початок від королів Гір і Видолу — одного з найстаріших і найчистіших родоводів андальської шляхти. На гербі у них зображений сокіл на тлі білого місяця, який висить у блакитному небі. Гасло Аринів — «Високий як честь».

{ДЖОН АРИН}, лорд Соколиного Гнізда, хранитель Сходу, правиця короля, щойно почилый; — його перша дружина {ЛЕДІ ДЖЕЙН} з дому Ройсів, померла при пологах, народивши мертву дочку; — його друга дружина {ЛЕДІ РОВЕНА} з дому Аринів, двоюрідна сестра, померла бездітною від зимової застуди; — його третя дружина й удова ЛЕДІ ЛАЙСА з дому Таллі; — їхній син:

— РОБЕРТ АРИН, хворобливий шестирічний хлопчик, який став лордом Соколиного Гнізда та сторожем Видолу; — їхні піддані та челядь:

— МЕЙСТЕР КОЛМОН, радник, цілитель і наставник; — СЕР ВАРДИС ІГЕН, капітан замкової варти; — СЕР БРИНДЕН ТАЛЛІ на прізвисько Чорнопструг, лицар Кривавої брами і дядько леді Лайси; -

— ЛОРД НЕСТОР РОЙС, великий стюард Видолу; — СЕР

АЛЬБАР РОЙС, його син; — МАЙЯ СТОУН, дівчина-байстрючка, служниця; — ЛОРД ІОН ГАНТЕР, залицяльник леді Лайси; —

СЕР ЛІН КОРБРЕЙ, залицяльник леді Лайси; — МАЙКА

РЕДФОРТ, його зброносець; — ЛЕДІ АНЯ ВЕЙНВУД, удова;

— СЕР МОРТОН ВЕЙНВУД, її син, залицяльник леді Лайси; -

— СЕР ДОНЕЛ ВЕЙНВУД, її син; — МОРД, brutальний тюремник.

Головні доми, які присягли на вірність Соколиному Гнізду: Ройси, Бейліші, Ігени, Вейнвуди, Гантери, Редфорти, Корбреї, Белмори, Мелкольми й Герсі.

Дім Таллі



Таллі ніколи не правили як королі, хоча тисячу років володіли багатими землями і великим замком у Річкорині. Під час Завойовницьких воєн приріччя належало Гарену Чорному, королю Островів. Гаренів дід, король Гарен Твердорукий, відвоював Тризуб у Арека, короля Штормокраю, чиї пращури сотні років тому завоювали всі землі аж до Перешийка, убивши останнього з давніх королів приріччя. Гарена Чорного, марнославно і кривавого тирана, не любили піддані, й чимало лордів приріччя втекло від нього та приєдналося до армії Ейгона. Першим серед таких був Едмин Таллі з Річкорину. Коли Гаренхол було спалено, а рід Гарена занепав, Ейгон винагородив дім Таллі, віддавши йому у володіння землі Тризуба й вимусивши інших лордів приріччя присягнути йому на вірність. Герб Таллі — пструг у стрибку, срібний на тлі синьо-червоних хвиль. Гасло Таллі — «Родина, обов'язок, честь».

ГОСТЕР ТАЛЛІ, лорд Річкорину;

— його дружина {ЛЕДІ МІНАЙСА} з дому Вентів, померла при пологах; — їхні діти:

— КЕТЛІН, старша дочка, дружина лорда Едарда Старка; — ЛАЙСА, молодша дочка, дружина лорда Джона Арина; — СЕР ЕДМУР, спадкоємець Річкорину;

— його брат СЕР БРИНДЕН на прізвисько Чорнопструг; — його челядь:

— МЕЙСТЕР ВАЙМАН, радник, цілитель і наставник; — СЕР
ДЕЗМОНД ГРЕЛЛ, військовий інструктор; — СЕР РОБІН РАЙГЕР,
капітан замкової варти; — АТЕРАЙДИС ВЕЙН, стюард Річкорину;
— його лицарі та лорди-прапороносці:
— ДЖЕЙСОН МААІСТЕР, лорд Стражморя;
— ПАТРЕК МААІСТЕР, його син і спадкоємець; — ВОЛДЕР
ФРЕЙ, лорд Переправи;
— його незліченні сини, онуки та байстриюки; — ДЖОНОС
БРАКЕН, лорд Стоунгеджу;
— ТАЙТОС БЛЕКВУД, лорд Крукодерева;
— СЕР РЕЙМУН ДАРІ;
— СЕР КАРНА ВАНС;
— СЕР МАРК ПАЙПЕР;
— ШЕЛЛА ВЕНТ, леді Гаренхолу;
— СЕР ВІЛЛІС ВОД, лицар у неї на службі.

Менші доми, які присягнули на вірність дому Таллі: Дарі, Фреї,
Малістери, Бракени, Блеквуди, Венти, Райгери, Пайпери, Ванси.

Дім Тайрелів



Тайрели піднеслися до влади як стюарди королів Розлогів, чії володіння охоплювали родючі рівнини на південний захід від Дорнського Прикордоння і Чорноводого Бурчака до берегів Призахідного моря. По жіночій лінії вони буцімто ведуть рід від Гарта Зеленорукого, короля-садівника перших людей, що носив корону з

лози та квітів і в чийх руках земля розквітала. Коли король Мери, останній з давнього роду, загинув на Полум'яному полі, його стюард Гарлен Тайрел здав Небосад Ейгону Таргарієну та присягнув йому на вірність. Ейгон дарував йому замок і володіння Розлогами. Герб Тайрелів — золота ружа на зеленому як трава полі. Гасло — «Кріпнемо».

МЕЙС ТАЙРЕЛ, лорд Небосаду, хранитель Півдня, сторож Прикордоння, великий маршал Розлогів; — його дружина ЛЕДІ АЛЕРІ з дому Гайтаверів зі Старгорода; — їхні діти:

— ВІЛЛАС, найстарший син, спадкоємець Небосаду; — сер ГАРЛАН на прізвисько Галантний, другий син; — сер ЛОРАС, Лицар Квітів, молодший син; — МАРДЖЕРІ, дочка, чотирнадцять років; — його мати-удова ЛЕДІ ОЛЕННА з дому Редвинів на прізвисько Королева колючок; — його сестри:

— МІНА, одружена з лордом Пакстером Редвином; — ДЖАННА, одружена з сером Джоном Фосовеєм; — його дядьки:

— ГАРТ на прізвисько Грубий, лорд-сенешаль Небосаду; — його байстриюки, ГАРС і ГАРЕТ ФЛАВЕРСИ; — СЕР МОРИН, лорд-командувач міської варти Старгорода; — МЕЙСТЕР ГОРМОН, учений Цитаделі;

— його челядь:

— МЕЙСТЕР ЛОМИС, радник, цілитель і наставник; — АЙГОН ВІРВЕЛ, капітан замкової варти; — СЕР ВОРТИМЕР КРЕЙН, військовий інструктор; — його лицарі й лорди-прапорнощі:

— ПАКСТЕР РЕДВИН, лорд Арбору;

— його дружина ЛЕДІ МІНА з дому Тайрелів; — їхні діти:

— СЕР ГОРАС на прізвисько Горе, близнюк Гобера; — СЕР ГОБЕР на прізвисько Гоблін, близнюк Гораса; — ДЕЗМЕРА, п'ятнадцятирічна дівчина; — РЕНДИЛ ТАРЛІ, лорд Сурмосхилу;

— СЕМВЕЛ, його старший син, побратим Нічної варти; — ДИКОН, його молодший син, спадкоємець Сурмосхилу; — АРВІН ОКГАРТ, леді Старого Дуба;

— МАТИС РОВАН, лорд Златолісу;

— ЛЕЙТОН ГАЙТАВЕР, голос Старгорода, лорд Порту; —
СЕР ДЖОН ФОСОВЕЙ.

Головні доми, які присягнули на вірність Небосаду: Вірвели, Флоренти, Окгарті, Гайтавери, Крейни, Тарлі, Рейдвини, Ровани, Фосовеї і Малендори.

Дім Грейджоїв



Грейджої з Пайку вважають, що ведуть рід від Сірого Короля Доби героїв. За легендами Сірий Король правив не тільки західними островами, а й самим морем, а за дружину взяв собі русалку.

Тисячі років нальотчики з Залізних островів (прозвані «залізними» тими, кого вони грабували) тероризували моря, запливаючи аж до Порт-Ібену і Літніх островів. Вони хизувалися лютістю в боях і своєю священною свободою. На кожному острові був свій «соляний король» або «камінний король». З їхнього числа обирався великий король Островів, поки король Арон не зробив трон спадковим, убивши інших королів, коли ті зібралися на вибори. Рід самого Арона за тисячу років, коли острови захопили андали, вгас. У Грейджоїв, як і в інших острівних лордів, були заведені змішані шлюби з завойовниками.

Залізні королі поширили своє правління далеко за межі островів, вогнем і мечем здобуваючи собі королівства на материку. Король Коред міг законно похвалитися, що його влада простяглася «всюди, де чути запах солоної води і гуркіт хвиль». За кілька століть нащадки Кореда втратили Арбор, Старгород, Ведмежий острів і більшу частину

західного узбережжя. Проте, коли почалися Завойовницькі війни, король Гарен Чорний правив усіма землями у міжгір'ї — від Перешийка до Чорноводого Бурчака. Коли Гарен з синами загинув після падіння Гаренхолу, Ейгон Таргарієн дарував приріччя дому Таллі, а вцілілим лордам Залізних островів дозволив відновити давню традицію обирати головного. Вони обрали лорда Вікона Грейджоя з Пайку.

Герб Грейджоїв — золотий кракен на чорному полі. Їхнє гасло — «Ми не сіємо».

БАЛОН ГРЕЙДЖОЙ, лорд Залізних островів, король солі й каміння, син морського вітру, лорд-жнець Пайку; — його дружина ЛЕДІ АЛАНІС із дому Гарло;

— їхні діти:

— {РОДРИК}, старший син, загинув у Стражморі під час заколоту Грейджоя; — {МАРОН}, другий син, загинув на мурах Пайку під час заколоту Грейджоя; — АША, їхня дочка, капітан «Чорного вітру»; — ТЕОН, єдиний уцілілий син, спадкоємець Пайку, годованець лорда Едарда Старка; — його брати:

— ЮРОН на прізвисько Вороняче Око, капітан «Тиші», злочинець, пірат і нальотчик; — ВІКТАРІОН, лорд-капітан Залізного флоту; — ЕЙРОН на прізвисько Мокрочубий, жрець затонулого бога.

Менші доми, які присягнули на вірність Пайку: Гарло, Стоунгавзи, Мерліни, Сандерлі, Ботлі, Тоні, Вінчі, Гудбразери.

Дім Мартелів



Наймірія, войовнича княгиня з Ройна, з десятьма тисячами кораблів висадила в Дорні, на крайньому півдні Сімох Королівств, і взяла собі за чоловіка лорда Морса Мартела. З її допомогою він здолав своїх ворогів і заволодів цілим Дорном. Уплив ройнарів і досі сильний. Саме тому дорнські правителі називають себе «князями», а не «королями». За дорнськими законами землі й титули передаються старшій дитині, а не старшому синові. Дорн, єдиний з Сімох Королівств, так і не був завойований Ейгоном Драконом. Тільки за двісті років його нарешті було приєднано до корони — через шлюбні угоди, а не мечем. Миролюбний король Дейгон II досяг успіху там, де це не вдалося завойовникам, одружившись із дорнською князівною Міраєю, а свою сестру віддавши за правлячого князя Дорну. Прапор Мартелів — червоне сонце, пронизане золотим списом. Їхнє гасло — «Нескорені, незламні, непохитні».

ДОРАН НАЙМЕРОС МАРТЕЛ, лорд Сонцеспису, князь дорнський; — його дружина МЕЛАРІО з вільного міста Норвоса; — їхні діти:

- князівна АРІАННА, старша дочка, спадкоємиця Сонцеспису; -
- княжич КВЕНТИН, старший син;
- княжич ТРИСТАН, молодший син;
- його брати й сестри:
 - його сестра {КНЯЗІВНА ЕЛІЯ}, дружина королевича Рейтара Таргарієна, убита під час сплюндрування Королівського Причалу; —

їхні діти:

— {КОРОЛІВНА РЕЙНІС}, дівчинка, убита під час сплюндрування Королівського Причалу; — {КОРОЛЕВИЧ ЕЙГОН}, немовля, убитий під час сплюндрування Королівського Причалу; — його брат КНЯЖИЧ ОБЕРИН, Червоний Гад; — його челядь:

— АРЕО ГОТА, норвоський перекупний меч, капітан замкової варти; — МЕЙСТЕР КАЛЕОТ, радник, цілитель і наставник; — його лицарі й лорди-прапороносці:

— ЕДРИК ДЕЙН, лорд Зорепаду.

Головні доми, які присягнули на вірність Сонцеспису: Джордейни, Сантагари, Алиріони, Толанди, Айронвуди, Віли, Фаулери і Дейни.

Давня династія

Дім Таргарієнів



Таргарієни — кров од крові дракона, вони походять від шляхетних лордів стародавнього фрігольду Валерії; їхню породу видає приголомшлива (дехто навіть каже — нелюдська) врода: бузкові, темно-сині або фіалкові очі й біляве волосся — сріблясто-золоте або платинове.

Після Руїни Валерії, яка супроводжувалася хаосом і різаниною, пращури Ейгона Дракона втекли й оселилися на Драконстоні — скелястому острові у вузькому морі. Саме звідси Ейгон із сестрами

поплив завойовувати Сім Королівств. Щоб зберегти чистоту королівської крові, у домі Таргарієнів здебільшого наслідували давню валерійську традицію одружувати братів із сестрами. Сам Ейгон узяв собі за дружин обох сестер і мав від кожної з них по сину. Прапор Таргарієнів — триголовий дракон, червоний на чорному тлі; три голови символізують самого Ейгона та його сестер. Гасло Таргарієнів — «Вогонь і кров».

НАСТУПНІСТЬ ТАРГАРІЄНІВ

За роками від висадки Ейгона

1-37	Ейгон I	Ейгон Завойовник, Ейгон Дракон
37-42	Ейніс I	Син Ейгона і Рейніс
42-48	Мейгор I	Мейгор Лютий, син Ейгона і Вісенії
48-103	Джейгейрис I	Старий король, Миротворець, син Ейніса
103-129	Вісерис I	Онук Джейгейриса
129-131	Ейгон II	Старший син Вісериса [Наступництво Ейгона II було оспорене його сестрою Рейнірою, на рік за нього старшою. У цій війні, згодом названій співцями Танком драконів, загинули обоє.]
131-157	Ейгон III	Бич Драконів, син Рейніри [Під час правління Ейгона III помер останній з Таргарієнських драконів.]
157-161	Дейрон I	Юний Дракон, Малолітній Король, старший син Ейгона III [Дейрон завоював Дорн, але не зміг утримати й помер у юному віці.]

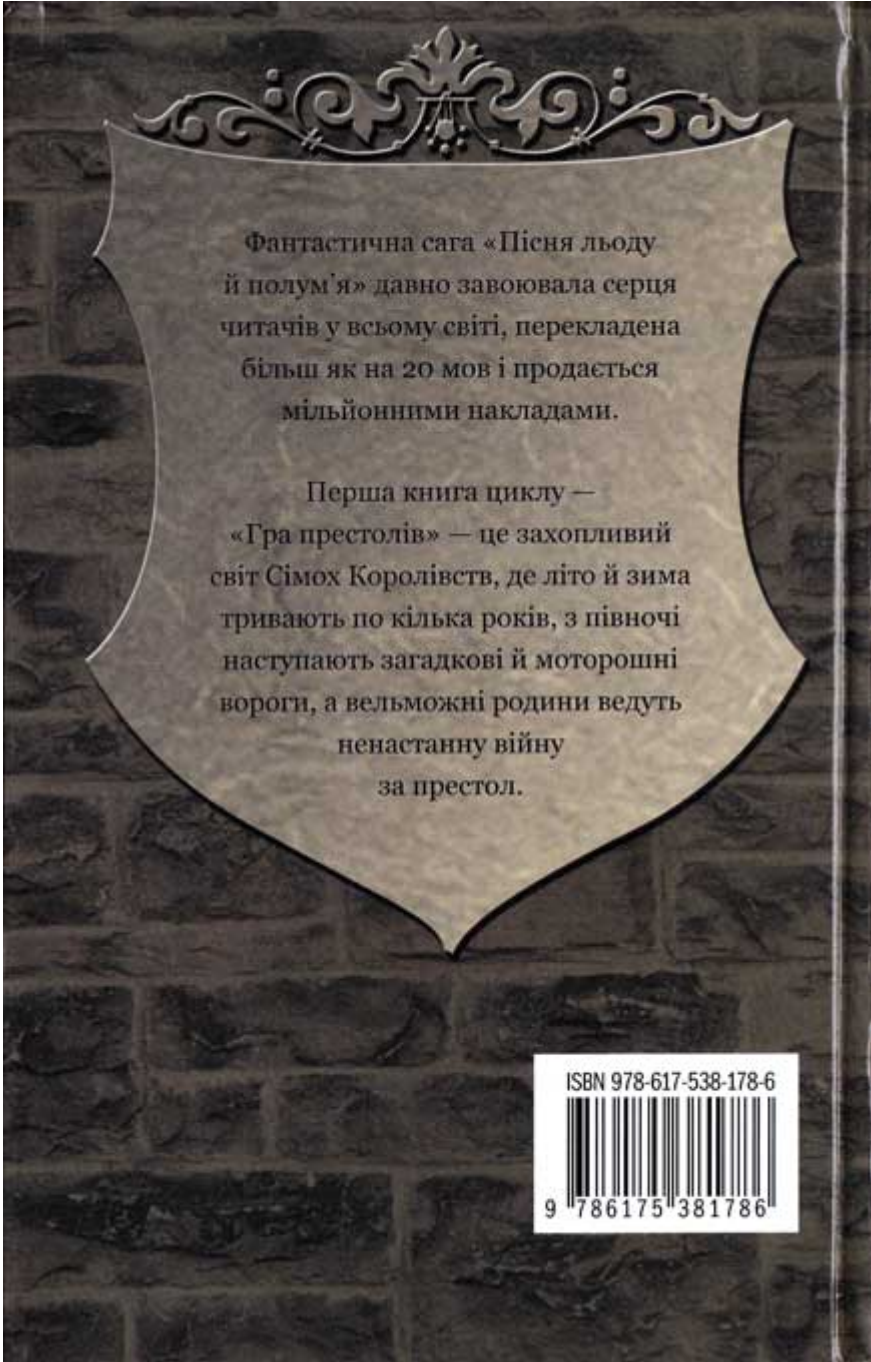
161-171	Бейлор I	Богоугодний, Благословенний, септон і король, другий син Ейгона III
171-172	Вісерис II	Четвертий син Ейгона III
172-184	Ейгон IV	Негідник, старший син Вісериса [Його молодший брат, королевич Еймон Лицар-Дракон, був заступником і, подекують, коханцем королеви Нейрис.]
184-209	Дейрон II	Син королеви Нейрис від Ейгона або Еймона [Дейрон долучив Дорн до корони, одружившись із дорнською князівною Міраєю.]
209-221	Ейрис I	Другий син Дейрона II (не лишив нащадків)
221-233	Мейкар I	Четвертий син Дейрона II
233-259	Ейгон V	Маловірогідний, Щасливчик, четвертий син Мейкара
259-262	Джейгейрис II	Другий син Ейгона Маловірогідного
262-283	Ейрис II	Божевільний Король, єдиний син Джейгейриса

На цьому закінчилося наступництво драконів, коли Ейриса II скинули з престолу й убили, а його спадкоємець — королевич-наступник Рейгар Таргарієн — загинув од руки Роберта Баратеона на Тризубі.

ОСТАННІ ТАРГАРІЄНИ

{КОРОЛЬ ЕЙРИС Другий ТАРГАРІЄН}, убитий Джеймі Ланістером під час сплюндрування Королівського Причалу: — його сестра і дружина {КОРОЛЕВА РЕЙЛА} з дому Таргарієнів, померла з родива у Драконстоні; — їхні діти:

— {КОРОЛЕВИЧ РЕЙГАР}, спадкоємець Залізного трону, загинув од руки Роберта Баратеона на Тризубі; — його дружина {КНЯЗІВНА ЕЛІЯ} з дому Мартелів, загинула під час сплюндрування Королівського Причалу; — їхні діти:
— {КОРОЛІВНА РЕЙНІС}, дівчинка, загинула під час сплюндрування Королівського Причалу; — {КОРОЛЕВИЧ ЕЙГОН}, немовля, загинув під час сплюндрування Королівського Причалу; — КОРОЛЕВИЧ ВІСЕРИС, який називає себе Вісерисом Третім, володарем Сімох Королівств, і має прізвисько Король-жебрак; — КОРОЛІВНА ДАНЕРИС на прізвисько Штормороджена, тринадцятирічна панна.



Фантастична сага «Пісня льоду
й полум'я» давно завоювала серця
читачів у всьому світі, перекладена
більш як на 20 мов і продається
мільйонними накладами.

Перша книга циклу —
«Гра престолів» — це захопливий
світ Сімох Королівств, де літо й зима
тривають по кілька років, з півночі
наступають загадкові й моторошні
вороги, а вельможні родини ведуть
ненастанну війну
за престол.

ISBN 978-617-538-178-6



9 786175 381786